

Ellen G. White Estate

PATRIARCHOVIA A PROROCI

ELLEN G. WHITEOVÁ

Patriarchovia a proroci

Ellen G. White

**Copyright © 2021
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby. (See [EGW Writings End User License Agreement](#).)

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate at

mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

Obsah

Information about this Book	i
Predslov	vii
Úvod	ix
1. kapitola — Prečo Boh dopustil hriech?	xvii
2. kapitola — Stvorenie	xxvi
3. kapitola — Pokušenie a pád	xxxiii
4. kapitola — Plán vykúpenia	xliii
5. kapitola — Kain a Ábel	l
6. kapitola — Sét a Enoch	lvi
7. kapitola — Potopa	lxv
8. kapitola — Po potope	lxxvi
9. kapitola — Pôvodný týždeň	lxxxi
10. kapitola — Babylonská veža	lxxxvi
11. kapitola — Vyvolenie Abraháma	xcii
12. kapitola — Abrahám v Kanaáne	xcviii
13. kapitola — Skúška viery	cx
14. kapitola — Zničenie Sodomy	cxix
15. kapitola — Izákova svadba	cxvxi
16. kapitola — Ézav a Jákob	cxvii
17. kapitola — Jákobov útek a vyhnanstvo	cxlii
18. kapitola — Nočný boj	cli
19. kapitola — Návrat do Kanaánu	clviii
20. kapitola — Jozef v Egypte	clxvi
21. kapitola — Jozef a jeho bratia	clxxiv
22. kapitola — Mojžiš	cxv
23. kapitola — Egyptské rany	ccii
24. kapitola — Veľká noc	ccxv
25. kapitola — Odchod	ccxx
26. kapitola — Od Červeného mora po Sínaj	ccxxviii
27. kapitola — Izrael dostal zákon	ccxxxviii
28. kapitola — Modloslužba pri Sínaji	ccl
29. kapitola — Nepriateľ Božieho zákona	cclxiii
30. kapitola — Svätostánok a služba v ňom	cclxxiii
31. kapitola — Hriech Nádaba a Abíhua	cclxxxv

---

32. kapitola — Zákon a zmluvy	cclxxxix
33. kapitola — Od Sínaja po Kádeš	ccxcix
34. kapitola — Dvanásť vyzvedačov	cccx
35. kapitola — Kórachova vzburá	cccxviii
36. kapitola — Na púšti	cccxxviii
37. kapitola — Voda zo skaly	cccxxxii
38. kapitola — Cesta okolo Edómu	cccxl
39. kapitola — Dobytie Bášanu	cccl
40. kapitola — Bileám	ccclv
41. kapitola — Odpadnutie pri Jordáne	ccclxvii
42. kapitola — Opakovanie zákona	ccclxxv
43. kapitola — Mojžišova smrť	ccclxxx
44. kapitola — Prechod cez Jordán	cccxc
45. kapitola — Pád Jericha	cccxcv
46. kapitola — Požehnania a zlorečenia	cdiv
47. kapitola — Zmluva s Gibeóncami	cdviii
48. kapitola — Rozdelenie Kanaánu	cdxiii
49. kapitola — Józuove posledné slová	cdxxiii
50. kapitola — Desiatky a obete	cdxxvii
51. kapitola — Starostlivosť o chudobných	cdxxxii
52. kapitola — Výročné slávnosti	cdxxxviii
53. kapitola — Prví sudcovia	cdxlv
54. kapitola — Samson	cdlviii
55. kapitola — Samuel a jeho detstvo	cdlxvi
56. kapitola — Éli a jeho synovia	cdlxxii
57. kapitola — Truhla zmluvy v rukách Filištíncov	cdlxxviii
58. kapitola — Prorocké školy	cdlxxxviii
59. kapitola — Prvý izraelský kráľ	cdxcvi
60. kapitola — Saulova opovážlivosť	dviii
61. kapitola — Zavrnutie Saula	dxvi
62. kapitola — Pomazanie Dávida	dxxvi
63. kapitola — Dávid a Goliáš	dxxx
64. kapitola — Dávid na úteku	dxxxvi
65. kapitola — Dávidova veľkorysosť	dxlvi
66. kapitola — Saulova smrť	dlviii
67. kapitola — Čarodejníctvo kedysi a dnes	dlxiv
68. kapitola — Dávid v Ciklagu	dlxx
69. kapitola — Dávid povolaný na trón	dlxxvii

70. kapitola — Dávidova vláda	dlxxxiii
71. kapitola — Dávidov hriech a pokánie	dxcv
72. kapitola — Absolónova vzburá	dcv
73. kapitola — Dávidove posledné roky	dcxxi
Dodatky	dcxxx

Predslov

Vydavatelia sú presvedčení, že toto dielo objasňuje veľmi významnú a všeobecne zaujímavú tému a že prináša pravdy málo známe alebo nepovšimnuté. Veľký boj medzi pravdou a bludom, svetlom a tmou, Božou mocou a mocenskými snahami nepriateľ a spravodlivosti je veľkou drámou, ktorá postupne celkom dôvodne upúta všeobecnú pozornosť, pretože sa týka celého sveta. Spomenutý boj ako dôsledok hriechu má svoj nevyhnutný vývoj, no skončí sa víťaznou oslavou Boha a oslávením jeho verných služobníkov. Istota tohto záveru spočíva na istote, že Biblia je Božím zjavením pre ľudí. Táto kniha odhaľuje základné rysy tohto boja, v ktorom ide o spásu sveta.

V mimoriadnych časoch prebúdajú tieto otázky nebývalý záujem a vtedy pochopenie nášho vzťahu k nim je krajne dôležité. Dnes sme nad každú pochybnosť s istotou dúfať, že tento dlhý boj sa blíži k svojmu koncu. Práve v dnešných časoch však mnohí ľudia pokladajú za bájku tú časť Božieho slova, ktorá odhaľuje okolnosti, za ktorých bol svet zatiahnutý do tohto veľkého sporu. Iní síce proroctvá Písma natoľko neznevažujú, no predsa ich len nepokladajú za také dôležité, aby sa o ne vážne zaujímali.

Táto kniha však objasňuje hlboké príčiny tohto zarážajúceho postoja, upozorňuje na jeho následky a ukazuje východisko, ako sa im vyhnúť. Snaží sa podnietiť záujem o tie časti Božieho slova, ktoré sú neprávom najviac zanedbávané. Prorocké výzvy a zaslúbenia Božieho slova nadobúdajú v tomto diele nový význam a postup Božej obdivuhodnej milosti proti vzbure v záujme záchrany hriešneho človeka je zrozumiteľne obhájený. Kniha vedie čitateľa do doby, keď boli Božie plány a zámery vyvolenému národu jasne zjavené.

Aj keď sa toto dielo zaoberá takými vznešenými vecami, ktoré môžu osloviť srdce i myseľ každého človeka, jeho sloh je jasný, reč jednoduchá a zrozumiteľná. Knihu odporúčame všetkým, čo radi skúmajú Boží plán vykúpenia ľudstva a zaujímajú sa o svoj vzťah k [8]

dielu Kristovho zmierenia. Odporúčame ju aj všetkým ostatným s prianím, aby v nich podnietila záujem o duchovné veci.

Kiež je obsah knihy požehnaním pre všetkých, čo ju budú čítať, a kiež mnohým pomôže nájsť cestu života. Za to sa vrúcne modlia

vydavatelia.

Obsahom tejto knihy sú príbehy biblických dejín. Nie sú to síce témy nové, tu však dostávajú nový význam, ozrejmujú príčiny konania, poukazujú na dôležitosť niektorých pohnútok a objasňujú určité rysy, o ktorých sa Písmo sväté zmieňuje len veľmi stručne. Výjavy nadobúdajú plasticnosť a závažnosť, čím vyvolávajú nové a trvalé dojmy. Biblické záznamy sú tu v takom osvetlení, aby plnšie vynikla Božia povaha i Božie zámery a aby sa zjavnejšie ozrejmi nielen satanove zvody, ale aj spôsoby, ako bude nakoniec jeho moc porazená. Súčasne sa prejaví aj slabosť ľudského srdca a Božia milosť, ktorá v boji proti zlu pomáha ľuďom zvíťaziť. Toto všetko je v súlade s tým, čo Boh zjavil ako svoj zámer, ktorý v biblických pravdách oznámil ľuďom. Z biblického svedectva vieme, že pôsobenie týchto zjavení je jedným z trvalých spôsobov Božieho oslovovania a usmerňovania ľudí.

Hoci je dnes situácia iná než bola na začiatku, keď človek v stave nevinnosti a svätosti dostával pokyny od svojho Tvorcu priamo, ani teraz nie je ponechaný bez nebeského Učiteľa, Ducha Svätého, ktorého Boh ustanovil za svojho zástupcu. Prednosťou Kristových nasledovníkov je podľa apoštola Pavla určité božské „osvietenie“, a „osvietení“, budú tí, čo prijali Ducha Svätého ([Židom 10,32](#); [6,4](#)). Ján hovorí: „*Vy máte pomazanie od Svätého.*“, [1. Jána 2,20](#). Kristus pri svojom odchode sľúbil učeníkom, že im zošle Ducha Svätého, ktorý ich bude potešovať a uvádzať do plnej pravdy ([Ján 14,16.26](#)).

V snahe ozrejmiť spôsob naplnenia tohto sľubu v cirkvi apoštol Pavol v dvoch zo svojich listov píše, že cirkev pri založení dostala isté dary Ducha v záujme jej pôsobenia až do skonania sveta ([1. Korint'anom 12](#); [Efezským 4,8-13](#); [Matúš 28,20](#)). To však nie je všetko. Podľa mnohých výslovných a jasných prorockých výrokov v posledných dňoch bude Duch Svätý v cirkvi prítomný zvláštnou mierou a cirkev v dobe pred Kristovým opätovným príchodom bude mať vo svojej záverečnej skúsenosti „*Ježišovo svedectvo*“, ktoré sa prejaví darom prorockého ducha ([Skutky apoštolov 2,17-20.39](#);

1. Korint'anom 1,7; Zjavenie Jána 12,17; 19.10). Vo všetkom tom smieme vidieť dôkaz Božej lásky a starostlivosti o veriacich, pretože cirkev, ktorú ohrozujú nebezpečenstvá posledných dní, nutne potrebuje prítomnosť Ducha Svätého ako utešiteľ'a, učiteľ'a a vodcu viac než kedykoľvek vo svojej minulosti. Ducha Svätého potrebuje nielen v jeho stálom, ale aj v jeho neobvyklom pôsobení.

V Písme čítame o rôznych spôsoboch pôsobenia Ducha Svätého na srdce a myseľ ľudí v úsilí osvietiť ich rozum a usmerniť ich kroky. Božie slovo hovorí o snoch a videniach, pomocou ktorých Boh môže byť v stálom styku s ľuďmi. Jeho zasľúbenie znie: „*Počujte moje slová: ak budete mať medzi sebou proroka, dám sa mu znat' vo videní, prehovorím k nemu v sne.*„, 4. Mojžišova 12,6. Takto dostal nadprirodzené poznanie Bileám. O tom čítame: „*Výrok Bileáma, syna Beórovho, a výrok muža s otvorenými očami, výrok toho, ktorý počúva Božie reči a pozná múdrosť Najvyššieho, ktorý Všemohúceho videnie vidí, ktorý padá a má odkryté oči.*„ (4. Mojžišova 24,15.16). Bude teda krajne zaujímavé zistiť v svedectvách Písma, akú mieru a rozsah pôsobenia Ducha v cirkvi určil Pán v období skúšok ľudského pokolenia.

Boh mohol mať po príprave plánu vykúpenia prostredníctvom svojho Syna a svätých anjelov spoločenstvo s ľuďmi ponad priepasť, ktorú spôsobil hriech. Niekedy hovoril s nimi tvárou v tvár, ako napríklad s Mojžišom. Častejšie ich však oslovoval pomocou snov a videní. Svedectvá o takomto styku v rôznych obdobiach nachádzame v celom Písme. Keď Enoch, siedmy po Adamovi, videl prorockým duchom Kristov návrat v moci a sláve, zvolal: „*Prichádza Pán s desaťtisícami svojich svätých.*„, Júdu 1,14. „*Pod vedením Ducha Svätého prehovorili ľudia poslaní od Boha.*„, 2. Petra 1,21. Aj keď sa zdá, že pôsobenie prorockého daru časom v dôsledku duchovného úpadku národa takmer celkom vymizlo, predsa sa s ním stretávame vo všetkých kritických situáciách dejín cirkvi, ako aj v časoch predznamenantých výmenu jednej epochy za druhú. Pred Kristovým prvým príchodom prorokoval v moci Ducha Svätého otec Jána Krstiteľ'a. (Pozri Lukáš 1,67.) Simeonovi bolo zjavené, že nezomrie, kým neuzrie Pána. A keď Ježišovi rodičia priniesli dieťa na obriezku do chrámu, z vnuknutia Ducha prišiel ta aj Simeon, vzal dieťa do náručia, žehnal ho a vyslovil o ňom prorockú predpoveď. Prorocky tam vtedy o ňom hovorila aj prítomná prorokynia Anna

pred všetkými, čo v Jeruzaleme očakávali vykúpenie. (Pozri [Lukáš 2,26-36](#).)

Vyliatie Ducha Svätého, ktoré malo sprevádzať zvestovanie evanjelia prostredníctvom Kristových nasledovníkov, oznámil prorok takto: *„Potom vylejem svojho Ducha na každé telo a vaši synovia a vaše dcéry budú prorokovať. Vaši starci budú mávať sny, vaši mládenci budú vídať videnia. Aj na otrokov a otrokyne vylejem v tých dňoch svojho Ducha. A dám znamenia na nebi i na zemi, krv, oheň a stĺpy dymu. Slnko sa zmení na tmu a mesiac na krv, prv ako príde veľký a hrozný deň Hospodinov.*„[Joel 2,28-31](#)(ROH); [Joel 3,1-4](#) (ECAV).

[11]

Toto proroctvo zopakoval Peter vo svojej turíčnej zvesti, keď objasňoval obdivuhodný výjav, ktorý sa vtedy udial. Na každom z učeníkov plných Ducha Svätého sa jednotlivo objavili plamenné jazyky a učeníci začali hovoriť inými jazykmi. Posmešné obvinenie, že sa opili mladým vínom, Peter vyvrátil slovami: *„Títo nie sú opití, ako si myslíte! Ved' je len deväť hodín ráno. Ale toto je to, čo povedal prorok Joel.*„ [Skutky apoštolov 2,15.16](#). Potom cituje v podstate Joelovo proroctvo, len namiesto slova *„potom*„, uvádza slová *„v posledných dňoch*„; veta teda znie: *„V posledných dňoch, hovorí Boh, vylejem zo svojho Ducha na každé telo.*„ [Skutky apoštolov 2,17](#).

Je zrejmé, že v ten deň sa začala naplňovať len tá časť proroctva, ktorá sa týkala vyliatia Ducha Svätého. Neboli tam totiž starci, ktorí by mali sny, ani mládenci, ktorí by mali videnie; zázračne sa neprejavila krv či oheň a ani dymové stĺpy, ani slnko sa vtedy nezatmelo a mesiac nebol krvavý. To však, čoho boli svedkami, bolo predsa len naplnením Joelovho proroctva. Takisto je zrejmé, že časť proroctva o vyliatí Ducha Svätého sa týmto jedným prejavom nevyčerpala, pretože proroctvo sa týka všetkých dní, odvtedy, až do príchodu veľkého dňa Pánovho.

Na Turíce sa však naplnilo nielen Joelovo proroctvo, ale aj ďalšie proroctvá. Splnili sa slová samého Krista. Vo svojom poslednom prejave k učeníkom pred ukrižovaním povedal: *„Ja poprosím Otca a on vám dá iného Tešitel'a, Ducha pravdy.*„ [Ján 14,16.17](#). *„Ale Tešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, naučí vás všetko.*„ [Ján 14,26](#). *„Keď príde on, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy.*„ [Ján 16,13](#). Kristus po svojom zmŕtvychvstaní učeníkom

povedal: „*Ja na vás zošlem, čo môj Otec prisľúbil. Preto zostaňte v meste, kým nebudete vystrojení mocou z výsosti.*“, [Lukáš 24,49](#).

Učeníci boli teda na Turíce obdarení mocou z výsosti. No ako proroctvo Joelovo, ani Kristovo zasľúbenie sa neobmedzovalo len na túto udalosť. Keď Kristus učeníkov uistil, že bude s nimi po všetky dni až do skonania sveta ([Matúš 28,20](#)), dal im vlastne to isté zasľúbenie, len v inom znení. Marek hovorí, ako a kedy bol Pán s nimi. Čítame: „*Oni sa rozišli a všade kázali. Pán im pomáhal a ich slová potvrdzoval znameniami, ktoré ich sprevádzali.*“, [Marek 16,20](#). Peter na Turíce svedčil o večnom pôsobení Ducha, čoho boli svedkami. Keď obrátení Židia povedali apoštolom: „*Čo máme robiť?*“, Peter odpovedal: „*Kajajte sa a nech sa dá každý z vás pokrstiť v mene Ježiša Krista na odpustenie svojich hriechov a dostanete dar Ducha Svätého. Ved' to prisľúbenie patrí vám a vašim deťom i všetkým, čo sú ďaleko, všetkým, ktorých si povolal Pán, náš Boh.*“, [Skutky apoštolov 2,37-39](#). Niet pochyb, že tu je sľúbené pôsobenie Ducha Svätého v cirkvi v jeho zvláštnych prejavoch až do konca času, kým len milosť bude pozývať ľudí, aby prijali dar Kristovej odpúšťajúcej lásky.

Apoštol Pavol o dvadsaťosem rokov neskôr v liste veriacim Korint'anom o tom napísal: „*Nechcem, bratia, aby ste nevedeli o duchovných daroch.*“, [1. Korint'anom 12,1](#). Pokladal za dôležité, aby to veriacim bolo jasné. Keď vyložil, že Duch je síce jeden, no prejavuje sa rozmanito, a keď objasnil jeho prejavy, na príkladoch ľudského tela s jeho rozličnými údmi názorne ukázal, ako je cirkev služobne vybavená darmi. Ako má telo rôzne údy a každý z nich plní svoje zvláštne poslanie, pričom všetky spolupracujú a tvoria súladný celok, tak aj Duch Svätý pôsobí v cirkvi rôznymi spôsobmi, aby bola dokonalým spoločenstvom veriacich. Pavol hovorí: „*V cirkvi Boh niektorých ustanovil po prvé za apoštolov, po druhé za prorokov, po tretie za učiteľ'ov, potom sú zázraky, ďalej dary uzdravovať, pomáhať, viesť, dar rozličných jazykov.*“, [1. Korint'anom 12,28](#).

Tvrdenie, že Boh ustanovil v cirkvi apoštolov atď., znamená viac, než len oznámenie o možnosti poskytovať duchovné dary, ak sú preto priaznivé podmienky. Je to skôr náznak, že dary mali byť trvalou výbavou skutočnej duchovnej existencie cirkvi a že ak sa aktívne neprejavujú, cirkev sa podobá ľudskému telu s niektorými zmrzačenými či ochromenými údmi. Ak duchovné dary k výbave

cirkvi patria, potom v nej majú zostávať, kým nebudú zrušené. V Písme však nečítame, že by boli niekedy zrušené.

O päť rokov neskôr Pavol písal efezským veriacim o tých istých daroch s ich jasne vymedzeným poslaním, čím nepriamo naznačil, že dary musia pôsobiť, kým nesplnia svoj účel. Preto čítame: „Do výšav vystúpil, so sebou vzal zajatcov, ľuďom dal dary.,, „On ustanovil niektorých za apoštolov, niektorých za prorokov, iných za evanjelistov a iných za pastierov a učiteľov, aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela, kým nedospejeme všetci k jednote viery a poznania Božieho Syna, k zrelosti muža, k miere plného Kristovho veku.,, [Efezským 4,8.11-13](#).

Túto predpokladanú jednotu cirkev apoštolskej doby nedosiahla. Čoskoro ju totiž začalo zatieňovať mračno veľkého duchovného odpadnutia. Niet pochyb, že cirkev vo svojom duchovnom úpadku Kristovu plnosť a jednotu viery dosiahnuť nemohla. Nedosiahne ju, kým posledné poslanstvo milosti nezhrmaždí ľuďi žijúcich podľa evanjelia a očakávajúcich príchod Syna človeka, ľuďi zo všetkých kmeňov, národov, spoločenských tried i z každej bludnej organizácie. Ak cirkev bude niekedy skutočne potrebovať, aby ju duchovné dary posilnili v nádeji, aby ju viedli, povzbudzovali a chránili, potom to bude práve v čase nebezpečenstiev posledných dní, keď skúsené sily zla budú môcť svojimi rafinovanými zvodmi zviest' pre svoje hanebné ciele aj vyvolených. Zvláštne poslanstvá o vyliatí Ducha Svätého prichádzajú preto v pravý čas na pomoc cirkvi posledných dní.

[13]

V kresťanskej literatúre sa však obvykle stretávame s názorom, že dary Ducha Svätého boli určené len pre obdobie apoštolov, kým neboli napísané evanjeliá. Potom už dary neboli potrebné, cirkev sa mohla bez nich zaobísť. Apoštol Pavol pripomenul kresťanom svojej doby, že „tajomstvo hriechu.,, už pôsobí a že po jeho odchode prídu medzi nich draví vlci a nebudú šetriť stádo, ba že aj spomedzi nich povstanú takí, čo budú hovoriť prevrátené, aby učeníkov strhli za sebou. (Pozri [Skutky apoštolov 20,29.30](#).) Nie je teda možné, aby dary, určené cirkvi na záchranu pred podobným zlom, práve vtedy prestali pôsobiť, akoby už splnili svoje poslanie. Ich prítomnosť by za podobných okolností bola oveľa potrebnjšia, než za pôsobenia samých apoštolov.

Ďalší výrok nachádzame v Pavlovom liste veriacim v Korinte, z ktorého je zrejme, že obvyklé chápanie krátkodobého pôsobenia duchovných darov nemôže byť správne. Apoštol poukazuje na protiklad medzi súčasným dokonalým stavom a blaženým stavom nesmrteľnosti, ktorý kresťan nakoniec dosiahne. *„Lebo poznávame len sčasti a len sčasti prorokujeme. Ale keď príde to, čo je dokonalé, prestane, čo je len čiastočné.,, 1. Korint’anom 13,9.10.*

Pavol porovnáva prítomnosť s dieťaťom s jeho slabosťami, nezrelým myslením a konaním; dokonalý stav prirovnáva k mužnému veku s jeho jasným poznaním, zrelosťou a silou. Duchovné dary spája s tým, čo je napriek svojej prítomnej nedokonalosti potrebné, čo sa však stane nepotrebným, len čo dosiahneme dokonalosť. Ďalej hovorí: *„Teraz vidím len nejasne, akoby v zrkadle, no potom z tváre do tváre. Teraz poznávam iba čiastočne, ale potom budem poznať tak, ako som aj ja poznaný.,, 1. Korint’anom 13,12.* Ďalej spomína dary milosti – vieru, nádej a lásku – trojicu, ktorá zostáva, *„no najväčšia z nich je láska.,,*

[14] Vysvetľuje to 8. verš: *„Láska nikdy nezanikne.,,*; to znamená, že nebeský dar lásky bude trvať večne, lebo ona bude v nesmrteľnej sláve vrcholom blaženosti. Ved’ *„proroctvá prestanú.,,*; to znamená, príde čas, keď proroctvo bude zbytočné a cirkev ho vo večnosti nedostane; *„jazyky zmlknú.,,* teda dar jazykov tam už nebude potrebný; *„poznatie pominie.,,* v abstraktnom zmysle síce nie, ale ako jeden zo zvláštnych darov Ducha sa následkom dokonalého poznania vo večnom živote stane zbytočným.

Ak by sme teda prijali názor, že duchovné dary v poapoštolských časoch už neboli potrebné a ako také prestali pôsobiť, potom by to nutne znamenalo, že doba apoštolská bola detským vekom cirkvi, keď sa všetko javilo nejasne, ako cez matné sklo, a že nasledujúci vek, keď prišli draví vlci, ktorí nešetřili stádo, a keď aj v cirkvi povstávali takí, čo hovorili prevrátene, aby získali učeníkov, bol obdobím dokonalého svetla a poznania, v ktorom prestalo všetko to nedokonalé, detské a hmlisté poznanie doby apoštolskej. Nezabúdajme však, že dary prestanú len vtedy, keď sa dosiahne dokonalý stav, lebo len vtedy budú dary zbytočné. Triezvo uvažujúci človek nemôže zastávať názor, že apoštolská doba bola na nižšej duchovnej úrovni než ktorékoľvek z nasledujúcich období. Ak boli dary potrebné vtedy, potom sú určite potrebné aj teraz.

Medzi silami, ktoré apoštol Pavol vyratúva vo svojich listoch do Korintu a Efezu ako „dary,, poskytnuté cirkvi, nachádzame duchovných „pastierov,, „učiteľov,, „pomocníkov,, a „mocou poverených,,. Všetky uvedené dary doposiaľ v cirkvi služobne pôsobia. Prečo by potom neexistovali ostatné „dary,, ako je viera, proroctvo, dar uzdravovania atď.? Kto môže určiť deliacu čiaru a povedať, ktoré duchovné dary „prestali,, v cirkvi pôsobiť, keď na začiatku dostala všetky bez rozdielu?

V [Zjavenie Jána 12,17](#) čítame predpoveď, že v posledných dňoch budú duchovné dary obnovené. Hlbší prieskum tohto svedectva potvrdí tento názor. V texte sa hovorí o „ostatných,, z jej, teda zo ženinho potomstva. Ak je žena symbolom cirkvi, jej semenom sú jednotliví členovia, z ktorých sa v ktoromkoľvek období skladá, a „ostatok,, z jej potomstva tvorí posledná generácia kresťanov, teda tí, čo budú žiť na zemi v čase Kristovho druhého príchodu. V texte ďalej čítame, že títo „zachovávajú Božie prikázania a majú Ježišovo svedectvo,, „Ježišovo svedectvo,, je v [Zjavenie Jána 19,10](#) stotožnené s „duchom proroctva,, čím treba rozumieť to, čo sa medzi „duchovnými darmi,, nazýva „dar proroctva,,. [1. Korint'anom 12,9.10](#).

Udelenie duchovných darov cirkvi neznamena, že by ich všetky [15] mal dostať každý jednotelec. Apoštol Pavol o tom hovorí: „Sú vari všetci apoštolmi? Sú všetci prorokmi? Všetci učiteľmi?, „[1. Korint'anom 12,29](#). Nie, všetci nie. Boh rozdel'uje dary medzi členov, ako sám chce ([1. Korint'anom 12,7.11](#)). O týchto daroch teda čítame, že boli „vložené do cirkvi,,. Ak dar dostal jediný člen cirkvi, možno povedať, že dar je „v cirkvi,, a cirkev ho „má,,. Posledná generácia veriacich by teda mala mať, a pravdepodobne skutočne má, Ježišovo svedectvo, to znamená dar proroctva.

Na inom mieste Písma čítame, zrejme s ohľadom na posledné dni, to isté. (Pozri [1. Tesaloničanom 5](#).) Apoštol začína kapitolu takto: „O časoch a chvíľach vám netreba, bratia, písať, lebo sami veľmi dobre viete, že Pánov deň príde ako zlodej v noci., V 4. verši dodáva: „Ale vy, bratia, nie ste v tme, aby vás ten deň prekvapil ako zlodej., Potom ich napomína: „Ducha neuhášajte, proroctvami nepohrdajte! Ale všetko skúmajte a čo je dobré toho sa držte!., [1. Tesaloničanom 5,19-21](#). V 23. verši sa modlí, aby práve tí, čo sa

správajú podľa proroctva, boli zachovaní bez úhony do Pánovho príchodu.

Dnes sme teda vo svetle týchto úvah oprávnení veriť, že v posledných dňoch sa proroctvo cirkvi prejaví a s ním aj svetlo v podobe mnohých včasných pokynov.

V každom ohľade je dobré pridržať sa rady apoštola Pavla: „*Všetko skúmajte a čo je dobré, toho sa držte!*„ Na overenie pravosti slúži Spasiteľov výrok: „*Poznáte ich po ovocí.*„ V zmysle tohto výroku, ktorý vzt'ahujeme na prejavy daru proroctva, odporúčame, aby túto knihu čítali všetci, čo veria, že Biblia je Božie slovo a cirkev telo, ktorého hlavou je Kristus.

U. Smith

1. kapitola — Prečo Boh dopustil hriech?

[16]

„Boh je láska.,, 1. Jána 4,16. Jeho podstatou a jeho zákonom je láska. Vždy to tak bolo a vždy aj bude. „Je vyvýšený a vznešený, obyvateľ večnosti.,, jemu „patria cesty večnosti.,, On sa nemení. Uňho „niet premeny ani zatienenia v odvrátení.,, Izaiáš 57,15; Habakuk 3,6; Jakoba 1,17.

Každý prejav tvorivej sily je výrazom nekonečnej lásky. Božia vláda zahŕňa v sebe hojnosť požehnania pre všetky stvorené bytosti. Žalmista napísal:

„Máš mocnú pravicu, silná je tvoja ruka, vyvýšená tvoja pravica.

*Spravodlivosť a právo sú základom tvojho trónu,
Milosť a vernosť ťa predchádzajú.*

*Blahoslavený ľud, čo pozná plesanie, ó Hospodine.
Kráčajú v svetle tvojej tváre,
jasajúc celý deň v tvojom mene.*

A tvojou spravodlivosťou sú zveličení.

*Lebo ty si okrasou ich sily...
Lebo štít náš patrí Hospodinovi
a Svätému Izraela náš Kráľ.,,*

Žalm 89,14-19.

Dejiny veľkého sporu medzi dobrom a zlom sú od prvej chvíle, čo sa začal v nebi, až po konečnú porážku vzbury a úplné odstránenie hriechu, dôkazom Božej nepremennej lásky.

Pán vesmíru nebol pri svojom veľkolepom diele sám. Mal spoločníka – spolupracovníka, ktorý vedel oceniť jeho zámery, a spolu s ním sa mohol radovať zo štastia stvorených bytostí. „Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh. Ono bolo na počiatku u Boha.,, Ján 1,1.2. Kristus, Slovo, jednorodený Syn Boží, bol jedno s večným Otcom – jedno v podstate, v povahe a v úmysle; bol jedinou bytosťou, ktorá mohla preniknúť do všetkých Božích

plánov a zámerov. „*Jeho meno bude: Predivný radca, Mocný Boh, Otec večnosti, Knieža pokoja.*„, [Izaiáš 9,6](#) (ROH); [Izaiáš 9,5](#) (ECAV). „*Jeho pôvod je v praveku, v časoch večnosti.*„, [Micheáš 5,2](#) (ROH); [Micheáš 5,1](#) (ECAV). Akoby sme počuli hovoriť samu múdrosť Božieho Syna, ktorú mal Hospodin pri sebe „*na počiatku svojho diela, pred svojimi pradávnyimi skutkami,*„ – múdrosť, ktorá bola „*uňho ako miláčik... rozkošou deň po deň... pred ním v každý čas,*„, [Príslovia 8,22-30](#).

[17] Otec stvoril prostredníctvom svojho Syna všetkých nebešťanov. „*Lebo v ňom bolo stvorené všetko... tróny aj panstvá, kniežatstvá aj mocnosti, všetko je stvorené skrze neho a pre neho.*„, [Kološanom 1,16](#). Anjeli sú Boží služobníci, ktorí vyžarujú svetlo ustavične vychádzajúce z Božej prítomnosti a ktorí svojím rýchlym letom náhli sa splniť jeho vôľu. No Bohom pomazaný Syn, „*odblesk jeho slávy a obraz jeho podstaty,*„ ktorý „*udržiava všetko svojím mocným slovom,*„ vládne nad všetkými ([Židom 1,3](#)). „*Trón slávy, vyvýšený od počiatku,*„ je miesto jeho svätyně ([Ján 17,12](#)), „*žezlo spravodlivosti,*„ je žezlo jeho kráľovstva ([Židom 1,8](#)). „*Pred ním je veleba a dôstojnosť, sila a ozdoba je v jeho svätyni.*„, [Žalm 96,6](#). „*Milost' a vernosť ťa predchádzajú.*„, [Žalm 89,15](#).

Keďže základom Božej vlády je zákon lásky, šťastie všetkých rozumových bytostí závisí od ich dokonalej zhody s jeho slávnymi zásadami spravodlivosti. Boh chce, aby mu všetko jeho stvorenie slúžilo z lásky – chce službu, ktorá pramení z ocenenia jeho povahy. Nemá záľubu v poslušnosti, ktorú treba vynucovať; všetci sa môžu slobodne rozhodnúť, či mu chcú slúžiť dobrovoľne.

Kým všetky stvorené bytosti zostávali vo svojej láske verné, v Božom vesmíre bol dokonalý súlad. Nebeské zástupy s potešením spĺňali zámery svojho Tvorcu. Radostne odzrkadľovali jeho slávu a zjavovali jeho velebnosť, pričom láska k Bohu bola prvoradá, láska k iným bola úprimná a nesebecká. Nijaká nezhoda nenarúšala súlad. Tento šťastný stav sa však zmenil. Našiel sa niekto, kto zneužil slobodu, ktorú Boh poskytol svojim tvorom. Hriech povstal z toho, koho Boh po Kristovi najviac poctil a kto mal spomedzi nebešťanov najvyššiu moc a slávu. Lucifer, „*syn rannej zory,*„ bol prvý medzi cherubmi; bol svätý a bezúhonný. Stál pred veľkým Tvorcom a lúče slávy, ktoré ustavične obklopujú Boha, spočívali na ňom. „*Takto vraví Hospodin, Pán: Bol si pečat'ou dokonalosti, plný múdrosti*

a dokonalý v kráse. Bol si v Božej záhrade, v Édene, rozličnými drahokamami bol si pokrytý... Urobil som t'a jagavým cherubom, uzavierajúcim prístup, bol si na svätom Božom vrchu, v strede ohnivých kameňov si sa prechádzal. Bol si dokonalý v svojich cestách odo dňa svojho stvorenia až dovtedy, čo sa zistila zvrátenosť pri tebe.,, [Ezechiel 28,12-15](#).

Lucifera postupne ovládli ctibažné myšlienky. V Písme čítame: „Tvoje srdce spyšnelo pre tvoju krásu, skazil si svoju múdrosť kvôli lesku.,, [Ezechiel 28,17](#). „Povedal si si v srdci... Nad Božie hviezdy vyvýšim svoj trón... Podobný budem Najvyššiemu...,, [Izaiáš 14,13.14](#). Všetka nádhera tohto mocného anjela pochádzala z Boha, on ju však začal pokladať za svoju vlastnú. Nebol spokojný so svojím postavením, hoci si ho ctili zástupy nebešťanov. Odvážil sa zatúžiť po poctách, ktoré patrili len Stvoriteľovi. Namiesto toho, aby zvrchovanú lásku a oddanosť všetkých stvorených bytostí usmernil k Bohu, snažil sa získať ich službu a vernosť pre seba. Keďže závidel slávu, ktorou večný Otec obdaril svojho Syna, toto knieža anjelov chcelo získať moc, ktorá prednostne patrila len Kristovi.

[18]

Dokonalý súlad neba bol teraz narušený. Luciferov záujem slúžiť len sebe, nie Stvoriteľovi, podnietil obavy tých, čo Božiu slávu pokladali za zvrchovanú. V nebeskej rade nastal medzi anjelmi a Luciferom spor. Boží Syn mu poukázal na Stvoriteľovu veľkosť, dobrotu a spravodlivosť; upozornil ho na svätú, nepremennú podstatu jeho zákona. Boh sám je pôvodcom nebeského poriadku, a neposlušnosťou voči tomuto poriadku by Lucifer zneuctil jeho Tvorcovi a priviedol by na seba záhubu. No varovné snahy neskonalej lásky a milosrdenstva v ňom len podnietili vzburu. Lucifer dovolil, aby ho ovládla žiarlivosť na Božieho Syna, čím sa mu stal ešte odhodlanejším odporcom.

Zámerom tohto kniežat'a anjelov bolo spochybniť zvrchovanosť Božieho Syna, a tým zľahčiť Stvoriteľovu múdrosť a lásku. Ten, ktorý bol medzi nebešťanmi po Kristovi prvý, sústredil na dosiahnutie tohto zámeru všetko svoje úsilie. Boh, ktorý dal všetkým svojim tvorom slobodnú vôľu, sa postaral o ochranu každého pred zákerným zvodným klamstvom, ktoré malo ospravedlniť vzburu. Skôr ako sa začal veľký spor, všetci mali možnosť poznať Božiu vôľu, múdrosť a dobrotu ako zdroj každej ich radosti.

Kráľ vesmíru zvolal k sebe zástup nebešťanov. Objasnil im skutočné postavenie svojho Syna i svoj vzťah ku všetkým stvoreným bytostiam. Boží Syn bol spolu s Otcom na nebeskom tróne; oboch obklopovala sláva toho, ktorý je večný a sám sebou existujúci. Okolo trónu sa zhromaždil nespočítateľný zástup svätých anjelov – boli ich „*myriady myriád a tisíce tisícov*„. [Zjavenie Jána 5,11](#). Boli to Bohu oddaní služobníci, tešiaci sa v svetle Božej prítomnosti. Večný Vládca pred zhromaždenými nebešťanmi vyhlásil, že len jednorodný Boh – Boží Syn – môže plne pochopiť jeho plány a len on dostal poverenie uskutočniť veľké zámery jeho vôle. Boží Syn konal Otcovu vôľu pri stvorení všetkých nebeských zástupov a ich pocta a oddanosť mu patria práve tak ako Bohu. Kristus uplatní svoju Božskú moc pri stvorení zeme a jej obyvateľov. Vo všetkom tom však nebude hľadať moc ani sebavyvýšenie proti Božiemu plánu, ale zvelebí Otcovu slávu a uskutoční zámery jeho dobroty a lásky.

[19] Anjeli radostne uznali zvrchovanosť Božieho Syna, v úcte sa pred ním sklánjali, prejavovali mu svoju lásku a velebili ho. Lucifer sa sklonil s nimi, ale v jeho srdci sa odohrával zvláštny prudký boj. Pravda a vernosť v ňom bojovali proti závidosti a žiarlivosti. Spočiatku sa zdalo, že ho vplyv svätých anjelov upokojil. Akoby ho pri tónoch úchvatných melodických chválospevov rozjasaného zástupu zloba opúšťala. Celú jeho bytosť prenikla nevýslovná láska. Spolu s ostatnými ctiteľmi Boha pocítil v sebe lásku k Otcovi a Synovi. Znova sa ho však zmocnila pýcha a podľahol žiarlivosti na Krista. Lucifer si nevážil vznešenú poctu ako zvláštny Boží dar, a preto svojmu Stvoriteľovi neprejavoval nijakú vd'ačnosť. Kochal sa vo svojej nádhere a vznešenosti a chcel sa rovnať Bohu. Nebeské zástupy ho milovali a ctili, anjeli radi spĺňali jeho príkazy, uznávali jeho múdrosť a slávu. Boží Syn ho však prevyšoval, lebo mal s Otcom rovnakú moc a autoritu. Syn poznal Otcove zámery, zatiaľ čo Lucifer k nim prístup nemal. Tento mocný anjel sa pýtal: „*Prečo by mal mať Boží Syn nadvládu? Prečo ho majú uctievať viac než Lucifera?*„

Lucifer odišiel z Otcovej bezprostrednej blízkosti a medzi anjelmi začal šíriť nespokojnosť. Pôsoobil celkom tajne a za istý čas zakrýval svoj skutočný zámer zdanlivou úctou k Bohu. Začal prejavovať pochybnosti o zákonoch, ktorým podliehajú nebeské bytosti, a naznačoval, že ak zákony sú nevyhnutne nutné pre obyvateľov

stvorených svetov, anjeli také obmedzenia nepotrebujú, pretože sú vznešenejší a ich vlastná múdrosť im je spol'ahlivým svetlom. Nie sú predsa bytosti, ktoré by mohli Boha zneuctiť. Ich zmýšľanie je sväté. Nie je teda možné, aby sa mýlili, ako sa nemôže mýliť Boh. Postavenie Božieho Syna na úroveň Otca predstavoval ako nespravodlivosť voči sebe, lebo si robil nárok na to, aby si ho podobne vážili a uctievali. Keby on, ako knieža anjelov, dostal patričné vznešené postavenie, potom by blahodarné následky pocítili všetci nebešťania, lebo jeho cieľom je zabezpečiť všetkým slobodu. Teraz však prišli aj o tú voľnosť, ktorú dosiaľ mali, lebo im bol ustanovený absolútny Vládca, ktorému sa musia všetci podriaďovať. Tieto ľstivé zvody sa Luciferovi do určitej miery darilo v nebi rozšíriť.

Postavenie a moc Božieho Syna sa nezmenili. Luciferova závišť, jeho zvrátený výklad poslania Božieho Syna, ako aj túžba vyrovnávať sa mu, vyvolali nutnosť potvrdiť skutočné postavenie a poslanie Krista, ktoré zostávalo od začiatku nezmenené. Mnohých anjelov však už Luciferove zvody oklamali.

Lucifer využíval lásku a oddanosť svätých bytostí, ktoré viedol, a chytrácky v ich mysli vzbudil nedôveru a nespokojnosť. Ľstivo prekrúcal Božie zámery v snahe vyvolať rozkol a podnieť nepokoj. Zákerne viedol svojich stúpencov k tomu, aby prejavili svoje pocity, čo neskôr zneužil pre vlastné ciele ako dôkaz, že anjeli nesúhlasia vo všetkom s Božím vedením. Aj keď predstieral bezvýhradnú odozvanosť Bohu, ubezpečoval, že v záujme upevnenia Božej vlády by bolo dobre urobiť určité zmeny v organizácii a v zákonoch neba. Kým sa teda snažil podnieť odpor voči Božiemu zákonu a vlastnou nespokojnosťou ovplyvňoval svojich oklamovaných stúpencov, okázalo prejavoval snahu odstrániť nepokoj a vzbúrených anjelov viesť k uznaniu nebeského poriadku. Zatiaľ čo tajne roznecoval nehodu a odboj, obratne vedel predstierať, že jeho jediným cieľom je podporovať oddanosť a chrániť súlad a pokoj.

Takto podnietený duch nespokojnosti konal svoje pustošivé dielo. Aj keď k otvorenej vzbure nedošlo, medzi anjelmi sa nebadane šíril citový rozkol. Niektorí z nich ochotne prijímali Luciferove klamstvá o Božej vláde. Aj keď dosiaľ žili v úplnej zhode s Božím poriadkom, náhle boli znepokojení a nešťastní, že nemôžu preniknúť do Božích nevyspytateľných rozhodnutí. Neboli spokojní s výsostným postavením Krista. Boli ochotní podporovať Lucifera v jeho nároku

[20]

na rovnosť s Kristom. No verní a Bohu oddaní anjeli schvalovali múdrosť a spravodlivosť Božej vlády a snažili sa túto vzbúrenú bytosť zmieriť s Božou vôľou. Kristus ako Boží Syn bol jedno s Bohom už pred stvorením anjelov. Vždy bol s Otcom. Jeho dosiaľ nespochybňované postavenie blahodarne pôsobilo na všetkých, čo mu boli podriadení. Ak nebeský súlad nebol až dosiaľ nikdy narušený, prečo by tu zrazu mal byť nesúlad? Verní anjeli mohli predvídať strašné následky tohto rozkolu a s celou vážnosťou radili vzbúrencom, aby sa zriekli svojho zámeru a svoju oddanosť Bohu prejavili tým, že jeho vláde zostanú verní.

Boh vo svojej veľkej milosti, ktorá je podstatou jeho povahy, dlho znášal Luciferovo zákerné správanie. Nebo dovedy nepoznalo nespokojnosť a vzburu. Bol to nový, celkom cudzí, záhadný a nevypočítateľný prvok. Spočiatku si ani Lucifer neuvedomoval povahu svojich pocitov. Po istý čas sa obával prejavíť nápady a predstavy svojej mysle, ale nikdy sa ich nezriekol. Nepostrehol, kam ho ženú. O jeho omyle ho malo presvedčiť úsilie, aké vie vynaložiť len neskonalá Láska a Múdrosť. Ozrejmilo sa, že jeho nespokojnosť nemá nijaký dôvod a jasne mohol chápať následok svojho zotrvania v odboji. Lucifer nakoniec pochopil, že sa mýli. Videl, že „*spravodlivý je Hospodin vo všetkých svojich cestách a milostivý vo všetkých svojich skutkoch*„ (Žalm 145,17), že Božie ustanovenia sú spravodlivé a že by ich ako také mal uznať pred celým nebom. Keby to bol urobil, mohol byť zachránený spolu s mnohými anjelmi. Vtedy ešte nebol Bohu celkom odcudzený. Aj keď postavenie strážneho cheruba stratil, mohol ho znova získať, keby sa bol k Bohu vrátil, uznal Tvorcovu múdrosť a bol spokojný, že smie zastávať miesto, ktoré mu bolo v Božom veľkolepom pláne určené. Nadišiel čas konečného rozhodnutia. Buď sa bezvýhradne podriadi Božej nadvláde, alebo prejde do otvorenej vzbury. Takmer sa rozhodol vrátiť sa, no bránila mu v tom pýcha. Tomu, ktorý bol tak výsostne poctený, pripadalo uznanie vlastného omylu, nesprávnych predstáv, a tým aj ochoty podriaďiť sa autorite, ktorú sa všemožne snažil obviňovať z nespravodlivosti, príliš veľkou obeťou, než aby ju vedel ochotne priňať.

Stvoriteľ sa vo svojom zľutovaní snažil Lucifera a jeho stúpenčov odvrátiť od záhuby, do ktorej sa rútili. Božia milosť však zostala nepochopená. Lucifer pokladal Božiu dlhozhovievavosť za dôkaz

svojej prevahy a za náznak, že Kráľ vesmíru teraz prijme jeho podmienky. Tvrdil, že ak mu anjeli zostanú neochvejne verní, získajú všetko, čo len budú chcieť. Tvrdošijne obhajoval svoje správanie a otvorene sa pustil do veľkého sporu so svojím Tvorcom. Z Lucifera, „Svetlonosa,,“, ktorý žil na výslní Božej slávy a chránil Boží trón, sa prestúpením stal satan, „odporca,, Boha a svätých, ktorých mal z Božieho poverenia viesť a chrániť.

Pohrdavo odmietol dôkazy a prosby verných anjelov a označil ich za oklamaných otrokov. Prednostné postavenie Božieho Syna – Krista – vyhlásil za nespravodlivé a ostatným nebešťanom oznámil, že túto krivdu ďalej trpieť nehodlá. Kristovu nadvládu nikdy neuzná. Vyslovil odhodlanie bojovať o miesto, na ktoré si robil nárok, a prevziať vedenie nad všetkými, čo ho podporia. Všetkým svojim stúpencom sľúbil novú, lepšiu vládu, pod ktorou budú všetci celkom slobodní. Mnohí anjeli ho prijali za svojho vodcu. Polichotený ozvenou, s akou boli jeho nároky prijaté, chcel si nakloniť zástupy anjelov, stať sa rovným samému Bohu a získať poslušnosť všetkých nebešťanov.

Verní anjeli však stále naliehali naňho i na jeho stúpenčov, aby sa pokorili pred Bohom. Upozorňovali ich na nevyhnutné následky odboja. Boh, ktorý ich stvoril, môže zvrhnúť ich moc a ich bezočivú vzburu príkladne potrestať. Nikto z anjelov nemôže odporovať Božiemu zákonu, ktorý je taký svätý, ako sám Boh. Verní anjeli varovali všetkých, aby neposlúchali zvodcove klamné dôvody, a Lucifera s jeho stúpencami vyzvali, aby neodkladne kajúcne šli k Bohu, vyznali mu svoju nerozvážnosť, že spochybňovali jeho múdrosť a autoritu. [22]

Mnohí boli ochotní prijať túto radu, kajat' sa zo svojho poblúdenia a znova získať priazeň Otca a jeho Syna. Lucifer však mal pripravenú inú lož. Mocný vzbúrenec teraz vyhlásil, že anjeli, ktorí ho podporili, zašli už prid'aleko, odkiaľ už návrat nie je možný. Tvrdil, že pozná Božie požiadavky a vie, že Boh neodpúšťa. Podľa neho všetci, čo sa kajúcne podriadia Bohu, prídu o česť i o svoje postavenie. On sám je odhodlaný autoritu Božieho Syna nikdy neuznať. Teraz im zostáva spoločne presadzovať vlastnú slobodu a mocou si vynucovať práva, ktoré chcú dosiahnuť.

Je zrejmé, že satan už zašiel prid'aleko. Anjeli zaslepení jeho zvodmi mali možnosť pokánia. Rady a prosby verných anjelov im

otvárali dvere nádeje. Keby boli poslúchli varovné rady, mohli sa vymaniť zo satanovho vplyvu. Pýcha, láska k zvodcovi a túžba po neobmedzenej slobode ich však už natoľko ovládli, že prejavy Božej lásky a milosti odmietli.

Boh nechal satana pokračovať v jeho skazonosnom diele, kým duch nespokojnosti nedozrel k zjavnej vzbure. Satanove plány sa museli natoľko rozvinúť, aby všetci poznali ich skutočnú povahu a cieľ. Lucifer, ako Bohom uprednostnený cherub, bol vznešeným Božím stvorením. Nebeské bytosti ho milovali a mal na nich veľký vplyv. Božiu vládu uznávali všetci nebešťania i všetky vesmírne svety, ktoré Boh stvoril. Lucifer sa nazdával, že keď do vzbury zvedie nebeských anjelov, potom strhne do nej aj ostatné svety. Zo svojho pohľadu vedel obratne obhajovať celý svoj zámer a na jeho dosiahnutie sa nezdráhal použiť svoju zákernú zlomyseľnosť a lož. Vedel obdivuhodne vynachádzať klamstvá. Výhodu hľadal vo falošných dôkazoch. Jeho skutky zahalovalo tajomstvo. Anjeli spočiatku nepostrehli skutočnú podstatu jeho konania. Kým sa teda jeho plány plne nezrejmili, nepoznalo sa, o aké zlo ide; jeho nespokojnosť sa spočiatku nejavila ako vzbura. Jej povahu nespoznali ani verní anjeli a netušili, kam jeho počínanie môže viesť.

Lucifer sa pri svojich zvodoch spočiatku správal tak, aby jeho povest' zostala nedotknutá. Anjelov, ktorých si nevedel nakloniť, obvinil z ľahostajnosti k záujmu nebešťanov. Práve z toho, čo páchal sám, obviňoval verných anjelov. Snažil sa ich oklamať pradivom falošných dôkazov o Božích zámeroch. Všetko jednoduché zahalovalo tajomstvom, zlomyseľnosťou a klamstvom spochybňoval jasné Božie výroky. Jeho vznešené postavenie a úzke spojenie s Božou vládou prepožičiavalo jeho vplyvu pomerne veľkú moc.

Boh mohol použiť len také prostriedky, ktoré sa zhodujú s pravdou a spravodlivosťou. Satan používal to, čo Boh použiť nemohol – podlé správanie a lož. Prekrúcal Božie slovo, spochybňoval zámery Božej vlády a tvrdil, že Boh nemá právo anjelom dávať zákony. Boh podľa jeho mienky vyžaduje od stvorených bytostí pokoru a poslušnosť len kvôli vlastnej sláve. Za týchto okolností bolo treba obyvateľom neba a všetkým vesmírnym svetom dokázať, že Božia vláda je spravodlivá a že Boží zákon je dokonalý. Satan predstieral záujem o blaho vesmíru. Pravú povahu tohto uchvatiteľa a jeho

skutočný zámer museli poznať všetci. Bolo treba vyčkat', kým sa svojimi bezbožnými skutkami neprejaví sám.

Satan obviňoval Božiu vládu aj za spor, ktorý v nebi vyvolal sám. Vyhlásil, že všetko zlo je dôsledkom Božej vlády. Obhajoval sa, že chcel zdokonaľiť Božie zákony. Boh mu teda dovolil, aby vyjaval podstatu svojich tvrdení a ukázal dôsledky navrhovaných zmien v Božom zákone. Jeho vlastné dielo ho musí odsúdiť. Od začiatku tvrdil, že sa nebúri. Celý vesmír musí vidieť vodcu bez masky.

Božia večná múdrosť satana z neba síce vylúčila, no nezničila ho. Aj keď Boh prijíma len službu lásky, oddanosť veriacich musí spočívať na presvedčení o jeho spravodlivosti a добрote. Obyvatelia neba a iných vesmírnych svetov nemohli pochopiť podstatu hriechu s jeho následkami a neboli by pochopili zničenie satana ako prejav Božej spravodlivosti. Keby bol satan hneď zničený, mnohí by potom slúžili Bohu zo strachu, nie z lásky. Vplyv podvodníka by tým nezanikol, ani duch vzbury by nebol celkom odstránený. Satan musí v záujme blaha celého vesmíru s platnosťou pre celú večnosť vyjaviť svoje zásady, aby všetky stvorené bytosti videli v pravom svetle jeho útoky na Božiu vládu a aby sa raz navždy nad každú pochybnosť prejavila Božia spravodlivosť a milosť i nemennosť Božieho zákona.

Satanova vzburá by mala byť celému vesmíru večne platným poučením a trvalým svedectvom o povahe hriechu a jeho strašných následkoch. Pôsobenie satanovej vlády, jej účinky na ľudí i anjelov mali zjavne ukázať, aké zhubné sú následky popierania Božej moci. Mali dokázať, že Božia vláda je zárukou blaha všetkých Božích tvorov. Dejiny tohto strašného pokusu o vzburu mali byť teda všetkým bytostiam varovným napomenutím, aby sa nedali oklamať, aby nepodľahli hriechu a nemuseli zaň znášať odplatu.

Ten, ktorý vládne v nebi, je ten, ktorý vidí koniec od začiatku. Je to ten, ktorému sú rovnako zjavné tajomstvá minulosti i budúcnosti a ktorý napriek ťažkostiam, temnote a skaze, ako následkom hriechu, vidí splnenie svojich zámerov lásky a požehnania. Aj keď „*oblak a mrákava je vôkol neho; právo a spravodlivosť sú základmi jeho trónu.*„ [Žalm 97,2](#). Raz to pochopia všetci obyvatelia vesmíru, verní i odpadlí. „*Dokonalé je dielo jeho, lebo všetky jeho cesty sú správne. Je Bohom verným, nie vierolomným, on je spravodlivý a priamy.*„ [5. Mojžišova 32,4](#).

[24]

2. kapitola — Stvorenie

„*Hospodinovým slovom vznikli nebesá a dychom jeho úst všetky ich voje.*„ „*Lebo on povedal a stalo sa. On rozkázal a postavilo sa.*„ „*Založil si zem na jej pilieroch, neskláti sa na večné veky.*„ [Žalm 33,6.9; 104,5.](#)

Zem bola prekrásna, keď vyšla z rúk svojho Tvorcu. Jej povrch spestrovali rozmanité útvary. Pokrývali ju vrchy a pahorky, mohutné rieky a pôvabné jazerá; kopce a horstvá však neboli strmé a rozoklané. Príkre svahy a údolia nevytvárali nebezpečné rokliny, ako to vidíme dnes. Ostré hrebene skalného zemského povrchu pokrývala úrodná pôda, z ktorej všade rašila bujná zeleň. Nebolo odporných močiarov ani neúrodných púští. Pri každom pohľade pozdravovali oko pôvabné kríky a úchvatná krása kvetov. Stromy na kopcoch boli oveľa majestátnejšie, než aké vidíme dnes. Vzduch nebol zamorený nijakou nákazou; bol čistý a zdravý. Zem svojou krásou predstihovala aj tie najvznešenejšie parky dnešných palácov. Zástupy anjelov nadšene hľadeli na túto scenériu a tešili sa z Božieho obdivuhodného diela.

Boh po stvorení zeme, rozmanitých zvierat a rastlín predstavil svoje vrcholné dielo – človeka, ktorému pripravil všetku túto nádhru. Povedal: „*Utvorme človeka na svoj obraz, na svoju podobu... Nech ľudia vládnu... Boh stvoril človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril, stvoril ich ako muža a ženu.*„ [1. Mojžišova 1,26.27.](#) Tu je zreteľne predstavený pôvod ľudstva a záznam Písma je tak jednoduchý, že nemôže viesť k mylným záverom. Boh stvoril človeka na svoj obraz. Nejde o nijakú záhadu. Nieto dôvodu predpokladať, že človek sa vyvíjal postupne v dlhých časových obdobiach z nižších foriem živočíšnej či rastlinnej ríše. Také učenie znižuje veľkolepé Stvoriteľovo dielo na úroveň prízemných obmedzených predstáv človeka. Ľudia sú tak posadnutí túžbou zbaviť Boha vlády nad vesmírom, že ponížujú človeka a jeho pôvod zbavujú dôstojnosti. Ten, ktorý vo vesmíre rozsypal hviezdne svety a lúky posial nádhernými kvetmi, ktorý zem i nebesá naplnil divmi svojej moci, korunoval

svoje dielo tým, že stvoril bytosť, ktorú obdaril vládou na zemi, lebo ju pokladal za hodnú, aby stvoriteľským aktom prijala z jeho ruky život. Rodokmeň I'udstva má svoj pôvod v slávnom Stvoriteľovi a nie vo vývojovom rade mikróbov, mäkkýšov či štvornožcov. Z prachu stvorený Adam bol „Božím synom„. [Lukáš 3,38](#).

[26]

Ako Boží zástupca mal vládnuť nad nižšími druhmi tvorov, ktoré nemôžu chápať a uznať Božiu vládu, no môžu milovať človeka a slúžiť mu. „*Ustanovil si ho za vládcu nad dielom svojich rúk, všetko si mu položil pod nohy: Všetky ovce, kozy a dobytok aj divú zver, nebeské vtáčstvo, morské ryby, i to, čo tiahne morskými cestami.*„ [Žalm 8,7-9](#).

Človek mal svojím zjavom i povahou zvyrazňovať Boží obraz. Len Kristus je pravý „obraz podstaty„ Otca ([Židom 1,3](#)); človek však bol stvorený na Božiu podobu. Jeho prirodzenosť bola v súlade s Božou vôľou. Svojou mysl'ou mohol chápať duchovné veci. Jeho láska bola čistá, svoje záľuby a podnety ovládal rozumom. Bol svätý a šťastný, že odzrkadľoval Boží obraz a dokonale poslúchal Božiu vôľu.

Keď človek vyšiel z rúk svojho Tvorcu, mal vznešenú a dokonale súmernú postavu. Bol zdravý a žiaril radosťou. Adam bol vyšší než dnešní obyvatelia zeme. Eva bola len o málo nižšia od neho a mala krásny, ušľachtilý vzhľad. Tento nevinný pár nemal nijaký umelý odev; mali rúcho slávy, svetla a svätožiary, aké majú aj anjeli. Kým poslúchali Boha, zahal'oval ich tento svetelný odev.

Adam obdivne pozoroval všetky tvory a pomenoval ich. Videl, že každé zviera má svoj náprotivok. „*Ale on seberovnú pomoc nenašiel.*„ [1. Mojžišova 2,20](#). Medzi tvormi, ktoré Boh na zemi stvoril, nebol jediný, ktorý by sa vyrovnal človekovi. Boh povedal: „*Nie je dobré človekovi byť osamote. Utvorím mu pomoc, ktorá mu bude roveň.*„ [1. Mojžišova 2,18](#). Stvorený človek nemal žiť sám; mal to byť tvor spoločenský. Bez spoločnosti by ho ani rajsky nádherná krajina nenapĺňala pravým šťastím. Ani styk s anjelmi by mu nemohol uspokojiť túžbu po porozumení a spoločensťve. Nemal koho milovať, a nebolo nikoho, kto by jeho miloval.

Spoločnicu dal Adamovi sám Boh. Tým mu dal „*pomoc, ktorá mu bude roveň.*„ – pomocnicu, ktorá bude s ním zajedno v láske a v spoluúčasti. V Písme čítame, že Eva bola stvorená z Adamovho rebra, čo znamená, že ho nemala ovládať, ani mu nemala byť na-

tol'ko podriadená, žeby s ňou mohol zaobchádzať ako s menejcennejším stvorením. Mala byť pri ňom ako rovnocenná bytosť, ktorú bude milovať a chrániť. Ako časť muža – kosť z jeho kosti, telo z jeho tela – mala byť jeho druhým ja. Toto spojenie predstavuje úzku jednotu citového vzťahu obidvoch. „*Ved' nik nikdy nemal v nenávisti svoje telo, ale živí si ho a opatruje.*„ „*Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a pril'ne k svojej žene a budú jedným telom.*„ [Efezským 5,29](#); [1. Mojžišova 2,24](#).

Boh pripravil prvý sobáš. Pôvodcom tohto ustanovenia je teda Tvorca vesmíru: „*Manželstvo nech majú všetci v úcte.*„ [Židom 13,4](#). Bol to jeden z prvých darov, ktoré človek dostal od Boha a je jedným z dvoch darov, ktoré si Adam vzal so sebou, keď po páde musel z raja odísť. Manželský zväzok podľa Božích zásad je požehnaním; udržiava čistotu a šťastie ľudského rodu, uspokojuje spoločenské potreby človeka, povznáša ho telesne, rozumovo i mravne.

„*Potom Hospodin Boh vysadil na východe záhradu v Édene a postavil tam človeka, ktorého utvoril.*„ [1. Mojžišova 2,8](#). Všetko, čo Boh stvoril, bolo dokonale krásne a k šťastiu tohto svätého páru akoby už nič nechýbalo. Stvoriteľ však podal ďalší dôkaz svojej lásky tým, že im v raji pripravil domov. V tejto Božej záhrade boli stromy každého druhu s voňavým a chutným ovocím. Bol tu pôvabný vinič obť ažkaný bohatými strapcami lákavých pestrofarebných plodov. Z jeho vetiev si Adam a Eva zhotovili prístrešie. Bola tu hojnosť voňavých kvetov všetkých farebných odtieňov. Uprostred záhrady stál strom života, ktorý svojou krásou predstihoval všetky ostatné stromy. Jeho plody sa podobali zlatým a strieborným jablkám a mohli sprostredkovať večný život.

Tým bolo stvoriteľské dielo zavŕšené. „*Tak boli dokončené nebesá i zem a všetky ich voje.*„ [1. Mojžišova 2,1](#). „*A Boh videl všetko, čo utvoril, a hľ'a, bolo to veľ'mi dobré.*„ [1. Mojžišova 1,31](#). Pozemský raj prekvital. Adam a Eva mali voľný prístup k stromu života. Stvorených bytostí sa nedotkla nijaká škvrna hriechu, ani tieň smrti. „*Ranné hviezdy zvučne plesali a jasali všetci nebešť'ania.*„ [Job 38,7](#). Veľký Hospodin položil základy zeme; celý svet zaodial rúchom krásy a naplnil ho všetkým, čo človek mohol užívať; stvoril všetky pozemské i morské divy. Veľké stvoriteľské dielo bolo dokončené v priebehu siedmich dní. Boh „*v siedmy deň odpočinul od všetkého diela, ktoré vykonal. Nato Boh požehnal siedmy deň a posvätil ho,*

lebo v ňom si odpočinul od všetkého diela, ktoré stvorením začal konat'.,, 1. Mojžišova 2,2.3. Boh spokojne hľadel na dielo svojich rúk. Všetko bolo dokonalé, ctilo svojho božského Tvorcu, ktorý neodpočíval kvôli únave, ale z radosti nad výtvormi svojej múdrosti, dobroty a z prejavov svojej slávy.

Keď Boh siedmeho dňa odpočinul, posvätil ho; to znamená, že ho človekovi určil za deň odpočinku. Podľa príkladu svojho Stvoriteľa mal človek v tento posvätený deň odpočívať tak, aby pri pohľade na nebo a na zem uvažoval o Božom majestátnom stvoriteľskom diele a aby mu pri dôkazoch Božej múdrosti a dobroty srdce oplývalo láskou a úctou k Tvorcovi.

[28]

Boh postavil v raji pamiatku svojho stvoriteľského diela tým, že požehnal siedmy deň. Sobotu zveril Adamovi ako otcovi a predstaviteľovi celého ľudského rodu. Zachovávaním dňa odpočinku mali všetci obyvatelia zeme prejavovať vd'ačné uznanie, že ich stvoriteľom a jediným pánom je Boh, že sú dielom jeho rúk a že ho uznávajú za svojho Pána. Ustanovenie soboty malo teda pre celé ľudstvo výlučne spomienkový zmysel. Nebolo v ňom nič predobrazné a netýkalo sa len jedného národa.

Boh videl, že sobota je pre človeka podstatne dôležitá už v raji. Bolo treba, aby človek v jednom zo siedmich dní odložil vlastné záujmy a snahy, aby mohol plne obdivovať Tvorcovu dielo a uvažovať o jeho moci a добрote. Sobotu mala živšie pripomínať Boha a prebúdzat' v ňom vd'ačnosť, pretože všetko, čo má a z čoho sa smie tešiť, pochádza z Darcovej dobrotivej ruky.

Boh chce, aby sobota viedla myseľ človeka k premýšľaniu o jeho stvoriteľskom diele. Príroda pôsobí na jeho zmysly a svedčí o živom Bohu ako tvorcovi a zvrchovanom vládcovi všetkého. „Nebesá rozprávajú o Božej sláve, obloha svedčí o diele jeho rúk, deň dňu odovzdáva zvesť, noc noci zvestuje poznanie.,, Žalm 19,2.3. Krása, ktorá prirodieva zem, je znamením Božej lásky. Môžeme ju pozorovať v mohutných vrchoch, v košatých stromoch i v roztvárajúcich sa púčkoch ľúbezných kvetov. Všetko nám hovorí o Bohu. Sobotu, ktorá stále poukazuje na toho, ktorý nás všetkých stvoril, vyzýva ľudí, aby čítali veľkú knihu prírody a nachádzali v nej Stvoriteľovu múdrosť, moc a lásku.

Boh stvoril našich prvých rodičov ako nevinné a sväté bytosti, ktoré však mali možnosť zhrešiť. Dostali predsa slobodnú vôľu,

vedeli oceniť múdrosť a dobrotu Božej povahy, spravodlivosť jeho požiadaviek pri plnej slobode rozhodovania, či ich budú poslúchať, alebo ich prestupovať. Smeli sa tešiť zo spoločenstva s Bohom a so svätými anjelmi. Skôr však, než budú môcť byť naveky bezpeční, musia podať dôkaz o svojej vernosti. Človekovi bola hneď od začiatku jeho existencie obmedzená túžba po pôžitkárstve, ktorá bola hlavnou príčinou satanovho pádu. Strom poznania, ktorý bol v blízkosti stromu života uprostred záhrady, mal byť určitou skúškou poslušnosti, viery a lásky našich prvých rodičov. Z iných stromov mohli voľne jesť, no pod trestom smrti nemali ochutnať ovocie tohto stromu. Ak v paľbe satanských pokušení obstoja, navždy budú ochránení pred jeho mocou a večne sa môžu tešiť z Božej priazne.

[29] Boh podriadil človeka zákonu ako nevyhnutnej podmienke jeho existencie. Človek podliehal pod právomoc Božej vlády, a nieto vlády bez zákonov. Boh mohol stvoriť človeka aj bez možnosti prestúpiť jeho zákon. Mohol zadržať Adamovu ruku, aby sa zakázaného ovocia nemohla dotknúť; človek by však potom už nebol slobodnou, mravne zodpovednou bytosťou, ale automatom. Bez možnosti slobodného rozhodovania by jeho poslušnosť nebola dobrovoľná, ale vynútená. Nebol by možný rozvoj jeho povahy. To by však odporovalo Božiemu prístupu k obyvateľom iných svetov. Znevažovalo by to človeka ako rozumovú bytosť a dávalo by za pravdu satanovmu obvineniu, že Božia vláda je svojvoľná.

Boh stvoril človeka ako bytosť úprimnú s ušľachtilými povahovými vlastnosťami bez náklonnosti k zlému. Obdaril ho rozsiahlymi rozumovými schopnosťami a silnými pohnútkami k tomu, aby zostal verný. Podmienkou večnej blaženosti bola neochvejná, stála poslušnosť. To bola podmienka prístupu k stromu života.

Domov našich prvých rodičov mal byť vzorom domovov, keď ich deti začnú osídľovať zem. Tento domov, vyzdobený rukou samého Boha, nebol nijakým palácom. Ľudia posadnutí pýchou radi bývajú v skvostných budovách a vystatujú sa dielom svojich rúk. Boh však uviedol Adama do záhrady, v ktorej mal bývať. Modrá obloha mu bola klenbou, sviežu zeleň lúčneho koberca zdobeného jemnými kvetmi mal za podlahu a baldachýn tvorili vetvy majestátnych stromov. Na stenách tohto príbytku visela tá najkrajšia výzdoba, dielo rúk slávneho Umelca. Všetko, čo obklopovalo svätý pár, je stálym poučením, že skutočné šťastie nespočíva v hýrivom prepychu,

ale v spoločensťve s Bohom prostredníctvom toho, čo stvoril. Keby ľudia menej dbali o veci umelé, boli by bližšie Božiemu pôvodnému zámeru s nimi pri stvorení. Pýcha a ctibažnosť nie sú nikdy uspokojené. Ľudia skutočne múdri nájdu pravú, povznášajúcu radosť v tom, čo Boh pripravil na dosah všetkým.

Obyvatelia raja sa mali starať o záhradu, mali ju obrábať a zveľadovať. Práca nebola úmorná, ale príjemná a posilňujúca. Boh určil človekovi prácu ako dobrodenie, ktoré mu zaujme myseľ, posilní telo a rozvinie schopnosti. V duševnej a telesnej činnosti nachádzal Adam jednu z najväčších radosť svojho bezhriešneho života. Keď neskôr pre svoju neposlušnosť musel z krásneho domova odísť a z nehostinnej pôdy mal tvrdou prácou získavať svoj každodenný chlieb, bola mu tá istá práca – aj keď od príjemného zamestnania v rajskej záhrade veľmi odlišná – ochranou pred pokušením a zdrojom šťastia. Tí, čo v únavnej a vyčerpávajúcej práci vidia len zlorečenstvo, dopúšťajú sa omylu. Zámožní ľudia neraz hľadajú s pohrdaním na tých, čo sa živia telesnou prácou. To však odporuje pôvodnému Božiemu zámeru pri stvorení človeka. Čím sú však majetky aj tých najbohatších v porovnaní s dedičstvom, ktoré dostal Adam od Boha? Prvý človek nebol stvorený nato, aby zaháľal. Náš Stvoriteľ, ktorý vie, v čom spočíva šťastie človeka, určil Adamovi prácu. Pravú radosť zo života nachádzajú len ľudia pracujúci. Aj anjeli sú usilovní pracovníci; slúžia totiž Bohu tým, že slúžia ľuďom. Stvoriteľ nepripravil nijaké miesto pre záhaľku.

[30]

Kým Adam s Evou zostávali Bohu verní, vládli nad zemou. Dohliadali na všetky živé tvory. Lev sa pred nimi pokojne hral s ovcou a bez obáv si im tieto zvieratá líhali k nohám. Vtáci sa nebáli bezstarostne poletovať okolo nich, a keď radostným spevom chválili Hospodina, pridala sa k nim Adam s Evou a spoločne velebili Stvoriteľ a.

Adam a Eva neboli len deťmi pod Božím otcovským dohľadom, boli aj žiakmi, ktorým vševedúci Tvorca dával rady. Navštevovali ich anjeli a smeli sa stýkať aj so Stvoriteľom. Silu čerpali zo stromu života a ich rozumové schopnosti boli len o niečo menšie než schopnosti anjelov. Tajomstvá viditeľného vesmíru – „divy toho, ktorý je dokonalá múdrosť“, (Job 37,15) – im poskytovali nevyčerpatelný prameň poučenia a blaha. Prírodné zákony a javy, ktoré človek skúma šesť tisíc rokov, im objasnil večný Stvoriteľ a Udržiavateľ

všetkého. Zhovárali sa s listom, kvetom i so stromom a pri každom spoznávali tajomstvo ich života. Adam sa stretával s každým živým tvorom od obrovitého leviatana, čo plával vo vodách, až po nepatrného motýľa a poletujúceho v slnečnom svite. Adam dal každému tvorovi meno a pri každom z nich si všímal povahu a zvyklosti. Božia sláva na nebi, nespočetné svety v súladnom kolobehu, let oblakov, tajomstvo svetla a zvuku, dňa a noci – to všetko smeli naši prarodičia poznávať. Na každom lístočku v lese, na skalách vrchov, na žiariacej hviezde, na zemi, vo vzduchu a na oblohe bolo napísané Božie meno. Oslovoval ich poriadok a súlad stvorenia, ktorý im svedčil o večnej múdrosti a moci Tvorcu. Ustavične nachádzali nové pôvaby, ktoré im v srdci vyvolávali ozvenu hlbokkej lásky a prebúdžali v nich stále nové prejavy vd'ačnosti.

Kým zostávali verní Božiemu zákonu, rástla v nich schopnosť poznávať, radovať sa a milovať. Stále získavali nové poznatky, odkrývali nové zdroje šťastia a stále častejšie a jasnejšie poznávali nesmiernu a nevyčerpatel'nú Božiu lásku.

3. kapitola — Pokušenie a pád

[31]

Keď už satan nemohol podnecovať vzburu v nebi, vo svojej nenávisti voči Bohu si našiel nové pole pôsobnosti a rozhodol sa zničiť ľudí. Pri pohľade na šťastie a pokoj svätého páru v raji si uvedomil, aké blaho navždy stratil. V návale závisti sa rozhodol, že v nich roznieti neposlušnosť a za ich vinu privolá na nich odplatu za hriech. Ich lásku zmení na nedôveru a ich chválospevy na výčitky proti Stvoriteľovi. Tým tieto nevinné bytosti vrhne do nešťastia, do ktorého sa dostal sám, no zneváži aj Boha a zarmúti nebo.

Nebeskí poslovia varovali našich prarodičov pred nebezpečenstvom, ktoré ich môže ohroziť. Rozpovedali im príbeh satanovho pádu i jeho zámer strhnúť ich do záhuby; podrobne im vysvetlili podstatu Božej vlády, ktorú chce knieža zla rozvrátiť. Satan a jeho stúpenci padli práve preto, že nechceli poslúchať Božie spravodlivé príkazy. Aké dôležité bolo teda, aby si Adam a Eva vážili tento zákon, pretože umožňoval zachovať poriadok a právo.

Boží zákon je rovnako svätý ako sám Boh. Zjavuje jeho vôľu, vyjadruje jeho povahu a je výrazom jeho božskej lásky a múdrosti. Súlad všetkého stvorenstva závisí od úplného súhlasu všetkých bytostí, všetkého živého i neživého so Stvoriteľovým zákonom. Boh ustanovil zákony, ktorými sa riadia nielen živé bytosti, ale aj všetky prírodné javy. Všetko podlieha pevne stanoveným zákonom, ktoré nemožno prehliadať. Kým všetko v prírode podlieha prírodným zákonom, z celého pozemského tvorstva len človek podlieha mravnému zákonu. Boh dal človekovi, ako vrcholnému dielu svojho tvorenia schopnosť rozumieť jeho požiadavkám, pochopiť spravodlivosť a blahodarný význam jeho mravného zákona i jeho svätých nárokov naňho. Preto od človeka vyžaduje neochvejnú poslušnosť.

Tak anjeli ako aj obyvatelia raja museli prejsť skúškou poslušnosti a lásky k Bohu. Žiť šťastne mohli len pod podmienkou, že zostanú verní Stvoriteľovmu zákonu. Mohli v poslušnosti žiť, alebo v neposlušnosti zomrieť. Boh ich obdaril hojným požehnaním; ak by však neuposlúchli jeho vôľu, potom by aj ich stihol údel padlých

anjelov. Prestúpením by sa pripravili o jeho dary a dostali by sa do nešťastia a záhuby.

[32] Anjeli ich varovne napomínali, aby sa mali na pozore pred satanovými zvodmi, lebo ich bude stále pokúšať. Kým budú poslúchať Boha, satan im nemôže uškodiť, pretože im v prípade potreby prídu na pomoc všetci nebeskí anjeli. Ak rázne odvrátia jeho prvé útoky, potom budú bezpeční ako nebeskí poslovia. Ak však len raz podľahnú pokušeniu, ich povaha sa natoľko zmení, že v sebe nenájdu ani silu, ani ochotu odolávať satanovi.

Boh stvoril strom poznania, aby pri ňom vyskúšal ich poslušnosť a lásku k sebe samému. Pri užívaní všetkých rajských plodov uznal za vhodné zakázať len jedno. Ak tento príkaz neuposlúchnu, musia prijať trest za prestúpenie. Satan ich nesmel stále pokúšať; stýkať sa mohol s nimi len pri zakázanom strome. Snahou o preniknutie podstaty tohto stromu sa vystavia satanským nástrahám. Boli napomenutí, aby dbali na Božie varovanie a uspokojili sa s poučením, ktoré dostali od Boha.

Satan si v snahe vykonať svoje dielo nepozorovane zvolil za svoj nástroj hada ako vhodný spôsob svojho ľstivého zámeru. Hada bol vtedy jedným z najkrajších a najmúdrejších pozemských tvorov. Mal krídla ako z jagavého zlata a pri lietaní bol oslnivo krásny. Odpočíval medzi bohato obťazkanými vetvami zakázaného stromu a pochutnával si na vzácnom ovocí. Ľahko mohol teda upútať záujem pozorovateľa. Takto číhal škodca v záhrade pokoja na svoju obeť.

Anjeli varovali Evu, aby sa pri dennej práci nevzdala od svojho muža. Pri ňom jej hrozilo menšie nebezpečenstvo, než keby bola osamote. Zaujatá však svojou prácou ani nezbadala, že sa od neho vzdialila. Keď zistila, že je sama, začala tušiť nebezpečenstvo. Zahnala však obavy v istote, že je dost' múdra a silná, aby zlo rozpoznala a odolala mu. Na výstrahu anjela zabudla. Náhle sa ocitla pred zakázaným stromom a so zvedavým obdivom ho začala pozorovať. Pri pohľade na krásne plody sa pýtala, prečo im ho Boh nedopraje. To bola príležitosť pre pokúšiteľa. Akoby čítal jej myšlienky, oslovil ju: „Či naozaj riekol Boh: Nesmiete jesť zo žiadneho rajského stromu?“, 1. Mojžišova 3,1. Prekvapením ohromenej Eve sa zdalo, že počuje ozvenu vlastných myšlienok. Vtedy had začal zaliečavo vychvalovať jej krásu. Jeho lichotenie sa Eve páčilo. Namiesto toho, aby stadiaľ ušla, zotrvala tam v údive, že počuje hada

hovorit'. Keby ju bola oslovila nejaká anjelská bytosť, bola by sa preľakla. Nemohlo ju však ani napadnúť, že by tento očarujúci had mohol byť nástrojom porazeného nepriateľa.

Na pokušiteľovu zákernú otázku odvetila: *„Z ovocia rajských stromov smieme jest', ale o ovocí stromu, ktorý je v strede raja, Boh povedal: Nejedzte z neho, ani sa ho nedotknite, aby ste nezomreli! Had však povedal žene: Vôbec nezomriete; ale Boh vie, že v ten deň, keď budete z neho jest', otvorí sa vám oči a budete ako Boh; budete vedieť, čo je dobro a čo zlo.,, 1. Mojžišova 3,2-5.*

[33]

Had vyhlásil, že ak budú jest' z tohto stromu, dosiahnu vyšší stupeň bytia a ich poznanie sa rozšíri. Ved' aj on jedol zo zakázaného ovocia, preto má dar reči. Naznačoval, že Boh tento strom žiarlivo stráži a bráni im z neho jest', aby sa mu nemohli vyrovnat'. Boh im z neho zakázal jest', ba i len dotknúť sa ho práve pre jeho zázračné vlastnosti, z ktorých pochádza múdrosť a sila. Pokušiteľ naznačoval, že Božia výstraha nie je mienená vážne, má ich len zastrašiť. Ved' ako by mohli zomrieť? Či nejedli zo stromu života? Boh im chce len zabrániť vo vyššom rozvoji a v získaní väčšej blaženosti.

Táto satanova taktika je od čias Adamových až po naše dni veľmi úspešná. Našepkáva ľuďom, aby nedôverovali Božej láske a pochybovali o jeho múdrosti. Ustavične sa snaží podnietiť v ľuďoch opovážlivú zvedavosť a ustavičnú túžbu vniknúť do tajov božskej múdrosti a moci. V snahe prebádať to, čo Boh prozreteľne nezjavil, mnohí prehliadajú zjavné pravdy, ktoré sú pre spásu podstatne dôležité. Satan zvádza ľudí k neposlušnosti a navráva im, že môžu získať obdivuhodné vedomosti. To všetko je však len klam. Zaslepení ideami pokroku, bez ohľadu na Božie prikázanie idú cestou vedúcou k poníženiu a k smrti.

Satan presviedčal svätý pár, že porušenie zákona pre nich znamená len zisk. Či aj dnes nepočujeme podobné dôvody? Tých, čo zachovávajú Božie prikázania, aj dnes mnohí označujú za duševne obmedzených. O sebe však tvrdia, že majú širší rozhľad a väčšiu slobodu. Je to však len ozvena hlasu z raja: *„V ten deň, keď budete z neho jest', – keď prestúpíte Boží zákaz – „budete ako Boh.,, Satan tvrdil, že jedením zo zakázaného ovocia mnoho získal, no zamlčal, že za svoj priestupok bol vyvrhnutý z neba. Hoci vedel, že hriech má za následok večné zatratenie, zatajil svoje vlastné nešťastie, len aby do podobnej situácie strhol aj iných. Aj dnes sa hriešny človek snaží*

zakryť svoju pravú povahu. Môže hovoriť o svojom posvätení, ale svojím tvrdením sa stáva ešte nebezpečnejším zvodcom. Koná dielo satanovo, nedbá na Boží zákon a svojím príkladom zvádza iných na cestu do večnej záhuby.

[34] Eva skutočne uverila satanovým slovám, no táto viera ju však neochránila pred trestom za hriech. Zapochybovala o tom, čo povedal Boh, a to ju viedlo k pádu. Pri poslednom súde ľudia nebudú zatratení preto, že uverili lži, ale preto, že neuverili pravde, keď mali príležitosť poznať ju. Neposlúchnuť Boha je vždy nebezpečné, napriek všetkým satanským námietkam. Pravdu musíme poznávať celou dušou. Každé naučenie, ktoré nám Boh vo svojom Slove odkazuje, nás má usmerniť, viesť a ochrániť pred zvodom. Zanedbať to môžeme len na vlastnú škodu, pretože všetko, čo odporuje Božiemu slovu, určite pochádza od satana.

Ovocie zo zakázaného stromu odtrhol vlastne satan a vložil ho do Evinej váhajúcej ruky. Potom jej pripomenul jej vlastné slová, že Boh im zakázal dotýkať sa ho, lebo inak zomrú. Presviedčal ju, že jedením ovocia si nijako viac neuškodí, než keď sa ho len dotkne. Keď Eva nijaké zlé následky svojho činu nepozorovala, bola smelšia. *„Keď žena videla, že by bolo dobre jesť zo stromu, že je pre oči zvodný a lákavý na zmúdrenie, vzala z jeho ovocia a jedla.“*, [1. Mojžišova 3,6](#). Ovocie malo príjemnú chuť a pri jedení sa jej zdalo, že cíti v ňom životodarnú moc a predstavovala si, že vstupuje do vyššej sféry bytia. Bez obáv teda trhala a jedla. Po tomto hriešnom skutku sa stala satanovým nástrojom a do záhuby zviedla aj svojho muža. V stave zvláštneho neprirodzeného vzrušenia a so zakázaným ovocím v ruke vyhládala Adama a rozpovedala mu všetko, čo sa stalo.

Adamova tvár zosmutnela. Bol prekvapený a vylákaný. Eve povedal, že to musel byť iste ten nepriateľ, pred ktorým boli varovaní, a že podľa Božieho rozhodnutia musí zomrieť. Eva ho namiesto odpovede ponúkla, aby aj on jedol, pričom opakovala hadove slová, že iste nezomrú. Presviedčala ho, že je to určite pravda, lebo nijaký prejav Božej neľúbosti nepocítila, ba naopak, že pozoruje príjemný osviežujúci účinok, ktorý jej do údov vlieva nový život a ktorý – ako sa nazdáva – cítia aj anjeli.

Adam pochopil, že jeho žena prestúpila Božie prikázanie tým, že nedbala na jediný Boží zákaz, ktorý im dal Boh, aby vyskúšal ich

vernosť a lásku. V jeho mysli prebiehal strašný zápas. Vyčítal si, že Eve dovolil vzdialiť sa od neho. Skutok sa už stal; bude sa musieť rozlúčiť s tou, ktorá mu bola príjemnou spoločníčkou. Dopustí to? Adam sa tešil zo spoločenstva s Bohom i so svätými anjelmi. Smel obdivovať Stvoriteľovu slávu. Chápal vznešené určenie ľudstva, ak zostane verné Bohu. Všetky tieto požehnania však prevážila obava, že stratí dar, ktorý si mimoriadne cenil. Lásku, vd'ačnosť, vernosť k Stvoriteľovi – to všetko zatlačila do úzadia láska k Eve. Ved' bola časťou z neho a pomyslenie na rozlúčku nemohol znišť. Neuvedomil si, že tá istá všemohúcnosť, ktorá ho z prachu zeme stvorila ako živú krásnu bytosť a z lásky mu dala aj ženu, by mu ju mohla nahradiť. Rozhodol sa prijať jej údel. Ak musí zomrieť, zomrie s ňou. Napokon, nemohol by mať pravdu? Eva stála pred ním rovnako krásna a zdanlivo rovnako nevinná ako pred pádom do hriechu. Bola ešte milšia, než predtým. Nepozoroval na nej nijaké príznaky smrti. Rozhodol sa následky jej činu vziať na seba. Vzal teda ovocie a zjedol ho.

[35]

Aj Adamovi sa po páde do hriechu spočiatku zdalo, že dosahuje vyšší stupeň bytia. Čoskoro ho však myšlienka na hriech vydesila. Obom sa zrazu zdalo, že rajské ovzdušie dosiaľ vyrovnané sa ochladilo. Doterajšiu lásku a zhodu narušil nepokoj; zmocnil sa ich pocit viny a desila ich obava z budúcnosti. Náhle si uvedomili svoju duševnú nahotu. Ocitli sa bez svetelného rúcha, ktoré ich dosiaľ zahalovalo. V záhrade si potom namiesto neho zhotovili zásteru, lebo bez nej sa nemohli ukázať pred Bohom a pred jeho svätými anjelmi.

Len teraz začali spoznávať pravú podstatu svojho prestúpenia. Adam vyčítal Eve jej nerozvážnosť, keď sa vzdialila od neho a hadovi dala možnosť, aby ju zvedol. Utešovali sa však nádejou, že Boh, ktorý im podal toľko dôkazov svojej lásky, im tento jediný hriech tiež odpustí, alebo že nebudú musieť vytrpieť tak strašný trest, akého sa obávali.

Satan mohol jasat' nad svojím úspechom. Zvedol ženu, aby pochybovala o Božej múdrosti, aby prestúpila Boží zákon a aby prostredníctvom nej zapríčinil pád aj Adamovi.

Nebeský Zákonodarca sa však už chystal oboznámiť Adama a Evu s následkami ich prestúpenia. V záhrade bola zjavná Božia prítomnosť. Kým boli nevinní a svätí, svojho Tvorca vítali vždy s

radosťou; teraz však vyľakane utiekli a skryli sa v kroví záhrady. *„Hospodin Boh však zavolať na človeka a povedal: Kde si? A on odpovedal: Počul som t'a v záhrade, bál som sa, lebo som nahý; a skryl som sa. Nato Boh povedal: Kto ti oznámil, že si nahý? Nejedol si zo stromu, z ktorého som ti zakázal jest'?, 1. Mojžišova 3,9-11.*

Adam nemohol zapierať svoj hriech, ani ho ospravedlňovať, no namiesto prejavu kajúcnosti, snažil sa zvrhnúť vinu na svoju ženu, a tým vlastne na samého Boha: *„Žena, ktorú si mi dal, aby bola pri mne, dala mi zo stromu, a jedol som., 1. Mojžišova 3,12.* Ten, ktorý z lásky k Eve vedome obetoval Božiu priazeň, rajský domov i večný život v radosťi, odvážil sa teraz po páde zvalovať zodpovednosť za svoj hriech na svoju ženu, ba na samého Stvoriteľa. Takú strašnú moc má hriech.

[36] Keď sa Boh pýtal ženy: *„Čo si to urobila?„* odpovedala: *„Hada ma podviedol; jedla som teda.,* Nevyslovená zostala výčitka: Prečo si stvoril hada? Prečo si strpel, aby vošiel do raja? V týchto otázkach vlastne obhajovala svoj hriech, a ako Adam zodpovednosť za svoj pád zvalovala na Boha. Lož má svoj pôvod v sebaospravedlňovaní. Utekli sa k nemu naši prví rodičia, len čo podľahli satanovmu vplyvu, a po nich v ňom hľadá záchranu všetko ich potomstvo. Namiesto toho, aby svoje hriechy pokorne vyznali, snažia sa ospravedlniť tým, že vinu zvalujú na iných ľuďoch, na okolnosti alebo na Boha. Za zámienku svojho reptania proti nemu vedú zneužiť aj jeho požehnanie.

Boh potom vyniesol rozsudok nad hadom: *„Pretože si to urobil, prekliaty budeš nad všetok dobytok i nad všetky poľné zvieratá. Po bruchu sa budeš plaziť a prach budeš hltat' po všetky dni svojho života., 1. Mojžišova 3,14.* Hada postihol rozsudok Božieho súdu, lebo sa stal satanovým nástrojom. Z najkrajšieho, najobdivovanejšieho poľného tvora sa stal tvor zo všetkých najodpornejší a najopovrhovanejší; boja sa ho ľudia i zvieratá a nenávidia ho. Ďalšie Božie slová vyslovené nad hadom sa týkali priamo samého satana a naznačovali jeho konečnú porážku a záhubu: *„Položím nepriateľa stvo medzi teba a ženu, medzi tvoje potomstvo a jej potomstvo, ono ti rozmliaždi hlavu a ty mu schvatneš päť., 1. Mojžišova 3,15.*

Eviným údelom mali byť odteraz strasti a bolesti. Hospodin povedal: *„Veľmi rozmnožím t'ažoby v tvojom tehotenstve; v bolestiach budeš rodiť deti a budeš túžiť za svojím mužom, ale on bude*

vládnut' nad tebou., 1. Mojžišova 3,16. Eva bola pri stvorení rovná Adamovi. Keby boli Boha poslúchali a žili podľa príkazov jeho zákona lásky – mohli žiť večne vo vzájomnom súlade. Hriech však spôsobil rozkol a ich zväzok sa mohol udržať len za cenu, že jeden bude podriadený druhému. Eva zhrešila prvá. Podľa hľa pokušeniu, lebo sa napriek Božiemu zákazu vzdialila od muža. Na jej naliehanie zhrešil aj Adam; preto bola odteraz podriadená svojmu mužovi. Kým padlé ľudstvo žilo podľa zásad Božieho zákona, mohol byť tento údel aj napriek tomu, že je dôsledkom spáchaného hriechu, pre nich požehnaním. Muž však pričasto zneužíva takto získanú nadvládu; žene to strpčuje život a robí jej ho ťažkým jarmom.

Eva bola pri svojom mužovi v rajskom prostredí celkom šťastná. No ako mnohé dnešné nespokojné Evy aj ona sa utešovala nádejou, že dosiahne vyššie postavenie, než aké jej určil Boh. V snahe povzniesť sa, klesla hlboko pod svoje pôvodné určenie. Podobný výsledok dosiahne každý, kto nechce radostne plniť svoje životné povinnosti podľa Božieho zámeru. Mnohé ženy v snahe dosiahnuť postavenie, ktoré im Boh neurčil, opúšťajú svoje miesto, kde mohli byť požehnaním. Vo svojej túžbe po vyššom postavení sú ochotné obetovať svoju ženskú dôstojnosť a povahovú ušľachtilosť a zrieknuť sa toho, pre čo ich určilo samo Nebo. [37]

Adamovi Hospodin povedal: „*Pretože si poslúchol hlas svojej ženy a jedol si zo stromu, čo som ti zakázal: Nebudeš jesť z neho! – Pre teba bude prekliata pôda, s námahou sa z nej budeš živiť. Ba trnie a hložie bude ti rodiť a poľné byliny budeš jedávať. V pote tváre budeš jesť chlieb, kým sa nevrátiš do zeme, lebo z nej si vzatý, pretože si prach a do prachu sa vrátiš.*“, 1. Mojžišova 3,17-19.

Nebolo Božou vôľou, aby nevinný pár nič nevedel o hriechu. Boh ich štedro obdaroval všetkým dobrým a chránil ich pred zlom. Oni však napriek jeho zákazu jedli z ovocia zakázaného stromu, a teraz, keď poznali zlo, budú z neho jedávať po celý svoj život. Odteraz budú na ľudstvo tiesnivo doliehať satanove pokušenia. Namiesto doterajšej radostnej práce ich ďalším údelom bude únavná lopota a starosť. Postihnú ich sklamanie, žiaľ, bolesti a nakoniec smrť.

Keď že zlorečenstvu za hriech podľa hľa celá príroda, aj ona mala človekovi pripomínať, aké následky má vzbura proti Bohu. Stvorený človek mal byť vládcom na zemi a nad všetkými živými tvormi.

Kým Adam zostal verný Nebu, bola mu podriadená celá príroda. Keď však neuposlúchol Boží zákon, vzbúrili sa proti jeho vláde všetky nižšie tvory. Takto Boh vo svojom veľkom milosrdenstve zjavil ľuďom svätosť svojho zákona. Na vlastnej skúsenosti museli poznať, ako je nebezpečné odkláňať sa od neho, hoc aj v maličkostiach.

Život plný únavnej lopoty a starostí, ktorý mal byť odteraz údelom človeka, bol predsa len prejavom Božej lásky. Po páde do hriechu je ľudský život tvrdou školou, ktorá má brzdiť jeho hriešne túžby a vášne a v ktorej sa má rozvíjať schopnosť sebaovládania. To patrí k Božiemu veľkolepému plánu na povznesenie človeka zo záhuby a poníženia, do ktorej ho strhol hriech.

Výstraha, ktorú dostali naši prví rodičia: „*V deň, keď budeš z neho jesť, istotne zomrieš,*“ (1. Mojžišova 2,17) neznamená, že mali zomrieť hneď v ten deň, keď zjedli zakázané ovocie. V ten deň však začal platiť neodvolateľný rozsudok. Na začiatku im bola sľúbená nesmrteľnosť pod podmienkou poslušnosti; prestúpenie však znamenalo stratu večného života. Ešte v ten deň boli teda zatratení.

[38] Ak by človek mal žiť večne, musel by trvale jesť ovocie zo stromu života. Bez tejto možnosti sa mu život bude postupne skracovať, kým celkom nevyhasne. Satan si zaumienil zviest' Adama a Evu k neposlušnosti; s tou však Boh nemôže súhlasiť. Nepriateľ dúfal, že ak im Boh neodpustí, budú môcť jesť zo stromu života a potom večne žiť v hriechu a nešťastí. Svätí anjeli dostali po páde človeka príkaz strážiť strom života. Okolo anjelov žiarili lúče svetla, ktoré sa javili ako blýskavý meč. Adam a Eva nesmeli prekročiť túto zábranu a jesť z ovocia životodarného stromu. Žiaden hriešnik nie je teda nesmrteľný.

Príval utrpenia, ako následok prestúpenia našich prvých rodičov, mnohí pokladajú za príliš krutý trest v porovnaní so spáchaným hriechom a znevažujú Božiu múdrosť a spravodlivosť v zaobchádzaní s človekom. Ak sa však hlbšie zamyslia nad problémom, spoznajú svoj omyl. Boh stvoril človeka na svoj obraz, bez hriechu. Zem mali obývať bytosti len o málo nižšie, než sú anjeli. Ich poslušnosť mala obstať v skúške, pretože Boh nechcel, aby svet naplnili bytosti, ktoré nerešpektujú jeho zákon. Vo svojom veľkom milosrdenstve však neuložil Adamovi neúmernú skúšku. Keď že dodržanie príkazu bolo

ľahké, jeho prekročenie bolo hriechom nadmieru ťažkým. Ak Adam nevedel obstať ani v takejto skúške, nemohol by obstať v skúške náročnejšej v prípade väčšej zodpovednosti.

Keby bol mal Adam podstúpiť nejakú veľkú skúšku, potom by tí, ktorých srdce je naklonené k zlému, mali pre seba ospravedlnenie a povedali by: „*To je bezvýznamná záležitosť*”; *Boh sa predsa nezaoberať takými drobnosťami.*„ Tak by dochádzalo k stálemu prestupovaniu v záležitostiach zdanlivo malicherných, ktoré by ľudia beztrešne prehliadali. Boh tým zjavne ukázal, že ho uráža každý hriech, či je malý alebo veľký.

Eva to pokladala za maličkosť, ak neuposlúchne Boha a ochutná ovocie zakázaného stromu a ak do hriechu zvedie aj svojho muža. Ich hriech však uvoľnil záplavu utrpenia na svete. Kto môže vedieť vo chvíli pokušenia, aké hrozné následky prinesie jediný chybný krok?

Mnohí, čo tvrdia, že Boží zákon nie je pre človeka záväzný, snažia sa dokázať, že nie je možné žiť podľa Božích prikázaní. Ak by to však bolo tak, prečo bol potom Adam potrestaný za svoj priestupok? Hriech našich prvých rodičov priniesol svetu vinu a utrpenie, a nebyť Božej dobroty a milosrdenstva, uvrhol by ľudstvo do beznádejného zúfalstva. Nech sa nikto neklame! „*Odplata za hriech je smrť*„, [Rimanom 6,23](#). Boží zákon nemožno beztrešne prestupovať dnes práve tak ako vtedy, keď bol vynesovaný rozsudok nad otcom ľudského pokolenia.

Adam a Eva po páde do hriechu nesmeli zostať v raji. Úpenlivo prosili, aby aj ďalej mohli bývať tam, kde prežili dobu svojej nevinnosti a radosti. Uznali, že stratili právo na šťastný život v raji, no sľubovali, že v budúcnosti budú verne poslúchať Boha. Museli však pochopiť, že hriech zničil ich povahu; zmenila sa ich odolnosť odporovať hriechu a satan už mal ľahký prístup k nim. Vo svojej nevinnosti podľa hli zvodu a teraz s vedomím vlastnej viny budú mať menej síl na zachovanie svojej neporušenosti.

V pokore a v nevýslovnom žiali sa rozlúčili s krásnym domovom a odišli osídliť zem, na ktorej teraz spočívala kliatba hriechu. Ovzdušie, kedysi tak mierne a vyrovnané, prekonávalo teraz výrazné zmeny a Boh vo svojom milosrdenstve oboch priodial kožou na ochranu pred veľkou páľavou a veľkou zimou.

Keď vo vädnúcej kvetine a v padajúcom liste poznávali prvé známky zániku, žiaľil nad tým Adam s Evou viac, než dnešní ľudia žalia nad svojimi mŕtvymi. Smrť nežných, ľúbezných kvetov bola naozaj dôvodom k bolesti. Keď však majestátne stromy zhadzovali svoje lístie, živo im to pripomenulo neúprosnú skutočnosť, že údelom všetkého živého je smrť.

Rajská záhrada zostala na zemi ešte dlho potom, čo ju musel vyhnaný človek opustiť. Padlému ľudskému pokoleniu bolo dovolené ešte dlho hľadiť na domov nevinnosti; no vstup doňho strážili anjeli. Pri rajskej bráne, chránenej cherubom, sa prejavila Božia vznešenosť. Sem prichádzal Adam a jeho synovia uctievať Boha. Tu obnovovali svoj sľub poslušnosti zákonu, ktorého prestúpenie ich vykázalo z raja. Keď vlna neprávosti zaplavila svet a bezbožnosť ľudí mala za následok pustošiacu potopu, ruka, ktorá stvorila raj, vzala ho zo zeme. Pri konečnej obnove, keď bude „*nové nebo a nová zem*„ (Zjavenie Jána 21,1), raj bude znova zriadený v ešte krajšej podobe než na začiatku.

Tí, čo zachovávali Božie prikázania, budú sa smieť v tieni stromu života tešiť z nesmrteľnosti. Počas neskonalých vekov večnosti budú môcť obyvatelia bezhriešnych svetov vidieť v dokonale krásnom obnovenom raji bez poškvŕny hriechu obraz toho, čím mohla byť celá zem, keby bol človek splnil vznešený zámer Stvoriteľa.

4. kapitola — Plán vykúpenia

[40]

Nad pádom človeka žialilo celé nebo. Boží svet poškvrnila kliatba hriechu a jeho obyvatel'ov odsúdila k utrpeniu a k smrti. Zdalo sa, že priestupníci zákona nemajú nijaké východisko. Nebesá naplnil smútok nad pustošivou mocou hriechu.

Boží Syn, slávny Veliteľ neba, sa zl'utoval nad padlým ľudstvom. Jeho srdce naplnil nevýslovný súcit pri pomyslení na strašné utrpenie hriešneho sveta. Božia láska však pripravila spásny plán. Prestúpený zákon žiadal život hriešnika. V celom vesmíre bol však len jeden, kto sa mohol ujať človeka. Keď že Boží zákon je práve tak svätý ako sám Boh, odčiniť hriech mohol len ten, kto bol a je rovný Bohu. Len Boží Syn, Kristus, mohol vyslobodiť padlého človeka zo zlorečenia zákona a znova ho uviesť do súladu s nebom. On vezme na seba vinu a hanbu hriechu, ktorý je Bohu tak odporný, že odlúči Otca od Syna. Na záchranu strateného ľudstva podstúpi Kristus najväčšie utrpenie.

Boží Syn sa zastal hriešnika pred Otcom. Nebeské vojsko očakávalo výsledok s takou živou účasťou, ktorú nemožno slovami vyjadriť. V „rade pokoja,, ([Zachariáš 6,13](#)) prebiehal dlhý tajuplný rozhovor o padlom ľudstve. O pláne spásy bolo rozhodnuté pred stvorením sveta, pretože Kristus je „*baránok zabitý od začiatku sveta,,*. [Zjavenie Jána 13,8](#). Aj Kráľ vesmíru však v srdci zápasil, keď mal za hriešne ľudstvo vydať na smrť svojho Syna. No „*tak miloval Boh svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby nik, kto verí v neho, nezahynul, ale mal večný život,,*. [Ján 3,16](#). Také je teda tajomstvo vykúpenia! Láska Boha k svetu, ktorý ho nemiloval! Kto vystihne hĺbku lásky, ktorá „*prevyšuje poznanie,,*? Po celé nekonečné veky bude sa nesmrteľná myseľ v úžase a v úcte vnárať do tajomstva tejto nevystihnuteľnej lásky.

Boh sa zjavil v Kristovi a „*zmieril svet so sebou,,*. [2. Korint'anom 5,19](#). Hriech tak ponížil človeka, že nebolo možné, aby sa sám zmieril s Bohom, ktorého prirodzenosťou je čistota a dobrota. Len keď Kristus vykúpil človeka spod zlorečenia zákona, mohol mu

prepožičať svoju božskú moc a spojiť ju s úsilím človeka. Takto sa pokáním pred Bohom a vierou v Krista mohli padlé Adamove deti znova stať „Božími det’mi,.. 1. Jána 3,2.

[41] Plán vykúpenia človeka však vyžadoval neskonajúcu obeť celého neba. Anjeli nemali dôvod radosť sa, keď im Boží Syn vyjaviť plán vykúpenia ľudstva, lebo videli, že pre spásu sveta musí ich milovaný Pán podstúpiť nevýslovné muky. V úžase a v zármutku počúvali o tom, ako musí opustiť čistotu a pokoj neba, vzdať sa radosti v sláve a svojho nesmrteľného života, prísť na hriechnú zem a znášať bolesti, potupu a smrť. Bude stáť medzi hriešnikom a odplatou za hriech, a aj tak ho málokto prijme ako Božieho Syna. Opustí svoje vznešené postavenie Vládcu neba, príde na zem, zníži sa na úroveň človeka a na vlastnom tele spozná bolesti a pokušenia, ktoré tiesnia človeka. To všetko urobí v snahe pomôcť tým, čo musia znášať pokušenie (pozri [Židom 2,18](#)). Po skončení svojho učiteľského poslania ho vydajú do rúk bezbožníkov a podstúpi všetky urážky a muky, ktoré z podnetu satana spáchajú na ňom ľudia. Medzi nebom a zemou podstúpi ako vinník tú najkrutejšiu smrť. Dlhé hodiny bude musieť zápasiť s takou strašnou smrťou, že anjeli sa na to nebudú môcť dívať a pred touto scénou si budú zakrývať tvár. Vytrpí takú duševnú tieseň, že sám Otec si pred ním skryje tvár, keď na ňom spočinie vina za hriechy celého sveta.

Anjeli sa vrhli k nohám svojho Veliteľa a chceli sa obetovať za hriešnika. Moc vykúpiť človeka mal však len ten, kto ho stvoril. Svoje poslanie v pláne vykúpenia mali však aj anjeli. Ak mal Kristus okúsiť smrť, musel prísť v podobe „*málo menšej od anjelov*.. [Židom 2,9](#). Keď vezme na seba ľudskú podobu, jeho moc bude menšia ako ich, a vtedy mu budú slúžiť, posilňovať ho a zmierňovať mu utrpenie. Anjeli mali byť aj „*služobnými duchmi, poslanými slúžiť tým, čo majú dostať do dedičstva spásu*.. [Židom 1,14](#). Ich poslaním bude chrániť veriacich ľudí pred mocou zlých síl a pred temnotou, ktorú pokušiteľ okolo nich ustavične šíri.

Keď anjeli uvidia smrteľný zápas a poníženie svojho Pána, zmocní sa ich taká bolesť a roztrpčenie, že ho budú chcieť vytrhnúť z rúk jeho vrahov; no nebudú smieť zakročiť, aby zabránili tomu, čo sa musí stať. Kristovo pohanenie a potupenie zo strany bezbožných ľudí patrí k plánu vykúpenia, a on súhlasil so všetkým, aby sa mohol stať vykupiteľom ľudstva.

Boží Syn ubezpečil anjelov, že svojou smrťou vykúpi mnohých a zničí toho, kto šíri smrť. Opäť získa kráľovstvo, ktoré človek pádom do hriechu stratil. Spolu s ním ho získajú aj vykúpení, aby mohli v ňom bývať naveky. Hriech a hriešnici budú zničení, aby už pokoj neba a zeme nikdy nemohli narúšať. Vyzval anjelov, aby s plánom jeho Otca súhlasili a aby sa tešili, že jeho smrťou sa padlý človek môže zmieriť s Bohom.

[42]

Nato v nebi zavládla nevýslovná radosť. Predstava slávy a blažnosti vykúpeného sveta prevýšila aj bolesť z obete Kniežat'a života. V nebeských priestoroch zazneli prvé tóny piesne, ktorú majú anjeli zaspievať nad betlehenskými pahorkami: „Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.,, [Lukáš 2,14](#). S radosťou, ktorá bola teraz väčšia než pri stvorení sveta „*ranné hviezdy zvučne plesali a jasali všetci nebešťania*,, [Job 38,7](#).

Prvý oznam o svojom vykúpení dostal človek v raji, keď Boh vyriekol súd nad satanom: „*Položím nepriateľstvo medzi teba a ženu, medzi tvoje potomstvo a jej potomstvo; ono ti rozmliaždi hlavu a ty mu schvatneš päťu*,, [1. Mojžišova 3,15](#). Tento rozsudok v prítomnosti našich prvých rodičov bol pre nich zaslúbením. Predpovedal boj medzi človekom a satanom, v ktorom bude tento veľký a mocný nepriateľ nakoniec porazený. Adam a Eva stáli pred spravodlivým Sudcom ako vinníci a očakávali rozsudok za svoje prestúpenie. Skôr však, než niečo počuli o svojom ďalšom živote, plnom námahy a starostí, či o tom, že sa musia vrátiť do prachu zeme, počuli slová, ktoré v nich museli vzbudiť nádej. Aj keď budú musieť trpieť pod nadvládou svojho mocného nepriateľa, predsa sa môžu tešiť z konečného víťazstva.

Keď satan počul, že predovšetkým medzi ním a ženou a neskôr aj medzi jeho potomstvom a jej potomstvom bude nepriateľstvo, poznal, že jeho snaha o zničenie ľudskej povahy bude zmarená. Človek bude mať možnosť čeliť jeho moci. Keď bol plán vykúpenia človeka objasnený, satan a jeho anjeli zajasali, lebo dúfali, že po úspešnom páde človeka bude aj Boží Syn zvrhnutý zo svojho vznešeného postavenia. Tvrdil, že jeho doterajšie plány na zemi, sa mu úspešne splnili, a keď Kristus príde na svet ako človek, aj jeho premôže, a tým zmarí vykúpenie padlého ľudstva.

Boží anjeli podrobnejšie vyložili našim prarodičom plán pripravený na ich záchranu. Adam a Eva boli ubezpečení, že napriek

svojmu hriechu nebudú opustení a vydaní na ľubovôľu satanovi. Boží Syn sa dobrovoľne rozhodol byť zmierujúcou obeťou za ich previnenie. Dostanú čas milosti, aby sa pokáním a vierou v Krista mohli opäť stať Božími deťmi.

[43] Obeť, ktorú si vyžiada ich prestúpenie, objasnila Adamovi a Eve svätosť Božieho zákona. Len teraz si uvedomovali ohavnú povahu hriechu a jeho strašné následky. S výčitkami svedomia a s obavou žiadali, aby trest nepadol na toho, ktorého láska bola zdrojom všetkej ich radosti, ale radšej na nich a na ich potomkov.

Boli poučení, že Boží zákon je základom Božej vlády na nebi i na zemi a že ako obeť za ich prestúpenie nestačí ani život anjela. Ani jediné ustanovenie zákona nemožno zrušiť či zmeniť len preto, aby vyhovovalo padlému človekovi. Jeho zmierenie môže sprostredkovať len Boží Syn, ktorý človeka stvoril. Ako Adamovo prestúpenie malo za následok utrpenie a smrť, tak Kristova obeť prinesie život a nesmrteľnosť.

Nielen človek, ale aj zem sa následkom hriechu dostala pod moc Božieho nepriateľa a plánom vykúpenia mala byť obnovená. Adam sa pri stvorení stal na zemi vládcom. Keď podľa pokušenia, dostal sa pod satanovu nadvládu. „Každý je otrokom toho, kto sa ho zmocnil.,, 2. Petra 2,19. Keď sa človek stal satanovým zajatcom, moc, ktorú mal, prešla na víťaza. Tak sa stal satan „bohom tohto sveta.,, 2. Korint'anom 4,4. Ovládol zem, ktorá bola pôvodne zverená Adamovi. Kristus však svojou obeťou, ktorou splatí trest za hriech, nielenže vykúpi človeka, ale obnoví aj vládu, ktorú človek stratil. Všetko, čo stratil prvý Adam, obnoví druhý Adam. Prorok hovorí: „Ty, veža stáda, pahorok dcéry Siona, k tebe sa dostaví, príde prvotné vladárstvo.,, Micheáš 4,8. Apoštol Pavol poukazuje na „vykúpenie tých, ktorých si získal.,, Efezským 1,14. Boh stvoril zem, aby bola príbytkom svätých, šťastných bytostí. On „sformoval zem a utvoril ju, on ju založil; nestvoril ju nato, aby zostala pustou, ale pripravil ju na bývanie.,, Izaiáš 45,18. Tento cieľ sa dosiahne vtedy, keď sa Božou mocou obnovená, hriechu a bolesti zbavená zem stane večným príbytkom vykúpených. „Krajinu budú vlastniť spravodliví, naveky budú na nej prebývať.,, Žalm 37,29. „Nič zlorečeného už nebude. Trón Boží a Baránkov bude v ňom a jeho služobníci mu budú slúžiť.,, Zjavenie Jána 22,3.

Kým bol Adam nevinný, mal voľný prístup k svojmu Stvoriteľovi; hriech však odlúčil človeka od Boha a len Kristovo zmierenie môže preklenúť priepasť a umožniť blahodarné a spasné spojenie medzi nebom a zemou. Človek bol olúpený o možnosť priameho prístupu k svojmu Stvoriteľovi. Boh však s ním bude v styku prostredníctvom Krista a anjelov.

Tak boli Adamovi zjavené významné udalosti, ktoré ľudstvo prežije odvtedy, čo v raji zaznel Boží ortiel, po potopu a ďalej až po prvý príchod Božieho Syna. Bolo mu zrejmé, že hoci Kristova obeť bude stačiť pre spásu celého sveta, mnohí si zvolia radšej život v hriechu než život v pokání a poslušnosti. V ďalších pokoleniach sa zločinnosť rozšíri a kliatba hriechu bude stále viac tiesniť nielen ľudstvo, ale aj zvieratá a zem. Pôsobením hriechu sa ľudský život skráti, zníži sa jeho telesná zdatnosť a odolnosť, mravná a rozumová sila, kým svet nebude plný každého nešťastia. Uspokojovaním hriechných žiadostí a vášní stratí človek schopnosť vážiť si významné pravdy plánu vykúpenia. Kristus, verný poslianiu svojho príchodu z neba na zem, bude ďalej pracovať v záujme ľudstva s výzvou, aby ľudia v ňom hľadali záštitu svojej krehkosti a nedokonalosti. On sa postará o potreby pre všetkých, čo prídu k nemu vierou. Vždy budú takí, čo si zachovajú vieru v Boha a v časoch rozmáhajúcej sa bezbožnosti zostanú nepoškvrnení.

[44]

Boh ustanovil zmierujúce obeť, aby človekovi boli stálou pripomienkou a kajúcny m vyznáním hriechov i viery v zaslúbeného Vykupiteľa. Mali ľudstvu pripomínať svätú pravdu, že práve hriech je príčinou smrti. Prvá obeť bola pre Adama najbolestivejším obradom. Vlastnou rukou musel vziať život, ktorý môže dať len Boh. Človek videl prvýkrát smrť a poznal, že keby bol poslúchal Boha, nemuseli by zomierať ani ľudia ani zvieratá. Keď Adam zabil nevinné obetné zviera, zachvel sa pomyslením, že pre jeho hriech musí byť preliata krv nepoškvrneného Božieho Baránka. Tento výjav mu priniesol hlbší a živší pocit veľkosti jeho previnenia, ktoré môže zmierniť len smrť drahého Božieho Syna. Užasol nad nekonečnou Božou láskou, ktorá pre záchranu hriešnika dáva také výkupné. Hviezda nádeje zasvitla do temnej a strašnej budúcnosti a zmiernila jeho úplnú beznádej.

Plán vykúpenia však mal ešte širší a hlbší účel, než je spása človeka. Nielen kvôli nej prišiel Kristus na zem. Nielen preto, aby

obyvatelia tohto malého sveta ctili Boží zákon tak, ako ho treba ctíť, ale aj preto, aby pred celým vesmírom obhájl Božiu povahu. Taký výsledok svojej veľkej obete – jej vplyv na rozumné bytosti iných svetov, ako aj na človeka – očakával Spasiteľ, keď krátko pred svojím ukrižovaním povedal: „*Teraz je súd nad týmto svetom. Teraz bude vyhodené knieža tohto sveta. A ja, keď budem povýšený zo zeme, pritiahnem všetkých k sebe.*“, [Ján 12,31.32](#). Kristova smrť pre spásu človeka nielenže sprístupní ľuďom nebo, ale pred celým vesmírom ospravedlní postup Boha a jeho Syna proti satanovej vzbure. Upevní večnú platnosť Božieho zákona a odhalí povahu a následky hriechu.

[45] Veľký boj sa od samého začiatku týkal Božieho zákona. Satan sa pokúšal dokázať, že Boh je nespravodlivý, že jeho zákon nie je dokonalý a že ho v záujme blaha vesmíru treba zmeniť. Útokom proti zákonu chcel znevážiť autoritu jeho Tvorcu. V boji sa muselo ukázať, či sú Božie ustanovenia chybné a treba ich meniť, alebo sú dokonalé a nezmeniteľné.

Satan sa po vyvrhnutí z neba rozhodol zriadiť si svoje kráľovstvo na zemi. Keď zvidol a premohol Adama a Evu, nazdával sa, že získal celý svet. Tvrdil totiž, že prví ľudia si ho zvolili za svojho vládcu. Dôvodil, že hriešnikovi nemožno odpustiť, a teda padlé ľudstvo právom patrí jemu a s ním aj svet. Boh však vydal svojho drahého Syna – ktorý mu bol roveň – aby trest za hriech vzal na seba, a tým pripravil cestu, ktorou môžu znova získať jeho milosť a vrátiť sa do svojho rajského domova. Kristus sa podujal vykúpiť ľudstvo a vytrhnúť svet z moci satana. Veľký boj, ktorý sa začal v nebi, sa mal rozhodnúť na zemi, na mieste, na ktoré si satan robil právo.

Celý vesmír užasol nad tým, že sám Boží Syn, bdely Strážca vesmíru, ktorý prozreteľnostne dbá o všetky potreby stvorených bytostí, sa pre spásu ľudstva pokorí, rozhodne sa opustiť svoju slávu a vezme na seba ľudskú prirodzenosť. Bezhriešne bytosti iných svetov chceli pochopiť toto tajomstvo. Keď Kristus prišiel na svet v podobe človeka, všetci nebešťania s najúprimnejším záujmom sledovali krok za krokom jeho cestu od jasiel po Golgotu. Nebesá boli svedkom toho, ako bol Kristus z podnetu satana tupený a výsmešne urážaný. Nebo sledovalo nielen postup zákerného úsilia protivníka, jeho snahy šíriť na zemi temnotu, bolesť a utrpenie, ale aj Kristovo

dielo namierené proti tomu. Sledovalo stupňujúci sa boj medzi svetlom a tmou. A keď Kristus vo svojom poslednom smrteľnom zápase na kríži zvolal: „*Dokonané je*,“ (Ján 19,30), v celom vesmíre zaznel víťazný jasot. Odveký veľký spor s jeho dlhým priebehom na zemi bol definitívne rozhodnutý a Kristus zvíťazil. Jeho smrť bola odpoveďou na otázku, či Otec a Syn milujú ľudí natoľko, že prejavia až také sebazaprenie a prinesú takú obeť. Satan vyjaval svoju pravú povahu luhára a vraha. Bolo zrejmé, že keby bol mohol ovládnuť nebeské bytosti, bol by nad nimi vládol rovnako, ako ovládal ľudské pokolenie. Celý vesmír jednomyselne velebil Božiu vládu.

Keby bolo možné Boží zákon zmeniť, človek mohol byť spasený bez Kristovej obete. Sama skutočnosť, že za hriešne ľudstvo Kristus obetoval svoj život, dokazuje trvalú platnosť požiadaviek Božieho zákona, podľa ktorých odplatou za hriech je smrť. Kristova smrť spečatila konečnú záhubu satana. Keby podľa mienky mnohých bol zákon zrušený, potom by bol Kristus, drahý Boží Syn, podstúpil na kríži smrteľný zápas len preto, aby satan dostal, čo žiadal; potom by bolo knieža zla triumfovalo a jeho obvinenia namierené proti Božej vláde mohli byť ospravedlnené. Sama skutočnosť, že Kristus znášal trest za prestúpenie človeka, je pre všetky rozumné bytosti vesmíru pádnym dôkazom, že zákon je nezmeniteľný, že Boh je spravodlivý, milosrdný a obetavý a že v jeho vláde sa spája večná spravodlivosť a milosť.

[46]

5. kapitola — Kain a Ábel

Adamovi synovia Kain a Ábel mali značne odlišné povahy. Ábel bol verne oddaný Bohu a v Stvoriteľovom zaobchádzaní s hriešnikmi videl spravodlivosť a milosť a bol vd'ačný za nádej vykúpenia. Naproti tomu Kaina ovládali myšlienky vzbury. Reptal proti Bohu, že za Adamov hriech zlorečil zemi i ľuďom. Oddával sa zvráteným predstavám, ktoré satana doviedli k pádu. Ovládala ho ctibažnosť a pochybnosti o Božej spravodlivosti a moci.

Ako pred nimi Adam, aj oni museli byť podrobení skúške, aby sa ukázalo, či Božiemu slovu veria a či ho poslúchajú. Poznali opatrenie pre spásu človeka a chápali Bohom stanovený obetný poriadok. Vedeli, že týmito obeťami majú vyjadriť svoju vieru v Spasiteľa, ktorý bol znázornený v obetiach, a súčasne uznali, že odpustenie môžu čakať len od neho. Vedeli aj to, že tým potvrdzujú Boží spásny plán a súčasne prejavujú ochotu plniť Božiu vôľu. Keďže bez vyliatia krvi sa hriech neodpúšťa, mali teda prejavovať svoju vieru v Kristovu krv ako zasľúbený zmierujúci prostriedok tým, že obetujú prvorodené zo stáda. Okrem toho boli prvé plody zeme určené na d'akovnú obeť Hospodinovi.

Obaja bratia postavili oltáre a každý z nich priniesol obeť. Ábel obetoval zo stáda podľa Pánových pokynov. „*Vtedy Hospodin priaznivo vzhliadol na Ábela a na jeho obeť.*“, 1. Mojžišova 4,4. Z neba vyšľahol oheň a spálil ju. Kain však nedbal na Pánov výslovný príkaz a obetoval len plody zeme. Z neba však neprišlo nijaké znamenie, že obeť bola prijatá. Ábel prosil svojho brata, aby k Bohu pristupoval úctivo, no jeho prosby Kaina len zatvrdili v svojvoľnom konaní. Ako starší povýšene pohrdal radou svojho brata.

Kain predstúpil pred Pána reptavo a bez viery v zasľúbenú obeť i v zmysel obetí vôbec. Jeho dar nebol prejavom ľútosti nad spáchaným hriechom. Podobne ako mnohí aj on pokladal prísne dodržiavanie Božích smerníc a očakávanie spásy jedine od budúceho Spasiteľa za prejav slabosti. Bol rozhodnutý spoliehať sa na vlastnú silu a spásu dosiahnuť vlastnými zásluhami. Neobetuje baránka a

jeho krv neprimieša k prinesenej obeti, ale obetuje svoje plody ako výsledok svojej práce. Obet' predložil ako svoj dar Bohu v očakávaní, že sa mu zapáči. Kain bol poslušný v tom, že postavil oltár a priniesol obet'; no jeho obet' nebola úplná. Chýbalo jej to podstatné: kajúcne uznanie potreby Spasiteľ'a. Rodom a náboženskou výchovou sa títo bratia od seba nijako nelíšili. Hriešni boli obaja. Rovnako uznávali potrebu ctíť a velebiť Boha. Navonok bola ich zbožnosť do istej miery rovnaká, za ňou bol medzi nimi veľký rozdiel.

[48]

„Vierou priniesol Ábel hodnotnejšiu obet' Bohu ako Kain., [Židom 11,4](#). Ábel pochopil vznešené zásady vykúpenia. Videl v sebe hriešnika a poznal, že medzi ním a Bohom je hriech a že odplatom zaň je smrť. Priniesol zabitú zviera, obetovaný život, čím uznal právnu požiadavku prestúpeného zákona. V preliatej krvi videl budúcu obet', Krista zomierajúceho na golgotskom kríži. Keď že veril v zmierenie, ktoré sa tam uskutoční, dostal svedectvo, že koná správne a že jeho obet' je prijatá.

Rovnakú príležitosť poznať a prijať tieto pravdy mal aj Kain. Nebol obet'ou nejakého svojvoľného rozhodnutia, ktoré by jedného brata u Boha uprednostnilo a druhého zavrholo. Ábel sa rozhodol pre vieru a poslušnosť. Kain si vybral neveru a vzburu. V tom sa teda podstatne od seba líšili.

Kain a Ábel predstavujú dvojakých ľuďí, ktorí budú na svete až do konca času. Jedna trieda prináša ustanovené obete, kým druhá sa spolieha na vlastné zásluhy. Ľudsky záslužná obet' nemá sprostredkovací význam a nemôže získať Božiu milosť. Boh nám môže odpustiť hriechy len pre Kristove zásluhy. Tí, čo si neuvedomujú potrebu Kristovej krvi a nazdávajú sa, že Božiu priazeň si môžu nakloniť vlastnými skutkami bez Božej milosti, mýlia sa, ako sa mýlil Kain. Ak neprijmú očisťujúcu krv, hrozí im záhuba. Nieto inej cesty, ako sa vyslobodiť z otroctva hriechu.

Najväčšiu časť vyznávačov tvoria na svete tí, čo nasledujú Kainov príklad. Takmer každé falošné náboženstvo spočíva totiž na zásade, že človek sa v úsilí o spásu môže spol'ahnúť sám na seba. Mnohí sa nazdávajú, že ľudstvo nepotrebuje spásu, lebo sa môže rozvíjať, zušľachťovať, povznášať a obrodzovať samo. Aj Kain si myslel, že Božiu priazeň si zabezpečí nekrvavou obet'ou. Jeho nasledovníci chcú povzniesť ľudstvo bez zmierenia. Kainov život ukazuje, kam to nevyhnutne dospeje. Jeho príbeh svedčí o tom, čo

sa stane z ľudí bez Krista. Ľudstvo nemá dostatok síl, aby sa mohlo samo obrodit'. Nesmeruje hore, na Božiu úroveň, ale dolu, na úroveň satana. Našou jedinou nádejou je Kristus. „*V nikom inom niet spásy, lebo niet pod nebom iného mena, daného ľud'om, v ktorom by sme mali byť spasení.*„ [Skutky apoštolov 4,12](#).

[49] Pravá viera, ktorá sa bezvýhradne spolieha len na Krista, prejavuje sa tým, že poslúcha všetky Božie prikázania. Od čias Adamových až po dnešok prebieha veľký boj, ktorý sa týka poslušnosti Božiemu zákonu. V každej dobe žili takí ľudia, ktorí si robili nárok na Božiu milosť, hoci prestupovali niektoré Božie prikázania. V Písme však čítame, že „*skutkami stala sa viera dokonalou,*„ a že „*viera, ak nemá skutky, je sama osebe mŕtva.*„ [Jakoba 2,22.17](#). Kto tvrdí, že Boha pozná a „*nezachováva jeho prikázania, je ľuhár a niet v ňom pravdy.*„ [1. Jána 2,4](#).

Keď Kain videl, že jeho obeť je odmietnutá, rozhneval sa na Hospodina i na Ábela. Na Boha sa rozhneval preto, že neprijal obeť, ktorú mu on, človek, priniesol ako náhradu za obeť prikázanú; na svojho brata sa nahneval preto, že radšej poslúchal Boha a že sa nepridal k jeho vzbure proti Tvorcovi. Aj keď Kain nedbal na Božie prikázanie, Boh ho neopustil, ale znížil sa k tomuto nerozvážnemu človekovi, aby ho presvedčil. Hospodin povedal Kainovi: „*Prečo si vzbĺkol hnevom a prečo sa ti zamračila tvár?*„ Božia výstraha ďalej znela: „*Zaiste, ak budeš dobre robiť, rozjasní sa ti; ak však nebudeš dobre robiť, hriech číha pri dverách.*„ [1. Mojžišova 4,6.7](#). Kain sa mohol slobodne rozhodnúť, či uverí v zásluhy zasľúbeného Spasiteľa, či poslúchne Božie prikázania a bude sa tešiť Božej milosti, alebo zotrvá v nevere a v prestúpení a potom bude márne nariekať, že ho Boh zavrhol.

Namiesto toho, aby Kain uznal svoj hriech, obviňoval Boha z nespravodlivosti, naďalej žiarlil na Ábela a nenávidel ho. Rozhnevane pristúpil k bratovi a chcel ho zatiahnuť do sporu o to, ako sa Boh prejavil voči nim. Ábel obhajoval Božiu spravodlivosť a dobrotu pokojne, no nebojácne a zásadne. Upozornil Kaina na omyl a snažil sa ho presvedčiť o jeho nepravosti. Poukázal mu na Božie zľutovanie, ktoré ušetrilo život jeho rodičov, pretože mohli okamžite zomrieť. Trval na tom, že Boh ich miluje, lebo by neobetoval svojho nevinného a svätého Syna, aby mohol odpustiť hriechy, ktoré spáchali. To všetko len vystupňovalo Kainovu zlobu. Rozum i svedomie

ho presviedčali, že Ábel má pravdu; rozzúrilo ho však to, že ten, ktorý kedysi jeho rady prijímal, teraz s ním nesúhlasí a jeho vzburu neschvaľuje. V návale hnevu svojho brata zabil.

Kain svojho brata nenávidel a zabil nie preto, že by bol Ábel urobil niečo zlé, ale preto, že „*jeho skutky boli zlé, ale bratove spravodlivé.*“, [1. Jána 3,12](#). Hriechi ľudia v každej dobe nenávidia tých, čo sú lepší než oni. Ábelova poslušnosť a neochvejná viera boli Kainovi stálou výčitkou. „*Každý totiž, kto zle robí, nenávidí svetlo a nejde na svetlo, aby jeho skutky nevyšli najavo.*“, [Ján 3,20](#). Čím jasnejšie je nebeské svetlo, ktoré sa odzrkadľuje v povahe verných Božích služobníkov, tým zjavnejšie vychádzajú najavo hriechy svojvoľníkov, takže sa ešte odhodlanejšie snažia zničiť tých, čo im narúšajú pokoj svedomia. Zabitie Ábela bolo prvým príkladom nepriateľstva, o ktorom Boh povedal, že bude medzi hadom a semenom ženy – medzi satanom a jeho stúpencami na strane jednej, a Kristom s jeho nasledovníkmi na strane druhej. Pádom človeka do hriechu satan síce ľudí ovládol, no Kristus im umožní toto jarmo zhodiť. Kedykoľvek človek odmietne slúžiť satanovi a prejaví vieru v Božieho Baránka, vždy to podnieti satanov hnev. Ábelov svätý život svedčí proti satanovmu tvrdeniu, že človek nedokáže zachovávať Boží zákon. Keď zlým duchom ovládnutý Kain videl, že Ábela nemôže ovplyvniť, rozzúrilo sa natoľko, že ho pripravil o život. Ten istý duch sa podobne prejaví proti všetkým, čo budú obhajovať spravodlivosť Božieho zákona. Tento duch v každej dobe staval šibenice a zapaloval hranice Kristovým nasledovníkom. Tieto krutosti majú vždy pôvod v satanovi a v jeho nasledovníkoch, pretože verných nemôžu donútiť, aby sa podriadili jeho nadvláde. Všetko to vystrája porazený nepriateľ. Každý mučeník pre Krista zomrel ako víťaz. Prorok hovorí: „*Oni však zvíťazili nad ním – starým hadom, nazývaným diabol a satan – krvou Baránkovou a slovom svojho svedectva a nemilovali svoj život až do smrti.*“, [Zjavenie Jána 12,11.9](#).

Vrah Kain bol za svoj zločin čoskoro volaný na zodpovednosť. „*Tu povedal Hospodin Kainovi: Kde je tvoj brat Ábel? A on odvetil: Nevie; či som ja strážcom svojho brata?*“, [1. Mojžišova 4,9](#). Kain prepadol hriechu do tej miery, že stratil predstavu o Božej všemohúcnosti a všadeprítomnosti. V snahe zakryť svoju vinu, rozhodol sa luhat’.

Hospodin znova oslovil Kaina: „*Čo si to urobil? Hlas krvi tvojho brata volá ku mne zo zeme.*“, 1. Mojžišova 4,10. Boh dal Kainovi príležitosť, aby mohol vyznať svoj hriech. Mal čas pouvažovať. Vedel, že spáchal strašný skutok a že luhal v snahe utajiť ho. Naďalej však zotrval vo svojej tvrdošijnosti a rozsudok sa už ďalej nedal odkladať. Boží hlas, ktorý dosial Kaina oslovoval prosebne a napomínavo, teraz mu oznámil hrozivé slová: „*Budeš kliatbou zahnaný z pôdy, ktorá otvorila ústa, aby prijala krv tvojho brata z tvojich rúk. Keď budeš obrábat' pôdu, nebude ti už dávať svoju silu; tulákom a bludárom budeš na zemi.*“, 1. Mojžišova 4,11.12.

Aj keď Kain za svoje zločiny zaslúžil trest smrti, milosrdný Stvoriteľ mu ušetril život a dal mu príležitosť kajaa sa. Kain aj naďalej žil zatvrdilo. Vzдорovito osnoval vzburu proti Božej moci a stal sa vodcom pokolenia bezočivých, nenapraviteľných hriešnikov. Tento satanom zvedený odpadlík sa stal zvodcom iných; a jeho [51] príklad a vplyv pôsobili škodlivo do tej miery, že zem bola taká skazená a plná násilia, že to predznamenávalo záhubu sveta.

Tým, že Boh ušetril život prvého vraha, celému vesmíru dal názorné poučenie o veľkom boji. Bezbožný život Kaina a jeho potomkov je názorným príkladom toho, čo by sa stalo, keby hriešnik smel žiť večne a mohol pokračovať vo svojej vzbure proti Bohu. Božia zhovievavosť viedla k tomu, že hriešnici páchali svoje zločiny ešte bezočivejšie a hanebnejšie. Pätnásť storočí po vynesení rozsudku nad Kainom bol vesmír svedkom toho, aké ovocie priniesol Kainov vplyv a príklad: zem bola plná zločinov a nemravnosti. Bolo zrejmé, že rozsudok smrti, vynesení nad padlým ľudstvom za prestúpenie Božieho zákona, je spravodlivý a milosrdný. Čím dlhšie ľudia žili v hriechu, tým boli zvrhlejší. Boží rozsudok, ktorý urobil koniec životu v bezuzdnej hriešnosti a oslobodil svet od vplyvu tých, čo sa vo vzbure proti Bohu zatvrdili, bol skôr požehnaním než kliatbou.

Satan neúnavne pracuje, s vypätím všetkých síl a tisícerym spôsobom falošne predstavuje Božiu povahu a jeho vládu. Svojimi ďalekosiahlymi, podvodne zosnovanými plánmi sa s pozoruhodnou silou snaží svojimi zvodnými predstavami získať obyvateľov sveta. Večný a vševedúci Boh pozná koniec od samého začiatku a jeho plány na odstránenie zla sú rozsiahle a obsažné. Vzburu chce nielen potlačiť, ale celému vesmíru ukázať aj jej povahu. Uskutočnenie

Božieho plánu vyjavilo Božiu spravodlivosť a milosrdenstvo; plne preukázalo jeho múdrosť a oprávnenosť jeho konečného zámeru so zlom.

Bezhriešni obyvatelia ostatných svetov s najhlbším záujmom sledovali udalosti na zemi. Predpotopné pomery na zemi im boli názorným príkladom toho, aké následky by mala Luciferova vláda na zemi, ktorú chcel dosiahnuť, keď odmietol Kristovu moc a zavrhol Boží zákon. V sebedomých a pyšných hriešnikoch predpotopného sveta videli satanových otrokov. „*Všetko zmysľanie ich srdca bolo ustavične zlé.*“, 1. Mojžišova 6,5. Každá ich myšlienka, podnet či predstava odporovali Božím zásadám čistoty, pokoja a lásky. Bola to ukážka strašnej skazenosti, ktorou sa končí satanovo úsilie zbaviť Božích tvorov uzdy Božieho svätého zákona.

Skutočnosťami, ktoré sa udiali v priebehu veľkého boja, chce Boh ukázať zásady svojej vlády, ktoré satan so svojimi zvedenými nasledovníkmi zámerne falšuje. Božiu spravodlivosť nakoniec uzná celý svet, aj keď toto uznanie príde neskoro a odbojníkov nezachráni. Boh získava náklonnosť a súhlas celého vesmíru tým viac, čím viac sa jeho veľkolepý plán krok za krokom blíži k svojmu splneniu. Pri jeho splnení bude s konečnou platnosťou porazená aj vzburá. [52] Ozrejmi sa, že odporcovia Božích prikázaní stoja na strane satana a bojujú proti Kristovi. Keď potom bude súd nad kniežat'om tohto sveta a všetci jeho spojenci budú mať s ním spoločný údel, celý vesmír ako svedok rozsudku vyhlási: „*Spravodlivé a pravé sú tvoje cesty, Kráľu národov!*“, Zjavenie Jána 15,3.

6. kapitola — Sét a Enoch

Adamovi sa narodil ďalší syn, ktorý sa mal stať dedičom Božieho zaslúbenia a duchovného práva prvorodenstva. Meno Sét, ktoré tento syn dostal, znamená „náhradu“, pretože podľa matkiných slov: „*Boh mi dal nové potomstvo namiesto Ábela, pretože Kain ho zabil.*“, [1. Mojžišova 4,25](#). Sét mal vznešenejšiu postavu ako Kain či Ábel a viac pripomínal Adama než ostatní Adamovi synovia. Bol šľachetnejší povahou a šiel v Ábelových šľapajach, hoci ani on od prírody nezdedil viac dobrých vlastností ako Kain. O stvorení Adama čítame, že Boh ho „*utvoril na Božiu podobu*“, [1. Mojžišova 5,1](#). Adam však po svojom páde „*splodil syna sebe podobného, na svoj obraz*“, [1. Mojžišova 5,3](#). Zatiaľ čo Adam bol stvorený bez hriechu, na Božiu podobu, Sét zdedil, podobne ako Kain, hriešnu prirodzenosť svojich rodičov. Aj on však počul o Vykupiteľovi a bol poučený o spravodlivosti. Božia milosť ho viedla k tomu, aby uctieval Boha a slúžil mu. Zmýšľanie bezbožných ľudí sa snažil usmerňovať tak, aby ctili a poslúchali Tvorcu, teda tak, ako by to robil aj Ábel, keby bol zostal nažive.

„*Aj Sétovi sa narodil syn; dal mu meno Enoch. Vtedy sa začalo vzývať meno Hospodinovo.*“, [1. Mojžišova 4,26](#). Zbožní ľudia vzývali Boha už predtým; keď však ľudí pribudlo, rozdiel medzi dvoma triedami bol zrejmejší. Na jednej strane boli tí, čo sa svojou oddanosťou Bohu zjavne priznávali k nemu, a na strane druhej boli tí, čo sa od Boha odvrátili a neposlúchali ho.

Naši prví rodičia ešte pred pádom do hriechu svätili sobotu, ktorá bola ustanovená v raji. Po odchode z neho ju však zachovávali ďalej. Boli nútení okúšať trpké plody svojej neposlušnosti a poznávať, čo skôr alebo neskôr pozná každý, kto prestupuje Božie prikázania, že totiž Hospodinove príkazy sú sväté a nezmeniteľné a že prestupovanie týchto zásad bude určite potrestané. Sobotu zachovávali všetky Adamove deti, ktoré zostali Bohu verné, ale Kain a jeho potomkovia zneuctievali deň Božieho odpočinku. O dňoch práce a odpočinku rozhodovali sami a na výslovný príkaz Boží nebrali nijaký ohľad.

Keď Kaina stihlo Božie zlorečenie, odišiel z domu svojho otca. Zamestnával sa obrábaním pôdy a založil mesto, ktoré pomenoval po svojom najstaršom synovi. Odvrátil sa od Hospodina, prestal uvažovať o prísl'ube obnovy raja a hľadal si obživu a radosť v zemi postihnutej kliatbou hriechu. Tak sa stal predstaviteľom tých, čo vyznávajú boha tohto sveta. Jeho potomkovia čoskoro dosiahli významné pozemské úspechy. Nedbali však na Boha a odporovali jeho zámerom. Líniu tohto potomstva začal Kain vraždou a Lámech, piaty v poradí, pridal k neprávostiam zločin mnohoženstva. Boha síce chvastavo a vyzývavo uznával, no len preto, aby z ustanovenia o pomste nad Kainom nadobudol istotu o vlastnej bezpečnosti. Ábel sa venoval pastierstvu, býval v stanoch či v jednoducho zhotovených príbytkoch. Sétovi potomkovia nasledovali jeho príklad, lebo sa pokladali len za „*cudzincov a pútnikov*“, na zemi a hľadali „*lepšiu, to jest nebeskú*“, vlasť (Židom 11,13.16).

[54]

Tieto dve triedy žili istý čas oddelene. Kainovo potomstvo sa zo svojho pôvodného osídlenia rozišlo do rovín a údolí, kde bývali potomkovia Sétovi. Z obavy pred vplyvom prísť ahovalcov sa Sétovci utiahli do vrchoviny, kde si postavili domy. Kým žili oddelene, uctievali Boha; časom sa však odvážili nadväzovať spojenie s obyvateľmi v údolí. To malo tie najhoršie následky. „*Boží synovia videli, že ľudské dcéry sú pekné*“, 1. Mojžišova 6,2. Sétových potomkov zvädzala krása dcér potomkov Kainových do tej miery, že proti Božej vôli sa s nimi ženili. Pod vplyvom stálych zvodov mnohí zbožní prestali byť svätým oddeleným ľuďom. V spoločnosti spustnutých ľuďí preberali ich názory a zvyklosti. Proti Božej vôli „*brali si za ženy, ktoré si vyvolili*“, 1. Mojžišova 6,2. Sétovi potomkovia sa rozhodli ísť „*Kainovou cestou*“, Júdu 1,11. Zamerali sa na svetské pôžitky a rozkoše bez ohľadu na Božie prikázania. Ľudia „*hoci Boha poznali, neoslavovali ho ako Boha, ani mu nevzdávali vd'aky; ale stratili sa vo svojich myšlienkach a ich nerozumné srdce sa zatemnilo*“, Rimanom 1,21. Preto „*Boh ich vydal napospas ich zvrátenému zmýšľaniu, aby robili, čo sa nepatrí*“, Rimanom 1,28. Hriech sa rozšíril po zemi ako odporné malomocenstvo.

Adam žil medzi ľuďmi na zemi takmer tisíc rokov ako svedok následkov hriechu. Všetmožne sa snažil zahatať záplavu neprávostí. Dostal príkaz, aby svoje potomstvo učil zachovávať Božie zákony. Starostlivo teda dbal o to, aby o Božom zjavení poučal ďalšie poko-

lenia. Svojim deťom a vnukom až do deviateho pokolenia rozprával o svojom nevinnom a šťastnom živote v raji a nezamlčal ani príbeh svojho pádu. Rozprával im o tom, ako ho Boh učil dôsledne zachovávať Boží zákon a vysvetlil im láskyplné opatrenie v záujme spásy ľudstva. Bolo však už len málo tých, čo dbali na jeho slová. Neraz si trpkó vyčítal svoj hriech, ktorý potomstvu spôsobil veľké utrpenie.

[55] Adamov život bol plný kajúcej ľútosti, pokory a bolesti. Keď musel odísť z raju, zachvieval sa hrôzou pri pomyslení, že musí zomrieť. Prvýkrát bol svedkom smrti človeka, keď jeho prvorodený syn Kain zabil svojho brata. V návale výčítiek svedomia nad vlastným hriechom Adama tiesnil žiaľ dvojnásobne: Ábel bol mŕtvy a Kain sa stal vrahom. Na vlastné oči musel vidieť, ako sa šíri skazenosť, ktorá nakoniec privolá záhubu sveta potopou. Ak sa mu spočiatku Stvoriteľov ortiel smrti javil ako krutý, teraz ako svedok takmer tisícročných následkov hriechu videl v ukončení strastiplného a bolestného života Božie milosrdenstvo.

Napriek skazenosti predpotopného sveta nebol to vek, ako sa to často naznačuje, vekom nevedomosti a barbarstva. Vtedajší ľudia mali príležitosť dosiahnuť vysoký stupeň mravnej a rozumovej vyspelosti. Telesne a duševne boli natoľko zdatní, že svoje náboženské i bádateľské schopnosti mohli jedinečne rozvíjať. Bolo by chybou nazdávať sa, že vzhľadom na ich vysoký vek museli rozumovo dospievať neskoršie než my. Duševné schopnosti sa rozvíjali pomerne skoro a tí, čo sa Boha báli a žili podľa jeho vôle, šíрили svoje poznanie a vedomosti po celý svoj dlhý život. Dnes by aj slávni učenci, v porovnaní s ľuďmi rovnako starými z doby predpotopnej, nielen telesne, ale aj duševne značne za nimi zaostávali. Čím viac sa ľudský vek skracoval a ľuďom ubúdalo telesných síl, tým slabšia bola aj ich duševná vyspelosť. Svet obdivuje úspechy tých, čo sa venujú štúdiu od dvadsiatich do päťdesiatich rokov. Aké obmedzené bývajú však niekedy ich výsledky v porovnaní s výkonmi tých, ktorých telesná i duševná sila sa rozvíjala po celé stáročia!

Je pravdou, že dnešní ľudia môžu zužitkovať objavy svojich predkov. Schopní a nadaní ľudia, ktorí sa po celý život venovali vedeckému bádaniu, v záznamoch prenechávajú dielo svojim nástupcom. O čo väčšie výhody zo stránky vedomostnej mali však ľudia starej doby! Ved' po stáročia mali medzi sebou toho, ktorý bol stvorený na Božiu podobu a ktorého sám Tvorca nazval „dob-

rým., stvorením – toho, ktorého Boh naučil o hmotnom svete vlastne všetko potrebné. Adam sa od svojho Tvorcu dozvedel o dejinách stvorenia a udalosti deviatich storočí prežíval ako ich očitý svedok. Svoje vedomosti a skúsenosti mohol teda spoľahlivo odovzdávať svojim potomkom. Predpotopní ľudia nemali knihy ani písané záznamy, no pri svojej telesnej a duševnej zdatnosti mali dobrú pamäť, aby si získané vedomosti vedeli v nej nielen zachovať, ale aj spoľahlivo odovzdať ďalším pokolenia. Po celé stáročia žili na zemi súčasne ľudia siedmich pokolení, ktorí si mohli vzájomne radiť a [56] zužitkovať vedomosti a skúsenosti všetkých.

Po nich už nikdy nikto nemal tú výhodu, žeby mohol Boha poznávať z jeho bezprostredných činov. Ani zd'aleka to teda nebola doba náboženského temna, ale vek veľkej osvety. Celý svet mal možnosť učiť sa od Adama. Tých, čo sa báli Boha, učil Boží Syn a nebeské poslovia. Nemým svedkom pravdy im bola aj Božia záhrada, ktorá na dlhé stáročia zostávala s ľudmi. Pri rajskej bráne, ktorú strážil cherub, sa zjavoval Boží majestáť. Sem prichádzali prví ctitelia Boha. Tu stavali oltáre a prinášali obete. Tu svojho času obetoval aj Kain s Ábelom a tu mali spoločenstvo s Bohom.

Keď na vlastné oči videli neprekročiteľný vchod do raja, nikto nemohol o jeho existencii pochybovať. Nepopierateľnými skutočnosťami zostával poriadok stvorenia, rajska záhrada a tieň dvoch stromov, ktoré tak úzko súviseli s osudom človeka. Kým žil Adam, ľudia mohli sotva pochybovať o pravdách týkajúcich sa existencie Boha, jeho zvrchovanej moci či o stálej záväznosti jeho zákona.

Napriek rozmáhajúcej sa bezbožnosti bolo mnoho zbožných ľudí, ktorých spoločenstvo s Bohom povznieslo a zušľachtilo do tej miery, že im pozemský život pripadal, akoby žili v nebeskom spoločenstve. Títo rozumovo vyspelí ľudia s pozoruhodnými vedomosťami si pokladali za vznešené a sväté poslanie, že smeli šíriť spravodlivosť a k zbožnému životu viesť nielen svojich súčasníkov, ale aj budúce pokolenia. O niektorých významnejších spomedzi nich sa zmieňuje Písmo sväté. Boh mal však v každej dobe svojich verných svedkov a oddaných vyznávačov.

O Enochovi čítame, že žil šesťdesiatpäť rokov, keď sa mu narodil syn. Potom chodil s Bohom tristo rokov. Enoch miloval Boha už v prvých rokoch svojho života a v posvätnej bázni zachovával jeho príkazy. Patril do línie zbožných strážcov pravej viery, k predkom

zasl' úbeného Semena. Z Adamových úst sa dozvedel o smutnom príbehu pádu do hriechu i o prísľube spásy ako prejave Božej milosti. Preto očakával budúceho Vykupiteľa. Po narodení svojho prvého syna zažil Enoch niečo oveľa významnejšie. Dosiahol ešte užšie spojenie s Bohom, pretože lepšie poznal povinnosti a zodpovednosť Božieho synovstva. Keď ako otec poznal lásku svojho dieťaťa a videl ako odovzdane sa spolieha na jeho otcovskú ochranu, pocítil hlboký vrúcny vzťah k tomuto svojmu prvorodenému synovi. Len tu si uvedomil tú obdivuhodnú lásku, ktorú Boh prejavil voči ľuďom v obeti svojho Syna, i dôveru, ktorú môžu mať Božie deti vo svojho nebeského Otca. Táto neskonalá, nevystihnuteľná Božia láska prejavená v Kristovi ho zaujímala dňom i nocou. Z celej duše sa snažil zjavovať túto lásku svojim súčasníkom.

Enoch nemal spoločnosť s Bohom vo sne či vo vytržení, ale pri svojich každodenných povinnostiach. Nežil ako pustovník, neuzatváral sa pred ľuďmi. Na svete konal Božie dielo. Bol neochvejne verným Božím služobníkom vo svojej rodine, pri styku s blíznymi, ako manžel a otec, či priateľ a občan.

Celým srdcom žil podľa Božej vôle. „*Či idú dvaja pospolu, ak sa nedohodli?*“, **Ámos 3,3**. Toto sväté spoločnosť trvalo tristo rokov. Mnohí kresťania by boli úprimnejší a zbožnejší, keby vedeli, že ich život sa chýli ku koncu alebo že Kristov príchod je predodvermi. Čím bola Enochova viera v priebehu stáročí neochvejnejšia, tým vrúcnejšia bola jeho láska.

Enoch bol muž bystrého rozumu a širokého rozhl'adu. Boh ho poctil zvláštnymi znameniami. Bol jedným z najpokornejších ľudí. Aj keď žil v stálom spoločensťe s nebom, uvedomoval si Božiu majestátnosť a dokonalosť tak, ako nikto pred ním. Čím užšie bolo jeho spojenie s Bohom, tým viac si uvedomoval vlastnú slabosť a nedokonalosť.

Tiesnený zlobou bezbožných ľudí a v obave, aby mu ich nevera neznížila úctu k Bohu, vyhýbal sa trvalému styku s nimi a mnoho času trávil osamote v rozjímaní a modlitbách. Tak očakával na Hospodina v stálej snahe lepšie poznať jeho vôľu, aby ju mohol plniť. Modlitba mu bola dýchaním duše; žil akoby už bol v nebi.

Boh prostredníctvom svojich anjelov zjavil Enochovi svoj zámer zničiť svet potopou a objasnil mu aj rozsiahly plán vykúpenia. Prorocky mu ukázal pokolenia tých, čo budú žiť po potope, ako aj

významné udalosti súvisiace s Kristovým druhým príchodom a so skonáním sveta.

Enocha znepokojovali myšlienky o osude mŕtvych. Nazdával sa, že spravodliví i bezbožní rovnako spráchnivejú, a tým sa pre nich všetko skončí. Záhadou mu zostával posmrtný údel spravodlivých. V proročkom videní sa dozvedel o Kristovej smrti a videl ho prichádzať v sláve, v sprievode všetkých svätých anjelov, aby vyslobodil svoj ľud z hrobu. Pozoroval aj hriešny stav sveta pred Kristovým druhým adventom – videl, že to bude pokolenie ľudí pyšných, trúfalých, svojvoľných, ktorí budú popierať Boha a Pána Ježiša Krista, prestupovať zákony a opovrhovať vykúpením. Videl, že spravodliví boli korunovaní slávou a ct'ou, zatiaľ čo bezbožní boli z Božej prítomnosti vyhnaní a ohňom zničení.

Enoch sa stal kazateľom spravodlivosti, zvestovateľom toho, čo mu zjavil Boh. Bohabojní ľudia vyhl'adávali tohto svätého muža, učili sa od neho a modlili sa s ním. Enoch pôsobil aj verejne a Božie posolstvo oznamoval všetkým, čo chceli počuť varovné slovo. Nepôsobil len medzi Sétovými potomkami. Boží prorok šíril zvesť o obdivuhodných veciach, ktoré videl vo videní v krajine, do ktorej sa pred Hospodinovej tváre uchýlil Kain. Oznamoval: „*Prichádza Pán s desaťtisícami svojich svätých, aby vykonal súd nad všetkými a usvedčil všetkých zo všetkých skutkov ich bezbožnosti, ktoré konali bezbožne.*“, [Júdu 1,14.15](#).

[58]

Odvážne karhal hriechy svojich súčasníkov. Keď im oznamoval Božiu lásku v Kristovi, napomínal ich, aby prestali páchať bezbožnosť. Karhal aj všeobecnú nespravodlivosť a varovne upozorňoval, že hriešnikov určite stihne súd. Enochovými ústami hovoril vlastne duch Kristov, ktorý sa prejavuje nielen láskou, zľ'utovaním a prosbami. Zbožní muži neoznamujú len príjemné veci. Boh posielala svojich poslov, aby srdcom i ústami oznamovali pravdy ostré a prenikavé ako dvojsečný meč.

Enochovi poslucháči postrehli, že v jeho prejave je Božia moc. Niektorí prijali jeho napomenutia a zriekli sa hriechov. Veľké zástupy sa však jeho varovnému posolstvu vysmiali a vo svojom hriešnom živote sa ešte viac utvrdili. Boží služobníci musia v posledných časoch hlásať svetu podobné posolstvo, ktoré sa takisto stretne s neverou a výsmechom. Predpotopný svet zavrhol varovné posols-

tvo toho, ktorý chodil s Bohom. Podobne si aj posledné pokolenie zľahčí výstrahy Pánových poslov.

Enoch si počas svojho činorodého života neochvejne udržiaval spojenie s Bohom. Čím viac ho tiesnilo množstvo naliehavých povinností, tým vytrvalejšie a vrúcnejšie sa modlil. Aj nad'alej na istý čas opúšťať spoločenský život. Keď pôsobil medzi ľuďmi a pomohol im svojím posolstvom a príkladom, uchýlil sa do samoty, kde túžil po poznaní, ktoré môže dať len Boh. Po obdobiach takého vnútorného spoločenstva Enoch stále viac a viac odzrkadľoval Boží obraz. Jeho tvár vyžarovala akýsi posvätný jas, aký neskôr žiaril z tváre Ježiša Krista. Keď sa po spoločenstve s Bohom vracal medzi ľuďmi, s bázňou hľadeli na nebeský výraz jeho zjavu aj ľudia neveriaci.

[59] Bezbožnosť ľudí dosiahla takú mieru, že Boh musel nad nimi vyriechnúť zničujúci rozsudok. Záplava ľudských hriechov bola z roka na rok väčšia a mračná Božieho súdu nad svetom boli stále temnejšie. Enoch však v službe svedka viery zotrval a varovaním, prosbami i hrozbami sa snažil zadržať príval nepravostí a odvrátiť blížiaci sa trest. Napriek tomu, že hriešny a pôžitkácky ľud na jeho výstrahy nedbal, on na Boží príkaz ďalej smelo pokračoval v boji proti šíriacemu sa zlu, kým ho z hriešneho sveta nepovolal Boh do čistej radosti neba.

Jeho súčasníci sa mu vysmievali, pretože netúžil po zlate, striebre či po nejakom svetskom majetku. Enochovo srdce túžilo po večných pokladoch. Hľadel na nebeské mesto. Na Sione videl Kráľa v jeho sláve. Celou myslou, celým srdcom i správaním bol v nebi. Čím viac zúrila bezbožnosť, tým väčšia bola jeho túžba po Božom domove. Aj keď bol ešte na zemi, vierou už býval v ríši svetla.

„*Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.*“, **Matúš 5,8**. Tristo rokov sa usiloval o dosiahnutie tejto čistoty, aby mohol byť v súlade s nebom. Tristo rokov chodil s Bohom. Každý deň túžil po tesnejšom spojení s Bohom, stále viac sa blížil k Bohu, až nakoniec si ho Boh vzal k sebe. Enoch stál na prahu večného sveta a len krok ho delil od večnej blaženosti. A teraz ako prvý spomedzi ľudí vošiel otvorenou bránou svätého mesta, aby tam ďalej chodil s Bohom, ako s ním chodil na zemi.

Ľudia si uvedomovali jeho neprítomnosť. Chýbal im jeho hlas, ktorý ich deň čo deň varoval a učieval. Svedkami jeho odchodu boli

mnohí spravodliví i bezbožní ľudia. Tí, čo ho milovali, sa nazdávali, že sa utiahol na jedno z miest, kde osamote trávil čas. Hľadali ho tak usilovne, ako neskôr synovia prorokov hľadali Eliáša. Hľadali však márne. Podali správu, že ho niet, lebo ho Boh vzal k sebe.

V prenesení Enocha bolo dôležité Božie poučenie. Nemálo bolo totiž tých, ktorým v dôsledku strašných následkov Adamovho hriechu hrozilo zmalomyselnenie. Mnohí vyhlasovali: „*Čo nám pomôže Božia bázeň a zachovávanie jeho ustanovení, keď ľudstvo úpie pod veľkou kliatbou a údelom všetkých je smrť?*“, No poučenia, ktoré od Boha dostal Adam, ktoré opakoval Sét a ktoré potvrdil Enoch, rozohnali temnotu a ľudom dali nádej, že tak ako pre Adamov hriech prišla smrť, tak prostredníctvom zaslúbeného Vykupiteľa príde život a nesmrteľnosť. Satan sa snažil presvedčiť ľudí, že spravodliví nebudú nijako odmenení a bezbožní nebudú potrestaní a že človek nemôže poslúchať Božie prikázania. Boh však pri Enochovi vyhlasuje, že „*on je a že odmieňa tých, čo ho hľadajú*...“ [Židom 11,6](#). Jasne zjavil, čo urobí s tými, čo zachovávajú jeho prikázania. Enoch je poučným príkladom toho, že človek môže Božie prikázania zachovať, že aj v hriešnom a skazenom prostredí možno s Božou milosťou obstať v pokušení a zostať čistým a zbožným. Enochov život je príkladom požehnania a jeho prenesenie do slávy bolo pre ľudí dôkazom pravdivosti jeho proroctva tak o budúcom živote v radosti, vznešenosti a nesmrteľnosti, čo bude Božou odmenou spravodlivým, ako aj proroctvá o treste pre hriešnikov v utrpení, v smrti a vo večnom zatratení.

[60]

„*Vierou bol Enoch prenesený, aby neuzrel smrť... ešte pred prenesením si získal svedectvo, že sa páči Bohu*...“ [Židom 11,5](#). Enoch žil v bezbožnom a k záhube odsúdenom svete v takom úzkom spoločenskom s Bohom, že smrť nescela mať nad ním moc. Nebeská povaha tohto proroka predstavuje stav svätosti, ktorú majú dosiahnuť tí, čo budú v čase Kristovho druhého príchodu „*kúpení zo zeme*...“ [Zjavenie Jána 14,3](#). Vtedy bude na zemi prevládať taká bezbožnosť, aká bola pred potopou. Ľudia z popudu svojich skazených srdiec a pod vplyvom falošných učení budú vzdorovať nebeskej autorite. Podobne však ako Enoch aj úprimní veriaci sa budú usilovať o čistotu srdca a zhodu s Božou vôľou, aby mohli odzrkadľovať Kristovu podobu. Aj oni budú ako Enoch varovne pripomínať svetu Pánov druhý advent a súdy, ktoré postihnú skazenosť, a svojím posväte-

ným správaním a príkladom odsúdia hriechy priestupníkov. Ako bol Enoch vzatý do neba pred zničením sveta potopou, tak budú živí spravodliví vzatí zo zeme, skôr ako ju zničí oheň. Apoštol napísal: *„Nie všetci umrieme, ale všetci sa premeníme: razom, v jednom okamihu, na zvuk poslednej poľnice.,, 1. Korint’anom 15,51.52. „Lebo na povel, na hlas archanjela a zvuk Božej poľnice sám Pán zostúpi z neba.,, 1. Tesaloničanom 4,16. „Lebo keď zaznie (poľnica) mŕtvi budú vzkriesení, neporušiteľní a my sa premeníme.,, 1. Korint’anom 15,52. „Tí, čo umreli v Kristovi, vstanú prví. Potom my, čo žijeme a zostaneme, budeme spolu s nimi v oblakoch uchvátení do vzduchu v ústrety Pánovi, a tak budeme navždy s Pánom. Preto sa potešujte navzájom týmito slovami!., 1. Tesaloničanom 4,16-18.*

7. kapitola — Potopa

[61]

V Nóachovej dobe bol svet už postihnutý dvojitou kliatbou – Adamovou hriešnou neposlušnosťou a Kainovou bratovraždou. Tvár prírody sa tým však príliš nezmenila. Príznaky úpadku boli už síce zjavné, no zem stále žiarila krásou a oplývala darmi Božej starostlivosti. Na pahorkatinách rástli mohutné stromy, okolo ktorých sa bohato vetvil plodmi obť ažkaný vinič. Z rozsiahlych zelených lúk podobných záhradám šírila sa vôňa tisícerych kvetov. Zem rodila najrozmanitejšie druhy plodín v neobmedzenom množstve. Stromy svojou majestátnou krásou a dokonalým stvárnením nemožno s dnešnými nijako porovnávať. Ich jemnozrnná drevina sa svojou tvrdosťou mohla zrovnávať s tvrdosťou kameňa. Zem oplývala množstvom zlata, striebra a drahých kameňov.

Ľudský rod si zachoval ešte dostatok svojej pôvodnej sily. Odvtedy, čo Adam mal prístup k rajskému stromu života, na zemi sa vystriedalo niekoľko pokolení. Ich vek sa dosiaľ meral na stáročia. Keby títo dlhovetí obyvatelia zeme boli svoje duševné a telesné schopnosti venovali Božej službe, mohli na zemi šíriť slávu Tvorcovho mena a plniť Boží stvoriteľský zámer. Oni to však nerobili. Mnohí zdatní muži, obdarení múdrosťou, tvorivou zručnosťou a dôvtipom sa oddávali nespútanej bezbožnosti. Čím boli múdrejší a schopnejší, tým odpornejšie boli ich hriechy.

Boh týchto predpotopných ľudí štedro obdaril mnohými vzácnymi darmi. Oni ich však zneužili na vlastnú slávu a zmenili na zlorečenstvo, pretože namiesto Darcu začali milovať dary. Zlato, striebro, drahé kamene a vzácne drevo používali na stavbu vlastných príbytkov a predhľadali sa v prepychu pri výzdobe svojich domácností tými najdrahšími umeleckými výtvormi. Šlo im len o ukávanie sebeckých záľub v márnivých pôžitkoch a v nerestných zábavách. Nemysleli na Boha a čoskoro začali popierať jeho existenciu. Uctievali prírodu namiesto Tvorcu prírody. Zvelebovali ľudský rozum, uctievali výtvary vlastných rúk a svoje deti učili klaňať sa vyrezávaným modlám.

[62] Na zelených lúkach a v tóni mohutných stromov stavali svojim božstvám oltáre. Svojich falošných bohov vzývali v rozsiahlych večne zelených hájoch obklopených nádhernými záhradami s dlhými kl'ukatými cestičkami, lemovanými pestrým ovocným stromoradím, kde sošná výzdoba so všetkým, čo lahodilo oku a prebúdžalo zmyselné žiadosti, zvädzalo návštevníkov k modloslužbe.

Ľudia sa odvracali od Boha a vzývali výtvyry vlastnej fantázie. Dôsledkom bol ich stále hlbší úpadok. Žalmista pripomína účinok modiel na ľudí: „*Tí čo ich robia, budú im podobní, i každý, kto v nich dúfa.*“, [Žalm 115,8](#). Podľa zákonitosti ľudskej povahy človek postupne získava podobu toho, čo obdivuje. Môže sa povzniesť len do tej miery, akou je schopný chápať pravdu, čistotu a svätosť. Ak sa myseľ nepovznesie nad prízemnú ľudskú úroveň a ak ju viera nevedie k rozmyšľaniu o večnej múdrosti a láske, človek bude stále viac upadať. Ctitelia falošných božstiev prisudzovali svojim bohom ľudské vlastnosti a slabosti, čím ich znižovali na úroveň vlastnej hriechnosti. Dôsledkom toho bola záhuba. „*Hospodin videl, že skazenosť ľudí na zemi bola veľká a že všetko zmýšľanie ich srdca bolo ustavične zlé... Zem bola porušená v Božích očiach; na zemi bolo plno násilia.*“, [1. Mojžišova 6,5.11](#). Boh dal ľudom svoje prikázania za smernicu života, oni ich však prestupovali a dopúšťali sa každého možného hriechu. Bezbožnosť bola zjavná a trúfalo bezočivá. Spravodlivosť zmlkla a krik utláčaných siahal do neba.

Proti pôvodnému Božiemu ustanoveniu sa čoskoro zaviedlo mnohoženstvo. Hospodin dal Adamovi jednu ženu, čím mu zjavil svoju vôľu. No po páde šli ľudia svojimi hriechnymi cestami, čoho následkom bol rýchly rozmach zločinnosti a bezbožnosti. Nebral sa ohľad na manželské vzťahy a vlastnícke práva. Ktokoľvek zatúžil po žene či majetku blížneho, vzal si to násilím, pričom sa vystatoval svojou brutalitou. Priam záľubne zabíjali zvieratá a jedením mäsa sa krutosť a krvilačnosť ich povahy vystupňovala do tej miery, že aj ľudský život im bol ľahostajný.

Svet prežíval svoj detský vek, no bezbožnosť bola už natoľko rozšírená, že Boh ju nemohol ďalej trpieť. Povedal: „*Zotriem z povrchu zeme človeka, ktorého som stvoril.*“, [1. Mojžišova 6,7](#). Oznamoval, že jeho duch sa nebude stále znepokojoval nad hriechnym pokolením. Ak ľudia svojou bezbožnosťou neprestanú poškrňovať zem a jej bohatstvo, odstráni a zničí všetko, čím ich obdaril. Vyhubí nielen

poľnú zver, ale aj rastlinstvo, ktoré ľuďom slúžilo za potravu, a krásnu zem premení na rozsiahlu púšť.

V podmienkach prevládajúcej skazenosti sa snažil Matuzalem, Nóach a mnohí iní udržovať vedomie pravého Boha a zastaviť príval mravného úpadku. Stodvadsať rokov pred potopou zjavil Boh Nóachovi prostredníctvom anjela svoj zámer a prikázal mu postaviť koráb. Nóach mal počas jeho výstavby oznamovať svojim súčasníkom, že Boh pošle na zem povodeň, ktorá zničí priestupníkov. Tým, čo jeho posolstvu uveria a na túto udalosť sa kajúčne pripravia, budú hriechy odpustené a zachránia sa. Enoch opakoval svojim deťom, čo mu o potope zjavil Boh. Matuzalem a jeho synovia, ktorí Nóachovo kázanie počuli, pomáhali pri stavbe korábu. [63]

Boh určil Nóachovi presné rozmery tohto zvláštneho plavidla a dal mu podrobné pokyny o jeho výstavbe. Ľudský rozum by nemohol vymyslieť tak pevné a odolné dielo, ktorého konštruktérom bol Boh a jeho staviteľom Nóach. Koráb sa podobal lodi, no v jednom ohľade to bol skôr dom. Mal tri podlažia a len jedny dvere, ktoré boli v boku. Svetlo vnikalo zhora a všetky miestnosti boli usporiadané tak, aby v nich bolo vidno. K stavbe korábu bolo použité cyprusové a goférové drevo, ktoré po stáročia odolávalo rozkladu. Výstavba tohto mohutného diela postupovala len pozvoľna a s námahou. Keďže vtedajšie stromy dosahovali obrovské rozmery a ich drevo bolo nezvyčajne tvrdé a pevné, muselo sa vynaložiť viac úsilia ako pri dnešnom spracovávaní dreva, a to aj napriek tomu, že vtedajší ľudia boli oveľa zdatnejší. Ak mal byť koráb spoľahlivo pripravený, muselo sa urobiť všetko, čo bolo v ľudských silách. No napriek všetkému úsiliu o dielo z každej stránky bezpečné, samotný koráb by v prichádzajúcej búrke a záplave neobstál. V rozbúrených vodách potopy mohol svojich verných ochrániť len Boh.

„Vierou prijal Nóach pokyn o tom, čo ešte nebolo vidieť, a s bázňou postavil koráb na záchranu svojej rodiny; ňou odsúdil svet a stal sa dedičom spravodlivosti, ktorá je z viery.“ Židom 11,7. Nóach zvestoval svetu varovné posolstvo a dielo, ktoré konal, svedčilo o jeho úprimnosti. Tým prejavil svoju vieru a súčasne sa v nej utvrdzoval. Bol to príklad viery v Božie zjavenie. Stavbe korábu venoval všetko, čo mal. Výstavba tejto obrovskej lode prilákala zvedavé zástupy zovšadiaľ. Chceli vidieť toto neobvyklé dielo a počuť vážne a výstražné slová tohto jedinečného kazateľa. Každý

úder kladiva pri stavbe korábu bol ľud'om svedeckou výzvou kajat' sa.

Spočiatku sa zdalo, že varovná zvesť prinesie plody pokánia, no poslucháči sa neobrátili k Bohu a nekajali sa. Predpotopní ľudia boli podrobení skúške, no neobstáli v nej. Podľahli nevere a pridali sa k svojim predchodcom; zavrhlí sväté posolstvo. Podaktorých varovné slová presvedčili natoľko, že síce boli ochotní podľahnúť aj žit', no nevedeli zničiť výsmech okolia a ponuku milosti odmietli. Čoskoro sa ocitli v radoch najzatvrdilejších a najodpornejších posmievačov, pretože nikto nie je taký nespútaný a bezočivo hriešny, ako tí, ktorých Duch Svätý už osvietil, ale oni ho zavrhlí.

[64] Predpotopní ľudia neboli vlastne všetci modloslužobníkmi. Mnohí sa pokladali za vyznávačov jediného Boha. Tvrdili, že ich modly sú len spodobeninami, ktoré im pomáhajú k lepšej predstave o božskej bytosti. Práve títo ľudia boli medzi prvými, čo zavrhlí Nóachovu zvesť. Pri všetkej svojej snahe predstaviť Boha mŕtvymi rytinami, zostali voči jeho majestátu a moci slepí. Nepochopili ani svätosť ani nepremennosť jeho prikázaní. Čím viac sa hriech šírila, tým sa im javila menej hriešny. Nakoniec pokladali Boží zákon za neplatný, pretože sa utvrdili v názore, že trestať hriech odporuje Božej povahe, a popierali, že by nejaký súd mohol postihnúť zem. Keby vtedajší ľudia boli žili podľah smerníc Božieho zákona, mohli vo varovnom posolstve Božieho sluhu počuť Boží hlas. Stálym odmietaním svetla mali však zmysly natoľko zaslepené, že Nóachovo posolstvo označili za výmysel.

Na strane tohto spravodlivého muža nebola väčšina ľudí. Bolo ich žalostne málo. Svet sa zjednotil proti Božej spravodlivosti a Božím príkazom. Nóacha pokladali za blúznivca. Keď satan zvädzal Evu, aby Boha neposlúchla, povedal jej: „*Vôbec nezomriete.*“, [1. Mojžišova 3,4](#). Vtedajší múdri muži to opakovali po ňom. Vraaveli: „*Božie hrozby nás majú zastrašiť, no nikdy sa neuskutočnia. Nieto dôvodu báť sa. K takej katastrofe, ako je Božie zničenie sveta, nikdy nedôjde. Ved' svet je predsa Božím stvorením a Boh nebude trestať bytosti, ktoré stvoril. Bud'te pokojní, nestrachujte sa! Nóach je fanatik.*“, Ľudia sa teda ďalej posmievali prorockým slovám „*pomäteného starca.*“, Namiesto toho, aby sa kajúcne sklonili pred Hospodinom, ďalej páchali nepravosti a neposlúchali ho, akoby ich Boh ústami svojho služobníka vôbec nenapomínal.

Nóach však zostal pevný ako skala v búrke. Svojou statočnosťou a neochvejnou vierou vedel zniest' všetko pohrdanie a výsmech ľudia. V jeho slovách bol vlastne Boží hlas, ktorým varoval hriešny svet. Nóachovo úzke spojenie s Bohom mu prepožičiavalo nezdolnú silu, aby mohol stodvadsať rokov oznamovať ľudstvu príchod udalosti, ktorá sa podľa vtedajšieho úsudku nemohla uskutočniť.

Predpotopní ľudia sa nazdávali, že prírodné zákony pretrvávajú po celé stáročia bez zmeny a pravidelné striedanie ročných období sa tiež nemení. Dovtedy predsa nikdy nepršalo a zem pravidelne zvlažovala len hmla a rosa. Ani rieky nevybočili z korýt, ale bezpečne odvádzali vodu do mora. Stanovené zákony nedovoľovali, aby vodné prúdy preskočili brehy riek. Ľudia však nepoznávali ruku toho, ktorý zadržoval vodu a vravel: „Až potiaľ môžeš ísť a nie ďalej.“, [Job 38,11](#).

Čas ubiehal a v prírode sa očividne nič nemenilo; ľudia, ktorých srdcia sa kedysi zachvievali strachom, sa začali upokojsť. Prírodu povyšovali nad jej Tvorcú a prírodné zákony pokladali za tak stále, že ich nemôže zmeniť ani sám Boh. Nazdávali sa, že keby Nóachovo poslanstvo malo byť pravdivé, potom by sa celá príroda musela vychýliť zo svojho určeného kolobehu. Patriarchovu zvesť verejne označili za veľký nezmysel. Svoje pohrdanie Božou výstrahou prejavili tým, že ďalej páchali to, čo robili aj pred Nóachovou výstražnou výzvou. Ďalej sa teda oddávali rozmarným zábavám. Jedli, pili, obrábali pole a stavali v očakávaní ešte lepšej budúcnosti. Ich bezbožnosť sa rozmáhala a svojím pohrdaním Božími príkazmi dávali najavo, že sa Boha neboja. Tvrdili, že keby Nóachove slová boli pravdivé, potom by o tom museli niečo vedieť predovšetkým rozvážni a významní ľudia.

Keby predpotopní obyvatelia sveta boli uverili výstrahe a zo svojich bezbožných skutkov sa kajali, Hospodin by bol odvrátil svoj hnev, tak ako ho neskôr odvrátil od mesta Ninive. Keď však tvrdohlavo umlčovali výčitky svojho svedomia a odporovali výstrahám Božieho proroka, naplnili mieru svojej neprávosti a svet dozrel k záhube.

Doba skúšky sa chýlila k záveru. Nóach verne plnil príkazy, ktoré dostal od Hospodina. Koráb bol dokončený podľa Božích pokynov. Boli v ňom uskladnené zásoby potravín pre ľudia a zvieratá. Boží muž sa naposledy slávnostne obrátil k ľuďom a v zúfalej túžbe, ktorú slo-

[65]

vami nemožno vyjadriť, ich vyzval, aby hľadali útočisko v korábe, kým ho ešte môžu nájsť. Jeho výzvu znova pohrdavo a posmešne odmietli. Čoskoro však výsmech stíchol a zástup onemel. Z okolitých vrchov a lesov začali ku korábu pokojne prichádzať zvieratá každého druhu, od najdravších po najkrotkejšie. Náhle akoby zadul vietor a zo všetkých strán sa zlietlo mračno rozmanitých vtákov, ktoré v dokonalom poriadku vlietali do korábu. Zvieratá uposlúchli Boží rozkaz, no ľudia naň nedbali. Akoby ich viedol anjel, „vošli do korábu k Nóachovi po páre,“ (1. Mojžišova 7,9) a z čistých zvierat ich vošlo sedem párov. Ľudia žasli údivom i od strachu. Vysvetliť tento podivuhodný zjav nevedeli ani tí najmúdrejší z nich. Zostalo im to nepochopiteľnou záhadou. Pre zatvrdilosť srdca a stále odmietanie Božieho svetla ich okrem chvíľkového dojmu ani táto scéna nijako nepresvedčila. Pohľad na krásnu slnkom ožiarenú oblohu a obraz zeme v jej takmer rajskej nádhere stlmil v nich kľúčiacie obavy a naplnil ich hlučnou veselosťou. Zdalo sa, že chcú čím skôr privolať neodvratný Boží hnev.

[66] Boh prikázal Nóachovi: „Vojdi ty i celá tvoja domácnosť do korábu, lebo som videl, že ty si spravodlivý predom mnou v tomto pokolení,“ (1. Mojžišova 7,1). Svet zavrhol Nóachove výstrahy, ale jeho vplyv a príklad bol požehnaním pre jeho najbližších. Boh zachránil s ním aj členov jeho rodiny. Bola to zvláštna odmena za jeho vernosť a statočnosť. Aké to povzbudenie pre bohabojných rodičov!

Čas milosti pre hriešne ľudstvo sa skončil. Poľná zver a nebeské vtáctvo našli svoje miesto v korábe. Nakoniec doň vošiel aj Nóach s rodinou a „Hospodin zavrel za ním dvere,“ (1. Mojžišova 7,16). Oslnivý lúč a oblak slávy jasnejšej ako blesk zostúpil z neba a zastal pred vchodom do korábu. Neviditeľné ruky pomaly sklopili ťažké dvere, ktoré sa nedali zavrieť znútra. Nóach bol v korábe a vonku zostali tí, ktorým Boh svoju milosť nepredĺžil. Na dverách korábu bola nebeská pečať. Dvere zavrel Boh a len on ich mohol otvoriť. Tak budú zatvorené dvere milosti, keď sa Kristus pred svojím príchodom na nebeských oblakoch prestane prihovárať za hriešne ľudstvo. Božia milosť už nebude krotiť priestupníkov, a tých, čo ju odmietli, ovládne satan. Budú chcieť zničiť Boží ľud. No ako Nóach bol ochránený v korábe, tak spravodlivých zaštití Božia moc.

Počas siedmich dní od chvíle, čo Nóach s rodinou vošiel do korábu, neobjavil sa nijaký príznak blížiacej sa búrky. V tom čase ich viera prechádzala tvrdou skúškou. Pre tých, čo nevošli do korábu, to bol čas jasotu. Zdanlivé omeškanie ich len utvrdzovalo v názore, že Nóachovo posolstvo bol výmysel a že potopa nikdy nepríde. Napriek zázračnému príchodu zvierat a priletu vtáctva do korábu či rovnako nadprirodzenému zatvoreniu jeho dvier sa z Božej moci ďalej vysmievali. V zástupoch prišli ku korábu a jeho posádku tupili ako nikdy predtým.

Na ôsmy deň však nebo zahalili temné mraky. Šľahol blesk, zaburácal hrom a na zem začali padať veľké kropaje dažďa. Ľudia dosiaľ nezažili nič podobné; strach im zovrel srdcia a mlčky sa pýtali: „*Je možné, žeby Nóach mal pravdu a že svet je odsúdený k záhube?*“, Nebo sa zat'ahovalo stále viac a dážd' mohutnel. Zvieratá od strachu ručali, akoby žialili nielen nad údelom vlastným, ale aj nad osudom ľudstva. Potom „*prepukli všetky žriedla veľkej prahlbiny, otvorili sa okná nebies,*„ [1. Mojžišova 7,11](#). Voda sa prietržou mračien valila v mohutných prúdoch. Rieky vystúpili z brehov a zaplavili údolia. Prúdy vody vytryskli zo zeme a prudko strhávali mohutné balvany, ktoré sa na inom mieste zarývali do rozmočenej zeme.

Ľudia boli najskôr svedkami skazy diela vlastných rúk. Prudké blesky z neba im pustošili prepychové príbytky, upravené záhrady a háje a nešetrne rozmetali, čo sa dalo. Z oltárov, na ktorých prinášali ľudske obete, nezostal kameň na kameni a ctitelia modiel sa chveli úzkosťou pred mocou živého Boha vo vedomí, že príčinou tejto pohromy je ich bezbožnosť a modloslužba.

[67]

Keď búrka zosilnela, začali sa vyvracať stromy, búrať stavby, prevracať skaly a zem. Zdesenie ľudí a zvierat sa nedá opísať. Hukot búrky prerušovalo kvílenie tých, čo zavrhli Božiu moc. Sám satan sa uprostred zúriacich živlov obával o svoju existenciu. Bol však rád, že sa mu podarilo ovládnuť silné ľudské plemeno, ktoré chcel aj ďalej zotročovať svojimi ohavnosťami a pokračovať vo svojej vzbure proti Vládcovi neba. Teraz preklínal Boha a obviňoval ho z nespravodlivosti a krutosti. Podobne ako on rúhali sa Bohu aj ľudia. Keby mohli, najradšej by ho zvrhli z trónu. Iní šaleli od strachu, spínali ruky ku korábu a prosili o záchranu v ňom. Ich prosby boli márne. Nakoniec sa zobúdzať vedomie, že predsa len na

nebi vládne Boh. Vrúcne ho vzývali, no akoby mu tým len zapchávali uši, aby nepočul. V týchto strašných chvíľach poznali, že príčinou ich záhuby bolo prestupovanie Božieho zákona. Aj keď v strašnej úzkosti vyznávali svoje hriechy, nebolo to skutočné pokánie ani opravdivá ľútosť. Keby sa bol tento Boží súd náhle skončil, znova by sa búrili a hrešili by proti Bohu. Aj vtedy, keď Boh bude súdiť svet pred jeho zánikom v ohni, nekajúcní hriešnici si uvedomia, že ich hlavným hriechom bolo pohrdanie jeho svätým zákonom. Nebudú pociťovať úprimnú ľútosť, ako ju necítili ani hriešnici predpotopného sveta.

Niektorí v zúfalstve chceli násilne vniknúť do korábu, no ich nápor bol príliš slabý. Rozbúrené vlny ich strhli a oni zahynuli v nich. Celý koráb zmietaný na vlnách neľútosťnými vetrami sa zachvieval. Rev zvierat v ňom prezrádzal ich úzkosť a strach. Koráb však medzi rozzúrenými živlami plával celkom bezpečne, lebo na Boží príkaz ho spoľahlivo chránili anjeli.

Zvieratá, ktoré nemohli vojsť do korábu, sa v prívale vody utiekali k ľuďom, akoby od nich očakávali pomoc. Rodičia si priväzovali deti k telu a s nimi sa pripúťali na chrbát mocných zvierat. Dúfali, že tie z obavy o život vedia pred vodou ujsť vysoko do hôr. Niektorí hľadali záchranu na mohutných stromoch vysokých hôr. No aj tie najvyššie z nich sa vyvrátili z koreňov a aj s ľuďmi sa rútili do rozzúrených vln. Ľudia museli opúšťať jedno útočisko za druhým, aj keď v nich načas našli záchranu. Stúpajúca voda hnala [68] mnohých do bezpečia vysokých horstiev. Ľudia i zvieratá zápasili o možnosť zachytiť sa na skalách, no zakrátko ich záplava všetkých strhla do záhuby.

Z najvyšších horských štítov mohli ešte podaktorí na chvíľu hľadiť na bezbrehý oceán. Vážne výstrahy Božieho muža im už neboli na posmech. Ako len túžili títo k záhube odsúdení hriešnici, dostať ešte príležitosť, ktorú premárnili! Ako len prosili o zľutovanie a milosť, o možnosť nápravy, o jediné slovo z Nóachových úst! Prívetivý hlas milosti však už nepočuli. Láska, rovnako silná ako spravodlivosť, žiadala, aby Boží súd urobil prietrž hriechu. Vody Božieho hnevu zaplavili aj posledné útočisko a Boží nepriatelia zahynuli v temných hĺbinách.

„Božím slovom... zahynul aj vtedajší svet, zatopený vodou. A to isté slovo udržiava terajšie nebo i zem a zachováva pre oheň, keď

príde deň súdu a záhuby bezbožných ľudí.., 2. [Petra 3,5-7](#). Blíži sa druhá búrka. Zem opäť stihne zničujúci Boží hnev a hriešnici vo svojich hriechoch zahynú.

Aj dnes sme svedkami neprávostí, ktoré pred potopou privolali na svet Božiu pomstu. Z ľudských srdc sa vytratila Božia bázeň; ľudia si nevážia Boží zákon a pohrdajú ním. Pôžitkárstvo predpotopných ľudí sa svojím rozsahom vyrovná pôžitkárstvu dnešného ľudstva. Kristus povedal: *„Ako v dňoch pred potopou ľudia jedli a pili, ženili sa a vydávali až do toho dňa, keď Nóach vošiel do korábu, a nič nezbadali, až prišla potopa a zmietla všetkých, tak bude aj pri príchode Syna človeka.*., [Matúš 24,38.39](#). Boh nesúdil predpotopných ľudí za to, že jedli a pili. Ved' on sám im dal hojnosť všetkého na uspokojenie životných potrieb. Ich hriech spočíval v tom, že dary jeho dobroty užívali bez akéhokol' vek prejavu vd'áčnosti voči Darcovi a že sa oddávali bezuzdnému pôžitkárstvu. Bolo správne, že sa ženili a vydávali. Ved' manželstvo bolo jedným z prvých Božích ustanovení. Boh stanovil manželstvu isté smernice a dal mu pečať svätosti a krásy. Ľudia však na to zabudli, manželstvo znesvätili a ponížili na ukávanie svojich vášní.

Podobne je to s manželstvom aj dnes. Hriešne sa zneužíva to, čo je v ňom prospešné a správne. Bezmedzne sa v ňom rozmáha pôžitkárstvo. Mnohí Kristovi nasledovníci, ktorí dnes v cirkvi zastávajú významné miesto, nestriedmo *„jedia a pijú s opilcami.*.,. Nestriedmosť otupuje mravné i duševné schopnosti a roznecuje nízke vášne. Mnohí necítia mravnú povinnosť krotiť svoje zmyselné žiadosti, stávajú sa otrokmi nízkych pudov, žijú len pre telesné pôžitky a myslia len na prítomnosť. Výstrednosť ovládla takmer všetky spoločenské vrstvy. Ľudia vedia kvôli prepychu a márnivej okázalosti obetovať aj česť. Kto chce rýchlo zbohatnúť, často sa kvôli tomu uchyl'uje k neprávosti na úkor chudobných. Takto sa ešte aj dnes kupujú a predávajú *„otroci a ľudské duše.*., [Zjavenie Jána 18,13](#). Podvody, úplatkárstvo a krádeže sa beztrestne šíria vo vysokých i nízkych kruhoch spoločnosti. Noviny a časopisy sa hemžia správami o vraždách a zločinoch tak chladnokrvne spáchaných, že sa zdá, akoby odumrel aj posledný zvyšok ľudského citu. Tieto ohavnosti sú také časté, že nikoho už neprekvapujú a neznepokojujú. Bezzákonnosť zachvátila všetky národy a jej prejavy, ktoré občas vyvolávajú v ľud'och hrôzu, sú len výrazom nahromadených vášní a bezprávia.

Ak sa to vymkne kontrole, výsledkom býva nezmerné utrpenie a žiaľ. Biblický obraz predpotopného sveta veľmi verne znázorňuje stav, do akého sa priam rúti moderná spoločnosť. V tomto storočí sa aj v tradične kresťanských zemiach dennodenne dejú také hanebné a strašné zločiny, že sa vyrovnajú zločinom, pre ktoré zahynuli ľudia predpotopného sveta.

Boh povolal Nóacha, aby upozornil predpotopných ľudí, že v záujme záchrany života pred hroziacou záhubou sa musia kajať. Pred blížiacim sa Kristovým druhým adventom Boh posielal ľuďom posolstvo s upozornením, aby sa na túto udalosť pripravili. Mnohí prestupujú Boží zákon a Boh ich teraz vo svojej milosti volá k poslušnému životu podľa jeho svätých prikázaní. Odpustenie ponúka všetkým, čo sa kajúcne zrieknu hriechu a uveria v Krista. Mnohí sa však nazdávajú, že zriecť sa hriechu vyžaduje príliš veľkú obeť. Ich život sa nezhoduje s čistými zásadami Stvoriteľovej mravnej vlády, preto odmietajú Božie upozornenie a popierajú moc nebeského zákona.

Z veľkého počtu predpotopných obyvateľov zeme len osem ľudí uverilo Božiemu slovu, ktoré hlásal Nóach, a žilo podľa neho. Stodvadsať rokov upozorňoval kazateľ spravodlivosti svet na blížiacu sa záhubu, ale ľudia jeho posolstvo zavrhlí. Tak to bude znova. Skôr ako príde nebeský Zákonodarca potrestať bezbožnosť, priestupníci majú možnosť počuť zvesť o pokání a poslušnosti. Väčšina však tieto napomenutia odmietne. Apoštol Peter napísal: „*V posledných dňoch prídu s posmechom posmievači, žijúci podľa svojich žiadostí, a budú hovoriť: Kde je ten jeho prisľúbený príchod? Ved' odvtedy, ako zosnuli otcovia, všetko ostáva tak, ako to bolo od počiatku stvorenia,*„ [2. Petra 3,3.4](#). Či dnes nepočujeme tie isté slová, a to nielen z úst zjavných odporcov, ale aj z mnohých kresťanských kazateľníc, že „*nieto dôvodu znepokojovať sa, pretože kým nepríde Kristus, musí byť obrátený celý svet a tisíc rokov musí vládnuť spravodlivosť*“. [\[70\]](#) *Len pokoj! Všetko je tak, ako bolo od počiatku. Nech sa nikto nevzrušuje burcujúcim posolstvom panikárov!*„ Učenie o tisícročnej ríši mieru nie je však v súlade s učením Spasiteľa a jeho apoštolov. Kristus sa príznačne spýtal: „*Ked' príde Syn človeka, či nájde vieru na zemi?*„ [Lukáš 18,8](#). Z jeho odpovede je zrejmé, že svet bude v takom stave, ako za dní Nóachových. Apoštol Pavol nás upozorňuje, že čím bližšie bude koniec, tým väčšia bude bezbožnosť. „*Duch*

výslovne hovorí, že v posledných časoch niektorí odpadnú od viery a budú sa pridržat' bludných duchov a učení démonských.,, 1. Timoteovi 4,1. Apoštol pripomína, že „v posledných dňoch nastanú t'ážké časy,, (2. Timoteovi 3,1) a uvádza znepokojujúci zoznam neprávostí, ktorých sa dopúšť' ajú aj tí, čo „majú výzor pobožnosti,,.

Čím viac sa predpotopným ľ'ud'om čas milosti krátil, tým viac sa oddávali hýrivým zábavám a oslavám. Vplyvní a zámožní jednotlivci sa všemožne snažili zaujať' ľ'udí do tej miery, aby nikto nemal čas premýšľ'at' o Božej poslednej výstrahe. To isté sa opakuje aj dnes. Boží sluhovia zvestujú posolstvo o blížiacom sa konci všetkých vecí, no svet sa zatiaľ' utápa v rozkošiach a v honbe za pôžitkom. Stále nové spôsoby zábavy robia človeka ľ'ahostajným voči Bohu a bránia mu prijať' pravdy, ktoré ho môžu zachrániť' pred blížiacou sa záhubou.

Uznávaní ľ'udia predpotopných dní nepripúšť'ali možnosť' ničivej záplavy sveta. Aj dnes chce veda dokázať' nemožnosť' jeho zániku ohňom. Údajne by to odporovalo prírodným zákonom. Boh prírody ako vládca a tvorca jej zákonov však môže použiť' dielo svojich rúk v záujme vlastného zámeru.

Keď' významní ľ'udia sebaisto dokazovali nemožnosť' záhuby sveta vodou, keď' obavy ľ'udí boli zažehnané a všetci vyhlásili Nóachovo proroctvo za nezmysel a jeho samého za pomätenca, nadišiel Boží čas: „Prepukli všetky žriedla veľkej prahlbiny, otvorili sa okná nebies.,, 1. Mojžišova 7,11. A posmievačov zmietla voda. Ľ'udia príliš neskoro spoznali, že napriek všetkým ich vedomostiam nad prírodnými zákonmi je Zákonodarca a Božia moc vie v záujme svojho cieľ'a uplatniť' patričné zásahy. „Ako bolo za dní Nóacha...priam tak bude aj v deň, keď' sa zjaví Syn človeka.,, Lukáš 17,26.30. „Pánov deň príde ako zlodej. Vtedy sa nebesia s rachotom pominú, živly sa pál'avou rozplynú aj zem i diela, ktoré sú na nej.,, 2. Petra 3,10. Keď' neplodné úvahy otupujú v ľ'udských srdciach bázeň z Božieho súdu, keď' učitelia náboženstva oznamujú príchod dlhého veku mieru a blahobytu, keď' sa svet utápa v hýrení a zábavách, keď' nedbá na výstrahy Božích poslov a robí si z nich posmech, potom „príde na nich záhuba ako bolesti na rodičku a neuniknú.,, 1. Tesaloničanom 5,3.

8. kapitola — Po potope

Voda počas potopy vystúpila pätnásť lakt'ov ponad najvyššie vrchy. Nóachovej rodine sa chvíľami zdalo, že neprežije, lebo záplava ohrozovala koráb celých päť mesiacov. Nóach však v tejto neľahkej skúške nezakolísal. Bol si istý, že Božia ruka ich chráni.

Len čo voda začala opadávať, Hospodin doviedol koráb na miesto zaštitené horstvom, ktoré Božia moc ušetrila. Keď že jednotlivé vrcholce neboli od seba príliš ďaleko, koráb bol medzi nimi akoby v prístave a nie na vodách bezbrehého oceána. Aj unavení obyvatelia korábu po dlhej búrke pocítili značnú úľavu.

Nóach a jeho rodina sa nevedeli dočkať, keď začne vody výraznejšie ubúdať; dychtivo túžili vystúpiť na pevnú zem. Štyridsať dní po tom, čo sa opäť objavili štíty vrchov, Nóach vypustil krkavca, aby zistil, či zem už obschla. Krkavec však okrem vody nič nenašiel a po návrate do korábu znova vyletúval a vracal sa späť. Keď Nóach po siedmich dňoch vypustil holubicu, aj tá sa vrátila do korábu, lebo ani ona nenašla pevnú zem. Nóach počkal ďalších sedem dní a opäť vypustil holubicu. Keď sa k večeru vrátila s olivovým lístkom v zobáku, obyvatelia korábu sa veľmi potešili. Keď potom „*Nóach odstránil z korábu pokrov, videl, že povrch zeme už obschol,*“ (1. Mojžišova 8,13), ale ešte trpezlivo vyčkával. Na Boží rozkaz do korábu vošiel, preto aj teraz čakal na zvláštny Boží pokyn, aby smel z neho vyjsť.

Napokon z neba zostúpil anjel, otvoril ťažké dvere a patriarchovi s rodinou a so všetkým tvorstvom kázal z korábu vyjsť na suchú zem. Nóach ani pri veľkej radosti nad svojou záchranou nezabudol na toho, ktorý ho svojou milosťou starostlivo ochránil. Keď patriarcha vyšiel z korábu, postavil oltár a priniesol veľkú obeť po jednom z čistých zvierat a vtákov, ako prejav svojej vďačnosti Bohu za záchranu, čím súčasne vyjadril svoju vieru v budúceho obetného Baránka – Krista. Hospodin túto obeť prijal a požehnal nielen patriarchu a jeho rodinu, ale všetkých, čo budú žiť na zemi. „*Keď Hospodin zacítil príjemnú vôňu, povedal si: Nebudem už pre človeka*

preklínať zem, lebo zmýšľanie ľudskej je zlé od jeho mladosti, a nebudem už bit' všetko živé, ako som to urobil. Dokiaľ však bude trvať zem, sejba ani žatva, chlad ani horúčosť, leto ani zima, deň ani noc nikdy neprestanú.,, 1. Mojžišova 8,21.22. V tom je poučenie pre všetky ďalšie pokolenia. Nóach vstúpil na spustnutú zem a skôr než by si pripravil príbytok, postavil Bohu oltár. Dobytky mal pomerne málo a udržal ho s vynaložením veľkého úsilia. Pánovi však ochotne obetoval, lebo vedel, že všetko patrí jemu. Aj našou prvou starosťou by mala byť dobrovoľná obeť Bohu. Každý prejav Božieho milosrdenstva a lásky k nám by sme mali vďačne uznať a vyjadriť to skutkom vďačnosti a darom na Božie dielo.

[72]

Aby v budúcnosti temné mraky a dažde ľudí nedesili možnosťou novej potopy, Hospodin uistil Nóachovu rodinu povzbudením: *„Ustanovím s vami svoju zmluvu, že vody potopy už nezničia všetko telo a nebude už potopy, aby zničila zem... Svoju dúhu kladiem na oblaky, i bude znamením zmluvy medzi mnou a medzi zemou. Keď nakopím oblaky nad zemou a ukáže sa dúha na oblakoch, rozpomeniem sa na svoju zmluvu medzi mnou a medzi vami i medzi všetkými živými tvormi zo všetkého tela.,, 1. Mojžišova 9,11-15.*

Veľká Božia blahosklonnosť a Boží súcit s blúdiacimi tvormi sa teda prejavili tým, že Boh na mračnách vytvoril nádhernú dúhu ako znamenie svojej zmluvy s ľuďmi. Dúha mu teda vždy pripomenie jeho zmluvu. To neznamená, že by na zmluvu mohol zabudnúť. Povedal to tak kvôli nám, aby sme mu lepšie rozumeli. Boh dal tým vlastne rodičom príležitosť, aby pri otázke detí, čo dúha na oblohe znamená, mohli im vyrozprávať dejiny sveta a pritom povedať, že dúhu dal ľuďom Najvyšší na znak istoty, že potopa už zem nikdy nezničí. Dúha mala byť z pokolenia na pokolenie svedectvom o Božej láske k ľuďom a mala posilňovať ich vieru v Boha.

Dúhová žiara v nebi obklopuje Boží trón a klenie sa nad Kristovou hlavou. Prorok hovorí: *„Vyzeralo to ako dúha, ktorá býva na oblaku za daždivého dňa. Tak vyzerala podoba slávy Hospodinovej.,, Ezechiel 1,28.* Ján v Zjavení napísal: *„Na nebi stál trón a na tróne bol Sediaci... dúha bola vôkol trónu na pohľad podobná smaragdu.,, Zjavenie Jána 4,2.3.* Keď ľudská hriešnosť privoláva Boží súd, vtedy sa za ľudí prihovára Spasiteľ. Pripomína dúhu na oblakoch, dúhu okolo Božieho trónu i dúhu okolo vlastnej hlavy ako znamenie Božieho milosrdenstva nad kajúcim hriešnikom.

S ubezpečením, ktoré dostal Nóach, že potopa svet už nezničí, Hospodin spojil jedno z najvzácnejších zasl'úbení svojej milosti: „*Ako som prisahal, že vody Nóachove nezaplavia už zem, tak teraz prisahám, že sa nebudem hnevať na teba ani t'a nebudem karhať. Lebo keby sa aj vrchy pohli a pahorky sa klátili, moja milosť sa nepohne od teba, ani moja zmluva pokoja sa neskláti, hovorí Hospodin, ktorý sa zmilúva nad tebou.*„, [Izaiáš 54,9.10](#).

[73] Keď Nóach videl mohutnú dravú zver, ktorá s ním vychádzala z korábu, preľakol sa; veď osem členov jeho rodiny by sa ľahko mohlo stať korisťou týchto tvorov. Hospodin však poslal svojim verným anjela s ubezpečením: „*Strach a hrôza z vás nech padne na všetky zvieratá zeme, na všetko nebeské vtáctvo, na všetko, čo sa plazí po zemi, na všetky morské ryby; sú vám dané do rúk. Nech vám slúži za potravu všetko, čo sa hýbe, čo je živé; ako kedysi zelené byliny, teraz vám dávam všetko.*„, [1. Mojžišova 9,2.3](#). Boh predtým nedovolil ľuďom jesť mäsitú stravu; mali sa živiť len plodinami zeme. Keď však potopa zničila všetky rastliny, Boh dovolil ľuďom jesť mäso čistých zvierat, ktoré zachránil v korábe.

Potopa zmenila celý zemský povrch. Pre ľudskú skazenosť stihla svet tretia strašná kliatba. Keď voda začala ustupovať, kopce a vrchy boli zanesené množstvom usadeného blata. Naokolo boli ľudské i zvieracie mŕtvolý. Hospodin nechcel, aby sa telá rozkladali a zamorili ovzdušie, preto urobil zem veľkým pohrebiskom. Silný vietor, ktorý mal vysušiť vody, strhol aj niektoré končiare vrchov a na telá zahynutých ľudí i zvierat navršil drevo, kamenie a zem. Podobne skryl pred ľudským zrakom aj zlato, striebro, vzácne drevo i drahokamy, ktoré patrili k bohatstvu predpotopného sveta a ktoré ľudia priam zbožňovali. Prudkým pôsobením vôd sa toto bohatstvo dostalo pod navršené nánosy skál a zeme. Boh predsa vie, že hriešnych ľudí bohatstvo len kazí a čím sa majú lepšie, tým viac sa odvracajú od neho. Božie dary uctievať, no Darcu hanobia a znevažujú.

Zem bola obrazom zmätku a neopísateľnej skazy. Kedysi tak krásne a súmerné vrchy, boli teraz znetvorené. Zemský povrch pokrýval nános skál, piesku a bahna. Na mnohých miestach zmizli pohoria i vrchy a na ich mieste vznikli údolia. Rozsah zmien bol niekde zjavnejší než inde. Akoby na miesta najbohatších nálezísk zlata, striebra a drahých kameňov dopadla kliatba najt'ažšie.

Hlboko pod nános hornín sa dostali aj rozsiahle lesy. Dnes ich nachádzame v podobe ložísk uhlia a zásob zemného oleja. Tieto zápalné zdroje bývajú neraz príčinou podzemných požiarov. Pritom sa topia horniny a spôsobujú erupčnú činnosť. Pod vplyvom vody, ohňa a rudných ložísk vznikajú veľké podzemné výbuchy pripomínajúce vzdialené hromobitie. Vzduch sa prehrieva a nasycuje jedovatými plynmi. Dochádza k vulkanickej činnosti, ktorá však často neposkytuje dostatočný prietok žeravým živlom. Zem sa potom vzdúva a pôda ohýba ako morské vlny. Objavujú sa veľké trhliny, ktoré niekedy pohltia aj celé mestá a dediny i rozpálené vrchy. Pred Kristovým druhým príchodom a skonanim sveta bude týchto podivuhodných úkazov stále viac a v ešte hroznejšej podobe. Budú to signály jeho náhlej záhuby.

[74]

Zemské hlbiny sú Božou zbrojnicou; Všemohúci odtiaľ povolal živly na zničenie starého sveta. Vody zemských zásob spolu s vodami nebeských zdrojov zavŕšili dielo záhuby. Od potopy sveta je voda a oheň Božím prostriedkom na zničenie bezbožných miest. Takto Boh navštívil tých, čo zľahčovali jeho zákon a znevažovali jeho moc, aby sa zachveli a uznávali jeho spravodlivú vládu. Keď ľudia videli, ako z dymiacich vrchov šľahal oheň a valili sa prúdy horiacej lávy, ktorá vysušila rieky, zaplavila mestá a všade šírila záhubu a spúšť, srdcia aj tých najsmelších ľudí schvátila hrôza a posmievači museli uznať Božiu nekonečnú moc.

Takýchto udalostí sa týkajú výroky dávnych prorokov: „*Kiežby si pretrhol nebesá a zostúpil, aby sa zatriasli vrchy pred tebou. Ako oheň zapal'uje raždie, ako oheň privádza do varu vodu, tak príď, aby si dal svojim protivníkom poznať svoje meno, aby sa tvojej prítomnosti báli národy. Keď si nečakane robil hrozné veci, zostúpil si a vrchy sa triasli pred tebou.*„ [Izaiáš 64,1-3 \(ROH\)](#); [Izaiáš 64,1-2 \(ECAV\)](#). „*Vo víchre a v búrke je jeho cesta a oblak je prachom jeho nôh. Pohrozí moru a vysuší ho i všetky rieky vysuší.*„ [Náhum 1,3.4.](#)

Pri Kristovom druhom príchode budú ľudia svedkami desivejších udalostí, než aké svet kedy zažil. „*Vrchy sa trasú pred ním a pahorky sú v pohybe. Zem sa dvíha pred ním, i svet a všetko, čo ho obýva. Kto obstojí pred jeho zúrivosťou a kto ostane pred páľavou jeho hnevu?*„ [Náhum 1,5.6.](#) „*Hospodine, nakloň svoje nebesá a zostúp, dotkni sa vrchov, aby sa dymili! Srš blýskavicou a rozptýľ ich; zošli svoje šípky a zaplaš ich!*„ [Žalm 144,5.6.](#)

„Budem robiť divy hore na nebi a znamenia dolu na zemi, krv, oheň a oblaky dymu.,, [Skutky apoštolov 2,19](#). „A nastali blesky, burácanie, hrmenie aj veľké zemetrasenie, aké nebolo odvtedy, čo je človek na zemi, také veľké bolo zemetrasenie.,, „Všetky ostrovy zmizli a ani vrchov už nebolo. Z neba padali na ľudí krúpy ťažké ako talenty a ľudia sa rúhali Bohu pre ranu krupobitia, lebo táto jeho rana bola veľmi veľká.,, [Zjavenie Jána 16,18.20.21](#).

Keď sa blesky z neba spoja s ohňom v zemi, rozpália sa vrchy ako vyhňa a vychrlia strašné prúdy lávy, ktorá zaplaví záhrady, polia, dediny a mestá. Žeravá hmota spôsobí v riekach vrenie, skaly sa budú trieštit' a ich úlomky pokryjú zem. Rieky vyschnú. Zem zachvátia kŕče, všade bude strašné zemetrasenie a sopečné výbuchy.

[75] Tak Boh odstráni bezbožníkov. V tomto strašnom dianí budú však spravodliví ušetrení práve tak, ako bol v korábe zachránený Nóach. Ich útočiskom bude Boh; pod jeho ochranou budú bezpeční. Žalmista napísal: „Keďže Hospodin je tvoje útočisko, postavil si si Najvyššieho za útulok, nič zlého sa ti neprihodí.,, [Žalm 91,9.10](#). „Lebo ma skryje v svojom stane v deň pohromy, schová ma v skrýši svojho šiatra.,, [Žalm 27,5](#). Boží prísl'ub znie: „Vyslobodím ho, lebo sa ma pridŕža, a ochránim ho, lebo pozná moje meno.,, [Žalm 91,14](#).

9. kapitola — Pôvodný týždeň

[76]

Týždeň má svoj pôvod tam, kde sobota – pri stvorení sveta. Zachoval sa prostredníctvom biblických dejín a pretrval dodnes. Boh sám vymeral dĺžku prvého týždňa ako vzor d' ďalších týždňov až do konca času. Prvý týždeň mal sedem časových úsekov – dní. Toľko ich mali odvtedy aj všetky nasledujúce týždne. Boh sa šesť dní venoval dielu stvorenia a v siedmy deň odpočíval. Tento deň potom posvätil a oddelil ho ako deň odpočinku pre človeka.

V zákone zo Sínaja Boh znova potvrdil týždeň i skutočnosti, z ktorých toto ustanovenie vychádza. Keď vydal prikázanie: „*Pamätaj na deň soboty, aby si ho svätíš,*“, čím presne vymedzil, čo človek počas šiestich dní má konať a čo v siedmy deň robiť nemá, vznik týždňa zdôvodnil odkazom na svoj príklad: „*Lebo šesť dní tvoril Hospodin nebesá a zem, more a všetko, čo je v nich, a odpočinul siedmeho dňa. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho.*“, [2. Mojžišova 20,8-11](#). Toto zdôvodnenie je obdivuhodné a presvedčivé, ak stvoriteľské dni chápeme ako dni doslovné. Človek dostal prvých šesť dní každého týždňa na prácu, pretože Boh sa šesť dní prvého týždňa zamestnával tvorením sveta. Na pamiatku Stvoriteľovho odpočinku človek nemá v siedmy deň pracovať.

Názor, že udalosti prvého týždňa vyžadovali tisícročia, mieri priamo proti základu štvrtého prikázania. Podľa tohto názoru Stvoriteľ prikazuje ľuďom zachovávať týždeň trvajúci sedem dní na pamiatku dlhých, časovo neurčených období. To však nezodpovedá Božiemu spôsobu zaobchádzania s jeho stvorenstvom. Tým sa zatemňuje to, čo Boh celkom jasne a zrejme urobil. Je to nevera vo svojej najzákernejšej a najnebezpečnejšej podobe; jej skutočný zámer je tak skrytý, že sa stal vyznaním a posolstvom mnohých vykladačov Písma.

„*Hospodinovým slovom utvorené sú nebesá a dychom jeho úst všetky ich voje.*“, „*Lebo on povedal a stalo sa, on rozkázal a postavilo sa.*“, [Žalm 33,6.9](#). Biblia nepozná dlhé časové obdobia, počas ktorých by sa zem pozvoľna vyvíjala z chaosu. V Písme čítame, že

každý stvoriteľský deň sa skladal z večera a rána ako všetky ďalšie dni, ktoré nasledovali. V závere každého dňa je zmienka o tom, čo Stvoriteľ v ten-ktorý deň stvoril. O konci prvého týždňa čítame: „*Tak vznikli nebesá a zem, keď boli stvorené.*“, 1. Mojžišova 2,4. To [77] nijako neznamená, že stvoriteľské dni sa nejako líšili od ďalších obyčajných dní. Každý deň predstavuje určité stvorenie, pretože v každom dni Boh stvoril niečo nové zo svojho diela.

Podľa tvrdenia geológov sa v samotnej zemi našli dôkazy, podľa ktorých je náš svet oveľa starší, než ako učí Mojžišova kniha. Našli sa ľudské i zvieracie kosti, vojnové zbrane, skamenené stromy atď. oveľa väčšie, než aké sa vyskytujú dnes či v posledných tisícročiach. Z toho vyplýva, že zem dávno pred dobou, ktorú udáva Písmo, obývali bytosti oveľa väčších rozmerov, než sú dnešní ľudia. Takéto uvažovanie zvedlo mnohých vyznávačov Písma k prijatiu názoru, že stvoriteľské dni museli byť dlhé, časovo neobmedzené obdobia.

Geológia bez biblického podkladu nemôže nič dokázať. Tí, čo sa príliš opierajú o svoje nálezy, nemajú spoľahlivú predstavu o veľkosti predpotopných ľudí, zvierat a stromov, ani o obrovských zmenách, ktoré potopa spôsobila. Vykopávky svedčia o pomeroch v nejednom ohľade odlišných od pomerov dnešných. O vtedajšej situácii nás môže poučiť len Písmo. Záznam o potope objasňuje to, čo geológia sama nikdy nevyskúma. Ľudí, zvieratá a stromy, veľkosťou všetko väčšie než dnes, prikryli za Nóacha vrstvy nánosov a zachovali to neskorším pokoleniam ako dôkaz, že pri potope, až na výnimky, zahynulo všetko živé. Spomenuté nálezy mali prozreteľnostne posilniť vieru v Písmo inšpirované Duchom Svätým. Človek sa však svojím unáhleným uvažovaním dopúšťa rovnakého omylu ako predpotopní ľudia. To, čo mu Boh určil na úžitok, sa mu nesprávnym používaním stáva zlorečenstvom.

Jeden zo satanových prostriedkov spočíva v tom, že pomocou rôznych bájok zvádza ľudí k nevere. Tým zatemňuje jednoduchý a zrozumiteľný Boží zákon a ľudí nabáda k odporu proti Božej vláde. Obzvlášť útočí proti štvrtému prikázaniu, pretože ono jasne svedčí o živom Bohu, Stvoriteľovi neba a zeme.

Človek sa ustavične snaží vysvetliť stvorenie sveta ako výsledok pôsobenia prírodných príčin. Tieto dôkazy, ktoré odporujú jasným výrokom Písma, prijímajú aj mnohí vyznávači kresťanstva. Odmietajú prorocké knihy Daniel a Zjavenie s odôvodnením, že obraznú

reč týchto spisov nemožno pochopiť; no pohotovo prijímajú názory geológov napriek tomu, že odporujú zvesti z Prvej knihy Mojžišovej. Ak však nie je zrozumiteľné to, čo voláme Božím zjavením, ako nerozvážne je potom veriť domnienkam o tom, čo Boh nezjavil!

„*Tajomné veci patria Hospodinovi, nášmu Bohu, a zjavené veci nám i našim synom až naveky.*“, 5. Mojžišova 29,29 (ROH); 5. Mojžišova 29,28 (ECAV). Spôsob stvorenia Boh ľuďom nezjavil. Ľudská veda nikdy nevypátra tajomstvá Najvyššieho. Jeho stvoriteľská moc je ľuďom rovnako nepochopiteľná ako jeho existencia. [78]

Boh prostredníctvom vedy a umenia šíri na svete svetlo poznania. Keď však veda skúma taje prírody len z ľudského hľadiska, dochádza k nesprávnym záverom. Uvažovať o tom, čo Božie slovo ľuďom nezjavilo, môže byť bez viny potiaľ, kým ľudské teórie neodporujú svedectvu Písma. Kto opúšťa Božie slovo a stvoriteľské dielo chce vysvetliť vedecky, púšťa sa na neznámy oceán bez mapy a bez kompasu. Ak Božie slovo neusmerňuje ľudskú myseľ, potom aj v tých najmúdrejších hlavách býva zmätok pri snahe objasniť vzťahy medzi vedou a zjavením. Keďže Stvoriteľ a jeho dielo natoľko prevyšuje ich chápanie, že nie sú spôsobilí vysvetliť ich prirodzenými zákonmi, pokladajú biblické záznamy za nespoľahlivé. Tí, čo spoľahlivosť starozmluvných a novozmluvných spisov spochybňujú, postupne dospejú k popreniu Božej existencie. Kto raz túto kotvu stratí, strokoce na skale nevery.

Možno povedať, že títo ľudia stratili vieru. Skutočne rozhodujúcou je neochvejná viera v božskú autoritu Písma. Bibliu nemožno preverovať metódami ľudskej vedy. Veda tu nie je spoľahlivým radcom. Pochybovači, ktorí čítajú Písmo v snahe nájsť v ňom rozpory, môžu síce tvrdiť, že názory vedy a zjavenia si protirečia, no pri správnom pochopení je však oboje v dokonalom súlade. Mojžiš písal pod vplyvom Božieho Ducha a spoľahlivá geológia nebude šíriť názory o objavoch, ktoré nijako nemožno dokázať a uviesť do súladu s Písmom. Každá pravda, či už v prírode, alebo v zjavení, zostáva pravdou vo všetkých svojich prejavochoch.

V Božom slove nachádzame mnoho otázok, na ktoré nám nedajú odpoveď ani najslávnejší učitelia. Tieto otázky pútajú našu pozornosť a veľa ich je aj takých, ktoré sa týkajú každodenného života, a ľudský rozum v domnelej múdrosti ich nikdy plne nepochopí.

[79] Mnohí učenci sa nazdávajú, že môžu vystihnúť Božiu múdrosť a pochopiť aj to, čo dosiaľ konal a vykoná. Veľmi je rozšírený názor, že Boha obmedzujú jeho vlastné zákony. Jeho existenciu ľudia buď popierajú, prehliadajú, alebo si myslia, že už vedľa vysvetliť všetko, dokonca aj pôsobenie jeho Ducha na ľudské srdce. Nectia ho a neboja sa jeho moci. Neveria v nadprirodzené, nepochopiteľné Božie zákony. Neveria, že všemohúci Boh môže prostredníctvom svojich zákonov uskutočňovať svoju vôľu. Obvykle sa pomenovaním „*prírodné zákony*“, rozumie to, čo ovláda fyzikálny svet a čo ľudia môžu objavovať. Aké obmedzené je však ľudské poznanie a aké rozsiahle pole pôsobnosti má Stvoriteľ v súlade s vlastnými zákonmi, čo všetko presahuje chápanie smrteľníkov!

Všeobecne sa učí, že hmota má svoju životnú silu, že určité vlastnosti patria k jej podstate, že pôsobí svojou vlastnou vnútornou energiou a prírodné procesy podliehajú pevným zákonom, do ktorých Boh nemôže zasahovať. Z hľadiska Božieho slova je to veda falošná. Príroda slúži svojmu Tvorcovi. Boh neruší svoje zákony, ani im neodporuje, ale ustavične ich používa ako svoje nástroje. Príroda svedčí o existencii aktívnej sily, ktorá pôsobí prostredníctvom svojich zákonov. V prírode ustavične pôsobí Otec a Syn. Kristus povedal: „*Môj Otec pracuje doteraz, aj ja pracujem.*“, [Ján 5,17](#).

Nehemiáš zaznamenal chválospev, v ktorom levíti spievali: „*Ty si jediný, Hospodine, ty si stvoril nebesá; nebesá nebies a ich všetky voje, zem i všetko, čo je na nej... ty to všetko udržuješ nažive.*“, [Nehemiáš 9,6](#). Pokiaľ ide o tento svet, Božie stvoriteľské dielo je dokončené. „*Dielo je dokončené od stvorenia sveta.*“, [Židom 4,3](#). Božia moc sa však prejavuje stále a udržuje to, čo Boh stvoril. Nejavuje sa však tým, že by sa raz do pohybu uvedený mechanizmus hýbal ďalej vlastnou vnútornou energiou, že by na tom základe srdečný pulz tepal a prebiehalo dýchanie. Podľa Písma je dýchanie i tlkot srdca dôkazom všadeprítomnej starostlivosti toho, v ktorom „*žijeme, hýbeme sa a sme.*“, [Skutky apoštolov 17,28](#). Nie z vlastnej sily zem každoročne prináša plody a otáča sa okolo slnka. Božia ruka usmerňuje planéty a udržuje ich v pohybe po správnych dráhach. „*On vyvádza ich voje podľa počtu, všetkých oslovuje menom; pred Premocným a Presilným nechýba ani jeden.*“, [Izaiáš 40,26](#). Jeho mocou kvitne zeleň, pučia listy a kvitnú kvety. On „*dáva rásť tráve po vrchoch.*“, ([Žalm 147,8](#)) a zúrodňuje údolia. „*Všetka lesná zver.*“,

„od Boha si pokrm žiada,, (Žalm 104,20.21) a každý živý tvor, od toho najmenšieho chrobáčka až po človeka, dennodenne závisí od jeho prozreteľnej starostlivosti. Krásne to vystihol žalmista: „Všetko to očakáva na teba, aby si im načas dával pokrm. Keď im ho dávaš, zbierajú, otváraš ruku, nasýtia sa dobrými vecami.,, Žalm 104,27.28. Jeho slovo ovláda živly. Oblohu zat'ahuje mračnami a dažďom zvlažuje zem. „On dáva sneh ako vlnu, rozsýpa inovat' ako popol.,, Žalm 147,16. „Na rachot jeho hromu zahučia vody na nebi. On zdvihne oblaky od končín zeme, k dažďu tvorí blesky a vietor vypúšťa zo svojich komôr.,, Jeremiáš 10,13.

Boh je základom všetkého. Pravá veda je v súlade s jeho dielom; pravé vzdelanie vedie k poslušnosti voči jeho vláde. Veda nám odhaľuje nové divy; skúma výšiny a vniká do hlbín; no neprináša nič, čo by podstatne odporovalo Božiemu zjaveniu. Nevedomosť môže šíriť nesprávne predstavy o Bohu a odvolávať sa na vedu, ale kniha prírody a písané Slovo sa navzájom objasňujú. To nás vedie k úcte voči Stvoriteľovi a k rozumnej viere v jeho Slovo.

[80]

Nikto zo smrteľníkov nemôže plne pochopiť existenciu, moc, múdrosť či skutky Večného. Písmo hovorí: „Či vystihneš Božiu podstatu a vystihneš dokonalosť Všemohúceho? Je vyššia ako nebesá, čo môžeš spraviť? Je hlbšia ako podsvetie, čo vieš o tom? Podľa svojej miery je dlhšia ako zem a širšia ako more.,, Job 11,7-9. Ani najväčší učitelia sveta nemôžu pochopiť Boha. Človek môže večne bádať, ustavične poznávať a stále má pred sebou nekonečno.

Stvoriteľské dielo svedčí predsa o Božej moci a majestátnosti. „Nebesá rozprávajú o Božej sláve a dielo jeho rúk zvestuje obloha.,, Žalm 19,2. Ten, kto v písanom Slove hľadá radu, nájde vo vede pomoc na pochopenie Božích vecí. „Ved' to, čo je v ňom neviditeľné – jeho večnú moc a božstvo – možno od stvorenia sveta rozumom poznávať zo stvorených vecí.,, Rimanom 1,20.

10. kapitola — Babylonská veža

Boh v záujme zal'udnenia sveta po očiste zeme od mravnej nečistoty pomocou potopy zachránil v nej jedine Nóača s rodinným príbuzenstvom. Povedal mu: „*Lebo som videl, že ty si spravodlivý predom mnou v tomto pokolení.*“, 1. Mojžišova 7,1. Medzi tromi Nóačovými synmi sa však čoskoro prejavil ten istý príznačný rozdiel, ktorým sa vyznačoval predpotopný svet. V Sémovi, Chámovi a Jáfetovi, ako zakladateľoch ľudského rodu, sa črtala povaha ich potomstva.

Z vnuknutia Ducha Svätého predpovedal Nóač budúcnosť troch veľkých ľudských rás ako potomkov týchto troch otcov ľudstva. O Chámových potomkoch povedal: „*Zlorečený Kanaán, otrokom otrokov bud' svojim bratom.*“, 1. Mojžišova 9,25. Chámovo neprirodzené správanie svedčilo o tom, že z duše sa mu už dávno predtým vytratila synovská úcta a odkryla sa bezbožnosť a podlosť jeho povahy. Tieto nešľachetné vlastnosti sa potom trvalo prejavovali v Kanaánovej povahe a v jeho potomstve, ktoré svojimi hriechmi privolalo na seba Boží súd.

Úcta, ktorú voči svojmu otcovi, a tým aj Božiemu zákonu prejavil Sém a Jáfet, mala v Nóačovom prorocke prísľub svetlejšej budúcnosti ich potomkom. Výrok o týchto synoch znie: „*Požehnaný Hospodin, Boh Sémov, no Kanaán mu bude otrokom. Nech dá Boh Jáfetovi šíriť sa, nech býva v stanoch Sémových, no Kanaán mu bude otrokom.*“, 1. Mojžišova 9,26.27. Sémovo potomstvo malo byť vyvoleným ľudom Božej zmluvy a zasľúbeného Vykupiteľa. Hospodin bol Bohom Sémovým. Z neho vyjde Abrahám a izraelský národ, z neho príde Kristus. „*Blahoslavený je ľud, ktorému Bohom je Hospodin!*“, Žalm 144,15. Jáfet bude bývať v stanoch Sémových. Jáfetovo potomstvo bude mať zvláštny podiel na požehnaniach plynúcich z evanjelia.

Chámovi potomkovia prijali tú najnižšiu podobu pohanstva. Aj keď im prorocká kliatba predpovedala, že upadnú do otroctva, ich údel sa naplnil len po stáročiach. Hospodin trpezlivo znášal ich bez-

božnosť a skazenosť, kým neprekročili medze Božej zhovievavosti. Postupne prišli o majetok a stali sa sluhami Sémových a Jáfetových potomkov.

Nóachovo proroctvo nebolo nijakou svojvoľnou hrozbou hnevu či výrokom priazne. Samo osebe neurčovalo povahu a osud jeho synov. Bolo však náznakom priebehu a konca takého života, aký si každý z nich vybral, a ako sa bude ich povaha vyvíjať. Bol to výraz Božieho zámeru s nimi a ich potomkami s prihliadnutím na ich povahu a vlastné správanie. Deti obvykle dedia náchylnosti a sklony svojich rodičov a nasledujú ich príklad. Hriechy rodičov zvyknú páchať aj pokolenia detných detí. Chámovi potomkovia tiež zdedili otcovu nízkosť a neúctu, a tým aj zlorečenstvo z pokolenia na pokolenie. „*Jediný hriešnik skazí mnoho dobrého.*“, [Kazateľ 9,18](#).

[82]

Ako bohato bol naproti tomu odmenený Sém pre svoju úctu k otcovi a koľko zbožných mužov bolo medzi jeho potomkami! „*Pozná Hospodin dni bezúhonných.*“, a ich „*potomstvo je požehnaním.*“, [Žalm 37,18.26](#). „*Vedz teda, že len Hospodin, tvoj Boh, je Bohom; verný to Boh, ktorý do tisícého pokolenia zachováva zmluvu a priazeň k tým, čo ho milujú a jeho príkazy zachovávajú.*“, [5. Mojžišova 7,9](#).

Nóachovi potomkovia bývali istý čas v pohorí, kde pristála archa. Keď sa však rozmnožili, rozdelili sa. Tí, čo sa rozhodli žiť bez Boha a bez úcty k jeho prikázaniam, neradi znášali napomínanie a príklad svojich bohabojných druhov a po čase sa rozhodli opustiť vyznávačov Boha a odišli do roviny Šineár na brehy rieky Eufrat. Prilákala ich ta krása prírody; úrodnosť pôdy, a preto sa tam usídlili.

Neskôr sa rozhodli postaviť tu mesto a v ňom takú vysokú vežu, že bude divom sveta. Výstavba mesta a veže mala zabrániť ľuďom v osídľovaní širšieho okolia. Podľa Božieho príkazu mali sa ľudia rozísť po celej zemi, mali ju naplniť a ovládnuť ju. Staviteľia Babylona chceli však utvoriť spoločenstvo a postupne založiť celosvetovú ríšu. Jej strediskom bude ich mesto a jeho nádheru bude obdivovať a vážiť si celý svet; preslávi svojich zakladateľov. Do neba siahajúca majestátna veža mala pripomínať moc a múdrosť svojich staviteľov a pokoleniam mala oznamovať ich slávu.

Obyvatelia šineárskej roviny spochybňovali Božie zasľúbenie a neverili, že Boh znova nepošle na zem potopu. Mnohí z nich síce popierali existenciu Boha a potopu pripisovali pôsobeniu prírodných príčin. Iní ešte verili v najvyššiu Bytosť, ktorá mohla zničiť predpo-

topný svet, ale búrili sa proti nej ako kedysi Kain. Pri výstavbe veže mysleli aj na vlastnú bezpečnosť pre prípad ďalšej novej potopy. Nazdávali sa, že ak veža presiahne výšku vôd novej potopy, budú bezpeční pred každým možným ohrozením. Nazdávali sa, že ak sa im podarí postaviť vežu až po oblačnú klenbu, potom budú môcť zistiť aj príčiny potopy. Celá táto stavba mala zvýšiť slávu staviteľov a odpútať myšlienky budúcich pokolení od Boha a zvestiť ich k modloslužbe.

[83] Keď bola veža čiastočne hotová, stavitelia použili niektoré miestnosti za svoje príbytky. Iné priestory nádherne zariadili a vyzdobili pre svoje modly. Všetci sa tešili zo svojho úspechu, velebili strieborných a zlatých bohov a vyzývavo sa stavali proti Vládcovi neba a zeme. Dielo sa však vo svojom úspešnom postupe náhle zastavilo. Prišli Boží anjeli, aby tento budovateľský zámer prekazili. Veža medzitým dosiahla neslýchanú výšku a robotníci, ktorí v tejto výške pracovali sa náhle už nemohli priamo dorozumievať s tými, čo pracovali dole. Preto boli na rôznych miestach postavení muži, čo prijímali pokyny o prísune potrebného materiálu, ako aj iné príkazy, týkajúce sa práce, a odovzdávali ich tomu, kto stál najbližšie. Pri takomto odovzdávaní správ došlo k zmäteniu jazykov. Tak sa žiadal materiál, ktorý nikto nepotreboval, a odkazy boli často opakom príkazov. Nastal zmätok a zdesenie. Všetka práca sa zastavila. Súladná spolupráca nebola ďalej možná. Stavitelia si vôbec nevedeli vysvetliť toto podivné nedorozumenie a v hneve a sklamaní sa začali vzájomne obviňovať. Spoločná práca sa skončila šarvátkami a krviprelieváním. Na dôkaz Božieho hnevu blesky z neba zrútili hornú časť veže. Ľudia smeli poznať, že existuje Boh, ktorý vládne.

Ľudia dovedy hovorili jedným jazykom. Odteraz sa združovali tí, čo sa navzájom vedeli dorozumieť, a jednotlivé skupiny sa potom rozišli rôznym smerom. „*Tak ich Hospodin rozptýli po celej zemi.*“, [1. Mojžišova 11,8](#). Toto rozptýlenie pomohlo postupne zaľudniť zem a Boží úmysel sa splnil práve tým, čím chceli ľudia jeho splneniu zabrániť.

Aké škody to však prinieslo ľuďom, ktorí sa protivili Bohu! Božím zámerom bolo, aby sa ľudia po rozchode do rôznych častí sveta zjednotili v národných celkoch a aby šírili zvest' o jeho vôli. Čisté svetlo pravdy malo svietiť ďalším pokoleniam. Nóach, verný hlásateľ spravodlivosti, žil po potope sveta ešte tristo päťdesiat rokov

a Sém päťsto rokov. Ich potomkovia mali teda možnosť poznať nielen Božie požiadavky, ale aj dejiny svojich predkov. O týchto nepríjemných pravdách však neradi počúvali. O Bohu nechceli uvažovať a zmätením jazykov bol veľkou mierou prerušený styk s tými, čo by im potrebné poznanie mohli sprostredkovať.

Stavitelia Babylona reptali proti Bohu. Namiesto toho, aby si vd'ačne pripomínali jeho milosrdenstvo voči Adamovi, ako aj zmluvu milosti s Nóachom, obviňovali ho z tvrdosti, že ich prarodičov vyhnal z raja a svet zničil potopou. Kým však obviňovali Boha z prísnosti a zlovoľnosti, dostávali sa pod nadvládu toho najkrutejšieho tyrana. Satan ich zvedol k pohrdaniu obeťami, ktoré predstavovali Kristovu smrť. Ich myseľ zatemnenú modlárstvom zvedol k tomu, že sa obetnej bohoslužby pravému Bohu zriekli a na oltároch svojich bohov obetovali vlastné deti. Keď sa ľudia odvrátili od Boha, stratili zmysel pre spravodlivosť, čistotu a lásku a namiesto toho zavládol medzi nimi útlak a hrubé násilie.

[84]

Obyvatelia Babylona sa rozhodli zriadiť si vládu, ktorá nebude závisieť od Boha. Zostali síce medzi nimi ešte mnohí, čo sa Boha báli, ale pod vplyvom falošných dôkazov bezbožných ľudí podľahli klamu a zapájali sa do ich plánov. S ohľadom na nich Boh odložil svoj súd a bezbožným poskytol čas, aby prejavili svoju skutočnú povahu. Títo Boží synovia uznali svoj omyl a snažili sa odvrátiť svojich spolublížnych od ich zámerov. Tí však už boli vo svojom rúhavom odpore voči Bohu zjednotení. Keby sa im v tom nebolo zabránilo, znamenalo by to morálnu záhubu sveta v jeho prvopočiatkoch. Spájal ich odboj; základom ich ríše bola pýcha a Boh v nej nemal mať nijaký vplyv ani úctu. V tomto spoločenstve by vládlo hrubé násilie, kde by nebolo spravodlivosti, mieru, šťastia ani istoty. V takej spoločnosti by ľudia nahradili „*sväté, spravodlivé a dobré*“, ustanovenia ([Rimanom 7,12](#)) za príkazy, ktoré by vyhovovali ich sebeckým a krutým srdciam.

Bohabojní ľudia volali k Bohu o pomoc. „*Nato zostúpil Hospodin, aby videl mesto i vežu, ktorú stavali ľudskí synovia.*“, [1. Mojžišova 11,5](#). Vo svojej láske k svetu zmaril zámer staviteľov veže a zbúral pomník ich bezočivej vyzývavosti. Vo svojej milosti im zmiatol jazyk a prekazil ich odbojné zámery. Boh dlho znáša ľudskú zvrátenosť a dlho vyzýva ľudí, aby sa kajali. Všíma si však všetky ich úklady proti moci svojho spravodlivého a svätého zákona. Z

času na čas sa zodvihne jeho neviditeľná ruka s vládnym žezlom, aby zastavila rozmach bezbožnosti. V tom je nesporný dôkaz, že Tvorca vesmíru, večný v múdrosti, v láske a v pravde, je zvrchovaným vládcom neba a zeme a že nikto nemôže beztrestne odporovať jeho moci.

Zámery staviteľov Babylona sa skončili hanbou a porážkou. Monument ich pýchy sa stal pomníkom ich bláznovstva. Ľudia sa však aj naďalej správajú rovnako, spoliehajú sa len na seba a odmietajú Boží zákon. Je to tá istá zásada, ktorú chcel satan uplatniť v nebi a ktorú Kain prejavil svojou obeťou.

Stavitelia babylonskej veže existujú aj dnes. Neveriaci ľudia stavajú svoje teórie na domnelých dôkazoch vedy a odmietajú zjavené Božie slovo. Odvažujú sa súdiť svätú Božiu vládu, pohrdajú Božím zákonom a vystatujú sa sebestačnosťou ľudského rozumu.

[85] *„Pretože rozsudok nad zlým skutkom sa nevykonáva hneď, preto rastie ľudom odvaha páchať zlo.,, Kazateľ 8,11.*

Aj mnohí kresťanskí kazatelia sa odvracajú od jasného učenia Písma a svoje vyznanie opierajú o ľudské úvahy a príjemné nepravdy. Túto svoju vežu predstavujú ako cestu vedúcu do neba. Ľudia s obdivom počúvajú výrečné posolstvá o tom, že hriešnik nezomrie a že spásu si možno zabezpečiť aj bez toho, aby museli zachovávať Boží zákon. Keby formálni vyznávači kresťanstva prijali Božie meradlo pravdy, mohli by sa zjednotiť. Kým sa však ľudské vedomosti budú vyvyšovať nad sväté Božie slovo, dotiaľ bude rozdelenie a nejednota. Pretrvávajúce nezhody súperiacich cirkví a siekt sú výstižne označené slovom „*Babylon*,, ktoré sa v prorocťve (*Zjavenie Jána 14,8; 18,2*) vzťahuje na odpadlé cirkvi posledných dní.

Mnohí chcú mať už tu na zemi nebo v podobe bohatstva a moci. *„Posmeškujú a zlomyselne hovoria; z vysoka vravia o útlaku,, (Žalm 73,8)*, nedbajú na ľudské práva a nevážia si Božiu autoritu. Pyšní ľudia môžu v krátkom čase získať veľkú moc a mať úspech v každom podnikaní, no nakoniec poznajú len sklamanie a zúfalstvo.

Blíži sa čas Božieho súdu. Zvrchovaný Vládca sa príde pozrieť, čo ľudia postavili. Zjaví sa jeho všemohúcnosť a pokorí výtvyry ľudskej pýchy. *„Hospodin z nebies pozerá a vidí všetkých ľudských synov. Z miesta, kde tróni, hľadí na všetkých obyvateľov zeme.,, „Hospodin ruší radu národov a marí úmysly ľudí. Hospodi-*

---

nova rada trvá naveky, myšlienky jeho srdca z rodu na rod., [Žalm 33,10.11.13.14.](#)

11. kapitola — Vyvolenie Abraháma

Keď sa stavitelia babylonskej veže rozišli po celej zemi, takmer všeobecne sa rozšírila modloslužba. Hospodin dovolil, aby svojvolníci pokračovali na ceste zla. Zo Sémovho rodu si kvôli budúcim pokoleniam za strážcu svojho zákona vybral Abraháma. Tento muž vyrastal v prostredí pohanských povier. Ba aj rodina jeho otca, v ktorej sa do istej miery zachovalo poznanie Boha, v prostredí hriechnych vplyvov podľahla a „*slúžila iným bohom*„, nie Hospodinovi. Pravá viera však nevymrela. Boh vie ochrániť tých, čo mu slúžia. Adam, Sét, Enoch, Matuzalem, Nóach a Sém v neprerušenom rade, z pokolenia na pokolenie, zachovávali vzácne zjavenie Božej vôle. Dedičom tohto posvätného odkazu sa stal Terachov syn. Márne ho zo všetkých strán lákalo modlárstvo. Zostal veriacim medzi nevercami, verným medzi odpadlíkmi a neochvejne vzýval jediného pravého Boha. „*Blízky je Hospodin všetkým, ktorí ho vzývajú, všetkým, ktorí ho vzývajú v pravde.*„, [Žalm 145,18](#). Boh oznámil svoju vôľu Abrahámovi a zjavil mu požiadavky svojho zákona i spásu, ktorá sa uskutoční v Kristovi.

Abrahám dostal vzácne zaslúbenie o početnom potomstve a národnom rozmachu, čo malo mimoriadny význam pre vtedajších ľudí. „*Urobím ťa veľkým národom, požehnám ťa a tvoje meno zvelebím, tak sa staneš požehnaním.*„, [1. Mojžišova 12,2](#). Okrem toho dostal uistenie, obzvlášť cenné pre dedičov viery, že z jeho pokolenia vyjde Vykupiteľ sveta: „*V tebe budú požehnané všetky čel'ade zeme.*„, [1. Mojžišova 12,3](#). No prvou podmienkou naplnenia mala byť skúška viery; žiadala sa určitá obeť.

Abraháma oslovila Božia výzva. „*Vyjdi zo svojej krajiny, zo zeme svojho príbuzenstva i z domu svojho otca do krajiny, ktorú ti ukážem.*„, [1. Mojžišova 12,1](#). Ak Boh chcel Abrahámovi zveriť vznešené poslanie a urobiť ho opatrovníkom posvätných výrokov, musel ho vyvieť zo spoločnosti, v ktorej žil. Vplyv príbuzenstva a priateľov by mu narúšal výchovu, ktorú chcel Hospodin poskytnúť svojmu vyvolenému služobníkovi. Takto sa Abrahám dostal do zvláštneho

spojenia s nebom a časť svojho pozemského života býval na zemi ako cudzinec. V istom zmysle bude odlišný od ostatných ľudí. Sám nevedel vysvetliť svoje počínanie, aby ho priatelia mohli pochopiť. Duchovné veci treba posudzovať duchovne a jeho príbuzní uctievači modiel nemohli pochopiť jeho pohnútky a správanie.

[87]

„Vierou poslúchol Abrahám, keď bol povolaný, aby šiel na miesto, ktoré mal dostať ako dedičstvo, išiel a ani nevedel, kam ide.,, [Židom 11,8](#). Abraháмова neochvejná poslušnosť je jedným z najjasnejších príkladov viery, aký v Písme svätom nachádzame. Abrahámovi bola viera „základom toho, v čo dúfame, dôkazom toho, čo nevidíme.,, [Židom 11,1](#). Abrahám sa spoľahol na Božie zasl'úbenie, hoci nemal nijakú istotu, že sa splní; no predsa opustil domov, príbuzných i rodný kraj a poslušne šiel, kam ho chcel viesť Boh. „Vierou sa usadil v zasl'úbenej krajine ako v cudzej a býval v stanoch s Izákom a Jákobom, spoludedičmi toho istého zasl'úbenia.,, [Židom 11,8](#).

Nebola to ľahká skúška, ktorou Abrahám prechádzal, a nežiadala sa od neho malá obeť. K domovine, k príbuzenstvu a k domácnosti ho viazali silné putá. On však neváhal výzvu poslúchnuť. Pochybovačne sa nevyzvedal, či pôda zasl'úbenej krajiny je úrodná, či má zdravé podnebie, či ponúknutý kraj má pôvabné okolie a či sú predpoklady tam zbohatnúť. Oslovil ho Boh a služobníkovi zostalo len poslúchnuť; pre neho bolo totiž najšťastnejším miestom na zemi to prostredie, kde ho chcel mať Boh.

Mnohí sú dosiaľ skúšaní podobne ako Abrahám. Boh ich síce neoslovuje z neba, ale volá ich svedectvom svojho Slova a pôsobením svojej prozreteľnosti. Môžu počuť výzvu, aby sa zriekli pohody významného a blahobytného postavenia, aby opustili vzdelaných a užitočných spoločníkov, aby sa rozlúčili s príbuznými a šli cestou zdanlivo plnou sebazapierania, ťažkostí a obetí. Boh im pripravil určité dielo, pri ktorom by pohodlný život, vplyv priateľov a príbuzných mohli byť prekážkou rozvoja vlastností podstatne dôležitých pre Boží zámer. Povoláva ich z prostredia rôznych vplyvov a ľudskej podpory a vedie ich tak, aby cítili potrebu jeho pomoci, aby boli bezvýhradne závislí len od neho a aby sa im mohol sám zjaviť. Kto je ochotný prijať výzvu Božej prozreteľnosti, vzdať sa úspešného uskutočňovania predsavzatých zámerov a zrieknuť sa rodinných zväzkov? Kto sa odváži v novom poli ochotne a s pevným rozhod-

nutím konať dielo a pre Krista pokladať stratu za zisk? Kto sa k tomu odhodlá, ten má Abrahámovu vieru a bude mať s ním podiel na tej „nesmiernej hojnosti večnej slávy“, s ktorou „utrpenia terajšej doby nie sú rovné“, 2. Korint’anom 4,17; Rimanom 8,18.

[88] Boží pokyn dostal Abrahám prvýkrát v „chaldejskom Ure“, (1. Mojžišova 11,28) a poslušne odišiel do Chárana. Až sem ho sprevádzala rodina jeho otca, ktorá popri uctievaní modiel vzývala aj pravého Boha. Tu zostal Abrahám až do Terachovej smrti. Abrahám počul Boží príkaz, aby opustil hrob svojho otca a pokračoval v ceste. Jeho brat Náchor aj s rodinou lipol na svojom domove a na svojich modlách. Okrem Abrahámovej ženy Sáry sa pre patriarchov pútnický život rozhodol len Lót, syn dávno mŕtveho Hárana. Nebola to však nejaká malá výprava, čo vyšla z Mezopotámie. Abrahám mal veľké stáda rožného statku – bohatstvo východu – viacero sluhov a pastierov. Opúšťať al zem svojich otcov, do ktorej sa už nikdy nevrátil. Vzal si so sebou všetko, čo mal, „všetko svoje imanie, ktoré nadobudli, i ľudí, ktorých získali v Chárane“, 1. Mojžišova 12,5. Mnohí spomedzi nich mali aj vznešenejšie záujmy než len vlastný prospech. Kým Abrahám býval so Sárrou v Chárane, obaja nabádali svojich blízkych, aby uctievali pravého Boha a aby mu slúžili. Tí sa potom pridali k patriarchovej rodine a sprevádzali ho do zasľúbenej krajiny. „Tak prišli do kanaánskej krajiny“, 1. Mojžišova 12,6.

Prvou zastávkou na ceste bolo mesto Síchem. V tieni Móreho duba v širokom trávnom údolí s olivovými hájmi a osviežujúcimi prameňmi, medzi vrchmi Hébal a Garizim, sa Abrahám rozhodol postaviť tábor. Abrahám prišiel do krásnej a úrodnej krajiny, „do krajiny potokov, prameňov a spodných vôd vyvierajúcich v údoliach i na výšinách, do krajiny pšenice, jačmeňa, vínnej révy, figovníka a granátovej jablone, do krajiny olív a medu“, 5. Mojžišova 8,7.8. Boží ctitelia si však povšimli, že na zalesnených pahorkoch a úrodných rovinách spočíva ťažký tieň. „V tom čase boli v krajine Kanaánci“, 1. Mojžišova 12,6. Abrahám po príchode k vytúženému cieľu našiel krajinu, ktorú obýval cudzí národ a zotročovala modloslužba. V hájoch stáli oltáre postavené falošným božstvám a na kopcoch sa prinášali ľudské obete. Aj keď Abrahám veril Božiemu zasľúbeniu, stan si staval v akejsi umáravej predtuche. „Tu sa Abrahámovi zjavil Hospodin a povedal: Tvojmu potomstvu dám túto krajinu“, 1. Mojžišova 12,7. Toto ubezpečenie povzbudilo Abrahámovu vieru,

že ho sprevádza Božia prítomnosť a že sa nemusí báť bezbožných ľudí. „*Nato tam postavil oltár Hospodinovi, ktorý sa mu zjavil.*“, 1. Mojžišova 12,7. Odtiaľ sa Abrahám pobral do blízkosti Bétela, kde postavil oltár a vzýval meno Hospodinovo. Abrahám, „*Boží priateľ*“, je nám dôstojným príkladom. Žil modlitebným životom. Tam, kde si zriadil príbytok, postavil aj oltár, ku ktorému zvolával k rannej a večernej obeti všetkých osadníkov tábora. Ak sa odsťahoval, oltár tam zostal. Keď neskôr šli tadiaľ Kanaánci, ktorých Abrahám počul o Bohu, podľa oltára poznali, kto tu pred nimi bol. Nejedni z nich si tu postavil stan, opravil oltár a vzýval živého Boha. [89]

Abrahám potom pokračoval v ceste smerom na juh. Jeho viera sa znova ocitla v skúške. Keďže dlhší čas nepršalo, v potokoch nebolo vody, tráva v údoliach uschla. Stáda nemali potravu a celej výprave hrozil hlad. Mal teraz patriarcha zapochybovať o Božej prozreteľnosti? Zatúžil azda po úrodných chaldejských rovinách? Všetci dychtivo očakávali, čo si Abrahám počne, keď ho jedna rana stíha za druhou. Keď videli jeho neochvejnú dôveru, verili že je nádej. Boli presvedčení, že v Bohu má priateľa, ktorý ho stále vedie.

Abrahám teraz nevedel pochopiť Božie prozreteľné vedenie. Aj keď sa jeho očakávania nespĺnili, neprestával veriť prísľubu: „*Požehnám ťa a tvoje meno zvelebím, tak sa staneš požehnaním.*“, 1. Mojžišova 12,2. Modlil sa a uvažoval o možnostiach, ako sa postarať o živobytie svojich najbližších a pri živote zachovať aj stáda dobytky. Nechcel pripustiť, aby mu okolnosti otriasli vieru v Božie slovo. Rozhodol sa, že pred hladom odíde do Egypta. V tejto krajnej tiesni sa nevzdal Kanaánu, ani sa nevrátil do Chaldejska, odkiaľ prišiel a kde bolo dostatok chleba. Dočasné útočisko hľadal v oblasti, ktorá susedila so zaslúbenou krajinou. Robil to s úmyslom čoskoro sa vrátiť ta, kam ho povolal Boh.

Túto neľahkú skúšku prozreteľne dopustil na Abraháma sám Boh, aby ho naučil pokore, trpezlivosti a neochvejnej dôvere. To všetko sú cnosti, ktoré môžu pomôcť každému, kto sa ocitne v tiesni. Boh vedie svoje deti cestami, ktoré sú im neznáme, no nestráca zo zreteľa, ani nezavrhuje tých, čo mu dôverujú. Aj na Jóba prišlo súženie, ale Boh ho neopustil. Dovolil, aby milovaný apoštol Ján musel odísť na opustený ostrov Patmos, ale Boží Syn ho aj tam navštívil a jeho videnia nám sprístupňujú obrazy neskonalej krásy. Boh dopúšťa na svoj ľud skúšky, aby ho duchovne vyzbrojil vy-

trvalosťou a poslušnosťou a aby jeho príklad bol mnohým ľuďom zdrojom duchovnej sily. „*Lebo ja poznám úmysly, ktoré mám s vami – znie výrok Hospodinov – úmysly smerujúce k blahu a nie k nešťastiu.*„ [Jeremiáš 29,11](#). Práve tie najtvrdšie skúšky, pri ktorých sa nám niekedy zdá, akoby nás Boh opustil, nás chcú priviesť bližšie ku Kristovi, aby sme mu k nohám zložili všetky svoje bremená a našli pokoj, ktorý nám chce za to dať.

[90] Boh stále skúšal svoj ľud v ohnivej peci súženia, kde sa troska oddeluje od pravého zlata a kde sa stvárnjuje kresťanský charakter. Ježiš je svedkom tohto očistného procesu. Vie, čo treba na očistenie vzácneho kovu, aby odzrkadľoval líčce jeho lásky. Boh vychováva svojich služobníkov skúškami. Vie o ľuďoch obdarených silou, ktorí by svoju zdatnosť mohli použiť pre rozmach jeho diela. Preto ich podrobuje skúške, v ktorej za zvláštnych okolností skúša ich povahu. Odkrýva nedostatky a slabosti, o ktorých sami nevedeli. Poskytuje im možnosť odstrániť tieto nedostatky a chyby, aby mu mohli slúžiť. Poukazom na ne ich učí spoliehať sa len naňho, pretože len on môže byť ich pomocníkom a ochrancom. Tým sa jeho zámer splnil. V skúškach ich vychoval, vycvičil a pripravil na splnenie vznešeného poslania, pre ktoré dostali patričnú silu. Keď ich potom Boh zavolá, budú pripravení a môžu sa zapojiť do práce v záverečnom diele.

Počas Abrahámovho pobytu v Egypte sa ukázalo, že tento Boží muž má svoje ľudské slabosti a nedokonalosti. Keď Abrahám zatajil skutočnosť, že Sára je jeho žena, prejavil nedôveru v Božiu ochranu a nedostatok tej neochvejnej viery a odvahy, o ktorej za svojho života podal toľko jedinečných dôkazov. Sára bola krásna žena a Abrahám vedel, že usmievať Egyptánie zatúžia po peknej cudzinke a v snahe získať ju nijako nebudú váhať zabiť jej muža. Nazdával sa, že sa nedopustí nijakého podvodu, ak Sáru bude vydávať za svoju sestru, pretože bola dcérou jeho otca, no nie dcérou jeho matky. Toto zámerné zatajenie skutočného vzťahu medzi nimi bolo predsa len klamom. Boh nemôže súhlasiť s nijakou úchylkou od pravdy. Pre slabosť Abrahámovej viery sa v tomto prípade Sára ocitla vo veľkom nebezpečenstve. O jej kráse sa dozvedel egyptský faraón, dal si ju priviesť do svojho paláca a chcel si ju vziať za ženu. Božie veľké milosrdenstvo ochránilo Sáru a faraónovu rodinu stíhali tvrdé tresty. Keď faraón poznal, že bol oklamáný, nahnevane to Abrahámovi vyčítal a vrátil mu jeho ženu so slovami: „*Čo si mi to urobil? Prečo*

si mi neoznámil, že je to tvoja žena? Prečo si mi povedal: To je moja sestra? Tak som si ju vzal za ženu. Teraz tu máš svoju ženu, vezmi si ju a chod'!, 1. Mojžišova 12,18.19.

Abrahám požíval u faraóna veľkú priazeň. Faraón ani po tom, čo sa stalo, nepripustil, aby Abrahámovi a jeho ľuďom niekto ublížil. Dal príkaz, aby ich strážne bezpečne vyviedli z jeho krajiny. V tom čase sa Egypt'ania podľa zákona nesmeli stýkať s cudzími pas-tiermi, ani s nimi jesť a piť. Faraón prepustil Abraháma priateľsky a veľkoryso, no prikázal mu, aby z Egypta odišiel, lebo sa neodvažoval predĺžiť mu pobyt v krajine. Celkom neúmyselne by bol Abraháma vážne poškodil, no priamy Boží zásah zachránil faraóna pred spáchaním veľkého hriechu. Faraón v tomto cudzincovi poznal Božieho muža a obával sa mať vo svojom kráľovstve niekoho, koho sa Boh tak zjavne zastal. Keby bol Abrahám zostal dlhší čas v Egypte, mohol by sa pre postupný rozmach svojho bohatstva a svoju vážnosť pravdepodobne stať terčom závisti Egypt'anov a mohlo by sa mu prihodiť niečo, za čo by obviňoval faraóna a vládcovu rodinu by mohli postihnúť ďalšie rany.

[91]

Výstraha, ktorú dostal faraón, poslúžila Abrahámovi ako ochrana pri jeho ďalšom styku s pohanmi. Správa o príbehu sa rozniesla a ľudia pochopili, že Boh, ktorého vzýva Abrahám, chráni svojho služobníka a potresce každého, kto by mu nejako ublížil. Je nebezpečné škodiť ktorémukol'vek z detí nebeského Kráľa. Žalmista akoby mal na zreteli aj tento úsek Abrahámovho života, keď o vyvolenom národe napísal, že Boh „*aj kráľov pre nich potrestal: Nedotýkajte sa mojich pomazaných, neublížujte mojim prorokom!*“, Žalm 105,14.15.

Medzi Abrahámovými zážitkami v Egypte a skúsenosťami jeho potomkov o stáročia neskôr je pozoruhodná podobnosť. Tak Abrahám, ako aj jeho potomkovia odišli do Egypta, pretože im hrozil hlad, a zostali tam. Boh sa ich ujal a pre účinky Božích rán Egypt'ania dostali z nich strach. Títo pohania ich nakoniec bohato obdarili a mohli odísť s veľkým majetkom.

12. kapitola — Abrahám v Kanaáne

„Abrahám sa vrátil do Kanaánu veľmi bohatý, mal stáda, striebro a zlato.,, 1. Mojžišova 13,2. Spolu s Lótom prišiel do Bétela a utáborili sa pri oltári, ktorý tam svojho času postavili. Čoskoro zistili, že s pribúdaním majetku množí sa aj trápenie. V ťažkostiach a skúškach vedeli kedysi žiť v zhode, no s blahobytom hrozilo nebezpečenstvo, že medzi nimi nastanú spory. Pastva nestačila obidvom veľkým stádam a časté sváry medzi pastiermi museli riešiť ich majitelia. Bolo zrejmé, že sa budú musieť rozísť. Aj keď Abrahám predstihoval Lóta vekom, bohatstvom i postavením, predsa on navrhol, aby medzi sebou zachovali pokoj. Od Hospodina dostal síce celú zem, no veľkoryso sa zriekol svojho výhradného práva na ňu.

Povedal: „*Nech nieto sváru medzi mnou a tebou, ani medzi tvojimi a mojimi pastiermi, ved' sme príbuzní. Či nemáš pred sebou celú krajinu? Oddel' sa teda odo mňa. Ak pôjdeš naľavo, ja sa budem držať napravo, ak ty pôjdeš napravo, ja sa budem držať naľavo.,,* 1. Mojžišova 13,8.9.

Abrahám tu prejavil svoju šľachetnosť a veľkorysosť. Kol'ký by za podobných okolností za každú cenu lipli na svojich osobných právach a výhodách! Kol'ko rodín už takto stroskotalo! Kol'ko cirkevných zborov sa rozdelilo! Abrahám povedal: „*Nech nieto sváru medzi mnou a tebou... Ved' sme príbuzní.,,* nielen pokrvne, ale aj ako vyznávači pravého Boha. Božie deti na celom svete tvoria jednu rodinu a má ich ovládať ten istý duch lásky a zmierlivosti. „*Milujte sa navzájom bratskou láskou, predbiehajte sa vzájomne v úctivosti.,,* Rimanom 12,10. To patrí k podstate učenia nášho Spasiteľa. Polovica zla z nášho života by sa vytratila, keby sme k všetkým ľuďom boli zdvorilí a ochotní robiť im to, čo chceme, aby aj oni robili nám. Namyslenosť je satanská vlastnosť. V srdci plnom Kristovej lásky je vždy dostatok lásky k blížnemu, ktorá nevyhl'adáva len vlastný záujem. Takí ľudia sa správajú podľa Božieho príkazu: „*Nech ni-*

kto nehľadá iba na svoje vlastné záujmy, ale aj na záujmy iných.,
[Filipským 2,4](#).

Aj keď Lót vd'áčil za svoj blahobyť Abrahámovi, nijakú vd'áčnosť mu za to neprejavoval. Obyčajná slušnosť vyžadovala, aby možnosť voľby prenechal Abrahámovi, on však chcel získať všetky výhody. *„Keď Lót pozdvihol oči, videl, že celé okolie jordánske až po Cóar malo hojnosť vlahy ako Hospodinov raj, ako krajina egyptská.,*
[1. Mojžišova 13,10](#). Okolie Jordánu bolo najúrodnejším krajom v celej Palestíne a svojím vzhl'adom pripomínalo stratený raj, čo sa krásou a úrodnosťou podobal rovinám v blízkosti Nílu, ktoré prednedávnom opustili. Boli tu aj pekné a bohaté mestá, ktoré svojimi rušnými trhoviskami ponúkali veľké príležitosti výhodného obchodovania. Výhľady hmotného zisku Lóta natoľko oslepili, že nevidel mravné a duchovné straty, ktoré ho môžu postihnúť. Obyvatelia sodomskej roviny boli totiž *„veľmi zlí a hrešili proti Hospodinovi.,*
O tom však Lót nevedel, alebo, ak vedel, príliš o to nedbal. *„Lót si vybral celé okolie Jordána..., „Býval v mestách jordánskeho okolia a posunul si stany až po Sodomu.,*
[1. Mojžišova 13,11.12](#). Ako málo predvídal strašné následky svojej sebeckej voľby!

[93]

Abrahám po rozchode s Lótom dostal znova od Hospodina zasl'úbenie, že bude vlastníkom celej zeme. Onedlho sa odst'ahoval k Chebrónu, utáboril sa pri Mamreho duboch a ned'aleko postavil Hospodinovi oltár. Na voľnom priestranstve týchto náhorných planín s olivovými hájmi a vinicami, s vlniacimi sa lánmi obilia a šírými pastvinami okolitých pahorkov, žil Abrahám svojím jednoduchým, no celkom spokojným patriarchálnym životom. Lótovi prenechal nebezpečný blahobyť údolia Sodomy.

Okolité národy si vážili Abraháma ako mocné knieža a ako múdreho a schopného náčelníka. On sa pred nimi neuzatváral. Spôsobom svojho života sa veľmi líšil od tých, čo slúžili modlám, a celým svojím správaním šíril medzi nimi požehnaný vplyv pravej viery. Kým svojou neochvejnou vernosťou Bohu, láskavosťou a zhovievavosťou vzbudzoval priateľskú dôveru, svojou veľkorysťou získaval úctu a vážnosť.

Abrahám nepovažoval svoje náboženstvo za taký poklad, ktorý by si mal pred ľuďmi žiarlivo strážiť a tešiť sa z neho len sám. Taká viera nezodpovedá ani zásadám evanjelia. Ak Kristus býva v srdci, potom svetlo jeho prítomnosti nemožno skrývať ani zatemňo-

vat'. Naopak, svetla jeho prítomnosti deň čo deň pribúda a žiarivé lúče Slnka spravodlivosti zahánajú tmú sebecka a hriechu, ktorá obklopuje človeka.

[94] Boží ľud predstavuje na zemi Boha, ktorý chce, aby veriaci boli svetlom v mravnej temnote tohto sveta. Sú Božími svedkami v krajine, vo veľkých i malých mestách i po dedinách, ktorí neveriacemu svetu oznamujú Božiu vôľu a divy jeho milosti. Podľa Božieho zámeru majú byť všetci účastníci slávneho spasenia jeho misionármi. Kresťanova zbožnosť je meradlom, podľa ktorého neveriaci ľudia posudzujú evanjelium. Dennodenne trpezlivo znášané skúšky, vďačne prijímané požehnania, krotkosť, prívetivosť, milosrdenstvo a láska – to sú svetlá, ktoré v ich povahe žiaria pred celým svetom a zjavne sa odlišujú od temnoty, ktoré šíri sebecko nekresťanských srdc.

Abrahám sa vyznačoval nielen bohatou vierou, šľachetnou štedrosťou, neochvejnou poslušnosťou, skromnosťou a jednoduchosťou svojho pútnického života, ale aj múdрым prístupom k ľuďom, odvahou a bojovým umením. Aj keď bol známy ako učiteľ novej zbožnosti, traja kráľovskí bratia, vládcovia amorejskej roviny, v ktorej Abrahám býval, mu prejavili svoje priateľstvo a v záujme väčšej bezpečnosti mu ponúkli spojenectvo, pretože v krajine bolo plno násilia a útlaku. Abrahámovi sa čoskoro naskytna príležitosť, aby toto spojenectvo využil.

Štrnásť rokov predtým vtrhol do Kanaánu elámsky kráľ Kedorlaómer a vynucoval si od neho poplatky. Teraz sa niekoľko kniežat vzbúrilo a elámsky kráľ so svojimi štyrmi spojencami vtrhol znova do krajiny, aby si ju podmanil. Päť kanaánskych kráľov sa spojilo a ich obranné sily sa stretli s votrelcami v siddímskom údolí. Obranné vojská spojencov boli však porazené, veľká časť armády bola rozprášená a tí, čo unikli, utiahli sa do bezpečia vrchov. Víťazi vyplienili mestá a roviny a odvliekli bohatú korisť s mnohými zajatcami, medzi ktorými bol aj Lót so svojou rodinou.

O nešťastí svojho synovca sa Abrahám v pokojnom prostredí Mamreho dubov dozvedel od jedného z utečencov, ktorý mu rozpovedal priebeh boja. Abrahám nespomínal v zlom na Lótovu nevďačnosť. Zmocnil sa ho hlboký súcit s Lótom, takže sa rozhodol vyslobodiť ho. Predovšetkým prosil Boha o pomoc a chystal sa do boja. Z vlastného tábora pripravil doň tristoosemnásť bohabojných

mužov, ktorí mu verne slúžili a vedeli zaobchádzať so zbraňou. Pripojili sa k nim Mamreho, Eškólovi a Anérovi bojovníci a spoločne začali prenasledovať votrelcov. Elámci so svojimi spojencami sa utáborili na severnej hranici Kanaánu, pri Dánovom území. Omámení víťazstvom sa bez obáv, že by ich porazení nepriatelia mohli napadnúť, venovali naplno zábavám. Patriarcha rozdelil svojich bojovníkov tak, aby nepriateľský tábor mohli prepadnúť zo všetkých strán a zaútočil naň v noci. V prudkom a nečakanom útoku na nepriateľa rýchlo zvíťazil. Elámsky kráľ prišiel v boji o život, jeho bojovníkov zachvátila panika a boli porazení. Víťazi oslobodili Lóta s jeho rodinou a všetkými zajatcami i s majetkom a získali bohatú korisť. Abrahám zvíťazil pod Božím vedením. Ctiteľ Hospodina preukázal významnú službu krajine, v ktorej sa osvedčil ako hrdina. Ukázalo sa, že spravodlivosť nie je zbabelosť a že viera viedla Abraháma k rozhodnutiu statočne obhajovať práva a brániť utláčaných. Jeho hrdinský čin mal veľký ohlas medzi susednými kmeňmi. Keď sa vracal z boja, vyšiel mu v ústrety sodomský kráľ so svojou družinou, aby sa mu poklonil ako víťazovi. Abrahámovi ponúkal majetok s prosbou, aby nebral zajatcov. Podľa vojnových zvyklostí víťazovi patrila korisť. Abrahám však nešiel do tohto boja kvôli zisku. Preto odmietol odniesť si niečo na úkor porazených. Žiadal len to, aby jeho spojenci dostali diel, na ktorý mali právo.

[95]

V podobnej skúške by len málokto prejavil takú šľachetnosť ako Abrahám. Len málokto by odolal pokušeniu odniesť si takú bohatú korisť. Jeho príklad je výčitkou sebeckým ziskuchtivým ľuďom. Abrahámovi šlo o spravodlivosť a ľudskosť. Svojím správaním spríkladnil biblickú zásadu: „Miluj svojho blížneho ako seba samého.“, [3. Mojžišova 19,18](#). Abrahám povedal: „Dvíham ruku k Hospodinovi, najvyššiemu Bohu, Tvorcovi neba i zeme, že nevezmem ani nitky, ani sandálového remienka, ani ničoho, čo je tvoje, aby si nepovedal: ja som obohatil Abraháma.“, [1. Mojžišova 14,22.23](#). Abrahám si počínal tak, aby ho nikto nemohol upodozrievať, že do boja šiel kvôli zisku, alebo že mu blahobyť rozhojnili ich dary a ich priazeň. Boh sľúbil, že Abraháma požehná; víťazstvo je teda Božie.

Víťazného patriarchu šiel potom pozdraviť sálemský kráľ Melchisedek, ktorý doniesol chlieb a víno na občerstvenie jeho bojovníkov. „Ako kňaz najvyššieho Boha,“, požehnal Abraháma a ďakoval Bohu za vyslobodenie, ktoré uskutočnil prostredníctvom svojho slu-

žobníka. „*Abrahám mu dal desiatok zo všetkého.*“, [1. Mojžišova 14,18.20](#).

Aj keď sa Abrahám vracal do svojho tábora a k svojim stádam šťastný, určité myšlienky ho predsa len znepokojovali. Bol mierumilovný a pokiaľ možno vyhýbal sa nepriateľstvu a sporom. S hrôzou si pripomínal prelievanie krvi, ktorého bol svedkom. Trápilo ho, že porazené národy z pomsty voči nemu určite znova napadnú Kanaán, keď že je zatiahnutý do národných sporov. Jeho život nebude pokojný. Okrem toho nezískal vládu nad Kanaánom. Nemohol ani dúfať, že by sa bez dediča mohlo splniť zaslúbenie, ktoré dostal.

V noci mal videnie a počul slová Kniežat' a kniežat: „*Neboj sa, Abrahám, ja som ti štítom, čaká ťa veľmi veľká odmena.*“, [1. Mojžišova 15,1](#). Abrahámova myseľ bola však predtuchami natoľko skl'účená, že teraz už nevedel prijímať zaslúbenie s takou neochvejnou dôverou, ako to bolo dosiaľ. Prosil o nejaký hmatateľný dôkaz, že prísľub sa splní. Ako sa však mal splniť, keď dosiaľ [96] nemal syna? Povedal: „*Pane, čo mi chceš dať, ved' som bezdetný... a sluha, narodený v mojom dome bude mojím dedičom.*“, [1. Mojžišova 15,2.3](#). Adoptívnym synom a dedičom svojho majetku chcel urobiť svojho verného sluhu Eliezera. Hospodin ho však ubezpečil, že jeho dedičom bude jeho vlastné dieťa. Potom ho vyviedol zo stanu a kázal mu poďívať sa na nespočetné žiarivé hviezdy na nebi. Pritom počul slová: „*Tol'ko bude tvojho potomstva.*“, [1. Mojžišova 15,5](#). „*Abrahám uveril Bohu a počítalo sa mu to za spravodlivosť.*“, [Rimanom 4,3](#).

Patriarcha však na potvrdenie svojej viery znova prosil o nejaké zrejmé znamenie, ktoré by bolo d'alsím pokoleniam dôkazom, že Boží vznešený zámer s nimi sa uskutoční. Pán sa k nemu znížil a so svojím služobníkom uzavrel zmluvu. Urobil to tak, ako bývalo zvykom pri potvrdzovaní slávnostných záväzkov. Abrahám na Boží pokyn obetoval trojročnú jalovicu, trojročnú kozu a trojročného barana. Rozpoltil ich telá a tieto časti pokládol v malej vzdialenosti naproti sebe. K nim priložil nerozdelenú hrdličku a nerozdeleného holúbka. Potom obradne prešiel medzi obetovanými čiastkami zvieracích tiel a slávnostne Bohu sľúbil večnú poslušnosť. Pri týchto mŕtvych telách zotrval, kým slnko nezapadlo, a bedlivo ich strážil, aby ich draví vtáci nezneuctili a neroztrhali. Pri západe slnka padol na Abraháma tvrdý spánok a „*prepadla ho úzkosť z veľkej temnoty.*“

1. Mojžišova 15,12. Vtedy počul Boží hlas, ktorý mu oznámil, že vlastníkom zasl'úbenej krajiny sa nestane hneď a že jeho potomkovia pred príchodom do Kanaánu musia mnoho vytrpieť. Abrahám smel vidieť cestu spásy v smrti Božieho Syna, v jeho veľkej obeti a v jeho slávnom príchode. Abrahám smel zahliadnuť aj rajskú krásu novej zeme, ktorá bude večným vlastníctvom vykúpených a konečným splnením Božieho sľubu.

Ako záruka zmluvy medzi Bohom a ľuďmi sa Abrahámovi zjavila dymiaca pec a ohnivá fakľa, ktorá ako symbol Božej prítomnosti prešla medzi rozdelenými telami zvierat a pohltila ich. Abrahám znova počul hlas, ktorý potvrdzoval, že Kanaán dostanú jeho potomkovia „od rieky Egyptskej až po Veľkú rieku, po veľtok Eufrat,.. 1. Mojžišova 15,18.

Keď Abrahám býval v Kanaáne už takmer dvadsaťpäť rokov, zjavil sa mu Pán a povedal: „Ja som Boh všemohúci, kráčaj pod mojím dohl'adom a buď bezúhonný., 1. Mojžišova 17,1. V posvätnej bázni padol Abrahám na tvár a Pán mu ďalej povedal: „Toto je moja zmluva s tebou: staneš sa otcom mnohých národov., 1. Mojžišova 17,4. Na znak splnenia tejto zmluvy dostal namiesto doterajšieho mena Abram meno Abrahám, čo znamená „otec mnohých národov., Svoju ženu už nemal volať Sárj, ale Sára, to jest Kňazná, pretože podľa Božieho zasl'úbenia „stane sa matkou národov; z nej vyjdú králi národov., 1. Mojžišova 17,16.

[97]

Abrahám v tom čase dostal príkaz obriezky „ako pečať spravodlivosti z viery., Rimanom 4,11. Patriarcha i jeho potomkovia pokladali obriezku za znamenie oddanej služby Bohu, a tým aj odlišnosti od tých, čo slúžili modlám. Bolo to znamenie, že Boh si ich obzvlášť cení. Tento obrad ich zaväzoval splňať podmienky zmluvy, ktorú Boh uzavrel s Abrahámom. S pohanmi nesmú uzatvárať manželstvo, inak im hrozí strata úcty k Bohu a jeho svätému zákonu. Stále ich budú pokúšať hriechne obyčaje okolitých národov a zvádzať ich k modloslužbe.

Boh preukázal Abrahámovi veľkú priazeň, keď poslal svojich anjelov na priateľský rozhovor s ním. Keď mal Boží trest postihnúť Sodomu, Boh svoj zámer oznámil Abrahámovi. Patriarcha sa vtedy prihovárал u Boha za tých, čo pre svoju hriechnosť mali zahynúť. Jeho rozhovor s anjelmí je krásnym príkladom pohostinstva.

V letnej poludňajšej pál'ave sedel patriarcha pri dverách svojho stanu a díval sa na pokojnú krajinu. Vtom náhle spozoroval, ako sa traja pocestní blížia k jeho stanu. Skôr však ako prišli k nemu, zastavili sa, akoby sa spolu radili, čo majú robiť. Abrahám nečakal, kým ho požiadajú o nejakú láskavosť, ale hneď vstal, a keď videl, že chcú ísť iným smerom, ponáhl' al sa za nimi a krajne zdvorilo ich žiadal, aby ho poctili svojou návštevou a prišli sa k nemu občerstviť. Sám priniesol vodu, aby si mohli umyť nohy; sám vybral, čím ich pohostí a dal to pripraviť. Kým v chládku odpočívali a jedli, zdvorilo stál pri nich pod stromom. Tento prejav úcty pokladal Boh za taký dôležitý, že ho dal zaznamenať vo svojom Slove. O stáročia neskôr sa o ňom zmienil inšpirovaný apoštol: *„Nezabúdajte na pohostinnosť, lebo niektorí takto prijali ako hostí anjelov, a ani o tom nevedeli.,, Židom 13,2.*

Abrahám videl vo svojich hosťoch len troch unavených pútnikov, a ani ho nenapadlo, že medzi nimi je ten, ktorého môže vzývať bez toho, aby zhrešil. Čoskoro sa však prejavila pravá podstata nebeských hostí. Aj keď prišli na zem ako poslovia hnevu, s Abrahámom, mužom viery, sa zhovárali najprv o požehnaní. Hoci Boh prísne tresce bezbožnosť a hriech, nie je pomstivý. Večnej Láske je ničenie dielom „*cudzím*,,.

„*Hospodin má spoločenstvo s tými, ktorí sa ho boja.,, Žalm 25,14.* Abrahám ctil Boha, teraz však Boh poctil jeho a zjavil mu svoje zámery. Povedal: „*Či zatajit' pred Abrahámom, čo urobím?.,, [98] „Pretože je veľká ponosa na Sodomu a Gomoru a ich hriech je veľmi ťažký, zostúpim a uvidím, či všetci konali tak, ako zneje ponosa, ktorá došla ku mne. Ak nie, dozviem sa.,, 1. Mojžišova 18,17.20.21.* Boh dokonale poznal mieru sodomských hriechov. Vyjadril sa po ľudsky, aby ľudia pochopili spravodlivosť jeho zásahu. Skôr ako nad hriešnikmi vynesie ortiel', sám sa príde presvedčiť. Ak mieru Božieho zmilovania neprekročili, poskytne im čas na pokánie.

Dvaja z nebeských poslov odišli a Abraháma nechali samotného s tým, o ktorom teraz vedel, že je Boží Syn. Abrahám, muž viery, prosil za obyvateľov Sodomy. Kedysi ich oslobodil mečom, teraz ich chcel zachrániť modlitbou. V Sodome ešte stále býval Lót s rodinou a tá istá nesebecká láska, ktorá ho nútila zachrániť ho pred Elámcami, snažila sa ho teraz zachrániť – ak to bude Božia vôľa – pred zásahom Božieho súdu.

S veľkou úctou a pokorou prosil: „*Odvážil som sa hovoriť so svojim Pánom, i keď som len prach a popol.*“, [1. Mojžišova 18,27](#). V týchto slovách nebolo ani stopy nejakej záslužnickej sebadôvery či vystatovačnej spravodlivosti. Nechcel nijaké výhody a neodvolával sa na svoju poslušnosť či obeť, ktoré pri plnení Božej vôle prinášal. Hoci sám nebol bez hriechu, prosil za hriešnikov. Takto sa majú správať tí, čo veria v Boha. Abrahám bol ako dôverujúce dieťa pri rozhovore so svojím láskavým otcom. Pristúpil k nebeskému poslovi a vrúcne ho prosil. Lót býval síce v Sodome, no nezúčastňoval sa na sodomských bezbožnostiach. Abrahám sa nazdával, že v tomto veľkomeste sa nájdu aj ďalší ctitelia pravého Boha. Preto prosil: „*Vystríhaj sa konat' tak, aby si s bezbožným usmrtil aj spravodlivých... Vystríhaj sa toho! Či by ten, čo súdi celú zem, nemal konat' spravodlivo?*“, [1. Mojžišova 18,25](#). Abrahám neprosil len raz, ale mnohokrát. Keď na svoje otázky dostával odpoveď, osmelil sa a pokračoval, kým nemal uistenie, že mesto bude ušetrené, ak sa v ňom nájde čo len desať spravodlivých.

Láska k hynúcim nútila Abraháma modliť sa. Aj keď mu hriechy tohto skazeného mesta boli krajne odporné, chcel, aby hriešnici boli zachránení. Jeho hlboký záujem o obyvateľov Sodomy ukazuje, s akou úzkosťou máme pristupovať k zatvrdilým hriešnikom. Hriech máme nenávidieť, ale k hriešnikom máme cítiť ľútosť a lásku. Všade okolo nás sú ľudia, ktorí sa rútia do takej strašnej a beznádejnej záhuby, aká postihla Sodomu. Každodenne sa niekomu končí čas milosti. Každú hodinu niekto prekročí medze Božieho milosrdenstva. Kde sú však varovné hlasy a kde prosby, ktoré by upozorňovali hriešnika, aby unikol strašnému súdu? Kde sú ruky, ktoré ho chcú vytrhnúť z objatia smrti? Kde sú tí, čo sa pokorne, vytrvalo a s neochvejnou vierou prihovárajú zaňho u Boha? [99]

Abrahám bol preniknutý Kristovým duchom. Sám Boží Syn je veľkým obhajcom hriešnikov u Otca. Ten, ktorý zaplatil cenu za ich vykúpenie, pozná hodnotu človeka. Kristovi sa protivilo zlo, ako sa môže protiviť len nepoškvrnenej čistote. Prejavil však lásku k hriešnikom, akú môže prejavovať len nekonečná dobrota. V smrteľnej úzkosti na kríži, pod strašným bremenom hriechov celého sveta, prosil za tých, čo sa mu posmievali a nakoniec ho zabili: „*Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia.*“, [Lukáš 23,34](#).

O Abrahámovi čítame, že: „*Bol nazvaný Božím priateľom,*„ (Jakoba 2,23) a že je „*otcom všetkých, ktorí veria,*„ Rimanom 4,11. Boh o tomto vernom patriarchovi povedal: „*Abrahám poslúchol môj hlas a zachovával moje nariadenia, moje príkazy, moje ustanovenia a zákony,*„ 1. Mojžišova 26,5. „*Lebo jeho som si vyhliadol, aby prikazoval svojim synom a svojmu domu zachovať po jeho smrti cestu Hospodinovu, konať spravodlivosť a právo, aby tak splnil Hospodin Abrahámovi, čo mu zasl'úbil,*„ 1. Mojžišova 18,19. Pre Abraháma to bola veľká česť, že bol vyhliadnutý za otca ľudu, ktorý bude po celé stáročia strážcom a opatrovníkom Božej pravdy na svete – ľudu, z ktorého vyjde zasl'úbený Mesiáš na požehnanie všetkým národom sveta. Touto poctou ho uznal za hodného ten, ktorý ho k tejto úlohe povolal. Bol to sám Boh, ktorý prehovoril. Ten, ktorý rozumie nevysloveným myšlienkam a správne vie posúdiť ľuď, povedal: „*Jeho som si vyhliadol,*„ teda „*poznám ho,*„ Abrahám nezradí pravdu kvôli sebeckým záujmom. Bude zachovávať Boží zákon a bude sa patrične spravodlivo správať. Bohabojný bude nielen sám, ale o službu Bohu bude dbať v celej rodine. Bude ju učiť spravodlivosti. Boží zákon bude v jeho domácnosti pravidlom života.

Abrahámovu domácnosť tvorilo viac ako tisíc ľudí. Tí, čo žili podľa jeho rád a uctievali jediného Boha, našli v jeho tábore domov. V tejto škole sa naučili toľko, že mohli byť spol'ahlivými predstaviteľmi pravej viery. Na Abrahámovi spočívala veľká zodpovednosť. Vychovával tých, čo sa neskôr mali stať predstaviteľmi rodín a v nich mali zavádzať správne metódy.

V dávnych dobách býval otec rodiny vládcom a kňazom a mal moc nad svojimi deťmi aj vtedy, keď už mali vlastné rodiny. Jeho potomkovia prichádzali k nemu ako k náčelníkovi tak v záležitostiach náboženských, ako aj svetských. Tento patriarchálny systém sa Abrahám snažil natoľko upevniť, aby sa v ňom zachovalo poznanie Boha. Medzi členmi domácnosti sa vyžadovala taká zomknutosť, aby mohla byť hrádzou proti hlboko zakorenenému a veľmi sa šíriacemu modlárstvu. Abrahám sa všemožne snažil ochrániť príslušníkov svojho tábora pred stykom s pohanmi a účasťou na modloslužbe, lebo vedel, že to povedie k narúšaniu zásad. Najviac dbal o to, aby sa v nijakej podobe nepestovalo falošné náboženstvo a aby každý mal na zreteli vznešenosť a slávu živého Boha, ako jediného, ktorý zasluhuje úctu.

Sám Boh chcel týmto svojím múdрым usporiadaním čo najviac zabrániť styku svojho ľudu s pohanmi, a preto z neho urobil národ zvláštny, vydedený z ostatných národov. Abraháma oddelil od modlárskeho príbuzenstva, aby mohol učiť a vychovávať svoju rodinu bez pokušenia rôznych zvodov, ktoré v Mezopotámii doliehali zo všetkých strán. Jej potomkovia mali z pokolenia na pokolenie zachovávať pravú vieru v neporušenej čistote.

Láska k vlastným deťom a k rodine nútila Abraháma, aby strážil ich vieru a učil ich poznávať Božie prikázania ako najcennejší odkaz, ktorý im mohol zanechať a ktorý mali sprostredkovať aj svetu. Abrahám ich učil, že všetci podliehajú vláde nebeského Boha. Rodičia nesmú utláčať deti a deti musia poslúchať rodičov. Boží zákon určoval každému určitú povinnosť a len poslušnosť môže zabezpečiť šťastie a blaho.

Vplyv Abrahámovho každodenného príkladného života pôsobil trvale. Aj v rodine prejavoval tú istú poctivosť, láskavosť a nesebeckú vládnuosť, ktorými si získal obdiv a úctu okolitých vládcov. Jeho život sprevádzala zvláštna vôňa prívetivej šľachetnosti. Každému mohlo byť zrejmé, že má spojenie s nebom. Nevšímavo neprešiel ani popri tom najposlednejšom sluhovi. V jeho domácnosti platili rovnaké práva pre pána i pre sluhu, neuprednostňoval bohatých a neponižoval chudobných. K všetkým sa správal spravodlivo a súciteľne ako k spoludedičom milosti života.

Boh si vyhlíadol Abraháma, „*aby prikazoval svojim synom a svojmu domu*„. Vedel, že pri náprave škodlivých náklonností svojich detí nebude ľahostajný a nebude ich nerozvážne rozmaznávať. Zmysel pre povinnosť neustúpi pred nesprávne chápanou láskou. Všetci dostanú náležitú výchovu podľa správnych a spravodlivých zákonov.

Dnes sa len málokto riadi Abrahámovým príkladom. Mnohých rodičov ovláda zaslepená sebecká precitlivosť, ktorú mylne nazývajú láskou. Prejavuje sa tým, že deti s nezrelým úsudkom a neskrotenými záľubami bývajú prenechané vlastnej svojvôli. To je najväčší zločin voči mládeži a najväčšia krivda voči spoločnosti. Slabosť rodičov narúša poriadok v rodine i vo svete. Mladých ľudí necháva v zajatí vlastných záľub namiesto toho, aby ich učila poslúchať Božie požiadavky. Mládež sa potom zdráha plniť Božiu vôľu a neskôr prenáša svoje nesprávne predstavy na deti a vnukov.

Rodičia by mali dávať patričné príkazy svojim deťom a celej domácnosti, ako to robil Abrahám. Deti treba viesť, aby poslúchali rodičov, pretože to je prvý krok k tomu, aby sa naučili poslúchať Boha.

Malú úctu k Božiemu zákonu predstavujú aj cirkevní predstavitelia, čo je zdrojom mnohého zla. Dnešný všeobecne rozšírený názor, že Božie prikázania už nie sú pre ľudí záväzné, má na morálku ľudí rovnaký vplyv ako modlárstvo. Tí, čo zľahčujú požiadavky svätého Božieho zákona, podkopávajú základy v rodinách i v spoločnosti. Kresťanskí rodičia, ktorí nezachovávajú Božie prikázania, nevedú svoju domácnosť Božou cestou. Boží zákon sa im nestal pravidlom života. Keď si ich deti založia vlastnú domácnosť, nebudú cítiť nijakú povinnosť viesť vlastné deti cestou, ktorou sami nikdy nešli. Preto je toľko neveriacich rodín, a preto je mravný úpadok taký hlboký a rozšírený.

Kým sami rodičia nebudú celým srdcom poslúchať Boží zákon, nebudú vedieť správne vychovávať ani svoje deti. V tomto ohľade je potrebná prenikavá a rozsiahla náprava. Takúto obnovu potrebujú rodičia i kazatelia. V ich domácnostiach má prebývať Boh. K žiaducej zmene v súčasnom stave rodín môže napomôcť Božie slovo, ktoré majú rodičia prijať za svojho poradcu. Mali by poučat svoje deti, že Písmo sväté je Boží hlas, ktorý ich oslovuje a ktorý treba bezpodmienečne poslúchať. Svoje deti by mali trpezlivo, s láskou a vytrvalo učiť žiť podľa Božej vôle. Len deti z takých rodín sú pripravené obstáť v pokušení rôznych nevereckých názorov. Len Písmo môže dať ich viere základ, ktorý nezmätie nijaký príval pochybností.

V mnohých domácnostiach sa zanedbáva modlitba. Rodičia bývajú presvedčení že na ranné a večerné pobožnosti nemajú dost času. Nenájdu si ani chvíľu na to, aby pod'akovali Bohu za dary jeho milosti – za blahodarný slnečný svit a všeobecne prospešný dážd', ako aj za to, že ich chránia svätí anjeli. Nevedia si nájsť čas na modlitbu o Božiu pomoc a usmernenie; neprosia o to, aby v ich domácnosti bol Kristus trvalým hosťom. Do práce chodia ako nemá tvár bez jedinej myšlienky na Boha a nebeské záujmy. Boží Syn si ich natoľko váži, že obetoval svoj život, aby nemuseli zahynúť. Jeho veľkú dobrotu si však sotva cenia viac než hynúce zvieratá.

kde sa nachádzajú, ako ho mali patriarchovia. Ak niekedy bolo treba, aby v každom dome znela modlitba, potom dnes zvlášť. Otcovia a matky by mali pokorne prosiť Boha za seba i za svoje deti. Otec ako kňaz rodiny by mal svoju rannú a večernú obet' prinášať na Boží oltár a jeho žena a deti by sa mali spoločne modliť a ďakovať Bohu. V takej domácnosti Ježiš rád zostane.

Z každého kresťanského domu by malo žiariť svetlo viery. Aj v tých najmenších prejavoch nesebeckého a zdvorilého správania by mala byť zjavná láska. Sú rodiny, kde sa táto zásada zachováva, kde Boha ctia a kde vládne skutočná láska. V takých domácnostiach bývajú ranné a večerné modlitby k Bohu ako príjemná vôňa kadidla a požehnanie Božej milosti padá na hlavu členov rodiny ako ranná rosa.

Usporiadaná kresťanská domácnosť je nezvratným dôkazom pravosti kresťanského náboženstva, ktorý neveriaci ľudia nemôžu poprieť. Každému je zrejmé, že v rodine pôsobí na deti určitý vplyv a že Boh Abrahámov je s nimi. Keby kresťanské domovy boli preniknuté živou vierou, šíрили by mocný blahodarný vplyv. Boli by naozaj „*svetlom sveta*„. Kiežby o každom kresťanskom rodičovi platilo to, čo Boh povedal o Abrahámovi: „*Jeho som si vyhlíadol, aby prikazoval svojim synom a svojmu domu zachovávať po jeho smrti cestu Hospodinovu, konat' spravodlivosť a právo, aby tak splnil Hospodin Abrahámovi, čo mu zasl'úbil.*„, [1. Mojžišova 18,19](#).

13. kapitola — Skúška viery

Abrahám prijal zasl'úbenie o synovi bez námietok, no nečakal kým Boh splní svoje slovo, kedy a ako sám uzná za vhodné. Boh nesplnil svoj sl'ub okamžite, pretože chcel vyskúšať, či Abrahám verí v jeho moc. Keďže Sára nevedela pochopiť, že by vo svojom vysokom veku mohla porodiť, navrhla plán, ako splniť Boží zámer. Podľa tohto plánu si Abrahám vezme jednu z jej slúžok za svoju druhú ženu. V tom čase bolo mnohoženstvo tak rozšírené, že sa už nepokladalo za hriech. Aj keď bolo porušením Božieho prikázania a ohrozovalo posvätnosť a pokoj rodinných vzťahov. Abrahámov vzťah s Hagarou mal neblahé následky nielen pre jeho domácnosť, ale pre všetky ďalšie pokolenia.

Hagare lichotilo, že sa stala Abrahámovou ženou. Dúfala, že Abrahám ju urobí zakladateľkou veľkého národa. Spyšnela a začala pohrdáť svojou paňou. Vzájomná žiarlivosť narušila pokoj predtým šťastnej rodiny. Abrahám musel počúvať st'ážnosti oboch žien a márne sa usiloval o predošlú zhodu medzi nimi. Aj keď si Hagaru vzal len na Sárine naliehavé prosby, teraz musel počúvať jej výčitky, že všetko to zapríčinil on sám. Naliehala, aby vyhnal jej sokyňu. S tým však Abrahám nesúhlasil, lebo Hagar sa mala stať matkou jeho dieťaťa, a ako dúfal, mala byť matkou jeho zasl'úbeného syna. Abrahám radil Hagare, aby ako Sárina slúžka aj ďalej poslúchala svoju paniu. Hrdosť však nedovoľovala Hagare znášať Sárino neláskavé správanie, ktoré aj sama vyvolávala svojimi nárokmi. „*Keď potom Sára tvrdo nakladala s ňou, tá ušla od nej.*“, [1. Mojžišova 16,6](#).

Hagar sa vydala cestou na púšť, a keď tam sama opustená pri studni odpočívala, v ľudskej podobe sa jej zjavil Boží anjel, ktorý ju oslovil: „*Hagar, dievka Sárina,*“, čím jej pripomenul jej služobné povinnosti, a prikázal jej: „*Vráť sa k svojej panej a pokor sa pod jej ruku!*“, [1. Mojžišova 16,8.9](#). K výčitke pridal aj slová útechy: „*Hospodin počul o tvojom trápení.*“, „*Veľmi rozmnožím tvoje potomstvo, takže ho pre množstvo nebude možné ani spočítat.*“, Na večnú

pamiatku Božej milosti ju anjel vyzval, aby svojmu dieťat'u dala meno Izmael, to jest „*Boh počuje*„. [1. Mojžišova 16,11.10.](#)

Takmer v sto rokoch dostal Abrahám opätovný prísľub syna s uistením, že matkou budúceho dediča bude Sára. No Abrahám tento prísľub nepochopil. Okamžite myslel na Izmaela a nazdával sa, že Boží úmysel sa splní cez neho. Keď že mal svojho syna rád, zvolal: „*Kiežby len Izmael žil pod tvojím dohl'adom!*„, Znova však dostal prísľub, ktorý nemohol nepochopiť: „*Tvoja žena Sára ti porodí syna; dáš mu meno Izák a ja ustanovím svoju zmluvu s ním.*„, Boh však splnil aj pranie otcovo. „*Ale aj ohl'adom Izmaela som t'a vypočul. Požehnal som ho... Vytvorím z neho veľký národ.*„, [1. Mojžišova 17,20.](#)

[104]

Narodenie Izáka, ako splnenie vrcholnej nádeje po celoživotnom čakaní, bolo pre všetkých radost'ou. Pre Hagaru bola však táto udalosť zmarením jej ctibažných zámerov. Izmaela, ktorý medzitým povyrástol, pokladali všetci v tábore nielen za dediča Abrahámovho bohatstva, ale aj za dediča požehnania prísľúbeného jeho potomkom. Ten teraz musel ustúpiť. Sklamanie vyvolalo v ňom i v jeho matke nenávisť k Sárinmu dieťat'u. Ich žiarlivosť vyvrcholila pri pohľade na radosť pri jeho narodení. Došlo to tak ďaleko, že Izmael sa zjavne vysmieval dedičovi Božích zasl'úbení. Sára videla v Izmaelovej vzdorovitej povahe ustavičný zdroj nezhôd, a preto žiadala Abraháma, aby Hagaru a Izmaela poslal z tábora preč. Patriarchu to veľmi zarmútilo. Ako má vyhnáť svojho syna Izmaela, ktorého stále veľmi miluje? V tomto svojom t'ážkom položení úpenlivo prosil o Boží pokyn. Pán mu prostredníctvom svojho anjela kázal splniť Sárino pranie. Ak chcel obnoviť súlad a pokoj v rodine, nemala mu v tom brániť ani láska k Izmaelovi a k Hagare. Anjel ho potešil prísľubom, že Boh nezabudne na Izmaela ani po jeho odchode z otcovského domu. Bude ho chrániť a Izmael sa stane otcom veľkého národa. Abrahám splnil príkaz anjela, aj keď to nebolo bez bolesti. Otcovo srdce zvieral nevýslovný žiaľ, keď Hagaru a jej syna posielal preč.

Poučenie pre Abraháma o posvätnosti manželského zväzku je trvalým poučením pre všetkých. Podľa neho treba práva tohto zväzku a jeho sťastie starostlivo strážiť aj za cenu veľkých obetí. Abrahámovou jedinou pravou ženou bola Sára. O svoje práva ženy a matky sa nemala deliť so žiadnou inou ženou. Svojho manžela si vy-

soko vážila, a preto ju v tomto ohľade Nová zmluva dáva za príklad. Nechcela však, aby sa Abrahám o svoju lásku delil s inou, a Hospodin ju nepokarhal za to, že svojho muža žiadala, aby jej sokyňu vyhnal. Nerozvážnosť, ktorá viedla k spojeniu s Hagarou, spočívala v Abrahámových a Sáriných pochybnostiach o Božej moci.

[105] Boh povolal Abraháma za otca veriacich, a preto mal byť jeho život príkladom viery ďalším pokoleniam. No Abraháмова viera nebola ešte dokonalá. Slabosť svojej viery prejavil nielen vtedy, keď zatajil, že Sára mu je ženou, ale aj svojím vzťahom s Hagarou. Ak sa však Abraháмова viera mala zaskvietť vo svojej dokonalosti, musela prejsť ďalšou skúškou – skúškou najťažšou, akú kedy človek musel podstúpiť. V nočnom videní dostal príkaz, aby šiel do krajiny Mórija a aby tam obetoval svojho syna ako spaľovanú obeť na vrchu, o ktorom sa dozvie.

Abrahám mal v čase tohto príkazu stodvadsať rokov. Jeho vrstovníci ho už pokladali za starca. Kým bol mladý a silný, vedel znášať ťažkosti a odrážať nebezpečenstvá; teraz však už mladosť bola dávno preč. Muž v plnej sile vie smelo zdolávať prekážky a znášať príkoria; čím viac sa však blíži k hrobu, tým tiesnivejšie mu to zvierá srdce. Abrahám mal podľa Božej vôle prejsť poslednou a najťažšou skúškou práve vtedy, keď pod ťarchou rokov a po všetkých prežitých strastiach a útrapách túžil po odpočinku.

Patriarcha býval v Beér-Šebe, kde si ho každý ctí a kde žil v blahobyte. Bol veľmi bohatý a okolití vládcovia si ho vážili ako mocné knieža. Na rozsiahlych rovinách okolo tábora sa pásli tisíce jeho oviec a veľké čriedy dobytky. Jeho správcovia tu mali stany a tu boli aj príbytky jeho verných sluhov. Pri ňom rástol a mužnel i jeho zasľúbený syn. Akoby ho nebo požehnávalo za život plný trepezlivého očakávania a dlho odkladaného splnenia nádeje.

V poslušnej viere odišiel Abrahám zo svojho rodiska, kde zanechal hroby otcov i príbytok svojich príbuzných. Krajinou prisľúbeného dedičstva putoval ako cudzinec. Veľmi dlho čakal narodenie sľúbeného dediča. Na Boží pokyn poslal preč svojho syna Izmaela. Teraz, keď vytúžený syn dosiahol mužný vek a keď si patriarcha myslel, že sa mu splnili nádeje, stojí pred ťažšou skúškou, než boli všetky doterajšie.

Nikto nepochybuje, že príkazné slová museli patriarchovo srdce zovrieť úzkosťou: „*Vezmi svojho syna, svojho jediného syna Izáka,*

ktorého miluješ... a obetuj ho tam ako spal'ovanú obeť'., 1. Mojžišova 22,2. Izák bol svetlom Abrahámovej domácnosti, no predovšetkých dedičom zasľúbeného požehnania. Keby tohto svojho syna mal stratiť následkom nehody či choroby, srdce milujúceho otca by mu od žiaľu muselo puknúť. Jeho šedivú hlavu by zármutok ešte viac nachýlil. Teraz mal na Boží príkaz vlastnou rukou preliať krv tohto syna. Príkaz mu pripadal nielen strašný, ale aj nesplniteľný.

Pokušiteľ mu pohotovo našepkával, že určite bol oklamáný, pretože Boží zákon prikazuje: „*Nezabiješ*“, a Boh by nežiadal to, čo raz zakázal. Keď Abrahám vyšiel zo stanu a poďíval sa na pokojnú nádheru jasného neba, pripomenul si zasľúbenie, ktoré dostal takmer pred päťdesiatimi rokmi, že jeho potomstva bude nespočetne mnoho ako hviezd. Ak sa má zasľúbenie splniť cez Izáka, prečo by mal tento syn zomrieť. Abrahám takmer uveril, že sa mohol zmýliť. V pochybnostiach a v tiesni padol na zem a vrúcne, ako nikdy predtým, prosil o uistenie, či túto strašnú povinnosť musí vykonať. Rozpomenuť sa na anjelov, ktorí mu zjavili Boží zámer zničiť Sodomu a súčasne mu oznámili narodenie syna Izáka. Šiel na miesto, kde sa niekoľkokrát stretol s nebeskými poslami v nádeji, že sa azda znova s nimi stretne a dostane ďalší pokyn. Neprišiel mu však nikto pomôcť. Zdalo sa mu, že sa prepadol do tmy. V ušiach mu stále znel Boží príkaz: „*Vezmi svojho syna, svojho jediného syna Izáka, ktorého miluješ*.“ Tento príkaz bolo treba poslúchnuť a Abrahám nemal odvahu otáľať. Svitalo a on sa musí vydať na cestu.

[106]

Vrátil sa do stanu a šiel k lôžku, na ktorom Izák spal hlbokým a pokojným spánkom mladíckej nevinnosti. Otec sa na chvíľu zadíval do milej tváre svojho syna a rozochvel sa. Potom odišiel k Sáře, ktorá tiež spala. Má ju zobudiť, aby ešte raz mohla objat' svoje milované dieťa? Má jej oznámiť Boží príkaz? Hľadal u nej úľavu pre svoje srdce a chcel si s ňou rozdeliť strašné bremeno zodpovednosti. Váhal však v obave, že by mu v plnení Božieho príkazu mohla brániť. Izák bol jej potešením a pýchou. Jej život bol s ním natoľko spätý, že by materinská láska mohla túto obeť odoprieť.

Abrahám nakoniec svojho syna predsa len zobudil a oznámil mu, že dostal príkaz na vzdialenom vrchu priniesť obeť. Izák často sprevádzal otca k obetným oltárom, ktoré otec na svojich cestách postavil. Preto ho táto výzva nijako neprekvapila. Príprava na cestu

netrvala dlho. Na osla naložili drevo a s dvoma sluhami sa vydali na pochod.

Otec so synom šli vedľa seba bez jediného slova. Patriarcha rozmýšľal o svojom desivom tajomstve a na rozhovor ani nepomyslel. Uvažoval skôr o Izákovej milujúcej matke a o dni, keď sa k nej vráti bez syna. Vedel, že ak synovi vezme život, smrteľne tým zraní jej srdce.

[107] Najdlhší deň Abrahámovho života sa chýlil ku koncu. Kým jeho syn a obaja sluhovia spali, patriarcha sa celú noc modlil, pričom stále dúfal v príchod nejakého nebeského posla, ktorý by mu oznámil koniec tejto mučivej skúšky a dal by mu pokyn, že syn sa môže k matke vrátiť živý. Jeho zmučená duša však nepocítila nijakú úľavu. Svitol aj druhý, nekonečne dlhý deň, a nadišla druhá noc, ktorú Abrahám strávil v skrúšenej modlitbe. V ušiach mu pritom stále zaznieval príkaz a desilo ho pomyslenie, že ak ho splní, zostane bezdetný. Satan ho tiesnil pochybnosťami a prebúdzal nedôveru. Abrahám však víťazne odolával jeho pokušeniam. Keď sa patriarcha na úsvite tretieho dňa chystal na ďalšiu cestu, severným smerom zbadal sľúbené znamenie: nad vrchom Mórija sa vznášal oblak slávy. Patriarcha pochopil, že hlas, ktorý ho oslovil, bol z neba.

Abrahám ani teraz nereptal proti Bohu. Posilu čerpal zo spomienok na dôkazy Božej dobroty a vernosti. Či nedostal syna, ktorého z ľudského hľadiska už nemohol očakávať? Nemá teda ten, ktorý mu tento vzácny dar prepožičal, právo vziať si svoje vlastníctvo späť? Potom si dôverivo pripomínal zaslúbenie: „*Tvoje potomstvo sa bude menovať po Izákovi*„ (1. Mojžišova 21,12) – potomstvo tak nespočítateľné ako zrnká pobrežného piesku. Izákovo narodenie bol vlastne div. Nemohla by ho moc, ktorá mu dala život, znova oživiť? Keď sa okom viery poďíval ponad to, čo je viditeľné, usúdil, že „*Boh má moc aj z mŕtvych vzkriesiť*„. Židom 11,19.

Okrem Boha nikto nepochopí, akú veľkú obeť prináša otec, keď svojho syna vydáva na smrť. Abrahám chcel, aby okrem Boha nikto nebol svedkom jeho lúčenia so synom. Preto rozkázal svojim sluhom, aby ďalej nešli, a dodal: „*Ja a chlapec pôjdeme až ta, pokloníme sa Bohu a vrátíme sa k vám*„. 1. Mojžišova 22,5. Izák, ktorý sa mal stať obeťou, vzal drevo. Otec vzal nôž a oheň a spolu šli na vrch. Izák sa v duchu pýtal, odkiaľ vezmú obeť, keď tu nikde nablízku nieto stáda. Nakoniec prehovoril: „*Otče môj, ... tu je oheň*

i drevo, kde je však baránok na spal'ovanú obeť?., Aká to krutá skúška, ako mučivo sa do Abrahámovho srdca zarezávali slová: „*Otče môj!*“, Ešte nie, ešte stále mu na to nemohol dať odpoveď. Nakoniec povedal: „*Boh si vyhlíadne baránka na spal'ovanú obeť, syn môj.*“, [1. Mojžišova 22,7.8.](#)

Na určenom mieste postavili oltár a rozložili naň drevo. Abrahám potom rozochveným hlasom oznámil svojmu synovi Boží príkaz: ohromený a hrôzou onemený Izák vypočul svoj ortieľ, no nijako neodporoval. Keby bol chcel, mohol uniknúť. Bolest'ou zronený a zápasom týchto troch dní duševne vyčerpaný otec by nebol mohol odolať vôli zdatného mládenca. Izák však od detstva ochotne poslúchal, a keď mu Abrahám vyložil Boží zámer, ochotne súhlasil. Vo viere bol zajedno s otcom a pokladal si za česť, že svoj život môže položiť na oltár ako obeť Bohu. Snažil sa zmierniť otcov žiaľ a dodával mu odvalu, keď ho pripútal k oltáru.

Nadišla chvíľ a lúčenia, povedali si posledné slová lásky, preliali posledné slzy, poslednýkrát sa objali. Otec vzal nôž, aby usmrtil svojho syna. Náhle mu však ktosi zadržal ruku. Patriarchu oslovil z neba Boží anjel: „*Abrahám, Abrahám!*“, Patriarcha pohotovo odvetil: „*Tu som.*“, Znova sa ozval hlas: „*Nevystieraj ruku na chlapca a neublížuj mu, lebo teraz som spoznal, že sa bojíš Boha a neodoprel si mi ani svojho syna, svojho jediného syna.*“, [1. Mojžišova 22,11.12.](#)

[108]

Abrahám sa podíval a „*v húšti zbadal barana zachyteného za rohy.*“, Patriarcha ho vzal ako novú obeť a obetoval ho „*namiesto svojho syna.*“, Od radosti a z vd'áčnosti nazval Abrahám toto sväté miesto „*Hospodin sa postará.*“,

Boh na vrchu Mórija obnovil svoju zmluvu a slávnostnou prísahou potvrdil požehnanie Abrahámovi a jeho semenu pre všetky budúce pokolenia. „*Prisahám na seba – znie výrok Hospodinov – pretože si to urobil a neodoprel si mi svojho jediného syna, veľmi ťa požehnám, a tak veľmi rozmnožím tvoje potomstvo, že ho bude ako hviezd na nebi a ako piesku na brehu morskem, tvoje potomstvo zaujme mestá svojich nepriateľov. A v tvojom potomstve požehnané budú všetky národy zeme, pretože si poslúchol môj.*“, [1. Mojžišova 22,16-18.](#)

Abrahámov veľký skutok viery je ako maják, ktorý osvecoval cestu Božích služobníkov vo všetkých nasledujúcich vekoch. Abrahám neuhýbal pred plnením Božej vôle. Počas svojej trojdňovej

cesty mal dost' času na uvažovanie, no dost' času aj na prípadné pochybovanie o Bohu. Mohol sa vyhovárať, že ak svojho syna zabije, ľudia ho budú pokladať za vraha, za druhého Kaina; mohol namietat', že priatelia zavrhnú všetko, o čom im dosiaľ svedčil, že ho odmietnu a svojim blížnym nebude môcť ničím dobrým poslúžiť. Mohol sa vyhovoriť na starobu a svoju neposlušnosť zval'ovať na vysoký vek. Patriarcha však odolal pokušeniu týchto výhovoriek. Abrahám bol človek s citmi a sklonmi, aké máme aj my, no pred otázkou, ako sa v prípade Izákovej smrti splní zasl'úbenie, nepodľahol váhaniu. Nezadržalo ho ani krvácajúce srdce. Bol presvedčený, že všetky Božie požiadavky sú spravodlivé a dobré, a preto príkaz doslova splnil.

„Abrahám uveril Bohu a to sa mu počítalo za spravodlivosť, a bol nazvaný Božím priateľom.,, [Jakoba 2,23](#). Apoštol Pavol napísal: „Vedzte teda, že tí, čo sú z viery, sú Abrahámovými synmi.,, [Galat'anom 3,7](#). Abrahám prejavil svoju vieru skutkami. „Nebol náš otec Abrahám ospravedlnený zo skutkov, keď obetoval na oltári svojho syna Izáka? Vidíš, že viera spolupôsobila s jeho skutkami a že skutkami dosiahla viera dokonalosť?,, [Jakoba 2,21.22](#). Mnohí nechápu vzťah viery a skutkov. Vravajú: „Ver v Krista a nemusíš sa báť. O zachovávanie zákona sa nemusíš starať.,, Pravá viera sa však prejavuje poslušnosťou. Neveriacim Židom Kristus povedal: „Keby ste boli Abrahámovými deťmi, robili by ste skutky Abrahámove.,, [Ján 8,39](#). O otcovi veriacich Boh oznámil: „Abrahám poslúchol môj hlas a zachovával moje nariadenia, moje príkazy, moje ustanovenia a zákony.,, [1. Mojžišova 26,5](#). Apoštol Jakub ďalej hovorí: „Viera, ak nemá skutky, je sama v sebe mŕtva.,, [Jakoba 2,17](#). Božou láskou preniknutý apoštol Ján napísal: „Láska k Bohu spočíva v tom, že zachováваме jeho prikázania.,, [1. Jána 5,3](#).

Predobrazmi a zasl'úbeniami Boh „vopred oznámil Abrahámovi radostnú zvesť.,, [Galat'anom 3,8](#). Patriarcha vierou očakával príchod Vykupiteľa. Kristus povedal Židom: „Váš otec Abrahám zaplesal, že uvidí môj deň, i videl a zaradoval sa.,, [Ján 8,56](#). Baránok zabitý namiesto Izáka predstavoval Božieho Syna, ktorý mal byť obetovaný za nás. Keď človek následkom prestúpenia Božieho zákona prepadol smrti, Otec s ohľadom na svojho Syna hriešnikovi vraví: „Ži, našiel som výkupné.,,

Boh kázal Abrahámovi obetovať svojho syna, aby mu názorne predstavil evanjelium a vyskúšal jeho vieru. Boh dopustil smrteľnú úzkosť, ktorú Abrahám v oných dňoch strašnej skúšky prežíval, aby bolo zjavené akú veľkú obeť prinesie večný Boh pre spásu človeka. Nijaká iná skúška by mu nebola pripravila takú duševnú trýzeň, ako obetovanie vlastného syna. Boh vydal svojho Syna na strašnú a potupnú smrť. Anjeli, ktorí boli svedkami poníženia a duševnej úzkosti Božieho Syna, nemohli na rozdiel od Izákovho prípadu zasiahnuť. Nebolo nikoho, kto by zvolal: „Dost’!“, „Kráľ slávy obetoval pre spásu hriešneho ľudstva svoj život. Možno azda podať väčší dôkaz stáleho súcitu a Božej lásky? On vlastného Syna neušetril, ale vydal ho za nás všetkých, akože by nám s ním nedaroval všetko!?, *Rimanom 8,32.*

Obeť, ktorú Boh žiadal od Abraháma, mala význam nielen pre patriarchu či pre budúce pokolenie, ale bola poučením aj pre bezhriešne bytosti vo vesmíre. Dejisko boja medzi Kristom a satanom – priestor, kde sa uskutočnil plán spasenia – je učebnicou pre celý vesmír. Keď že Abrahám z nedostatku viery zapochyboval o Božom prísľube dediča, satan ho obvinil pred anjelmi i pred Bohom, že zmluvné podmienky nedodržel, a preto si Božiu priazeň nezaslúži. Boh chcel celému vesmíru dokázať vernosť svojho služobníka a názorne ukázať, že prijíma len bezvýhradnú poslušnosť. Okrem toho chcel dôkladnejšie ozrejmiť plán vykúpenia.

Nebešťania boli svedkami Abrahámovej skúšky viery a Izákovkej poslušnosti. Táto skúška bola oveľa ťažšia, než v akej mal obstať Adam. Dodržanie zákazu, ktorý dostali naši prarodičia, nesprievádzalo nijaké utrpenie, zatiaľ čo príkaz, ktorý dostal Abrahám, vyžadoval tú najmučivejšiu obeť. Celé nebesá sledovali s úžasom a obdivom Abrahámovu neochvejnú poslušnosť a chválili jeho vernosť. Bolo zrejmé, že satanove obvinenia sú falošné. Boh svojmu služobníkovi povedal: „Teraz som spoznal, že sa bojíš Boha a neodoprel si mi ani svojho syna, svojho jediného syna.“, Zmluva, ktorú Boh prisážno potvrdil Abrahámovi pred celým vesmírom, dosvedčila, že poslušnosť bude odmenená.

Tajomstvo vykúpenia nemohli pochopiť ani anjeli; nemohli porozumieť, že za hriešne ľudstvo musí zomrieť Vládca neba, Boží Syn. Keď Abrahám dostal príkaz obetovať svojho syna, prebudilo to záujem všetkých nebešťanov. Všetci veľmi pozorne sledovali

každý krok pri plnení tohto príkazu. Keď na Izákovu otázku: „*Kde je však baránok na spal'ovanú obet'?*“, Abrahám odpovedal: „*Boh si opatrí baránka,*“, a keď bola otcovi zadržaná ruka práve vo chvíli, keď sa chystal zabiť svojho syna, a Boh skutočne pripravil na obet' baránka namiesto Izáka, vtedy sa ozrejmiло tajomstvo vykúpenia a aj anjeli lepšie pochopili obdivuhodný Boží plán spásy ľudstva.

14. kapitola — Zničenie Sodomy

[111]

Najkrajším mestom jordánskeho údolia bola Sodoma. Ležala v úrodnej nížine a svojou krásou pripomínala „*Hospodinov raj*„, [1. Mojžišova 13,10](#). Rástla tu bujná tropická vegetácia. Domov tu našla palma, oliva i vinič. Po celý rok sa tu šírila príjemná vôňa nádherných kvetov. Polia prinášali bohatú úrodu a okolité pahorky dávali obživu stádam oviec a rožného dobytká. K bohatstvu pyšného mesta tejto roviny významne prispieval obchod a umenie. Poklady Východu slúžili na výzdobu palácov a karavány zásobovali mestské trhy množstvom vzácného tovaru. Ľudia mohli uspokojovať svoje životné potreby bez prílišnej telesnej či duševnej námahy. Akoby tu všetky dni v roku boli nepretržitým sviatkom.

Hojnosť všetkého viedla k hýrivosti a k pýche. Záhal'ka a bohatstvo zatvrdzujú srdce tých, ktorých netiesni chudoba ani starosti. Blahobyť a záhal'čivosť priam podnecovali ľuďi k ukájaníu zál'ub a zmyselných žiadostí. Prorok napísal: „*Toto bola vina tvojej sestry Sodomy: mala pýchu, presýtenosť chlebom a bezprostredný pokoj i so svojimi dcérami, ale biednemu a chudobnému ruku nepodala. Spyšneli a páchali ohavnosť predomnou, preto som ich odstránil, keď som to videl.*„, [Ezechiel 16,49.50](#). Ľudia túžili len po bohatstve a záhal'ke, preto páchali hriechy, ktoré boli príčinou zničenia miest jordánskej roviny. Svojím neužitočným a záhal'čivým životom stali sa ľahkou korisťou satanských pokušení. Postupne znetvorili v sebe Boží obraz a satan mal na nich väčší vplyv než Boh. Záhal'čivosť je najväčším zlorečenstvom, aké môže človeka postihnúť, pretože vedie k nerestiam a k zločinu. Lenivosť oslabuje ducha, otupuje myseľ a ponížuje dušu. Satan striehne a chce zničiť tých, čo mu nevedomky svojou lenivosťou dávajú príležitosť, aby ich niečím lákavým mohol zviest'. Satan dosahuje svoje najväčšie úspechy vtedy, keď ľudia nerozvážne zahál'ajú.

Sodomčania holdovali nespútaným zábavám a hýreniu, bezuzdnému hodovaniu a opilstvu. Bez obmedzenia sa oddávali nerestiam a ukájaníu najnižších pudov. Ľudia sa otvorene rúhali Bohu i jeho

zákonu a so zál'ubou páchali násilie. Z tejto bezbožnej cesty ich neodradil ani hriešny príklad predpotopných ľ'udí či Boží hnev, ktorý sa prejavil zničením sveta.

[112] Keď Lót prišiel do Sodomy, skazenosť jej obyvateľ'ov nebola ešte natoľ'ko rozšírená a Boh im vo svojej milosti zoslal svetlo poznania. Keď Abrahám vyslobodil Sodomčanov z elámskeho zajatia, upozornil ich na pravú vieru. Abrahám nebol Sodomčanom nijakým cudzincom, ale z jeho viery v jediného Boha si robili len posmech. Abrahámovo víť'azstvo nad presilou nepriateľ'a, ako aj jeho veľ'korysé rozhodnutie o zajatcoch a koristi ich udivilo. Chválili jeho schopnosti a statočnosť a boli presvedčení, že zvíť'azit' mohol len nejakou božskou mocou. Jeho šľ'achetnosť a nezištnosť, neznáma sebeckým Sodomčanom, boli d'alším dôkazom prednosť' viery, o ktorej podal dôkaz svojou odvahou a vernosť'ou.

Keď Melchisedek požehnal Abraháma, uznal Hospodina za zdroj jeho sily i za pôvodcu jeho víť'azstva: „*Abrahám, nech ť'a požehná najvyšší Boh, Tvorca neba i zeme. Požehnaný Boh najvyšší, ktorý ti vydal do rúk tvojich protivníkov.*“, [1. Mojžišova 14,19.20](#). Boh oslovil Sodomčanov svojou prozreteľ'nosť'ou, ale oni odmietli posledný lúč svetla práve tak ako všetky jeho lúče predošlé.

Blížila sa posledná noc Sodomy. Mesto odsúdené k záhube zahalila temnota mračien pomsty. Ľ'udia si to však neuvedomovali. Kým bezstarostne snívali o svojich zábavách, prišli anjeli s posolstvom záhuby. Posledný deň Sodomy bol rovnaký ako všetky predošlé. Nad krásnou a pokojnou krajinou sa zvečerievalo. Posledné lúče zapadajúceho slnka osvecovali kraj výnimočne krásny. Obyvatelia vyšli do večerného chládku a oddávali sa pohode príjemných a osviežujúcich večerných chvíľ.

V súmračnom šere prišli k mestskej bráne dvaja cudzinci. Títo pocestní chceli v meste prenocovať. V nenápadných pútnikoch nikto nespoznal zvestovateľ'ov Božieho súdu. Veselý, bezstarostný dav netušil, že svojím správaním voči týmto nebeským poslom zavříši mieru svojich neprávostí a svoje krásne mesto zničí. Jeden muž sa však k cudzincom zachoval láskavo a pozval ich do svojho príbytku. Ani Lót nevedel, koho v cudzincoch privítal. Býval však zdvorilý a pohostinný ku každému. Zdvorilosť a pohostinnosť patrili podľa Abrahámovho príkladu k životu viery. Keby sa nebol zdvorilo správal, pravdepodobne by bol s ostatnými Sodomčanmi zahynul aj on.

Mnohí z tých, čo sa pred cudzincami zatvárajú, nechávajú pred dvermi stáť Božieho posla, ktorý im prináša požehnanie, nádej a pokoj.

Každým sebanepatrnejším skutkom prispievame k dobru alebo k zlu. Poctivosť či ľahostajnosť pri plnení celkom drobných povinností môže viesť v živote k vrcholom požehnania alebo do hlbín nešťastia. Povaha sa skúša v každodenných maličkostiach. Boh si [113] cení nepozorované skutky, ktoré každodenne s radosťou a ochotne konáme, aj keď nebývajú bez sebazaprenia. Nemáme žiť len pre seba, ale aj pre iných. Náš život bude požehnaním len vtedy, keď vieme zabúdať na seba a sme ochotní láskyplne pomáhať bližným. Drobné pozornosti a prívetivé správanie prispievajú značnou mierou k životnému šťastiu; tam, kde sa na to zabúda, šíri sa duchovný úpadok.

Lót vedel, že Sodomčania budú s cudzincami hrubo zaobchádzať, a preto ich chcel hneď pri vstupe do mesta chrániť a vo svojom dome im ponúknuť pohostinstvo. Keď sa cudzinci blížili, Lót sedel práve pri bráne, a keď ich spozoroval, vstal, šiel im v ústrety, zdvorilo sa poklonil a povedal: „*Prosím vás, páni moji, uchýl'te sa do domu svojho služobníka a prenocujte tam.*“, Podľa všetkého sa zdalo, že o jeho pohostinstvo nestoja, lebo odvetili: „*Nie, prenocujeme vonku.*“, [1. Mojžišova 19,2](#). Odpoveď bola dvojznačná: buď chceli Lóta skúšať, či ponuku mienil úprimne, alebo dať najavo, že správanie Sodomčanov nepoznajú, a teda sa nazdávajú, že bezpečne môžu prenocovať aj na ulici. Lót bol však presvedčený, že ich nemôže nechať napospas samopašnej zberbe. Dotiaľ na nich naliehal, kým nesúhlasili, že prídu k nemu.

Nazdával sa, že svoj zámer zatají pred poval'áčmi pri bráne a cudzincov privedie do domu okľukou. Ich váhavé odmietanie a jeho neústupčivé naliehanie upozornili dav. Skôr ako šli spať, okolo Lótovho domu sa zhromaždil početný zástup mladých i starých, rozhnevaných a rozvášnených ľudí. Cudzinci sa pýtali na život v meste a Lót ich varoval, aby sa v noci neodvažovali vyjsť z domu. Zvonku sa ozývali výkriky a posmech tých, čo žiadali, aby Lót návštevníkov vyviedol von.

Lót vedel, že tlupa násilníkov mu ľahko môže vtrhnúť do domu, preto radšej vyšiel sám a snažil sa ich prehovoriť. Povedal: „*Bratia moji, nerobte nič zlého.*“, Slovo „*bratia*“, použil v zmysle „*susedia*“,

v nádeji, že sa upokojia a za svoje správanie sa aj zahanbia. Tým však akoby do ohňa prilial olej. Ich rozvášnenosť sa premenila na burácajúci rev. Vysmiali Lóta, že chce rozhodovať, a vyhrážali sa mu, že s ním naložia horšie než s jeho hosťami. Dorážali naňho a boli by ho azda roztrhali, keby ho neboli zachránili Boží anjeli. Títo nebeskí poslovia „*načiahli ruky, vtiahli Lóta k sebe do domu a zavreli dvere.*“, 1. Mojžišova 19,10. Z toho, čo sa potom stalo, bolo zrejmé, komu to vlastne Lót poskytol prístrešie. „*Mužov však, ktorí boli pri vchode do domu, malých i veľkých, ranili slepotou, takže nemohli nájsť vchod.*“, 1. Mojžišova 19,11. Keby pre tvrdosť srdca neboli už predtým ranení slepotou, bol by ich tento Boží zásah zastrašil, aby nespáchali nič zlé. V túto poslednú noc sa Sodomčania nedopustili väčších hriechov než kedykoľvek predtým. Prestala tu pôsobiť len milosť, ktorou dosiaľ pohrdali. Sodomčania prekročili medze Božej zhovievavosti – tú neviditeľnú čiaru medzi Božou trepezlivosťou a Božím hnevom. V údolí Siddím čoskoro vzbĺkne oheň Božej pomsty.

Anjeli oznámili Lótovi účel svojho poslania: „*Zničíme toto miesto, pretože priveľká je ponosa naň pred Hospodinom a Hospodin nás poslal zničiť ho.*“, 1. Mojžišova 19,13. Cudzinci, ktorých chcel Lót chrániť, mu teraz sľúbili, že oni ochránia jeho i všetkých členov jeho rodiny, čo s ním odídu z bezbožného mesta. Nahnevaný dav sa medzitým rozišiel a Lót mal príležitosť upozorniť svoje deti. Opakoval im slová anjelov: „*Vstaňte, vyjdite z tohto miesta, lebo Hospodin zničí mesto.*“, 1. Mojžišova 19,14. Im sa však zdalo, že žartuje. Vysmiali ho a jeho obavy pokladali za poverčivosť. Lótovi zaťovia vplývali na jeho dcéry. V Sodome sa im žilo celkom dobre. Nepozorovali nijaké príznaky nebezpečenstva. Všetko bolo ako predtým. Boli bohaté a nemohli uveriť, že by krásna Sodoma mohla byť vôbec zničená.

Skl'účený Lót sa vrátil domov a anjelom povedal o svojom neúspechu. Anjeli mu potom prikázali, aby vstal a vzal ženu i svoje dve dcéry, ktoré boli pri ňom, a aby odišiel z mesta. Lót sa však zdráhal. Aj keď sa denne trápil nad násilnosťami, ktoré sa v meste páchali, mal len slabú predstavu o ohavnostiach a strašnej bezbožnosti, ktorá ovláda toto hriešne mesto. Nechápal naliehavosť Božieho súdu, ktorý urobí koniec neustálej bezbožnosti. Niektoré z jeho detí lipli na Sodome a jeho žena nechcela bez nich odísť. Lót si nevedel pred-

staviť, že by mal opustiť tých, čo mu boli na svete najdrahší. Ťažko sa lúčil s pekným príbytkom a majetkom, ktorý mu bol odmenou za celoživotnú prácu, a nechcel odísť ako chudobný pútnik. Tiesnil ho žiaľ, preto váhal a zdráhal sa odísť. Bez prítomnosti Božích anjelov by boli všetci zahynuli v troskách Sodomy. Nebeskí poslovia uchopili za ruku Lóta, jeho ženu i obe dcéry a vyviedli ich z mesta.

Tu ich anjeli nechali a vrátili sa do Sodomy dokončiť dielo záhuby. K Lótovi sa teraz priblížil ten, ktorého Abrahám prosil o záchranu mesta. V oboch mestách tejto nížiny sa nenašlo ani desať spravodlivých. Pred istou záhubou bol na Abrahámovu prosbu zachránený jediný bohobojný muž. Lót dostal výstražný príkaz: *„Zachráň sa, ide ti o život! Neobzeraj sa a nezastavuj sa v jordánskom okolí, uteč na pohorie, aby si nezahynul.“*, 1. Mojžišova 19,17. Teraz mu mohlo byť akékoľvek váhanie či otáľanie osudným. Za jediný túžobný pohľad na mesto odsúdené k zániku, alebo za chvíľkové zaváhanie v ľútosť nad tým, že opustil krásny domov, mohol zaplatiť životom. Prudkosť Božieho súdu vyčkala len chvíľu, kým sa títo utečenci dostanú do bezpečia.

Vylakaný Lót však prosil: *„Na pohorie nevládzem ujsť. Mohla by ma dosiahnuť pohroma a ja by som zomrel.“*, 1. Mojžišova 19,19. Pobytom v bezbožnom meste medzi neveriacimi ľuďmi oslaba aj jeho viera. Hoci ho teraz sprevádzalo Knieža života, Lót predsa len prosil o život, akoby ho Boh, ktorý mu dosiaľ prejavil toľkú starostlivosť a lásku, stále neochraňoval. Mal bezvýhradne dôverovať nebeskému poslovi a svoj život bez váhania či pochybovania zveriť do Božích rúk. Ako mnohí iní v tiesnivej situácii aj on hľadal vlastné východisko. *„Tu hľá, je blízke mesto, tam by som mohol ujsť; je malé. Tam sa chcem zachrániť. Vskutku je malé; tak by som ostal nažive.“*, 1. Mojžišova 19,20. Spomenuté mesto sa volalo Béla, neskôr dostalo meno Cóar. Bolo len niekoľko kilometrov vzdialené od Sodomy a pre rovnakú bezbožnosť malo so Sodomou aj zahynúť. Lót však zaň prosil, aby bolo zachránené a aby sa mu táto malá prosba splnila. Jeho modlitba bola vypočutá. Pán ho ubezpečil: *„Aj v tejto veci beriem ohľad na teba a nezničím mesto, o ktorom si hovoril.“*, 1. Mojžišova 19,21. Aké veľké je Božie milosrdenstvo k blúdiacim tvorom!

Lót počul ďalšiu výzvu, aby sa poponáhľal, lebo ohnivú búrku už nemožno dlho odkladať. Jedna z utekajúcich žien sa odvážila

obzrieť za mestom určeným na záhuby a stala sa výstražným pamätníkom Božieho súdu. Keby Lót nebol zaváhal, keby bol bez priet'ahov poslúchol výzvu anjelov a keby bez otáľ'ania, námietok a vyjednávania čím skôr utiekol na pohorie, mohla s ním utiecť aj jeho žena. Jeho príklad ju mohol odvrátiť od prestúpenia zákazu, za čo ju stihol trest. Následkom Lótovho váhania a otáľ'ania si jeho žena zľ'ahčila Božiu výstrahu. Bola už síce za mestom, no srdcom zostala v Sodome, s ktorou aj zahynula. Bola to vlastne vzbura proti Bohu, lebo sa nazdávala, že Boží súd ju pripravil o majetok i o deti, ktoré stihol tento súd. Hoci bola zázračne vyvedená z tohto zlorečeného mesta, cítila sa byť veľmi ukrivdená, keď musela opustiť majetok, ktorý v priebehu rokov s mužom získali. Namiesto vd'ačnosti za milosť, opovážlivo sa obzrela v túžbe po záchrane tých, čo Božiu výstrahu odmietli. Svojím hriešnym postojom dokázala, že si nezaslúži ponúknutú milosť, za ktorú nevedela byť vd'ačná.

[116] Mali by sme pozorne dbať o to, aby sme Božiu milostivú snahu o našu záchranu nezľ'ahčovali. Niektorí kresť'ania vravia: Na spáse mi nezáleží, ak nemá byť spasená aj moja žena i moje deti. Nazdávajú sa, že nebo by bez ich milých nebom ani nemohlo byť. Majú títo ľ'udia správnu predstavu o svojom vzť'ahu k Bohu za jeho veľkú dobrotu a milosrdenstvo, ktoré im preukazuje? Zabudli azda, že ich so službou svojmu Tvorcovi a Vykupiteľ'ovi majú spájať tie najmocnejšie putá lásky, cti a vernosti? Dary milosti patria všetkým, no ak naši priatelia Spasiteľ'ovu lásku odmietajú, máme sa odvrátiť aj my? Vykúpenie človeka je drahocenná záležitosť. Kristus zaplatil nekonečnú cenu za našu spásu a nikto z tých, čo si túto veľkú obeť či cenu vlastného života vážia, nepohrdne ponúkanou Božou milosťou preto, že ňou pohŕdajú iní. No práve to, že Božie spravodlivé požiadavky iní neuznávajú, malo by nás podnietiť k ešte väčšej usilovnosti, že prednostne smieme vzdávať Bohu česť a že môžeme všetkých tých, na ktorých máme vplyv, viesť k tomu, aby jeho lásku prijali.

„Slnko práve vyšlo nad zemou, keď Lót došiel do Cóaru.,, [1. Mojžišova 19,23](#). Lúče ranného slnka akoby mestám v jordánskom okolí zvestovali len pokoj a mier. Ulice ožili zhonom každodenného života, ľ'udia sledovali svoje obvyklé záujmy, šli obchodovať alebo sa zabávať. Lótovi zat'ovia sa aj ď'alej vysmievali starcovým obavam a výstražným výzvam. Náhle a nečakane ako blesk z jasného

neba sa rozpútala prudká búrka. Na mestá a úrodnú nížinu spustil Hospodin z neba oheň a síru. Nebeské živly pustošili ich paláce a chrámy, skvostné budovy, záhrady, vinice, domy i ľudí holdujúcich len zábavám, ktorí ešte včera tupili nebeských poslov. Dym ohňa sa podobal dymu z hutníckej pece. Krásne siddímske údolie sa zmenilo na púšť. Na tomto pustom mieste už nebolo nikdy nič postavené a zostalo bez života. Všetkým pokoleniam bolo a je svedectvom, ako Božie súdy môžu neodvratne postihnúť ľudskú hriešnosť.

Plamene, ktoré vtedy zničili údolné mestá, sú aj v našej dobe výstražným znamením. Toto strašné a sväté poučenie svedčí o Božom dlhohovievavom milosrdenstve. Jasne nám však pripomína aj medze, za ktoré už ľudia nemôžu v hriechu pokračovať. Za neviditeľnou medznou čiarou ponuky Božej milosti sa končia a prichádza Boží súd.

Vykupiteľ sveta povedal, že sú aj väčšie hriechy než tie, pre ktoré zahynula Sodoma a Gomora. Väčšiu vinu než obyvatelia siddímskeho údolia majú pred Bohom tí, čo hlas evanjelia vyzývajúceho hriešnikov kajat' sa počúvajú, no nedbajú naň. Ešte väčší hriech majú tí, čo tvrdia, že Boha a jeho prikázania poznajú, ale svojím každodenným životom Krista zapierajú. Zo Spasiteľových výstražných slov je zrejmé, že osud Sodomy je svätým napomenutím nielen tým, čo zhrešili, ale všetkým, čo si Božie svetlo a dary jeho milosti nijako nevážia.

[117]

Verný svedok odkazuje efezskému cirkevnému zboru: „*Mám však proti tebe to, že si zanechal svoju prvotnú lásku. Preto si spomeň, odkiaľ si spadol, kajaj sa a konaj ako prv.*“, [Zjavenie Jána 2,4.5](#). Na svoju ponuku lásky a odpustenia Spasiteľ očakáva ozvenu oveľa súcitnejšie a ustarostenejšie, než ako vedia pozemskí rodičia s láskyplným odpustením očakávať návrat svojho trpiaceho márnotrátneho syna. Blúdiacim odkazuje: „*Navráťte sa ku mne a ja sa navrátim k vám.*“, [Malachiáš 3,7](#). Ak však svojvoľník tvrdohlavo odmieta počuť súcitný a láskyplný Boží hlas, nakoniec zostane v temnote. Srdce, ktoré dlhodobo odmieta Božiu lásku, zatvrdí sa v hriechu a vplyv Božej milosti prestane naň pôsobiť. Nešťastne skončí ten, o kom bude musieť prosiaci Spasiteľ nakoniec povedať: „*Je prívržencom modiel, nechaj ho!*“, [Hozeáš 4,17](#). Deň súdu bude siddímskym mestám znesiteľnejší než tým, čo Kristovu lásku poznali, no napriek tomu sa rozhodli ísť cestou hriešneho sveta.

Kto ponuku Božej milosti zľahčuje, nemal by zabúdať na dlhý zoznam neprávostí zaznamenaných proti nemu v nebeských knihách; tam sú totiž záznamy o neprávostiach národov, rodín i jednotlivcov. Boh je dlhohovievavý, vedie záznamy, volá k pokániu a ponúka odpustenie. Nadíde však chvíľa, keď človek vlastnou voľbou rozhodol o svojom večnom určení. Potom už príde len pokyn a rozsudok sa vykoná.

Stav dnešného náboženského sveta znepokojuje. Ľudia si zahrávajú s Božou milosťou. Veľká väčšina ľudí znevažuje Boží zákon, „*keď ľudským rozkazom učia ako učeniam Božím*„, [Matúš 15,9](#). Nevera prevláda aj v cirkevných kruhoch; nie nevera v najširšom zmysle – zjavné popieranie Písma – ale nevera v kresťanskom rúchu, ktorá sa prejavuje podkopávaním viery v Písmo ako Božie zjavenie. Vrucnu oddanosť a životodarnú zbožnosť nahrádza prázdny formalizmus. Následkom toho sa šíri odpadnutie a zmyselné pôžitkárstvo. Kristus povedal: „*Podobne ako to bolo za dní Lóta... priam tak bude aj v deň, keď sa zjaví Syn človeka*„, [Lukáš 17,28.30](#). Pravdivosť týchto slov opätovne potvrdzujú správy o každodenných udalostiach. Svet rýchlo dozrieva k záhube. Čoskoro dopadnú Božie súdy; hriech a hriešnici budú zničení.

[118] Náš Spasiteľ povedal: „*Dávajte si pozor, aby vaše srdcia neotázeli obžerstvom, opilstvom a starosťami o tento život, aby vás onen deň neprekvapil. Lebo príde ako osídlo na všetkých, čo bývajú na povrchu celej zeme*„ – na všetkých, čo sa zaujímajú len o veci tohto sveta. „*Preto bdejte celý čas a modlite sa, aby ste mohli uniknúť všetkému tomu, čo má prísť, a postaviť sa pred Syna človeka*„, [Lukáš 21,34-36](#).

Boh pred zničením Sodomy poslal Lótovi posolstvo: „*Zachráň sa, ide ti o život! Neobzeraj sa a nezastavuj sa v jordánskom okolí, uteč na pohorie, aby si nezahynul*„, [1. Mojžišova 19,17](#). Ten istý varovný hlas počuli aj Kristovi učeníci pred zničením Jeruzalema: „*Keď uvidíte, že vojsko obkľučuje Jeruzalem, vedzte, že sa priblížilo jeho spustošenie. Vtedy tí, čo budú v Judei, nech utečú do hôr*„, [Lukáš 21,20.21](#). Nesmú sa zdržovať zachraňovaním čohokoľvek zo svojho majetku, ale čím skôr musia zužitkovať možnosť úniku.

Možnosť úniku kvôli záchrane života spočívala v neúprosnej odľahčenej od bezbožných. Tak to bolo aj za dní Nóachových, tak to bolo s Lótom i s Kristovými učeníkmi pred zničením Jeruzalema.

Tak to bude aj v posledných dňoch. Varovný hlas možno opätovne počuť v posolstve, ktoré Božiemu ľudu prikazuje, aby sa nepodieľal na šíriacej sa bezbožnosti. Mravnú skazenosť a odpadnutie v náboženskom svete posledných dní videl Ján vo videní o Babylone, onom „*veľkom meste, ktoré kral'uje nad kráľmi zeme*„. [Zjavenie Jána 17,18](#). Pred jeho zničením zaznie volanie: „*Vyjdite z neho, môj ľud, aby ste nemali účasť na jeho hriechoch a aby sa vám nedostalo z jeho rán*„. [Zjavenie Jána 18,4](#). Musí dôjsť k zjavnej odluke od hriechu a hriešnikov, tak ako to bolo za dní Nóachových a Lótových. Medzi Bohom a svetom nie je možný kompromis, nemožno sa obzerať späť na svetské poklady. „*Nemôžete slúžiť aj Bohu aj mamone*„. [Matúš 6,24](#).

Ako kedysi obyvatelia siddímskej roviny, aj dnes ľudia snívajú o blahobyte a mieri. Výstraha Božích poslov znie: Zachráň sa, ide ti o život! Počuť však aj iné hlasy, ktoré vravia: „*Neznepokojujte sa, nieto nijakých dôvodov k obavám*„. Ľudia volajú po bezpečnosti a mieri; nebo však zvestuje, že hriešnikov čoskoro postihne náhla záhuba. Obyvatelia miest nížiny hýrili v roztopašnostiach onej noci pred záhubou a vysmievali sa z úzkostlivých výstrah Božieho posla. Posmievači však zahynuli v plameňoch. Bezbožným a ľahostajným obyvateľom Sodomy sa práve onej noci navždy zavrela brána milosti. Bohu sa nikto nemôže beztrestne posmievať; nemožno si s ním zahrávať: „*Deň Hospodinov prichádza ukrutný s prchkosťou a páľčivým hnevom, aby obrátil zem na pustatinu a vyhubil z nej hriešnikov*„. [Izaiáš 13,9](#). Mnohí ľudia pohrdajú Božou milosťou, a preto ich náhle a neodvratne stihne záhuba. Tí však, čo prijmú varovnú výstrahu, budú prebývať „*v skrýši Najvyššieho*„, a „*odpočívať v tône Všemohúceho*„. Božia pravda im bude „*štitom a pavézou*„. Na nich sa vztáhuje zaslúbenie: „*Nasýtím ho dlhým životom a ukážem mu svoje spasenie*„. [Žalm 91,1.4.16](#).

[119]

Lót zostal v Cóare len krátky čas. Bezbožnosť tam bola taká veľká ako v Sodome. Preto sa zdráhal zostať tam, aby toto mesto nepostihla podobná záhuba. Čoskoro nato bol podľa Božieho pôvodného zámeru aj Cóar zničený. Teraz sa Lót konečne rozhodol odísť do vrchoviny a tam býval v jaskyni. Bol odhodlaný zriecť sa všetkého, čo by mohlo jeho rodinu vystaviť vplyvom ktoréhokol'vek hriešneho mesta. Kliatba Sodomy ho však prenasledovala aj tam. Hriešne správanie jeho dcér bolo dôsledkom hriešneho spolčovania

sa s ľuďmi onoho nerestného mesta. Mravná skazenosť Sodomy ich natoľko ovplyvnila, že už nevideli rozdiel medzi dobrom a zlom. Jediným Lótovým potomstvom boli Moábcia a Ammónci; boli to pokolenia nerestných a modlárskeho buričov proti Bohu a nezmierných nepriateľov Božieho ľudu.

Aký to protiklad medzi životom Abrahámovým a Lótovým! Keďysi žili pospolu, pri jednom oltári vzývali Boha a bývali vedľa seba vo svojich pútnických stanoch. Aká priepasť ich teraz oddeľovala! Lót sa kvôli zisku a zábavám rozhodol žiť v Sodome. Keď však opustil Abrahámov oltár a prestal každodenne prinášať obeť živému Bohu, dovolil aj svojim deťom spolčovať sa s nemravnými modlármi. Bázeň Božia ho však predsa len neopustila a Písmo sväté ho nazýva „spravodlivým“, mužom. Vo svojej spravodlivosti sa trápil nad bezbožnosťou rečí, ktoré musel deň čo deň počúvať, ako aj nad násilím a zločinmi, ktorým nemohol zabrániť. Nakoniec bol zachránený ako „hlaveň vyrvaná z ohňa“, (Zachariáš 3,2), keď predtým prišiel o majetok, ženu a deti. Na sklonku svojho života býval v jaskyni ako divá zver. Svoje dni tu dožíval v ponížení a v hanbe. Neobdaril svet nijakým hodnotným pokolením, stal sa otcom dvoch modlárskeho kmeňov, ktoré bojovali nielen proti Bohu, ale aj proti Božiemu ľudu, kým sa miera ich nepravostí nenaplnila a kým ich nestihla záhuba. Aké strašné bývajú následky jediného nerozvážneho kroku!

Múdry Šalamún hovorí: „Nenamáhaj sa získať bohatstvo; prestaň na to myslieť!“, „Kto baží po zisku, rúca si dom; kto však nenávidí úplatky, bude žiť.“, Príslovia 23,4; 15,27. Apoštol Pavol napísal: „Tí, čo chcú zbohatnúť, upadajú do pokušenia a osídla a do mnohých a nezmyselných žiadostí, ktoré ľuďmi ponárajú do záhuby a zadržania.“, 1. Timoteovi 6,9.

Keď Lót prišiel do Sodomy, bol rozhodnutý nepodľahnúť nepravostiam a svoju domácnosť viesť podľa svojich predstáv. Zámer sa mu však nezdaril. Skazonosné vplyvy okolia mu ochromili vieru. Pod vplyvom stykov jeho dcér s obyvateľmi Sodomy musel postupne podriaďovať aj svoje predstavy ich záujmom. Následky sú známe.

Aj dnes sa však mnohí dopúšťajú podobnej chyby. Pri voľbe domova myslia viac na momentálne výhody než na mravné a spoločenské vplyvy, ktorým sa s rodinami vystavujú. Nazdávajú sa,

že krásne a úrodné prostredie či bohaté mesto im môžu poskytnúť väčší blahobyt. Práve tam však budú ich deti vystavené pokušeniam. Často tam totiž nadväzujú známosti, ktoré nepriaznivo pôsobia na ich duchovný život a na správny vývoj povahy. Prostredie uvoľnenej morálky, nevery a duchovnej vlačnosti ochromuje výchovný vplyv rodičov. Na mladých ľuďoch nepriaznivo pôsobia príklady neposlušnosti voči rodičom i Bohu. Mnohí sa potom stýkajú s nevercami a svoj osud spájajú s Božími nepriateľmi.

Boh chce, aby sme pri výbere domova uvažovali predovšetkým o mravných a náboženských vplyvoch, ktoré budú ovplyvňovať našu rodinu. Pritom môžeme byť vystavení skúške, pretože mnohí z nás si nemôžu vybrať také prostredie, aké by chceli. Nech nás však povinnosti zavedú kamkoľvek, Boh nám pomôže obstať v pokušeniach za predpokladu, že sa spoľahneme na Kristovu milosť, že budeme bdieť a modliť sa. Nesmieme sa však dobrovoľne vystavovať vplyvom, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú výchovu kresťanskej povahy. Pamätajme však, že dobrovoľným vyhl'adávaním svetského, nevereckého prostredia zarmucujeme Boha a z domácnosti vyháname svätých anjelov. Tí, čo chcú svojim deťom zabezpečiť pozemské bohatstvo a vplyvné postavenie na úkor večných hodnôt, nakoniec zistia, že tieto zdanlivé výhody znamenajú vlastne veľkú stratu. Mnohí budú ako Lót svedkami záhuby svojich detí, pričom jej sami uniknú len o vlas. Ich celoživotné úsilie bolo márne a ich život je žalostným nezdarom. Pri väčšej rozvážnosti mohli mať ich deti menej pozemského blahobytu, no väčšiu istotu večného dedičstva.

Dedičstvo, ktoré zasl'úbil Boh, nie je z tohto sveta. Abrahám nemal na zemi „*ani na stopu nohy dedičstva*„ [Skutky apoštolov 7,5](#). Bol síce veľmi bohatý, ale svoj majetok užíval na Božiu slávu a pre dobro blížnych. Tento svet však nepokladal za svoj domov. Boh ho vyzval, aby odišiel zo svojho modloslužobného prostredia s prísľubom, že mu do večného vlastníctva dá kanaánsku krajinu. Nezískal ju však ani Abrahám, ani jeho syn, ani jeho vnuk. Keď Abrahám potreboval miesto, kam by pochoval svoju mŕtvolu manželku, kúpil ho od Kanaáncov. Tento skalný hrob pri machpelskej jaskyni mu zostal jediným majetkom v zasl'úbenej zemi.

Božie slovo však nesklamalo ani napriek tomu, že jeho konečným naplnením nebolo obsadenie Kanaánu Izraelcami. „*Prisľúbenia boli dané Abrahámovi a jeho potomstvu*„ [Galat'anom 3,16](#). Sám

Abrahám mal mať podiel na dedičstve. Naplnenie Božieho zasl'úbenia môže zdanlivo otáľat', lebo „*u Pána je jeden deň ako tisíc rokov a tisíc rokov ako jeden deň.*„ Môže sa zdať, že jeho uskutočnenie mešká, ale v stanovený čas „*určite sa splní, nebude meškať.*„ [Habakuk 2,3](#). Dar sl'úbený Abrahámovi a jeho potomstvu neznamenal len krajinu Kanaán, ale celú zem. Apoštol hovorí: „*Ved' Abrahám ani jeho potomstvo nedostali pris'úbenie, že budú dedičmi sveta skrze zákon, ale skrze spravodlivosť z viery.*„ [Rimanom 4,13](#). Písmo jasne hovorí, že zasl'úbenia, ktoré dostal Abrahám, splní Kristus. Tí, čo patria Kristovi, sú „*Abrahámovým potomstvom a podľa pris'úbenia dedičmi.*„ ([Galat'anom 3,29](#)), dedičmi „*neporušiteľného, nepoškvrneného a nevädnuceho dedičstva.*„ ([1. Petra 1,4](#)) – zeme zbavenej kliatby hriechu. „*Kráľovstvo však a moc i veľkosť kráľovstva pod celým nebom budú odovzdané ľudu svätých Najvyššieho.*„ ([Daniel 7,27](#)) a „*pokorní budú vlastniť zem a radovať sa v hojnosti blaha.*„ [Žalm 37,11](#).

Boh umožnil Abrahámovi, aby smel zahliadnuť toto večné dedičstvo a patriarcha sa uspokojil s touto nádejou. „*S vierou sa usadil v zasl'úbenej zemi ako v cudzej a býval v stanoch s Izákom a s Jákobom, spoludedičmi toho istého zasl'úbenia. Lebo čakal na mesto s pevnými základmi, ktorého staviteľom a tvorcom je Boh.*„ [Židom 11,9.10](#).

O Abrahámovom potomstve čítame: „*Všetci títo umierali vo viere, aj keď nedosiahli to, čo bolo pris'úbené, ale z diaľky to videli a pozdravovali; a vyznávali, že sú na zemi iba cudzincami a pútnikmi.*„ [Židom 11,13](#). Ak chceme získať tú „*lepšiu to jest nebeskú.*„ vlast' ([Židom 11,16](#)), potom musíme byť na zemi pútnikmi a cudzincami. Tí, čo sú Abrahámovými deťmi, s patriarchom hľadajú mesto, „*ktorého staviteľom a tvorcom je Boh.*„ [Židom 11,10](#).

Abrahám zostarol a vedel, že čoskoro zomrie. Ak mal zabezpečiť, aby sa jeho potomstvu splnilo Božie zasl'úbenie, musel ešte niečo urobiť. Boh vyvolil Izáka za jediného bezprostredného Abrahámovho nástupcu a strážcu Božieho zákona. Tento ďalší otec vyvoleného národa bol však dosiaľ slobodný. Keďže Kanaánci slúžili modlám, Boh svojmu ľudu prísne zakázal uzatvárať s nimi manželské zväzky, lebo vedel, že také manželstvá vedú k odpadnutiu od Boha. Patriarcha sa obával, že zhubné vplyvy, ktorým bol jeho syn vystavený, môžu naňho nepriaznivo pôsobiť. V Izákovej povahe sa odzrkadľovala Abraháмова neochvejná viera v Boha a odovzdanosť do Božej vôle. No napriek svojej živej povahe bol mäkký, povolný a ochotný. Ak by nedostal bohabojnú ženu, hrozilo nebezpečenstvo, že v záujme domáceho pokoja obetuje svoje zásady. Abrahám vedel, že správna voľba ženy pre jeho syna je záležitosť krajne dôležitá. Šlo mu predovšetkým o to, aby synovi našiel ženu, ktorá ho neodvedie od Boha.

V dávnych časoch sa o manželský zväzok detí starali obvykle rodičia. Tento zvyk zachovávali aj tí, čo uctievali Boha. Nikto nemusel uzavrieť manželstvo s niekým, koho nemiloval. Mladí ľudia pri výbere toho, komu venujú svoju náklonnosť, sa však riadili radou svojich skúsených bohabojných rodičov. Odpor proti tejto zvyklosti sa pokladal za zneuctenie rodičov, ba za zločin.

Izák rád prenechal záležitosť svojej svadby otcovi, lebo bezvýhradne dôveroval jeho múdrosti a láske. Veril tiež, že jeho voľbu bude usmerňovať sám Boh. Patriarcha sa upriamil na príbuzných svojho otca v Mezopotámii. Aj keď ich už čiastočne ovplyvnila modloslužba, predsa len poznali a uctievali pravého Boha. Keďže Izák nesmel opustiť Kanaán a ísť bývať do Mezopotámie, bola nádej, že niektoré dievča z rodiny sa vydá za Izáka a bude verne uctievať živého Boha. Abrahám zveril túto dôležitú záležitosť „svojmu staršiemu služobníkovi,, skúsenému a zdravo uvažujúcemu zbožnému mužovi, ktorý mu už dlhé roky verne slúžil. Ten mu mal pred Bo-

[123] hom prísazne potvrdiť, že Izákovi nevyberie Kanaánku, ale dievča z Náchorovej rodiny v Mezopotámii. Prikázal mu, aby Izáka nebral so sebou. Ak nenájde dievča, ktoré by chcelo svojich príbuzných opustiť, prísahy bude zbavený. Abrahám ho povzbudil k tejto neľahkej a chúlostivej úlohe uistením, že jeho poslanie bude úspechom korunovať sám Boh. Povedal mu: „*Hospodin, Boh nebies, ktorý ma vyviedol z môjho otcovského domu, z mojej vlasti... on sám pošle pred tebou anjela.*“, [1. Mojžišova 24,7](#).

Posol sa bez meškania pripravil na cestu. Kvôli svojmu sprievodu, ako aj pre potrebu nevestinej družiny, ktorá sa s ním vráti, vzal so sebou desať tiav a mnohé dary pre nevestu a jej priateľov. Potom sa vydal na ďalekú cestu smerom k Damasku až k úrodným nížinám okolia Veľkej rieky východu. Po príchode do „*Náchorovho mesta*“, Cháranu, sa zastavil pri studni pred hradbami, kam večer prichádzali ženy po vodu. Abrahámov sluha Elíezer si v týchto tiesnivých chvíľach plne uvedomoval svoju zodpovednosť. Voľba, ktorou bol poverený, bude mať závažné dôsledky nielen pre rodinu jeho pána, ale aj pre budúce pokolenia. Ako však má správne vybrať medzi celkom cudzími ľuďmi? Spomenul si na Abrahámove slová, že Boh pošle svojho anjela, ktorý ho bude predchádzať, a preto sa modlil, aby od neho dostal radu. Keďže v rodine svojho pána si zvykol na vládne správanie a pohostinnosť, prosil teda, aby sa dievča, ktoré Boh vyvolí, prejavilo nejakým láskavým skutkom.

Len čo modlitba odznela, jej účinok bol okamžitý. Medzi ženami, ktoré sa zišli k studni, jeho pozornosť upútalo dievča svojím prívetivým správaním. Keď odchádzalo od studne, vykročil za ňou a požiadal ju o trochu vody z džbánu, ktorý niesla na pleci. Ona ochotne vyhovelá jeho prosbe a povedala, že napojí aj jeho ťavy. Bývalo zvykom, že takto sa o stáda svojich otcov starali aj kniežacie dcéry. Dievča bolo „*na pohľad veľmi krásne*“; jej ochota a úslužnosť svedčili o láskavom srdci a o činorodej, rezkej povahe. Elíezer v tom videl Boží pokyn a za láskavosť ju bohato odmenil. Spýtal sa jej, z ktorej rodiny pochádza. Keď sa dozvedel, že je dcérou Abrahámovho synovca Betúela, „*sklonil sa pred Hospodinom a dobrorečil Bohu*“, [1. Mojžišova 24,48](#).

Elíezer sa potom spýtal, či by v dome jej otca nemohol prenocovať. Keď jej dľakoval, prezradil, že ho poslal Abrahám. Len čo dievča prišlo domov, vyrozprávalo svoj zážitok. Jej brat Lában sa

hned' rozhodol pozvať cudzinca aj so sprievodom do príbytku a pohostiť ich.

Sluha Elíezer sa nechcel dotknúť jedla, kým nerozpovie po čo prišiel, ako sa pri studni modlil, čo nasledovalo a potom dodal: *„Teraz, ak chcete môjmu pánovi preukázať láskavosť a vernosť, povedzte mi to; ak však nie, aj to mi povedzte, a ja sa obrátim napravo alebo naľavo.“* Odpoveď znela: *„Táto vec vyšla od Hospodina, nemôžeme ti na to odpovedať ani po zlom, ani po dobrom. Tu pred tebou je Rebeka, vezmi ju a chod'.* *Nech sa stane ženou syna tvojho pána, ako hovoril Hospodin.“*, [1. Mojžišova 24,49-51](#).

[124]

Po súhlase rodiny sa Elíezer spýtal Rebeky, či chce odísť tak ďaleko od otcovského domu a vydať sa za Abrahámovho syna. Po tom všetkom, čo sa stalo, Rebeka uverila, že Boh ju vybral za ženu Izákovi, a povedala: *„Pôjdem.“*, [1. Mojžišova 24,58](#).

Elíezer, ktorý v duchu videl radosť svojho pána, že poslanie bolo úspešné, nedal sa dlho zdržovať a hned' ráno sa so sprievodom vydal na cestu domov. Abrahám býval v Beér-Šebe a Izák, ktorý na okolitých pahorkoch pásol stáda svojho otca, prišiel do otcovho stanu a tam čakal na príchod posla z Cháranu. *„Ked' sa chýlilo k večeru, Izák vyšiel na pole rozjímať; vtom pozdvihol oči a zazrel prichádzať t'avy. Aj Rebeka pozdvihla oči a ked' zazrela Izáka, zosadla z t'avy a spýtala sa sluhu: Kto je tamten muž, čo kráča poľom nám v ústrety? Sluha odpovedal: To je môj pán. Vtedy vzala závoj a zahalila sa. Sluha potom vyrozprával Izákovi všetko, čo vykonal. Izák ju voviedol do stanu svojej matky Sáry. Vzal si Rebeku za ženu a zamiloval si ju. A tak Izák našiel útechu po smrti svojej matky.“*, [1. Mojžišova 24,63-67](#).

Abrahám si pozorne všímal následky manželstiev medzi bohabojnými a bezbožnými ľuďmi, a to od čias Kainových až po svoju súčasnosť. Sám znášal následky svojho zväzku s Hagarou a videl aj následky manželstva Izmaelovho a Lótovho. Nedostatok viery u Abraháma a Sáry viedol k narodeniu Izmaela, k zmiešaniu semena spravodlivého s bezbožným. Otcov vplyv na tohto syna podrývali nielen tí, čo z matkinej strany uctievali modly, ale aj Izmaelove styky s pohanskými ženami. Hagar a ženy, ktoré vybrala pre Izmaela, žiarlili na Abrahámovu rodinu a patriarcha sa márne snažil tieto pocity v nich potlačiť.

Abrahámovo poučenie a príklad zanechali v Izmaelovi určité stopy, no vplyv jeho žien viedol domácnosť k modlárstvu. Odluka od otca a znechutenie vo vlastnom domove, kde pociťoval nedostatok lásky a Božej bázne, dohnali Izmaela k nespútanému životu púšťového lúpežníka – „*jeho ruka bude proti všetkým a ruky všetkých budú proti nemu*„. [1. Mojžišova 16,12](#). V starobe oľutoval svoju bezbožnosť a vrátil sa k Bohu svojho otca, no povaha, ktorou dedične poznačil svoje potomstvo, sa už nezmenila. Stal sa praotcom mocného, nespokojného pohanského národa a Izákovým potomkom spôsobil mnoho protivenstva a utrpenia.

[125] Aj Lót mal neveriacu sebeckú ženu, ktorá sa ho všemožne snažila odpútať od Abraháma. Lót len kvôli nej zostal v Sodome. V tomto hriešnom meste mu chýbali rady múdreho, bohobojného patriarchu. Vplyv jeho ženy a mestskej spoločnosti ho takmer zviedli k odpadnutiu od Boha. Základ viery z mladosti však v paľbe pokušení pretrvával aj napriek tomu, že Lótova svadba a jeho rozhodnutie usídlit' sa v Sodome boli len začiatkom celej reťaze udalostí, ktoré v priebehu pokolení priniesli svetu mnoho zla.

Bohobojný človek sa nemôže bez nebezpečenstva spájať s niekým, kto sa Boha nebojí. „*Či idú dvaja spolu, ak sa nedohodli?*„, [Ámos 3,3](#). Šťastie a blaho manželského zväzku závisí od toho, ako sa dvaja ľudia vedia zjednotiť. Medzi veriacim a neveriacim pretrváva veľký rozdiel v zámeroch, vo vkuse a v záľubách. Každý potom slúži inému pánovi, medzi ktorými nie je možná zhoda. Nech by zásady jedného z nich boli akokoľvek čisté a úprimné, vplyv neveriaceho druhu bude ho odvracať od Boha.

Ak niekto uzavrel manželstvo ako človek neveriaci, potom po svojom obrátení berie na seba veľký záväzok vernosti voči svojmu druhovi, bez ohľadu na ich prípadné odlišnosti v otázkach viery. Božie požiadavky musia mať prednosť pred všetkými pozemskými zväzkami, hoc aj za cenu neľahkých skúšok a prenasledovania. Vernosť spojená s láskou a pokorou si môže neveriaceho druhu získať. Písmo odrádza od manželstva kresťana s neveriacim partnerom. Boží príkaz znie: „*Net'ahajte cudzie jarmo s neveriacimi*„. [2. Korint'anom 6,14](#).

Boh vysoko poctil Izáka, keď si ho vybral za dediča zasl'úbenia, ktorý svetu sprostredkuje Božie požehnanie. Izák sa vo svojich štyridsiatich rokoch podriadil rozhodnutiu svojho otca. Ten poveril

svojho skúseného a bohabojného sluhu Elíezera, aby jeho synovi Izákovi vybral ženu. V Písme čítame, že toto manželstvo bolo krásnym a výstižným obrazom rodinného št'astia. „Izák ju voviedol do stanu svojej matky Sáry. Vzal si Rebeku za ženu a zamiloval si ju. A tak Izák našiel útechu po smrti svojej matky.,, 1. Mojžišova 24,67.

Aký to rozdiel medzi Izákovým prístupom k manželstvu a správaním dnešných mladých ľudí, niektorých kresťanov nevynímajúc. Mladí ľudia sa často nazdávajú, že len oni majú právo rozhodovať, komu venujú svoju náklonnosť, a že im do toho nemajú čo zasahovať ani rodičia, ba ani Boh. Skôr ako dospejú, cítia sa byť celkom spôsobilí, aby mohli rozhodovať aj bez pomoci rodičov. Obvykle však postačí niekoľko rokov manželského života, aby zistili, že sa zmýlili. Vtedy však už býva neskoro naprávať neblahé následky. Rovnaká nerozvážnosť a nedostatok sebaovládania pri unáhlenej voľbe spôsobujú ďalšie zhoršenie vzťahu, takže z manželstva sa nakoniec stáva neznesiteľné jarmo. Mnohí sa takto pripravia o št'astie a blaho nielen v živote časnom, ale aj o skvelú nádej života budúceho.

[126]

Ak je vôbec niečo, o čom treba veľmi starostlivo uvažovať a pri čom treba dbať na radu starších a skúsenejších, potom je to manželstvo. Pred týmto celoživotne záväzným rozhodnutím treba hľadať radu v Božom slove a v modlitbe o Božiu pomoc.

Rodičia by nikdy nemali zabúdať na mieru zodpovednosti za budúce št'astie svojich detí. Izákova úcta k rozhodovaniu jeho otca bola ovocím výchovy k poslušnosti. Abrahám vyžadoval od svojich detí úctu k úsudku rodičov. Patriarcha svojím každodenným životom dokazoval, že rodičia si úctu nevyžadujú zo sebeckých pohnútok, ale z lásky v záujme št'astia a blaha svojich detí.

Otcovia a matky by nemali zabúdať, že sú povinní dohliadnuť na to, aby ich dospievajúce deti venovali svoju náklonnosť tým, čo im budú vhodnými životnými partnermi. Mali by si uvedomiť, že z Božej milosti sú povinní formovať povahu svojich detí vlastným príkladom a poučením, aby mali na zreteli len pravdu a dobro. Rovnaké povahy sa navzájom priťahujú a vedia sa oceniť. Ak do srdc detí a mladých ľudí zasejeme lásku k pravde, k dobru a k čistote, potom budú vyhľadávať ľudí s podobnými vlastnosťami.

Rodičia by mali svojou povahou a rodinným životom byť príkladom pôsobenia lásky a milosti nebeského Otca, aby v rodinnom

kruhu bolo plno slnečného tepla a jasů. Pre deti to má väčšiu cenu než všetok pozemský majetok. Láska rodinného kruhu ich potom bude stále sprevádzať ako živá spomienka na detstvo v domácnosti s rajským ovzduším pokoja a šťastia. Keď že členovia rodiny nemávajú rovnakú povahu, často je v domácnosti potrebná trpezlivosť a znášanlivosť. Láska a sebaovládanie môžu všetkých zjednotiť.

Pravá láska je vzácny a svätý poklad, pretože sa zásadne líši od lásky nielen náhleho vzplanutia, ale v dôsledku životných skúšok aj rovnako krátkeho trvania. Plnenie povinností v rodičovskom dome je pre mladých ľudí najlepšou prípravou na založenie vlastných domácností. Mali by sa teda cvičiť v sebazapieraní a v úprimnej láskavosti, zdvorilosti a v kresťanskej vládnote. Takto si v srdci zachovajú lásku. Muž, ktorý v takej rodine vyrástol a stal sa hlavou vlastnej rodiny, bude vedieť, ako má dbať o šťastie tej, ktorú si vybral za spoločníčku svojho života. Láska sa potom manželstvom nekončí, ale začína.

16. kapitola — Ézav a Jákob

[127]

Izákovi synovia, dvojčatá Ézav a Jákob, mali celkom opačné povahy, ako aj životný údel. Na tento protiklad upozornil Boží anjel ešte pred ich narodením. Keď sa totiž Rebeka vrúcne modlila a žiadala od Hospodina odpoveď na svoju otázku, anjel jej odpovedal, že porodí dvoch synov, a oznámil jej aj priebeh ich života. Každý z nich bude na čele mocného národa, no jeden z týchto národov bude väčší ako druhý a väčší bude slúžiť menšiemu.

Ézav sa už v detstve rád zabával a celý svoj záujem sústredil na to, čo práve prežíval. Búril sa proti každej zábrane, rád sa potuloval a čoskoro sa stal lovcem. Preto si ho otec obľúbil. Pokojnému, mierumilovnému pastierovi sa páčila odvaha a sila jeho staršieho syna, ktorý medzi vrchmi v nehostinnej pustatine rád lovil a domov sa vracal s úlovkom pre svojho otca, ako aj s mnohými dobrodružnými zážitkami. Jákob bol naproti tomu hľbavý, usilovný a starostlivý muž, ktorý žil viac v budúcnosti ako v prítomnosti, rád sa zdržiaval doma pri stáde a na poli. Jeho trpezlivosť a vytrvalosť, usilovnosť a ostražitosť si viac cenila matka. Z jeho zdržanlivej a nevtieravej pozornosti mávala väčšiu radosť ako z príležitostných hrmotných prejavov Ézavovej lásky. Rebeka mala radšej Jákoba.

Božie zaslúbenia, ktoré dostal Abrahám a po ňom znova jeho syn, pokladal Izák s Rebekou za hlavný cieľ svojich túžob a nádejí. O týchto zaslúbeniach hovorili aj pred Ézavom a Jákobom. Poučili ich o význame prvorodenstva, pretože na jeho základe mohol syn zdediť nielen pozemský majetok, ale aj duchovné prvenstvo. Kto mal právo prvorodenstva, býval kňazom rodiny a z jeho potomstva mal prísť Vykupiteľ sveta. Z prvorodenstva však vyplývali aj určité povinnosti. Ten, kto získa toto požehnanie, musí svoj život zasvätiť Božej službe, musí žiť podľa Božích ustanovení, ako podľa nich žil aj Abrahám. Podľa Božích rád musí postupovať aj pri vstupe do manželského zväzku i v ostatných rodinných záležitostiach.

Izák oboznámil svojich synov s právami a povinnosťami vyplývajúcimi z provorodenstva a jasne určil, že Ézav ako starší syn, má

[128]

naň nárok. Ézav však nejavil nijaký záujem o zbožnosť ani sklon k duchovnému životu. Požiadavky vyplývajúce z práv prvorodenstva pokladal za nepríjemné ba odporné zábrany. Zákon, ktorý bol podmienkou Božej zmluvy s Abrahámom, sa Ézavovi javil ako otrocké jarmo. Zahl'adený do vlastných záľ'ub chcel byť voľ'ný, aby mohol robiť, čo chce. Šť'astie videl v moci a v bohatstve, v hodovaní a v zábavách. Prvoradým záujmom jeho nespútaného a nestáleho života bola neobmedzená voľ'nosť. Rebeka často myslela na anjelove slová, pretože lepšie poznala povahy svojich synov než jej muž. Bola presvedčená, že dedičstvo Božieho zasl'úbenia patrí Jákobovi. Márne však Izákovi pripomínala anjelove slová; on zostal vo svojom rozhodnutí neoblomný a ď'alej uprednostňoval Ézava.

Jákob sa od svojej matky dozvedel, že podľa Božieho určenia prvorodenstvo patrí jemu, preto priam dychtivo túžil po prednostnom postavení, ktoré z prvorodenstva vyplýva. Otcovo bohatstvo ho vôbec nezaujímal, vytúženým cieľom mu bolo duchovné prvorodenstvo. V hĺbke duše si prial mať spoločenstvo s Bohom, aké mal Abrahám, prinášať za rodinu zmierujúcu obeť, byť praotcom vyvoleného národa i zasl'úbeného Mesiáša a zdediť večnú blaženosť obsiahnutú v prisľ'úbeniach Božej zmluvy. Celú svoju myseľ upriamil na budúcnosť v snahe pochopiť neviditeľné požehnania a porozumieť im.

S utajenou túžbou počúval všetko, čo otec rozprával o duchovnom prvorodenstve. V pamäti si uchovával všetko, čo mu o tom povedala matka. Keď že o tom ustavične rozmýšľ'al, stalo sa mu to hlavnou záležitosťou života. Jákob síce uprednostňoval večné požehnanie pred časným, no Boha, ktorého uctieval, z vlastnej skúsenosti nepoznal. Ešte nemal srdce obnovené Božou milosťou. Nazdával sa, že Božie zasl'úbenie sa nesplní, kým právo na prvorodenstvo bude mať Ézav. Stále uvažoval o tom, ako by si mohol zabezpečiť požehnanie, po ktorom tak túžil a ktoré si jeho brat takmer necenil.

Keď sa raz Ézav vrátil unavený a vyčerpaný z lovu, požiadala Jákoba, aby sa mu dal najesť z toho, čo pripravil. Prvorodenstvom stále zaujatý Jákob pohotovo využil príležitosť a bratovi ponúkol jedlo za prvorodenstvo. Lahostajný a nerozvážny lovec povedal: „*Už beztak idem umrieť, načo mi je teda prvorodenstvo?*“, [1. Mojžišova 25,32](#).

Za misu varenej šošovice sa prísazne vzdal svojho prvorodenstva. O malú chvíľu sa mohol najesť v otcovom stane. Keď že však nevedel odolať okamžitému pokušeniu jedla, ľahkomyselne sa zriekol drahocenného dedičstva, ktoré Boh zasl' úbil jeho otcom. Ézava vždy zaujímala len prítomná chvíľa. Vedel obetovať nebeské záujmy za veci pozemské, budúci majetok vymeniť za okamžitý pôžitok.

„*Tak pohrdol Ézav prvorodenstvom.*“, 1. Mojžišova 25,34. Keď sa ho zbavil, pocítil úľavu. Teraz mu už nič nebránilo robiť, čo sa mu zachce. Mnohí ľudia sú aj dnes ochotní predať svoje prvorodenstvo, svoje právo na čisté, nepoškvrnené a večné dedičstvo v nebi za chvíľkový pôžitok, mylne nazývaný slobodou. [129]

V stálej honbe za prízemnými pôžitkami, vzal si Ézav dve cheťské ženy, ktoré uctievali falošných bohov. Ich modloslužba veľmi zarmucovala Izáka a Rebeku. Ézav tým porušil jednu zo zmluvných podmienok, ktorá zakazovala sobáš medzi príslušníkmi vyvoleného národa a pohanmi. Izák však ešte stále zotrval na svojom rozhodnutí odovzdať právo prvorodenstva na Ézava. Na jeho rozhodnutí nemohli nič zmeniť ani Rebekine námietky, ani Jákobova túžba po požehnaní, ba ani Ézavova ľahostajnosť k povinnostiam vyplývajúcim z prvorodenstva.

Len po rokoch sa Izák ako oslepnutý stavec očakávajúci blízku smrť konečne rozhodol udeliť požehnanie svojmu staršiemu synovi. Keď že vedel, že Rebeka a Jákob s jeho zámerom nesúhlasia, rozhodol sa vykonať tento slávnostný obrad celkom tajne. Keď že sa pri podobnej príležitosti zvykla robiť hostina, patriarcha povedal synovi: „*Vyjdí na pole, ulov mi zver a priprav mi pochúťku, akú mám rád... a požehnám ťa prv ako umriem.*“, 1. Mojžišova 27,3.4.

Rozhovor vypočula Rebeka a bola presvedčená, že odporuje zjavenej Božej rade. Hrozilo nebezpečenstvo, že Izák vykoná niečo proti Božej vôli a mladší syn nebude môcť splniť Božie poslanie. Keď že presviedčať Izáka bolo márne, rozhodla sa použiť úskok.

Len čo Ézav odišiel na lov, Rebeka začala uskutočňovať svoj zámer. Rozpovedala Jákobovi, čo sa stalo, a obaja bezodkladne začali mariť otcov zámer požehnať Ézava. Matka uist'ovala Jákoba, že ak poslúchne jej rady, potom podľa Božieho prísľubu získa požehnanie on. Jákob spočiatku s matkiným navrhovaným plánom nesúhlasil. Tiesnila ho predstava, že by mal otca oklamať. Cítil, že následkom takého hriechu môže byť skôr zlorečenie než požehna-

nie. Nakoniec však obavy premohol a s matkiným návrhom súhlasil. Nehodlal síce spáchať veľký podvod, no keď prišiel k otcovi, videl, že zašiel prid'aleko a že už nemôže ustúpiť. Získal teda požehnanie podvodom.

[130] Plán sa Rebeke a Jákobovi vydaril. Týmto podvodom si však pripravili veľké trápenie a starosti. Keď Boh vyhlásil, že Jákob získa prvorodenstvo, jeho slovo by sa bolo určite splnilo v pravý čas, keby boli vytrvali vo viere a vyčkali na Boží zásah. Podobne však, ako ne jeden z dnešných nedôsledných kresťanov, ani matka so synom nechceli všetko ponechať v Božích rukách. Rebeka trpko oľutovala svoju nerozvážnu radu synovi. Následkom nej sa musela s Jákobom rozlúčiť a už nikdy nevidela jeho tvár. Odvtedy, čo Jákob získal právo prvorodenstva, začali ho tiesniť výčitky svedomia. Previnil sa proti svojmu otcovi, svojmu bratovi, svojmu svedomiu i proti Bohu. V priebehu hodiny spáchal čin, ktorý ľutoval po celý život. Svoj čin si živo a bolestne uvedomoval aj po rokoch, keď mu krvácalo srdce nad bezbožnosťou vlastných synov.

Len čo Jákob vyšiel zo stanu svojho otca, z lovu sa vrátil Ézav. Aj keď sa svojho prvorodenstva prísazne zriekol, bol odhodlaný získať z neho vyplývajúce požehnanie napriek bratovým nárokom. S duchovným prvorodenstvom súviselo časné prvorodenstvo, ktoré mu zaručovalo vedúce postavenie v rodine a dvojnásobný podiel z otcovho majetku. Hodnotu tohto požehnanie si dobre uvedomoval. Teraz otcovi povedal: *„Otče môj, vstaň a zajedz si z úlovku svojho syna, aby si ma mohol požehnať.“*, [1. Mojžišova 27,31](#).

Nevidiaci a teraz bolesťou rozochvený otec si uvedomil, že bol oklamaný. To, v čo tak vytrvalo dúfal a na čo tak dlho čakal, bolo zmarené a vžíval sa do sklamanie svojho staršieho syna. Náhle však pochopil, že jeho zámery skrížila Božia prozreteľnosť a uskutočnila to, čomu chcel zabrániť. Spomenul si na slová, ktoré anjel povedal Rebeke a napriek hriechu, ktorého sa Jákob dopustil, videl v ňom teraz toho, ktorý uskutoční Božie zámery. Pri požehnávaní Jákoba predsa cítil v sebe prorockého ducha. Keď si teraz všetky okolnosti uvedomil, potvrdil požehnanie, ktoré nevedomky dal Jákobovi: *„Požehnal som ho, a bude požehnaný.“*, [1. Mojžišova 27,33](#).

Keď mal Ézav požehnanie na dosah, nijako si ho necenil; zatúžil po ňom len teraz, keď ho navždy stratil. Naplno prejavil prudkosť svojej pudovej a vášnivej povahy a zmocnil sa ho strašný hnev a zú-

rivosť. Veľmi roztrpčene vykrikol: „Požehnaj aj mňa, otče môj!“, A dodal: „Pre mňa si nezachoval požehnanie?“, 1. Mojžišova 27,34.36. Raz vyslovené požehnanie Izák už odvolať nemohol. Právo prvorođenstva, ktorého sa Ézav tak nerozvážne zriekol, už nemohol znova získať. Svoje dedičstvo predal za jediné jedlo, aby okamžite ukojil neovládanú žiadosť. Nijaké ľahkovážne premárnené požehnanie sa nedalo získať späť ani sebakajúcnejším poznaním vlastnej neuváženosti. „Nenašiel možnosť nápravy, hoci ju so slzami hl’adal.“, Židom 12,16.17. Aj keď už Ézav prvorođenstvo získať nemohol, ešte vždy mal možnosť kajúcne sa utiekať k Božej milosti. Jeho žiaľ nepochádzal z hlbokého presvedčenia, že zhrešil, preto ani netúžil po zmierení s Bohom. Žiaľil nad následkom svojho hriechu, nie nad hriechom samým.

Pre svoju ľahostajnosť voči Božiemu požehnaniam a k Božím požiadavkám dostal Ézav v Písme označenie „rúhavý“. Stal sa výstražným symbolom tých, čo si málo vážia vykúpenie, ktoré im pripravil Kristus, ako aj tých, čo pre pozemské veci sú ochotní obetovať svoje nebeské dedičstvo. Veľká väčšina ľudí žije len pre prítomnosť a nedbá o budúcnosť. Žijú podľa Ézavovej zásady: „Jedzme a pime, lebo zajtra umrieme.“, 1. Korint’anom 15,32. Zmietajú ich rôzne záľuby a nechcú si nič odoprieť. Radšej sa zrieknu toho najdrahšieho. Ak sa majú rozhodnúť medzi ukojením nízkych žiadostí a nebeským požehnaním, radšej uprednostnia svoje vášne a pohrdnú Bohom i nebom. Mnohí ľudia, a žiaľ, aj spomedzi kresťanov, holdujú záľubám, ktoré škodia zdraviu a otupujú duchovnú citlivosť. Ak im pripomeniete povinnosť zrieknuť sa každej telesnej i duševnej nečistoty a v bázni Božej sa posväcovať v zbožnosti, urazia sa. Dobre vedia, že ak chcú získať večný život, nemôžu sa oddávať pôžitkom. Keďže cesta k večnému životu je im priúzkou, radšej po nej d’alej nejdú.

Celé zástupy ľudí predávajú svoje duchovné prvorođenstvo za omamné pôžitky. Za chvíľkové opojenie, ktoré človeka oslabuje a ponizuje, vedia obetovať zdravie, otupiť si duševné schopnosti a zrieknuť sa neba. Ako Ézav pochopil nerozvážnosť svojej unáhlenej výmeny, keď už náprava nebola možná, tak to bude aj v Boží deň súdu s tými, čo svoje nebeské dedičstvo vymenili za sebecké pôžitky.

[131]

17. kapitola — Jákobov útek a vyhnanstvo

Jákob utiekol z otcovského domu v strachu, že rozhnevaný Ézav splní svoju hrozbu a pripraví ho o život. Šiel však s požehnaním svojho otca. Izák obnovil prísľub zmluvy a Jákobovi ako jej dedičovi prikázal, aby si ženu hľadal v rodine svojej matky v Mezopotámii. Na túto dlhú cestu však Jákob odchádzal skormútený a osamelý. S palicou v ruke prešiel stovky kilometrov krajinou divokých kočovných kmeňov. Trápený výčitkami svedomia a strachom o život, radšej sa ľuďom vyhýbal, aby mu jeho rozhnevaný brat nemohol prísť na stopu. Obával sa, že navždy stratil prísľub Božieho požehnaní, pričom ho satan tiesnil pokušením.

Večer druhého dňa bol už Jákob ďaleko od otcových stanov. Uvedomoval si, že je vyhnancom a že všetko svoje trápenie si pripravil sám svojím nerozvážnym správaním. Tiesnený zúfalstvom a beznádejou sa nechcel ani modliť. Vo svojej osamelosti cítil potrebu Božej ochrany ako nikdy predtým. V slzách a v hlbokkej pokore vyznával svoj hriech a prosil o nejaký dôkaz, že ho Boh neopustil. Jeho ubolené srdce však nenachádzalo úľavu. Stratil všetku sebadôveru a obával sa, že Boh jeho otcov ho zavrhol.

Boh však Jákoba neopustil. Jeho milosť sprevádzala aj tohto zblúdilého, maloverného služobníka. Pán sa zjavil Jákobovi taký, akého v tejto chvíli práve potreboval – ako súcitný Spasiteľ. Jákob zhrešil, ale jeho srdce prenikla vd'ačnosť, keď mu zjavil možnosť opätovného získania Božej milosti.

Po dlhej ceste si unavený Jákob ľahol na zem a namiesto podušky si pod hlavu dal kameň. V sne sa mu zjavil krásny žiarivý rebrík, siahajúci z neba na zem. Po ňom zostupovali a vystupovali anjeli. Nad ním stál sám vznešený Hospodin a Jákob počul z neba hlas: „*Ja som Hospodin, Boh tvojho otca Abraháma a Boh Izákov.*“, Hospodin sľúbil Jákobovi a jeho potomstvu krajinu, v ktorej teraz ležal ako vyhnanec a utečenec, a uistil ho: „*V tvojom potomstve požehnané budú všetky čel'ade zeme.*“, Tento prísľub dostal Abrahám, Izák a teraz aj Jákob. Potom počul slová, ktoré mu v osamelosti a v

trápení mali byť útechou a povzbudením: „*Ja som s tebou a budem t'a ochraňovať všade, kadiaľ pôjdeš, dovediem t'a späť do tejto krajiny, lebo ja t'a neopustím, kým nesplním, čo som ti zasl'úbil.*“, [1. Mojžišova 28,13-15](#).

Hospodin poznal škodlivé vplyvy, ktoré budú naňho pôsobiť v jeho budúcom okolí, ako aj nebezpečenstvá, ktorým bude vystavený. Vo svojom milosrdenstve odhalil tomuto kajúcnemu utečencovi budúcnosť, aby pochopil, aký zámer má s ním Boh a aby ho pripravil na pukušenia, ktoré budú v modlárskom a čachrárskom prostredí naňho doliehať. Stále musí mať na zreteli vznešený cieľ, ktorý chce dosiahnuť a vedomie, že má splniť Boží zámer, má ho stále nabádať k vernosti.

Vo videní bol Jákobovi zjavený plán vykúpenia, nie síce úplne, ale do tej miery, do akej sa ho vtedy dotýkal. O tomto tajuplnom rebríku, ktorý mu Boh v sne ukázal, sa neskôr zmienil Kristus v rozhovore s Natanaelom: „*Uvidíte otvorené nebo a Božích anjelov vystupovať a zostupovať na Syna človeka.*“, [Ján 1,52](#) (ROH); [Ján 1,51](#) (ECAV). Človek mal až do svojej vzbury proti Božej vláde možnosť priameho spoločenstva s Bohom. Adamov a Evin hriech však oddelil zem od neba a človek už nemohol mať priame spojenie s Tvorcom. Svet nemal zostať v úplnej beznádeji. Rebrík predstavuje Ježiša Krista ako budúceho prostredníka. Keby Kristus nebol svojimi zásluhami premosťil priepasť, ktorú spôsobil hriech, anjeli by sa nemohli stýkať s padlými ľuďmi. Kristus spája slabého a bezmocného človeka so zdrojom večnej moci.

To všetko smel Jákob vidieť vo svojom obdivuhodnom sne. Niečo z tohto zjavenia pochopil okamžite, no o významných a tajuplných pravdách zjavenia uvažoval po celý život a stále lepšie chápal ich zmysel.

Jákob sa prebudil zo spánku v hlbokom nočnom tichu. Žiarivé postavy z videnia sa mu vytratili. Zahliadol len tmavé obrysy vzdialených kopcov a nad nimi majestátna nebeskej klenby plnej jagavých hviezd. Pociťoval neklamnú istotu, že Boh je s ním. Ktosi neviditeľný ho svojou prítomnosťou zbavil samoty, preto povedal: „*Naozaj Hospodin je na tomto mieste, a ja som o tom nevedel... nie je tu nič iné ako Boží dom a tu je nebeská brána.*“, [1. Mojžišova 28,16.17](#).

„*Jákob včasráno vzal kameň, ktorý si položil pod hlavu, vztýčil ho ako posvätný stĺp a zvrchu ho polial olejom.*“, Podľa zvyku

označovať miesta významných udalostí, aj Jákob postavil pomník na pamiatku zvláštneho prejavu Božieho milosrdenstva, aby sa na tomto posvätnom mieste mohol zastaviť a vzývať Boha, kedykoľvek touto cestou opäť pôjde. Tomuto miestu dal meno Bétel alebo „Boží dom„. S hlbokou vd'áčnosťou si pripomínal zasľúbenie, že Boh bude s ním. Potom slávnostne sľúbil: „*Ak Boh bude so mnou a bude ma chrániť na ceste, ktorú práve konám, ak mi dá chleba na [134] jedenie a šaty na oblečenie a ak sa št'astne vrátim do svojho otcovského domu, tak Hospodin bude mojím Bohom. Tento kameň, čo som postavil ako posvätný stĺp, bude Božím domom a zo všetkého, čo mi dáš, budem ti presne odvádzať desiatky.*„, [1. Mojžišova 28,18-22](#).

Jákob sa tu nijako nesnažil vyjednávať o podmienkach. Hospodin mu už sľúbil blahobyť a Jákob svojím sľubom vyjadroval vd'áčnosť za prijaté uistenie o Božej láske a milosti. Jákob si uvedomoval, že Božie požiadavky musí uznať a na zvláštne znamenie prejavenej priazne musí dať odpoveď. Každé prijaté požehnanie od nás vyžaduje, aby sme Pôvodcovi všetkých požehnaní odpovedali. Kresťan by sa mal častejšie podívať do svojej minulosti a vd'áčne si pripomenúť, koľkokrát mu Boh pomohol, keď ho podoprel v skúške a ukázal mu východisko, keď všetko bolo temné, a ako ho v ochabnutí posilnil. Tieto dary by mal uznať ako dôkazy strážnej bdelosti nebeských anjelov. Pri týchto nespočetných požehnaníach by sa mal pokorne spýtať: „*Čím sa odmením Hospodinovi za všetky jeho dobrodenia voči mne?*„, [Žalm 116,12](#).

Svoj čas, svoje schopnosti i svoj majetok by sme mali zasvätiť Bohu, ktorý nám všetky tieto požehnania zveril. Kedykoľvek prežijeme zvláštnu skúsenosť alebo nejakú neočakávanú pomoc, mali by sme v tom vidieť Božiu dobrotu a svoju vd'áčnosť vyjadriť nielen slovami, ale aj obet'ami a darmi na jeho dielo, ako to urobil Jákob. Ak vieme ustavične prijímať Božie požehnania, mali by sme vedieť aj ustavične dávať.

Jákob povedal: „*Zo všetkého, čo mi dáš, budem ti presne odvádzať desiatky.*„, Mali by sme sa my, čo sa smieme tešiť z plnosti poznania a predností evanjelia uspokojiť s tým, že budeme dávať menej než dávali tí, čo v minulosti žili v ťažších podmienkach? Či nie sú naše povinnosti väčšie, ak sa dnes smieme tešiť z väčších požehnaní? Ako málo si ich však ceníme! Aká nerozvážna je naša snaha matematicky vymeriavať čas, peniaze i lásku a porovnávať to

s Božou nevystihnuteľnou láskou a s premnohými darmi Božej dobroty! Desiatky Kristovi! Aká to almužna, aká odrobina za to, čo sa nedá zaplatiť! Kristus nás z golgotského kríža vyzýva k bezmedznej oddanosti. Všetko, čo máme, všetko, čím sme, máme zasvätiť Bohu.

Jákob pokračoval v ceste „do krajiny synov východu“, s novou neochvejnou vierou v Božie zaslúbenia a s istotou, že ho sprevádzajú a ochraňujú Boží anjeli. Prišiel však celkom inak ako Abrahámov posol pred necelým storočím. Abrahámov sluha prišiel s početným sprievodom na t'avách s drahými zlatými a striebornými darmi. Izákov syn prichádzal ako bosý osamelý pútnik, ktorý okrem svojej palice nemá nič. Podobne ako Abrahámov sluha aj Jákob sa zastavil pri studni a tam stretol mladšiu Lábanovu dcéru Ráchel. V tomto prípade poslúžil Jákob, keď odvalil zo studne kameň a napojil stádo. Ráchel potom oznámil, že sú príbuzní, a ona ho pozvala do otcovho domu. Jákob síce prišiel bez sprievodu a s holými rukami, ale v priebehu niekoľkých týždňov sa prejavila jeho usilovnosť a zručnosť, takže dostal ponuku, aby zostal. Dohodli sa, že za ruku Ráchel bude Lábanovi slúžiť sedem rokov.

[135]

V tých časoch bývalo zvykom, že pred potvrdením svadobnej zmluvy ženích zaplatí otcovi určitú čiastku peňazí, alebo inú primeranú hodnotu. Mal to byť určitý záväzný prísľub manželstva. Otcovia dievčat mienili, že nie je isté zveriť šťastie svojich dcér mužom, ktorí by nedávali záruku, že rodinu budú vedieť uživiť. Ak neboli dost' usilovní, potom bola oprávnená obava, že život s takým mužom nebude úspešný. Kto však za ženu nemal čím zaplatiť, mohol za dcéru, ktorú miloval, u otca pracovať. Dĺžka služby sa merala výškou požadovanej ceny za nevestu. Ak budúci zať slúžil verne a ak sa ukázalo, že aj inak je to človek súci a schopný, dostal dcéru za ženu. Otec jej dal pri svadbe veno v hodnote služby jej nastávajúceho manžela. V prípade Ráchel a Ley si však Lában hodnotu odslúženého vena sebecky ponechal. Vyzradili to jeho dcéry krátko pred odchodom z Mezopotámie, keď povedali: „Ved' nás predal a aj peniaze za nás úplne strovil.“, [1. Mojžišova 31,15](#).

Aj keď tento prastarý zvyk býval niekedy, ako v prípade Lábanovom, zneužitý, mal svoju dobrú stránku. Ak budúci zať musel za nevestu slúžiť, predišlo sa unáhlenej svadbe a bola možnosť presvedčiť sa o stálosti jeho lásky a spôsobilosti uživiť rodinu. Keď že dnes je postup celkom opačný, následky bývajú žalostné. Neraz sa

stáva, že dnešní mladí ľudia nemávajú dostatok príležitostí navzájom poznať svoje zvyky a zál'uby a v každodennom živote sú si vlastne ešte cudzí i napriek tomu, že pred oltárom zložili sobášny sľub. Mnohí potom zist'ujú, že sa vlastne k sebe nehodia a ich spoločný život býva doživotným trápením. Manželka a deti neraz trpia následkom manželovej a otcovej lenivosti či rôznych zlozvykov. Keby sa prípadný budúci zat' mal pred uzavretím manželstva podrobiť určitej skúške, mohlo by sa zabrániť mnohému nešťastiu.

[136] Sedem rokov verne slúžil Jákob za Ráchel a tých sedem rokov služby sa mu javilo „*len ako niekoľko dní, lebo ju miloval*„. [1. Mojžišova 29,20](#). Sebecký a chamtivý Lában, ktorý chcel aj d'alej využívať tak usilovného pomocníka, Jákoba kruto oklamal, keď namiesto Ráchel poslal k nemu Leu. Spolupáchatel'kou tohto podvodu bola aj Lea a Jákob cítil, že ju preto nemôže milovať. Keď mu to Jákob vyčítal, ponúkol mu Ráchel pod podmienkou d'alších siedmich rokov služby. Lában žiadal Jákoba, aby sa nezriekal Ley, pretože rodina by sa za to musela hanbiť. Jákob sa tým dostal do krajne trápnej a tiesnivej situácie. Nakoniec sa však rozhodol, že si Leu ponechá a s Ráchel sa ožení. Ráchel miloval viac než Leu, čo v Lee podnecovalo nenávisť a žiarlivosť. Rivalita žien-sestier strpčovala Jákobovi život.

Dvadsať rokov zostal Jákob v Mezopotámii a pracoval u Lábanu, ktorý nebral nijaký zreteľ na ich príbuzenské zväzky a Jákoba chcel čo najviac využiť pre seba. Za svoje dve dcéry žiadal štrnásť rokov namáhavej práce a v d'alších rokoch desaťkrát zmenil Jákobovu mzdu. No Jákob mu aj napriek tomu slúžil usilovne a verne. Z jeho slov pri poslednom rozhovore s Lábanom je zrejmé, akú vytrvalú starostlivosť venoval zveľadeniu majetku svojho chamtivého pána: „*Už je tomu dvadsať rokov, čo som u teba: tvoje bahnice a kozy nikdy nezvrhli, a z baranov tvojho stáda som nejedával. Nedonášal som ti, čo zver roztrhala, sám som nahrádzal škodu, odo mňa si požadoval, čo mi ukradli vo dne, i to, čo mi ukradli v noci. Stávalo sa, že ma vo dne morila horúčosť a v noci mráz, a spánok unikal mojim očiam*„. [1. Mojžišova 31,38-40](#).

Pastier musel strážiť svoje stáda cez deň i v noci, pretože ich ohrozovali zlodeji a dravá zver. Jedných i druhých bolo vtedy veľa a ich bezočivosť nepoznala medze. V stádach, ktoré pastier neustrážil, vedeli napáchať veľké škody. Za všetky straty niesol zodpovednosť

sám Jákob, aj keď mal pri strážení veľkých Lábanových stád viacerých pomocníkov. V niektorých obdobiach musel byť ustavične pri stáde. Musel dohliadnuť na to, aby počas sucha dobytok netrpel smädom a aby v zimných mesiacoch zvieratá nemrzli. Jákob ako hlavný pastier dohliadal na službu pomocných pastierov a sluhov. Za stratu ovce zodpovedal on. Ak stádo nebolo náležite opatrené, na zodpovednosť volal sluhov.

Pisatelia biblických záznamov pri znázorňovaní niektorých vzácných právd použili príklady z pastierskeho života plného usilovnej práce, starostlivosti a súcitu s bezmocnými zvieratami pod strážnou službou pastiera. Kristus býva označovaný za Dobrého pastiera svojho ľudu. On totiž videl, že po páde človeka do hriechu sú jeho ovce pre svoje hriechy odsúdené na zahynutie. V snahe zachrániť zblúdilých opustil slávu a nádheru, ktorú mal u svojho Otca. V prorockej predpovedi o ňom čítame: „*Stratené vyhl' adám, porozháňané zavrátim, poranené obviažem a choré posilním.*“, „*Zachránim svoje ovce, aby už neboli korist' ou.*“, „*Nebude ich žrat' divá zver.*“, [Ezechiel 34,16.22.28](#). Jeho hlas môžu počuť tí, ktorých volá k sebe s prísľubom, že im bude „*stanom na zatienenie pred horúčavou vo dne ako útočisko a skrýša pred lejakom a dažďom.*“, [Izaiáš 4,6](#). Kristova starostlivosť o stádo je neúnavná. Posilňuje slabých, pomáha trpiacim, do náručia berie a k srdcu túli jahniatka. Jeho ovce ho milujú. „*Za cudzím nepôjdu, ba ujdú od neho, lebo cudzí hlas nepoznajú.*“, [Ján 10,5](#).

[137]

Kristus hovorí: „*Dobry pastier položí svoj život za ovce. Nájomník a ten, čo nie je pastierom a ovce nie sú jeho, opúšťa a ovce a uteká, keď vidí prichádzať vlka, a vlk ich trhá a rozháňa. Ved' je nádenník a nezáleží mu na ovciach. Ja som dobrý pastier. Poznám svoje a moje poznajú mňa.*“, [Ján 10,11-14](#).

Kristus ako hlavný pastier zveruje starostlivosť o svoje stádo svojim služobníkom ako pomocným pastierom s príkazom, aby oň dbali s takým záujmom, aký prejavuje sám, a aby cítili krajnú zodpovednosť za stádo, ktoré im zveril do opatery. Naliehavo ich žiadal, aby stádo svedomito pásli, posilňovali slabých, podopierali unavených a chránili ho pred dravými vlkami.

Kristus v záujme záchrany svojich oviec obetoval vlastný život a svojich pomocných pastierov odkazuje na svoju príkladnú lásku. „*Nájomník a ten, čo nie je pastierom a ovce nie sú jeho.*“, nemáva

opravdivý záujem o stádo. Pracuje len za mzdu a stará sa len o seba. Sleduje vlastný zisk a záujmy zverencov sú mu ľahostajné. V prípade nebezpečenstva stádo opustí a zuteká.

Apoštol Peter napomína spolubratov v pastierskej službe: „*Paste Božie stádo, ktoré je u vás; starajte sa oň nie z prinútenia, ale dobrovoľne, podľa Božej vôle, nie pre mrzký zisk, ale ochotne; nie ako páni nad dedičným podielom, ale ako vzor stáda.*„, [1. Petra 5,2.3.](#) Pavol napísal: „*Dávajte pozor na seba a na celé stádo, v ktorom vás Duch Svätý ustanovil za biskupov, aby ste pásli Božiu cirkev, ktorú si získal vlastnou krvou. Ja viem, že po mojom odchode vniknú medzi vás draví vlci a nebudú šetriť stádo.*„, [Skutky apoštolov 20,28.29.](#)

[138] Apoštol karhá tých, čo ochranu a starostlivosť ako údel pastierskeho poslanca pokladajú za nepríjemné bremeno: „*Nie z prinútenia, ale dobrovoľne, podľa Božej vôle, nie pre mrzký zisk, ale ochotne.*„, [1. Petra 5,2.](#) Hlavný pastier všetkých neverných sluhov prepustí. Kristus vykúpil cirkev svojou krvou a každý pastier by si mal uvedomiť, že za ovce, ktoré mu boli zverené do opateru, bola prinesená nekonečná obeť. V každej ovci by mal vidieť nevyčísľiteľnú hodnotu a nemal by ochabnúť v úsilí starať sa o ne tak, aby boli zdravé a cítili sa dobre. Kristovým duchom preniknutý pastier bude nasledovať Kristov príklad sebazapieravého, vytrvalého úsilia pre blaho zvereneho stáda. Ovce pod jeho starostlivou opaterou budú spokojné.

Nakoniec budú všetci povolani vydať počet zo svojej služby. Pán sa každého pastiera spýta: „*Kdeže je stádo, čo ti bolo zverené, tvoje nádherné ovce?*„, [Jeremiáš 13,20.](#) Verní pastieri budú bohato odmenení. „*Ked' sa zjaví Najvyšší pastier, dostanete nevädnucci veniec slávy.*„, [1. Petra 5,4.](#)

Jákob, unavený službou u Lábana, sa konečne rozhodol vrátiť sa do Kanaánu, a preto svojmu svokrovi povedal: „*Prepust' ma, rád by som odišiel domov do svojej krajiny. Daj mi moje ženy, za ktoré som ti slúžil, i moje deti, aby som mohol ísť; ved' ty vieš, ako som ti slúžil.*„, Lában však prehováral Jákoba, aby zostal. Povedal mu: „*Spoznal som, že Hospodin ma kvôli tebe požehnáva.*„, [1. Mojžišova 30,25-27.](#) Uvedomil si, že jeho majetok pod Jákovým dohľadom sa očividne rozhojnil.

Jákob mu povedal: „*To málo, čo si mal pred mojím príchodom, sa hojne zvel'adilo.*„ Časom začal Lában závidieť Jákovovi, ktorý sa „*nesmierne vzmožil, mal veľké stáda, slúžky aj sluhov, t'avy aj*

osly,.. Nielen Lában, ale aj jeho synovia závideli Jákobovi, ktorý sa dopyčul o ich zlomyseľných slovách: „*Jákob pobral všetko, čo mal náš otec, a všetko naše bohatstvo získal z toho, čo patrilo nášmu otcovi.*„, „*A Jákob na Lábanovej tvári zbadal, že už nie je k nemu taký ako predtým.*„, 1. Mojžišova 30,30.43; 31,1.2.

Jákob by bol už dávno opustil svojho podvodníckeho príbuzného, keby sa nebol obával stretnutia s Ézavom. Teraz si uvedomil, že sa musí obávať aj Lábanových synov, ktorí jeho majetok pokladali za svoj vlastný a mohli ho oň pripraviť násilím. Ocitol sa naozaj v ťažkom položení a nevedel, čo má robiť. Stále však myslel na láskyplné zasľúbenie z Bétela. Obrátil sa teda k Bohu a prosil ho o radu. V sne počul odpoveď na svoju prosbu: „*Vrát' sa do krajiny svojich otcov, do svojho rodiska, a ja budem s tebou.*„, 1. Mojžišova 31,3.

Počas Lábanovej neprítomnosti sa Jákobovi naskytna príležitosť odísť. Náhlivo teda so svojimi ženami, deťmi, sluhami a všetkými stádami prešiel cez rieku Eufkrat a zamieril ku Gileádu na hraniciach Kanaánu. Po troch dňoch sa však Lában dozvedel o ich úteku a začal ich prenasledovať. Na siedmy deň ich cesty utečencov dobehol. V hneve sa rozhodol donútiť ich k návratu. Keď že mal početne väčší i silnejší sprievod, nepochybne sa mu to mohlo podariť. Utečenci boli ohrození.

Lában však svoj zámer neuskutočnil, pretože sám Boh sa zastal svojho služobníka. Lában povedal: „*Mal by som dost' moci urobiť vám zle, ale minulej noci mi Boh vašich otcov povedal toto: Chráň sa akokoľvek dohovárať Jákobovi!*„, 1. Mojžišova 31,29. Lában teda nemal nútiť Jákoba k návratu, ani ho nemal na to navádzať lákavými ponukami.

[139]

To, čo patrilo dcéram ako výkupné za ne, Lában im nedal a s Jákobom vždy vyjednával podvodne a tvrdo. S príznačnou pretvárkou mu teraz vytýkal jeho tajný útek, čím mu údajne znemožnil vystrojiť im hostinu a rozlúčiť sa s dcérami a vnúčatmi.

Jákob však vo svojej odpovedi otvorene poukázal na Lábanovo sebecké a chamtivé správanie a vyzval ho, aby dosvedčil, ako verne a poctivo mu slúžil. Povedal: „*Keby nebol býval so mnou Boh môjho otca, Boh Abrahámov a ten, ktorého sa bál Izák, veru by si ma bol prepustil naprázdno, ale Boh videl moje trápenie i lopotu mojich rúk, preto ťa minulej noci napomenul.*„, 1. Mojžišova 31,42.

Keďže Lában uvedené skutočnosti popriet' nemohol, navrhol, aby uzavreli zmluvu. Jákob súhlasil a na znamenie toho navršili hromadu kamenia. Lában ju potom nazval „Gal-Ed,, alebo „Micpá,, to jest „pozorovateľňa,, a povedal: „Nech Hospodin dozerá na mňa a na teba, keď sa rozídeme.,, [1. Mojžišova 31,49](#).

Potom Lában povedal Jákobovi: „Tu je hromada a tu je posvätný stĺp, ktorý som vztýčil medzi mnou a tebou; táto hromada bude svedkom, svedkom bude i tento posvätný stĺp, že neprejdem za túto hromadu k tebe, ani ty neprejdeš za túto hromadu a za tento posvätný stĺp ku mne so zlým úmyslom. Boh Abrahámov a Boh Náchorov, Boh ich otcov, nech súdi medzi nami. A Jákob prisahal na toho, ktorého sa bál jeho otec Izák.,, [1. Mojžišova 31,51-53](#). Nato usporiadali spoločnú hostinu. Noc sa minula v priateľskom rozhovore a na úsvite sa Lában so svojím sprievodom vydal na cestu domov. Touto rozlúčkou sa skončilo akékoľvek spojenie medzi Abrahámovými deťmi a obyvateľmi Mezopotámie.

Aj keď Jákob odišiel zo sýrskej nížiny na Boží pokyn, nevracal sa odtiaľ celkom bez obáv cestou, ktorou šiel pred dvadsiatimi rokmi ako utečenec. Stále si pripomínal hriech, keď sa dopustil podvodu voči svojmu otcovi. Vedel, že jeho dlhoročné vyhnanstvo bolo priamym dôsledkom tejto neprávosti. Dňom i nocou o tom uvažoval a celou cestou ho tiesnili výčitky svedomia. Keď patriarcha zazrel v diaľke pahorky svojej domoviny, bol hlboko dojatý. Pred očami mal celú svoju minulosť. Pri spomienke na svoj hriech myslel aj na priazeň, ktorú mu Boh prejavil prísľubom, že mu pomôže a že ho povedie.

Čím viac sa blížil koniec jeho cesty, tým viac ho trápili znepokojujúce predtuchy. Po Jákobovom úteku sa Ézav pokladal za jediného dediča otcovho majetku. Zvest' o Jákobovom návrate môže v Ézavovi vyvolať domnienku, že Jákob prichádza uplatniť svoj nárok na dedičstvo. Táto predstava by mohla viesť Ézava k tomu, že by svojmu bratovi mohol ublížiť, ba dopustiť sa na ňom násilia nielen z túžby po pomste, ale v snahe zabezpečiť si celý majetok, ktorý si už dávno privlastnil.

Jákob opäť dostal od Pána znamenie ochrany. Cestou na juh od vrchu Galád mal pocit, že ho sprevádzajú dva ochranné tábory nebeských anjelov, jeden spredu a druhý zozadu. Spomenul si na videnie, ktoré svojho času dostal v Bételi. V stiesnenom srdci pocítil úľavu, keď videl, že tí, čo ho pri jeho úteku z Kanaánu posilňovali nádejou a odvahou, budú ho strážiť aj pri jeho návrate. Povedal: „*To je Boží tábor. A dal tomu miestu meno Machanaim (dva tábory).*“, [1. Mojžišova 32,2 \(ROH\)](#); [1. Mojžišova 32,3 \(ECAV\)](#).

Jákob však aj napriek tomu usúdil, že pre vlastnú bezpečnosť musí niečo urobiť aj sám. Preto poslal bratovi poslov s pozdravom pokoja. Povedal im, čo všetko majú Ézavovi oznámiť. Podľa prorockého výroku pred narodenia oboch bratov bolo zrejmé, že starší má slúžiť mladšiemu. Aby však spomienka na to nevyvolala v Ézavovi trpkosť, Jákob upozornil svojich sluhov, že ich posielajú k svojmu

[141] „*pánovi Ézavovi*„, a Ézavovi mali povedať, že odkaz mu posielala jeho „*sluha Jákob*„. V snahe zbaviť Ézava obáv, že jeho brat sa vracia ako chudobný tulák, ktorý si robí nárok na otcovské dedičstvo, sluhovia mu mali zopakovať Jákobov odkaz: „*Nadobudol som si tam voly, osly, ovce, sluhov i slúžky a posielam posolstvo svojmu pánovi, aby som našiel milosť v твоjich očiach*„, [1. Mojžišova 32,5](#) (ROH) ; [1. Mojžišova 32,6](#) (ECAV).

Služobníci sa však vrátili so správou, že Ézav prichádza so štyristo mužmi; na Jákobov priateľský odkaz Ézav neposlal odpoveď. Zrejme prichádza s úmyslom pomstiť sa. V tábore sa všetci preľakli. „*Vtedy sa Jákoba zmocnil veľký strach a úzkosť*„, [1. Mojžišova 32,7](#) (ROH); [1. Mojžišova 32,8](#) (ECAV). Návrat už nebol možný a pokračovať v ceste sa bál. Keď že jeho neozbrojený, bezbranný sprievod nebol na stretnutie s nepriateľom pripravený, patriarcha ho rozdelil na dve časti: ak jedna bude napadnutá, druhá sa môže útekem zachrániť. Jákob poslal Ézavovi veľkorysý dar zo svojho stáda s priateľským posolstvom. Všetmožne sa snažil napraviť, čím sa proti svojmu bratovi previnil, a odvrátiť hroziace nebezpečenstvo. Potom pokorne a kajúcne prosil Boha o ochranu. „*Bože otca môjho Izáka, Hospodine, ktorý si mi povedal: Vráť sa do svojej krajiny i do svojho rodiska a dobre naložím s tebou: nie som hoden všetkej milosti a všetkej vernosti, ktorú si preukázal svojmu sluhovi, lebo len s palicou som prebrodil tento Jordán a teraz mám dva tábory. Vyslobod' ma, prosím, z rúk môjho brata, z rúk Ézava, lebo sa bojím, že príde a zabije mňa i matky s det' mi*„, [1. Mojžišova 32,9-11](#) (ROH); [1. Mojžišova 32,10-12](#) (ECAV).

Potom prišli k rieke Jabbók. Keď nadišla noc, Jákob kázal, aby sa všetci prebrodili cez rieku. On potom zostal sám. Rozhodol sa, že noc strávi v modlitebnej samote s Bohom. Ézavovo srdce mohol obmäkčiť len Boh; preto sa patriarcha spoľahol len na jeho pomoc.

Krajina, v ktorej sa nachádzal, bola vrchovatá a pustá, práve vhodné prostredie pre výčiny zločincov a divej zveri. Jákob ostal neozbrojený, celkom sám. V hlboknej tiesni padol na zem. Bola polnoc. Všetko, čo miloval, bolo mu teraz vzdialené; všetko bolo ohrozené a číhala smrť. Najtiesnivejšie doliehalo naňho pomyslenie, že svojím hriechom ohrozil nevinných ľudí. Plakal a modlil sa k Bohu. Náhle pocítil, že ho uchopila mocná ruka. Spočiatku si myslel, že mu nejaký nepriateľ siaha na život, preto sa chcel vymaniť z rúk útočníka.

V tomto nočnom zápase šlo patriarchovi o život. Pritom nepadlo jediné slovo. Jákob sa všemožne snažil zvíťaziť a vo svojom úsilí ani na chvíľu nepoľavil. V boji o záchranu života si stále mučivejšie uvedomoval svoju vinu. Stále myslel na svoje neprávosti, ktoré hrozili, že Boh ho pre ne zavrhnú. V tejto tiesnivej situácii si Jákob spomenul na Božie zaslúbenia a úprimne prosil Boha o zľutovanie. Zápas pokračoval takmer do svitania, keď sa neznámy dotkol Jákobovho bedrového kĺbu. Patriarcha zostal ochromený, no uvedomil si, že zápasil s nebeským poslom, a preto nemohol ani pri nadľudskom úsilí nad ním zvíťaziť. Bol to „anjel zmluvy“, sám Boží Pomazaný, kto sa zjavil Jákobovi. Patriarcha však ani v bolestivom ochromení zovretie neuvolnil. Takmer porazený sa kajúcne primkol k anjelovi, „plakal a prosil ho o zmilovanie“, [Hozeáš 12,4 \(ROH\)](#); [Hozeáš 12,5 \(ECAV\)](#). Chcel mať istotu, že mu je odpustené. Od tohto cieľa ho nemohla odvrátiť ani telesná bolesť. Jeho odhodlanie sa stupňovalo a silnela aj jeho viera a vytrvalosť. Anjel sa chcel vymaniť z patriarchovho zovretia a naliehal: „Pust' ma, lebo vychádza ranná zora! Jákob však odpovedal: Nepustím ťa, iba ak ma požehnáš“, [1. Mojžišova 32,26 \(ROH\)](#); [1. Mojžišova 32,27 \(ECAV\)](#). Keby sa Jákobovo počínanie mohlo pokladať za opovážlivé či panovačné, bol by musel okamžite zomrieť. Patriarcha sa však vo vedomí vlastnej ničoty bezvýhradne spojil, že Boh svojej zmluve zostane verný.

[142]

Jákob „zápasil s anjelom a zvíťazil“, [Hozeáš 12,4 \(ROH\)](#); [Hozeáš 12,5 \(ECAV\)](#). Tento hriešny, úbohý smrteľník zvíťazil nad Majestátom neba svojou pokorou, pokáním a odovzdanosťou. Rozochvenou rukou viery uchopil Božie zaslúbenie a srdce neskonalej Lásky nemohlo odmietnuť hriešnikovu prosbu.

Jákob teraz jasne poznal svoj omyl a následný hriech, keď podvodne získal svoje prvorodenstvo. Vtedy totiž neuveril Božiemu zaslúbeniu, ale sám chcel dosiahnuť to, čo v určený čas a spôsobom sebe vlastným mohol uskutočniť Boh. Na dôkaz odpustenia dostal nové meno, pripomínajúce jeho víťazstvo, namiesto mena starého, ktoré mu pripomínalo jeho hriech. „Nebudeš sa už volat' Jákob, ale Izrael, lebo si bojoval s Bohom aj s ľuďmi a zvíťazil si.“, [1. Mojžišova 32,28 \(ROH\)](#); [1. Mojžišova 32,29 \(ECAV\)](#).

Jákob dostal požehnanie, po ktorom túžil. Boh mu odpustil spáchaný hriech, keď Ézava podvodne pripravil o prvorodenstvo. V jeho živote nastal rozhodujúci obrat. Opustili ho pochybnosti, zmä-

tok a výčitky svedomia, ktoré ho dosiaľ trápili. Všetko sa zmenilo. Príjemné bolo zmierenie s Bohom. Jákob sa už teraz nebál stretnúť s bratom. Boh, ktorý mu odpustil hriech, obmäkčí aj Ézavovo srdce, aby ocenil bratovu pokoru a ľútosť.

Kým Jákob zápasil s anjelom, Ézava navštívil iný nebeský posol. Ézav videl v sne celých dvadsať rokov, ktoré Jákob prežil vo vyhnanstve, ďaleko od otcovského domu; pozoroval jeho žiaľ, keď sa dozvie o svojej mŕtvej matke, a videl ho v sprievode Božích anjelov. Ézav potom vyrozprával svoj sen ozbrojencom a prikázal im, aby Jákobovi neublížili, lebo je s ním Boh jeho otca.

[143] Nakoniec sa k sebe priblížili obidve strany: náčelník púšte na čele svojich ozbrojencov, a Jákob so svojimi ženami a deťmi v sprievode pastierov a služobníctva s veľkým stádom dobytká. Patriarcha podopierajúci sa palicou vyšiel oproti vyzbrojeným mužom. Poblednutý a po nočnom boji vyčerpaný šiel pomaly a namáhavo. Z tváre mu však vyžarovala radosť a pokoj.

Keď Ézav videl krívajúceho a trpiaceho Jákoba, „*pobehol naproti nemu, objal ho a padol mu okolo krku, pobožkal ho a plakali,*„ [1. Mojžišova 33,4](#).

To obmäkčilo aj srdcia svedkov tohto výjavu, Ézavových bezcitných ozbrojencov. Nevedeli pochopiť zmenu správania svojho pána, ani keď im Ézav vyrozprával svoj sen. Pri pohľade na Jákobovu bezvládnosť ich nemohlo ani len napadnúť, že práve táto slabosť sa stala jeho silou.

V onej tiesnivej noci pri Jabbóku, keď Jákob očakával svoj skorý koniec, poznal, aké márne je spoliehať sa na vlastnú silu a veriť v ľudskú pomoc. Skúsil, že pomôcť mu môže len Boh, proti ktorému tak ťažko zhrešil. Bezmocný a nič si nezasluhujúci prosil Boha o prísl'ub milosti pre kajúcneho hriešnika. V prísl'ube čakal istotu, že Boh mu odpustí a prijme ho. Jákoba v jeho ťažkom boji posilňovalo vedomie, že skôr sa pominie nebo a zem, než by sa nesplnilo Božie slovo.

Jákobov zážitok z onej noci plnej úzkosti a boja predstavuje skúšky, ktorými musí prejsť Boží ľud pred Kristovým druhým príchodom. Keď bol prorok Jeremiáš v duchovnom videní prenesený do času Jákobovho súženia, povedal: „*Počuli sme krik zo strachu, hrôza vládne a nie pokoj... Prečo zbledla každá tvár? Beda, lebo*

veľký je to deň, niet mu podobného! Je to čas súženia pre Jákoba, ale bude vyslobodený z neho., Jeremiáš 30,5-7.

Spomenutý čas súženia sa začne, keď Kristus skončí svoju prostrednícku službu v záujme ľuďí. Potom už bude o každom človekovi rozhodnuté a vtedy už nebude zmierujúcej krvi, ktorá by zmyla hriech. Keď Kristus skončí svoje poslanie obhajcu ľuďí pred Bohom, zaznie rozhodujúci výrok: „*Kto škodí, nech škodí d'alej, kto je špinavý, nech sa špiní d'alej, spravodlivý nech d'alej koná spravodlivo a svätý nech sa d'alej posväcuje.*“, Zjavenie Jána 22,11. Potom sa Boží Duch, ktorý zdržuje pripravený postih, vzdiali zo Zeme. Tak ako Jákoba ohrozoval jeho rozhnevaný brat, tak budú páchatelia neprávostí ohrozovať Boží ľud. Tak ako patriarcha bojoval celú noc, aby unikol Ézavovi, tak budú spravodliví volať k Bohu dňom i nocou, aby ich vyslobodil z obklúčenia nepriateľov.

Satan obviňoval Jákoba pred Božími anjelmi a domáhal sa práva, aby ho za spáchaný hriech mohol zničiť. Podnecoval Ézava, aby šiel bojovať proti Jakobovi. V onú dlhú noc, keď Jákob zápasil o život, satan ho chcel pre spáchanú vinu natoľko zmalomysel'nieť, aby prestal dôverovať Bohu. Keď sa však Jákob vo svojej úzkosti pevne primkol k anjelovi a v slzách ho skrúšene prosil, vtedy mu nebeský posol v skúške viery pripomenul jeho hriech a chcel sa mu vytrhnúť z objatia. Jákob však nepoľavil. Vedel, že Boh sa zľutováva a spoľahol sa na jeho milosrdenstvo. Kajal sa za spáchaný hriech a rozžialený prosil o vyslobodenie. Keď sa nad celým svojím životom zamýšľal, takmer si zúfal. Pevne sa však držal anjela a v smrteľnej úzkosti volal, kým nebol vypočutý.

Boží ľud bude v poslednom boji s mocnosťami zla prežívať podobné skúsenosti. Boh vyskúša jeho vytrvalosť, vernosť i dôveru v Božiu vyslobodzujúcu moc. Satan sa však všemožne vynasnaží vyľakat' veriacich predstavou, že ich prípad je beznádejný, lebo ich hriechy sú príliš veľké, než aby im ich Boh mohol odpustiť. Veriaci si budú jasne uvedomovať hĺbku svojich nedostatkov a pri spätnom pohľade na svoj život im nádej takmer vybledne. Rozpomenú sa však na veľkosť Božieho milosrdenstva a v úprimnej, kajúcej odovzdanosti sa odvolajú na Božie zaslúbenia, ktoré dal Boh prostredníctvom Krista bezmocným kajúcnyh hriešnikom. Vo viere neochabnú ani vtedy, ak ich modlitby nebudú okamžite vypočuté,

ale spoľahnú sa na Božiu moc tak, ako sa Jákob primkol k anjelovi. Povedia ako on: „*Nepustím t'a, iba ak ma požehnáš!*„

Keby Jákob nebol predtým oľutoval svoj hriech, že prvorodenstvo získal podvodne, Boh by jeho modlitbu nebol vypočul, ani by mu nebol milostivo zachránil život. Podobne to bude s Božím ľuďom v čase súženia. Ak veriaci svoje hriechy nevyznajú, potom budú vo chvíli strachu a tiesne premožení. Zúfalstvo by im podlomilo vieru a oni by nemali odvahu dôverivo prosiť Boha o vyslobodenie. Ak si však svoju úbohosť a ničotu plne uvedomujú, nebudú skrývať nijaký hriech. Kristova zmierujúca krv ich očistila od hriechov a nebudú si ich už pripomínať.

Satan zvádza mnohých k názoru, že Boh predsa prehliadne ich nevernosť v maličkostiach. Pán však v Jákobovom prípade jasne ukázal, že zlo za žiadnych okolností nestrpí a nemôže s ním súhlasiť. Tí, čo svoje hriechy chcú ospravedlniť a zatajiť, a podľa nebeských záznamov ide o hriechy nevyznané a neodpustené, nakoniec podľaahnú satanovi. Čím vyššie a čestnejšie miesto zastávajú, tým je ich počínanie pred Bohom hanebnejšie a tým je aj víťazstvo veľkého odporcu nad nimi istejšie.

[145] Jákobov príbeh je však dôkazom toho, že Boh nezavrhnú tých, čo hriechu síce podľaahli, no úprimne a kajúcne sa k Bohu vrátili. Bezvýhradnou odovzdanosťou a neochvejnou vierou dosiahol Jákob to, čo v boji nemohol získať vlastnou silou. Boh tým poučil svojho služobníka, že len Božia moc a milosť mu môžu dať požehnanie, po ktorom túžil. Podobne bude aj s tými, čo budú žiť v poslednom čase. Keď im bude zo všetkých strán hroziť nebezpečenstvo a zmocní sa ich zúfalstvo, môžu sa spoľahnúť len na zásluhy zmierujúcej obete Ježiša Krista. Sami nič nedokážu. Vo svojej žalostnej bezmocnosti a bezradnosti sa musíme bezvýhradne spoľahnúť len na zásluhy ukrižovaného Spasiteľa. Kto tak koná, nezahynie. Dlhý zoznam našich prestúpení pozná len Boh. Tento záznam je úplný; nijaký zlý skutok nie je teda zabudnutý. Boh, ktorý kedysi počul modlitby svojho starého služobníka, vypočuje aj naše veriace prosby a odpustí nám naše neprávosti. Boh dal sľub a svoje slovo splní.

Jákob zvíťazil, lebo bol vytrvalý a odhodlaný. Jeho skúsenosť svedčí o moci vytrvalej modlitby. Teraz je čas, aby sme sa naučili vytrvalo sa modliť a neochvejne veriť. Najväčšie víťazstvá Kristovej cirkvi či jednotlivých kresťanov neboli výsledkom nadania či

vzdelania, ani bohatstva a ľudskej priazne. Sú to víťazstvá dosiahnuté v rozhovore s Bohom, keď sa úprimná, zúfalo bojujúca viera chytá ruky Všemohúceho.

Kto nie je ochotný opustiť zlo a úprimne hľadať Božie požehnanie, nezíska ho. Tí, čo sa budú ako Jákob pevne a vytrvalo pridŕžať Božích zaslúbení, stanú sa svedkami ich naplnenia práve tak, ako patriarcha. *„Či Boh neobráni svojich vyvolených, čo k nemu volajú dňom i nocou, a bude k nim nevšímavý? Hovorím vám: Zaraz ich obráni.,, Lukáš 18,7.8.*

19. kapitola — Návrat do Kanaánu

„*Keď Jákob prekročil Jordán, došiel bez nehody cestou z Paddán-Aramu k mestu Síchem, ktoré je v kanaánskej krajine.*„ [1. Mojžišova 33,18](#). Patriarchova modlitba v Bételi, aby ho Boh priviedol v pokoji do jeho vlastnej krajiny, bola vypočutá. Potom dlhší čas býval v Sícheme. Pred vyše storočím si tu Abrahám postavil svoj prvý tábor i prvý oltár v zasľúbenej krajine. Tu teda Jákob „*od synov Síchemovho otca Chamóra kúpil za sto kesít kus pol'a, na ktorom si rozložil stan. Postavil tam aj oltár a dal mu meno Él, Boh Izraela.*„ [1. Mojžišova 33,19.20](#). Podobne ako Abrahám, aj Jákob vedľa stanu postavil Hospodinovi oltár a zvolával k nemu členov svojej domácnosti k rannej a večernej obeti. Vykopal tu aj studňu, ku ktorej po sedemnástich storočiach prišiel Jákobov Potomok, Spasiteľ sveta, ktorý si tu v poludňajšej páľave odpočinul a svojim udiveným poslucháčom rozprával o vode, z ktorej keď sa napijú, stane sa v nich „*prameňom vody prúdiacej do večného života.*„ [Ján 4,14](#).

Pobyť Jákoba a jeho synov v Sícheme sa skončil násilím a krvi-preliatím. Jedna z dcér Jákobovej domácnosti bola zneučená, dvaja bratia boli zatiahnutí do vraždy, celé mesto bolo zborené a obyvatelia vyvraždení. To bol následok nezákonného činu nerozvážneho mládenca. Začalo sa to tým, že Jákobova dcéra sa „*vyšla pozrieť na dcéry krajiny.*„ ([1. Mojžišova 34,1](#)), pričom prišla do styku so svojvoľníkmi. Kto vyhladáva zábavu medzi tými, čo si Boha nectia, vstupuje na satanovu pôdu a vystavuje sa jeho zvodom.

Simeon a Lévi sa síce nie bezdôvodne dopustili zrady a krutosti, no pomstou na obyvateľoch Síchemu spáchali ťažký hriech. Aj keď svoje zámery pred Jákobom starostlivo tajili, správy o ich pomste patriarchu predesili. Klamstvom a násilím ťažko zasiahnutý otec povedal: „*Do nešťastia ste ma dostali tým, že ste ma zošklivili obyvateľom krajiny... Ja mám len málo ľudí, ak sa zjednotia proti mne, porazia ma a vyhladia ma aj s mojím domom.*„ [1. Mojžišova 34,30](#). Krvavý čin oboch synov vyvolal v ňom žiaľ a odpor, o čom sa o päťdesiat rokov neskôr zmienil na smrteľnej posteli v Egypte:

„Simeon a Lévi sú bratia, ich zbrane sú nástrojmi násilia. Nech nevstúpi moja duša do ich kruhu, a s ich zborom sa mi srdce nezdrúží... prekliaty bud' ich hnev, lebo je prudký, a ich zlosť, lebo je krutá.,, [1. Mojžišova 49,5-7](#).

Jákob mal dôvod k hlbokkej pokore. V povahe jeho synov sa prejavila krutosť a nepoctivosť. V jeho tábore našli miesto falošní bohovia, ba modloslužba prenikla čiastočne aj do jeho domácnosti. Keby Boh bol s nimi naložil podľa ich zásluh, bol by ich musel vydat' pomste okolitých národov.

[147]

Stiesnenému Jákobovi Pán dal pokyn, aby odišiel na juh, do Bétela. Toto miesto mu pripomínalo nielen zážitok, keď v snovom zjavení smel vidieť anjelov a dostal Boží prísl'ub milosti, ale aj to, čo tam sám sl'úbil, že mu totiž Hospodin bude Bohom. Rozhodol sa, že skôr než na to posvätné miesto odíde, zbaví svoju domácnosť poškvrny modloslužby. Preto všetkým, čo boli s ním v tábore, prikázal: „*Odstráňte cudzích bohov, ktorých máte so sebou, očistite sa a preoblečte si šaty. Potom sa vyberieme a pôjdeme do Bétela; tam urobím oltár Bohu, ktorý ma vyslyšal v deň môjho súženia, keď som bol na ceste, ktorou som šiel.*.,, [1. Mojžišova 35,2.3](#).

S hlbokým pohnutím rozprával Jákob o svojej prvej návšteve v Bételi, keď ako osamelý pútnik musel opustiť otcov stan, aby si útekem zachránil život. Hovoril aj o tom, ako sa mu v nočnom videní zjavil Hospodin. Keď teraz uvažoval o tom, ako obdivuhodne s ním Boh zaobchádzal, rozcitlivel sa a dojaté boli aj jeho deti. Jákob zvolil ten najvhodnejší spôsob, ako ich pripraviť na uctievanie Boha po príchode do Bétela. „*Vtedy odovzdali Jákobovi všetkých cudzích bohov, ktorých mali pri sebe, ako aj krúžky, čo mali v ušiach, a Jákob ich zakopal pod dubom, ktorý je pri Sícheme.*.,, [1. Mojžišova 35,4](#).

Boh zoslal strach na obyvateľov krajiny, preto sa ani nepokúsili pomstiť za krvipreliatie v Sícheme. Pútnici došli bez ťažkostí až do Bétela. Jákobovi sa tam opäť zjavil Hospodin a obnovil mu zmluvné zasľúbenie. „*Jákob postavil posvätný stĺp na miesto, kde hovoril s ním, kamenný stĺp.*.,, [1. Mojžišova 35,14](#).

V Bételi Jákob oplakal stratu Debory, Rebekinej opatrovateľky, ktorá dlhé roky patrila k váženým členom rodiny jeho otca a ktorá sprevádzala svoju paniu z Mezopotámie do Kanaánu. Túto starenu si Jákob vážil ako vzácny poklad, ktorý mu pripomínal jeho mladosť a obzvlášť i jeho vrúcne a nežne milujúcu matku. Deboru veľmi

oplakávali a dub, pod ktorým jej vykopali hrob, dostal meno „*Dub plaču*„. Všimnime si, že spomienka na jej život plný oddanej služby, ako aj žiaľ nad stratou tejto vzácnej ženy z Jákobovej domácnosti mali taký význam, že sú zaznamenané v Písme.

[148] Cesta dvoch dní z Bétela do Chebrónu pripravila Jákobovi ďalšiu ťažkú ranu: zomrela Ráchel. Slúžil za ňu dvakrát sedem rokov a láska k nej mu uľahčovala príkorie. O akú hlbokú a trvalú lásku šlo, vyplýva z Jákobovho ovel'a neskoršieho náznaku, keď ho v Egypte navštívil syn Jozef krátko pred otcovou smrťou. Patriarcha bol už vtedy veľmi starý a v zamyslení nad priebehom svojho života povedal: „*Keď som sa však vracal z Paddánu, zomrela mi Ráchel v kanaánskej krajine, ešte kus cesty pred Efratou, i pochoval som ju tam na ceste do Efraty, to jest do Betlehema.*„, [1. Mojžišova 48,7](#). Z rodinnej histórie svojho dlhého strastiplného života spomenul len stratu Ráchel.

Ráchel pred smrťou dala život ešte druhému synovi a skôr ako naposledy vydýchla, nazvala ho Ben-Óní, „*Syn mojej bolesti*„. Jeho otec mu však dal meno Benjamin, „*Syn št'astia*„. Ráchel pochovali tam, kde zomrela, a Jákob jej tam na pamiatku postavil pomník.

Na ceste do Efraty poškvrnil Jákobovu rodinu ďalší ťažký zločin, pre ktorý Jákobov prvorodený syn Rúben bol zbavený právnych výhod prvorodenstva. Napokon došiel Jákob na koniec svojej cesty, „*k svojmu otcovi Izákovi do Mamré, do Kirjat-Arby, to jest do Chebrónu, kde býval Abrahám aj Izák.*„, [1. Mojžišova 35,27](#). Tu strávil so svojím otcom posledné roky jeho života. Chorému a slepému Izákovi bola teraz synova pozornosť po takej dlhej odluke veľkou útechou v rokoch samoty a opustenosti.

Jákob a Ézav sa stretli pri smrtel'nom lôžku svojho otca. Starší brat sa kedysi tešil na túto udalosť ako na príležitosť pomsty. Jeho život sa však odvtedy veľmi zmenil. Jákob, spokojný s duchovným požehnaním prvorodenstva, zriekol sa v prospech staršieho brata svojho podielu z dedičstva otcovho majetku – jediného to dedičstva, o ktoré Ézav mal záujem a ktoré chcel dosiahnuť. Už ich neodcuďzovala žiarlivosť či nenávisť, no napriek tomu sa však rozlúčili. Ézav odišiel k vrchu Seír. Boh, taký štedrý v udeľovaní požehnaní, Jákoba požehnal aj v pozemskom bohatstve. Majetky oboch bratov boli také rozsiahle, že už nemohli bývať spolu, „*a krajina, v ktorej sa zdržovali ako cudzinci, im nestačila pre množstvo ich stád.*„, [1.](#)

[Mojžišova 36,7](#). Rozchod oboch bratov bol v súlade so zámerom, ktorý mal Boh s Jákobom. Keď že sa obaja bratia svojím duchovným životom od seba veľ mi líšili, bolo lepšie, že sa rozišli.

Obaja boli rovnako poučení o Bohu a obaja sa mohli slobodne rozhodnúť, či budú poslúchať jeho príkazy a prijímať jeho milosť. Každý z nich sa však správal inak a každý šiel inou cestou. Tieto cesty sa stále viac rozchádzali. Božie rozhodnutie nedat' Ézavovi spásne požehnanie, nebolo svojvoľné. Dary Božej milosti prostredníctvom Krista sú ponúknuté všetkým ľuďom. Okrem vlastného rozhodnutia pre život alebo pre zahynutie niety iného vyvolenia. Podmienka vyvolenia k večnému životu je z Božej strany pre každého rovnaká. Je ňou poslušnosť Božím prikázaniam skrze vieru v Krista. Boh vyberá ľudí v súlade so svojím zákonom a ktokoľvek dosiahne úroveň jeho požiadaviek, vojde do kráľovstva slávy. Kristus sám povedal: „*Kto verí v Syna, má večný život, ale kto Synovi neverí, neuzrie život.*“, [Ján 3,36](#). „*Nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane, vojde do nebeského kráľovstva, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach.*“, [Matúš 7,21](#).

[149]

V Zjavení čítame: „*Blahoslavení, ktorí perú svoje rúcha a plnia jeho prikázania, aby mali právo k drevu života a aby vošli bránami do mesta.*“, [Zjavenie Jána 22,14](#). Ide o večnú spásu, toto je jediné vyvolenie, o ktorom sa zmieňuje Písmo. Vyvolený bude každý, kto sa bude usilovať o svoje spasenie s bázňou a chvením. Vyvolený bude ten, kto si vezme Božiu výzbroj a bude bojovať dobrý boj viery. Vyvolený bude ten, kto bdie a modlí sa, kto skúma Písmo a vyhýba sa pokušeniu. Vyvolený bude ten, kto zotrúva vo viere a poslúchne každé slovo, ktoré vychádza z Božích úst. Spása je ponúknutá všetkým a tešiť sa z nej môžu tí, čo prijali jej podmienky.

Ézav si nevážil požehnanie zmluvy. Keď že pozemskému bohatstvu dával prednosť pred bohatstvom duchovným, dosiahol, po čom túžil. Dobrovoľne sa odlúčil od Božieho ľudu. Jákobovi šlo však o dedičstvo viery. Snažil sa ho dosiahnuť ľst'ou, zradou a podvodom. Boh mu však umožnil, aby svoj hriech napravil. Ani trpké skúsenosti, ktoré neskôr v živote získal, Jákoba neodradili od jeho predsavzatia. Svoju voľbu nikdy neol'utoval. Poznal, že sa protivil Bohu, keď chcel požehnanie získať ľst'ou a podvodom. Nočný boj s anjelom pri Jabbóku Jákoba celkom zmenil. Prestal sa spoliehať na seba. Už sa neutiekal k podvodu ako za mlada. Prestal podvádzať a

stal sa čestným, úprimným človekom. Naučil sa detinsky dôverovať Všemohúcemu, takže sa aj v skúškach a v trápení vedel podriaďovať Božej vôli. Jeho nežiaduce povahové rysy sa spálili v ohnivej peci utrpenia, objavilo sa rýdze zlato a v Jákovovi zažiarila Abraháмова a Izákova čistá a neskalená viera.

Jákobov hriech a jeho následky sa však napriek tomu neblaho prejavili v povahe a v živote jeho synov. Keď dospeli, dopúšťali sa povážlivých chýb. V ich domácnostiach sa zahniezdilo mnohoženstvo. Toto strašné zlo vysúša zdroje lásky a uvoľňuje najposvätnejšie vzäzky. Žiarlivosť niekoľkých matiek strpčovala celý rodinný život. Deti z týchto rodín boli neznášateľné a vzdorovité. Jákobov život bol plný žiaľu a starostí.

[150] Bol tu však niekto s celkom inou povahou. Ráchelin starší syn Jozef v plnej telesnej kráse zvýrazňoval ušľachtilosť srdca a ducha. Tento čistý, čulý a veselý chlapec prejavoval už vo svojom mladom veku znaky mravnej opravdivosti a rozhodnosti. Počúval rady svojho otca a bol poslušný Bohu. V každodennom živote bol vládny, spoľahlivý a úprimný, čím sa vyznačoval aj neskôr v Egypte. Po matkinej smrti sa celou dušou primkol k svojmu otcovi a Jákob lipol na tomto dieťati svojej staroby. „*Izrael však mal radšej Jozefa, ako všetkých ostatných svojich synov.*“, [1. Mojžišova 37,3](#).

Jákobova láska k Jozefovi sa však stala príčinou svárov a starostí. Otec mal Jozefa zo všetkých detí najradšej a svoju lásku mu prejavoval tak neskrývane, že to podnecovalo žiarlivosť ostatných synov. Jozef čoskoro pocítil, ako zle sa voči nemu jeho bratia správajú, no nevedel si rady. Snažil sa im vychádzať v ústrety, ale to ešte viac podnecovalo ich hnev a nenávisť. Keď že už nemohol ďalej hľadiť na to, ako jeho bratia hrešia proti Bohu, povedal to otcovi. Spoliehal sa totiž, že on sa postará o nápravu.

Jákob bol pri napomínaní svojich synov opatrný, aby ich prílišnou tvrdosťou či prísnosťou nepodnecoval. Dojímavu im pripomínal, ako ho trápí starosť o nich, a naliehavo ich prosil, aby mali úctu k jeho šedinám, aby mu nerobili hanbu, no najmä aby sa neprotivili Bohu prestupovaním jeho príkazov. Pri odhaľovaní ich mravného úpadku Jákovovi synovia predstierali ľútosť nad svojím počínaním. Tým však len zakrývali svoj skutočný stav. Ich nenávisť voči Jozefovi sa týmto odhalením len umocnila.

Každý otcov neuvážený dar Jozefovi, či to už bol drahší plášť alebo šaty, aké obvykle nosievali význační ľudia, pokladali bratia za ďalší dôkaz jeho náklonnosti k Jozefovi. Takýmto počínaním podnecoval v nich podozrenie, že právo prvorodenstva hodlá dať Ráchelinmu synovi na úkor svojich starších detí. Ich nevraživosť ešte zosilnela, keď im Jozef jedného dňa vyrozprával svoj sen: „*Počúvajte, čo sa mi snívalo. Viazali sme snopy na poli; tu môj snop sa postavil a ostal stáť. Vaše snopy však ho obstali a klaňali sa môjmu snopu.*“, „*Vari chceš byť kráľom nad nami, alebo chceš panovať nad nami?*“, povedali závistliví a nahnevaní bratia.

Onedlho im vyrozprával ďalší sen podobného významu: „*Slnko, mesiac a jedenásť hviezd sa mi klaňalo.*“, Aj tento sen si ľahko vyložili. Keď to počul otec, vyčítavo povedal: „*Aký sen si to mal? Vari ja, tvoja matka i tvoji bratia prídeme klaňať sa ti až po zem?*“, [1. Mojžišova 37,6-10](#). Tieto otcove slová boli len zdanlivo prísne, lebo Jákob veril, že Všemohúci zjavil Jozefovi budúcnosť.

Keď chlapec stál pred svojimi bratmi, z jeho krásnej tváre vyžarovalo vnútorné osvietenie Božím Duchom a bratia nemohli zatajiť svoj údiv. Zloba ich však neopustila a neprestávali nenávidieť svojho brata, lebo v zrkadle jeho čistoty videli svoje hriechy. Ich srdce ovládol ten istý duch, ktorý kedysi posadol aj Kaina.

[151]

Jozefovi bratia pri hľadaní obživy pre svoje stáda museli putovať z miesta na miesto a často bývali celé mesiace mimo domova. Po spomenutých udalostiach odišli na miesto, ktoré ich otec kúpil pri Sícheme. Keď neskôr od nich neprichádzali nijaké správy, otec sa začal obávať o ich život, lebo si uvedomil, ako kruto jeho synovia predtým naložili so Síchemcami. Preto poslal za nimi Jozefa; mal ich vyhl'adať a priniest' mu o nich správu. Keby bol Jákob tušil skutočný vzťah svojich starších synov k Jozefovi, nebol by ho za nimi poslal samého. Bratia však svoj vzťah k Jozefovi tajili.

Jozef sa s otcom veselo rozlúčil. Ani patriarcha ani jeho syn však netušili, čo všetko sa stane, kým sa znova uvidia. Po dlhej pustej ceste prišiel Jozef do Síchemu. Svojich bratov ani ich stáda tam však nenašiel. Keď sa na nich vypytoval, poslali ho do Dótana. Za sebou mal už päťdesiat míľ cesty a pred sebou ešte asi pätnásť. Zabudol na únavu a náhlil sa ďalej. Chcel sa stretnúť s bratmi, ktorých napriek ich nevl'údnemu správaniu mal rád. Čím skôr ich nájde, tým skôr zbaví otca starostí o nich.

Bratia ho už z diaľky zahliadli. Nenávisť ich však neopustila ani pri pomyslení na dlhú cestu, ktorú musel prejsť, aby sa s nimi mohol stretnúť. Nepomysleli ani na jeho hlad a únavu, ani na povinnosť pohostiť ho a správať sa k nemu bratsky a vl'údne. Pohl'ad na jeho odev, ktorý im pripomenul otcovu zvláštnu náklonnosť k nemu, ich krajne rozhneval. Posmešne naňho volali: „*Tu, hl'a, ide ten snívач!*“, Teraz ich naplno ovládla dlho tajená závisť a pomstychtivosť: „*Pod'te, zabijeme ho a hodíme do niektorej cisterny; povieme, že ho zožrala divá zver. Potom uvidíme, čo bude z jeho snov.*“, [1. Mojžišova 37,19.20](#).

Nebyt' Rúbena, ostatní by boli svoj zámer vykonali. Rúbena totiž preľakla predstava, že by mal pomáhať pri zavraždení svojho brata, preto navrhol, aby Jozefa spustili živého do vyschnutej studne a nechali ho tam zahynúť. Neskôr ho však chcel tajne vyslobodiť a priviesť k otcovi. Bratia s týmto návrhom súhlasili. Rúben však od nich radšej odišiel v obave, že svoje city neovládne a svoj skutočný zámer predsa len prejaví.

[152] Nič netušiaci Jozef prišiel k svojim bratom šťastný, že cieľ svojej dlhej cesty konečne dosiahol. Namiesto očakávaného privítania, udivene pozoroval ich rozhnevané a pomstychtivé pohľady. Bratia ho chytili a strhli z neho šaty. Na jeho prosby nebrali ohľad. Ocitol sa v rukách zúrivcov. Privliekli ho k hľbokej studni a hodili ho do nej. Boli presvedčení, že odtiaľ nemôže uniknúť. Nechali ho tam, aby zahynul hladom. Sami „*si sadli jest*“, [1. Mojžišova 37,25](#).

Podaktorých z nich predsa len trápilo svedomie. Vykonaná pomsta im nepriniesla uspokojenie, aké očakávali. V diaľke zahliadli prichádzať karavánu. Boli to izmaelskí kupci spoza Jordánu, čo viezli do Egypta korenie a iný tovar. Vtedy Júda navrhol, aby svojho brata nenechali zomrieť, ale aby ho predali týmto pohanským kupcom. Tak sa ho zbavia, no ich ruky nebudú poškrvnené jeho krvou. „*Lebo je náš brat a naše telo*“, [\(1. Mojžišova 37,27\)](#) povedal Júda. Aj s týmto návrhom všetci súhlasili a Jozefa rýchlo vytiahli zo studne.

Keď Jozef zazrel kupcov, uvedomil si strašnú skutočnosť. Ot-roctvo bývalo niekedy horšie než smrť. V úzkosti sa preto obracal na každého z bratov, no nadarmo. V niektorých sa síce prebúdzať súcit, no z obavy pred výsmechom ostatných ľútosť radšej potlačili. Po chvíli si všetci uvedomili, že zašli prid'aleko, než aby mohli cúvnuť. Keby Jozefa ušetrili, všetko by vyrozprával otcovi, ktorý by im

ich kruté zaobchádzanie s milovaným synom neodpustil. Radšej si teda zatvrdili srdce, nedbali na jeho prosbu a vydali ho pohanským kupcom. Karavána sa dala na pochod a čoskoro sa im stratila z dohľadu. Keď sa Rúben vrátil k studni, Jozefa v nej nenašiel. V obave a výčitkách svedomia si roztrhol rúcho, vyhl'adal bratov a zvolal: „*Chlapca niet! Kamže sa ja teraz podejem?*„

Keď sa potom dozvedel o Jozefovom osude a poznal, že ho nemôže zachrániť, musel sa spolu s ostatnými bratmi pokúsiť utajiť spoločnú vinu. Zabili teda kozl'a, do jeho krvi zamočili Jozefove šaty a ukázali ich svojmu otcovi s tým, že ich našli na poli a obávajú sa, či to nie sú šaty Jozefove. Vraveli: „*Pozri sa či je to oblek tvojho syna a či nie.*„ S hrôzou očakávali túto scénu, no netušili, že budú svedkami takého srdcervúceho žiaľ'u a toľkej bolesti svojho otca. „*Je to rúcho môjho syna,*„ povedal Jákob, „*divá zver ho zožrala; istotne je Jozef roztrhaný.*„ Márne sa ho synovia a dcéry snažili potešiť. „*Jákob si roztrhol plášť, položil si vrecovinu na bedrá a dlhý čas smútil za svojím synom.*„ Bolo však zjavné, že čas mu bolesť nijako nezmiernil. V zúfalom plači povedal: „*Ja v smútku zostúpim k svojmu synovi do záhrobia.*„ [1. Mojžišova 37,30.32-35](#). Bratia vyl'akaní svojím činom a v obave otcových výčítiek tajili v srdci vinu, ktorú teraz sami pokladali za priveľ'kú.

20. kapitola — Jozef v Egypte

Keď sa karavána kupcov, ktorí Jozefa odvážali do Egypta, blížila k južným hraniciam Kanaánu, chlapec v diaľke zahliadol pahorky, pri ktorých stáli otcove stany. Pri pomyslení na opusteného a nešťastného otca trpkovo zaplakal. Pripomínal si zážitok z Dótana. V duchu videl svojich rozhnevaných bratov a bolestne pociťoval ich nenávistné pohľady. Ešte stále mu v ušiach zneli ich výsmešné a urážlivé slová, ktorými odpovedali na jeho žalostné prosby o zľutovanie. S obavou hľadel do budúcnosti. Aká to zmena – obľúbený syn bude opusteným otrokom bez priateľov! Čo ho čaká v cudzej krajine, do ktorej ho vedú? Jozefa premáhal nevýslovný bôľ a strach. Božia prozreteľnosť však aj tento zážitok zmenila Jozefovi na požehnanie. V niekoľkých hodinách poznal to, čo by inak poznával celé roky. Otec mu svojou prílišnou nehou a zhovievavou láskou v nejednom ohľade len škodil. Tým, že mu vo všetkom dával prednosť, podnecoval Jozefových bratov k závidosti a ich hnev ho kruto pripravil o domov. Otcovo nadŕžanie Jozefovi ovplyvnilo aj synovu povahu. Bolo príčinou jeho nedostatkov, ktoré teraz musel naprávať. Bol samolúby a domýšľavý. Zvykol si na láskyplnú starostlivosť svojho otca a nebol pripravený na príkoria, ktoré ho v jeho ďalšom trpkom a neistom živote otroka čakajú.

Cestou Jozef premýšľal aj o Bohu svojich otcov. V detstve sa ho naučil milovať a báť sa ho. Doma neraz počul otca rozprávať o tom, ako na úteku z domova dostal nebeské videnie. Počul o tom, ako Boh dal Jákobovi zaslúbenia a ako ich splnil, ako ho v tiesnivej chvíli navštívili Boží anjeli, aby mu radili, aby ho potešovali a ochraňovali. Dozvedel sa aj to, že láskyplný Boh pošle svojmu ľudu Vykupiteľa. V pamäti sa mu teraz živo vynárali všetky tieto vzácne naučenia. Jozef uveril, že Boh jeho otcov bude aj jeho Bohom. Bezvýhradne sa oddal do Božích rúk s prosbou, aby ho Ochranca Izraela neopúšťal v krajine, kde bude žiť ako cudzinec.

Rozhodol sa, že za každých okolností zostane Bohu verný ako sluha nebeského Kráľa. Bude mu slúžiť celým srdcom, statočne

bude znášať skúšky a verne plniť všetky povinnosti. Tento jediný deň znamenal v Jozefovom živote veľký obrat. Akoby nešťastná okolnosť zmenila zhýčkané dieťa na dospelého uvažujúceho a odvážneho muža činu.

Po príchode do Egypta kupci predali Jozefa veliteľovi faraónovej telesnej stráže Pótifarovi. V jeho službách strávil desať rokov. Za celý ten čas číhali naňho mimoriadne zvodné pokušenia. Žil tam medzi modlármi, ktorí na kráľovskom dvore najvzdelanejšieho národa, akým Egypt vtedy bol, krajne pompézne a úmerne bohatstvu a kultúre uctievali falošných bohov. Jozef však napriek tomu zostal detinsky oddane verný Bohu. Aj keď všade okolo seba narážal na samé neresti, žil akoby nič z toho ani nevidel. O zakázaných veciach nerozmýšľal. Hoci si chcel získať priazeň Egyptanov, neznižil sa k tomu, aby svoje zásady tajil. Ak by to bol skúsil, bol by podľa ahol pokušeniu. Jozef sa však nehanbil za vieru svojich otcov a nepokúšal sa zatajiť, že uctieva Hospodina.

„Hospodin bol s Jozefom, takže sa mu všetko darilo... Jeho pán videl, že Hospodin je s ním; čokoľvek konal, Hospodin všetko korunoval úspechom v jeho rukách.,, 1. Mojžišova 39,2.3. Pótifar dôveroval Jozefovi natoľko, že ho nakoniec ustanovil za správcu celého svojho majetku. „Tak ponechal Jozefovi v rukách všetko, čo mal, a popri ňom sa nestaral o nič, iba ak o chlieb, ktorý jedol.,, 1. Mojžišova 39,6.

Zjavné úspechy, ako výsledok Jozefovho rozvážneho šafárenia, nemožno označiť za skutočný zázrak. Boli to plody jeho pracovitosti, usilovnosti a starostlivosti, ktoré sprevádzalo Božie požehnanie. Kým Jozef v tom videl prejav Božej milosti, pre jeho modloslužobného pána to bolo tajomstvom. Je zrejmé, že bez pevného a cieľavedomého úsilia by Jozef nijaký úspech nedosiahol. Vernosťou tohto služobníka bol Boh oslávený. Pán chcel ukázať zjavný rozdiel medzi životom uctievačov modiel a mravne čistým, spravodlivým životom Božieho sluhu, aby svetlo nebeskej milosti zažiarilo aj v temnote pohanstva.

Jozef si ochotou a vernosťou naklonil srdce Pótifara, ktorý v ňom za istý čas videl skôr syna než otroka. Mladý hospodár sa stretával s hodnotármi a učencami, naučil sa cudzie jazyky, získal vtedajšie vedecké poznatky a vyznal sa v správe verejných záležitostí. Stručne

možno povedať, že získal znalosti potrebné pre budúceho prvého ministra Egypta.

[155] Jozefova viera a čestnosť museli však prejsť aj krutými skúškami. Pótifarova manželka sa pokúšala zviest' mládenca, aby prestúpil Boží zákon. Až dosiaľ zostal v záplave veľkej skazenosti tejto pohanskej krajiny nepoškvrnený. Ako však tomuto náhlemu, prudkému a zvodnému pokušeniu odolať? Jozef si dobre uvedomoval následky svojho odmietnutia. Na jednej strane ho čakal život plný priazne a blahobytu, ale aj klamstva a pretvácky, na strane druhej život v nemilosti či ťažký žalár, ba možno aj smrť. Celá jeho budúcnosť závisela od okamžitého rozhodnutia. Zvíťazí jeho zásadnosť? Zostane Bohu verný? Tento vnútorný boj s úzkosťou sledovali Boží anjeli.

Jozefova odpoveď je dôkazom sily náboženských zásad. Nezradil dôveru svojho pozemského pána, no predovšetkým zostal verný nebeskému Pánovi. Pred vševidiacim Božím okom a pred očami svätých anjelov si mnohí dovoľujú to, čo by neurobili ani pred svojimi blíznymi. Jozef však najprv myslel na Boha. Povedal: „*Ako by som mohol teda spáchať takú veľkú nešľachetnosť a zhrešiť proti Bohu?*“, 1. Mojžišova 39,9.

Keby sme si vždy uvedomovali, že Boh vidí a počuje všetko, čo konáme a hovoríme, že všetky naše slová a skutky verne zaznamenáva a že sa raz budeme zo všetkého zodpovedať, báli by sme sa zhrešiť. Mladým ľuďom treba stále pripomínať, že sú vždy v Božej prítomnosti, nech sú kdekoli'vek a nech robia čokoľ'vek. Boh vie o každom našom skutku. Aj keď ľudské zákony bývajú niekedy prísne, nejeden človek ich porušuje bez toho, aby bol odhalený a potrestaný. S Božími zákonmi je to inak. Priestupníka neskryje ani tá najtemnejšia noc. Márne si myslí, že je sám; oko neviditeľného Svedka, sleduje každý jeho čin. Boh pozná aj tie najtajnejšie pohnútky jeho srdca. Sleduje každý jeho čin, slovo či myšlienku tak pozorne, akoby človek bol na svete len sám a akoby sa všetka pozornosť neba sústred'ovala iba naňho.

Jozef však napriek utrpeniu zostal čestný. Jeho pokušiteľka ho z pomsty obvinila z ohavného činu a dostala ho do väzenia. Keby však Pótifar bol žalobe svojej ženy proti Jozefovi uveril, mladý Žid mohol prísť bezodkladne o život, ale Jozefova príznačná skromnosť

a priamosť boli dôkazom jeho neviny. V záujme záchrany dobrej povesti svojho domu Pótifar dal Jozefa uväzniť.

Žalárnici spočiatku zaobchádzali s Jozefom tvrdo. Žalmista hovorí: „*V klade mu zvierali nohy, dostal sa do želez, kým sa len nesplnilo jeho slovo a reč Hospodinova ho neospravedlnila.*“, [Žalm 105,18.19](#). Jozefova šľachetná povaha však žiarila aj v tme žalára. Vo viere zostal neoblomný a trpezlivý. Po rokoch svedomitej a verejnej služby dostal krutú odmenu. To mu však nepodlomilo vieru, ani v ňom neprebúdžalo hnev. Bol pokojný, pretože bol bez viny a bezvýhradne sa oddal do Božích rúk. Nemyslel príliš na seba, na svoje utrpenie, ale snažil sa zmierňovať útrapy iných. Ani väzenie ho nepripravilo o jeho ohľaduplnosť. Boh ho školou utrpenia pripravoval na vznešenejšie poslanie a Jozef túto potrebnú skúsenosť neodmietol. V žalári bol svedkom útlaku a týrania; na vlastné oči videl následky spáchaných zločinov. Naučil sa spravodlivosti, súcitu a milosrdenstvu. Získané poznanie mu neskôr pomohlo rozvážne a zhovievavo spravovať krajinu.

[156]

Jozef si postupne získal dôveru hlavného žalárnik, ktorý mu nakoniec zveril dozor nad ostatnými väzňami. Jeho počínanie v žalári – poctivosť v každodennom živote a súcit s trpiacimi – mu otvorilo cestu k budúcemu blahobytnému životu a k poctám. Každý lúč svetla, ktorým osvecujeme iných, sa vracia k nám. Každé vl'údne a súcitné slovo, ktorým potešíme zarmúteného, každý skutok, ktorým pomôžeme utláčanému, každý dar, ktorým obšťastníme chudobného, prináša darcovi požehnanie, ak to robí zo správnych pohnútok.

Kráľovi služobníci, vrchný pekár a hlavný čašník, boli pre akési obvinenia uväznení a dostali sa pod Jozefov dohľad. Keď raz Jozef vošiel do ich cely a našiel ich veľmi skormútených, vl'údne sa ich opýtal na príčinu ich zármutku. Odvetili mu teda, že mali podivné sny a chcú vedieť ich význam. Jozef im však povedal: „*Výklady snov patria Bohu! Len mi ich rozpovedzte!*“, [1. Mojžišova 40,8](#). Každý z nich potom Jozefovi vyrozprával svoj sen a on im vyložil ich význam: vrchný čašník bude o tri dni znova vo svojom povolaní a podá faraónovi čašu, ako to robieval predtým; hlavný pekár však bude na kráľov rozkaz popravený. Jozefov výklad sa v oboch prípadoch splnil.

Kráľov čašník bol Jozefovi za výklad sna, ako aj za mnohé prejavy láskavosti, ktoré mu Jozef vo väzení preukázal, veľmi vd'ачný.

Jozef mu dojímavu vyrozprával príčinu svojho nespravodlivého uväznenia a žiadal ho, aby sa mu odmenil tým, že sa o ňom zmieni kráľovi. Povedal: *„Rozpomeň sa na mňa, keď sa ti dobre povedie, a preukáž mi láskavosť: spomeň ma pred faraónom a pomôž mi vyjsť z tohto domu, lebo z krajiny Hebrejcov ma ukradli a ani tu som neurobil nič, za čo by ma mali uvrhnúť do temnice.,, 1. Mojžišova 40,14.15.* Vrchný čašník videl, že sen sa mu do všetkých podrobností splnil, no keď znova získal kráľovu priazeň, na svojho dobrodincu ani len nepomyslel. Jozef zostal vo väzení ďalšie dva roky. Jeho nádej postupne bledla a zjavný nevd'ak mu skúšobné útrapy len strpčil.

[157] Božia ruka bola však už pripravená bránu žalára otvoriť. Egyptský kráľ mal jednej noci dva sny. Obidva sa zrejme týkali rovnakej udalosti a pravdepodobne predznamenávali nejaké veľké nešťastie. Kráľ nemohol pochopiť zmysel týchto snov, ktoré ho stále znepokojovali. Veštcí a mudrci ríše ich nevedeli vysvetliť. Kráľ bol stále mrzutejší a podráždenejší a v jeho paláci sa šírilo ovzdušie strachu. Za všeobecného vzrušenia si vrchný čašník spomenul na svoj sen i na Jozefa. Začali ho trápiť výčitky svedomia, že na Jozefa zabudol a že sa k nemu zachoval tak nevd'ačne. Preto sa rozhodol kráľovi oznámiť, ako istý židovský spoluväzeň vyložil sen jemu i vrchnému pekárovi a ako sa predpovede splnili.

Pre faraóna to bolo síce ponižujúce odvrátiť sa od veštcov a mudrcov svojej ríše a radu hľadať u cudzinca a otroka, no faraón bol ochotný znížiť sa k tomu, len aby našiel úľavu a mohol sa upokojiť. Bezodkladne poslal po Jozefa. Ten si vyzliekol svoj väzenský odev a ostrihal si dlhé, vo väzení nestrihané vlasy. Potom ho predviedli pred kráľa.

„Vtedy faraón povedal Jozefovi: Mal som sen, a niet nikoho, kto by mi ho vyložil. O tebe som však počul, že vysvetlíš sen, len čo ho počuješ. Nato Jozef odpovedal faraónovi: Nie ja, ale Boh dá priaznivú odpoveď faraónovi.,, 1. Mojžišova 41,15.16. Jozefova odpoveď kráľovi prezrádzala pokoru a vieru v Boha. Skromne odmietol mienku, že by sám bol poctený vyššou múdrosťou. *„Nie ja,, ale Boh môže vysvetliť také tajomstvo.*

Faraón potom vyrozprával svoje sny: *„Snívalo sa mi, že som stál na brehu Nílu, a tu zrazu sedem kráv, tučných a pekných na pohľad, vystupovalo z Nílu a pásli sa na šašine. Za nimi vystupovalo sedem*

iných kráv. Chatrných, na pohľad veľmi škaredých a chudých; nič tak škaredého som v celej egyptskej krajine nevidel. Chudé a škaredé kravy zožrali sedem prvých tučných kráv, ale hoci ich pohltili, nebolo poznať, že sa dostali do ich vnútorností; na vzhlad boli škaredé ako predtým. Nato som sa zobudil. Potom som videl v sne, že na jednom stebľe rástlo sedem plných a pekných klasov. Zrazu vyrástlo za nimi sedem prázdnych, tenkých, východným vetrom vysušených klasov. Tu tenké klasy pohltili sedem pekných klasov. Rozpovedal som to veštcovi, ale nikto mi to nevedel vysvetliť.„, [1. Mojžišova 41,17-24](#).

Jozef odpovedal faraónovi: „*Faraónove sny znamenajú jedno a to isté. Boh oznamuje faraónovi, čo hodlá urobiť.„, Má nastať sedem rokov veľkej hojnosti. Pole a záhrady poskytnú oveľa väčšiu úrodu než kedykoľvek predtým. Po tomto období má prísť sedem rokov hladu. „A zabudne sa na všetku hojnosť v egyptskej krajine; hlad zmorí krajinu... ktorý potom nastane, lebo bude veľký.„, Opakovanie sna bolo dôkazom, že sen sa určite splní, a to čoskoro. Jozef pokračoval: „*Teraz však nech si faraón vyhladá rozumného a múdreho muža, aby ho ustanovil nad egyptskou krajinou. Nech faraón zakročí a nad krajinou ustanoví dozorcov, ktorí by v egyptskej krajine po sedem úrodných rokov vyberali päťtinu úrod. Nech zozbierajú všetky potraviny v nastávajúcich dobrých rokoch a nech uskladnia zrna pod moc faraónovu na potravu pre mestá, a tak ho zachovajú. Tieto potraviny budú pre krajinu zásobou na sedem rokov hladu, ktoré prídu na egyptskú krajinu, a krajina nezahynie hladom.„, [1. Mojžišova 41,25-36](#).**

[158]

Výklad bol tak rozumný, ucelený a odporučené opatrenia tak rozvážne a prezieravé, že o ich správnosti nebolo pochyb. Komu však zveriť uskutočnenie naznačených plánov? Od správnej voľby závisel ďalší osud národa a jeho existencia. Kráľ stál pred veľkou úlohou. Dlho uvažoval o tom, koho má ustanoviť za správcu krajiny. Od vrchného čašníka sa dozvedel, ako múdro si Jozef v žalári počínal, a bolo mu zrejmé, že Jozef má vynikajúce schopnosti organizačné a správčovské. Výčitkami svedomia tiesnený čašník sa snažil napraviť, čo nevdácnosťou voči svojmu dobrodincovi zameškal, preto ho kráľovi čo najvrejšie odporúčal. Kráľom nariadené ďalšie úsporné opatrenia pravdivosť čašníkových správ len potvrdili. V celej ríši jediný Jozef rozvážne poukázal na nebezpečenstvo, ktoré ohrozuje ríšu, a v navrhnutých prípravách mal aj riešenie, ako

mu čeliť. Kráľ bol presvedčený, že Jozef je naozaj tým najvhodnejším mužom na uskutočnenie dôležitých plánov. Bolo zrejmé, že Jozefa podporuje božská moc a že z kráľovských úradníkov nikto nebude schopný záležitosti krajiny v kritickom období spravovať tak zodpovedne ako Jozef. Skutočnosť, že je Žid a otrok, musela ustúpiť do úzadia a vynikla jeho zjavná rozvážnosť a zdravý úsudok. Kráľ povedal svojim radcom: „*Či by sme našli podobného muža, v ktorom je Boží duch?*“, [1. Mojžišova 41,38](#).

Kráľ sa rozhodol zveriť Jozefovi významné vládne miesto a jeho menovanie mu oznámil slovami: „*Ked'že ti Boh dal všetko toto vedieť, nikto nie je taký rozumný a múdry ako ty. Ty budeš správcom nad mojim domom a tvojím slovom sa bude spravovať všetok môj ľud; ja len o trón budem vyšší ako ty.*“, Kráľ odovzdal potom Jozefovi odznaky jeho vysokého úradu. „*Potom si faraón sňal z ruky prsteň a dal ho Jozefovi na ruku, obliekol ho do jemných ľanových šiat a okolo hrdla mu dal zlatú reťaz. Dal ho vozit' na svojom druhom voze a rozkázal volat' pred ním: Na kolená!*“, [1. Mojžišova 41,39-43](#).

[159]

„*Nad vlastným domom stanovil ho pánom, vládcom nad celým svojím majetkom, aby poučal ľubovoľne jeho kniežatá a jeho starcov učil múdrosti.*“, [Žalm 105,21.22](#). Jozef vyšiel zo žalára a bol povýšený za vládcu celej egyptskej krajiny. Bolo to veľmi vysoké postavenie, no súviselo s mnohými ťažkosťami a s veľkým nebezpečenstvom. Nikto totiž nemôže stáť vysoko, aby mu nehrozil pád. Tak ako búrka niekedy ušetrí skromnú kvetinku v údolí, no aj s koreňmi vie vyvrátiť mohutný strom na výšine, tak aj tých, čo v skromných podmienkach zostávajú čestní, môže do priepasti strhnúť pokušenie sprevádzané svetským úspechom a poctami. Jozefov charakter obstál vo všetkých skúškach, či šiel tiesnivým údolím, alebo žil v blahobyte. Bohu zostal rovnako verný vo faraónovom paláci ako v jeho temnom žalári. V pohanskej krajine žil ako cudzinec, ďaleko od svojich príbuzných vyznávačov Boha, no nestratil vieru, že ho vedie Božia ruka. S dôverou svedomito plnil všetky svoje povinnosti. Jozefov príklad obrátil pozornosť kráľa i význačných Egyptanov na pravého Boha. Napriek tomu, že slúžili svojim božstvám, naučili sa vážiť si zásady, ktoré sa prejavovali v živote i v povahe Hospodinových vyznávačov.

Ako mohol Jozef získať taký pevný charakter, priamosť a múdrosť? Už vo svojich chlapčenských rokoch sa venoval skôr svojim povinnostiam než svojim záľubám. V mužnom veku priniesli svoje plody zásady vypestované v mladosti – poctivosť, čestnosť a ušľachtilosť. Čistý, prirodzený život bol živnou pôdou zdatného rozvoja telesných i duševných síl. Spoločenstvo s Bohom, živý záujem o Božie dielo a významné pravdy, ktoré Boh zveril dedičom viery – to všetko povznášalo a zušľachtľovalo Jozefovu povahu. Rozširovalo a obohacovalo mu rozhl'ad viac než ktorékoľvek iné štúdium. Verné splňanie zverených povinností v skromnom či vznešenom postavení môže rozvinúť schopnosti človeka do krajných možností. Život podľa Stvoriteľa ovej vôle je zárukou toho najlepšieho povahového rozvoja. „Múdrost' je bázeň pred Pánom, rozumnosť je vyhýbať sa zlému.“, [Job 28,28](#).

Len málokto si uvedomuje vplyv životných maličkostí na rozvoj povahy. S čímkoľvek prichádzame do styku, nemožno pokladať za maličkosť. Príhody každodenného života preverujú našu vernosť a spôsobilosť pre vyššie poslanie. Každodenným zásadným životom si zvykáme uprednostňovať povinnosť pred záľubami a zábavou. Takto cvičená myseľ nezakolíše pri voľbe medzi dobrom a zlom ako vetrom zmietaná trstina. Spoločivo sa pridrža povinnosti, lebo si zvykla na pravdu a vernosť. Vernosťou v maličkostiach sa posilňuje vernosť vo veciach veľkých.

Poctivosť je oveľa cennejšia než „zlato z Ofíru“. Bez poctivosti nemôže nikto dosiahnuť čestné postavenie. Charakter nebýva dedičnou výsadou. Nemožno si ho kúpiť. Vysoká mravná úroveň a vynikajúce duševné schopnosti nie sú výsledkom náhody. Aj tie najvzácnejšie duševné predpoklady strácajú cenu, ak sa nezdokonalujú. Tvorenie ušľachtilej povahy je celoživotné dielo, výsledok pilného a vytrvalého úsilia. Boh dáva príležitosť; úspech závisí od toho, ako ju človek využije.

21. kapitola — Jozef a jeho bratia

Prípravy na predpovedané obdobie hladu sa robili hneď od začiatku rokov úrodných. Na Jozefov pokyn boli na hlavných miestach po celej egyptskej krajine postavené objemné sýpky a urobili sa rozsiahle opatrenia na zabezpečenie prebytkov očakávanej žatvy. Keď že tieto opatrenia platili počas celých siedmich rokov hojnosti, zásoby v sýpkach uskladneného obilia boli obrovské. Po úrodných rokoch malo podľa Jozefovej predpovede prísť obdobie siedmich rokov hladu. *„I nastal hlad vo všetkých krajinách, ale v celej egyptskej krajine bolo chleba dost'. Keď však aj celá egyptská krajina trpela hladom a volala k faraónovi o chlieb, faraón povedal celému Egyptu: Chod'te k Jozefovi a čo vám povie, urobte! Keď sa hlad rozšíril na celú krajinu, Jozef otvoril všetky obilnice a predával Egypt'anom obilie., 1. Mojžišova 41,54-56.*

Hlad zasiahol aj kanaánsku krajinu a ťažko ho pociťovali obyvatelia oblasti, kde žil Jákob. Keď jeho rodina počula o bohatých zásobách egyptského panovníka, vypravili sa do Egypta desiati Jákobovi synovia nakúpiť obilia. Len čo ta prišli, poslali ich k zástupcovi kráľa. Išli sa teda s ostatnými žiadateľmi predstaviť správcovi krajiny. *„Poklonili sa mu tvárou až po zem., „Jozef poznal svojich bratov, ale oni ho nepoznali., Jozef si v Egypte zmenil židovské meno a prijal to, ktoré mu určil kráľ'. Okrem toho sa ako prvý minister Egypta už pramálo podobal mládencovi, ktorého predali Izmaelcom. Keď Jozef videl, ako sa jeho bratia pred ním koría a vzdávajú mu poctu, pripomenulo mu to jeho sny a prebudilo spomienky na dávnu minulosť'. Pozorne si ich všímal a zistil, že medzi nimi nie je Benjamin. Nestal sa azda aj on obeťou krutej nenávisti týchto bezcitných ľudí? Chcel sa dozvedieť pravdu. Prísne teda povedal: „Vyzvedači ste, prišli ste si obzrieť nechránené miesta krajiny., 1. Mojžišova 42,6.8.9.*

Oni mu však odvetili: *„Nie, pane, tvoji sluhovia prišli si nakúpiť potravín. Všetci sme synovia jedného otca; sme statoční. Tvoji sluhovia nie sú vyzvedači., Jozef chcel vedieť, či ešte stále sú takí*

bezočiví ako vtedy, keď žil s nimi. Rád by sa bol niečo dozvedel aj o pomeroch doma, hoci vedel, že ich odpovede nemusia byť pravdivé, preto trval na svojom obvinení. Bratia odpovedali: „*My, tvoji sluhovia, sme dvanásť bratia, synovia to jedného muža v kanaánskej krajine; najmladší je teraz pri otcovi a jedného už niet.*“, 1. Mojžišova 42,10-13. Jozef predstieral nedôveru v pravdivosť ich rozprávania a naznačoval, že ich stále pokladá za vyzvedačov a že je rozhodnutý podrobiť ich skúške. Kým sa jeden z nich smie vrátiť domov, aby priviedol najmladšieho brata, všetci musia na jeho príkaz zostať v Egypte. Ak nebudú s týmto návrhom súhlasiť, zostanú v podozrení vyzvedačstva, a tak sa s nimi aj naloží. S týmto návrhom však Jákobovi synovia nemohli súhlasiť, pretože bol časovo náročný; zatiaľ by ich rodiny veľmi trpeli hladom. Napokon, kto z nich by sa odvážil sám sa vydať na dlhú cestu a bratov nechať vo väzení? Akoby v takom prípade mohol obstať pred otcom? Podľa ich predstáv čakala ich tu len smrť alebo otroctvo; a ak privedú Benjamína, ani jeho údel nebude iný. Rozhodli sa radšej zostať a trpieť spoločne, než aby otca pripravili o jediného syna, ktorý mu zostane, a spôsobili by mu ďalšie trápenie. Po tomto rozhodnutí zostali tri dni uväznení.

[162]

Odvtedy, čo Jozef naposledy videl svojich bratov, povaha Jákobových synov sa zmenila. Kedysi to boli závistliví, neposlušní, podvodní, krutí a pomstychtiví muži. V terajšej núdzi a tiesni prejavili nezištnosť, svornosť, oddanosť otcovi a úctu k jeho autorite.

V trojdňovom egyptskom väzení mali čas uvažovať o svojich nepravostiach; no boli to aj chvíle trpkého zármutku. Ak neprivedú Benjamína, určite budú odsúdení ako vyzvedači. Bolo málo pravdepodobné, že by otec súhlasil a Benjamína pustil z domu. Na tretí deň si Jozef dal predviesť svojich bratov. Neodvažoval sa ich dlhšie zdržiavať. Otec a rodinní príslušníci bratov už môžu trpieť nedostatkom potravy. Povedal im: „*Urobte toto a ostanete nažive. Ja sa totiž bojím Boha. Ak ste statoční, jeden váš brat nech zostane sputnaný vo vašom doterajšom väzení. Vy však choďte a zaneste obilie svojim domácim na ukojenie hladu. Potom mi dovediete svojho najmladšieho brata, aby sa tak potvrdili vaše reči a aby ste nemuseli zomrieť.*“, 1. Mojžišova 42,18-20. Bratia s návrhom súhlasili, aj keď málo dúfali, že by otec dovolil, aby sa Benjamin s nimi vrátil. Jozef sa s bratmi rozprával prostredníctvom tlmočníka, zatiaľ čo bratia sa

[163]

spolu zhovárali celkom otvorene v predstave, že miestodržiteľ im nerozumie. Prejavili ľútosť, že kedysi tak bezcitne zaobchádzali s Jozefom. *„Veru, previnili sme sa proti svojmu bratovi. Lebo hoci sme videli úzkosť jeho duše, keď nás úpenlivo prosil, nepočúvli sme ho; preto prišlo na nás toto súženie. Rúben, ktorý mal v úmysle Jozefa v Dótane zachrániť, dodal: Nepovedal som vám: Neprehrešte sa proti chlapcovi!? Ale neposlúchli ste. Teraz nás berú na zodpovednosť za jeho krv., 1. Mojžišova 42,21.22.* Keď to Jozef počul, neovládal sa, odišiel od nich a plakal. Potom rozkázal Simeona v putách odvieť do väzenia. Simeona vybral preto, že bol hlavným strojcom úkladov proti nemu a najkrutejšie s ním zaobchádzal.

Skôr ako Jozef svojich bratov prepustil, vydal rozkaz, aby im naplnili vrecia obilím a do každého vreca dali navrch peniaze, ktorými platili. Bratia dostali aj krmivo pre zvieratá na spiatočnú cestu. Jeden z nich cestou vrece rozviazal a užasol, keď v ňom našiel strieborné peniaze. Povedal to ostatným a všetci boli znepokojení. Jeden druhého sa pýtali: *„Čo nám to Boh urobil?., 1. Mojžišova 42,28.* Nevedeli, či to majú pokladať za dobré znamenie od Pána, alebo je to predzvesť trestu za ich neprávosti a čaká ich ďalšie než astie. Uvedomovali si, že Boh vedel o ich hriechu a teraz ich zaň tresce.

Jákob úzkostlivo očakával príchod svojich synov. Keď sa vrátili, všetci sa zišli okolo nich a napäto počúvali, keď otcovi rozprávali o svojich zážitkoch. Správy vyvolali u všetkých obavy a zlú predtuchu. Akoby v správaní egyptského miestodržiteľa badali zlé náznaky. Ich obavy sa potvrdili pri rozväzovaní vriec, keď v každom z nich našli peniaze. Zostarnutý otec bolestne zvolal: *„Pripravíte ma o deti; Jozefa niet, ani Simeona niet a Benjamina mi chcete vziať. To všetko dolieha na mňa. Vtedy povedal Rúben svojmu otcovi: Môžeš usmrtiť mojich dvoch synov, ak ti Benjamina neprivediem späť.,, Tieto unáhlené slová však nezbavili Jákoba starostí. Odpovedal: „Môj syn s vami nepôjde, lebo jeho brat zomrel a on ostal sám. Keby ho na ceste, ktorou pôjdete, zastihla nehoda, zniesli by ste moje šediny so žiaľom do záhrobia.,, 1. Mojžišova 42,36-38.*

Sucho však neprestávalo a zásoby obilia dovezeného z Egypta sa pomíňali. Jákovovi synovia vedeli, že vrátiť sa do Egypta bez Benjamina by bolo zbytočné. No vedeli aj to, že sa im sotva podarí zmeniť otcovo rozhodnutie a museli teda bezradne vyčkávať, ako všetko dopadne. Keď že príznak hladu sa čoraz viac blížil a patriarcha

na ustaraných tvárach obyvateľov tábora pozoroval útrapy z biedy, napokon povedal: „*Chod'te nám znova nakúpiť niečo potravín.*“, [1. Mojžišova 43,2](#).

Júda odpovedal: „*Ten muž nás dôrazne napomínal: Neukážte sa mi na oči, ak váš brat nebude s vami. Ak pošleš nášho brata s nami, pôjdeme a nakúpime ti potravín. Ak ho však nepošleš, nepôjdeme, lebo ten muž nám povedal: Neukážte sa mi na oči, ak váš brat nebude s vami.*“, Keď Júda videl, že otec v rozhodnutí váha, dodal: „*Pošli chlapca so mnou, tak sa vyberieme a pôjdeme, aby sme ostali nažive a nepomreli ani my, ani ty, ani naše deti.*“, [1. Mojžišova 43,3-5.8](#). Zaručil sa za svojho brata a vzal na seba prípadnú vinu, ak by sa Benjamin k otcovi nevrátil. [164]

Jákob už ďalej svoj súhlas odkladať nemohol, preto prikázal svojim synom, aby sa pripravili na cestu a tiež, aby vládcovi vzali nejaké dary, aké môže poskytnúť hladom strápená krajina – „*niečo balzamu, niečo medu, vzácnu živicu, pistáciové orechy a mandle*“, a dvojnásobné množstvo peňazí. „*Pojmite si aj brata, vyberte sa a vráťte sa k tomu mužovi.*“, Keď sa synovia chystali na neistú cestu, patriarcha vstal, zodvihol k nebu ruky a modlil sa: „*Všemohúci Boh nech vám dá dôjsť milosrdenstva u toho muža, aby vám prepustil druhého brata i Benjamína. Ja však, keď som už bez detí, bez detí ostanem.*“, [1. Mojžišova 43,11.13.14](#).

Znova teda odišli do Egypta a prišli k Jozefovi. Ten pri pohľade na Benjamína, syna svojej vlastnej matky, bol hlboko dojatý. Stlmil však svoje pohnutie a rozkázal, aby ho uviedli do príbytku a aby sa ako pozvaní hostia pripravili na hostinu. Keď boli privedení do miestodržiteľovho paláca, Jozefovi bratia prichádzali v obave, že budú braní na zodpovednosť za peniaze, ktoré našli vo svojich vreciach. Nazdávali sa, že do vriec im ich vložili zámerne, aby bol dôvod urobiť z nich otrokov. Preto sa radili so správcom domu, pričom mu rozprávali o svojej prvej ceste do Egypta. Vysvetlili, že peniaze, ktoré našli vo svojich vreciach, prinášajú späť na dôkaz svojej neviny. Ďalšie peniaze majú na nový nákup potravín. Povedali: „*Nevieme, kto nám vložil naše peniaze do vriec.*“, Správca však povedal: „*Upokojte sa, nebojte sa! Váš Boh a Boh vášho otca vložil vám poklad do vriec. Vaše peniaze sa dostali ku mne.*“, [1. Mojžišova 43,22.23](#). Bratia sa trochu upokojili a keď k nim prišiel z väzenia prepustený Simeon, pocítili, že Boh je k nim naozaj milostivý.

Pri druhom stretnutí pokorne ponúkli miestodržiteľovi dary a „poklonili sa mu až po zem,“. Jozef si spomenul na svoje sny; pozdravil svojich hostí a hneď sa opýtal: „Či sa má dobre váš staručký otec, o ktorom ste mi hovorili? Či ešte žije?“, „Tvoj sluha, náš otec sa má dobre; ešte žije,“, odpovedali a znova sa poklonili. Potom jeho pohľad utkvел na Benjaminovi a povedal: „Je to váš najmladší brat, o ktorom ste mi hovorili? Boh ti buď milostivý, syn môj!“, Potom sa rozcitlivel a zmlkol. „Vošiel do zadnej izby a tam sa vyplakal.,“ [1. Mojžišova 43,27-30](#).

[165] Po chvíli sa vrátil a začali hodovať. Kastovné zákony zakazovali Egyptanom jesť spolu s ľuďmi inej národnosti. Preto Jákobovi synovia jedli pri jednom stole, miestodržiteľ ako vysoký hodnostár jedol zvlášť a Egyptania jedli tiež oddelene. Bratia boli prekvapení, že za stolom boli posadení podľa veku. Jozef „dal nosiť jedlá, čo boli pred nimi,“. [1. Mojžišova 43,34](#). Benjamin však dostal päťkrát viac než ostatní. Pri tejto priazni mali bratia príležitosť prejaviť závisť a nenávisť voči Benjaminovi, ako kedysi, keď závideli jemu. Bratia si stále mysleli, že Jozef ich jazyku nerozumie, a preto sa spolu vôľne zhovárali. Z ich rozhovoru mal Jozef možnosť poznať ich skutočné zmýšľanie. Chcel ich však podrobiť ďalšej skúške, a preto prikázal, aby pred ich odchodom do vreca najmladšieho brata bol vložený jeho vlastný strieborný pohár.

Bratia sa s veselou myslou vydali na spiatočnú cestu. Bol s nimi Simeon i Benjamin. Ich zvieratá boli plne naložené obilím a všetci boli šťastní, že sa im podarilo vyviaznuť z hroziaceho nebezpečenstva. Len čo však opustili mestské brány, dobehol ich správca domu a rázne sa ich opýtal: „Prečo ste sa zlým odplatili za dobré? Ukradli ste mi strieborný pohár. Ved' je to ten, čo môj pán pújava z neho a aj vešti z neho! Zle ste urobili, keď ste tak urobili,“. [1. Mojžišova 44,4.5](#). O tomto pohári sa vedelo, že keď sa doň naleje tekutina, pozná sa, či je jedovatá. Bol to teda drahocenný pohár, lebo chránil svojho majiteľa pred smrťou otrávením.

Na správcovo obvinenie bratia odpovedali: „Prečo hovorí môj pán takéto reči? Božechráň, aby tvoji sluhovia urobili niečo tak! Pozri, peniaze, ktoré sme našli vo svojich vreciach navrchu, priniesli sme ti naspäť z kanaánskej krajiny; ako by sme teda mohli ukradnúť z domu nášho pána striebro alebo zlato? U koho sa z tvojich sluhov nájde, ten nech zomrie a my budeme otrokmi môjmu pánovi. On im

povedal: *Áno, nech je tak, ako ste vraveli: U koho sa nájde, ten mi bude otrokom, vy však budete slobodní.*,, [1. Mojžišova 44,7-10](#).

Začali teda hneď hľadať. „Zložili chytrú všetci svoje vrecia na zem a každý otvoril svoje vrece.,, Správca začal prehliadať každé z nich, od Rúbenovho až po Benjaminovo, v ktorom sa pohár aj našiel.

Bratia si roztrhli rúcha na znamenie najhlbšieho zármutku a pozvoľna sa vracali do mesta. Podľa ich vlastného vyjadrenia sa mal Benjamin stať otrokom. Správca ich odviedol do miestodržiteľovho paláca. Keď miestodržiteľ vošiel, všetci pred ním padli na zem. „*Tu im Jozef povedal: Čo za skutok ste to spáchali? Či neviete, že muž ako som ja, dozvie sa to veštením?*,, Jozef od nich žiadal priznanie viny. Vedel, že nie je jasnovidcom, no v bratoch vyvolal zdanie, že vie čítať tajomstvá ich života.

„*Nato povedal Júda: Čo môžeme povedať môjmu pánovi, čo rozprávať, čím sa ospravedlniť? Boh našiel vinu tvojich služobníkov, sme teda otrokmi môjho pána, tak my ako aj ten, u ktorého sa pohár našiel. On však odpovedal: Božechráň urobiť niečo také! Len ten muž, u ktorého sa našiel pohár, bude mi otrokom, vy však môžete odísť v pokoji k svojmu otcovi.*,, [1. Mojžišova 44,11.15-17](#).

Krajne zarmútený pristúpil k miestodržiteľovi Júda a zvolal: „*Prosím, pane môj, dovoľ svojmu služobníkovi prehovoriť slovo k sluchu svojho pána, a nech nevzbĺkne tvoj hnev na tvojho služobníka, veď ty si ako faraón.*,, Dojímavo opisoval otcov zármutok nad Jozefovou stratou i jeho zdráhanie dať súhlas, aby Benjamin mohol s nimi odísť do Egypta, pretože to je jediný syn, čo zostal po Ráchel, ktorú Jakob tak veľmi miloval. „*Ale ak teraz prídem k tvojmu sluhovi, svojmu otcovi, a chlapec, na ktorom visí celou dušou, nebude s nami, a uvidí, že chlapca niet, zomrie. A tak znesú tvoji služobníci šediny tvojho služobníka, svojho otca, v žiali do hrobu. Veď tvoj sluha sa zaručil otcovi za chlapca, keď povedal: Ak ti ho neprivediem, ponesiem navždy vinu pred svojím otcom. Teraz však, nech smie tvoj služobník ostať miesto chlapca za otroka môjmu pánovi, a chlapec nech odíde so svojimi bratmi. Veď ako by som mohol odísť k svojmu otcovi, keby chlapec nebol so mnou. Nemohol by som sa dívať na trápenie, ktoré by postihlo môjho otca.*,, [1. Mojžišova 44,18.30-34](#).

To Jozefovi stačilo. Poznal opravdivú ľútosť u svojich bratov. Keď vypočul Júdovu šľachetnú ponuku, prikázal, aby všetci okrem

bratov z miestnosti odišli, a potom sa dal do hlasitého plaču a zvolal: „*Ja som Jozef. Či ešte žije môj otec?*„

Jeho bratia boli ohromení, od strachu a úžasu onemeli. Ich brat Jozef, ktorému závideli, ktorého chceli zabiť a ktorého nakoniec predali do otroctva, je vládcom Egypta! Mysľou im prebehlo všetko zlé, čo mu spôsobili. Spomenuli si, ako sa vysmievali jeho snom a ako chceli prekaziť ich splnenie a napokon ich sami pomáhali naplniť. Keď sú teraz celkom v jeho moci, určite sa im vypomstí za všetko príkorie.

Jozef pozoroval ich úľak a prívetivo povedal: „*Pristúpte bližšie ku mne.*„ Keď k nemu pristúpili, pokračoval: „*Ja som Jozef, váš brat, ktorého ste predali do Egypta. Teraz sa však netrápte a nech vás to nemrzí, že ste ma predali, lebo Boh ma poslal pred vami, aby som vás zachoval nažive.*„ Cítil, že už dost' vytrpeli za svoju krutosť, s akou s ním zaobchádzali, a preto sa veľkodušne snažil rozptýliť ich obavy a ul'ahčiť im trpkosť výčitiek svedomia.

[167] Jozef pokračoval: „*Už dva roky trvá hlad v krajine a ešte päť rokov nebude ani orby ani žatvy. Boh ma poslal zachovať vás ako zvyšok na zemi a udržať vás nažive pre veľké vyslobodenie. Teda nie vy ste ma sem poslali, ale Boh; on ma urobil faraónovi otcom a pánom jeho celého domu i panovníkom nad celou egyptskou krajinou. Chytró choďte domov k môjmu otcovi a povedzte mu: Tak hovorí tvoj syn Jozef: Boh ma urobil pánom nad celým Egyptom; pod' ku mne a nemeškaj! Budeš bývať v krajine Góšen a budeš blízko mňa, ty aj tvoji synovia, aj synovia tvojich synov, tvoje ovce i tvoj dobytok, i všetko, čo máš. Budem ťa živiť, lebo ešte päť rokov potrvá hlad, aby si nevyšiel na mizinu; ani ty ani tvoja domácnosť so všetkým, čo máš. Na vlastné oči vidíte, i môj brat Benjamin vidí, že sám osobne hovorím s vami.*„ „*Na to padol okolo šije svojmu bratovi Benjaminovi a plakal; aj Benjamin plakal na jeho šiji. I pobožkal všetkých svojich bratov a plakal v ich objatí. Potom sa bratia rozprávali s ním.*„ [1. Mojžišova 45,3-12.14.15](#). Bratia skrúšene vyznali svoj hriech a prosili Jozefa o odpustenie. Dlho ich už trápil žiaľ a výčitky svedomia; teraz sa potešili, že Jozef žije.

Správa o tom, čo sa stalo, doniesla sa rýchlo ku kráľovi, ktorý v snahe vyjadriť Jozefovi svoju vd'ačnosť schválil pozvanie celej jeho rodiny do Egypta a povedal: „*Najlepšia časť egyptskej krajiny bude vaša.*„ Bratia sa vydali na cestu s veľkými vozmi plnými zásob

všetkého, čo budú potrebovať na presťahovanie svojich rodín a služobníctva do Egypta. Jozef obdaril Benjamina vzácnejšími darmi než ostatných bratov. V obave, aby sa bratia cestou nedostali do rozporov, Jozef im pred odchodom radil: „*Nevad' te sa po ceste!*„

Jákobovi synovia sa vrátili k otcovi s radostnou správou: „*Jozef ešte žije, ba panuje nad celou egyptskou krajinou.*„ Patriarchu správa spočiatku ohromila; nemohol uveriť tomu, čo počul. Keď potom videl dlhý rad vozov a zvierat s nákladom a keď sa znova objal s Benjaminom, uveril a jeho šťastie nemalo konca. Od radosti zvolal: „*Stačí mi, že môj syn Jozef ešte žije! Pôjdem a uvidím ho prv, ako zomriem.*„ [1. Mojžišova 45,20.24.26.28.](#)

Ešte jedno pokorenie museli bratia podstúpiť. Priznali sa otcovi, že ho podviedli a dopustili sa krutosti voči nemu, čo im dlhé roky strpčovalo život. Z tak podlého činu by ich Jákob nebol nikdy podozrieval. Videl však, že všetko sa obrátilo na dobré, odpustil im a svoje zblúdilé deti požehnal.

Onedlho sa otec so synmi a s ich rodinami, stádami a s početným služobníctvom vydali na cestu do Egypta. Po šťastnom príchode do Beér-Šeby patriarcha priniesol Bohu obeť vd'aky a prosil ho o uistenie, že ich bude sprevádzať. V nočnom videní počul Božie slovo: „*Neboj sa odísť do Egypta, lebo tam urobím z teba veľký národ. Ja pôjdem s tebou do Egypta a privediem ťa zase sem.*„ [1. Mojžišova 46,3.4.](#)

[168]

Uistenie „*Neboj sa odísť od Egypta, lebo tam urobím z teba veľký národ,*„ bolo príznačné. Abrahám dostal prísľub o hviezdnom počte svojho potomstva, no vyvoleného národa dosiaľ len pomaly pribúdalo. Kanaánska krajina teraz neposkytovala možnosť obživy na rozmach takého početného národa, ako to predvídal prísľub. Krajinu ovládali mocné pohanské kmene, ktoré z nej vyhnalo len „*štvrté pokolenie,*“ vyvoleného ľudu. Ak by z Izraelových potomkov mal byť v tejto zemi početný národ, museli by obyvatel'ov zeme vyhnáť, alebo žiť medzi nimi. Urobiť to prvé im Boh neprikázal a spoločenstvo s Kanaáncami ich mohlo zviest' k modloslužbe. Egypt im však poskytoval podmienky potrebné na splnenie Božieho zámeru. V dobre zavodnenej a úrodnej časti krajiny mohli hospodáriť a v priaznivých podmienkach sa rýchlo rozmáhať. Odpor, ktorý svojím zamestnaním v Egypt' anoch vzbudzujú – lebo „*všetci pastieri oviec sú totiž v opovržení u Egypt' anov,*„ – im len umožnil zostať zvlášť-

nym a oddeleným národom a chránil ich pred nákazou egyptskej modloslužby.

Po príchode do Egypta šli rovno do kraja Góšen, kam za nimi prišiel Jozef vo svojom miestodržiteľskom voze v sprievode kniežacej družiny. Na nádheru svojho sprievodu a na vznešenosť svojho postavenia teraz nemyslel, túžil len po jedinom, a o tom premýšľal. Pri pohľade na prichádzajúcich neovládol po celé roky potláčané city. Zoskočil z voza a ponáhlal sa privítať otca. *„Padol mu okolo hrdla a plakal mu ešte aj na hrudi. Vtedy povedal Izrael Jozefovi: Teraz môžem umrieť, lebo som videl tvoju tvár a že ešte žiješ.,, 1. Mojžišova 46,29.30.*

Jozef potom šiel faraónovi predstaviť svojich piatich bratov a prevziať výmer pôdy pre ich budúci domov. Faraón ich z vd'áčnosti voči svojmu prvému ministrovi hodlal ich ustanoviť za štátnych úradníkov, ale Jozef, verný Bohu, chcel svojich bratov ušetriť pokušenia na pohanskom dvore. Preto im poradil, aby vládcovi na jeho otázku otvorene povedali, čím sa zamestávajú. Jákobovi synovia poslúchli radu a povedali kráľovi, že do krajiny prišli len na určitý čas, nie natrvalo, a vyhradili si právo vrátiť sa, keď budú chcieť. Kráľ splnil, čo sľúbil, a v Góšene im dal *„najlepšiu časť egyptskej krajiny,,.*

[169] Krátko nato Jozef predstavil vládcovi aj svojho otca. Patriarcha bol na kráľovskom dvore prvýkrát. Keďže uprostred nádhernej prírody mával spoločenstvo s mocnejším Panovníkom, s vedomím nadradenosti zodvihol ruky a faraóna požehnal.

Jákob pri svojom prvom stretnutí s Jozefom hovoril tak, akoby po takom radostnom zavíšení dlhých rokov prežitých v úzkostiach chcel už zomrieť. V pokojnom ústraní Góšena prežil však ešte sedemnást rokov. Boli to roky celkom iné než predchádzajúce. Bol svedkom úprimnej kajúcnosti svojich synov. Svoju rodinu videl žiť v podmienkach, ktoré jeho potomstvu umožnili stať sa veľkým národom a vierou pochopil zasl'úbenie o budúcom návrate do Kanaánu. Bol obklopený prejavmi lásky a priazne, aké mu len mohol poskytnúť prvý minister Egypta. Šťastný v blízkosti svojho dlho strateného syna pokojne čakal na smrť.

Krátko pred svojou smrťou poslal patriarcha po Jozefa. V neochvejnej viere v naplnenie Božieho prísľubu o návrate do Kanaánu povedal: *„Nepochovaj ma v Egypte. Rád by som ležal pri svojich*

otcoch, odnes ma teda z Egypta a pochovaj ma v ich hrobke.,, 1. Mojžišova 47,29.30. Jozefov sľub, že otcovo pranie splní, Jákovovi nestačil. Žiadal posvätnú prísahu, že ho pochová k otcom v machpélskej jaskyni.

Ešte jednej dôležitej záležitosti bolo treba venovať pozornosť: Jozefovi synovia mali byť zaradení medzi synov Izraela. Na svoj posledný rozhovor s otcom priviedol Jozef aj svojich dvoch synov Efrajima a Menašeho. Po matke mali títo synovia rodinných príbuzných v najvyšších kruhoch egyptského kňazstva. Postavenie ich otca im otvorilo cestu k bohatstvu a k hodnostiam, ak sa rozhodnú pripojiť sa k Egyptanom. Jozef však túžil, aby patrili k vyvolenému národu. Svoju vieru v zmluvné zasľúbenie osvedčil tým, že sa v záujme svojich synov zriekol všetkých pôct egyptského dvora za česť patriť k opovrhovanému pastierskemu kmeňu, ktorému bolo zverené Božie slovo.

Jákob povedal: „*Tvoji dvaja synovia, ktorí sa ti narodili v egyptskej krajine pred mojím príchodom k tebe do Egypta, totiž Efrajim a Menašše, budú moji, budú mi teraz ako Rúben a Simeón.*“, Jákob ich teda prijal za svojich vlastných synov. Oni sa stanú náčelníkmi samostatných kmeňov. Tak dostal Jozef jedno z práv prvorodenstva, ktoré Rúben ľahkomyselne stratil.

Pre svoj starobou zoslabnutý zrak Jákob už nevidel, že chlapci stoja neďaleko. Len čo však spozoroval obrysy ich postáv, spýtal sa: „*Kto sú títo?*“, Keď dostal odpoveď, povedal: „*Prived' ich ku mne, nech ich požehnám.*“, Obaja pristúpili k nemu, patriarcha ich objal a pobožkal, položil im na hlavu svoje ruky a žehnajúc ich, modlil sa: „*Boh, pred ktorým chodili otcovia moji, Abrahám a Izák, Boh, ktorý bol mojím pastierom po celý môj život až podnes, a anjel, ktorý ma vykúpil z každej tiesne, nech chlapcov požehná.*“, 1. Mojžišova 48,5.8.9.15.16.

V jeho slovách nebol ani náznak sebadôvery či spoliehania sa na ľudskú silu alebo schopnosť. Ochranou a oporou mu bol vždy Boh. Nestáť sa na minulé dni, plné úzkostí a starostí. Nespomínal prežité skúšky a utrpenia ako niečo, čo bolo „*proti nemu*“, Pripomínal si len milosť, lásku a Božie milosrdenstvo, ktoré ho sprevádzali po jeho dlhej životnej púti.

Keď Jákob chlapcov požehnal, ubezpečil Jozefa odkazom, v ktorom budúcim pokoleniam na dlhé roky ich poroby a utrpenia

zanechal svedectvo svojej viery: „*Ja umieram, ale Boh bude s vami a navráti vás do krajiny vašich otcov.*„

Naposledy sa zišli všetci Jákobovi synovia pri smrteľnom lôžku svojho otca. Patriarcha ich oslovil a povedal: „*Dajte sa dovedna..., synovia Jákobovi, a počúvajte svojho otca, Izraela!*„ „*Oznámim vám, čo vás v budúcnosti čaká.*„, 1. Mojžišova 48,21; 49,2.1. Jákob neraz úzkostlivo uvažoval o ich budúcnosti a predstavoval si jednotlivé kmene. V tomto napätom očakávaní jeho posledného požehňavania detí, preniknutý prorockým duchom a víziou budúcnosti svojich potomkov, Jákob začal rad-radom oslovovať synov. Keď každému z nich stručne pripomenul povahové rysy, predpovedal aj budúci údel jeho kmeňa.

„*Ty, Rúben, si môj prvorodený,
moja moc a prvotina mojej mužskosti,
vrchol dôstojnosti, vrchol sily.*„

Tieto otcove slová vystihujú, čím prvorodený syn Rúben mal byť. Následkom hanebného hriechu, ktorý spáchal v Édere, nedostal požehnanie prvorodenstva. Jákob dodal:

„*Prekypel si ako vody,
nebudeš mať prednosť.*„

Kniežatstvo bolo pridelené Lévimu, kráľovstvo a zasl'úbenie Mesiáša Júdovi a dvojnásobný diel dedičstva Jozefovi. Rúbenov kmeň už v Izraeli nikdy nevynikol, nebol tak početný, ako kmeň Júdov, Jozefov či Dánov a medzi prvými sa dostal do zajatia.

Po Rúbenovi prišli na rad Simeon a Lévi, vekom mladší. Obaja sa dopustili krutosti na Síchemčanoch a mali najväčší podiel na predaji Jozefa do otroctva. Otec o nich povedal:

[171] „*Rozdelím ich Jákobovi
a rozptýlim ich v Izraeli.*„

Pri sčítaní Izraelcov, krátko pred ich príchodom do Kanaánu, Simeoncov bolo najmenej. O Simeonovi sa Mojžiš vo svojom poslednom požehnaní vôbec nezmieňuje. Po usídlení v Kanaáne mal

tento kmeň len nepatrnú časť Júdovho podielu. Rodiny, ktoré sa ne-skôr rozrástli, bývali v samostatných osadách na území mimo hraníc zasľúbenej krajiny. Ani Lévi nedostal územný podiel, okrem štyridsiaticich ôsmich miest roztrúsených po krajine. Tento kmeň zostal Bohu verný aj vtedy, keď iné pokolenia odpadli. Pre túto vernosť sa mal starať o bohoslužbu vo svätostánku, čím sa zlorečenie zmenilo na požehnanie.

Vrcholné požehnanie prvorodenstva dostal Júda. Význam jeho mena – ktoré znamená chválu – objasňuje proroctvo o budúcnosti tohto kmeňa:

*„Ó Júda, nech ťa chvália tvoji bratia,
tvoja ruka nech spočívajú na šíji tvojich nepriateľov,
nech sa ti klaňajú synovia tvojho otca.
Júda je mladý lev,
z lúpeže sa povzniesol, syn môj!
Skrčil sa, ľahol si ako lev a ako levica;
ktože ho donúti povstať?
Nevzdiali sa berla od Júdu,
ani veliteľské žezlo od jeho nôh,
dokiaľ nepríde panovník,
ktorého národy budú poslúchať.“*

Lev, kráľ lesa, je výstižným symbolom tohto kmeňa, z ktorého vyšiel Dávid a jeho potomok SÍlo, pravý „lev z Júdovho kmeňa“, pred ktorým sa sklonia všetky mocnosti a ktorý budú velebiť všetky národy.

Väčšine svojich detí predpovedal Jákob šťastnú budúcnosť. Nakoniec došlo na Jozefa a otcovské srdce prekypovalo keď zvolával požehnanie na „hlavu toho, ktorý bol odlúčený od svojich bratov“,

*„Jozef je plodný strom,
plodný strom nad prameňom,
výhonky ktorého pnú sa ponad múr.
Roztrpčujú ho a podstrelujú,
útočia naňho lukostrelci,
jeho luk však ostáva pevný,
a obratné sú paže jeho rúk,*

*zásahom Mocnára Jákobovho,
 pre meno Pastiera, Skaly Izraela,
 pre Boha tvojho otca – on ti pomáhaj! –
 pre Boha všemohúceho, – on t'a požehnaj! –
 požehnaním nebies zhora,
 požehnaním prahlbiny, ktorá leží dolu,
 požehnaním prs a materského lona.
 Požehnanie tvojho otca prevyšujú
 požehnanie večných vrchov
 a vzácnosť odvekých výšin;
 kiež spočinú na hlave Jozefovej,
 a na temeni vznešeného medzi bratmi.,,*

1. Mojžišova 49,22-26.

Jákob bol muž hlbokého vrúcneho citu, jeho láska k synom bola silná a nežná. Jeho svedectvo na smrteľnom lôžku nebolo prejavom náklonnosti k jednému či neľúbosti k druhému. Všetkým odpustil a miloval ich až do konca. V svojej prirodzenej otcovskej láske by im povedal len slová povzbudenie a nádeje; no pod vplyvom Božieho ducha musel vysloviť aj bolestnú pravdu.

Po vyslovení posledného požehnanie Jákob zopakoval svoj príkaz, kam ho majú pochovať: *„Budem pripojený k svojmu ľudu; pochovajte ma k svojim otcom... do jaskyne na poli Machpéla... tam pochovali Abraháma i jeho ženu Sáru, tam pochovali aj Izáka a jeho ženu Rebeku, tam som pochoval aj Leu., 1. Mojžišova 49,29-31.* Posledným prejavom jeho života bolo vyznanie viery v naplnenie Božieho zaslúbenia.

Posledné Jákobove roky možno prirovnať k večeru, keď človek po dni plnom únavy a starostí v pokojnej pohode odpočíva. Jeho životnú cestu zatienovali mraky, no západ jeho slnka bol vyjasnený a posledné chvíle života mu osvecovali žiarivé nebeské lúče. V Písme čítame: *„Vo večernom čase bude svetlo., Zachariáš 14,7. „Pozoruj nevinného a hľad' na statočného, lebo muž pokoja má budúcnosť., Žalm 37,37.*

Jákob zhrešil a veľmi za to trpel. Mnohé roky útrap, lopoty a bolesti mu boli údelom odvtedy, čo pre svoju nepravosť musel z otcovho stanu utiecť. Stal sa tulákom bez domova, odlúčený od svojej matky, ktorú už živú nikdy neuvidel. Sedem rokov pracoval za

tú, ktorú miloval, a nakoniec bol hanebne oklamáný. Dvadsať rokov strávil v namáhavej službe chamtivého a nenásytne ziskuchtivého príbuzného. Dožil sa bohatstva a videl dorastať svojich synov; no málo radosti zažil v svárlivej a rozdelenej domácnosti. Trápilo ho pohanenie jeho dcéry, následná pomsta jej bratov, Ráchelina smrť, Rúbenov hanebný čin, Júdov hriech a krutá zloba a záviť proti Jozefovi. Akého dlhého radu nešľachetností musel byť svedkom! Stále znova musel okúšať trpké plody svojho prvého zlého činu. Ustavične znova musel vidieť, ako jeho synovia opakujú hriechy, ktorých sa dopustil sám. Nech však už bola skúška sebatrpkejšia, splnila svoje poslanie. Ťažké údery priniesli „*upokojujúce ovocie spravodlivosti*„. [Židom 12,11](#).

[173]

Písmo verne zaznamenáva chyby tých, ktorých Boh poctil svojou priazňou. Ich nedostatky uvádza vlastne oveľa podrobnejšie než ich cnosti. Mnohí sa tomu divia a neveriacim je to zámienka na zosmiešňovanie Písma. Je to však jeden z najvierohodnejších dôkazov pravdivosti Písma, že nepríjemné skutočnosti neskráľuje a hriechy svojich hlavných postáv nezakrýva. Ľudská myseľ podlieha predsudkom do tej miery, že nie je možné, aby ľudské dejiny boli celkom nestranné. Keby boli Bibliu písali ľudia bez Božieho vedenia, iste by povahu jednotlivých osobností predstavili v priaznivejšom svetle. Keďže však biblické knihy vznikali z Božieho vnuknutia, nachádzame v nich spoľahlivý záznam o živote jej postáv bez akýchkoľvek príkras.

Ľudia, ktorým bol Boh obzvlášť priaznivo naklonený a ktorým zveril veľkú zodpovednosť, často podľahli pokušeniu a zhrešili. Podobne zápasíme aj my, klátíme sa a často sa mýlime. Písmo poukazuje na všetky chyby a nerozvážnosti svojich význačných ľudí. Chce tým varovať, ale aj povzbudiť. Keby ich Písmo predstavovalo bez chýb, museli by sme si pre svoju hriešnu prirodzenosť, nedostatky a nezdary zúfať. Keď však vidíme, že aj iní bojovali s malovernosťou tak ako my, že pokušeniu podliehali rovnako ako my, no napriek tomu sa vzchopili a z Božej milosti zvíťazili, dodáva nám to odvahy v našom úsilí o spravodlivosť. Podobne ako tí, čo po porážke vstali a Boh ich požehnal, v Ježišovej moci môžeme zvíťaziť aj my. Na druhej strane záznam o ich živote nám je výstrahou. Ukazuje, že Boh nekajúceho hriešnika nijakým spôsobom neospravedlní. On vidí hriech aj v tých, ktorým preukázal najviac priazne, a

odsudzuje ho v nich oveľ a prísnejšie než v tých, čo nedostali toľko svetla a zodpovednosti.

[174]

Po Jákobovom pohrebe boli Jozefovi bratia znova vyl'akaní. Keď si uvedomili svoju vinu, začali ho podozrievat' a nedôverovali ani napriek tomu, že Jozef bol k nim láskavý. Obávali sa, že Jozef bral ohľad na otca a svoju pomstu len oddialil; teraz však ich môže za ich neprávosti potrestat'. Neodvážili sa prísť k nemu osobne, preto poslali odkaz: *„Tvoj otec pred svojou smrťou prikázal: Takto povedzte Jozefovi: Ach, odpusť, prosím, svojim bratom ich priestupok a ich hriech, že ti ublížili. Odpusť teraz, prosíme, previnenie služobníkom Boha tvojho otca.*„ Jozef bol dojatý k slzám. Bratia prišli k Jozefovi a padli pred ním so slovami: *„Hľ a, sme tvojimi sluhami.*„ Jozef miloval svojich bratov vrelo a nesebecky a ť ažko mu bolo pri pomyslení, že bratia si myslia, že sa im bude pomstiť. On im však povedal: *„Nebojte sa, či ja tu stojím namiesto Boha? Vy ste, pravda, zamýšľali proti mne zlé, ale Boh to obrátil na dobré, aby tak urobil, čo je dnes zjavné; totiž aby mnohých ľudí zachoval nažive. Teraz sa však nebojte, ja budem živiť vás aj vaše deti.*„ [1. Mojžišova 50,16.17.19-21.](#)

Jozefov život je predobrazom Kristovho života. Bola to závišť, čo Jozefových bratov dohnala k tomu, aby ho predali do otroctva. Nazdávali sa, že tým pokoria jeho výnimočnosť. Keď bol Jozef odvedený do Egypta, tešili sa, že ich už nebudú znepokojovat' jeho sny a že znemožnili ich naplnenie. Boh však prekazil ich zámery, takže sa stalo práve to, čomu chceli zabrániť. Aj židovskí kňazi a starší žiarlili na Krista a obávali sa, že odvráti pozornosť ľudí od nich na seba. Vydali ho na smrť, aby sa nestal kráľom, ale práve tým sa ním stal.

Jozef sa práve v egyptskom otroctve stal záchrancom rodiny svojho otca; to však nijako nezmenšuje vinu jeho bratov. Podobne sa aj Kristus ukrižovaním stal vykupiteľom ľudstva, spasiteľom padlého ľudského rodu a vládcom celého sveta; no zločin jeho vrahov je rovnako odporný, aj keby božská ruka Prozreteľnosti nebola riadila udalosti v záujme väčšej Božej slávy a pre dobro človeka.

Tak ako Jozefa predali pohanom jeho vlastní bratia, aj Krista predal jeho úhlavný nepriateľ, jeden z jeho učeníkov. Ako Jozefa krivo obvinili a vrhli do väzenia pre jeho cnostný život, tak nenávideli a

zavrhlí aj Krista, pretože svojím spravodlivým a sebazapieravým životom karhal ich hriech; a hoci sa nedopustil ničoho zlého, bol odsúdený na základe výrokov falošných svedkov. Jozefova trpezlivosť a krotkosť v bezpráví a útlaku, ochota odpúšťať a ušľachtilá veľkorysosť k jeho krutým bratom sú predobrazom Spasiteľovej neochvejnej trpezlivosti voči zlu a utŕhaniu bezbožníkov. Takisto sú predobrazom aj jeho odpúšťania nielen jeho vrahom, ale všetkým, čo mu prichádzajú vyznať svoje hriechy a prosiť ho o odpustenie.

Jozef žil po smrti svojho otca ešte päťdesiatštyri rokov. Videl ešte *„tri pokolenia Efrajimových synov; ba aj synovia Menaššeho syna Máchira sa narodili na Jozefových kolenách.“*, [1. Mojžišova 50,23](#). Jozef bol svedkom rozvoja a blahobytu svojho ľudu a po celý život si zachoval neochvejnú vieru, že Izrael znova dostane Bohom prisľúbenú krajinu. [175]

Keď videl, že sa blíži jeho koniec, zhromaždil okolo seba všetkých príbuzných. Aj keď v krajine faraónov získal všetky počty, Egypt mu vždy bol len krajinou vyhnanstva; svojím posledným činom dal jasne najavo, že jeho údel je spätý s Izraelom. Svedčia o tom aj jeho posledné slová: *„Ja umriem, ale Boh sa vás ujme a vyvedie vás z tejto krajiny do zeme, o ktorej prisahal Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi.“* Slávnostnou prísahou zaviazal Izraelcov, aby vzali jeho kosti so sebou do kanaánskej krajiny. *„Potom Jozef umrel stodesaťročný; zabalzamovali ho a položili do rakvy v Egypte.“*, [1. Mojžišova 50,24](#). Táto rakva ako spomienka na Jozefove posledné slová po celé ďalšie stáročia pripomínala Izraelcom, že ich pobyt v Egypte je len dočasný a nabádala ich, aby svoju nádej upierali k zasľúbenej krajine, lebo čas vyslobodenia určite príde.

22. kapitola — Mojžiš

Egypt'ania v období hladu predali faraónovi všetok dobytok i s pôdou za potraviny a nakoniec sa zaviazali k trvalému otroctvu. Jozef sa múdro postaral o ich vyslobodenie z otroctva. Mohli sa stať kráľ'ovými nájomníkmi, dostali od neho pôdu a za to mu ako nájomné odvádzali ročne päťinu výť ažku svojej práce.

Jákovových synov sa však táto povinnosť netýkala. Za služby, ktoré Jozef preukázal egyptskému ľudu, dostali nielen určitú časť krajiny ako domov, ale nemuseli odvádzat' nájomné a aj v d'alšom období hladu dostávali hojnosť potravín. Kráľ verejne uznal, že len milostivým zásahom Jozefovho Boha mohol sa Egypt tešiť hojnosti, zatiaľ čo ostatné národy od hladu zomierali. Uznával aj to, že ríša pod Jozefovou správou značne zbohatla, a preto z vd'áčnosti zahrňoval Jákovovu rodinu kráľ'ovskou priazňou.

Čas však plynul a významný muž, ktorému Egypt mal byť za čo vd'áčny, zomrel a vymrelo aj pokolenie, ktorému Jozefova služba bola požehnaním. *„Povstal kráľ nový v Egypte, ktorý nepoznal Jozefa.“*, Vládca o Jozefovej zásluhnej práci pre národ iste vedel, no nechcel, aby sa o nej dozvedeli aj ľudia. Skôr mu šlo o to, aby na ňu čím skôr zabudli. *„Ten povedal svojmu ľudu: Ľud Izraelcov je početnejší a silnejší ako my. Počínajme si teda múdro voči nemu, aby sa nerozmnožil; lebo mohlo by sa stať, že v prípade vojny pripojil by sa aj on k našim protivníkom, bojoval by proti nám a odišiel by z krajiny.“*, 2. Mojžišova 1,8-10.

Počet Izraelcov zatiaľ veľmi vzrástol. *„Ale čím viacej ho utláčali, tým viacej sa rozmnožoval a rozširoval, takže sa obávali Izraelcov.“*, Zahrnutí prejavom Jozefovej starostlivosti i priazňou vtedy vládnuceho kráľa, značne ich pribudlo v krajine. Stále však zostávali zvláštnym národom a zvyklosti či náboženstvo Egypt'anov neprijali. Ich stále rastúci počet vzbudil obavy kráľa a jeho ľudu. V prípade vojny by sa totiž mohli pridať na stranu nepriateľov Egypta. Štátnická múdrosť však faraónovi bránila, aby ich z krajiny vykázal. Väčšinou to boli zdatní a schopní robotníci, ktorí významne

obohatili národ. Takých pracovníkov kráľ potreboval pri výstavbe svojich veľkolepých palácov a chrámov. Keď že pracovali na stavbách, čoskoro boli v rovnakom postavení ako Egypťania, ktorí sa aj s majetkom stali kráľovým vlastníctvom. Čoskoro boli i nad nimi ustanovení dozorcovia a ich zotročenie bolo úplné.

[177]

„Egypťania týraním zotročovali Izraelcov a strpčovali im život tvrdou prácou s hlinou a tehľami, všelijakou poľnou robotou, ktorou ich týraním zotročovali. Ale čím viac ho utláčali, tým viacej sa rozmnožoval a rozširoval.,, 2. Mojžišova 1,13.14.12.

Kráľ a jeho radcovia dúfali, že Izraelcov ovládnu tvrdou prácou, čím znížia ich počet a zlomia ich nezávislého ducha. Keď sa im však zámer nezdaril, rozhodli sa pre tvrdšie opatrenia. Prikázali pôrodným babám, aby židovských novorodených chlapcov utrúcali hneď pri narodení. Pôvodcom tohto nápadu bol satan. Vedel, že z Izraelcov má vyjsť Vysloboditeľ, preto naviedol kráľa, aby ich deti dal pozabíjať v nádeji, že tým prekazí Boží zámer. Baby sa však báli Boha a neodvažovali sa tento krutý rozkaz splniť. Hospodin schválil ich počínanie a požehnával ich. Kráľ sa nad nezdarom svojho plánu rozhneval a vydal ešte prísnejší a rozsiahlejší rozkaz. Vyzval celý národ, aby vyhládaval bezbranné obete a zabíjal ich. *„Faraón potom prikázal všetkému ľudu: Každého narodeného chlapca hod’te do Nílu a každú dcéru nechajte nažive!.,, 2. Mojžišova 1,22.*

Po tomto výnose sa Amrámovi a Jóchebede, zbožným Izraelcom z Léviho kmeňa narodil syn. Diet’a bolo *„krásne.,, a keď že rodičia verili, že čas vyslobodenia Izraela sa už blíži a Boh pošle svojmu ľudu osloboditeľa, rozhodli sa, že svoje diet’a neobetujú. Viera v Boha bola posilou ich srdc *„a nebáli sa kráľovského rozkazu.,, Židom 11,23.**

Matka úspešne skrývala diet’a celé tri mesiace. Keď však videla, že ho ukrývať ďalej už nemôže, z trstia urobila košík, vymazala ho hlinou a smolou, vložila doň diet’a a zanesla ho do trstia na breh rieky. Tam sa neodvážila zostať z obavy, aby na diet’a neupozornila a neohrozila jeho i svoj život. Chlapcova sestra Mária však zdanlivo ľahostajne, no v skutočnosti veľmi napäto sledovala, čo sa s jej bračekom stane. Nad košíkom bdeli aj ďalší strážcovia. Matka modlitbou zverila svoje diet’a do Božej ochrany a nad chatrnou loďkou s diet’at’om sa vznášali neviditeľní anjeli. Oni sem usmernili kroky faraónovej dcéry. Košík upútal jej zvedavosť a keď v ňom

uvidela krásne diet'a, hneď postrehla, čo sa stalo. Slzy diet'at'a vzbudili v nej súcit a pocítila aj spoluúčasť s neznámou matkou, ktorá sa musela uchýliť k takémuto spôsobu záchranu života svojho drahého diet'at'a. Rozhodla sa, že ho zachráni tým, že ho prijme za vlastné.

[178] Mária nebadane sledovala každý pohyb. Keď videla, že faraónova dcéra si diet'a s nehou prehliada, dodala si odvahy a pristúpila bližšie. Potom povedala: „*Nemám ísť zavolať ti dojku z hebrejských žien, ktorá by ti diet'a nadájala?*“, Faraónova dcéra súhlasila.

Sestra sa ponáhľala oznámiť matke šťastnú správu a bezodkladne sa spolu s ňou vrátila k faraónovej dcére. Princezná povedala: „*Vezmi toto diet'a, odchovaj mi ho a ja t'a za to odmením.*“, [2. Mojžišova 2,7-9](#).

Boh vypočul matkine modlitby a odmenil jej vieru. Vďačná matka sa teraz už s pocitom istoty a šťastia ujala svojej úlohy. Verne využívala príležitosti a svoje diet'at'a vychovávala pre Pána. Pevne verila, že Boh ho zachoval pre nejaké vznešené poslanie. Uvedomovala si, že diet'a musí čoskoro odovzdať jeho kráľovskej matke a že ďalej už budú naňho pôsobiť rôzne vplyvy, ktoré ho môžu odvádzať od Boha. To všetko ju nútilo k tomu, aby ho vychovávala o to starostlivejšie a pozornejšie než svoje ostatné deti. Do mysle sa mu snažila vštepiť úctu k Bohu, lásku k pravde a k spravodlivosti. Vrúčne sa modlila, aby diet'a bolo ušetrené od všetkých škodlivých vplyvov. Chlapca učila vidieť v modloslužbe nerozumné a hriešne počínanie a čoskoro ho naučila skláňať sa pred živým Bohom a modliť sa k nemu, lebo len živý Boh ho môže vypočúť a v každej tiesni mu pomôcť.

Chlapca mala pri sebe, dokiaľ len mohla. Keď mal však dvanásť rokov, musela sa ho predsa len vzdať. Takto sa teda chlapec z jednoduchej chatrče dostal do kráľovského paláca k faraónovej dcére, „*ktorá ho prijala za syna.*“, [2. Mojžišova 2,10](#). V detstve získané dojmy však ani tam nestratili nič zo svojej sily. Na matkine naučenia a rady nemohol zabudnúť. Tie ho ochránili pred pýchou, neverou a nepravosťami páchanými v lesku kráľovského dvora.

Aký ďalekosiahly bol vplyv tejto jednoduchej izraelskej ženy v cudzom prostredí, vo vyhnanstve a v otroctve! Mojžišov ďalší život a jeho významné vodcovské poslanie medzi Izraelcami svedčí o dôležitosti vplyvu kresťanskej matky. Nijaký iný vplyv nemožno

s ním porovnávať. Osud detí je veľkou mierou v rukách matky. Ona ovplyvňuje myšlienkový a povahový vývoj detí a pripravuje ich nielen pre život časný, ale aj pre večný. Zasiať semeno, ktoré vyklíči a prinesie plody dobré alebo zlé. Nesmie sledovať len zovňajšiu krásu dieťaťa, ale v jeho duši musí stvárňovať božský obraz. Nesie zodpovednosť za formovanie povahy dieťaťa, obzvlášť v jeho ranom období. Vplyv, ktorým usmerňuje rozvíjajúcu sa myseľ svojich detí, má celoživotné trvanie. Výchovu a vzdelanie detí by mali rodičia už v najútlejšom veku zameriavať na to, aby sa z ich detí stali kresťania. Deti nám neboli zverené do opaterky preto, aby zdedili trón nejakej pozemskej ríše, ale aby naveky boli dedičmi Božieho kráľovstva.

Každá matka by si mala uvedomiť, že všetky okamžiky jej života majú nedocenený význam. Jej dielo preverí slávny deň posledného účtovania. Vtedy sa ukáže, že mnohé nedostatky a zločiny mužov a žien boli následkom nevedomosti a nedbalosti tých, čo mali usmerňovať ich detské kroky a viesť ich správnu cestou. Ozrejme sa, že mnohí z tých, čo boli pre svet požehnaním, lebo šírili svetlo, pravdu a zbožnosť, vďaka všetko kresťanskej matke. Ona im vštepovala a pestovala zásady, ktoré sa stali zdrojom ich vplyvu a úspechu.

[179]

Mojžiš dostal na faraónovom dvore dôkladnú občiansku i vojenskú výchovu. Panovník sa rozhodol svojho adoptívneho vnuka urobiť nasledovníkom trónu a chlapec bol vzdelávaný pre tento najvyšší úrad. Mojžiš sa naučil *„všetkej egyptskej múdrosti a bol mocný v slovách i v skutkoch“*, [Skutky apoštolov 7,22](#). Pre svoje schopnosti bol obľúbeným veliteľom egyptského vojska a všeobecne bol pokladaný za pozoruhodného človeka. Satanov zámer bol zmarený. Stalo sa teda, že práve to nariadenie, ktoré židovské deti odsudzovalo na smrť, Božia prozreteľnosť použila na výchovu a vzdelanie budúceho vodcu vyvoleného národa.

Boží poslovia poučili starších izraelských predstaviteľov, že čas ich vyslobodenia sa blíži a že vodcovské poslanie Boh zveril Mojžišovi. Upozornili však aj Mojžiša, že Pán si ho vyvolil na to, aby Boží ľud vyviedol z otroctva. Mojžiš sa nazdával, že Izraelci si musia slobodu vy dobyť zbraňou a že práve v tomto boji ich proti egyptskému vojsku povedie on. Preto potláčal svoje city, aby mu azda náklonnosť k nevlastnej matke či faraónovi nezabránila uskutočniť Božiu vôľu.

Podľa egyptského zákona sa museli všetci následníci na faraónovom tróne stať príslušníkmi kňazskej triedy. Podobne mal byť do náboženských obradov tejto krajiny zasvätený aj Mojžiš ako nádejný nástupca faraóna. Túto úlohu zverili kňazom. Tí ho však napriek jeho horlivému a usilovnému štúdiu, nemohli priviesť k tomu, aby sa zúčastnil uctievania egyptských bohov. Napriek hrozbe straty trónu s varovaním, že faraónova dcéra sa ho zriekne, ak nad'alej zotrvá v židovskej viere, zostal Mojžiš odhodlaný neuctievať nikoho, okrem jediného Boha, Stvoriteľ'a neba a zeme. V rozhovoroch s egyptskými kňazmi a inými náboženskými predstaviteľ'mi poukazoval na nezmyselnosť ich zbožného uctievania bezduchých, mŕtvych predmetov. Keď že jeho dôvody nemohli vyvrátiť, ani zmeniť jeho názory, ď'alej teda znášali jeho neoblomnosť, pretože zastával vysoké postavenie a tešil sa priazni kráľ'a i ľ'udu.

[180] „*Vierou odoprel Mojžiš, keď už dorástol, menovať sa synom dcéry faraónovej. Radšej zvolil protivienstvo znášať s ľ'udom Božím, ako mať chvíľ'kový pôžitok z hriechu, a pohanenie Kristovo pokladal za väčšie bohatstvo, ako egyptské poklady. Lebo mal pred očami odmenu.*„ [Židom 11,24-26](#). Mojžiš mal všetky predpoklady na to, aby mohol zastávať predné miesto medzi významnými mužmi tejto krajiny, byť dvornou ozdobou najslávnejších kráľ'ovstiev, či prevziať mocenské žezlo. Veľ'kosť'ou ducha prevyšoval význačné osobnosti všetkých čias. Ako dejepisec, básnik, filozof, vojvodca a zákonodarca nemá rovného. Napriek tomu mal v sebe toľ'ko mravnej odvahy, že odolal lákavým vyhliadkam na získanie bohatstva, moci a slávy, a „*radšej zvolil protivienstvo znášať s ľ'udom Božím, ako mať chvíľ'kový pôžitok z hriechu*„.

Mojžiš bol poučený o konečnej odmene tých, čo pokorne a poslušne slúžili Bohu, a v porovnaní s ňou pokladal každý pozemský zisk za celkom bezvýznamný. Ako návnada bol Mojžišovi ponúknutý panovnícky trón i veľ'kolepý faraónsky palác. On však vedel, že kniežacie priestory sú hniezdom hriešnych orgií, pre ktoré ľ'udia zabúdajú na Boha. Mojžiš mal však napriek skvostnému palácu a panovníckej korune na zreteli zvrchovanú slávu, ktorou Najvyšší odmení svätých vo svojom nepoškvrenom kráľ'ovstve. Vierou videl nevädnucci veniec, ktorým kráľ' neba ozdobí hlavy víť'azov. Pre túto vieru sa odvrátil od vznešených ľ'udí tejto krajiny a pripojil

sa k poníženému, chudobnému a opovrhnutému národu, ktorý sa rozhodoval radšej poslúchať Boha, ako slúžiť hriechu.

Mojžiš zostal na egyptskom dvore do štyridsiatic rokov svojho života. Často sa zamýšľal nad žalostným údelom svojho národa. Navštevoval svojich zotročených bratov, dodával im odvahy a ubezpečoval ich, že Boh im pripravuje vyslobodenie. Pri pohľade na nespravodlivosť a útlak býval stiesnený a každé bezprávie v ňom prebúdzať túžbu po pomste. Keď raz videl, ako istý Egyptan bije Izraelca, pribehol a násilníka zabil. Keď že okrem Izraelca svedkom tohto činu nebol nikto, Mojžiš zahrabal telo Egyptana do piesku. Tým dal jasne najavo, že je na strane svojho ľudu a že len čaká, kedy sa títo otroci vzbúria a vydobyjú si slobodu. „*Myslel si, že bratia pochopia, že ich Boh chce zachrániť jeho rukou, ale oni to nepochopili.*“, [Skutky apoštolov 7,25](#). Na boj za slobodu neboli ešte pripravení. Keď Mojžiš na druhý deň videl, ako sa dvaja Izraelci medzi sebou hádajú, pokarhal toho, ktorý sa zjavne mýlil. Ten však výčitku odmietol, neuznal Mojžišovo právo zasahovať do ich sporu a hrubo ho obvinil zo zločinu: „*Kto t'a ustanovil za veliteľ'a a sudcu nad nami? Chceš aj mňa zabiť, ako si zabil Egyptana?*“, [2. Mojžišova 2,14](#).

[181]

O celej záležitosti sa rýchlo dozvedeli Egyptania a zveličenú správu o tom čoskoro počul aj faraón. Poslovia upozorňovali vládcu na nedozerne následky Mojžišovho činu. Podľa nich Mojžiš chce viesť ľud proti Egyptanom. Hodlá zvrhnúť vládu a sám zasadnúť na trón. Kým teda bude Mojžiš nažive, krajina nie je bezpečná. Panovník hneď rozhodol, že Mojžiš musí zomrieť. Keď si Mojžiš uvedomil, čo mu hrozí, utiekol do Arábie.

Na úteku Mojžiša viedol sám Boh, takže svoj nový domov našiel u midjánskeho kňaza a kniežat'a Jetra, ktorý tiež uctieval Boha. Mojžiš si neskôr vzal jednu z jeho dcér za manželku a svojmu svokrovi slúžil ako pastier stád celých štyridsať rokov.

Keď Mojžiš zabil Egyptana, dopustil sa tej istej chyby, akej sa dopúšťali aj jeho otcovia, keď chceli robiť to, čo Boh sľúbil urobiť za nich. Boh nechcel, aby sa jeho ľud oslobodil ozbrojeným povstaním, ako sa nazdával Mojžiš. Chcel ho vyslobodiť svojou mocou a zásluha mala patriť len jemu. Boh však v záujme svojho diela použil aj Mojžišov unáhlený čin. Mojžiš dosiaľ nebol pripravený na svoje veľké poslanie. Podobne ako Abrahám či Jákob aj

Mojžiš musel prejsť skúškou viery, aby si zvykol nespoliehať sa na ľudskú silu či rozum. Mal veriť, že Božie zaslúbenie sa splní pôsobením Božej moci. V samote vrchov dostane Mojžiš ďalšie poučenia. V škole protivenstva a sebazapierania sa musel učiť trpezlivosti a krotiť vášne. Ak má raz rozvážne vládnuť, musí sa naučiť poslúchať. Skôr ako bude o Božej vôli poučat Izraelcov, sám sa jej musí poslušne podriaďiť. Musí nadobudnúť vlastné skúsenosti, aby sa mohol otcovsky starať o všetkých, čo budú potrebovať jeho pomoc.

Človek obvykle nemá rád dlhé obdobie lopoty a neistôt, pretože to pokladá za veľkú stratu času. Večná Múdrost' však vyvoleného vodcu svojho ľudu povolala na celých štyridsať rokov k obyčajnej pastierskej práci. Mojžiš sa musel naučiť obetavo dbať o zverené stádo, ak mal byť súcitným a zhovievavým pastierom Izraela. Také skúsenosti nemožno získať nijakou inou výchovou či vzdelaním.

Mnohé z toho, čo sa Mojžiš dosiaľ naučil, bude sa musieť odnaučiť. Vplyvy, ktoré naňho v Egypte pôsobili – láska adoptívnej matky, samotné jeho vznešené postavenie ako vládcovho vnuka, zhýralé prostredie, rafinovanosť, ľstivosť, mystika falošného náboženstva či okázalá nádhera modloslužby, veľkolepé stavby a sochy – to všetko zanechalo v dospievajúcom chlapcovi hlboké dojmy a do určitej miery utváralo jeho návyky a povahu. Potlačiť tieto dojmy mohol len čas, zmena prostredia a spoločenstva s Bohom. Boj s chybami a zápas o poznanie práva bude musieť Mojžiš vybojovať sám. Ak by to mal byť zápas presahujúci ľudské sily, Boh mu pomôže.

Všetci, ktorých Boh povolal k svojmu dielu, majú svoje ľudské slabosti. Nie sú to však ľudia s tvrdo zakorenenými návykmi a s ustálenou povahou, čo by chceli zostať takými, akými sú. Všetci sa usilovne snažili získať od Boha múdrost' a naučiť sa preňho pracovať. Apoštol napísal: „*Ak niekomu z vás chýba múdrost', nech si prosí od Boha, ktorý dáva všetkým štedro a bez výčitky, a dostane ju.*“, [Jakoba 1,5](#). Nebeské svetlo však neosvieti tých, čo chcú svojvoľne zotrvať v nevedomosti. Kto chce získať Božiu pomoc, musí si uvedomiť svoju bezmocnosť i nedostatky a v záujme veľkej premeny musí použiť svoj um, vynaložiť úsilie a úprimne, vytrvalo sa modliť. Musí sa zrieknuť zlozvykov a zbaviť sa nepatričných návykov, lebo zvíťaziť môže len rozhodným úsilím o nápravu chýb a získanie správnych zásad. Mnohí nie sú tam, kde by mohli byť,

pretože nečinne čakajú, že Boh za nich urobí to, čo majú urobiť sami a na čo im Boh dal silu. Tí, ktorých prozreteľ ne povolal, musia prejsť prísnu duševnou a morálnou skúškou. Pán im pomôže tým, že svojou mocou prenikne ľudské úsilie.

V kopcovitom prostredí bol Mojžiš s Bohom sám. Tu naňho nepôsobili veľkolepé egyptské chrámy svojou okázalou modloslužbou a poverou. Majestát Najvyššieho vnímal vo vелеbnej vznešenosti odvekých vrchov a v porovnaní s ním si uvedomoval bezmocnosť a ničotu egyptských božstiev. Na všetkom tu videl napísané Tvorcovo meno. Mojžiš cítil Božiu prítomnosť a záštitu Božej moci. Tu sa zbavil akejkol'vek pýchy a sebadôvery. Strohá jednoduchosť, ktorou sa vyznačoval jeho život v samote, zotierala následky blahobytného a bezstarostného života v Egypte. Z Mojžiša sa stal trpezlivý, úctivý a pokorný človek. Čítame, že bol „omnoho pokornejší, než všetci ľudia na zemi,,. 4. Mojžišova 12,3. Neochvejne veril v mocného Boha Jákobovho.

Dlhé roky putoval Mojžiš so svojimi stádami po osamelých miestach a uvažoval o útlaku a utrpení svojho národa; premýšľal o tom, ako Boh starostlivo zaobchádzal s jeho otcami, myslel na Božie zasľúbenia, ktoré sa stali dedičstvom vyvoleného národa, a dňom i nocou sa modlil k Bohu za Izrael. Boží poslovia ho sprevádzali nebeským svetlom. Osvietený Duchom Svätým napísal svoju prvú knihu. Dlhé roky, ktoré strávil na osamelej púšti, boli v mnohom ohľadade požehnaním nielen pre Mojžiša a pre jeho národ, ale aj pre ďalšie pokolenia ľudí na celom svete.

„Po dlhom čase zomrel egyptský kráľ. Izraelci však vzdychali pod nútenými robotami a bedákali. Ich volanie o pomoc pre nútené roboty došlo až k Bohu. Boh počul ich bedákanie a rozpomenul sa na svoju zmluvu s Abrahámom, Izákom a Jákobom. Boh pohliadol na Izraelcov a dal sa im poznať,,. 2. Mojžišova 2,22-24. Blížila sa chvíľa oslobodenia Izraela. Boh ho chcel vyslobodiť tak, aby všetkým bolo zrejmé, ako pohárda ľudskou pýchou. Vysloboditeľom bude obyčajný pastier, ktorý okrem palice nemá nič; Boh však z tejto palice urobí symbol svojej moci. Keď Mojžiš jedného dňa pásol svoje stádo neďaleko Orébu, „Božieho vrchu,, videl horiaci ker. Vetvy, lístie i kmeň boli v plameňoch, ale oheň ich nespálil. Mojžiš pristúpil ku kru, aby tento podivuhodný jav mohol pozorovať zblízka. Z plameňov však počul hlas, ktorý ho oslovil po mene.

[183]

Mojžiš bojazlivo odpovedal: „*Tu som.*“, Nato bol upozornený, aby sa neúctivo nepribližoval: „*Zobuj si obuv z nôh, lebo miesto, na ktorom stojíš, je posvätná pôda... Ja som Boh tvojho otca, Boh Abrahámov, Boh Izákov a Boh Jákobov.*“, Bol to Boh, ktorý sa ako anjel zmluvy zjavoval otcom v dávnych dobách. „*Vtedy si Mojžiš zakryl tvár, lebo sa bál pozrieť na Boha.*“, [2. Mojžišova 3,4-6.](#)

Ktokoľvek prichádza do Božej blízkosti, mal by sa správať pokorne a úctivo. V Ježišovom mene môžeme pristupovať k Bohu s dôverou, no nie opovážlivo ako k niekomu seberovnému. Nejednen oslovuje vznešeného, všemohúceho a svätého Boha, ktorý býva v neprístupnom svetle, akoby oslovoval rovnocenného, ak nie podriadeného človeka. Niektorí sa v Božom dome správajú tak, ako by sa neopovážili správať v predsieni pozemského vládcu. Mali by si uvedomiť, že ich vidí Boh, ktorého vzývajú anjelské zástupy a pred ktorým si úctivo zakrývajú tvár. Boh si zasluhuje zvrchovanú úctu. Tí, ktorí si jeho prítomnosť naozaj uvedomujú, pokorne sa pred ním sklonia a ako keď Jákob zahliadol Boha, zvolajú: „*Aké hrozné je toto miesto! Nie je tu nič iné ako Boží dom a tu je nebeská brána.*“, [1. Mojžišova 28,17.](#)

Keď Mojžiš stál pred Bohom v úctivej bázni, hlas pokračoval: „*Dobre som videl biedu môjho ľudu v Egypte a počul som jeho volanie o pomoc pred jeho poháňачmi, lebo znám jeho bolesti. Zostúpil som, aby som ho vytrhol z moci Egypta a aby som ho vyviedol z tejto krajiny do dobrej a rozsiahlej krajiny, do krajiny oplývajúcej mliekom a medom... Chod' teraz, pošlem ťa k faraónovi a vyvedieš môj ľud, Izraelcov z Egypta.*“, [2. Mojžišova 3,7.8.10.](#)

[184] Mojžiš ohromený a vydesený týmto rozkazom v úľaku povedal: „*Kto som ja, aby som šiel k faraónovi a aby som vyviedol Izraelcov z Egypta?*“, Nato počul odpoveď: „*Ved' ja budem s tebou a toto ti bude znamením, že som ťa ja poslal: Keď vyvedieš ľud z Egypta, budete Bohu slúžiť na tomto vrchu.*“,

Pri pomyslení na prekážky, cez ktoré sa bude musieť prebíjať, na zaslepenosť, nevedomosť a na nedostatok viery svojho ľudu, z ktorého mnohí nevedia o Bohu takmer nič, Mojžiš povedal: „*Ak pôjdem k Izraelcom a poviem im: Boh vašich otcov ma poslal k vám a oni sa ma opýtajú: Aké je jeho meno? Čo im poviem?*“, Odpoveď znela: „*SOM, KTORÝ SOM.*“, „*Tak povedz Izraelcom: SOM poslal ma k vám.*“,

Mojžiš dostal príkaz, aby najprv zhromaždil starších Izraelcov, tých najšľachetnejších z nich, ktorí už dlho trpia v porobe, a aby im oznámil posolstvo od Boha s prísľubom vyslobodenia. Potom sa mal so staršími odobrať k vládcovi a povedať mu: „*Hospodin, Boh Hebrejcov, stretol sa s nami a teraz máme ísť tri dni cesty na púšť a obetovať Hospodinovi, nášmu Bohu.*“, [2. Mojžišova 3,11-14.18](#).

Hlas upozornil Mojžiša, že faraón nebude ochotný prepustiť Izraelcov. Boží služobník však nesmie stratiť odvahu, lebo Hospodin hodlá pritom ukázať nielen Egyptanom, ale aj Izraelcom svoju moc. „*Preto vystriem svoju ruku a biť budem Egypt všetkými svojimi divnými skutkami, ktoré budem robiť uprostred neho, a potom vás prepustí.*“,

Ďalší Boží príkaz Mojžišovi sa týkal nutných opatrení na cestu. Pán povedal: „*Vzbudím dobroprajnosť voči tomuto ľudu, takže keď budete odchádzať, neodídete naprázdno; nech si každá žena vypýta od svojej susedy a od svojej spolubývajúcej strieborné a zlaté predmety i šatstvo.*“, [2. Mojžišova 3,20-22](#). Egyptania zbohatli z práce Izraelcov, ktorú od nich nesvedomito vyžadovali, a Izraelci mali právo na odmenu za dlhé roky lopoty, kým sa vydajú na cestu do svojho nového domova. Mali si vyžiadať cenné predmety, ktoré mohli bez ťažkostí vziať so sebou a Boh ich pred Egyptanmi omilostí. Divy, ktoré Boh pri ich vyslobodení vykoná, Egyptanov natoľko vyľakajú, že požiadavky zotročených splnia.

Mojžiš sa obával prekážok, ktoré pokladal za neprekonateľné. Ako dokáže svojmu ľudu, že ho naozaj poslal Boh? Povedal: „*Ved' mi neuveria a nepočúvnu hlas, ale povedia: Nezjavil sa ti Hospodin.*“, Preto mu Pán poskytol hmatateľný dôkaz. Povedal mu: „*Čo to máš v ruke? Odpovedal: Palicu. Povedal mu: Hod' ju na zem. Keď ju hodil na zem, premenila sa na hada a Mojžiš utekal pred ním.*“, Hospodin mu potom kázal položiť si ruku na prsia. Mojžiš poslušol „*a keď ju vytiahol, ruka bola malomocná ako sneh.*“, [2. Mojžišova 4,1.3.6](#). Potom dostal príkaz, aby ju znova položil na prsia; keď to urobil, bola opäť ako tá druhá. Pán týmito divmi ubezpečil Mojžiša v tom, že faraóna i vlastný národ presvedčí o tom, že medzi nimi pôsobí niekto mocnejší, než je egyptský kráľ.

Boží služobník bol však stále ohromený predstavou svojho povolania k tak zvláštnej a obdivuhodnej úlohe. V tiesni a obave sa začal vyhovárať, že nie je výrečný: „*Ach, Pane, nebol som výrečným mu-*

žom ani prv, ani odvtedy, ako si hovoril so svojim služobníkom, lebo mám ť ažkopádne ústa a ť ažkopádny jazyk., Mojžiš sa s Egypt' anmi už dávno nestretával a ich jazyk už neovládal tak dobre a pohotovo, ako keď sa s nimi stýkal každodenne.

Pán mu povedal: „Kto dal ústa človekovi, alebo kto robil nemým alebo hluchým, vidiacim alebo slepým – či nie ja, Hospodin?., Mojžiš dostal ďalšie ubezpečenie o Božej pomoci: „Teraz chod', ja budem s tvojimi ústami a poučím ť a, čo máš hovoriť'., [2. Mojžišova 4,10-12](#). Mojžiš však ešte stále naliehal, aby ho zastúpil niekto vhodnejší. K výhovorkám sa spočiatku uchyľoval zo skromnosti a z nedostatku sebadôvery; keď mu však Pán sl'úbil, že všetky prekážky odstráni a že mu pomôže, každé ďalšie zdráhanie a výhovorky na vlastnú neschopnosť svedčili len o nedôvere v Boha a prezrádzali obavy, že Boh mu nepomôže v tak významnom diele, ku ktorému ho povolal, alebo že sa vo voľbe zmýlil.

Mojžiš sa mal podľa Božieho príkazu obrátiť na Árona, svojho staršieho brata, ktorý jazykom Egypt' anov hovorieval každodenne a dobre ho ovládal. Áron príde sám a vyhl'adá Mojžiša. Ďalšie Hospodinove slová boli zjavným rozkazom.

„Hovor s ním a vlož mu tie slová do úst a ja budem s tvojimi i s jeho ústami a poučím vás, čo máte robiť'. On bude hovoriť' ľudu za teba; on ti bude ústami a ty mu budeš ako Boh. Vezmi si do ruky túto palicu, s ktorou budeš robiť' znamenia., [2. Mojžišova 4,15-17](#). Mojžiš sa už nemohol ďalej zdráhať', lebo Hospodin odstránil dôvody všetkých jeho výhovoriek.

Vtedy, keď Mojžiš dostal Boží príkaz, trpel nedostatkom sebadôvery. Bol hanblivý a ťažko sa vyjadroval. Tiesnilo ho vedomie, že nie je spôsobilý, aby Izraelcov oslovil namiesto Boha. Keď však poslanie prijal, ujal sa ho celým srdcom a bezvýhradne sa spol'ahol na Hospodina. Veľkosť jeho úlohy podnietila v ňom tie najlepšie vlastnosti. Boh požehnal jeho ochotu a poslušnosť' a Mojžiš bol výrečný, nadšený, dôveroval si a bol pripravený splniť' to najvznešenejšie poslanie, aké človek kedy splniť' mal. Jeho príbeh jasne svedčí o tom, čo dokáže Boh, aby posilnil tých, čo mu bezvýhradne dôverujú a odovzdane sa podriaďujú jeho príkazom.

[186]

Kto ochotne prijme Božie poslanie a snaží sa ho čo najlepšie splniť', získa silu i potrebnú schopnosť'. Aj na tom najposlednejšom mieste a aj s tými najskromnejšími vlohami môže dosiahnuť

skutočnú veľkosť, ak bude veriť v Božiu moc a ak sa vynasnaží verne plniť svoje poslanie. Keby sa bol Mojžiš spoliehal na vlastnú silu alebo na svoj rozum a bez zaváhania prijal vznešené poslanie, bol by vlastne dokázal, že na takú úlohu vôbec nie je pripravený. Ak si človek uvedomuje svoju slabosť, potom je to prinajmenšom dôkaz, že si uvedomuje veľkosť úlohy, ktorú má splniť, a že sa bude obracať k Bohu o radu a posilu.

Mojžiš sa vrátil k svokrovi a vyslovil pranie navštíviť svojich bratov v Egypte. Jetro s tým súhlasil a Mojžiša požehnal slovami: „*Chod' v pokoji.*“, Mojžiš sa vydal so ženou i s deťmi na cestu. Účel svojej cesty sa neodvažoval prezradiť, pretože by ich to mohlo odradiť a nešli by s ním. Skôr však než prišiel do Egypta, rozhodol sa, že pre ich bezpečnosť bude lepšie, ak ich pošle späť do rodnej midjánskej vlasti.

Mojžiš sa v duchu obával faraóna i Egypt'anov, ktorých pred štyridsiatimi rokmi veľmi rozhneval, a preto sa do Egypta vracal len s veľkým váhaním. Po príchode začal však odvážne plniť Boží príkaz. Hospodin mu zjavil, že jeho nepriatelia sú mŕtvi.

Na ceste z Midjánska dostal Mojžiš hrozivé znamenie Božej neľúbosti. Anjel sa mu bez akéhokoľvek vysvetlenia zjavil tak hrozivo, akoby ho chcel usmrtiť. Mojžiš sa rozpomenul, že nesplnil jednu z Božích požiadaviek. Svojou ženou sa dal prehovoriť a najmladšieho syna neobrezal. Keď že len po splnení tejto podmienky mohlo jeho dieťa mať účasť na požehnaní Božej zmluvy s Izraelom, toto zanedbanie zo strany vyvoleného vodcu mohlo v očiach ľudu oslabiť vážnosť Božích prikázaní, ktoré dostal vyvolený národ. Mojžišova žena Cippóra z obavy, aby jej muža nestihol trest, obriezku urobila sama. Anjel potom dovolil Mojžišovi pokračovať v ceste. Pri plnení svojho poslania u faraóna sa Mojžiš ocitne vo veľkom nebezpečenstve a jeho život bude závisieť len od ochrany svätých anjelov. Keby nebol splnil svoju dobre známu povinnosť, nemohol by mať istotu, že Boží anjeli ho budú chrániť.

V čase úzkosti pred Kristovým druhým príchodom bude pomoc nebeských anjelov chrániť spravodlivých; priestupníci Božieho zákona však nebudú v bezpečí. Anjeli nebudú môcť chrániť tých, čo prestupovali ktorékoľvek z Božích prikázaní.

23. kapitola — Egyptské rany

Pán oznámil Áronovi, aby šiel naproti svojmu bratovi, ktorého už dlhý čas nevidel. Stretol sa s ním na púšti pri Chórebe. Tam sa spolu zhovárali a Mojžiš vyrozprával Áronovi *„všetky Božie slová, s ktorými ho poslal a všetky znamenia, ktoré mu prikázal robiť“*., Spolu potom odišli do Egypta a keď prišli do krajiny Góšen, zhromaždili všetkých starších Izraela. Áron im opakoval všetko, čo Boh povedal Mojžišovi, a Mojžiš potom ukázal ľudu znamenia, ktoré dostal od Boha. *„Ľud uveril; keď počuli, že Hospodin navštívil Izraelcov a videl ich trápenie; sklonili sa a klaňali sa.“*, [2. Mojžišova 4,28.31](#).

Mojžiš dostal aj posolstvo pre panovníka. Obaja bratia vstúpili do faraónovho paláca ako vyslanci Kráľ a kráľov a hovorili v jeho mene: *„Takto vraví Hospodin, Boh Izraela: Prepust' môj ľud, nech mi zasväťí sviatok na púšti.“*

Panovník sa spýtal: *„Kto je Hospodin, aby som poslúchol jeho slovo a prepustil Izrael? Hospodina nepoznám a Izrael neprepustím.“*

„Oni odpovedali: Boh Hebrejcov nás stretol; dovol' nám odísť na tri dni na púšť a obetovať Hospodinovi, nášmu Bohu, aby nás nenapadol morom alebo mečom.“

Kráľ sa dozvedel o oboch bratoch i o záujme, ktorý medzi svojím ľuďom vzbudili. Nahnevane im povedal: *„Mojžiš a Áron, prečo odvádzate ľud od jeho práce? Chod'te si za svojou robotou!“*, Kráľovstvo už zásahom týchto cudzincov utrpelo škodu. Pri pomyslení na to dodal: *„Teraz je mnoho pospolitého ľudu, a vy chcete, aby prerušili svoje roboty?“*, [2. Mojžišova 5,1-5](#).

Zotročení Izraelci do určitej miery zabudli na Boží zákon a nezachovávali jeho príkazy. Všeobecne prestupovali prikázanie o sobote, pretože svätiť deň odpočinku im bránili tvrdé požiadavky ich dozorcov. Mojžiš však upozornil svoj ľud, že prvým predpokladom ich oslobodenia je poslušnosť voči Bohu. Ich utláčatelia si čoskoro všimli snahy o opätovné zavedenie svätenia soboty.

Znepokojený vládca podozrieval Izraelcov, že sa hodlajú vzbúriť proti pracovným podmienkam. Keď že nespokojnosť býva často následkom nečinnosti, vládca sa postaral o to, aby nemali čas pripravovať nebezpečné plány. Urobil opatrenie, ako im sť ažiť porobu a obmedziť duchovnú slobodu. Ešte v ten deň vydal rozkazy, ktorými ich ešte viac pracovne zaťaží a zotročí. Obvyklým stavebným materiálom v tejto zemi boli slnkom vysúšané tehly. Z tohto materiálu sa stavali múry najkrajších budov, ktoré potom obkladali kameňom. Pri výrobe tehál bolo zamestnaných veľa otrokov. Na ich výrobu sa spotrebovalo veľké množstvo slamy, ktorú bolo treba posekať a miešať s hlinou. Panovník zakázal dávať Izraelcom slamu; museli si ju obstaráť sami a pritom odovzdať rovnaký počet tehál ako dosiaľ.

[188]

Následkom tohto opatrenia Izraelci v celej krajine veľmi trpeli. Egyptskí dozorcovia ustanovili hebrejských strážcov, aby dohliadali nad prácou a zodpovedali za pracovný výkon podriadených. Po zavedení tohto kráľovského nariadenia ľud vyhľadával a zbieral slamu na strniskách, no splniť stanovené požiadavky nebolo možné. Za nesplnenie stanovených úloh boli hebrejskí strážcovia bití.

Strážcovia sa nazdávali, že útlak pochádza od ich dozorcov, nie od kráľa, a preto sa šli k nemu sťažovať. Faraón však ich sťažnosť odmietol s výčitkou: *„Leniví ste, leniví, a preto hovoríte: Podme a obetujme Hospodinovi.“*, Oznamil, že pracovné podmienky im neuháči a poslal ich späť do práce. Pri odchode z faraónovho paláca stretli Mojžiša a Árona a povedali im: *„Nech pozrie Hospodin na vás a nech súdi vás, lebo ste nás zošklivili v očiach faraóna a v očiach jeho služobníkov a dali ste im zbraň do rúk, aby nás pobili.“*, [2. Mojžišova 5,17.21.](#)

Mojžiša tieto výčitky veľmi zarmútili. Jeho ľud čím ďalej, tým viac trpel. V celej krajine sa ozýval zúfalý krik mladých i starých, pričom ho všetci svorne pokladali za príčinu neblahej zmeny ich postavenia. Zatrpknutý Mojžiš sa obrátil na Boha a povedal: *„Pane, prečo zle nakladáš s tým ľuďom? Prečo si ma len poslal? Odvtedy, ako som šiel k faraónovi hovoriť v tvojom mene, ešte horšie nakladá s týmto ľuďom a ty si vôbec nevyslobodil svoj ľud.“*, [2. Mojžišova 5,22.23.](#) Mojžiš dostal odpoveď: *„Teraz uvidíš, čo urobím faraónovi, lebo donútený bude silnou rukou a prepustí ich, áno, silnou rukou donútený vyženie ich zo svojej krajiny.“*, [2. Mojžišova 6,1.](#) Hospodin

znova pripomenul Mojžišovi zmluvu, ktorú urobil s jeho otcami, a ubezpečil ho, že sa splní.

[189] Mnohí Izraelci verne uctievali Hospodina napriek dlhotrvajúcej porobe v Egypte. S bolesťou a zármutkom hľadeli, ako ich deti musia byť dennodenne svedkami pohanských ohavností, ba že sa aj klaňajú ich falošným bohom. V svojom zúfalstve volali k Hospodinovi, aby ich vyslobodil spod egyptského jarma a zbavil ich zákerného vplyvu modloslužby. Netajili svoju vieru, ale otvorene povedali Egyptanom, že uctievať Stvoriteľ a neba a zeme, jediného pravého a živého Boha. Pripomenuli dôkazy jeho existencie a moci od stvorenia až po Jáкова. Egyptania mali teda príležitosť poznať náboženstvo Izraelcov; ale vo svojej pýche nechceli prijať poučenie od svojich otrokov a skôr sa snažili ctiteľov pravého Boha zvádzať prísľubom odmeny alebo v opačnom prípade ich hrozbami a násilím nútili zaprieť vieru.

Starší Izraelci sa snažili udržať ochabujúcu vieru svojich bratov stálym pripomínaním zaslúbení, ktoré dostali ich otcovia, a prorockých slov o ich vyslobodení z Egypta, ktoré povedal Jozef pred svojou smrťou. Niektorí ich vypočuli a uverili. Iní odmietli veriť, pretože v ťažkých životných podmienkach stratili všetku nádej. Keď sa Egyptania dozvedeli, čo sa medzi ich otrokmi deje, zosmiešňovali ich nádeje a opovržlivo popierali moc ich Boha. Označovali ich za národ otrokov a výsmešne hovorili: „*Ak je váš Boh spravodlivý a milosrdný a ak má väčšiu moc, než egyptskí bohovia, prečo vás neoslobodí?*“, Upozorňovali na svoje postavenie. Uctievali božstvá, ktoré Izraelci označovali za falošné, no napriek tomu boli bohatým a mocným národom. Tvrdili, že ich blahobyť pochádza z priazne egyptských bohov, ktorí im podriadili Izraelcov a vystatovali sa, že svojou mocou Hospodinových vyznávačov premôžu a vyhubia. Sám faraón sa chvastal, že izraelský Boh mu Izraelcov z rúk nevytrhne.

Také výroky zmariť nádeje mnohých Izraelcov. Zdalo sa im, že je to naozaj tak, ako si to predstavujú Egyptania. Pravdou je, že sú zotročení a musia znášať všetko, čo ich mučiteľov napadne. Egyptania trápia a zabíjajú ich deti a vlastný život im je neúnosným bremenom. Napriek tomu však uctievali nebeského Boha. Keby Hospodin naozaj prevyšoval všetkých bohov, určite by ich nenechal v podruží modlárov. Tí však, čo Bohu zostali verní, vedeli, že Hospodin pripustil ich zotročenie, lebo Izraelci sa odvrátili od neho,

uzatvárali manželstvá s príslušníkmi pohanských národov a dali sa zviest' k modloslužbe. Istotou viery ubezpečovali svojich bratov, že Hospodin ich čoskoro zbaví jarma utláčateľov.

Izraelci sa nazdávali, že slobodu získajú bez toho, aby ich viera musela prejsť zvláštnou skúškou, utrpením či protivenstvom. Na slobodu neboli dosiaľ vôbec pripravení. Mali len slabú vieru v Boha a neboli ochotní trpezlivo znášať všetky útrapy dovtedy, kým Hospodin uzná za potrebné za nich zasiahnuť. Mnohí boli ochotní radšej zostať v otroctve než sa borit' s protivenstvami súvisiacimi so sťahovaním do cudzej krajiny; ba podaktorí si osvojili egyptské zvyky do tej miery, že by radšej zostali v Egypte. Preto ich Hospodin nevyšlobodil pri prvom prejave svojej moci pred faraónom. Udalosti [190] usmerňoval tak, aby sa ešte výraznejšie prejavila tyrania egyptského kráľa a aby mal možnosť zjaviť sa svojmu ľudu. Keď jeho ľud pozná jeho spravodlivosť, moc a lásku, rozhodne sa odísť z Egypta a oddane bude slúžiť svojmu Bohu. Mojžiš by mal oveľa ľahšiu úlohu, keby mnohí Izraelci neboli natoľko zaslepení, že z Egypta už nechceli odísť.

Hospodin prikázal Mojžišovi znova ísť k ľudu, zopakovať mu prísl'ub o vyslobodení a znova ho ubezpečiť o Božej priazni. Mojžiš chcel tento príkaz splniť, ale ľud ho nechcel vypočuť. V Písme čítame: „*Mojžiša nepočúvali pre malomyselnosť a pre tvrdú prácu.*„ Mojžiš potom dostal ďalší Boží príkaz: „*Chod', rozprávaj sa s faraónom, egyptským kráľom, aby prepustil Izraelcov zo svojej krajiny.*„ Zmalomyselný Mojžiš odpovedal: „*Izraelci ma nepočúvli, ako ma teda počúvne faraón?*„ [2. Mojžišova 6,9.11.12](#). Na Boží príkaz mal vziať so sebou Árona, aby predstúpili pred faraóna a znova žiadali, „*aby prepustil Izraelcov zo svojej krajiny.*„

Boh oznámil Mojžišovi, že vládca nepovolí, kým Všemohúci nepostihne Egypt skúškou a kým nevyvedie Izrael zjavným prejavom svojej moci. Skôr ako Hospodin dopustí na nich jednotlivé rany, Mojžiš mal pred každou z nich faraóna upozorniť, o akú ranu ide a aký je jej účinok, aby mal kráľ možnosť rozhodnúť sa, či ju chce odvrátiť. Ak odmietne, potom každý ďalší trest bude prísnejší, kým jeho pýcha nebude pokorená a kým neuzná Stvoriteľa neba a zeme za jediného pravého a živého Boha. Hospodin poskytne Egypt'anom možnosť presvedčiť sa, akí nerozvážni sú ich vládcovia a akí slabí sú ich bohovia, keď sa stavajú proti Božím príkazom. Chcel pokarhať

Egypt' anov za ich modlárstvo a umlčať ich pýchu nad požehnaním, ktoré prisudzovali priazni svojich bezduchých božstiev. Boh chcel osláviť svoje meno, aby aj iné národy počuli o jeho moci a zachveli sa pri jeho mocných skutkoch a aby sa jeho ľud odvrátil od ich modloslužby a vzdával mu úctu čistou bohoslužbou.

[191] Mojžiš a Áron znova vošli do kniežacích siení egyptského kráľa. Tam medzi mohutným stĺporadím a leskom výzdoby, bohatosťou malieb a sochárskych spodobení pohanských božstiev, pred vládcom najmocnejšieho kráľovstva vtedajšej doby, stáli dvaja predstavitelia zotročeného národa a opakovali Boží príkaz, aby Izrael bol prepustený. Faraón žiadal, aby na dôkaz svojho božského poverenia predviedli nejaký div. Mojžiš a Áron boli poučení, ako si majú počínať, ak ich kráľ o niečo podobné požiada. Áron vzal palicu a hodil ju na zem pred faraóna. Palica sa zmenila na hada. Faraón *„zavolal svojich mudrcov a čarodejníkov... každý hodil svoju palicu a tie sa premenili na veľké hady, ale Áronova palica pohltila ich palice.“*, 2. Mojžišova 7,10.12. Tým sa faraón ešte viac utvrdil a vyhlásil, že jeho čarodejníci sú tak mocní ako Mojžiš a Áron; Božích služobníkov označil za podvodníkov a znova odmietol ich požiadavky. Aj keď ich posolstvo odmietol, Božia moc mu bránila, aby im nejakou ublížil.

Divy pred faraónom neboli prejavom Mojžišovej či Áronovej sily alebo ich vplyvu, vykonala ich Božia ruka. Tieto divy a znamenia mali presvedčiť faraóna, že Mojžiša sem poslal ten, ktorý sa Mojžišovi predstavil ako „SOM“, a že vládca je povinný Izraelcov prepustiť, aby mohli slúžiť živému Bohu. Aj čarodejníci predviedli znamenia a divy a ani tie nepochádzali z ich vlastnej moci či umu, ale z moci ich boha, satana, ktorý im pomáhal napodobiť Božie dielo.

Čarodejníci vlastne svoje palice na živých hadov ani premeniť nemohli, ale pomocou satana mohli vyvolať len zdanie tejto premeny. Satan nemal moc premeniť palice na živé hady. Pri všetkej múdrosti a sile padlého anjela, knieža zla nemalo moc život vytvoriť ani dať. Túto moc má len Boh. Satan však urobil všetko, čo mohol – spáchal podvod. Vyvolal zdanie premeny palíc na hady. Faraón s dvoranmi uverili, že šlo o živé hady. Vzhľadom sa nelíšili od hada, ktorého predstavil Mojžiš. Božou mocou skutočný had pohltil zdanlivých hadov; to však faraón nepokladal za prejav Božej moci, ale

za čarodejnicky výkon vyššieho stupňa, než na aký stačilo umenie jeho čarodejníkov.

Faraón chcel ospravedlniť svoj tvrdošijný odpor voči božskému príkazu, preto hľadal nejakú zámienku, ako by mohol znevážiť divy, ktoré Boh uskutočnil prostredníctvom Mojžiša. Satan mu pohotovo ponúkol to, čo potreboval. Tým, čo pomocou čarodejníkov predviedol, vzbudil u Egypt'anov zdanie, že Mojžiš a Áron sú obyčajní čarodejníci a mágovia a ich poslanstvo nemožno pokladať za odkaz vyššej bytosti. Tým satanov podvod splnil svoj zámer: utvrdil Egypt'anov v ich odpore a zatvrdil faraónovo srdce natoľko, že sa už nedali presvedčiť. Satan dúfal, že oslabí aj vieru Mojžišovu a Áronovu v božský pôvod ich poslania a že celé pole ovládne sám. Chcel zmariť vyslobodenie Izraelcov z otroctva a zabrániť im, aby slúžili živému Bohu.

Knieža zla sledovalo prostredníctvom egyptských mágov ešte hlbší zámer. Satan dobre vedel, že Mojžiš v snahe vyslobodiť Izraelcov spod otrockého jarma predstavuje vlastne Božieho Syna, ktorý vyslobodí celé ľudstvo z hriechu. Vedel, že po Kristovom príchode na svet budú veľké divy dôkazom, že ho poslal Boh. Satan sa však bál o svoju moc. Napodobením Božieho divu prostredníctvom Mojžiša chcel satan nielen zabrániť vyslobodeniu Izraela, ale aj do budúca zasiat neveru v Kristove divy. Satan sa stále snaží napodobňovať Kristovo dielo a pritom presadzovať svoju moc a svoje nároky. Ľudí zvádza k tomu, aby Kristove divy pokladali za dielo ľudskej obratnosti. Mnohých tým olúpi o vieru v Krista ako Božieho Syna a potom ich zvedie k odmietnutiu milostivo ponúknutej spásy.

Mojžiš a Áron dostali pokyn, aby nasledujúceho rána šli na breh rieky, kam obvykle prichádzal kráľ. Níl svojimi záplavami živil a zbohacoval celý Egypt, preto ho Egypt'ania uctievali ako boha a panovník chodieval deň čo deň na breh rieky, aby jej vzdal svoju úctu. Obaja bratia mu tu znova predniesli svoje poslanstvo. Potom zodvihli palicu a uderili ňou vodu. Posvätná rieka sa zmenila na krv a úhynom rýb začala páchnuť. Podobne na krv sa zmenila aj voda v domácnostiach, ako aj vo vodných nádržiach. *„Potom urobili takisto aj egyptskí zaklínači svojimi čarami... faraón sa obrátil, odišiel domov a nepripustil si k srdcu ani toto.,, 2. Mojžišova 7,22.23.* Sedem dní trvala táto rana, ale bez účinku.

Áron teda znova zodvihol palicu nad vodu a z rieky povyliezali žaby a rozliezli sa po celej krajine. Vliezli do domov, usadili sa aj v spálnach, ba aj v peciach a korytách na chlieb. Egypt'ania pokladali žabu za posvätné zviera a nesmeli jej ublížiť'. Nakoniec sa im tento slizký mor stal neznesiteľným. Žaby sa hemžili aj v kráľovskom paláci a nešťastný panovník žiadal, aby ich odstránili. Zaklínači sa chvastali, že aj oni vedia privolať žaby, no odstrániť ich nevedeli. Tým bol faraón pokorený. Poslal po Mojžiša a Árona a povedal: *„Modlite sa k Hospodinovi, aby odstránil žaby odo mňa i od môjho ľudu, a prepustím ľud, nech obetuje Hospodinovi.“*, [2. Mojžišova 8,8](#) (ROH); [2. Mojžišova 8,4](#) (ECAV). Mojžiš a Áron pripomenuli faraónovi jeho predošlú nadutosť a vyzvali ho, aby určil deň, keď sa majú modliť za vyhubenie žiab. Keď že tajne dúfal, že žaby by mohli medzitým opustiť krajinu samy, určil nasledujúci deň. Tým by sa totiž vyhol trpkému pokoreniu, že sa musel podriaďovať izraelskému Bohu. Žaby však pohynuli len nasledujúceho dňa v celej krajine, ale ich hynúce telá zamorili ovzdušie.

[193] Hospodin mohol žaby premeniť na prach okamžite, no neurobil to, aby si kráľ a jeho ľud nemohli zmiznutie žiab vykladať ako zaklínačský trik, ktorý môžu predviesť aj egyptskí čarodejníci. Žaby zahynuli a ich telá nazhŕňali na hromady. Panovník i celý Egypt dostali hmatateľný dôkaz, ktorý nemohli vyvrátiť ani ich učení ľudia, že totiž nešlo o nijaký čarodejnicky jav, ale o prejav Božieho súdu.

„Keď faraón videl, že sa mu ul'ahčilo, zatvrdil si srdce.“, Na Boží príkaz Áron vystrel svoju palicu, udrel ňou prach na zemi a premenil ho na komáre v celej egyptskej krajine. Faraón pozval svojich čarodejníkov, aby urobili to isté. Čarodejníci to však nedokázali. Ukázalo sa teda, že Boh je mocnejší než satan. Sami čarodejníci doznali: *„Toto je Boží prst.“*, [2. Mojžišova 8,19](#) (ROH); [2. Mojžišova 8,15](#) (ECAV). Panovník však zostal neoblomný.

Keď že výzvy a varovné výstrahy neúčinkovali, krajinu musela zasiahnuť ďalšia rana. Jej čas bol presne stanovený, aby si kráľ nemyslel, že rana prišla náhodou. Rozmanitý bodavý hmyz zaplnil domy a rozšíril sa po celej krajine, takže *„zem hynula týmto hmyzom“*. Bol to hmyz pomerne veľký a jedovatý; jeho uštipnutie bolo neobyčajne bolestivé nielen pre človeka, ale aj pre zviera. Podľa predpovede táto rana nezasiahla kraj Góšen.

Faraón ponúkol Izraelcom možnosť obetovať v Egypte; Izraelci však ponuku odmietli. Mojžiš povedal: „*Nebolo by správne robit' tak, lebo je ohavnosťou pre Egypt'anov, keď obetujeme Hospodini, svojmu Bohu; a či by nás neukameňovali?*“, [2. Mojžišova 8,26](#) (ROH); [2. Mojžišova 8,22](#) (ECAV). Úcta Egypt'anov k týmto zvieratám bola taká veľká, že aj ich náhodné usmrtenie sa pokladalo za zločin, ktorý sa trestal smrťou. Izraelci teda nemali možnosť obetovať v Egypte, ak nechceli uraziť city svojich pánov. Mojžiš znova navrhol, aby Izraelcov prepustili a aby im dovolili odísť na púšť a tam obetovať. Faraón súhlasil a Božích služobníkov žiadal, aby sa modlili zaňho svojmu Bohu, aby krajinu zbavil trápenia. Mojžiš a Áron sľúbili, ale varovali faraóna pred prípadným ďalším klamom a zdráhaním prepustiť ľud. Rana prestala, ale vládcovo srdce sa zatvrdilo a ľud neprepustil.

Nasledovala ešte tvrdšia rana – všetok egyptský dobytok, ktorý bol na pastve, postihol ťažký mor. Zahynuli posvätné zvieratá i ťažný dobytok – kravy, voly, ovce, kone, ťavy a osly. Výslovne bolo povedané, že táto rana nepostihne Izraelcov. Faraón vyslal poslov medzi nich a zistil, že Mojžiš vravel pravdu. „*Zo stáda Izraelcov neuhynul ani jeden kus.*“, [2. Mojžišova 9,6](#). Kráľ však zostal neoblomný.

Potom Hospodin prikázal Mojžišovi, aby vzal z pece za priehrštie sadzí a pred faraónom ich rozhodil k nebu. Tento čin mal symbolický význam. Pred štyristo rokmi zjavil Boh Abrahámovi budúci útlak svojho národa podobenstvom horiacej pece a horiacej lampy. Vtedy povedal, že ich utláčateľov postihne ranami a zajatcov vyslobodí aj s majetkom. Izrael dlho trpel v egyptskej peci súženia. Tento Mojžišov čin ubezpečil Izraelcov, že Boh sa rozpomenul na svoju zmluvu a čas ich vyslobodenia sa priblížil. [194]

Mojžiš rozhodil sadze k nebu, jemné častice sa rozptýlili po celej egyptskej krajine a kde dopadli, tam vznikli vredy, „*pľuzgierovité vredy na ľud'och i na dobytku.*“, [2. Mojžišova 9,10](#). Egyptskí kňazi a zaklínači dosiaľ podporovali faraóna v jeho neoblomnosti, no táto rana postihla aj ich. Zachvátila ich odporná choroba a nepomohla im ani dosiaľ vychvalovaná vlastná moc a ďalej už nemohli odporovať izraelskému Bohu. Celému národu bolo teraz zjavné, aké nerozvážne je veriť čarodejníkom, čo nevedeli ochrániť ani sami seba.

Faraónovo srdce sa však ešte viac zatvrdilo. Hospodin mu oznámil: *„Zošlem všetky svoje rany na tvoje srdce a na tvojich služobníkov i na tvoj ľud, aby si poznal, že na celej zemi niet nikoho mne podobného..., ale predsa som ťa zachoval, aby som ti ukázal svoju moc.,, 2. Mojžišova 9,14.16.* Boh nestvoril faraóna preto, aby na ňom dokázal svoju moc, ale prozreteľne usmerňoval beh udalostí tak, že v čase určenom na vyslobodenie Izraelcov vládol v Egypte práve on. Aj keď tento vzdorovitý, tyranský vládca pre svoje zločiny nárok na Božiu milosť nemal, Hospodin ho napriek jeho neústupnosti zachoval pri živote, aby jemu i celej egyptskej krajine mohol prejavit' svoje mocné divy. Beh udalostí usmerňuje Božia prozreteľnosť. Boh by mohol uviesť na trón milosrdnejšieho vládcu, ktorý by sa neodvážil vzdorovať prejavom Božej moci. Tým by sa však Boží zámer nebol splnil. Izraelci museli na vlastnej koži znášať útlak a krutosť Egypt'anov, aby ho nemohol oklamať zákerný vplyv modlárstva. Boh svojím zaobchádzaním s faraónom ukázal, ako nenávidí modloslužbu a do akej miery je odhodlaný trestať krutosť a útlak.

Hospodin o faraónovi povedal: *„Ja mu však zatvrdím srdce a neprepustí ľud.,, 2. Mojžišova 4,21.* Nebola potrebná ani nadprirodzená moc, aby sa vládcovo srdce zatvrdilo. Boh dal faraónovi tie najmocnejšie dôkazy svojej moci, ale on vzdorovito odmietal Božie svetlo. Každý prejav večnej moci, ktorý odmietol, ho ešte viac utvrdil v odpore. Semeno vzdoru, ktoré zasial odmietnutím prvého divu, donieslo svoje plody. Čím opovážlivejšie vzdoroval a čím bol neústupnejší, tým viac sa mu zatvrdzovalo srdce, takže nakoniec musel hľadiť do mŕtvych tvári prvorodencov.

[195] Boh oslovuje ľud prostredníctvom svojich služobníkov a oznamuje im svoje varovné výzvy a karhá neprávosti. Každému dáva možnosť napraviť vlastné chyby skôr, ako stačia zapustiť korene v povahe. Ak sa hriešnik nechce obrátiť a ak ho Božia moc z falošnej cesty násilne neodvráti, človek sa ľahšie znova dopúšťa tej istej chyby. Taký človek si zatvrdí srdce pred pôsobením Ducha Svätého. Ďalším odmietaním svetla sa dostáva do takého stavu, že naňho už nezapôsobí ani oveľ a silnejší vplyv.

Kto raz podľahol pokušeniu, druhýkrát mu podľahne už ľahšie. Každé opakovanie hriechu oslabuje odpor, ochromuje bdelosť a otupuje presvedčenie. Zasiate semeno povolnosti prináša plody. Boh nerobí divy, aby tomu zabránil. *„Čo človek zaseje, to bude aj*

žat'., Galat'anom 6,7. Kto prejavuje nevereckú zatvrdilosť, tupú ľahostajnosť k Božej pravde, zožína len to, čo zasial. Tak sa stáva, že mnohí celkom ľahostajne počúvajú pravdy, ktoré kedysi mali na nich životodarný vplyv. Zasiavali však semeno ľahostajnosti a odporu voči pravde, a taká je teraz aj ich žatva.

Tí, čo svoje hriechom obťažené svedomie upokojujú tým, že môžu zmeniť svoj hriešny život, kedy sa im zachce, že si môžu zahrávať s ponukou milosti a znova povol'ovat' pokušeniam, robia to na vlastné nebezpečenstvo. Títo satanom oklamaní ľudia sa nazdávajú, že vo chvíli krajnej tiesne postačí vymeniť len vodcu. Tak ľahko to však nejde. Skúsenosť, výchova, zhovievavosť voči hriechu im natoľko poznamenali povahu, že už nemôžu prijať Ježišov obraz. Keby im cestu nebolo osvecovalo svetlo, bolo by to celkom iné. Boh by mohol zasiahnuť svojou milosťou a poskytnúť im príležitosť k náprave. Ak však svetlo dlho odmietali a zavrhlí ho, nakoniec musia zostať bez neho.

Faraón potom dostal výstrahu, že zem postihne krupobitie: „*Teraz daj zahnať stáda do bezpečia, všetko, čo máš na poli, lebo padne krupobitie na všetkých ľudí a na zvieratá, ktoré budú na poli a nezhrumaždia sa do domov; a pohynú.*“, 2. Mojžišova 9,19. Dážď a krupobitie bývali v Egypte neobvyklým zjavom; a búrku, ktorá bola oznámená, dosiaľ nikto nezažil. Správa sa rýchlo rozniesla po krajine a všetci, čo uverili Hospodinovmu slovu, zahnali dobytok do bezpečia, zatiaľ čo tí, čo varovanie zanedbali, nechali ho na poliach. Takto sa teda aj v súde prejavila Božia milosť. Ľudia prežívali skúšku a ukázalo sa, koľkí sa po prejavoch jeho moci naučili Božej bázni.

Búrka sa dostavila podľa predpovede. Nastala „*uprostred veľmi ťažkého krupobitia, aké nikdy nebolo v celej krajine Egypt'anov, odkedy sa stali národom. Krupobitie zbilo v celej egyptskej krajine všetko na poli, od ľudí až po zvieratá, aj všetky poľné byliny; krupobitie zbilo a polámalo aj všetky stromy na poli.*“, 2. Mojžišova 9,24.25. Cesta anjela záhuby zostala poznamenaná záhubou a spustošením. Len v kraji Góšen krupobitie nebolo. Egypt'ania postrehli, že táto oblasť je pod dohľadom živého Boha, že prírodné živly poslúchajú jeho hlas a že bezpeční sú len tí, čo ho poslúchajú.

V tomto tvrdom prejave Božieho súdu sa zachvieval celý Egypt. Faraón náhle poslal po oboch bratov a zvolal: „*Zhrešil som tentoraz,*

Hospodin je spravodlivý, ja však a môj ľud sme vinní. Modlite sa k Hospodinovi; je priveľ a Božích hromov a krupobitia; prepustím vás a nemusíte tu už zostať.., Mojžiš mu odpovedal: „*Ked' vyjdem z mesta, vystriem dlane k Hospodinovi, hrmenie prestane a krupobitie už nebude, aby si poznal, že zem je Hospodinova. Viem však, že ty a tvoji služobníci sa ešte nebojíte Boha Hospodina.*„ [2. Mojžišova 8,27-30](#).

Mojžiš vedel, že boj sa ešte neskončil. Faraónovo vyznanie a jeho sľuby neboli následkom náhlejšej zmeny jeho zmýšľania či cítenia, ale prejavom strachu a úzkosti. Mojžiš však aj napriek tomu sľúbil, že jeho prosbe vyhovie. Nechcel dať faraónovi zámienu, aby zotrval vo svojej neústupnosti. Napriek búrke vyšiel Mojžiš z mesta; faraón a všetci jeho dvorani na vlastné oči videli, ako božská moc chráni Božieho posla. Mojžiš potom za mestom „*vystrel dlane k Hospodinovi, prestalo hrmenie a krupobitie a dážď sa už nelial na zem.*„ [2. Mojžišova 9,33](#). Len čo sa však kráľ z úľaku spamätal, srdce sa mu znova zatvrdilo.

Potom Hospodin povedal Mojžišovi: „*Vojdi k faraónovi, lebo zatvrdil som jeho srdce i jeho služobníkov, aby som robil tieto svoje znamenia uprostred nich, a aby si rozprával svojim synom a svojim vnukom, čo som vykonal v Egypte, i o mojich znameniach, ktoré som urobil medzi nimi, aby ste poznali, že ja som Hospodin.*„, [2. Mojžišova 10,1.2](#). Pán prejavil svoju moc, aby posilnil vieru Izraelcov v neho ako v jediného pravého a živého Boha. Jednoznačne dal najavo, že robí rozdiel medzi svojím národom a Egypt' anmi a všetkým národom jasne pripomenul, že Hebrejci, ktorými pohrdajú a ktorých utláčajú, sú pod ochranou nebeského Boha.

Mojžiš varoval vládca, že ak nad'alej zostane neústupným, Hospodin zošle na Egypt kobyľky, ktoré pokryjú povrch zeme a požerú všetko zelené, čo ešte zostalo, a naplnia domy, ba aj kráľovský palác. Mojžiš pripomenul, že takú kliatbu „*nevideli tvoji otcovia a otcovia tvojich otcov odvtedy, čo sú na zemi až do tohto dňa.*„, [2. Mojžišova 10,6](#).

Faraónovi radcovia sa vyľakali. Úhyn dobytka spôsobil národu veľkú škodu. Pri krupobití zahynulo aj veľ' a ľud. Lesy boli vyplienené a úroda zničená. Egypt' ania prišli razom o všetko, čo nadobudli pomocou Izraelcov. Celej krajine hrozil hlad. Kniežatá a dvorani doliehali na kráľ a znepokojivými otázkami: „*Dokial' nám tento bude*

osídľom? Prepust' tých mužov, nech slúžia Hospodinovi, svojmu Bohu. Či ešte nevieš, že sa Egypt rúti do záhuby?., 2. Mojžišova 10,7.

Mojžiša a Árona povolali znova k faraónovi a ten im povedal: „Chod'te a slúžte Hospodinovi, svojmu Bohu! Kto to všetko má odísť?.,

Mojžiš odpovedal: „Pôjdeme so svojimi deťmi i so starcami, so svojimi synmi i dcérami, odídeme so svojím drobným dobytkom i s rožným statkom, lebo máme sviatok Hospodinov.,

Vládca sa rozzúrila a kričal: „Nech je Hospodin s vami tak, ako ja vás i vaše malé dietky prepustím! Pozrite, vy máte zlé úmysly. Nie tak! Sami muži odíd'te a slúžte Hospodinovi, lebo to chcete. Nato ich odohnali od faraóna., 2. Mojžišova 10,8-12. Faraón, ktorý chcel vyhubiť Izraelcov ťažkou lopotou, teraz predstieral hlboký záujem o ich blaho a starosť o ich deti. V skutočnosti si chcel ponechať ženy a deti ako záruku, že sa muži vrátia.

Mojžiš vystrel svoju palicu nad krajinu Egypt'anov a východný vietor prihnal kobyľky „v ohromnom množstve. Nikdy predtým nebolo takých kobyľiek, ani po nich také nebudú., Pokryli oblohu, až sa zatemnila zem krajiny a požrali všetku zeleň, čo zostala po krupobití. Vtedy dal faraón zavolať prorokov a povedal im: „Zhrešil som proti Hospodinovi, vášmu Bohu i proti vám. Teraz, ešte tento raz mi odpust' hriech; modlite sa k Hospodinovi, svojmu Bohu, nech odvráti odo mňa túto smrť., 2. Mojžišova 10,14.16.17. Mojžiš urobil, ako sľúbil a silný západný vietor odvial kobyľky do Červeného mora. Kráľ však napriek tomu zotrval na svojom tvrdošijnom rozhodnutí.

Egypt'anania boli zúfalí. Doterajšie rany, ktoré ich postihli, pokladali za neznesiteľné a naplňali ich obavou z budúcnosti. Národ uctieval faraóna ako božského zástupcu, ale mnohí boli teraz presvedčení, že faraón odporuje Bohu, ktorý všetky prírodné živly podriadil svojej vôli. Zotročení Izraelci, ktorí sa tešili zo zázračnej Božej priazne, začínali veriť v oslobodenie. Dozorcovia sa ich neodvažovali utláčať ako dosiaľ. V celom Egypte zavládla obava, že zotročený ľud povstane a za spáchané krivdy sa vypomstí. Každý sa so zatajeným dychom pýtal: Čo príde ďalej?

Krajinu náhle prikryla tak hustá tma, že sa zdalo „že ju bude možno hmatat'., Nielenže ľudia zostali bez svetla, ale vzduch oť ažel na zadusenie. „Jeden druhého nevidel a nikto nevstal zo svojho

[198] *miesta za tri dni; ale všetci Izraelci mali svetlo na miestach, kde bývali.*,, 2. Mojžišova 10,21.23. Egypt'ania uctievali slnko a mesiac ako božstvá. V tejto tajupľnej temnote bol egyptský ľud porazený a spolu s ním utrpeli porážku aj jeho božstvá. Porazila ich moc, ktorá sa ujala otrokov. Nech už bola táto skúška akokoľ'vek strašná, sprevádzalo ju Božie zľutovanie a súcit. Boh poskytol ľudu čas na rozmýšľ'anie a na pokánie skôr, než na nich zošle poslednú a najtvrdšiu ranu.

Strach nakoniec donútil faraóna k d'alšiemu ústupku. Na konci tretieho temného dňa povolal k sebe Mojžiša a Izraelcom dovolil odísť za predpokladu, že v Egypte nechajú všetok svoj dobytok. Mojžiš na to rázne odpovedal: „*Naše stáda pôjdu s nami a nezostane tu ani kopyto...My sami ešte nevieme, čím budeme slúžiť Hospodini, kým ta neprídeme.*“, Faraón už nevedel ovládnuť svoj hnev a zvolal: „*Odíd' odo mňa, neopováž sa už ukázať predomnou, lebo v ten deň, v ktorý uvidíš moju tvár, zomrieš.*“,

Mojžiš odpovedal: „*Ako si želáš, neuzriem už tvoju tvár.*“,

„*Mojžiš bol veľmi vážený v egyptskej krajine v očiach faraónových služobníkov aj v očiach ľudu.*“, 2. Mojžišova 10,26.27.29; 11,3. Egypt'ania si ho ctíli. Kráľ sa neodvažoval ublížiť mu, pretože ľud v ňom videl toho jediného, kto má moc zastaviť rany, ktoré ich postihli. Ľud chcel, aby sa Izraelcom dovolilo odísť z Egypta. Proti Mojžišovým požiadavkám sa až do konca staval len faraón a kňazi.

Keď Mojžiš prvýkrát predniesol egyptskému panovníkovi žiadosť o prepustenie Izraela, súčasne ho varoval pred najstrašnejšou ranou, ktorá ho stihne. Mojžiš mal oznámiť faraónovi: *„Takto hovorí Hospodin: Izrael je mojím prvorodeným synom, a povedal som ti: Prepust' môjho syna, nech mi slúži. Ty si sa však zdráhal prepustiť ho, preto zabijem tvojho prvorodeného .„* 2. Mojžišova 4,22.23. Aj keď Egypt'ania Izraelcami opovrhovali, Boh ich poctil tým, že si ich vyvolil za strážcov svojho zákona. Keď že ich zvláštnym spôsobom požehnával a uprednostňoval, medzi národmi zaujali prvé miesto, akoby boli prvorodeným synom medzi bratmi.

Rana, pred ktorou Mojžiš faraóna vystríhal hneď na začiatku, mala ho postihnúť ako posledná. Boh je trpezlivý a milosrdný. Starostlivo dbá o bytosti, ktoré stvoril na svoj obraz. Keby bola strata úrody a stád priviedla Egypt k pokániu, mohli mu deti zostať nažive. Tvrdošijný odpor voči Božiemu príkazu privolal na krajinu poslednú ranu.

Faraón oznámil Mojžišovi, aby sa mu pod trestom smrti už neukázal. Vzdorovitému vládcovi bolo však treba oznámiť posledné Božie posolstvo. Preto Mojžiš znova predstúpil pred faraóna so strašným odkazom: *„Takto hovorí Hospodin: O polnoci pôjdem prostriedkom Egypta a zomrie všetko prvorodené v egyptskej krajine, od prvorodeného faraónovho, ktorý má sedieť na jeho tróne, až po prvorodeného služobnej, ktorá je pri ručnom mlyne, ako aj všetko prvorodené z dobytky. Po celej egyptskej krajine bude veľké bedákanie, akého ešte nebolo, ani viacej nebude. Proti nikomu z Izraelcov nevyplazí jazyk pes, ani muž, ani hovädo, aby ste poznali, že Hospodin robí rozdiel medzi Egypt'anmi a Izraelom. Potom zostúpia všetci títo tvoji služobníci ku mne a budú sa mi klaňať hovoriac: Vyjdi, ty a všetok ľud, ktorý ide za tebou. Potom vyjdem.„* 2. Mojžišova 11,4-8.

Hospodin pred vykonaním tohto rozsudku prikázal Izraelcom prostredníctvom Mojžiša vyjsť z Egypta. Poučil ich, ako sa majú

[200]

správať, aby sa zachránili pred prichádzajúcou ranou. Každá rodina, buď sama alebo spolu s inou rodinou zabije baránka alebo kozla „bez chyby,, a zväzočkom yzopu vezmú z krvi a natrú „*obe veraje a vrch dverí,,* na domoch, aby anjel záhuby, ktorý prejde o polnoci, nevošiel do ich príbytku. Mäso musia jesť upečené s nekvaseným chlebom a s horkými bylinami v noci. Mojžiš povedal: „*Bedrá majte podpásané, obuv na nohách a palice v rukách; s chvatom ho budete jesť; je to pascha Hospodinova.,,* [2. Mojžišova 12,5.7.11.](#)

Hospodin oznámil: „*Tejže noci prejdem egyptskou krajinou a pobijem všetko prvorodené od ľudí až po zvieratá v krajine egyptskej a nad egyptskými bohmi ja, Hospodin, vykonám súd. Krv bude vaším znamením na domoch, v ktorých ste; keď uvidím krv, prejdem popri vás a nestihne vás zhubná rana, keď budem bit' egyptskú krajinu.,,* [2. Mojžišova 12,12.13.](#)

Na pamiatku tohto veľkého vyslobodenia mal izraelský ľud každoročne sláviť tento deň po všetky veky. „*Tento deň bude pre vás pamätným dňom a budete ho svätiť ako sviatok Hospodinov; z pokolenia na pokolenie budete ho svätiť ako večné ustanovenie.,,* Izraelci mali v budúcnosti pri slávení tohto sviatku svojim deťom opakovať príbeh tohto veľkého vyslobodenia, ako im prikázal Mojžiš: „*Odpovedzte: Je to paschálna obet' Hospodinovi, ktorý prešiel popri domoch Izraelcov v Egypte, keď bil Egypt, ale naše domy zachránil.,,* [2. Mojžišova 12,14.27.](#)

Okrem toho malo všetko prvorodené spomedzi ľudí i zvierat patriť Hospodinovi a vrátiť sa mohlo len za výkupnú protihodnotu na pripomienku toho, že prvorodený spomedzi Izraela boli milostivo zachránení vďaka zmierujúcej obeti, aj keď ich podľa spravodlivosti čakal ten istý údel ako prvorodených Egypt' anov, ktorí zahynuli. Hospodin povedal: „*Mne patrí všetko prvorodené; v deň, keď som pobil všetko prvorodené v egyptskej krajine, zasvätil som si všetko prvorodené z Izraela od človeka po zvieratá. Mne to patrí!,,* [4. Mojžišova 3,13.](#) Keď bola neskôr v svätostánku zavedená služba, Hospodin do nej povolal Léviho kmeň namiesto prvorodených z Izraela. Povedal: „*Sú mi odovzdaní ako dary spomedzi Izraelcov, vzal som si ich namiesto všetkého prvorodeného spomedzi Izraelcov.,,* [4. Mojžišova 8,16.](#) Z vďačnosti za Božiu milosť mal všetok ľud zaplatiť za prvorodeného syna cenu výkupného. (Pozri [4. Mojžišova 18,15.16.](#))

Veľká noc mala byť sviatkom pamätným i predobrazným. Mala pripomínať nielen vyslobodenie z Egypta, ale aj obracať zreteľ na ešte dôležitejšie vyslobodenie prostredníctvom Krista, ktorý vykúpi svoj ľud z otroctva hriechu. Obetný baránok predstavuje „Božieho Baránka,,“, ktorý je našou jedinou nádejou spásy. Apoštol hovorí: „*Náš veľkonočný Baránok, Kristus, bol obetovaný.*„ [1. Korint’anom 5,7](#). Veľkonočného baránka nestačilo však len zabiť; jeho krvou sa museli natrieť veraje dvier. Človek musí podobne pocítiť aj zásluhy Kristovej krvi. Musíme veriť, že Kristus zomrel nielen za svet, ale osobne za každého z nás. Musíme si osvojiť zásluhy jeho zmiernej obete.

[201]

Yzop použitý na kropenie krvou, bol symbolom očisty. Očistiť o-
vali sa ním malomocní a tí, čo sa poškvrnili dotykom mŕtveho tela. Jeho význam pripomína aj žalmistova modlitba: „*Yzopom zbav ma hriechu, a budem čistý; umy ma, belší budem ako sneh!*„ [Žalm 51,9](#).

Pri príprave baránka nesmela mu byť zlomená ani jediná kosť. Podobne ani Božiemu Baránkovi, ktorý za nás mal zomrieť, nemala byť zlomená ani jediná kosť. (Pozri [Ján 19,36](#).) Aj tým bola znázornená úplnosť Kristovej obete.

Mäso sa muselo zjesť. Ak máme dosiahnuť odpustenie hriechov, potom nestačí v Krista len veriť, ale vierou musíme ustavične prijímať duchovnú silu a silnieť jeho slovom. Kristus povedal: „*Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život. Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život.*„ [Ján 6,53.54](#). Na vysvetlenie dodal: „*Slová, ktoré som vám povedal, sú duch a život.*„ [Ján 6,63](#). Ježiš prijal Otcov zákon, v živote uskutočňoval jeho zásady, prejavoval jeho ducha i jeho blahodarnú moc na človeka. Ján hovorí: „*Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami. A my sme uvideli jeho slávu, slávu, akú má od otca jednorodný syn, plný milosti a pravdy.*„ [Ján 1,14](#). Kristovi nasledovníci musia mať podiel na jeho skúsenosti. Potrebujú prijímať Božie slovo a nechať sa ním celkom preniknúť, aby sa stalo hnacou silou ich ďalšieho života. Kristova moc ich len tak môže zmeniť na jeho obraz, aby z nich mohli vyžarovať božské vlastnosti. Musia jesť telo Božieho Syna a piť jeho krv, inak v nich nebude život. Kristov duch a jeho dielo sa musí stať duchom a dielom jeho učeníkov.

Izraelci museli jesť baránka s horkými bylinami; to im malo pripomínať trpkú porobu v Egypte. Keď prijímame Kristovo telo,

máme to robiť skrušeným srdcom a s vedomím svojich hriechov. Veľký význam malo aj jedenie nekvaseného chleba. Túto povinnosť zákon o Veľkej noci výslovne prikazoval a Židia ju v živote prísne dodržiavali, takže v dome sa v tomto sviatočnom čase nenašiel nijaký kvas. Podobne musia odstrániť kvas hriechu všetci, čo prijmú Kristovo telo a jeho život. Píše o tom apoštol Pavol korintskému cirkevnému zboru: „*Vyčistite starý kvas, aby ste boli novým cestom... Ved' bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus. Preto slávme sviatky nie v starom kvase ani v kvase zloby a neprávosti, ale s nekvaseným chlebom čistoty a pravdy.*“, [1. Korint' anom 5,7.8.](#)

[202]

Skôr ako boli Izraelci oslobodení, mali osvedčiť svoju vieru v prichádzajúce veľké vyslobodenie. Museli urobiť krvavé znamenie na svojich domoch, museli sa aj s rodinami odlúčiť od Egypt' anov a byť vo vlastných príbytkoch. Keby Izraelci neboli splnili čo len jediný z daných pokynov, keby svoje deti neboli oddelili od detí egyptských, keby boli baránka síce zabili, no zabudli by jeho krvou potrieť veraje svojich dvier, alebo keby z ich domu ktokoľvek vyšiel, neboli by bezpeční. Ani úprimná viera, že vykonali všetko potrebné, by im na záchranu nestačila. Ktokoľvek by bol Hospodinove príkazy zanedbal, anjel záhuby by musel zabiť jeho provorodeného.

Ľud mal prejavit' svoju vieru poslušnosťou. To isté platí aj o tých, čo sa spoliehajú na spasiteľnú moc zásluh Kristovej krvi. Mali by pochopiť, že v záujme istoty spasenia musia aj sami niečo urobiť. Pred trestom za prestúpenie nás môže zachrániť len Kristus; my sa však musíme odvrátiť a smerovať od hriechu k poslušnosti. Človek bude spasený vierou, nie záslužnými skutkami; svoju vieru však musí dokazovať skutkami. Boh obetoval svojho syna ako zmiernu obeť za hriech, zjavil svetlo pravdy, cestu života, poskytol možnosti, pomocné ustanovenia a prednosti. Na človeku je aby teraz zužitkoval ponúknuté Božie spásne prostriedky, vážil si ich a používal ich – veril a poslúchal všetky Božie požiadavky.

Keď Mojžiš Izraelcom opätovne pripomínal Božie opatrenia na ich vyslobodenie, „*Ľud sa sklonil a klaňal.*“, [2. Mojžišova 12,27.](#) Obšťastňovala ich nádej na skoré vyslobodenie a pri pomyslení na prejavenú starostlivosť o ich skorý odchod a blížiacu sa odvetu utláčateľom cítili vd'áčnosť k svojmu láskyplnému Osloboditeľovi. Mnohí Egypt'ania sa presvedčili, že izraelský Boh je jediný pravý Boh. Teraz v príbytkoch Izraelcov hľadali útočisko pred anjelom

záhuby, ktorý prejde krajinou. Boli priateľsky prijatí a sľúbili, že budú slúžiť Bohu Jákobovmu a s jeho ľuďom odídu z Egypta.

Izraelci poslúchli príkazy, ktoré dostali od Boha. Bezodkladne a tajne sa pripravovali na odchod. Rodiny sa zišli, zabili veľkonočného baránka, upiekli jeho mäso na ohni, pripravili nekvasený chlieb a horké byliny. Otec ako kňaz rodiny natrel zvonku veraje dvier baránkovou krvou a potom vošiel do príbytku k rodine. Naponáhlo a mlčky zjedli veľkonočného baránka. Ľudia sa v posvätnej bázni modlili a s neopísateľným rozochvením čakali všetci prvorodení, či už to boli silní muži, alebo malé deti. Otcovia a matky privíňali svojich milovaných prvorodených do náručia pri pomyslení na strašnú ranu, ktorá má v noci postihnúť krajinu. Anjel záhuby však nenavštívil ani jediný z izraelských príbytkov. Veraje ich dvier boli označené krvou – znamením Spasiteľovej ochrany – a záhuba tam nevškročila.

O polnoci „*nastalo veľké bedákanie v Egypte, lebo nebolo domu, v ktorom by nebolo mŕtveho*„. Všetko prvorodené v krajine, „*od prvorodeného faraónovho, ktorý mal sedieť na jeho tróne, až po prvorodeného väzňa v žalári a všetko prvorodené zo zvierat*„, anjel záhuby pobil. V celom Egypte bola zničená pýcha každej domácnosti. V krajine bolo počuť plač a nárek smútiacich. Kráľ a dvorani stáli bledí, rozochvení a prestrašení nad tým, čo sa udialo. Faraón si uvedomil, že kedysi povedal: „*Kto je Hospodin, aby som poslúchol jeho slovo a prepustil Izrael? Hospodina nepoznám a Izrael neprepustím*„, [2. Mojžišova 5,2](#). Teraz bola jeho bohorúhavá pýcha krajne pokorená. „*Hned' v noci zavolať Mojžiša a Árona a povedal im: Zoberte sa, odíd'te spomedzi môjho ľudu, vy aj Izraelci a chod'te slúžiť Hospodinovi, ako ste hovorili. Poberte si aj drobný dobytok a rožný statok, ako ste hovorili, chod'te a dajte aj mne požehnanie*„. Aj kráľovskí radcovia a egyptský ľud súrili Izraelcov, aby čím skôr odišli z krajiny, „*lebo hovorili: Všetci pomrieme*„, [2. Mojžišova 12,29-33](#). [203]

25. kapitola — Odchod

Izraelci boli pripravení na odchod podľa Pánovho pokynu – mali opásané bedrá, na nohách sandále a v rukách palicu. Pokojne a v posvätej úcte očakávali faraónov výnos, že môžu z krajiny odísť. Skôr ako sa rozvidnelo, Izraelci boli na ceste. Tento zotročený ľud sa počas egyptských rán postupne zhromažďoval v góšenskom kraji. Prejavy Božej moci im posilňovali vieru v srdci napriek tomu, že utláčatelia ich neprestali tiesniť. Aj keď ich útek bol náhly, predsa len stihli urobiť určité opatrenia, aby odchod takého množstva ľudí bol usporiadaný. Rozdelili sa do skupín, z ktorých každá mala svojho vodcu.

Na cestu sa vydalo *„asi šesťstotisíc peších mužov, okrem detí. I mnoho iného ľudu šlo s nimi., 2. Mojžišova 12,37.38.* V tomto veľkom zástupe boli nielen tí, ktorých pudila viera v izraelského Boha, ale oveľa viac bolo tých, čo chceli uniknúť ranám, alebo podľa ahli všeobecnému vzrušeniu a pridali sa z čirej zvedavosti. Tí potom Izraelcom len prekážali a zvädzali ich k neprávostiam.

Ľud vzal so sebou *„obrovské stádo drobného dobytká a rožného statku., 2. Mojžišova 12,38.* Šlo o vlastníctvo Izraelcov, ktorí nikdy nijaký majetok nepredali kráľovi, ako to urobili Egyptania. Jákob a jeho synovia priviedli do Egypta svoje stáda, kde sa veľmi rozmnožili. Skôr ako opustili Egypt, na Mojžišov pokyn si žiadali odmenu za svoju prácu, za ktorú nedostali mzdu. Egyptania im vyhovel, len aby čím skôr odišli. Otroci odchádzali obťažkaní korisťou, ktorú získali od svojich utláčateľov.

V ten deň sa naplnilo to, čo pred stáročiami smel v prorockom videní pozorovať Abrahám: *„Tvoji potomci budú prišelci v krajine, ktorá im nepatrí, zotročia ich a za štyristo rokov ich budú utláčať; ale súdiť budem aj národ, ktorému oni budú slúžiť; lež potom vyjdú s veľkým imaním., 1. Mojžišova 15,13.14.*

Štyristoročná lehota sa skončila. *„Práve v ten deň vyšli všetky voje Hospodinove z egyptskej krajiny., 2. Mojžišova 12,41.* Pri svojom odchode z Egypta vzali Izraelci so sebou vzácny odkaz –

Jozefove kosti, ktoré až do naplnenia Božieho zasl'úbenia odpočívali a v temnom období poroby Izraelcom pripomínali ich vyslobenie.

Izraelci nešli priamou cestou do Kanaánu, ktorá viedla cez krajinu Filištíncov; Hospodin ich viedol južným smerom k brehom Červeného mora, lebo povedal: „*Keby ľud videl vojnu, mohol by to oľutovať a vrátiť sa do Egypta.*„ [2. Mojžišova 13,17](#). Keby sa boli pokúsili prejsť územím Filištíncov, boli by pri odchode narazili na odpor, pretože Filištínci by ich boli pokladali za otrokov, ktorí ušli svojim pánom, a neboli by zaváhali napadnúť ich. Izraelci neboli patrične pripravení stretnúť sa s tak veľkým a bojovným národom. O Bohu nevedeli mnoho a ich viera bola ešte slabá; boli by sa vyľakali a zmalomyselneli. Neboli ozbrojení, neboli zvyknutí bojovať a dlhodobé otroctvo im podlomilo ducha. Okrem toho sa museli starať o ženy, deti a stáda. Božie rozhodnutie viesť Izraelcov k Červenému moru sa osvedčilo; Hospodin sa prejavil ako milosrdný a prozreteľný Boh.

„*Potom sa pohli zo Sukkóta a utáborili sa v Étame na okraji púšte. Hospodin kráčal pred nimi vo dne v oblakovom stĺpe, aby ich viedol cestou, a v noci v ohnivom stĺpe, aby im svietil, takže mohli ísť dňom i nocou. Oblakový stĺp vo dne ani ohnivý stĺp v noci nevzdiali sa pred ľudu.*„ [2. Mojžišova 13,20-22](#). Žalmista hovorí: „*Rozprestrel oblak ako prikrývadlo a oheň, aby osvecoval noc.*„ [Žalm 105,39](#). (Pozri tiež [1. Korint'anom 10,1.2](#)). Zástava neviditeľného Vodcu ich stále sprevádzala. Cez deň im oblak ukazoval cestu, alebo sa nad nimi vznášal ako baldachýn. Chránil ich pred páľavou slnka a svojím chladivým a vlhkým tieňom ich osviežoval na smädnej, vyschnutej púšti. V noci sa stával ohnivým stĺpom, ktorý im osvecoval tábor a bol stálym svedectvom Božej prítomnosti.

V jednom zo svojich najkrajších a najútešnejších častí svojho proroctva sa Izaiáš zmieňuje o oblačnom a ohnivom stĺpe, keď chce vystihnúť Božiu starostlivosť o vyvolený ľud v poslednom boji s mocnosťami zla: „*Hospodin stvorí nad celým príbytkom vrchu Sion a nad každým jeho zhromaždením vo dne oblak a v noci dym a žiaru plápolajúceho ohňa, lebo sláva Hospodinova bude prístreším nad všetkým a stan na zatienenie pred horúčavou vo dne ako útočisko a skrýša pred lejakom a dažďom.*„ [Izaiáš 4,5.6](#).

Izraelci putovali bezútešnou, pustou končinou. V únave z namáhavej cesty si kládli otázku, kam vlastne smeruje ich cesta, a niektorí

prejavili obavu, že ich môžu prenasledovať Egypt'ania. Oblak však postupoval a oni šli za ním. Vtedy Hospodin prikázal Mojžišovi, aby odbočili ku skalnému prielomu a utáborili sa pri mori. Zjavil mu, že faraón ich bude prenasledovať, ale Boh bude pri ich vyslobodení oslávený.

[206] V Egypte sa medzitým rozšírila správa, že Izraelci nešli na púšť uctievať svojho Boha, ale že idú k Červenému moru. Poradcovia oznámili faraónovi, že ich otroci ušli a už sa nevrátia. Egypt'ania začali ľutovať, že boli tak naivní, že smrť svojich prvorodených pokladali za prejav Božej moci. Egypťskí mudrci sa spamätali z úľaku a začali vykladať, že pohromy možno vysvetliť prírodnými príčinami. Trpko si vyčítali: „*Čo sme to urobili, že sme prepustili Izrael zo svojich služieb.*“, [2. Mojžišova 14,5](#).

„*Faraón zhromaždil svoje vojenské sily, šesťsto vybraných vozov a všetky egypťské vozy*“, ([2. Mojžišova 14,7](#)), jazdu, veliteľov i pešiakov. Na čelo útočného vojska sa v sprievode veľmožov svojej ríše postavil sám faraón. Vojsko sprevádzali aj kňazi, aby výprave naklonili priazeň bohov a zaručili jej aj úspech. Kráľ sa rozhodol, že Izraelcom ukáže všetku svoju moc, a tým ich zastraší. Egypt'ania sa obávali, aby ich Boh Izraela nepokoril a aby sa ostatným národom nemuseli stať terčom posmechu. Ak teraz použijú všetku svoju moc a utečencov dovedú späť, obnovia svoju slávu a znova získajú svojich otrokov.

Izraelci sa utáborili pri mori, ktoré im pripadalo ako neprekonateľná prekážka v ceste, zatiaľ čo im z južnej strany v ďalšom postupe bránila vidlicovito zbrázdená vrchovina. V diaľke náhle zahliadli lesklé zbrane a vojnové vozy ako predvoj veľkého vojska. Z menšej vzdialenosti potom Izraelci poznali, že sú to plne vyzbrojené egypťské vojská, ktoré ich prenasledujú. Ovládol ich strach. Mnohí začali volať k Hospodinovi, ostatní sa ponáhľali k Mojžišovi a nariekali: „*Či nebolo hrobov v Egypte, že si nás priviedol zomrieť na púšť? Čo si nám to urobil, že si nás vyviedol z Egypta? Či sme ti nepovedali už v Egypte: Nechaj nás, budeme slúžiť Egypt'anom, lebo pre nás je lepšie slúžiť Egypt'anom, ako zomrieť na púšti.*“, [2. Mojžišova 14,11.12](#).

Táto malovernosť ľudu veľmi znepokojila Mojžiša, pretože o záchranných prejavoch Božej moci sa mohli ustavične presviedčať. Prečo ho obviňujú z nebezpečenstva a z tiesnivej situácie, keď poslú-

chal len výslovný príkaz Boží? Okrem Božieho zásahu inú možnosť záchranu nevidel. Mojžiš sa neobával následkov, pretože do tejto tiesnivej situácie sa dostali na Boží príkaz. Mojžiš odpovedal ľudu pokojne a presvedčivo: „*Nebojte sa! Stojte pevne a uvidíte záchranu Hospodinovu, ktorú vám dnes spôsobí, lebo ako vidíte dnes Egypt’anov, tak ich už nikdy neuzriete. Hospodin bude bojovať za vás, vy buďte len ticho.*“, 2. Mojžišova 14,13.14.

Upokojit’ Izraelcov, aby trpezlivo čakali na Boží zásah, nebolo ľahké. Trpeli nedostatkom disciplíny a sebaovládania, preto boli prchkí a nerozvážni. Počítali s tým, že čoskoro sa ocitnú v rukách utláčateľ’ov, a preto nariekali. Cestou ich viedol pozoruhodný oblačný stĺp ako Božie znamenie, no teraz si pochybovačne kládli otázku, či nešlo o predzvest’ nejakého veľkého nešťastia a či ich oblak nezaviedol na nesprávnu stranu pohoria a na neschodnú cestu. Boží anjel sa im v zaslepenosti javil ako posol nešťastia.

[207]

No len čo sa k nim priblížilo egyptské vojsko a chcelo sa ich ľahko zmocniť, oblačný stĺp sa majestátne vzniesol k nebu, preniesol sa ponad Izraelcov a zostúpil medzi nich a egyptské vojsko. Prenasledovaných delila teraz od prenasledovateľ’ov nepriehľadná stena. Egypt’ania stratili z dohľadu Izraelcov a boli nútení zastaviť sa. Len čo nočná tma zhustla, oblačný múr sa z izraelskej strany rozžiaril a celý tábor zaplavil denným svetlom.

To Izraelcom vrátilo nádej a Mojžiš prosil Pána. „*Hospodin povedal Mojžišovi: Čo voláš ku mne? Povedz Izraelcom, aby sa pohli. Ty však zdvihni svoju palicu, vystri ruku nad more a rozdeľ ho, aby Izraelci mohli prejsť stredom mora po suchu.*“, 2. Mojžišova 14,15.16.

Žalmista o prechode Izraelcov Červeným morom napísal toto: „*Cez more viedla tvoja cesta, cez veľké vody chodník tvoj, lež nebolo znat’ tvoje šľapaje. Viedol si svoj ľud ako ovce Mojžišovou a Áronovou rukou.*“, Žalm 77,20.21. Keď Mojžiš vystrel svoju palicu, vody sa rozdelili, Izraelci vykročili a prešli cez more po suchu a voda stála po oboch stranách ako múr. Svetlo ohnivého stĺpa osvecovalo vrcholy spenených vln i cestu, ktorá prerážala vody mora ako veľká brázda a strácala sa v temnej diaľke na druhom brehu.

„*Egypt’ania ich prenasledovali; všetky faraónove kone, jeho vozy i jazdci vošli za nimi doprostred mora. Za rannej stráže Hospodin v ohnivom a oblakovom stĺpe pozrel na tábor Egypt’anov a spôsobil*

zmätok v egyptskom tábore.,, 2. Mojžišova 14,23.24). Tajomný oblak sa pred ich užasnutým zrakom zmenil na ohnivý stĺp. Zaburácali hromy a vyšľahli blesky. „Oblaky liali vodu, mračná vydali hrmenie a tvoje strely mihali sa sem i tam. Tvoj hrom zarachotil v povíchraci, svet osvietili blesky, triasla a chvela sa zem.,, Žalm 77,18.19.

Egypt'anov sa zmocnila hrôza a zmätok. Uprostred rozbúrených živlov nepočuli hlas rozhnevaného Boha. Chceli sa vrátiť na breh. Mojžiš však vystrel ruku nad more a zastavené vody zasiahli obeť, s hukotom sa zrazili a pochovali egyptské vojsko v temných hĺbinách.

[208] Po rozvidnení mohli Izraelci vidieť, čo zostalo z ich mocného nepriateľa – na brehu videli vyvrhnuté telá egyptských ozbrojencov. Stačila jediná noc a Izrael bol vyslobodený z najstrašnejšieho nebezpečenstva. Tento obrovský bezmocný zástup ľuďí – otroci nevytvorení na boj, ženy, deti a dobytok s morom pred sebou a s mohutným egyptským vojskom za chrbtom – bol svedkom toho, ako sa pred ním otvorila cesta morom a ako jeho nepriatelia boli porazení vo chvíli, keď už chceli sláviť víťazstvo. Zachránil ich len Hospodin a k nemu sa teraz utiekali ich srdcia s vd'ačnosťou a vierou. Svoje city vyjadrili chválospevmi. Mojžiš, plný Božieho ducha, zaspieval s ľuďmi víťazný ďakovný chválospev, ktorý možno označiť za prvú a jednu z najvznešenejších piesní, akú ľudstvo pozná:

*„Ja spievať budem Hospodinovi, lebo sa veľmi preslávil;
kone i jazdcov vrhol do mora.
Silou a chválospevom je mi Hospodin;
stal sa mi záchranou.
On je môj Boh, budem ho oslavovať;
Boh môjho otca, budem ho zvelebovať.
Hospodin je bojovník;
Hospodin jeho meno.
Vozy faraónove a jeho vojsko vrhol do mora;
jeho najlepší bojovníci utonuli v Červenom mori.
Prúdy vôd ich zakryli;
zapadli do hĺbín ako kameň.
Tvoja pravica, Hospodine, sa preslávila.
Tvoja pravica, Hospodine, rozdrvila nepriateľa...
Hospodine, kto je medzi bohmi rovný tebe?
Kto je tak ako ty velebný v svätosti,*

hrozný v slávných činoch a robiaci divy?...

*Milost'ou si viedol ľud, ktorý si vykúpil,
a mocne sprevádzal k svätému príbytku.*

Počuli to národy, triasli sa...

Padol na nich strach a hrôza;

*pre veľkosť tvojho ramena zamĺkli st'a kameň;
kým tvoj ľud neprejde, Hospodine,*

pokiaľ neprejde ľud, ktorý si vykúpil.

Dovedieš ho a zasadíš na svojom vlastnom vrchu,

na mieste, ktoré si urobil svojím príbytkom, Hospodine...,,

2. Mojžišova

15,1-6.11.13.14.16.17.

Ako hlas z hlbiny vznášal sa k nebu veľkolepý chválospev mohutného zástupu Izraelcov. Pokračovali v ňom izraelské ženy pod vedením Márie, ktorá vzala do rúk bubon a začala od radosti poskakovať. Ostatné ženy ju nasledovali. Nad púšťou a nad morom sa dod'aleka rozozvučala jasavá pieseň a z okolitých vrchov sa vracala ozvena slov ich chválospevu: „*Spievajte Hospodinovi, lebo sa veľmi preslávil.*„ **2. Mojžišova 15,21.**

[209]

Táto pieseň a slávne vyslobodenie, ktoré pripomínala, zanechali v Izraelcoch tak hlboký dojem, že z pamäti židovského ľudu nikdy nevyimizli. Po celé stáročia to pripomínali proroci a izraelskí básnici ako svedectvo, že Hospodin má moc vyslobodiť tých, čo mu dôverujú. Táto pieseň nepatrí len Izraelcom. Hovorí o záhube všetkých nepriateľov spravodlivosti a o konečnom víťazstve Božieho ľudu. Prorok z ostrova Patmos videl „*čosi ako sklené more, zmiešané s ohňom,*„ a na ňom zástupy ľudí v bielom rúchu, „*tých, čo zvíťazili,*„ a „*mali Božie citary a spievali pieseň Mojžiša, Božieho služobníka, a Baránkovu pieseň.*„ **Zjavenie Jána 15,2.3.**

„*Nie nám, ó Hospodine, nie nám, lež menu svojmu daj česť pre svoju milosť a vernosť.*„ **Žalm 115,1.** Týmto duchom bol preniknutý spev Izraelcov na oslavu oslobodenia a tento duch by mal ovládať srdcia tých, čo milujú Boha a v bázni ho uctieujú. Boh nás vyslobodil z otroctva hriechu, a to je ešte dôležitejším vyslobodením, než aké sa udialo s Izraelcami pri Červenom mori. Aj my by sme mali ako Izraelci chváliť Hospodina srdcom, dušou i hlasom za všetko, čo pre nás koná. Tí, čo si uvedomujú veľké Božie milosrdenstvo a sú

vd'áčnı́ aj za tie najmenšie dary, budú stále št'astní a v srdci im bude znieť chválospev Hospodinovi. Témou našej ustavičnej vd'áčnosti by mala byť predovšetkým Ježišova obeť na kríži, ktorá nám zabezpečila št'astie a večný život, pričom by sme nemali zabúdať ani na požehnanie, ktoré z Božích rúk každodenne prijímame. Koľko súcitu a čistej lásky nám strateným hriešnikom preukázal Boh, keď si nás obľúbil a pripútal k sebe! Akú obeť priniesol náš Vykupiteľ, aby sme sa smeli volať Božími deťmi! Mali by sme vd'áčne chváliť Hospodina za blahoslavenú nádej, ktorú nám ponúkol v pláne vykúpenia; mali by sme ho velebiť za večné dedičstvo, za jeho mnohé zasľúbenia i za to, že Ježiš žije a prihovára sa za nás.

Stvoriteľ hovorí: „*Kto vd'aku obetuje, ten ma ctí.*„ [Žalm 50,23](#). Všetci nebešťania svorne chvália Boha. Mali by sme sa už teraz naučiť anjelské piesne, aby sme ich mohli spievať, keď sa pridáme k ich oslňujúcemu zástupu. Opakujme so žalmistom: „*Chváliť budem Hospodina, dokiaľ žijem; spievať budem svojmu Bohu, dokiaľ tu budem.*„ „*Bože, nech ťa zvelebujú národy, nech ťa velebia všetky národy!*„ [Žalm 146,2; 67,4](#).

[210]

Boh vo svojej prozreteľnosti priviedol Izraelcov k prímorskému skalnému prielomu, aby mohol prejaviť svoju moc pri ich vyslobodzovaní a zjavne pokoriť pýchu ich utláčateľov. Isteže ich mohol zachrániť aj inak, zvolil však tento spôsob, aby sa prejavila ich viera a upevnila dôvera v neho. Ľud bol už unavený a prestrašený, keby sa však bol zastavil, keď ho Mojžiš vyzýval ísť vpred, Boh by mu nebol otvoril cestu. „*Vierou prešli Červeným morom ako po suchej zemi.*„ [Židom 11,29](#). Vstúpom do vody dokázali, že uverili Božiemu slovu, ktoré im oznámil Mojžiš. Urobili všetko, čo mohli, a vtedy Všemocný rozdelil more, aby im pripravil cestu.

Toto dôležité ponaučenie má trvalú platnosť. Kresťana neraz ohrozujú mnohé nebezpečenstvá a častokrát sa zdá, že povinnosť sa nedá splniť. Predstavivosť kreslí okamžitú záhubu pred nami a otroctvo či smrť za nami. Boží hlas však jasne hovorí: „*Chod' vpred!*„ Tento príkaz by sme mali uposlúchnuť aj vtedy, ak za clonu prekážok nemožno dovidieť a v nohách by sme už cítili chlad stúpajúcich vôd. Prekážky, ktoré nám zahatávajú cestu vpred, nikdy neustúpia pred ľuďmi váhavými a pochybujúcimi. Tí, čo sú rozhodnutí poslúchať Boha až vtedy, keď zmizne každý tieň a neistota a keď už nebude nijaké nebezpečenstvo pádu a porážky, nebudú nikdy

poslušní. Zatiaľ, čo nevera našepkáva „vyčkajme, kým prekážky nepominú a kým sa cesta nevyjasní,, viera odvážne pobáda vykročiť, napriek beznádeji dúfať a všetkému veriť.

Oblak, ktorý bol pre Egypt'anov temnou clonou, pre Izraelcov bol mocným zdrojom svetla, ktoré osvecovalo celý tábor i ďalšiu cestu vpred. Prozreteľnostné smerovanie je pre neveriacich nepochopiteľné a privádza ich do zúfalstva, zatiaľ čo pre veriacich je celkom jasné a prináša im pokoj a mier. Cesta, ktorou nás vedie Boh, môže viesť púšťou alebo morom, vždy je to však cesta bezpečná.

26. kapitola — Od Červeného mora po Sínaj

Od Červeného mora sa zástupy Izraelcov vydali na ďalšiu cestu pod vedením oblačného stĺpa. Šli bezútešným krajom popri pustých vrchoch, neúrodných rovinách a popri širom mori, na brehu ktorého boli mŕtve telá ich nepriateľov. No napriek tomu sa tešili zo získanej slobody a nespokojnosť ich opúšťala.

Ani po troch dňoch cesty nemohli však nájsť vodu a jej zásoby sa im celkom vyčerpali. Slnkom vysušené roviny nemali čím uhasiť mučivý smäd unavených pútnikov. Mojžiš poznal kraj a vedel, čo nevedeli iní, že v Máre, kde sa onedlho zastavia, studne síce sú, ale nie s pitnou vodou. V úzkosti sledoval oblak, ktorý ich viedol. Srdce mu zvierala tieseň, keď vtom zrazu počul radostný výkrik: „*Voda, voda!*“, Muži, ženy i deti sa nedočkavo prebýjali k studni. O malú chvíľu sa zo zástupu ozvali zúfale hlasy – voda sa nedala piť, bola horká.

Zhrození a zúfalí pútnici vytýkali Mojžišovi, že ich viedol touto cestou a ani ich nenapadlo, že Mojžiša rovnako ako ich viedla v tajomnom oblaku vlastne Božia prítomnosť. V žiali nad ich zármutkom urobil Mojžiš to, na čo oni zabudli – naliehavo prosil Boha o pomoc. „*Hospodin mu ukázal drevo, on ho hodil do vody a vody osladli.*“, Hospodin dal potom ľudu prostredníctvom Mojžiša zasľúbenie: „*Ak skutočne budeš poslúchať hlas Hospodina, svojho Boha, a budeš robiť, čo je v jeho očiach správne, ak poslúchneš jeho prikázania a zachovávať budeš všetky jeho ustanovenia, nijaké choroby, ktoré som dopustil na Egypt, nedopustím na teba, lebo ja Hospodin, som tvojím lekárom.*“, [2. Mojžišova 15,25.26.](#)

Z Máry putovali Izraelci k Élimu, kde našli „*dvanásť vodných prameňov a sedemdesiat paliem.*“, Tam pobudli niekoľko dní a potom sa pohli na púšť Sín, kde sa prvýkrát utáborili odvtedy, čo pred mesiacom odišli z Egypta. Zásoby potravín sa im už takmer minuli a keďže len občas nachádzali riedky porast, nutne im ubúdala aj dobytka. Kde vziať potravu pre toľkých ľudí? Znova začali pochybovať a reptáť. Ani poprední starší spomedzi Izraelcov sa neovládli

a reptali proti Mojžišovi a Áronovi: „Keby sme boli radšej zomreli Hospodinovou rukou v Egypte, keď sme sedávali pri hrncoch mäsa, keď sme jedávali chleba do sýtosti! Vy ste nás však vyviedli na túto púšť, aby ste hladom na smrť umorili celé toto zhromaždenie.,, 2. Mojžišova 15,27; 16,3. [212]

Dosiaľ ešte netrpeli hladom, dosiaľ ho ešte vždy bolo čím ukojit'; no obávali sa budúcnosti. Nevedeli pochopiť, ako môže tento obrovský zástup ľudí prejsť púšťou a prežiť; trápila ich predstava ich vyhladnutých detí. Hospodin naozaj dovolil, aby ich z nedostatku obživy zovrela tieseň, aby sa celým srdcom obrátili k svojmu Vysloboditeľovi. Ak sa v tiesni obrátia naňho, dá im ďalšie znamenie svojej starostlivej lásky. Sľúbil, že ak ho budú poslúchať, nedopustí na nich nijakú chorobu. Predpokladať za týchto okolností, že by mohli aj s deťmi zomrieť hladom, bolo prejavom hriechnej nedôvery.

Boh sľúbil, že im bude Bohom a oni mu budú ľuďom, ktorý privedie do veľkej, blahobytnej krajiny; oni však cestou do nej malomyselne pri každej prekážke. Boh ich zázračne vyviedol z egyptského otroctva, aby ich mohol povzniesť, zušľachtit' a urobiť ozdobou zeme. Mali sa však naučiť prekonávať prekážky a pretrpieť aj nedostatok. Boh ich dvíhal z poníženia s výhľadom dať im čestné miesto medzi národmi a zverit' im významné a sväté poslanie. Keby mu boli za všetko to, čo pre nich urobil, neochvejne dôverovali, statočne by boli znášali každú nepohodu, nedostatok, ba aj skutočné utrpenie. Oni však neboli ochotní ďalej dôverovať Hospodinovi, kým nevidia ďalšie dôkazy jeho moci. Už pozabudli na svoju trpkú porobu v Egypte. Zabudli už aj na milosrdenstvo Božej moci, ktoré sa prejavilo pri ich vyslobodení z otroctva. Zabudli na to, ako im boli zachránené deti, keď v Egypte zahynulo všetko prvorodené. Už pozabudli na prejav Božej moci pri Červenom mori, zabudli už aj na to, že po suchu prešli cez Červené more, kde o chvíľu nepriateľské vojská v snahe podobne prejsť morom, našli vodný hrob. Mysleli len na práve prežívané nepríjemnosti a útrapy, a namiesto toho, aby volali: „Boh kvôli nám urobil veľké veci; boli sme otrokmi a on z nás urobil veľký národ.,, hovorili len o nepríjemnostiach a boli zvedaví, kedy sa tá úmorná púť skončí.

Dejiny putovania Izraelcov po púšti sú napísané ako potrebné poučenie do konca času. Záznam o tom, ako Boh s pútnikmi zaobchádzal a ako zázračne im prejavoval svoju moc, keď šli z jedného

miesta na druhe neraz hladní, smädní a unavení, je významným a trvalým poučením pre jeho ľud. Rozmanité skúsenosti Izraelcov boli prípravou na pobyt v ich zasl'úbenej vlasti v Kanaáne. Boh chce, aby sa jeho ľud aj dnes pokorne a uvážlivo zamýšľal nad skúškami dávneho Izraela, aby sa z toho poučil, ako sa má pripraviť na pobyt v nebeskom Kanaáne.

[213] Pri uvažovaní o Izraelcoch sa mnohí divia nad ich nedostatkom viery a nad ich reptaním. Nazdávajú sa totiž, že sami by nevedeli byť tak nevďační. Len čo sa však ich viera ocitne v sebamensej skúške, neprejavia o nič viac dôvery a trpezlivosti ako vtedajší Izraelci. V tiesni repcú, že Boh ich skúša. Hoci v prítomnosti majú všetko, čo potrebujú, mnohí mu nevedia zveriť svoju budúcnosť a stále sa len obávajú, aby neschudobneli a aby ich deti nemuseli trpieť biedu. Mnohí žijú v stálom očakávaní toho najhoršieho a svoje ťažkosti zveličujú natoľko, že pre ne nevidia tie premnohé požehnania, za ktoré by mali byť vd'ачní. Životné prekážky by ich predsa mali viesť k Bohu ako jedinému zdroju sily a pomoci. Namiesto toho ich však znepokojujú, znechucujú a odvádzajú od neho.

Počíname si správne, ak prejavujeme tak málo viery? Prečo bývame tak nevďační a nedôverčiví? Ježiš je náš priateľ a celé nebo dbá o naše blaho. Svojimi úzkosťami a obavami zarmucujeme Ducha Svätého. Nemali by sme podliehať mučivej a deptajúcej ústarenosti, ktorá nám v ťažkostiach nijako nepomôže. Nikdy by sme nemali pripustiť taký nedostatok viery v Boha, aby sa nám zmyslom života stala starosť o zajtrajšok, akoby št'astie spočívalo len v pozemských veciach. Boh nechce, aby jeho ľud tiesnili samé starosti. Pán nám však nevraví, že naša životná púť bude bez prekážok. Nesľubuje, že svoj ľud z hrišneho a zlého sveta zázračne vytrhne, ale ukazuje nám spol'ahlivé útočisko. Trpiacich a strápených volá: „*Pod'te ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste pret'ažení; ja vám dám odpočinutie.*“, [Matúš 11,28](#). Zbavte sa bremena úzkosti a svetských starostí, ktoré ste si naložili, a „*vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som krotký a pokorný v srdci a nájdete odpočinutie duši.*“, [Matúš 11,29](#). U Boha nájdeme odpočinok a pokoj. Všetky svoje starosti smieme zložiť naňho, lebo on sa stará o nás. (Pozri [1. Petra 5,7](#).)

Apoštol napísal: „*Hľad'te, bratia, aby nikto z vás nemal zlé a neveriace srdce a neodpadol od živého Boha.*“, [Židom 3,12](#). Pre všetko

to, čo Boh kvôli nám vykonal, by naša viera mala byť silná, činorodá a neochvejná. Namiesto reptania a bedákania by sme mali celým srdcom volať: „*Dobroreč, moja duša, Hospodinovi a nezabúdaj na žiadne z jeho dobrodení.*„, [Žalm 103,2](#).

Boh nezabúdaj na potreby Izraelcov. Ich vodcovi povedal: „*Ako dážd' dám vám chlieb z neba.*„, [2. Mojžišova 16,4](#). Mojžiša poučil, ako má ľud tento chlieb každý deň zbierať a ako si ho má nazbieraním dvojnásobnej dávky v šiesty deň zabezpečiť aj na sobotu.

Mojžiš ubezpečil Izraelcov, že o ich potreby bude postarané: [214]
„*Hospodin vám dá večer jest' mäso a ráno chlieb na nasýtenie.*„, Dodal: „*Ved' čo sme my? Nie proti nám, ale proti Hospodinovi ste reptali.*„, Mojžiš potom kázal Áronovi, aby im povedal: „*Predstúpte pred Hospodina, lebo počul vaše reptanie.*„, Kým Áron hovoril, Izraelci „*sa obrátili k púšti a Hospodinova sláva sa zjavila v oblaku.*„, [2. Mojžišova 16,8-10](#). Majestát, aký dosiaľ nevideli, znázorňoval Božiu prítomnosť. V prejavoch, ktoré mali osloviť ich zmysly, smeli poznať Boha. Museli byť poučení, že ich nevedie človek menom Mojžiš, ale Najvyšší, aby sa báli jeho mena a poslúchali jeho hlas.

Po západe slnka sa k táboru zlietli krdle prepelíc, ktoré všetkým poskytli dostatok potravy. Ráno bolo na zemi čosi „*zrnité, drobné ako inovat.*„. Bolo to „*ako koriandrové semeno.*„ a malo „*vzhľad bdéliovej živice.*„, Mojžiš povedal: „*To je chlieb, čo vám dal Hospodin na pokrm.*„, [2. Mojžišova 16,14.15](#); [4. Mojžišova 11,7](#). Ľud zbieral mannu a videl, že jej je dosť pre všetkých. „*Ľudia ju mleli na mlynku, alebo tĺkli v mažiari, varili v hrnci a pripravovali z nej koláče.*„, [4. Mojžišova 11,8](#). „*Chutila ako koláč s medom.*„, [2. Mojžišova 16,31](#). Podľa pokynu mali denne na každého nazbierať jeden ómer. Nič z toho nemalo zostať na zajtrajšok. Kto sa chcel zásobiť na nasledujúci deň, zistil, že manna sa skazila. Musela sa nazbierať zrána, pretože to, čo zostalo ležať na zemi, na slnku sa roztopilo.

Stávalo sa, že jedni nazbierali viac, iní menej. „*Ked' to potom merali ómerom, ten, čo nazbieral viacej, nemal nadbytok, a ten, čo menej, nemal nedostatok.*„, [2. Mojžišova 16,18](#). Apoštol Pavol v svojom druhom liste do Korintu vysvetľuje tento text a uvádza aj praktické naučenie z neho, keď píše: „*Ved' nejde o to, aby sa iným poľahčilo a vám priť ažilo, ale o isté vyrovnanie. Teraz váš prebytok im pomôže v nedostatku, aby zasa ich prebytok pomohol v nedostatku*

vám; a tak sa to vyrovná, ako je napísané: *Kto mal mnoho, nemal prebytok, a kto málo, nemal nedostatok.*, [2. Korint'anom 8,13-15](#).

V šiesty deň nazbierali dvojnásobné množstvo manny: Dva ómery na jedného. Keď poprední Izraelci prišli k Mojžišovi a oznámili mu to, povedal im: „*To je to, čo Pán prikázal: Zajtra je deň odpočinku, svätá sobota Pánova. Čo máte upieť, upečte a čo mieňte uvariť, uvarte! Ostatné, čo zostane, odložte a uschovajte na zajtra.*“, Urobili tak a zistili, že potrava sa neskazila. „*Mojžiš povedal: Jedzte to dnes, lebo dnes je sobota Pánova, dnes nenájdete vonku ničoho.*“, [2. Mojžišova 16,23.25.26](#).

[215] Boh žiada, aby ľudia aj dnes zachovávali jeho svätý deň tak, ako ho svätievali Izraelci. Prikázanie, ktoré vtedy dal Pán svojmu ľudu, by mali všetci kresťania pokladať za príkaz, ktorý dal aj im. Deň pred sobotou má byť dňom prípravy všetkého, čo treba na nastávajúci posvätný deň. Svoje obvyklé záležitosti nesmieme vybavovať v svätý sobotný deň. Boh prikázal, aby sa ľudia postarali o chorých a trpiacich; starostlivosť o nich je skutkom milosrdenstva, nie porušením soboty. Treba sa však vyvarovať všetkého, čo možno urobiť inokedy. Mnohí nerozvážne odkladajú vybavovanie drobných záležitostí na začiatok soboty, čo by mali spraviť v piatok, teda v deň prípravy na sobotu. Nemá to tak byť. Čokoľvek sme zameškali urobiť do začiatku soboty, nemá sa dokončovať v sobotu. Treba s tým počkať, kým sa neskončí sobota. Tento postup pomôže pamäti nedbajov a prinúti ich myslieť na to, aby všetko potrebné urobili v priebehu šiestich dní.

Izraelci boli počas svojho dlhého pobytu na púšti každý deň svedkami trojitého zázraku, ktorý im mal pripomínať posvätnosť soboty: v šiesty deň napadlo dvojnásobné množstvo manny, v siedmy deň manna nepadala, a množstvo manny potrebnej na sobotu sa neskazilo, zatiaľ čo uschovaná v iný deň sa nasledujúceho dňa jest' už nedala.

Všetko, čo s padaním manny súviselo, je nezvratným dôkazom toho, že zachovávanie soboty sa nezačalo, ako si mnohí myslia, až na Sínaji, kde Izraelci dostali Desatoro. Oni vedeli, že majú zachovávať sobotu skôr, než prišli k Sínaju. Tým, že každý piatok museli nazbierať dvojnásobné množstvo manny ako prípravu na sobotu, keď manna nepadala, sa im stále pripomínala posvätnosť dňa odpočinku. Keď niektorí predsa len vyšli zbierať mannu v

sobotu, Hospodin sa pýtal: „*Dokedy sa budete zdráhať zachovávať moje príkazy a zákony?*“, [2. Mojžišova 16,28](#).

„*Izraelci jedli mannu štyridsať rokov, až kým neprišli do obývateľnej krajiny; kým neprišli až na okraj krajiny Kanaán.*“, [2. Mojžišova 16,35](#). Toto obdivuhodné opatrenie im štyridsať rokov dennodenne pripomínalo Božiu trvalú lásku a ustavičnú starostlivosť. Podľa žalmistových slov im Boh dával „*nebeské obilie*“, „*anjelským chlebom sýtili sa ľudia*“, [Žalm 78,24.25](#). „*Nebeské obilie*“, ich každodenne presvedčalo, že Božie zasľúbenie ich chráni pred núdzou, akoby okolo nich boli polia vlniaceho sa obilia úrodných kanaánskych nížin.

Nebeská manna, ktorá sýtila Izraelcov, predstavuje Krista, ktorý prišiel od Boha, aby svetu dal život. Ježiš povedal: „*Ja som chlieb života. Vaši otcovia jedli na púšti mannu a pomreli. Toto je ten chlieb, ktorý zostupuje z neba... Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta.*“, [Ján 6,48-51](#). K požehnaniam pre Boží ľud do budúcnosti patrí aj toto zasľúbenie: „*Tomu, kto zvíťazí, dám zo skrytej manny.*“, [Zjavenie Jána 2,17](#).

[216]

Keď Izraelci odišli z púšte Sín, utáborili sa v Refidíme. Keď že tam nebolo vody, znova začali strácať dôveru v Božiu prozreteľnosť. Ľud vo svojej zaslepenosti a nerozvážnosti prišiel k Mojžišovi a žiadal: „*Dajte nám vodu, aby sme sa napili.*“, Mojžiš im trpezlivo odpovedal: „*Prečo sa so mnou hádate, prečo pokúšate Hospodina?*“, Rozhnevaný ľud volal: „*Prečo si nás vyviedol z Egypta, aby si nás a naše deti, náš dobytok na smrť umoril smädom?*“, [2. Mojžišova 17,2.3](#). Keď sa im Hospodin tak štedro postaral o potravu, zahanbene si spomenuli na svoje predošlé reptanie z nedostatku viery a sľubovali, že v budúcnosti už budú Hospodinovi dôverovať. Na svoj sľub však čoskoro zabudli a už v prvej skúške viery neobstáli. Oblačný stĺp, ktorý ich viedol, akoby skrýval nejaké desivé tajomstvo. Pýtali sa, kto je vlastne Mojžiš a prečo ich vyviedol z Egypta. Ovládlo ich podozrenie a nedôvera. Trúfalo obvinili Mojžiša, že ich chce aj s deťmi utýrať hladom a útrapami, a tak získať ich majetok. V návale hnevu a roztrpčenia chceli Mojžiša ukameňovať.

Mojžiš v tejto tiesnivej situácii volal k Hospodinovi: „*Čo mám robiť s týmito ľuďmi?*“, Dostal príkaz, aby vzal palicu, ktorou v Egypte konal divy, a aby sa so staršími Izraela postavil pred ľud.

Hospodin mu povedal: „*Ja budem pred tebou stáť na skale, na Chórebe; potom udrieš na skalú, potečie z nej voda a ľud sa napije.*“, [2. Mojžišova 17,4.6](#). Mojžiš poslúchol a zo skaly vyrazil taký prúd vody, že stačila pre celý tábor. Hospodin namiesto toho, aby Mojžišovi rozkázal zodvihnúť palicu a na bezbožných reptákov privolať strašnú kliatbu, vo svojom veľkom milosrdenstve urobil z palice nástroj vyslobodenia.

„*Rozštíepil skaly na púšti a napájaj ich hojne ako z podzemného vodstva. Vyviedol riavy zo skaly a vody spustil ako rieky.*“, [Žalm 78,15.16](#). Mojžiš síce uderil skalú, ale v oblačnom stípe bol sám Boží Syn, ktorý spustil životodarný prúd vody. Božiu slávu uvidel nielen Mojžiš a poprední Izraelci, ale všetci, čo sa zišli okolo nich. Keby bol oblak odhalil toho, koho skrýval, jeho žiara by ich bola všetkých usmrtila.

Vtedy, keď krajne vysmädnutý ľud pokúšal Boha slovami: „*Je uprostred nás Hospodin, či nie?*“, ([2. Mojžišova 17,7](#)), zmyslom ich otázky bolo: „*Ked' nás Boh dovedol sem, prečo nám nedá vody a chleba?*“, Nedôvera, ktorú tým prejavili, znamenala vlastne zločin a Mojžiš sa obával, že ich stihnú Božie súdy. Ich hriech mali pripomínať mená, ktorými Mojžiš toto miesto označil: Masa a Meríba (to jest Pokušenie a Zvada).

[217]

Izraelcov začalo potom ohrozovať nové nebezpečenstvo. Pre reptanie Hospodin dovolil, aby ich napadol nepriateľ. Unavených, vyčerpaných a vzadu zaostávajúcich Izraelcov napadol divoký a bojovný kmeň Amálekocov, ktorý býval v tejto krajine. Mojžiš vedel, že jeho ľud nie je na boj pripravený a Józuovi rozkázal, aby z rôznych kmeňov vybral zdatných mužov a nasledujúceho dňa ich viedol proti nepriateľovi. Mojžiš sám bude stáť na blízkom návrší s Božou palicou v ruke. Józua poslušne splnil, čo splniť mal, a na druhý deň so svojimi mužmi napadol nepriateľ a, zatiaľ čo Mojžiš, Áron a Chúr hľadeli z kopca na bojisko. Mojžiš s rukami vystretými k nebu držal Božiu palicu v pravej ruke a modlil sa za víťazstvo Izraela. Počas boja bolo zrejmé, že kým mal Mojžiš ruky zodvihnuté k nebu, Izrael víťazil; keď ruky klesli, víťazil nepriateľ. Preto Áron a Chúr podopierali Mojžišove unavené ruky až do západu slnka, keď sa nepriateľ dal na útek.

Tým, že Áron a Chúr podopierali Mojžišove ramená, dávali vlastne najavo, že Izraelci sú povinní podporovať v zodpovednom

poslaní toho, kto im oznamuje Božie slovo. Rovnako významný bol aj Mojžišov čin, z ktorého mohli pochopiť, že ich osud má v rukách Boh. Keď mu budú dôverovať, bude za nich bojovať a porážať ich nepriateľov, ak však túto oporu odmietnu a začnú sa spoliehať na vlastnú silu, budú slabší než tí, čo o Bohu nič nevedia, a ich nepriatelia nad nimi zvíťazia.

Tak ako víťazili Izraelci, keď Mojžiš dvíhal ruky k nebu a prosil za nich, podobne zvíťazí aj Boží ľud, ak sa vierou oprie o svojho mocného Pomocníka. Ľudské úsilie sa musí spojiť s Božou mocou. Mojžiš neveril, že by Boh premohol ich nepriateľov, ak by sa bol Izrael len nečinne prizeral. Kým on prosil Hospodina, Józua a jeho statoční bojovníci vynaložili všetky svoje sily, aby nepriateľ a Izraelcov, ako aj nepriateľ a Božieho, odrazili.

Po porážke Amálekovcov Boh prikázal Mojžišovi: *„Napíš to do knihy na pamiatku a všetp to Józuovi do pamäti, lebo úplne vytriem spod neba pamiatku na Amáleka., 2. Mojžišova 17,14.* Veľký vodca krátko pred svojou smrťou oznámil svojmu ľudu posvätnú úlohu: *„Pamätaj, čo ti vykonal Amálek na ceste, keď ste vychádzali z Egypta, ako ťa na ceste napadol a zničil tvoj zadný oddiel, všetkých, čo zmorení kráčali za tebou, a ty si bol vyčerpaný a unavený – nebál sa Boha... Vyhľad' pamiatku Amáleka spod neba. Nezabudni na to!., 5. Mojžišova 25,17-19.* O tomto bezbožnom ľude Hospodin povedal: *„Ruku na koruhvu Hospodinovu, Hospodin bude bojovať proti Amálekovi z pokolenia na pokolenie., 2. Mojžišova 17,16.*

Amálekovci poznali Boha, vedeli aj o jeho moci, no namiesto toho, aby sa ho báli, rozhodli sa odporovať jeho moci. Amálekovci sa posmievali divom, ktoré Mojžiš vykonal pred Egyptanmi a vysmievali sa aj obavám susedných národov. Svojim Bohom prísazne sľúbili, že Izraelcov do jedného vyhubia a vystatovali sa, že Boh Izraela im neodolá, pretože je bezmocný. Izraelci ich neurážali, ani ich neohrozovali; nedali nijakú zámienu na útok. Amálekovci prejavili svoju nenávisť voči Bohu a vzdor proti nemu snahou vyhubiť Izraelcov. Amálekovci sa už dávno dopúšťali ohavností a ich zločiny volali k Bohu o pomstu. Milosrdný Boh ich však stále vyzýval, aby sa kajali. Útokom na unavených a bezbranných Izraelcov svoj osud spečatili. Boh pozorne dbá aj o tých najslabších spomedzi svojich detí. Ak im niekto ubližuje, alebo s nimi kruto zaobchádza, nebesá to nenechajú bez povšimnutia. Božia ruka je záštitou všetkých, čo

[218]

ho milujú a boja sa ho. Ľudia si musia uvedomiť, že túto ruku nepremôžu, lebo v nej je meč spravodlivosti.

Izraelci sa potom utáborili v blízkosti mesta, v ktorom žil Mojžišov svokor Jetro. Keď sa Jetro dozvedel o vyslobodení Hebrejcov, šiel ich navštíviť s Mojžišovou ženou a s jeho dvoma synmi. Len čo poslovia Mojžišovi oznámili, že prichádza jeho svokor, Mojžiš ho šiel hneď pozdraviť a po srdečnom zvitanií ho uviedol do svojho stanu. Keď sa Mojžiš odhodlal ísť do Egypta vyslobodiť Izraelcov, svoju rodinu poslal späť domov; teraz sa teda mohol s nimi znova potešiť. Mojžiš vyrozprával Jetrovi o obdivuhodných skutkoch, ktoré Hospodin v záujme Izraela vykonal. Patriarcha sa potešil a velebil Hospodina. Potom spolu s Mojžišom a staršími predstaviteľmi Izraela spoločne obetovali a na pamiatku Božieho milosrdenstva usporiadali hostinu.

Jetro potom zostal medzi nimi v tábore a čoskoro mal možnosť poznať, aké ťažké bremeno dolieha na Mojžiša. Udržať poriadok a disciplínu v tomto veľkom, nevzdelanom a nevychovanom národe bola úloha priam nadľudská. Izraelci síce Mojžiša uznávali ako vodcu a sudcu a hovorili mu nielen o svojich radoostiach a bolestiach, ale predkladali mu aj svoje vzájomné spory. Mojžiš ich ochotne vypočul, lebo mal príležitosť, ako sám vravel, poučiť ich: *„Vyhlásujem Božie ustanovenia a jeho zákony.*“, Jetro mu však povedal: *„Nedobre to robíš... Je to príťažké pre teba; nemôžeš to robiť sám.*“, Poradil Mojžišovi, aby spomedzi ľudu vybral tých, ktorých bude môcť ustanoviť za tisícnikov, stotníkov, päťdesiatnikov a desiatnikov. Musia to však byť ľudia *„schopní, bohobojní, muži verní, ktorí nenávidia úplatky,*“, Tí budú rozsudzovať všetky ľahšie spory, zatiaľ čo najťažšie a najzávažnejšie prípady bude riešiť Mojžiš. Jetro dodal: *„Ty zastupuj ľud pred Bohom, ty prednášaj ich spory Bohu, upozorňuj ich na ustanovenia i na zákony a oboznamuj ich s cestou, po ktorej majú ísť, i s činmi, ktoré majú konať.*“, [2. Mojžišova 18,16-21](#). Mojžiš svokrovu radu prijal; veľmi mu pomohla v práci a prispela k zavedeniu lepšieho poriadku vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi.

Hospodin preukázal Mojžišovi veľkú poctu a prostredníctvom neho konal divy. To, že ho Boh povolal za učiteľa Božieho ľudu, Mojžiša nevedlo k záveru, že sám nepotrebuje poučenie. Vyvolený

vodca Izraela ochotne vypočul rady zbožného midjánskeho kniežaťa a jeho plán prijal ako múdre opatrenie.

Z Refidíma šli Izraelci ďalej pod vedením oblačného stĺpa. Cesta ich viedla popri vyprahnutých rovinách, cez strmé svahy a skalné rokliny. V piesočnatej púšti neraz vídali pred sebou strmé bralá ako mohutné hradby. Zdalo sa im, že im stoja priam v ceste a znemožňujú ďalší pochod. Len čo však prišli bližšie, zistili, že „*hradba*„ je tu i tam prelomená a za ňou sa rozprestiera ďalšia rovina. Práve prechádzali jedným z hlbokých priesmykov, ktorý na nich zapôsobil veľkolepým a mohutným dojmom. Medzi skalnými útesmi, čo sa dvíhali z oboch strán do výšky desiatok, ak nie aj stovák metrov, a kam len oko dohliadlo, vinul sa dlhý prúd Izraelcov s ich stádami. Pred nimi sa majestátne týčil vrch Sínaj. Na jeho vrchole sa oblačný stĺp zastavil a Izraelci si na jeho úpäť postavili stany. Tu potom zostali takmer celý rok. V noci im bol ohnivý stĺp svedectvom Božej prítomnosti, a kým spali, do tábora padal dážd' nebeského chleba.

Na úsvite boli skalné útesy ako pozlátené; slnečné lúče prenikali do hlbokých roklín a unavení pútnici cítili, akoby ich priam z Božieho trónu osvecovali lúče milosti. Mohutné rozčesnuté skaly na okolí im svojou osamelosťou a mohutnosťou boli svedkami odvekého trvania a večného majestátu. Srdce im rozochvieval pocit vznešenosti a posvätnej bázne. Uvedomovali si svoju nedokonalosť a úbohosť v prítomnosti toho, ktorý „*odvážil na váhe vrchy a pahorky na závaží*„ [Izaiáš 40,12](#). Izraelci tu dostali to najobdivuhodnejšie zjavenie, aké kedy Boh človekovi dal. Hospodin tu zhromaždil svoj ľud, aby mu vstúpil do pamäti posvätnosť svojich požiadaviek, keď vlastným hlasom oznamoval svoj svätý zákon. Izraelci mali zažiť významné a podstatné zmeny, pretože zotročujúca poroba a dlhoročný vplyv modlárstva zanechali stopy nielen v ich zvyklostiach, ale aj v ich povahe. Boh ich chcel povzniesť na vyššiu mravnú úroveň tým, že im dal poznať samého seba.

27. kapitola — Izrael dostal zákon

Len čo sa Izraelci pod Sínajom utáborili, Mojžiš dostal príkaz, aby vystúpil na vrch, kde sa mal stretnúť s Hospodinom. Vodca ľudu vyšiel na vrch po strmom a hrbol'atom chodníku a priblížil sa k oblaku, ktorý naznačoval miesto Božej prítomnosti. Izrael sa mal dostať do úzkeho a zvláštneho vzťahu s Najvyšším – mal byť národným spoločenstvom pod Božou vládou. Božie poslanstvo, ktoré mal Mojžiš oznámiť ľudu, znelo:

„Vy sami ste videli, čo som urobil Egypt'anom a ako som vás niesol na orlích krídlach a ako som vás priviedol k sebe. Ak ma budete teraz skutočne poslúchať a zachovávať moju zmluvu, budete mi vlastníctvom medzi všetkými národmi, lebo celá zem je moja. Vy mi budete kňazským kráľ'ovstvom a svätým národom.,, 2. Mojžišova 19,4-6.

Mojžiš sa vrátil do tábora, dal zavolať všetkých starších z Izraela a opakoval im Božie poslanstvo. Oni odpovedali: *„Chceme vykonať všetko, čo povedal Hospodin.,, 2. Mojžišova 19,8.* Tým uzavreli posvätnú zmluvu s Bohom a zaviazali sa, že ho prijímajú za svojho vládcu a v istom zmysle sú mu oddanými služobníkmi.

Mojžiš potom znova vystúpil na vrch a Hospodin mu povedal: *„Ja prídem k tebe v hustom oblaku, aby ľud počul, keď budem hovoriť s tebou, a aby ti verili naveky.,, 2. Mojžišova 19,9.* Keď Izraelci cestou narážali na prekážky, reptali proti Mojžišovi a Áronovi a obviňovali ich, že zástupy Izraelcov vyviedli z Egypta len preto, aby ich zahubili. Boh chcel Mojžiša poctiť pred Izraelcami a naznačiť, že majú plne dôverovať jeho radám.

Boh hodlal oznámiť svoj zákon za majestátnych a úžasných okolností, čo malo byť potvrdením Božej vznešenosti. Ľud mal pamätať, že všetko, čo súvisí s bohoslužbou, treba mať v najväčšej úcte. Hospodin povedal Mojžišovi: *„Chod' k ľudu, posväť ich dnes i zajtra, nech si operú svoj odev a nech sú pripravení na tretí deň; lebo na tretí deň pred očami celého ľudu zostúpi Hospodin na vrch Sínaj.,, 2. Mojžišova 19,10.11.* Tieto tri dni mali všetci využiť

na slávnostnú prípravu, skôr než vystúpia pred Hospodina. Musia byť čisti a nečistoty musia zbaviť aj svoj odev. Mojžiš upozornil Izraelcov aj na ich hriechy, preto sa mali kajať, postiť a modliť, aby aj srdcia mali očistené od každej neprávosti.

Prípravy sa uskutočnili podľa pokynu a Mojžiš podľa Božieho príkazu nariadil, aby okolo vrchu spravili ohradu. Na posvätnú pôdu nemal vstúpiť ani človek ani zviera, lebo opovážlivý výstup či len dotyk mohol znamenať okamžitú smrť. [221]

Na tretí deň zrána všetok ľud upieral svoj pohľad na vrch. Jeho vrchol pokrylo tmavé mračno, ktoré ďalej hustlo a temnelo. Oblak sa znižoval a celý vrch zahalil desivým tajomstvom. Potom zaznel zvuk trúby, ktorý upozorňoval, že prichádza Hospodin. Mojžiš zaviedol ľud až na úpätie vrchu. Z hustej mrákavy vyšli prudké blesky a zaznelo hromové dunenie, ktoré sa od okolitých vrchov znásobenou ozvenou vracalo späť. *„Celý vrch Sínaj bol zahalený dymom, pretože Hospodin zostúpil naň v ohni a jeho dym vystupoval ako dym z pece a celý vrch sa veľmi otriasal., Zhromaždený ľud videl, že „zjav Hospodinovej slávy pred očami Izraelcov bol na temeni vrchu ako stravujúci oheň., „Zvuk trúby znel stále silnejšie., 2. Mojžišova 19,18.19; 24,17. Znamenania Božej prítomnosti boli také desivé, že zástupy Izraelcov sa chveli strachom a padali na tvár pred Hospodinom. Aj Mojžiš povedal: „Zl'akol som sa a trasiem sa., Židom 12,21.*

Hrmenie potom prestalo, zmĺkol zvuk trúb a zem sa upokojila. Nastala chvíľka slávnostného ticha a vtom zaznel Boží hlas. V sprievode svätých anjelov prehovoril z hustej tmy, ktorá ho zahalovala. Z vrchov končiara Hospodin oznámil svoj zákon. Mojžiš tento výjav zaznamenal takto: *„Hospodin prišiel zo Sínaja a zažiaril im zo Seíru. Zjavil sa v jase od vrchu Páran a prišiel do Meríby pri Kádeši; po jeho pravici bol planúci oheň. Vskutku miluješ svoj ľud. Všetci jeho svätí sú v tvojej ruke, kladú sa k tvojim nohám, budú sa učiť z tvojich slov., 5. Mojžišova 33,2.3.*

Hospodin sa zjavil v údesnom majestáte nielen ako sudca a zákonodarca, ale aj ako milosrdný ochranca svojho ľudu: *„Ja som Pán, tvoj Boh, ktorý ťa vyviedol z egyptskej krajiny, z domu otroctva., 2. Mojžišova 20,2. Ten, ktorého Izraelci poznali ako svojho Vodcu a Vysloboditeľa, ktorý ich vyviedol z Egypta, razil im cestu mo-*

rom a premohol faraóna s jeho vojskom, čím dokázal, že prevyšuje všetkých egyptských bohov, ten teraz oznamuje svoj zákon.

Oznámený zákon patril nielen Izraelcom. Ich však Boh poctil tým, že ich určil za strážcov a opatrovníkov svojho zákona, ale zákon mali opatrovať ako posvätný odkaz celému svetu. Prikázania Desatora potrebuje celé ľudstvo, všetci sa z nich majú učiť a podľa nich aj žiť. Desat' stručných, výstižných a smerodajných príkazov vystihuje povinnosti človeka k Bohu a k blíznym. Všetky prikázania vychádzajú zo základnej zásady lásky. „Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, zo všetkých svojich síl a z celej svojej mysle, a svojho blízneho ako seba samého.“, [Lukáš 10,27](#). (Pozri tiež [5. Mojžišova 6,5.6](#); [3. Mojžišova 19,18](#)). V desiatich prikázaniach sú tieto zásady podrobnejšie rozvedené a prispôsobené podmienkam ľudí.

„Nebudeš mať iných bohov okrem mňa.“, [2. Mojžišova 20,3](#).

Hospodin, nestvorené, večne existujúce Bytie, zdroj a udržiavateľ všetkého, je jediný, komu patrí zvrchovaná úcta a velebenie. Človekovi sa zakazuje, aby svoju lásku a službu prednostne venoval niečomu inému. Ak holdujeme čomukol'vek, čo našu lásku k Bohu oslabuje, alebo nám bráni slúžiť Bohu, potom si z toho robíme božstvo.

„Neurobíš si modlu, ani nijakú podobu toho, čo je hore na nebi, alebo dolu na zemi, alebo vo vode pod zemou! Nebudeš sa im klaňať ani uctievať ich.“, [2. Mojžišova 20,4.5](#).

Druhé prikázanie zakazuje uctievanie pravého Boha vyrezávanými modlami či napodobeninami. Mnohé pohanské národy tvrdia, že ich obrazy sú len symboly či predstavy, pomocou ktorých uctievať svoje božstvo. Boh však takú bohoslužbu pokladá za hriech. Snaha zobrazit' Večného hmotnými predmetmi znehodnocuje ľudskú predstavu o Bohu. Človek tým stráca zo zreteľa Božiu nevystihnuteľnú dokonalosť a myseľ sa skôr sústreďuje na výtvary, než na Stvoriteľa. Čím úbohejšia je predstava človeka o Bohu, tým úbohejší je človek sám.

„Ja, Pán, Boh tvoj, som Boh žiarlivý.“, [2. Mojžišova 20,5](#).

Úzky a posvätný vzťah Boha k jeho ľudu vystihuje symbol manželstva. Modlárstvo je podľa toho duchovným cudzoložstvom a Boží odpor voči modlárstvu Písmo výstižne označuje výrazom žiarlivosť.

„Ktorý neprávosti otcov tresce na det'och do tretieho a štvrtého pokolenia u tých, čo ma nenávidia.,, 2. Mojžišova 20,5.

Deti musia nevyhnutne znášať následky neprávosti rodičov. Nie sú však trestané za vinu svojich rodičov, ak sa nepodiel'ajú na ich hriechoch. Deti však obvykle kráčajú v šl'apajach svojich rodičov. V dôsledku dedičných sklonov a pod vplyvom príkladu zvyknú deti pokračovať v hriechoch svojich rodičov. Nielen nesprávne sklony, zvrátené záľuby a nedostatok mravnosti, ale aj telesné choroby a deformácie sa ako dedičstvo prenášajú z rodičov na deti až do tretieho či štvrtého pokolenia. Poznanie tejto desivej skutočnosti by malo človeka prebudit' a odvrátiť od hriešneho spôsoby života.

[223]

„Milosrdenstvo však preukazujem až do tisíceho pokolenia tým, čo ma milujú, a príkazy moje zachovávajú.,, 2. Mojžišova 20,6.

Druhé prikázanie zakazuje uctievať falošných bohov, čím súčasne prikazuje uctievať Boha pravého. Tým, čo mu verne slúžia, sl'ubuje milosrdenstvo do tisíceho pokolenia, teda nielen do tretieho či štvrtého pokolenia, ako je to v prípade nekajúcich hriešnikov, ktorých stihne Boží hnev.

„Nevezmeš mena Pána, Boha tvojho nadarmo! Lebo Pán nenechá bez trestu toho, kto bude brať meno jeho nadarmo.,, 2. Mojžišova 20,7.

Toto prikázanie nezakazuje len falošnú prísahu a obvyklé zlorečenie, ale aj ľahkovážne a bezmyšlienkovité vyslovovanie Božieho mena bez zreteľ'a na vážnosť jeho významu. Boha zneuctievame zbytočným vyslovovaním Božieho mena vo všedných rozhovoroch, odvolávaním sa naňho v malichernostiach a častým neuvážlivým opakovaním jeho mena. „Sväté a hrozné je jeho meno.,, Žalm 111,9. Všetci by sa mali zamyslieť nad Božím majestádom, nad jeho čistoťou a svätosťou, aby si uvedomili jeho vznešenosť. Jeho sväté meno by mali ľudia vyslovovať s najväčšou úctou a s posvätnou bázňou.

„Spomni na sobotňajší deň, aby si ho zasvätil! Šesť dní pracuj a vykonávaj svoju robotu, siedmeho dňa je však sobota Pána, Boha tvojho. Vtedy nebudeš konať nijakú prácu ty sám a ani tvoj syn, alebo tvoja dcéra, ani tvoj sluha, alebo tvoja slúžka, alebo tvoj dobytok, alebo cudzinec, ktorý býva v tvojich bránach. Lebo za šesť dní stvoril Pán nebo a zem, more a všetko, čo je v nich, v siedmy deň však odpočíval. Preto Pán požehnal a zasvätil ho.,, 2. Mojžišova 20,8-11.

[224]

Zachovávanie soboty nie je ničím novým. Bolo ustanovené už pri stvorení. Sobotu treba zachovávať na pamiatku stvorenia. Prikázanie predstavuje Boha ako stvoriteľ a neba a zeme, a tým odlišuje pravého Boha od všetkých nepravých božstiev. Všetci, čo zachovávajú siedmy deň, dokazujú, že uctievať Hospodina. Sobota je teda znamením, že kým človek žije na zemi, patrí Bohu a má mu slúžiť. Štvrté prikázanie je medzi ostatnými desiatimi jediným prikázaním, v ktorom sa uvádza meno Zákonodarcu i jeho titul. Je to jediné prikázanie, v ktorom sa uvádza, z akej moci pochádza zákon. Tým teda zahrňa Božiu pečať, ktorú Boh vtlačil svojmu zákonu na dôkaz jeho pravosti a záväznosti.

Boh dal ľuďom šesť dní na prácu a vyžaduje, aby svoju prácu urobili v priebehu týchto šiestich pracovných dní. Vykonať neodkladnú povinnosť a urobiť skutok milosrdenstva sa v sobotu dovoľuje, pretože o chorých a trpiacich sa treba starať neprestajne. Prísne sa však treba vystríhať práce nepotrebnnej. *„Ak zdržíš pre sobotu nohu svoju, aby si v deň môj svätý nerobil, čo sa ti zachce, a volat' budeš sobotu rozkošou, svätý (deň) Pánov hodným úcty a uctíš si ho, že nebudeš konat' cesty svoje, vyplňat' svoju vôľu, a hovorit' reči..., budeš sa kochat' v Pánovi., Izaiáš 58,13.* Tých, čo v sobotu rozmýšľajú o svojich obvyklých záležitostiach alebo plánoch, Boh pokladá za priestupníkov svojho zákona, ktorí v sobotu pracujú. Ak sobotu zachováваме verne, potom ani myšlienkam nesmieme dovoliť, aby sa zaoberali všednými, pozemskými záležitosťami. Toto prikázanie sa týka každého, s kým prichádzame do styku. Členovia domácnosti by mali v posvätný sobotný deň odložiť všetky svoje svetské záležitosti, spoločne uctievať Boha a slúžiť mu.

„Cti otca svojho a matku svoju, aby si dlho žil na zemi, ktorú ti dá Pán, Boh tvoj!., 2. Mojžišova 20,12.

Rodičia si právom zaslúžia väčšiu lásku a úctu, než akú preukazujeme voči ostatným ľuďom. Sám Boh, ktorý uložil rodičom zodpovednosť za deti a zveril im starostlivosť o ne, určil tiež, aby deti v ich útľom veku zastupovali Boha. Kto odmieta právoplatnú autoritu svojich rodičov, odmieta aj Božiu zvrchovanosť. Podľa piateho prikázania majú deti preukazovať svojim rodičom nielen úctu a poslušnosť, ale aj lásku, prívetivosť, ohľaduplnosť v ich starostiach, dobropovestnosť i pomoc a útechu v starobe. Toto prikázanie

pamätá aj na úctu k duchovným a k všetkým ostatným, ktorým Boh zveril určitú právomoc.

Apoštol hovorí: „*To je prvé prikázanie s prisľúbením.*“, [Efezským 6,2](#). Pre Izraelcov, ktorí sa tešili na skorý príchod do Kanaánu, to bol prisľub, že poslušní sa budú tešiť z dlhého života v tejto dobrej krajine. Tento prisľub má však aj širší význam a zahŕňa celý Boží Izrael, ktorému Boh sľubuje večný život na zemi obnovenej, zbavenej zlodečstva hriechu.

„*Nezabiješ!*“, [2. Mojžišova 20,13](#).

[225]

Všetky nespravodlivé činy, ktoré iným ľuďom skracujú život, či je to nenávisť, pomsta, holdovanie akejkol'vek vášni, ktorá poškodzuje iných, alebo v nás vyvoláva pranie, aby iný človek utrpel škodu – pretože „*každý, kto nenávidí svojho brata, je vrah.*“, ([1. Jána 3,15](#)) – sebecké zanedbávanie pomoci chudobným a inak trpiacim, každé pôžitkárstvo, či zbytočné starosti, alebo aj nadmerné pracovné vypätie, ktoré podryva zdravie – to všetko je viac či menej prestúpením šiesteho prikázania.

„*Nezosmilniš!*“, [2. Mojžišova 20,14](#).

Toto prikázanie zakazuje nielen nečisté skutky, či zmyselné myšlienky a žiadosti, ale všetko, čo ich podnecuje a vyvoláva. Prikázanie vyžaduje čistotu nielen v konaní, ale aj v myslení a cítení. Kristus, ktorý učil a vykladal Boží zákon, hlásal, že zlá myšlienka či pohľad je rovnako hriechom ako nedovolený skutok.

„*Nepokradneš!*“, [2. Mojžišova 20,15](#).

Toto prikázanie sa týka zjavných i skrytých hriechov. Odsudzuje okrádanie ľudí a obchodovanie s otrokmi, zakazuje dobyvačné vojny. Nedovoľuje krádež či lúpež. Vyžaduje bezpodmienečnú poctivosť aj v zdanlivo nepatrných záležitostiach každodenného života. Zakazuje klamstvo v obchodovaní a požaduje vyplácanie spravodlivej mzdy a zaplatenie spravodlivého dlhu. Podľa tohto prikázania každý pokus o využitie nevedomosti, slabosti, neopatrnosti alebo nešťastia iných pre vlastný prospech je v nebeských knihách zaznamenaný ako podvod.

„*Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu!*“, [2. Mojžišova 20,16](#).

Toto prikázanie má na zreteli akékoľvek klamstvo, či snahu alebo zámer oklamať blížneho. Lož je prejavom úmyslu niekoho podviesť. Mrknutím oka alebo posunkom, výrazom tváre možno

klamať práve tak ako slovom. Každá zámerná nadsádzka, každý posunok či výmysel, ktorý má vyvolať mylný alebo zveličený dojem, ako aj oznamovanie pravdivých skutočností spôsobom, ktorý iných zavádza, je lož. Toto prikázanie zakazuje akúkoľvek snahu o poškodenie dobrého mena nášho blížneho, či už nesprávnym podaním alebo šírením nesprávnych domnienok, ohovárok alebo výmyslov.

[226] Aj zámerné zamlčanie pravdy, ktoré môže iných poškodiť, je preštúpením deviateho prikázania.

„Nepožiadaš domu blížneho svojho, ani nepožiadaš manželku blížneho svojho, ani sluhu jeho, ani slúžku jeho, ani vola, ani osla, ani ničoho, čo blížneho tvojho je!„, 2. Mojžišova 20,17).

Desiate prikázanie siaha na koreň všetkých hriechov, lebo zakazuje sebecké žiadosti ako prameň hriešnych skutkov. Kto poslúcha Boží zákon, ten si nepripustí hriešnu túžbu po niečom, čo patrí inému, a nepreviní sa voči blížnemu.

Tak znejú posvätné príkazy Desatora, oznámené v blýskaní, hromobití a v obdivuhodných prejavoch moci a majestátu nebeského Zákonodarcu. Boh sprevádzal vyhlásenie svojho zákona úkazmi svojej moci a slávy, aby jeho ľud na túto chvíľu nikdy nezabudol a aby pamätal na úctu k Tvorcovi zákona, Stvoriteľovi neba a zeme. Boh chcel ukázať všetkým ľuďom posvätnosť, význam a stálosť svojho zákona.

Izraelci boli vyľakaní. Zdalo sa im, že desivá moc Božieho prejavu ich zničí. Keď im bol zjavený slávny zákon Božej spravodlivosti, prvýkrát si pred tvárou svätého Boha jasne uvedomili odpornú povahu hriechu i vlastnú vinu. Prestrašení v posvätnej bázni odstupovali od vrchu a povedali Mojžišovi: *„Ty nám rozprávaj a budeme ťa počúvať. Nech nehovorí s nami Boh, aby sme nepomreli!„*, Mojžiš na to odpovedal ľudu: *„Nebojte sa, ved' Boh prišiel preto, aby vás skúšal, aby ste sa ho obávali a nehrešili.„*, Ľud stál obďaleč a s hrôzou sledoval, ako sa Mojžiš *„priblížil k mraku, v ktorom bol Boh,„*. 2. Mojžišova 20,19-21.

Mysel zaslepeného, otroctvom a pohanstvom otupeného ľudu nebola ešte pripravená na plné ocenenie prenikavých zásad desiatich Božích prikázaní. Ak ľud mal lepšie pochopiť a osvojiť si zásady Desatora, potreboval ďalšie predpisy, ktoré objasňovali a upresňovali zásady desiatich príkazov. Tieto predpisy boli vlastne právnickými poučkami večnej Múdrosti a Spravodlivosti. Podľa

nich mali sudcovia vynášať rozsudky. Tieto ustanovenia, na rozdiel od Desatora, dostal len Mojžiš, ktorý ich potom oznámil ľudu.

Prvý z týchto zákonov sa týkal otrokov. Dávnovekí sudcovia niekedy predávali do otroctva zločincov a veritelia svojich dlžníkov. Mnohých aj bieda doviedla k tomu, že predali seba, prípadne aj svoje deti. Izraelec však nesmel byť predaný do celoživotného otroctva. Podľa zákona smel byť otrokom len šesť rokov; v siedmom roku musel byť prepustený na slobodu. Lúpež, úmyselné zabitie a vzburá proti autorite rodičov sa mali trestať smrťou. Bolo dovolené držať otrokov neizraelského pôvodu; ich život i osobnosť boli však nedotknuteľné. Vražda otrocka musela byť potrestaná. Ak pán spôsobil svojmu otrokovi zranenie či stratu čo len jediného zuba, otrok mal právo byť prepustený.

[227]

Aj Izraelci boli kedysi otrokmi, preto nesmú s otrokmi zaobchádzať kruto a nesmú ich utláčať. Kruto sa k nim totiž správali ich egyptskí páni. Spomienka na vlastnú trpkú porobu im pomôže vcítiť sa do postavenia otrokov, byť k nim vl'údnymi a súcitnými a zaobchádzať s nimi tak, ako by chceli, aby sa zaobchádzalo s nimi samými.

Obzvlášť mali dbať o vdovy a siroty pre ich bezmocnosť. Hospodin povedal: *„Ak im ukrivdíš a oni budú ku mne volať, ja istotne počujem ich volanie a môj hnev vzbĺkne a ja vás budem mečom zabíjať. Potom vaše ženy budú vdovami a vaše deti sirotami.*„, [2. Mojžišova 22,23.24](#) (ROH); [2. Mojžišova 22,22.23](#) (ECAV). Cudzincov, ktorí sa pripojili k Izraelcom, treba chrániť pred krivdami a útlakom. *„Neutláčaj cudzinca; sami viete, ako mu to padne, ved' aj vy ste boli cudzincami v egyptskej krajine.*„, [2. Mojžišova 23,9](#).

Od chudobných sa zakazuje brať úžernícke úroky. Ak chudobný človek dal do zálohu odev alebo prikrývku, musel to do západu slnka dostať späť. Ukradnutú vec musí zlodej nahradiť dvojnásobne. Sudcov a správcov si treba ctíť; sudcovia nesmú porušovať právo, podporovať nespravodlivosť či brať úplatky. Zakazuje sa osočovanie a ohováranie. Aj s nepriateľom treba zaobchádzať vl'údne.

Ľudu sa opätovne pripomína posvätnosť a záväznosť soboty. Ustanovujú sa výročné sviatky, keď sa všetci izraelskí muži zhromaždia pred Hospodinom, aby mu priniesli svoje d'akovné obete a prvé plody úrody. Zmyslom všetkých týchto opatrení neboli nijaké svojvoľné, panovačné rozhodnutia, ale všeobecné blaho Izraela.

Hospodin povedal: „*Bud' te mi svätými ľud' mi!*„ (2. Mojžišova 22,31 - ROH; 2. Mojžišova 22,30 - ECAV), ako sa sluší na ľud svätého Boha.

Tieto zákony mal Mojžiš zaznamenať a starostlivo opakovať ako základ národného práva. Spolu s objasňujúcimi predpismi boli podmienkou splnenia Božích zasl'úbení Izraelcom.

[228] Hospodin odkázal ľudu toto posolstvo: „*Ja posielam anjela pred tebou, aby ťa ochraňoval na ceste a doviedol ťa na miesto, ktoré som pripravil. Daj pozor na seba pred ním a poslúchaj jeho hlas, neprotiv sa mu, lebo ti neodpustí priestupky, ved' moje meno je v ňom. Ak však poslúchneš jeho hlas a budeš robiť všetko, čo hovorím, budem uprostred tvojich nepriateľov a budem sužovať tvojich sužovateľov.*„ 2. Mojžišova 23,20-22.

Vodcom Izraelcov po celý čas ich putovania nebol nikto menší než sám Boží Syn prítomný v oblačnom i v ohnivom stĺpe. Stĺp bol symbolom Spasiteľa, ktorý príde na zem. Spasiteľ bol však prítomný, dával Mojžišovi príkazy pre Izraelcov a predchádzal ich ako jediný zdroj požehnania.

Keď Mojžiš zostúpil z vrchu „*rozpovedal ľudu všetky Hospodínove slová i všetky právne predpisy a všetok ľud jednohlasne odvetil: Budeme plniť všetky slová, ktoré vyslovil Hospodin.*„ 2. Mojžišova 24,3. Tento sľub spolu s tým, čo povedal Hospodin a čo Izraelcov zaväzovalo k poslušnosti, Mojžiš zaznamenal do knihy.

Potom bola zmluva potvrdená. Na úpäť vrchu bol postavený oltár a vedľa neho stálo dvanásť stĺpov „*podľa dvanástich kmeňov Izraela.*„ (2. Mojžišova 24,4), ako svedectvo súhlasu so zmluvou. Potom určení mládenci priniesli a pripravili zvieratá na spaľované obete.

Keď Mojžiš obetnou krvou pokropil oltár, vzal „*knihu zmluvy a verejne ju prečítal pred ľud' mi.*„ 2. Mojžišova 24,7. Po slávnostnom zopakovaní zmluvných podmienok sa mohli všetci slobodne rozhodnúť, či ich prijmú alebo nie. Už dávnejšie sľúbili, že budú poslúchať Boží hlas; teraz však počuli znenie Božieho zákona a upresnenie jeho zásad, aby mohli lepšie chápať, čo všetko zmluva zahŕňa. Ľud znova jednomyselne odpovedal: „*Všetko, čo vravel Hospodin, budeme plniť a poslúchať.*„ 2. Mojžišova 24,7. „*Keď totiž Mojžiš oznámil všetkému ľudu všetky prikázania podľa zákona,*

vzal krv... a pokropil samu knihu a všetok ľud, hovoriac: Toto je krv zmluvy, ktorú pre vás nariadil Boh.,, Židom 9,19.20.

Vtedy sa uskutočnilo vyvolenie národa, nad ktorým kral' oval Hospodin. Mojžiš dostal príkaz: „Vystúp k Hospodinovi ty i Áron, Nádab a Abíhu i sedemdesiat starších Izraela a pokloňte sa zd' aleka; len sám Mojžiš sa priblíži k Hospodinovi.,, Zatiaľ čo sa ľud na úpätí vrchu modlil, pristúpili vybraní muži k vrchu. Sedemdesiat starších malo Mojžišovi pomáhať vládnuť Izraelcom; Boh zoslal na nich svojho ducha a umožnil im pohľad na svoju moc a na svoj majestát. „A videli Boha Izraela a pod jeho nohami akoby zafírovú dlažbu, čistú ako samo nebo.,, 2. Mojžišova 24,1.10. Nevideli síce Boha osobne, ale smeli zahliadnuť slávu jeho prítomnosti. Pohľad na Boha by neboli prežili; prejav Božej moci ich však naplnil bázňou a viedol ich k pokániu. Uvažovali o Božom majestáte, o Božej čistote a o Božom milosrdenstve. Len potom sa mohli priblížiť k tomu, ktorý bol témou ich rozmýšľania.

Mojžiš a „jeho sluha Józua.,, šli na stretnutie s Bohom. Keď že sa mali vrátiť až po dlhšom čase, Mojžiš poveril Árona a Chúra, aby ho s podporou popredných Izraelcov zastupovali. „Potom Mojžiš vystúpil na vrch a oblak prikryl vrch. Hospodinova sláva však spočinula na vrchu Sínaj.,, Na znak Božej prítomnosti bol vrch šesť dní zahalený v mraku. Boh sa však nezjavil a neprejavil ani svoju vôľu. Mojžiš po celý ten čas čakal na výzvu, aby smel predstúpiť pred Najvyššieho. Dostal príkaz: „Vystúp ku mne na vrch a zostaň tu.,, 2. Mojžišova 24,13.15.16.12. Celých týchto šesť dní trvala skúška Mojžišovej trpezlivosti a poslušnosti. Mojžiš však nestratil trpezlivosť, neochaboval, ani neopustil svoje miesto. Šesť dní čakania bolo preňho časom prípravy a dôkladného sebaskúmania. Ani tento Boží sluha, ktorý sa tešil z Božej priazne, nesmel pristúpiť k Bohu bez prípravy, pretože by nezniesol prejav jeho majestátu. Šesť dní potreboval na prieskum svojho svedomia, na uvažovanie a na modlitbu, aby sa smel stretnúť so svojím Stvoriteľom.

Siedmy deň bola sobota a Mojžiš bol vyzvaný, aby vstúpil do oblaku. Pred celým Izraelom sa oblak roztvoril a Hospodinova sláva vyšla z neho ako spaľujúci oheň. „Vtedy Mojžiš vošiel do oblaku a vystúpil na vrch. Mojžiš bol na vrchu štyridsať dní a štyridsať nocí.,,2. Mojžišova 24,18. Okrem šiestich prípravných dní bol Mojžiš na vrchu štyridsať dní. V dňoch prípravy bol s ním Józua, spolu

[229]

jedli mannu a pili z „*potoka, ktorý vyteká z vrchu*„. [5. Mojžišova 9,21](#). Józua však nešiel s Mojžišom do oblaku, zostal bokom a očakával Mojžišov návrat; jedol a pil, zatiaľ čo Mojžiš sa celých štyridsať dní postil.

Mojžiš dostal na vrchu príkaz, aby dal postaviť svätyňu, v ktorej sa zvláštnym spôsobom prejaví Božia prítomnosť. Boží príkaz znel: „*Nech mi postaví svätyňu, a budem bývať uprostred nich*„. [2. Mojžišova 25,8](#). Treťou bolo zdôraznené svätenie soboty. Hospodin vyhlásil: „*Nech je ona na večné znamenie medzi mnou a Izraelcami*„. „*Aby sa poznalo, že ja som Pán, ktorý vás posväcuje. Zachovávajú moju sobotu, nech vám je svätou!*„. „*Kto by v nej konal prácu, nech je taký človek spomedzi svojho ľudu vyhubený*„. [2. Mojžišova 31,17.13.14](#). Keď Mojžiš dostal príkaz, aby neodkladne dal postaviť bohoslužobný stan, ľudia sa mohli nazdávať, že vzhľadom na naliehavú potrebu svätostánku budú môcť na jeho stavbe pracovať aj v sobotu a že im nezachovanie soboty bude odpustené. Dostali však výstrahu, aby sa takého omylu nedopustili. Ani taká posvätná úloha, akou je naliehavá stavba zvláštneho diela pre Pána, nesmie ich zviest' k tomu, aby svätý Boží deň odpočinku znesvätili.

[230]

Odvtedy bol ľud poctený stálou prítomnosťou svojho Kráľa. „*Prebývať budem uprostred Izraelcov a budem ich Bohom*„; „*bude to miesto posvätené mojou slávou*„. [2. Mojžišova 29,45.43](#). Takéto uistenie dostal Mojžiš. Hospodin mu ako symbol svojej moci a stelesnenie svojej vôle dal opis Desatora, vyrytý prstom samého Boha na dvoch kamenných doskách (pozri [5. Mojžišova 9,10](#); [2. Mojžišova 32,15.16](#)), ktoré mali byť ako oko v hlave chránené v svätostánku, ktorý postaví ako viditeľné bohoslužobné miesto.

Zo svojho bývalého otrockého postavenia bol Izrael povýšený nad všetky národy a stal sa predmetom zvláštnej starostlivosti Kráľa a kráľov. Boh vyčlenil Izraelcov spomedzi ostatného sveta, aby im mohol zveriť sväté poslanie. Urobil z nich strážcov svojho zákona. Podľa Božieho zámeru mali Izraelci zachovať medzi ľuďmi poznanie Boha. Takto malo nebeské svetlo osvecovať svet pohrúžený v temnote a všetky národy mali počuť hlas, ktorý ich vyzýval, aby sa zriekli modloslužby a slúžili živému Bohu. Ak bude Izrael verný svojmu poslaniu, bude mocným národom na svete. Boh bude Izraelcov chrániť a povýši ich nad všetky národy. Prostredníctvom nich sa svetu zjaví Božie svetlo a pravda. Pod Božou prezreteľnou a svätou

vládou budú príkladom celému svetu, že uctievanie Boha prevyšuje všetky podoby modlárstva.

28. kapitola — Modloslužba pri Sínaji

Izraelci s napätím očakávali, kedy sa Mojžiš z vrchu vráti. Videli ho, ako s Józoum vystupoval na vrch a vošiel do tmavého mračna, v ktorom sa skrýval najvyšší končiar. Občas sa spod neho dalo vidieť, ako záblesk Božej prítomnosti ožiaril celý skalný masív. Izraelci dychtivo očakávali Mojžišov návrat. Keď že si v Egypte zvykli na hmotné zobrazovanie božstva a neviditeľnú bytosť si nevedeli dobre predstaviť, preto sa spoliehali len na Mojžiša, že ich bude udržiavať vo viere. Teraz však medzi nimi nebol. Míňal sa deň za dňom a týždeň za týždňom a Mojžiš sa nevracal. Napriek tomu, že oblak mali stále pred očami, mnohým sa zdalo, akoby ich vodca opustil, alebo že ho spálil nebeský oheň.

Kým čakali na Mojžišov návrat, mali jedinečnú možnosť uvažovať o Božom zákone, ktorý im Hospodín oznámil, a príležitosť pripraviť sa na ďalšie Božie zjavenie. Tomu však nikto nevenoval patričný čas. Keby sa boli snažili lepšie pochopiť Božie požiadavky a pokoriť sa pred Hospodinom, nemuseli podľahnúť pokušeniu. Keď že to zanedbali, čoskoro ochabli a podľahli pokušeniu. Nevedeli sa dočkať, kedy sa vydajú na ďalší úsek cesty do zasľúbenej krajiny, oplývajúcej mliekom a medom. Táto krajina im bola prisľúbená len pod podmienkou poslušnosti, ale na to už zabudli. Niektorí radili vrátiť sa do Egypta. Či však ísť do Kanaánu alebo späť do Egypta, väčšina ľudu bola v každom prípade rozhodnutá na Mojžiša už nečakať.

Bez vodcu pocit'ovali svoju bezmocnosť a vracali sa k starým zvyklostiam a poverám. Najprv začali reptat' „*primiešanci*„, čo iných oslabovalo vo viere. Za symboly božstva pokladali Egypt'ania býka i teľ'a. Na návrh tých, čo v Egypte uctievali modly, zhotovili teľ'a ako predmet zbožňovania. Ľud zatúžil po nejakej podobe, ktorá by mu predstavovala Boha a nahradila Mojžiša. Keď že Boh svoju podobu nezjavil, zakázal, aby ho ľudia akokoľ'vek spodobovali. Mocné divy v Egypte a pri Červenom mori mali medzi ľudom utvrdiť vieru v neho ako v neviditeľného, všemohúceho pomocníka

Izraela, jediného pravého Boha. Boh vyhovel prianiu Izraelcov po nejakom viditeľnom prejave svojej prítomnosti a zjavil sa im v podobe oblačného a ohnivého stĺpa, ktorý ich viedol a nad vrchom Sínaj im zjavil svoju slávu. Napriek stále zjavnej prítomnosti oblaku, svedčiaceho o Božej blízkosti, srdcom sa prikláňali k modlárstvu Egypt'anov a majestát neviditeľného Boha si sprítomnili podobou tel'a a.

[232]

V Mojžišovej neprítomnosti bol sudcom Áron. K jeho stanu sa zišiel veľký zástup ľudu a žiadal: „*Urob nám bohov, ktorí pôjdu pred nami; lebo nevieme, čo sa stalo Mojžišovi, mužovi, ktorý nás vyviedol z egyptskej krajiny.*“, [2. Mojžišova 32,1](#). Povedali mu, že oblak, ktorý ich dosiaľ viedol a ktorý sa teraz zastavil nad vrchom, ich už ďalej nevedie. Chcú mať teda zaň náhradu. Keby sa prípadne rozhodli vrátiť sa do Egypta, ako mnohí navrhovali, nájdú milosť u Egypt'anov, keď pred sebou ponesú obraz ich božstva.

Rozhodujúca chvíľ a vyžaduje muža pevného, rázneho, nepovolného a odvážneho; muža, ktorý si Božiu priazeň váži viac ako priazeň ľudu či osobnú bezpečnosť, ba viac než vlastný život. Áron však takým mužom nebol. Na požiadavky ľudu odpovedal len nemeselo, a práve táto nerozhodnosť a zaváhanie v kritickej chvíli utvrdili ľud, aby ešte nástojščivejšie trval na svojej požiadavke. Ľud sa začal búriť. Ovládla ho slepá, bezuzdná zúrivosť. Niektorí zostávali verní zmluve s Bohom, no väčšina sa pridala k modlárom. Na tých, čo sa odvážili vysloviť svoj nesúhlas s postavením modly, osopil sa ľud, surovo ich bil a niektorých v zmätku nakoniec aj zabil.

Áron sa bál o vlastnú bezpečnosť. Namiesto toho, aby sa rázne vzoprel a obhájl Božiu česť, vyhovel ľudu. Najprv kázal, aby zozbierali zlaté náušnice a aby mu ich priniesli. Nazdával sa, že ľudia odmietnu priniesť takú veľkú obeť. Tí však svoje skvosty ochotne prinášali. Áron dal z nich zhotoviť tel'a ako napodobeninu egyptského božstva. Ľud povedal: „*Izrael, toto sú tvoji bohovia, ktorí ťa vyviedli z egyptskej krajiny.*“, Nielenže sa Áron správal hanebne, ale aj strpel túto urážku Hospodina. Keď videl, ako ochotne ľud toto zlaté božstvo prijal, postavil pred ním oltár a zvolal: „*Zajtra bude sviatok Hospodinov.*“, Trubači to rozhlásili v celom tábore. „*Na druhý deň včasráno obetovali spal'ované obete a priniesli obete spoločensva. Potom sa ľud posadil, jedol a pil; na to vstali a za-*

bávali sa.,, 2. Mojžišova 32,4-6. Pod zámienkou oslavy „sviatku Hospodinovho,, poddali sa obžerstvu a bezuzdnému hýreniu.

Ako často mnohí aj dnes pod rúškom „zbožnosti,, pôžitkársky holdujú svojim záľubám. Náboženstvo, ktoré dovoľuje, aby sa ľuď oddával uspokojovaniu svojich sebeckých či zmyselných pôžitkov v rámci určitých náboženských obradov, vyhovuje dnes práve tak ako vtedy Izraelcom. Ešte vždy sa na popredných miestach v cirkvi nájdu povolní Áronovia, čo sú ochotní prispôbiť sa a vyhovieť neposväteným túžbam a podporiť hriech.

[233]

Odvtedy, čo Izraelci uzavreli zmluvu s Bohom, že ho budú poslúchať, prešlo len niekoľko dní. Strachom rozochvení stáli pod vrchom a počúvali Hospodinove slová: „Nebudeš mať iných bohov okrem mňa!,, 2. Mojžišova 20,3. Nad vrchom Sínaj sa pred očami všetkých stále vznášala Božia sláva, no napriek tomu sa už Izraelci odvrátili od Boha a žiadali si iných bohov. „Urobili si tel'a na Chórebe a klaňali sa zliatine; tak zmenili svoju slávu na podobu vola, čo žerie trávu.,, Žalm 106,19.20. Mohli azda prejavit' väčšiu nevd'ačnosť voči tomu, ktorý sa k nim správal ako láskavý otec a všemocný kráľ? Mohla byť ešte nejaká väčšia urážka?

Mojžiš bol medzitým na vrchu upozornený na odpadlivosť, ktoré sa prejavuje v tábore, a dostal príkaz, aby sa hneď vrátil k ľudu. Hospodin povedal: „Chod', zostúp, lebo tvoj ľud, ktorý si vyviedol z egyptskej krajiny, sa zvrhol. Veľmi rýchlo odbočili z cesty, ktorú som im prikázal; urobili si uliate tel'a, klaňali sa mu.,, 2. Mojžišova 32,7.8. Boh mohol zmariť toto počínanie hneď v zárodku. Strpel však, aby sa rozšírilo, aby potom mohol ukázať všetkým, ako tresce zradu a odpadnutie.

Božia zmluva s jeho ľuďmi bola porušená a Boh povedal Mojžišovi: „Preto ma teraz nechaj, nech vzplanie môj hnev proti nim a vyhubím ich; teba však urobím veľkým národom.,, 2. Mojžišova 32,10. Izraelci, no obzvlášť egyptskí „primiešanci,, sa budú stále búriť proti Bohu, budú reptáť proti svojmu vodcovi, budú ho trápiť malovernosťou, svojou tvrdošijnosťou, a bude to naozaj ťažká a namáhavá úloha doviest' celý zástup do zasl'úbenej krajiny. Tento ľud už pre svoje hriechy stratil Božiu priazeň, a spravodlivosť vyžadovala ich záhubu. Preto sa Hospodin rozhodol, že ich vyhubí a z Mojžiša urobí mocný národ.

Božie rozhodnutie znelo: „*Preto ma teraz nechaj... a vyhubím ich.*“, Ak sa Boh rozhodol Izraelcov vyhubiť, kto sa ich mohol zastat, kto sa mohol za nich prihovárať? Mnohí by ich bez zaváhania ponechali vlastnému osudu. Mnohí by boli istotne ochotne vymenili svoj život plný námahy, príkoria a obetí, čo im prináša len nevd'ak a reptanie, za život pohodlný a plný úcty, obzvlášť, ak im takú výmenu ponúka sám Boh.

Mojžiš mal však aj v takejto krajne znechucujúcej a poburujúcej situácii dôvod k nádeji. Hospodinove slová: „*Preto ma teraz nechaj*“, chápal tak, že Boh mu nezakazuje za Izraelcov sa prihovárať, ale naopak, že ho k tomu vyzýva. Veril, že Izraelcom môže teraz pomôcť len príhovorná modlitba, a keď teda bude za nich prosiť, Boh ich zachová. „*Mojžiš sa však snažil obmäkčiť Hospodina, svojho Boha, a hovoril: Prečo vzplanul tvoj hnev, Hospodine, proti tvojmu ľudu, ktorý si veľkou silou a mocnou rukou vyviedol z egyptskej krajiny?*“, [2. Mojžišova 32,11](#).

[234]

Boh naznačil, že svoj národ už zavrhol. Keď sa zhováral s Mojžišom, povedal o ňom: „*Tvoj ľud, ktorý si vyviedol z egyptskej krajiny, sa zvrhol.*“, [2. Mojžišova 32,7](#). Mojžiš však pokorne odmietol tvrdenie, že viedol ľud; Izraelci neboli jeho národom, ale národom Božím. Preto povedal: „*...tvoj ľud, ktorý si veľkou silou a mocnou rukou vyviedol z egyptskej krajiny. Prečo by mali Egypt'ania hovoriť: Vyviedol ich so zlým úmyslom, aby ich pobil na vrchoch a zničil z povrchu zeme.*“, [2. Mojžišova 32,11.12](#).

O niekoľko mesiacov po odchode z Egypta sa po okolitých krajinách rozniesla správa o zázračnom vyslobodení Izraelcov. Pohanov ovládol strach a v zlej predtuche sledovali, čo Boh urobí pre svoj národ. Keby ich teraz vyhladil, nepriatelia by jasali a Boh by bol znevážený. Egypt'ania by tvrdili, že ich obvinenia boli správne: Namiesto toho, aby Boh vyviedol svoj ľud na púšť kvôli obetnej bohoslužbe, spôsobil, že sám národ bol obetovaný. Pritom hriechy Izraelcov nebudú brať do úvahy. Záhuba vyvoleného národa môže Božie meno len potupiť. Akú veľkú zodpovednosť majú tí, ktorých Boh poctil svojou priazňou, aby chválili jeho meno na zemi! Akí ostrážiti musia byť, aby sa nedopustili hriechu, neprivolali Boží súd a aby pred svetom nepotupili Božie meno.

Keď sa Mojžiš prihovárať za Izraelcov, jeho hlboká láska k tým, pre ktorých v Božej službe už toľko vykonal, ho zbavila strachu.

Hospodin vypočul prosby jeho nesebeckej príhovornej modlitby. Boh skúšal svojho služobníka; skúšal jeho vieru a lásku k blúdiciemu, nevďačnému ľudu, a Mojžiš v skúške znamenite obstál. Jeho súcit s Izraelcami pramenil z nezištných pohnútok. Blaho Bohom vyvoleného národa si cenil viac než vlastnú vážnosť a poctu, že by sa stal otcom mocného národa. Bohu sa páčila jeho vernosť, priamosť a statočnosť. Preto mu ako vernému pastierovi zveril veľkú úlohu: viesť Izrael do zasľúbenej krajiny.

Keď Mojžiš s *„doskami svedectva„*, zostupoval z vrchu spolu s Józoum, zrazu počuli krik a výskot rozjareného davu, ktorý sa podobal hlučnej zvade. Vojvodca Józua sa nazdával, že tábor prepadli nepriatelia, preto povedal: *„Vojnový pokrik je v tábore.“*, Mojžiš však poznal pravú príčinu nepokoja. Neboli to zvuky vojnového sporu, ale prejavy bujarej veselosti. *„To nie je pokrik víťazstva, ani hlas kriku porážky; hlas veseliacich sa počujem.“*, **2. Mojžišova 32,17.18.**

[235]

Keď prišli bližšie k táboru, videli, ako ľud jasá a tancuje okolo modly. Bol to pohanský tanec, napodobenina egyptských modlárskejších slávností. Aký to rozdiel oproti ušľachtilému a dôstojnému uctievaniu Pána! Mojžiš bol ohromený. Práve prichádzal od Boha, videl vznešenú nádheru jeho prítomnosti a hoci bol upozornený na to, čo sa v tábore deje, zdrvujúci pohľad na zvrhlosť ľudu ho natoľko pobúrilo, že sa krajne rozčúlilo. Vo svojom roztrpčení nad počínaním zástupu pred všetkými hodil na zem kamenné dosky a rozbil ich na znamenie, že ako oni zrušili zmluvu s Bohom, tak Boh ruší svoju zmluvu s nimi.

Mojžiš zišiel do tábora. Prešiel zástupom samopašníkov, vzal modlu a hodil ju do ohňa. Potom ju rozdrvil na prach, ktorý vysypal do prúdu vytekajúceho zo skaly a vodu dal piť ľudu. Tak dokázal úplnú ničotu božstva, ktoré uctievali.

Veľký vodca národa potom zavola svojho previnilého brata Árona a prísne sa ho spýtal: *„Čo ti urobil tento ľud, že si priviedol naň taký veľký hriech?“*, Áron v obhajobe vyrozprával Mojžišovi, čo ľud od neho žiadal, a vyhlásil, že ak by im nebol vyhovel, boli by ho zabili. Potom povedal: *„Nech sa nehnevá môj Pán! Ty poznáš tento ľud, že je náchylný k zlému. Vraveli mi: Urob nám bohov, ktorí pôjdu pred nami, lebo nevieme, čo sa prihodilo Mojžišovi, tomu mužovi, ktorý nás vyviedol z egyptskej krajiny. Povedal som im teda: Kto má zlato, postrehaj si ho; dali mi ho, hodil som ho do ohňa, a*

vyšlo toto teľ a.,, 2. Mojžišova 32,21-24. Chcel, aby Mojžiš uveril, že zlato hodené do ohňa sa nadprirodzenou mocou premenilo na teľ a. Výhovorky na okolnosti a vykrúcačky mu však nepomohli. Mojžiš sa celkom oprávnene správal k nemu ako k hlavnému vinníkovi.

Prednostné postavenie Árona pred ostatným ľuďom jeho vinu len prehľbovalo. Bol to Áron, „*svätec Hospodinov*,, (Žalm 106,16), ktorý urobil modlu a ohlásil slávnosť. On bol ustanovený za Mojžišovho hovorcu a sám Boh dosvedčil, že „*vie dobre hovoriť*,, 2. Mojžišova 4,14. Práve on nezabránil modlárom, aby sa nerúhali. Prostredníctvom Árona Boh vykonal súd nad Egypt’anmi a ich bohmi a tento muž teraz mlčal, keď počul ľud pred uliatym teľat’om hovoriť: „*Izrael, toto sú tvoji bohovia, ktorí t’a vyviedli z egyptskej krajiny*,, 2. Mojžišova 32,4. Bol to on, ktorý bol s Mojžišom na vrchu ako svedok Hospodinovej slávy, a neuvedomil si, že prejav tejto slávy nemožno zobrazit’ – a potom túto slávu stvárnil do podoby teľat’a. Boh v Mojžišovej neprítomnosti zveril Áronovi vládu nad ľuďom a on bez odporu splnil ich zvrátenú požiadavku. „*Aj na Árona sa Hospodin veľmi nahneval a chcel ho zahubit’*,, 5. Mojžišova 9,20. Vypočul však Mojžišovu úpenlivú prosbu a zachoval mu život. Áron sa pokoril, oľutoval svoj hriech a Boh mu znova prejavil svoju priazeň.

[236]

Keby sa bol Áron proti neprávosti rázne postavil, mohol zabránit’ odpadnutiu. Keby bol v neochvejnej viere zostal pri Bohu, mohol Izraelcov varovať pred ich opovážlivosťou a pripomenúť im slávnú zmluvu s Bohom, v ktorej sa zaviazali, že Božie zákony budú poslúchať. Tým mohol zmariť zlo hneď v zárodku. Svojou povolnosťou voči požiadavke ľudu a svojou zhovievavosťou a sebadôverou, s akou splnil ich zámery, povzbudil Izraelcov, že zašli v hriechu ďalej, než pôvodne zamýšľali.

Keď sa Mojžiš po svojom návrate do tábora proti odbojníkom rázne postavil, Izraelci porovnávali jeho prísne karhanie neprávosti, jeho roztrpčenie i následné rozbitie dosák zákona s prejavom a dôstojným správaním jeho brata, ich sympatie patrili Áronovi. Napriek tomu, že Áron pri ospravedlňovaní svojej viny zvaloval zodpovednosť za svoju slabosť voči požiadavkam Izraelcov na nich, oni aj tak obdivovali jeho láskavosť a trpezlivosť. Boh však zmýšľal inak než ľudia. Áronova povolnosť a túžba zaľúbit’ sa ľudu ho natoľko zaslepili, že nepostrehol ohavnosť zla, s ktorým prejavil súhlas. Jeho

počínanie dopomohlo k hriechu, na ktorý doplatilo tisíce Izraelcov. Ako celkom inak sa zachoval Mojžiš! Pri vernom vykonávaní Božích súdov dokázal, že blaho Izraela mu je vzácnejšie než osobné blaho, česť alebo život.

Zo všetkých trestuhodných hriechov sú Bohu najodpornejšie tie, ktoré iných zvädzajú páchat' zlo. Boh od svojich služobníkov žiada vernosť, ktorá sa má prejavit' aj napomínaním priestupníkov, nech by im to bolo akokoľvek bolestivé. Tí, ktorých Boh poctil vznešeným poslaním, nesmú byť slabošsky povol'ní. Nesmú sa povyšovať, ani vyhýbať nepríjemným povinnostiam; Božie dielo musia konať neochvejne verne.

Aj keď Boh vypočul Mojžišovu modlitbu, aby Izraelcov nezahubil, ich odpadlivosť musel príkladne potrestať. Bezuzdnosť a neposlušnosť, do ktorej ich zviedla Áronova zhovievavosť, bolo treba bezodkladne zneškodniť, aby sa nezvrhla a nestrhla národ do neodvratnej skazy. Zlo bolo treba citel'ne tvrdo odstrániť. Mojžiš stál v bráne tábora a povedal: „*Kto je Hospodinov, sem sa ku mne!*“, [2. Mojžišova 32,26](#). Tí, čo sa nepridali k odpadlíkom, mali sa postaviť k Mojžišovej pravici; tí, čo sa previnili, ale svoje počínanie ľutovali, mali sa postaviť po jeho ľavici. Všetci sa podriadili príkazu. Ukázalo sa, že Lévijci sa modloslužby nezúčastnili. Z ostatných pokolení zhrešili síce mnohí, no neskôr to oľutovali. Veľká skupina, ktorá navrhla zhotoviť zlaté tel'a, vzburu tvrdošijne obhajovala. Mojžiš v mene „*izraelského Boha*“, prikázal tým, čo mu boli po pravici a nepoškrvnili sa modlárstvom, chopiť sa meča a usmrtiť všetkých, čo zotrvali vo svojej vzbure. „*V ten deň padlo z ľudu asi tritisíc mužov*“, [2. Mojžišova 32,27.28](#). Bez ohľadu na postavenie, príbuzenské či priateľské vzťahy boli všetci vodcovia vzbúrencov pobití. Tí, čo sa kajali a pokorili, zostali nažive.

Tí, čo na Boží príkaz vykonali tento strašný ortiel, vykonali rozsudok nebeského Kráľa. Ľudia musia byť pri posudzovaní a odsudzovaní svojich blížnych veľmi opatrní; keď im však Boh káže vykonať jeho rozsudok nad nepravosťou, musia ho poslúchnuť. Tí, čo vykonali túto ťažkú úlohu, prejavili svoj odpor k vzbure a modlárstvu a bezvýhradne sa zasvätili službe pravému Bohu. Hospodin ocenil ich vernosť tým, že Lévijcom zveril zvláštne poslanie.

Izraelci sa previnili zradou, a to proti Kráľovi, ktorý ich zahŕňal dobrotou, a oni sa dobrovoľne zaviazali uznať jeho moc. Ak sa mala

Božia vláda udržať, bolo treba zradcov spravodlivo potrestať. Aj tu sa však prejavilo Božie milosrdenstvo. Boh trvá na svojom zákone, no všetkým dal možnosť slobodnej voľby a príležitosť kajaa sa. Vyhladení boli len tí, čo zotrvali vo vzbure.

Tento hriech bolo treba potrestať, pretože okolité národy museli vidieť, že Boh modlárstvo neznáša. Mojžiš, ako Boží nástroj, spravodlivo potrestal vinníkov a vo svojich knihách musel zaznamenať, že proti zločinu Izraelcov mocne a verejne zakročil. Keby totiž Izraelci neskôr odsudzovali modlárstvo susedných národov, museli by počuť ich výčitku, že Bohom vyvolený národ si na Chórebe tiež urobil teľa a uctieval ho. Aj keby sa museli k tejto ohavnosti priznať, predsa by len mohli poukázať na strašný údel previnilcov a dokázať, že ich hriech nezostal premlčaný ani odpustený.

Hriech Izraelcov musel byť potrestaný; vyžadovala to nielen Božia spravodlivosť, ale aj Božia láska. Boh je svojmu ľudu nielen vládcom, ale aj jeho ochrancom. Odstraňuje odpadlíkov, aby do záhuby nestrhli iných. Boh Kainovi zachoval život len preto, aby ukázal, aké následky má nepotrestaný hriech. Kainov život bol jeho potomkom tak zlovestným príkladom, že ich skazenosť mala za následok zničenie sveta potopou. Dejiny predpotopných ľudí dokazujú, že dlhý život pre hriešnika nie je požehnaním. Čím človek dlhšie žil, tým bol skazenejší.

Tak to bolo aj s odpadnutím pri Sínaji. Keby priestupníkov nebol stihol náhly trest, následky by boli podobné Kainovým. Svet by bol zvrátený, ako bol za čias Nóacha. Keby hriešnici neboli potrestaní, zlo by sa bolo rozšírilo práve tak, ako v prípade nepotrestaného hriechu Kainovho. Boh vo svojom milosrdenstve vyhladil tisíce, aby zachránil milióny. Boh tresce niektorých, aby zachránil mnohých. Čo viac, keď ľud potupil vieru v Boha, pripravil sa o Božiu ochranu, a bez Božej pomoci sa celý národ stal korisťou nepriateľa. Keby zlo nebolo bezodkladne odstránené, Izraelci by sa boli čoskoro stali obeťou svojich početných a silných nepriateľov. Zločin bolo treba bezpodmienečne a okamžite potrestať nielen v záujme Izraela, ale aj na poučenie ďalším pokoleniam. Napokon to bol aj prejav Božieho milosrdenstva voči samotným hriešnikom, pretože sa skončilo ich bezbožné konanie. Keby boli zostali nažive, boli by sa obrátili jeden proti druhému práve tak, ako sa obrátili proti Bohu, boli by sa navzájom nenávideli, bili a nakoniec aj vyhubili. Boh túto vzburu

potrestal rýchlo, prísne a strašne. Urobil to však z lásky k svetu, k Izraelovi i z lásky k samotným hriešnikom.

Keď si ľud uvedomil hrôzu svojho prestúpenia, v celom tábore nastalo zdesenie. Šírila sa obava, že všetci hriešnici budú vyhubení. Mojžiš videl úzkosť Izraelcov a zo súcitu k nim im sl'úbil, že sa bude za nich u Boha znova prihovárať.

Povedal: *„Spáchali ste veľký hriech, preto teraz vystúpim k Hospodinovi, azda budem môcť získať zmierenie za váš hriech. Mojžiš sa vrátil k Hospodinovi a povedal: Ach, tento ľud spáchal veľký hriech; urobil si zlatého boha. Teraz však, ak môžeš, odpusť im hriech; ak nie, vytri ma, prosím, zo svojej knihy, ktorú si napísal! Hospodin povedal Mojžišovi: Každého, kto zhrešil proti mne, vytriem zo svojej knihy. Teraz však chod', veď ľud, kam som ti prikázal, a môj anjel pôjde pred tebou. Avšak v deň môjho trestu na nich potrescem ich hriech.,, 2. Mojžišova 32,30-34.*

Mojžiš sa vo svojej modlitbe zmieňuje o nebeských knihách, v ktorých sú zapísané mená všetkých ľudí a zaznamenané ich dobré i zlé skutky. V knihe života sú zapísané mená všetkých, ktorí kedy vstúpili do Božej služby. Ak sa niekto odvrátil od Boha a ak naďalej svojvoľne zotrúva v hriechu, takže sa proti vplyvu Ducha Svätého nakoniec zatvrdí, jeho meno bude v deň súdu z knihy života vymazané a sám prepadne záhube. Mojžiš si uvedomil, aký strašný je údel hriešnika. Ak však Hospodin hodlá zavrhnúť celý Izrael, potom si prijal, aby aj jeho meno bolo vymazané s ostatnými. Nevedel zničiť následky Božieho súdu na tých, ktorých Boh tak milostivo vyslobodil. Mojžišova prosba za Izraelcov je predobrazom Kristových príhovorných prosieb za hriešne ľudstvo. Hospodin však nedovolil, aby Mojžiš bral na seba vinu hriešnikov, ako ju vzal na seba Kristus. Povedal: *„Každého, kto zhrešil proti mne, vytriem zo svojej knihy.,,*

[239]

S hlbokým zármutkom pochovával ľud svojich tritisíc mŕtvych, čo padli mečom. Čoskoro nato v tábore vypukol mor, napokon dostali odkaz, že Božia prítomnosť ich už na ďalej ceste nebude sprevádzať. Hospodin oznámil ľudu: *„Ja však nepôjdem s tebou, aby som t'a cestou nezničil, keďže si tvrdošijným ľuďom.,, a dodal: „Zlož svoje šperky zo seba a uvidím, ako s tebou naložím. Izraelci postrhávali svoje šperky pri vrchu Chóreb.,, 2. Mojžišova 33,3.5.6.*

Na Boží príkaz bol stan, v ktorom sa dosiaľ konali bohoslužby, prest'ahovaný *„ďaleko od tábora.,,.* Bol to ďalší dôkaz, že Božia

prítomnosť sa od nich vzdialila. Boh sa zjaví už len Mojžišovi, nie celému národu, ktorý sa mu tak spreneveril. Izraelci začali pociťovať Božie pokarhanie a nazdávali sa, že ide len o predzvest' ešte väčšieho než'astia. Neprikázal azda Hospodin Mojžišovi, aby vzal stan a rozložil si ho vonku mimo tábora, aby ich potom mohol celkom vyhubiť? Zostávala im akási nádej. Stan bol postavený mimo tábora, ale Mojžiš ho nazval „*stanom stretnutia*„. Tí, čo sa naozaj kajali a chceli sa vrátiť k Hospodinovi, museli sa ta uchýliť, vyznať svoje hriechy a prosiť Boha o milosť. Keď sa potom vrátili do svojich stanov, vstúpil do „*stanu stretnutia*„ Mojžiš. Ľud s úzkosťou očakával nejaké znamenie, že Boh jeho príhovornú prosbu za nich prijal. Ak sa Hospodin skloní k Mojžišovi a osloví ho, môžu ešte dúfať, že nezahynú. Keď oblačný stĺp zostúpil a pri vchode do stanu sa zastavil, všetok ľud od radosti zaplakal, „*vstal a klaňal sa, každý pri vchode do svojho stanu*„. [2. Mojžišova 33,7.10.](#)

Mojžiš dobre vedel, aký zvrátení a zaslepení sú jeho zverenci. Uvedomoval si ťažkosti, ktorým bude musieť čeliť. Vedel, že ak má tento ľud viesť, pomoc musí čakať od Boha. Preto prosil, aby mu Boh zjavnejšie oznámil svoju vôľu a aby ho ubezpečil o svojej prítomnosti: „*Pozri, ty mi vravíš: Ved' tento ľud! Nedal si mi však vedieť, koho pošleš so mnou, hoci si povedal: Zním ťa podľa mena a našiel si aj priazeň v mojich očiach. Teraz však, ak som našiel priazeň v твоjich očiach, daj mi, prosím, znat' svoje cesty, nech ťa poznám, aby som našiel priazeň v твоjich očiach, a ber ohľad na to, že tento národ je твоjím ľuďom*„. [2. Mojžišova 33,12.13.](#)

Hospodin mu povedal: „*Osobne pôjdem pred tebou a dovediem ťa k odpočinku*„. Mojžiša však Božia odpoveď neuspokojila. Trápilo ho vedomie možných strašných následkov, keby Hospodin ponechal Izraelcov v ich zatvrdilosti a v ich ťažkom položení. Nezniesol pomyslenie, že by už nemal spoločne znášať údel svojich bratov aj na ďalšej ceste; preto prosil Boha, aby Izraelcov znova potešil svojou priazňou a aby ich viedlo znamenie Božej prítomnosti. „*Ak by si nešiel osobne predomnou, neved' nás odtiaľto! Ved' po čom možno poznať, že som našiel priazeň v твоjich očiach, ja i tvoje ľud? Či nie po tom, že ty pôjdeš s nami? Tak mňa a tvoje ľud bude možno odlišiť od ostatných národov, ktoré sú na povrchu zeme*„. [2. Mojžišova 33,14-16.](#)

Hospodin povedal Mojžišovi: „*Aj toto, čo si vravel, urobím pre to, lebo si našiel priazeň v mojich očiach a poznám ťa podľa mena.*“, Prorok sa však neprestal modliť. Aj keď každá jeho prosba bola vypočutá, túžil po zjavnejších dôkazoch Božej priazne. Prosil Hospodina, o čo ešte nikto z ľudí neprosil: „*Ukáž mi svoju slávu!*“, [2. Mojžišova 33,17.18.](#)

Boh nepokladal túto Mojžišovu žiadosť za bezočivú trúfalosť, naopak, láskyplne mu povedal: „*Celú svoju slávu predvediem pred tebou.*“, [2. Mojžišova 33,19.](#) Nikto smrteľný nemôže vidieť nezastretý Boží majestát a prežiť tento pohľad. Mojžiš však dostal uistenie, že z Božej slávy uvidí toľko, koľko môže zniesť. Znova počul výzvu, aby šiel na vrch. Ruka, ktorá stvorila svet a ktorá „*vrchy prekladá a tie ani nevedia.*“, ([Job 9,5](#)), potom zodvihla Mojžiša – toto stvorenie z prachu, no aj muža silnej viery – a postavila ho do skalnej trhliny. Božia sláva a všetka Božia blahosklonnosť prešla popri ňom.

Tento zážitok a predovšetkým prísľub, že ho Božia prítomnosť bude predchádzať, presvedčili Mojžiša, že dielo, ktoré ho čaká, bude korunované úspechom. Svoj zážitok si cenil neskonale viac než všetko, čo sa v Egypte naučil, ba viac ako všetky svoje úspechy, ktoré dosiahol ako štátnik a vodca ľudu. Božiu trvalú prítomnosť nemôže nahradiť nijaká svetská moc, schopnosť či učenosť.

Pre hriešnika je strašné dostať sa do rúk živého Boha. Mojžiš však stál sám pred Večným a nebál sa, lebo žil v súlade s vôľou svojho Spasiteľa. Žalmista hovorí: „*Keby som bol v srdci choval neprávosť, Pán by ma nebol vypočul.*“, [Žalm 66,18.](#) „*Hospodin má spoločenstvo s tými, ktorí sa ho boja, a svoju zmluvu im dáva znat’.*“, [Žalm 25,14.](#)

Boh sa Mojžišovi predstavil ako „*Hospodin, Hospodin, Boh milosrdný a ľútosťivý, zhovievavý a hojný v milosti a vernosti, zachovávajúci priazeň tisícim, odpúšťajúci vinu, priestupok a hriech. Ktorý však nenecháva bez trestu.*“, [2. Mojžišova 34,6.7.](#)

„*Tu sa Mojžiš rýchlo sklonil k zemi, klaňal sa.*“, Znova prosil, aby Boh odpustil neprávosť svojmu ľudu a prijal ho za svoje dedičstvo. Boh vypočul jeho modlitbu. Láskyplne sľúbil, že Izraelcom znova nakloní svoju priazeň a že pre nich urobí divy, aké sa ešte „*nestali na celej zemi a u všetkých národov.*“, [2. Mojžišova 34,8.10.](#)

Štyridsať dní a nocí strávil Mojžiš na vrchu a po celý ten čas zázračne obstál bez úhony. Nikto s ním nesmel vystúpiť na vrch a počas jeho neprítomnosti sa nikto nesmel priblížiť k vrchu.

Na Boží príkaz zhotovil dve kamenné dosky a vzal ich na vrch. Hospodin znova „*napísal na dosky slová zmluvy, desať prikázaní*„ [2. Mojžišova 34,28](#).

Mojžišova tvár po celý čas jeho spoločenstva s Bohom odzrkadľovala slávu Božej prítomnosti. Mojžiš však nevedel, že jeho tvár pri zostupe z vrchu žiari oslňujúcim svetlom. Podobné svetlo vyžarovala aj tvár Štefanova, keď ho privádzali pred sudcu: „*Všetci, čo sedeli vo veľrade, uprene naňho hľadeli a videli, že jeho tvár je ako tvár anjela*„ [Skutky apoštolov 6,15](#). Áron i všetok ľud sa Mojžiša zľakli a „*báli sa priblížiť k nemu*„ [2. Mojžišova 34,30](#). Mojžiš videl ich úľak a strach, no nepoznal príčinu, preto ich vyzval, aby pristúpili k nemu. Chcel im oznámiť, že Boh sa s nimi zmieril a ubezpečuje ich, že im bude znova milostivý. Z Mojžišovho hlasu vytušili láskavosť i prosbu, takže sa napokon jeden z nich predsa len osmelil a prišiel k Mojžišovi. Bol však príliš vyl'akaný, než aby mohol prehovoriť, a preto len bez slova ukázal na Mojžišovu tvár a na neho. Veľký vodca Izraela pochopil, čo to znamená. Izraelci si uvedomovali svoju vinu a cítili, že sú stále v Božej neľúbosti; preto nemohli zniest' nebeské svetlo, ktoré by ich inak naplnilo radosťou, keby boli Boha poslúchali. Vinu sprevádza strach. Bezhriešny sa nechce skryť pred nebeským svetlom.

Mojžiš mal Izraelcom mnoho čo povedať. L'utoval ich, keď videl, akí sú prestrašení, a preto si zastrel tvár. Tak to robil vždy, keď sa po spoločenstve s Bohom vracal do tábora.

Hospodin chcel touto žiarou vštepiť ľudu do pamäti vznešenú a posvätnú povahu svojho zákona i slávu evanjelia, ktoré zvestoval Kristus. Keď bol Mojžiš na vrchu, Boh mu predložil nielen dosky zákona, ale aj plán vykúpenia. Mojžiš poznal, že všetky izraelské predobrazy predznačujú obeť Božieho Syna a že jeho tvár je osvietená svetlom Božieho zákona i nebeským svetlom žiariacim z Golgoty. Táto nebeská žiara bola symbolom nielen odpustenia, ktorého bol Mojžiš viditeľným prostredníkom, ale aj predstaviteľom pravého Príhovorca.

Sláva, ktorú odzrkadľovala Mojžišova tvár, znázorňovala požehnanie, ktoré je odmenou tým, čo Kristovým prostredníctvom zacho-

[242] vávajú Božie prikázania. Táto sláva svedčí o tom, že čím je naše spoločenstvo s Bohom užšie a čím lepšie jeho prikázania poznáme, tým viac sa meníme na Boží obraz, a nadobúdame prirodzenosť nebeskú.

Mojžiš je predobrazom Krista. Ako si Mojžiš, príhovorca za Izrael, zastrel tvár, tak aj Kristus, nebeský Prostredník, si pri príchode na zem zastrel svoju božskú podstatu ľudskou podobou. Keby bol prišiel v nádhere nebeského majestátu, nebol by sa mohol stýkať s hriešnymi ľuďmi. Pohľad na slávu jeho prítomnosti by neboli zniesli. Preto sa ponížil a prišiel na svet „*v podobe hriešneho tela*„ (Rimanom 8,3), aby sa stotožnil s padlým ľudstvom a aby ho mohol povzniesť.

29. kapitola — Nepriateľ Božieho zákona

[243]

Prvý pokus o odstránenie Božieho zákona podnikol satan pri nevinných obyvateľoch neba. Na určitý čas sa zdalo, že mal úspech. Zviedol značný počet anjelov; no jeho zdanlivé víťazstvo sa skončilo porážkou. Boli odlúčení od Boha a vykázaní z neba.

Keď sa tento boj obnovil na zemi, satan v ňom opäť zdanlivo zvíťazil. Človek zhrešil a stal sa jeho korisťou a celé ľudstvo sa dostalo pod nadvládu tohto hlavného odbojníka. Zdalo sa, že satanovi už nič nestojí v ceste, aby mohol založiť vlastné nezávislé kráľovstvo a postaviť sa proti autorite Boha a jeho Syna. Plán spasenia však umožnil človekovi obnovenie súladu s Bohom cestou poslušnosti Božiemu zákonu s výhľadom konečného vyslobodenia ľudí i celej zeme z moci pôvodcu všetkého zla.

Satan bol opäť porazený. Znova sa však uchýlil k podvodu v nádeji, že svoju porážku zmení na víťazstvo. V snahe podnieť padlé ľudstvo k vzburе, začal mu navrávať, že Boh je nespravodlivý, lebo dopustil, aby človek prestúpil jeho zákon. Tento zákerný zvodca vyhlasoval: „*Prečo Boh, ktorý predvída následky, skúša človeka tým, že mu dovolí zhrešiť a necháva ho za to trpieť?*“, Adamovi potomkovia zabudli na Božie neskonale milosrdenstvo a na jedinečnú obeť, ktorú podstúpil Kráľ neba pre ich vzburu, uverili našepkávaniu a reptali proti jedinej Bytosti, ktorá ich mohla zachrániť pred satanovou zhubnou mocou.

Tisíce ľudí aj dnes trúfalo brojí proti Bohu. Nechápu, že zbaviť človeka slobodnej vôle by znamenalo olúpiť ho o dôstojnosť rozumovej bytosti a urobiť z neho obyčajný stroj. Boh nikomu nenucuje svoju vôľu. Človek bol stvorený ako slobodná bytosť. Aj on však podlieha skúške poslušnosti ako ostatní nebesťania; nikdy však nie je v takej situácii, aby sa musel podriaďovať zlu. Boh nedopúšťa na človeka pokušenie či skúšku, v ktorej by nemohol obstáť. Boh sa o človeka všemožne stará, aby v boji so satanom nemusel podľahnúť.

Len čo sa ľudia na zemi rozmnožili, takmer všetci sa pripojili k vzburе proti Bohu. Znova sa zdalo, že satan zvíťazil. Všemo-

húci však opäť zamedzil rozmach neprávosti a potopou zbavil zem mravnej nečistoty.

[244] Prorok hovorí: „*Keď tvoje súdy dopadnú na zem, obyvatelia sveta sa učia spravodlivosti...bezbožný sa nenaučí spravodlivosti...nevidí velebnosť Hospodinovu.*„, [Izaiáš 26,9.10](#). Tak to bolo po potope. Obyvatelia zeme boli uchránení pred Božími súdmi a nanovo sa začali búriť proti Bohu. Svet dvakrát pošliapal zmluvu s Bohom a jeho zákony. Ako ľudia pred potopou, tak neskôr aj Nóachovo potomstvo zavrhli Božiu moc. Hospodin potom uzavrel zmluvu s Abrahámom a vyvolil si ľud, ktorý mal byť strážcom jeho zákona. Čoskoro však satan začal pripravovať úklady vyvolenému národu v snahe zviest' ho a zničiť'. Zvádzal Izraelcov, aby uzatvárali manželstvá s pohanmi a uctievali ich modly. Jozef však zostal verný Bohu a jeho oddanosť svedčila o úprimnej viere. Závist', ktorú satan podnietil v Jozefových bratoch, spôsobila, že ho predali do pohanskej zeme za otroka. Božím riadením sa Jozef práve preto stal známym mužom Egypta. Ako v dome Pótifarovom, aj vo väzení získaval potrebné poznanie a výcvik. V Božej bázni sa pripravoval na svoje vznešené postavenie prvého ministra Egypta. Z faraónovho paláca sa šíril jeho požehnaný vplyv po celej krajine, a tým sa doširoka roznieslo aj poznanie Boha. V Egypte vzrástol aj počet Izraelcov a rozhojnilo sa ich bohatstvo. Tí, čo boli Bohu verní, mali na Egypt' a-nov značný vplyv. Modlárski kňazi sa veľmi vyľakali, keď poznali, že nové náboženstvo je obľúbené. Satan ich zviadol k nenávisti voči Bohu a umienil si, že toto svetlo zhasí. Keďže výchova dediča trónu bola zverená kňazom, povahu budúceho panovníka ovládal rozhodný odpor k Bohu, čo malo za následok, že Izraelci boli utláčaní a kruto sa s nimi zaobchádzalo.

Štyridsať rokov po Mojžišovom úteku z Egypta sa zdalo, že v krajine zvíťazilo modlárstvo. Nádeje Izraelcov každým rokom slabli. Kráľ i ľud sa vysmievali izraelskému Bohu. Ich opovážlivosť sa stupňovala a vyvrcholila v osobe faraóna, ku ktorému prišiel so svojou žiadosťou Mojžiš. Keď vodca Izraelcov predstúpil pred vládcu s posolstvom od „*Hospodina, Boha Izraela,*„, ten mu odpovedal: „*Kto je Hospodin, aby som poslúchal jeho slovo?... Hospodina nepoznám.*„, [2. Mojžišova 5,2](#). Faraónova odpoveď však neznamenalala, že by o pravom Bohu nič nevedel, bola skôr prejavom sebaistého vzdoru proti Božej moci. Jeho neochota poslúchnuť Boží

príkaz pramenila od začiatku až do konca z nenávisti a vzdoru, nie z nevedomosti.

Aj keď Egypt'ania dlho odmietali poznanie Boha, Hospodin im poskytol dost' príležitostí na pokánie. Za Jozefa bol Egypt útočiskom pre Izraelcov, ktorí uctievali Boha za preukázanú láskavosť. Potom Hospodin – ten trpezlivý, dobrotivý a milosrdný Boh – zoslal na Egypt rany. Po každej z nich mali Egypt'ania dost' času na premýšľanie. Títo modlári, ktorých trestalo práve to, čo uctievali, sa presvedčili o Božej moci, a kto z nich chcel, mohol sa pokoriť pred Bohom a uniknúť jeho ranám. Kráľova modloslužba a jeho zatvrdilosť dopomohli vlastne k tomu, že poznanie Boha sa rozšírilo a mnohých Egypt'anov priviedlo k uctievaniu pravého Boha.

[245]

Práve preto, že Izraelci mali sklon miešať sa s pohanmi a napodobňovať ich modloslužbu, Boh ich zaviedol do Egypta, kde Jozef mal veľký vplyv a kde sa im naskytili priaznivé podmienky, aby zostali odlišným národom. Ohavné egyptské modlárstvo a krutý útlak, ktorému boli v posledných rokoch Izraelci vystavení, mali v nich vyvolať odpor voči modloslužbe a priviesť ich k hľadaniu útočiska v Bohu svojich otcov. Túto Božiu prozreteľnosť využil satan pre svoj zámer, aby myseľ Izraelcov natoľko zatemnil, že si osvojili zvyklosti pohanských pánov. Keďže Egypt'ania poverčivo uctievali domáce zvieratá, Židia nesmeli po celý čas svojej poroby prinášať obete. Preto postupne strácali zo zreteľa tú veľkú Obet', ktorá predstavovala Božieho Syna, čím aj ich viera slabla. Keď potom prišiel čas vyslobodenia Izraela, proti Božím zámerom sa postavil satan. Umienil si, že tento vyše dvojmiliónový národ udrží v nevedomosti a v povere. Ľud, ktorému Boh sľúbil požehnanie, ktorý chcel početne rozhojniť, urobiť ho mocným národom a strážcom Božieho zákona, aby svet mohol poznať Božiu vôľu – tento národ chcel satan udržať v nevedomosti a v porobe, aby mu nakoniec z pamäti vymazal spomienku na Boha. Keď Mojžiš pred faraónom robil divy, satan sa pokúšal mariť ich účinky v snahe zabrániť faraónovi, aby uznal Božiu prevahu a poslúchol Boží príkaz. Nepriateľ vynaložil všetko úsilie, aby napodobnil Božie dielo a zmaril zámer Božej vôle. Jeho snahy boli však márne; nasledovali ešte väčšie prejavy Božej moci a slávy a Izraelci i celý Egypt sa mohli dôkladne presvedčiť o existencii a moci pravého živého Boha.

Boh vyslobodil Izraelcov za veľkolepých prejavov svojej moci, pričom odsúdil všetky egyptské božstvá. „*Tak vyviedol ľud svoj v radosti, za plesania svojich vyvolených...aby ostríhali jeho ustanovenia a zachovávali jeho zákony.*„ [Žalm 105,43.45](#). Vyviedol ich z poroby, aby ich mohol zaviesť do dobrej krajiny, ktorú im prozreiteľne pripravil ako útočisko pred nepriateľmi, kde budú pod jeho ochranou ako v tóni krídel. Privedie ich k sebe, aby ich mohol objat' svojimi večnými ramenami. Za prejavy svojej dobrotivosti a milosrdenstva očakával, že okrem neho nebudú mať iných bohov a že jeho meno budú vzývať a velebiť po celom svete.

[246] Mnohí Izraelci v egyptskom otroctve do značnej miery zabudli na Boží zákon a Božie predpisy si zamieňali s pohanskými zvykmi a tradíciami. Boh ich zaviedol k Sínaju a tam im osobne oznámil svoj zákon.

Satan a padlí anjeli striehli. Ešte aj vtedy, keď Boh oznamoval ľudu svoj zákon, satan ich pokúšal a zvádzať do hriechu. Chcel ich ako Bohom vyvolený národ pred celým nebom strhnúť na svoju stranu. Izraelcov zvádzať k modloslužbe, čím chcel zmarit' účinok pravej bohoslužby. Ved' ako sa môže človek povzniesť, keď uctieva to, čo je len na jeho človečej úrovni a čo je výtvor jeho vlastných rúk? Keby sa satanovi podarilo človeka natoľko zaslepiť, že by nevidel majestát, moc ani slávu večného Boha, aby si ho potom musel spodobovať rytinou, alebo si ho predstavovať ako zviera, napríklad ako hada, a keby sa mu ho podarilo natoľko otupiť, že by si nevedomoval svoj vzťah k Bohu, ktorý ho stvoril na svoj obraz, a začal by sa klaňať nezmyselným, bezduchým predmetom, potom by cesta k hriechnej neviazanosti bola otvorená a v človekovi by sa napokon rozpútali všetky zhubné vášne, vtedy by ho satan celkom ovládal.

Pod Sínajom začal satan uskutočňovať svoje zámery na odstránenie Božieho zákona. Bolo to vlastne len pokračovanie toho, čo začal už v nebi. Počas celých štyridsiatich dní Mojžišovho spoločenstva s Bohom satan usilovne zasieval pochybnosti a podnecoval ľud k vz bure a k sprenevere voči Bohu. Keď Hospodin vydal zákon, ktorý mal Mojžiš odovzdať Božiemu ľudu, s ktorým Hospodin uzavrel zmluvu, Izraelci sa spreneverili svojmu Bohu a žiadali si zlatých bohov. Keď sa Mojžiš vrátil z prostredia Božej slávy a doniesol príkazy zákona, ktoré sa Izraelci zaviazali poslúchať, našiel ich, ako

sa klaňajú sošnej podobe zhotovenej zo zlata, ako ju uctievať a nedbajú na Božie prikázania.

Satan zvedol Izraelcov k tejto trúfalo rúhavej urážke Hospodina, pretože ich chcel strhnúť do záhuby, lebo sa celkom zvrhli a zabudli na svoje výnimočné postavenie a požehnanie, ktoré im Boh ponúkol, ako aj na svoje opätovné slávnostné sľuby vernosti. Tak hodlal satan docieľiť vyhubenie zasľúbeného Abrahámovho semena, ktoré malo strážiť poznanie živého Boha. Z neho mal totiž nakoniec vyjsť Kristus, Semeno, ktoré nad satanom zvíťazí. Veľký Boží odporca chcel zničiť Izrael, a tým zmariť Boží úmysel, ale znova bol porazený. Izraelský národ nebol zničený, aj keď sa dopustil hriechu. Tí, čo sa pridali k satanovi a tvrdošijne pri ňom zotrvali, boli vyhubení; tým však, čo sa pokorne kajali, bolo odpustené. Dejiny tohto hriechu sú trvalým svedectvom o povahe modlárstva i o jeho potrebaní; no súčasne aj svedectvom o veľkej Božej zhovievavosti a o neskonalom Božom milosrdenstve.

Celý vesmír sledoval udalosti pri Sínaji a videl rozdiel medzi Božou vládou a satanovým panstvom. Bezhriešni nebešťania boli svedkami následkov satanovho odpadnutia a uvedomovali si, akú vládu chcel zaviesť v nebi, keby mu to bolo dovolené.

[247]

Satan zvádza ľudí k prestupovaniu druhého Božieho prikázania, čím chce znížiť ich predstavu o Bohu. Zvádza ich k prestupovaniu štvrtého prikázania, aby na Boha celkom zabudli. Boh sa dožaduje úcty a cti pred všetkými pohanskými božstvami, lebo je stvoriteľom a jemu vd'acia všetky bytosti za svoju existenciu. Takto to opisuje Biblia. Prorok Jeremiáš hovorí: „*Ale Hospodin je pravý Boh, on je živý Boh a večný Kráľ... On stvoril svojou silou zem, múdrosťou svojou postavil svet a svojou dômyselnosťou rozopäl nebesá. Bohovia, ktorí nevytvorili nebo ani zem, stratia sa zo zeme a spod neba.*“, [Jeremiáš 10,12.11](#). „*Teraz je každý člověk hlúpy a nechápavý, každý zlievač vyšiel na hanbu pre modlu, lebo odliatky jeho sú len klamom a dychu v nich nieta. Ničotou sú a dielom na posmech, zhynú, keď príde čas ich trestu. Podiel Jákobov nie im je podobný; lebo on je tvorcom všetkého.*“, [Jeremiáš 10,14-16](#). Sobota ako pamiatka Božej stvoriteľskej moci pripomína Stvoriteľa a ako tvorcu neba i zeme. Je stálym svedectvom o jeho existencii a pripomienkou jeho majestátu, múdrosti a lásky. Keby sa bola sobota vždy patrične svätila, nebolo by nevercov ani modlárov.

Zachovávanie soboty, ktoré má svoj pôvod v raji, je tak staré ako sám svet. Sobotu zachovávali všetci patriarchovia od stvorenia sveta. Egypťskí dozorcovia nedovolili zotročeným Izraelcom zachovávať sobotu, preto do značnej miery stratili vedomie o jej posvätnosti. Prvé slová štvrtého prikázania sínajského zákona zneli: „*Pamätaj na sobotňajší deň, aby si ho zasvätil.*“, [2. Mojžišova 20,18](#). Tieto slová naznačujú, že zachovávanie soboty sa týmto prikázáním nezavádza, ale potvrdzuje jeho existencia od stvorenia sveta. Satan sa v snahe vymaniť Boha z mysle ľudí usiloval o zrušenie tohto významného pamätníka. Keby sa mu podarilo zaslepit' ľudí natoľko, že by na svojho Stvoriteľa zabudli, potom by neodolali moci zla a ľahko by sa stali jeho korist'ou.

Satan ako nepriateľ Božieho zákona bojuje proti každému prikázaniu Desatora. S veľkou zásadou lásky a vernosti Bohu, Otcovi všetkých, úzko súvisí zásada detinskej lásky a poslušnosti. Pohrdanie rodičovskou autoritou súvisí s pohrdaním Božou autoritou. Preto satan zvádza ľudí k znevažovaniu záväznosti piateho prikázania.

[248] Pohanské národy zanedbávali toto prikázanie. V mnohých národoch deti opúšťali svojich rodičov, alebo ich aj zabíjali, keď sa pre vysoký vek sami už nemohli postarať o seba. S matkou sa v niektorých rodinách zaobchádzalo krajne neúctivo; po manželovej smrti sa musela podriaďiť príkazu staršieho syna. Mojžiš prikázal deťom zachovávať poslušnosť voči rodičom; keď sa však Izraelci od Boha odvrátili, s ostatnými prikázaniami prestali zachovávať aj piate prikázanie.

Satan bol „*vrah od počiatku.*“, [Ján 8,44](#). Len čo získal moc nad ľudmi, podnecoval ich k vzájomnej nenávisti, vraždeniu a predovšetkým k odboju voči Božej moci. Porušovanie šiesteho prikázania urobil súčasťou svojho náboženstva.

Zvráteným chápaním Božej povahy zvädzal pohanské národy k názoru, že priazeň bohov si možno získať prinášaním ľudských obetí. S modloslužbou súvisia tie najzvrhlejšie krutosti. Pri jednom z takých krutých obradov museli deti pred modlami prechádzať cez oheň. Ak niektoré dieťa prešlo bez úhony, verili, že ich obeť bola prijatá. Nazdávali sa, že také dieťa má zvláštnu priazeň bohov, obdarúvali ho a po celý život si ho ctili. Taký človek nemohol byť potrestaný ani za najt'azší zločin. Ak však oheň dieťa popálil, jeho osud bol spečatený. Ľudia verili, že hnev bohov zmiernia smrťou

dieť ať a a potom ho ponúknu ako obeť. Podobné ohavnosti sa v čase veľkého odpadnutia čiastočne rozšírili aj medzi Izraelcami.

V mene náboženstva sa prestupovalo aj siedme prikázanie. K pohanskej modloslužbe patrili najbezuzdnejšie a najohavnejšie obrady. V predstavách ľudí boli sami bohovia nečistí a ich ctitelia sa oddávali nízkym vášňam. Šírili sa neresti a náboženské slávnosti sa vyznačovali všeobecnými verejnými ohavnosťami.

Mnohoženstvo má svoj počiatok už v ranom období ľudstva. Bol to jeden z hriechov, ktoré na predpotopný svet privolávali Boží trest. Po potope sa mnohoženstvo nanovo rozšírilo. Satanovo úsilie bolo zákerne premyslené: zvrátiť manželské zriadenie, oslabiť jeho záväzky a uvoľniť jeho posvätnosť. Satan už horšie nemohol znetvorit' Boží obraz v človekovi a dokorán otvoriť dvere hriechu a neresti.

Satan sa od začiatku veľkého sporu usiloval nahovoriť ľuďom, že Božia povaha je celkom iná, a vyvolať v nich vzburu proti Božiemu zákonu. Zdalo sa, že jeho dielo je korunované úspechom. Mnohí uverili satanovmu podvodu a postavili sa proti Bohu. Božie zámery sa však uskutočňujú aj napriek pôsobeniu zla. Boh zjavuje všetkým rozumovým bytostiam svoju spravodlivosť a zhovievavosť. Pod vplyvom satana a jeho zvodov hreší celé ľudstvo proti Božiemu zákonu, ale obeťou Božieho Syna sa otvorila cesta, ktorou sa ľudstvo môže vrátiť späť k Bohu. Kristova milosť umožňuje, aby ľudia poslúchali Otcove zákony. Boh si v každom čase, i v období odpadnutia a vzbury, vyberá svojich verných, čo v srdci nosia jeho zákon. (Pozri [Izaiáš 51,7.](#))

[249]

Satan podvodne zviedol mnohých anjelov. Dosiaľ pokračuje vo svojom diele medzi ľuďmi na zemi a tak to bude až do konca. Keby otvorene priznal, že bojuje proti Bohu, ľudia by boli obozretní. Satan sa však maskuje, pravdu mieša s bludom. Najnebezpečnejšie bludy sú tie, v ktorých je zrno pravdy. Mnohí ľudia takým bludom uveria a pod ich vplyvom hynú. Takto satan strháva svet na svoju stranu. Príde však deň, keď jeho víťazstvom bude navždy koniec.

Boh porazí vzburu, keď naplno odhalí satanovu činnosť, ktorú tak dlho vykonával skryto. Všetkým rozumovým tvorom budú zjavné výsledky satanovej vlády, plody jeho pôsobenia, ktoré sú dôsledkom znevažovania Božích ustanovení. Boží zákon bude obhájený. Ukáže sa, že každé Hospodinovo počínanie malo na zreteli

večné blaho jeho ľudu a dobro všetkých stvorených svetov. Nakoniec aj sám satan pred celým vesmírom potvrdí spravodlivosť Božieho zákona a Božej vlády.

Nie je ďaleko čas, keď Boh zakročí, aby obhájl svoju urážanú zvrchovanosť. „*Hospodin vychádza zo svojho miesta, aby potrestal nepravosť obyvateľov zeme.*„ [Izaiáš 26,21](#). „*Kto znesie deň jeho príchodu? Kto obstojí, keď sa objaví?*„ [Malachiáš 3,2](#). Izraelci sa pre svoju hriešnosť nesmeli priblížiť k vrchu, keď naň hodlal zostúpiť Boh, aby oznámil svoj zákon, lebo by ich bola spálila jeho majestátna prítomnosť. Ak Boh takými prejavmi svojej moci vyznačil miesto, ktoré si zvolil na vyhlásenie svojho zákona, aké strašné bude potom jeho vystúpenie, keď príde súdiť svet podľa svojich svätých prikázaní. Ako znesú jeho majestát v deň konečnej odplaty tí, čo pošliapávajú jeho autoritu. Desivé výjavy zo Sínaja naznačujú ľuďom scénu posledného súdu. Hlas trúby vyzýval Izraelcov na stretnutie s Bohom. Hlas archanjela a zvuk Božej trúby zaznie po celom svete ako výzva všetkým živým i mŕtvym, aby prišli pred svojho Sudcu. Otec a Syn boli na Sínaji v sprievode veľkého zástupu anjelov. V deň veľkého súdu príde Kristus „*v sláve svojho Otca so svojimi anjelmami.*„ [Matúš 16,27](#). Posadí sa na slávny Boží trón a zhromažďia sa pred ním všetky národy.

[250] Keď sa nad Sínajom prejavila Božia prítomnosť, celý Izrael videl Hospodinovu slávu ako spaľujúci oheň. Keď príde Kristus vo svojej sláve so svätými anjelmami, celá zem vzplanie strašným jasom jeho prítomnosti. „*Prichádza Boh náš, nemlčí; oheň pustoší pred ním a vôkol neho to veľmi buráca. On zhora volá na nebo a na zem, aby súdil svoj ľud.*„ [Žalm 50,3.4](#). Predchádzať ho bude ohnivý prúd, ktorý svojou žiarou roztaví prvky zeme a spáli všetko, čo je na nej. Pán Ježiš sa zjaví „*s anjelmami svojej moci, aby v ohnivom plameni potrestal tých, čo nepoznajú Boha, aj tých, čo odporujú evanjeliu.*„ [2. Tesaloničanom 1,7.8](#).

Od stvorenia človeka nebolo vidieť tak zjavnú Božiu moc, akej svedkom bol Sínaj pri vyhlásení zákona. „*Triasla sa zem a nebo vydávalo rosu pred Bohom, pred Bohom Izraela chvel sa Sínaj.*„ [Žalm 68,9](#). Za najstrašnejšieho chvenia prírody z oblaku zaznel Boží hlas ako zvuk trúby. Vrch sa otriasal od základu až k vrcholu a hrôzou bledí a vydesení Izraelci padali tvárou k zemi. Ten, ktorého hlas zatriasol zemou, oznámil: „*Ešte raz zatrasiem nielen zemou,*

ale aj nebom., [Židom 12,26](#). V Písme čítame: „*Hospodin zahromží z výsosti, zahrmlí zo svojho svätého príbytku.*“, „*Zachvejú sa nebesá i zem.*“, [Jeremiáš 25,30](#); [Joel 3,16](#) (ROH); [Joel 4,16](#) (ECAV). V ten veľký deň nebo sa stiahne „*ako keď sa zvinie kniha.*“, [Zjavenie Jána 6,14](#). Každý vrch i každý strom sa pohne zo svojho miesta. „*Zem sa zakláti, zapotáca ako opilec a zakolíše sa ako koliba. Ťažko doľahne na ňu jej previnenie, takže padne a nepovstane viac.*“, [Izaiáš 24,20](#).

„*Preto ochabnú všetky ruky... a zbledne každá tvár; a každé ľudské srdce zmalátnie. Zdesia sa, krčie a bolesti ich zachvátia.*“, „*Potrescem svet pre jeho nešľachetnosť a bezbožných pre ich vinu. Urobím koniec pýche spupných a znížim povýšenosť tyranov.*“, [Izaiáš 13,7.8.11](#); [Jeremiáš 30,6](#).

Keď sa Mojžiš vrátil z Božej prítomnosti, kde prijal dosky svedectva, hriešny Izrael nemohol znieť svetlo, ktoré mu vyžarovalo z tváre. O to menej budú môcť hriešnici pohliadnuť do tváre Božieho Syna, keď sa zjaví v sláve svojho Otca v sprievode všetkých nebesťanov, aby súdil priestupníkov svojho zákona a tých, čo odmietajú jeho ponuku zmierenia. Tí, čo nedbajú na Boží zákon a znevažujú Kristovu krv, „*králi zeme i veľmoži a vojvodcovia, boháči a mocní*“, sa skryjú „*v jaskyniach a horských bralách*“, a vyzvú vrchy a skaly: „*Padnite na nás, skryte nás pred tvárou Sediaceho na tróne a pred Baránkovým hnevom, lebo prišiel veľký deň ich hnevu; a kto bude môcť obstáť?*“, [Zjavenie Jána 6,15-17](#). „*V ten deň človek zahodí krtom a netopierom svojich strieborných bôžikov i svojich zlatých bôžikov, ktoré zhotovil, aby sa im klaňal; aby vliezol do skalných trhlín a do bralných roklín z hrôzy pred Hospodinom a pred jasom jeho veleby, keď povstane, aby otriasol zemou.*“, [Izaiáš 2,20.21](#).

Potom bude zrejmé, že satanovu vzburu proti Bohu ukončí jeho vlastná záhuba. Zahynú s ním všetci jeho nasledovníci. Satan ľuďom navrával, že prestúpenie prinesie mnoho dobrého; nakoniec sa však ukáže, že „*mzdou hriechu je smrť*“, [Rimanom 6,23](#). „*Prichádza deň horiaci ako pec. Vtedy sa stanú všetci spupní a všetci, ktorí páchajú bezbožnosť, slamou a prichádzajúci deň ich spáli – vraví Hospodin mocnosť. Nezanechá koreňa ani vetvy*“, [Malachiáš 4,1](#) (ROH); [Malachiáš 3,19](#) (ECAV). Satan, koreň každého hriechu, i všetci, čo pášu zlo a sú jeho ratoľami, zahynú. Skončí sa hriech so všetkým utrpením a záhubou, ktorú spôsobil. Žalmista hovorí: „*Karhal si pohanov a bezbožného si zahubil, na večné veky si vytrel*

ich meno. Nepriateľom je koniec; troskami sú na večnosť’.,, [Žalm 9,6.7.](#)

Božie deti sa však pri Božom súde nemusia báť: „*Hospodin je svojmu ľudu útočiskom a pevnosťou pre Izraelcov.*,, [Joel 3,16](#) (ROH); [Joel 4,16](#) (ECAV). Deň, ktorý bude priestupníkom Božieho zákona dňom hrôzy a záhuby, poslušným bude „*nevýslovnou radosťou, plnou slávy.*,, [1. Petra 1,8](#). Hospodin hovorí: „*Zhromaždite ku mne mojich zbožných, čo uzavreli so mnou zmluvu pri obeti! Nebesá budú hlásať jeho spravodlivosť, lebo sám Boh je sudcom.*,, [Žalm 50,5.6.](#) „*Potom zase uvidíte rozdiel medzi spravodlivým a bezbožným, medzi tým, kto Bohu slúži, a tým, kto mu neslúži.*,, [Malachiáš 3,18.](#) „*Čujte ma, vy, ktorí poznáte spásu, ľudu, ktorý v srdci nosí moju náuku!*,, „*Beriem ti z rúk čašu omámenia a kalich môjho hnevu; nebudeš ho už viac piť.*,, „*Ja, ja som vašim Tešiteľom!*,, [Izaiáš 51,7.22.12.](#) „*Lebo keby sa aj vrchy pohli a pahorky sa klátili, moja milosť sa nepohne od teba, ani moja zmluva pokoja sa neskláti, hovorí Hospodin, ktorý sa zmilúva nad tebou.*,, [Izaiáš 54,10.](#)

Výsledkom slávneho plánu vykúpenia bude návrat sveta do náručia Božej milosti. Všetko, čo hriech zmaril, bude obnovené. Vykúpený bude nielen človek, ale aj zem, aby sa stala večným príbytkom poslušných. Šesť tisíc rokov bojuje satan, aby sa zem stala jeho trvalým vlastníctvom. Splní sa pôvodný Boží stvoriteľský zámer. „*Svätí Najvyššieho dostanú kráľovstvo a udržia kráľovstvo na večnosť, na večné veky.*,, [Daniel 7,18.](#)

„*Od slnka východu až po západ bude pochválené meno Hospodinovo.*,, [Žalm 113,3.](#) „*V ten deň bude Hospodin jediný a jeho meno jediné.*,, „*Hospodin bude kráľom nad celou zemou.*,, [Zachariáš 14,9.](#) V Písme čítame: „*Hospodine, naveky pevne stojíš v nebesiach tvoje slovo.*,, „*Jeho všetky rozkazy sú hodnoverné, na večné veky upevnené pravdivo a správne.*,, [Žalm 119,89; 111,7.8.](#) „*Sväté ustanovenia, ktoré satan nenávidí a chce ich odstrániť, bude čtiť celý očistený vesmír.*,, „*Lebo ako zem vyháňa svoje výhonky a ako záhrada dáva vzklíčiť svojmu osivu, tak Hospodin dá vyrásť spásu i chvále pred všetkými národmi.*,, [Izaiáš 61,11.](#)

Keď bol Mojžiš na vrchu, dostal od Boha príkaz: „*Nech mi postaví svätyňu a budem bývať uprostred nich.*“, 2. Mojžišova 25,8. Okrem toho dostal aj pokyny na výstavbu tohto svätostánku. Svojím odpadlivosťou sa Izraelci pripravili o požehnanie Božej prítomnosti a znemožnili tým aj rýchlu výstavbu svätostánku pre Hospodina. Keď ich Boh znova prijal na milosť, veľký vodca začal plniť tento Boží príkaz.

Boh sám si pri stavbe svätostánku vybral mužov obzvlášť múdrych a zručných. On sám dal Mojžišovi plán tejto stavby s podrobnými údajmi o jeho veľkosti a tvare, o materiáli, ktorý treba použiť i o každom kuse zariadenia, ktoré bude k svätostánku patriť. Svätyňa zhotovená ľudskou rukou mala byť „*podobou nebeských vecí*“, (Židom 9,23), zdobnenou napodobeninou nebeského chrámu, v ktorom Kristus, náš Veľkňaz, koná príhovornú službu v záujme hriešnikov, keď predtým obetoval za nich svoj život. Hospodin ukázal Mojžišovi na vrchu nebeskú svätyňu a prikázal mu, aby všetko urobil podľa a zjaveného vzoru. Všetky tieto pokyny Mojžiš starostlivo zaznamenal a oznámil ich predstaviteľom ľudu.

Na stavbu svätostánku bola nutná rozsiahla a nákladná príprava. Bolo treba obstarat' množstvo najdrahšieho a najvzácnejšieho materiálu. Hospodin však prijíma len dobrovoľné obete. Mojžiš opakoval zhromaždenému ľudu Boží príkaz: „*Pozdvihované dávky vyberte pre mňa od každého, kto chce dobrovoľne dať.*“, Základným predpokladom pri výstavbe svätostánku Najvyššiemu bola oddanosť Bohu a ochota obetovať.

Všetok ľud vyslovil jednomyselný súhlas. „*Potom prišiel každý, koho tiahlo srdce a koho viedol ochotný duch; prinášali Hospodinovi dávky na práce na svätostánku, na všetku jeho službu a na posvätné rúcha. Potom prichádzali mužovia i ženy, každý ochotného srdca a prinášali sponky, náušnice, pečatné prstene a náramky, všetky druhy zlatých predmetov a každý obetoval Hospodinovi dávku zo zlata. Každý, kto mal pri sebe modrý a červený purpur, karmazín, jemný*

l'an a koziu srst', baranie kože sfarbené do červena a jazvečie kože, priniesol to. Každý, kto prinášal dávky, striebro a med', prinášal to ako dávku Hospodinovi, a každý, kto mal akáciové drevo pri sebe na rozličné práce a služby, doniesol ho.

[253] Každá schopná žena priadla vlastnými rukami a čo napriadla, doniesla; modrý a červený purpur, karmazín a jemný l'an; všetky ženy, ktoré srdce viedlo k zručnosti, spriadali koziu srst'. Kniežatá donášali ónyxové kamene a drahokamy na vykladanie efódu a náprsníka, balzam a olej na svietenie, i olej na pomazanie a voňavé kadidlo.,, 2. Mojžišova 25,2; 35,21-28.

Starí i mladí, muži, ženy i deti prinášali dary a obete ešte aj počas výstavby svätostánku. Keď vedúci stavby videli, že materiálu je viac, než môžu spotrebovať, Mojžiš dal oznámiť všetkým obyvateľom tábora: „Ani muž, ani žena nech už nepripravujú nič na dávku pre svätyňu. Vtedy l'ud prestal prinášať'.,, 2. Mojžišova 36,6. Reptanie Izraelcov i Božie súdy ako trest za ich hriechy sú výstražným záznamom pre ďalšie pokolenia. Príkladom hodným nasledovania je však ich oddanosť, horlivosť a štedrosť. Tí, čo radi slúžia Bohu a vážia si požehnanie jeho svätej prítomnosti, prejavia podobnú obetavosť pri stavbe príbytku, kde sa s ním môžu stretávať. Ochetne obetujú Hospodinovi to najlepšie, čo majú. Dom postavený Hospodinovi by nemal byť zadĺžený, pretože to Boha zneuctieva. Čiastka potrebná na dokončenie diela by sa mala zozbierať z dobrovoľných darov, aby vedúci stavby mohli povedať podobne ako stavitelia svätostánku: „Nech už neprinášajú nič pre dávku pre svätyňu.,,

Svätostánok bol postavený tak, že sa dal rozobrať a Izraelci ho mohli na svojej púti niesť so sebou. Bol pomerne malý, tridsať lakt'ov dlhý a desať lakt'ov široký a vysoký. Bola to však nádherná stavba. Celý stan aj s vnútorným zariadením bol z akáciového dreva, ktoré bolo zo všetkých sínajských drevín najtrvácnejšie. Steny boli z kolmých dosák na strieborných podstavcoch pospájané stĺpikmi a sponami. Všetko bolo dôkladne pozlátené a celá stavba vyzerala ako zo samého zlata. Strechu tvorili štyri prikrývky. Najspodnejšia bola „zo súkaného l'anu, modrého a červeného purpuru, z karmazínu s cherubínmi.,, Mali ich urobiť „ako tkáčske umelecké dielo.,, 2. Mojžišova 26,1. Ostatné tri prikrývky boli z kože srsti, z červeno farbených baraních koží a z koží jazvečích. Opony boli urobené tak, že stánok bezpečne chránili.

Svätostánok mal dve časti – svätyňu a veľ'svätyňu – oddelené vzácnou a skvostnou oponou, visiacou na drevených pozlátaných stĺpoch. Podobná opona uzatvárala vchod do prvého oddelenia. Tieto opony spolu s vnútornou prikrývkou vytvárali súlad tých najkrajších farieb: belasej, purpurovej a šarlátovej. K nádhernej výzdobe svätostánku patrili aj do závesov umelecky votkaní zlatí a strieborní cherubi, predstavujúci anjelov, ktorí slúžia v nebeskom svätostánku i Božiemu ľudu na zemi.

[254]

Okolo svätostánku bola „*predsieň*„. Tak sa nazýval otvorený priestor ohradený závesmi či oponami z jemného plátna, ktoré viseli na medených stĺpoch. Vchod do predsieni bol na východnej strane a zastierali ho umelecky zhotovené závesy z drahocenného materiálu, aj keď neboli tak nádherné ako tie vo svätyni. Závesy predsieni siahali len do polovice výšky stien svätyne, takže ľud mohol zvonka zreteľne vidieť celú stavbu. Hneď pri vchode do predsieni stál medený oltár pre spaľované obete. Na ňom sa spaľoval i všetky zápalné obete prinášané Hospodinovi. Rohy oltára sa kropili zmiernou krvou. Medzi oltárom a vchodom do svätostánku bolo medené umývadlo zhotovené zo zrkadiel, ktoré obetovali izraelské ženy. V umývadle si budú kňazi umývať ruky a nohy, kedykoľvek vstúpia do svätyne, alebo prídu k oltáru a budú obetovať Hospodinovi spaľované obete.

V prvom oddelení svätostánku – vo svätyni – bol stôl na posvätné „*predkladné*„ chleby, stál na severnej strane. Bol ozdobne vyložený a potiahnutý rýdzim zlatom. Na tento stôl položili kňazi každú sobotu dvanásť chlebov do dvoch stĺpcov a posypali ich kadidlom. Tieto chleby sa pokladali za posvätné a kňazi ich potom museli zjesť. Na južnej strane stál sedemramenný svietnik so siedmimi lampami. Jeho ramená boli vyzdobené umelecky vypracovanými rytinami kvetov podobných ľaliám; celý svietnik bol zhotovený z jediného kusa zlata. V svätostánku nebolo okien, a preto sa všetky lampy nezhasínali naraz, ale striedavo svietili vo dne i v noci. Hneď pred oponou, oddeľujúcou svätyňu od veľ'svätyne, miesta Božej prítomnosti, stál zlatý kadidlový oltár. Na tomto oltári kňaz každé ráno a každý večer páčil kadidlo. Rohy oltára sa potierali krvou obete za hriešnikov a na veľký Deň zmierenia bol oltár krvou pokropeý. Oheň na tomto oltári zapálil sám Hospodin a bolo ho treba starostlivo udržiavať. V posvätných priestoroch svätostánku sa vo dne i v noci šírila vôňa posvätného kadidla, ktorú bolo cítiť aj v širokom okolí.

Za vnútornou oponou bola veľ'svätyňa – svätyňa svätých – ako spojovací článok medzi nebom a zemou. Tam sa symbolicky konal obrad zmierenia a kňazského príhovoru za ľ'ud. V tomto oddelení bola truhla zmluvy z akáciového dreva, zvonku i znútra potiahnutá zlatom, okolo ktorej bola zlatá obruba. Slúžila ako schránka na uloženie kamenných dosák, na ktoré sám Boh napísal desať prikázaní. [255] Preto sa nazývala aj truhlou Božieho zákona alebo truhlou zmluvy, pretože týchto desať prikázaní bolo základom zmluvy medzi Bohom a Izraelcami.

Vrchnák posvätnéj truhly zmluvy, nazývaný „zľ'utovnica,, bol vyrobený z jedného kusa zlata a po oboch stranách boli na ňom zlatí cherubi. Každý z nich mal jedno krídlo rozpäté nahor a jedným si zakrýval telo na znamenie úcty a pokory. (Pozri [Ezechiel 1,11.](#)) Tváre mali obrátené k sebe s úctivým pohľ'adom na truhlu zmluvy. Tým bola zvýraznená úcta nebešť'anov k Božiemu zákonu, ako aj ich záujem o plán vykúpenia.

Boh nad vrchnákom zjavoval svoju prítomnosť a medzi cherubínmi prejavoval svoju vôľ'u. Veľ'kňazovi občas oznamoval Božie posolstvo aj hlas z oblaku. Inokedy svetlo osvietilo anjela po pravej strane na znamenie súhlasu alebo prijatia; inokedy spočinul tieň alebo mrak na anjelovi po ľ'avej strane, čo znamenalo nesúhlas alebo odmietnutie. Boží zákon uložený v truhle zmluvy bol slávnym zákonníkom spravodlivosti a práva. Tento zákon vynášal rozsudok smrti nad hriešnikom. Nad zákonom však bola „zľ'utovnica,, nad ktorou sa zjavovala Božia prítomnosť a z ktorej kajúcemu a po zmierení túžiacemu hriešnikovi prichádzalo odpustenie. Podobne aj v Kristovom spásnom diele, znázornenom službou v svätostánku, „*milosť a vernosť sa stretnú, spravodlivosť a pokoj sa pol'úbia.*,, [Žalm 85,11.](#)

Nieto slov na vystihnutie krásy vo vnútri svätostánku – pozlátené steny, ktoré odzrkadľ'ovali svetlo zlatého svietnika, lesklé farby bohato zdobených opôn s votkanými žiariacimi anjelmi, stôl a kadidlový oltár, všetko sa jagalo zlatom. Za druhou oponou bola posvätná truhla zmluvy s jej tajuplnými cherubmi a nad tým posvätný oblak, viditeľ'né zjavenie Hospodinovej prítomnosti. To všetko je len slabý pozemský odlesk nádhery Božieho chrámu v nebi, kde sa ako vo veľ'kej ústredni koná Spasiteľ'ovo dielo v záujme ľ'udí.

Výstavba svätostánku trvala približne pol roka. Potom Mojžiš prezrel všetku prácu staviteľov a porovnal ju so vzorom, ktorý dostal na vrchu, a s pokynmi, ktoré mu dal Boh. „Urobili ju tak, ako Hospodin prikázal... A Mojžiš ich požehnal.,, 2. Mojžišova 39,40. Na posvätnú stavbu sa prišli pozrieť zástupy Izraelcov. Keď si svätostánok s úctou a s uspokojením prehladli, objavil sa nad ním oblačný stĺp, znížil sa a zahalil ho. „Sláva Hospodinova naplnila príbytok.,, 2. Mojžišova 40,34. Boh sa v ňom prejavil tak majestátne, že ani Mojžiš nemohol doň vstúpiť. Ľud sledoval s hlbokým pohnutím znamenie, že Boh ich dielo prijal. Nebolo však počuť nijaké hlučné prejavy radosti. Všetkých ovládla posvätná bázeň a od štastia nad tým, že Boh zostúpil medzi nich, nezadržali slzy radosti a ticho vyjadrovali úprimnú vd'ačnosť.

[256]

Boh zveril službu vo svätyni kmeňu Léviho. Kedysi na začiatku býval každý muž kňazom vo svojej domácnosti. Za Abraháma býval podľa práva prvorodenstva kňazom najstarší syn. Namiesto prvorodených Izraelcov prijal teraz Hospodin do služby v svätostánku pokolenie Lévijskov. Touto výraznou poctou ocenil ich vernosť, ktorú prejavili tým, že v službe Bohu neochabli a že uskutočnili Boží súd, keď ostatní odpadli od Boha a uctievali zlaté teľa. Kňazstvo však zostalo vyhradené rodine Áronovej. V svätostánku smel Hospodinovi slúžiť len Áron a jeho synovia; ostatným príslušníkom kmeňa bola zverená starosť o svätostánok a o jeho zariadenie. Mali tiež pomáhať kňazom pri bohoslužbe. Nesmeli však obetovať, páliť kadidlo ani hľadiet na posvätné veci, ak neboli zastreté.

Kňazi museli nosiť zvláštne rúcho, aby sa zvýraznil ich úrad. Mojžiš dostal príkaz: „Zhotov posvätné rúcho svojmu bratovi Áronovi na česť i ozdobu.,, 2. Mojžišova 28,2. Obyčajné kňazské rúcho bolo zhotovené z bieleho plátna tkaného vcelku. Siahalo takmer na päty a okolo pása ho držal opasok z bieleho plátna, vyšívany belaso, purpurovo a červeno. Doplnkom vrchného rúcha kňazov bol ľanový turban podobný vysokému klobúku. Mojžiš počul pred horiacim krom výzvu, aby si zobul obuv z nôh, lebo miesto, na ktorom stál, bola posvätná pôda. Ani kňazi nesmeli vstupovať do svätostánku obutí, aby prach usadený na sandáloch neznesvätil posvätné miesto. Pred vstupom do svätostánku museli nechať obuv v predsieni a skôr ako v Božom príbytku alebo pri obetnom oltári začali konať službu,

museli si umyť ruky i nohy. Tým si stále pripomínali, že pri vstupe do Božej prítomnosti musia byť dôkladne čistí.

Veľkňaz mal umelecky zhotovený odev z drahej látky, čo zodpovedalo jeho vznešenému postaveniu. Na ľanovom rúchu obyčajného kňaza nosil veľkňaz modrý plášť tkaný vcelku, ktorý bol na podolku striedavo lemovaný zlatými zvončekmi a granátovými jablkami z modrého a červeného purpuru a z karmazínu. Na ňom nosil efód (náramenník) – kratšie rúcho zlatej, belasej, purpurovej, karmazínovej a bielej farby, prepásané umelecky zhotoveným opaskom tých istých farieb. Efód bol bez rukávov a na oboch horných okrajoch mal vsadené dva ónyxové drahokamy, do ktorých boli vyryté mená dvanástich izraelských kmeňov.

[257] Veľkňaz nosil na efóde náprsník, najposvätnejšiu časť kňazského oblečenia. Bol zhotovený z tej istej látky ako efód. Táto ozdoba štvorcového tvaru visela na belasej šnúre so zlatými krúžkami a spočívala kňazovi na prsiach. Náprsník vyplňali rôzne drahé kamene podobné tým, čo tvoria základ Božieho mesta. V obrube bolo dvanásť kameňov, zasadených do zlata a uložených v štyroch radoch; aj na nich boli vyryté mená dvanástich kmeňov ako v drahokamoch náramenníka. Hospodinov príkaz znel: „*Tak nech Áron nosí mená Izraelcov na náprsníku pre súdne výroky na svojom srdci ako stálu pripomienku pred Hospodinom.*“, [2. Mojžišova 28,29](#). Podobne aj náš Najvyšší kňaz Kristus, ktorý svojmu Otcovi ponúka vlastnú krv za hriešnika, nesie na svojom srdci meno každého kajúceho a veriaceho človeka. Žalmista hovorí: „*Ja som úbohý a chudobný, ale Pán myslí na mňa.*“, [Žalm 40,18](#).

Vpravo i vľavo od náprsníka boli dva veľké kamene neobyčajného lesku. Nazývali sa urím a tumím. Pomocou nich Hospodin prostredníctvom veľkňaza oznamoval svoju vôľu. Keď mal o niečom rozhodnúť sám Hospodin, vtedy svetelný kruh na pravom kameni bol znamením súhlasu alebo schválenia; ak bol kameň vľavo zatienený, bol to znak nesúhlasu alebo odmietnutia.

Veľkňaz nosil na hlave biely plátený turban, na ktorom bol belasou stuhou pripevnený zlatý posvätný diadém s nápisom: „*Svätý Hospodinovi.*“, [2. Mojžišova 28,36](#). Všetko, čo súviselo s oblečením a správaním veľkňaza, malo prítomným pripomínať Božiu svätosť, posvätnosť bohoslužby a čistotu, ktorá sa vyžaduje od všetkých, čo prichádzajú do Božej prítomnosti. Nielen sama svätyňa, ale aj služba

kňazov mala „*slúžiť obrazu a tieňu nebeskej skutočnosti*„. [Židom 8,5](#). Pre svoj veľký význam dal Hospodin prostredníctvom Mojžiša veľa mi presné a podrobné pokyny o každej časti tejto symbolickej služby. Vo svätostánku sa konala dvojaká služba: „*každodenná a výročná*„. Každodenná služba sa vykonávala v predsieni pri obetnom oltári a vo svätyni; výročná služba sa konala vo veľsvätyni.

Vnútro veľsvätyne nesmel okrem veľkňaza zahliadnuť žiaden smrteľník. Veľkňaz mohol do nej vstúpiť len raz v roku, a to po dôkladnej obradnej príprave. Kým on úzkostlivo vstupoval do veľsvätyne pred Hospodina, ľud v zbožnom tichu s povzneseným srdcom a s vrúcnou prosbou o Božie požehnanie očakával jeho návrat. Veľkňaz pred zľutovnicou prosil Boha za celý Izrael o zmierenie a Boh sa s ním stretol v oblaku slávy. Ak sa stalo, že veľkňaz sa vo veľsvätyni zdržal dlhšie než obvykle, ľud mal obavu, či ho Božia sláva za ich alebo za jeho hriechy nepotrestala smrťou. Vo svätostánku sa každodenne prinášala ranná i večerná obet', na zlatom oltári sa páliło kadidlo a za jednotlivé hriechy sa prinášali zvláštne obeť. Okrem toho boli aj obeť za osobné hriechy. Zvláštne obrady sa konali v sobotu, pri novomesiaci a pri iných výročných sviatkoch.

[258]

Každé ráno a každý večer bol na oltári jednoročný baránok na znak každodennej oddanosti Izraelcov Hospodinovi a ich stálej závislosti od zmiernej krvi Božieho Syna. Podľa výslovného Božieho príkazu mala byť každá obet', prinesená do svätostánku, „*bez chyby*„. [2. Mojžišova 12,5](#). Kňazi museli každé obetné zviera dôkladne prehliadnuť a odmietnuť to, ktoré malo nejakú chybu. Len obet' „*bez chyby*„ mohla byť symbolom dokonalej čistoty Krista, ktorý sa sám obetoval ako „*bezúhonný a nepoškrvnený Baránok*„. [1. Petra 1,19](#). Zmienkou o týchto obetiach apoštol Pavol chcel znázorniť, akí majú byť Kristovi nasledovníci. Píše: „*Bratia, pre Božie milosrdenstvo vás prosím, aby ste svoje telá prinášali ako živú, svätú, Bohu milú obet', ako svoju duchovnú bohoslužbu*„. [Rimanom 12,1](#). Mali by sme sa plne venovať Božej službe a dbať o to, aby naša obet' bola čo možno najdokonalejšia. Boh sa spokojí len s tým najlepším, čo môžeme ponúknuť. Kto miluje Boha celým srdcom, ochotne mu zasväťí svoj život a zo všetkých síl sa vynasnaží žiť podľa prikázaní, ktoré rozvíjajú jeho schopnosti, aby mohol plniť Božiu vôľu.

Pri obetovaní kadidla sa kňaz priblížil k Božej prítomnosti viac než v ostatných obradoch každodennej bohoslužby. Keď že vnútorná

opona svätostánku nesiahala až k stropu stavby, Božiu slávu, ktorá sa zjavovala nad zľ'utovnicou, bolo možno čiastočne vidieť z prvého oddelenia svätostánku. Keď kňaz obetoval Hospodinovi kadidlo, hľ'adel smerom k truhle zmluvy. Keď sa dym kadidla vzniesol, Božia sláva zostúpila na zľ'utovnicu a naplnila veľ'svätyňu. Božia prítomnosť často naplnila obe oddelenia tak, že kňaz musel cúvnuť až k vstupnej opone svätostánku. Kňaz popri tomto symbolickom obrade hľ'adel vierou na zľ'utovnicu, ktorú však nemohol vidieť. Podobne sa má aj dnešný Boží ľ'ud v svojich modlitbách utiekať ku Kristovi, svojmu Veľ'kňazovi, ktorý sa v nebeskom svätostánku prihovára za nás, aj keď ho nevidíme.

[259] Kadidlo, ktorého dym sa vznášal k Bohu s modlitbami Izraela, symbolizuje Kristove zásluhy, jeho príhovor za ľ'udí i jeho dokonalú spravodlivosť, ktorú Boh hriešnikovi pripočítava na základe viery. Boh len na jej základe môže prijať bohoslužbu hriešnikov. Pred oponou veľ'svätyne stál kadidlový oltár ustavičného príhovoru, pred svätyňou bol oltár stálej možnosti zmierenia. Izraelci sa mohli priblížiť k Bohu prostredníctvom krvi a kadidlovej vône. Tieto symboly znázorňovali jediného Prostredníka, skrze ktorého sa hriešnici môžu priblížiť k Hospodinovi a len jeho prostredníctvom môže kajúcny hriešnik dosiahnuť milosť a spásu.

Keď kňazi prišli ráno alebo večer do svätyne a pálili kadidlo, bola už pripravená denná obeť, ktorá sa mala obetovať na oltári v predsieni svätostánku. Bola to chvíľ'a, keď sa veriaci zhromaždili pred svätostánok a rozjímali. Skôr ako prostredníctvom kňaza a jeho bohoslužby prišli do Božej prítomnosti, spytovali si svedomie a vyznávali svoje hriechy. Obrátení tvárou k svätyňi spoločne sa ticho modlili. Ich prosby sa s vôňou kadidla vznášali k Bohu a ich viera sa utiekala k zásluhám prisľ'úbeného Vykupiteľ'a, ktoré znázorňovala zmierna obeť. Chvíle rannej a večernej obete sa pokladali za posvätné a neskôr sa v celom izraelskom národe stali bohoslužobným časom. Keď sa Židia po stáročiach ako bezdomovci rozišli do cudzích krajín, v určenú hodinu sa vždy obracali tvárou k Jeruzalemu a vysielali svoje modlitby k Bohu Izraela. Táto ich tradícia je pre kresť'anov príkladom rannej a večernej modlitby. Boh odsudzuje formálne a bezduché obrady; rád však hľ'adí na tých, čo ho milujú a ráno i večer sa skláňajú pred ním, prosia o odpustenie spáchaných neprávostí a o jeho požehnanie.

Posvätný chlieb sa vždy predkladal Hospodinovi ako stála obeť. Patrila teda ku každodennej obeti. Bol to posvätný chlieb alebo „*chlieb prítomnosti*„ (2. Mojžišova 25,30), lebo bol ustavične pred Božou tvárou. Predstavoval skutočnosť, že človek svojimi telesnými i duchovnými potrebami je stále závislý od Boha a že ich môže dostať len skrze Krista. Boh živil Izraelcov na púšti chlebom z neba a Izraelci boli ustavične závislí od toho, čo z Božej štedrosti dostali v obžive časnej i v budúcom požehnaní. Manna i posvätný chlieb symbolizujú Krista, ten živý Chlieb, ktorý je za nás stále v Božej prítomnosti. Kristus sám hovorí: „*Ja som živý chlieb, ktorý zostupuje z neba.*„ Ján 6,51. Chlieb sa posýpal kadidlom. Každú sobotu sa vymieňal za čerstvý a kadidlo sa na pamiatku spaľovalo na oltári pred Hospodinom.

Najdôležitejšími obeťami pri každodennej bohoslužbe boli obeť za jednotlivcov. Kajúci hriešnik priviedol svoju obeť k dverám svätostánku, položil ruku na hlavu obetného zvieraťa a vyznal svoje hriechy. Tým svoje viny symbolicky preniesol na nevinnú obeť. Keď potom zviera sám zabil, kňaz preniesol krv do svätyne a kropil pred oponou, za ktorou bola truhla zmluvy so zákonom, ktorý hriešnik prestúpil. Týmto obradom sa hriech prostredníctvom krvi obrazne dostal do svätyne. Niekedy sa krv do svätyne neprenášala. V tom prípade musel kňaz zjesť mäso, pretože Áronovým synom Mojžiš prikázal: „*(Boh)... ju dal vám, aby ste zbor zbavili viny.*„ 3. Mojžišova 10,17. Obidva obrady znázorňovali prenesenie hriechu z kajúcnika do svätostánku.

[260]

Tieto obrady sa konali každodenne po celý rok. Hriechy Izraela, ktoré sa takto prenášali do svätostánku, znesväcovali posvätné miesta a na odstránenie hriechu z nich bol potrebný zvláštny úkon. Na Boží príkaz sa teda musel za každé oddelenie i za oltár vykonať obrad zmierenia, aby sa „*očistili od nečistôt Izraelcov*„ (Pozri 3. Mojžišova 16,19.)

Raz v roku, na veľký Deň zmierenia, vošiel veľkňaz do veľsvätyne, aby svätostánok očistil. Týmto obradom sa uzavrel ročný bohoslužobný cyklus.

V Deň zmierenia priviedli k dverám svätostánku dvoch mladých kozlov a potom o oboch hodili žreb, „*jeden žreb pre Hospodina a druhý pre Azázela*„. Kozol, na ktorý pripadol prvý žreb, bol zabitý ako obeť za hriechy ľudu. Kňaz potom jeho krv vniesol za oponu a

kropil ňou zľ utovnicu. „*Tak nech vykoná obrad zmierenia za svätyňu pre všetky nečistoty Izraelcov a pre ich priestupky so všetkými ich hriechmi; tak nech urobí aj so svätostánkom, ktorý stojí medzi nimi uprostred ich nečistôt.*„, [3. Mojžišova 16,16](#).

„*Áron nech položí obe svoje ruky na hlavu živého kozla a vyzná nad ním všetky viny Izraelcov, i všetky ich priestupky so všetkými ich hriechmi. Keď ich tak zloží na hlavu kozla, nech ho vyženie na púšť prostredníctvom na to pripraveného muža. Keď vyženie kozla na púšť, nech kozol odnesie na sebe všetky viny do odl'ahlého kraja.*„, [3. Mojžišova 16,21.22](#). Kým kozol nebol takto vyhnaný, ľud sa nemohol tešiť, že bol zbavený bremena hriechov. Pri tomto obrade zmierenia si musel každý spytovať svedomie. V ten deň odpočívali od práce a celý ho trávili v modlitbách, pôste, rozjímaní a v kajúcnej pokore.

Táto výročná bohoslužba pripomínala ľudu dôležité pravdy o zmierení. Celoročne prinášané obete boli vlastne určitou náhradou za hriešnika. Krv obetí však nestačila na plné zmierenie za hriech. Bola len prostriedkom prenášania hriechov do svätyne. Obetovaním krvi hriešnik uznával moc zákona, priznával svoju vinu a vyjadroval vieru v toho, ktorý sníme hriech sveta. Tým sa však hriešnik ešte nezbavil zlorečenstva zákona. Keď veľkňaz v Deň zmierenia priniesol obeť za celé zhromaždenie, vošiel s krvou do veľ'svätyne kropiť jej zľ utovnicu nad doskami zákona. Tým sa urobilo zadosť požiadavkám zákona, ktorý vyžadoval život hriešnika. Kňaz potom v úlohe prostredníka vzal hriechy na seba a s bremenom hriechov Izraela vyšiel zo svätyne. Pri vchode do svätostánku položil ruky na kozla a vyznal nad ním „*všetky viny Izraelcov i všetky ich priestupky so všetkými ich hriechmi*„, a symbolicky ich položil na hlavu kozla. Len keď tohto kozla vyhnali, mohli byť všetci zbavení svojich hriechov. Taká bola služba, ktorú konali podľa „*obrazu a tieňa nebeskej skutočnosti*„, [Židom 8,5](#).

Ako sme čítali, pozemský svätostánok postavil Mojžiš podľa vzoru, ktorý mu bol na vrchu ukázaný. Bol „*podobnosťou pre terajší čas, podľa ktorého sa prinášajú dary a obete*„. Obe časti svätostánku boli „*podoby nebeských vecí*„. Kristus, náš Veľkňaz, je „*služobník svätyne a pravého stánku, ktorý postavil Pán, a nie človek*„, [Židom 9,9.23; 8,2](#). Keď bol apoštolovi Jánovi vo videní ukázaný Boží chrám na nebi, videl tam horieť „*sedem lámpe*„. Videl

anjela „*so zlatou kadidelnicou*„, ktorý dostal veľ a kadidla, aby ho pridala k modlitbám všetkých svätých na zlatý oltár, čo je pred trónom (Zjavenie Jána 4,5; 8,3). Prorok smel zahliadnuť prvé oddelenie nebeského svätostánku; videl tam horieť „*sedem lámp*„ a „*zlatý oltár*„, čo v pozemskom svätostánku predstavuje zlatý svietnik a kadidlový oltár. Potom „*v nebi sa otvoril Boží chrám*„ (Zjavenie Jána 11,19) a Ján nahliadol za vnútornú oponu, do veľ svätyne. Tam uvidel „*truhlu (Božej) zmluvy*„, čo v pozemskom svätostánku predstavovala posvätná truhla, ktorú dal zhotoviť Mojžiš na uloženie tabúl Božieho zákona.

Mojžiš zhotovil pozemskú svätyňu „*podľa vzoru, ktorý videl*„, Skutky apoštolov 7,44. Apoštol hovorí, že „*stánok a všetko bohoslužobné náčinie*„ boli urobené tak, že boli „*podobami nebeských vecí*„, Židom 9,21.23. Aj Ján hovorí, že v nebi videl svätostánok. Tento svätostánok, v ktorom príhovorne za nás slúži Kristus, je slávny originál; svätostánok, ktorý postavil Mojžiš, je jeho kópiou.

Nebeský chrám, príbytok Kráľ a kráľov, v ktorom „*tisíce tisícov slúžili a desať tisíce desať tisícov stáli pred ním*„ (Daniel 7,10), ktorý je plný slávy večného trónu a jeho žiariví strážcovia, serafíni, si úctivo zastierajú tváre – tento chrám v jeho majestátnosti a nádhere nemôže napodobniť nijaká pozemská stavba. No napriek tomu pozemský svätostánok so svojou bohoslužbou je dokonalým zdrojom poznania významných právd o nebeskom svätostánku a o veľkom diele, ktoré sa tam pre spásu človeka koná.

Náš Spasiteľ po svojom nanebovstúpení začal dielo ako náš Veľkňaz. Apoštol hovorí: „*Kristus totiž nevošiel do svätyne zhotovenej rukou, ktorá je len predobrazom pravej, ale do samého neba, aby sa teraz za nás ukázal pred Božou tvárou*„, Židom 9,24. Tak ako Kristova služba pozostáva z dvoch častí, z ktorých každá trvá určitý čas a každá sa koná na inom mieste v nebeskom svätostánku, tak aj symbolická služba pozostávala z dvoch častí: z každodennej a z výročnej bohoslužby, z ktorých každej patrí jedno oddelenie svätostánku.

[262]

Tak ako sa Kristus po svojom nanebovstúpení objavil v Božej prítomnosti, aby sa svojou krvou prihovárал za kajúcich veriacich, tak kňaz pri každodennej bohoslužbe kropil posvätné miesta krvou obete za hriešnika.

Kristova krv vyslobodzuje kajúceho hriešnika zo zatratenia, ale hriech neodstraňuje. Hriech zostáva zaznamenaný vo svätyni až do konečného účtovania. Podobne aj symbol krvi náhradnej obete zbavoval kajúcnika hriechu, no hriech zostával vo svätyni až do Dňa zmierenia.

Vo veľký deň konečného účtovania budú mŕtvi súdení „*podľa toho, čo bolo zapísané v knihách, podľa ich skutkov*„. [Zjavenie Jána 20,12](#). Potom budú hriechy všetkých úprimne kajúcich ľudí mocou Kristovej zmierujúcej krvi z nebeských kníh vymazané. Tým sa svätyňa očistí a zbaví všetkých stôp hriechu. Symbolicky sa toto veľké zmierenie – vymazanie hriechov – zdôrazňovalo bohoslužbou v Deň zmierenia. Pritom šlo o očistenie pozemského svätostánku, čo sa dosiahlo tým, že mocou krvi zmierujúcej obete bola svätyňa zbavená znečistením ujúcich hriechov.

Tak ako pri konečnom účtovaní budú hriechy tých, čo sa úprimne kajali, z nebeských kníh vymazané a nezostane po nich ani stopy, tak aj pri symbolickej bohoslužbe na zemi boli hriechy vynesené na púšť a zhromaždenie sa ich navždy zbavilo. Keďže pôvodca zla a priamy podnecovateľ všetkých hriechov, ktoré zapríčinili smrť Božieho Syna, je satan, spravodlivosť žiada, aby bol nakoniec aj on potrestaný. Kristovo dielo pre spásu ľudstva a pre očistenie vesmíru od hriechu sa zavŕši odstránením hriechov z nebeskej svätyne. Tie doľahnú na satana, ktorý s nimi aj zahynie. Podobne sa očistením svätostánku uzavrel celoročný bohoslužobný cyklus, keď boli vyznané hriechy symbolicky vložené na hlavu obetného kozla.

Bohoslužba v svätostánku a neskôr v chráme každodenne pripomínala ľudu slávne pravdy o Kristovej smrti a o jeho službe. Raz v roku sa potom myseľ ľudu upriamila na záverečné udalosti veľkého boja medzi Kristom a satanom, na konečné očistenie vesmíru od hriechu hriešnikov.

Po posvätení svätostánku boli posvätení kňazi pre svätú službu. Tieto bohoslužby trvali sedem dní a v každom z nich sa konali zvláštne obrady. Na ôsmy deň začali kňazi vykonávať svoje povinnosti. Áron za pomoci svojich synov obetoval Bohu predpísané obete, potom zodvihol ruky a požehnal ľud. Všetko prebiehalo podľa Božieho príkazu. Boh prijal obet' a svoju slávu prejavil pozoruhodným spôsobom: „*Jeho oheň vyšľahol a strávil obet' na oltári.*„ Ľudia s úctou a bázňou sledovali tento pozoruhodný prejav Božej moci; videli v ňom znamenie Božej slávy a priazne. Začali jasat', velebít' Boha a padli na tvár, akoby boli priamo pred Hospodínom.

Rodinu veľkňaza však krátko nato postihlo strašné nešťastie. Keď sa pri bohoslužbe ľud modlil a chválil Boha, dvaja Áronovi synovia vzali svoje kadidelnice a zapálili v nich voňavé kadidlo, aby sa pred Hospodínom šírila príjemná vôňa. Prestúpili však Božie prikázanie, pretože vzali „*neposvätený oheň.*„ Na zapálenie kadidla použili obyčajný oheň namiesto ohňa posvätného, ktorý zapálil sám Boh a ktorý sa mal podľa jeho príkazu používať práve na tento účel. Za tento hriech vyšľahol od Hospodina oheň a oboch synov pred prítomnými usmrtil.

Nádab a Abíhu mali v izraelskom národe po Mojžišovi a Áronovi to najvýznamnejšie postavenie. Hospodin ich mimoriadne pocítil tým, že smeli spolu so sedemdesiatimi poprednými Izraelcami zahliadnuť na vrchu i jeho slávu. Preto im ich vina nemohla byť beztrestne prehlídnutá. Práve naopak, ich hriech bol o to závažnejší. Nikto by nemal podliehať sebaklamu, že smie beztrestne hrešiť, lebo prednostne získal veľké poznanie, ako tieto kniežatá, ktoré smeli vystúpiť na vrch a tam v spoločensťve s Bohom mohli pobudnúť vo svetle jeho slávy, a že teda Boh ich hriech tak prísne nepotresce. To je veľký omyl. Kto prednostne získal veľké poznanie a výsady, od toho sa právom očakáva úmerne cnostný a zbožný život. Nič menšie Boh nemôže prijať. Veľké prednosti a zvláštne požehnania nie sú zárukou bezstarostnej istoty, že sa nám nič nemôže stať, a že Boh

nebude naše hriechy tak prísne trestať. Všetky prednosti, ktoré od Boha prijímame, nás majú podnietiť k väčšej horlivosti v úsilí a v snahe uskutočňovať svätú Božiu vôľu.

[264]

Nádab a Abíhu neboli v mladosti patrične vedení k sebadisciplíne. Ich otec bol povolný, nebol patrične rázny a zásadový a nedohliadal na disciplínu svojich detí. Svojim synom dovoloval, aby sa venovali svojim záľubám. Dlhoročný návyk uspokojovania vlastných žiadostí sa v nich natoľko zakorenil, že sa ho nemohli zbaviť ani vtedy, keď boli povolaní vykonávať tú najposvätejšiu službu. V mladosti neboli naučení rešpektovať autoritu svojho otca, a preto si ani neuvedomovali, ako je nutné svedomito plniť Božie požiadavky. Áronova nerozvážna povolenosť pri výchove synov mala za následok prísny Boží súd.

Boh chcel poučiť svoj ľud, že k nemu sa možno priblížiť s patričnou úctou a bážňou, tak ako to určil sám. Pred ním neplatí nijaká polovičatá poslušnosť. Nestačilo, že pri slávnostnej bohoslužbe prebiehalo takmer všetko tak, ako prikázal Hospodin. Boh je prísny k tým, čo sa neriadia jeho prikázaniami a nerobia rozdiel medzi tým, čo je všedné a posvätné. Ústami proroka oznamuje: *„Beda tým, čo na zlé povedia: dobré, a na dobré: zlé, ktorí tmu menia na svetlo a svetlo na tmu!... Beda tým, ktorí sú múdri vo vlastných očiach a sami pred sebou sú rozumní..., ktorí ospravedlňujú zločinca za úplatok a spravodlivosť spravodlivým odnímajú... Zavrhli náuku Hospodina mocnosť a pohrdli rečou Svätého v Izraeli., Izaiáš 5,20-24.* Nech nikto nepodlieha sebaklamu, že niektoré Božie prikázania nie sú až natoľko dôležité, alebo že Boh sa uspokojí aj náhradou za to, čo žiada. Prorok Jeremiáš hovorí: *„Kto povedal kedy niečo, čo by sa splnilo bez Pánovho príkazu?., Plač Jeremiášov 3,37.* Boh nevložil do svojich prikázaní jediné slovo, ktoré by mal človek chápať tak, že len od neho závisí, či príkaz poslúchne alebo nie bez toho, aby za to musel niesť následky. Ak sa ľudia rozhodnú ísť inou cestou, než je cesta bezvýhradnej poslušnosti, zistia, že *„jej koniec môže byť cestou k smrti., Príslovia 14,12.*

„Potom povedal Mojžiš Áronovi a jeho synom, Eleázarovi a Itamárovi: Nenechávajú si vlasy na hlave neošetrené a neroztrhávajú si šaty, aby ste nezomreli... lebo máte na sebe Hospodinov olej pomazania., Veľký vodca pripomenul svojmu bratovi Božie slová: „Na tých, ktorí sú mi blízki, ukážem sa svätým a oslávim sa pred

všetkým ľudom.,, 3. Mojžišova 10,6.7.3. Áron mlčal. Smrť jeho synov, čo zahynuli bez výstrahy pre svoj závažný hriech, na ktorom – ako teraz poznával – mala zásluhu aj jeho nedostatočná výchova detí, krajne stiesnila otcovo srdce, aj keď to Áron nedal najavo. Prejavom zármutku nesmel naznačiť, že s hriechom súhlasí. Prípadný prejav súcitu nesmie zvädzať zhromaždenie k tomu, aby reptalo proti Bohu.

Hospodin chcel poučiť svoj ľud, aby uznával spravodlivosť jeho trestu, a aby sa ho ostatní báli. Medzi Izraelcami boli takí, ktorých výstraha tohto strašného súdu mohla uchrániť, aby sa nespoliehali na Božiu zhovievavosť a rovnako na to nedoplatili vlastným životom. Bohu sa nepáči falošný súcit s hriešnikom, ktorý chce svoj hriech ospravedlniť. Hriech umŕtvuje mravnú citlivosť natoľko, že hriešny človek si neuvedomuje dosah svojho prestúpenia; bez presvedčivej moci Ducha Svätého zostáva totiž do určitej miery slepý voči svojmu hriechu. Je povinnosťou Kristových služobníkov poukázať týmto zblúdivým jednotlivcom na hroziace nebezpečenstvo. Tí, čo účinok takej výstrahy maria a tým, že hriešnikovi bránia poznať skutočnú povahu hriechu a jeho následky, často zotrávajú v klamnom presvedčení, že ich k tomu vedie kresťanská láska. V skutočnosti však tým priamo maria pôsobenie Ducha Svätého; hriešnika totiž uspávajú priamo na pokraji záhuby a stávajú sa vlastne spoluvinníkmi, lebo sú zodpovední za to, že hriešnik neľutuje svoje neprávosti. Následkom takeého falošného a zvodného súcitu zahynuli už mnohí.

Nádab a Abíhu by nikdy neboli spáchali tak osudný hriech, keby sa predtým neboli opojili hojným pitím vína. Dobre vedeli, že vstupu do Božej prítomnosti vo svätostánku treba venovať čo najsvedomitejšiu prípravu. Pre svoju nestriednosť neboli spôsobilí konať posvätnú službu. Mali zatemnenú myseľ a ich mravná citlivosť bola natoľko otupená, že nerozoznali rozdiel medzi posvätným a všedným. Áron a jeho pozostalí synovia dostali výstrahu: „*Nepi víno ani opojný nápoj ani ty, ani tvoji synovia, keď budete vchádzať do svätostánku, aby ste nezomreli. Nech vám je to večným ustanovením pre všetky vaše pokolenia, aby ste vedeli rozlišovať medzi svätým a nesväтым, medzi nečistým a čistým a aby ste vyučovali Izraelcov všetkým ustanoveniam, ktoré vám Hospodin naložil prostredníctvom Mojžiša.,, 3. Mojžišova 10,9-11. Užívanie alkoholických nápojov*

oslabuje telo, zatemňuje myseľ a kazí mravy. Bráni ľuďom rozpoznať posvätnosť svätých vecí a záväznosť Božích požiadaviek. Tí, čo sú povolani na zodpovedné miesta, mali by byť dôsledne zdržanliví, aby mali jasnú myseľ a mohli rozoznávať medzi dobrom a zlom, aby boli neochvejne zásadoví, rozvážni a aby si počínali spravodlivo a zhovievavo.

[266] Tento záväzok sa týka všetkých Kristových nasledovníkov. Apoštol Peter píše: „*Vy ste vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, svätý národ, ľud určený na vlastníctvo.*„ [1. Petra 2,9](#). Boh od nás žiada, aby sme všetku svoju silu udržiavali v čo najlepšom stave a aby sme svojmu Stvoriteľovi mohli čo najlepšie slúžiť. Ak používame omamné prostriedky, následky môžu byť podobné ako v prípade uvedených izraelských kňazov. Svedomie sa voči hriechu otupí, voči nepravostiam zľahostajnie a prestane rozpoznať medzi tým, čo je obyčajné a tým, čo je sväté. Ako potom môžeme plniť požiadavky Božích prikázaní? „*Či neviete, že vaše telo je chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a že nie ste sami svoji? Ved' veľmi drahó ste boli kúpení! Oslavujte teda Boha svojím telom i svojím duchom, čo oboje náleží Bohu.*„ [1. Korint'anom 6,19.20](#). „*Či teda jete, alebo pijete a čokoľvek robíte, všetko robte na slávu Božiu.*„ [1. Korint'anom 10,31](#). Kristovej cirkvi v každej dobe je určená slávnostná a krajne vážna výstraha: „*Kto kazí chrám Boží, toho skazí Boh, lebo chrám Boží je svätý, a tým ste vy!*„ [1. Korint'anom 3,17](#).

Adam a Eva hneď po stvorení poznali Boží zákon, lebo jeho príkazy a požiadavky mali napísané v srdci. Zákon po páde človeka do hriechu nebol zmenený, ale začal pôsobiť plán spásy, ktorý mal hriešnika do viesť späť k poslušnosti. Pri zasľúbení Spasiteľa bol zavedený obetný systém, ktorý obrazne predznačoval Kristovu smrť ako jedinou účinnú obeť za hriechy. Keby Boží zákon nebol nikdy prestúpený, nebolo by smrti a nebolo by treba Spasiteľa, a teda ani žiadnych obetí.

Adam poučal svojich potomkov o Božom zákone. Toto poznanie sa v ďalších pokoleniach prenášalo z otca na syna. No napriek tomuto láskyplnému opatreniu na záchranu človeka bolo len málo tých, čo ho poslušne prijali. Prestupovaním Božieho zákona sa svet natoľko zvrhol, že ho bolo treba zbaviť skazenosti potopou. Nóach a jeho rodina zachovávali zákon, a on učil aj svojich potomkov zachovávať Božie prikázania, zahrnuté neskôr v Desatore. Keď sa však ľudia znova odvrátili od Boha, Hospodin si vyvolil Abraháma a povedal o ňom: „*Poslúchol môj hlas a zachoval moje nariadenia, moje príkazy, moje ustanovenia a zákony.*“, [1. Mojžišova 26,5](#). Abrahám dostal príkaz obriezky na znamenie, že tí, čo ju prijali, slúžia Bohu. Tento obrad ich zaväzoval k tomu, že sa budú vystríhať modlárstva a že budú poslúchať Boží zákon. Abrahámovi potomkovia porušili tento záväzok, pretože sa spolčovali s pohanmi a prijímali ich zvyky, ktoré ich po príchode do Egypta zotročili. V egyptskej porobe, ustavičným stykom s modlármi, pod vplyvom zvrhého pohanského učenia stále viac prestupovali Božie predpisy. Keď ich potom Hospodin vyviedol z Egypta, zahalený slávou v sprievode svojich anjelov zostúpil na Sinaj a vo svojom strašnom majestáte celému ľudu oznámil svoj zákon.

Predpisy tohto zákona nezveril len pamäti vyvoleného národa, ktorý tak ľahko zabúdal na jeho požiadavky, ale napísal ich na kamenné dosky. Tento zákon mal chrániť jeho ľud pred nákazou pohanstva. Izraelci si nemali pliesť pohanské tradície s posvätnými

[268]

Božími predpismi a zamieňať si Božie požiadavky s príkazmi a zvyklosťami ľuďí. Boh sa však neuspokojil s tým, že im dal Desatoro. Ľud už prejavil, ako ľahko vie podľahnúť zvodu, a že ho nemôžno nechať za obeť pokušeniu. Mojžiš dostal rozkaz, aby zaznamenal Božie zákony a práva s presnými pokynmi o tom, čo sa od ľudu požaduje. Tieto pokyny sa týkali povinností človeka k Bohu, človeka k človekovi, Izraelca k cudzincovi a šlo v nich vlastne o podrobnejší a každému zrozumiteľný rozpis zásad Desatora. Tieto pokyny mali strážiť posvätnosť desiatich prikázaní vyrytých do kamenných dosák.

Keby bol človek zachovával Boží zákon, ktorý po páde do hriechu dostal Adam a ktorý zachovával Nóach i Abrahám, nebolo by treba zavádzať obriezku. Keby boli Abrahámovi potomkovia zostali verní zmluve, ktorej znamením bola obriezka, neboli by zvedení k modloslužbe a nemuseli by trpieť v egyptskom otroctve. Mohli mať Boží zákon stále na pamäti a nebolo by treba, aby bol vyhlásený zo Sínaja a zapísaný na kamenné dosky. Keby bol ľud dodržiaval zásady Desatora, neboli by potrebné ďalšie ustanovenia, ktoré dal Boh Mojžišovi.

Aj obetný spôsob sa od čias Adamových zvrhol. Pôvodne jednoduchá, no významná služba, ktorú Boh ustanovil, sa vplyvom povery, modlárstva, krutostí a samopašnosti zvrhla. Dlhodobým spolunažívaním Izraelcov s modloslužobníkmi sa do bohoslužby dostali pohanské zvyklosti. Preto ich Hospodin na Sínaji dôkladne poučil o tom, ako správne obetovať. Po dokončení stavby svätostánku Boh z oblaku slávy nad zľutovnicou oslovil Mojžiša a dal mu podrobné pokyny o všetkom, čo sa týkalo obetného a bohoslužobného poriadku vo svätostánku. Tak dostal Mojžiš obradný zákon a napísal ho do knihy. Zákon Desatora zo Sínaja však napísal sám Boh na kamenné dosky, ktoré boli s posvätnou úctou uložené v truhle zmluvy.

Mnohí ľudia nevedia tieto dva zákony od seba odlíšiť. Poukazujú na tie texty Písma, kde sa hovorí o obradnom systéme a chcú dokázať, že tým sa ruší mravný zákon. To je však nepochopenie Písma alebo jeho zámerné prekrúcanie. Medzi oboma systémami je veľký a zjavný rozdiel. Obradný systém pojednáva o symboloch, ktoré predstavujú Krista, jeho obeť a jeho kňazský úrad. Obradný zákon s rôznymi nariadeniami a obetami mali Izraelci zachovávať dotiaľ, kým sa symbol nezmení na skutočnosť, ktorou bude smrť

Krista, Božieho Baránka, ktorý sníma hriech sveta. Kristovou smrťou sa skončia všetky obete. Práve tento obradný zákon Kristus „odstránil tým, že ho pribil na kríž„, [Kološanom 2,14](#). O zákone Desatora však žalmista hovorí: „*Hospodine, naveky pevne stojí v nebesiach tvoje slovo.*„, [Žalm 119,89](#). Sám Kristus povedal: „*Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon... Veru, hovorím vám: Kým sa nepominie nebo a zem, nepominie sa ani jediné písmeno ani jediná čiarka zo zákona, kým sa všetko nesplní.*„, [Matúš 5,17.18](#). Kristus tu jasne učí, čím zákon bol a čím dosiaľ je. Dôrazne ubezpečuje, že jeho požiadavky budú platiť dotiaľ, kým sa nepominie nebo a zem. Boží zákon je tak stály a nemenný ako Boží trón. Jeho požiadavky platia pre celé ľudstvo a pre všetky pokolenia.

[269]

O zákone zo Sínaja Nehemiáš povedal: „*Zostúpil si na vrch Sínaj a hovoril si s nimi z neba a dal si im správne nariadenia, spoľahlivé zákony, dobré ustanovenia a prikázania.*„, [Nehemiáš 9,13](#). Apoštol Pavol hovorí: „*Zákon je svätý, aj prikázanie je sväté, spravodlivé a dobré.*„, [Rimanom 7,12](#). Tento výrok sa môže týkať len Desatora, lebo v siedmom verši sa zmieňuje o tom, že zákon hovorí „*Nepožiadáš!*„

Kristovou smrťou sa skončila platnosť zákona o obradoch a symboloch, ktoré túto smrť názorne naznačovali, no ani v najmenšom sa nedotkla záväznosti mravného zákona. Práve naopak; skutočnosť, že Kristus musel zomrieť, aby zmieril Boha za prestúpenie tohto zákona, je dôkazom, že zákon je nemenný.

Kto tvrdí, že Kristus prišiel Boží zákon zrušiť a odstrániť aj Starú zmluvu, hovorí o židovskom dávnoveku ako o dobe temna a náboženstvo Židov predstavuje len ako systém obradov a formalít. To je však veľký omyl. V celých biblických dejinách, kde sa hovorí o Božom zaobchádzaní s vyvoleným národom, nachádzame stopy veľkého SOM. Boh nikdy neposkytol ľudom zrejmejšie prejavy svojej moci a slávy ako vtedy, keď ho Izrael uznal za svojho jediného Vládcu a keď dal svojmu ľudu zákon. Vtedy kráľovské žezlo nebolo v ľudskej ruke a majestátnosť neviditeľného Kráľa v izraelskom tábore bol nevýslovne veľkolepý a desivý.

Vo všetkých týchto zjaveniach božskej prítomnosti sa Božia sláva prejavovala skrze Božieho Syna. Nielen v príchode Spasiteľa, ale po celý čas po páde človeka do hriechu a po príšľube spásy „*Boh bol v Kristovi, zmieril svet so sebou.*„, [2. Korint'anom 5,19](#). Kristus

bol základom i stredobodom obetného systému v dobe patriarchov i za čias Izraela. Odvtedy, čo naši prarodičia zhrešili, Boh sa s človekom priamo nestýkal. Otec dal svet do rúk svojho Syna, ktorý ako jediný Prostredník medzi Bohom a človekom svojím dielom spasí a súčasne obháji moc a posvätnosť jeho zákona. Spojenie medzi Bohom a padlým ľudstvom je možné len skrze Krista. Bol to Boží Syn, kto našim prarodičom sľúbil vykúpenie. Bol to on, kto sa zjavoval patriarchom. Adam, Nóach, Abrahám, Izák, Jákob a Mojžiš pochopili evanjelium a verili v spásu. Títo veriaci muži mali spoločenstvo so Spasiteľom, ktorý príde na svet v ľudskej podobe, a niektorí z nich sa s ním, ako aj s nebeskými anjelmi stretli a zhovárali.

Kristus viedol Židov po púšti nielen ako anjel s menom Jahve a šiel pred nimi v oblačnom stĺpe, ale dal im aj zákon. Boží Syn obklopený desivou slávou oznamoval zo Sínaja celému ľudu desať prikázaní zákona svojho Otca. Bol to on, kto dal Mojžišovi zákon vyrytý na dvoch kamenných doskách.

Bol to on, kto sa zhováral so svojím ľudom prostredníctvom prorokov. Apoštol Peter v liste kresťanskej cirkvi píše, že proroci *„prorokovali o milosti, pripravenej pre vás. Skúmali, na ktorý čas a na aké okolnosti ukazuje Kristov Duch, ktorý bol v nich, keď vopred svedčil o Kristových utrpeniach a o sláve, ktorá po nich nasledovala.,, 1. Petra 1,10.11.* Je to Kristov hlas, ktorý nás oslovuje zo Starej zmluvy. *„Ježišovo svedectvo je duch prorockva.,, Zjavenie Jána 19,10.*

Ježiš za svojho pozemského života upozorňoval ľudí na Starú zmluvu. Židom povedal: *„Skúmate Písma, lebo si myslíte, že v nich máte večný život, a práve ony svedčia o mne.,, Ján 5,39.* Starozmluvné spisy boli v tom čase jedinou časťou Biblie ako ju poznáme dnes. Na inom mieste Boží Syn hovorí: *„Majú Mojžiša a prorokov, nech ich počúvajú,, a dodáva: „Ak nepočúvajú Mojžiša a prorokov, neuveria, ani keby niekto z mŕtvych vstal.,, Lukáš 16,29.31.*

Obradný zákon vydal Kristus. Aj keď ho už nebolo treba zachovávať, apoštol pripomína Židom jeho skutočnú podobu a hodnotu a upozorňuje ich na jeho poslanie v pláne vykúpenia a na jeho vzt'ah ku Kristovmu dielu. Apoštol označil tento zákon za slávny, hodný svojho božského Tvorcu. Slávnostná služba vo svätyni symbolizovala významné pravdy zjavené neskorším pokoleniam. Kadidlová vôňa, ktorá vystupovala s modlitbami Izraela predstavuje Božiu

spravodlivosť, a len ona môže Bohu spríjemniť modlitbu hriešnika. Krvavá obeť na obetnom oltári svedčila o prichádzajúcom Vykupiteľovi, a z veľsvätyne vyžarovalo viditeľné znamenie Božej prítomnosti. Takto sa v stáročiach temna a odpadnutia udržiavala v ľudských srdciach pri živote viera až do príchodu zaslúbeného Mesiáša.

Ježiš bol svetlom svojho ľudu – svetlom sveta – dávno predtým, ako v ľudskej podobe prišiel na zem. Prvý lúč svetla, ktorý prenikol hriešnu temnotu, ktorá zahalila svet, prišiel od Krista. Od neho prichádza každý lúč nebeského jasu, ktorý osvecuje obyvateľov zeme. V pláne spasenia je Kristus alfou i omegou – Prvým i Posledným.

Odvtedy, čo Kristus vylial svoju krv na odpustenie hriechov a vstúpil na nebesá, „*aby sa teraz zjavil pred Bohom ako náš zástanca*„ [271] (Židom 9,24), šíri sa svetlo z golgotského kríža i z nebeskej svätyne. Ak nás dnes osvecuje jasnejšie svetlo, to nijako neznamená, aby sme pohrdali svetlom, ktoré v dávnych časoch symbolicky naznačovalo príchod Spasiteľa. Kristovo evanjelium nám objasňuje židovský spôsob života a ozrejmuje význam obradného zákona. Čím viac poznávame nové pravdy a čím lepšie sa nám objasňujú pravdy známe od začiatku, tým lepšie chápeme Božiu povahu a Božie zámery v jeho zaobchádzaní s vyvoleným ľuďom. Každý ďalší lúč svetla nám dôkladnejšie objasňuje plán vykúpenia, ktorý je prejavom Božej vôle spasit človeka. V slove, ktoré vnukol Boží Duch, nachádzame stále novú krásu a silu a stránky Písma skúmame so stále hlbším záujmom a zaujatím.

Mnohí si myslia, že Boh medzi Židov a ostatný svet postavil múr a že Božia starostlivosť a láska mala na zreteli len Izrael, kým ostatnému ľudstvu svoju priazeň odoprel. Boh však nechcel, aby jeho ľud postavil medzi seba a ostatný svet nejaký deliaci múr. Srdce neskonalej Božej lásky bolo prístupné všetkým obyvateľom zeme. Napriek tomu, že ľudia Boha odmietali, on sa vždy usiloval o to, aby ho poznali a aby jeho lásku a milosť pocítili. Svoje požehnanie udelil vyvolenému národu preto, aby tento ľud bol na požehnanie iným.

Tak to bolo aj v prípade Abraháma, ktorého Boh povolal, poctil a požehnal, a patriarchova vernosť bola svetlom ľudu vo všetkých krajinách, v ktorých býval. Abrahám sa neoddeloval od ľudí a neuzatváral sa pred nimi. Priatelil sa s kráľmi susedných národov.

Mnohí z nich si ho veľmi vážili; jeho čestnosť a nezištnosť, odvaha a láskavosť boli výrazom Božej povahy. V Mezopotámii, v Kanaáne, v Egypte ba aj v Sodome sa Boh zjavil prostredníctvom svojho vyslanca.

Podobne sa Boh zjavil aj prostredníctvom Jozefa Egypt'anom a príslušníkom ostatných národov tohto mocného kráľovstva. Prečo sa Hospodin rozhodol povýšiť Jozefa medzi Egypt'anmi? Svoj zámer s Jákobovými deťmi mohol uskutočniť aj inak. Jozef sa však mal stať svetlom v kráľovskom paláci, aby sa nebeské svetlo dostalo čo najďalej. Jozef predstavoval Kristovu povahu svojou múdrosťou, spravodlivosťou, čistotou, každodennou láskavosťou a oddanosťou záujmom národa, aj keď šlo o národ modlársky. Celý Egypt mu bol vdáčný a miloval ho ako svojho dobrodinca. Tento pohanský ľud mal v Jozefovi poznať lásku svojho Stvoriteľa a Záchrancu. Boh poslal svoje svetlo do vtedajšej najväčšej ríše sveta aj prostredníctvom Mojžiša, aby všetci mali možnosť poznať pravého a živého Boha. [272] Egypt'ania mali možnosť poznať toto svetlo skôr, než ich Boh začal navštevovať ranami.

Aj pri vyslobodení Izraelcov z egyptského otroctva sa zvesť o Božej moci rozšírila doďaleka. Strachom sa zachvievali pyšní a bojovní obyvatelia pevností Jericha. Rachab povedala: „*Ked' sme to počuli, zmalomysel'nelo nám srdce a nikto nemal odvahu pred vami, lebo Hospodin, váš Boh, je Bohom hore na nebi a dolu na zemi.*„ [Józua 2,11](#). Filištínski kňazi celé stáročia po odchode Židov z Egypta pripomínali svojmu ľudu egyptské rany a varovali ich, aby sa neprotivili izraelskému Bohu.

Boh povolal Izraelcov, požehnal ich a vyvýšil. Svojou poslušnosťou Božiemu zákonu sa nemali stať výlučnými majiteľmi jeho milosti a príjemcami jeho požehnania. Skrze nich mali Boha poznať všetci obyvatelia zeme. Kvôli tomu im Boh prikázal, aby sa odlišovali od okolitých modlárskeho národov.

Boh nenávidel modloslužbu a jej hriechne dôsledky; preto svojmu ľudu zakázal miešať sa s ostatnými národmi, aby „*nerobil tak, ako oni robia.*„ ([2. Mojžišova 23,24](#)) a aby nezabúdali na Boha. Zakázal im uzatvárať manželské zväzky s modloslužobníkmi, aby sa od neho neodvrátili. Vtedy bolo práve tak potrebné ako dnes, aby Boží ľud zostal čistý, „*nepoškvrnený od sveta.*„ Nesmú podľať vplyvu,

ktorý odporuje pravde a spravodlivosti. Boh však nechcel, aby sa jeho ľuď voči svetu uzavrel a nemal naň svoj vplyv.

Ako bol Kristus svetlom sveta, tak ním majú byť v každej dobe aj jeho nasledovníci. Spasiteľ povedal: *„Mesto postavené na návrší sa nedá ukryť. Ani lampu nezažnú a nepostavia pod mericu, ale na svietnik, aby svietila všetkým, čo sú v dome,“* – teda na svete. A dodáva: *„Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach.“*, [Matúš 5,14-16](#). Práve to robil Enoch, Nóach, Abrahám, Jozef a Mojžiš. Boh chcel, aby práve to robil aj jeho vyvolený národ – Izrael.

Srdce tohto ľudu však ovládol satan a zasial v ňom neveru, preto prijatým svetlom neosvecovali okolité národy, ale ukrývali ho. Pre svoj zaslepený fanatizmus sa buď oddávali zvrhlým zvyklostiam pohanov, alebo sa v sebeckej povýšenosti uzatvárali pred svetom, akoby Božia láska a Božie požehnanie patrili len im.

V Písme svätom čítame nielen o dvoch zákonoch – jednom nemennom a večnom, druhom prechodnom a dočasnem – ale aj o dvoch zmluvách. Zmluva milosti bola prvýkrát uzavretá s človekom v raji, keď po páde do hriechu dostal prísľub, že semeno ženy rozdrví hadovi hlavu. Táto zmluva ponúkala všetkým ľuďom odpustenie a milosť pod podmienkou trvalej poslušnosti skrze vieru v Krista. Sľubovala im aj večný život za predpokladu, že zostanú verní Božiemu zákonu. Tak dostali patriarchovia nádej na spasenie.

[273]

Tá istá zmluva bola obnovená s Abrahámom v zaslúbení: *„V tvojom potomstve požehnané budú všetky národy zeme.“*, [1. Mojžišova 22,18](#). V tomto zaslúbení je naznačený príchod Krista. Abrahám ho tak chápal (pozri [Galat'anom 3,8.16](#)) a veril, že Kristus prinesie odpustenie hriechov. Práve pre túto vieru bol pokladaný za spravodlivého. Zmluva s Abrahámom chránila aj autoritu Božieho zákona. Hospodin sa zjavil Abrahámovi a povedal: *„Ja som Boh všemohúci, kráčaj pod mojím dohl'adom a buď bezúhonný.“*, [1. Mojžišova 17,1](#). Božie svedectvo o vernom služobníkovi znie: *„Abrahám poslúchol môj hlas a zachovával moje nariadenia, moje príkazy, moje ustanovenia a zákony,“* ([1. Mojžišova 26,5](#)) a Hospodin povedal Abrahámovi: *„Ustanovím svoju zmluvu medzi sebou a tebou aj tvojim potomstvom a to cez pokolenia – ako večnú zmluvu, že budem Bohom tebe i tvojmu potomstvu,“*, [1. Mojžišova 17,7](#).

Aj keď táto zmluva bola uzavretá s Adamom a obnovená s Abrahámom, potvrdená mohla byť až po Kristovej smrti. Táto zmluva spočívala na prvom Božom prísl'ube vykúpenia a bola prijatá vierou. Keď ju neskôr Kristus potvrdil, začala sa nazývať „*novou*„ zmluvou. Základom tejto zmluvy bol tiež Boží zákon. Táto zmluva bola len opatrením, ako ľuďi znova priviesť do súladu s Božou vôľou a usmerňovať ich tak, aby podľa Božieho zákona vedeli žiť.

Iná zmluva – ktorú Písmo nazýva „*starou*„ zmluvou – vznikla a bola potvrdená krvou obetného zvierat'a. Abraháмова zmluva dostala však pečať Kristovej krvi, a preto sa nazýva „*druhou*„ alebo „*novou*„ zmluvou, pretože bola spečatená krvou, ktorá bola vyliata po krvi prvej zmluvy. Zmluva s Abrahámom bola teda novou zmluvou, pretože bola potvrdená Božím zasl'úbením i Božou prísahou – „*v týchto dvoch nezmeniteľných veciach, v ktorých Boh nemôže klamať*„, [Židom 6,18](#).

[274] Prečo však bola na Sínaji uzavretá iná zmluva, keď zmluva s Abrahámom obsahovala prísl'ub o vykúpení? Izraelcom sa v čase ich poroby veľkou mierou zatemnilo poznanie Boha i zásad Abrahámovej zmluvy. Keď ich však Boh z Egypta vyslobodil, chcel im zjaviť svoju moc a svoje milosrdenstvo; chcel, aby mu verili a aby ho milovali. Dovedol ich k Červenému moru, kde si v tiesni z Egypt'anov a v beznádeji na únik mali uvedomiť svoju krajnú bezmocnosť i potrebu Božej pomoci; a potom ich vyslobodil. To ich naplnilo láskou a vd'ačnosťou k Bohu, ako aj dôverou, že Božia moc im pomôže. Nemali však zabúdať ešte na dôležitejšiu pravdu. Pod vplyvom modlárskeho a zvrhľého prostredia nemohli správne chápať Božiu svätosť ani vlastnú hriešnosť, pre ktorú sa nevedeli podriaďovať Božiemu zákonu, a necítili potrebu Spasiteľ'a. To všetko sa budú musieť naučiť.

Boh dovedol Izraelcov k Sínaju a tam im zjaviť svoju slávu. Dal im svoj zákon s prísl'ubom veľkého požehnanie pod podmienkou, že ho budú poslúchať: „*Ak ma budete teraz skutočne poslúchať a zachovávať svoju zmluvu... budete mi kňazským kráľovstvom a svätým národom*„, [2. Mojžišova 19,5.6](#). Ľud si však neuvedomoval svoju hriešnosť a nechápal, že bez Krista nedokážu zachovávať Boží zákon. Zmluvu s Bohom však uzavreli. Nazdávali sa, že znova budú vedieť veriť a vyhlásili: „*Všetko, čo povedal Hospodin, budeme plniť a poslúchať*„, [2. Mojžišova 24,7](#). Boli svedkami, keď Boh

vo svojom strašnom majestáte oznámil svoj zákon. Vtedy sa pod Sínajom zachvievali od strachu. Napriek tomu sa však o niekoľko týždňov spreneverili zmluve s Bohom a klaňali sa rytine. Porušená zmluva im nedávala nijakú nádej na Božiu priazeň. Uvedomili si svoju hriešnosť a potrebu odpustenia. Cítili, že zachrániť ich môže len Spasiteľ, zjavný z Abrahámovej zmluvy a symbolizovaný v krvavých obetiach. K Bohu ich teraz pudila viera a láska ako k vysloboditeľovi z jarma hriechu. Len teraz mohli oceniť požehnanie novej zmluvy.

Podmienky „starej zmluvy,, zneli: *Poslúchaj a ži! „Vydal som im svoje ustanovenia a oboznámil som ich so svojimi nariadeniami, ktorých plnením človek má žiť’., Ezechiel 20,11; 3. Mojžišova 18,5. No „prekliaty, kto nedodrží slová tohto zákona a neplní ich,, 5. Mojžišova 27,26. „Nová zmluva,, poskytovala „lepšie zasl’úbenie,, – prísľub odpustenia hriechov a Božej milosti, ktorá človeka zodvihne a uvedie ho do súladu so zásadami Božieho zákona. „Toto bude zmluva, ktorú uzavriem s domom Izraela po oných dňoch, znie výrok Hospodinov: Svoj zákon vložím do ich vnútra a vpíšem im ho do srdca... lebo im odpustím ich viny a na ich hriech si už nespomeniem., Jeremiáš 31,33.34.*

Ten istý zákon, ktorý bol vrytý do kamenných dosák, Duch Svätý zapisuje do srdca. Nemusíme sa spoliehať na vlastnú spravodlivosť, lebo sme prijali spravodlivosť Kristovu. On vyliat svoju krv za naše hriechy. Boh prijíma jeho poslušnosť, akoby to bola poslušnosť naša. Duchom Svätým obnovené srdce bude prinášať „*ovocie Ducha,,*. Kristova milosť nám umožní poslúchať Boží zákon napísaný do našich srdiec. S Kristovým duchom sme žiť, ako žil on. Večný Boží Syn prorocky o sebe vyhlásil: „*Rád plním tvoju vôľu, môj Bože, a tvoj zákon v hĺbke srdca nosím., Žalm 40,9. Keď bol na zemi, povedal: „Otec... ma nenechal samého, lebo ja vždy robím, čo sa páči jemu., Ján 8,28.29.*

[275]

Apoštol Pavol jasne vystihol novozmluvný vzťah viery a zákona, keď napísal: „*Ospravedlnení z viery žijeme v pokoji s Bohom skrze nášho Pána Ježiša Krista., „Rušíme teda vierou zákon? Vôbe nie! Naopak, zákon potvrdzujeme,,* lebo „*čo bolo nemožné zákonu pre slabosť ľudskej prirodzenosti,,* – zákon totiž nemohol súdiť človeka, lebo človek pri svojej hriešnej povahe ho nemohol zachovávať – „*to uskutočnil Boh, keď pre hriech poslal svojho Syna v tele podobnom*

hriešnemu a v tele odsúdil hriech, aby sa požiadavka zákona splnila v nás, čo nežijeme podl'a tela, ale podl'a Ducha.,, Rimanom 5,1; 3,31; 8,3.4.

Aj keď Božie dielo nepodlieha zmenám času, môžeme rozpoznať rôzne stupne vývoja a rôzne prejavy Božej moci podl'a potrieb ľuďí v rôznych dobách. Od prvého zasl'úbenia evanjelia cez dobu patriarchov a dobu Izraela až dodnes možno zreteľne vidieť postupný rozvoj Božích zámerov v pláne vykúpenia. V symboloch, obradoch a zvyklostiach židovského ceremoniálu predstavený Záchránca, je ten istý Spasiteľ, ktorého zvestuje evanjelium. Oblaky, hmly a tiene, ktoré zahal'ovali jeho božskú podobu, sa rozplynuli a zjavil sa Ježiš, Vykupiteľ sveta. Ten, ktorý zo Sínaja oznámil zákon a Mojžišovi dal obradné predpisy, je ten istý, ktorého ľudia počuli kázať na vrchu. Slávne zásady lásky k Bohu, ktoré hlásal ako základ zákona, sú len zopakovaním toho, čo kedysi skrze Mojžiša povedal židovskému národu: „*Počuj, Izrael! Hospodin, náš Boh, je jediný Hospodin. Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou silou.,, 5. Mojžišova 6,4.5.* „*Miluj svojho blížneho ako seba samého.,, 3. Mojžišova 19,18.* V obidvoch zmluvách je ten istý učiteľ, tie isté sú aj Božie požiadavky a rovnaké sú aj zásady Božej vlády. Všetko totiž má svoj pôvod v tom, „*u ktorého niet premeny ani zatmenia z obratu.,, Jakoba 1,17.*

Stavba svätostánku sa začala o nejaký čas neskôr, ako Izraelci prišli pod Sínaj. A bola dokončená začiatkom druhého roka po ich odchode z Egypta. Potom boli vysvätení kňazi, slávila sa veľká noc, bol spočítaný ľud a podokončievali sa rôzne nutné opatrenia, týkajúce sa občianskeho a náboženského života. Kvôli tomu sa Izraelci zdržali pri Sínaji ešte takmer rok. Ich bohoslužba tu dostala určitejšiu podobu. Boli vydané zákony občianskej vlády a pripravila sa lepšia organizácia, týkajúca sa ďalšieho pochodu do Kanaánu.

Izraelská vláda sa vyznačovala dokonalou organizáciou, obdivuhodnou pre svoju úplnosť, ale aj jednoduchosť. Poriadok, ktorý sa prejavuje v dokonalosti a v usporiadaní všetkého Božieho stvorenia, sa prejavoval aj v systéme izraelskej vlády. Zvrchovaným vládcom v Izraeli bol Boh a všetka vládna moc bola sústredená v ňom. Viditeľným vodcom Izraela bol Mojžiš, ktorého Boh ustanovil, aby jeho menom uplatňoval zákony. Pri riešení všeobecných záležitostí ľudu mu mala neskôr pomáhať zvolená rada sedemdesiatich starších vybraných z každého kmeňa. Potom prišli kňazi, ktorí vo svätostánku prosili Hospodina o radu. V jednotlivých kmeňoch vládli náčelníci alebo kniežatá. Im boli podriadení tisícníci, stotníci, päťdesiatníci a desiatníci; nakoniec správcovia, ktorým boli zverené zvláštne úlohy. (Pozri [5. Mojžišova 1,15.](#))

Izraelský tábor mal presný poriadok: skladal sa z troch veľkých oddielov a každý z nich mal v tábore určené miesto. Uprostred tábora bol svätostánok, príbytok neviditeľného Kráľa. Okolo svätostánku bývali kňazi a levíti. Za nimi sídlili všetky ostatné kmene.

Levíti mali na starosti svätostánok a všetko, čo s ním súviselo nielen v tábore, ale aj počas cesty. Pred ďalším úsekom cesty museli svätostánok rozobrať, a keď sa znova utáboria, budú ho musieť znova postaviť. Pod trestom smrti sa k svätostánku nesmel priblížiť žiaden príslušník iného kmeňa. Levíti mali tri oddiely. Tvorili ich potomkovia troch Léviho synov a každý z nich mal zvláštne postavenie a zvláštne poslanie. Najbližšie k svätostánku bol stan Mojžišov

a Áronov. Južne od svätostánku boli Kehátovci, ktorí sa mali starať o truhlu zmluvy a o ďalšie zariadenia svätostánku. Na severe boli Meráriovci, ktorí sa starali o stĺpy, podstavce, dosky a podobné veci. Za nimi boli Geršónovci, ktorí sa starali o oponu a závesy.

[277]

Jednotlivé kmene mali tiež presne vymedzené miesto. Každý z nich pochodoval za vlastnou zástavou a pri nej aj táboril, lebo Hospodin prikázal: *„Izraelci budú táboriť každý pod svojou zástavou, pri odznakoch svojich rodín; dookola oproti svätostánku budú táboriť... „Ako budú táboriť, tak sa majú pohnúť všetci zo svojho miesta pod svojimi zástavami...“*, [4. Mojžišova 2,2.17](#). Primiešanci, ktorí sprevádzali Izraelcov pri odchode z Egypta a pripojili sa k nim, nesmeli bývať tam, kde jednotlivé kmene, ale za hranicami tábora. Nepatrili do spoločenstva práve tak ako ich potomkovia až do tretieho pokolenia. (Pozri [5. Mojžišova 23,7.8.](#))

V celom tábore i v jeho okolí bolo treba veľmi starostlivo dbať o čistotu a dodržiavať prísny poriadok. Platili presné zdravotné zásady. Do tábora nesmel vojsť ten, kto bol z akejkol'vek príčiny nečistý. Tieto opatrenia boli nutné, ak toto veľké množstvo ľudu malo zostať zdravé. O dôkladný poriadok a čistotu museli Izraelci dbať aj preto, aby sa mohli tešiť z prítomnosti svätého Boha. On totiž povedal: *„Hospodin, tvoj Boh, kráča prostriedkom tvojho tábora, aby ťa vyslobodil a aby ti vydal do rúk tvojich nepriateľov. Nech je tvoj tábor svätý...“*, [5. Mojžišova 23,14](#) (ROH); [5. Mojžišova 23,15](#) (ECAV).

Keď sa Izraelci vydali na cestu, *„truhla Hospodinovej zmluvy šla tri dni cesty pred nimi, aby im vyskúmala miesto na odpočinutie...“*, [4. Mojžišova 10,33](#). Posvätnú truhlu s Božím svätým zákonom niesli synovia Kehátovi a celý zástup šiel za ňou. Pred ňou kráčal Mojžiš a Áron, blízko nich šli kňazi so striebornými trúbami. Mojžiš dával kňazom príkazy a tí ich potom trúbením oznamovali ľudu. Povinnosťou vodcov všetkých oddielov bolo, aby vydávali presné pokyny na splnenie rozkazu oznámeného trúbením. Kto daný rozkaz nesplnil, toho postihol trest smrti.

Boh je Bohom poriadku. Všetko, čo súvisí s nebom, je v dokonalom súlade; anjelské zástupy sa vyznačujú oddanou poslušnosťou. Úspech je na strane poriadku a súladu. Boh aj dnes vyžaduje poriadok, ako ho vyžadoval za čias Izraela. Kto pracuje v jeho diele, musí konať rozumne, uvážlivo, nie ledabolo a náhodilo. Pán chce,

aby sme jeho dielo konali verne a presne, aby mu mohol dať svoju pečať.

Celou cestou viedol Izraelcov sám Boh. Kde sa oblačný stĺp znížil, tam sa mali utáboriť. Kým oblak zotrval nad svätostánkom, dotiaľ tam táborili. Keď sa oblak vzniesol, mohli pokračovať v ceste. Zastávky a pokračovanie v ceste sa začínali slávnostným volaním. *„Kedykoľvek sa truhla hýbala z miesta, Mojžiš hovoril: Povstaň, ó Hospodine, nech sa rozpráchnu tvoji nepriatelia a nech pred tebou zutekajú tí, čo ťa nenávidia. A keď ju zložili, povedal: Navráť sa, ó Hospodine, desaťtisíc tisícov Izraela.*„, [4. Mojžišova 10,35.36](#).

[278]

Len jedenásť dní cesty delilo Sínaj od Kádeša na hraniciach Kanaánu. Výhľad skvelého príchodu do zasľúbenej krajiny Izraelcov potešil, a len čo oblak dal znamenie k ďalšiemu pochodu, vydali sa na cestu. Hospodin ich zázračne vyviedol z Egypta. Aké požehnania smeli očakávať teraz, keď ho zmluvným záväzkom prijali za svojho vládcu a keď boli uznaní za vyvolený národ Najvyššieho?

Mnohí Izraelci však neradi odchádzali z miesta, ktoré sa im stalo takmer domovom. Do tohto žulovými stenami chráneného zátišia zhromaždil Boh svoj ľud, vyčlenil ho spomedzi všetkých ostatných národov, aby mu zopakoval svoj svätý zákon. Izraelci radi hľadeli na vrchol posvätného masívu s jeho šedobielym temenom a holými útesmi, kde sa tak často prejavila prítomnosť Božej slávy. Toto prostredie im tak úzko súviselo s prítomnosťou Hospodina a jeho svätých anjelov, že sa pre jeho posvätnosť nevedeli s ním s ľahkým srdcom, a tobôž už nie radostne, rozlúčiť.

Len čo zaznel zvuk trúb, celý tábor vstal, svätostánok bol uprostred, a každý kmeň sa zoradil pod vlastnú zástavu. Všetci napäto hľadeli, ktorým smerom ich oblak povedie. Keď smeroval na východ k pustému skalnému masívu, mnohých stiesnil smútok a pochybnosti.

Po odchode sa cesta stávala čím ďalej, tým obťažnejšou. Prechádzali kamenistými úvozmi a neúrodným pustým krajom. Dostali sa na rozsiahlu púšť, šli *„krajinou pustou, krajinou stepí, roklín, krajinou suchoty a temna, krajinou, ktorou nikto neprechádza, kde ani človek nebýva.*„, [Jeremiáš 2,6](#). Keď narazili na skalný prielom, tiesnili sa doň v dlhom rade muži, ženy s deťmi, ťažný dobytok s vozmi i stáda. Pochod sa spomalil a bol krajne namáhavý. Ľudia po

dlhom odpočinku v tábore si ť ažko zvykali na útrapy dlhej cesty a na nebezpečné prekážky.

Po troch dňoch cesty bolo počut' st' ažnosti. Ozývali sa predovšetkým primiešanci, čo sa pri odchode pridali k Izraelcom a vždy si našli dôvod k nespokojnosti. Nevyhovoval im smer pochodu ani spôsob, akým ich Mojžiš viedol, hoci vedeli, že aj on sa pridrža smeru, ktorý im ukazuje oblak. Nákaze nespokojnosti čoskoro podľahol celý tábor.

[279] Krikom začali prejavovať svoju túžbu po mäse. Hojnosť manny ich už neuspokojila. V egyptskej porobe sa museli uspokojiť s jednoduchou stravou chudobných; tvrdou prácou vyhladnutí ju jedli a strávili ako pochúťku. Mnohí primiešanci však boli zvyknutí na bohatšiu stravu a tí sa začali prví st' ažovať. Hospodin im poskytol dostatok manny a na ceste k Sínaju im na ich žiadosť doprial aj mäso. To im však vystačilo iba na jeden deň.

Hospodin im mohol práve tak pohotovo poskytnúť mäso ako mannu, ale v ich vlastnom záujme to neurobil. Prednostne ich sýtil tým, čo vyhovovalo ich skutočným potrebám, a nedával im dráždivú stravu, na ktorú si mnohí z nich v Egypte zvykli. Ich zvrátená chuť sa mala zmeniť, aby im znova chutila strava, ktorú Boh pôvodne určil pre človeka – plody zeme, ktoré Boh dal v raji Adamovi a Eve. Predovšetkým z tohto dôvodu Izraelcom mäsitú stravu nedával.

Satan ich nakoniec viedol k tomu, že toto obmedzenie pokladali za tvrdé a nespravodlivé. Prebúdza v nich túžbu po zakázanom, lebo vedel, že neovládané uspokojovanie žiadostivosti podnieti zmyselnosť a ľahko ich privedie pod jeho nadvládu. Pôvodca chorôb a biedy napadá ľudí tam, kde tuší najväčší úspech. Satan zvádza ľudí, aby uspokojovali svoje pôžitkárske chůtky tým, čo neprosieva. Robí to odvtedy, čo zvedol Evu, aby zjedla zakázané ovocie. Takisto zvádza aj Izraelcov, aby kvôli jedlu reptali proti Bohu. Nestriednosťou v jedení a pití človek uspokojuje nízke vášne, čím otupuje aj mravnú citlivosť. V pokušení potom ť ažko odolá.

Boh vyviedol Izraelcov z Egypta, aby sa ako očistený, svätý a šťastný ľud usídlili v Kanaáne. Preto ich vychovával, aby sa mali dobre nielen oni, ale aj ich potomkovia. Keby boli ochotne prijali jeho múdre obmedzenia a ovládli svoju žiadostivosť a chůtky, nemuseli podliehať chorobám ani slabostiam. Ich potomkovia by mohli byť telesne i duševne zdatní. Jasne by boli rozpoznávali pravdu a

povinnosť; mali by ostrý postreh a zdravý úsudok. Ich neochota prijať Božie obmedzenia a požiadavky do značnej miery prispela k tomu, že nedosiahli tú vysokú úroveň, ktorú podľa Božieho zámeru dosiahnuť mali, a že sa sami pripravili o požehnanie, ktoré im Boh chcel ochotne dať.

Žalmista hovorí: „*Pokúšali Boha v srdci, žiadajúc pokrm podľa svojich chút'ok. Hovorili proti Bohu a vraveli: Či môže Boh stôl prestrieť na púšti? Udrel na skalú a tiekli vody a valili sa potoky. Ale či môže dať aj chleba? Či svojmu ľudu mäso pripraví? Počul to Hospodin, a preto sa rozhneval.*„ [Žalm 78,18-21](#). Izraelci na svojej ceste od Červeného mora k Sínaju často reptali a búrili sa proti Bohu. On ich však za tieto hriechy netrestal ranami; bral ohľad na ich nevedomosť a zaslepenosť. Potom sa im však zjavil na Chórebe. Izraelcov však osvietilo veľké svetlo, keď smeli byť svedkami Božieho majestátu, moci a milosti.

Ich terajšia nedôvera a nespokojnosť boli teda o to závažnejším previnením. Ved' sa zmluvne zaviazali, že Hospodina prijímajú za svojho kráľa a že sa poslušne podriadia jeho autorite. Teraz bolo ich reptanie vzburou a bolo ho treba bezodkladne a náležite potrestať, aby v Izraeli nezavládla anarchia a záhuba. „*Vzbĺkol proti nim oheň Hospodinov a strávil koniec tábora.*„ [4. Mojžišova 11,1](#). Hlavných nespokojencov zabil z oblaku blesk.

Vystrašení Izraelci naliehavo žiadali Mojžiša, aby za nich prosil Hospodina. Mojžiš im to splnil a oheň zhasol. Na pamiatku tohto Božieho súdu Mojžiš nazval toto miesto Tabéra (Spálenisko).

Zloba však neprestala a bola ešte väčšia než predtým. Tí, čo ranu prežili, sa nepokorili ani nekajali, ale začali ešte viac reptáť. Ľudia sa schádzali pred svojimi stanmi, plakali a nariekali. „*Pozbiehaného ľudu, ktorý bol uprostred nich, sa zmocnila náramná žiadostivosť. Aj Izraelci plakali znovu a vraveli: Kto nás nakrmi mäsom? Spomíname si na ryby, ktoré sme jedávali v Egypte zadarmo, na uhorky, na dyne, na pór, na cibuľu a na cesnak. Avšak teraz vyschla naša sila, nemáme nič pred očami okrem manny.*„ [4. Mojžišova 11,4-6](#). Takto prejavovali svoju nespokojnosť s potravou, ktorú im dával Stvoriteľ, hoci sa mohli stále presviedčať o tom, že táto strava zodpovedá ich potrebám, lebo napriek všetkým ťažkostiam, ktoré museli prekonávať, nikto v celom tábore neochorel.

Mojžiš zmalomysel'nel. Ustavične prosil, aby Izrael nezahynul, aj keď vedel, že Hospodin by z jeho vlastného potomstva utvoril veľký národ. Z lásky k Izraelcom prosil, aby Boh radšej z knihy života vymazal jeho meno, než aby tento ľud zahynul. Urobil pre nich, čo len mohol, a takto sa mu odplácajú. Mal zodpovedať za všetky ich ťažkosti aj za domnelé útrapy. Tiesnený bremenom starostí a zodpovednosti musel ešte znášať ich rúhavé reptanie. Vo svojej úzkosti sa odvážil vysloviť Bohu svoje pochybnosti. Jeho modlitba znela takmer vyčítavo: „*Prečo zle nakladáš so svojím služobníkom a prečo som nenašiel milosť v твоjich očiach, že si uvalil na mňa ťarchu všetkého tohto ľudu?... Odkiaľ mám vziať mäso, aby som mohol dať všetkému tomuto ľudu? Ved' s plačom mi vravia: Daj sa nám najesť mäsa! Ja sám nevládzem znášať všetok tento ľud, lebo mi je prit'ážký.*“, 4. Mojžišova 11,11-14.

[281] Hospodin vypočul jeho prosbu a kázal mu zhromaždiť sedemdesiat starších mužov Izraela – mužov nielen pokročilého veku, ale takých, ktorých si ľud váži, čo sú múdri a skúsení. Povedal: „*Prived' ich k stánku stretania, aby sa tam s tebou postavili. Potom zostúpim, budem sa tam s tebou zhovárať a vezmem niečo z ducha, ktorý je na tebe a vložím ho do nich; i ponesú s tebou bremeno ľudu a nebudeš ho znášať sám.*“, 4. Mojžišova 11,16.17.

Hospodin dovolil Mojžišovi, aby si sám vybral najvernejších a najschopnejších mužov, ktorí by boli ochotní znášať s ním zodpovednosť. Svojím vplyvom mu pomôžu krotiť vášne ľudu a potlačiť hroziacu vzburu. Voľba mala nakoniec zlé následky. Keby bol Mojžiš prejavil vieru, ktorá by zodpovedala dôkazom Božej moci a dobroty, ktorých bol svedkom, výber mužov by bol iný. Mojžiš však zveličil svoje zodpovednosti a služby, pričom takmer úplne zabudol na to, že v Božej ruke je len nástroj. Dopustil sa závažnej chyby, že strpel nepatrné náznaky reptania, ktoré bolo stálou kliatbou Izraela. Keby sa bol bezvýhradne spoľahol na Boha, Hospodin ho mohol stále viesť a posilňovať ho, aby zvládol každú nepríjemnú situáciu.

Mojžiš dostal príkaz, aby pripravil Izraelcov na Boží zámer s nimi: „*Posväť te sa na zajtrajšok, budete jesť mäso, lebo ste s plačom nahlas hovorili Hospodinovi: Kto nás nachová mäsom? Ved' dobre nám bolo v Egypte. Hospodin vám dá mäsa a najete sa. Nebudete jesť jeden deň alebo dva dni, ani päť dní, ani desať dní, ani dvadsať*

dní, ale za celý mesiac, kým vám nepolezie z nozdier a nezoškliví sa vám, lebo ste pohrdli Hospodinom, ktorý je uprostred vás, a s plačom ste hovorili pred ním: Prečo sme vôbec vyšli z Egypta?,,

Mojžiš zvolal: „*Šesť stotisíc peších má tento ľud, uprostred ktorého som ja, a ty hovoríš: Dám im mäso a budú jesť za mesiac! Či sa má pre nich pozabýjať drobné stádo alebo rožný dobytok, aby im postačilo? Či sa majú pre nich pochytať všetky morské ryby, aby im postačilo?,,*

Mojžiš za svoju nedôveru dostal výčitku: „*Či je ruka Hospodina prikrátka? Teraz uvidíš, či sa ti splní moje slovo alebo nie.,, 4. Mojžišova 11,18-23.*

Mojžiš oznámil zhromaždenému ľudu, čo mu povedal Hospodin, a zmienil sa aj o voľbe sedemdesiatich starších. Vybraným mužom dal poučenie, ktoré môže byť aj pre dnešných sudcov a zákonodarcov vzorom zákonnosti a spravodlivosti: „*Vypočujte svojich súkmeňovcov a súd'te spravodlivo, či už má niekto spor so súkmeňovcom alebo s cudzincom. Neberte ohľad na osobu pri súde, vypočujte tak malého ako veľkého, nebojte sa nikoho, lebo súd patrí Bohu!,, 5. Mojžišova 1,16.17.*

Mojžiš potom zvolal sedemdesiatich vybraných mužov k svätostánku. „*Hospodin zostúpil v oblaku, hovoril s ním, vzal z ducha, ktorý bol na ňom, a dal ho na sedemdesiat mužov zo starších. Keď spočinul na nich duch, ihneď prorokovali, ale viackrát nie.,, 4. Mojžišova 11,25.* Podobne boli aj učenici na Turíce obdarení „*mocou zhora,,*

Hospodinovi sa zaľúbilo takto ich pripraviť na ich budúcu povinnosť a poctiť ich v prítomnosti zhromaždených Izraelcov, aby im ľud dôveroval ako Bohom vyvoleným mužom, ktorí budú spolu s Mojžišom spravovať Izrael.

Veľký vodca znova osvedčil svoju veľkorysosť a nezištnosť. Dvaja z vyvolených sedemdesiatich, ktorí sa vo svojej skromnosti necítili za hodných povolania k tak zodpovednej úlohe, sa k svojim bratom pred svätostánkom nepripojili. Duch Boží však zostúpil aj na nich a aj oni mohli prorokovať. Keď sa o tom dozvedel Józua, chcel zakročiť, lebo sa obával rozkolu. V žiarlivej obave o česť svojho pána zvolal: „*Pane môj, Mojžiš, zadrž ich!,,* Mojžiš odvetil: „*Ty žiarliš za mňa? Kiežby bol všetok ľud Hospodinov samí proroci; kiežby dal na nich Hospodin svojho ducha!,, 4. Mojžišova 11,28.29.*

Od mora zadul silný vietor a prihnal krdle prepelíc „*a vrhol ich na tábor, asi na deň cesty sem a na deň cesty tam okolo tábora a na dva lakte od zeme*„, 4. Mojžišova 11,31. Celý deň i celú noc ba aj celý d'alsí deň zbierali Izraelci potravu, ktorú tak zázračne dostali. Nazbierali jej mnoho. „*Kto málo nazbieral, nazbieral desat' chómerov*„, 4. Mojžišova 11,32. Čo nespotrebovali hneď, to usušili a odložili ako zásobu na celý mesiac, ako im bolo s'ľúbené.

Boh doprial ľuďom to, po čom tak nástojčivo túžili, aj keď im to nebolo na úžitok; nechceli sa spokojit' s tým, čo by im bolo skutočným dobrodením. Boh vyhovel ich vzdorovitej túžbe, ale museli znášat' následky. Za nemierne hodovanie a nenásytnosť ich čoskoro stihol trest. „*Hospodin zasiahol ľudí veľmi veľkou ranou*„, 4. Mojžišova 11,33. Mnohých z ľudu zachvátila zimnica, hlavní vinníci pomreli len čo okúsili jedlo, po ktorom tak túžili.

Ešte tvrdšia skúška čakala Mojžiša v Chaceróte, kde sa ľud utáboril po odchode z Tabéry. Áron a Mária zastávali v Izraeli veľmi čestné a významné postavenie. Obaja boli prorocky obdarení a obaja na Boží príkaz pomáhali Mojžišovi pri oslobodzovaní Izraela. Hospodin ústami proroka Micheáša povedal: „*Poslal som pred tebou Mojžiša, Árona a Máriu*„, Micheáš 6,4. Máriina odvážna povaha sa prejavila už vtedy, keď ako dieťa na brehu Nílu starostlivo sledovala košík, v ktorom bol skrytý malý Mojžiš. Pre svoje vzorné správanie a poslušnosť sa stala Božím nástrojom pri záchrane života osloboditeľ a Božieho ľudu. Hudobne a básnicky nadaná Mária viedla izraelské ženy pri spevoch a tancoch na brehu Červeného mora. Po [283] Mojžišovi a Áronovi bola medzi ľuďom mimoriadne obľúbená a poctili ju aj nebesá. Zlo, ktoré kedysi podnietilo roztržku v nebi, ovládlo srdce aj tejto izraelskej ženy a jej nespokojnosť čoskoro strhla aj d'alsích.

Pri výbere sedemdesiatich starších sa nikto s Máriou ani Áronom neradil, preto začali žiarlit' na Mojžiša. Keď Izraelci šli k Sínaju, Mojžiša navštívil jeho svokor Jetro a vodca ľudu vtedy ochotne prijal jeho radu. To vtedy vzbudilo v Márii a Áronovi obavy, aby sa Mojžiš nedostal príliš pod jeho vplyv. Nepáčilo sa im, že pri voľbe starších sa nebral ohľad na ich postavenie a autoritu. Mária a Áron nemali správnu predstavu o bremene starosti a zodpovednosti, ktoré doliehali na Mojžiša. Keď že boli vyvolení, aby mu pomáhali, nazdávali sa, že majú rovnocenné postavenie ako Mojžiš a spolu s

ním vedú ľud. Preto sa domnievali, že voľba ďalších pomocníkov je zbytočná.

Mojžiš si uvedomoval, ako nikto iný, význam veľkého poslania, ktoré mu bolo zverené. Uvedomoval si však aj svoju slabosť a vo svojej bezradnosti sa obracal k Bohu. Áron bol sebavedomejší a nemal takú neochvejnú vieru v Boha. Keď mu bola zverená zodpovednosť, sklamal; pri Sínaji sa totiž ukázalo, ako slabošsky zhovievavo strpel rúhavú modloslužbu. Na to však Áron a Mária nemysleli, pretože ich zaslepila žiarlivá ctibažnosť. Boh poctil Árona tým, že jeho rodine zveril posvätný kňazský úrad. Áron však túžil po niečom vyššom. „*Povedali: Hovorí Hospodin len skrze Mojžiša a nehovorí aj skrze nás?*“, Keďže si mysleli, že Boh im venuje rovnakú priazeň ako Mojžišovi, túžili po rovnocennom postavení, aké mal Mojžiš, a chceli mať rovnakú autoritu ako on.

Nespokojná Mária si našla aj dôvod k sťažnosti na to, čo pripravil sám Boh. Znepáčil sa jej Mojžišov sobáš. Mojžišovu voľbu manželky z iného národa a nie spomedzi izraelských žien pokladala za urážku rodinnej a národnej hrdosti. Preto sa k Cippóre správala priam pohrdavo.

Aj keď Mojžišovu ženu nazývali „černoškou“, bola vlastne Midjankou a pochádzala z Abrahámovho rodu. Svojím zovňajškom sa od Izraelcov líšila len trochu tmavšou pleťou. Aj keď nebola izraelskou ženou, Cippóra uctievala pravého Boha. Od prirodzenosti bola ostýchavá a skromná, láskavá a útlocitná; pri pohľade na utrpenie iných trpela s nimi. Preto, keď šli do Egypta, Mojžiš jej prikázal vrátiť sa do midjánskej krajiny. Nechcel, aby bola svedkom rán, ktoré mali postihnúť Egyptanov.

Keď sa Cippóra neskôr na púšti vrátila k svojmu mužovi, čoskoro poznala, ako ho bremeno povinností vyčerpáva, prejavila svoje obavy svojmu otcovi Jetrovi, ktorý Mojžišovi poradil, ako si má bremeno uľahčiť. To bol hlavný dôvod, prečo Mária nemala rada Cippóru. Nazdávala sa, že Mojžiš sa kvôli svojej žene o ňu a o Árona patrične nestará. Usúdila, že Cippóra svojho muža natoľko ovplyvnila, že Mojžiš sa s ňou a s Áronom už neradí ako predtým. Keby bol chcel byť Áron naozaj spravodlivý, mohol zabrániť zlu. No namiesto toho, aby Máriu upozornil na jej hriechne počínanie, zastal sa jej, počúval jej sťažnosti a začal žiarliť aj on.

Mojžiš vypočul Máriine obvinenia bez jediného slova. Skúsenosti, ktoré získal v dlhých rokoch tvrdej práce a vyčkávania v midjánskej krajine, ako aj pokora a zhovievavosť mu pomáhali trezivo znášať malovernosť a reptanie ľudu, pýchu i závisť tých, čo mu mali byť spoľahlivou oporou. „*Mojžiš bol omnoho pokornejší ako všetci ľudia na zemi*,,, preto ho Boh pred všetkými inými ľuďmi obdaril múdrosťou a vodcovským umením. V Písme čítame: „*Hospodin... pokorných vedie podľa práva, pokorných vyučuje svojej ceste*,,, [Žalm 25,9](#). Pokorných vedie Hospodin, pretože sú učenívi a dajú sa poučiť. Úprimne túžia poznať Božiu vôľu a plniť ju. Spasiteľovo zaslúbenie znie: „*Kto chce plniť jeho vôľu, pozná, či je to učenie z Boha*,,, [Ján 7,17](#). Ústami apoštola Jakuba hovorí: „*Ak niekomu z vás chýba múdrosť, nech si prosí od Boha, ktorý dáva všetkým štedro a bez výčitky, a dostane ju*,,, [Jakoba 1,5](#). Toto Kristovo zaslúbenie sa však týka len tých, čo sú ochotní bezvýhradne nasledovať Hospodina. Boh nikoho nenúti, preto nemôže viesť tých, čo sú pre svoju pýchu nepoučiteľní a tvrdohlavo idú vlastnou cestou. O dvojtvárnom človekovi, ktorý chce za každú cenu presadiť vlastnú vôľu a súčasne vo svojom povolaní konať vôľu Božiu, čítame: „*Taký človek nech sa nenazdáva, že dostane niečo od Pána*,,, [Jakoba 1,7](#).

Boh si vyvolil Mojžiša a obdaril ho svojím Duchom. Mária a Áron sa nepatričným reptaním spreneverili nielen svojmu ustanovenému vodcovi, ale aj samému Bohu. Nespokojní buriči boli predvolaní k svätostánku a postavení zoči-voči Mojžišovi. „*Potom Hospodin zostúpil v oblačnom stĺpe a zastal pri vchode do stánku...zavolať Árona i Máriu*,,, [4. Mojžišova 12,5](#). Ich tvrdenie, že majú prorockého ducha, nikto nespochybnil. Boh sa mohol s nimi zhovárať vo videní alebo v sne. Mojžiš, o ktorom sám Boh povedal, že je „*dôverníkom*,,, celého Božieho domu, mal však užšie spojenie. Hospodin sa s ním rozprával „*zoči-voči*,,, „*Ako to, že ste sa nebáli rozprávať proti môjmu služobníkovi Mojžišovi? A hnev Hospodinov vzblýkol proti nim, a odišiel*,,, [4. Mojžišova 12,7-9](#). Na znamenie Božej neľúbosti sa oblak sponad svätostánku vytratil a Mária stihol trest. „*Bola malomocná ako sneh*,,, [4. Mojžišova 12,10](#). Hospodin nepotrestal Árona, ale Máriiným trestom ho patrične napomenul. Teraz bola ich pýcha pokorená do prachu. Áron vyznal svoj i Máriin hriech a prosil, aby jeho sestra nemusela zahynúť touto

odpornou smrteľnou chorobou. Mojžiš prosil Hospodina a Mária bola uzdravená. Musela však na sedem dní opustiť tábor. Len potom sa nad svätostánok vrátilo znamenie Božej priazne. Z úcty k jej vznešenému postaveniu i zo súcitu nad tým, čo ju postihlo, Izraelci zostali v Chaceróte a očakávali jej návrat.

Tento prejav Božieho hnevu mal byť všetkým Izraelcom výstrahou a mal skoncovať s ich nespokojnosťou a nepoddajnosťou. Keby Hospodin Máriinu závisť a nespokojnosť nebol zjavne potrestal, mohlo dôjsť ešte k väčšej pohrome. Závisť je jednou z najdiabolskejších vlastností, ktoré môžu zachvátiť ľudské srdce, a má najzhubnejšie následky. Múdry muž napísal: „*Lúta je zúrivosť a zaplavujúci je hnev, ale kto obstojí pred žiarlivosťou?*“, [Príslovia 27,4](#). Závisť spôsobila rozbroj v nebi a medzi ľuďmi páše nevýslovné zlo. „*Kde je žiarlivosť a sváry, tam je nepokoj a každé možné zlo.*“, [Jakoba 3,16](#).

Ohováranie iných a odsudzovanie ich pohnútok a skutkov by sa nemalo zľahčovať. „*Bratia, neosočujte jeden druhého. Kto osočuje brata, alebo svojho brata posudzuje, osočuje zákon a odsudzuje zákon. Ale ak odsudzuješ zákon, nie si plniteľ zákona, ale sudca.*“, [Jakoba 4,11](#). Boh je jediný sudca, „*on osvetlí, čo je skryté v tme, a vyjaví úmysly srdc.*“, [1. Korint'anom 4,5](#). Kto si osobuje právo svojich blížnych posudzovať a odsudzovať, privlastňuje si právo Stvoriteľovo.

Písmo nás výslovne učí, aby sme si dávali pozor a ľahkovážne neobviňovali tých, ktorých si Boh povolal za svojich poslov. Apoštol Peter sa zmieňuje o zvrhlých hriešnikoch a hovorí: „*Bezočiví opovážlivci sa neboja rúhať duchovným bytostiam, kým ani anjeli, hoci sú väčší čo do sily a moci, nevynášajú proti nim rúhavý výrok pred Pánom.*“, [2. Petra 2,10.11](#). „*Proti staršiemu neprijímaj žalobu, iba ak by ju potvrdili dvaja alebo traja svedkovia.*“, [1. Timoteovi 5,19](#). Boh zveril niektorým ľuďom veľkú zodpovednosť, keď ich povolal za učiteľov svojho ľudu. Jemu je tento ľud zodpovedný za svoje správanie k týmto služobníkom. K Božím vyvoleným máme sa správať úctivo. Trest, ktorý postihol Máriu, mal byť napomenutím pre všetkých, čo podliehajú žiarlivosti a repcú proti tým, ktorým Boh zveril bremeno zodpovednosti za svoje dielo.

34. kapitola — Dvanásť vyzvedačov

Po jedenástich dňoch cesty od vrchu Chóreb sa Izraelci utáborili v Kádeši na púšti Páran, neďaleko hraníc zasľúbenej krajiny. Ľud radil vyslať vyzvedačov, aby preskúmali krajinu. Keď Mojžiš túto záležitosť predniesol Hospodinovi, dostal od neho súhlasnú odpoveď s príkazom, aby z každého kmeňa vybral jedného muža. Mojžiš týmto vybraným mužom prikázal, aby sa vydali na cestu a preskúmali krajinu, jej polohu, prírodné bohatstvo a najmä, či jej obyvatelia sú silní alebo slabí a či ich je málo alebo veľa. Okrem toho mali preskúmať úrodnosť pôdy a doniesť aj z jej plodov.

Vyzvedači sa vydali na cestu a prešli celú krajinu od juhu až po najodľahlejšiu hranicu na severe. Po štyridsiatich dňoch sa vrátili. Izraelci prechovávali veľké nádeje a netrpezlivo ich očakávali. Správa o ich návrate potešila všetky kmene. Ľud sa ponáhlal privítať poslov, ktorí sa z nebezpečnej a odvážnej cesty vrátili zdraví. Vyzvedači doniesli aj plody na dôkaz mimoriadne úrodnej pôdy. Z práve dozrievajúceho hrozna to bol strapec tak veľký, že ho museli niesť dvaja muži. Z hojnej úrody doniesli aj figy a granátové jablká.

Izraelci sa potešili, že prídu do tak skvelej krajiny a pozorne počúvali, aby im neuniklo ani jediné slovo, keď vyzvedači podávali Mojžišovi správu a keď povedali: „*Prišli sme do krajiny, do ktorej si nás poslal. Naozaj oplýva mliekom a medom. Toto je jej ovocie.*“, [4. Mojžišova 13,28 \(ROH\)](#); [4. Mojžišova 13,27 \(ECAV\)](#). Nadšený ľud bol ako vo vytržení. Teraz už ochotne poslúchnu Hospodinov hlas, a najradšej by tam šli hneď, aby krajinu čím skôr obsadili. Keď vyzvedači popísali jej krásu a úrodnosť, okrem dvoch začali všetci hovoriť o tienistých stránkach Kanaánu. Rozprávali o silných národoch rôznych častí krajiny a hovorili o mohutných hradbách miest so zdatnými obyvateľmi, ktorých nemožno premôcť. Hovorili aj o obroch, Anákových potomkoch, a tvrdili, že na dobytie krajiny nemožno ani len pomyslieť.

Situácia sa zrazu zmenila. Len čo v rozprávaní vyzvedačov, zrejme z podnetu satana, zaznel náznak pochybnosti a obavy, nádej

a odvahu ľudu vystriedalo sklamanie a zúfalstvo. Nedôvera vyzvedačov vyvolala v nich tiesnivé predstavy. Zabudli na moc, ktorou Boh už toľkokrát zasiahol a ochránil ich. Na to ani len nepomysleli; neuvážili, že Boh, ktorý ich doviedol až sem, iste im dá zasľúbenú krajinu. Zabudli, ako zázračne ich vyslobodil z moci utláčateľov, keď ich previedol morom a zatopil útočiace faraónovo vojsko. Nemysleli na Boha a správali sa tak, akoby sa museli spoliehať len na silu svojich zbraní.

[287]

Pre svoju nedôveru zabudli na Božiu moc a neverili ruke, ktorá ich bezpečne doviedla až sem. Nanovo sa dopustili počiatocnej chyby: začali reptáť proti Mojžišovi a Áronovi. Vraveli: „*Toto je teda koniec všetkých našich nádejí. Kvôli tejto krajine sme odišli z Egypta.*“, Obviňovali svojich vodcov, že ich oklamali a zaviedli do nešťastia.

Sklamaný a zmalomysel'nený ľud strácal už aj zvyšok nádeje. Bolo počuť náreky a ozvalo sa reptanie. Káleb postrehol situáciu a smelo začal obhajovať Božie slovo. Robil, čo mohol, aby odrazil zhubný vplyv svojich neverných druhov. Na chvíľu sa mu podarilo utíšiť ľud a dodať mu nádej a odvahu na získanie zasľúbenej krajiny. Nepopieral, čo vyzvedači povedali o vysokých hradbách a silných Kanaáncoch. Hospodin však krajinu prisľúbil Izraelcom. Preto Káleb naliehal: „*Smelo vystúpme hore a zaujmeme krajinu, lebo ju určite premôžeme.*“,

Desiati vyzvedači ho však prerušili a nástrahy opísali ešte černejšie než predtým. Vyhlásili: „*Nemôžeme vystúpiť hore k ľudu, lebo je mocnejší ako my... Všetok ľud, ktorý sme v nej videli, je obrovského vzrastu. Tam sme videli obrov, Anákovcov z obrov, a pripadali sme si vo vlastných očiach ako kobyľky a takými sme sa zdali aj im.*“, [4. Mojžišova 13,32-34 \(ROH\)](#); [4. Mojžišova 13,31-33 \(ECAV\)](#).

Títo desiaty muži sa vydali nesprávnym smerom. Tvrdošijne odporovali Kálebovi a Józuovi, postavili sa proti Mojžišovi i proti Bohu. Svoj zámer presadzovali čoraz odhodlanejšie a rozhodli sa zmarit' všetky snahy o dobytie Kanaánu. Prekrúcali skutočnosti, aby presadili svoj zhubný vplyv. Vraveli: „*Krajina, ktorú sme prešli, aby sme ju preskúmali, je krajina, ktorá zožiera svojich obyvateľov.*“, [4. Mojžišova 13,32](#). Táto zlá správa bola nepravdivá a rozporná. Vyzvedači najprv tvrdili, že krajina je úrodná a že jej obyvatelia sú obrovského vzrastu. To by však nebolo možné, keby podnebie

bolo tak nezdravé, že by „*krajina zožierala svojich obyvateľov*„. Kto podľahne nedôvere, oddáva sa vlastne satanovej moci a nikto nevie, kde skončí.

[288] „*Vtedy celý zbor začal hlasito nariekať a ľud plakal tej noci*„. Hneď nato nastal rozruch a došlo k otvorenej vzbure. Zdalo sa, že satan získal prevahu a ľud prestal uvažovať. Izraelci preklínali Mojžiša a Árona. Zabudli, že ich bezbožné výroky Boh počuje a že anjel z Božej prítomnosti v oblačnom stĺpe je svedkom ich výtržnosti. V zúfalstve nariekali: „*Kiežby sme boli pomreli v egyptskej krajine alebo na tejto púšti; kiežby sme pomreli*„. Potom hovorili proti Bohu: „*Prečo nás vedie Hospodin do tejto krajiny? Aby sme padli mečom a aby sa naše ženy a deti stali korist'ou? Nebolo by pre nás lepšie vrátiť sa do Egypta?*„, [4. Mojžišova 14,1-3](#). Za luhára pokladali nielen Mojžiša, ale samotného Boha, lebo im sľúbil krajinu, ktorú nemožno získať. Ba zašli tak ďaleko, že si zvolili vodcu, ktorý ich má zaviesť späť do krajiny ich útrap a otroctva, z ktorej ich vyslobodila mocná ruka Všemohúceho.

Mojžiš a Áron pokorne a skormúteno „*padli na tvár pred celým zhromaždením zboru Izraelcov*„, ([4. Mojžišova 14,5](#)) a nevedeli, čo si počať, aby ich odvrátili od nerozvážneho počínania. Káleb a Józua sa pokúšali ich pobúrenie upokojiť. S roztrhnutým rúchom na znamenie bolesti a roztrpčenia vtrhli medzi ľud a mocným hlasom prerušili nárek a kvílenie: „*Krajina, ktorú sme prešli, aby sme ju preskúmali, je mimoriadne dobrá krajina! Ak bude mať Hospodin v nás záľubu, dovedie nás do tejto krajiny a dá nám ju – krajinu to, ktorá oplýva mliekom a medom. Len sa nebúrte proti Hospodinovi! A nebojte sa ľudu krajiny, lebo bude naším chlebom. Odišla od nich ochrana, ale s nami je Hospodin. Nebojte sa ich!*„, [4. Mojžišova 14,7-9](#).

Kanaánci naplnili nielen čašu svojich neprávostí, ale aj mieru Božej zhovievavosti s nimi. Ak stratia Božiu ochranu, Izraelci ich ľahko premôžu. Na základe Božej zmluvy krajina má patriť Izraelcom. Tí však uverili nepravdivým správam neverných vyzvedačov, ktorí oklamali celé zhromaždenie. Zradcovia vykonali svoje dielo. Izraelcov ovládla taká nedôvera, že keby boli len dvaja z dvanástich vyzvedačov doniesli zlé správy a ostatných desať by povzbudzovalo ľud, aby sa v mene Hospodinovom zmocnili krajiny, skôr by

boli uverili správam tých dvoch. No len dvaja vyzvedači zastávali pravdu, ostatných desať bolo na strane vzbury.

Neverní vyzvedači zjavne hanili Káleba a Józua a ozvali sa hlasy, aby boli ukameňovaní. Nepríčetný dav chytal kamene a dvoch verných mužov chcel zabiť. Niektorí sa zo zúrivým krikom oborili na nich. Kamene im však náhle vypadli z rúk. Ľudia zmĺkli a od strachu sa zachveli. Boží zákrok zmaril ich vražedný zámer. Sláva Božej prítomnosti ako žiarivé svetlo osvietila svätostánok. Všetok ľud videl Hospodinovo znamenie. Zjavil sa Mocnejší než oni a nikto sa mu už neodvážil vzdorovať. Vyľakaní vyzvedači, čo rozšírili zlé správy, sa uchýlili do svojich stanov.

Potom vystúpil Mojžiš a vošiel do svätostánku. Hospodin mu oznámil svoj zámer s ľudom: *„Raním ho morom a vyhubím ho, teba však urobím väčším a mocnejším národom, ako je on.,* Mojžiš sa znova prihováral za svoj ľud. Nemohol súhlasiť s vyhubením národa, ani keby sa mal sám stať otcom mocnejšieho národa. Odvolával sa na Božiu milosť a vravel: *„Teraz nech sa dokáže veľkou sila Pánova, ako si hovoril: Hospodin je dlhozhovievajúci a hojný v milosti...Odpusť, prosím, nepravosť svojho ľudu podľa svojho veľkého milosrdenstva, ako si odpúšťať al tomuto ľudu od Egypta až sem.,* [4. Mojžišova 14,12.17-19](#).

[289]

Hospodin sľúbil, že Izraelcov nezahubí okamžite. Pre ich nedôveru a malomyselnosť nemohol však pri nich prejavit' svoju moc a skrotit' ich nepriateľov. Vo svojom milosrdenstve im preto prikázal vrátiť sa k Červenému moru. Len tam budú v bezpečí.

Pobúrení Izraelci často volali: *„Boh chce, aby sme pomreli na tejto púšti.,* Tieto slová sa im teraz splňali. Hospodin oznámil: *„Ako žijem... urobím vám tak, ako ste verejne predom mnou hovorili. Na tejto púšti popadajú vaše mŕtvolky, a to celý počet všetkých vašich sčítaných od dvadsaťročných vyššie, ktorí reptali proti mne..., no vaše deti, o ktorých ste povedali, že budú korisťou, tie dovediem a ony spoznajú krajinu, ktorou ste pohrdli.,* Kálebovi povedal: *„Svojho služobníka Káleba, pretože v ňom bol iný duch a dokonale sa ma verne pridržal, uvediem do krajiny, do ktorej vošiel, a jeho potomstvo ju dostane do vlastníctva.,* [4. Mojžišova 14,28.29.31.24](#). Vyzvedači strávili na svojich cestách zaslúbenou krajinou štyridsať dní; Izraelci budú putovať po púšti štyridsať rokov.

Keď Mojžiš oznámil ľudu Božie rozhodnutie, zmenila sa ich zúrivosť na žiaľ. Uvedomili si, že trest je spravodlivý. Božia moc ranila desať neverných vyzvedačov a zahynuli pred očami celého Izraela. V tom, čo ich stihlo, ľud poznal aj svoj údel.

Zdalo sa, že teraz konečne úprimne ľutujú svoje hriešne počínanie. Neznepokojovala ich však vlastná nevďačnosť a neposlušnosť, skôr ich trápili následky ich hriešneho počínania. Keď poznali, že Hospodin zo svojho rozhodnutia neustúpi, ešte viac sa zatvrdili vo svojom vzdore a vyhlásili, že na púšť sa nevrátia. Keď im Boh prikázal, aby sa od krajiny svojich nepriateľov vzdialili, skúšal vlastne ich pokoru. Ukázalo sa však, že to bola pokora len zdanlivá, nie úprimná. Izraelci pochopili, že spáchali veľký hriech, keď v návale prudkej vášne chceli zabiť vyzvedačov, ktorí ich prosili, aby poslúchli Boha. Vylákala ich však len predstava zhubných následkov ich strašného omylu. V hĺbke srdca sa však nezmenili a pri najbližšej príležitosti by sa búrili znova. Príležitosť sa práve naskytna, keď im Mojžiš z Božieho poverenia vydal príkaz, aby sa vrátili na púšť.

[290]

Rozhodnutie, že Izrael v nasledujúcich štyridsiatich rokoch nescie vojsť do Kanaánu, bolo pre Mojžiša a Árona, Káleba a Józua trpkým sklamaním. Oni však Božie rozhodnutie prijali bez reptania. Tí však, čo predtým na Božie zaobchádzanie s ľuďom reptali a vraveli, že sa vrátia do Egypta, začali teraz vzdychať a nariekať nad požehnaním, ktorým pohrdli. Predtým nemali príčinu reptáť, no teraz im Boh dal skutočný dôvod na bedákanie. Keby sa boli kajúcne trápili nad svojím hriechom, keď si ho jasne uvedomili, taký rozsudok nemusel byť vynesený. Oni však žiaľili nad rozsudkom. Ich žiaľ nebol kajúcny, a preto nemohli očakávať zmenu rozsudku.

Celú noc preplakali. S ránom im však svitla určitá nádej. Rozhodli sa napraviť svoju ustrašenosť. Keď im Boh kázal vstať a zmocniť sa krajiny, príkaz odmietli; keď potom kázal ustúpiť, znova sa zdráhali. Teraz sa rozhodli, že krajiny sa zmocnia a ovládnu ju. Nazdávali sa, že Boh im toto počínanie schváli a svoj zámer s nimi zmení.

Boh im dal výhradné právo, ba povinnosť dobyť krajinu v určený čas. Pre ich svojvôľu ich však tohto práva zbavil. Satan dosiahol svoje a zabránil im vojsť do Kanaánu. Teraz však na nich naliehal, aby napriek Božiemu zákazu urobili, čo urobiť odmietli vtedy, keď to Boh od nich výslovne žiadal. Veľký zvodca zvíťazil, keď ich

zvedol k vzbuře aj druhýkrát. Predtým neverili, že Boh ich úsilie o dobytie Kanaánu mocne podporí, teraz sa znova chceli spoľahnúť na vlastnú silu v nádeji, že dielo sa im zdarí aj bez Božej pomoci. Volali: *„Prehrešili sme sa proti Hospodinovi. Vystúpime a budeme bojovať celkom tak, ako nám rozkázal Hospodin, náš Boh!„*, 5. Mojžišova 1,41. Tak strašne ich zaslepil hriech. Hospodin im neprikázal *„vystúpiť a bojovať“*, Boh nechcel, aby krajinu získali bojom, ale presným plnením jeho príkazov.

Aj keď sa v srdci nezmenili, predsa len pochopili, aká hriešna a nerozumná bola ich vzbuřa, keď vypočuli a uverili vyzvedačom. Teraz si uvedomovali prednosti požehnania, ktorým tak nerozvážne pohrdli. Presvedčili sa, že svojou nedôverou sa pripravili o Kanaán. Vyhlásili: *„Prehrešili sme sa,„* čím doznali, že chyby sa dopustili sami, nie Boh, ktorého tak hriešne obviňovali, že dané sľuby neplní. Aj keď ich vyznanie nebolo výrazom pravej ľútosti, dosvedčilo, že Boh s nimi zaobchádzal spravodlivo.

Hospodin sa aj dnes správa k ľuďom tak, že nakoniec doznejú jeho spravodlivosť, a tým zvelebia jeho meno. Mnohí ho síce zdanelivo milujú, no repcú na jeho prozreteľnosť, neveria jeho zaslúbeniam a poddávajú sa pokušeniu. Tým podporujú snahu padlých anjelov mariť Božie zámery. Hospodin ich často privádza k tomu, aby si svoj hriech uvedomili a uznali svoje hriešne počínanie i Božiu spravodlivosť a milosrdenstvo, aj keď pritom necítia pravú ľútosť. Boh necháva pôsobiť dobro i zlo, aby sa v ich boji prejavilo dielo temných síl. Aj keď sa duch, ktorý zvädzal k zlu, nezmení, dochádza k priznaniu, ktoré očistí Božiu česť a ospravedlní Božích verných zástancov, ktorí boli osočovaní a nepochopení. Tak to bude aj pri konečnom prejave Božieho hnevu. Keď *„prichádza Pán s desaťtisícami svojich svätých, aby vykonal súd nad všetkými a usvedčil ich zo všetkých skutkov ich bezbožnosti, ktoré konali bezbožne,„* Júdu 1,14.15. Každý hriešnik si uvedomí a uzná spravodlivosť svojho odsúdenia.

Izraelci sa chystali dobyť Kanaán bez ohľadu na Boží súhlas. Zdalo sa im, že sú dobre vyzbrojení a na boj dostatočne pripravení. Boh a jeho verní služobníci videli ich veľké slabiny. Keď takmer o štyridsať rokov neskôr Hospodin Izraelcom prikázal, aby sa zmocnili Jericha, sľúbil im, že pôjde s nimi. Pred ich vojskom nosiči niesli truhlu zmluvy, v ktorej bol Boží zákon. Boh sám ustanovil veliteľov,

ktorí pod jeho dohľadom usmerňovali pohyb vojska. Pod takým vedením nemohli prehrať. Teraz však zaútočili na nepriateľské vojsko napriek Božiemu zákazu i napriek rozkazu svojich vodcov, bez truhly zmluvy a bez Mojžiša.

Ked' trúby oznámili nástup, Mojžiš sa ponáhl'al k nim s výstrahou: *„Prečo prestupujete rozkaz Hospodinov? Nepodarí sa to! Nevystupujte hore, lebo Hospodin nie je vo vašom strede; inak utrpíte porážku pred svojimi nepriateľmi! Ved' tam pred vami sú Amálekovci a Kanaánci a vy padnete mečom.*„, [4. Mojžišova 14,41-43](#).

Kanaánci počuli o tajuplnej moci, ktorá chráni Izraelcov a dozvedeli sa aj o divoch, ktoré im v minulosti pomohli. Preto teraz zoskupili veľkú armádu, aby nápor votrelcov odrazili. Izraelské vojsko však nemalo veliteľ'a a neobrátilo sa k Bohu s prosbou o víťazstvo. Vojaci sa odhodlali k boju v zúfalej túžbe buď zmeniť svoj údel, alebo zomrieť v boji. Na boj síce neboli vycvičení, dúfali však, že náhlým a prudkým útokom zlomia všetok odpor. Spoliehali sa na svoju početnú prevahu a dobrú výzbroj. Vyzývavo podnecovali nepriateľ'a, ktorý sa neodvažoval napadnúť ich.

[292] Kanaánci zaujali bojové postavenie na ťažko prístupnej náhornej rovine s príkrymi a nebezpečnými skalnými úbočiami. Veľké množstvo Izraelcov im mohlo pripraviť strašnú porážku. Tí však vystupovali po horských chodníkoch, zhora vystavení smrtonosným strelám nepriateľ'ov. Mohutné balvany, ktoré Kanaánci zhadzovali na útočiacich, zanechávali po sebe krvavé stopy zabitých obetí. Tí, ktorí sa hore predsa len dostali, boli výstupom tak vyčerpaní, že nepriateľ' ich ľahko premohol. Bojisko bolo pokryté mŕtvolami. Straty Izraelcov boli veľké a ich vojsko rozdrvené. Výsledkom ich odbojného pokusu bola porážka a smrť.

Ked' sa nakoniec po neúspešnom dobýjaní náhornej roviny pozostali vrátili, *„plakali pred Hospodinom, ale Hospodin nepočúval,* na ich hlas ([5. Mojžišova 1,45](#)). Nepriatelia, ktorí predtým s obavou očakávali príchod mohutných zástupov Izraela, svojim skvelým víťazstvom získali sebadôveru a istotu, že tento ľud môžu poraziť. Všetky správy o divoch, ktoré Boh vykonal pre svoj národ, teraz pokladali za nepravdivé a nemusia sa ich teda báť. Táto prvá porážka Izraelcov dodala Kanaáncom odvahu a rozhodnosť a výrazne sťažila dobytie krajiny. Izraelci nemali iné východisko, len ustú-

piť víťaznému nepriateľovi na púšť, o ktorej vedeli, že celému pokoleniu musí byť hrobom.

35. kapitola — Kórachova vzburá

Izraelci pod vplyvom rán, ktoré postihli ich tábor, prestali reptať a vzdorovať, no v srdci im duch vzbury zostal a priniesol tie najtrpkéjšie plody. Ak predošlé vzbury boli vždy len nepokoje z náhleho podnetu rozzúreného davu, teraz šlo o rozsiahle sprisahanie s cieľom zvrhnúť moc vodcov ľudu, ktorých ustanovil sám Boh.

Na čele tohto hnutia stál schopný a vplyvný muž Kórach. Bol z pokolenia Léviho, z Kehátovho rodu a Mojžišov bratranec. Kórach mal slúžiť vo svätostánku, no s týmto postavením sa neuspokojil, lebo chcel byť kňazom. Povolanie Árona a jeho rodiny do kňazskej služby, ktorú predtým v každej rodine konal prvorodený syn, vyvolalo nespokojnosť a žiarlivosť. Kórach už dlhší čas tajne znevažoval Mojžišovu a Áronovu autoritu. Dosiaľ sa však neodvažoval proti nim verejne vystúpiť. Konečne sa predsa len rozhodol občiansku a náboženskú moc zvrhnúť. Mal aj dost prívržencov. Na južnej strane svätostánku v blízkosti Kórachových a Kehátových stanov bol tábor Rúbenovho kmeňa. Stany jeho dvoch kniežat, Dátana a Abírama, stáli vedľa Kórachovho stanu. Tieto kniežatá boli ochotné podporiť jeho ctibažný zámer. Ako potomkovia najstaršieho Jákobovho syna chceli získať občiansku moc a o kňazské pocty boli ochotní rozdeliť sa s Kórachom.

Kórachove plány vychádzali z pocitov ľudu. Sklamané predstavy tohto ľudu zvädzali k pochybnostiam, k stálym sťažnostiam, ba až k nenávisti voči ich trpezlivému vodcovi. Izraelci ustavične zabúdali, že ich vedie Boh. Strácali zo zreteľa, že ich neviditeľným vodcom je Anjel zmluvy, že ich predchádza Kristova prítomnosť zahalená oblačným stĺpom a že ona dáva Mojžišovi všetky pokyny.

Nechceli sa podriaďovať tvrdému rozsudku postupného vymierania na púšti, a preto im bola dobrá každá zámienka naznačujúca, že nie Boh, ale Mojžiš ich vedie a že súd nad nimi vyniesol vlastne on. Skrotiť neposlušnosť tohto ľudu nedokázal napriek všetkej svojej snahe ani najzhovievavejší muž na svete. Hoci zrejmý prejav Božieho hnevu nad ich zvrhlosťou mohli pozorovať všetci v prerie-

dených radoch a v utrpených stratách, nepoučili sa. Znova podľahli pokušeniu.

Mojžiš bol pri pasení oviec oveľa št'astnejší a spokojnejší než teraz ako vodca tohto veľkého zástupu neposlušných ľudí. Nevybral si to však sám. Namiesto pastierskej palice dostal žezlo moci a nemôže ho odložiť, kým mu ho nevezme Boh.

[294]

Ten, ktorý číta tajomstvá myšlienok a citov, poznal Kórachove plány i zámer jeho spoločníkov. On výstražne napomínal a poučal svoj ľud, aby sa nedal zviest' šialenstvom sprisahancov. Izraelci boli svedkami Božieho súdu nad Máriou za jej žiarlivosť a sťažnosť na Mojžiša. Hospodin oznámil, že Mojžiš je viac než prorok. „Zhováram sa s ním zoči-voči,„ a teda: „Ako to, že ste sa nebáli rozprávať proti môjmu služobníkovi Mojžišovi?„ 4. Mojžišova 12,8. Toto napomenutie malo platiť nielen pre Árona a Máriu, ale pre celý Izrael.

Kórach a jeho sprisahanci smeli byť svedkami zvláštnych prejavov Božieho majestátu a moci. Spolu s Mojžišom a ďalšími vyvolenými vystúpili na vrch, kde videli Božiu slávu. No odvtedy sa všetko zmenilo. Satan im však, spočiatku slabým, ale postupne stále silnejším pokušením natoľko ovládol myseľ, že sa odvážili svoju nespokojnosť a vzburu prejavit' verejne. Pod zámienkou hlbokého záujmu o blaho ľudu začali šíriť svoju nespokojnosť najprv medzi určitými jednotlivcami, no potom aj medzi viacerými vodcami Izraela. Keď že ľud ich výmysly ochotne počúval, odvážili sa urobiť aj ďalšie kroky. Nakoniec sa zhodli v presvedčení, že horlia a pracujú pre Božie dielo.

Spomedzi známych mužov v Izraeli sa im podarilo zviest' dvestopäťdesiat kniežat. S takou silnou a vplyvnou podporou chceli dosiahnuť výraznú zmenu správy a podstatne zreorganizovať Mojžišovu a Áronovu vládu.

Počiatočná žiarlivosť podnietila závist' a tá viedla k vzbure. Žiarlivosť vzbudila v nespokojencoch otázku: Akým právom má Mojžiš takú veľkú moc a poctu? Začali mu závidieť jeho vysoké postavenie, lebo sa nazdávali, že jeho miesto by vedel zastat' ktokoľvek z nich. Vzjomne sa utvrdzovali v mylnej predstave, že Mojžiš a Áron sa vysokých miest zmocnili sami. Nespokojenci vyhlasovali, že títo vodcovia sa povýšili nad Hospodinov ľud, keď sa ujali kňazstva a vlády napriek tomu, že ich rody nemali právo povyšovať sa nad

ostatný Izrael. Tvrдили, že nie sú o nič zbožnejší než ľud; mali by sa teda uspokojiť a byť na rovnakej úrovni s tými, čo boli takisto obdarení zvláštnou Božou prítomnosťou a ochranou.

[295] Sprisahanci začali potom podnecovať ľud. Páchatelia nepravostí, ktorí zasluhujú pokarhanie, nepoznajú nič príjemnejšie, než náklonnosť a pochvalu. Takto získaval Kórach a jeho spoločníci pozornosť a podporu zo strany ľudu. Námietky, že reptanie privolalo na ľud Boží hnev, vyvracali ako mylné. Tvrдили, že ľud sa nemýli, lebo sa dožaduje len svojho práva, zatiaľ čo Mojžiš sa správa povýšenecky a panovačne, pretože Izraelcov len haní a vyčíta im hriechy napriek tomu, že sú svätým národom, s ktorým je Hospodin.

Kórach im pripomínal blúdenie púšťou, kde zažili priveľ a strasť a kde mnohí z nich pre neposlušnosť a reptanie zahynuli. Jeho poslucháči nadobúdali dojem, že nemuseli toľko trpieť, keby sa bol Mojžiš inak správal. Dospeli k názoru, že za všetko ich nešťastie je zodpovedný Mojžiš a Áron. Len kvôli ich neschopnosti sa nemôžu zmocniť Kanaánu. Uverili, že Kórach by ich viedol lepšie; vedel by ľud povzbudiť ocenením ich dobrých skutkov, nevyčítal by im priestupky a cesta by sa skončila pokojne a úspešne. Boli presvedčení, že potom by nemuseli blúdiť púšťou, ale šli by priamo do zasľúbenej krajiny.

Napriek tejto nespokojnosti vládla medzi rozvadenými skupinami Izraelcov väčšia jednota a zhoda než kedykoľvek predtým. Úspech medzi ľuďmi zvýšil Kórachovo sebavedomie a utvrdzoval ho v presvedčení, že sloboda Izraela by bola vážne ohrozená, keby sa nepostavil proti Mojžišovej vláde. Tvrdil, že z Božieho poverenia má urobiť zmenu vo vláde prv, než bude neskoro. Mnohí však neboli ochotní uznať Kórachove obvinenia proti Mojžišovi. Spomínali na vodcovu trpezlivú, obetavú úsilie a ozvalo sa im svedomie. Preto ho musel Kórach obviniť z nejakej sebeckej pohnútky, ktorá Mojžiša viedla k tak hlbokému záujmu o Izrael. Použil teda už toľkokrát opakované obvinenie, že Mojžiš ich vyviedol na púšť len preto, aby tam zahynuli a aby sa potom mohol zmocniť ich majetku.

Nejaký čas konali túto podvratnú činnosť tajne. Len čo však hnutie natoľko zosilnelo, že sa mohli odvážiť vystúpiť otvorene, Kórach sa postavil na čelo odboja a obvinil Mojžiša a Árona, že uchvátili moc, na ktorú má on so svojimi stúpenkami rovnaké právo. Ďalej ich obvinil, že ľud pripravili o slobodu a nezávislosť. Sprisahanci

vyhlasovali: „Zašli ste prid' aleko! Ved' celý zbor, všetci sú svätí a uprostred nich je Hospodin! Prečo sa teda povyšujete nad zbor Hospodinov?“, 4. Mojžišova 16,3. Mojžiš nemal ani potuchy o príprave tak rozsiahleho sprisahania. Keď si uvedomil jeho strašný zámer, v tichej odovzdanosti padol na tvár. Potom hlboko skormútený, ale pokojný a posilnený vstal. V istote, že ho vedie Boh, povedal: „Ráno ukáže Hospodin, kto je jeho, kto je svätý a komu dovolí priblížiť sa k nemu. Lebo koho si vyvolí, ten sa môže priblížiť k nemu.“, 4. Mojžišova 16,5. Skúška sa mala konať na druhý deň, aby všetci mali čas na uváženie. Tí však, čo sa silou-mocou chceli stať kňazmi, mali prísť so svojimi kadidelnicami a v prítomnosti všetkých pred svätostánkom obetovať kadidlo. Podľa zákona mohli vo svätyni slúžiť len tí, čo boli pre túto svätú službu určení. Ved' aj kňazi ako Nádab a Abíhu zahynuli, keď zanedbali Boží príkaz a opovážili sa obetovať „neposvätený oheň“, Mojžiš vyzval sprisahancov, ktorí ho obvinili z uchvátenia moci, aby svoju záležitosť predložili Bohu, ak sa neboja podstúpiť toto nebezpečenstvo.

[296]

Mojžiš sa potom pohováral s Kórachom a s ostatnými levítami a povedal: „Či vám je málo, že vás Boh Izraela oddelil od zboru Izraela, keď vás pripustil k sebe vykonávať službu v Hospodinovom príbytku, stáť pred zborom a slúžiť mu? A pripustil ťa blízko k sebe, i všetkých tvojich bratov Lévijskov s tebou, a vy sa dožadujete aj kňazského úradu! A tak ty i celá tvoja skupina ste sa spojili proti Hospodinovi. Čo je Áron, že reptáte proti nemu?“, 4. Mojžišova 16,9-11.

Dátan a Abíram nevystupovali tak smelo ako Kórach. Mojžiš sa nazdával, že napriek účasti na sprisahaní nie sú ešte celkom skazení. Preto si ich dal zavolať, aby vypočul ich sťažnosti proti nemu. Oni však nechceli prísť a urážlivo odmietli uznať jeho autoritu. Pred všetkými povedali: „Či je ti primálo, že si nás vyviedol z krajiny, oplývajúcej mliekom a medom, aby si nás usmrtil na púšti? Ešte aj panovať chceš nad nami? Veru si nás nevoviedol do krajiny, oplývajúcej mliekom a medom, ani si nám nedal do vlastníctva polia a vinice. Či chceš vyklatať oči tým mužom? Nejdeme!“, 4. Mojžišova 16,13.14.

Tými istými slovami, ktorými Hospodin predstavil zasľúbené dedičstvo, teraz oni označili krajinu svojej otrockej služby. Obvinili Mojžiša z toho, že v jeho správaní sú Božie príkazy len zámienkou

na upevnenie vlastnej moci. Vyhlásili, že ďalej už nestrpia, aby ich Mojžiš vodil ako slepcov, najprv do Kanaánu, potom zase na púšť, ako to vyhovuje jeho ctibažným zámerom. Toho teda, ktorý im bol láskavým otcom a trpezlivým pastierom, predstavili v najčernejších farbách ako mocichtivého tyrana. Aj zákaz vstupu do Kanaánu pre hriechy ľudu označili za jeho vinu.

Bolo zrejmé, že ľud sa jednoznačne prikláňa na stranu nespo-kojencov. Mojžiš sa však nehodlal nijako ospravedlňovať. Pred všetkými sa dôstojne odvolával na Boha ako svedka, že jeho pohútky sú nezištné a jeho správanie čestné. Utiekal sa k nemu ako k svojmu sudcovi.

[297] Na druhý deň sa dostavilo na čele s Kórachom dvestopäť de-
siat kniežat so svojimi kadidelnicami. Boli uvedení do nádvorja
svätostánku. Zhromaždený ľud zostal vonku a očakával výsledok.
Toto zhromaždenie nezvolal Mojžiš, aby ľudu ukázal porážku Kóra-
cha a jeho stúpcov; zvolali ho vzbúrenci, lebo si boli istí svojím
víťazstvom a chceli, aby to všetci videli. Značná časť zhromažde-
ného ľudu stála zjavne na strane Kórach, ktorý pevne dúfal, že nad
Áronom zvíťazí.

Keď sa ľud zišiel pred Pána, „ukázala sa sláva Hospodinova
celému zboru,„ Mojžiš a Áron dostali Boží varovný pokyn: „*Oddel' te
sa zo stredu tejto skupiny a v okamžiku ich zničím!*„ Mojžiš a Áron
však padli na tvár a modlili sa: „*Bože, Bože duchov, ktorí obživujú
každé telo, jeden človek sa prehrešil a ty sa hneváš na celý zbor?*„ [4. Mojžišova 16,19.21.22.](#)

Kórach vyšiel zo zhromaždenia ľudu a pripojil sa k Dátanovi a
Abíramovi. Mojžiš, obklopený sedemdesiatimi staršími z Izraela,
zišiel dolu a poslednýkrát varoval tých, čo sa nechceli k nemu vrátiť.
Mnohí ho poslúchli. Skôr než Mojžiš predniesol svoje posolstvo, na
Boží pokyn ľudu prikázal: „*Vzdial' te sa od stanov týchto bezbožných
mužov, ani sa nedotýkajte ničoho, čo im patrí, aby ste neboli zachvá-
tení pre všetky ich hriechy.*„ [4. Mojžišova 16,26.](#) Ľudia poslúchli
výzvu, lebo tušili, že sa blíži súd. Hlavní vzbúrenci pozorovali, ako
ich opúšťajú tí, ktorých oklamali, ale zotrvali vo svojej zatvrdilosti.
Akoby navzdory Božej výstrahe tu stáli aj s rodinami pri vchode do
svojich stanov.

Mojžiš potom menom Izraelovho Boha pred všetkými vyhlásil:
„*Podľa tohto poznáte, že Hospodin ma poslal vykonať všetky tieto*

skutky, a že to nerobím sám od seba: Ak títo zomrú prirodzenou smrťou všetkých ľudí a ak ich postihne navšívienie, čo postihuje iných ľudí, tak Hospodin ma neposlal. Ak však Hospodin stvorí niečo zvláštne, ak zem roztvorí svoje ústa a pohltí ich i všetko, čo im patrí, a ak zostúpia zaživa do podsvetia, vtedy spoznáte, že títo mužovia pohrdli Hospodinom.,, 4. Mojžišova 16,28-30.

Zraky celého Izraela sa upierali na Mojžiša; v hrôze a strachu všetci očakávali, čo sa stane. Len čo Mojžiš dokončil reč, roztvorila sa zem a vzbúrencov zaživa pohltila so všetkým, čo im patrilo, a „*tak zostúpili oni, i všetci, ktorí patrili k nim, zaživa do podsvetia, zem ich prikryla a stratili sa zo zboru.,, 4. Mojžišova 16,33.* Zhromaždený ľud sa dal na útek, lebo cítili spoluvinu na tomto hriechu.

Súd sa však ešte neskončil. Z oblaku vyšľahol plameň a strávil všetkých dvestopäťdesiat kniežat, ktoré obetovali kadidlo. Keď že neboli pôvodcami vzbury, nezahynuli spolu s hlavnými sprisahancami. Smeli vidieť ich záhubu a mali ešte možnosť kajat' sa. Zostali však na strane buričov, a preto nakoniec museli znášať ich údel.

Ešte keď Mojžiš vyzýval Izraelcov, aby utiekli pred prichádzajúcou záhubou, Boží súd nemusel zasiahnuť, keby sa Kórach a jeho stúpenci boli kajali a žiadali odpustenie. Ich tvrdošijnosť im bola osudná. Na ich vine sa mali podieľať všetci, lebo viac-menej sa všetci pridali na stranu sprisahancov. Boh však vo svojom veľkom milosrdenstve robil rozdiel medzi vodcami vzbury a zvedenými. Tým, čo sa dali zviest', poskytol možnosť kajat' sa. Dal im presvedčivé dôkazy, že sa mýlia a že Mojžiš má pravdu. Zreteľný prejav Božej moci nenechal nikoho na pochybách.

Boží Syn, anjel, ktorý Izraelcov predchádzal, snažil sa ich pred záhubou zachrániť; ponúkal im odpustenie. Boží súd sa blížil a on ich nabádal k pokániu. Ich vzburu ukončil zvláštny nezadržateľný zásah z neba. Keby však boli dbali na sprostredkujúci zákrok Božej prozreteľnosti, mohli byť zachránení. Utekali zo strachu pred záhubou, no zo vzbury neboli vyličení. Onej noci sa do svojich stanov vracali vydesení, no bez pokánia.

Lichotenie Kóreacha a jeho prívržencov ich tak omámilo, že nakoniec uverili, že sú dobrým národom, ktorému Mojžiš len ubližuje a ktorý týra. Keby mali pripustiť, že Kórach a jeho stúpenci sa mýlia a že Mojžiš má pravdu, boli by nútení za Božie slovo uznať aj rozsudok, že musia zomrieť na púšti. Natol'ko sa však podriaďiť nechceli,

a preto si navrávali, že Mojžiš ich oklamal. Prechovávali nádej, že sa zavedie nový poriadok, kde pochvala nahradí pohanu a obavy a boj ustúpia blahobytu. Muži, ktorých Boh usmrtil, sa zhovárali s nimi láskavo a lichotivo, prejavovali o nich veľký záujem a starosť, a preto ľuď usúdil, že Kórach a jeho druhovia musia byť dobrí ľudia a že príčinou ich záhuby je zrejme Mojžiš.

Ľudia sotva môžu Boha viac uraziť, než keď odmietnu pomoc, ktorou ich chce zachrániť. Izraelci však urobili nielen to, ale Mojžiša a Árona chceli zabiť. Ešte stále si nevedomovali potrebu prosiť Boha o odpustenie svojho ťažkého previnenia. Skúšobnú noc ne-strávili v kajúcnych modlitbách a v ľútošti nad svojimi hriechmi, ale vymýšľali, ako by vyvrátili zrejmy dôkaz, ktorý ich odhalil ako najväčších hriešnikov. Nenávideli tých, ktorých im Boh určil za vodcov a boli rozhodnutí nepodriaďiť sa ich autorite. Satan im zmiatol úsudok a viedol ich do záhuby.

Keď počuli výkriky hriešnych odsúdencov, rútiacich sa do hlbín zeme, Izraelci sa dali na útek a volali: „*Len aby aj nás nepohltila zem.*“, „*Na druhý deň celý zbor Izraelcov reptal na Mojžiša a na Árona: Vy usmrcujete ľud Hospodinov!*“, (4. Mojžišova 16,34; 4. Mojžišova 16,41 - ROH; 4. Mojžišova 17,6 - ECAV), a chystali sa napadnúť svojich verných, obetavých vodcov.

[299] Nad svätostánkom sa zjavil oblak ako znamenie Božej slávy a z neho Mojžiša a Árona oslovil hlas: „*Vzdial'te sa zo stredu tohto tábora a zničím ho v okamihu!*“, 4. Mojžišova 16,45 (ROH); 4. Mojžišova 17,10 (ECAV).

Mojžiš nemal vinu na hriechu, a preto sa nemusel ničoho obávať. Neopúšťať však svoj ľud, odsúdený na záhubu. V tejto krajne rozhodujúcej chvíli ako skutočný pastier lipol na stáde, o ktoré sa mal starať. Úpenlivo prosil Boha, aby svoj vyvolený národ nezahubil. Svojím modlitebným príhovorom zadržal trestajúcu ruku, takže neposlušných, odbojných Izraelcov trest nepostihol.

Posol hnevu však už začal konať svoje zhubné dielo. Áron vzal na pokyn svojho brata Mojžiša kadidelnicu, bežal medzi zhromaždených a „*vykonal obrad zmierenia za ľud*“, „*Postavil sa medzi mŕtvych a medzi živých.*“, 4. Mojžišova 16,47.48 (ROH); 4. Mojžišova 17,12.13 (ECAV). Stúpajúci dym kadidla sprevádzal Mojžišove modlitby, ktoré sa zo svätostánku vznášali k Bohu, a rana sa zasta-

vila. No štrnásť tisíc mŕtvych Izraelcov ležalo na zemi ako dôkaz, že sa previnili reptaním a vzburou.

Boh aj ďalším dôkazom potvrdil, že kňazstvo bolo zverené rovine Áronovej. Každý kmeň pripravil na Boží príkaz palicu, na ktorej bolo meno kmeňa. Meno Áronovo bolo napísané na palici, ktorú pripravil kmeň Léviho. Palice potom položili do svätostánku „*pred truhlu svedectva*„, jeden prút s menom kmeňa vypučí, čo bude dôkazom, že Hospodin tento kmeň vyvolil pre kňazskú službu. Na druhý deň „*Áronova palica vypučala za dom Léviho, vydala puky, zakvitla a zarodila mandle*„, 4. Mojžišova 17,19.23. Palica bola ukázaná celému ľudu a potom uložená do svätostánku na svedectvo budúcim pokoleniam. Tento div právoplatne rozriešil otázku kňazstva.

Teraz bolo celkom isté, že Mojžiš a Áron hovorili božskou mocou. Všetci museli uveriť nepríjemnej pravde, že zomrú na púšti. Volali: „*Pozri, mrieme, hynieme, všetci zahynieme*„, 4. Mojžišova 17,27. Uznávali, že sa dopustili hriechu, keď sa vzbúrili proti svojim vodcom, a že Kórach a jeho druhov stihol spravodlivý Boží trest.

Kórachova vzburá je v menšom meradle ukážkou toho, kam až vie človeka zaviesť ten istý duch, ktorý v nebi doviedol satana k vzbure. Lucifera zahнала pýcha a ctibažnosť do odboja proti Božej vláde a k snahe rozvrátiť nebeský poriadok. Po svojom páde sa snažil roznecovať v ľuďoch závisť, nespokojnosť a ctibažnú túžbu po moci a poctách. Tak aj v Kórachovi, Dátanovi a Abíramovi vzbudil túžbu po prvenstve a roznieť závisť, nedôveru a vzburu. Z jeho podnetu podrývali autoritu mužov, ktorých im ustanovil sám Boh, a tým odmietli aj Boha ako svojho vodcu. Reptaním proti Mojžišovi a Áronovi sa rúhali Bohu. Satan ich natoľko zaslepil, že sa pokladali za spravodlivých, a tých, čo ich karhali za nepravosti, mali za satanových pomocníkov. [300]

Zlo, ktoré viedlo k záhube Kórach, pôsobí dosiaľ. S pýchou a ctibažnosťou sa stretávame na každom kroku a kto im neodporuje, toho zvedú k závisťi a k túžbe po moci. Ľudia sa odcudzujú Bohu a nepozorovane sa dostávajú do satanových radov. Mnohí aj spomedzi údajných Kristových nasledovníkov zmýšľajú ako Kórach a jeho stúpenci. Sú natoľko ctibažní, že v snahe získať náklonnosť a podporu ľudu sú ochotní prekrúcať pravdu, falšovať výroky Božích služobníkov a osočovať ich, ba aj obviňovať z nízkych a sebeckých pohnútok, ktorým sami podliehajú. Stálym opakovaním ľži napriek

všetkým dôkazom o opakú sú nakoniec presvedčení, že majú pravdu. V snahe podkopať dôveru ľuďí v Božích mužov skutočne veria, že konajú dobré dielo a že naozaj slúžia Bohu.

Židia sa nechceli podriaďovať Božím smerniciam a obmedzeniam. Neznášali zábrany, neradi počúvali výčitky. Tým si možno vysvetliť ich nespokojnosť s Mojžišom. Keby smeli robiť, čo sa im páči, neboli by sa na svojich vodcov sťažovali. V celých dejinách cirkvi museli Boží služobníci odolávať rovnakému duchu.

Hriešnou povolenosťou sa človek dostáva pod satanov vplyv do tej miery, že sa dopúšťa jednej bezbožnosti za druhou. Odmietaním svetla sa zatemňuje myseľ a zatvrdzuje srdce. Ďalší krok k hriechu je potom už ľahší. Človek odmieta stále jasnejšie svetlo a nakoniec sa mu nepravosť stane zvykom. V hriechu už nevidí hriech. Človek potom znenávidí toho, kto verne káže Božie slovo a musí teda odsúdiť aj jeho nepravosť. Keďže nie je ochotný znášať utrpenie a v záujme nápravy sa obetavo zaprieť, radšej sa obráti proti Božiemu služobníkovi a odmietne jeho výčitky ako tvrdé a nežiaduce. Podobne ako Kórach vyhlási, že ľud sa nemýli, lebo príčinou všetkých ťažkostí je ten, kto previnilca napomína. Týmto klamom si závistliví a nepokojní ľudia utišujú svedomie a v cirkvi ďalej šíria rozkol a ochromujú snahy tých, čo ju chcú budovať.

Každý krok Bohom povolaných predstaviteľov cirkvi vyvoláva podozrenie. Žiarliví a podozrievajúci ľudia vedia prekrútiť každý ich čin. Tak to bolo za čias Luthera, Wesleya a ďalších reformátorov. Tak je to aj dnes.

[301] Kórach by si nebol tak počínal, keby bol vedel, že všetky rozkazy a napomenutia, ktoré dostal Izrael, pochádzajú od Boha. On to však mohol vedieť. Boh dal presvedčivé dôkazy, že Izraelcov vedie sám. Kórach a jeho prívrženci boli stálym odmietaním svetla natoľko zaslepení, že ich nepresvedčili ani tie najväčšie divy Božej moci; označili ich za prejavy ľudského alebo satanského pôsobenia. To isté urobili aj tí, čo na druhý deň po smrti Kórocha a jeho stúpen-
cov prišli k Mojžišovi a Áronovi s obvinením: „*Vy usmrcujete ľud Hospodinov.*“, Napriek nepopierateľnému dôkazu o Božej neľúbosti, prejavenej záhubou tých, ktorí ich klamali, odvažovali sa pripisovať Božie sudy satanovi a vyhlásili, že smrť tých dobrých a zbožných mužov spôsobil satanskou mocou Mojžiš a Áron. To spečatilo ich osud. Spáchali hriech proti Duchu Svätému; hriech, ktorý zatvr-

dzuje srdce pred pôsobením Božej milosti. Kristus povedal: *„Kto by povedal slovo proti Synovi človeka, odpustí sa mu; ale kto by hovoril proti Duchu Svätému, neodpustí sa mu ani v tomto veku ani v budúcom., Matúš 12,32.* Náš Spasiteľ povedal tieto slová vtedy, keď zázraky, ktoré konal z Božej moci, ľudia pripisovali Belzebulovi. Boh oznamuje svoje poslanstvo ľuďom prostredníctvom Ducha Svätého a tí, čo jeho pôsobenie svojvoľne zavrhujú ako satanské, prerušujú spojenie medzi sebou a nebom.

Boh prejavom svojho Ducha karhá a presvedča hriešnika. Ak však človek pôsobenie Ducha Svätého stále odmieta, Boh už preňho nemôže nič urobiť. Vyčerpala sa posledná možnosť Božej milosti. Hriešnik sa odvrátil od Boha a spáchaný hriech sa sám nenapraví. Nijakou inou mocou by už Boh nemohol hriešnika presvedčiť a obrátiť. Boží príkaz potom znie: *„Nechaj ho!., Hozeáš 4,17.* *„Potom už niet obety za hriechy, ale iba hrozné očakávanie súdu a žiara ohňa, ktorý strávi protivníkov., Židom 10,26.27.*

36. kapitola — Na púšti

Izraelci sa na širšej zapadlej púšti takmer na štyridsať rokov stratili z dohľadu. Mojžiš hovorí: *„Putovanie z Kádeš-Barnéy až po potok Zered trvalo tridsaťosem rokov, kým z tábora nevyhynulo celé pokolenie bojovníkov, ako im prisahal Hospodin. Aj ruka Hospodinova dol'ahla na nich, aby ich vyhubila z tábora až po ich úplné vykynoženie.“*, 5. Mojžišova 2,14.15.

Po celé tie roky ľud stále počúval, že musí znášať Boží trest. Svojou vzburou v Kádeši Izraelci dali zrejme najavo, že Boha zavrhujú; Boh teda dočasne zavrhol ich. Odvtedy, čo sa spreneverili jeho zmluve, nedostávali už zmluvné znamenie – obriezku. Túžbou po krajine, v ktorej boli zotročení, dali jasne najavo, že slobodu si nezaslúžia, a preto nemuseli zachovávať príkaz o svätení sviatku Veľkej noci, ustanoveného na pamiatku ich vyslobodenia z otroctva.

Vo svätostánku sa bohoslužba konala ďalej, čo svedčilo o tom, že Boh svoj ľud celkom neopustil. O jeho potreby sa stále prozreť ne staral. Mojžiš o tom napísal: *„Hospodin, tvoj Boh, t'a požehnal pri každom diele tvojich rúk. Pozná tvoje putovanie po tejto veľkej púšti; už štyridsať rokov je Hospodin s tebou, nemal si v ničom nedostatku.“*, 5. Mojžišova 2,7. Nehemiáš zaznamenal chválospev levítov, ktorý živo vystihuje Božiu starostlivosť o Izraelcov, ktorá sa prejavovala v týchto rokoch zavrhnutia a vyhnanstva: *„Ty si ich v svojom prehojnom milosrdenstve neopustil na púšti. Vo dne neodstúpil od nich oblak, aby ich viedol cestou, a ohnivý stĺp im v noci neprestal svietiť na cestu, ktorou mali ísť. Dal si im svojho dobrého ducha, aby ich priviedol k rozumu. Ich ústam si neodoprel svoju mannu a dal si im vodu, keď mali smäd. Štyridsať rokov si ich opatroval na púšti; nemali nedostatku. Plášte sa im nezodrali, ani nohy im nenapuchli.“*, Nehemiáš 9,19-21.

Putovanie púšťou nebolo len trestom kvôli tým, čo sa búrili a reptali, ale bolo aj tvrdým výcvikom nového pokolenia, ktorým sa pripravoval na vstup do zaslúbenej krajiny. Mojžiš o tom zaznamenal: *„Ako vychováva človek svojho syna, tak Hospodin, tvoj Boh,*

vychováva teba,, „aby ťa pokoril, vyskúšal a aby poznal, čo je v tvojom srdci, či budeš zachovávať jeho príkazy alebo nie. Pokoril ťa a dopustil na teba hlad a sýtil ťa mannou, ktorú si nepoznal a ktorú nepoznali ani tvoji otcovia, aby ti dal vedieť, že nie samým chlebom žije človek, ale všetkým, čo vychádza z úst Hospodinových.,, [303]
5. Mojžišova 8,5.2.3.

„Našiel ho v puste krajine, kde nevzhl'adná divočina vyje, ujal sa ho, staral sa oň, chránil si ho sťa zrenicu oka.,, „V každom ich súžení mal aj on súženie, a anjel jeho tváre ich ochraňoval vo svojej láske a vo svojej l'úlosti ich on vykúpil, pestoval ich a nosil ich po všetky dni veku.,, **5. Mojžišova 32,10; Izaiáš 63,9.**

Jedinými správami o živote Izraelcov na púšti sú záznamy o ich vzburách proti Hospodinovi. Pri Kórachovom povstaní bolo zabitých štrnásť tisíc Izraelcov. O pohrdaní božskou mocou svedčia aj niektoré ojedinelé prípady.

Pri istej príležitosti syn izraelskej matky a otca Egypt'ana, čo vyšli z Egypta, odišiel z miesta určeného pre primiešancov a vošiel do izraelského tábora, kde si nárokoval právo postaviť si stan. Boží zákon to však nedovoľoval; potomkovia Egypt'anov nesmeli totiž až do tretieho pokolenia bývať medzi Izraelcami. Medzi ním a jedným Izraelcom vznikol spor a sudcovia ho rozhodli proti priestupníkovi. Nad rozhodnutím sa previnilec tak rozzúrnil, že v návale hnevu preklial sudcu a rúhal sa Božiemu menu. Okamžite bol predvedený pred Mojžiša. Mojžiš poznal prikázanie „*kto by preklíal otca alebo matku, prepadne smrti.*“, **2. Mojžišova 21,17.** Tento prípad však nespadal pod žiadne prikázanie. Šlo o zločin tak strašný, že Mojžiš sa musel obrátiť k Bohu s prosbou o riešenie. Priestupník bol uväznený a musel čakať, kým sa neprejaví Božia vôľa. Rozsudok vyslovil sám Boh; rúhač mal byť na Boží príkaz z tábora vyvedený a ukameňovaný. Tí, čo boli svedkami jeho hriechu, dotkli sa rukou jeho hlavy, čím dosvedčili, že obvinenie je pravdivé. Svedkovia potom prví hodili naňho kamene a k výkonu trestu sa pridali aj ďalší z prítomných.

Podobné zločiny sa mali v budúcnosti trestať podľa vyhláseného zákona: „*Každý, kto prekl'aje svojho Boha, poniesie svoj hriech. Kto by sa rúhal menu Hospodinovmu, má byť vydaný na smrť; nech ho celý zbor ukameňuje. Nech je vydaný na smrť cudzinec i domorodec, ak sa rúha Božiemu menu.*“, **3. Mojžišova 24,15.16.**

Sú ľudia, čo pochybujú o láske a spravodlivosti Boha, ktorý tak prísne tresce za výroky vyslovené v návale hnevu. V záujme lásky a spravodlivosti treba všetkým jasne ukázať, akým veľkým hriechom sú slová vyrieknuté v zlosti. Potrestanie prvého previnilca malo byť ostatným výstrahou, že Božie meno treba mať v úcte. Keby hriech onoho priestupníka zostal bez potrestania, škodlivo by to ovplyvnilo morálku ostatných a následkom toho by mohlo zahynúť mnoho ľudí.

[304] Tí, čo sa pripojili k Izraelcom pri ich odchode z Egypta, boli príčinou ustavičných nedorozumení a zdrojom pokušenia. Tvárili sa, že už neslúžia modlám a že ctia pravého Boha. Ich predošlá výchova a skúsenosti im však tak poznačili povahu a návyky, že boli viac-menej presiaknutí modlárstvom a poškrvnení neúctou k Bohu. Práve oni najčastejšie vyvolávali spory, stále sa na niečo s' ažovali a celý tábor znepokojovali svojimi modláorskými zvykmi a reptaním proti Bohu.

Krátko po návrate Izraelcov na púšť sa vyskytol prípad prestúpenia príkazu o sobote za obzvlášť prit' ažujúcich okolností. Hospodinovo vyhlásenie, že Izraelcov vydedí, vyvolalo vzburu. Istý Izraelec v hneve nad tým, že nesmel vojsť do Kanaánu, bol odhodlaný neposlúchnuť Boží zákon a odvážil sa zjavne prestúpiť štvrté prikázanie. V sobotu vyšiel zbierať drevo. Izraelci mali prísne zakázané v sobotu klásť oheň. Zákaz sa nevzt' ahoval na Kanaán, kde chladnejšie podnebie vyžadovalo, aby ľudia oheň používali. V teplej púšti však oheň nepotrebovali. Čin tohto muža bol teda zámerným a opovážlivým prestúpením štvrtého prikázania. Tento hriech nebol spáchaný v roztržitosti či nevedomosti, ale z vyzývavej bezočivosti.

Muž bol pristihnutý pri čine a predvedený pred Mojžiša. Trest smrti za prestúpenie soboty bol známy, no nevedelo sa, aký spôsob smrti treba použiť. Mojžiš predniesol prípad Hospodinovi a dostal príkaz: „*Ten muž má byť vydaný na smrť! Nech ho celý zbor ukameňuje vonku za táborom.*“, 4. Mojžišova 15,35. Hriech rúhania sa Bohu a zámerné prestúpenie príkazu o sobote sa trestali rovnako, pretože oba hriechy sú výrazom pohrdania Božou autoritou.

Dnes mnohí odmietajú zachovávať sobotu v domnení, že ide o židovské ustanovenie a tvrdia, že keby ju bolo treba zachovávať, musel by za prestúpenie tohto prikázania platiť aj trest smrti. Vieme, že rúhanie sa Bohu bývalo trestané rovnako ako prestúpenie soboty.

Máme teda usudzovať, že ani tretie prikázanie sa nemusí dodržiavať, lebo sa vzťahuje iba na Židov? Trest smrti sa však nevzťahuje len na prestúpenie štvrtého prikázania, ale aj na prestúpenie tretieho, piateho, ba na prestúpenie takmer každého z desiatich prikázaní. Boh nemusí prestúpenie svojho zákona postihovať časnými trestami; slovo Božie však hovorí, že odplatou za hriech je smrť. Pri poslednom súde bude zjavné, že odplatou tým, čo prestupovali sväté Božie ustanovenia, je smrť.

Svätú povinnosť zachovávanía soboty pripomínal Izraelcom počas celého štyridsaťročného pobytu na púšti zázrak manny. Ani to ich však nevedlo k poslušnosti. Túto povinnosť sa síce neodvažovali narúšať tak zjavne a opovážливо ako tento potrestaný priestupník, no štvrté prikázanie zachovávali veľmi nedbalo. Boh ústami svojho proroka oznámil: „*Soboty moje veľmi znesvätili.*“, [Ezechiel 20,13](#). To bol jeden z dôvodov, prečo prvé pokolenie Izraelcov nesmelo vojsť do zasľúbenej krajiny. Z tohto sa však nepoučili ani ich deti. Počas štyridsiatich rokov svojho putovania zanedbávali sobotu natoľko, že Boh im po príchode do Kanaánu oznámil, že po pobyte v zasľúbenej krajine budú rozohnaní medzi pohanov.

[305]

Z Kádeša sa Izraelci vrátili na púšť a pred skončením tohto obdobia „*v prvom mesiaci, keď Izraelci, celý zbor, prišli na púšť Cín, ľud sa usadil v Kádeši.*“, [4. Mojžišova 20,1](#).

Tam zomrela Mária a tam ju aj pochovali. Od radostnej chvíle, ktorú prežili na brehoch Červeného mora, keď spevom a kolotancom oslavovali Hospodinovo víťazstvo, až po hroby na púšti, ktorými zakončili svoju celoživotnú púť – taký bol údel početného zástupu, čo vyšiel plný veľkých nádejí z Egypta. Hriech im odtrhol od úst kalich požehnanía. Poučí sa z toho budúce pokolenie?

„*Jednako d'alej hrešili a neverili jeho divom... keď ich vraždil, pýtali sa naňho a Boha znova hľadali; rozpomenuli sa, že Boh im je skalou a Najvyšší, Boh ich vykupiteľom.*“, [Žalm 78,32.34.35](#). No napriek tomu sa k Bohu nevracali úprimne. Aj keď tiesnení nepriateľmi hľadali uňho pomoc, lebo len on ich mohol zachrániť, predsa „*ich srdce pevne nestálo pri ňom, nedržali sa verne jeho zmluvy, on však bol milosrdný, odpúšťal a nevyhubil ich; mnohokrát odvrátil svoj hnev... pamätal, že sú telo, dych, ktorý odchádza a nevracia sa.*“, [Žalm 78,32-39](#).

37. kapitola — Voda zo skaly

Prameň pitnej vody, ktorá na púšti občerstvovala Izraelcov, prvýkrát vyrazila zo skaly na Chórebe, keď ju Mojžiš uderil. Božia milosť sa im potom celou cestou zázračne starala o vodu, kedykoľvek ju potrebovali. Aj keď neskôr voda z Chórebu tiecť prestala, podľa potreby začala vždy prúdiť zo skalných puklín tam, kde sa utáborili.

Bol to večný Boží Syn – Kristus – ktorý mocou svojho slova opatril Izraelcom prameň osviežujúcej vody. *„Pili z duchovnej skaly, ktorá ich sprevádzala, a tou skalou bol Kristus.,, 1. Korint’anom 10,4. Kristus, tá pravá Skala, ich sprevádzal počas celého putovania. „Nežíznili na pustinách, ktorými ich viedol, zo skaly dal vyvierat’ vodu, kvôli nim rozkálal skalú, takže vody prúdili.,, Izaiáš 48,21. „Otvoril skalú, – tiekli vody a valila sa rieka vyprahlou zemou.,, Žalm 105,41.*

Skala symbolizovala Krista a dodnes nás pouča o tých najvzácnejších duchovných pravdách. Tak ako zo skaly, ktorú Mojžiš uderil, vytekala životodarná voda, tak z Krista, ktorý bol *„Bohom bitý,, „prebodnutý pre naše priestupky,, „zmučený pre naše nepravosti,, vyteká prúd spásy pre hynúce ľudstvo (Izaiáš 53,4.5). Tak ako skala dostala jediný úder, „tak aj Kristus raz sa obetoval, aby sňal hriechy mnohých,, Židom 9,28. Náš Spasiteľ nebude obetovaný druhýkrát; kto túži po požehnaní jeho milosti, smie oň prosiť v Ježišovom mene a túžbu svojho srdca vyjadriť v kajúcnej modlitbe. Taká modlitba sa pred Hospodinom zástupov odvoláva na Ježišove rany a vtedy akoby znova vyrazil životodarný prúd krvi, ktorého symbolom bola živá voda, čo Izraelcom tiekla zo skaly.*

Izraelci po príchode do Kanaánu poriadali veľké slávnosti na pamiatku tečúcej vody, ktorú im poskytovala skala na púšti. V Kristovej dobe sa z tejto slávnosti stal veľmi účinný obrad. Konal sa počas slávnosti stánkov, keď sa v Jeruzaleme zhromaždil ľud z celej krajiny. Sviatky trvali sedem dní a kňazi vychádzali každodenne s hudbou a so zborom levítov a naberali do zlatej nádoby vodu zo

Siloe. Vo veľkých zástupoch šli za nimi veriaci k prúdu, aby sa z neho mohli napiť. Potom zaznela jasavá pieseň: „*S radosťou budete čerpať vodu z prameňov spásy.*“, [Izaiáš 12,3](#). Donesenú vodu kňazi preniesli do chrámu za zvuku trúb a slávnostného spevu: „*Zastavili sa naše nohy v твоjich bránach, Jeruzalem.*“, [Žalm 122,2](#). Vodu potom vyliali na oltár zápalných obetí. K spievaným chválospevom sa pridala mohutný chór spevákov z ľudu za sprievodu trúb a ďalších hudobných nástrojov.

[307]

Spasiteľ touto symbolickou službou upozornil ľuď na požehnanie, ktoré im priniesol. „*V posledný veľký deň sviatkov,*“, zaznel v chráme Kristov hlas: „*Ak je niekto smädný a verí vo mňa, nech príde ku mne a nech pije. Ako hovorí Písmo, z jeho vnútra potečú prúdy živej vody. To povedal o Duchu, ktorého mali dostať tí, čo v neho uverili.*“, [Ján 7,37-39](#). Životodarná voda, ktorá preteká vyschnutou a pustou krajinou, zúrodňuje púšte a zachraňuje život tých, čo zomierajú smädnom, je symbolom Božej milosti, ktorú môže dať len Kristus. On ako živá voda človeka očistí uje, občerstvuje a posilňuje. Kto žije s Kristom, ten má v sebe nevyčerpatelný zdroj milosti a sily. Ježiš obšťastňuje život a osvecuje cestu každého človeka, ktorý ho úprimne hľadá. Srdce plné Kristovej lásky bude prinášať dobré ovocie. To bude požehnaním nielen pre toho, z koho táto láska vychádza, ale živým prúdom, ktorý v podobe slov a skutkov spravodlivosti občerství všetkých smädných.

Kristus v rozhovore so Samaritánkou pri Jákobovej studni použil ten istý obraz: „*Kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života.*“, [Ján 4,14](#). Skala a živá voda predstavujú Krista.

Podobne krásne a vystižné prirovnania nachádzame v celom Písme svätom. Stáročia pred Kristovým príchodom videl Mojžiš v Mesiášovi skalú spásy pre Izrael. (Pozri [5. Mojžišova 32,18](#)). Žalmista o ňom spieva a nazýva ho „*môj Vykupiteľ*“, „*skala mojej sily*“, „*moja skala a môj hrad*“, „*skala, ktorá je pre mňa privysoká*“, „*skala srdca*“, „*skala útočiska*“, [Žalm 19,15](#); [62,8](#); [71,3](#); [61,3](#); [73,26](#); [94,22](#). V Dávidovej piesni je Kristova milosť predstavená ako osviežujúca „*tichá voda*“, uprostred zelených pastvín, ku ktorým nebeský Pastier vodieva svoje stádo. „*Napájaš ich z riavy svojich slastí, lebo u teba je prameň života*“, [Žalm 36,9.10](#). Múdry muž hovorí: „*Zurčiaci*

potok je žriedlom múdrosti., [Príslovia 18,4](#). Jeremiášovi je Kristus „prameňom živej vody,, Zachariášovi „otvoreným prameňom..., aby sa očistili zo svojej hriechnosti a nečistoty,, [Jeremiáš 2,13](#); [Zachariáš 13,1](#).

[308]

Izaiáš označuje Krista za „večnú skalu,, a „tieň veľkého brala v prahnúcom kraji,, [Izaiáš 26,4](#); [32,2](#). Uvádza jedinečné zasl'úbenie pripomínajúce životodarný prúd, ktorý tečie Izraelovi: „*Biedni a chudobní hl'adajú vodu, ale jej niet, ich jazyk smädnom schne. Ja, Hospodin, ich vypočujem, ja, Boh Izraela, ich neopustím.,* „Vylejem vody na smädnú pôdu a bystriny na suchú zem., „*Na púšti vytrysknú vody a potoky na stepi.,* Prorok oslovuje všetkých ľuď a pozýva ich: „*Všetci smädní, pod'te k vode!,* [Izaiáš 41,17](#); [44,3](#); [35,6](#); [55,1](#). Na posledných stránkach Písma sa pozvanie opakuje. Rieka vody života, „*čistá ako krištál'* „, „*vyteká od Božieho a Baránkovho trónu,,* a ľudia po celé stáročia mohli počuť výzvu Božej milosti: „*Kto chce, nech si naberie zadarmo vody života.,* [Zjavenie Jána 22,1.17](#).

Keď Izraelci prišli do Kádeša, živý prúd, ktorý dlhé roky vyrážal vždy tam, kde sa utáborili, prestal tiecť. Tým Hospodin chcel znova skúšať svoj ľud. Chcel vedieť, či budú dôverovať jeho prozreteľnosti, alebo prestanú veriť, ako to urobili ich otcovia.

Ich oči už smeli zahliadnuť kopce Kanaánu. O niekoľko dní budú pri hraniciach zasl'úbenej krajiny. Len krátka vzdialenosť ich delí od Edómu, kde sídlili potomkovia Ézavovi a kadiaľ viedla ich cesta do Kanaánu. Mojžiš dostal príkaz: „*Obrát'te sa na sever! Ludu prikáž: Pôjdete územím svojich bratov, synov Ézavových, ktorí bývajú v Seíre... budú sa vás báť..., jedlo si od nich kupujte za peniaze, aby ste mali čo jesť. Ba aj vodu si od nich kupujte za peniaze, aby ste mali čo piť.,* [5. Mojžišova 2,3.4.6](#). Tieto príkazy boli dostatočným vysvetlením, prečo im zrazu voda prestala tiecť. Priama cesta do Kanaánu viedla úrodnou krajinou, kde bol dostatok vody. Boh im sľúbil nerušený prechod cez Edóm; tam si mohli všetci nakúpiť potraviny i vodu podľa potreby. Vyschnutie zázračného prameňa mali radostne uvítať ako znamenie, že ich putovanie púšťou sa čoskoro skončí. Pre svoju zaslepenú nedôveru to však nechápali. Dôkaz splnenia Božieho sľubu sa im stal dôvodom na pochybovanie a reptanie. Izraelci začali oplakávať požehnanie púšte, akoby strácali poslednú iskru nádeje, že Boh ich vôbec niekedy do Kanaánu dovedie.

Skôr, ako im Hospodin dovolil do Kanaánu vojsť, museli osvedčiť, že veria jeho zasľúbeniam. Pred príchodom do Edómu sa im minuli zásoby vody. Bola to príležitosť prejavit' vieru v Boha a dokázať, že sa nespoliehajú len na vlastné zmysly. Táto prvá a zrejme krátkodobá skúška ukázala, že sú práve tak vzdorovití a nevďační, ako boli ich otcovia. Len čo sa v tábore prejavil prvý náznak nedostatku vody, zabudli na starostlivú ruku toho, ktorý toľké roky dbal o ich potreby. Namiesto toho, aby u Boha hľadali pomoc, začali proti nemu reptáť. V pokušení zúfalstva volali: „*Kiež by sme boli zomreli vtedy, keď pomreli naši bratia pred Hospodinom!*„ Chceli teda zomrieť s tými, čo zahynuli pri Kórachovej vzbure.

V hneve obviňovali Mojžiša a Árona: „*Prečo ste vyviedli zbor Hospodinov na túto púšť? Aby sme tam pomreli my i náš dobytok? Prečo ste nás vyviedli z Egypta? Aby ste nás doviedli na toto zlé miesto? Nie je to miesto vhodné na obilie, ani na figovník, ani na vinič, ani na granátové jablká, ani vody na pitie tu niet!*„ [4. Mojžišova 20,3-5](#). Obaja vodcovia ľudu sa odobrali k dverám svätostánku a padli na tvár. Opäť sa im „*ukázala sláva Hospodinova*„ a Mojžiš dostal príkaz: „*Vezmi palicu a zhromaždi zbor; ty i tvoj brat Áron prihovorte sa tejto skale pred ich zrakom a vydá svoju vodu. Vyvedieš im vodu zo skaly.*„ [4. Mojžišova 20,6.8](#).

[309]

Obaja bratia predstúpili pred zhromaždenie. Mojžiš držal v ruke Božiu palicu. Títo zostarnutí Boží muži dlho trpezlivo znášali odbojnú a svojvoľnú povahu Izraelcov. Teraz však čaša Mojžišovej trpezlivosti pretiekla. Zvolal: „*Počujteže, vzbúrenci! Či z tejto skaly mám vyviest' vodu?*„ [4. Mojžišova 20,10](#). Namiesto toho, aby skalu oslovil, ako mu Boh prikázal, dvakrát ju udrel palicou.

Zo skaly vyrazil mohutný prúd vody, ktorá uspokojila potreby všetkých. Mojžiš sa však dopustil veľkej chyby. V jeho prejave bolo viac rozčúlenia než svätého roztrpčenia nad zneuctením Boha. Povedal im: „*Počujteže reptáci!*„ Ani oprávnené obvinenie, ako v tomto prípade, sa nemá vysloviť v hneve a prchkosti. Predošlé pokarhanie vzbury Izraelcov na Boží rozkaz Mojžiš ťažko znášal a Izraelci ho pokladali za tvrdé. Keď Hospodin svojho sluhu naliehavo žiadal, aby ľudu oznámil Božie posolstvo, Mojžiš obvinil Izraelcov sám a tak svojvoľne, že zarmútil Božieho Ducha a ľudu veľmi ukrivdil. Tým prejavil nedostatok trpezlivosti a sebaovládania. Izraelcom poskytol možnosť zapochybovať, či sa Mojžiš vždy správal podľa Božích

pokynov a či sa oni vôbec dopúšť' ali hriechov. Podľa mienky ľudu Mojžiš svojím správaním urazil Boha práve tak, ako oni. Jeho počínanie teda zasluhuje už od začiatku pokarhanie a výčitku. Konečne sa im naskytlá zámienka, aby mohli odmietnuť všetky výčitky, ktoré im Boh oznamoval prostredníctvom svojho služobníka.

V Mojžišovej otázke: „Či z tejto skaly mám vyviest' vodu?“, bol prejav nedôvery v Boha. Jeho slová vyzneli tak, akoby Boh svoje sľuby neplnil. Hospodin povedal obom bratom: „(Vy) ste vo mňa neverili a neposvätili ste ma v očiach Izraelcov.“, [4. Mojžišova 20,12](#). Mojžišova a Áronova viera na splnenie Božieho prísľubu bola počas nedostatku vody otrasená reptaním a vzburou ľudu. Prvé pokolenie Izraelcov bolo pre nedôveru voči Bohu odsúdené na vymretie na púšti. No napriek tomu sa v ich deťoch objavili rovnako hriešne sklony. Či ani pri druhom pokolení sa zasl'úbenie nesplní? Vyčerpaní a skl'účení Boží sluhovia sa už ani nepokúšali odolávať vzburu ľudu. Pri neochvejnej viere v Boha by boli Izraelcom všetko vysvetlili tak, aby v skúške mohli obstáť. Zverenou právomocou, rýchlym a ráznym zásahom mohli reptanie potlačiť. Boli povinní situáciu zvládnuť skôr, ako sa obrátili k Bohu, aby tak urobil za nich. Prietrž reptaniu pri Kádeši mohla predísť mnohému zlu.

Mojžiš svojím unáhleným činom zmaril účinok Božieho poučenia, ktoré bolo určené ľudu. Skalu, ktorá predstavovala Krista, Mojžiš už raz uderil; podobne bol totiž aj Kristus len raz obetovaný. Druhýkrát mal skalú len osloviť, podobne treba prosiť o požehnanie v Ježišovom mene. Tým, že Mojžiš udrel skalú druhýkrát, zmaril zmysel tohto jedinečne poučného predobrazu Krista.

Okrem toho si Mojžiš a Áron nepatrične prisúdili moc, ktorá patrí len Bohu. Boží zásah prichádzal len vo chvíli krajnej tiesne, za slávnostných okolností, a vodcovia Izraela pri tejto príležitosti mali natrvalo pripomenúť úctu k Bohu a posilniť vieru ľudu v Božiu láskyplnú moc. Otázkou: „Či z tejto skaly mám vyviest' vodu?“, sa Mojžiš i jeho brat Áron postavili na Božie miesto, ako keby zdroj moci bol v nich, hoci boli len úbohí, krehkí a nedokonalí smrteľníci. Mojžiš, vyčerpaný ustavičným reptaním a vzburami ľudu, pozabudol na svojho všemohúceho Pomocníka a bez Božej moci a pomoci prejavil len svoju ľudskú slabosť, čím poškrnil svoju povesť. Muž, ktorý mohol završiť svoje dielo a pritom zostať čistý, neochvejný

a nezištný, nakoniec zlyhal. Pred celým Izraelom zneuctil Boha, namiesto toho, aby ho zvelebil a oslávil.

Boh teraz neodsúdil tých, čo svojou bezbožnosťou rozhnevali Mojžiša a Árona. Pokarhanie stihlo len ich vodcov, ktorí tu zastupovali Boha a nevzdali mu patričnú úctu. Reptaním ľudu sa cítili byť sami dotknutí; zabudli, že ľud repce vlastne proti Bohu, nie proti nim. Boli zahľadení do seba a riadili sa vlastnými pocitmi. Nechtiac sa previnili tým, že Izraelcom nevyčítali ich ťažký hriech proti Bohu.

Hospodinov okamžitý súd nad Mojžišom a Áronom bol trpký a veľmi pokorujúci: „*Pretože ste vo mňa neverili a neposvätili ste ma v očiach Izraelcov, preto nevovediete tento zbor do krajiny, ktorú som im dal.*“, 4. Mojžišova 20,12. Obaja budú musieť zomrieť spolu s odbojným Izraelom skôr, než prekročia Jordán. Keby sa bol Mojžiš s Áronom proti Božiemu upozorneniu a pokarhaniu ohrádzali alebo mu vzdorovali, ich previnenie by bolo oveľa ťažšie. Nedopustili sa však hriechu svojvoľne a zámerne. Podľa hli náhlemu pokušeniu a okamžite to úprimne oľutovali. Hospodin ich ľútosť prijal, no ich previnenie nemohol v záujme ľudu beztrestne premlčať.

Mojžiš nezatajil ľudu rozsudok, ktorý nad ním Boh vyriekol. Izraelcom oznámil, že ich nemôže doviest' do zasl'úbenej krajiny, pretože svojím činom neprispel k väčšej Božej sláve. Povedal im, aký prísny trest ho za to stihol, a vyzval ich, aby uvážili, ako ťažko Hospodin znáša ich reptanie, keď mu taký trest uložil za hriech, ktorý v ňom podnietili sami. Povedal im, ako prosil Boha o odpustenie trestu a ako bol odmietnutý. Povedal: „*Hospodin sa rozhneval na mňa pre vás a nevypočul ma.*“, 5. Mojžišova 3,26.

Kedykoľvek sa Izraelci ocitli v tiesnivej situácii alebo prechádzali skúškou, vinu vždy zvalovali na Mojžiša, pretože on ich vyviedol z Egypta, hoci vedeli, že konal na Boží príkaz. Kedykoľvek počas cesty nariekali nad prekážkami a kedykoľvek reptali proti svojim vodcom, Mojžiš im hovorieval: „*Vaše reptanie je proti Bohu. Nie ja, ale Boh vás vyslobodil.*“, No svojou unáhlenou otázkou: „*Či z tejto skaly mám vyviest' vodu?*“, vlastne pripúšťal, že ich obviňovanie je oprávnené. Utvrdoval ich v nevere a ospravedlňoval ich reptanie. Tento dojem chcel Hospodin navždy vymazať z pamäti ľudu, a preto zakázal Mojžišovi vojsť do zasl'úbenej krajiny. To bol neklamný dôkaz, že ich vodcom nie je Mojžiš, ale mocný anjel, o

[311]

ktorom Hospodin povedal: „*Ja posielam anjela pred tebou, aby ťa ochraňoval na ceste a dovedol ťa na miesto, ktoré som pripravil. Daj pozor na seba pred ním, poslúchaj jeho hlas... ved' moje meno je v ňom.*“, [2. Mojžišova 23,20.21](#).

Mojžiš povedal: „*Hospodin sa rozhneval na mňa pre vás.*“, Celý Izrael hľadel na Mojžiša. Jeho hriech urazil Boha, ktorý ho vyvolil za vodcu svojho národa. O prestúpení sa dozvedeli všetci Izraelci. Prehliadnuť tento hriech bez povšimnutia mohlo vzbudiť dojem, že prenáhlené slová ako prejav nedôvery a prchkosti Boh predstaviteľom ľudu trpí a netresce ich. Keď sa však ľud dozvedel, že pre tento jediný hriech Mojžiš a Áron nesmú vojsť do Kanaánu, pochopil, že Boh neberie ohľad na postavenie hriešnika a vinu určite potresce.

Dejiny Izraela boli napísané na poučenie a na výstrahu budúcim pokoleniam. Ľudia všetkých budúcich vekov mali v Bohu vidieť spravodlivého, nestranného sudcu, ktorý v nijakom prípade hriech neospravedľuje. Len málokto rozpozna neobyčajne závažnú hriechnosť hriechu. Ľudia sa utešujú predstavou, že Boh je predsa príliš dobrý, aby hriešnikov potrestal. Z biblických dejín je však zrejmé, že Božia dobrota a láska nútia Boha, aby hriech potrestal ako zlo, ktoré ohrozuje pokoj a šťastie vesmíru.

[312] Pred odplatou za spáchaný hriech nemohla Mojžiša ochrániť ani jeho statočnosť a vernosť. Boh odpustil ľudu väčšie prestúpenie, ale hriech vodcov nemohol posudzovať tak, ako hriechy tých, ktorých vodcovia viedli. Boh poctil Mojžiša tak, ako nikoho na svete. Zjavil mu svoju slávu a prostredníctvom neho oznámil Izraelcom svoje ustanovenia. Keďže Mojžiš dostal toľko svetla a také vznešené poznanie, tým závažnejší bol jeho hriech. Prejavená viera nevyváži jediný zlý skutok. Čím človek dostane viac svetla a väčšie výsady, tým väčšia je potom jeho zodpovednosť, tým prísnejšie sa posudzujú jeho poklesky a tým ťažšie je jeho previnenie.

Podľa ľudských meradiel sa Mojžiš nedopustil veľkého previnenia. Jeho hriech možno posudzovať ako obvyklú záležitosť. Žalmista hovorí, že „*keď sa priečili jeho duchu, on sa nerozvážne preriekol.*“, [Žalm 106,33](#). Ľudia to môžu posudzovať ako maličkosť, ale ak Boh tak prísne tresce takýto hriech svojho najvernejšieho a najväznejšieho služobníka, neprehliadne ho ani iným. Bohu sa nepáči, ak sa niekto vyvyšuje a ak stále karhá svojich bratov. Takýmto počínaním sa Božie dielo spochybňuje a pochybovačom napomáha

ospravedlňovať ich nedôveru. Čím dôležitejšie postavenie kto zastáva a čím je vplyvnejší, tým trpezlivejšie a pokornejšie sa má správať.

Satan jasá, keď sa mu podarí predovšetkým veriacich ľudí na zodpovedných miestach zlákať k tomu, aby si slávu, ktorá patrí Bohu, privlastnili sami. To bola vlastne príčina jeho pádu. Preto strháva do záhuby aj iných a má v tom veľký úspech. Svojimi úkladmi ohrozuje každého z nás. Preto nám Boh dáva vo svojom Slove toľko príkladov upozorňujúcich nás na nebezpečenstvo povyšovania. Nieto v nás popudu, hnutia mysle či náklonnosti srdca, ktoré by nemalo byť ustavične pod dohľadom Božieho Ducha. Nieto požehnaní či skúšky od Boha, aby to satan nechcel zneužiť, duševne nás tiesniť, ba aj strhnúť do záhuby, ak mu na to poskytneme i tú najmenšiu príležitosť. Ak má niekto veľké duchovné poznanie a teší sa z veľkého Božieho požehnaní, tým pokornejšie a dôverivejšie by mal prosieť Hospodina, aby usmerňoval každú jeho myšlienku a strážil každú pohnútku.

Svätou povinnosťou každého veriaceho človeka je sebaovládanie. Nesmie strácať sebakontrolu ani v najkonfliktnejšej situácii. Mojžiš niesol veľmi ťažké bremeno a len málokto bol v takej paľbe skúšok, ako on. Ani to však nemohlo ospravedlniť jeho hriech. Boh sa náležite stará o svoj ľud a ak sa veriaci dôverivo spoľahnú na Božiu moc, nestanú sa hračkou okolností. Hriech nemožno ospravedlniť ani tým najväčším pokušením. Nech by sme boli vystavení akémukoľvek tlaku, vina je vždy naša. Nijaká pozemská ani pekelná moc nemôže človeka násilne donútiť, aby spáchal zlo. Satan útočí na naše slabé stránky, ale nemusíme mu podľahnúť. Nech by bol útok akokoľvek prudký a nečakaný, Boh je pripravený pomôcť nám a v jeho sile môžeme zvíťaziť.

38. kapitola — Cesta okolo Edómu

Izraelci táborili v Kádeši ned'aleko hraníc Edómu. Mojžiš i ľud chceli čím skôr prejsť edómskym územím do zasľúbenej krajiny. Preto na Boží rozkaz vyslali k edómskemu kráľovi poslov s odkazom:

„Ty vieš o všetkých protivenstvách, ktoré nás zastihli. Naši otcovia zostúpili do Egypta a my sme bývali v Egypte mnoho dní. Avšak Egypt'ania zle robili nám i našim otcom. Keď sme volali k Hospodinovi, vypočul náš hlas, poslal posla a vyviedol nás z Egypta. Sme v Kádeši, v meste na konci tvojho územia. Dovoľ nám prejsť tvojou krajinou. Nebudeme prechádzať cez polia, ani cez vinice, ani nebudeme piť vodu zo studní; pôjdeme kráľovskou cestou, neodchýlime sa napravo ani naľavo, kým neprejdeme tvojím územím.,, 4. Mojžišova 20,14-17.

Na túto zdvorilú žiadosť dostal Izrael odmietavú, ba výhražnú odpoveď: *„Nesmieš prejsť cez moju krajinu, ináč ti vyjdem v ústrety s mečom.,, 4. Mojžišova 20,18.*

Izraelských vodcov táto záporná odpoveď prekvapila, preto kráľovi poslali druhú žiadosť s prísľubom: *„Budeme vystupovať hore po hradskej a keď sa napijeme tejto vody, my i náš dobytok, zaplatíme za ňu. Nič iného – len mi dovoľ pešo prejsť,, 4. Mojžišova 20,19.*

Odpoveď znela: *„Nesmieš prejsť!,,* Ozbrojené oddiely Edómcov obsadili ťažko prístupné horské priesmyky, čo Izraelcom pochod tadiaľ znemožnilo a sami sa k násiliu nesmeli uchýliť. Museli teda veľkou okľukou Edóm obísť.

Keby boli dôverovali Bohu v časoch skúšok, Knieža Hospodinovo vojska by ich bolo edómskou krajinou previedlo. Jej obyvatel'ov by sa bola totiž zmocnila hrôza, neboli by voči Izraelcom nepriateľskí, ale poskytli by im pohostinstvo. Izraelci sa však pohotovo nesprávali podľa Božieho slova; sťažovali sa a reptali, čím premárnili vhodnú príležitosť. Keď sa nakoniec rozhodli vládcu o prechod krajinou požiadať, boli odmietnutí. Satan sa im odvtedy,

čo odišli z Egypta, snažil ustavične prekážať a pokúšať ich, aby nemohli vojsť do Kanaánu. Svojou vlastnou nedôverou mu však len pomáhali mariť Božie zámery.

Je dôležité Božiemu slovu uveriť a jeho pokyny bezodkladne splniť, kým nám Boží poslovia chcú ochotne pomôcť. Satanovi spojenci sú vždy pripravení prekážať nám na každom kroku. Keď Boh prozreteľne nabáda svoj ľud ísť vpred a chce mu v tom pomôcť, satan sa vždy snaží, aby sa svojou rozhodnosťou a otáľaním Bohu sprotivil. Roznecuje sváry, vyvoláva reptanie, prebúdza nedôveru, aby veriacich pripravil o Božie požehnanie. Boží služobníci by mali svedomito a starostlivo plniť Pánove príkazy a vždy pohoťovo vykročiť cestou podľa pokynov Božej prozreteľnosti. Svojím otáľaním poskytujú satanovi príležitosť, aby ich mohol poraziť.

[315]

Hospodin poučil Mojžiša o možnom prechode edómskou krajinou. Oznamoval mu, že Edómci sa budú báť Izraelcov, a preto svojmu ľudu zakázal túto príležitosť zneužiť. Keď že Boh pomáhal Izraelcom a hrôza mala Edómcov natoľko ochromiť, že by im ľahko podľašli, Izraelci nesmeli ich zem plieniť. Dostali príkaz: „*Majte sa veľmi na pozore! Nepúšťajte sa do vojny s nimi, lebo vám nedám z ich krajiny ani stopu, lebo pohorie Seír som dal Ézavovi do vlastníctva.*“, 5. Mojžišova 2,4.5. Edómci boli Abrahámovými a Izákovými potomkami a kvôli týmto dvom svojim služobníkom preukazoval Boh milosť Ézavovmu potomstvu. Za domovskú krajinu im vymedzil pohorie Seír, kde mali žiť v pokoji, kým by sa svojimi prípadnými hriechmi nepripravili o Božiu milosť. Izraelci sa mali zmocniť pôdy obyvateľov Kanaánu, ktorých mali celkom vyhubiť, pretože miera ich nepravostí sa naplnila. Keď že Edómcov stále sprevažala Božia milosť, malo sa s nimi zaobchádzať milosrdne. Boh prejavuje svoje milosrdenstvo skôr, než zasiahne súdom. Izraelci mali najprv Edómcov ušetriť a len potom vyhubiť Kanaáncov.

Predkovia Edómcov a Izraelcov boli bratia, preto sa tieto dva národy mali aj ďalej bratsky znášať a vzájomne si vychádzať v ústrety. Izraelci dostali príkaz, aby ich ani nenapadlo pomstiť sa Edómcom za urážku, že im nedovolili prejsť cez ich územie. Nesmeli si prívlastniť ani len šľapaj edómskej pôdy. Aj keď Izraelci boli Božou milosťou vyvoleným národom, museli dbať na Božie obmedzujúce pokyny. Boh si úbil Izraelcom skvelé dedičstvo; no nesmeli sa nazdávať, že len oni majú na zemi právo a že všetkých ostatných môžu

vyhnať. Dostali príkaz, aby sa voči Edómcom nedopustili nijakej nespravodlivosti. Mohli s nimi obchodovať, u nich nakupovať potraviny, za ktoré však mali bezodkladne zaplatiť. Keďže Izraelci mali viac dôverovať Bohu a lepšie plniť jeho príkazy, dostali napomenutie: „*Hospodin, tvoj Boh, ťa požehnal pri každom diele tvojich rúk.*“, 5. Mojžišova 2,7. Neboli závislí od Edómcov, lebo mali Boha, ktorý im všestranne pomáhal. Nesmeli sa teda ani pokúšať niečo od Edómcov získať násilím či podvodom. Pri styku s nimi sa mali zachovať podľa zásady Božieho zákona: „*Miluj svojho blížneho ako seba samého.*“,

Keby boli Izraelci prešli edómskou krajinou podľa Božieho zámeru a Božích pokynov, ich prechod mohol byť pre túto krajinu požehnaním. Mohol im totiž poskytnúť možnosť zoznámiť sa s Božím národom, s jeho bohoslužbou a ozrejmiť, ako sa Boh Jákobov stará o tých, čo ho milujú a boja sa ho; no nedôvera Izraelcov to všetko zmarila. Boh im v tiesni dal vodu, ale svojou nedôverou sa sami potrestali. Znova budú musieť putovať púšťou a smäd uhášať vodou zo zázračného prameňa. Ten by už neboli potrebovali, keby boli Bohu bezvýhradne dôverovali.

Izraelci sa znova pustili na juh a šli ďalšími neúrodnými a neobývanými pustatinami. Tie im teraz pripadali ešte pustejšie, lebo predtým smeli z diaľky zahliadnuť zelené miesta medzi edómskymi kopcami a nížinami. V horskom pásme ponad touto pochmúrnou púšťou bol vrch Hór, kde zomrel a je pochovaný Áron. Keď Izraelci prišli k tomuto vrchu, Mojžiš dostal od Boha príkaz: „*Vezmi Árona i jeho syna Eleázara a vyved' ich na vrch Hór. Vyzleč Áronovi jeho rúcho a obleč doňho jeho syna Eleázara; Áron bude pripojený k svojmu ľudu a zomrie tam.*“, 4. Mojžišova 20,25.26.

Mojžiš spolu s Áronom a jeho synom vystúpili na vrch. Obaja bratia už boli bielovlasí, stodvadsaťroční starci. Ich dlhý a rušný život poznamenali tie najtvrdšie skúšky no i najväčšie pocty, aké len ľudia mohli získať. Spoločenstvom so Všemohúcim sa ich vrodene schopnosti rozvinuli, znásobili a zušľachtili. Ich život sa vyznačoval nesebeckou láskou k Bohu a k blíznym; ich zjav svedčil o veľkých rozumových schopnostiach, o zásadovosti a šľachetnosti, ako aj o silnom citovom živote.

Mojžiš a Áron dlhé roky spoločne znášali bremeno starostí a strastí. Spoločne odrážali mnohé nebezpečenstvá a spoločne sa delili

aj o zjavné Božie požehnania. Nadišiel však čas rozlúčky. Pozvoľ na kráčali na vrch, lebo každá spoločne strávená chvíľ a im bola vzácnym okamžikom. Pri chvíľkach oddychu spomínali na minulosť a hovorili aj o budúcnosti. Kam len dohliadli, bola šíra púšť, krajina, ktorou prešli. Pod nimi na rovine táborili Izraelci, ktorým títo muži venovali najlepšie roky svojho života, o ktorých sa tak svedomito starali a pre ktorých priniesli tak veľké obete. Kdesi za edómskym pohorím bola cesta do zasl'úbenej krajiny. Požehnanie tejto zeme už Mojžiš a Áron neokúsia. V srdci však necítili nijaký vzdor a z úst im nevyšlo nijaké reptajúce slovo. Len pri spomienke na to, čo [317] im zabránilo tešiť sa z dedičstva otcov, objavil sa im na tvári výraz smútku.

Áronovo dielo pre Izraelcov sa skončilo. Pred štyridsiatimi rokmi vo veku osemdesiatich troch rokoch ho Boh povolal, aby ho spolu s Mojžišom poveril dôležitým a vznešeným poslaním. Áron pomáhal svojmu bratovi vyviest' Izraelcov z Egypta. Podopieral Mojžišove vystreté ruky, keď izraelské vojsko bojovalo s Amálekovcami. Smel vystúpiť na vrch Sínaj, priblížiť sa k miestu Božej prítomnosti a byť svedkom Božej slávy. Hospodin zveril Áronovej rodine kňazský úrad a Árona dal vysvätiť za veľkňaza. Výrazne pomohol Áronovi v jeho svätom úrade, keď strašným súdom odstránil Chóreho a jeho stúpencov. Vtedy na Áronov príhovor Hospodin zastavil ranu, ktorá stihla Izraelcov. Áron sa nebúril, ba ani nereptal, keď mu Hospodin smrťou potrestal dvoch synov, pretože nedbali výslovný Boží príkaz. Jeho inak šľachetný život nebol predsa len bez poškvry. Áron sa dopustil ohavného hriechu, keď pod Sínajom slabošsky vyhovel žiadosti ľudu a dal zhotoviť zlaté tel'a, a keď neskôr spolu s Máriou závidel Mojžišovi a reptal proti nemu. Podobne sa aj s Mojžišom dopustil urážky Hospodina pri Kádeši, keď na Boží príkaz neoslovil skalu, aby vydala vodu.

Títo významní vodcovia vyvoleného národa boli z Božej vôle symbolickým predobrazom Krista. Áron nosil mená Izraelcov na svojej hrudi. Oznamoval ľudu Božiu vôľu. V Deň zmierenia vstúpil do veľ'svätyne „*nie bez krvi*„ ako prostredník celého ľudu. Po dokončení obradu vyšiel a požehnal zhromaždený ľud. Podobne aj Kristus po završení služby zmierenia príde požehnať tých, čo ho očakávali. Áronov hriech pri Kádeši bol preto tak závažný, že svo-

jou vznešenou veľkňazskou službou predstavoval nášho nebeského Veľkňaza.

Tam hlboko skormútený Mojžiš vyzliekol Árona z jeho posvätného rúcha a obliekol doň Eleázara, ktorý sa podľa Božieho ustanovenia stal Áronovým nástupcom. Pre hriech, ktorý spáchal v Kádeši, Áron stratil prednosť byť Božím veľkňazom v Kanaáne, priniesť prvú obeť v zasl'úbenej zemi, a tým posvätiť dedičstvo Izraela. Mojžiš mal ďalej niesť bremeno a priviesť ľud k samým hraniciam Kanaánu. Zasl'úbenú krajinu však uvidí len zd'aleka, no nebude smieť do nej vstúpiť. Keby boli títo Boží služobníci bez reptania obstáli v skúške pred skalou v Kádeši, ich budúcnosť mohla byť celkom iná. Neraz ani celoživotná snaha nenapraví to, čo sa prihodilo vo chvíli pokušenia alebo z nepozornosti.

[318] Neprítomnosť oboch budúcich osobností a okolnosť, že ich sprevádzať Eleázar, o ktorom sa vedelo, že v posvätej službe má byť Áronovým nástupcom, vzbudila všeobecné obavy. Preto sa ich návrat úzkostlivo očakával. Keď sa ľudia v tomto veľkom zhromaždení dívali okolo seba, videli, že takmer všetci dospelí, ktorí vyšli z Egypta, pomreli na púšti. Všetkých zachvátila zlá predtucha pri spomienke na rozsudok vynesený nad Mojžišom a Áronom. Mnohí poznali účel tejto tajomnej cesty na vrchol Hóra a obavu o osud ich vodcov prehĺbili aj výčitky svedomia i trpké spomienky na minulosť. Nakoniec zahliadli Mojžiša a Eleázara, ako pomaly zostupujú po svahu; Áron však s nimi už nebol. Veľkňazské rúcho mal oblečené Eleázar na znamenie, že po otcovi nastupuje do svätého úradu on. Keď sa ľud s ťažkým srdcom zišiel okolo svojho vodcu, Mojžiš im oznámil, že Áron mu na vrchu Hór skončil v náručí a že ho tam pochovali. Celé zhromaždenie sa rozplakalo a nariekalo, lebo Árona všetci milovali, aj keď mu tak často spôsobili bolesť. „*Celý dom Izraela oplakával Árona tridsať dní.*“, [4. Mojžišova 20,29](#).

O pohrebe izraelského veľkňaza sa Písmo zmieňuje len veľmi stručne: „*Tam zomrel Áron, tam ho pochovali.*“, [5. Mojžišova 10,6](#). Ako nápadne sa líši tento pohreb, vykonaný na výslovný Boží rozkaz, od dnešných pohrebných zvyklostí. Dnes je pohreb niektorého vysokopostaveného človeka príležitosťou okázalého, prepychového obradu. Keď zomrel Áron, jeden z najslávnejších mužov, aký kedy na zemi žil, svedkami jeho smrti a pohrebu boli len dvaja z jeho najbližších príbuzných. A jeho opustený hrob na vrchu Hór zostal

Izraelcom navždy utajený. Boha netreba uctievať okázalou pohreb-
nou prehliadkou prepychu či nadmernými nákladmi, vynaloženými
na to, aby sa mŕtve telo obrátilo na prach.

Celé zhromaždenie Izraelcov smútilo nad Áronom. Jeho strata
sa ich však nedotkla tak bolestne ako Mojžiša. Áronova smrť naňho
mocne zapôsobila a pripomenula mu blízkosť aj jeho vlastného
skonu. Aj keď si uvedomoval, že na svete bude už len krátky čas,
ťažko znášal stratu svojho stáleho spoločníka, jediného, s kým sa
mohol dlhé roky deliť o radosti i strasti, nádeje a obavy. Mojžiš
musí teraz pokračovať v diele sám. Mal však istotu, že Boh bude s
ním a že sa naňho môže spoľahnúť.

Krátko nato, čo Izraelci odišli z vrchu Hór, boli v boji s Arádom,
jedným s kanaánskych kráľov, porazení. Vrúcna modlitba k Bohu o
pomoc však viedla k porážke nepriateľa. No namiesto toho, aby za
toto víťazstvo boli Bohu vdáční a cítili závislosť od neho, začali
sa sebavedome vychľávať. Onedlho znova upadli do starého
zlovyku reptania. Prejavili nespokojnosť nad tým, že izraelské voje
nesmeli vojsť do Kanaánu už pred štyridsiatimi rokmi pri vzbure
po správach vyzvedačov. Nazdávali sa, že dlhoročným pobytom na
púšti sa len zbytočne zdržali; mysleli si, že už vtedy mohli svojich
nepriateľov rovnako ľahko poraziť ako teraz.

[319]

Pri svojej ďalšej ceste južným smerom šli horúcim piesočným
údolím bez akéhokoľvek porastu a tieňa. Na tejto zdĺhavej a namá-
havej ceste ich tiesnila únava a smäd. V skúške viery a trpezlivosti
opäť neobstáli. Stále si pripomínali neblahé zážitky a stále viac sa
vzdávali od Boha; zabudli na to, že cestu okolo Edómu si vlastne
vynútili sami svojím reptaním nad nedostatkom vody v Kádeši. Boh
mal s nimi lepšie zámery. Izraelci mali vdáčiť Bohu za to, že ich za
ten hriech len tak mierne potrestal. Namiesto toho sa však nazdávali,
že bez Božieho a Mojžišovho zásahu teraz už mohli byť v zasľúbe-
nej krajine. Hoci si svoje ťažkosti zapríčinili sami, a tým svoj údel
zbytočne sťažili, vinu za svoje nešťastie predsa len zvalovali na
Boha. Na Boží postup spomínali so zatrpknutím; nakoniec neboli
spokojní s ničím. Opäť sa im Egypt javil príjemnejší a žiaducejší
než sloboda a krajina, do ktorej ich viedol Boh.

Izraelci boli nespokojní. Neuspokojili ich ani zjavné Božie po-
žehnanie. Cestou ľud zmalomyselnel „*a hovoril proti Bohu a proti
Mojžišovi: Prečo ste nás vyviedli z Egypta? Aby sme pomreli na*

púšti? Ved' niet ani chleba, ani vody a tento biedny pokrm sa nám oškliví.,, 4. Mojžišova 21,5.

Mojžiš svedomito objasnil ľudu jeho hriech. Len Božia moc ich zachránila, keď šli „*veľkou a strašnou púšťou, kde sú ohnivé hady a škorpióny, vyprahlým krajom, ktorý je bez vody.,, 5. Mojžišova 8,15.* Cestou ich každodenne zachraňoval len div Božej milosti. Kadiaľ ich viedol Boh, tam všade našli vodu na uhasenie smädu, dostávali nebeský chlieb na ukojenie hladu. Cez deň ich pred páľavou zatieňoval oblak a v noci ich bezpečne chránil a upokojoval ohnivý stĺp. Cez skalnaté vrchy a vyprahnutú púšť ich svojou ochranou sprevádzali Boží anjeli. Napriek všetkým útrapám, ktoré museli znášať, nikto z nich nezoslabol. Na dlhých cestách im neopúchali nohy a ani odev sa im nezodral. Boh ich chránil, aby im neublížila divá zver, jedovaté plazy v lesoch či na púšti. Ak si ľud bude napriek všetkým týmto prejavom Božej lásky sť ažovať, Hospodin ho prestane chrániť, kým sa nenaučí ceniť si jeho láskyplnú starostlivosť a kým sa k nemu v kajúcej pokore nevráti.

[320]

Keďže ich až doteraz chránila Božia moc, vôbec si neuvedomovali nesčíselné a stále prítomné nebezpečenstvá. Boli nevďační, nedôverovali a ustavične sa báli smrti; teraz na nich Hospodin smrť zoslal. Na púšti sa premnožili jedovaté hady, nazývané „*ohnivé*“, pre strašný účinok ich uštipnutia, po ktorom nasledoval prudký zápal a náhla smrť. Tieto hady uštipli mnohých, pretože Božia ruka prestala Izraelcov chrániť.

V celom tábore teraz vládol strach a zmätok. V každom stane boli mŕtvi a zomierajúci. Nikto si nebol istý, či prežije. Nočné ticho prerušovali prenikavé výkriky ďalších obetí. Zdraví pomáhali trpiacim a všemožne sa usilovali zachrániť tých, čo dosiaľ neboli uštipnutí. No napriek tomu nereptali. Všetky doterajšie ťažkosti a skúšky sa im v porovnaní s týmto utrpením zdali byť malicherné.

Teraz sa ľud konečne pokoril pred Bohom. Izraelci prichádzali k Mojžišovi, vyznávali svoje hriechy a vraveli: „*Zhrešili sme, lebo sme hovorili proti Hospodinovi a proti tebe.,, 4. Mojžišova 21,7.* Ešte krátko predtým ho obviňovali, že je ich najväčším nepriateľom, že je príčinou všetkého ich nedostatku a utrpenia. Dobre si uvedomovali, že ich obvinenia sú falošné, a keď ich postihlo skutočné trápenie, utiekali sa k nemu ako k jedinému príhovorcovi u Boha. Nariekali:

„Pomodli sa k Hospodinovi, aby vzdialil od nás hady.,, 4. Mojžišova 21,7.

Hospodin kázal Mojžišovi zhotoviť medeného hada, ktorý by sa podobal živým hadom. Mal ho umiestniť tak, aby ho videl celý tábor. Všetci uštipnutí mali naň pohliadnuť a uzdraviť sa. Mojžiš tento príkaz splnil a zakrátko sa v celom tábore rozniesla radostná správa, že všetci, ktorých had uštipol, môžu žiť pod podmienkou, že sa poďívajú na medeného hada. Mnohí už zomreli a mnohí pochybovali, žeby ich obyčajný pohľad na kovového hada, ktorého Mojžiš pripevnil na koniec žrde, mohol uzdraviť. Mnohí pre svoju nedôveru zahynuli. Mnohí však tomuto Božiemu opatreniu uverili. Otcovia, matky, bratia a sestry sa všemožne snažili, aby ich trpiaci a zomierajúci priatelia upreli svoj pohľad na hada. Stačil jediný pohľad naň a zomierajúci človek sa uzdravil.

Ľudia si uvedomovali, že medený had ich nemôže uzdraviť. Liečivá moc pochádzala od Boha. Boh však vo svojej prozreteľnosti zvolil tento spôsob. Mal ľuďom pomôcť uvedomiť si, že príčinou ich trápenia sú ich hriechy; no mal ich aj ubezpečiť, že sa nemusia obávať. Ak poslúchnu Boha, on ich ochráni.

Vyvýšenie medeného hada bolo pre Izraelcov veľmi poučné. Pred zhubným účinkom jedu v ranách sami nemali nijakú záchranu. Uzdraviť ich mohol len Boh. Mali prejavovať vieru v toto Božie opatrenie. Ak chceli ďalej žiť, museli na hada pohliadnuť. Svojím pohľadom prejavili vieru, ktorú si Boh cenil. Nemali pochyb, že had sám osebe nijakú moc nemá, ale že je symbolom Božieho Syna. Tento spôsob ich názorne upozorňoval na potrebu viery v Kristove zásluhy. Mnohí žili v predstave, že obeť, ktoré prinášali Bohu, ich môžu dostatočne zmieriť s Bohom za spáchané hriechy. Na prisľúbeného Vykupiteľa predstaveného v obetiach sa nespoliehali. Teraz ich Pán poučil, že ich obeť nemajú o nič väčšiu moc a účinok než medený had, ale že ich myseľ majú obrátiť ku Kristovi, tej jedinej obeti za hriech.

„Ako Mojžiš vyzdvihol na púšti hada.,, tak bude vyzdvihnutý Syn človeka: „aby ne zahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život.,, Ján 3,14.15. Každý, kto na zemi žil, pocítil uštipnutie tohto „starého hada, ktorý sa volá diabol a satan.,, Zjavenie Jána 12,9. Len Boží liek môže zastaviť smrteľné účinky hriechu. Pohľadom na vyzdvihnutého hada si Izraelci zachránili život. Ich pohľad bol po-

hl' adom viery. Keď že uverili Božiemu slovu a dôverovali Božiemu uzdravujúcemu prostriedku, boli uzdravení. Podobne môže hriešnik pohliadnuť na Krista a byť spasený. Na základe viery v zmiernu obeť má odpustené hriechy. Na rozdiel od bezduchého, mŕtveho symbolu Kristus má moc uzdraviť kajúcného hriešnika.

Aj keď sa hriešnik sám spasit' nemôže, niečo pre to urobiť musí. Kristus hovorí: „*Toho, kto prichádza ku mne, neodoženiem.*„, [Ján 6,37](#). Musíme však k nemu prísť, ľutovať svoje hriechy a veriť, že nás prijme a odpustí nám. Viera je Boží dar, my však máme možnosť uplatniť ju. Viera je ruka, ktorou človek prijíma Božiu ponuku milosti a milosrdenstva.

Požehnanie zmluvnej milosti nám môže zabezpečiť len Kristova spravodlivosť. Nielen túžbu, ale aj snahu mnohých získať Božie požehnanie marí stála predstava, že sami musia niečo urobiť, aby si ho zaslúžili. Nesmieme si myslieť, že naše zásluhy nás môžu spasit'. Našou jedinou nádejou na spásu je Kristus. „*V nikom inom niet spásy, lebo niet pod nebom iného mena, daného ľud'om, v ktorom by sme mali byť spasení.*„, [Skutky apoštolov 4,12](#).

Ak plne dôverujeme Bohu, ak sa skutočne spoliehame na zásluhy Ježiša Krista ako hriechy odpúšťajúceho Spasiteľ'a, dostaneme všetku potrebnú pomoc, po ktorej túžime. Nech si nikto nemyslí, že má dostatok sily spasit' sa sám. Keď že takú moc nemáme, zomrel za nás Ježiš. Vedomie vlastnej hriešnosti nás nesmie viesť k zúfalstvu ani k obavám, že nemáme Spasiteľ'a, alebo že sa nad nami nezmiľuje. Práve vtedy nás Kristus pozýva, aby sme vo svojej bezmocnosti prišli k nemu a boli zachránení.

[322]

Mnohí Izraelci nevideli v nebeskom lieku nijakú pomoc. Všade okolo nich boli mŕtvi a zomierajúci a oni vedeli, že bez Božej pomoci je spečatený aj ich vlastný údel, no ďalej nariekali nad ranami, utrpením a nad neodvratnou smrťou, kým nezoslabli a kým sa im nezatmelo v očiach, hoci mohli byť okamžite uzdravení. Ak si uvedomujeme svoje nedostatky, nemali by sme zbytočným nárekom nad nimi strácať sily. Ak si uvedomíme, že bez Krista sme celkom bezmocní, nesmieme zmalomysel'nieť, ale spoľahnúť sa na zásluhy ukrižovaného a zmŕtvychvstalého Spasiteľ'a. Podívaj sa a ži! Ježiš sa zaručil svojím slovom, že spasí všetkých, ktorí prídu k nemu. Aj keď milióny ľudí odmieta ponúknutú uzdravujúcu milosť, ani jediný nezahynie z tých, ktorí veria v jeho zásluhy.

Mnohí nechcú prijať Krista, kým sa im neobjasní celé tajomstvo plánu spasenia. Nechcú sa poďívať okom viery, hoci môžu vidieť, ako tisíce ľudí hľadelo na kríž a pocítilo moc a účinnosť tohto pohľadu. Mnohí tápu v bludisku filozofických názorov, hľadajú pravdu a dôkazy, ktoré nikdy nenájdu, a pritom odmietajú tie, ktoré Boh vo svojej milosti ľuďom poskytuje. Nechcú žiť vo svetle Slnka spravodlivosti, kým sa im nevysvetlí príčina jeho jasu. Kto pri tomto zvyku zotrvá, nikdy nedôjde k poznaniu pravdy. Boh neodstránil možnosti pochybovať. Dáva však dosť dôkazov, o ktoré sa viera môže oprieť. Ak ich človek odmietne, zostane duchovne slepý. Keby na púšti uštipnutí Izraelci namiesto pohľadu na medeného hada začali váhať, pochybovať a klásť otázky, určite by boli zahynuli. Najprv sa musíme poďívať, lebo pohľad viery znamená život.

39. kapitola — Dobytie Bášanu

Keď Izraelci prišli k južnému výbežku Edómu, vydali sa na sever smerom k zasľúbenej krajine. Ich cesta teraz viedla náhornou rovinou s chladnejším podnebím, kde z okolitých vrchov vial svieži vietor. Keď že najčastejšie prechádzali pásmami vysušených údolí, túto poveternostnú zmenu uvítali a plní nádeje nadšene vykročili na ďalšiu púť. Po prechode cez potok Zered pokračovali pozdĺž východnej hranice Moábska, lebo Hospodin im dal príkaz: „*Nenapádaj Moábcov a nepúšťaj sa s nimi do vojny, lebo ti z ich zeme nedám nič do vlastníctva.*“, 5. Mojžišova 2,9. Podobný príkaz dostali aj o Lótových potomkoch Ammóncoch.

Izraelci postupovali ďalej na sever až po krajinu Amorejcov. Tento silný a bojovný národ pôvodne obýval južnú oblasť Kanaánu. Len čo však početne vzrástol, prekročil Jordán, porazil Moábcov a zmocnil sa časti ich územia. Tam sa usadili a ovládli celé územie od rieky Arnón až na sever po rieku Jabbók. Keď že cesta k Jordánu, kam chceli Izraelci prísť, viedla priamo týmto územím, Mojžiš poslal amorejskému kráľovi Síchonovi do Chešbónu priateľské posolstvo: „*Chcel by som prejsť tvojou krajinou; pôjdem len po ceste; neodbočím ani napravo, ani naľavo. Potraviny mi predávajú za peniaze, aby som mohol jesť; vodu mi predávajú za peniaze, aby som mohol piť! Len peši chcem prejsť.*“, 5. Mojžišova 2,27.28. Odpoveď bola zamietavá. Proti prípadnému postupu cudzincov sa zhromaždilo všetko amorejské vojsko. Táto mohutná armáda vyľakala Izraelcov, lebo na boj s dobre vyzbrojenou a poslušnou armádou neboli dostatočne pripravení. Nepriatelia predstihovali Izraelcov vojenskou zdatnosťou. Z ľudského hľadiska by bol Izrael rýchlo porazený.

Mojžiš však upriamil pohľad na oblačný stĺp a povzbudzoval ľud, pričom sa odvolával na znamenie stálej Božej prítomnosti a pomoci. Súčasne vyzval Izraelcov k účinnej bojovej pohotovosti. Keď že ich bojachtiví nepriatelia si boli víťazstvom viac než istí a Izraelcov chceli z krajiny vyhnáť, vodca Izraela dostal príkaz

od Vlastníka celej zeme: „*Poberte sa, dajte sa na cestu a prejdite cez rieku Arnón! Pozri, vydal som ti do rúk Amorejca Síchona, chešbónskeho kráľa, i jeho krajinu! Začni ju dobýjať a pust' sa s ním do vojny! Tohto dňa začnem budiť strach a bázeň pred tebou u všetkých národov pod nebom, ktoré sa budú triasť a chvieť pred tebou, keď počujú zvesť o tebe.*“, 5. Mojžišova 2,24.25.

[324]

Keby národy okolo Kanaánu neboli vzdorovali Božiemu slovu a neboli by Izraelcom bránili v postupe, Boh ich mohol ušetriť. On bol totiž k týmto pohanským národom krajne trpezlivý, zhovievavý a milosrdný. Abrahám sa vo videní dozvedel, že jeho potomstvo – Izraelci – budú štyristo rokov žiť ako cudzinci v inej krajine; no Boh mu dal aj iný prísľub: „*Až štvrté pokolenie sa navráti sem, lebo doteraz nie je vina Amorejcov dovŕšená.*“, 1. Mojžišova 15,16. Amorejci slúžili modlám a pre svoju veľkú zvrhlosť sa pripravili o právo na život. Boh ich však štyristo rokov nezvratnými dôkazmi upozorňoval, že je jediným pravým Bohom, stvoriteľom neba i zeme. Amorejci vedeli o všetkých Božích divoch, súvisiacich s vyslobodením Izraelcov z Egypta. Keby sa boli chceli vzdať modloslužby a nemravných skutkov, mohli poznať pravdu. Radšej však zostali pri svojich modlách a svetlo pravdy odmietli.

Hospodin už druhýkrát doviedol svoj ľud k hraniciam Kanaánu a títo pohania dostali ďalšie dôkazy Božej moci. Mohli vidieť, že Boh je na strane Izraelcov, keď sa dozvedeli o ich víťazstve nad kráľom Arádu a nad Kanaáncami, ako aj o predivnej záchrane ľudu pred jedovatými hadmi. Hoci Izraelci nesmeli prejsť cez územie Edómu a k Červenému moru museli ísť dlhou a namáhavou okľukou, neprejavili nepriateľstvo, keď šli popri hraniciach Edómska, Moábska a Ammónska; neublížili ich obyvateľom ani ich majetku. Keď potom prišli k hranici Amorejcov, požiadali o dovoľenie prejsť ich územím s prísľubom, že sa budú správať tak, ako sa dosiaľ správali k iným národom. Amorejský kráľ však túto zdvorilú žiadosť odmietol a okrem toho zhromaždil svoje vojsko na boj. Tým sa miera nepravosti Amorejcov naplnila a Boh ich potrestal.

Izraelci prešli cez rieku Arnón, postupovali proti nepriateľovi a v boji zvíťazili. Potom územie Amorejcov čoskoro opanovali. Nepriateľ a Božieho ľudu v tomto boji porazilo Knieža Hospodinovho vojska. Keby boli vtedy Izraelci Bohu dôverovali, to isté sa mohlo stať pred tridsiatimi ôsmimi rokmi.

[325]

Izraelci postupovali odvážne a nadšene smerom na sever a čoskoro prišli na hranice krajiny, kde mali prejavit' svoju odvahu a vieru v Boha. Pred sebou mali silnú, husto osídlenú krajinu Bášan s jej mohutnými kamennými mestami, ktoré ešte aj dnes budia údiv sveta. Šlo o „šest' desiat miest... Všetky tieto mestá boli opevnené vysokým múrom, bránami a závorami, okrem veľmi mnohých neopevnených miest., 5. Mojžišova 3,4.5. Obyvatelia týchto miest si z veľkých čiernych kameňov postavili domy, ktoré odolávali všetkým vtedajším dobyvačným zbraniam. V krajine bolo plno jaskýň, strmín, priepastí a skalných pevností. Obyvatelia ako potomkovia z rodu obrov boli nezvyčajne veľkí a zdatní. Boli postrachom okolitých národov, ktoré ich poznali ako ľudí násilných a krutých; vládol im kráľ Óg, ktorý medzi nimi vynikal mohutnou postavou a odvahou.

Oblačný stĺp postupoval ďalej a Izraelci cestou za ním došli až k mestu Edrei. Tam ich so svojím vojskom očakával kráľ obrov. Óg si vybral to najvhodnejšie bojisko. Mesto Edrei ležalo na okraji náhornej planiny, ktorá strmo vyčnievala z roviny a bola zaštitená rozľahlými sopečnými útvarmi. K mestu viedli len úzke, strmé a ťažko schodné cesty. V prípade porážky sa jeho obrancovia mohli uchýliť do skalných rokĺn, kam sa za nimi cudzinci neodvážili ísť.

Keďže si kráľ bol víťazstvom svojej mocnej armády istý, vyšiel v jej čele na otvorenú planinu. Z náhornej roviny bolo počuť výzvy do boja a bolo vidieť kopije tisícov odhodlaných bojovníkov. Mnohí Izraelci sa pri pohľade na mohutnú postavu tohto obra medzi obrami zachveli a obávali sa jeho vojska i nedobytnéj pevnosti, ktorá chránila ďalšie tisíce bojovníkov. Mojžiš však bol pokojný a smelý. Hospodin mu povedal o kráľovi bášanskej ríše toto: „*Neboj sa ho, lebo som ti ho dal do rúk, i všetok jeho ľud i jeho krajinu! Nalož s ním celkom tak, ako si naložil s amorejským kráľom Síchonom, ktorý býval v Chešbóne!*“, 5. Mojžišova 3,2.

Mojžišova pevná viera podnietila dôveru Izraelcov v Boha. Všetok ľud sa spoľahol na Božiu všemohúcu ruku a Boh ho neopustil. Pred Kniežat'om Hospodinovho vojska neobstoja ani zdatní obri či ohradené mestá, ani ozbrojené vojská či skalné pevnosti. Hospodin viedol vojsko, Hospodin porazil nepriateľa, Hospodin zvíťazil za Izraelcov. Kráľ obrov a jeho vojsko boli porazení a Boží ľud ovládol celú krajinu. Tak vyhynul tento zvláštny národ, slúžiaci ohavným pohanským božstvám a holdujúci nerestiam.

Pri dobýjaní Gileádu a Bášanu si iste mnohí spomenuli na udalosť spred štyridsiatic rokov v Kádeši, kde boli Izraelci odsúdení na dlhoročné putovanie púšťou. Teraz videli, že správy vyzvedačov o zasl'úbenej krajine boli v mnohom ohľade pravdivé. Mestá boli veľké, obklopené mohutnými hradbami a bývali v nich obri, pri ktorých boli Izraelci len ako trpaslíci. Teraz však pochopili, že ich otcovia sa dopustili osudnej chyby, keď nedôverovali Božej moci. To bola príčina, pre ktorú nemohli vtedy vojsť do zasl'úbenej krajiny.

Pri prvej snahe obsadiť Kanaán by neboli mali toľko prekážok ako teraz. Boh sl'úbil svojmu ľudu, že pôjde pred ním a bude zaň bojovať, ak uposlúchne jeho hlas. Na obyvateľov chcel poslať sršne, ktoré ich mali vyhnat' z krajiny. Izraelci vtedy ešte neboli všeobecne obávaným ľuďom medzi okolitými národmi, ktoré neboli na odpor voči nim dostatočne pripravené. Keď sa však teraz na Hospodinov príkaz Izraelci museli pustiť do boja, čakali ich mocné a dobre vyzbrojené nepriateľské vojská, odhodlané zadržat' ich nápor.

[326]

Izraelci v boji s Ógom a Síchonom podstúpili istú skúšku, v ktorej ich otcovia neobstáli. Táto skúška bola však teraz oveľa ťažšia než vtedy, keď Boh Izraelcom kázal ísť vpred. Odvtedy, čo odmietli ísť v mene Hospodinovom, hromadili sa im do cesty samé prekážky. Boh aj dnes skúša svoj ľud. Ak v skúške neobstojí, podrobí ho skúške novej, ktorá býva tvrdšia než predošlá. Boh opätovne skúša svoj ľud, aby mohol byť s ním spokojný. Ak mu však ľud tvrdošijne odporuje, Boh ho zbaví svetla a nechá ho v temnote.

Izraelci spomínali na to, ako sa potom ich voje predsa len pustili do sebevražedného boja, v ktorom boli porazené, a tisíce Izraelcov padlo. Vtedy však bojovali napriek Božej výstrahe a bez svojho Bohom ustanoveného vodcu Mojžiša. Neviedol ich nijaký oblačný stĺp, symbol Božej prítomnosti, ani ich nepredchádzala truhla zmluvy. No teraz bol s nimi Mojžiš a povzbudzoval ich slovami nádeje a viery. Viedol ich v oblačnom stĺpe zahalený Boží Syn a sprevádzala ich posvätná truhla. Táto skúsenosť je poučná aj pre nás. Mocný Boh Izraela je aj naším Bohom. Jemu smieme dôverovať a ak budeme dbať na jeho príkazy, pomôže nám, ako kedysi pomohol svojmu ľudu. Každého, kto sa snaží splňať povinnosti, prepadnú občas pochybnosti a malovernosť. Na ceste sa niekedy nahromadí veľké množstvo zdanlivo neprekonateľných prekážok a kto sa ich zľakne, zmalomysel'nie. Takému však Boh hovorí: „Vykroč! Splň svoju

povinnosť za každých okolností! Ťažkosti, ktoré pokladáš za neprekonateľné a ktorých sa ľakáš, pominú, keď na ceste poslušnosti vykročíš v pokornej dôvere v Boha.,,

Keď Izraelci dobyli bášanskú krajinu, vrátili sa k Jordánu a chystali sa čoskoro dobyť Kanaán. Táborili na brehoch pri vtoku rieky do Mŕtveho mora, oproti jerišskej roviny. Boli priam na hraniciach územia Moábcov, ktorým blízkosť votrelcov naháňala hrôzu. Izraelci dosiaľ moábsku krajinu neznepokojovali, no jej obyvatelia v akejsi zlej predtuche sledovali všetko, čo sa v susedných krajinách deje.

Izraelci porazili Amorejcov, pred ktorými Moábcí museli ustúpiť; a územie, ktoré Amorejci Moábcom uchvátili, teraz ovládali Izraelci. Bášanské voje podľahli tajuplnej moci zahalenej oblačným stĺpom a Izraelci sa zmocnili ich pevností. Moábcí sa neodvažovali na nich zaútočiť, pretože ozbrojený útok proti nadprirodzeným silám, ktoré Izraelcov sprevádzali, nemali nijaký výhľad na úspech. V snahe prekaziť Božie dielo sa rozhodli, ako kedysi faraón, použiť čary a zlorečiť Izraelcom.

Moábcí boli národnostne i nábožensky úzko spätí s Midjánkami. Moábsky kráľ Balák sa snažil podnietiť obavy tohto spriazneného národa a zabezpečiť si jeho pomoc proti Izraelcom. Preto poslal Midjáncom toto posolstvo: „*Tento zbor požerie všetko, čo je okolo nás, ako vôl požerie poľnú zeleň.*“, 4. Mojžišova 22,4. V Mezopotámii žil muž Bileám, o ktorom sa hovorilo, že je obdarený nadprirodzenou mocou. Keď že sa to dozvedeli aj Moábcí, rozhodli sa požiadať ho o pomoc. Preto poslali k nemu „*starších Moábcov i starších Midjáncom.*“, (4. Mojžišova 22,7), ktorí ho mali požiadať o veštbu a čary proti Izraelcom.

Poslovnia sa teda bezodkladne vydali na dlhú cestu cez vrchy a púšte do Mezopotámie. Vyhľadali Bileáma a odovzdali mu posolstvo svojho kráľa: „*Pozri, národ vyšiel z Egypta! Pokryl celú krajinu a býva naproti mne. Teraz, prosím, pod', prekľ aj mi tento ľud, lebo je mocnejší ako ja. Azda potom ho budem môcť poraziť a vyhnat' z krajiny. Ved' viem, že je požehnaný, komu ty požehnáš, a prekliaty, koho prekľ aješ.*“, 4. Mojžišova 22,5.6.

[328]

Bileám bol kedysi dobrý človek; bol to Boží prorok. Spreneveril sa však svojmu poslaniu a podľahol mamone. Neprestal však predstierať, že je služobníkom Najvyššieho. Vedel, čo Boh pre Izraelcov vykonal. Keď mu poslovia oznámili kráľov odkaz, dobre si uvedomoval, že Balákovu ponuku má jasne odmietnuť a poslov prepustiť. Keď že nevedel odolať pokušeniu, navrhol poslom, aby uňho prenocovali. Skôr však než im odpovie, musí požiadať Hospodina o radu. Bileámovi bolo zrejmé, že jeho kliatba nemôže Izraelcom uškodiť. Hospodin bol s nimi a dokiaľ mu zostanú verní, nijaká nepriateľská moc zeme či pekla ich neporazí. Zalichotili mu však slová poslov: „*Je požehnaný, komu ty žehnáš, a prekliaty, koho prekláješ.*“, Vzácne poklady, ktoré mu mali byť odmenou, ako aj výhľad na budúce pocty prebudili v ňom žiadostivosť a ctibažnosť. Keď že ponúknuté dary ochotne prijal, snažil sa za ne Balákovej žiadosti vyhovieť, pričom predstieral, že koná podľa Božej vôle.

Boží anjel však v noci Bileámovi oznámil: „*Nechod' s nimi! Neprekliňaj tento ľud, lebo je požehnaný.*“, [4. Mojžišova 22,12](#).

Ráno Bileám veľmi nerád prepúšťal poslov. Nepovedal im však presný obsah Hospodinovho oznamu. Nahnevaný, že sa mu predstavy o zisku a poctách tak náhle rozplynuli, mrzuto im povedal: „*Chod'te do svojej krajiny, lebo Hospodin mi nedovolí ísť s vami.*“, [4. Mojžišova 22,13](#).

Bileám „*si obľúbil odplatu za neprávosť*“, [2. Petra 2,15](#). Ovládla ho ziskuchtivosť. Tento hriech, ktorý Boh pokladá za modloslužbu, urobil z neho dvojtvárneho človeka. Pre túto neprávosť ho ovládol satan. Pre túto necnosť nakoniec aj zahynul. Vidinou hmotného zisku a svetských pôct pokušiteľ odvádza človeka od Boha. Navráva mu, že blahobyť sa dá získať aj bez prílišnej svedomitosti. To mnohých odrádza od čestného spôsobu života. Po prvom chybnom kroku nasleduje druhý; každý ďalší je potom ľahší a bezohľadnejší. Ak človeka ovládne klam a lakomstvo či túžba po moci, odhodlá sa aj k tomu najhoršiemu. Mnohí ľudia sa nazdávajú, že občasný odklon od poctivosti v záujme pozemského úspechu im nebráni, aby sa po dosiahnutí svojho cieľa nemohli vrátiť späť k poctivosti. Takto zmýšľajúci ľudia sa zaplietajú do satanovho osídla a len málokomu sa podarí z neho vyviaznuť.

Keď poslovia oznámili Balákovi, že prorok odmietol ísť s nimi, zamlčali, že to bolo na Boží príkaz. Kráľ sa nazdával, že Bileámovi

ide o väčšiu odmenu, preto k nemu poslal viac a ešte váženejších kniežacích poslov než prvýkrát s prísl'ubom väčšej odmeny a vyšších pôct. Poslovia mali pristat' na akékoľvek Bileámове podmienky. Balák okrem toho poslal prorokovi naliehavý odkaz: „*Nezdráhaj sa, prosím, prísť ku mne! Lebo t'a veľmi poctím a vykonám všetko, čo mi povieš. Pod' teda, prekľaj mi tento ľud!*„, [4. Mojžišova 22,16.17](#).

Šlo o druhú skúšku Bileáma. Prorok v odpovedi na žiadosť poslov prejavil veľkú svedomitosť a poctivosť. Ubezpečil ich, že konat' proti Božej vôli ho nedonúti ani zlato, ani striebro. Pritom však chcel kráľ ovi vyhovieť. Napriek tomu, že Božiu vôľu už poznal, poslom kázal počkat', že sa Hospodina znova spýta. Večný Hospodin však nie je ako človek, ktorého možno prehovoriť.

V noci sa Bileámovi zjavil Hospodin a povedal mu: „*Ak t'a prišli volat' tí muži, vstaň a chod' s nimi! Rob však len to, čo ti poviem!*„, [4. Mojžišova 22,20](#). Hospodin teda Bileámovi dovolil konat' podľa vlastného úsudku a rozhodnutia. Bileámovi však nešlo o Božiu vôľu; konal svojvoľne a len dodatočne chcel získať Boží súhlas.

Tisíce ľudí si aj dnes počína podobne. Bez t'ažkostí si plnia svoje povinnosti, kým to zodpovedá ich náklonnostiam. Povinnosti majú jasne vyznačené v Písme, alebo vyplývajú z okolností, prípadne im ich naznačuje zdravý rozum. Ak však tieto povinnosti nezodpovedajú ich túžbam a náklonnostiam, potom ich neraz obchádzajú, pričom sa odvažujú žiadať Boha, aby im oznámil ich povinnosť. S predstieranou úprimnosťou dlho a naliehavo prosia Boha o svetlo. S Bohom však nemožno žartovať. Takým ľud'om Boh neraz dovolí ísť za predsavzatými cieľmi s patričnými následkami. „*Lež ľud môj neposlúchol hlas môj..., preto som ich vydal zatvrdilosti ich srdca, aby chodili podľa vlastných rád.*„, [Žalm 81,12.13](#). Ak človek svoju povinnosť pozná, nemá sa opovážiť Boha prosit', aby mu jej splnenie bolo odpustené. Skôr musí pokorne a odovzdane prosit' Pána, aby mu na splnenie zjavnej povinnosti dal potrebnú silu a múdrosť.

Moábci boli síce modlári, ale ich vina meraná svetlom poznania, nebola taká veľká ako vina Bileámova. Tento muž sa vydával za Božieho proroka a všetko, čo povedal, malo byť prejavom Božej moci. Nemal hovoriť, čo sám chcel, ale tlmočiť to, čo mu oznámil Boh. Boží príkaz znel: „*Rob len to, čo ti poviem.*„

Bileám teda dostal zvolenie, aby šiel s moábskymi poslami, keď ho ráno zavolajú. Poslovia však neboli s odkladom spokojní. Keď že

[329]

očakávali, že Bileám ich ráno opäť odmietne, vydali sa na spiatočnú cestu bez toho, aby mu to oznámili. Bileám sa už nemusel vyhovárať, že musí vyhovieť Balákovej žiadosti. Túžil však po odmene, a preto osedlal oslicu a vydal sa na cestu. Keď že sa obával, že Boh by mohol svoj súhlas zrušiť, náhlil sa za poslami, aby neprišiel o žiaducu odmenu.

[330] No „anjel Hospodinov sa mu postavil do cesty ako protivník,, 4. Mojžišova 22,22. Oslica uvidela Božieho posla, ktorého prorok nevidel, a vybočila z cesty do poľ'a. Bileám ju kruto zbil a hnal ju späť na cestu. Anjel sa potom znova zjavil na úzkom chodníku medzi dvoma múrmi a oslica v snahe vyhnúť sa hroziacej postave, pritla sa prorokovu nohu o múr. Bileám nemal ani potuchy o nebeskom zásahu a nevedel, že do cesty sa mu stavia Hospodin. Nahneval sa, oslicu nemilosrdne zbil a prinútil ju pokračovať v ceste.

Anjel sa znova zjavil „na úzkom mieste, kde nebolo nijakej cesty na odbočenie napravo alebo naľavo,, (4. Mojžišova 22,26), a opäť hrozivo stál. Úbohé, strachom rozochvené zviera zastalo a s jazdcom padlo na zem. Bileám sa krajne rozzúrnil a zviera bil ešte bezohľadnejšie než predtým. Hospodin otvoril oslici ústa a „nemé ťažné zviera sa ozvalo ľudským hlasom a zabránilo prorokovmu šialenstvu,,. 2. Petra 2,16. „Čo som ti urobila, že si ma už trikrát zbil?,, 4. Mojžišova 22,28.

Rozhnevaný, že ho takto zdržuje v ceste, jej odpovedal, akoby sa rozprával s rozumnou bytosťou: „Dopustila si sa svojvôle proti mne! Keby som mal meč v ruke, určite by som ťa zabil.,, 4. Mojžišova 22,29. Tento údajný čarodej, ktorý má prekliat' celý národ a ochromiť jeho silu, sám nemal ani toľko sily, aby vládol zabiť zviera, na ktorom sa niesol!

Bileám len teraz zahliadol Božieho anjela, ktorý stál s vytaseným mečom a bol pripravený tohto človeka zabiť. Vyl'akaný sa „sklonil a padol pred ním na tvár. I riekol mu anjel Hospodinov: Prečo si už tri razy bil svoju oslicu? Ja som vyšiel postaviť sa proti tebe, lebo táto cesta podľ'a mňa je zvrátená. Oslica ma videla a trikrát sa mi vyhla. Keby sa nebola predo mnou vyhla, teraz by som ťa zabil, ale ju by som bol nechal nažive.,, 4. Mojžišova 22,31-33.

Bileámovi zachránilo život úbohé zviera, s ktorým tak kruto zaobchádzal. Muž, ktorý tvrdil o sebe, že je Hospodinovým prorokom, a ktorý vyhlasoval, že jeho oči sú otvorené a že vidí Všemohúceho,

bol chamtivosťou a ctibažnosťou natoľko zaslepený, že Božieho anjela nevidel, hoci jeho oslica ho uvidela. „*Neveriacim boh tohto veku zaslepil mysle.*“, 2. Korint'anom 4,4. Takto zaslepení sú mnohí! Ženú sa po zakázaných cestách, prestupujú Boží zákon a nevidia, že Boh a jeho anjeli sú proti nim, a ako Bileám sa hnevajú na tých, čo ich chcú zachrániť pred zahynutím.

Bileáмова povaha sa prejavila v zaobchádzaní s oslicou. „*Spravodlivý pozná potreby svojho dobytká, ale srdce bezbožných je ukrutné.*“, Príslovia 12,10. Len málokto si uvedomuje, aké hriechne je týrať alebo nechať trpieť zvieratá. Stvoriteľ človeka dal život aj nižším tvorom, a „*jeho milosrdenstvo sa rozprestiera nad všetko jeho stvorenie.*“, Žalm 145,9. Zvieratá boli stvorené nato, aby slúžili človekovi; človek však nemá právo pôsobiť im bolesť, surovo s nimi zaobchádzať alebo ich nadmerne zaťažovať.

[331]

Hriech človeka spôsobil, „*že celé stvorenie spoločne vzdychá a zvíja sa v pôrodných bolestiach až doteraz.*“, Rimanom 8,22. Následkom hriechu musia trpieť a zomierajú nielen ľudia, ale aj zvieratá. Človek by mal teda zmierňovať utrpenie, ktoré svojím hriechom uvalil na všetko Božie tvorstvo, a nie mu ho ešte sťažovať. Ten, kto týra zvieratá len preto, že má nad nimi moc, je tyran a zbabelec. Pôsobiť bolesť ľuďom či zvieratám je diabolské. Mnohí sa nazdávajú, že o ich krutostiach sa nikto nikdy nedozvie, lebo úbohé nemé tvory to nemôžu prezradiť. Keby sa im však zrak otvoril ako Bileámovi, videli by Božieho anjela, ktorý ich pozoruje a pred nebeským súdom svedčí o ich počínaní. Nebo vie o všetkom, a príde deň, keď zaznie rozsudok nad tými, čo týrajú Božie tvory.

Keď Bileám uvidel Božieho posla, zhrozil sa a zvolal: „*Zhrešil som, lebo som nevedel, že ty stojíš proti mne na ceste. Ale teraz, ak sa ti to nepáči, chcem sa vrátiť!*“, 4. Mojžišova 22,34. Hospodin mu dovolil pokračovať v ceste, no upozornil ho, že jeho reč bude ovládať Božia moc. Boh tým chcel Moábcom dokázať, že Izraelci sú pod ochranou neba, a urobil to veľmi účinne, lebo im ukázal, aký bezmocný je Bileám, keďže bez Božieho súhlasu ich ani prekliat' nemôže.

Len čo sa moábsky kráľ dozvedel že Bileám prichádza, vyšiel mu v ústrety s veľkým zástupom až na hranicu svojej ríše, aby ho privítal. Divil sa, že Bileám sa zdráhal prísť, keď ho čakala taká veľká odmena. Prorok na to odpovedal: „*Teraz som prišiel k tebe.*

Či naozaj môžem čokoľvek povedať? Vypoviem slovo, ktoré Boh vloží do mojich úst.,, 4. Mojžišova 22,38. Bileám ľutoval, že je takto obmedzovaný. Obával sa, že nedosiahne, čo chce, pretože je pod dohľadom Božej moci.

Kráľ s poprednými predstaviteľmi svojej ríše veľmi okázalo sprevádzal Bileáma na Bámot-Baál (Baálove výšiny), odkiaľ mohol vidieť tábor Izraelcov. Prorok stál na vysokom vrchu a hľadel dolu na tábor Božieho vyvoleného ľudu. Izraelci nemali ani potuchy, čo sa blízko nich deje. Ako málo vedeli o tom, ako sa Boh o nich vo dne i v noci stará! Ako málo si uvedomuje túto starostlivosť Boží ľud všeobecne! Ako nedoceňuje veľkú Božiu lásku a Božie milosrdenstvo. Keby Boží ľud poznal obdivuhodnú Božiu moc, ktorá ho stále sprevádza, mal by srdce plné vd'aky za Božiu lásku, i posvätnú úctu pri pomyslení na Boží majestát a Božiu moc.

[332] Bileám vedel niečo o obetnej službe Izraelcov a dúfal, že Božie požehnanie a splnenie svojich hriešnych zámerov si zabezpečí, keď Bohu ponúkne vzácnejšie dary ako oni. Bol pod vplyvom hriešnych moábskych predstáv. Jeho múdrosť sa zmenila na bláznovstvo a jeho duchovná prezieravosť na slepotu. Stihla ho duchovná slepota, lebo podľa ahol satanskej moci.

Bileám dal postaviť sedem oltárov a na každom z nich kázal obetovať. Potom sa odobral na „výšinu,, kde sa chcel zhovárať s Bohom. Balákovi sľúbil, že mu oznámi, čo mu povie Hospodin.

Kráľ stál pri svojej spaľovanej obeti a s ním aj všetky moábske kniežatá. Okrem nich sa sem zhromaždili zástupy ľudu. Všetci dychtivo očakávali návrat proroka. Bileám konečne prišiel a ľud už netrpezlivo čakal na jeho slová, ktoré mali navždy zmarit' tú tajomnú moc, ktorá podporuje nenávidených Izraelcov. Bileám povedal:

*„Z Aramu ma priviedol Balák,
z vrchov Východu moábsky kráľ:
Pod' a prekľaj mi Jákoba,
pod' a zloreč Izraelu!
Čo mám ja preklínať, keď Boh nepreklína;
čo mám ja zlorečiť, keď Hospodin nezlorečí?
Lebo z vrcholca skál ho vidím,
a z pahorkov sa naň dívam.
Hľa, ľud bude osobitne bývať,*

*a nebude sa počítat' k pohanom.
Kto spočíta prach Jákobov
a počet štvrtiny Izraela?
Kiežby som zomrel smrťou spravodlivých,
kiež je môj skon ako jeho!.,,*

4. Mojžišova 23,7-10.

Bileám priznal, že prišiel s úmyslom Izrael prekliat', ale jeho slová protirečili jeho zámerom. Izraelcov srdcom preklínal, ale ústami ich žehnal.

Bileám pri pohľade na tábor Izraelcov obdivoval zjavné známky sporiadanosti. Počul o nich, že sú divokí a neporiadni a že na svojich potulkách zamorili krajinu, že sužujú a ohrozujú okolité národy. Presvedčil sa však o opaku. Hľadel na rozľahlý, dokonale usporiadaný tábor, v ktorom všetko svedčilo o poriadku a disciplíne. To mu bolo znamením nielen povahovej odlišnosti Božieho vyvoleného ľudu, ale najmä priazne, ktorou ho Boh zahŕňa. Neboli ako ostatné národy; prevyšovali ich. *„Lud bude osobitne bývať a nebude sa počítat' k pohanom.,* 4. Mojžišova 23,9. V čase tohto výroku Izraelci nemali trvalé obydlie; Bileám nepoznal ich zvláštnu povahu, ani ich mravy a obyčaje. Ako presne sa však napriek tomu proroctvo splnilo v ďalšom živote Izraelcov! Po celý čas svojho zajatia, po stáročia rozptýlenia medzi národmi zostali Izraelci odlišným ľuďom. Boží ľud – ten pravý Izrael – aj keď rozptýlený medzi ostatným národomi, tvorí na zemi len pútnickú pospolitosť, ale občianstvo má v nebi.

[333]

Bileámovi boli zjavené nielen dejiny izraelského ľudu ako národa, ale aj rozmach a rozkvet pravého Božieho Izraela až do konca času. Smel vidieť zvláštnu milosť Najvyššieho k tým, čo ho milujú a boja sa ho. Videl, ako ich Božia ruka podopiera a ako idú temným údolím tône smrti. Videl ich vychádzať z hrobov, ovenčených slávou, ct'ou a nesmrteľnosťou. Videl vykúpených ako znova stvorených ľudí jasat' v nehynúcej nádhere. Pri pohľade na tento výjav zvolal: *„Kto spočíta prach Jákobov a počet štvrtiny Izraela?.,* 4. Mojžišova 23,10. Keď videl každé čelo ozdobené korunou slávy s výrazom radosti v tvári a pri pohľade do budúcnosti pozoroval neskalenú blaženosť večného života, vyslovil vážnu prosbu: *„Kiežby som zomrel smrťou spravodlivých, kiež je môj skon ako jeho!.,* 4. Mojžišova 23,10.

Keby bol Bileám ochotne prijal Bohom ponúknuté svetlo, ktoré človeka robí múdrom, bezodkladne mohol prerušiť styky s Moábami. Nebol by si nerozvážne zahrával s Božou milosťou, ale kajúcne by sa bol vrátil k Bohu. Bileám si však obľúbil mzdu neprávosti a bol odhodlaný získať ju.

Balák sa spoľahol, že na Izraelcov dopadne kliatba ako zdrvujúca rana. Pri slovách proroka náhle zvolal: „*Čo si mi to vykonal? Priviedol som ťa preklínať mojich nepriateľov a ty si ich stále žehnal.*“, Bileám sa snažil urobiť z núdze cnosť; predstieral, že svedomito plní Božiu vôľu. Vyhlásil, že pôsobením Božej moci musel vysloviť to, čo oznámil. Balákovi povedal: „*Či nesmiem verne vyrozprávať to, čo mi Hospodin vložil do úst?*“, [4. Mojžišova 23,11.12.](#)

Balák sa však ani teraz nevzdal svojho zámeru. Nazdával sa, že veľkolepý pohľad na mohutný tábor Izraelcov Bileáma tak vyľakal, že stratil odvahu použiť proti nim svoje čary. Preto sa rozhodol zaviesť proroka na také miesto, odkiaľ zahliadne len nepatrnú časť izraelského tábora. Ak sa mu podarí Bileáma prinútiť, aby preklial aspoň časť tábora, Izrael bude čoskoro odsúdený na záhubu. Druhý pokus sa udial na poli Cófin pri temeni Pizgy. Bileám dal opäť postaviť sedem oltárov a na každý položil obeť ako prvýkrát. Kráľ a kniežatá zostali pri oltári. Bileám sa šiel stretnúť s Hospodinom a znova dostal Božie poslanstvo, ktoré nemohol zamlčať ani zmeniť.

Kráľ so svojou družinou netrpezlivo čakal na jeho návrat. Keď sa prorok objavil, spýtal sa ho: „*Čo povedal Hospodin?*“, Bileáмова odpoveď aj teraz zdesila kráľa i jeho kniežatá:

[334]

*„Boh nie je človekom, aby klamal,
ani ľudským synom, aby l'utoval.
Či nevykoná, čo povedal?
Či nesplní, čo vyriekol?
Pozri, prijal som rozkaz žehnať'.
On požehná, ja to nemôžem zmeniť'.
Nebadat' neprávost' v Jákobovi,
nevidno trápenie v Izraeli.
Hospodin, jeho Boh, je s ním,
kráľovské plesanie je v ňom...“*

[4. Mojžišova
23,19-21.](#)

Výjav vyvolal v Bileámovi posvätnú bázeň. Zvolal: „*Čary sa nechytia Jákoba ani zariekanie Izraela.*“, 4. Mojžišova 23,23. Veľký čarodej sa všemožne snažil použiť čarujúcu moc podľa prania Moábcov. Práve teraz však mohli Izraelci povedať: „*Čo vykonal Boh!*“, Kým sú pod Božou ochranou, nemôže ich premôcť nijaký ľud či národ, aj keby mu pomáhal sám satan. Nad Božím obdivuhodným dielom v záujme Izraelcov užasne celý svet: muža, ktorý bol rozhodnutý spáchať hriech a zlorečiť, ovládla Božia moc a prinútila ho formou vznešenej a uchvacujúcej básne vysloviť to najobsažnejšie a najvzácnejšie zasľúbenie. Takto prejavená Božia milosť mala Izraelcov ubezpečiť, že Boh bude svoje poslušné a verné deti stále chrániť a starať sa o ne. Keď satan bude proti nim podnecovať osočovanie, súženie i záhubu, Boží ľud pri spomienke na túto udalosť získa novú odvahu a vieru v Boha.

Skľúčený a zarmútený moábsky kráľ zvolal: „*Nepreklínaj ho, ani nežehnaj!*“, 4. Mojžišova 23,25. V srdci mu však stále tlela iskierka nádeje. Poslúžiť mu mal ešte ďalší pokus. Kráľ zaviedol Bileáma k chrámu, ktorý stál na temeni Peóra a bol zasvätený Baálovi, ktorého Moábcu uctievali ohavným spôsobom. Ako predtým aj teraz postavili rovnaký počet oltárov a obetovali rovnaký počet obetí. Bileám však teraz neodišiel na rozhovor s Hospodinom. Nepredstieral, že bude čarovať. Zostal stáť pri oltári a díval sa dolu na tábor Izraelcov. Znova bol pod vplyvom Božieho ducha a oznámil Božie posolstvo:

*„Aké krásne sú tvoje stany, Jákob,
tvoje príbytky, Izrael!
Rozprestierajú sa okolo údolia
ako záhrady pri rieke,
ako aloe, ktoré zasadil Hospodin,
ako cédre pri vodách.
Voda potečie z jeho vedier
a jeho siatiny budú pri hojných vodách.
Vznešenejší ako Agag bude jeho kráľ
a zvelebené bude jeho kráľovstvo...
Skrčil sa, líha ako lev a ako levica,
kto ho smie vyrušiť?„*

*Kto t'a žehná, nech je požehnaný,
kto t'a preklína, nech je prekliaty!.,*

4. Mojžišova

24,5-7.9.

Blaho Božieho ľudu tu vystihujú viaceré nádherné obrazy z prírody. Izrael je tu prirovnaný k úrodným údoliam, prinášajúcim bohatú žatvu, k ľúbezne voňajúcemu stromu aloe a k majestátnym cédro. Toto posledné prirovnanie je jedným z najkrajších a najvýstižnejších obrazov, aké nachádzame v Písme. Libanonský céder mali v úcte všetky národy Východu. Patrí do rodiny stromov, ktoré rastú všade na zemi, od polárnych končín po tropické pásmo. Znáša horúčavu, ale aj zimu; hrdo sa vypína a košatie pri riekach, majestátne stráži vyprahnuté suché miesta. Svoje korene zapúšť a hlboko medzi skaly do zeme a odvážne vzdoruje búrkam a víchrom. Jeho ihličie si zachováva sviežosť a zeleň aj vtedy, keď všetko ostatné podlieha zhubnému závanu zimy. Libanonský céder vyniká medzi ostatnými stromami svojou mohutnosťou, pevnosťou a trvanlivosťou. Používa sa za symbol tých, ktorých *„život je s Kristom ukrytý v Bohu„*. **Kološanom 3,3**. Sväté písmo hovorí: *„Spravodlivý vyrastie ako libanonský céder„*, **Žalm 92,13**. Možno povedať, že Božia ruka povýšila céder na kráľ a lesa. *„Nijaké cyprusy neboli mu podobné vetvami, ani platany nemali vetvy, ako boli jeho„*, (**Ezechiel 31,8**) a v Božej záhrade sa mu spomedzi ostatných stromov nevyrovnal žiaden. Céder sa často používal ako kráľovský znak. Písmo ním znázorňuje spravodlivého človeka a naznačuje, ako nebo hľadá na tých, čo plnia Božiu vôľu.

Bileám prorokoval, že kráľ Izraela bude väčší a mocnejší ako Agag. Bolo to meno kráľ a Amálekovcov, v tom čase veľmi silného národa. Ak však Izrael zostane verný Bohu, podmaní si všetkých nepriateľov. Kráľom Izraela bol Boží Syn, jeho trón bude raz na zemi a ovládne všetky pozemské kráľovstvá.

Keď Balák počul prorokove slová, bol beznádejne sklamaný; zmocnil sa ho strach a hnev. Bol roztrpčený, že Bileám mu nemohol poskytnúť ani tú najmenšiu nádej vtedy, keď už všetko bolo proti nemu. Kráľ pohrdavo odsúdil prorokovo pokrytectvo a klamstvo a v hneve povedal: *„Ber sa domov! Povedal som: Veľmi t'a poctím, ale Hospodin t'a zbavil pocty„*, **4. Mojžišova 23,11**. Bileám kráľovi

pripomenul svoje počiatkové upozornenie, že mu oznámi len to, čo mu povie Hospodin.

Skôr než sa prorok vrátil domov, vyslovil to najkrajšie a najvznešenejšie proroctvo o Vykupiteľovi sveta a o konečnej porážke Božích nepriateľov:

*„Uvidím ho, ale nie teraz,
podívam sa naňho, ale nie zblízka!
Vyjde hviezda z Jákoba,
povstane žezlo z Izraela
a zdrví sluchy Moábove
i temená všetkých synov Šétových.,,*

Svoje posolstvo zavŕšil predpoveďou úplnej záhuby Moábcov, Edómcov, Amálekovcov a Kénijcov. Moábskemu kráľovi tým nenechal ani jediný lúč nádeje.

Bileám sa vracal domov sklamaný, lebo nezbohatol a nezískal nijaké pocty. Prišiel o kráľovu priazeň a uvedomil si Božiu neľúbosť. Po návrate domov ho opustila strážna moc Božieho Ducha a znova ho ovládla chamtivosť, ktorú dosiaľ čiastočne tlmil. Sľúbenú odmenu od Baláka bol ochotný získať akýmkoľvek spôsobom. Bileám vedel, že blaho Izraela závisí od toho, ako tento ľud poslúcha Boha, a poraziť ho možno len zvodom do hriechu. Rozhodol sa, že si Balákovu priazeň získa radou, ako si Moábcia majú počínať, aby na Izraelcov uvalili kliatbu.

Bezodkladne sa vrátil do moábskej krajiny a kráľovi predložil svoje plány. Moábcia boli tiež presvedčení, že záštitou Izraelcov je len trvalá vernosť Bohu. Podľa Bileámovho plánu bolo treba Izraelcov zviest' k modloslužbe a tým ich odlúčiť od Boha. Ak ich zvedú k účasti na nemravnom uctievaní Baála a Aštarty, potom sa im všemocný Ochranca stane nepriateľom a čoskoro sa stanú korisťou divokých, výbojných národov v okolí. Kráľ ochotne prijal Bileámov plán a pri jeho uskutočňovaní mu pomáhal aj prorok.

Bileám sa dožil úspechu svojho zákerného plánu. Boh stíhal svoj národ kliatbou a jej následkom boli tisíce mŕtvych. Božia spravodlivosť, ktorá za spáchaný hriech potrestala Izraelcov, neobišla ani zvodcov. Bileám zahynul vo vojne Izraelcov s Midjáncami. Svoj koniec tušil už vtedy, keď vyjadril pranie: *„Kiežby som zomrel smr-*

t'ou spravodlivých, keď je môj skon ako jeho.,, [4. Mojžišova 23,10](#). Keď že si nevybral život spravodlivého, musel znášať údel Božích nepriateľov.

[337] Svojím skonom sa Bileám podobá Judášovi. Aj povahovo si boli blízki. Obaja chceli slúžiť Bohu i mamone a ani jednému z nich sa to nepodarilo. Bileám uznával pravého Boha a tvrdil, že mu slúži. Judáš veril, že Ježiš je Mesiáš, a stal sa Kristovým učeníkom. Bileám dúfal, že služba Hospodinovi môže byť dobrou príležitosťou na zbohatnutie a získanie svetských pôct. Keď mu to nevyšlo, potkol sa, padol a zahynul. Aj Judáš očakával, že v spoločenstve s Kristom zbohatne a že v jeho pozemskom kráľovstve, ktoré mal podľa Judášových predstáv Mesiáš založiť, získa popredné miesto. Zmarenie týchto nádejí ho dohnalo k odpadnutiu a k samovražde. Bileáma i Judáša osvietilo Božie svetlo a obaja mali veľké prednosti. Jediná hriešna záľuba im však otráвила život a strhla ich do záhuby.

Je nebezpečné dovoliť, aby sa v srdci usadila nejaká nekresťanská túžba. Jediný hýčkaný hriech postupne zničí povahu a pošliapenie najušíľachtilejšie predsavzatia. Kto raz zanedbá hlas svedomia, kto pestuje jediný zlozvyk a kto nesplní svoju povinnosť, ten ochromuje svoju duchovnú odolnosť a dvere srdca otvára zvodcovi. Najbezpečnejším prostriedkom je každodenná modlitba z úprimného srdca. Tak sa modlieval Dávid: „*Po твоjich cestách pevne kráčam, a neklátia sa moje kroky.*“, [Žalm 17,5](#).

Z Bášanu sa víťazné skupiny izraelských bojovníkov vrátili s radosťou v srdci a s obnovenou vierou v Boha. Získali vzácne územie a pevne verili, že čoskoro dobyjú Kanaán. Medzi nimi a zaslúbenou krajinou bola už len rieka Jordán, a práve za touto riekou sa rozprestierala úrodná nížina, pokrytá sviežou zeleňou so závlahou z mnohých prameňov, krajina s osviežujúcim tieňom bujných paliem. Na západnom okraji nížiny vyčnievali z palmových sadov veže a paláce mesta Jericha, ktoré sa inak volalo aj „*mestom paliem*„.

Na východnej strane Jordána, medzi riekou a vysokou náhornou planinou, ktorú už mali za sebou, bola pozdĺž riečnych brehov tiež niekoľko kilometrov široká rovina. V tomto chránenom údolí prevládalo tropické podnebie. Boli tu šittímové (akáciové) háje, preto nížinu volali „*šittímové údolie*„. Izraelci sa utáborili pozdĺž rieky v akáciových hájoch, ktoré im poskytli príjemné útočisko.

V tomto pôvabnom prostredí číhalo na nich oveľa zákernejšie zlo, než boli mocné nepriateľské vojská alebo dravá púšťová zver. Túto krajinu, bohatú na prírodné dary, poškvŕňovali jej obyvatelia. Pri verejnom uctievaní Baála, hlavného božstva, sa konali tie najohavnejšie a najzvrhlejšie obrady. Všade boli povestné miesta modloslužby a nerestí, a už názvy týchto miest svedčili o veľkom mravnom úpadku ľudu.

Toto prostredie zhubne vplývalo na Izraelcov. Ohavnosti páchané v okolí vzrušovali ich predstavivosť. Úroveň mravnosti im podrývala aj záhaľka a pohodlný život natoľko, že si ani neuvedomovali, ako sa odvracajú od Boha a pomaly, ale isto sa rútia do pokušenia a záhuby.

Za pobytu na brehu Jordána sa Mojžiš pripravoval na dobytie Kanaánu. Vyvolený vodca ľudu bol tým plne zaujatý. Tento čas vypätého očakávania bol pre ľud veľkou skúškou. Čas plynul a Izraelci sa dopúšťali tých najhorších priestupkov proti mravopočestnosti.

Počiatkové zriedkavé styky Izraelcov s okolitými pohanskými obyvateľmi sa po čase zvrhli do častých návštev midjánskych žien

[339] do izraelského tábora. Ich nepozorovaný príchod a nebadané zámery celkom unikli Mojžišovej pozornosti. Skrytým zámerom týchto žien bolo zviest' Izraelcov k prestupovaniu Božieho zákona. Tým sa mal v nich prebudit' záujem o pohanské obrady, zvyky a o príklon k modloslužbe. Keď že sa to všetko dialo pod zámienkou priateľstva, nebudilo to pozornosť ani strážcov ľudu.

Na Bileámov návrh usporiadal moábsky kráľ veľkú slávnosť na počesť pohanských bohov a Bileám mal nenápadne zabezpečiť na nej aj účasť Izraelcov. Keď že príslušníci vyvoleného národa pokladali Bileáma za Božieho proroka, svoju úlohu mohol splniť pomerne ľahko. Slávnosti sa zúčastnilo mnoho Izraelcov. Vstupom na zakázanú pôdu sa ocitli v satanových osídlach. Omámení hudbou a tancom, očarení krásou pohanských kňaziek celkom zabudli na svoju oddanosť Hospodinovi. Ich účasť na veselici a hodovaní, spojená s hojným pitím vína, im natoľko zatemnila zmysly a uvoľnila zábrany, že sa prestali ovládať a oddali sa bujarému hýreniu. Keď poškvrnili svoje svedomie oplzlými činmi, dali sa naviesť na uctievanie modiel. Na pohanských oltároch prinášali obete a zúčastňovali sa najzvrhlejších obradov.

Onedlho sa tento jed ako smrteľný mor rozšíril v celom tábore Izraelcov. Tí, čo v boji zdatne porážali nepriateľov, teraz ako omámení a posadnutí podľahli nástrahám pohanských žien. Samopašnosť sa dopúšťali predovšetkým kmeňoví náčelníci a velitelia. Previnilcov však bolo toľko, že sa dalo hovoriť o všeobecnom odpadnutí. „*Izrael sa spriahol s Baál-Peórom,*“ (4. Mojžišova 25,3). Keď sa Mojžiš o celej situácii dozvedel, nepriatelia medzitým stačili zlákať Izraelcov nielen na ohavnú modloslužbu na vrchu Peór, ale aj na zavádzanie pohanských obradov priamo do tábora. Zostarnutého vodcu vyvoleného ľudu táto správa krajne roztrpčila a podnietila Boží hnev.

Svojimi bezbožnými skutkami sa tento ľud dostal sám do situácie, do ktorej by ho nebolo zahnilo nijaké Bileámovo zaklínanie. Izraelci opustili Boha. Bezodkladne ich však stihla rana a začali si uvedomovať ohavnosť svojho hriechu. V tábore vypukol strašný mor, ktorému zakrátko podľahlo desať tisíce Izraelcov. Na Boží príkaz boli vodcovia tohto odpadnutia zabití. Rozkaz bol okamžite uskutočnený. Telá zabitých previnilcov viseli pred očami celého

Izraela. Prísny trest vodcov mal poučiť ostatný ľud, aký odpor má Boh k ich hriechu a aký veľký Boží hnev vie vyvolať.

Keďže spravodlivosť Božieho trestu uznali všetci, ponáhlali sa k svätostánku, kde s plačom a v hlbokej pokore vyznávali svoje neprávosti. Kým ľudia pred Bohom pri dverách svätostánku plakali, zatiaľ čo mor konal svoje skazonosné dielo a sudcovia plnili svoju strašnú povinnosť, do tábora vyzývavo vstúpil Zimri – jedno z izraelských kniežat – spolu s midjánskou neviestkou, dcérou „čelného muža rodiny v Midjánsku,, a doviedol ju do svojho stanu. Tak bezočivo a odporne sa nerest dosiaľ neprejavila. Vínom rozpálený Zimri vyhlásil svoj hriech za „sodomský,, a týmto hanebným činom sa ešte vystatoval. Kňazi a predstavitelia ľudu v žiali a v pokore padali na zem, „*plakali medzi predsieňou a oltárom,*“ (Joel 2,17), a prosili Hospodina, aby ušetril svoj ľud a netrestal ho preto, že toto izraelské knieža sa svojím hriechom chvastalo pred všetkými, akoby vyzývalo Boha k pomste a posmievalo sa sudcom národa. Vtedy vstal Pinchás, syn veľkňaza Eleázara, vyšiel zo zhromaždenia, vzal kopiju „*vošiel za izraelským mužom do stanu,*“ a oboch prebodol. Tak bola odvrátená rana od Izraelcov. Kňazovi, ktorý vykonal Boží rozsudok, bola preukázaná pocta pred celým Izraelom a kňazstvo bolo naveky potvrdené jemu i jeho potomstvu.

Božie posolstvo Mojžišovi znelo: „*Pinchás... odvrátil môj hnev od Izraelcov... Preto povedz: Hľa, dávam mu svoju zmluvu pokoja a bude pre neho i jeho potomstvo zmluvou večného kňazstva, pretože horlil za svojho Boha a získal Izraelcom zmierenie.,*“ [4. Mojžišova 25,11-13](#).

Božie sudy, ktoré dopadli na Izraelcov za ich hriechy v Šittíme, usmrtili tých, na ktorých takmer pred štyridsiatimi rokmi padol rozsudok: „*Oni iste pomrú na púšti.,*“ Sčítanie ľudu, uskutočnené na Boží príkaz v tábore pri Jordáne, ukázalo, že „*medzi nimi nebol nikto zo spočítaných Mojžišom a kňazom Áronom, ktorí sčítali Izraelcov na Sínajskej púšti... Nezostal z nich nikto, iba Káleb, syn Jefunneho, a Józua, syn Núnov.,*“ [4. Mojžišova 26,64.65](#).

Boh poslal rany na Izraelcov, pretože podľa zvodom Midjancov. No spravodlivý Boží hnev neobišiel ani zvodcov. Amálekovci, ktorí zaútočili na Izrael pri Refidíme, kde napadli slabých, unavených a zaostávajúcich za izraelským vojskom, zostali dlho nepotrestaní. Midjancov, ktorí zviadli Izraelcov do hriechu a boli ich nebezpeč-

nejšími nepriateľmi, Božia rana zasiahla okamžite. Boh prikázal Mojžišovi: *„Pomsti Izraelcov na Midjáncoch; potom budeš pripojený k svojmu ľudu.“*, 4. Mojžišova 31,2. Mojžiš bez váhania splnil Boží príkaz. Z každého kmeňa dal vybrať tisíc mužov a tých potom vyslal pod Pinchásovým vedením. *„Vydali sa na výpravu oproti Midjáncom, ako Hospodin prikázal Mojžišovi... okrem iných pobitých usmrtili aj midjánskych kráľov... piatich to midjánskych kráľov. Aj Bileáma, syna Beórovho, zabili mečom.“*, 4. Mojžišova 31,7.8. Aj ženy, ktoré útočiacie vojsko zajalo, boli na Mojžišov rozkaz usmrtené ako najnebezpečnejší nepriatelia, lebo sa najviac previnili voči Izraelcom.

[341] Tak skončili tí, čo Božiemu ľudu chceli škodiť. Žalmista hovorí: *„Pohania sa prepadli v jame, ktorú vykopali; do siete, ktorú nastrážili, sa im polapila noha.“*, Žalm 9,16. *„Lebo Hospodin nezavrhnú svoj ľud a neopustí svoje dedičstvo. Súd navráti sa k spravodlivosti.“*, Keď ľudia *„napádajú dušu spravodlivú“*, Hospodin *„odplatí im ich nepravosť a vykynoží ich pre ich zlotu.“*, Žalm 94,14.15.21.23.

Keď mal Bileám prekliat Izraelcov, nijaké jeho zaklínanie im nemohlo uškodiť, lebo Hospodin nehľadel na *„nepravosť v Jákovovi“*, ani na *„trápenie v Izraeli“*, 4. Mojžišova 23,21. Keď však Izraelci podľahli pokušeniu a prestúpili Boží zákon, Boh ich prestal chrániť. Keď Boží ľud zachováva jeho prikázania, *„čary sa nechytia Jákoba, ani zariekanie Izraela“*, 4. Mojžišova 23,23. Preto sa ich satan lákavými zvodmi všemožne snaží zviest' do hriechu. Ak tí, čo sa pokladajú za strážcov Božieho zákona, jeho prikázania prestupujú, tým sa odvracajú od Boha a proti nepriateľom neobstoja.

Izraelci, ktorých nemohli poraziť midjánske zbrane ani čary, padli za obeť ich neviestkam. Žena v satanových službách má moc, ktorou vie muža opriať a zničiť. *„Lebo mnoho je pobitých, ktorých priviedla k pádu, a početní sú tí, ktorých zmárnila.“*, Príslovia 7,26. Takto boli zvedené a o poctivosť pripravené aj Šétove deti; tak bolo skazené posvätné semeno. Takto bol pokúšaný Jozef. Takto Samson prezradil Filištíncom zdroj svojej sily, záštitu Izraelcov. Takto stroskotal Dávid. Takto sa stal otrokom vášne a svoju česť obetoval tej istej zvodnej moci aj Šalamún, najmúdrejší z kráľov, ktorého Boh trikrát nazval svojím miláčikom.

„A toto sa im stalo ako predobraz a bolo napísané ako napomenutie pre nás, ktorých zastihol koniec vekov. Preto, kto si myslí, že

stojí, nech si dáva pozor, aby nepadol.,, 1. Korint'anom 10,11.12. Satan dobre pozná ľudské srdce. Vie o všetkých slabinách človeka, pretože ich neprestajne dôkladne pozoruje a stále v nových pokoleniach poráža tých najsilnejších mužov, izraelské kniežatá, tými istými pokušeniami, akými ich porazil v Baál-Peóre. Každá doba má svojich stroskotancov, čo uviazli na plytčine zmyselných pôžitkov. Čím viac sa blíži koniec času a Boží ľud prichádza k hraniciam nebeského Kanaánu, satan znásobuje svoje úsilie, aby veriacim zabránil vojsť do zasl'úbenej krajiny. Každého pokúša a zvádza do svojho osídla. Všetci musia bdieť. Satan chystá pokušenia aj zodpovedným predstaviteľom v najsvätejšom povolaní. Ak sa mu podarí zviest' ich do hriechu, potom ich príkladom zvedie a zničí ďalších. Dnes uplatňuje tú istú taktiku ako pred tritisíc rokmi: priateľstvo so svetom, čaro krásy, zmyselné rozkoše, hýrivé zábavy, nestriednosť v jedení a v pití. Tým všetkým zvádza k prestupovaniu siedmeho prikázania.

[342]

Satan zvedol Izraelcov k modloslužbe cez smilstvo. Tí, čo zneuctievajú Boží obraz a poškvŕňujú v sebe chrám Ducha, nezľaknú sa nijakého zneuctenia Boha, ktoré by mohlo uspokojiť ich zvrátené túžby. Ukávanie zmyselných žiadostí oslabuje duševné i duchovné schopnosti človeka. Uspokojovanie nízkych pudov otupuje a ochromuje mravnú a rozumovú silu. Otrok vášne si neuvedomuje posvätnú záväznosť Božieho zákona. Ako si potom môže vážiť obrátenie, alebo správne doceniť hodnotu vlastnej duše. Dobrotivosť, čistotu a pravdu, Božiu bázeň a lásku k duchovným hodnotám – všetky tieto ušľachtilé vlastnosti a snahy, ktoré človeka spájajú s nebeským svetom – spáli plameň zmyselnej vášne. Človek sa nakoniec stáva temnou a bezútešnou púšťou, príbytkom zlých duchov, „skryšou všetkých nečistých duchov a skryšou nečistej a odpornej zveri.,, Zjavenie Jána 18,2. Bytosti stvorené na Boží obraz upadajú na úroveň zvierat.

Izraelci sa stykom s modloslužobníkmi a účasťou na ich slávnostiach dali zviest' k prestupovaniu Božieho zákona, za čo ich stihol Boží súd. Satan aj dnes zvádza Kristových nasledovníkov do družby s priestupníkmi, na ich zábavné podujatia, a tým do hriechu. „Vyjdite spomedzi nich, oddel'te sa, hovorí Pán, a nečistého sa nedotýkajte.,, 2. Korint'anom 6,17. Boh aj dnes žiada svoj ľud, aby sa zjavne odlišoval od zvyklostí, mravov a zásad ostatného sveta, ako

to kedysi žiadal od Izraela. Keď sa bude jeho ľud verne pridŕžať učenia Božieho slova, bude sa od všetkých líšiť. Inak to ani nemôže byť. Izraelci nedostali iné varovné výstrahy, aby sa nespoľčovali s pohanmi, než sú tie, ktoré kresťanom zakazujú prispôsobovať sa duchu a mravom hynúceho sveta. Kristus hovorí: „*Nemilujte svet, ani to, čo je vo svete. Ak niekto miluje svet, nie je v ňom Otcova láska.*“, [1. Jána 2,15](#). „*Cudzoložníci, neviete, že priateľstvo s týmto svetom je nepriateľstvom s Bohom?!*“, „*Kto teda chce byť priateľom tohto sveta, stáva sa nepriateľom Boha.*“, [Jakoba 4,4](#). Kristovi nasledovníci nemajú nerozvážne vyhl'adávať spoločenstvo bezbožných ľudí. Stýkať sa však s nimi smieme vtedy, ak im chceme a máme čím byť v dobrom zmysle prospešní. Rozhodne sa však musíme rozlúčiť s tým, čo by nás mohlo svojím vplyvom odvrátiť od Boha. Prosme Pána: „*Neuved' nás do pokušenia,*“, všemožne sa však pokušeniu vyhýbajme aj sami.

[343] Izraelci zhrešili práve v čase, keď ich nikto neohrozoval a keď žili v pohodlí. Zabúdali na Hospodina, zanedbávali modlitbu a začali sa spoliehať na seba. Keď spohodlný a sebecky zameraný pôžitkársky spôsob života strhol ochrannú hrádzu duše, začali do nej vnikat' nečisté myšlienky. Boli to zradcovia z vlastných radov, čo zborili pevné zásady a Izrael vydali napospas satanovej moci. Takto sa satan stále snaží zničiť človeka. Skôr ako človek zhreší zjavne, v jeho srdci prebieha zdĺhavý, pred ľuďmi skrytý proces prípravy na hriech. Človek nepadá náhle zo stavu čistoty a zbožnosti do neresti, skazenosti a do zločinu. Trvá to určitý čas, kým bytosť stvorená na Boží obraz zostúpi na úroveň zvieraťa, alebo sa stane stelesnením satanského ducha. Podobáme sa tomu, čo obdivujeme. Premietaním nečistých predstáv si myseľ zvyká na hriech; a hriech kedysi odporný, začne sa javiť príjemným.

Satan sa všemožne snaží o to, aby si ľudia obl'úbili zločin a nerest'. Sotva prejdeme ulicami našich miest, aby sme nemuseli vidieť nápadné reklamy románových či iných odporných zločinov. Takto sa myseľ oboznamuje s hriechom a zvyká si naň. Noviny a časopisy denne informujú čitateľov o zločinoch a nerestiach a vzrušujúcimi príbehmi rozniecujú nízke vášne. Ľudia dostávajú toľko správ o zvrhlých skutkoch, že kedysi citlivé svedomie, ktoré by sa od podobných výjavov s hrôzou odvrátilo, postupne otupieva a neskôr sa o ne priam dychtivo zaujíma.

Mnohé z oblúbených zábav dnešného sveta sledujú ten istý cieľ ako pohanské zábavy dávnych čias a so záľubou sa ich zúčastňujú aj mnohí z tých, čo sa pokladajú za kresťanov. Je naozaj len veľmi málo takých zábav, ktoré by satan nevyužil pre svoje zhubné zámery. Po celé stáročia využíval divadelné, operné a iné predstavenia s omamne očarujúcou hudbou a tancom na rozniecovanie vášní a obdivovanie ľudských nerestí. Hazardnými hrami strháva ochrannú hradbu zásad a otvára dvere uspokojovaniu zmyselných žiadostí. Pri každom spoločenskom podujatí, pri ktorom sa podnecuje márnivosť, kde sa holduje zmyselnému pôžitkárstvu a kde človek zabúda na Boha a zo zreteľa stráca záujmy večné, satan spútava svoju korisť povrazmi hriechu.

Rada múdreho človeka znie: „*So všemožnou bdelosťou chráň si srdce, lebo z neho pramení život.*“, [Príslovia 4,23](#). Aké myšlienky má človek v srdci, taký je. Srdce nemôže zostať čisté, ak ho stále neobmýva a neobnovuje Božia milosť; bez nej je úsilie o čistotu života vopred zmarené. Kto sa pokúša žiť cnostne a šľachetne bez Kristovej milosti, stavia dom na piesku. Stavba sa mu pri prudkom nápore pokušenia určite zrúti. Každý by mal s Dávidom prosiť: „*Srdce čisté stvor mi, ó Bože, a obnov vo mne ducha pevného!*“, [Žalm 51,12](#). Ak sme sa stali účastníkmi Božej milosti, musíme sa usilovať o dokonalosť, aby nás „*Božia moc vierou chránila pre spásu.*“, [1. Petra 1,5](#). Ak máme odolať pokušeniu, potom nepochybne musíme aj sami vynaložiť určité úsilie. Kto sa nechce stať korisťou satanských nástrah, obozretne musí strážiť hradby svojho srdca. Treba sa vyhnúť všetkému, čo môže podnietiť nečisté myšlienky, či už ide o čítanie, pozeranie alebo počúvanie. Nemali by sme premýšľať o všetkom, čo nám náš protivník našepká. Apoštol Peter napísal: „*Preto si prepášte bedrá mysle, buďte triezvi... neprispôsobujte sa takým žiadostiam, ako keď ste boli v nevedomosti, ale ako svätý je ten, ktorý vás povolal, buďte aj vy svätí vo všetkom svojom pôčinní.*“, [1. Petra 1,13-15](#). Pavol hovorí: „*Myslíte na všetko, čo je pravdivé, čo je cudné, čo je spravodlivé, čo je mravne čisté, čo je milé a čo má dobrú povest', čo je cnostné a chválitebné.*“, [Filipským 4,8](#). Na to je potrebná vrúcna modlitba a ustavičná bdelosť. Okrem toho potrebujeme cítiť stály vplyv Ducha Svätého, ktorý usmerňuje našu myseľ a upútava ju tým, čo je čisté a sväté. Usilovne máme skúmať Božie slovo. „*Ako zachová mladík svoj chodník čistý? Ked'*

bude zachovávať tvoje slovo., Žalmista hovorí: „Tvoju reč skryl som vo svojom srdci, aby som proti tebe nehrešil.,, [Žalm 119,9.11.](#)

Bezprostredným následkom hriechu Izraelcov v Baál-Peóre boli Božie tresty, ktoré postihli tento národ. Nie je nutné, aby ten istý hriech bol potrestaný rovnako rýchlo ako v minulosti, no odplata zaň určite príde. „Kto by teda Boží chrám ničil, toho Boh zničí.,, [1. Korint’anom 3,17.](#) Príroda postihuje tieto zločiny strašnými trestami, ktoré skôr či neskôr doľahnú na každého hriešnika. Práve tieto hriechy spôsobili veľký úpadok ľudského rodu a zapríčinili choroby a biedu na svete. Hriešnik môže utajiť svoju nepravosť pred svojimi blíznymi, ale určite neunikne jeho následkom – utrpeniu, chorobe, slabomyseľnosti alebo smrti. Nakoniec sa bude musieť postaviť pred Boží súd, ktorý nad ním vynesie večne platný trest. „Závisť, opilstvo, hýrenie a im podobné... tí, čo robia takéto veci, nedosiahnu Božie kráľovstvo.,, ([Galat’anom 5,21](#)), ale so satanom a zlými anjelmi budú vrhnutí „do ohnivého jazera.,, čo je „druhá smrť’.,, [Zjavenie Jána 20,14.](#)

„Pery cudzej ženy vydávajú med a jej podnebie je hladšie ako olej, nakoniec však je horká ako palina, ostrá ako dvojsečný meč.,, [Príslovia 5,3.4.](#) „Oddial’ od nej svoju cestu a nepribližuj sa k dverám jej domu, aby si svoju česť nedal iným a svoje roky ukrutníkovi, aby sa cudzí nenasycovali tvojou silou, a čo máš ťažko získané, aby nešlo do domu cudzinca, inak by si musel na konci stenat’, keď ti bude hynúť telo a mäso.,, [Príslovia 5,8-11.](#) „Jej dom zvažuje sa k smrti.,, „Nikto sa nevráti z tých, čo k nej vchádzajú.,, [Príslovia 2,18.19.](#) „Sú tam tiene podsvetia a jej hostia sú v hĺbinách záhrobia.,, [Príslovia 9,18.](#)

Hospodin oznámil Mojžišovi, že nadišiel čas dobyť Kanaán. Zostarnutý prorok stál na návrší, odkiaľ mohol vidieť Jordán i zasľúbenú krajinu, a v hlbokom dojatí zahliadol dedičstvo svojho národa. Dal by sa rozsudok, vynesený nad ním za hriech v Kádeši, odvolať? Vrucne sa modlil: *„Hospodine, Pane, začal si ukazovať svojmu služobníkovi svoju veľkosť i svoju premocnú ruku; ved' kde na nebi alebo na zemi je božstvo, čo by mohlo konat' také skutky a mocné činy, ako sú tvoje? Kiež smiem prejsť a uzrieť dobrú krajinu za Jordánom, to krásne pohorie s Libanonom., 5. Mojžišova 3,24.25.*

Mojžiš dostal odpoveď: *„Nehovor mi viac o tom! Vyjdi na vrch Pizgy a pozri sa na západ i na sever, na juh i na východ a rozhliadni sa vlastnými očami, lebo neprejdeš cez tento Jordán., 5. Mojžišova 3,26.27.*

Mojžiš bez reptania prijal Božie rozhodnutie. Zovrela ho obava o ďalšiu budúcnosť Izraela. Kto sa bude s takým záujmom starať o blaho tohto ľudu ako on? Z hĺbky srdca mu vytryskla modlitba: *„Nech Hospodin, Boh duchov celého ľudstva ustanoví nad zborom muža, ktorý by vychádzal a ktorý by vchádzal pred ním, ktorý by ho viedol do boja a ktorý by ho viedol domov. Nech zbor Hospodinov nie je ako ovce, ktoré nemajú pastiera., 4. Mojžišova 27,16.17.*

Hospodin počul modlitbu svojho služobníka a dal mu odpoveď: *„Vezmi si Núnovho syna Józua, muža, v ktorom je duch, a polož na neho ruku; potom ho postav pred kňaza Eleázara a pred celý zbor, daj mu poverenie pred ich zrakom a prenes na neho zo svojej dôstojnosti, aby ho poslúchal celý zbor Izraelcov., 4. Mojžišova 27,18-20.* Józua, ako múdry, schopný a verný muž a Mojžišov dlhoročný spolupracovník, bol vybraný za jeho nasledovníka.

Mojžiš položil ruky na Józua a pred celým zhromaždením ľudu ho slávnostne ustanovil za vodcu Izraela. Józua bude mať hneď od začiatku účasť na vláde. Mojžiš oznámil Izraelcom, čo mu o Józui povedal Hospodin: *„Nech sa postaví pred kňaza Eleázara a ten nech*

vyžiada pre neho pred Hospodinom rozhodnutie na základe urímu. Na jeho pokyn budú vychádzať a na jeho pokyn budú vchádzať, on i všetci Izraelci s ním, i celý zbor., 4. Mojžišova 27,21.

[346] Pred odchodom z vodcovského postu Mojžiš na Boží príkaz povedal Izraelcom o ich vyslobodení z Egypta, ako aj o ich putovaní púšťou. Pritom im znova pripomenul sínajský zákon. Pri vyhlásovaní tohto zákona bol len málokto z nich dost' starý na to, aby plne pochopil význam onej slávnej udalosti. Keďže onedlho mali prekročiť Jordán a vstúpiť do zasl'úbenej krajiny, Boh chcel zhrnúť požiadavky svojho zákona a pripomenúť im, že podmienkou ich úspechu je poslušnosť.

Mojžiš predstúpil pred ľud a oznámil mu posledné výstrahy a napomenutia. Z tváre mu žiarilo posvätné svetlo. Vlasy mal už síce biele, no ešte stále mal vzpriamenú postavu a tešil sa dobrému zdraviu. Zrak mal jasný a neskalený. Bola to významná chvíľa. Dojato predstavil Izraelcom lásku a milosrdenstvo ich všemohúceho Ochrancu:

„Opýtaj sa len na zašlé časy, ktoré boli pred tebou odvtedy, čo Boh stvoril človeka na zemi, a od jedného konca nebies po druhý, či sa niekedy udialo niečo tak veľkého, alebo či sa slýchalo niečo podobného, či počul ľud hlas Boží hovoriť z prostriedku ohňa, ako si ty počul a zostal si nažive?! Alebo či sa kedy nejaký Boh pokúsil prísť a vybrať si národ spomedzi iných národov skúškami a znameniami, zázrakmi a vojnou, silnou rukou a vystretým ramenom, veľkými hroznými skutkami, celkom tak, ako vám urobil Hospodin, váš Boh, v Egypte pred vašimi očami? Tebe bolo dovolené vidieť, že Hospodin je Boh a že okrem neho niet iného., 5. Mojžišova 4,32-35.

„Nie preto sa Hospodin priklonil k vám a vyvolil si vás, že by ste boli väčší ako všetky národy, – ved' vás bolo najmenej zo všetkých národov – ale preto, že vás Hospodin miloval, že zachováva svoju prísahu, ktorú dal vašim otcom, vyviedol vás Hospodin mocnou rukou a vyslobodil z domu otroctva, z ruky egyptského kráľa, faraóna. Vedz teda, že len Hospodin, tvoj Boh, je Bohom; verný to Boh, ktorý do tisíceho pokolenia zachováva zmluvu a priazeň k tým, čo ho milujú a jeho príkazy zachovávajú., 5. Mojžišova 7,7-9.

Izraelci vždy ochotne zval'ovali zodpovednosť za svoje ťažkosti na Mojžiša; nazdávali sa, že Mojžiš sa správa povýšenecky, že je ctibažný a sebecký. Mojžiš však teraz ich podozrenie vyvrátil a oni

počúvali jeho slová a plne im dôverovali. Mojžiš ich pravdivo upozornil na ich chyby a prestúpenia ich otcov. Počas dlhého putovania púšťou bývali často netrpezliví a vzdorovití. Nebola to vina Hospodina, že Izrael dosiaľ nemohol vojsť do Kanaánu. Zarmucovalo ho to viac než ich, že ich nemôže hneď uviesť do zasl'úbenej krajiny a všetkým národom prejavit' svoju moc v záujme svojho ľudu. Nedôverovali mu, boli pyšní a maloverní, a preto na vstup do Kanaánu neboli pripravení. Nemohli by predstavovať národ, ktorého Bohom je Hospodin; chýbala by im Božia čistá, láskyplná a zhovievavá povaha. Keby sa ich otcovia boli s dôverou spohli na Božie vedenie, keby boli žili podľa Božích príkazov a ustanovení, mohli už dávno bývať v Kanaáne ako úspešný, posvätený a šťastný národ. Oneskorenie vstupu Izraela do zasl'úbenej krajiny zneuctievalo Boha a zľahčovalo jeho slávu v očiach okolitých národov.

[347]

Mojžiš, ktorý dobre poznal povahu a cenu Božieho zákona, ubezpečil ľud, že nijaký iný národ nemá také múdre a ohľaduplné zákony, aké dostali Izraelci. Povedal: „*Učím vás ustanoveniam a právnym predpisom, ako mi prikázal Hospodin, môj Boh, aby ste ich plnili v krajine, do ktorej vchádzate, aby ste ju zaujali. Zachovávajúte ich a plňte, lebo to bude vašou múdrosťou a rozumnosťou v očiach národov, ktoré počujú všetky tieto ustanovenia a povedia: Naozaj múdry a rozumný ľud je tento veľký národ.*“, 5. Mojžišova 4,5.6.

Mojžiš pripomenul Izraelcom deň, keď „*stál pred Hospodinom, svojím Bohom na Chórebe*“, Potom sa zástupu Izraelcov spýtal: „*Ktorému veľkému národu by boli bohovia tak blízki, ako je Hospodin, náš Boh, kedykoľvek ho vzývame? A ktorý veľký národ by mal také správne ustanovenia a právne predpisy, ako je celý tento zákon, ktorý vám dnes predkladám?*“, 5. Mojžišova 4,7.8. Takto sa možno pýtať aj dnes. Zákony, ktoré dal Boh svojmu vyvolenému národu sú rozumnejšie, lepšie a humánnejšie než zákony najcivilizovanejších národov zeme. Zákony národov nesú stopy slabosti ľudskeho srdca. Boží zákon nesie Božiu pečať.

Mojžiš povedal: „*Vás však pojal Hospodin a vyviedol zo železnej pece z Egypta, aby ste mu boli jeho vlastným národom.*“, 5. Mojžišova 4,20. Potom im predstavil krajinu, do ktorej čoskoro vstúpia a ktorú dostanú dedične pod podmienkou, že budú žiť podľa Božieho zákona. Ako asi zapôsobili tieto slová na srdcia Izraelcov, keď si uvedomili, že ten, ktorý im o požehnaniach zasl'úbenej krajiny

hovorí tak nadšene, kvôli ich hriechu nebude spoluedičom svojho ľudu! Mojžiš povedal Izraelcom:

„Hospodin, tvoj Boh, vedie ťa do dobrej krajiny,, ktorá „nie je ako egyptská krajina, z ktorej ste vyšli, v ktorej si sial svoje semeno, a ktorú si zavlažoval prácou svojich nôh ako zeleninovú záhradu. Krajina, ktorú idete zaujať, je krajinou vrchov; vodu pije z nebeského dažďa,, „do krajiny potokov, prameňov a spodných vôd vyvierajúcich v údoliach i na výšinách, do krajiny pšenice, jačmeňa, viniča, figovníka a granátovej jablone, do krajiny olív a medu, do krajiny, kde nebudeš skromne jesť chleba, nebudeš mať v nej v ničom nedostatku, do krajiny, v kameňoch ktorej je železo a z vrchov ktorej budeš ťažiť meď’,, „je krajinou, o ktorú sa stará Hospodin, tvoj Boh; oči Hospodina, tvojho Boha, sú na ne upreté ustavične, od začiatku do konca roku.,, 5. Mojžišova 8,7-9; 11,10-12.

[348]

„Keď ťa privedie Hospodin, tvoj Boh, do krajiny, ktorú prisahou tvojim otcom, Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi sľúbil dať tebe, i veľké a pekné mestá, ktoré si ty nestaval, a domy plné všetkého dobrého, ktoré si ty nenaplnil, – a vykopané cisterny, ktoré si ty nekopal, vinice a olivové sady, ktoré si ty nesadil, a keď sa naješ a nasýtiš, dávaj pozor, aby si nezabudol na Hospodina.,, „Chráňte sa, aby ste nezabudli na zmluvu Hospodina, svojho Boha, ktorú uzavrel s vami... lebo Hospodin, tvoj Boh, je stravujúci oheň, horliaci Boh.,, Mojžiš povedal: „(Ak) budete páchať, čo sa nelíbi Hospodinovi, vášmu Bohu... určite rýchle vymiznete z krajiny, ktorú sa chystáte zaujať, keď prejdete cez Jordán.,, 5. Mojžišova 6,10-12; 4,23.24-26.

Keď Mojžiš celému zhromaždeniu zopakoval zákon, napísal všetky zákony, všetky ustanovenia a všetky právne predpisy, ktoré im dal Boh, i všetky príkazy o obetovaní. Knihu potom zveril mužom na to určeným, ktorí ju bezpečne uložili vedľa truhly zmluvy. Vyvoleného vodcu však aj tak znepokojovala obava, aby sa Izrael neodvrátil od Boha. Vo svojej reči mu vzletne a dojímavovo predstavil požehnania, ktoré pod podmienkou poslušnosti dostane, i zlorečnosť, ktoré ho postihnú, ak bude hrešiť:

„Ak naozaj poslúchneš hlas Hospodina, svojho Boha, a budeš zachovávať a plniť všetky jeho príkazy, ktoré ti dnes dávam..., požehnaný budeš v meste a požehnaný budeš na poli. Požehnaný bude plod tvojho života a plod tvojho dobytku..., požehnaný bude tvoj kôš i tvoje koryto. Požehnaný budeš, keď budeš vchádzať, a požehnaný

budeš, keď budeš vychádzať'. Hospodin spôsobí porážku tvojich nepriateľov, ktorí by povstali proti tebe... Hospodin ti udelí svoje požehnanie, aby bol s tebou v tvojich zásobárňach a vo všetkom, čoho sa chytia tvoje ruky.,, 5. Mojžišova 28,1-8.

„Ale ak nebudeš poslúchať hlas Hospodina, svojho Boha, a nebudeš zachovávať všetky jeho príkazy a ustanovenia, ktoré ti dnes dávam, naplnia sa na tebe všetky tieto kliatby a budú ťa stíhať!.,, „Budeš na úžas, na príslovie a na posmech medzi všetkými národmi, ku ktorým ťa zavedie Hospodin.,, „Hospodin ťa rozptýli medzi všetky národy od konca zeme po koniec zeme a budeš tam slúžiť iným bohom, z dreva a kameňa, ktorých si nepoznal ani ty, ani tvoji otcovia. Ani medzi tými národmi nebudeš mať pokoja, ani tvoja noha nebude mať odpočinku. I tam ti dá Hospodin prestrašené srdce, hasnúci zrak a chradnúcu dušu. Tvoj život pred tebou bude visieť na vlásku a budeš sa ľakať v noci i vo dne a nebudeš si istý ani svojím životom. Ráno budeš vraviť: Keby už bol večer! – a večer budeš vraviť: Keby už bolo ráno! – pre ustrašenosť svojho srdca, ktorá ťa bude ľakať, a pre to, čo vlastnými očami uvidíš.,, 5. Mojžišova 28,15.37.64-67.

[349]

Prorockým duchom inšpirovaný Mojžiš sa zahľadel do budúcich stáročí a podal desivý obraz konečného údely Izraela ako národa a zničenie Jeruzalema pod útokom rímskeho vojska: „Hospodin privedie na teba národ zďaleka; z konca zeme ako orol priletí národ, jazyku ktorého nebudeš rozumieť'. Surový národ, ktorý nebude brat' ohľad na starca, ani sa nezľutuje nad dieťaťom.,, 5. Mojžišova 28,49.50.

Mojžiš živo vykreslil úplné zničenie krajiny i strašné utrpenie ľudu, keď Titus o stáročia neskôr obľahne Jeruzalem: „Bude jest' plod tvojho dobytku a plodiny tvojej pôdy, kým ťa nevyhubí... Bude ťa sužovať vo všetkých tvojich osadách, kým nepadnú tvoje vysoké a opevnené hradby, na ktoré sa spoliehaš po celej svojej krajine... Za obliehania a v tiesni, ktorou ťa stiesni tvoj nepriateľ, budeš jest' plod svojho života, mäso svojich synov a dcér, ktoré ti dal Hospodin, tvoj Boh.,, „Aj najnežnejšia a najrozmaznanejšia žena spomedzi vás, ktorá sa nepokúsila ani len nohou stúpiť na zem pre rozmazanosť a precitlivosť, bude závistlivým okom hľadieť na svojho vlastného muža, na svojho syna a na svoju dcéru..., lebo ich bude potajomky jest' pre nedostatok všetkého za obľahnutia

a v tiesni, ktorými t'a stiesni tvoj nepriateľ v tvojich osadách.,, 5. Mojžišova 28,51-53.56.57.

Mojžiš zakončil svoj prejav dojímavými slovami: „*Nebesá i zem povolávam dnes za svedkov proti vám. Predložil som ti život i smrť, požehnanie i kliatbu, vyvol' si teda život, aby si zostal nažive ty i tvoje potomstvo: Miluj Hospodina svojho Boha, poslúchaj jeho hlas a pridržaj sa ho, lebo od toho závisí tvoj život a dĺžka tvojich dní; tak budeš prebývať v krajine, ktorú Hospodin prísahou zasl'úbil dat' tvojim otcom Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi.*,, 5. Mojžišova 30,19.20.

Vyvolený vodca chcel, aby sa tieto slová vryli hlboko do pamäti jeho poslucháčov, preto im dal básnickú podobu. Táto pieseň je nielen historická, ale aj prorocká. Vystihuje Božie obdivuhodné zaobchádzanie s vyvoleným ľuďom v minulosti a predpovedá významné udalosti budúce, i konečné víťazstvo verných pri druhom príchode Krista v moci a sláve. Izraelci si mali túto pieseň vštepiť do pamäti, a naučiť sa ju mali aj deti detných detí. Pieseň budú spievať všetci pri bohoslužbách a opakovať si ju bude ľud pri svojej každodennej práci. Rodičia mali naučiť svoje deti, aby ju vedeli spamäti a aby ju nikdy nezabudli.

[350]

Ked'že Izraelci mali byť zvláštnymi strážcami a ochrancami Božieho zákona, nesmeli zabúdať na dôležitosť všetkých prikázaní, ani na význam poslušnosti. To mali potom všteповovať svojim deťom. Vo svojich ustanoveniach Hospodin prikázal: „*Budeš ich všteповovať svojim synom a budeš hovoriť o nich, či budeš sedieť vo svojom dome, či budeš kráčať cestou, či budeš líhať alebo vstávať... Napíšeš ich na veraje svojho domu a na svoje brány.*,, 5. Mojžišova 6,7.9.

Ked' sa ich deti neskôr spýtajú: „*Aký význam majú svedectvá, ustanovenia a právne predpisy, ktoré vám prikázal Hospodin, náš Boh?*,, – Rodičia im vyrozprávajú, ako milostivo Boh s nimi zaobchádzal, ako ich Hospodin vyslobodil, aby mohli poslúchať jeho zákon, a povedia im: „*Hospodin nám prikázal plniť všetky tieto ustanovenia, báť sa Hospodina, nášho Boha, aby sa nám dobre viedlo po všetky dni, aby nás zachoval nažive, ako je to dnes. A to bude našou spravodlivosťou, keď budeme zachovávať a plniť všetky tieto prikázania pred Hospodinom, svojím Bohom, ako nám prikázal.*,, 5. Mojžišova 6,20.24.25.

Každý Boží prístup k vyvolenému národu nás presvedča o prísnej a nestrannej Božej spravodlivosti, ktorú vyvažuje Božia láska a milosrdenstvo. Svedčia o tom celé dejiny izraelského národa. V Písme svätom nachádzame dojímavé záznamy o tom, ako štedro Boh požehnával Izraelcov a akú veľkú lásku a dobrotu im prejavoval: *„Ako orol bdie nad svojím hniezdom a krúži nad svojimi orlíčatmi, tak rozostiera si krídla a berie ho, nesie ho na svojej peruti; Hospodin sám ho vodil., 5. Mojžišova 32,11.12.* Máme však aj jasné svedectvá o tom, ako rýchlo a prísne tento národ za jeho prestúpenia trestal!

Božia neskonaná láska sa najvýraznejšie prejavila vtedy, keď pre spásu hynúceho ľudstva obetoval svojho jednorodeného Syna. Kristus prišiel na zem zjaviť povahu svojho Otca a jeho život bol plný skutkov Božej lásky a milosrdenstva. No napriek tomu Kristus povedal: *„Kým sa nepominie nebo a zem, nepominie sa ani jediné písmeno, ani jediná čiarka zo zákona., Matúš 5,18.* Ten istý hlas, ktorý trpezlivo a láskavo prosí a pozýva hriešnika, aby prišiel k nemu a našiel odpustenie a pokoj, na súde rozkáže tým, čo jeho milosť odmietli: *„Odíd'te odo mňa, zlorečení., Matúš 25,41.* Celé Písmo predstavuje Boha nielen ako láskyplného otca, ale aj ako spravodlivého sudcu. Boh sa ochotne zľutúva a odpúšťa *„vinu, priestupok a hriech.,,* ale nekajúceho vinníka *„nenecháva bez trestu.,, 2. Mojžišova 34,7.*

Zvrchovaný Vládca národov oznámil, že Mojžiš neuvedie Izraelcov do zasľúbenej krajiny. Toto Božie rozhodnutie neodvrátila ani úpenlivá prosba Božieho muža. Aj keď Mojžiš videl, že musí zomrieť, ani na chvíľu sa neprestal starať o Izraelcov. Svedomito ich pripravoval na vstup do zasľúbeného dedičstva. Mojžiš a Józua vošli na Boží pokyn do svätostánku a nad jeho vchod zostúpil oblačný stĺp a starostlivosť o ľud slávnostne prevzal Józua. Mojžiš síce zavŕšil svoje vodcovské poslanie medzi Izraelcami, o Boží ľud sa však zaujímať neprestal. V Božom mene pred celým zhromaž-

[352] dením pozdravil svojho nástupcu slovami úprimnej radosti: „*Bud' mocný a udatný, lebo ty vovedieš Izraelcov do krajiny, o ktorej som im prisahal. A ja budem s tebou!*“, 5. Mojžišova 31,23. Potom sa obrátil k starším a k predstaviteľom ľudu a slávnostne ich vyzval, aby verne zachovávali pokyny, ktoré im odovzdal od Boha.

Ľud pozorne hľadel na zostarnutého muža, ktorý ich zanedlho opustí, a s hlbokým uznaním oceňoval jeho otcovskú láskavosť, múdre rady a neúnavnú starostlivosť. Ako často sa musel za nich príhovorne utiekať k Bohu, aby ich zachoval, keď ich hriechy privolávali Boží spravodlivý trest! Zármatok im umocňovali aj výčitky svedomia. S ľútosťou si pripomínali, že ich vlastná zvrátenosť dohnala Mojžiša k hriechu, za ktorý musel zomrieť.

Smrť milovaného vodcu bude pre Izraelcov oveľa väčším trestom, než keby ich namiesto Mojžišovej smrti stihla akákoľvek iná pohroma. Izraelci mali pochopiť, že život svojmu budúcemu vodcovi nesmú s' ažovať, ako to robili Mojžišovi. Boh oslovuje svoj ľud rôznymi požehnaniami; ak si ich však neváži, prestane ho požehnávať. Takto ich chcel upozorniť, aby uznali svoje viny a vrátili sa k nemu celým srdcom.

V ten istý deň dostal Mojžiš príkaz: „*Vystúp na vrch Nebó... a pohliadni na kanaánsku krajinu, ktorú dávam Izraelcom do vlastníctva. Na vrchu, na ktorý vystúpiš, zomrieš a budeš pripojený k svojmu ľudu.*“, 5. Mojžišova 32,49.50. Na Boží príkaz musel Mojžiš neraz opustiť tábor, aby mohol byť osamote s Bohom. Teraz mal však odísť za zvláštnym účelom. Svoj život pôjde odovzdať Stvoriteľovi. Pochopil, že musí zomrieť osamote, nikto z pozemšťanov nemá byť svedkom jeho skonu. Blížila sa tajuplná chvíľa, ktorej sa ľakal. Najmučivejšou skúškou bola rozlúčka s ľudom, o ktorý sa s toľkou láskou staral, s ktorým ho tak dlho spájal záujem o ich blaho. Naučil sa však dôverovať Bohu a v neochvejnej dôvere odovzdal seba i svoj ľud do láskyplných a milosrdných rúk svojho Boha.

Naposledy stál vodca ľudu pred zhromaždením Izraelcov. Opäť na ňom spočinul Boží Duch a Mojžiš vzletnými a precítenými slovami požehnal jednotlivé kmene i celý ľud.

*„Niet takého, ako je Boh Ješurúnov,
ženie sa po nebi na pomoc tebe,
vo svojej velebe po oblakoch.*

*Útočiskom je ti Boh odveký,
a dolu vládnu večné ramená.*

*On zahnal pred tebou nepriateľ a,
a povedal: Vyhub!*

*Preto prebýva Izrael v bezpečí,
prameň Jákobov je osobite,
v krajine obilia a muštu,
a z jeho neba kvapká rosa.*

*Blahoslavený si, Izrael!
Kto ti je podobný?*

*L'ud, zachránený Hospodinom;
on je tvojím ochranným štítom.,, 5. Mojžišova 33,26-29.*

4. Mojžišova 24,17.

[353]

Po rozlúčke so zhromaždením odišiel Mojžiš v tichosti sám „na vrch Nebó – vrchol to Pizgy,,. Z osamelej výšiny sa neskaleným zrakom zadíval na krajinu, ktorá sa rozprestierala pred ním. V západnej dial'ave boli vody Veľkého mora, na severe sa k nebu týčil vrch Chermón, na východe ležala moábska rovina a za ňou krajina Bášan, dejisko víťazstva Izraelcov. Na juhu bola púšť, rozľahlá oblasť ich dlhodobého putovania.

Mojžiš sa tu osamote zamýšľal nad vlastným životom. Život plný zvrátov a ťažkostí sa mu začal vtedy, keď sa zriekol kniežacích pôct v bohatom egyptskom kráľovstve a pripojil sa k utláčanému ľudu, ktorý si vyvolil Boh za svoj národ. Spomínal na dlhé roky prežité na osamelých pastviskách s Jetrovými stádami i na to, ako ho z horiaceho kra oslovil Boží hlas a povolal ho za vysloboditeľa Izraelcov. V mysli sa mu znova živo vynárali prejavy Božej moci, ktorá spásonosne zasahovala do života Izraelcov. Myslel na Božiu trpezlivosť a milosrdenstvo počas ich putovania pri vzburách. Mojžiš sa zamýšľal nad tým, že napriek všetkému, čo Boh pre Izrael vykonal, napriek modlitbám k Bohu i napriek všetkému vynaloženému úsiliu, z celého mohutného zástupu Izraelcov, ktorý vyšiel z Egypta, smeli do zasľúbenej krajiny vojsť len dvaja verní muži. Pri zvažovaní výsledkov svojej práce sa Mojžišovi zdalo, že jeho pohnutý život, plný skúšok a obetí bol takmer márný.

Napriek tomu však nad vynaloženým úsilím nežialil. Vedel, že poslanie i životné dielo mu určil sám Boh. Keď ho Pán prvýkrát

oslovil a určil za vodcu Izraelcov pri ich vyslobodení z poroby, zľakol sa veľkej zodpovednosti. No len čo sa tejto úlohy ujal, zverené bremeno niesol statočne a vytrvalo. Keď mu však Hospodin oznámil, že vodcovský údel mu ul'ahčí a odbojného ľudu ho zbaví, Mojžiš s návrhom nesúhlasil. Napriek všetkým ťažkým skúškam vždy rozpoznával zvláštne znamenia Božej priazne. Za svojho pobytu na púšti bol svedkom častých prejavov nielen Božej moci a slávy, ale aj stálej Božej lásky. Rozhodnutie zvolit' si tento spôsob života pokladal za múdre. Dal mu prednosť pred životom plným hriešnych pôžitkov, a to aj napriek všetkým príkoriam, ktoré musel s Božím ľuďom prežiť.

Z vodcovských skúseností s Božím ľuďom sa mu bolestne vynárala spomienka na jediný hriešny skutok. Nebál by sa ani zomrieť, keby toto prestúpenie vedel vymazať z pamäti. Neochvejne však veril, že Boh vyžaduje len pokoru a vieru v prisľúbenú obeť; znova teda vyznal svoj hriech a prosil o odpustenie v mene toho, ktorý je spásou sveta.

Pred sebou mal zasľúbenú krajinu. Jeho užasnuté oči hľadeli, akoby toto územie videli zblízka, jasne a v jeho plnej kráse, nie v nejakej hmlistej diaľave. Zasľúbenú krajinu videl v predstave budúcej domoviny Izraela, ktorého bude svojím požehnaním sprevádzať Boh; akoby ju nechcel ani vidieť takú, aká práve vtedy bola. Akoby hľadel na obnovenú rajskú záhradu. Videl úbočia vrchov s libanonskými cédrmi, pahorky s olivovníkmi a s voňavým viničom, tropické palmy, rozsiahle zakvitnuté nivy a úrodné lány, zvlínené obilné polia, slnkom zaliate údolia. Videl a počul zurčiace bystriny i vtáčí spev; skvostné mestá a krásne záhrady, jazerá s „*bohatstvom mora*„, svahy vrchov s pasúcimi sa stádami i s „*pokladom*„, ktorý do skál naznášali divé včely. Bola to naozaj krajina, ktorú Mojžiš pod vplyvom Božieho Ducha predstavil Izraelcom takto: „*Požehnaná Hospodinova pre skvostné veci nebies, pre rosu a pre bohatú priepasť, ktorá sa rozkladá hlboko dolu, pre skvostne úrody slnka... pre najprednejšie veci starodávnych vrchov... pre skvostné veci zeme a jej náplne.*„, [5. Mojžišova 33,13-16](#).

Mojžiš akoby už videl vyvolený národ usadený v Kanaáne, každý kmeň na svojom území. Smel nahliadnuť do budúcnosti Izraela a pozorovať celý jeho pobyt v zasľúbenej krajine. Sledoval dlhé a smutné dejiny odpadnutia tohto národa od Boha i trest zaň. Videl,

ako bol tento ľud kvôli hriechu zbavený slávy a rozohnaný medzi pohanske národy. Jeho nádherné mesto videl v rozvalinách a jeho obyvatel'ov odvedených do cudzích krajín. V krajine otcov videl aj navrátilcov zo zajatia a nakoniec i jarmo rímskej nadvlády.

Vodca ľudu smel prorocky nahliadnuť do budúcnosti a uvidieť Krista v podobe betlehemskeho dieťaťa. Počul hlas anjelských zástupov, ako radostným chválospevom vedia Boha a ľud'om dobrej vôle zvestujú pokoj. Videl hviezdu, ktorá priviedla k Ježišovi mudrcov z Východu. Mysel' mu osvietilo veľké svetlo, keď si uvedomil prorocké slová: „Vyjde hviezda z Jáкова, povstane žezlo z Izraela.,, [4. Mojžišova 24,17](#). Pozoroval Ježišov jednoduchý život v Nazarete, jeho službu lásky a milosrdenstva i jeho divy, videl, ako ním pyšný, neveriaci národ pohŕda. Užasol, keď počul, ako sa vyvolený národ vychvaľuje Božím zákonom, ale Zákonodarcovi sa vysmieva a pohŕda ním. Videl Ježiša na Olivovom vrchu ako sa v žiali lúči so svojím milovaným mestom. Keď potom Mojžiš zahliadol konečné zavrnutie tohto národa, ktorý Boh obdaril toľkou milosťou, zovrelo sa mu srdce. Keď pozoroval národ, ktorému sám venoval všetky svoje sily, a pomyslel na to, ako ho pred Bohom zastával, prinášal zaň obete a radšej si prial, aby Boh vymazal z Knihy života jeho meno, len aby Izrael nezničil, srdce mu zvieral žiaľ. Keď potom počul tie strašné slová: „Váš dom vám ostáva pustý.,, ([Matúš 23,38](#)), stiesnila ho úzkosť a z očí mu vytryskli slzy ľútosti nad bolesťou Božieho Syna.

[355]

V duchu pozoroval Spasiteľ'a v jeho smrteľnej úzkosti v Getsemanskej záhrade; videl, ako bol zradený, vystavený potupe, bičovaniu a smrti na kríži. Mojžiš pochopil, že ako on „vyzdvihol na púšti hada, tak musí byť vyzdvihnutý aj Syn človeka, aby každý, kto verí, mal v ňom večný život.,, [Ján 3,15](#). Srdce mal plné žiaľu, trpkosti a hrôzy, keď sledoval pokrytectvo a satanskú nenávisť svojho národa k vlastnému Spasiteľ'ovi, tomu mocnému anjelovi, ktorý na púšti predchádzal ich otcov. Počul Kristov smrteľný výkrik: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?.,, [Marek 15,34](#). Videl ho ležať v Jozefovom novom hrobe. Vtedy akoby svet zahalilo bezodné zúfalstvo. O chvíľu však videl, ako sa víťazný Spasiteľ' vznáša k nebu a v sprievode anjelov vedie „zajatcov.,, Videl prejsť cez otvorenú jagavú bránu aj zástupy nebesťanov slávnostne vítajúcich svojho Veliteľ'a. Mojžiš videl, že sám bude jedným z tých, čo budú čakať návrat

svojho Spasiteľa a otvárať mu večnú bránu. Pri tomto výjave mu zažiarila tvár. Aké malicherné mu pripadali všetky prežité skúšky a prinesené obete v porovnaní s tým, čo vytrpel Boží Syn. Ako apoštol, aj on bol presvedčený, že toto terajšie ľahké súženie prinesie „nesmierne veľkú váhu večnej slávy,, 2. Korint’anom 4,17. Potešil sa, že smel byť aspoň nepatrnou mierou účastný na „Kristových utrpeniach,, (Pozri 1. Petra 4,13.)

[356] Mojžiš pozoroval Kristových učeníkov pri šírení spásneho evanjelia. Videl, že Izrael „podľa tela,, síce nesplnil vznešené poslanie, no napriek tomu, že pohrdol Božou milosťou a že sa pre svoju nedôveru v Boha nestal svetlom sveta, a tým sa pripravil o požehnania Božieho vyvoleného národa, Boh predsa len Abrahámovu semeno nezavrhol. Slávny zámer, ktorý chcel Boh prostredníctvom Izraela doceliť, bude dosiahnutý. Všetci, ktorí sa vierou v Kristove zásluhy stanú deťmi viery, budú pripočítaní k Abrahámovmu semenu. Stanú sa dedičmi zaslúbenej zmluvy a ako Abrahám budú povolani obhajovať Boží zákon a svetu zvestovať evanjelium jeho Syna. Mojžiš pozoroval, ako Ježišovi učeníci šíria svetlo evanjelia medzi tými, „čo sedeli v temnom kraji smrti,, (Matúš 4,16), a ako zástupy ľudí v pohanských krajinách priťahuje jeho žiara. Pri tomto pohľade sa zaradoval nad vzrastom a rozmachom Izraela.

V inom obraze videl ako satan všemožne vplýva na Židov, aby odmietali Krista pod zámienkou, že plnia zákony jeho Otca. Videl aj podobne zvedený kresťanský svet, ktorý predstiera, že Krista prijíma, no odmieta Boží zákon. Počul zúrivé výkriky kňazov a starších: „Preč s ním! Ukrižuj ho, ukrižuj ho!,, Počul aj volanie tých, čo v mene kresťanstva hlásajú „Preč so zákonom!,, Videl pošliapaný príkaz o zachovávaní dňa odpočinku a namiesto neho prijatie iného príkazu. Boží muž musel hrôzou žasnúť, ako tí, čo veria v Krista, zavrhnú zákon, ktorý na posvätnom vrchu vyhlásil sám Boží Syn. Ako môže bohobojný človek odmietať zákon, ktorý je základom Božej vlády v nebi i na zemi? Mojžiš s potešením hľadel na malé stádo verných, ktorí Boží zákon stále ctia a zachovávajú ho. Videl posledný veľký boj svetskej moci, ktorá chce zničiť tých, čo zostávajú verní Božiemu zákonu; Boh však potresce obyvateľov zeme za ich nepravosti a v deň svojho hnevu skryje tých, ktorí sa boja jeho mena. Počul Božiu zmluvu pokoja s tými, čo zachovávajú jeho zákon. Počul Boží hlas z nebeského svätostánku, ktorý otriasal

nebom i zemou. Videl Kristov druhý príchod v sláve, videl mŕtvych spravodlivých vstávať z hrobov k večnému životu i premenu živých svätých bez toho, aby okúsili smrť, ako aj ich spoločný odchod do Božieho mesta.

Nakoniec videl nádheru zeme zbavenej kliatby, ktorá neskonale prevýšila krásu zasl'úbenej krajiny, na ktorú práve hľadel. Tam už nebude hriechu, ani smrti a spasení tam nájdú svoj večný domov. Tento výjav Mojžiša nevýslovne potešil; v ňom totiž videl vyvrcholenie slávneho spasenia, aké si ani v najsmelších predstavách nevedel sprítomniť. Pozemská púť sa navždy skončila a Boží Izrael konečne vošiel do zasl'úbenej krajiny.

Videnie sa stratilo a Mojžiš opäť zahliadol šírú kanaánsku krajinu. Tento unavený bojovník si šiel odpočinúť. *„Potom služobník Hospodinov Mojžiš zomrel tam v moábskej krajine podľa slova Hospodinovho. On ho pochoval v údolí moábskej krajiny naproti Bét-Peóru. No do dnešného dňa nik nevie o tomto hrobe.,, 5. Mojžišova 34,5.6.* Mnohí z tých, čo na jeho rady nedbali, kým s nimi žil, radi by si boli z miesta jeho skonu urobili výšinu modloslužby, keby vedeli, kde je pochovaný. Preto sa o jeho hrobe nik nedozvedel. Boží anjeli však pochovali telo verného služobníka a strážili jeho osamelý hrob. *„V Izraeli už nepovstal prorok podobný Mojžišovi, s ktorým by sa bol Hospodin stýkal tvárou v tvár, podobný pri všetkých znameniach a zázrakoch, ktorého Hospodin poslal konat',... a pri všetkých prejavoch moci, pri všetkých veľkých a hrozných skutkoch, ktoré Mojžiš konal pred očami celého Izraela.,, 5. Mojžišova 34,10-12.*

[357]

Keby Mojžiš nebol svoj život poškrvnil hriechom pri Kádeši, kde Boha neoslávil, keď pod údermi zo skaly vytryskla voda, mohol vojsť do zasl'úbenej krajiny a mohol byť prenesený do slávy bez toho, aby okúsil smrť. Nezostal však dlho v hrobe. Sám Boží Syn a anjeli, ktorí Mojžiša pochovali, zostúpili z neba, aby spiaceho svätého vzkriesili. Satan jasal, keď sa mu podarilo zviest' Mojžiša, aby zhrešil proti Bohu, a tak ho previesť pod vládu smrti. Veľký nepriateľ vyhlásil, že podľa Božieho rozsudku: *„Prach si a do prachu sa vrátiš.,, (1. Mojžišova 3,19)* sa on – satan – stáva majiteľom mŕtvych. Tvrdil, že moc hrobu nebola zrušená a že nikoho zo spiacich v hrobe nemožno prepustiť z jeho temného žalára.

Keď teraz Boží Syn hodlal mŕtvemu vrátiť život a ako knieža života sa so svojimi anjelmi blížil k hrobu, satan chcel bojovať o

svoju nadvládu. S padlými anjelmi začal obhajovať územie, ktoré pokladal za svoje vlastníctvo. Tvrdil, že Boží služobník sa stal jeho zajatcom, keď že ani on nevedel zachovať Boží zákon a neprávom si privlastnil Božiu slávu, čím sa dopustil rovnakého hriechu, za ktorý bol satan z neba vylúčený. Pre tento hriech sa teda Mojžiš stal satanovým zajatcom. Arcizvodca opakoval svoje pôvodné obvinenie proti Božej vláde a znova sa sťažoval, že Boh s ním zaobchádzal nespravodlivo.

Boží Syn sa neznížil k hádke so satanom. Mohol mu pripomenúť strašné následky jeho klamstiev, ktoré zvedli do záhuby mnohých nebešťanov. Mohol poukázať na jeho zákerný klam v raji, ktorým zvedol prvých ľudí do hriechu a spôsobil smrť ľudskému pokoleniu. Satanovi mohol pripomenúť, že práve on pokúšal a zvädzal Izraelcov, aby reptali a svojimi vzburami nadmieru vyčerpali trpezlivosť a zhovievavosť svojho vodcu, ktorý sa v nestráženom okamihu mohol dopustiť hriechu, pre ktorý prepadol moci smrti. Boží Syn však všetko prenechal vôli svojho Otca a povedal: „*Nech ťa Pán potrestá.*“, [Júdu 1,9](#). Spasiteľ sa neprel so svojím odporcom, no práve vtedy lámal moc padlého nepriateľa a začal privádzať mŕtveho k životu. Satan nemohol odolať moci Božieho Syna, nemohol zabrániť vzkrieseniu. Tým prišiel o svoju korisť a spravodliví mŕtvi budú vzkriesení.

[358]

Mojžiš sa pre svoj hriech stal korisťou satana. Podľa zákona sa svojím previnením stal síce väzňom smrti, no v mene Vykupiteľa bol prebudený k večnému životu. Vyšiel z hrobu oslávený a vstúpil so svojím Osloboditeľom do Božieho mesta.

V Božom zaobchádzaní s Mojžišom sa dosiaľ najzreteľnejšie prejavila Božia láska a spravodlivosť, ktorá sa potom príkladne prejavila v Kristovej obeti. Tým, že Mojžiš nesmel vojsť do Kanaánu, Boh dal navždy najavo, že žiada bezvýhradnú poslušnosť. Súčasne to bola aj výstraha, aby si ľudia neprisvojovali slávu, ktorá patrí Stvoriteľovi. Boh síce nemohol vypočuť Mojžišovú prosbu, aby jeho služobník smel vojsť do dedičstva, no na svojho oddaného sluhu nezabudol a neopustil ho. Hospodín vedel, čo všetko Mojžiš vytrpel. Všetky skutky jeho vernej služby v priebehu dlhých rokov v rôznych bojoch a skúškach zaznamenal. Na vrchole Pizgy povolal Boh Mojžiša do dedičstva neskonale slávnejšieho, než bol pozemský Kanaán. Na vrchu premenenia bol Mojžiš s Eliášom, ktorý bol už

tiež premenený. Nebeský Otec ich poslal svojmu Synovi ako nositeľov svetla a slávy. Tak sa konečne splnilo to, o čo pred stáročiami Mojžiš prosil. Stál na vrchu Pizgy, uprostred dedičstva svojho ľudu a svedčil o Kristovi, v ktorom sa sústreďovali všetky zasl'úbenia Izraelcom. Bol to posledný výjav odhalený smrteľnej mysli muža, ktorého si nebo tak vysoko vážilo.

Mojžiš bol predobrazom Krista. On vlastne povedal Izraelcom: *„Hospodin, tvoj Boh, vzbudí ti proroka, ako som ja, z tvojho prostredia, spomedzi tvojich bratov; toho poslúchajte.“*, [5. Mojžišova 18,15](#). Boh pokladal za potrebné, aby Mojžiš prešiel školou utrpenia a biedy, ktorá ho mala pripraviť, aby mohol viesť zástupy Izraelcov do pozemského Kanaánu. Duchovný Izrael, putujúci do nebeského Kanaánu, má Vodcu, ktorý nepotreboval takú školu, čo by ho pripravila na poslanie nebeského Vodcu. Napriek tomu utrpenie malo v jeho živote svoj význam. *„Pretože sám prešiel skúškou utrpenia, môže pomáhať tým, ktorí sú skúšaní.“*, [Židom 2,18](#). Náš Vykupiteľ nemá ľudské slabosti či nedokonalosti. Zomrel, aby nám umožnil prístup do zasl'úbenej krajiny.

„Aj Mojžiš bol verný v celom jeho dome ako služobník, aby dosvedčil to, čo sa malo neskôr povedať. Ale Kristus ako Syn je nad jeho domom; a jeho domom sme my, ak si zachováme pevnú dôveru a slávnú nádej.“, [Židom 3,5.6](#).

44. kapitola — Prechod cez Jordán

Izraelci úprimne oplakávali svojho zosnulého vodcu a na jeho pamiatku sa tridsať dní konali zvláštne bohoslužby. Len teraz, po jeho odchode, začali oceňovať jeho múdre rady, otcovskú láskavosť a neochvejnú vieru.

Mojžiš bol mŕtvy, ale jeho vplyv nezanikol. V srdci ľudu mal ďalej žiť a pôsobiť. Spomienka na tohto posväteného, nezištného muža zostala dlho živá a svojou tichou a presvedčivou silou pôsobil aj na tých, čo na vodcove slová za jeho života nedbali. Ako posledné lúče zapadajúceho slnka osvecujú štíty vrchov ešte dlho po tom, čo slnko samo už zapadlo, tak dielo čistých, svätých a sľachetných ľuďí osvecuje svet ešte dlho po ich odchode. Ich dielo, slová a príklady budú žiť stále. „*V pamäti večnej bude spravodlivý.*“, [Žalm 112,6](#).

Aj keď Izraelci nad veľkou stratou smútili, vedeli, že nie sú opustení, pretože vo dne sa nad svätostánkom vznášal oblak a v noci ohnivý stĺp ako znamenie, že Boh ich ešte stále vedie a bude im pomáhať, ak budú žiť podľa jeho prikázaní.

Uznávaným vodcom Izraela bol teraz Józua. Schopnosti a cnosti tohto známeho bojovníka boli práve v tomto období izraelských dejín obzvlášť cenné. Bol to muž odvážny, rozhodný a vytrvalý, pohotový, nepodkupný, nezištno zohľadňujúci blaho svojich chráncov, muž živej viery v Boha. Tohto muža si Boh vyhliadol za vodcu Izraelcov pri ich vstupe do zaslúbenej krajiny. Józua bol za pobytu Izraelcov na púšti prvým Mojžišovým poradcom. Skôr ako ho Boží hlas určil za vodcu Izraelcov, Józua svojím pokojom, skromnosťou, vernosťou a vytrvalosťou vtedy, keď iní váhali, a svojou rozhodnosťou obhajovať pravdu aj v nebezpečenstve osvedčil, že bude schopným Mojžišovým nástupcom.

Józua hľadel na svoje poslanie s veľkou obavou a s veľmi malou sebadôverou. Hospodin ho však zbavil obáv uistením: „*Budem s tebou, ako som bol s Mojžišom. Nenechám a neopustím ťa... ty do dedičstva pridelíš tomuto ľudu krajinu, ktorú som prisahou zaslúbil dať ich otcom.*“, „*Vám som dal každé miesto, na ktoré vkročí vaša*

noha, ako som povedal Mojžišovi., [Józua 1,5.6.3](#). Ich územie bude siahať od vzdialeného Libanonu až k pobrežiu Veľkého mora na západe a k brehom Eufratu na východe.

K tomuto zasl'úbeniu patril Hospodinov príkaz: „*Len bud' silný a veľmi odvážny, aby si konal celkom podľa zákona, ktorý ti prikázal môj služobník Mojžiš.*“, Príkaz ďalej znel: „*Nech sa táto kniha zákona nevzdiali od tvojich úst, ale rozjímaj o nej vo dne i v noci;*“, „*neuchýľ sa od neho ani napravo ani naľavo, aby si mal úspech, kamkoľvek vkročíš.*“, [Józua 1,7.8](#). [360]

Izraelci ešte stále táborili na východnom pobreží Jordána, čo bolo prvou prekážkou pri dobýjaní Kanaánu. Prvý Boží príkaz Józuovi znel: „*Vstaň, prejdi cez tento Jordán, ty i všetok tento ľud, do krajiny, ktorú dávam Izraelcom.*“, [Józua 1,2](#). Aj keď Józua nedostal nijaký zvláštny pokyn o tom, ako majú cez rieku prejsť, vodca vedel, že Boh svojmu ľudu vždy umožní splniť každý príkaz, ktorý dá. V tejto istote viery sa smelý Józua s istotou pustil do príprav na ďalší pochod.

Oproti táboru, niekoľko míľ od západného pobrežia rieky, stálo veľké a silne opevnené mesto Jericho. Toto mesto malo vlastne kľúčový význam pri dobýjaní krajiny a súčasne bolo hroziou prekážkou v úspešnom postupe Izraelcov. Preto Józua poslal do mesta dvoch vyzvedačov, ktorí mali doniesť správu o jeho obyvateľoch, bohatstve a o opevnení. Keďže obyvatelia mesta boli ľudia ustrašeni, nedôverčiví, a preto aj krajne ostražití, vyzvedači sa ocitli vo veľkom nebezpečenstve. S nasadením vlastného života ich však zachránila jerišská žena Rachab, ktorej za túto odvahu sľúbili ochranu po dobytí mesta. Vyzvedači sa bezpečne vrátili so správou: „*Hospodin nám dal celú krajinu do rúk a všetci obyvatelia krajiny stratili odvahu pred nami.*“, [Józua 2,24](#). V Jerichu im povedali: „*Lebo sme počuli, ako Hospodin vysušil vody Červeného mora pred vami, keď ste vychádzali z Egypta, a čo ste urobili dvom amorejským kráľom za Jordánom, Síchonovi a Ógovi, na ktorých ste vykonali kliatbu. Keď sme to počuli, zmalomyselnelo nám srdce a nikto nemal odvahu pred vami; lebo Hospodin, váš Boh, je Bohom hore na nebi a dolu na zemi.*“, [Józua 2,10.11](#).

Ďalší rozkaz oznamoval prípravu na pochod. Izraelci sa mali zásobiť potravou na tri dni a vojsko sa malo prichystať na boj. Príkazy svojho vodcu všetci ochotne poslúchli, ubezpečili ho svojou

dôverou a sľúbili mu podporu: „Urobíme všetko, čo si nám prikázal a pôjdeme, kamkoľvek nás pošleš. Tak ako sme poslúchali Mojžiša, budeme poslúchať aj teba; len nech je Hospodin, tvoj Boh, s tebou, ako bol s Mojžišom.,, [Józua 1,16.17](#).

[361] Keď Izraelci vyšli z tábora v akáciiovom háji Šittíme a zišli k Jordánu, všetkým bolo zrejmé, že bez Božej pomoci Jordán neprekročia. Hladina rieky sa totiž každoročne na jar prílivom vody z roztopeného snehu z okolitých vrchov dvíha a voda sa vylieva z brehov, takže na obvyklých miestach Jordán nemožno prebrodiť. Podľa Božej vôle mali Izraelci prejsť cez Jordán zázračne. Józua dostal od Boha pokyn, aby ľudu oznámil, že sa zhromaždenie musí posvätiť. Izraelci mali kajúcne vyznať svoje hriechy a zbaviť sa akejkol'vek vonkajšej nečistoty, „lebo zajtra,, – povedal Józua – „Hospodin vykoná divné skutky medzi vami,,. [Józua 3,5](#). V čele zástupu Izraelcov majú kňazi niesť „truhlu zmluvy,,. Keď ľud zazrie, že kňazi toto znamenie Božej prítomnosti z jeho miesta v tábore zodvihli a nesú ho smerom k rieke, potom sa má aj ľud pohnúť zo svojho miesta a nasledovať ho. Ďalšie podrobnosti o prechode im boli patrične oznámené. Józua povedal: „Podľa toho poznáte, že živý Boh je uprostred vás a že istotne vyženie pred vás Kanaáncov... Pozrite, truhla zmluvy Pána celej zeme predchádza pred vami cez Jordán.,, [Józua 3,10.11](#).

Pochod sa začal v stanovený čas. Zástup Izraelcov viedla truhla zmluvy, ktorú na pleciach niesli kňazi. Ľud šiel podľa príkazu približne v kilometrovej vzdialenosti za truhlou. Všetok ľud v napätí sledoval kňazov, ako zídu dolu na pobrežie Jordánu. Izraelci videli, ako sa kňazi s posvätnou truhlou zmluvy blížia k prudkému toku rieky a ako zostupujú do jej vôd. Vtedy sa horný tok Jordána náhle zastavil, dolný tok odtiekol a koryto rieky zostalo prázdne.

Kňazi s truhlou zmluvy vstúpili na Boží príkaz doprostred rieky a zostali tam dovtedy, kým prázdny rievčiskom neprešli všetci Izraelci na druhý breh. Všetok ľud mal v pamäti, že moc, ktorá zadržala vody Jordána, je tá istá moc, ktorá pred štyridsiatimi rokmi ich otcom rozdelila Červené more. Keď bol všetok ľud už za riekou, aj truhlu zmluvy preniesli kňazi na západný breh Jordána. Len čo sa truhla dostala na bezpečné miesto a kňazi „vytiahli nohy na súš,, ([Józua 4,18](#)), prirodzeným korytom Jordána sa spustil príval zadržanej vody.

Keďže na tento zázračný prechod mal budúcim pokoleniam zostať určitý pamätník, dvanásť určených mužov malo z prostriedku

jordánskeho riečiska, kde sa kňazi s truhlou zmluvy zastavili, vybrať po jednom kameni a preniesť ho na druhý breh rieky. Z týchto kameňov potom postavili pamätník v prvom táborisku za riekou. Józua prikázal Izraelcom, aby svojim deťom a vnúčatám rozprávali, ako ich Hospodin vyslobodil, a aby, podľa Józuových slov, „poznali všetky národy zeme, že ruka Hospodinova je mocná, aby ste sa v každý čas všetci báli Hospodina, vášho Boha,„ [Józua 4,24](#).

Obdivuhodný prechod cez Jordán mocne zapôsobil nielen na Izraelcov, ale aj na ich nepriateľov. Izraelci nadobudli novú istotu, že Hospodin je stále s nimi a že ich bezpečne chráni. Mali dôkaz, že im prostredníctvom Józuu bude takisto pomáhať, ako im pomáhal prostredníctvom Mojžiša. Túto istotu potrebovali ako posilu pred závažným poslaním – obsadiť Kanaán, na čom pred štyridsiatimi rokmi stroskotala viera ich otcov. Hospodin pred prechodom cez Jordán povedal Józuovi: „Dnes ťa začnem vyvyšovať v očiach celého Izraela, aby poznal, že budem s tebou, ako som bol s Mojžišom,„ [Józua 3,7](#). Zaslúbenie sa splnilo. „Toho dňa vyvýšil Hospodin Józuu v očiach celého Izraela; a oni sa ho báli, ako sa báli Mojžiša po celý jeho život,„ [Józua 4,14](#).

[362]

Týmto prejavom svojej moci chcel Hospodin výstražne upozorniť okolité národy a svojmu ľudu urýchliť a uľahčiť víťazstvo. Keď sa králi Amorejcov a Kanaáncoch do počuli, že Boh kvôli svojmu ľudu zadržal vody Jordána, vyľakali sa. Izraelci už dosiaľ porazili piatich midjánskych kráľov a okrem nich mocného Síchona, kráľa Amorejcov, a Óga z Bášanu. Ich terajší prechod cez prudký, rozvodnený Jordán prestrašil všetky okolité národy. Nielen Kanaánci, ale aj Izraelci s Józuum mali nezvratný dôkaz, že živý Boh, mocný Kráľ neba i zeme, sprevádza svoj ľud, že ho „nenechá a neopustí,„ [Józua 1,5](#).

Izraelci si neďaleko Jordána postavili svoj prvý tábor. Józua tu „obrezal Izraelcov,„ „Keď Izraelci táborili v Gilgále, svätili sviatok paschy,„ [Józua 5,3.10](#). Trvalým znamením zrušenia zmluvy s Bohom pre vzburu v Kádeši bolo zrušenie obriezky. Podobne bolo aj zrušenie paschy, pamiatky vyslobodenia z Egypta, znamením Božieho nesúhlasu s ich ustavičnou túžbou vrátiť sa do krajiny ich poroby. Roky zrušenia obriezky a slávenia paschy sa teraz skončili. Boh znova prijal Izrael za svoj národ a znamenie zmluvy sa obnovilo. Každý, kto sa narodil na púšti, dal sa obrezať. Hospodin oznámil

Józuovi: „Dnes som z vás odstránil egyptskú pohanu., (Józua 5,9); preto nazvali toto miesto Gilgál (Odvalenie).

Pohanské národy tupili Hospodina i jeho ľud preto, že Izraelci nevedeli obsadiť Kanaán podľa očakávania hneď po odchode z Egypta. Ich nepriatelia jasali nad tým, že tento ľud musel tak dlho blúdiť púšťou a posmešne tvrdili, že izraelský Boh nevie doviest' svoj ľud do zasl'úbenej krajiny. Hospodin teraz zjavne ukázal svoju moc a milosť tým, že svojmu ľudu umožnil prechod cez Jordán a nepriatelia sa im už nemohli urážlivo vysmievať.

[363] „Ked' Izraelci táborili v Gilgále, svätili sviatok paschy večer, štrnásteho dňa toho mesiaca na stráňach jerišských. A na druhý deň po pasche jedli z úrod zeme nekvasený chlieb a pražené zrno. V ten istý deň prestala manna, keď že jedli z úrod zeme, a Izraelci viac nemali mannu, ale v tom roku jedli z úrod kanaánskej krajiny., Józua 5,10-12. Dlhé roky ich putovania púšťou sa skončili. Nohy Izraelcov konečne vstúpili na pôdu zasl'úbenej krajiny.

Izraelci síce vošli do Kanaánu, ale nepodmanili si ho. Z ľudského hľadiska boj o ovládnutie krajiny bude dlhý a ťažký. Býval v nej mocný národ, pripravený brániť svoje územie pred vpádom votrelcov. Rôzne kmene tu pospájali strach zo spoločného nebezpečenstva. Veľkú výhodu mali v koňoch a v železných vojenských vozoch, dobre poznali prostredie a boli vycvičení v boji. Okrem toho krajina mala strážené hradby – „*mestá veľké a po nebo opevnené*„, 5. Mojžišova 9,1. Ak chceli Izraelci v nastávajúcom boji zvíťaziť, nemohli sa spoľahnúť len na vlastnú silu.

Bezprostredne pred nimi, neďaleko ich tábora v Gilgále, ležala jedna z najmocnejších pevností krajiny, veľké a bohaté mesto Jericho. Toto pyšné mesto, chránené mohutnými hradbami a susediace s úrodnou rovinou bohatou na rozmanité tropické plody, svojimi palácami a svätyňami ako sídlami prepychu a neresti odporovalo izraelskému Bohu. Jericho bolo jedným z hlavných modloslužobných stredísk zasvätených bohyni mesiaca Aštarte. Tu sa sústreďovalo všetko to, čo bolo v náboženstve Kanaáncov najnerestnejšie a najzvrhlejšie. Izraelci, čo dosiaľ nezabudli na strašné následky svojho hriechu v Bét-Peóre, hľadeli na toto pohanské mesto s opovrhnutím a s hrôzou.

Józua pokladal porážku Jericha za prvý krok pri dobývaní Kanaánu. Predovšetkým chcel však mať istotu, že ich povedie Boh; a toto uistenie aj dostal. Józua vyšiel z tábora rozjímať a modliť sa k Bohu Izraelcov. Keď prosil, aby Hospodin predchádzal svoj ľud, zahliadol ozbrojeného bojovníka zdatnej postavy a rázneho vzhľadu „*s taseným mečom v ruke*„. Keď sa mu Józua prihovril: „*Patíš k nám alebo k našim nepriateľom?*„, dostal odpoveď: „*Nie; som vodcom voja Hospodinovho; práve teraz som prišiel*„. Skutočnú povahu tajomného cudzinca prezrádzal ten istý príkaz, ktorý dostal na Chórebe Mojžiš: „*Zobuj si obuv z nôh, lebo miesto, na ktorom stojíš, je sväté*„. Pred vodcom Izraela stál vznešený Boží Syn. V bázní a v úľaku padol Józua na tvár a klaňal sa; vtom počul slová:

„Dávam ti do rúk Jericho i s jeho kráľom i s udatnými bojovníkmi.,, Józua 5,13-15; 6,2. Pritom bol poučený, ako sa zmocniť mesta.

[365]

Józua na Boží pokyn zoradil Izraelské vojsko. Na mesto sa nemalo zaútočiť. Vojaci ho mali len obísť a za zvuku trúb niesť truhlu zmluvy. Vpredu šla skupina vybraných bojovníkov; teraz nešlo o víťazstvo ich schopnosťou a statočnosťou, ale o uposlúchnutie Božích rád. Za nimi šlo sedem kňazov s trúbami. Potom Božia truhla v lesku Božej slávy; niesli ju kňazi, oblečení v posvätnom rúchu kňazského poslania. Za nimi nasledovala izraelská armáda, v ktorej každý kmeň pochodoval pod svojou posvätnou zástavou. Tak vyzeral sprievod okolo mesta odsúdeného na zánik. Okrem krokov mohutného zástupu a slávnostného zvuku trúb, ktorý sa ozvenou odrážal od okolitých kopcov a vracal sa do jerišských ulíc, nebol to nijaký vojnový pokrik. Keď sa sprievod skončil, vojská sa v tichosti vrátili do svojich stanov a truhla zmluvy bola zanesená na svoje miesto do svätostánku.

Strážcovia mesta s údivom a so znepokojením sledovali každý pohyb a hlásili to vrchnosti. Necháпали význam tohto počínania. Keď však videli, že mohutný zástup i kňazi s posvätnou archou obchádzajú ich mesto každý deň, ich kňazov a ľud zachvátila hrôza z tohto tajomného správania. Znova sa presviedčali o spoľahlivosti svojich mohutných opevnení a utvrdili sa v istote, že úspešne odolajú aj tomu najprudšiemu útoku. Mnohí to pokladali za smiešne, že by im tieto obchôdzky mohli nejako ublížiť. Iných tieto každodenné sprievody okolo ich mesta vylákali. Pripomenuli si, že kedysi sa pred týmto ľudom rozdelilo Červené more a podobne prešli aj cez Jordán. Aké ďalšie divy by mohol Boh pre vyvolený ľud vykonať?

Šesť dní obchádzali zástupy Izraelcov okolo tohto mesta. Nadišiel siedmy deň. Józua na úsvite zoradil Hospodinove vojská. Teraz dostali príkaz, aby Jericho obišli sedemkrát a aby za zvuku trúb spustili bojový pokrik, pretože Boh im dal toto mesto.

Mohutná armáda dôstojne prechádzala okolo hradieb tohto odsúdeného mesta. Ticho pokojného rána ozvučovalo len dunenie vojenských krokov i občasné zatrúbenie. Zdalo sa, že pevné kamenné hradby vydržia každý nápor. Strážnici na hradbách pozorovali sprievod a keď videli, že po prvej obchôdzke nasleduje druhá, tretia, štvrtá, piata i šiesta, ich obavy rástli. Aký účel sledujú tieto tajomné pochody? Čo sa bude diať? Nemuseli dlho čakať. Po siedmej ob-

chôdzke sa sprievod zastavil. Trúby, ktoré načas stíchli, sa zrazu tak rozozvučali, že sa otriasala aj zem. Pevné kamenné hradby s masívnymi vežami a baštami sa zachveli, vyvrátili sa zo základov a s rachotom sa rútili k zemi. Obyvateľov Jericha ochromila hrôza. Zástupy Izraelcov vošli do mesta a zmocnili sa ho.

Izraelci sa k víťazstvu nedostali vlastnou silou; mesto padlo len Božím zásahom. Ako prvotina plodín krajiny malo byť toto mesto so všetkým, čo bolo v ňom, zasvätené Bohu. Izraelci si mali vštepiť do pamäti, že pri dobýjaní Kanaánu si sami nič nevybojovali, ale že boli len nástrojom uskutočňovania Božej vôle; že z boja nechceli zbohatnúť, ani sa v ňom presláviť, ale že im šlo o slávu ich Kráľa, Hospodina. Skôr ako dobyli mesto, dostali rozkaz: *„Mesto nech prepadne hubiacej kliatbe, ono samo, i všetko, čo je v ňom., „Len sa chráňte toho, čo je pod kliatbou, aby ste sami neprepadli kliatbe... Tým by ste uvalili kliatbu na izraelský tábor a uvrhli by ste ho do nešťastia.,* [Józua 6,17.18](#).

[366]

Na všetkých obyvateľoch mesta, na všetkom živom, čo bolo v ňom, *„na mužoch i na ženách, na mladých i na starých, na dobytku, ovciach a osloch,* bola vykonaná kliatba mečom ([Józua 6,21](#)). Nažive zostala len verná Rachab so svojou rodinou, ako jej to vyzvedači sľúbili. Mesto zničil oheň. Vyhoreli jeho paláce a chrámy, nádherné budovy so všetkým prepychovým zariadením, s množstvom látok a drahocenných rúch. Čo nestrávil oheň, *„striebro a zlato i náčinie bronzové i železné,* ([Józua 6,19](#)), prišlo do svätostánku. Zlorečená bola ešte i pôda, na ktorej mesto stálo. Jericho už nikdy nemá byť postavené ako pevnosť. Kto by sa odvážil znova vystaviť hradby, ktoré zbúrala Božia moc, na toho mali dopadnúť Božie súdy. Józua pred celým Izraelom oznámil: *„Nech je prekliaty pred Hospodinom, kto by sa dal do stavby Jericha. Za cenu prvorodeného nech kladie jeho základy a za cenu svojho najmladšieho nech stavia jeho brány.,* [Józua 6,26](#).

Úplným vyhubením obyvateľov Jericha sa len splnil príkaz, ktorý Mojžiš dal Izraelcom a ktorý sa týkal obyvateľov Kanaánu: *„Keď ti ich Hospodin, tvoj Boh vydá a porazíš ich, musíš ich podrobiť hubiacej kliatbe.,* [5. Mojžišova 7,2](#). *„Z miest týchto národov, ktoré ti dáva Hospodin, tvoj Boh... nenechaj nažive nič, čo dýcha.,* [5. Mojžišova 20,16](#). Mnohí tieto rozkazy pokladajú za nezlučiteľné s duchom lásky a milosrdenstva, ktorý vane z iných biblických

výrokov; pravdou však je, že ich diktovala večná Múdrost' a Spravodlivosť. Izraelci mali z Božej vôle bývať v Kanaáne, aby boli národom s takou vládou, ktorá by predstavovala Božie kráľovstvo na zemi. Izraelci nemali byť jedinými vlastníkmi duchovnej pravdy; jej zásady mali rozšíriť do celého sveta. Kanaánci sa stali otrokmi najohavnejšieho a najzvrhlejšieho pohanstva a túto krajinu bolo treba očistiť a zbaviť všetkého, čo by mohlo mariť zábery Božej milosti.

[367] Obyvatelia Kanaánu mali dosť príležitostí na pokánie. Už pred štyridsiatimi rokmi počuli o dôkazoch zvrchovanej moci izraelského Boha pri prechode vyvoleného národa cez Červené more, ako aj v ranách, ktoré dopadli na Egypt. Najnovšie porážky kráľa midjánskeho, gileádskeho a bášanského boli ďalším dôkazom, že Hospodin prevyšuje všetkých bohov. Božia trvalá svätosť i stály odpor voči hriechu sa prejavili aj v súdoch, ktorými Boh trestal Izraelcov za ich účasť na ohavných obradoch pri uctievaní Baál-Peóra. O všetkom tom obyvatelia Jericha dobre vedeli a bolo mnoho aj takých, čo podobne ako Rachab verili, že Hospodin, Boh Izraela, je Bohom na nebi i na zemi, ale nechceli ho poslúchať. Tak ako predpotopní ľudia, aj Kanaánci žili len preto, aby sa rúhali nebu a znesväcovali zem. Láska a spravodlivosť vyžadovali rýchle odstránenie týchto nepriateľov ľudstva a vzbúrencov proti Bohu.

Ako ľahko si nebeské vojsko poradilo s múrami Jericha, tohto pyšného mesta, ktoré pred štyridsiatimi rokmi svojím mohutným opevnením ohromilo maloverných vyzvedačov! Boh Izraela povedal: „*Dávam ti do rúk Jericho.*“, Proti tomuto slovu nijaká ľudská sila nič nezmože.

„*Vierou padli múry Jericha.*“, [Židom 11,30](#). Knieža Hospodinovho vojska sa stýkal len s Józouom. Keďže sa teda okrem neho nezjavil nikomu inému z tohto ľudu, Izraelci sa mohli rozhodnúť, či Józuovým slovám uveria, alebo budú o nich pochybovať, či rozkazy, ktoré im v Hospodinovom mene oznámil, uposlúchnu, alebo Józuovo splnomocnenie odmietnu. Izraelci nevideli zástupy anjelov, ktoré ich pod vedením Božieho Syna sprevádzali. Každodenné obchôdzky okolo mestských hradieb za zvuku trúb z baraních rohov mohli pokladať za nerozvážne a smiešne. Ako to malo rozvrátiť tak mocné opevnenia?! Zmyslom tohto dlhého obradu pred pádom hradieb bolo prehĺbenie viery Izraelcov. Mali si natrvalo zapamä-

tat', že nie svojou ľudskou silou či múdrosťou niečo dokážu, ale jedine vierou v Boha-Spasiteľa. Mali si teda zvyknúť bezvýhradne sa spoliehať na svojho nebeského Vodcu.

Boh je ochotný vykonať veľké veci prostredníctvom tých, čo mu dôverujú. Slabosť mnohých kazateľov spočíva v tom, že sa príliš spoliehajú na vlastnú múdrosť a Pánovi nedávajú príležitosť, aby v ich vlastnom záujme prejavil svoju moc. Boh pomáha svojim veriacim deťom v každej tiesni, ak sa naňho bezvýhradne spoľahnú a ak ho poslúchajú.

Józua sa krátko po páde Jericha rozhodol napadnúť malé mesto Aj, ležiace v kopcovitom kraji západne od jordánskeho údolia. Vyzvedači, ktorých tam vodca poslal, doniesli správu, že tam žije len málo obyvateľov a dobyť ho môže malý počet vojakov.

Izraelcom po toľkých Božích víťazstvách vzrástlo sebavedomie. Boží prísluš, že dostanú kanaánsku krajinu, natoľko umocnil ich sebaistotu, že pozabudli na Božiu pomoc ako jedinú záruku ich úspechu. Ba sám Józua prichystal plán na dobytie mesta Aj bez toho, aby sa radil s Bohom.

Izraelci začali sebaisto preceňovať vlastnú silu a pohrdavo hľadieť na nepriateľov. Nazdávali sa, že na dobytie mesta im postačí tritisíc mužov. Vojaci šli bojovať bez toho, aby sa ubezpečili, že Hospodin je s nimi. Pred bránou mesta však narazili na tvrdý odpor. Nepriateľ mal veľké množstvo dokonale pripravených bojovníkov. Izraelci sa v panickom strachu po strmom svahu zmätene rozprchli. Kanaánci ich začali prenasledovať; „*prenasledovali ich od brány... a na svahu ich pobili*„. Aj keď straty neboli veľké, padlo len tridsať šesť mužov, porážka zapôsobila na všetkých veľmi sklúčujúco. „*Vtedy zmalomyselnelo srdce ľudu a bolo ako voda*„, [Józua 7,5](#). Izraelci tu prvýkrát narazili na Kanaáncov v otvorenom boji. Ak ich teda na útek zahnali obrancovia takého malého mesta, ako môžu dopadnúť ďalšie, oveľa väčšie boje. Józua pokladal tento nezdar za prejav Božej nepriazne a v zlej predtuche „*roztrhol si rúcho a padol na tvár na zem pred truhlou Hospodinovou a ležal až do večera, on i starší Izraela, a sypali si prach na hlavu*„, [Józua 7,6](#).

Józua povedal: „*Ach, Hospodine, Pane, prečo si previedol tento ľud cez Jordán? Aby si nás vydal do rúk Amorejcov na vyhubenie... Pane, čo mám povedať, keďže Izrael zutekal pred svojimi nepriateľmi? Keď to počujú Kanaánci a ostatní obyvatelia kra-*

jiny, obkľúčia nás a vyhladia naše meno zo zeme. Čo urobíš pre svoje veľké meno?., Józua 7,7-9. Hospodin povedal Józuovi: „*Vstaň! Prečo ležíš na tvári? Izrael sa prehrešil, prestúpil zmluvu, ktorú som mu dal ako príkaz., Józua 7,10.11.* Nadišiel čas rýchlo a rázne konať, nie zúfalo bedákať. V tábore sa tajne páchali neprávosti, ktoré bolo treba vypátrať a odstrániť, aby sa Boží ľud mohol znova tešiť z Božej prítomnosti a z jeho požehnania. „*Nebudem už viac s vami, ak nevykynožíte zo svojho stredy, čo je pod kľiatbou., Józua 7,12.*

Jeden z tých, čo mali uskutočniť Boží súd, nedbal na Boží príkaz. Za vinu hriešnika sa mal teraz zodpovedať celý národ: „*Vzali dokonca z toho, čo je pod kľiatbou, kradli z toho, zatajili to., Józua 7,11.* Józua dostal pokyn, ako má vinníka vypátrať a potrestať. Vinníka nevypátrajú priamo, ale lósom a pátranie potrvá určitý čas, aby zodpovednosť za hriechy spáchané medzi nimi pocítil všetok ľud a aby si všetci skúmali svedomie a pokorili sa pred Bohom.

[369]

Zavčas rána zvolal Józua všetok ľud podľa kmeňov a začal sa vážny a dojímavý obrad. Zistovanie viny sa dialo postupne a jeho výsledok sa stále viac blížil. Najprv sa zistil kmeň, potom čel'ad', potom rodina a nakoniec Boží prst označil za vinníka Achána, syna Karmiho z kmeňa Júdovho. On bol príčinou toľkého zármutku medzi Izraelcami.

V snahe zistiť zjavnosť viny a predísť možným výčitkám, že nespravodlivo odsúdil nevinného, Józua zaprisahal Achána, aby povedal pravdu. Zlodej svoj zločin v plnom rozsahu priznal: „*Skutočne, ja som sa prehrešil proti Hospodinovi, Bohu Izraela... Videl som medzi korist'ou pekný babylonský plášť a dvesto šekelov striebra a jeden zlatý prút, vážiaci päť desiat šekelov; zažiadalo sa mi toho a vzal som si to. Hl'a, je to skryté v zemi v mojom stane., Józua 7,20.21.* Józua hneď poslal do jeho stanu poslov, ktorí na udanom mieste odhrnuli hlinu a „*bolo to skryté v jeho stane a striebro bolo naspodku. I vzali zo stanu, doniesli Józuovi... a vysypali to pred Hospodinom., Józua 7,22.*

Bezodkladne bol vynesený rozsudok a hneď bol aj vykonaný. Józua povedal: „*Prečo si nás uvrhol do nešťastia? Nech Hospodin uvrhne dnes teba do nešťastia!., Józua 7,25.* Keďže za Achánov hriech bol pred Bohom zodpovedný všetok ľud a všetok ľud pocítil aj jeho následky, musel sa všetok ľud prostredníctvom svojich

zástupcov zúčastniť potrestania hriechu. „*Celý Izrael ho zahádzať kamením.*„, [Józua 7,25](#).

Potom naňho navršili veľkú hromadu kamenia na svedectvo o hriechu a o treste zaň. „*Preto sa menuje to miesto údolím Áchor (Údolie záhuby).*„, [Józua 7,26](#). Kronikár o tom napísal: „*Achán, ktorý do nešťastia priviedol Izraela.*„, [1. Paralipomenon 2,7](#).

Achán zhrešil proti výslovnej a vážnej výstrahe a proti najvýraznejšiemu prejavu Božej moci. Celý Izrael počul: „*Len sa chráňte toho, čo je pod kliatbou, aby ste sami neprepadli kliatbe.*„, [Józua 6,18](#). Izraelci dostali tento výstražný príkaz hneď po zázračnom prechode cez Jordán, potom, čo prijali znamenie obriezky ako uznanie Božej zmluvy, po obnovení slávnosti Veľkej noci a po zjavení anjela zmluvy, kniežat' a Hospodinovho vojska. Neskôr padlo Jericho na dôkaz, že každý priestupník Božieho zákona určite zahynie. Závažnosť rozkazu, aby sa Izraelci na nič z koristi neulakomili, vlastne len zvýraznila zjavnú skutočnosť, že víťazstvo nad Jerichom zabezpečila ľudu len Božia moc, nie ich vlastná sila. Boh porazil toto mesto mocou svojho slova. Šlo o Božie víťazstvo, a preto malo byť mesto zasvätené Bohu so všetkým, čo bolo v ňom.

Z celého Izraela sa našiel len jediný muž, ktorý sa v slávnej chvíli víťazstva a súdu odvážil prestúpiť Boží zákaz. Achána okamžite zlákal skvostné babylonské rúcho. Ešte krátko pred smrťou povedal, že šlo o „*pekný babylonský plášť*„. Jeden spáchaný hriech viedol k druhému hriechu: Achán ukradol zlato a striebro, ktoré bolo určené do Pánovej pokladnice. Tým olúpil Hospodina o prvé plody kanaánskej krajiny.

Príčinou Achánovho smrteľného hriechu bola žiadostivosť. Hriech žiadostivosti je jedným z najrozšírejších hriechov, a pritom sa pokladá za jedno z najľahších prestúpení. Kým iné hriechy sa zverejňujú a trescú, prestúpenie desiateho prikázania sa zvykne len pokarhať. Achánov prípad je však poučením, o aký veľký hriech ide a aké hrozné má následky.

Zlo žiadostivosti sa vyvíja pozvoľna. Achán túžil po majetku a túžba ho natoľko ovládla, že jej pút sa nevedel zbaviť. Predstava, že jeho zlý skutok môže priviesť Izraelcov do nešťastia, by ho určite zhrozila, ale zmysly mal hriechom tak otupené, že vo chvíli pokušenia ľahko podľahol.

[370]

Navzdory rovnako vážnym a výslovným výstrahám sa podobné hriechy páchajú stále. Ani my nemáme pestovať žiadostivosť, aká ovládla Achána, ktorý si vzal časť jeriškejskej koristi. Boh pokladá žiadostivosť za modlárstvo. Varuje nás: „*Nemôžete slúžiť aj Bohu aj mamone.*“, [Matúš 6,24](#). „*Dajte si pozor a chráňte sa všetkej chamtivosti!*“, [Lukáš 12,15](#). Vieme, aký hrozný trest stihol Achána, Judáša, Ananiáša a Zafíru. Vieme aj to, ako už pred nimi skončil Lucifer, „*Svetlonos*“, čo v túžbe po najvyššom postavení navždy stratil nebeskú slávu a blaženosť. No napriek všetkým týmto výstrahám sa však žiadostivosť ďalej rozmáha.

Všade vidíme jej klzkú stopu. Znepokojuje a rozvracia rodiny, roznečuje závisť a nenávisť chudobných voči bohatým a bohatých zvädza k útlaku chudobných. Toto zlo nachádzame nielen vo svete, ale aj v cirkvi. Pričasto v nej narážame na sebeckosť, lakomstvo, vystatovačnosť a okrádanie Boha o desiatky a dary a pričasto sa aj v nej zanedbáva dobročinnosť! Medzi členmi cirkvi je mnoho achánov s dobrým postavením, ktorí si vedia presne plniť svoje povinnosti. Mnohí chodia vzorne do kostola a pristupujú k Pánovmu stolu, ale v ich majetku býva neraz mnohé, čo nadobudli neprávom a čo Boh odsudzuje. Mnohí vedia pre jeden „*pekný babylonský plášť*“, obetovať čistotu svedomia i svoju nádej na večný život. Mnohí vedia za „*mešec strieborných šekelov*“, predat svoju česť i svoje cenné schopnosti. Prehlušuje sa krik chudobných a trpiacich a zabraňuje sa šíreniu svetla. Také správanie zneuctieva kresťanstvo, stáva sa terčom posmechu neveriaceho sveta. Lakomí kresťania však aj napriek tomu ďalej hromadia pozemské poklady. Hospodin hovorí: „*Či smie podvádzať človek Boha?*“,

[371]

Achánov hriech ublížil celému národu. Celý zbor Božieho ľudu prichádza o Božiu priazeň pre hriech jediného človeka, kým sa prestúpenie nenájde a nenapraví. Cirkev sa musí viac obávať vplyvu nedôsledných Kristových vyznávačov než vplyvu zjavných protivníkov, nevercov a rúhačov. Tí poškodzujú Boží ľud a pripravujú ho o Božie požehnanie.

Ak sa cirkev ocitne v ťažkostiach, ak duchovne chradne a ak chladne horlivosť jej členov, z čoho sa tešia Boží nepriatelia, členovia nesmú nad týmto žalostným stavom len zalamovať rukami a zbožne vzdychať, ale zistiť, či medzi nimi nie je nejaký achán.

Každý si musí v pokore skúmať svedomie a hľadať tajné hriechy, ktoré cirkev pripravujú o Božiu prítomnosť.

Achán sa priznal k svojmu hriechu. To mu však už nepomohlo, lebo hriech vyznával príliš neskoro. Videl, ako sa izraelské vojsko vracia od mesta Aj porazené a skl'účené; no k hriechu sa dobrovoľne nepriznal. Videl, ako Józua a starší Izraelci v hlbokom žiali padli na zem. Keby bol vtedy vyznal svoj hriech, mohol dokázať, že hriech naozaj ľutuje; no Achán stále mlčal. Vypočul si oznam, že bol spáchaný ťažký hriech, ba počul aj to, o aký hriech ide. Potom sa začalo vyšetovanie. Keď videl, že za vinníka je označený jeho kmeň, potom jeho čel'ad' a nakoniec jeho rodina, od strachu sa celý chvel. Stále sa však nepriznával, kým Boží prst neukázal naňho. K hriechu sa priznal len vtedy, keď ho už ďalej nemohol tajiť. Ako často ľudia podobne odkladajú priznanie! Je veľký rozdiel priznať sa k niečomu, čo nám bolo dokázané a vyznať hriechy, o ktorých vieme len my sami a Boh. Achán by sa nebol priznal, keby sa nebol utešoval nádejou, že svojím priznaním odvráti následky krádeže. Jeho priznanie však len potvrdilo spravodlivosť trestu. Neprejavil skutočnú ľútosť, nekajal sa, nezoškľivil si zlo a nestál o zmenu.

Podobne budú svoje viny priznávať hriešnici, keď budú stáť pred Božím súdom, kde každý hriech bude rozhodovať o večnom živote alebo o večnej smrti. Následky, ktoré bude musieť znášať každý sám, prinúti každého hriešnika priznať všetky viny. Strašný pocit z odsúdenia a desivé očakávanie súdu prinúti človeka k priznaniu. Také priznanie človeka už nemôže spasiť.

Kým ľudia môžu svoje priestupky pred blíznymi skryť, cítia sa byť bezpeční ako Achán a navrávajú si, že Boh nebude spáchané neprávosti tak prísne trestať. Ich hriechy ich však dostihnú v onen deň, keď už bude príliš neskoro a nebude ich môcť očistiť nijaká obeť. Keď sa otvoria nebeské knihy, Sudca neobviní hriešnika slovami, ale uprie naňho jediný prenikavý a usvedčujúci pohľad, a v pamäti hriešnika sa vybaví každý skutok a každý čin jeho života. Hriešnik nebude vyhl'adávaný od kmeňa po rodinu ako za čias Józuaových, ale vlastnými ústami prizná svoju hanbu. Hriechy, ktoré pred ostatnými utajil, budú potom oznámené celému svetu.

46. kapitola — Požehnanie a zlorečenia

Len čo Józua vykonal rozsudok nad Achánom, dostal rozkaz, aby všetkých bojovníkov viedol znova proti mestu Aj. Boh pomáhal svojmu ľudu a Izraelci mesto čoskoro dobyli.

Vojenské ťaženie sa potom zastavilo, aby sa celý Izrael mohol zúčastniť slávnostných bohoslužieb. Ľud už túžil, aby sa čím-skôr mohol usídlit' v Kanaáne. Izraelci dosiaľ nemali pre svoje rodiny ani domov ani pôdu. Ak chcú získať jedno i druhé, musia Kanaáncov vyhnat'. Teraz to však treba prerušiť a venovať sa niečomu oveľa dôležitejšiemu. Skôr než sa ujmú svojho pozemského dedičstva, musia obnoviť svoju zmluvu vernosti Bohu. V posledných Mojžišových pokynoch bol dvojitý príkaz, podľa ktorého sa mali všetky kmene zhromaždiť v Sícheme na vrchoch Ébal a Gerizim, a tam slávnostne uznať Boží zákon. Podľa týchto pokynov odišli všetci muži so „ženami i det'mi,, ba aj s „cudzincami, ktorí s nimi tiahli,, (Józua 8,25) z tábora v Gilgále cez územie svojich nepriateľov do síchemského údolia, ležiaceho takmer v strede krajiny. Kým zostávali Bohu verní, pod jeho ochranou boli bezpeční aj v obkľúčení neporazených nepriateľov. Podobne ako za čias Jáкова „strach pred Bohom zachvátil okolité miesta,, (1. Mojžišova 35,5) a nikto Izraelcov nenapadol.

Miesto, kde sa konala slávnostná bohoslužba, bolo posvätné a súviselo s ich otcami. Abrahám tam postavil svoj prvý oltár Hospodinovi v kanaánskej krajine. Tam táboril Abrahám i Jákob. Jákob tam kúpil aj pozemok, do ktorého sa malo pochovať Jozefovo telo. Bola tam aj studňa, ktorú vykopal Jákob, i dub, pod ktorým zahrabal modly svojej rodiny.

Šlo o jedno z najkrajších miest a bolo vhodným dejiskom tej veľkolepej a dojímavej scény, ktorá sa tu mala odohrať. Nádherné údolie plné zelených lánov a olivových hájov zavlažovaných vodou zo živých prameňov a ozdobených pol'nými kvetinami sa rozkladalo medzi vyprahnutými kopcami. Oproti údoliu sú vrchy Ébal a Gerizim, ktoré sa takmer dotýkajú a ktorých úpätia tvoria akúsi pri-

rodzenú kazateľnicu. Každé slovo z jedného vrchu zreteľne počuť na druhom. Svahy oboch týchto vrchov vytvárajú priestor pre veľké zhromaždenie ľudu. Podľa Mojžišových pokynov bol na vrchu Ébal pomník postavený z veľkých kameňov. Do týchto maltou obhodených kameňov bol vyrytý zákon. Bolo na ňom napísané nielen sínajské Desatoro podľa vzoru na kamenných doskách, ale aj zákon, ktorý dostal Mojžiš a zapísal do knihy. Vedľa tohto pomníka stál oltár z neotesaných kameňov, na ktorom sa obetovalo Hospodinovi. Skutočnosť, že oltár bol postavený práve na vrchu Ébal, ktorý stihla kliatba, mal svoj význam. Pripomínal, že ak Izrael prestúpi Boží zákon, podnieti spravodlivý Boží hnev, za čo ho bez Kristovej zmiernej obete, symbolizovanej obetným oltárom, stihnú rany.

[374]

Na vrchu Gerizim sa postavili príslušníci šiestich kmeňov, pochádzajúci z Ley a z Ráchely. Príslušníci kmeňov, pochádzajúcich z dievok, spolu s potomkami Rúbenovými a Zebulónovými, vystúpili na vrch Ébal. Kňazi s truhlou zmluvy zaujali miesto v údolí medzi oboma vrchmi. Pri zvuku trúb zhromaždenie zmĺklo a v hlbokom tichu Józua pri truhle zmluvy zoznámil celé toto mohutné zhromaždenie s požehnaniami, ktoré ich očakávajú, ak budú poslušne zachovávať Boží zákon. Všetky kmene na vrchu Gerizim odpovedali hlasitým „*amen*„. Potom ich Józua oboznámil so zlorečenstvami, na čo príslušníci kmeňov na vrchu Ébal vyslovili tiež svoj súhlas. Z mnohotisícového zástupu zaznela akoby jediným hlasom slávna odpoveď. Potom Józua prečítal Boží zákon spolu s predpismi a ustanoveniami, ktoré im zanechal Mojžiš.

Izrael počul zákon priamo z Božích úst zo Sínaja. Posvätné predpisy zákona, napísané Božou rukou, boli stále uložené v truhle. Teraz boli znova napísané tam, kde si ich mohol každý prečítať. Všetci mali možnosť zoznámiť sa s podmienkami zmluvy, podľa ktorých sa stávajú vlastníkami Kanaánu. Všetci mali potvrdiť, že podmienky zmluvy prijímajú a súhlasia s tým, že ak ich budú zachovávať, dostanú požehnanie, no ak nebudú o ne dbať, zahynú. Zákon bol napísaný nielen na kameňoch pomníka, ale celému zhromaždeniu ho ešte prečítal sám Józua. Pred niekoľkými týždňami dal Mojžiš ľudu druhý záznam zákona (Deuteronomium) a Józua ho teraz prečítal znova. Józua čítal znenie zákona nielen pred izraelskými mužmi, ale aj pred „*ženami a deťmi*„. [Józua 8,35](#). Bolo treba, aby aj ženy a deti poznali svoje povinnosti a plnili ich. Hospodin dal Izraelcom

príkaz, ktorý sa týkal jeho prikázaní: „Vložte si tieto moje slová do svojho srdca a do duše a priviažte si ich ako znamenia na svoje ruky; a budete ich mať ako pásku na čele medzi svojimi očami. Poučte o nich svoje deti..., aby sa rozhojnili vaše dni i dni vašich synov v krajine, ktorú Hospodin prísahou zasl'úbil dat' vašim otcom, pokiaľ sú nebesá nad zemou...“, [5. Mojžišova 11,18-21](#).

[375]

Mojžiš nariadil kňazom, aby každého siedmeho roku celému zhromaždeniu prečítali celý zákon: „Mojžiš im prikázal: Na konci každého siedmeho roku, v čase určenom na odpustenie dlhov, na sviatok stánkov, keď celý Izrael sa príde ukázať pred Hospodinom, tvojím Bohom, na miesto, ktoré si on vyvolí, budeš nahlas predčítovať tento zákon pred celým Izraelom. Zhromaždi ľud, mužov, ženy, deti i cudzincov, ktorí bývajú v tvojich osadách; nech počúvajú a učia sa báť Hospodina, vášho Boha, a nech sa usilujú plniť všetky slová tohto zákona. Aj ich synovia, ktorí ho ešte neznajú, nech ho počujú a učia sa báť Hospodina, vášho Boha, po všetky dni, kým budete žiť v krajine, ktorú sa chystáte zaujať, keď prejdete cez Jordán...“, [5. Mojžišova 31,10-13](#).

Satan sa ustavične snaží prekrútiť Božie slovo, aby človekovi zatemnil myseľ a zvedol ho do hriechu. Preto Hospodin oznamuje svoje požiadavky tak presne a jasne, aby sa nikto nemohol zmýliť. Hospodin chce ľudí privádzať pod svoju ochranu, aby satan nemohol voči nim uplatniť svoju moc a aby ich nemohol oklamať. Boh je tak blahosklonný, že svoj zákon oznamuje ľud'om vlastným hlasom a svoje príkazy píše vlastnou rukou ako živé slová. Tieto požehnané, životodarné a pravdou preniknuté slová sú určené človekovi ako dokonalá smernica života. Keďže satan sa ustavične snaží ovládnuť ľudský rozum a city človeka odvrátiť od Hospodinových zasl'úbení a požiadaviek, vyžaduje sa väčšia usilovnosť, aby sa upevnili v mysli a vštepili do srdca.

Učítelia cirkvi by mali oveľa pozornejšie vykladať ľud'om udalosti a poučenia z biblických dejín spolu s Pánovými výstrahami a požiadavkami. Mali by ich predniesť zrozumiteľne a primerane aj chápaniu detí. Kazatelia Božieho slova i rodičia by mali dbať o to, aby mládež čítala Písmo sväté a učila sa z neho.

Rodičia by mali upozorňovať svoje deti na poučenia zaznamenané na posvätných stránkach Biblie. Ak však chcú, aby ich synov a dcéry upútalo Božie slovo, musia sa oň zaujímať sami. Mali by po-

znat' učenie Písma a mali by o ňom rozprávať podľa príkazu, ktorý dal Boh Izraelcom. „... *keď budeš sedieť vo svojom dome i keď pôjdeš cestou, keď budeš líhať i keď budeš vstávať*“, 5. Mojžišova 11,19. Kto chce, aby jeho deti milovali a ctili Boha, musí svedčiť o Božej láske podľa zjavenia v Písme i v diele stvorenia.

Každá kapitola i verš Písma je výrazom spoločenstva Boha s človekom. Predpisy Písma by sme si mali *„priviazať ako znamenie na svoje ruky*“, a *„ako pásku na čelo*“, Ak sa Boží ľud zachová podľa tejto rady a Božie predpisy sa bude nielen učiť, ale podľa nich bude aj žiť, povedú ho ako posvätný oblak vo dne a ohnivý stĺp v noci, ktorý viedol Izraelcov.

47. kapitola — Zmluva s Gibeóncami

Izraelci sa zo Síchemu vrátili do svojho tábora v Gilgále. O niekoľko dní ich tam navštívili zvláštni poslovovia, ktorí chceli s nimi uzavrieť zmluvu. Tvrdili, že sú z ďalekej krajiny. Ich vzhľad by tomu aj nasvedčoval. Mali na sebe staré, ošúchané šaty a na nohách zodrané sandále; zásoby potravín mali potuchnuté a kožené mechy na víno boli už tiež poškodené a akoby len cestou narýchlo zaplátané.

Poslovovia tvrdili, že vo svojom vzdialenom domove – údajne za hranicami Palestíny – ich krajanovia počuli o divoch, ktoré Boh urobil pre svoj národ, a preto ich poslali, aby s Izraelcami uzavreli zmluvu. Izraelci boli výslovne varovaní, aby s kanaánskymi modlármí neuzatvárali nijaké spoločenstvá, a ich vodcovia začali cudzincov podozrievať, či hovoria pravdu. *„Azda bývate medzi nami?“,* Keď sa ich potom Józua priamo spýtal: *„Kto ste a odkiaľ prichádzate?“,* zopakovali predošlé tvrdenie a na dôkaz pravdivosti svojich slov dodali: *„Toto je náš chlieb; teplý sme si ho vzali z domu na cestu, keď sme sa vybrali k vám; a teraz, hľa, zoschnul a rozdrvil sa. Toto sú naše kožené mechy na víno, boli nové, keď sme ich naplňali; hľa, sú potrhané, naše šaty a obuv sú zodraté od veľmi dlhej cesty.“*, [Józua 9,7.8.11-13](#).

Izraelcov toto tvrdenie uspokojilo, no *„Hospodina sa nepýtali.“*, *„Józua doprial im pokoja a uzavrel s nimi zmluvu, že ich nechá nažive; a predstavení zboru na to dali prísahu.“*, [Józua 9,14.15](#). Tým bola zmluva uzavretá. O tri dni neskôr bola už mienka iná. Izraelci *„počuli, že tamtí sú zblízka a bývajú medzi nimi.“*, [Józua 9,16](#). Gibeónci sa totiž v snahe zachrániť si život uchýlili k podvodu, lebo vedeli, že pred Izraelcami by sa neubránili.

Izraelci boli veľmi roztrpčení, keď poznali, že sa stali obeťou podvodu. Toto roztrpčenie ešte zosilnelo, keď po trojdňovom pochode dorazili k mestám Gibeóncov, ktoré sa nachádzali takmer uprostred krajiny. *„Celý zbor reptal proti predstaveným.“*, Tí však odmietli zmluvu zrušiť, aj keď bola uzavretá ľstivo a podvodne, lebo *„prisahali na Hospodina, Boha Izraela.“* Preto ich Izraelci

„nepobili,„ [Józua 9,18](#). Gibeónci sa zaviazali, že sa zrieknu modloslužby a budú uctievať Hospodina. V takom prípade ušetrenie ich životov nebolo porušením Božieho príkazu, podľa ktorého mali byť kanaánski modlári pobití. Svojou prísahou sa teda Izraelci nezaviazali, že spáchajú hriech. Napriek tomu, že prísaha bola vylákaná podvodne, nesmela byť porušená. Ak z daného záväzného slova nevyplýva povinnosť spáchať zlý skutok, potom ho treba pokladať za sväté. Prísahu ani sľub nemožno zrušiť a nijaké obhajovanie vlastného záujmu či pomsta alebo sebecký záujem nemôžu nikoho zbaviť povinnosti dané slovo dodržať. *„Klamné pery sú ohavnosťou Hospodinovi,„* [Príslovia 12,22](#). Ved’ *„kto smie vstúpiť na vrch Hospodinov? A kto sa postaví na jeho svätom mieste?„*, *„Kto svoju prísahu nemení, i keď má z toho škodu,„* [Žalm 24,3; 15,4](#).

[377]

Gibeónci zostali teda nažive; stali sa sluhami svätyne a smeli vykonávať všetky domáce práce. *„Józua ich toho dňa urobil drevorubačmi a nosičmi vody pre zbor a pre oltár Hospodinov,„* [Józua 9,27](#). Gibeónci vďačne prijali tieto podmienky, lebo si uvedomovali, že sa dopustili podvodu. Boli št’astní, lebo záchrana života im bola nadovšetko. Józuovi povedali: *„Teraz sme v tvojej moci; čo uznáš za dobré a správne urobiť s nami, urob!„*, [Józua 9,25](#). Ich potomci slúžili po celé stáročia pri svätostánku.

Na území Gibeóncov boli štyri mestá. Nemali kráľa, ale spravovali ich starší predstavitelia ľudu alebo správna rada. Najvýznamnejším mestom bol Gibeón, *„bolo veľkým mestom, akoby jedným z kráľovských miest... a všetci jeho mužovia boli hrdinami,„* [Józua 10,2](#). Skutočnosť, že sa obyvatelia tohto mesta v záujme záchrany života uchýlili k takému pokorujúcemu kroku, je pádnym dôkazom hrôzy, akú Izraelci naháňali obyvateľom Kanaánu.

Keby boli Gibeónci vyjednávali s Izraelcami čestne, ich údel nemusel byť tak ponižujúci. Ochota uctievať Hospodina im síce život zachránila, ale svojím podvodom upadli do hanby a poroby. Božia prozreteľnosť pamätala na to, aby všetci, čo sa zrieknu pohanstva a spoja sa s Izraelom, mali podiel na požehnaní zmluvy. Zmieňujú sa o nich slová: *„Cudzinec, ktorý sa zdržuje u vás,„* Až na málo výnimiek smeli sa tešiť z rovnakej Božej priazne a mali mať tie isté výsady ako Izrael. Hospodinov príkaz znel: *„Ak sa vo vašej krajine pri tebe zdržuje cudzinec, neutláčaj ho. Cudzinec, ktorý sa zdržuje u vás, nech vám je ako domorodec. Miluj ho ako seba samého,„*

3. Mojžišova 19,33.34. Príkaz o slávení Veľkej noci a o obetovaní znel: *„Rovnaké ustanovenie nech je v zbore pre vás i pre cudzinca, ktorý sa zdržuje medzi vami... ako pre vás, tak aj pre cudzinca pred Hospodinom.,, 4. Mojžišova 15,15.*

[378] Takéto požehnanie mohli získať aj Gibeónci, keby sa neboli uchýlili k podvodu. Preto však museli títo občania „*kráľovského mesta,*“, ktorého „*všetci jeho mužovia boli hrdinami,*“, žiť v ponížení a aj v ďalších pokoleniach slúžiť ako drevorubači a nosiči vody. V chudobnom rúchu sa dopustili podvodu, chudobné rúcho im zostalo ako znamenie trvalého otroctva. Ich služobnícke postavenie bude navždy dôkazom, ako Boh nenávidí faloš.

Keď Izraelci ovládli Gibeóncov, vyľakali ostatných kanaánskych kráľov. Tí bezodkladne urobili opatrenia ako odvetu tým, čo s votrelcami uzavreli prímerie. Proti Gibeóncom sa spojilo päť kanaánskych kráľov pod vedením jeruzalemského kráľa Adonícedeka. Keď že Gibeónci neboli na obranu pripravení, poslali Józuovi do Gilgálu posolstvo: *„Neodtiaň ruku od svojich služobníkov, rýchlo vystúp k nám, zachráň nás a pomôž nám, lebo proti nám sa zoskupili všetci amorejskí králi, ktorí bývajú na pohorí.,, Józua 10,6.* Nebezpečenstvo teraz hrozilo nielen Gibeóncom, ale aj Izraelcom. Ak Izraelci mali dobyť celú kanaánsku krajinu, toto mesto nesmelo padnúť, pretože z neho vychádzali cesty do strednej a južnej Palestíny.

Józua sa urýchlene vypravil na pomoc Gibeónu. Obyvatelia tohto obľahnutého mesta sa obávali, že Józua pre podvod, ktorého sa dopustili, môže ich prosbu odmietnuť. Keď že sa však podrobili Izraelcom a prijali uctievanie Boha, Józua cítil povinnosť pomôcť im a ochrániť ich. Do tohto boja však už nechcel ísť bez Božej rady a Hospodin ho povzbudil. Božie posolstvo znelo: *„Neboj sa ich, lebo ja som ti ich vydal do rúk. Nikto z nich neobstojí pred tebou.,, „Józua vystúpil z Gilgálu a s ním všetok bojovný ľud i všetci udatní hrdinovia.,, Józua 10,8.7.*

Bojovníci pochodovali celú noc a na úsvite boli pred Gibeónom. Spojenecké kniežatá nestačili svoje vojská zoskupiť okolo mesta, keď Józua so svojimi bojovníkmi na nich zaútočil. Mnohé bojové útvary nepriateľ a utiekli pred Józouom cez vrchovitý priesmyk v Bét-Choróne. Z vrchov sa potom snažili zostúpiť príkrym svahom na opačnej strane. *„Hospodin dopustil, že padali na nich veľké kamene... Tých, čo pomreli od kameňov krupobitia, bolo viac ako*

tých, čo Izraelci pobili mečom., [Józua 10,11](#). Amorejci zmätene utekali v nádeji, že v hornatých pevnostiach nájdu útočisko. Józua sledoval ich útek z návršia, keď si práve uvedomil, že v ten deň by na víťazstvo potreboval dlhší čas. Ak by totiž svojich nepriateľov neporazil, znova by sa vzchopili a začali bojovať. Vtedy „hovoriť Józua s Hospodinom a zvolal v prítomnosti Izraela: *Slnko, zastav sa v Gibeóne, a mesiac v údolí Ajalón! A slnko sa zastavilo i mesiac ostal stát', kým sa národ nepomstil na svojich nepriateľoch... a slnko sa zastavilo uprostred neba a neponáhl'alo sa zapadnúť skoro celý deň.*“, [Józua 10,12.13](#). [379]

Božie zasl'úbenie, ktoré dostal Józua, sa naplnilo skôr, než sa zvečerilo. Všetky nepriateľské vojská padli Józuovi do rúk. Udalosti onoho dňa zostali nadhlo v pamäti Izraelcov. „*Nebolo viac takého dňa ani predtým, ani potom, keď Hospodin vypočul hlas človeka; lebo Hospodin bojoval za Izrael.*“, [Józua 10,14](#). „*Slnko a mesiac zostali vo svojom obydlí, miznú pri svetle tvojich šípov, pri bleskovom jase tvojho oštetu. Prchlivo kráčaš po zemi a v hneve šliapeš národy. Vyjdeš na pomoc svojmu ľudu.*“, [Habakuk 3,11.12](#).

Józua vyslovil prosbu pod vplyvom Božieho ducha, aby sa znovu osvedčila moc izraelského Boha. Vodcova žiadosť nebola teda nijakou opovážlivosťou, keď dostal zasl'úbenie, že nepriateľov Izraela Hospodin iste premôže. Józua však napriek tomu vynaložil všetko úsilie, ako keby úspešný výsledok boja mal závisieť len od izraelského vojska. Urobil všetko, čo bolo v ľudských silách, a plný dôvery v Boha prosil o jeho pomoc. Tajomstvo úspechu spočíva vo vzájomnej súčinnosti Božej moci s ľudským úsilím. Najlepšie výsledky dosahujú tí, čo sa vierou bezvýhradne opierajú o Všemohúceho. Ten, ktorý prikázal: „*Slnko, zastav sa v Gibeóne a mesiac v údolí Ajalón!*“, je ten istý, ktorý sa po dlhé hodiny modlil v prachu zeme v tábore pri Gilgále. Človek, ktorý sa modlí, je silný.

Tento veľký zázrak je dôkazom, že vo vesmíre vládne Stvoriteľ. Satan sa snaží zastrieť človekovi pôsobenie Božej moci v hmotnom svete; chce, aby človek nepoznal, že v pozadí všetkého diania stále pôsobí prvá veľká Príčina. Tento zázrak však vyvracia názory tých, čo prírodu vyvyšujú nad Boha prírody.

Prírodné živly – „*oheň a kamenec, sneh a hmla, víchor, čo vykonáva jeho slovo*“, ([Žalm 148,8](#)) – podliehajú Božej vôli, aby podľa nej mocne porážali Božích nepriateľov. Keď pohanskí Amorejci

chceli vzdorovať Božím zámerom, Boh zakročil a na nepriateľov Izraela metal „*vel'ké kamene*„. Písmo sväté hovorí o väčšej bitke, ktorá sa odohrá pred koncom sveta, keď Hospodin otvorí „*svoju zbrojnicu*„ a vyberie „*zbrane svojho hnevu*„. [Jeremiáš 50,25](#). Potom sa spýta: „*Či si už prenikol k zásobárňam snehu a videl si skladištia kamenca, ktorý som si nasporil pre časy súženia, pre deň boja a vojny?*„, [Job 38,22.23](#).

V knihe Zjavenie čítame o záhube, ktorá nastane, keď vyjde „*z chrámu od trónu... mocný hlas*„, a oznámi: „*Stalo sa!*„, „*Krúpy ťažké ako talenty*„, budú „*z neba*„, padat' „*na ľudí*„. [Zjavenie Jána 16,17.21](#).

Po víťazstve pri Bét-Choróne si Izraelci zakrátko podmanili celý južný Kanaán. *„Porazil Józua celú krajinu: pohorie i Negeb, Nížinu a svahy... A všetkých tých kráľov i s ich krajinami zaujal Józua naraz, lebo Hospodin, Boh Izraela, bojoval za Izrael. Potom sa vrátil Józua a celý Izrael s ním do tábora v Gilgále., Józua 10,40.42.43.*

Severné palestínske kmene, prestrašené úspechmi izraelského vojska, sa zjednotili proti Izraelcom a náčelníkom tohto spojenectva sa stal Jabín, kráľ Chacóra, územia ležiaceho západne od Merómskeho jazera. *„Tí vyšli s celými svojimi tábormi!., Armáda bola oveľa väčšia, než s akou sa Izraelci v Kanaáne stretli – „národ tak početný ako piesok na brehu morskom, s veľmi veľkým množstvom koní a vozov. Všetci títo králi sa spojili, prišli a utáborili sa pri vodách Merómskych, aby bojovali s Izraelom., Hospodin opäť povzbudil Józua: „Neboj sa ich, lebo zajtra o tomto čase dám všetkých ako pobitých pred Izrael., Józua 11,4-6.*

Ned'aleko Merómskych vôd napadol Józua tábor spojencov a ich vojská rozohnal. *„Hospodin dal ich Izraelcom do rúk, tí ich porazili a prenasledovali... a nenechali nikoho, kto by mohol ujsť., Józua 11,8.* Vozy a kone, pýchu Kanaáncov, si Izraelci nesmeli ponechať. Na Boží rozkaz bolo treba vozy spáliť a kone ochromiť, aby sa už v boji nedali použiť. Izraelci sa mali spoľahnúť len na *„Hospodina, Boha Izraela.,* a nie na vozy a kone.

Izraelské voje dobýjali jedno mesto za druhým. Spojeneckú pevnosť Chacór vypálili. Vojna trvala niekoľko rokov, no nakoniec sa vládcom Kanaánu stal Józua. *„Krajina mala pokoj od vojny., Józua 11,23.*

Aj keď moc Kanaáncov bola zlomená, celkom porazení ešte neboli. Úrodnú nížinu pozdĺž morského pobrežia ešte stále ovládali Filištínci; a severne od nich bývali Sidónci, ktorí vládli aj v Libanone. Nepriatelia Izraela ovládali aj južnú oblasť Kanaánu pri egyptských hraniciach.

[381]

Józua však už vo vojne nepokračoval. Skôr však, ako sa zriekne velenia a prestane byť vodcom Izraelcov, musí splniť inú dôležitú úlohu. Celú krajinu, územie obsadené i dosiaľ neovládané, bolo treba rozdeliť medzi jednotlivé kmene. Povinnosťou každého kmeňa bude čím skôr si obsadiť určené dedičstvo. Ak ľud zostane Bohu verný, Hospodin vyženie nepriateľov z krajiny. Ak Izraelci budú verne zachovávať Božiu zmluvu, podľa Božieho prísľubu dostanú ešte viac územia.

Krajinu mal rozdeliť Józua a Eleázar, najvyšší kňaz a náčelník kmeňov. Dedičné vlastníctvo jednotlivých kmeňov sa určilo losovaním. Hranice územia jednotlivých kmeňov po dobytí Kanaánu vopred určil Mojžiš, keď z každého kmeňa vybral jedno knieža, ktoré malo na rozdelenie dohliadať. Do losovania nebol zahrnutý kmeň Lévijcov, lebo mu bola zverená služba v svätostánku; no predsa len dostal štyridsať osem miest v rôznych častiach krajiny na bývanie.

Ešte pred začiatkom rozdeľovania krajiny vystúpil Káleb v sprievode náčelníkov svojho kmeňa so zvláštnou prosbou. Káleb bol teraz okrem Józua najstarším Izraelcom; len oni dvaja z dvanástich vyzvedačov priniesli svojho času dobré správy zo zasl'úbenej krajiny a povzbudzovali ľud, aby sa rozhodol vyjsť a v Božom mene sa jej zmocniť. Káleb teraz pripomenul Józuovi prísľub, ktorý vtedy dostal ako odmenu za svoju vernosť: *„Zem, po ktorej kráčala tvoja noha, bude tebe i tvojim synom naveky dedičným vlastníctvom, lebo si sa celkom pridržal Hospodina, svojho Boha.“*, Józua 14,9. Za dedičné vlastníctvo si žiadal Chebrón. V tomto kraji pred dávnymi vekmi býval Abrahám, Izák a Jákob a v machpelskej jaskyni sú všetci pochovaní. Chebrón bol sídlom obávaných Anákovcov, ktorých obrovitý vzrast vyzvedačov natoľko vyľakal, že zlomil odvahu celého Izraela, keď mal dobyť krajinu. Káleb si práve toto územie vybral za svoje dedičné vlastníctvo vo viere v Božiu moc.

Povedal: *„Teraz však Hospodin ma zachoval nažive, ako bol sl'úbil. Už je štyridsaťpäť rokov odvtedy, ako to zasl'úbil Mojžišovi..., a teraz mám osemdesiatpäť rokov. Ešte aj dnes som taký silný ako v ten deň, keď ma Mojžiš vyslal; aká bola moja sila vtedy, tak je aj dnes do boja vychádzať i vchádzať. Preto teraz daj mi toto pohorie, o ktorom Hospodin hovoril v onen deň, lebo sám si počul v ten deň, že sú tam Anákovci a veľké opevnené mestá. Azda bude Hospodin so*

mnou a vyženiem ich, ako hovoril Hospodin.,, [Józua 14,10-12](#). Túto žiadosť podporili kmeňoví predáci Júdovho pokolenia. Káleb, ktorý bol vybraný zo svojho kmeňa, aby bol pri rozdeľovaní zeme, sám sa rozhodol pozvať popredných mužov svojho kmeňa, aby s ním predniesli túto žiadosť, aby sa azda nezdalo, že svoju moc využíva na svoj prospech.

Kálebovej žiadosti sa bez priet'ahov vyhovel. Nikomu spoľahlivejšiemu nemohlo byť zverené dobytie tejto pevnosti obrov. „*Nato ho Józua požehnal a dal Chebrón za dedičné vlastníctvo Kálebovi, synovi Jefunneho..., pretože sa celkom pridržal Hospodina, Boha Izraela.,, [Józua 14,13.14](#). Káleb veril aj teraz, práve tak nechvejne ako pred rokmi, keď odporoval zlým správam vyzvedačov. Uveril Božiemu zasl'úbeniu, že Hospodin dá Kanaán svojmu ľudu a touto vierou sa bezvýhradne pridržal Hospodina. S vyvoleným ľuďom musel znášať utrpenie dlhého putovania púšťou a s previnilcami prežívať sklamanie a útrapy. No nest'ážoval sa; naopak, velebil Božie milosrdenstvo, že ho na púšti zachovalo pri živote, keď ostatní hynuli. Pri všetkých nebezpečenstvách, ťažkostiach a útrapách na spoločnej ceste púšťou, ako aj počas bojov pri vstupe do Kanaánu ho chránil sám Hospodin a teraz, vyše osemdesiatročný bol ešte stále svieži a plný života. Nežiadal si územie už dobyté, ale kraj, ktorý vyzvedači pokladali za celkom nedobytný. S Božou pomocou si chcel vybojovať dedičstvo tam, kde sila obrov ochromila vieru Izraelcov. Tento údel si Káleb nežiadal z túžby po bohatstve či pocitách. Odvážny bojovník chcel dať ľudu príklad, ako uctiť Boha a izraelským kmeňom dodať odvahu k víťazstvu nad krajinou, ktorú ich otcovia pokladali za nedobytnú.*

Káleb dostal dedičstvo, po ktorom štyridsať rokov túžil, a v dôvere, že Boh mu pomôže, „*vyhnal odtiaľ troch synov Anákových.,, [Józua 15,14](#). Horlivosť ho neopustila ani keď získal pôdu pre seba i pre svoju rodinu. Starobu netrúvil v nejakom pohodlí svojho dedičstva, ale ďalej bojoval za blaho národa a pre Božiu slávu.*

Zbabelci a buriči zahynuli na púšti, verní vyzvedači jedli hrozná Eškólu. Každý dostal podľa svojej viery. Neveriacim sa ich obavy splnili. Napriek Božiemu zasl'úbeniu tvrdili, že do Kanaánu sa nemôžu dostať – a ani sa doň nedostali. Tí však, čo Bohu dôverovali bez ohľadu na ťažkosti, ktorým bolo treba odolávať, a čo sa spoliehali na silu svojho všemohúceho Panovníka, tí do zasl'úbenej

krajiny prišli. Títo spravodliví „vierou dobývali kráľovstvá... unikali ostriu meča, z nevládných sa stávali mocnými, mužneli v boji, na útek zaháňali cudzie šíky,, Židom 11,33.34. „Tým víťazstvom, ktoré premohlo svet, je naša viera.,, 1. Jána 5,4.

[383] Celkom iného ducha než Kálebovho pri rozdeľovaní krajiny prezrádzala žiadosť Jozefových synov z kmeňa Efrajimovho a z polovice kmeňa Menašeho. Vzhľadom na väčší počet svojich príslušníkov žiadali dvojnásobný podiel. Oba kmene dostali to najbohatšie územie z celej krajiny, kam patrila aj úrodná Šáronská rovina. Kanaánci však stále ovládali mnohé dôležité mestá tejto roviny a oba kmene sa ľakali bojov a nebezpečenstiev, ktoré by bolo treba podstúpiť pri dobýjaní týchto oblastí. Preto žiadali, aby dodatočný podiel dostali v oblasti už dobytej. Keďže kmeň Efrajim bol jedným z najväčších izraelských kmeňov a sám Józua pochádzal z neho, príslušníci tohto kmeňa usúdili, že akosi samozrejme si smú nárokovať zvláštnu výhodu. Vraveli: „Prečo si nám dal do dedičného vlastníctva jeden podiel a jednu časťku? Ved' my sme veľký národ.,, Józua 17,14. Vodcova prísna a neoblomná spravodlivosť nepoznala nijakú výnimku. Józua im odpovedal: „Keď ste veľký národ, vystúpte do lesa a kľújte zem v krajine Perizejcov a Refáovcov, ak vám je pohorie Efrajim pritesné.,, Józua 17,15.

Z ich odpovede bola zrejماً príčina sťažnosti. Chýbala im viera a odvaha vyhnat' Kanaáncov. Povedali: „Pohorie nám nestačí, všetci Kanaánci bývajú v údolí, majú železné vozy.,, Józua 17,16.

Boh sľúbil Izraelcom svoju pomoc a keby Efrajimovci mali Kálebovu odvahu a vieru, nepremohol by ich nijaký nepriateľ. Ich zjavnej túžbe vyhnúť sa útrapám a nebezpečenstvu, však Józua rázne odolal. Povedal: „Si početný národ a máš veľkú silu..., vyženieš Kanaáncov, hoci majú železné vozy a sú silní.,, Józua 17,17.18. Ich uvedené dôvody sa obrátili proti nim. Ak ich je mnoho, ako sami tvrdia, potom si musia vedieť poradiť aj sami, ako ich bratia. S Božou pomocou sa nemusia obávať železných vozov.

Gilgál bol až dosiaľ hlavným sídlom národa a tu stál aj svätostánok. Teraz sa však mal presťahovať na trvalé miesto. Bolo ním Šílo, mesto ležiace v dedičnom vlastníctve Efrajimovcov. Toto mesto v strede krajiny bolo ľahko dostupné všetkým kmeňom. Veriacich už nebudú nepriatelia znepokojovať, lebo túto oblasť krajiny Izraelci celkom ovládli. „Celý zbor Izraelcov zhromaždil sa do Šíla a posta-

vil im svätostánok., [Józua 18,1](#). Pri s' ahovaní svätostánku išli s ním aj kmene, ktoré v Gilgále ešte táborili, do Šíla a postavili si pri ňom stany. Bývali tam, kým sa nerozišli do svojich sídiel.

Tristo rokov zostala truhla zmluvy v Šíle, kým sa Éliho vinou nedostala do rúk Filištíncov, ktorí toto mesto zbúrali. Truhla zmluvy sa späť už nikdy nevrátila. Keď sa bohoslužby začali konať v jeruzalemskom chráme, Šílo stratilo význam. O jeho zašlej sláve svedčia už len ruiny. Neskôr sa údel tohto mesta stal výstražným príkladom Jeruzalemu. Hospodin ústami proroka Jeremiáša povedal: *„Chod' te k môjmu posvätnému miestu, ktoré bolo v Šíle, kde som sprvoti pripravil príbytok svojmu menu, a pozrite, čo som s ním urobil pre zlotu svojho ľudu, Izraela... urobím so svojím domom... a s miestom, ktoré som dal vám a vašim otcom, ako som urobil so Šílom.*”, [Jeremiáš 7,12.14](#).

Keď Izraelci skončili pridelenie krajiny do vlastníctva a každý kmeň dostal svoje dedičstvo, Józua vyslovil svoj nárok. Podobne ako Káleb aj Józua dostal zvláštny prísl'ub dedičstva, no nežiadal si rozsiahle územie, chcel len jediné miesto. *„Dali mu mesto, ktoré si žiadal... postavil mesto a osadil sa v ňom.*”, [Józua 19,50](#). Mesto dostalo meno Timnat-Serach (Zostatok) na trvalú pamiatku šľachetnosti a nezištnosti dobyvateľ a, ktorý vyslovil svoj nárok až po uspokojení aj toho najmenšieho zo svojho národa namiesto toho, aby si z dobytej koristi privlastnil to najlepšie.

Šesť miest pridelených Lévijcom – tri mestá na jednej a tri mestá na druhej strane Jordána – bolo určených za útočiská pre tých, čo zabili človeka. Zriadenie takých miest nariadil Mojžiš; mal sa tam *„utiect' vrah, ktorý neúmyselne niekoho zabil. Tie mestá vám budú útočiskom pred pomstiteľom krvi, aby vrah nezomrel prv, ako sa postaví pred zbor na súd.*”, [4. Mojžišova 35,11.12](#). Týmto milosrdným opatrením bol vrah chránený pred krvnou pomstou. Podľa starého zvyku mal vraha potrestať najbližší príbuzný alebo dedič zavraždeného. V prípade zrejmej viny nebolo treba čakať na súdne prejednanie. Pomstiteľ mohol zločinca prenasledovať a zabiť, kdekoľvek ho zastihol. Hospodin nehodlal v tej dobe tento zvyk zrušiť, urobil však bezpečnostné opatrenie v záujme tých, čo niekoho zabili neúmyselne.

Útočiskové mestá boli vybrané tak, aby prístup k nim bol možný z každého miesta krajiny za pol dňa. Cesty, ktoré k nim viedli, sa

mali udržiavať v dobrom stave. Povedl' a ciest museli byť návěstidlá s veľkým, zreteľným nápisom „útočisko,, aby sa utečenec nemusel ani na chvíľu zdržať. Toto opatrenie mohol použiť každý – Izraelec, cudzinec či usadlík. Nevinný nesmel byť unáhľene usmrtený; vinník však nesmel uniknúť trestu. Príslušné úrady museli dôkladne prešetriť každý prípad. Ak sa dokázalo, že utečenec vraždu nespáchal úmyselne, bol v meste chránený. Vinník bol však odovzdaný pomstiteľovi. Kto mal nárok na ochranu, mal ju len pod podmienkou, že zostane v meste. Ak niekto z nich stanovený priestor opustil, pomstiteľ ho mohol chytiť a zabiť, lebo nedbal na Božie ustanovenie. Pri smrti veľkňaza sa mohol z útočiska každý rozhodnúť pre návrat domov.

Pri pojednávaní však na odsúdenie obvineného z vraždy nestačila výpoveď jedného svedka, aj keby okolnosti svedčili proti nemu. Hospodinov príkaz znel: „*Ktokoľvek zabije človeka, podľa svedectva svedkov má byť vrah vydaný na smrť, avšak jeden svedok nemôže vypovedať proti nikomu tak, aby ten bol vydaný na smrť.*„,

[385] 4. Mojžišova 35,30. Tieto predpisy dal Izraelcom prostredníctvom Mojžiša vlastne sám večný Boží Syn, ktorý po príchode na zem poučal svojich učeníkov, ako majú zaobchádzať s blúdiacimi. Božský Učiteľ im zopakoval príkaz, že na oslobodenie či odsúdenie človeka svedectvo jedného svedka nestačí. Sporné otázky nemožno rozriešiť na základe názoru či mienky jedného človeka. V každom podobnom prípade musia svedčiť najmenej dvaja ľudia a spoločne niesť zodpovednosť, „*aby bola každá výpoveď potvrdená ústami dvoch alebo troch svedkov.*„ Matúš 18,16.

Človeka obvineného a usvedčeného z vraždy nemožno zachrániť nijakým odškodným alebo výkupným. „*Ak niekto prelieva ľudskú krv, tomu nech človek preleje jeho krv.*„ 1. Mojžišova 9,6. „*Nesmiete prijať výkupné za život vraha, ktorý je hoden smrti, ale musí byť vydaný na smrť.*„ 4. Mojžišova 35,31. Boží príkaz znel: „*I od môjho oltára ho odtrhni, nech zomrie.*„ (2. Mojžišova 21,14); „*pre krajinu nemožno získať zmierenie za krv v nej rozlatu, iba krvou toho, kto ju vylial.*„ 4. Mojžišova 35,33. V záujme bezpečnosti národa a zachovania jeho čistoty musela byť vina vraždy prísne potrestaná. Ľudský život, ktorý môže dať len Boh, treba pokladať za svätý.

Útočiskové mestá boli zriadené pre Izraelcov a sú symbolom útočiska, ktoré zabezpečuje Kristus. Láskyplný Boží Syn, ktorý v

dávnej dobe tieto časné útočiskové mestá ustanovil, ponúka priestupníkom Božieho zákona bezpečnú ochranu na základe svojej preliatej krvi. V ňom môžu nájsť útočisko pred „*druhou smrťou*„. Nijaká moc nemôže z Kristovej ruky vytrhnúť tých, čo uňho hľadajú odpustenie. „*Teraz teda už niet odsúdenia pre tých, čo sú v Kristovi Ježišovi.*„ „*A kto ich odsúdi? Kristus Ježiš, ktorý zomrel, ba viac – ktorý bol vzkriesený, je po pravici Boha a prihovára sa za nás?*„, aby sme „*mali silné povzbudenie my, čo sme našli útočisko v tom, že dosiahneme ponúknutú nádej.*„ [Rimanom 8,1.34](#); [Židom 6,18](#).

Kto utekal do útočiska, nesmel váhať; bezodkladne musel opustiť rodinu i zamestnanie. Nesmel sa zdržiavať lúčením so svojimi milými. V ohrození svojho života musel obetovať všetko a sledovať jediný cieľ – čím skôr sa dostať do bezpečia. Nesmel myslieť na únavu ani na prekážky. Utečenec nesmel ani na chvíľu poľaviť v úsilí, kým sa nedostal za múry mesta.

Kým hriešnik nenájde útočisko v Kristovi, hrozí mu trest večnej smrti. Ako otáľanie či nedbalosť mohli utečenca olúpiť o jeho jediné nádej na zachovanie života, tak váhavosť a ľahostajnosť môžu človeka priviesť do záhuby. Veľký nepriateľ, satan, sleduje každého priestupníka Božieho svätého zákona a kto si neuvedomuje nebezpečenstvo a opravdivo nehľadá záchranu vo večnom Útočisku, stane sa korisťou nepriateľa. [386]

Kedykoľvek chránenec opustil útočiskové mesto, právo nad ním prevzal pomstiteľ. Ľud sa mal naučiť vo vlastnom záujme zachovávať bezpečnostné ustanovenia večnej Prozreteľnosti. Nestačí, aby hriešnik veril, že pre Kristove zásluhy má hriechy odpustené, ale vierou a poslušnosťou musí v Kristovi zostať. „*Lebo ak dobrovol'ne hrešíme po prijatí poznania pravdy, potom už niet obety za hriechy, ale iba hrozné očakávanie súdu a žiara ohňa, ktorý strávi protivníkov.*„ [Židom 10,26.27](#).

Dva izraelské kmene, Rúbenovci a Gádovci, i polovica kmeňa Menašše, dostali svoje dedičstvo skôr, než prekročili Jordán. Šíre náhorné planiny a hojnosť lesov v Gileáde a v Bášane poskytovali týmto pastierskym kmeňom pre ich stáda rozsiahle pastviny, akých v Kanaáne nikdy nebolo. Tieto kmene sa rozhodli, že sa usadia práve tu. Zaviazali sa, že dodajú príslušný počet ozbrojencov, ktorí budú sprevádzať ich bratov cez Jordán a s nimi sa zúčastnia bojov, kým aj oni nebudú mať svoje dedičstvo. Tento sľub verne splnili.

Keď desať kmeňov vtrhlo do Kanaánu „*Rúbenovci a Gádovci i polovica kmeňa Menaššeho... asi štyridsať tisíc ozbrojencov tiahlo pred Hospodinom do boja na jerišké stráne.*“, [Józua 4,12.13](#). Celé roky statočne bojovali po boku svojich bratov. Potom prišiel čas návratu do vlastnej krajiny. Ako sa spolu s bratmi zúčastnili bojov, tak sa podelili aj o korisť. Vrátili sa „*s bohatými pokladmi a s veľmi mnohým dobytkom, so striebrom, zlatom, bronzom, železom a s veľkým množstvom šiat.*“, [Józua 22,8](#).

Teraz mali bývať v určitej vzdialenosti od Hospodinovho svätostánku. Ich odchod Józuu znepokojil a naplňal obavou; vedel totiž, že vo svojom osamelom kočovnom živote budú v silnom pokušení prepadnúť zvyklostiam pohraničných pohanských kmeňov.

Zatiaľ čo Józuu a ostatných vodcov ľudu tiesnili zlé predtuchy, začali prichádzať podivné správy. Na brehu Jordána, neďaleko miesta, kde Izraelci tak zázračne prekročili rieku, dva kmene a polovica tretieho postavili veľký oltár, podobný obetnému oltáru v Šíle. Zavádzanie iných bohoslužieb, než aké sa konali vo svätostánku, Boží zákon pod trestom smrti zakazoval. Ak by tento oltár plnil tento účel a neodstránili by ho, mohol by odvieť ľuď od pravej viery.

Predstavitelia ľudu sa zišli v Šíle a v zápale horlivosti a pohrdania navrhovali, aby sa proti priestupníkom zakročilo vojensky. Podľa názorov rozvážnejších účastníkov sa však rozhodlo, že najprv [387] pôjdu k týmto kmeňom a požiadajú ich, aby svoje počínanie vysvetlili. Z každého kmeňa vybrali jedno knieža a za ich náčelníka určili Pinchása, ktorý sa vyznamenal horlivosťou proti uctievaniu Baál-Peóra.

Dva a pol kmeňa urobilo chybu, keď bez vysvetlenia konali tak, že ich počin vyvolal také vážne podozrenie. Vyslaní muži sa nazdávali, že ich bratia sa previnili, a preto ich zahrnuli ostrými výčitkami. Obvinili ich zo vzbury proti Hospodinovi a pripomenuli im, aké rany postihli Izraelcov, keď sa pripojili k uctievaniu Baál-Peóra. Pinchás navrhol Gádovcom a Rúbenovcom, že môžu dostať dedičstvo medzi svojimi bratmi na druhej strane Jordána, ak nie sú ochotní bývať v tejto krajine bez obetného oltára.

Obvinení vyslancom vysvetlili, že ich oltár nebol určený na obetovanie, ale na svedectvo, že veria rovnako ako ich bratia v Kanaáne, napriek tomu, že ich delí rieka. V obave, že by ich deti

mohli v budúcnosti na svätostánok zabudnúť a odlúčiť sa od Izraela, tento oltár, postavený podľa vzoru v Šíle, im mal pripomínať, že aj jeho stavitelia vyznávali živého Boha.

Vyslanci prijali toto vysvetlenie s veľkou radosťou. Hneď sa vrátili a oznámili to tým, čo ich poslali. Pomyslenie na vojnu bolo zažehnané a celý národ sa opäť zaradoval a velebil Boha.

Potom Gádovi a Rúbenovi synovia vyryli do svojho oltára nápis, ktorý oznamoval, prečo bol oltár postavený: „*Bude svedkom medzi nami, že Hospodin je Boh.*“, [Józua 22,34](#). Tak sa snažili predísť budúcemu nedorozumeniu a odstrániť možnú príčinu pokušenia.

Vážne znepokojenie môže vzniknúť z číreho nedorozumenia, a to aj u tých, ktorých pudia tie najšľachetnejšie pohnútky. Nedostatok pochopenia a znášanlivosti môže mať vážne následky. Príslušníci desiatich kmeňov si pripomenuli, ako ich v Achánovom prípade Boh potrestal, že neboli dost' bdeli a páchané hriechy neodhalili. Teraz boli rozhodnutí konať rázne a rozhodne. V snahe vyhnúť sa prvej chybe, dopustili sa druhej krajnosti. Namiesto toho, aby sa zdvorilo spýtali a hľadali pravdu, zahrnuli svojich bratov výčítkami a odsúdili ich. Keby boli Gádovci a Rúbenovci odpovedali tak ako oni, musel by sa začať boj. Je správne, ak sa proti hriechu zakročí rozhodne, no na druhej strane sa treba vyhnúť unáhlenému odsúdeniu a bezdôvodnému podozreniu.

Mnohí ťažko znášajú akúkoľvek výčitku, no sami prísne posudzujú tých, o ktorých si myslia, že konajú nesprávne. Karhanie a výčitky ešte nikomu nevyvrátili nesprávny názor, mnohých odvádzajú od správnej cesty a zatvrdzujú im srdce. Prívetivosť, priateľské a zhovievavé správanie môže blúdiacich zachrániť a predísť mnohým hriechom.

[388]

Múdrosť, akú prejavili Rúbenovi potomkovia a ich druhovia, je hodná nasledovania. Ich úprimná snaha zachovať pravú vieru bola však nepochopená a ostro odsúdená. Skôr než sa začali obhajovať, pokojne a trpezlivo vypočuli obvinenia zo strany svojich bratov. Potom objasnili svoje pohnútky a dokázali svoju nevinu. Tým sa im podarilo priateľsky urovnať rozpor, ktorý mohol mať vážne následky.

Kto je v práve, ten môže zachovať pokoj a rozvahu aj v paľbe falošných obvinení. Keď že Boh pozná ľudské nesprávne chápanie i mylné výklady, s dôverou môžeme všetko zveriť do Božích rúk.

Boh určite obháji tých, čo mu dôverujú; práve tak určite, ako vyšetril vinu Achánovu. Tí, ktorých vedie Kristov duch, budú preniknutí láskou, ktorá je trpezlivá a dobrotivá. Boh chce, aby medzi jeho ľuďom vládla svornosť a bratská láska. Kristus sa pred svojou smrťou na kríži modlil, aby jeho učeníci boli jednotní, ako je on jedno so svojím Otcom, aby svet uveril, že ho poslal Boh. Táto dojímavá, obdivuhodná modlitba je aktuálna v každej dobe, teda platná aj dnes. Znie: *„Neprosím len za nich, ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa.“*, [Ján 17,20](#). Naším cieľom musí byť jednota, ktorá nás nežiada zrieknuť sa čo i jedinej zásady viery. Taká jednota je dôkazom, že sme Kristovými učeníkmi. Ježiš povedal: *„Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať.“*, [Ján 13,35](#). Apoštol Peter nabáda: *„Budte všetci jednomyselní, súcitní, bratsky sa milujte! Budte milosrdní a pokorní! Neodplácajte sa zlým za zlé alebo zlorečením za zlorečenie, ale naopak, žehnajte, lebo ste povolani, aby ste dostali dedičstvo požehnaní.“*, [1. Petra 3,8.9](#).

Územné výboje sa skončili a Józua sa vrátil do svojho domova v Timnat-Serach, aby tu v pokoji našiel odpočinok. *„Dlhý čas potom, čo Hospodin dal odpočinúť Izraelcom od všetkých okolitých nepriateľov... Józua zvolal celý Izrael, jeho starších, predákov, sudcov a úradníkov...“* Józua 23,1.2.

Odvtedy, čo sa ľud usadil vo svojom dedičstve, uplynulo sotva niekoľko rokov a už boli náznaky, že sa medzi nimi začína šíriť zlo, ktoré na Izrael privolalo Božie súdy. Józua už začal pociťovať archu staroby a vedel, že svoje dielo musí čoskoro dokončiť. Budúcnosť národa ho naplňala obavou. Keď sa ľud zhromaždil okolo svojho zostarnutého vodcu, Józua sa k nemu prihováral starostlivejšie než otec. Povedal: *„Vy ste videli všetko, čo urobil Hospodin, váš Boh, všetkým týmto národom pred vami, lebo Hospodin, váš Boh, sám bojoval za vás...“* Józua 23,3. Kanaánci boli síce porazení, ale ešte stále obývali značnú časť krajiny zaslúbenej Izraelovi, a Józua nabádal svoj ľud, aby neochaboval a nezabúdal na to, že Hospodin im kázal modloslužobné kmene celkom vyplieniť.

Splniť túto úlohu sa ľud príliš neponáhlal. Izraelské kmene sa rozišli do svojich určených dedičných oblastí, vojská boli rozpustené a všeobecne prevládala mienka, že nové výboje sú podujatia neľahké a pochybné. Józua však oznámil: *„Hospodin, váš Boh, sám ich vypudí pred vami a zaženie a vy zaujmete ich krajinu, ako vám zaslúbil Hospodin, váš Boh. Tak buďte veľmi silní v zachovávaní a plnení všetkého, čo je napísané v knihe zákona Mojžišovho, a neodchýľte sa od neho ani napravo, ani naľavo...“* Józua 23,5.6.

Józua vyzval Izraelcov, aby sami dosvedčili, že Boh verne splnil, čo im sľúbil, pokiaľ, pravda, dodržiavali zmluvné podmienky. Povedal: *„Uvedomte si celým srdcom a celou dušou, že nevystalo ani jedno z oných blahých zaslúbení, ktoré vám dal Hospodin, váš Boh. Všetky sa splnili, ani jedno nevystalo...“* Povedal im, že tak, ako Hospodin splnil svoje zaslúbenie, tak splní aj svoje hrozby. *„Ako sa vám splnilo každé blahé zaslúbenie, ktoré vám dal Hospodin, váš*

Boh, tak Hospodin dopustí všetko zlé na vás... ak prestúpíte zmluvu, ktorú vám ustanovil Hospodin, váš Boh... hnev Hospodinov vzblkne proti vám a čoskoro vyhyniete v tejto krásnej krajine, ktorú vám dal.,, Józua 23,14-16.

[390] Satan klame mnohých rafinovane zvodným tvrdením, že Boh vo svojej láske k vyvolenému národu Izraelcom veľkoryso odpúšťa a spáchaný hriech. Pritom presviedča, že hrozby obsiahnuté v Božom slove majú síce určitý zmysel v mravnej Božej vláde, že ich však nemožno chápať doslovne. Boh však pri všetkom svojom zaobchádzaní so svojimi tvormi dodržiava zásady spravodlivosti tým, že nechá predviesť hriechy v ich pravej podobe a ukazuje, že nevyhnutným následkom hriechu je utrpenie a smrť. Pre hriech nikdy nebolo a nikdy nebude takzvané bezpodmienečné odpustenie. Pri takomto odpustení by sa Boh vlastne zriekal zásad spravodlivosti, ktoré sú skutočným základom jeho vlády. Nevinný vesmír by to zavádzalo do zmätku. Boh jasne ukázal následky hriechu; a keby jeho varovné signály nemali platiť, nemohli by sme mať istotu, či sa splnia aj Božie zasľúbenia. Takáto „zhovievavosť“, ktorá neberie ohľad na spravodlivosť, nie je zhovievavosťou, ale slabosťou.

Boh je darca života. Všetky Božie zákony sú od samého začiatku životodarné. Hriech však porušil Bohom ustanovený poriadok a zaviedol rozvrat. Kým potrvá hriech, nevyhnutne bude trvať aj utrpenie a smrť. Keďže Spasiteľ vzal na seba kľatbu hriechu, ktorá patrila nám, smieme dúfať, že v jeho osobe sa vyhneme jej neblahým následkom.

V Sícheme sa pred Józuovou smrťou zišli na jeho výzvu náčelníci a zástupcovia kmeňov. V celej krajine nebolo miesta, s ktorým by súviselo toľko spomienok na Božiu zmluvu s Abrahámom a s Jákobom a ktoré by Izraelcom dôraznejšie pripomínalo ich slávny sľub pri vstupe do Kanaánu. Stáli tu nemí svedkovia tohto sľubu, vrchy Ébal a Gerizim. Na obnovu tohto sľubu sa teraz zišli pri svojom zomierajúcom vodcovi. Všade videli dôkazy toho, čo Boh pre nich urobil: ako im dal zem, ktorú neobrábali a mestá, ktoré nevystavali, vinice a olivové háje, ktoré nevysádzali. Józua pospomínal Izraelcom všetky tieto udalosti a ešte raz rozprával o obdivuhodných Božích skutkoch, aby všetci pocítili Božiu lásku a milosrdenstvo a aby mu slúžili „úprimne a verne,,. Józua 24,14.

Józua kázal doniesť zo Šíla truhlu zmluvy. Slávnostným prenosením tohto symbolu Božej prítomnosti chcel Józua hlboko zapôsobiť na myseľ prítomných. Keď poukázal na Božiu dobrotivosť voči Izraelcom, v mene Hospodinovom ich vyzval, aby sa rozhodli, komu budú slúžiť. Keď že Izraelci predsa len do určitej miery tajne uctievali modly, Józua ich teraz chcel doviesť k rozhodnutiu, ktoré by tento hriech z Izraela odstránilo. Povedal: *„Ak sa vám nepáči slúžiť Hospodinovi, vyvol'te si dnes, komu chcete slúžiť’.*„, [Józua 24,15](#). Józua si prijal, aby slúžili Bohu dobrovoľne a ochotne, nie z donútenia. Skutočným základom pravého náboženstva je láska k Bohu. Slúžiť Bohu len v nádeji na odmenu či zo strachu pred trestom nemá nijakú cenu. Ani zjavné odpadnutie neuráža Boha viac, než pokrytectvo či bezduchá zbožnosť.

[391]

Zostarnutý vodca vyzval zhromaždených, aby sa dôkladne zamysleli nad tým, čo im povedal, a aby sa rozhodli, či naozaj chcú žiť tak, ako zvrhlé modlárske národy okolo nich. Ak nechcú slúžiť Hospodinovi, zdroju všetkej ich sily a prameňu všetkého požehnanja, nech sa rozhodnú, či budú slúžiť *„bohom, ktorým slúžili... otcovia,*„ ktorých sa na Boží pokyn zriekol Abrahám, *„alebo bohom Amorejcov,*„ v krajine ktorých teraz bývajú. Tieto posledné slová vyzneli ako prísna výčitka Izraelcom. Bohovia Amorejcov nemohli ochrániť svojich ctiteľov. Tento národ bol pre svoje ohavné a odporné hriechy vyhubený a krajinu, ktorú kedysi vlastnil, dostal Boží ľud. Akej nerozvážnosti by sa Izraelci dopustili, keby si zvolili bohov, kvôli ktorým Amorejcov stihla záhuba! Józua povedal: *„Ja však a môj dom budeme slúžiť Hospodinovi.*„, Svätý zápal, ktorým bolo predchnuté otcovo srdce, uchvátilo všetok ľud. Na jeho výzvu zaznela okamžitá a jednoznačná odpoveď: *„Nech je vzdialené od nás, žeby sme opustili Hospodina a slúžili iným Bohom!*„, [Józua 24,15.16](#).

Józua povedal: *„Nemôžete slúžiť Hospodinovi, lebo on je svätý Boh, horliaci Boh; neodpustí vám priestupky a hriechy.*„, [Józua 24,19](#). Skôr ako mohla nastať trvalá náprava, ľud si musel uvedomiť, že sám od seba nedokáže Boha poslúchať. Porušili Boží zákon, stali sa priestupníkmi a sami z tejto situácie nenachádzali východisko. Keď sa spoliehali na vlastnú silu a na vlastnú spravodlivosť, nemohli získať odpustenie hriechov. Márne sa teda sľubmi zaväzovali, že budú slúžiť Bohu, ak nemohli splniť požiadavky Božieho spravodlivého zákona. Dosiahnúť odpustenie hriechov a získať silu zachovávať

Boží zákon mohli len vierou v Krista. Vo svojej snahe dosiahnuť spásu sa nebudú môcť spoľahnúť na vlastné sily, ale bezvýhradne musia veriť zásluhám zasľúbeného Mesiáša-Spasiteľa, ak chcú mať istotu Božej priazne.

Józua chcel doviesť svojich poslucháčov k tomu, aby nerozvážne nesľubovali niečo, čo by nemohli splniť. S hlbokou vážnosťou opätovali vyhlásenie: *„Nie! My budeme slúžiť Hospodinovi.*„ Slávnostne súhlasili s tým, že budú sami svedkami proti sebe, že si vyvolili Hospodina, a znova predniesli svoj sľub vernosti: *„Hospodinovi, nášmu Bohu, budeme slúžiť a jeho hlas poslúchať.*„, [Józua 24,21.24](#).

[392] *„V ten deň Józua uzavrel zmluvu s ľuďmi, dal mu ustanovenia a právo v Sícheme.*„ Po tejto slávnej udalosti urobil záznam a s knihou zákona ho uložil do truhly zmluvy. Na pamiatku tejto zmluvy postavil stĺp a povedal: *„Tento kameň bude svedkom proti nám, lebo počul všetky reči, ktoré nám hovoril Hospodin, a bude svedkom proti vám, aby ste nezapreli svojho Boha. Potom Józua prepustil ľuďmi, každého do jeho dedičného vlastníctva.*„, [Józua 24,25.27.28](#).

Práca, ktorú Józua pre Izraelcov vykonal, sa skončila. *„Józua verne nasledoval Hospodina,*„ a Božia kniha ho nazýva *„Hospodinovým služobníkom,*„. Najvznešenejším svedectvom o jeho povahe ako vodcu ľudu je história pokolenia, ktoré zažilo jeho vedenie: *„Izrael slúžil Hospodinovi, kým žil Józua a starší, ktorí Józua prežili.*„, [Józua 24,31](#).

V izraelskom hospodárskom živote bola desatina všetkých príjmov obyvateľstva venovaná verejnej bohoslužbe. Mojžiš oznámil Izraelcom: „*Všetky desiatky zo zeme, z výsevu pol'a a z ovocia stromov patria Hospodinovi; je to sväté Hospodinovi.*“, „*Všetky desiatky z dobytky a oviec... nech je sväté Hospodinovi.*“, [3. Mojžišova 27,30,32](#).

Izraelci však nie sú pôvodcami desiatkového systému. Hospodin si vyhradil desatinu pre seba a Izraelci túto požiadavku uznali a zachovávali. Abrahám odovzdal desiatok kňazovi najvyššieho Boha. (Pozri [1. Mojžišova 14,18,20](#).) Keď Jákob bol ako vyhnanec a pútnik v Bételi, sľúbil Hospodinovi: „*Zo všetkého čo mi dáš, budem ti presne odvádzať desiatky.*“, [1. Mojžišova 28,22](#). Keď sa Izraelci stali národom, prijali ustanovenie o desiatkoch ako Boží príkaz a ich blahobyt mal závisieť od toho, ako verne budú tento príkaz plniť.

Ľud mal odovzdávaním desiatkov poznať významnú pravdu, že zdrojom všetkého požehnania je Boh a jemu patrí vďačnosť človeka za všetko dobré, čo z Božej prozreteľnosti smie prijať.

„*On dáva všetkým život, dych a všetko.*“, [Skutky apoštolov 17,25](#). Hospodin oznamuje: „*Mne patrí všetka lesná zver a tisíce dobytky na vrchoch.*“, [Žalm 50,10](#). „*Moje je striebro, moje je i zlato.*“, [Hageus 2,8](#). Boh dal človekovi schopnosť: „*pamätaj na Hospodina, svojho Boha, lebo on ti dáva silu získavať bohatstvo.*“, [5. Mojžišova 8,18](#). Hospodin prikázal, aby mu ľudia na znak vďačnosti a úcty odovzdávali dary a obeť, a tým uznali, že všetko pochádza od neho.

„*Všetky desiatky... patria Hospodinovi.*“, [3. Mojžišova 27,30](#). Podobne znie aj zákon o zachovávaní soboty. „*Siedmeho dňa je však sobota Pána, Boha tvojho.*“, [2. Mojžišova 20,10](#). Boh si vyhradzuje určitú časť času, ktorý dal človekovi, i z jeho majetku, a nikto si to nemá beztrestne privlastňovať.

Desiatky mali byť venované výlučne levítom, ktorí slúžili v svätostánku. Tým sa však ešte nevyčerpávali prostriedky určené na náboženské účely. Svätostánok, a neskôr aj chrám, boli predsa postavené z dobrovoľných darov. Na ich údržbu a iné výdaje mal Mojžiš

[394]

pri sčítaní ľudu od každého vybrať peniaze zmierenia a dať ich „na obsluhu svätostánku,.. 2. Mojžišova 30,16. Za čias Nehemiáša sa na tento účel každoročne vyberal príspevok 2. Kráľov 12,4 (ROH); 2. Kráľov 12,5 (ECAV); 2. Paralipomenon 24,4-13; Nehemiáš 10,32 (ROH); Nehemiáš 10,33.34 (ECAV). Izraelci občas prinášali Bohu zmierujúce a d'akovné obete. Väčšie množstvo prinášal ľud pri výročných sviatkoch. Izraelci sa štedro postarali aj o chudobných.

Predovšetkým bolo treba uznať Božiu požiadavku a len potom mohol byť desiatok odovzdaný. Zo všetkých zemských plodín boli prvé zrelé plody venované Hospodinovi. Podobne to bolo aj s prvou vlnou z ostrihaných oviec, s prvým zrnom z vymlátenej pšenice. Bohu patril prvý olej, prvé víno i prvorodené zvieratá. Za prvorodeného syna sa odovzdávala cena vykúpenia. Prvé plody sa predkladali Hospodinovi vo svätostánku a potom sa venovali kňazom.

Tým sa ľuďom stále pripomínalo, že ich polia, stáda i drobné domáce zvieratá patria Bohu, že on je darcom slnečných lúčov i dažďa, aby mohli siať i žať, a že Boh je stvoriteľom všetkého, čo majú, a oni že sú len správcami jeho majetku.

Keď sa izraelskí muži zišli k svätostánku s prvotinami poľných, záhradných a viničných plodov, verejne tým uznávali Božiu dobrotnosť. Keď potom kňaz jednotlivo prijímal dary, odovzdávajúci akoby v prítomnosti samého Hospodina vravel: „*Môj otec bol blúdiacim Aramejcom*,, a potom vyrozprával pobyt v Egypte a trápenie, z ktorého Boh vyslobodil Izraelcov „*silnou rukou a vystretým ramenom s veľkou hrôzou a so znameniami a zázrakmi*,, Potom dodal: „*Priviedol nás na toto miesto a dal nám túto krajinu, krajinu oplývajúcu mliekom a medom. A teraz, hľa, priniesol som prvotinu plodín zeme, ktorú si mi dal, Hospodine*,, 5. Mojžišova 26,5.8-10.

Príspevky, ktoré sa od Hebrejcov vyžadovali na náboženské a dobročinné účely, tvorili celú štvrtinu ich príjmu. Dalo by sa predpokladať, že kvôli tak vysokej dani z príjmu obyvateľstvo schudobnie. Opak bol pravdou, lebo dodržiavanie týchto príkazov bolo jednou z príčin ich blahobytu. Pod podmienkou vernosti im Boh sľúbil: „*Pohrozím pre vás kobyľkám, takže vám neskazia plodiny zeme a vinič vám nebude neplodný na poli... Blahoslavíte vás budú všetky národy, lebo budete obľúbenou krajinou, vraví Hospodin mocnosť*,, Malachiáš 3,11.12.

Sebeckto, prejavené neochotou odovzdávať dobrovoľné dary na Božie dielo, sa výrazne prejavilo v následkoch za čias proroka Aggea. Židia sa po návrate z babylonského zajatia rozhodli postaviť Hospodinovi chrám. Veľký odpor nepriateľov im bránil v práci pokračovať. Okrem toho pre veľké sucho nemali potrebné prostriedky ani na živobytie. Boli presvedčení, že stavbu chrámu nemôžu dokončiť. Vraveli: „*Ešte neprišiel čas stavať dom Hospodinov.*“, Hospodin im však prostredníctvom svojho proroka odkázal: „*Vám už prišiel čas bývať v obkladaných domoch, zatiaľ čo tento dom je v troskách?* [395] *Teraz však takto hovorí Hospodin mocnosť: Povážte, ako sa vám vodí. Sejete mnoho a zväzate málo; jete a nenasycujete sa, pijete, ale nemáte dost, obliekate sa a nezohrejete sa a kto dostáva mzdu, dáva mzdu do deravého mešca.*“, [Haggeus 1,2-6](#). A potom počuli aj o príčine: „*Očakávali ste mnoho a je z toho málo; keď ste to dovezli domov, ja som to odľúkol. Prečo? hovorí Hospodin mocnosť. Pre môj dom, ktorý je v troskách; ale každému z vás ide len o jeho dom. Preto nebesá nad vami odopreli rosu a zem odoprela úrodu. Privola som suchotu na zem a na vrchy, i na obilie a na mušt, na olej a na všetko, čo vydáva zem, na človeka i na dobytok, a na všetko, čo získava rukami.*“, [Haggeus 1,9-11](#). „*Ak niekto prišiel k hrbe obilia o dvadsiatich mericiach, bolo ich len desať; ak prišiel ku kadi nabrat päťdesiat okovov, bolo ich len dvadsať. Bil som vás i všetko dielo vašich rúk snet'ou a hrdzou i krupobitím.*“, [Haggeus 2,16.17](#).

Táto výstraha ľud vyľakala, preto sa pustili do stavby Božieho domu. Nato počuli slovo Hospodinovo: „*Pozorujte odo dneška a ďalej, od dvadsiatehoštvrtého dňa deviateho mesiaca. Odo dňa, keď bol položený základ chrámu Hospodinovho, pozorujte: ...odo dneška budem požehnávať.*“, [Haggeus 2,18.19](#).

Múdry Šalamún hovorí: „*Niektor dáva priehrštím a ešte mu pribúda, niektor šetrí viac, ako sa patrí, a má nedostatok.*“, [Príslovia 11,24](#). Podobne hovorí aj apoštol Pavol: „*Kto skúpo seje, skúpo bude aj žat'; kto seje štedro, štedro bude aj žat'... Boh má moc rozhojniť vo vás každú milosť, aby ste mali vždy vo všetkom úplný dostatok a aby ste mali hojne na každý dobrý skutok.*“, [2. Korint'anom 9,6.8](#).

Izraelci mali byť podľa Božej vôle nositeľmi svetla na celej zemi. Ich verejné bohoslužby mali byť svedectvom o existencii a zvrchovanosti živého Boha. Svojou bohoslužbou prednostne smeli prejaviť svoju vernosť a lásku k Bohu. Hospodin rozhodol, aby

na šírení svetla a pravdy na zemi mali svojím úsilím a obeťami podiel aj tí, čo prijímajú požehnanie nebeských darov. Boh mohol za zvestovateľov svojej pravdy povolať anjelov, svoju vôľu mohol oznámiť vlastným hlasom, ako to urobil pri vyhlásení zákona zo Sínaja. Boh si však vo svojej neskonalej láske a múdrosti vybral za svojich spolupracovníkov ľuď.

[396] Za čias Izraela boli desiatky a dary potrebné na to, čo súviselo s bohoslužbou. Bude azda dnešný Boží ľud skúpejší? Podľa Kristovej zásady by mala byť naša obeť Bohu primeraná svetlu a možnostiam, ktoré máme. „*Kto mnoho dostal, od toho sa bude mnoho požadovať*“, [Lukáš 12,48](#). Spasiteľ povedal učeníkom: „*Zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte*“, [Matúš 10,8](#). Čím viac výsad a požehnaní smieme prijímať a vzhľadom na príklad neporovnateľnej obeť Božieho Syna, nemali by sme svoju vd'ačnosť prejavovať štedrejšími darmi, aby aj iní mohli mať účasť na posolstve spásy? Šírenie evanjelia je dnes nákladnejšie, než bolo v dobách minulých. Zákon o desiatkoch a obetiach je teda dnes ešte dôležitejší než v dobe starých Izraelcov. Keby veriaci štedro podporovali Božie dielo a keby sa neuchyľovali k nekresťanským a neposväteným spôsobom, ako naplniť pokladňu, určite by Boha lepšie uctili a oveľa viac ľudí by získali pre Krista.

Mojžišov plán na získanie prostriedkov na stavbu svätostánku bol veľmi úspešný. Od nikoho nebolo treba dary vymáhať. Mojžiš nemusel hľadať riešenie v takých opatreniach, k akým sa dnes uchýľujú niektoré kresťanské zbory. Nemusel ľuďi pozývať na veselé podujatia s tancom a všeobecnou zábavou; neusporiadal nijaké lotérie, nijaké svetské programy, aby získal prostriedky na Boží svätostánok. Mojžiš mal na Boží pokyn vyzvať Izraelcov, aby priniesli svoje obeť. Mal prijať dary od každého darcu, ktorý bol ochotný obetovať celým srdcom. Darov sa zozbieralo toľko, že Mojžiš musel ľuďom oznámiť, že pre nadbytok darov ďalšie obeť už nie sú potrebné.

Ľudia sú Božími hospodármi. Majetok, ktorý im Boh zveril, má slúžiť na šírenie evanjelia. Tým, čo sa osvedčili ako verní hospodári, zverí viac. Hospodín hovorí: „*Tých, ktorí mňa ctia, uctím i ja*“, [1. Samuelova 2,30](#). „*Ochotného darcu miluje Boh*“, a ak mu Boží ľud prináša svoje dary a obeť vd'ačne, „*nie z neochoty alebo z prinútenia*“, ([2. Korint'anom 9,7](#)), Pán ho požehná, ako sľúbil. „*Prinášajte celé desiatky do pokladnice a bude poživeň v mojom dome; a vyskú-*

šajte ma týmto, vraví Hospodin mocností, či vám neotvorím okná
nebies a nevylejem na vás až nadbytok požehnaní.,, [Malachiáš 3,10](#).

51. kapitola — Starostlivosť o chudobných

Kvôli potrebám, súvisiacim s bohoslužobnými zhromaždeniami, ako aj v záujme chudobných platil príkaz o druhom desiatku zo všetkého príjmu. O prvom desiatku Hospodin povedal: „*Levítom dal som všetky desiatky v Izraeli,*„ 4. Mojžišova 18,21. O druhom desiatku však čítame: „*Na mieste, ktoré si Hospodin vyvolí, aby tam dal prebývať svojmu menu – jedz pred Hospodinom, svojím Bohom, desiatok zo svojho obilia, zo svojho muštu, zo svojho oleja a prvorodené zo svojho dobytka i oviec, aby si sa učil po všetky dni báť sa Hospodina, svojho Boha,*„ 5. Mojžišova 14,23. (Pozri 5. Mojžišova 14,29; 16,11-14). Tento desiatok alebo rovnocennú peňažnú náhradu mali Izraelci prinášať počas dvoch rokov tam, kde stál svätostánok. Obetujúci priniesol svoju d'akovnú obeť Bohu a zvláštnu časť kňazovi; zostatok sa potom použil na náboženské slávnosti, ktorých sa zúčastnili levíti, cudzinci, siroty a vdovy. V tom boli zahrnuté obeť vďaky i jedlo pre výročné slávnosti a ľud mohol prísť do spoločenstva kňazov a levítov, kde mohol získať povzbudenie a poučenie o Božej službe.

V každom treťom roku sa však tento druhý desiatok zužitkoval doma. Slúžil na podporu levítov a chudobných, aby – ako povedal Mojžiš – „*jedli v tvojich osadách a nasýtili sa,*„ 5. Mojžišova 26,12. Tento desiatok bol vlastne fondom na dobročinné účely a na pohostinstvo.

Na chudobných pamätalo ešte ďalšie opatrenie. Mojžišove zákony kladú okrem prvoradých povinností voči Bohu veľký dôraz na štedrosť voči chudobným a na starostlivosť o nich. Aj keď Boh svojmu národu sľúbil hojnosť požehnania, nemal na zreteli chudobu celkom odstrániť. Výslovne vyhlásil, že v krajine sa vždy nájdu chudobní. Medzi Božím ľuďom budú stále takí, čo budú prebúdať súcitiť, potrebovať láskavosť a vyžadovať dobročinnosť. Ľudia bývali aj vtedy chorí, ako sú chorí aj dnes. Prichádzali o majetok a bývali nešťastní. Ak dbali na Božie pokyny, nemali medzi sebou žobrákov ani hladujúcich.

Boží zákon pamätal na chudobných, mali právo na určitú čiastku výnosu pôdy. Ak bol niekto hladný, mohol ísť na pole či do sadu, alebo na vinicu svojho blížneho a mohol si tam hlad ukojiť obilím alebo ovocím. Aj Ježišovi učeníci podľa tohto práva trhali klasy a jedli zrno, keď v sobotu šli cez obilné pole.

Všetko, čo po zbere poľných plodín zostalo na poliach, v sadoch a vo viniciach, patrilo chudobným. V Mojžišovom zákone čítame: *„Keď budeš žať na svojom poli a zabudneš tam snop, nevracaj sa vziať ho... Keď budeš obíjať svoju olivu, neprezeraj po sebe vetvy... Keď budeš oberať vinicu, nepaberkuj za sebou; nech to ostane cudzincovi, sirote a vdove. Pamätaj, že si bol otrokom v egyptskej krajine.,, 5. Mojžišova 24,19-22. (Pozri tiež 3. Mojžišova 19,9.10.)*

[398]

Zvláštna starostlivosť sa chudobným venovala každý siedmy rok. Tento rok sa nazýval sobotným rokom a začal sa po skončení žatvy. Po tejto žatve Izraelci nesmeli siať a na jar nesmeli okopávať vinice; nemohli teda očakávať nijakú úrodu z polí ani z viníc. Z toho, čo sa urodilo samo, mohli užiť len čerstvé plody, nič z toho sa nesmelo vložiť do sýpok. V sobotnom roku výnos polí patrilo cudzincom, vdovám, sirotám a poľnej zveri. (Pozri 2. Mojžišova 23,10; 3. Mojžišova 25,5.)

Ako však mali ľudia prežiť rok bez zberu úrody, keby zem dávala len toľko, čo ľudom stačilo na pokrytie potrieb? Božie zaslúbenie je jasné. Hospodin povedal: *„Dám vám svoje požehnanie v šiestom roku, takže vám vydá úrodu na tri roky. Keď budete siať v ôsmom roku, budete jesť zo starej úrody až do deviateho roku; pokiaľ nedozrie jeho úroda, budete jesť zo starej.,, 3. Mojžišova 25,21.22.*

Zachovávanie sobotného roku bolo na úžitok zemi i ľudu. Počas roku odpočinná pôda priniesla hojnejšiu úrodu. Ľudia boli zbavení ťažkých poľných prác, mohli sa venovať rôznej inej práci, mali viac času na oddych a tým na obnovu svojej telesnej sily, aby zvládli úlohy v ďalších rokoch. Mali viac príležitostí aj na rozjímanie a modlitbu, lepšie mohli poznávať Hospodinovo učenie a požiadavky a oboznamovať s tým aj svoje rodiny.

V sobotnom roku boli prepustení aj izraelskí otroci, a to nie bez potrebných prostriedkov na živobytie. Boží príkaz znel: *„Keď ho budeš slobodného prepúšťať, nepusť ho s prázdnyimi rukami. Štedro*

ho obdar zo svojich oviec, zo svojej obilnice a zo svojej kade; daj mu z toho, čo ti požehnal Hospodin, tvoj Boh., 5. Mojžišova 15,13.14.

Robotníkovi sa mzda musela vyplatiť hneď: „Neutláčaj biedneho a chudobného nádenníka, či ti je brat alebo cudzinec, ktorý býva v tvojej krajine a v твоjich bydliskách. Vyplat' mu ešte toho dňa pred západom slnka mzdu, lebo je núdzny a netrpezlivo na ňu čaká., 5. Mojžišova 24,14.15.

Zvláštne pokyny sa vzť ahovali na tých, čo ušli zo služby: „Nevydaj otroka jeho pánovi, keď ujde k tebe od svojho pána. Nech býva s tebou v tvojom prostredí, na mieste, ktoré si vyvolí v niektorom z твоjich sídlisk, kde sa mu zapáči. Neutláčaj ho!., 5. Mojžišova 23,15.16 (ROH); 5. Mojžišova 23,16.17 (ECAV)

[399]

V siedmom roku sa chudobným odpúšť ali dlhy. Izraelci boli vždy povinní pomáhať svojim chudobným bratom a bezúročne im požičiavať peniaze. Výslovne bolo zakázané brať od chudobného úžernícke úroky: „Ak tvoj brat schudobnie a nevláda sa udržať pri tebe, ty mu vypomôž; nech žije pri tebe ako cudzinec a usadlík. Neber od neho úroky ani príplatok, ale boj sa svojho Boha, aby tvoj brat mohol žiť pri tebe. Svoje peniaze mu nedávaj na úroky, ani svoj pokrm za príplatok., 3. Mojžišova 25,35-37. Ak dlh nebol zaplatený do roku, v ktorom sa dlhy odpúšť ali, zostatok dlhu sa nemohol vymáhať. Izraelci boli výslovne upozornení na to, že svojim bratom nesmú odmietnuť potrebnú pomoc: „Ak by bol niekto spomedzi твоjich bratov chudobný... Nezatvrduj svoje srdce a nezavieraj ruku pred svojím chudobným bratom... Dbaj, aby v tvojom srdci nevznikla podlá myšlienka a aby si si nepomyslel: Blíži sa siedmy rok, rok odpustenia dlžôb!, aby si sa nedíval bez milosrdenstva na svojho chudobného brata a nedal by si mu nič, ten by volal proti tebe k Hospodinovi a na tebe by ostal hriech., „Keď že nebudete bez chudobných v krajine, preto ti prikazujem: Ochotne otváraj svoju ruku svojmu bratovi, biednemu i chudobnému v krajine!., „Štedro mu otvor svoju ruku a požičaj mu nadostač toho, v čom má nedostatok!., 5. Mojžišova 15,7.9.11.8.

Nikto sa nemusel obávať, že by pre svoju štedrosť schudobnel. Ovocím plnenia Božích prikázaní je blahobyť. Hospodin hovorí: „Budeš požičiavať mnohým národom, ale ty sám si nebudeš požičiavať; budeš vládnuť nad mnohými národmi, ale oni nebudú vládnuť nad tebou., 5. Mojžišova 15,6.

Po siedmich sobotných rokoch, teda „*sedemkrát sedem rokov*,, prišiel jubilejný rok – veľký rok odpustenia. „*Daj trúbit' na rohu po celej svojej krajine, a tak posväťte päťdesiaty rok a vyhláste v krajine oslobodenie pre všetkých obyvateľov. Nech vám je to jubilejným rokom, keď každý z vás má sa vrátiť k svojmu vlastníctvu a každý má sa vrátiť k svojej čel'adi.*„ [3. Mojžišova 25,8-10](#).

„*V siedmom mesiaci, desiateho dňa... v deň zmierenia,*„ ([3. Mojžišova 25,9](#)) mali zaznieť trúby, oznamujúce milostivý rok. Izraelci ich mali počuť tam, kde bývali, ako hlas ktorý vyzýva Jákobove deti, aby pozdravili milostivý rok. Veľký deň zmierenia znamenal odpustenie všetkých hriechov, ktoré Izraelci spáchali a v ten deň radostne vítali jubilejný rok.

Tak ako v sobotnom roku ani v jubilejnom roku sa nesmela obrábať zem ani zberať úroda. Všetko, čo sa urodilo, právoplatne patrilo chudobným. Príslušníci určitých tried izraelských otrokov – všetci, čo neboli prepustení na slobodu v sobotnom roku – boli prepustení z otroctva v jubilejnom roku. Tento rok sa vyznačoval aj tým, že všetok nehnuteľný majetok sa dostával do rúk pôvodných majiteľov. Krajina bola na zvláštny Boží príkaz rozdelená losovaním. Po rozdelení krajiny nikto nesmel s pôdou obchodovať. Predať ju však mohol len vtedy, ak schudobnel. Ak ju však potom sám, alebo niekto z jeho rodiny chcel kúpiť späť, nový majiteľ mu nesmel predaj odoprieť. Ak pôda nebola vykúpená, v jubilejnom roku musela byť vrátená pôvodnému majiteľovi alebo jeho dedičom.

Hospodin povedal Izraelcom: „*Zem sa nesmie natrvalo predávať, lebo zem je moja; a vy ste cudzincami a usadlíkmi u mňa.*„ [3. Mojžišova 25,23](#). Ľud mal stále pamätať, že zem patrí Bohu a že ľudia ju smú vlastniť len dočasne, že skutočným vlastníkom a pôvodným majiteľom pôdy je Boh a on sa obzvlášť stará o chudobných a nešťastných. Všetci mali pamätať na to, že chudobní majú práve také právo na určité miesto v Božom svete ako bohatí.

Láskyplný Stvoriteľ urobil tieto opatrenia na zmiernenie utrpenia chudobných a utláčaných a aby im život osvietil lúčom nádeje a slnečného jasú.

Hospodin tým chcel postaviť hrádzu nepatričnej túžbe po majetku a moci. Keby majetok mala ustavične hromadiť len jedna trieda ľudí, vládla by na svete veľká nespravodlivosť následkom zbedačenia a poníženia ostatných. Keby sa moc majetných vrstiev nejako

neohraničila, stala by sa neobmedzenou a chudobného človeka, pred Bohom rovnocenného, by bohatší bratia pokladali za menejcenného a podľa toho by s ním aj zaobchádzali. Pocit takého útlaku by nutne znepokojil vrstvu chudobných. Ovládol by ich pocit beznádeje a zúfalstva. To by viedlo k spoločenskému úpadku a otvorilo by dvere najrôznejším zločinom. Božie ustanovenia mali podporiť sociálne vyrovnanie. Sobotným a jubilejným rokom sa mali do značnej miery ponaprávať krivdy, ktoré sa v medzidobí v sociálnom a politickom živote národa udiali.

Tieto opatrenia boli rovnako prospešné pre bohatých ako pre chudobných. Obmedzovali ich mamonárske chůtky i náchylnosť k povýšenectvu a prebúdzali v nich zmysel pre dobročinnosť. Posilňovaním vzájomnej dobrej vôle a dôvery medzi všetkými vrstvami sa podporoval sociálny poriadok a stálosť štátnej správy. Všetci sme navzájom pospájaní ako články veľkého organizmu ľudstva a čokoľvek robíme pre blaho a povznesenie iných, vráti sa nám v podobe požehnania. Zákon vzájomnej závislosti platí pre všetky spoločenské vrstvy. Chudobný človek je rovnako závislý od bohatého ako bohatý od chudobného. Ak sa jedna vrstva domáha podielu na požehnaní, ktoré Boh poskytuje vrstve zámožnejších, potom títo potrebujú vernú službu, výkon mozgov a svalov vrstvy chudobných.

[401] Izraelovi boli prisľúbené veľké požehnania pod podmienkou, že bude poslúchať Božie nariadenia. Hospodin povedal: *„Dám vám dažde v príhodnom čase a zem vydá svoju úrodu i poľné stromy vydajú svoje ovocie, mlatba bude trvať až do oberačky a oberačka bude trvať po sejbu; najete sa chleba do sýtosti a bezpečne budete bývať vo svojej krajine. V krajine spôsobím pokoj a keď si ľahnete, nik vás nevyruší. Odstránim škodlivú zver z krajiny a meč neprejde vašou krajinou... budem chodiť medzi vami, budem vám Bohom a vy budete mojím ľuďom... Ak ma však nebudete poslúchať... a narušíte moju zmluvu... nadarmo budete siať svoje semä, lebo ho pojedia vaši nepriatelia. Obrátim svoju tvár proti vám, takže vás vaši nepriatelia porazia a panovať budú nad vami tí, čo vás nenávidia; budete utekať, aj keď vás nik nebude prenasledovať...“* 3. Mojžišova 26,4-6.12.14-17.

Sú ľudia, ktorí veľmi presvedčivo tvrdia, že z časných Božích požehnaní má každý človek dostať rovnako. To však nie je Stvoriteľov zámer. Jedným zo spôsobov, ktorými Boh skúša povahu člo-

veka, je rozmanitosť podmienok. Chce však, aby sa ľudia majetní pokladali len za správcov Božieho majetku; ten im bol zverený ako prostriedok, ktorý majú zúročiť v záujme chudobných a trpiacich.

Kristus povedal, že chudobní budú stále medzi nami. On sa stotožňuje so záujmami svojho trpiaceho ľudu. Srdce nášho Vykupiteľa spolucíti s tými najchudobnejšími a najponiženejšími spomedzi jeho pozemských detí. Hovorí, že oni ho zastupujú na zemi. Ich prítomnosť medzi nami má prebúdzat' v našom srdci lásku, akú Kristus cíti s trpiacimi a utláčanými. Kristus prijíma preukázané milosrdenstvo a dobročinnosť tak, ako keby to prejavili jemu. Každá krutosť či nevšímavosť voči nim je nepravosťou spáchanou na Kristovi.

Keby ľudia stále dodržiavali Boží zákon o chudobných, ako inak by vyzeral dnešný svet zo stránky mravnej, duchovnej i hospodárskej! Nebolo by dnešného sebeckva a vystatovačnosti. Každý by láskyplne dbal o šťastie a blaho iných. Nebolo by toľko nedostatku v rôznych krajinách dnešného sveta.

Zachovávaním Božích zásad by sa zabránilo veľkým nepravostiam, ktoré sa v každej dobe skončili útlakom chudobných zo strany boháčov a podozrievaním a nenávisťou chudobných voči bohatým. Zabránilo by sa hromadeniu veľkých majetkov a neobmedzenému pôžičkárstvu na jednej strane, i zbedačovaniu desaťtisícov, ktorí kvôli hromadeniu obrovského majetku v rukách boháčov musia vykonávať ťažkú, nedostatočne zaplatenú robotnícku prácu. Bolo by to zmiernym riešením problémov, ktoré teraz hrozivo naplňajú svet zmätkom a krviprelieváním.

52. kapitola — Výročné slávnosti

Trikrát v roku sa celý Izrael schádzal k slávnostnej bohoslužbe, ktorá sa konala vo svätostánku. (Pozri [2. Mojžišova 23,14-16](#).) Miestom týchto zhromaždení bolo za istý čas Šílo, neskôr sa však celonárodným bohoslužobným strediskom stal Jeruzalem, kde sa jednotlivé kmene schádzali na výročné slávnosti.

Okolo Izraela bývali divoké bojové kmene, ktoré sa všemožne chceli zmocniť jeho územia. Napriek tomu však zdatní muži, ako aj ostatní Izraelci schopní podniknúť takúto cestu, museli opustiť svoje príbytky a odísť do zhromaždenia, ktoré sa konalo takmer uprostred krajiny. Čo mohlo zabrániť, aby nepriatelia ich nechránené príbytky neprepadli a nespustošili ohňom a mečom? Čo mohlo zabrániť vpádu do krajiny, ktorý by Izraelcov vrhol do područia nepriateľ a? Boh sľúbil, že svoj ľud ochráni. *„Anjel Hospodinov táborí vôkol tých, čo sa ho boja, a zachraňuje ich.,”* [Žalm 34,8](#). Keď Izraelci odišli na bohoslužby, ich nepriateľov zadržala Božia moc. Božie zasľúbenie znelo: *„Lebo vyženiem národy spred teba, rozšírim tvoje územie a nikto nezatúži po tvojej krajine, keď pôjdeš tri razy do roka ukázať sa pred Hospodinom, svojím Bohom.,”* [2. Mojžišova 34,24](#).

Prvá z týchto slávností, veľkonočná, slávnosť nekvasených chlebov, sa konala v mesiaci abib, v prvom mesiaci židovského roku, teda koncom marca a začiatkom apríla. Bol to koniec zimy, keď sa končilo obdobie dažďov a celá príroda ožila zaodiata krásou jari. Na kopcoch i v údoliach sa rozzelenala tráva plná lúčnych kvetov. Večery opeknievali blížiacim sa úplňkom.

Toto ročné obdobie krásne ospevuje zbožný pevec:

*„Ved', hl'a, zima sa pominula,
dážd' prestal, odtiahol.
Kvety sa zjavujú na zemi,
priblížil sa čas spevu
a hlas hrdličky počut' v našom kraji.*

*Figovník už sfarbil svoje mladé plody
a kvitnúci vinič rozdáva vôňu.,,*

**Pieseň Šalamúnova
2,11-13.**

Z celej krajiny putujú hlúčky Izraelcov do Jeruzalema. Ovčiari od stád, pastieri z vrchov, rybári od Galilejského jazera, roľníci zo svojich polí a synovia prorokov z posvätných škôl – všetci smerujú k miestu Božej prítomnosti. Cesta pešky je zdĺhavá. Cestou pribúda karaván a kým sa dostanú do svätého mesta, bude ich neprehľadne veľa.

[404]

Krása prírody prebúdza radosť i vd'ačnosť v srdciach Izraelcov voči Darcovi všetkého dobrého. Spievajú sa veľkolepé hebrejské žalmy, velebiace Hospodinovu slávu a jeho majestát. Len čo zaznie zvuk trúby, stovky hlasov za sprievodu cimbalov začína spievať d'akovnú pieseň:

*„Radoval som sa, keď mi hovorili:
Pod'me do domu Hospodinovho!
Zastavili sa naše nohy
v твоjich bránach, Jeruzalem...
Tam vystupujú kmene, kmene Hospodinove,
oslavovat' meno Hospodinovo...
Proste o pokoj pre Jeruzalem:
Nech žijú bezpečne tí, čo ťa milujú!.,,*

Žalm 122,1-6.

Pri pohľade na okolité kopce, na ktorých pohanía zapal'ovali svoje obetné ohne, Izraelci spievali pieseň:

*„Pozdvihujem oči k vrchom:
Odkiaľ mi príde pomoc?
Od Hospodina moja pomoc,
ktorý utvoril nebo i zem.,,*

Žalm 121,1.2.

*„Tí, ktorí dôverujú Hospodinovi,
sú ako vrch Sion, čo sa nepohne,*

ale trvá naveky.

*Jeruzalem je obklopený vrchmi:
tak je Hospodin vôkol svojho ľudu
odteraz až naveky.,,*

[Žalm 125,1.2.](#)

Keď pútnici zahliadli z vrchu sväté mesto, s úctou a bážňou pozerali na zástupy vyznávačov, smerujúcich k chrámu. Videli vystupovať dym kadidla a pri zvuku levítskych trúb, oznamujúcich bohoslužbu, uchvátení nadšením okamžiku zaspievali:

*„Veľký je Hospodin a hoden chvály
v meste nášho Boha!
Jeho svätý vrch,
čnejúci tak krásne je celej zeme rozkošou.
Vrch Sion, severný to výbežok,
je mestom veľkého Kráľ a.,, [Žalm 48,1-3.](#)*

[405]

*„Nech je pokoj v твоjich hradbách,
bezpečnosť v твоjich palácoch!.,
„Otvorte mi brány spravodlivosti,
nech vojdem nimi vd'aku vzdávať Hospodinovi.,,
„Splním svoje sl'uby Hospodinovi
pred všetkým jeho ľudom
v nádvoriach domu Hospodinovho
i v tvojom strede, Jeruzalem.
Haleluja!.,,*

[Žalm 122,7; 118,19;
116,18.19.](#)

Pútnikom boli otvorené všetky jeruzalemské domy; v nich sa mohli ubytovať. Pre toľké zástupy to však nemohlo stačiť. Preto boli na každom voľnom mieste aj na okolitých pahorkoch postavené stany.

Štrnásteho dňa v mesiaci sa k večeru začala veľkonočná slávnosť dojmavým obradom, ktorý mal všetkým pripomenúť nielen vyslobodenie z egyptskej poroby, ale naznačiť aj budúcu obeť, ktorá bude znamenať vyslobodenie z poroby hriechu. Keď sa Spasiteľ

obetoval na Golgote, Veľká noc stratila svoj zmysel a namiesto nej sa slávila Večera Pánova ako spomienka na udalosť, ktorú zobrazovala Veľká noc.

Po Veľkej noci sa slávili sedemdňové sviatky nekvasených chlebov. V prvý a siedmy deň boli dni svätého zhromaždenia, keď sa nesmela konať nijaká ťažká práca. Na druhý deň slávnosti boli Bohu obetované prvé plody ročnej úrody. V Palestíne najskôr dozrieval jačmeň, a to pripadalo na začiatok slávnosti. Keď kňaz položil snop tohto obilia na Boží oltár, vyjadril tým uznanie, že všetko patrí Bohu. Kým sa tento obrad nevykoná, žatva sa nesmela začať.

Päťdesiat dní po obetovaní prvých plodov boli Turíce, nazývané aj slávnosťou žatvy alebo slávnosťou týždňov. Ako prejav vd'áčnosti za obilný pokrm boli Hospodinovi ako obeť prinesené dva bochníky chleba upečené s kváskom. Turíce trvali len jeden deň, ktorý bol venovaný bohoslužbe.

V siedmom mesiaci sa slávil sviatok stánkov, sviatok zberu úrody. Týmto sviatkom sa uznávala Božia veľkorysosť prejavená v bohatej úrode v sadoch, v olivových hájoch a vo viniciach. Vtedy sa konalo najväčšie slávnostné zhromaždenie v roku. Zem vydala svoje plody, úroda bola poznášaná do stodôl a uskladnené bolo aj ovocie, olej a víno. Izraelci vtedy prichádzali so svojimi darmi, aby Bohu vyjadrili vd'aku za hojné požehnanie.

Tento sviatok bol predovšetkým sviatkom radosti. Nasledoval po veľkom Dni zmierenia, keď ľuď dostal ubezpečenie, že sa mu už neprávnosti nebudú pripomínať. Zmierení s Bohom prichádzali Izraelci ďakovať Bohu za jeho dobrotivosť a velebiť ho za jeho milosrdenstvo. Keď že bolo po žatve, namáhavé poľné práce sa ešte nezačali a ľudia teda netiesnili nijaké väčšie starosti, mohli sa oddať posvätnej a radostnej nálade slávnostných chvíľ. Aj keď sa príkaz o účasti na slávnostiach týkal len otcov a synov, podľa možnosti sa ich zúčastňovala celá rodina a pohostinsky na nich vítali aj služobníkov, levítov, cudzincov i chudobných.

Ako Veľká noc, aj slávnosť stánkov bola spomienkovým sviatkom. Na pamiatku svojho pútnického života na púšti odchádzali Izraelci zo svojich domovov, a bývali v stanoch alebo v búdkach so zelených vetiev „z ušľachtilých stromov, palmových ratolestí, vetiev listnatých stromov a potočných vrúb,, 3. Mojžišova 23,40.

[406]

Prvého dňa sa konalo sväté zhromaždenie a k siedmim sviatočným dňom sa pridával rovnako oslavný ešte deň ôsmy, ktorý sa slávil podobným spôsobom.

Zmyslom týchto výročných bohoslužobných zhromaždení bolo nielen povzbudiť srdcia starých a mladých, ale aj vzájomným spoločenstvom ľudí z rôznych častí krajiny utužovať zväzky, ktoré ich púťali k Bohu i k sebe navzájom. Ako blahodarne by pôsobilo na Boží ľud, keby sa aj v dnešnej dobe konal sviatok stánkov – radostná pripomienka na mnohé Božie požehnania! Ako Izraelci slávili vyslobodenie, ktoré ich otcom vybojoval Boh, ako ich zázračné zachovanie pri živote, keď po odchode z Egypta žili na púšti, tak by sme mali aj my vd'áčne spomínať rôzne cesty, ktorými nás Boh prozreteľne vyviedol z temného bludiska sveta do nádherného svetla svojej milosti a pravdy.

Tí, čo bývali ďaleko od svätostánku, museli každoročne obetovať celý mesiac, aby sa mohli trikrát do roka zúčastniť výročnej slávnosti. Tento príklad oddanosti mal zvýrazniť význam bohoslužieb a nutnosť podriaďiť vlastné sebecké a svetské záležitosti záujmom duchovným a večným. Ak zanedbávame možnosť schádzať sa s inými ľuďmi a navzájom sa utvrďovať a povzbudzovať v službe Bohu, pripravujeme sa o mnohé požehnanie. Z mysle sa nám vytráca živý význam biblických právd. Keď na srdce prestáva pôsobiť nebeské svetlo a keď ho neoblažuje posväcujúci vplyv, duchovne chradneme. Ak v styku s ľuďmi nevieme prejavovať patričný súcit s druhými, potom ako kresťania veľa strácame. Kto sa uzatvára do seba, neplní poslanie, ktoré mu zveril Boh. Všetci sme deťmi jedného Otca a šťastie každého z nás závisí aj od iných. Musíme sledovať Božie požiadavky, ale aj potreby našich blížnych. Správnym pestovaním družnosti sa cvičíme k súcitu so spoluveriacimi a snaha obšťastňovať iných nám poskytne šťastie a spokojnosť.

[407]

Slávnosť stánkov mala nielen spomienkový, ale aj predobrazný zmysel. Pripomínala nielen pobyt na púšti, ale podobne ako slávnosť zberu úrody slávila zber zemských plodín, pričom upozorňovala na veľký deň konečnej žatvy, keď Pán úrody vyšle svojich žencov, aby zviazali kúkoľ do snopov, spálili ho a pšenicu zviezli do Božej stodoly. Vtedy zahynú všetci páchatelia neprávostí. Budú „*akoby ich nikdy nebolo*„ (Obadiáš 1,16), a všetky hlasy celého vesmíru svorne a radostne zvelebia Boha. V Zjavení čítame: „*Všetko tvorstvo na*

nebi, na zemi, pod zemou, na mori, a všetko, čo je v nich, počul som volat': Sediacemu na tróne a Baránkovi dobrorečenie a česť, sláva a moc na veky vekov!., Zjavenie Jána 5,13.

Na sviatok stánkov Izraelci vebili Boha tým, že si pripomínali jeho milosrdenstvo pri vyslobodení z egyptského otroctva i jeho otcovskú starostlivosť počas ich putovania púšťou. Radovali sa aj preto, lebo si uvedomovali, že práve skončenou bohoslužbou v Deň zmierenia im Boh odpustil a znova ich prijal. Keď raz Boží vykúpení budú zhromaždení v nebeskom Kanaáne a navždy budú vyslobodení z otroctva zlorečenia, pod ktorým „celé stvorenie spoločne vzdychá a zvíja sa v pôrodných bolestiach až doteraz,, (Rimanom 8,22), budú sa tešiť v nevýslovne plnej sláve. Potom bude Kristovo slávne dielo zmierenia pre ľudí završené a ich hriechy budú navždy vymazané.

*„Radovať sa bude púšť i suchý kraj,
jasat' bude step a kvitnúť,
ako narcis bude prekvitať
a jasat' bude, hej, jasat' a plesat'.*
*Dostane slávu Libanonu,
nádheru Karmela a Šárona.*
*Oni uvidia slávu Hospodinovu,
velebu nášho Boha...*
*Vtedy sa otvoria oči slepých
a uvoľnia sa uši hluchých.*
*Vtedy chromý bude skákať ako jeleň
a jazyk nemého zvučne zaplesá.*
*Lebo na púšti vytrysknú vody
a potoky na stepi.*
*Horúci piesok sa zmení na jazero,
prahnúca zem na vodné žriedla...*
*Bude tam hradská a cesta;
tá sa bude volat' svätou cestou.*
*Nečistý po nej neprejde
– len ľud jeho pôjde po nej –
na nej ani blázni nezablúdia.*
*Nebude tam leva,
ani dravá zver nevstúpi na ňu;
nijakú tam nebude možno nájsť,*

*ale vykúpení pôjdu po nej.
Vyslobodení Hospodinovi sa vrátia,
prídu na Sion s plesaním
a večná radosť bude na ich tvárach.
Dosiahnu rozkoš a radosť
a zmizne žiaľ i vzdychanie.,,*

Izaiáš 35,1.2.5-10.

Len čo sa Izraelci usídlili v Kanaáne, príliš sa neponáhľali ovládnuť celú krajinu. Uspokojili sa s dobytým územím; ochabla ich horlivosť a prestali bojovať. *„Ked' Izrael zosilnel, donútil Kanaáncov k robotám; lež vyhnat' ich nevládal.,, Sudcov 1,28.*

Sľuby, ktoré Hospodin Izraelcom dal, boli splnené. Józua porazil Kanaáncov a krajinu rozdelil medzi kmene. Záviselo len od nich, či vierou v Božiu pomoc ostatok obyvateľov krajiny vyženú. Izraelci to však neurobili, ba s Kanaáncami sa začali spolčovať. Tým prestúpili Boží príkaz a nesplnili podmienku, pod ktorou im Hospodin sľúbil Kanaán dať.

Izraelci už pod Sínajom dostali výstrahu, aby sa neodvažovali slúžiť modlám. Mojžiš im hneď po vyhlásení zákona oznámil posolstvo o národoch Kanaánu: *„Neklaňaj sa ich bohom, neslúž im a nerob tak, ako oni robia, ale ich bezpodmienečne zrúcaj a na kusy rozbi ich posvätné stĺpy. Hospodinovi, svojmu Bohu slúžte a požehnám tvoj chlieb a tvoju vodu a odstránim chorobu od teba.,, 2. Mojžišova 23,24.25.* Pod podmienkou poslušnosti smeli mať istotu, že Boh porazí ich nepriateľov: *„Svoju hrôzu pustím pred tebou a spôsobím zmätok u všetkých národov, medzi ktoré prídeš, a všetkých tvojich nepriateľov donútim k úteku pred tebou. Pošlem aj sršne pred tebou, ktoré vyženú pred tebou Chivijcov, Kanaáncov a Chetejcov. Nevyženiem ich pred tebou v jednom roku, aby sa zem nestala púšťou a aby sa poľná zver nerozmnožila tebe na úkor; postupne ich budem vyháňať spreď teba, kým sa nerozmnožíš a nezaujmeš krajinu do dedičného vlastníctva... Vám vydám do rúk obyvateľov krajiny a vyženieš ich spreď seba. Neuzavieraj zmluvu s nimi, ani s ich bohmi! Nesmú zostať v tvojej krajine, aby ťa nezvádzali k hriechu proti mne; keby si slúžil ich bohom, stali by sa ti osídľom.,, 2. Mojžišova 23,27-33.* Všetky tieto smernice Mojžiš zopakoval Izraelcom pred svojou smrťou a pripomenul im ich aj Józua.

Boží vyvolený národ mal byť v Kanaáne mohutnou hrádzou proti prílivu mravnej skazenosti a mal chrániť svet pred jej pus-

[410] tošiacim vplyvom. Podľa Božej vôle mal Izrael pod podmienkou poslušnosti Bohu získavať jedno víťazstvo za druhým. Boh mu chcel podmaniť oveľa väčšie a mocnejšie národy než boli Kanaánci. Dostal prísľub: *„Ak však budete bedlivo zachovávať všetky tieto* [410] *prikázania, ktoré vám predpisujem plniť..., potom Hospodin vyženie všetky tieto národy spopred vás a vy si podmaníte národy väčšie a mocnejšie ako ste sami. Každé miesto, na ktoré vkročí vaša noha, bude vaše; od púšte až po Libanon, od Veľrieky, rieky Eufratu, až po Západné more bude vaše územie. Nikto neobstojí pred vami. Strach a hrôzu pred vami zošle Hospodin, váš Boh, na celú krajinu, do ktorej vkročíte, tak ako vám hovoril.,, 5. Mojžišova 11,22-25.*

Izraelci znevážili svoje prednostné poslanie a zvolili si pohodlie a blahobyt. Keďže sa zriekli možnosti úplne ovládnuť zasľúbenú krajinu, mnohé pokolenia Izraelcov museli znášať ostatok týchto modlárskeho národov. Podľa proroctva mali byť *„trňom vo vašich očiach a ostňom vo vašich bokoch.,, (Pozri 4. Mojžišova 33,55.)*

Izraelci *„sa pomiešali s pohanmi a priučili sa ich skutkom.,, Uzatvárali manželstvá s Kanaáncami a v krajine sa modlárstvo šírilo ako mor. „Ba aj ich modlám slúžili, a tie sa im stali osídľom; aj svojich synov obetovali i svoje dcéry démonom... a tak zem bola poškvŕnená krvou... Tu Hospodin vzplanul hnevom proti svojmu ľudu; a zošklivil si svoje dedičstvo.,, Žalm 106,35-40.*

V pokolení, ktoré viedol a učil sám Józua, sa modlárstvo šírilo len pozvoľna. Rodičia však uľahčili svojim deťom cestu k odpadnutiu. Tí, čo prišli do Kanaánu, začali zanedbávať Hospodinove rady. Táto sejbá zla priniesla neskôr mnohým pokoleniam trpké plody. Kým mravná čistota zabezpečovala Izraelcom telesné zdravie, styk s pohanmi viedol k pôžitkárstvu a k hýreniu, čo ochromovalo ich telesnú zdatnosť, otupovalo duševné schopnosti a mravnú odolnosť. Svojím hriešnym životom sa Izraelci vzdali od Boha, strácali Božiu podporu a nevedeli odolávať svojim nepriateľom. Tak ich postupne ovládli tie národy, ktoré si mali s Božou pomocou sami podmaniť.

„Opustili Hospodina, Boha svojich otcov, ktorý ich vyviedol z egyptskej krajiny.,, „a sprevádzal ich púšťou ako stádo.,, „Popudzovali ho svojimi výšinami, svojimi modláorskými rezbami ho rozhorčovali.,, Preto Hospodin „zamietol príbytok šilónsky, stan, v ktorom býval medzi ľuďmi. Do zajatia vydal svoju silu a do rúk protivníka

svoju okrasu.,, [Sudcov 2,12](#); [Žalm 78,52.58.60.61](#). Hospodin sa však ani potom nevzdal svojho ľudu. Medzi Izraelcami sa vždy našli tí, čo zostali verní Hospodinovi a on z času na čas vyzval verných a statočných mužov, aby porazili modloslužbu a vyvolený národ zbavili nepriateľov. Keď však už Izraelci po smrti svojho vodcu necítili jeho autoritu, pozvoľna sa začali vracat' k svojim modlám. Po úpadku vždy znova prichádzal trest, potom pokánie a vyslobodenie.

Izraelcov postupne utláčali králi Mezopotámie, kráľ moábsky, potom Filištínci, Kanaánci z Aškódu pod vedením Sísera. Ako osloboditelia svojho národa vystúpili Otniél, Šamgar a Éhut, Debora a Barák. *„Ale Izraelci robili, čo sa neľúbilo Hospodinovi. Hospodin ich vydal na sedem rokov do rúk Midjíncov.,, [Sudcov 6,1](#). Utláčatelia však dosiaľ tiesnili len kmene východne od Jordána, ale teraz zasiahli všetkých.*

[411]

Úhlavnými nepriateľmi Izraelcov boli vždy Amálekovci, sídliači na juhu Kanaánu a Midjínci na ich východnej hranici s rozsiahlou púšťou za ňou. Kým žil Mojžiš, Midjínci boli takmer vyhubení. Odvtedy sa však veľmi rozmnožili a zosilneli. Nikdy neprestali túžiť po odvete a keď Hospodin prestal nad Izraelom držať svoju ochrannú ruku, využili príležitosť. Svojimi lúpežnými prepadmi trápili nielen kmene Izraelcov na východ od Jordána, ale celú krajinu. Divokí a násilnícki obyvatelia púšte *„prišli v takom množstve ako kobyľky.,, ([Sudcov 6,5](#))* aj so svojimi stádami a zaplavili krajinu. Od Jordána až po filištínsku rovinu sa šírili celou krajinou ako zhubný mor. Prišli práve v čase dozrievania úrody a zostali v nej, kým sa nepozbierali posledné plody zeme. Vyplienili polia, olúpili a stýrali obyvateľov a potom sa vrátili späť na púšť. Izraelci, čo žili v otvorenej krajine, museli opúšťať svoje domovy a utiekať sa do opevnených miest, hľadať útočisko v pevnostiach, alebo sa uchýľovať do jaskýň či tienistých skalných roklín. Tento útlak trval sedem rokov. Keď si potom ľud v úzkosti začal pripomínať Hospodinove napomenutia a vyznávať svoje hriechy, Boh sa nad nimi zmiľoval a znova im vyhliadol vysloboditeľa.

Gideón bol synom Joáša z kmeňa Menašševho. Jeho rodina nemala nijaké vedúce postavenie, no vyznačovala sa odvahou a poctivosťou. O jej statočných synoch sa hovorilo: *„Každý vyzeral ako kráľovský syn.,, [Sudcov 8,18](#). V bojoch s Midjíncami padli všetci okrem jedného, ktorého meno bolo postrachom votrelcov.*

Boh povolal Gideóna za vysloboditeľ a svojho ľudu. Gideón práve mlátil pšenicu. Malú časť obilia skryl, a pretože sa neodvažoval vymlátiť ho v stodole, uchýlil sa do blízkosti vínného lisu. Keď že hrozno nebolo ešte ani zd'aleka dozreté, o vinice sa nikto nestaral. Gideón pracoval tajne a potichu, premýšľal o tiesnivom postavení Izraelcov a uvažoval o zvrhnutí utláčateľského jarma.

Náhle sa mu zjavil „anjel Hospodinov,, a oslovil ho: „*Hospodin je s tebou, silný hrdina!*,,

[412] Gideón povedal: „*Ach, môj Pane, prečo nás toto všetko postihlo, ak je Hospodin s nami? A kde sú všetky jeho divné skutky, o ktorých nám rozprávali otcovia, keď hovorili: Hospodin nás vyviedol z Egypta. Teraz nás Hospodin zavrhol a vydal Midjáncom do rúk.*,,

Nebeský posol odvetil: „*Chod' s touto svojou silou a vyslobod' Izrael z rúk Midjáncom. Ved' som t'a poslal.*,, [Sudcov 6,12-14](#).

Gideón túžil po znamení, aby mal istotu, že ten, ktorý sa s ním zhováral, je anjel zmluvy, ktorý v minulosti pre Izrael mnoho vykonal. Boží anjeli svojho času navštívili Abraháma, prijali od neho pohostenie. Gideón teraz požiadal nebeského posla, aby zostal uňho ako hosť. Potom odišiel do stanu a keď zo svojich skromných zásob pripravil kozľ a nekvasený chlieb, jedlo priniesol a predložil ho cudzincovi. Anjel mu však prikázal: „*Vezmi mäso a nekvasený chlieb a polož na túto skalú a polievku vylej.*,, [Sudcov 6,20](#). Gideón príkaz splnil a dostal znamenie, po ktorom túžil. Anjel mal v ruke palicu a tou sa dotkol mäsa a nekvaseného chleba. Zo skaly vyšľahol oheň a strávil obeť. Gideón viac anjela nevidel.

Gideónov otec Joáš mal značnú zásluhu na odpadlícťve svojich krajanov tým, že v Ofre, kde býval, postavil veľký oltár Baálovi, na ktorom ľud mesta uctieval toto božstvo. Gideón dostal rozkaz, aby oltár zvalil a Hospodinovi postavil oltár na skale, kde oheň strávil obeť a aby na ňom obetoval Hospodinovi. Aj keď obeť prinášali kňazi výhradne na oltári v Šíle, Boh však ako pôvodca tejto obradnej služby, ktorému sa prinášali všetky obeť, má moc zmeniť svoje požiadavky. Oslobodeniu Izraela musel predchádzať slávnostný protest proti uctievaniu Baála. Gideón musí vyhlásiť vojnu modloslužbe skôr, než vyťahne do boja proti nepriateľom svojho národa.

Gideón svedomito splnil Boží príkaz. Keď že vedel, že by verejnou snahou o splnenie zverenej úlohy narazil na odpor, uskutočnil

ju tajne. Urobil to pomocou svojich služobníkov za jedinú noc. Keď na druhý deň zavčas rána prišli muži z Ofry oslavovať Baála, veľmi sa rozhnevali. Keby sa vtedy Joáš, ktorý o anjelovej návšteve vedel, nebol svojho syna zastal, Gideóna by boli zabil. Joáš im povedal: *„Chcete viesť spor za Baála? Alebo ho chcete zachrániť? Kto chce za neho viesť spor, do rána bude usmrtený. Ak je bohom, nech vedie spor za seba preto, že zbúral jeho oltár.“*, [Sudcov 6,31](#). Ak Baál nevie ochrániť svoj vlastný oltár, ako mu možno veriť, že ochráni svojich vyznávačov?

Vyznávači Baála sa zriekli myšlienky zabiť Gideóna. A keď Gideón zatrubil, muži z Ofry boli medzi prvými, čo prišli pod jeho zástavu. Gideón vyslal poslov k svojmu vlastnému kmeňu Menašše, k Ašérovi, Zebulónovi a k Naftálimu a aj tí im vyšli v ústrety.

Gideón sa neodvažoval ísť na čele vojska, kým nebude mať d'alsí dôkaz Božieho povolania vykonať túto úlohu a kým nebude mať istotu, že Hospodin mu bude pomáhať. Preto prosil: *„Ak chceš mojou rukou zachrániť Izrael, ako si zasl'úbil, tak položím vlnené rúno na holohumnicu; ak bude rosa len na rúne a zem dookola zostane suchá, spoznám, že chceš zachrániť Izrael mojou rukou, ako si zasl'úbil.“*, [Sudcov 6,36.37](#). Nasledujúceho rána bolo rúno zarosené, zatiaľ čo zem dookola bola suchá. Gideón však o dôkaze zapochyboval. Uvedomil si totiž, že vlna pohlcuje vlhkosť, ak je naokolo vlhký vzduch. Zdalo sa mu, že skúška nie je dosť presvedčivá. Preto žiadal skúšku zopakovať s opačnou podmienkou, pričom sa modlil, aby svojou opatrnosťou nerozhneval Hospodina. Aj táto jeho žiadosť bola vypočutá.

Gideón získal odvahu. Zhromaždil vojsko a vytiahol do boja proti votrelcom. *„Celý Midján, Amálek a synovia východu sa zhromaždili, prešli cez Jordán a utáborili sa v rovine Jezreel.“*, [Sudcov 6,33](#). Všetkých Gideónových vojakov bolo len tridsať dvatisíc. Hospodin však napriek tomu, že proti Izraelcom stálo mohutné vojsko nepriateľa, Gideónovi rozkázal: *„Primnoho ľudu je pri tebe, než aby som im vydal Midjáncov do rúk; Izrael by sa mohol vyvyšovať nado mňa a povedať: Moja moc ma zachránila. Daj teda verejne vyhlásiť ľudu: Kto sa bojí a chveje, nech sa vráti!“*, [Sudcov 7,2.3](#). Kto sa ľakal nebezpečenstva a nechcel znášať útrapy, alebo koho od Božieho diela odrádzali svetské záujmy, nemohol byť posilou izraelského vojska. Takí ozbrojenci by ju mohli len oslabiť.

[413]

V Izraeli platil zákon, že veliteľ pred začiatkom boja celému vojsku oznámil: *„Je tu niekto, čo vystavil nový dom a ešte ho neposvätil? – Nech odíde a vráti sa domov, aby nezomrel vo vojne; a niekto iný by ho posvätil. A kto vysadil vinicu a neprevzal ju? – Nech ide a vráti sa domov, aby nezomrel vo vojne; a niekto iný by ju prevzal do úžitku! A kto sa zasnúbil so ženou a ešte si ju nevezal? – Nech odíde a vráti sa domov, aby nezomrel vo vojne; a niekto iný by si ju vzal. Predstavení nech d’alej hovoria k ľudu takto: Kto sa bojí a klesá na myslí? – Nech odíde a vráti sa domov, aby nepôso-bil na myseľ svojich bratov tak, žeby zmalomysel’neli ako on.,, 5. Mojžišova 20,5-8.*

Vzhľadom na to, že izraelských bojovníkov bolo v porovnaní s množstvom nepriateľského vojska oveľa menej, Gideón svojim vojakom obvyklú výzvu nepredniesol. Zadivil sa, keď počul, že vojakov má priveľa. Hospodin však poznal pýchu a neveru svojho ľudu. Gideónovu naliehavú výzvu ľud poslušol a ochotne povstal, ale keď videl midjánske početné vojsko, ne jeden z nich sa vyľakal. Práve tí by totiž v prípade víťazstva Izraelcov boli medzi prvými, čo by si privlastňovali všetku slávu, namiesto, aby víťazstvo pripísali Bohu.

Gideón poslušol Hospodinov rozkaz, ale keď videl, že dvadsať dvatisíc mužov, teda viac ako dve tretiny z celej armády sa vracia domov, bol skormútený. Opäť však počul Hospodinovo slovo: *„Ešte vždy je mnoho ľudí; zaved’ ich dolu k vode, tam ti ich preskúšam. O kom ti poviem: Tento nech ide s tebou, ten nech ide s tebou, ale každý, o kom ti poviem: Tento nech nejde s tebou, ten nech nejde.,, Sudcov 7,4.* Keď Gideón vyhlásil okamžitý nástup do boja a vojakov zaviedol na breh rieky, niektorí náhlivo naberali vodu do dlaní, napili sa a šli ďalej; no takmer všetci ostatní si k vode klakli a pomaly z prúdu pili. Z desaťtisícového vojska bolo len tristo tých, čo vodu pili z dlaní. A práve tých Gideón vybral; ostatným dovolil vrátiť sa domov.

Charakter človeka možno neraz preveriť tým najjednoduchším spôsobom. Na tých, čo aj vo chvíli krajného ohrozenia myslia len na uspokojenie vlastných potrieb, sa v prípade potreby nemožno spoľahnúť. Hospodin vo svojom diele neráta s ľuďmi ľahostajnými či sebeckými. Počíta len s takými, hoci by ich bolo celkom málo, čo sa pri plnení naliehavých povinností nedajú zdržiavať vlastnými zá-

ujmami. Vybraných tristo mužov malo odvahu a vedelo sa ovládať; boli to muži viery. Nepoškvrnili sa modlárstvom. Boh mohol prostredníctvom nich vyslobodiť Izrael. Úspech nespočíva v množstve. Boh môže s malým množstvom vyslobodiť svoj ľud práve tak ako s veľkým. Boha ctia skôr vlastnosti tých, čo mu verne slúžia, než ich počet.

Izraelci zaujali postavenie na vrchole horského svahu, odkiaľ mali výhľad do údolia, kde táborilo nepriateľské vojsko. „*Midján, Amálek a všetci synovia východu zaplavili údolie v takom množstve ako kobyľky a ich tiav bolo bezpočtu tak, ako mnoho je piesku na morskom brehu.*“, [Sudcov 7,12](#). Gideón sa zachvel pri pomyslení na zajtrajší boj. Hospodin ho však oslovil v noci a kázal mu, aby so svojím sluhom Purom zišiel do tábora Midjáncom, kde bude počuť niečo, čo ho povzbudí. Gideón poslúchol a keď v tme ticho čakal, počul, ako jeden vojak svojmu druhovi rozpráva, čo sa mu prisnilo: „*Mal som sen: peceň jačmenného chleba sa kotúl al do tábora Midjáncom, prišiel k stanu a narazil naň, ten padol a prevrátil sa; a zostal ležať.*“, Jeho druh mu odpovedal, a tie slová povzbudili ukrytého poslucháča: „*To nie je nič iné, ako meč Izraelca Gideóna, syna Joášovho. Boh mu vydal do rúk Midjáncom s celým táborom.*“, Gideón poznal Boží hlas, ktorý ho oslovil ústami týchto midjánskych cudzincov. Vrátil sa k svojmu malému vojsku, ktoré viedol, a povedal: „*Hor sa! Hospodin vám vydal tábor Midjáncom do rúk!*“, [Sudcov 7,13-15](#).

[415]

Gideón na Boží príkaz pripravil plán a hneď šiel do boja. Tristo mužov svojho vojska rozdelil na tri skupiny. Každý muž dostal trúbu a fakľu v hlinenom džbáne. Potom vojsko rozostavil tak, aby sa mohlo z rôznych strán priblížiť k táboru Midjáncom. Keď Gideón na znamenie zatrúbil, v nočnom tichu začali všetci vojaci trúbit'. Potom rozbili džbány a s horiacimi fakľami zaútočili na nepriateľa s mohutným vojnovým pokrikom: „*Za Hospodina a Gideóna!*“, [Sudcov 7,18](#).

Krik zobudil spiace vojsko. Všade bolo vidieť svetlo horiacich fakiel'. Zo všetkých strán znel zvuk trúb, sprevádzaný pokrikom útočníkov. Midjáncom ovládol strach. Nazdávali sa, že ich prepadla obrovská armáda. Zúfalým krikom a útekem si zachraňovali život, pričom vlastných spolubojovníkov pokladali za nepriateľov a začali sa navzájom zabíjať. Len čo sa rozniesla správa o víťazstve, vrátili

sa izraelskí vojaci, čo pred bojom odišli domov, a aj oni začali prenasledovať zmätených nepriateľov na úteku. Midjanci bežali k Jordánu v nádeji, že sa im podarí dostať sa domov na druhú stranu rieky. Gideón vyslal poslov k Efrajimovcom s výzvou, aby utekajúcim Midjancom zahatali prechod cez rieku v južnej časti Jordána. On zatiaľ s tristo mužmi, „*ktorí boli s ním, ale boli ustatí a hladní*„ (Sudcov 8,4), prešiel cez rieku a nemilosrdne prenasledoval tých, čo sa dostali na druhý breh. Prepadol dve midjánske kniežatá, Zebacha a Calmunnu, veliteľov vojska na úteku s pätnástimi tisícami mužov, rozprášil ich vojsko, zajal ich vodcov a dal ich usmrtiť.

V tomto boji padlo takmer stodvadsať tisíc votrelcov. Midjanci boli porazení a s Izraelcami sa už nikdy nepustili do boja. Správa o Bohu Izraelcov, ktorý svojmu národu znova pomohol, sa rozniesla široko-d'aleko. Zdesenie okolitých národov, ktoré sa dozvedeli, ako jednoducho Izraelci zvíťazili nad smelým a bojovným národom, sa nedá popísať.

Bohom vyvolený vodca, ktorý porazil Midjancov, nezaujímal v Izraeli nijaké zvláštne postavenie. Nebol vládcom, ani kňazom či levítom. V dome svojho otca sa pokladal sám za posledného. Boh v ňom však videl muža odvážneho a verného. Gideón sa nespoliehal na seba; bol však ochotný podriaďiť sa Hospodinovmu vedeniu. Nie vždy si Boh vyberie pre svoje zámery tých najnadanejších mužov, ale vždy volí takých, ktorých môže najlepšie použiť. „*Slávu predchádza pokora*„, Príslovia 15,33. Hospodin môže najúčinnjšie pôsobiť prostredníctvom tých, čo si uvedomujú svoje nedostatky a pritom sa spoliehajú na Boha ako na svojho vodcu a zdroj sily. Boh vie ich slabosť svojou mocou zmeniť na silu a z ich nevedomosti urobiť múdrosť. Keby Boží ľud bol naozaj pokorný, Hospodin by mohol preň urobiť oveľa viac. Len málo je však tých, ktorým možno zveriť väčšiu zodpovednosť, alebo ich obdariť úspechom bez toho, aby nespýšneli a nezačali sa spoliehať len na seba. Preto pri výbere ľudí za svoje služobné nástroje obvykle obchádza tých, ktorých za veľkých, múdrych a jedinečných pokladá svet. Tých často ovláda pýcha a spoliehajú sa len na seba. O svojom konaní chcú rozhodovať sami a neradia sa s Bohom.

V obyčajnom trúbení Józuovho vojska pri múroch Jericha a v malom počte Gideónových bojovníkov pred midjánskym vojskom sa Božia moc prejavila tak výrazne, že zdolala silu Božích nepria-

teľov. Aj ten najdômyselnejší ľudský plán zlyhá, ak sa neopiera o Božiu moc a múdrosť. Na druhej strane môžu dobre skončiť aj tie najnesľubnejšie plány, ak ich sprevádza Božie požehnanie a ak sa uskutočnia v pokore a s vierou. Viera a poslušnosť voči Božej vôli majú pre kresťana v duchovnom boji ten istý význam, aký mal i pre Józua a Gideóna v ich boji proti Kanaáncom. Boh opätovnými prejavmi svojej moci v záujme Izraelcov chcel v tomto ľude prebuditť dôveru, aby v každej tiesni hľadali pomoc len uňho. Boh môže aj dnes rovnako ochotne podporiť úsilie svojho ľudu a skromnými prostriedkami uskutočniť veľké dielo. Celé nebo očakáva úprimnú prosbu, aby nám mohlo poskytnúť potrebnú múdrosť a silu. Boh *„je schopný okrem tohto všetkého urobiť oveľa viac, ako prosíme alebo chápeme„*. [Efezským 3,20](#).

Len čo Gideón skončil prenasledovanie nepriateľov národa a vrátil sa z boja, musel odrážať výčitky a obvinenia svojich krajanov. Keď Izraelci na jeho výzvu povstali proti Midjáncom, Efrajimov kmeň sa k nim nepripojil. Efrajimci pokladali Gideónovo úsilie za nebezpečné podujatie. K svojim bratom sa nepridali a vyhovárali sa, že Gideón ich nepozval. Keď počuli o víťazstve Izraelcov, Efrajimci žiarlili, že sa na ňom nepodielali. Po porážke Midjáncom sa efrajimskí muži na Gideónov rozkaz zmocnili priechodov cez rieku Jordán, a tak zabránili úniku utekajúcich. O život prišlo veľmi mnoho nepriateľov, medzi nimi aj dve kniežatá, Oréba a Zeéba. Efrajimci sa teda do boja predsa len zapojili a prispeli ku konečnému víťazstvu; no aj tak nevražili a hnevali sa na Gideóna, lebo sa nazdávali, že konal svojvoľne. Vo víťazstve Izraelcov nepostrehli Božiu ruku, neoceňovali Božiu moc a nechápali, že vyslobodenie Izraela je prejavom Božieho milosrdenstva. Tým len dokázali, že si nezaslúžia byť zvláštnym Božím nástrojom. [417]

Po návrate s víťaznou korisťou sa nahnevane osopili na Gideóna: *„Čo si nám to urobil, že si nás nezavolaľ, keď si vyšiel do boja proti Midjáncom?„*

Gideón odvetil: *„Čo som ja urobil v porovnaní s vami? Či paberky Efrajima nie sú lepšie ako obaračka Abíezerova? Hospodin vám vydal do rúk midjánske kniežatá Oréba a Zeéba! Čo som ja mohol robiť v porovnaní s vami„*. [Sudcov 8,1-3](#). Zo žiarlivosti mohli ľahko vzniknúť hádky, ktoré sa mohli skončiť svárom a krvipreliatím. Gideónova skromná odpoveď však utíšila hnev Efrajimcov,

ktorí sa potom v pokoji vrátili domov. Gideón bol muž rozhodný a nepoľavil zo svojich zásad; v boji to bol „silný hrdina„; čo viac, prejavil takú zdvorilosť, s akou sa možno len zriedkavo stretnúť.

Izraelci z vd'áčnosti za oslobodenie od Midjíncov požiadali Gideóna, aby sa im stal kráľom a jeho potomkovia následníkmi trónu. Tento návrh bol priamym porušením zásad Božej vlády. Kráľom Izraela bol predsa Hospodin a dosadiť človeka na trón by znamenalo poprieť Božiu vládu. To si Gideón uvedomoval. Jeho odpoveď svedčí o čestných a ušľachtilých pohnútkach: „*Nebudem nad vami panovať, ani môj syn nebude nad vami panovať; Hospodin bude panovať nad vami.*„, [Sudcov 8,23](#).

Gideón sa však dopustil inej chyby, ktorá priviedla jeho rodiny i celý Izrael do nešťastia. Obdobie pokoja, ktoré nasleduje po veľkom boji, skrýva v sebe často väčšie nebezpečenstvo, než čas vojny. Toto nebezpečenstvo hrozilo teraz Gideónovi. Až dosiaľ bol spokojný s plnením Božích príkazov. Teraz však namiesto toho, aby čakal na Boží pokyn, začal konať svojvoľne. Len čo Božie vojsko zvíťazí, satan obvykle znásobí svoje úsilie, aby zmaril Božie dielo. V Gideónovej mysli podnietil také myšlienky a zámery, ktoré mali Izraelcov zviest' na falošnú cestu.

[418] Keďže dostal príkaz, aby obetoval na skale, kde sa mu zjavil anjel, Gideón z toho usúdil, že je povoláný za kňaza. Nevyčkal na Boží súhlas, ale svojvoľne sa rozhodol, že vyhl'adá vhodné miesto a zavedie bohoslužbu podobnú tej, čo sa koná vo svätostánku. Ľud mu svojou náklonnosťou pomohol tento zámer uskutočniť. Na jeho žiadosť mu odovzdal všetky zlaté náušnice Midjíncov ako jeho podiel na koristi a zozbieral aj mnoho ďalších drahocenností, ako boli bohato zdobené rúcha midjánskych kniežat. Gideón dal z nazbieraného materiálu zhotoviť veľkňazský efód a náprsník. Tento čin potom zviadol Gideóna, jeho rodinu i celý Izrael na falošnú cestu. Následkom tejto nezákonnej bohoslužby mnohí začali opúšťať Hospodina a začali slúžiť modlám. Po Gideónovej smrti mnohí odpadli, medzi nimi aj jeho vlastná rodina. Stalo sa teda, že ten istý muž, ktorý kedysi ľud z modlárstva vyviedol, nakoniec ho od Boha odviedol.

Len málokto si uvedomuje, aký ďalekosiahly vplyv majú slová a činy. Chyby a omyly rodičov mávajú často ten najzhubnejší vplyv na ich deti a deti ich detí, aj keď pôvodcovia chýb sú už dávno v hrobe. Každý človek určitým spôsobom ovplyvňuje druhých a za

následky tohto vplyvu je zodpovedný. Slová a skutky sú nákazlivé a náš pozemský život bude v nich zjavný ešte dlho po našej smrti. Vplyv našich slov a skutkov ovplyvní nás samých buď blahodarne alebo zhubne. Premýšľaním o tom prichádzame k poznaniu vážnosti života, a to by nás malo viesť k pokornej modlitbe s prosbou, aby nás viedla Božia múdrosť.

Na scestie môžu zvädzať aj ľudia vysoko postavení. Mýliť sa môže aj ten najmúdrejší a potknúť sa môže aj ten najsilnejší. Cestu nám vždy musí osvecovať nebeské svetlo. Istí môžeme byť len vtedy, keď sa bezvýhradne odovzdáme tomu, ktorý povedal: „*Nasleduj ma.*„

Po Gideónovej smrti „*Izraelci nepamätali na Hospodina, svojho Boha, ktorý ich vyslobodil z rúk všetkých okolitých nepriateľov, a neukázali vd'ačnosť ani voči domu Jerubbaala-Gideóna za všetko dobré, čo preukázal Izraelu.*„ [Sudcov 8,34.35](#). Zabudli, čo všetko pre nich urobil ich sudca a vysloboditeľ Gideón a za čo všetko by mu mali byť vd'ační, a za svojho kráľa prijali Gideónovho ne-manželského syna Abímelecha, ktorý v túžbe po upevnení moci usmrtil okrem jedného všetky Gideónove zákonité deti. Keď sa človek zriekne Božej bázne, čoskoro sa pripraví aj o česť a poctivosť. Kto uznáva Božie milosrdenstvo, uzná aj tých, čo ako Gideón slúžia Božiemu ľudu. Od ľudu, ktorý prejavil toľkú nevďačnosť voči Bohu, sa dalo očakávať kruté zaobchádzanie s Gideónovou rodinou.

Po Abímelechovej smrti vládli sudcovia, čo sa báli Boha, a za istý čas vedeli odolávať nákaze modlárstva. Netrvalo však dlho a ľud sa vrátil k zvyklostiam okolitých pohanských národov. V prostredí severných kmeňov boli mnohí ctitelia sýrskych a sidónskych bohov. Na juhozápade odvrátili srdce Izraelcov od Boha ich otcov modly Filištíncov, na východe modly Moábcov a Ammóncov. Trest za odpadnutie nedal na seba dlho čakať. Ammónci si podmanili východné kmene, prekročili Jordán a vtrhli na územie Júdovo a Efrajimovo. Z prímorských nížin podnikali svoje lúpeživé nájazdy Filištínci, ktorí široko-d'aleko pálili a drancovali krajinu. Zdalo sa, že Izrael sa znova dostal pod nadvládu bezohľadných nepriateľov.

Ľud sa znova obracal o pomoc k Bohu, ktorého zradil, a tým ho zradne urazil. „*Izraelci opäť volali k Hospodinovi: Hrešili sme proti tebe, lebo sme opustili nášho Boha a slúžili baalom.*„ [Sudcov 10,10](#). Trápenie však nemožno stotožniť s opravdivým pokáním.

L'udia sa trápili, lebo svojimi hriechmi si pripravili utrpenie, ale nie preto, že prestupovaním svätého Božieho zákona zneuctili Boha. Skutočné pokánie je viac než len ľútosť nad spáchaným hriechom. Je to rozhodné odvrátenie sa od zla.

Hospodin odpovedal Izraelcom ústami proroka: *„Či vás neutláčali Egypt'ania, Amorejci, Ammónci, Filištínci, Sidónci, Amálekovci a Midjínci? Ale keď ste volali ku mne, vyslobodil som vás z ich rúk. Ale vy ste ma opustili a slúžili ste iným bohom. Preto ani ja vás viac nebudem zachraňovať. Chod'te a volajte o pomoc k bohom, ktorých ste si vyvolili! Oni nech vás zachránia v čase vášho súženia.*„ [Sudcov 10,11-14](#).

Tieto vážne a výstražné slová upozorňujú na budúcnosť a pripomínajú inú scénu – veľký deň posledného súdu – keď tí, čo odmietli Božie milosrdenstvo a pohrdali Božou milosťou, budú stáť tvárou v tvár Božej spravodlivosti. Pred týmto súdom sa budú musieť zodpovedať všetci, ktorým Boh prepožičal hrivnu času, prostriedkov i schopností a oni tým slúžili božstvám tohto sveta. Kvôli výhodám a pôžitkom zradili svojho verného a milujúceho Priateľa. Chvíľami sa utiekali k Bohu, ale svet ich omámil svojím bláznovstvom a zvodmi. Nehanebné zábavy, výstredná móda a uspokojovanie hriechnych žiadostí ich zatvrdili a otupili im svedomie do tej miery, že hlas pravdy nepočuli. Zabudli na povinnosť. Večné hodnoty stratili pre nich akúkoľvek cenu; takže vôbec netúžili prinášať obeť tomu, ktorý človeka tak štedro obdarúva. V čase žatvy však zožnú, čo zasiali.

Božia múdrosť vraví: *„Pretože ste sa zdráhali, keď som volala, a nik si nevšimol, keď som vystierala ruku, nedbali ste na moju radu a na moje karhanie ste nič nedali... keď sa priženie hrôza ako prival a privalí nešťastie ako víchrica, keď dol'ahne na vás úzkosť a súženie. Vtedy ma budú volať, ale sa neohlásim, hl'adat' ma budú, ale nenájdu. Pretože nenávideli poznanie, nevyvolili si bázeň pred Hospodinom, moju radu nechceli, zavrhlí všetko moje karhanie: Teraz budú jesť z ovocia svojich ciest a nasýtia sa svojimi zámermi.*„ *„Kto však mňa počúva, bude bezpečne bývať, bez starosti, bez strachu pred nešťastím.*„ [Príslovia 1,24.25.27-31.33](#).

[420]

Izraelci sa potom pokorili pred Hospodinom. *„Vtedy odstránili cudzích bohov spomedzi seba a slúžili Hospodinovi.*„ Božie láskyplné srdce sa obmäkčilo – *„vtedy ho bieda Izraela dojala.*„ [Sudcov 10,16](#). Aký zhovievavý je náš milosrdný Boh! Keď sa Boží ľud zrie-

kol hriechov, ktoré ho vzd' aľ ovali od Boha, vypočul ich modlitby a hneď im pomohol.

Izraelcom poslal Jefteho z Gileádu, ktorý Ammóncom vyhlásil vojnu a celkom ich vyhubil. Nepriatelia osemnásť rokov utláčali Izraelcov. Na poučenie z utrpenia však čoskoro zabudli.

Keď Boží ľud nanovo začal páchať neprávosti, Hospodin dopustil, aby ho utláčal najmocnejší nepriateľ – Filištínci. Izraelci dlhé roky znášali ustavičné nájazdy tohto krutého, výbojného národa a za istý čas boli pod jeho nadvládou. Postupne sa však pomiešali s týmito modlármi, zúčastňovali sa ich zábav a modloslužieb do tej miery, že nakoniec akoby s nimi mali spoločné záujmy i zmýšľanie. Neskôr sa títo zdanliví priatelia Izraelcov stali ich úhlavnými nepriateľmi, ktorí sa ich všemožne snažili vyhubiť.

Podobne ako Izraelci, aj kresťania často podliehajú zvodnému vplyvu sveta a v záujme priateľstva s páchatel'mi neprávostí sa prispôsobujú jeho zásadám. Nakoniec však zistia, že títo zdanliví priatelia sú ich najnebezpečnejšími nepriateľmi. Písmo jasne hovorí, že medzi Božím ľudom a svetom nieto nijakej zhody. „*Bratia, ne-divte sa, ak vás svet nenávidí.*“, 1. Jána 3,13. Náš Spasiteľ povedal: „*Vedzte, že mňa nenávidel prv ako vás.*“, Ján 15,18. Satan používa neveriacich, aby pod maskou priateľstva zviedol veriacich do hriechu a mohol ich odlúčiť od Boha. Keď ich zbavil ochrany, potom použije svojich stúpcov proti nim, aby ich celkom zahubil.

54. kapitola — Samson

Zatiaľ čo sa medzi ľuďom stále viac šírila nevera, verní ctiteľia neprestávali prosiť Boha o vyslobodenie Izraela. Aj keď ich prosby a modlitby zjavne vypočuté neboli, pretože útlak zo strany nepriateľa sa z roka na rok stával tvrdším, Božia prozreteľnosť im chystala pomoc. Už v prvých rokoch filistínskeho útlaku sa narodilo dieťa, ktoré malo podľa Božej vôle zlomiť vládu týchto mocných nepriateľov.

Malé mestečko Corea stálo na okraji výšiny nad filistínskou planinou. Tu býval Manóach, muž z Dánovho pokolenia, aj so svojou rodinou, ktorá napriek všeobecnému odpadnutiu od Boha zostala verná Hospodinovi. Jedného dňa sa Manóachovej bezdetnej manželke zjavil Boží anjel a oznámil, že porodí syna a Boh prostredníctvom neho začne zbavovať Izrael jarma Filištíncov. Boží posol poučil ženu o potrebnej životospráve a o výchove dieťaťa a jej povedal: *„Preto daj pozor a nepi vína ani iného opojného nápoja a nejedz nič nečistého.“*, [Sudcov 13,4](#). Ten istý zákaz platil od začiatku aj pre výchovu dieťaťa. Okrem toho sa dieťaťu nesmeli strihať vlasy, lebo už od narodenia bude zasvätené Bohu ako nazirejec.

Žena vyhládala svojho muža a vyrozprávala mu, že ju navštívil Boží anjel a zopakovala mu, čo jej povedal. V obave, aby sa pri plnení tejto významnej úlohy nedopustili nijakej chyby, Manóach sa modlil: *„Ach, Pane, nech príde, prosím, ten Boží muž, ktorého si poslal, ešte raz k nám a nech nás poučí, čo máme robiť s chlapcom, ktorý sa má narodiť.“*, [Sudcov 13,8](#).

Keď sa anjel znova objavil, Manóach sa ho ustarostene spýtal: *„Keď sa splní tvoje slovo, aký má byť životný poriadok chlapca a čo má robiť?“*, [Sudcov 13,12](#). Anjel mu odpovedal: *„Nech sa žena chráni všetkého, čo som jej spomínal. Nech nepije nič, čo pochádza z vínného kmeňa, nech nepije vína ani opojného nápoja, nech neje nič nečisté, nech zachováva všetko, čo som jej prikázal.“*, [Sudcov 13,14](#).

Boh chcel prostredníctvom tohto diet'at'a, ktoré Manóachovi sl'úbil, vykonať významné dielo. Na uskutočnenie tohto zámeru si musela matka s diet'at'om osvojiť isté návyky. Anjel povedal Manóachovi: „*Nech nepije vína ani opojného nápoja, nech neje nič nečisté, nech zachováva všetko, čo som jej prikázal.*„ Na budúce diet'a pôsobia dobré i zlé zvyklosti jeho matky. Matka, ktorá má na zreteli blaho svojho diet'at'a, musí sa ovládať, má žiť striedmo a sebazapieravo. Nerozvážni radcovia tvrdia, že matke treba splniť všetko, na čo len pomyslí. Taký názor je však nesprávny a škodlivý. Boží príkaz matke radí ovládať sa.

[422]

Túto zodpovednosť majú však nielen matky, ale aj otcovia, pretože deti dedia telesné i duševné vlastnosti a sklony po oboch rodičoch. Deti nestriedmych rodičov často trpia nedostatkom telesnej zdanosti a duchovnej i mravnej odolnosti. Deti opilcov a fajčiarov zvyknú dediť ich nenásytnú túžbu, ich prchkosť a oslabenú nervovú sústavu. Deti samopašných rodičov dedia nemravné túžby, ba neraz aj odporné choroby. Keď že deti majú slabšiu odolnosť voči pokušeniu, než mali ich rodičia, každé pokolenie stále viac upadá. Rodičia sú veľkou mierou zodpovední nielen za neovládané vášne a zvrátené záľuby svojich detí, ale aj za choroby tisícov detí, čo sa rodia nedoslýchavé, nevidomé, chorľavé či slabomysel'né.

Otázka každého otca i každej matky by teda mala znieť: „*Čo máme robiť*„, s diet'at'om, ktoré „*sa má narodiť*“?, [Sudcov 13,8](#). Mnohí podceňujú účinok vplyvov pred narodením diet'at'a a nedoceňujú ho. Poučenie, ktoré v uvedenom prípade dostali opakovane hebrejskí rodičia, však svedčí o tom, ako na to hľadá náš Stvoriteľ.

Nestačilo však, že prisľúbené diet'a malo zdediť po rodičoch to najlepšie, ale bolo ho treba starostlivo vychovávať a vštepovať mu správne návyky. Budúci sudca a vysloboditeľ Izraela mal byť podľa Božej vôle už od útleho detstva vychovávaný prísne striedmo. Už od narodenia mal byť nazirejcom, a preto dostal prísny zákaz piť víno a opojné nápoje. Deti treba už od najútlejšieho veku viesť k striedmosti, odriekaniu a k sebaovládaniu.

Anjelský zákaz sa týkal všetkého „*nečistého*„. Rozdiel medzi čistými a nečistými pokrmami nemal len obradný význam a nebol nijako náhodilý, ale vychádzal zo zdravotných zásad. Židovský národ vd'ací za svoju obdivuhodnú životnosť, ktorou sa po tisícročia vyznačuje, práve dodržiavaniu týchto zásad. Zásada striedmosti

sa netýka len používania liehovín, ale siaha oveľa ďalej. Zdraviu takisto škodí používanie dráždivých a nestráviteľných jedál, čo v nejednom prípade priam podnecuje pitie alkoholu. Skutočná striedmosť znamená zdržať sa všetkého, čo škodí, a rozvážne užívať to, čo zdraviu osoží. Len málokto si patrične uvedomuje úzky súvis medzi svojím stravovaním a zdravím, povahou, životným poslaním a večným určením. Rozum a mravnosť by mali ovládať chuť. Telo má slúžiť duchu, nie duch telu.

[423] Prísľub, ktorý dostal Manóach, sa splnil v pravý čas; narodil sa mu syn, ktorému dal meno Samson. Len čo chlapec povyrástol, bolo zrejmé, že je obdarený neobvyklou telesnou silou. Jeho rodičia i Samson sám dobre vedeli, že jeho sila nespočíva v dobre vyvinutých svaloch, ale z nazirejskej životosprávy, ktorej znakom boli jeho neostrihané vlasy. Keby bol Samson zachovával Božie príkazy tak verne ako jeho rodičia, mohol mať lepší a šťastnejší životný údel. Spoločenstvo s modloslužobníkmi ho však zviedlo do záhuby. Mesto Corea ležalo v blízkosti hraníc krajiny Filištíncov, s ktorými Samson nadviazal priateľské styky. Úprimný vzťah k nim ešte z detských čias škodlivo ovplyvnil celý jeho život. Vo filištínskom meste Timna bývala mladá žena, ktorá si Samsona natoľko naklonila, že sa rozhodol oženiť sa s ňou. Svojim zbožným rodičom, ktorí ho chceli od tohto zámeru odradiť, rázne odvetil: „*Túto vezmite pre mňa, lebo táto sa mi páči.*“, [Sudcov 14,3](#). Rodičia nakoniec jeho pranie splnili a bola svadba.

Práve na začiatku svojho mužného veku, keď mal uskutočniť predznačené poslanie – v čase, keď mal byť predovšetkým verný Bohu – Samson sa spojil s nepriateľmi Izraela. Nijako nedbal na to, či svojím rozhodnutím vziať si vyvolené dievča za ženu lepšie oslávi Boha, alebo sa ocitne v takej situácii, že Boží zámer nebude môcť splniť. Boh sľubuje múdrosť všetkým, čo sú rozhodnutí svojimi skutkami predovšetkým ctíť Boha; nijaké zaslúbenie však neplatí tým, čo chcú žiť len vlastným záľubám.

Koľkí ľudia žijú na svete tak ako Samson! Koľko manželstiev uzavreli veriaci s neveriacimi len preto, že pri voľbe životného druhu rozhodovala náklonnosť! Tí, čo vstupujú do manželstva, sa obvykle neradia s Bohom a nemyslia na jeho slávu. Kresťanstvo by malo mať rozhodujúci vplyv na manželský vzťah; príliš často sa však stáva, že pohnútky, ktoré vedú k manželstvu, sa nezhodujú

s kresťanskými zásadami. Satan sa ustavične snaží uplatniť svoj vplyv medzi Božím ľuďom a zviest' jednotlivcov k tomu, aby sa spoločovali s jeho stúpcami. Preto v nich podnecuje hriechne vášne. Pán však vo svojom slove veriacim jasne vraví, aby sa nespoločovali s tými, čo nemilujú Boha. „*Aká zhoda je medzi Kristom a Beliórom?! Aký podiel má veriaci s neveriacim?! A ako súvisí Boží chrám s modlami?!*„ (2. Korint'anom 6,15.16).

Svojím manželským zväzkom sa Samson dostal do rodinného spoločenstva s tými, čo nenávideli Boha Izraelcov. Ktokoľvek dobrovoľne vstupuje do takého vzťahu, čoskoro pocíti potrebu do istej miery si osvojiť zvyklosti a spôsoby správania svojich spoločníkov. Čas takto strávený je viac než premárnený. Vyslovenými i nevy- [424] slovenými myšlienkami si ľudia v takomto vzťahu podkopávajú základy a oslabujú zásady svojho duchovného života.

Žena, kvôli ktorej Samson prestúpil Boží príkaz, zradila svojho muža skôr, než sa skončila svadobná hostina. V hneve nad jej neverou ju Samson opustil a vrátil sa domov do Corey. Keď sa neskôr upokojil a prišiel po svoju nevestu, bola už vydatá za iného. Z pomsty Samson zničil všetky polia a vinice Filištíncov, ktorí potom zavraždili jeho bývalú nevestu, aj keď ju pod hrozbou sami dovedli k zrade, ktorá podnietila Samsonovu pomstu.

Samson už predtým prejavil svoju úžasnú silu, keď holými rukami roztrhal mladého leva a keď v Aškalóne zabil tridsať mužov. Teraz v zúrivosti nad barbarskou vraždou svojej ženy Samson napadol Filištíncov a „*bil ich veľkými údermi*„. Potom si vyhl'adal bezpečný úkryt pred svojimi nepriateľmi a usadil sa „*v skalnej rokline Étamu*„, na území judského kmeňa.

Až sem ho prenasledovalo množstvo Filištíncov a vystrašení obyvatelia Judska sa rozhodli splniť ich požiadavku a vydat' im Samsona. Tritisíc mužov z Júdovho kmeňa vyšlo za Samsonom na skalu. Ani pri takejto presile by sa však neboli odvážili pristúpiť k nemu, keby nemali istotu, že svojim krajanom predsa neublíži. Samson dovolil, aby ho spútali a vydali Filištíncom, no najprv si od Júdovcov vyžiadal sľub, že ho sami nenapadnú, aby ich nemusel pozabíjať. Dal sa im poviatať dvoma novými povrazmi. Potom ho odvedli do nepriateľského tábora, čo Filištíncov veľmi potešilo. Keď sa však z okolitých vrchov ozývala ozvena ich radostných výkrikov, Samsona „*prenikol duch Hospodinov*„. Roztrhol putá z

nových silných povrazov, akoby to boli ohňom opálené ľanové vlákna. Potom pochytil prvú zbraň, čo našiel, a hoci ňou bola len oslia čelusť, poslúžila mu lepšie než meč alebo kopija. Samson ňou zabíjal Filištíncov, kým sa živí nedali na útek. Tí na bojisku nechali tisíc mŕtvych.

Keby sa boli Izraelci pridali k Samsonovi a snažili sa zvíťaziť, mohli sa vtedy vyslobodiť spod nadvlády svojich utláčateľov. Boli však vyľakaní a zbabelí. Neboli ochotní splniť, čo im Boh prikázal. Mali vyhnat' pohanov, no namiesto toho sa zúčastňovali ich zvrhlých obradov, znášali ich krutosti, ba schvaľovali ich bezprávie, pokiaľ nebolo namierené proti nim. Keď sa však sami dostali pod moc utláčateľa, otrocky prijali poníženie, ktorému sa mohli vyhnúť, keby boli poslúchali Boha. Ba aj vtedy, keď im Hospodin poslal [425] vysloboditeľa, často ho opúšťali a pridávali sa na stranu svojich nepriateľov.

Po tomto víťazstve si Izraelci zvolili Samsona za sudcu a on im vládol dvadsať rokov. No jediný chybný krok pripravuje cestu ďalšiemu. Samson prestúpil Boží príkaz a za ženu si vzal Filištínku. Znova sa teda odvážil ísť medzi nich – teraz už svojich úhlavných nepriateľov – aby ukojil svoju nezákonnú vášeň. Keď že Samson sa spoliehal na svoju veľkú silu, ktorá Filištíncom nahnala toľko hrôzy, smelo odišiel do Gázy, aby navštívil miestnu neviestku. Keď sa obyvatelia mesta dozvedeli, že je v meste, ozvala sa v nich túžba po pomste. Svojho nepriateľa mali teraz v najsilnejšom opevnení zo všetkých svojich miest. Svoju korisť pokladali za istú a čakali na úsvit rána, keď chceli završiť svoje víťazstvo. Samson sa však o polnoci zobudil. S výčitkami svedomia sa rozpamätal, že porušil svoj nazirejský sľub. Božie milosrdenstvo ho však ani po spáchaní tohto hriechu neopustilo. Pomocou svojej veľkej sily sa aj teraz vyslobodil. Odišiel k mestskej bráne, vytrhol ju zo základov aj s verajami a závorami a vyniesol ju na temeno vrchu pred Chebrónom.

Napriek tomu, že z nepriateľského obklúčenia sotva unikol, neprestal ďalej páchať svoje neprávosti. Aj keď sa už medzi Filištíncov ísť neodvážil, ďalej vyhládaval zmyselné rozkoše, ktoré ho strhávali do záhuby. Potom sa neďaleko svojho rodiska „v údolí Sóreka zaľúbil do ženy„. V údolí Sóreka boli slávne vinice. Aj tie vábili tohto nazirejca, ktorý si na svojich krivolákych cestách zvykol už na víno, čím pretrhol ďalšie puto, ktoré ho spájalo s Bohom a s čistým

životom. Filištínci pozorne sledovali každý pohyb svojho nepriateľa, a keď sa svojim novým ľúbostným vzťahom sám ponížil, rozhodli sa pomocou Dalily završiť jeho záhubu.

Do údolia Sórek poslali deputáciu zloženú z popredných mužov z každej filištínskej provincie. Neodvažovali sa ho zmocniť, kým bol pri svojej veľkej sile, no podľa možnosti chceli vypátrať tajomstvo jeho sily. Preto podplatili Dalilu, aby to zistila a oznámila im.

Na Daliline dotieravé otázky odpovedal klamným tvrdením, že za určitých okolností by ho mohli pripraviť o jeho silu. Keď to potom Dalila skúsila, klamstvo sa vyjavilo. Nato ho Dalila obvinila z klamstva: „*Ako môžeš povedať: Milujem ťa, keď tvoje srdce nie je pri mne? Trikrát si ma už oklamal a nepovedal si mi, v čom je tvoja veľká sila.*“, [Sudcov 16,15](#). Samson dostal trikrát jasný dôkaz, že Filištínci ho chcú zahubiť. No keď jej zámer nevyšiel, všetko obrátila na žart a Samson ako slepotou ranený zahnal obavy.

Dalila ho každodenne unúvala svojimi rečami, takže „*zmalomyselnel až na smrť*“, Spájalo ho s ňou určité puto nehy. Samson nakoniec podľa ahol a svoje tajomstvo jej vyjavil: „*Britva sa mi ešte nedotkla hlavy, lebo som Božím zasvätencom od života matky. Keby ma ostrihali, stratila by sa mi sila, oslabil by som a bol by som ako všetci ostatní ľudia.*“, Dalila dala okamžite zavolať filištínske kniežatá. Keď Samson zaspal, ostrihali mu jeho bohatú hrivu. Potom Dalila, ako už trikrát predtým, zvolala: „*Filištínci idú na teba, Samson!*“, Samson sa náhle zobudil, chcel využiť svoju silu a zničiť Filištíncov. Bezmocné ramená však neposlúchli jeho výzvu a Samson pochopil, že „*Hospodin odstúpil od neho.*“, [Sudcov 16,16.17.20](#). Holohlavého Samsona začala Dalila trápiť a pôsobiť mu bolesť, aby vyskúšala jeho silu, pretože Filištínci sa neodvažovali priblížiť sa k nemu, kým si nebudú celkom istí, že svoju silu celkom stratil. Potom ho chytili, vypichli mu oči a odviedli ho do Gázy. Tam ho reťazami spútaného vrhli do žalára a odsúdili k ťažkej robote.

Aká to zmena pre človeka, ktorý bol hrdinom a sudcom Izraela, a teraz je zbavený moci, slepý, uväznený a odsúdený na otrockú prácu! Krok za krokom bezohľadne porušoval podmienky svojho posvätného povolania. Boh bol k nemu dlho trpezlivý. Keď však natoľko podľa ahol moci hriechu, že svoje tajomstvo prezradil, Hospodin ho opustil. Jeho sila nespočívala len v dlhých vlasoch; tie boli len znamením jeho vernosti Bohu. Keď však kvôli svojej vášni toto

znamenie obetoval, pripravil sa tým aj o požehnanie, ktoré vyplývalo z tohto znamenia.

Keď vo svojom utrpení a ponížení bol terčom posmechu Filištíncov, Samson sa dozvedel o svojej slabosti viac než za celý svoj predošlý život. Toto veľké utrpenie ho doviedlo k pokániu. Ako mu vlasy postupne rástli, pozvoľna sa mu vracala aj sila. Jeho nepriatelia ho však stále pokladali za spútaného a bezmocného väzňa, a preto sa ho nebáli.

Filištínci pripisovali svoje víťazstvo zásluhám svojich božstiev, a preto sa vyzývavo správali k Bohu Izraela. Na počesť Dáгона, boha rýb, „*ochrancu mora*„ usporiadali slávnosť. Z celej filištínskej nížiny sa na ňu spolu s kniežatami zišiel všetok mestský i dedinský ľud. Zástupy vyznávačov zaplnili rozsiahly chrám i jeho galérie. Poriadala sa slávnostná obetná modloslužba, po nej bola hostina a zábava s hudbou. Za vrcholný dôkaz Dágonovej moci mal poslúžiť Samson. Jeho príchod uvítali Filištínci výkrikmi a jasotom. Ľud i kniežatá vebili boha, ktorý premohol „*škodcu krajiny*„, ktorý tu bol prítomný ako terč ich posmechu. Samson predstieral únavu a požiadal, aby mu dovolili oprieť sa o dva hlavné stĺpy, na ktorých spočívala chrámová strecha. Samson sa v duchu modlil: „*Hospodine, Pane! Spomeň si na mňa a posilni ma len tentoraz, nech sa aspoň raz vypomstím Filištíncom za jedno z mojich dvoch očí*„. Potom svojimi mohutnými ramenami objal stĺpy a zaprel sa do nich s výkrikom: „*Nech zomriem aj ja s Filištíncami!*„. Strecha sa prepadla a razom zahubila množstvo prítomných. „*Mŕtvych, ktorých usmrtil svojou smrťou, bolo viac ako tých, ktorých usmrtil za svojho života*„. [Sudcov 16,24.28.30](#).

[427]

Pod troskami Dágonovho chrámu našli spolu s modlou svoj spoločný hrob aj jej vyznávači, kňazi, šľachtici, bojovníci i roľníci. Bolo medzi nimi aj mohutné telo toho, ktorého Boh povolal za vysloboditeľa Božieho ľudu. Keď sa o tejto strašnej zvesti doniesli správy do krajiny Izraelcov, Samsonovi krajanovia prišli z kopcov a vyhrabali telo mŕtveho hrdinu bez toho, aby im v tom niekto bránil. „*Zdvihli ho, odniesli a pochovali medzi Coreou a Eštáolom v hrobe jeho otca Manóacha*„. [Sudcov 16,31](#).

Zaslúbenie, že Boh začne prostredníctvom Samsona „*vyslobodzovať Izraelcov z ruky Filištíncov*„, sa vyplnilo. Aký pochmúrny a strašný bol však Samsonov život, ktorý mal byť chválou Hospodina

a slávou národa. Keby bol Samson zostal verný Božiemu poslaniu, mohol čestne a záslužne splniť Boží zámer. Podľa toho však pokúšaniu a nebol hodný dôvery, preto sa jeho poslanie skončilo porážkou, otroctvom a smrťou.

Zo stránky telesnej bol Samson najsilnejším mužom na zemi, ale čo do sebaovládania, čestnosti a povahovej zásadnosti bol jedným z najslabších. Mnohí ľudia mylne zamieňajú silné vášne za silnú povahu. Slabý je vlastne ten, koho ovládajú vlastné vášne. Skutočnú veľkosť človeka treba merať silou, ktorou vie ovládnuť svoje city, a nie silou, ktorá ovláda jeho.

Božia prozreteľnosť sa postarala o Samsona, aby bol dobre pripravený na dielo, ktoré mal vykonať. Od samého začiatku sa mu otvárali priaznivé podmienky pre rozmach telesnej zdatnosti, duševných schopností a mravnej čistoty. Pod vplyvom bezbožných priateľov sa však prestal spoliehať na Boha, ktorý je človekovi jediným útočiskom, a dal sa strhnúť prúdom zla. Tí, čo sa pri plnení povinností ocitnú v skúške, môžu byť istí, že Boh ich ochráni. Ak sa však zámerne vystavujú pokúšaniu, skôr či neskôr padnú.

Satan používa svoje najúčinnjšie zvodné prostriedky práve proti tým, ktorých Boh chce použiť ako nástroje na uskutočnenie svojho diela. Napadá naše slabé miesta, využíva povahové nedostatky, aby mohol ovládnuť celého človeka. Vie, že úspech má zaručený, ak človek proti svojim nedostatkom nebojuje. Nikto však nemusí podľahnúť. Človek nie je ponechaný sám na seba. Nemusí bojovať svojimi chatrnými silami proti mocnostiam zla. Môže dostať pomoc a dostane ju každý, kto si to skutočne praje. Boží anjeli, ktorí vystupujú a zostupujú po nebeskom rebríku, ako to videl vo svojom snovom videní Jákob, pomáhajú každému človekovi, aby sa dostal do nebeského príbytku, ak po ňom skutočne túži.

55. kapitola — Samuel a jeho detstvo

Elkána, zámožný a vplyvný levíta z efrajimského pohoria, bol muž, ktorý miloval Hospodina a bál sa ho. Jeho manželka Anna bola úprimne zbožná žena. Jej prívetivá a nezištná povaha sa vyznačovala hlbokou vážnosťou a neochvejnou vierou.

Požehnanie, ktoré bolo túžbou každého Izraelca, tomuto zbožnému páru chýbalo: v ich príbytku nebolo počuť radostný detský hlások. Mužovým priáním bolo, aby jeho meno nezaniklo, a preto – podobne ako v mnohých iných manželstvách – uzavrel druhé manželstvo. No toto rozhodnutie, ako zrejмый prejav nedostatku viery v Boha, nebolo šťastným riešením. Elkánovi sa síce narodili synovia i dcéry, ale na úkor manželského šťastia a pohody. Rodinný pokoj bol rozvrátený. Jeho druhá žena Peninná bola žiarlivá a malicherná a v Elkánovej domácnosti sa správala povýšenecky a spupne. Aj keď Anna v ďalšom živote trpela a život sa jej stal beznádejným bremenom, túto skúšku znášala s tichou odovzdanosťou.

Elkána verne plnil Božie príkazy. V Šíle sa síce ešte stále konal bohoslužby, no nie pravidelne, a preto nemusel vždy byť pri bohoslužbe v svätostánku, ktorej sa inak ako levíta mal zúčastniť. S rodinou však bohoslužbu navštevoval a zúčastnil sa aj obetovania v určených zhromaždeniach.

Istý vplyv domova bolo však badať aj počas posvätných slávností súviacich s bohoslužbou. Po prinesení ďakovnej obete sa podľa ustáleného zvyku celá rodina zišla k sviatočnej hostine, správdzanej veselosťou. Elkána pri takejto príležitosti rozdeľoval jedlo tak, aby matka i každé z jeho detí dostali, čo patrí; no na znak úcty dával Anne vždy dvojnásobne viac. Tým naznačil, že ju má tak rád, akoby mala aj deti. Toto správanie však vždy podnietilo žiarlivosť druhej ženy, lebo si robila nárok na prednostné postavenie ako Bohom obdarená, pričom sa Anninej bezdetnosti vysmievala ako dôkazu Božej neľúbosti. To sa opakovalo rok čo rok, až to už Anna ďalej nemohla znášať. Keďže svoj žiaľ nevedela ďalej skrývať, rozplakala sa a zo slávnosti odišla. Márne sa ju manžel snažil

potešiť. Pýtal sa jej: „Prečo plačeš? A prečo neješ? Prečo ti je srdce smutné? Nie som ti ja lepší ako desiat' synov?“, 1. Samuelova 1,8.

Anna nikomu nič nevyčítala. Bremeno, ktorým nechcela nikoho z ľudí zaťažiť, zverila Bohu. Vrucne ho prosila, aby ju zbavil potupy a aby jej ako vzácny poklad daroval syna, ktorého by rada vychovala pre Hospodina. Slávnostne sľúbila, že ak sa jej prosba splní, svoje dieťa od narodenia zasväť Bohu. Pristúpila ku vchodu svätostánku a v duševných mukách „modlila sa k Hospodinovi a veľmi plakala„. Zhovárala sa s Hospodinom bez toho, aby vydávala hlas. V dobe všeobecne skazenej bol takýto prejav veľmi zriedkavý. Bezuzdné holdovanie jedeniu a pitiu nebývalo ničím zvláštnym ani pri náboženských slávnostiach. Keď si veľkňaz Éli Annu všimol, nazdával sa, že vypila viac vína. V snahe pokarhať ju, prísne ju oslovil: „Dokedy sa budeš ešte správať ako opitá? Preber sa zo svojej opilosti„, 1. Samuelova 1,10.14.

Ohromená a bolestne dotknutá Anna celkom vľúdne odpovedala: „Nie, pane môj, som žena, ktorej je ťažko na duši; nepila som ja víno ani iný opojný nápoj, ale vylievala som si dušu pred Hospodinom. Nepokladaj svoju služobnicu za naničhodnicu, lebo od veľkého žiaľu a zármutku hovorila som až doteraz„, 1. Samuelova 1,15.16.

Veľkňaz ako Boží muž bol hlboko dojatý a namiesto ďalších výčitiek vyslovil požehnanie: „Chod' v pokoji a Boh Izraela nech ti splní to, o čo si ho prosila„, 1. Samuelova 1,17.

Modlitba Annina bola vypočutá. Dostala dar, za ktorý sa tak vrucne modlila. Svojmu dieťaťu dala meno Samuel – „Vyprosený od Hospodina„. Len čo chlapec dosiahol vek odlúčenia od matky, Anna splnila svoj sľub, aj keď svoje dieťa milovala hlbokou láskou materinského srdca. Sledovala jeho rast, počúvala jeho detský štebot a jej láska k nemu zo dňa na deň rástla. Bol to jej jediný syn, ktorého jej darovalo nebo. Prijala ho ako poklad zasvätený Bohu a Darcu nechcela pripraviť o to, čo mu patrí.

Anna šla opäť so svojím mužom do Šíla a kňazovi v Božom mene odovzdala svoj drahocenný poklad so slovami: „Za tohto chlapca som prosila a Hospodin dal mi to, čo som prosila od neho. Preto ho odovzdam Hospodinovi„, 1. Samuelova 1,27.28. Éli bol hlboko dojatý vierou a zbožnou oddanosťou tejto izraelskej ženy. Sám ako milujúci a starostlivý otec prejavil úprimnú úctu a keď videl veľkú obeť tejto matky, ktorá sa lúči so svojím jediným dieťaťom,

aby ho mohla zasvätiť Božej službe, pocit' oval určité zahanbenie. Vyčítal si svoju sebeckú lásku a v úctivej pokore sa sklonil pred Hospodinom a oddal sa modlitbe.

Matkino srdce prekypovalo radosťou a chválou. V hlbokkej túžbe vyjadriť svoju vd'ačnosť Bohu vyslovila Anna z Božieho vnuknutia túto modlitbu:

[431]

„Plesá mi srdce v Hospodinovi,
 vyvýšil sa v Hospodinovi môj roh;
 ústa sa mi rozšírili proti mojim nepriateľom,
 lebo sa radujem z tvojej pomoci.
 Nik nie je svätý ako Hospodin,
 lebo niet nikoho okrem teba,
 a nik nie je skalou ako náš Boh.
 Nehovorte už tak veľmi hrdo,
 nech nevychádza drzosť z vašich úst,
 bo vševéduším Bohom je Hospodin,
 ktorý zväží skutky...
 Hospodin usmrcuje i oživuje,
 do záhrobia vovádza i vyvádza odtiaľ'.
 Hospodin ochudobňuje aj obohacuje,
 ponížuje i povyšuje.
 On dvíha bedára z prachu
 a chudobného zodvihne z blata,
 aby ich posadil s kniežatami
 a pridelil im stolicu slávy.
 Lebo Hospodinove sú stĺpy zeme
 a na ne položil svet.
 On chráni nohy svojich zbožných
 no hriešni vo tme zahynú;
 lebo nie vlastnou silou je človek mocný.
 Protivníci Hospodinovi sa dolámu,
 zahrní proti nim v nebi.
 Hospodin posúdi končiny zeme,
 dá silu svojmu kráľovi
 i vyvýši roh svojho Pomazaného.,,

1. Samuelova 2,1-10.

Annine prorocké slová sa vzťahujú nielen na Dávida, ktorý bude izraelským kráľom, ale aj na Mesiáša, Hospodinovho Pomazaného. Chválospev sa najprv zmieňuje o spupnej a svárlivej žene, poukazuje na záhubu Božích nepriateľov a nakoniec predpovedá víťazstvo vykúpeného Božieho ľudu.

Anna sa pokojne vrátila zo Šíla do svojho domova v Ramátajime a svojho syna Samuela zanechala v Šíle, kde ho mal veľkňaz pripravovať na službu v Hospodinovom dome. Len čo sa dieťať začali rozvíjať rozumové schopnosti, Anna učila svojho syna, aby miloval a ctil Boha a aby pamätal, že patrí Bohu. Snažila sa, aby mu všetko, s čím prichádza do styku, usmerňovalo myseľ k Stvoriteľovi. Táto verná matka sa ani po rozlúčke so synom neprestala oň starať. Dennodenne sa zaňho modlievala. Každý rok mu vlastnoručne zhotovila sukňu a pri spoločnej návšteve s manželom na bohoslužbe v Šíle ju dala dieťaťu ako prejav svojej lásky. Každú nitku tohto odevu sprevádzala modlitbou, aby jej syn zostal čistý, šľachetný a verný. Nežiadala preňho svetskú slávu, ale vrúčne prosila o to, čím človeka povyšuje Nebo, aby mohol prispieť na Božiu slávu a bol požehnaním svojim blížnym.

[432]

Akú skvelú odmenu dostala Anna! Akým povzbudením k vernosti bol jej príklad! Každá matka má podobne veľkolepú a neskonale vzácnu príležitosť. Plnenie povinností, ktoré sa mnohým ženám javia ako únavné a nudné, si treba vážiť ako vznešené a ušľachtilé poslanie. Matka môže svojím vplyvom prednostne oblažiť svet, a tým aj seba samú. Dieťaťu môže životnú dráhu upraviť tak, aby svetlom i tieňom viedla k slávnym výšinám. Smie dúfať, že povahu svojich detí bude podľa nebeského vzoru stvárňovať práve vtedy, ak sa sama vynasnaží žiť podľa Kristovho učenia. Vo svete pôsobí veľá zhubných vplyvov. Vrtkavá móda a svetské mravy silne ovplyvňujú mládež. Ak matka neplní svoju povinnosť a deti zanedbáva, ak svoje ratolesti neusmerňuje a nekrotí, potom celkom prirodzene podľa ahnú zlu a odvrátia sa od dobra. Každá matka by sa mala vytrvalo utiekať k Spasiteľovi s prosbou o poučenie, „čo má robiť s chlapcom, ktorý sa má narodiť?“, [Sudcov 13,8.12](#). Mala by dbať na pokyny Božieho slova; z nich by mala čerpať potrebnú múdrosť.

„*Mládenec Samuel však rástol a bol vždy milší Hospodinovi i ľudu om.*“, [1. Samuelova 2,26](#). Na Samuela aj pri Božej službe vo svätostánku však už od mladosti pôsobili neblahé vplyvy a hriechne

príklady. Éliho synovia sa nebáli Boha a nectili si svojho otca. Samuel sa vyhýbal ich spoločnosti a nenasledoval ich zlý príklad. Vždy sa snažil byť tým, čím ho chcel mať Boh. Túto prednosť môže mať každý mladý človek. Pán Boh rád vidí, keď sa o Božiu službu zaujímajú už deti.

Samuel bol zverený starostlivej ruke Éliho a svojou prívetivosťou si získal úprimnú náklonnosť starnúceho kňaza. Bol to chlapec milý, vľúdný, poslušný a úctivý. Éliho tiesnila svojhlavá neposlušnosť jeho synov a v prítomnosti svojho chránenca nachádzal pokoj, útechu a blaho. Samuel bol ochotný a nežný. Nebolo azda otca, ktorý by svoje dieťa miloval vrúcnejšie, než Éli miloval tohto chlapca. Bolo to zvláštne, že medzi najvyšším sudcom národa a dieťaťom mohol vzniknúť tak čistý a vreľý vzťah. Keď na Éliho dolahli útrapy staroby, keď začal pociťovať úzkosť i ľútosť nad zhýralým životom svojich synov, útechu nachádzal pri Samuelovi.

[433] Nebolo zvykom, aby levíti začali konať svoju službu pred dovršením dvadsiateho piateho roku svojho veku. Samuel však bol výnimkou z tohto pravidla. Každým rokom mu boli zverené významnejšie povinnosti. Napriek tomu, že bol ešte len dieťaťom, nosil už ľanový efód na znamenie, že je zasvätený službe v svätostánku. Napriek svojej mladosti pri nástupe do služby v svätostánku už vtedy vykonával určité bohoslužobné úkony, zodpovedajúce jeho schopnostiam. Spočiatku, pravda, len tie nenáročné, aj keď nie vždy príjemné. Vykonával ich však ochotne a ako najlepšie vedel. Jeho zbožnosť sprevádzala všetky jeho každodenné povinnosti. Veril, že je povolánym Božím služobníkom a svoju prácu pokladal za Božie dielo. Jeho snahy sa stretávali s uznaním, pretože vyvierali z lásky k Bohu a z úprimnej túžby splniť Božiu vôľu. Tak sa stal Samuel spolupracovníkom Pána neba i zeme. Hospodin ho obdaril schopnosťami, aby pre Izrael mohol vykonať veľké dielo.

Keby rodičia viedli deti k tomu, aby svoje každodenné drobné povinnosti prijímali ako úlohu od Boha v jeho škole, kde sa majú naučiť verne a svedomito slúžiť, o čo radostnejšia a vznešenejšia by im pripadala ich práca. Ak človek každú svoju povinnosť chápe ako službu Bohu, potom sa aj tá najobyčajnejšia činnosť stáva potešením a človeka už v pozemskom živote spája so svätými bytosťami, ktoré konajú Božiu vôľu v nebi.

Či budeme mať úspech v tomto pozemskom živote a či budeme dedičmi budúceho života, to závisí od toho, ako úspešne a svedomito splníme svoje povinnosti aj v maličkostiach. V každom veľkom či nepatrnom Božom diele smieme pozorovať dokonalosť. Vesmírne svety stvorila tá istá ruka, ktorá dokonale stvárnila poľné l'alie. Ako je Boh dokonalý vo svojej božskej sfére, tak máme byť aj my dokonalí vo svojej ľudskej sfére. Dokonale výrazná a ušľachtilá povaha sa utvára verným splňaním každodenných povinností. Náš život by sa mal prejavovať vernosťou v skutkoch najväčších, ako aj v tých najnepatrnejších. Našu životnú cestu vyrovnáva svedomitosť v maličkostiach i drobné prejavy vernosti a láskavosti. Keď sa naše pozemské dielo skončí, bude zrejmé, že každá, i tá najmenšia, no verne splnená povinnosť, bola nezanedbateľne blahodarná.

Boh si aj dnešných mladých ľudí môže rovnako ceniť ako Samuela. Svojou kresťanskou poctivosťou môžu šíriť ušľachtilý vplyv. Dnešný svet takých ľudí veľmi potrebuje. Boh má prácu pre každého z nich. Ľudia ešte nikdy nevykonali pre Božie dielo, a tým aj pre svojich blížnych toľko, koľko by dnes mohli vykonať tí, čo Bohom zverenú hrivnu verne zúročujú.

56. kapitola — Éli a jeho synovia

Éli ako kňaz a sudca Božieho ľudu zastával to najvýznačnejšie a najzodpovednejšie miesto v Izraeli. Boh ho povolal vykonávať sväté povinnosti kňaza a zveril mu najvyššiu súdnu moc v krajine. Medzi izraelskými kmeňmi mal veľký vplyv a všetci v ňom videli príklad. Bol povolaný vládnuť celému národu, no vo vlastnej rodine vládnuť nevedel. Éli bol zhovievavým otcom. Bol to pokojamilovný, mierny muž, ktorý neuplatňoval svoju otcovskú právomoc a nijako nepotláčal zlozvyky a vášne svojich detí. Namiesto toho, aby karhal a trestal, trpel ich svojvoľné počínanie a nijako im v ňom nebránil. Namiesto toho, aby výchovu svojich synov pokladal za jednu z prvoradých povinností, neprikladal jej nijaký veľký význam. Ako kňaz a sudca Izraela vedel, že je povinný vychovávať deti, ktoré mu Boh zveril. Éli však túto povinnosť zanedbával, lebo by musel krotiť svojvôľu svojich synov, trestať ich a všeličo im odopierať. Na možné nedorozumenia následky nemyslel, a preto svojim deťom doprial všetko, po čom zatúžili. Predovšetkým však zanedbával ich prípravu na posvätnú službu Bohu a na plnenie každodenných povinností.

Boh o Abrahámovi povedal: „*Jeho som si vyhliadol, aby prikazoval svojim synom a svojmu domu zachovať po jeho smrti cestu Hospodinovu, konať spravodlivosť a právo, aby tak splnil Hospodin Abrahámovi, čo mu zaslúbil.*“, [1. Mojžišova 18,19](#). Éli však dopustil, aby deti ovládli jeho. Otec bol podriadený deťom. Kliatba jeho hriechu sa prejavila v ich zvrhlosti a v zlých skutkoch, ktorými sa jeho synovia vyznačovali. Znevažovali Boha i jeho svätý zákon. Bohoslužbu pokladali za všednú záležitosť. Od detstva si zvykli na svätostánok a na služby v ňom, no namiesto toho, aby boli zbožnejší, postupne stratili všetok zmysel pre svätosť a jej význam. Otec ich nepoučal o vážnosti diela, ktoré koná, nevedel v nich prebúdzat úctu k posvätnéj službe v svätostánku. V dospelom veku boli už celkom presiaknutí jedom pochybovačnosti a vzdoru.

Aj keď sa na kňazskú službu vôbec nehodili, stali sa kňazmi vo svätyni a mali teda slúžiť Bohu. Hospodin dal celkom jasné pokyny

o tom, čo treba pri obetnej službe dodržiavať. Títo zvrhlíci sa však vo svojom pohrdaní autoritou nezastavili ani pred bohoslužbou a nedbali ani na obetný zákon, podľa ktorého sa obeť mali Bohu prinášať tým najslávnejším spôsobom. Obete, ktoré predstavovali Kristovu smrť, mali v srdciach ľudí prebúdzajúť a udržiavať vieru v príchod prisľúbeného Vykupiteľa. Preto bolo veľmi dôležité, aby sa Pánove pokyny o obetiach prísne dodržiavali. Zmierne obeť boli zvláštnym výrazom vdácnosti Bohu. Pri týchto obetiach sa na oltári spaľoval len tuk. Určitá časť z neho bola vyhradená kňazom; tá väčšia bola vrátená obetujúcemu, ktorou potom pohostil svojich priateľov pri obetnej hostine. Veriaci mali pritom svoju myseľ vdácnou vierou upierať k onej veľkej Obeti, ktorá „*sníme hriech sveta*„. (Pozri [Ján 1,29](#).)

[435]

Éliho synovia si vôbec neuvedomovali majestátnosť tejto symbolickej služby; mysleli pri nej len na vlastný úžitok a pôžitok. Neuspokojovala ich pridelená časť zmiernej obeť, dožadovali sa aj ďalšej časti. Veľké množstvo týchto obetných darov, donášaných predovšetkým pri výročných slávnostiach, bolo pre kňazov jedinečnou príležitosťou obohacovať sa na úkor ľudu. Nielenže žiadali viac, než na čo mali nárok, ale nechceli ani čakať, kým obetovaný tuk zhorí. Začali si vyberať a vymáhať to, čo im lahodilo, a keď sa niekto zdráhal im to dať, neštítali sa pohroziť mu, že si to vezmú sami.

Takto prejavovanou neúctou strácala bohoslužba svoj posvätný a slávnostný význam a ľudia začali pohrdáť „*obetami Hospodinovými*„. V prinesenej obeti prestali poznávať tú veľkú, očakávanú Obet. „*Veľmi veľký bol hriech týchto mládencov pred Hospodinom*„, [1. Samuelova 2,17](#). Títo bezbožní kňazi prestúpili Boží zákon a svojimi rúhavými a zvrhlými skutkami znevážili posvätný úrad. Svojou prítomnosťou poškvŕňovali Boží stánok. Zvrhlé skutky Chofního a Pinchása mnohých tak pohoršovali, že stanové bohoslužby prestal i navštevovať. Ľudia postupne začali Bohom stanovenú službu zanedbávať a ňou opovrhovať, pretože ju poškvŕňovali hriechy bezbožníkov. Ľudia k hriechu veľmi náchylných to priam povzbudzovalo páchať neprávosti. Hrozivo sa začala rozmáhať bezbožnosť, spustlosť, ba aj modlárstvo.

Éli sa dopustil veľkej chyby, keď dovolil, aby jeho synovia ďalej zotrvali v kňazskej službe. Tým, že ich správanie z rôznych

[436]

dôvodov ospravedlňoval, prestal vidieť ich hriechy. Keď však nakoniec svojím správaním prekročili všetky medze, d'alej už nemohol zatvárať oči nad zločinmi svojich synov. Ľudia sa s' ažovali na ich násilnícke počínanie a veľkňaz bol z toho skormútený a nešťastný. Mlčať sa už neodvažoval. Jeho synovia si však zvykli myslieť len na seba a na nikoho nebrali ohľad. Zármutok svojho otca síce videli, no ich tvrdé srdcia to ani trochu neobmäkčilo. Jeho napomínanie síce vypočuli, no nezanechalo to v nich nijaké stopy. Napriek tomu, že na následky svojich hriechov boli upozorňovaní, nepravosti páchali d'alej. Keby bol Éli proti svojim synom spravodlivo zakročil, museli by byť okamžite zbavení svojho úradu a potrestaní smrťou. Hrozil sa však pomyslenia, že by tým na synov dopadol hnev ľudu, ktorý by ich odsúdil, radšej ich teda ponechával v najsvätejšom povolaní. Dovolil im, aby svojou skazenosťou znesväcovali posvätnú bohoslužbu, a tým urážali pravdu. Túto urážku nezmyli ani celé roky. Keď že sudca Izraela svoju povinnosť zanedbal, o d'alšie sa postaral sám Boh.

„I prišiel k Élimu Boží muž a povedal mu: Takto hovorí Hospodin: Zretel'ne som sa vyjavil domu tvojho otca, keď boli v Egypte, v dome faraónovom. Spomedzi všetkých kmeňov Izraela vyvolil som si ho za kňaza, aby vystupoval k môjmu oltáru, aby zapal'oval kadidlo a nosil predomnou efód; a domu tvojho otca dal som všetky ohňové obete z Izraelcov! Prečo šliapete po mojej obeti a po mojom dare, ktoré som nariadil v tomto príbytku? Synov svojich si viac uctil ako mňa, takže ste tučneli z najlepších častí všetkých darov môjho izraelského ľudu. Preto takto hovorí Hospodin: Boh Izraela: Jasne som povedal, že tvoj dom a dom tvojho otca naveky budú chodiť predomnou, ale teraz takto hovorí Hospodin: Odstúp to odo mňa; lebo tých, ktorí ma ctia, uctím i ja, ale tí, ktorí mnou pohrdajú, upadnú do hanby... Ustanovím si však verného kňaza, ktorý bude konať podľ'a môjho srdca a podľ'a mojej duše. A postavím mu trvalý dom a bude chodiť po všetky dni pred mojím Pomazaným.,, [1. Samuelova 2,27-30.35.](#)

Boh obvinil Éliho, že si svojich synov cení viac než Hospodina. Éli radšej dopustil, aby sa obete, ktoré mali byť Izraelcom požehnaním, stali len ohavnou a opovrhnutiahodnou záležitosťou, než by svojich synov vydal za ich bezbožnosť a ohavnosť všeobecnému opovrhnutiu. Ľudia, ktorí podliehajú svojim sklonom a v zaslepenej

láske dovoľujú svojim deťom uspokojovať vlastné sebecké chůtky, pričom Božou právomocou nekarhajú hriech a netrestajú zlo, dávajú vlastne najavo, že im viac záleží na bezbožných deťoch než na Bohu. Takí ľudia si viac chránia vlastnú povest', než Božiu česť; skôr uspokojujú svoje deti, než aby dbali o Božiu priazeň a chránili Božiu službu pred každým pohanením.

Éli ako kňaz a sudca Izraela bol zodpovedný Bohu za mravný a náboženský stav svojho národa, no obzvlášť za povahu svojich synov. Proti zlým skutkom mal najprv uplatniť mierne opatrenia. V prípade neúspechu mal zlo potláčať aj tými najprísnejšími prostriedkami. Hospodin nemohol súhlasiť s tým, že Éli nekarhal hriech a hriešnika spravodlivo netrestal. Už nedával nijakú záruku, že Izraelci zostanú mravne čistým národom. Tí, čo nemajú dostatok odvahy karhať zlo, alebo z ľahostajnosti či nevšímavosti nedbajú o čistotu rodiny alebo Božej cirkvi, sú zodpovední za škodlivé následky zanedbania svojich povinností. Za každé zlo, ktorému sme mohli zabrániť uplatnením svojej rodičovskej či pastoračnej právomoci, nesieme rovnakú zodpovednosť, ako keby sme ho spáchali sami.

[437]

Éli neusmerňoval svoju domácnosť podľa Božích zásad o rodine. Viedol ju podľa vlastných predstáv. Ako láskavý otec zhovievavo prehliadal nedostatky a priestupky svojich synov už v detskom veku. Utešoval sa tým, že deti zo svojich zlých sklonov časom vyrastú. Aj dnes sa mnohí dopúšťajú toho istého omylu. Nazdávajú sa, že poznajú lepší výchovný spôsob, než aký dal Hospodin v Písme. Sklony detí k zlému ospravedlňujú poukazom, že deti „*sú ešte príliš malé, než aby ich za to bolo treba trestať*“. *Vyčkajme, kým dorastú, a potom ich budeme karhať* „. Takto sa však zlozvyky zakorenia a neoddeliteľne patria k povahe. Deti vyrastajú bez patričnej výchovy, nadobúdajú škodlivé povahové vlastnosti, ktoré neblaho ovplyvnia celý ich život a ľahko sa prenášajú aj na iných.

Rodinu nemôže postihnúť väčšia pohroma, než keď sa deťom vo všetkom vyhovie. Keď rodičia splňajú svojim deťom každé pranie a dovoľia im aj to, o čom vedia, že im neprospieva, deti k nim čoskoro stratia všetku úctu, prestanú si vážiť Boha i ľudí a začnú slúžiť satanovi. Neusporiadané rodiny škodlivo ovplyvňujú celú spoločnosť. Sú zdrojom zla, ktoré je kliatbou rodín, miest i celých štátov.

Éli mal svojím vysokým postavením oveľa väčší vplyv, než keby bol býval obyčajným človekom. Jeho rodinný život mal byť celému Izraelu vzorom. Neblahé následky zanedbávania rodinného života sa prejavili v tom, že jeho príklad napodobňovali tisíce rodín. Keď veriaci rodičia nechávajú svoje deti páchať zlo, tupia Božiu pravdu. Kresťanskosť rodiny sa najlepšie meria podľa toho, aká povaha sa v nej pod vplyvom kresťanských zásad utvára. Skutky sú presvedčivejšie než akékoľvek vyznanie viery. Ak úprimní kresťania nevyvíjajú vážne, obetavé a vytrvalé úsilie o usporiadanú domácnosť, ktorá by bola dôkazom Božej moci, no namiesto toho zanedbávajú disciplínu a nič nerobia proti zlým náklonnostiam svojich detí, správajú sa ako Éli, potupujú Kristovo dielo a seba i svoju rodinu vedú do záhuby. Nech je už zlo takej rodičovskej nedbalosti akokoľvek veľké, oveľa väčšie je vtedy, ak ho vo svojej rodine trpia tí, čo boli povolani za učiteľov Božieho ľudu. Ak ich rodiny nie sú vzorné, potom svojím nesprávnym príkladom zvädzajú aj ostatné rodiny. Ich vina je oveľa väčšia, lebo z postavenia vyplýva väčšia zodpovedosť.

[438] Zaslúbenie znelo, že Áronov rod má trvale svätoslúžiť Bohu. Tento prísľub bol daný pod podmienkou, že Áronovi potomkovia budú v svätostánku slúžiť celým srdcom a Boha budú ctíť všetkými svojimi skutkami, že nebudú uprednostňovať vlastné sebecké záujmy, ani nepodľahnú zlým sklonom. Hospodin podrobil Éliho a jeho synov skúške a ukázalo sa, že vôbec nie sú hodni splniť vznešené povolanie kňazov v jeho službe. Preto Hospodin povedal: „*Odstúp to odo mňa!*“, [1. Samuelova 2,30](#). Boh nemohol požehnať Izraelcov tak, ako si to prial, lebo sami o to nestáli.

Kto slúži v Božom diele, mal by svojím príkladom prebúdzat' v ľuďoch úctu k Bohu a Božiu bázeň. Nejednen z tých, čo sú „*na mieste Kristovom*“, ([2. Korint'anom 5,20](#)), aby ľudom zvestovali posolstvo milosti a zmierenia, neraz zneužíva svoje sväté povolanie na uspokojovanie vlastných sebeckých záujmov a zmyselných záľub, a tak sa stáva najúčinnjším nástrojom satanovým. Takí jednotlivci sú potom ako Chofní a Pinchás príčinou toho, že ľudia potupujú Hospodinovu obeť. Takí jednotlivci môžu svoje zlé skutky za čas skrývať, no keď sa odhalí ich skutočná povaha, viera ľudu utrpí ťažký otras, ktorý sa často končí stratou viery. Potom obvykle prestanú dôverovať všetkým zvestovateľom Božieho slova. S nedôverou a s pochybnosťami počúvajú potom aj zvest' úprimného služobníka Kristovho.

Stále si kladú otázku; „*Nie je tento ako tamten, o ktorom sme sa tiež nazdávali, že je posvätený – a bol to klam?*„ Tým sa oslabuje vplyv Božieho slova na ľuďi.

Keď Éli vytýkal svojim synom neprávosti, vyslovil významné slová strašného dosahu, ktoré by mali dôkladne zvážiť všetci, čo slúžia v Božom diele: „*Keď zhreší človek proti človekovi, súdiť ho bude Boh, ale keď človek zhreší proti Hospodinovi, kto sa ho zastane?*„ [1. Samuelova 2,25](#). Keby boli zločiny jeho synov poškodili len ich najbližších, sudca mohol poškodených zmieriť vynesím trestu a požadovaním odškodného. Potom mohli byť páchatelia omilostení. Alebo keby sa neboli previnili závažným hriechom, mohla sa za nich priniesť zmierna obeť. Ich hriechy však súviseli s ich úradom kňazov Najvyššieho; týkali sa obetí za hriech, čím znesvätili a zneuctili Božie dielo pred ľuďmi, takže im nemohlo byť odpustené. Ani vlastný otec, hoci sám veľkňaz, neodvážil sa prosiť za nich a chrániť ich pred hnevom svätého Boha. Zo všetkých hriešnikov sa najviac previňujú tí, čo uvádzajú do opovrhnutia prostriedky, ktoré alebo poskytlo pre spásu človeka, tí, čo „*znova križujú Božieho Syna a vystavujú ho na posmech*„ [Židom 6,6](#).

Éliho rodina dostala ďalšiu výstrahu. Boh sa nemohol zjavovať veľkňazovi kvôli jeho synom. Ich hriechy totiž vylučovali prítomnosť Ducha Svätého. Uprostred tohto všeobecného zla zostával však Nebu verný len malý Samuel a on, ako prorok Najvyššieho, mal Éliho domu oznámiť posolstvo odsúdenia.

„Slovo Hospodinovo bolo v tých dňoch vzácne a prorocké videnie nebývalo časté. V tom čase ležal Éli na svojom mieste a jeho oči začali slabnúť, takže nemohol vidieť. Svetlo Božie ešte nebolo zhasnuté, keď si Samuel ľahol spať v chráme Hospodinovom, v ktorom bola Božia truhla. Vtedy zavolať Hospodin na Samuela.„ Samuel sa nazdával, že je to hlas Éliho, potom sa ponáhl' al k lôžku kňaza a povedal: *„Tu som, ved' si ma volal.„* Éli odpovedal: *„Nevolal som, vráť sa a ľahni si.„* **1. Samuelova 3,1-5.** Hlas trikrát rovnako oslovil Samuela a on trikrát odpovedal. Vtedy bol Éli presvedčený, že tajomné volanie je Boží hlas. Hospodin obišiel vyvoleného Božieho sluhu, šedivého starca a zhováral sa s dieťaťom. Tým dostal Éli a jeho rodina trpkú, ale zaslúženú výčitku.

V Éliho srdci to nevyvolalo nijakú závist' či žiarlivosť. Samuelovi povedal, že ak ho hlas znova zavolá, má odpovedať: *„Hovor, Hospodine, lebo tvoj služobník počúva.„* Keď sa hlas znova ozval, chlapec odpovedal: *„Hovor, lebo tvoj služobník počúva.„* **1. Samuelova 3,9.10.** Zmocnila sa ho posvätná hrôza pri pomyslení, že veľký Boh sa chce s ním zhovárať, takže si nevedel presne spomenúť na slová, ktoré má na Éliho pokyn Hospodinovi povedať.

„I riekol Hospodin Samuelovi: Hľa, ja urobím v Izraelovi niečo také, že každému, kto to počuje, zazuní v oboch ušiach. V ten deň splním na Élim všetko to, čo som predpovedal o jeho dome od začiatku až do konca! Oznámim mu, že ja budem súdiť jeho dom až naveky pre hriech, lebo vedel, že jeho synovia si priťahujú kliatbu na seba, ale im v tom nebránil. Preto som domu Éliho prisahal, že nepravosť domu Éliho nedá sa odčiniť nikdy ani obet'ou ani darom.„ **1. Samuelova 3,11-14.**

Keď dostal od Boha toto posolstvo, Samuel „ešte neznal Hospodina a slovo Hospodinovo sa mu ešte nevyjavilo,,. 1. Samuelova 3,7. To znamená, že ešte nepoznal také bezprostredné zjavenia Božej prítomnosti, ako dostávali proroci. Bol to Hospodinov úmysel zjaviť sa tak neočakávane, aby sa Éli o zjavení dozvedel z chlapcových otázok a z jeho úžasu.

[440]

Samuela zovrel strach a úžas pri pomyslení, že má oznámiť také strašné posolstvo. Ráno začal ako obvykle konať svoje povinnosti, no vo svojom mladom srdci mal ťažké bremeno. Hospodin Samuelovi nekázal, aby Élimu povedal o strašnej hrozbe, a preto chlapec mlčal a ako len mohol, Élimu sa vyhol. Obával sa otázky, na ktorú by musel prezradiť Boží súd tomu, ktorého miloval a ctil. Éli bol istý, že posolstvo predpovedá jemu i jeho rodine nejaké veľké nešťastie. Zavolať Samuela k sebe a vyzval ho, aby mu pravdivo rozpovedal, čo mu zjavil Hospodin. Chlapec poslúchol a starec pokorne a odovzdané prijal rozsudok. Povedal: „*On je Hospodin, nech urobí, čo uzná za dobré.*,, 1. Samuelova 3,18.

Skutočnú ľútosť však Éli neprejavil. Priznal si vinu, ale nezriekol sa hriechu. Hospodin z roka na rok odkladal uskutočniť svoj hrozivý rozsudok. Za ten čas sa dali mnohé chyby minulosti popoprávať, ale starý kňaz neurobil účinné opatrenia, aby odstránil všetko, čo znesväcovalo Hospodinov svätostánok a čo viedlo tisíce Izraelcov do záhuby. Božia zhovievavosť spôsobila, že Chofní a Pinchás sa ešte viac zatvrdili a ešte opovážlivejšie páchali hriech. Éli oznámil celému národu, že jeho rodina dostala od Boha výstražné posolstvo. Dúfal, že tým aspoň čiastočne oslabí zlý vplyv svojej minulej ľahostajnosti. Ľud ani kňaz však na výstrahu nič nedbali. Nepravosti Izraelcov nezostali utajené ani okolitým národom, ktoré sa ešte smelšie oddávali modloslužbe a páchali ešte horšie zločiny. Okolité národy nepocit'ovali nijakú vinu za svoje nepravosti, ako by ju boli iste cítili, keby bol Izrael zostal Bohu verný. Deň odplaty sa však priblížil. Božiu autoritu nikto neuznával, zanedbávala sa bohoslužba a ľudia sa o Boha nestarali. Boh musel zasiahnuť v pravý čas a obrániť česť svojho mena.

Vtedy „*Izrael tiahol do boja proti Filištíncom a utáboril sa pri Eben-Ézere; Filištínci sa utáborili v Aféku.*,, Túto vojnovú výpravu začali Izraelci bez Božej rady a bez súhlasu veľkňaza či proroka. „*Keď sa Filištínci zoradili do šíkov proti Izraelcom a boj sa rozvinul,*

[441] *Filištínci porazili Izrael a pobili na bojisku okolo štyritisíc mužov., Keď sa zostatok pretriedeného vojska vrátil do tábora, „povedali starší Izraela: Prečo nás dnes porazil Hospodin pred Filištíncami?., L'ud zrelý pre Boží súd si vôbec neuvedomoval, že príčinou tejto strašnej porážky boli jeho vlastné hriechy. Izraelci si povedali: „Vezmime k sebe zo Šíla truhlu zmluvy Hospodinovej; príde medzi nás a vyslobodí nás z rúk našich nepriateľov., 1. Samuelova 4,1-3. Hospodin nedal rozkaz ani povolenie, aby vojsko vzalo so sebou truhlu zmluvy. Izraelci však napriek tomu pevne verili, že teraz zvíťazia, a preto radostnými výkrikmi všetci privítali, keď Éliho synovia priniesli truhlu do tábora.*

Filištínci pokladali truhlu zmluvy priamo za Boha Izraelcov. Jej moci pripisovali všetky divy, ktoré Hospodin vykonal pre svoj ľud. Keď teda počuli, s akým radostným pokrikom Izraelci prijali vo svojom tábore truhlu zmluvy, povedali: „*Čo je to za zvuk veľkého pokriku v tábore Hebrejcov? A dozvedeli sa, že truhla Hospodinova došla do tábora. Vtedy sa Filištínci zl'akli a povedali: Boh prišiel do tábora. A vraveli: Beda nám! Ved' predtým sa niečo takého nikdy nestalo. Beda nám! Kto nás vyslobodí z ruky tak mocného Boha? To je ten Boh, ktorý bil Egypt rozličnými ranami na púšti. Posilnite sa však a vzmužte sa, Filištínci, aby ste neslúžili Hebrejcom, ako oni slúžili vám. Nuž, buďte mužmi a bojujte!., 1. Samuelova 4,6-9.*

Filištínci prudko zaútočili, porazili Izraelcov a spôsobili im ťažké straty. V tomto boji padlo tridsaťtisíc izraelských mužov. Filištínci dobyli truhlu zmluvy. Pri jej obrane padli obaja synovia Éliho. To bol ďalší stále platný dôkaz, že nepravosť Božieho ľudu nezostane bez trestu. Čím niekto lepšie pozná Božiu vôľu, tým väčší je jeho hriech, ak podľahne nej.

Izraelcov stihlo najväčšie nešťastie, aké ich len mohlo postihnúť. Božia truhla sa dostala do rúk nepriateľov. Izrael sa vlastne pripravil o svoju slávu, keď stratil symbol stálej Božej prítomnosti a moci. S posvätnou truhlou súviseli tie najpozoruhodnejšie zjavenia Božej pravdy a moci. Kedykoľvek predtým sa objavila, Izraelci vždy zázračne víťazili. Zatieňovali ju krídla zlatých cherubov a vo veľsvätyni spočívala na nej nevýslovná sláva jasného oblaku, zjavného to symbolu Najvyššieho. Teraz však Izraelcom víťazstvo nepriniesla; nebola im záštitou. V Izraeli zavládol veľký smútok.

Izraelci nechápali, že svoju vieru prejavujú len slovami, a takú vieru si Boh necení. Aj Boží zákon, uložený v truhle zmluvy predstavoval Božiu prítomnosť. Izraelci však opovrhli Božími príkazmi a požiadavkami; zarmútili Božieho Ducha a odpudili ho od seba. Keď ľud poslúchal sväté prikázania, Hospodin bol s ním a bojoval zaň svojou večnou mocou. Keď však prestali spájať truhlu zmluvy s Bohom a zjavenú Božiu vôľu si nectili poslušnosťou jeho zákonov, truhla zmluvy mala pre nich sotva väčšiu cenu ako obyčajná truhla. Izraelci na ňu hľadeli podobne ako modlárske národy na svojich bohov; akoby ona sama osebe mala moc a mohla ich zachrániť. Tým prestupovali vlastne v truhle uložený zákon, pretože práve uctievanie truhly bolo prejavom pokrytectva a modlárskeho formalizmu. Svojím hriechom opúšťali Boha a on im nemohol dopomôcť k víťazstvu, kým neol'utujú svoje neprávosti a nezrieknu sa ich.

[442]

Nestačilo, že truhla a svätostánok boli uprostred Izraela. Nestačilo, že kňazi prinášali obete a národ sa nazýval Božím ľudom. Hospodin neprijíma prosby tých, čo pášu neprávosti. Napísané je: „*Ak si niekto odvracia ucho, aby nepočul naučenie, aj jeho modlitba je ohavnosťou.*“, [Príslovia 28,9](#).

Keď vojsko vyšlo do boja, zostarnutý a slepý Éli zostal v Šíle. V zlej predtuche očakával výsledok boja, „*lebo srdce sa mu strachovalo o Božiu truhlu.*“, [1. Samuelova 4,13](#). Vysedával na kraji cesty pred vchodom do svätostánku a deň čo deň úzkostlivo čakal na príchod posla z bojiska.

Konečne z kopca zbehol do mesta istý Benjaminec a „*mal roztrhnuté šaty a na hlave prach.*“, [1. Samuelova 4,12](#). Bez povšimnutia prebehol okolo starca pri ceste, vbehol do mesta a zástupu oznámil správu o porážke a stratách.

Nárek a kvílenie počul aj Éli, ktorý ešte stále sedel pri svätostánku. Dovedli k nemu posla, ktorý Élimu povedal: „*Izrael uteká pred Filištíncami; ľud utrpel veľkú porážku a obaja tvoji synovia, Chofní a Pinchás zahynuli.*“, Hoci to boli strašné správy, Éli ich prežil, lebo tušil, že to tak dopadne. Keď však posol dodal: „*A truhla Božia padla za korisť.*“, tvár mu od nevýslovnej úzkosti zmeravela. Nezniesol predstavu, že práve jeho hriech zneuctil Boha a stal sa príčinou, že Hospodin sa vzdialil od Izraela. Padol na zem, „*zlomil si väzy a zomrel.*“, [1. Samuelova 4,17.18](#).

Napriek bezbožnosti svojho muža, Pinchásova manželka sa bála Hospodina. Svokrova i manželova smrť, no predovšetkým hrozná zvesť, že Božia truhla je v rukách nepriateľov, zapríčinili jej skon. Uvedomila si, že Izrael stratil svoju poslednú nádej. Diet'a, ktoré v tejto nešťastnej chvíli porodila, nazvala Ikabód a krátko pred smrťou žalostne opakovala: „*Odst'ahovala sa sláva od Izraela, lebo truhla Božia padla za korist'.*“, [1. Samuelova 4,22](#).

[443] Hospodin však svoj ľud celkom nezavrhol, ani pohanom nedoprial, aby sa dlho tešili zo svojho víťazstva. Filištínci mu boli len nástrojom na potrestanie Izraelcov a truhlou zmluvy zase potrestal Filištíncov. Božia prítomnosť, ktorá sprevádzala truhlu, bola dosiaľ zdrojom sily a slávy národa, ktorý poslúchal Boha. Táto neviditeľná prítomnosť sprevádzala truhlu aj ďalej, aby v priestupníkoch svätého Božieho zákona vyvolala hrôzu a zahubila ich. Hospodin často používa svojich úhlavných odporcov na to, aby potrestal nevernosť svojho ľudu. Na čas sa bezbožní môžu tešiť zo svojho víťazstva a radovať sa z utrpenia Izraelcov, ale príde čas, keď aj oni pocítia rozsudok svätého Boha, ktorý neznáša hriech. Kdekoľvek sa objaví bezbožnosť, tam rýchlo a neomylné zasiahnu Božie súdy.

Filištínci víťazoslávne odviezli truhlu do Ašdódu, jedného z piatich popredných miest, a umiestnili ju v dome boha Dáгона. Nazdávali sa, že moc, ktorá dosiaľ sprevádzala truhlu, prešla teraz na ich stranu a s pomocou boha Dáгона ich urobí nepremožiteľnými. Keď však na druhý deň vošli do chrámu, pohl'ad ich vydesil. Pred Hospodinovou truhlou ležal Dágon zvalený tvárou na zem. Kňazi modlu s úctou zodvihli a postavili ju tam, kde bola predtým. Nasledujúce ráno ju však opäť našli pred truhlou polámanú na zemi. Horná polovica modly sa podobala človekovi a dolná bola podobná rybe. Tie časti modly, ktoré pripomínali človeka, boli rozbité; neporušená zostala časť sochy podobná rybe. Ľud i kňazi s hrôzou tušili, že v tejto tajupľnej udalosti je zlé znamenie, ktoré pred Bohom Izraela veští záhubu nielen im, ale aj ich modlám. Truhlu teda z chrámu odniesli do zvláštnej budovy.

Obyvateľov Ašdódu začala sužovať trápna a zhubná choroba. Pripomenuli si rany, ktorými Boh Izraela stíhal Egypt'anov, a vznik choroby dávali do súvisu s prítomnosťou truhly. Preto sa rozhodli dopraviť ju do Gatu. S truhlou však prišla do Gatu aj smrteľná nákaza a obyvatelia mesta preto odviezli truhlu do Ekrónu. Keď

obyvateľov tohto mesta zachvátil strach, zdesene volali: „Dopravili k nám truhlu izraelského Boha, aby usmrtili nás i náš ľud.“, Utiekali sa pod ochranu svojich bohov, ako to urobili aj obyvatelia Ašdódu a Gatu, ale záhuba pokračovala, ľudia boli zúfalí a „bedákanie vystupovalo až k nebu.“, 1. Samuelova 5,10-12. Keď už ľudia nechceli mať truhlu medzi sebou, odniesli ju na pole. Krajinu však postihla nová pohroma v podobe myší, ktoré ničili všetku úrodu na poli aj v sýpkach. Národu hrozilo úplné vyhynutie následkom choroby a hladomoru.

Truhla zmluvy bola medzi Filištíncami sedem mesiacov a Izraelci sa po celý ten čas ani len nepokúsili získať ju späť. Teraz by sa jej už sami Filištínci radi zbavili, aj keď ju predtým túžili mať. Truhla sa im nestala zdrojom sily, ale príčinou veľkých útrap a ťažkou kliatbou. Nevedeli však, čo si s ňou počnú, lebo kamkoľvek ju prest'ahovali, všade ju sprevádzali Božie rany. Ľud sa obracal o radu k svojim kniežatám, kňazom i čarodejníkom a naliehavo žiadal: „Čo máme robiť s truhlou Hospodinovou? Porad'te nám, ako ju poslať na jej miesto.“, Všetci radili, aby truhlu vrátili a pripojili k nej aj obeť za vinu. Vraveli: „Potom sa uzdravíte a dozviete sa, prečo neodstúpila od vás jeho ruka.“, 1. Samuelova 6,2.3.

[444]

Keď pohania chceli odvrátiť nejakú pohromu, alebo sa jej chceli zbaviť, obvykle zo zlata, striebra či iného materiálu zhotovili podobu toho, čo ranu spôsobilo, prípadne stvárnil predmet či pohromou postihnuté časti tela. Tento výtvor dali potom na stĺp, alebo ho postavili na niektorom významnom mieste vo viere, že ich účinne ochráni od zla, ktoré predstavuje. Podobné zvyky zachovávajú niektoré pohan­ské národy dodnes. Trpiaci človek vyhl'adáva pomoc v chráme pri svojej modle; prináša jej podobu postihnutej časti a ponúka ju ako obeť svojmu bohu.

Filištínske kniežatá radili ľudu, aby podľa vtedajšej povery zhotovil napodobeninu rán, ktoré ich postihli: „Podľa počtu filištínskych kniežat dáte päť zlatých vredov a päť zlatých myší, lebo tá istá rana stihla vás všetkých i vaše kniežatá.“, 1. Samuelova 6,4.

Títo múdri muži poznali, že truhlu sprevádza tajomná moc, na ktorú ich múdrosť nestačí. No pri všetkej svojej „múdrosti“, neporadili ľudu, aby sa odvrátil od modiel a slúžil Hospodinovi. Boha Izraelcov stále nenávideli, lebo Božie súdy ich prinútili skloniť sa pred jeho mocou. Božie súdy môžu hriešnikov presvedčiť, že márne

odporujú Bohu. Môžu ich prinútiť, aby sa podriadili Božej moci, aj keď vzdorujú a repcú. Také podriadenie však hriešnikovi nepomôže. Hriešnik sa musí podriaďovať Bohu celým srdcom. Ak má byť jeho ľútosť účinná, musí sa bezvýhradne odovzdať Božej milosti.

Boh je voči hriešnikom krajne zhovievavý. Z darov Božej prozreteľnosti sa rovnako tešili filištínski modlári, ako aj izraelskí odpadlíci. Nespočetné dary milosti prijímali nevďační a odbojní ľudia bez toho, aby si to všimli. Každé požehnanie svedčilo o Darcovi, no oni boli ľahostajní voči jeho láske. Božia trpezlivosť s ľuďmi je naozaj nesmierna. Keď však svojvoľne zostávajú zatvrdilí, jeho ruka ich prestane chrániť. Ak nechcú poslúchať Boží hlas, ktorý ich oslovuje celým stvoriteľským dielom, ak odmietajú výstrahy, rady a pokarhanie Božieho slova, Boh ich musí osloviť ranami.

[445] Medzi Filištíncami boli aj takí, čo truhlu vrátiť nechceli. Zdalo sa im, že také uznanie moci Boha Izraelcov by pre hrdú krajinu Filištíncov bolo predsa len prílišným ponížením. Kňazi a čarodejnici však napomenuli ľud, aby nebol taký tvrdošijný ako faraón a Egypt'ania, lebo tým by na seba privolal ešte tvrdsie rany. Konečne navrhli plán, s ktorým všetci súhlasili, a hneď ho aj uskutočnili. Truhlu a zlaté dary za previnenie naložili na celkom nový voz, aby zabránili znečisteniu. Do voza zapriahli dve kravy, na ktorých ešte nebolo jarmo. Ich tel'ce zavreli doma a kravy potom pustili, aby šli, kam chcú. Ak truhlu dopraví Izraelcom do Bét-Šemeša, najbližšieho mesta Lévijcov, bude to pre Filištíncov dôkaz, že všetko zlo im spôsobil Boh Izraelcov. *„Ale ak nie, budeme vedieť, že nedotkla sa nás jeho ruka, ale že sa to stalo náhodou.“*, [1. Samuelova 6,9](#).

Kravy sa potom odvrátili od svojich mlád'at, stále ručali a šli priamym smerom na Bét-Šemeš. Hoci ich nevedla ľudská ruka, trpezlivé zvieratá sa neuchýlili od smeru svojej cesty. Truhlu sprevádzala Božia prítomnosť a bezpečne ju doviedla na určené miesto.

Bol práve čas žatvy a obyvatelia Bét-Šemeša zožívali v doline pšenicu. *„Keď pozdvihli oči, uzreli truhlu, potešili sa, že ju vidia. Keď voz došiel na pole Bétšemešana Józuu, zastavil sa tam. Bol tam práve veľký kameň. Keď poštiepali drevo z voza, obetovali kravy ako spaľovanú obeť Hospodinovi.“*, Filištínske kniežatá, ktoré sprevádzali truhlu *„až po chotár Bét-Šemeša“*, ([1. Samuelova 6,13.14.12](#)) a boli svedkami jej prijatia, vrátili sa do Ekrónu. Morová rana pre-

stala a Filištínci sa presvedčili, že ich útrapy boli ranami, ktoré na nich zoslal Boh Izraela.

Keď obyvatelia Bét-Šemeša náhle rozniesli správu, že truhla zmluvy je u nich, z okolitých krajov sa sem zišiel ľud, aby privítal jej návrat. Truhlu postavili na kameň, čo predtým slúžil za oltár, a pred ním obetovali Hospodinovi ďalšie obete. Keby boli títo ľudia oľutovali svoje hriechy, mohli na nich spočinúť Božie požehnania. Oni však náležite neposlúchali Boží zákon. Z návratu truhly sa síce radovali a pokladali to za predzvesť novej priazne, ale skutočnú podstatu jej posvätnosti nechápali. Namiesto toho, aby pre ňu zriadili vhodné miesto, nechali ju na strnisku. Posvätnú truhlu si stále prezerali, rozprávali o jej obdivuhodnom návrate a dohadovali sa, v čom môže spočívať jej divotvorná moc. Nakoniec svojej zvedavosti neodolali a opovážlivo truhlu otvorili.

Celý Izrael vedel, že na truhlu musia hľadiet' s posvätnou bázňou a úctou. Keď dostali príkaz, aby ju preniesli z jedného miesta na druhé, Lévijsi sa na ňu neodvážili ani len pozrieť. Božiu truhlu smel raz v roku vidieť len veľkňaz. Ani pohanskí Filištínci sa neodvážili odkryť ju. Truhlu na všetkých jej cestách sprevádzali neviditeľní Boží anjeli. Neúcta a opovážlivosť Bétšemešanov bola okamžite potrestaná. Mnohí z nich náhle zomreli.

Ani tento súd nevedol tých, čo zostali nažive, aby svoj hriech oľutovali. Na truhlu hľadeli s poverčivou bázňou. Chceli sa jej zbaviť, ale neodvážili sa ju odniesť, a preto poslali obyvateľom Kirjat-Jearímu posolstvo s výzvou, aby si truhlu odniesli. Obyvatelia tohto mesta s jasotom uvítali príchod posvätnej truhly. Uvedomovali si, že je to prísľub Božej priazne poslušným a verným Izraelcom. Slávnostne ju celí št'astní preniesli do svojho mesta a umiestnili v dome Lévijsca Abinádaba. On ustanovil svojho syna Eleázara, aby ju strážil a truhla Hospodinova zostala uňho mnoho rokov.

Odvtedy, čo sa Hospodin prvýkrát zjavil Samuelovi, celý národ ho uznával za Bohom povolaneého proroka. Samuel osvedčil svoju vernosť ako Boží posol tým, že Božiu výstrahu Éliho rodine verne oznámil, aj keď to bola preňho povinnosť krajne bolestná a ťažká, „a Hospodin bol s ním, takže ani jednému jeho slovu nedal padnúť na zem. Celý Izrael od Dánu až po Beér-Šebu poznal, že Samuel bol ustanovený za proroka Hospodinovho.,, [1. Samuelova 3,19.20](#).

Keďže Izrael ako národ bol aj ďalej Hospodinovi neverný a klaňal sa modlám, Boh ho za to nechal v područí Filištíncov. Samuel v tom čase navštevoval mestá a dediny v celej krajine a snažil sa priviesť Izraelcov k Bohu ich otcov. Jeho úsilie malo požehnané výsledky. Izraelcov už dvadsať rokov utláčali nepriatelia a „celý dom izraelský vzdychal za Hospodinom,„ Samuel radil: „Ak sa celým srdcom obrátite k Hospodinovi a ak odstránite cudzích bohov zo svojho prostredia, i aštarty, a ak si upriamite srdci a na Hospodina, a budete slúžiť jemu samému, vytrhne vás z ruky Filištíncov.,, [1. Samuelova 7,2.3](#). Z toho je zrejmé, že za čias Samuela ľud bol poučený o praktickej zbožnosti, náboženstve srdca. Podobne to bolo aj vtedy, keď za svojho pozemského života učieval ľud Kristus. Bez Kristovej milosti bola obradná zbožnosť starým Izraelcom celkom bezcenná. Bez Kristovej milosti zostáva bezcennou aj dnešnému Izraelovi.

Dnes je oživenie pravej zbožnosti srdca práve tak potrebné, ako za čias starého Izraela. L'útosť je prvým krokom každého, kto sa chce vrátiť k Bohu. To nemôže urobiť nikto za iného. Každý z nás sa musí osobne sám, celým srdcom pred Bohom pokoriť a zavrhnúť svoje modly. Keď urobíme všetko, čo je v našich silách, Hospodin nám zjaví svoju spásu.

Celý Izrael sa pod vedením náčelníkov jednotlivých kmeňov zhromaždil do Micpy, kde sa konala veľká slávnosť. Ľud tu v hlbokkej pokore vyznával svoje hriechy na dôkaz svojho rozhodnutia poslúchať príkazy, ktoré vypočul, a Samuel tu bol ustanovený za sudcu.

[447] Filištínci pokladali toto zhromaždenie za prípravu na vojnu, a preto s veľkým počtom vojska vyrazili proti Izraelcom, aby ich rozhnali skôr, než uskutočnia svoj údajný zámer. Správa o blížiacich sa Filištíncoch Izraelcov vyl'akala, a preto prosili Samuela: „*Neprestávaj za nás volať o pomoc k Hospodinovi, nášmu Bohu, aby nás vyslobodil z rúk Filištíncov.,, 1. Samuelova 7,8.*

Práve keď Samuel obetoval jahňa ako spaľovanú obeť Hospodinovi, pritiahli Filištínci a chystali sa k boju. No Všemohúci, ktorý v ohni a hromobití zostúpil na Sínaj, ktorý cez rozdelené Červené more a cez Jordán razil Izraelcom cestu, znova prejavil svoju moc. Na blížiaceho sa nepriateľa sa prihnala taká strašná búrka, že zem bola pokrytá mŕtvolami.

Izraelci stáli v posvätnom úžase, chveli sa v obave i v nádeji. Keď videli porážku svojich nepriateľov, poznali, že Boh prijal ich pokánie. Aj keď na boj neboli pripravení, použili zbrane padlých Filištíncov a utekajúce vojsko prenasledovali až do Bét-Kára. Toto skvelé víťazstvo dosiahli práve tam, kde ich pred dvadsiatimi rokmi porazili Filištínci, pričom boli zabití kňazi a Hospodinova truhla sa dostala do rúk nepriateľov. Pre národy i pre jednotlivcov rovnako platí zásada: poslúchať Boha je bezpečná a šťastná cesta, zatiaľ čo cesta hriechu vedie do nešťastia a do záhuby. Filištínci boli tak dokonale pokorení, že sa zriekli aj pevností, ktoré predtým dobyli a dlhé roky sa zdržali záškodníckych zámerov voči Izraelcom. Tento ich príklad nasledovali aj ostatné národy, takže sa Izraelci tešili mieru a kým Samuel spravoval krajinu, mali pokoj.

Aby sa na to, čo sa tu udialo, nikdy nezabudlo, Samuel postavil medzi Micpu a Šén veľký kameň ako pamätník. Nazval ho Eben-Ézer, „*Kameň pomoci*“, a ľudu povedal: „*Až potiaľto pomáhal nám Hospodin.*“, [1. Samuelova 7,12](#).

58. kapitola — Prorocké školy

O výchovu Izraelcov sa staral sám Hospodin. Dbal pritom nielen o ich záujmy náboženské, ale v jeho prozreteľnej starostlivosti bolo všetko, čo sa týkalo ich duchovného či telesného blaha a spadalo do oblasti Božieho zákona.

Hospodin prikázal Izraelcom, aby svoje deti poučali o Božích požiadavkách a aby ich oboznamovali s tým, ako Boh zaobchádzal s ich predkami. Túto zvláštnu a nezastupiteľnú povinnosť mal splniť každý rodič. Nikto cudzí, len milujúce srdce otcovo a matkino malo poučať vlastné deti. Všetky udalosti každodenného života mala sprevádzať myšlienka na Boha. V izraelských rodinách sa malo často rozprávať o obdivuhodných skutkoch, ktorými Boh vyslobodil svoj národ, ako aj o sľúbenom príchode Vykupiteľa. Učenie sa malo hlbšie vrývať do pamäti pomocou obrazov a symbolov. Do mladej mysle sa vštepovali významné pravdy o Božej prozreteľnosti a o budúcom živote. Rodičia poučali svoje deti o tom, ako majú Boha poznávať v stvoriteľskom diele i v svedectve Slova o Božom zjavení. Hviezdne nebo, stromy i poľné kvety, mohutné horstvo i zurčiace potôčiky – to všetko svedčí o Stvoriteľovi. K Božiemu zjaveniu patrí slávnostné prinášanie obetí, bohoslužba v svätostánku i výroky prorokov.

Takto bol vychovaný Mojžiš v jeho rodnom, chudobnom dome v krajine Góšen; takto vychovávala Samuela verná Anna; Dávid bol podobne vychovaný v betlehemskej hornatine, i Daniel, kým sa z prostredia svojich otcov nedostal do zajatia. Podobné boli aj prvé Kristove roky v Nazarete; taká bola výchova Timoteja, ktorú dostal v detstve, keď z úst svojej „*starej matky Loidy*„ a „*matky Euniky*„ poznával Sväté Písma (2. Timoteovi 1,5; 3,15). Ďalším stupňom pri výchove mladých ľudí boli prorocké školy. Kto z mladých chlapcov túžil po hlbšom poznaní právd Božieho slova a chcel získať potrebnú múdrosť zhora, aby sa mohol stať učiteľom Izraelcov, tu mal možnosť vzdelávať sa. Prorocké školy, ktoré založil Samuel, mali zamedziť šíreniu úpadku; mali dbať o duchovné blaho a mravný

rozvoj mladých ľudí a vychovávať mužov schopných v Božej bázni radiť národu a viesť ho – to všetko malo prispieť k zvýšeniu blahobytu národa. Pre tento výchovný zámer zhromažďoval Samuel skupiny mladých mužov, ktorí vynikali zbožnosťou, bystrosťou a usilovnosťou. Ľudia ich nazývali synmi prorokov. Spoločenstvom s Bohom, skúmaním jeho Slova a diela si obohacovali vrodené vlohy a získavali múdrosť zhora. Učitelia boli nielen muži, ktorí Božiu pravdu dôkladne poznali, ale ľudia obdarení Božím duchom na základe úzkeho spoločenstva s Bohom. Ľudia si ich vážili a dôverovali im tak pre ich vzdelanie, ako aj pre ich zbožnosť.

[449]

Za čias Samuela boli dve prorocké školy, jedna v Ráme, v dome proroka, a druhá v Kirjat-Jearíme, vtedajšom sídle truhly zmluvy. Neskôr boli zriadené aj ďalšie. Žiaci týchto škôl sa živili z práce vlastných rúk; obrábali pôdu alebo vykonávali inú mechanickú prácu. V Izraeli to nebolo nič zvláštne, a tobôž nie ponížujúce. Priam za zločin sa pokladal opak, ak totiž deti vyrastali bez záujmu o prácu. Podľa Božieho príkazu sa každé dieťa malo vyučiť nejakému remeslu, aj keď sa pripravovalo na sväté povolanie. Telesnou prácou si na živobytie zarábali aj mnohí učitelia. Ved' ešte aj v apoštolských časoch sa Pavol a Akvila živili výrobou stanov a ich vážnosť tým nijako neutrpela.

Žiaci na týchto školách sa učili poznávať predovšetkým Boží zákon spolu so smernicami, ktoré o ňom dostal Mojžiš, posvätné dejiny a posvätnú hudbu s poéziou. Spôsob vyučovania sa značne líšil od dnešného na bohosloveckých školách, odkiaľ mnohí študenti vychádzajú s menším poznaním Boha a biblických pravd, než keď na štúdium prišli. Hlavným cieľom štúdia na vtedajších školách bolo poznať Božiu vôľu a povinnosti človeka voči Bohu. V záznamoch posvätných dejín sa sledovali stopy Hospodinove. K významným pravdám sa pristupovalo pomocou predobrazov a viery v ústrednú postavu celého systému – Božieho Baránka, ktorý sníma hriech sveta.

V školách sa pestovala zbožnosť. Pritom nešlo len o povinnosť modliť sa, ale aj o spôsob, ako sa modlitbou blížiť k Stvoriteľovi, ako sa utvrďovať vo viere v Boha, ako chápať učenie Božieho ducha a ako ho poslúchať. Posvätná myseľ čerpá z pokladnice Božie veci nové i staré a Boží duch sa prejavoval v prorockve i v posvätnom speve.

[450]

Hudba mala slúžiť posvätným účelom, mala podnecovať myšlienky o tom, čo je čisté, vznešené a povznášajúce, aby sa v srdci prebúdza úcta a vd'ačnosť k Bohu. Aký to rozdiel medzi dávny m chápaním hudby a jej dnešnými prejavmi. Koľkí dnes zneužívajú tento dar na vlastnú slávu, namiesto aby oslavovali Boha! Zál'uba v hudbe zvádza neskúsených, aby sa s milovníkmi svetskej hudby zúčastnili takých zábavných podujatí, aké Boh svojim deťom zakazuje. Hudba môže byť veľkým požehnaním, ak ju používame na správne účely; no môže sa stať jedným z najúčinnejších prostriedkov, ktorými satan odvádza myseľ od povinností a od rozjímania o večných hodnotách.

Hudba patrí k nebeskej bohoslužbe, a preto by sme sa svojimi chválospevmi mali usilovať o to, aby sme sa čo najviac priblížili súladu nebeských zborov. Nemalo by sa zanedbávať ani správne cvičenie hlasu, lebo je dôležitou súčasťou výchovy. Spev patrí k bohoslužbe a pri uctievaní Boha sa rovná modlitbe. Ak má pieseň dostať správny výraz, srdce musí cítiť jej ducha.

Aký to rozdiel medzi školami, v ktorých učili Boží proroci, a dnešnými vzdelávacími ústavmi! Ako zriedkavo sa dnes nájde škola, kde by neprevažovali svetské zásady a mravy! Na školách je žalostne málo tak prepotrebnej a rozvážnej disciplíny. Medzi vyznávačmi kresťanstva je žalostne slabé poznanie Božieho slova. Za mravnú a náboženskú výchovu sa dnes pokladá povrchnosť a číra sentimentalita. Mladej myslí sa nezdôrazňuje Božia spravodlivosť, milosrdenstvo, krása svätosti, význam konania dobra. Málokto varovne pripomína ohavnosť hriechu a nevyhnutnosť jeho strašných následkov. Zlí priatelia zvádzajú mládež na cestu zločinu, do pochybných zábav a do nemravnosti.

Nemohli by sa dnešní vychovávatelia úspešne priučiť mnohému zo starých izraelských škôl? Ten, ktorý človeka stvoril, postaral sa aj o jeho telesný i duševný a duchovný rozvoj. Skutočný úspech vo výchove závisí od toho, ako verne sa ľudia pridržajú Stvoriteľovho plánu.

Pôvodným cieľom výchovy je napomáhať pri stvárňovaní Božieho obrazu v človekovi. Na začiatku Boh stvoril človeka na svoj obraz. Obdaril ho ušľachtilými vlastnosťami. Človek mal vyrovnanú myseľ a všetky jeho schopnosti boli v súlade. Pád človeka do hriechu s jeho následkami znamenal rozvrat súladu Božích darov.

Hriech zničil a takmer vymazal Boží obraz v človekovi. Jeho obnova vyžadovala prípravu spásneho plánu a človek dostal čas na skúšku. Boží plán spasenia má vrátiť človekovi pôvodnú dokonalosť, ktorú mal pri stvorení; to je hlavný cieľ života, ktorému je podriadené všetko ostatné. Úlohou rodičov a učiteľov je, aby pri výchove mladých ľudí pomáhali uskutočňovať Boží zámer. Tak sa totiž stávajú Božími spolupracovníkmi. (Pozri 1. Korint'anom 3,9.)

Boh dal človekovi rozmanité schopnosti telesné, duševné i duchovné, aby ich použil na dosiahnutie vrcholného stupňa dokonalosti. To však neznamená pestovanie vlastností výhradne pre sebecký zámer, pretože Boh, ktorého podobu máme získať, je dobro a láska. Každú schopnosť a každú vlastnosť, ktorou nás Stvoriteľ obdaril, máme zužitkovať na Božiu slávu a na povznesenie svojich blížnych. Len takto ich totiž možno zužitkovať tým najčistejším, najušľachtilejším a najšľastnejším spôsobom.

[451]

Keby sa tejto zásade venovala patričná pozornosť, od základu by sa zmenili niektoré z obvyklých výchovných metód. Učitelia by prestali v žiakoch pestovať pýchu a sebeckú ctibažnosť, prestali by v nich podnecovať bojové súperenie a snažili by sa v nich prebúdzat' lásku k pravde, dobru, kráse a k túžbe po dokonalosti. Žiak by sa snažil rozvíjať v sebe Božie dary nie kvôli pochybnému prvenstvu, ale preto, aby uskutočnil Stvoriteľov zámer a aby sa v ňom stvárňovala Božia podoba. Namiesto kritéria svetských meradiel a sebeckej túžby po vyniknutí, čo samo vedie k zakrpateniu talentu, myseľ by sa mala upierať na Stvoriteľa s cieľom poznať ho a byť jeho obrazom.

„Počiatok múdrosti je bázeň pred Hospodinom, a poznať Najsvätejšieho je rozumnosť.“, [Príslovia 9,10](#). Veľkým životným poslaním je pestovať správnu povahu a základom každej správnej výchovy je poznanie Boha. Cieľom práce učiteľa by malo byť šírenie tohto poznania a utváranie povahy podľa neho. Boží zákon odzrkadľuje Božiu povahu. Žalmista hovorí: „Všetky tvoje príkazy sú spravodlivé.“, „Z rozkazov tvojich zmúdrievam.“, [Žalm 119,172.104](#). Boh sa nám zjavuje v Písme i v dielach stvorenia. Boha poznávame z kníh vnuknutých Božím Duchom i z knihy prírody.

Rozumové schopnosti sa zákonite prispôsobujú tomu, v čom sa cvičia. Ak sa človek zaoberá len všednými záležitosťami, potom duševne a duchovne slabne a zakrpatieva. Ak sa od neho nevyžá-

duje riešenie náročnejších problémov, po čase stratí schopnosť rásť. Výchovnej hodnote Písma sa nič nevyrovná. Božie slovo vedie myseľ k tým najhlbším úvahám a podnecuje ju k najvyšším túžbam. V Písme človek nachádza tie najpoučnejšie dejiny. Pochádzajú zo zdroja večnej pravdy a Božia ruka po stáročia bdela nad ich čístoťou. Osvetľujú najdávnejšiu minulosť, ktorú sa človek márne snaží prebádať. Písmo svedčí o moci, ktorá položila základy zeme a stvorila nebesá. Len v Písme môžeme nájsť dejiny ľudského rodu bez mylných ľudských predsudkov a pýchy. Sú tu zaznamenané boje, porážky i víťazstvá najväčších mužov, akých svet kedy poznal. V Písme sú riešené veľké problémy, vyznačené povinnosti a ciele. Písmo poodhrňa oponu, ktorá oddeľuje viditeľný svet od neviditeľného, takže môžeme sledovať boj protichodných síl dobra a zla od chvíle, keď sa prvýkrát objavil hriech, až ku konečnému víťazstvu spravodlivosti a pravdy. Na pozadí všetkého sa zjavuje Božia povaha. Pri pokornom skúmaní právd Božieho slova sa myseľ žiaka dostáva do styku s večným Duchom. Také štúdium povahu nielen zdokonaľuje a zušľachtuje, ale nutne aj osviežuje a oživuje duševné schopnosti.

Písmo životne súvisí s blahom človeka, so všetkými potrebami jeho pozemského života. Objasňuje zásady, ktoré sú uholným kameňom úspechu národa; zásady, s ktorými súvisí blaho spoločnosti a ktoré sú zárukou a ochranou rodiny; zásady, bez ktorých nikto nemôže byť pre spoločnosť užitočný a bez ktorých nemôžeme dosiahnuť šťastie ani česť už v pozemskom živote, a nemôžeme si zabezpečiť ani život večný. V živote nieta situácie či oblasti, pre ktoré by učenie Písma nebolo podstatne dôležitou prípravou. Keby ľudia venovali Božiemu slovu patričnú pozornosť a žili by podľa jeho rád, svet by mal oveľa zdatnejších a tvorivejších jedincov, než akých môže pripraviť všetko ľudské filozofovanie. Svet by mal ľudí všestranne vyspelých, charakterných, bystrých a vnímavých, so zdravým úsudkom, ľudí, ktorí by ctili Boha a svetu by boli požehnaním.

Aj pri štúdiu vied smieme získavať poznanie o Stvoriteľovi. Každá pravá veda je len výkladom Božieho rukopisu, ktorý sa nachádza v hmotnom svete. Veda svojím bádaním poskytuje len nové dôkazy o Božej múdrosti a moci. Kniha prírody a Písmo nás pri správnom pochopení oboznamujú a poučajú o Božích múdrych a blahodarných zákonoch, prostredníctvom ktorých pôsobia.

Žiaka treba viesť tak, aby v každom diele stvorenia poznával Božiu ruku. Učitelia by mali napodobňovať príklad slávneho Učiteľa, ktorý používal jednoduché prírodné javy a prostredníctvom nich názorne a zrozumiteľne poučal a hlbšie do pamäti poslucháčov vštepoval ich význam. Spevaví vtáci v korunách stromov, voňavé lúčne kvety, mohutné stromy, úrodná pôda, rastúce obilie, odpočívajúce pole, zapadajúce slnko, čo svojimi lúčmi osvecuje nebeskú klenbu – na to všetko poukazoval Kristus, keď poučal ľuď. Živé slovo, ktorým oslovoval poslucháčov, spájalo s viditeľným dielom Stvoriteľa, aby sa jeho poslucháčom pri pohľade na veľkolepé stvoriteľské dielo vždy vynorili pravdy s ním spojené.

Božiu pečať zjavenú na stránkach Písma možno pozorovať na majestátnom horstve, na úrodných údoliach, na šírom a hlbokom oceáne. Prírodné javy svedčia ľuďom o Stvoriteľovej láske. Boh je s nami spojený nespočetnými znameniami na nebi i na zemi. Tento svet nie je len bolesť a bieda. „*Boh je láska*,, to je napísané na každom otvárajúcom sa púčku, na okvetných lístkoch každého kvetu, na každom steblo trávy. Napriek kliatbe hriechu, v dôsledku ktorého zem vydáva trnie a bodľacie, rozkvitnuté kvety predsa len zatienujú bodľaciu a ružu vyniknú aj napriek trňom. V prírode všetko svedčí o láskyplnej starostlivosti nášho Boha a o jeho túžbe urobiť nás šťastnými. Boh svojimi príkazmi a zákazmi nechce zvýrazniť len svoju moc; vo všetkom, čo koná, sleduje blaho svojich detí. Nežiada od nich, aby sa vzdali čohokoľvek, čo im je prospešné.

[453]

Jedným z najškodlivejších omylov je názor podaktorých ľuď, že zbožnosť neslúži zdraviu a šťastiu sveta. V Písme svätom čítame: „*Bázeň pred Hospodinom vedie k životu; a ten, kto ju má, odpočíva sýty, nenavštívi ho nešťastie*,, [Príslovia 19,23](#). „*Kto je ten muž, čo má rád život, ktorý miluje dni a užívať chce dobré veci? Chráň si jazyk pred zlým a svoje pery od lživých rečí; odstúp od zlého a čiň dobré, hľadaj pokoj a snaž sa oň*,, [Žalm 34,13-15](#). Múdre slová „*sú životom pre tých, čo ich nachodia, a uzdravením pre celé ich telo*,, [Príslovia 4,22](#).

Pravé náboženstvo uvádza človeka do súladu s Božími zákonmi v oblasti telesnej, duševnej a duchovnej. Učí ho, aby sa ovládal, aby bol disciplinovaný, pokojamilovný a striedmy. Náboženstvo zušľachtuje ducha, cibrí vkus a upresňuje úsudok. Dušu naplňa nebeskou čistotou. Viera v Božiu lásku a všemohúcu Prozreteľnosť

uľahčuje bremeno starostí a trápenia. Srdcia napĺňa radosťou a spokojnosťou. Zbožnosť priamo pomáha chrániť zdravie, predlžuje život a zvyšuje potešenie z každého požehnanja. Človekovi otvára nevyschýnajúci prameň šťastia. Kiežby si všetci, čo našli Krista, uvedomili, že im ponúka niečo neskonale lepšie, než po čom sami túžia. Ak človek zmýšľa a koná proti Božej vôli, dopúšťa sa na sebe najväčšieho bezprávia a najviac si škodí. Skutočnú radosť nemožno nájsť na ceste, ktorú Boh zakázal; on totiž vie, čo je pre jeho tvory to najlepšie a praje im len dobro. Hriech strháva človeka do biedy a do záhuby; cesty múdrosti sú však „*cesty utešené a všetky jej chodníky sú samý blahobyť*„. [Príslovia 3,17](#).

[454] O telesnú výchovu, aká sa pestovala v izraelských školách, by sme sa mali rovnako študijne zaujímať ako o ich náboženskú výchovu. Význam telesnej výchovy sa patrične nedoceňuje. Medzi duchom a telom je úzky vzťah a ak máme dosiahnuť vysokú mravnú a duchovnú úroveň, musíme poslúchať zákony, ktoré nás ovládajú. Ak chceme získať všestranne vyrovnanú povahu, musíme cvičiť a rozvíjať duševné i telesné schopnosti. Aké iné štúdium môže byť pre mládež dôležitejšie než to, ktoré pojednáva o tom obdivuhodnom organizme, ktorým nás Boh obdaril, a o zákonoch, ktoré nám pomáhajú zachovať si ho v zdraví?

Dnes práve tak, ako to za dávnych čias robili Izraelci, treba poučovať mladých ľudí o povinnostiach praktického života. Každý by sa mal vyučiť nejakému remeslu, ktoré by ho v prípade potreby uživilo. To je nielen určitá poistka pre čas núdze, ale má to svoj význam aj pre rozvoj telesných, duševných a duchovných síl človeka. Aj pri istote, že človek sa nikdy nebude musieť telesnou prácou živiť, mladý človek by sa mal naučiť telesne pracovať. Bez telesného cvičenia a pohybu nemôže byť nikto celkom zdravý. Pracovná disciplína je dôležitá na získanie spoľahlivej, tvorivej mysle a ušľachtilej povahy.

Každý žiak by mal venovať určitú časť dňa telesnej činnosti. Tak sa stáva tvorivejším a získava zdravé sebavedomie. Mladých ľudí by to ochránilo pred mnohým zlom a ušetrilo od nízkych návykov, ku ktorým tak často vedie záhaľka. To všetko patrí k základným cieľom výchovy. Pestovaním cností, usilovnosti a mravnej čistoty sa totiž približujeme k Stvoriteľovi.

Ved' me mládež k tomu, aby pochopila zmysel svojho stvorenia; učme ju, aby ctila Boha a pomáhala svojim bližným. Upozorňujme

mladých ľudí na úprimnú lásku, akou ich miluje nebeský Otec, na vznešené poslanie na tomto svete, na ktoré ich pripraví potrebná disciplína, a nezabudnime im pripomenúť ich dôstojné a čestné miesto, ktoré sú povolaní vyplniť, aby sa totiž stali Božími deťmi. Potom sa tisíce z nich s odporom odvrátia od nízkyh, sebeckých zámerov, prízemných zábav, ktoré ich až dosiaľ lákali. Naučia sa nenávidieť hriech a vyhnú sa mu; nebudú to však robiť len v nádeji na odmenu či zo strachu pred trestom, ale z odporu k podlosti hriechu. Uvedomia si, že by ich zbavil potrebnej sily, ktorú im dal Boh, a poškvrní by ich poslanie ako mužov a žien.

Boh nezakazuje mladým ľuďom zdravú ctižiadosť. Povahové rysy, ktorými človek získava úspech a úctu svojich blízkych – nezdoľná túžba po niečom lepšom, silná vôľa, vytrvalé úsilie a húževnatosť – nie sú zakázané. Z Božej milosti ich treba zužitkovať na dosiahnutie neskonale vznešenejších cieľov, než sú časné sebecké záujmy. Vo výchove začatej v tomto živote sa bude pokračovať v živote budúcom. Mysieť tam bude mať stále čo obdivovať a odhaľovať z večnej krásy Božieho diela, z dôkazov Božej múdrosti a moci, prejavujúcej sa v tvorení a udržiavaní vesmíru, i žasnúť nad nekonečným tajomstvom Božej lásky a múdrosti v pláne vykúpenia. „Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú.“, [1. Korint’anom 2,9](#). [455] Už v tomto živote smieme postrehnúť záblesky Božej prítomnosti a prežívať radosť zo spoločenstva s nebom. Plnú radosť a blaženosť môžeme však dosiahnuť iba vo svete budúcom. Len vo večnosti sa ukáže slávne určenie, ktoré môže dosiahnuť človek stvorený na Boží obraz.

59. kapitola — Prvý izraelský kráľ

V Izraeli sa vládlo v Božom mene a Božou mocou. Úlohou Mojžiša, sedemdesiatich starších predstaviteľov, jeho kniežat a sudcov bolo dbať o to, aby sa v živote národa uplatňovali Božie zákony. Nikto z nich však nemal nijaké právo vydávať národu zákony nové. To bolo trvalou podmienkou existencie Izraela ako národa. Hospodin im v priebehu stáročí posielal mužov, ktorí v jeho duchu učili ľud, ako treba zákony uvádzať do platnosti.

Hospodin predvídal, že Izrael bude chcieť mať kráľa, ale nesúhlasil s nijakou zmenou zásad, na ktorých spočíval štát. Kráľ mal zastupovať Najvyššieho. Hospodina mali uznávať za hlavu národa a jeho zákon mal platiť ako zvrchovaný zákon krajiny.

Izraelci sa po usadení v Kananáne znova priznali k zásadám Božej vlády (theokracie) a pod Józuovým vedením žili v blahobyte. Prírastkom obyvateľstva a stykom s inými národmi sa situácia zmenila. Izraelci prevzali veľa zvyklostí od svojich pohanských susedov, a tým sa do značnej miery zriekli svojho zvláštneho, posvätného charakteru. Postupne stratili úctu voči Bohu a prestali si vážiť prednosť, že smú byť jeho vyvoleným ľuďom. Zlákala ich okázalá nádhera pohanských vládcov; zunovala sa im jednoduchosť v správe krajiny. Medzi kmeňmi sa šírila žiarlivosť a závisť. Oslabovali ich vnútorné rozpory. Okrem toho boli ustavične vystavení vpádom svojich pohanských nepriateľov, a tak sa medzi ľuďom ustálila predstava, že ak sa má ich postavenie medzi národmi udržať, musia sa všetky kmene spojiť pod jednu silnú ústrednú vládu. Čím viac opúšťali Boží zákon, tým viac túžili vymaniť sa aj spod nadvlády svojho nebeského Vládcu. Tak sa v celom Izraeli prejavila túžba po kráľovi.

Od čias Józua nikto nespravoval národ tak rozvážne a úspešne ako Samuel. Hospodin mu zveril trojaký úrad: bol sudcom, kňazom i prorokom. Pracoval neúnavne a nezištne horlivo pre blaho svojho ľudu a národ sa pod jeho múdрым vedením mal veľmi dobre. V krajine bol poriadok, prehlbovala sa zbožnosť a načas umlkla aj nespokojnosť. Postupom času Samuel bol donútený o vládne starosti

sa deliť s inými, a preto určil svojich dvoch synov za najbližších spolupracovníkov. Zatiaľ čo Samuel pokračoval vo svojich povinnostiach v Ráme, jeho dvaja mladí synovia sa usídlili v Beér-Šebe na južnej hranici krajiny, a tam spravovali ľud. [457]

Samuel ustanovil svojich synov za spolupracovníkov s plným súhlasom všetkého ľudu, ale ukázalo sa, že tejto otcovej voľby neboli hodni. Hospodin dal predstaviteľom ľudu prostredníctvom Mojžiša zvláštne smernice, aby správcovia Izraela súdili spravodlivo, aby sa starali o vdovy a siroty a aby neprijímali úplatky. Ale Samuelovi synovia „*sa oddali lakomstvu, prijímali úplatky a prekrúcali právo.*“, 1. Samuelova 8,3. Nedbali na pokyny, ktoré sa im Samuel snažil vstúpiť do mysle, a ešte menej sa snažili žiť príkladne čistým a nezištným životom svojho otca. Výstraha, ktorú dostal Éli, nezapôsobila na Samuela tak, ako by mala. Do istej miery bol aj on voči svojim synom príliš zhovievavý a následky sa prejavili v povahe a spôsobe ich života.

Nespravodlivosť týchto sudcov spôsobila veľkú nespokojnosť a pre ľud sa stala vhodnou zámenkou, aby si žiadal zmenu, po ktorej už tajne dávno túžil. „*Vtedy sa zhromaždili všetci starší Izraela, prišli k Samuelovi do Rámy a povedali mu: Hľa, ty si už starý a tvoji synovia nechodia po твоjich cestách; ustanov nám teraz kráľa, aby nás spravoval, ako je to u všetkých národov.*“, 1. Samuelova 8,4.5. O mnohých krivdách páchaných v národe sa prorok ani nedozvedel. Keby bol Samuel o neprávostiach svojich synov vedel, bol by ich bezodkladne z úradu odvolal; ale žiadateľom o to nešlo. Samuelovi bolo zrejmé, že pravým dôvodom bola ich nespokojnosť a pýcha, a že ich žiadosť bola výsledkom dôkladne premysleného a dohodnutého zámeru. Samuelovi osobne nič nevytýkali. Všetci uznali čestnosť a rozvahu pri spravovaní národa. Ich žiadosť však starý prorok pokladal za kritiku namierenú proti nemu a za zjavnú snahu zbaviť sa ho. Svoje pocity nijako nedal znáť. Nikomu nič nevyčítal, ale celú záležitosť predniesol na modlitbe Hospodinovi a prosil ho o radu.

Hospodin povedal Samuelovi: „*Poslúchni hlas ľudu vo všetkom, čo ti hovoria, lebo nepohrdli tebou, ale pohrdli mnou, aby som nebol kráľom nad nimi. Celkom tak, ako robili mne a odo dňa, keď som ich vyviedol z Egypta, až do toho dňa, keď ma opustili a slúžili iným bohom, tak robia aj tebe.*“, 1. Samuelova 8,7.8. Hospodin tými

[458]

slovami proroka vlastne napomenul, že správanie ľudu voči nemu ho nemá kormútiť. Toto zneváženie nepatrilo predsa jemu, ale celkom zjavne bolo namierené proti vláde Boha, ktorý národu určil vládcov. Kto však odmieta a zavrhuje verného Božieho sluhu, nepohrda len ním, ale aj Pánom, ktorý ho poslal. Ak odmietajú Božie slovo, jeho napomenutia a rady, odmietajú vlastne Božiu vládu.

Čas najväčšieho blahobytu zažili Izraelci vtedy, keď uznávali Hospodina za svojho kráľa; keď jeho zákony pokladali za spravodlivejšie a jeho vládu za lepšiu, než akú majú iné národy. O Hospodinových prikázaniach Mojžiš Izraelcom povedal: „*To bude vašou múdrosťou a rozumnosťou v očiach národov, ktorí počujú všetky tieto ustanovenia a povedia: Naozaj múdry a rozumný ľud je tento veľký národ.*“, [5. Mojžišova 4,6](#). Keď Izraelci Boží zákon nezachovávali, nestali sa takým národom, aký z nich chcel mať Boh. Hriech ich natoľko zaslepil, že všetko zlo, ako následok vlastných vín a nerozumností, zvalovali na Božiu vládu.

Hospodin ústami svojich prorokov predpovedal, že raz bude v Izraeli vládnuť kráľ. To však neznamenal, že by to mal byť pre nich ten najlepší spôsob vlády, alebo že by to bolo podľa Božej vôle. Keď Izraelci odmietli poslúchnuť jeho radu, mohli si vybrať. Hozeáš hovorí, že Boh im dal kráľa „*vo svojej prchlivosti*“, [Hozeáš 13,11](#). Ak sa ľudia rozhodnú ísť vlastnou cestou bez ohľadu na Hospodinovu radu, alebo aj proti jeho zjavnej vôli, pranie im neraz splní, aby z následných trpkých skúseností poznali svoju nerozvážnosť a aby sa zo svojich hriechov kajali. Ľudská pýcha a múdrosť bývajú neraz nebezpečnými radcami. Po čom človek túži proti Božej vôli, nakoniec sa prejaví skôr ako kliatba než ako požehnanie.

Boh chcel, aby jeho ľud mal v ňom jediného zákonodarcu i zdroj sily. Vedomie závislosti od Boha by ich s ním stále viac spájalo. To by ich povznieslo, zušľachtilo a uspôsobilo, aby mohli splniť poslanie, ku ktorému ich ako svoj vyvolený ľud povolal. Keď však na trón nastúpi človek, odvráti ich myseľ od Boha. Viac budú dôverovať ľudskej sile a menej Božej moci, a chyby kráľa ich zvedú do hriechu a národ odlúčia od Boha.

Samuel dostal príkaz, aby prosbe ľudu vyhovel, no súčasne mal upozorniť, že Hospodin s tým nesúhlasí. Prorok im mal oznámiť aj výsledok ich rozhodnutia. „*Samuel predniesol všetky slová Hospodinove ľudu, ktorý od neho žiadal kráľa.*“, [1. Samuelova 8,10](#).

Svedomite im vysvetlil, aké bremeno budú musieť znášať a upozornil ich na rozdiel medzi útlakom, ktorý ich čaká, a ich súčasnou nezávislosťou a pomerným blahobytom. Ich kráľ bude chcieť napodobovať okázalosť a prepych iných panovníkov. To všetko si vyžiada veľké osobné i hmotné obete. Ich najzdatnejších synov povolá do svojich služieb. Budú kočišmi, jazdcami a bežcami v jeho sprievode. Zaplnia rady v jeho armáde, budú musieť obrábať jeho polia, zberať jeho úrodu a vyrábať preňho zbrane. Izraelské dcéry budú pre kráľovskú rodinu variť a piecť. Na vydržovanie svojho kráľovského dvora im kráľ zoberie tie najlepšie pozemky, ktoré ľud dostal od Hospodina. Vyberie si aj najlepších sluhov aj najlepší ich dobytok a „*použije ich pri svojich prácach*„. Okrem toho bude od nich požadovať desiatky zo všetkých ich príjmov, z ich práce a z úrody. Prorok nakoniec dodal: „*Vy mu budete sluhami. Pre svojho kráľa, ktorého ste si vyvolili, budete v ten deň volať o pomoc, ale Hospodin vás nevypočuje v ten deň*„, [1. Samuelova 8,10.16-18](#). Keď však už bude kráľovstvo zriadené, nebudú ho môcť podľa ľubovôle zrušiť, nech by ich jeho požiadavky akokoľvek tiesnili.

Ľud však znova odpovedal: „*Nie, ale kráľ bude nad nami! Aj my budeme takí ako všetky národy; nech nás spravuje kráľ, nech tiahne pred nami a nech vedie naše vojny*„, [1. Samuelova 8,19.20](#).

„*Ako všetky národy*„, Izraelci si neuvedomovali, že odlišnosť od iných národov práve v tomto ohľade bola zvláštnou výsadou a požehnaním. Boh oddelil Izraelcov od všetkých ostatných národov, aby mu boli zvláštnym pokladom. Oni si však túto veľkú poctu nevážili a nedočkavo túžili napodobniť príklad pohanov. Mnohí spomedzi kresťanov ešte stále túžia prispôbiť sa svetským mravom a zvyklostiam. Čím viac sa vzd' al' ujú od Pána, tým viac túžia po pozemskom zisku a po svetských poctách. Mnohí kresťania sa stále snažia napodobňovať spôsoby tých, čo uctievať „*boha tohto sveta*„. Mnohí tvrdia, že stykom s neveriacimi a príklonom k ich spôsobu života môžu ich oveľa lepšie ovplyvniť. Takýmto počínaním sa však mnohí odlučujú od Zdroja svojej sily. Priateľstvom so svetom sa stávajú Božími nepriateľmi. Kvôli svetským výhodám obetujú neoceniteľnú poctu, ku ktorej ich Boh určil, aby totiž zvestovali slávne skutky toho, ktorý ich „*z tmy povolal do svojho obdivuhodného svetla*„, [1. Petra 2,9](#).

Samuel počúval slová ľudu s hlbokým zármutkom, ale Hospodin mu povedal: „*Poslúchni ich hlas a ustanov im kráľ a.*“, [1. Samuelova 8,22](#). Prorok splnil svoju povinnosť. Verne oznámil výstrahu, ale oni ju odmietli. S ťažkým srdcom ich prepustil a odišiel sa pripraviť na veľkú zmenu vo vláde.

[460] Samuelov čistý a nezištne zbožný život bol stálou výčitkou prospechárskym kňazom a starším, ako aj pyšným a pôžitkársnym Izraelcom. Aj bez akejkol'vek nádhery a okázalosti jeho práca niesla nebeskú pečať. Poctil ho Vykupiteľ sveta, pod vedením ktorého spravoval izraelský národ. Jeho zbožnosť a oddanosť ľudí už unavila. Pohrdali jeho skromným vystupovaním. Namiesto neho chceli muža, ktorý by im vládol ako kráľ.

Samuel niektorými rysmi svojej povahy pripomínal Krista. Práve čistota Spasiteľovho života vyvolávala satanov hnev. Kristov život bol svetlom sveta a odhal'oval skrytú zlobu ľudských srdc. Práve jeho svätosť vyvolala najprudšie vášne pokryteckých vyznávačov zbožnosti. Kristus neprišiel s pozemským bohatstvom a s poctami, ale dielo, ktoré vykonal, svedčilo o moci, čo prevyšovala moc ktoréhokol'vek z pozemských kniežat. Židia očakávali Mesiáša, ktorý ich zbaví jarma ich utláčateľov, ale v srdciach mali hriech, ktorý ich zotročoval. Keby bol Kristus ich hriechy zakrýval a chválil ich zbožnosť, boli by ho prijali za svojho kráľa; nechceli však znášať, keď smelo karhal ich neprávosti. Opovrhovali tým, ktorý svojou povahou stelesňoval predovšetkým dobrotu, čistotu a svätosť, v ktorej nebolo nenávisti, okrem nenávisti voči hriechu. Tak to bývalo v každej dobe. Nebeské svetlo obviňuje každého, kto nechce podľ a neho žiť. Pokrytci, ktorých znepokojuje príklad tých, čo odmietajú hriech, sa stanú satanovými pomocníkmi a budú znepokojovať a prenasledovať úprimných veriacich. „*Všetci, čo chcú žiť nábožne v Kristovi Ježišovi, budú prenasledovaní.*“, [2. Timoteovi 3,12](#).

Napriek tomu, že proroctvo predpovedalo kráľovskú vládu v Izraeli, Boh si vyhradil právo zvoliť im kráľa. Židia si ešte natoľko vážili Božiu autoritu, že výber kráľa zverili bezvýhradne Bohu. On vyvolil Saula, syna Kíšovho z pokolenia Benjaminovho.

Osobné vlastnosti budúceho vládcu mali uspokojiť ich márnomyseľné túžby mať kráľa. „*Nebolo krajšieho od neho medzi Izraelcami.*“, [1. Samuelova 9,2](#). Svojím vznešeným a dôstojným vystupovaním, statnou postavou a pekným vzhľadom v najlepšom

veku bol ako rodený kráľ. No napriek pôvabnému zjavu mu chýbali vznešené vlastnosti, z ktorých pramení pravá múdrosť. V mladosti sa totiž nenaučil ovládať svoje prudké a nerozvážne vášne; nikdy nepocítil obnovujúcu moc Božej milosti.

Saul bol synom istého vplyvného a bohatého veliteľ'a, ale podľa zvyklostí vtedajšej doby pracoval so svojim otcom na poli. Jedného dňa niektoré z otcových oslíc zablúdili v pohorí a Saul ich šiel so svojim sluhom hľadať. Tri dni ich márne hľadali. Keď prišli do blízkosti Samuelovho bydliska v Ráme, sluha navrhol, aby sa spýtali proroka, kde tie stratené zvieratá môžu byť, a dodal: *„Mám pri sebe štvrt' strieborného šekela, to dám Božiemu mužovi, aby nám ukázal cestu.,* 1. Samuelova 9,8. Vtedy bývalo zvykom, že keď niekto navštívil niekoho hodnostne či úradom od seba vyššieho, úctu mu prejavil malým darom.

[461]

Keď sa blížili k mestu, stretli niekoľko dievčat, ktoré šli naberať vodu, a tých sa spýtali, kde by našli proroka. Dievčatá povedali, že prorok už prišiel, lebo o chvíľu sa začne bohoslužba; na „výšine,, sa začne obetovať a potom bude obetná hostina. Za Samuela sa v Izraeli mnohé zmenilo. Keď ho na začiatku Hospodin povolal do úradu, Izraelci si bohoslužbu v svätostánku nevážili. *„Znevažovali obeť Hospodinove.,* 1. Samuelova 2,17. Teraz sa však bohoslužby konali v celej krajine a ľud sa o ne živo zaujímal. Keď že v svätostánku sa bohoslužby už nekonali, obeť sa prinášali inde. Pre ten účel boli vyhliadnuté mestá, kde bývali kňazi a levíti, u ktorých ľud hľadal poučenie. Obvykle sa obetovalo na vyvýšeninách týchto miest, a preto sa volali „výšinami,,.

Saul stretol proroka v mestskej bráne. Boh zjavil Samuelovi, že k nemu príde vyvolený kráľ Izraela. Keď sa teraz stretli, Hospodin oznámil Samuelovi: *„Hľ'a, toto je muž, o ktorom som ti hovoril. On bude panovať nad mojím ľudom.,* 1. Samuelova 9,17.

Na Saulovu otázku: *„Povedz mi, prosím, kde je tu vidcov dom,,* Samuel odpovedal: *„Ja som videc.,* Uistil ho aj o tom, že sa jeho stratené oslice našli, a nútil ho, aby zostal a zúčastnil sa na slávnosti. Súčasne mu naznačil jeho budúce významné povolanie: *„Komu patrí všetko drahocenné v Izraeli? Či nie tebe a celému domu tvojho otca?,* 1. Samuelova 9,20. Pri týchto slovách sa srdce poslucháča rozochvelo. Z ich významu musel niečo tušiť, pretože kráľ'a si žiadal všetok ľud. Saul však skromne odpovedal: *„Či som ja nie*

Benjaminec, z najmenšieho kmeňa izraelského? A moja čel'ad' je najmenšia z čel'adí kmeňa Benjamin. Prečo mi také niečo vravíš?., 1. Samuelova 9,21.

Samuel zaviedol tohto návštevníka k zhromaždeniu, kde sa zišli predstavitelia mesta. Na pokyn proroka bolo Saulovi ponúknuté čestné miesto a pri slávnosti mu predložili vybraný diel jedla. Po bohoslužbe Samuel odviezol svojho host'a k sebe a dlho sa s ním na streche zhováral. Vysvetlil mu najdôležitejšie zásady, na ktorých spočívala izraelská vláda, čím sa ho snažil do istej miery pripraviť na jeho vysoké postavenie.

[462] Saul sa na druhý deň zavčasu ráno vydal na cestu a prorok ho vypravádzal. Keď prešli mestom, Samuel prikázal, aby sluha šiel vopred. Potom Saula zastavil a požiadal ho, aby prijal Božie poslanstvo: „*Vtedy vzal Samuel nádobu s olejom a vylial mu ho na hlavu; pobožkal ho a riekol: Ajh'a, pomazal t'a Hospodin za knieža nad svojím dedičstvom., 1. Samuelova 10,1.* Na dôkaz toho, že to všetko sa udialo z Božieho poverenia, predpovedal mu, čo ho čaká na spiatocnej ceste, a ubezpečil Saula, že Boží Duch ho na jeho úrad pripraví. Prorok povedal: „*Vtedy t'a prenikne Duch Hospodinov... a premeníš sa na iného muža. A keď sa ti dostavia tieto znamenia, urob, čo sa ti naskytne, lebo Boh je s tebou., 1. Samuelova 10,6.7.*

Keď sa Saul vydal na cestu, všetko sa udialo tak, ako mu prorok povedal. Na pomedzí Benjaminovho územia sa dozvedel, že stratené oslice sa našli. Na rovine Tábor stretol troch mužov, čo šli vyzývať Boha do Bétela. Jeden z nich viedol za sebou tri baránky na obeť, druhý niesol tri bochníky chleba a tretí mal kožený mech s vínom na obetnú slávnosť. Títo muži pozdravili Saula obvyklým pozdravom a ponúkli mu dva z troch bochníkov chleba. Pri Gibei, meste, v ktorom býval, vracala sa skupina prorokov z „*výšiny,*“ ktorí spievali chválospevy Bohu za sprievodu flauty a harfy, citary a bubna. Keď sa Saul k nim priblížil, Boží Duch zostúpil aj naňho, pridal sa k ich chválospevu a začal s nimi prorokovať. Hovoril tak výrečne a rozvážne, že tí, čo ho poznali, v úžase zvolali: „*Čo sa to stalo Kíšovmu synovi? Či je aj Saul medzi prorokmi?., 1. Samuelova 10,11.*

Kým Saul spolu s ostatnými prorokmi chválil Hospodina, pod vplyvom Ducha Svätého sa v ňom udiala veľká zmena. Svetlo nebeskej čistoty a svätosti presvietilo temnotu jeho srdca. Videl sa

tak, akoby stál pred Bohom. Pozoroval krásu svätosti. Teraz bol povolaný, aby začal boj proti hriechu a satanovi a uvedomil si, že silu musí dostať len od Boha. Teraz pochopil plán spasenia, ktorý sa mu predtým zdal byť nejasný a neistý. Pán ho obdaril odvahou a múdrosťou pre jeho vysoké postavenie. Zjavil mu zdroj sily a milosti a objasnil mu Božie požiadavky i jeho vlastné povinnosti.

Dovtedy Izrael ešte nevedel o pomazaní Saula za kráľa. Božia voľba mala byť zjavená verejne losovaním. Za tým účelom Samuel zvolal ľud do Micpy. Zhromaždenie sa začalo prosbou o Božie vedenie. Potom nasledoval slávnostný obrad losovania. Zástupy mlčky čakali na výsledok. Postupne sa vylosoval kmeň, pokolenie a rodina, a potom padol lós na Kíšovho syna Saula. Saul však v zhromaždení nebol. Vo vedomí veľkej zodpovednosti, ktorú mal v budúcnosti niesť, radšej tajne odišiel. Potom ho priviedli do zhromaždenia, ktoré s pýchou a pocitom uspokojenia sledovalo jeho kráľovské správanie, ušľachtilý vzhľad, lebo „o hlavu prevyšoval všetok ľud„. Ba aj Samuel zvolal, keď ho ľudu predstavoval: „Vidíte, koho si vyvolil Hospodin? Lebo niet mu podobného v celom ľude„. Všetok ľud jasal a volal: „Nech žije kráľ!„, [1. Samuelova 10,24](#).

Potom Samuel predniesol ľudu „kráľovské právo„, teda tie zásady, na ktorých spočíva kráľovský spôsob vládnutia. Kráľ nemal byť absolútnym samovládcom, jeho moc podliehala vôli Najvyššieho. Tento prejav Samuel zapísal do knihy, v ktorej boli zaznamenané výsady kniežat a práva i privilégia ľudu. Aj keď národ Samuelovo varovné posolstvo odmietol, prorok sa predsa len snažil, pokiaľ to bolo možné, vyhradiť im čo najviac slobody, aj keď bol nútený ustúpiť ich prianiu.

Hoci ľud bol všeobecne ochotný uznať Saula za kráľa, predsa tu bola aj silná opozičná strana. Aby sa kráľom stal niekto z pokolenia Benjaminovho, najmenšieho izraelského kmeňa, – bez ohľadu na najpočetnejšie a najmocnejšie rody Júdovcov a Efrajimovcov – to bolo také poníženie, aké nevedeli zniesť. Preto odmietli sľúbiť vernosť Saulovi alebo mu priniesť obvyklé dary. Práve tí, čo si predtým kráľa najviac žiadali, teraz odmietali vdáčne prijať muža, ktorého vyvolil Hospodin. Každá strana mala totiž svojho obľúbenca, ktorého chcela vidieť na tróne, a ne jeden z vodcov túžil po takej pocte. V srdci mnohých horela závisť a žiarlivosť. Pýcha a ctibažnosť viedli k sklamaniu a nespokojnosti.

[463]

Za takých okolností Saul nevidel za prospešné prijať kráľovskú hodnosť. Preto sa rozhodol nechať správu národa v rukách Samuelových a vrátiť sa späť do Gibey. Tí, čo v jeho zvolení videli Božiu ruku a boli odhodlaní podporovať ho, tvorili mu domov čestný sprievod. On však nepodnikol nič, aby sa o trón uchádzal násilím. Pokojne sa vrátil domov, do benjaminskej pahorkatiny, plnil si svoje roľnícke povinnosti a celú záležitosť splnomocnenia za kráľ a prenechal Bohu.

Krátko po voľbe Saula za kráľ a vtrhli Ammónci pod vedením svojho vládca Náchaša na územie kmeňov žijúcich východne od Jordána a ohrozovali gileádske mesto Jábeš. Obyvatelia mesta sa pokúšali dojednať mier a Ammóncom ponúkli, že im budú odvádzať dane. Ich ukrutný vládca bol ochotný na to pristúpiť len pod podmienkou, že každému dá vypichnúť pravé oko na trvalý znak svojej moci nad nimi.

Obyvatelia obklúčeného mesta si vyžiadali sedem dní na uváženie. Ammónci na to pristali v domnienke, že ich očakávané víťazstvo sa tým ešte zväčší. Medzitým však z Jábeša vyšli poslovia ku kmeňom západne od Jordána so žiadosťou o pomoc. Oznamilo sa to aj v Gibey, čo vyvolalo široko-d'aleko hrôzu. Keď sa Saul večer vracal „za volmi z pol'a,, a počul hlasitý nárek, ktorý zvestoval veľké nešťastie, spýtal sa: „*Čo je ľudu, že plače?*„ Keď mu zopakovali túto hanebnú zvesť, zobudili sa v ňom driemajúce sily. „*Prenikol ho Duch Boží... Vzal pár volov, rozsekal ich na kusy a rozoslal poslami po celom území Izraelskom s odkazom: Takto sa stane s dobytkom toho, kto nevyjde do boja so Saulom a Samuelom.,* [1. Samuelova 11,5-7.](#)

Nato sa pod Saulovo velenie zhromaždilo na planine Bezek tristotridsať tisíc mužov. Súčasne boli vyslaní poslovia do obklúčeného mesta s prísľubom, že na druhý deň môžu očakávať pomoc; bol to ten deň, v ktorý sa mali Ammóncom vzdať. Rýchlym nočným pochodom prekročil Saul so svojím vojskom Jordán a do Jábeša dorazil „za rannej stráže,,. Ako kedysi Gideón, podobne aj Saul rozdelil svoje vojsko na tri oddiely a prepadol Ammóncov hneď zrána, keď nijaké nebezpečenstvo nečakali a cítili sa bezpeční. V nasledujúcej panike Ammónci utrpeli veľké straty. „*A tí, čo pozostali, sa tak rozprchli, že neostali z nich ani dvaja spolu.,* [1. Samuelova 11,11.](#)

Saulova odvaha a statočnosť, ako aj jeho vojenské umenie, ktoré pri tomto úspešnom zásahu prejavil, boli vlastnosti, ktoré Izraelci od kráľa očakávali, aby sa mohli vyrovnat' iným národom. Teraz ho privítali ako svojho kráľa a víťazstvo pripísali ľudským schopnostiam. Pritom úplne zabudli, že bez Božieho požehnania by ich úsilie bolo márne. Mnohí nadšení boli odhodlaní zabiť tých, čo Saula spočiatku odmietali uznať za kráľa. Saul však odpovedal: „*Dnes nesmiete nikoho usmrtiť, lebo dnes Hospodin spôsobil záchranu v Izraeli.*“, 1. Samuelova 11,13. Saul teraz prejavil tú zmenu, ktorá sa v ňom udiala. Namiesto toho, aby slávu pripísal sebe, vzdal česť Bohu. Namiesto pomsty prejavil súcitu a vôľu odpúšťať. Toto bol neomylný dôkaz, že v jeho srdci prebýva Božia milosť.

Samuel navrhol, aby sa v Gilgále konalo zhromaždenie národa, kde by bol Saul potvrdený za kráľa. Tak sa aj stalo; a „*tam obetovali obeť spoločenstva pred Hospodinom, Saul však a ostatní muži izraelskí preveľmi sa tomu radovali.*“, 1. Samuelova 11,15.

Gilgál bolo miesto, kde Izraelci postavili svoj prvý tábor v zasl'úbenej krajine. Józua tu kedysi na Boží príkaz postavil pomník z dvanástich kameňov, pripomínajúci zázračný prechod cez Jordán. Tu obnovili obriezku a tu prvýkrát slávili sviatok Veľkej noci po previnení pri Kádeši. Tu prestala padat' manna. Tu sa knieža Hospodinovho vojska zjavil ako hlavný veliteľ izraelskej armády. Odtiaľto vtrhli do Jericha a dobyli mesto Aj. V Gilgále bol Achán potrestaný za svoj hriechy skutok a tu bola uzavretá zmluva s Gibeóncami, čím boli potrestaní Izraelci, že sa neradili s Hospodinom. Na tejto rovine, pripomínajúcej toľké udalosti, stál Samuel so Saulom. Len čo odzneli uvítacie ovácie na počesť kráľa, zostarnutý prorok ako doterajší vládca národa predniesol prítomným svoj rozlúčkový prejav.

Povedal: „*Hľa, počúval som na váš hlas vo všetkom, čo ste mi hovorili, a ustanovil som kráľa nad vami; teraz, hľa, kráľ kráča pred vami. Ja som však zostarel o ošedivel... ja sám som chodil pred vami od svojej mladosti až do tohto dňa. Hľa, tu som. Vydajte svedectvo proti mne pred Hospodinom a pred jeho pomazaným. Komu som vzal vola? Komu som vzal osla? Koho som utláčal? Komu som ukrivdil? Z čej ruky som prijal úplatok, aby som nad niečím zažmúril oči? Vrátim vám to!*“, 1. Samuelova 12,1-3.

Prítomní jednohlasne odpovedali: „*Neutláčal si nás, neukrivdil si nám, ani si z ničej ruky nič neprijal.*“, [1. Samuelova 12,4](#).

Svojím prejavom Samuel nechcel len ospravedlniť svoju vládu. Dávno predtým oznámil zásady, podľa ktorých sa mal správať kráľ i ľud. Teraz to chcel zvýrazniť vlastným príkladom. Od detstva bol spojený s Božím dielom a po celý svoj dlhý život mal na zreteli jediný cieľ – Božiu slávu a vrcholné blaho Izraela.

Skôr však ako Izraelci môžu očakávať nejaký blahobyť, musia sa kajateľ pred Hospodinom. Následkom hriechu stratili vieru v Boha; nevedeli postrehnúť, že on má moc a vie vládnuť národu, a prestali dôverovať, že svoje dielo vie obhájiť. Skôr však, než nájdú skutočný pokoj, musia vidieť a vyznať hriech, ktorým sa previnili. Svoju túžbu po kráľovi zdôvodňovali takto: „*Nech nás spravuje kráľ, nech tiahne pred nami a nech vedie naše vojny.*“, [1. Samuelova 8,20](#). Samuel im znova rozpovedal dejiny Izraela odvtedy, čo ich Hospodin vyviedol z egyptskej krajiny. Hospodin, Kráľ kráľov, ich predchádzal a viedol ich víťazné vojny. Pre svoje hriechy sa často dostali do područia nepriateľov. No len čo opustili hriechne cesty, Božia milosť im vždy vybrala osloboditeľa. Pán im poslal Gideóna a Baráka, „*Jefteho i Samuela a vytrhol vás z rúk okolitých nepriateľov. Tak ste mohli bezpečne bývať.*“, [1. Samuelova 12,11.12](#).

Samuel pokračoval: „*Teraz sa však postavte a vid'te túto veľkú vec, ktorú Hospodin učiní pred vašimi očami. Či nie je dnes žatva pšenice? Volat' budem k Hospodinovi, aby dal hromobitie a dážď, a tak poznáte a uvidíte, že ste sa veľkého zla dopustili v očiach Hospodinových, keď ste si žiadali kráľa. I volal Samuel na Hospodina a Hospodin dal toho dňa hromobitie a dážď.*“, [1. Samuelova 12,16-18](#). V čase žatvy pšenice, v máji a v júni na Východe nezvyklo pršať. Nebo bývalo bezoblačné, vzduch bol čistý a jemný. Takéto búrlivé počasie každého prestrašilo. Teraz kajúcne vyznal ľud svoj hriech – ten, ktorým sa previnil: „*Modli sa za svojich služobníkov k Hospodinovi, svojmu Bohu, aby sme nepomreli, lebo k všetkým svojim hriechom pridali sme ešte i to zlo, že sme si žiadali kráľa.*“, [1. Samuelova 12,19](#).

[466]

Samuel však neopustil ľud v malomysel'nosti, lebo tým by bol zmaril všetko úsilie o lepší život. Satan by potom mohol Izraelcov zviest' k predstave, že Boh je prísny a nezmieriteľný, čím by ich vystavil rôznym pokušeniam. Boh je milostivý a odpúšťajúci, vždy

ochotný preukázať priazeň svojmu ľudu, keď chce poslúchať jeho hlas. Božie posolstvo, ktoré Samuel ľudu oznámil, znelo: *„Nebojte sa! Vy ste síce spáchali všetko toto zlo, avšak teraz neodstupujte od Hospodina, ale slúžte Hospodinovi z celého srdca. Neobracajte sa k márnostiam, ktoré vám neosožia, ani vás nezachránia, pretože sú márnosťou. Lebo Hospodin nezavrhne svoj ľud.,, 1. Samuelova 12,20-22.*

Samuel sa ani slovom nezmienil o tom, ako pohrdavo sa voči nemu zachovali. Nevyjadril nijakú výčitku nad nevd'ačnosťou, ktorou sa mu Izrael odplácal za jeho celoživotné obetavé úsilie. Naopak, uistil ich o svojom trvalom záujme o nich: *„Ale odstúp to odo mňa, aby som hrešil proti Hospodinovi tým, že by som sa prestal modliť za vás; budem vás vyučovať dobrej a priamej ceste. Len sa bojte Hospodina a slúžte mu verne a z celého svojho srdca; ved' vidíte, aké veľké veci učinil s vami! Ak by ste predsa robili zle, zahyniete vy i váš kráľ.,, 1. Samuelova 12,23-25.*

60. kapitola — Saulova opovážlivosť

Saul po zhromaždení v Gilgále rozpustil vojsko, ktoré sa na jeho výzvu zhromaždilo, aby rozohnalo Ammóncov a ponechal si len dvetisíc mužov, čo mali zostať pod jeho velením v Michmáse, a ďalších tisíc mužov, čo sa mali usadiť v Gibeí a ktorým velil jeho syn Jonatán. Tým sa však dopustil vážnej chyby. Jeho vojsko nedávnym víťazstvom nadobudlo nádej a odvahu. Keby bol Saul hneď zaútočil proti ostatným nepriateľom Izraela, mohol im zasadiť rozhodujúci úder a svojmu národu by bol zabezpečil slobodu.

Medzitým však ani susední, bojovní Filištínci nezaháľali. Po porážke v Eben-Ézer držali ešte v rukách niektoré izraelské pevnosti, takže sa mohli usadiť priamo v srdci krajiny. Napokon Filištínci boli oveľa silnejší ako Izraelci svojou výzbrojou a jej kvalitou. Počas druhého útaku Izraelcov upevnili svoju moc tým, že Izraelcom zakázali vykonávať kováčske remeslo, aby sami mohli vyrábať zbrane. Len čo bol uzavretý mier, Hebrejci museli chodiť do filištínskych posádok, keď potrebovali nejakú kováčskú prácu. Počas dlhého filištínskeho útaku sa Izraelci prestali spoliehať sami na seba, spohodlneli a z poddajnosti zanedbali vyzbrojiť svojich mužov. Vo vojne sa užívali luky a praky, ktorých si Izraelci mohli vyrobiť, koľko potrebovali. Okrem Saula a jeho syna Jonatána však nikto z nich nemal oštep alebo meč.

Len v druhom roku Saulovej vlády sa Izraelci pokúšali poraziť Filištíncov. Prvý útok viedol kráľov syn Jonatán, ktorý napadol posádku Filištíncov v Gibeí a premohol ju. Filištíncov táto porážka veľmi znepokojila a chystali sa na Izraelcov rýchlo zaútočiť. Saul dal vyhlásiť vojnu trúbením po celej krajine a zhromaždiť všetkých bojovníkov aj z kmeňov spoza Jordána do Gilgálu. Túto výzvu všetci poslúchli.

Filištínci zozbierali v Michmáse veľkú armádu – *„tridsať tisíc vozov, šesť tisíc jazdcov a ľudu také množstvo, ako je piesku na morskom brehu,„* 1. Samuelova 13,5. Keď sa o tom dozvedel Saul a jeho vojsko v Gilgále, ľud sa zhrozil pomyslenia na boj s takou

veľkou armádou. Na boj s takým nepriateľom neboli pripravení a mnohých ovládol taký strach, že ani nechceli, aby k zrážke došlo. Mnohí preto prekročili Jordán, iní sa skryli v jaskyniach a skalných roklinách, ktorých bol v krajine dostatok. Ešte pred stretom vojsk toľkí zutekali, že tí, čo zostali, prepadali stále väčšiemu strachu a zlým predtuchám.

[468]

Keď bol Saul na začiatku pomazaný za izraelského kráľa, Samuel mu dal jasnú radu, ako si má v takej chvíli počínať. Prorok povedal: *„Zostúpiš predom mnou do Gilgálu a ja zostúpim k tebe, aby som obetoval spaľované obete a obete spoločenstva. Sedem dní budeš čakať, kým prídem k tebe, a potom ti oznámim, čo máš robiť.“*, 1. Samuelova 10,8.

Dni ubiehali a Saul nejavil nijakú snahu, aby povzbudil ľud a podnietil v ňom vieru v Boha. Skôr ako uplynul prorokom stanovený čas, Saul začal strácať trpezlivosť a odvahu. Namiesto toho, aby svedomito pripravoval ľud na bohoslužbu, ktorú mal prísť vykonať Samuel, premohla ho nevera a zlé predtuchy. Prinášanie obetí Bohu je záležitosť krajne slávnostná a významná. Ľud si na Boží pokyn mal skúmať svedomie a kajateľ sa z hriechov, aby Boh mohol prijať jeho obeť a požehnať jeho snahu. Saul bol netrpezlivý a ľud namiesto toho, aby veril v Božiu pomoc, očakával, že kráľ, ktorého si zvolil, bojovníkov povedie a usmerní ich.

Hospodin sa však o nich stále staral a nedopustil, aby upadli do nešťastia. To by sa bolo určite stalo, keby sa mali spoliehať len na svoje krehké sily. Tieseň, ktorú na nich dopustil, mala ich presvedčiť, aké nerozvážne je spoliehať sa na človeka, a preto sa mali obrátiť k Bohu ako k jedinej svojej zášтите. Prišiel čas Saulovej skúšky. Teraz mal osvedčiť, či sa vie spoliehať na Boha a či podľa Božieho príkazu vie trpezlivo čakať; či sa osvedčí ako muž, na ktorého sa Boh môže v ťažkých skúškach spoliehať ako na vládcu svojho národa, alebo sa prejaví ako človek, ktorý nie je hoden stáť na zodpovednom mieste. Poslúchne Izraelcom zvolený kráľ Kráľa všetkých kráľov? Usmerní pozornosť svojich zmalomyselných vojakov k tomu, ktorý má večnú moc a možnosť vyslobodiť?

Saul stále netrpezlivejšie očakával príchod Samuela. Práve jeho neprítomnosti pripisoval malomyselnosť a strach, ba aj útek mnohých vojakov. Stanovený čas prišiel, ale Boží muž stále neprichádzal. Božia prozreteľnosť zdržala svojho služobníka. Saul už nevedel

ovládnut' svoj nepokoj a podráždenosť. Videl, že ľud musí nejakou upokojiť a dodať mu odvahy. Rozhodol sa zvolať ľud na bohoslužbu a prinesením obete požiada o Božiu pomoc. Podľa Božieho príkazu obete mohli prinášať len tí, čo sú pre tento úrad vysvätení. Saul však prikázal: „*Prineste mi spaľovanú obeť.*“, Vo svojom vojenskom obleku potom pristúpil k oltáru a obetoval pred Bohom.

[469] „*Ked' skončil obetovanie spaľovanej obete, prichádzal Samuel a Saul mu vyšiel v ústrety pozdraviť ho., 1. Samuelova 13,9.10.* Samuel okamžite postrehol, že Saul konal proti výslovnému príkazu, ktorý kráľovi dal. Hospodin prostredníctvom svojho proroka oznámil, že vtedy zjaví, čo musí Izrael v tej ťažkej chvíli urobiť. Keby bol Saul splnil podmienky prisľúbenej Božej pomoci, Hospodin mohol Izraelcov zázračne vyslobodiť aj pomocou tých niekoľkých, čo kráľovi zostali verní. Saul však bol sám so sebou i s tým, čo vykonal, tak spokojný, že prorokovi vyšiel v ústrety, akoby za svoj čin nemal byť pokarhaný, ale pochválený.

Samuelova tvár prezádzala úzkosť a obavy. Na jeho otázku: „*Čo si to urobil?*“, kráľ sa snažil svoju opovážlivosť ešte obhajovať. Povedal: „*Ked' som videl, že sa ľud rozchodí odo mňa a že ty si neprichádzal v určený čas, Filištínci sa však zhromaždili v Michmáse, pomyslel som si: Teraz pritiahnu na mňa do Gilgálu a ja som ešte neuprosil Hospodina, nuž odvážil som sa obetovať spaľovanú obeť.* Nato Samuel povedal Saulovi: *Nerozumne si konal, lebo si nezachoval prikázanie Hospodina, svojho Boha, ktoré ti dal. Už teraz by bol Hospodin potvrdil tvoje kráľovstvo nad Izraelom na večné veky. No teraz tvoje kráľovstvo neobstojí, Hospodin si už vyhl'adal muža podľa svojho srdca a určil ho za vodcu svojho ľudu... Nato Samuel vstal a vystúpil z Gilgálu do Gibey Benjaminovej., 1. Samuelova 13,11-15.*

Buď Izrael prestane byť Božím ľudom, alebo sa musí zachovať zásada, podľa ktorej bolo zriadené kráľovstvo, a ľud bude ďalej spravovať Božia moc. Ak Izrael chce zostať bezvýhradne Hospodinovým ľudom a ak svoju vôľu podriadi vôli Božej, Boh aj naďalej zostane vládcom Izraela. Kým sa kráľ i ľud budú správať podľa Božej vôle, dotiaľ môže byť Boh ich záštitou. V Izraeli nemôže byť kráľovstvo, ktoré by vo všetkom nechcelo uznávať Božiu zvrchovanú moc.

Keby sa bol Saul počas skúšky správal podľa Božích požiadaviek, Boh mohol skrze neho uskutočniť svoju vôľu. Svojím previnením jasne ukázal, že si nezaslúži byť predstaviteľom Božej vlády nad vyvoleným ľuďom. Ľud by totiž mohol viesť nesprávnym smerom. Národ by viedol skôr podľa svojich nápadov než podľa vôle Božej. Keby bol Saul zostal verný, jeho kráľovstvo nad Izraelom mohlo trvať navždy. Keď že sklamal, Božie zámery musel uskutočniť niekto iný. Vláda nad Izraelom musela byť zverená tomu, kto bude spravovať ľud podľa vôle Božej.

V Božej skúške nikdy nevieme, o aké významné záujmy môže ísť. Najbezpečnejšie je vtedy prísne poslúchať Božie slovo. Všetky Božie prísl'uby platia pod podmienkou viery a poslušnosti. Ak Božie prikázania neposlúchneme, pripravujeme sa o veľké zasl'úbenia Písma. Nemali by sme sa dať viesť vlastnými nápadmi, ani sa spoliehať na ľudský úsudok; mali by sme konať podľa zjavenej Božej vôle a bez ohľadu na okolnosti žiť podľa jasných Božích prikázaní. O výsledky sa postará Boh. Počas skúšky môžeme vernosťou Božiemu slovu osvedčiť pred ľuďmi i anjelmi, že Hospodin nám môže dôverovať a že aj v ťažkých chvíľach sa budeme riadiť podľa jeho vôle, že oslávime jeho meno a budeme požehnaním jeho ľudu.

[470]

Napriek tomu, že Saul stratil Božiu priazeň, nechcel sa pokoriť a kajat'. Nedostatky opravdivej zbožnosti chcel nahrádzať svojou horlivosťou v náboženskom formalizme. Saul vedel, že Izrael utrpel porážku, keď Chofní a Pinchás priniesli do tábora truhlu zmluvy, no napriek tomu kázal priniesť posvätnú truhlu a poslal kňazov, ktorí ju mali na starosti. Nazdával sa, že tým povzbudí svoj ľud, podnieti v ňom dôveru, zhromaždí rozutekané vojsko a porazí Filištíncov. Chcel sa obísť bez Samuelovej pomoci a podpory, a tým sa zbaviť prorokových ostrých výčitiek.

Duch Svätý mal prostredníctvom proroka osvietiť Saulovu myseľ a obmäkčiť jeho srdce. Boží prorok ho spoľahlivo poučil a napomenul. Aká veľká však bola napriek tomu jeho zvrátenosť! Život prvého izraelského kráľa je žalostným príkladom silného vplyvu zlozvykov získaných v mladosti. Saul vo svojej mladosti nemiloval Boha a nebál sa ho. Jeho vzdorovitosť nebola skrotená, nenahradila ju pokora, ale vždy bola náchylná búriť sa proti Božej moci. Tí, čo už v mladosti majú Božiu vôľu v úcte a zverené povinnosti si verne plnia, budú vo svojom ďalšom živote pripravení znášať väčšie

zodpovednosti. Človek nemôže celé roky zneužívať Bohom dané schopnosti a nazdávať sa, že všetko môže razom zmeniť a svoje sily použiť na zámery celkom opačné.

Saulovo úsilie povzbudiť ľud bolo márne. Keď videl, že rady jeho vojska preriedli a zostalo mu len šesťsto mužov, vybral sa s nimi z Gilgála a uchýlil sa do pevnosti Gibey, z ktorej prednedávnom Izraelci vyhнали Filištíncov. Táto pevnosť ležala na južnej strane hlbokého údolia, či skôr rokle, niekoľko míľ severne od Jeruzalema. Na severnej strane tohto údolia sa pri Michmáse utáborili Filištínci a skupiny ich vojakov odtiaľ rôznym smerom plienili krajinu.

[471] Boh dovolil, aby kríza vyvrcholila, aby Saul bol za svoju zvrátenosť pokarhaný a aby sa ľud naučil pokore a viere. Keď Saul opovážlivo priniesol Bohu obeť, dopustil sa hriechu, pre ktorý mu Hospodin nedovolil zvíťaziť nad Filištíncami. Boh si za osloboditeľa Izraelcov vybral zbožného kráľovho syna Jonatána. Ten z Božieho vnuknutia navrhol svojmu zbrojnošovi, aby na nepriateľský tábor tajne zaútočili. *„Azda Hospodin urobí niečo pre nás, ved' Hospodinovi nič neprekáža zachraňovať veľkým alebo malým počtom.,* 1. Samuelova 14,6.

Rovnako verný a zbožný Jonatánov zbrojnoš s návrhom súhlasil a obaja vyšli nepozorovane z tábora, aby im nikto nemohol prekaziť ich zámer. S úprimnou modlitbou sa utiekali k Vodcovi svojich otcov a prosili o znamenie, podľa ktorého by mohli postupovať. Potom zišli do rokle, ktorá bola medzi obidvoma vojskami, a v tieni útesov, skalných výbežkov a previsov ticho šli vpred. Ned'aleko pevnosti Filištíncov ich nepriatelia spozorovali a posmešne na nich volali: *„Hľa, Hebrejci vychádzajú z dier, do ktorých sa poskrývali.,* Potom ich vyzvali: *„Pod'te hore k nám, chceme vám niečo povedať.,* 1. Samuelova 14,11.12. Čím naznačili svoj zámer oboch Izraelcov potrestať za ich smelosť. Jonatánovi a jeho zbrojnošovi bola táto výzva znamením Božej priazne v ich podujatí. Potom sa stratili z dohľadu Filištíncov a tajnou neschodnou cestou sa vybrali na vrchol skalného výbežku, ktorý Filištínci pokladali za neprístupný, a preto ho len slabo strážili. Tak prenikli do tábora nepriateľa a pobili strážu, ktoré prekvapené a vyľakané vôbec neodporovali.

Nebeskí anjeli zaštitili Jonatána a jeho zbrojnoša, bojovali po ich boku a Filištínci pred nimi padali. Zem sa zachvievala, akoby sa blížila veľká armáda jazdcov a vozov. Jonatán v tom rozpoznal

znamenie Božej pomoci a aj Filištínci pochopili, že Boh sa rozhodol vyslobodiť Izrael. Celé filištínske vojsko na bojisku i v posádke zachvátil veľký strach. V nastalom zmätku sa Filištínci začali navzájom zabíjať, pretože vlastných druhov pokladali za nepriateľov.

Hluk boja bolo počuť aj v tábore Izraelcov. Kráľovské hliadky oznámili, že medzi Filištíncami je veľký zmätok a rozruch a že sa počet ich bojovníkov znižuje. Nikto však nevedel, že by nejaká časť hebrejskej armády z tábora odišla. Pri prieskume sa ukázalo, že z tábora chýba len Jonatán a jeho zbrojnoš. Keď kráľ videl, ako Filištínci zúfalo bojujú, postavil sa na čelo vojska a viedol ho do boja. Hebrejci, ktorí prebehli k nepriateľovi, teraz sa obrátili proti nemu. Značný počet Izraelcov vyšiel zo svojich úkrytov a keď Filištínci v zmätku utekali, vrhli sa na nich Saulovi vojaci a pozabíjali ich.

Keď že kráľ bol rozhodnutý čo najlepšie využiť svoj úspech, zaviazal svojich vojakov slávnostnou prísahou: *„Zlorečený muž, ktorý by jedol chlieb pred večerom, prv než sa vypomstíme na svojich nepriateľoch.,, 1. Samuelova 14,24.* Víťazstvo bolo už dosiahnuté bez toho, aby sa Saul oň zaslúžil alebo mohol mať na ňom nejaký výrazný podiel. Dúfal však, že sa preslávi, keď porazeného nepriateľa celkom zničí. Rozkaz, aby vojaci nejedli, bol prejavom jeho ctibažnosti a svedčil o tom, že kráľ vie byť k potrebám ľudu ľahostajný, ak to odporuje jeho túžbe po sláve. Prísazne potvrdený rozkaz bol prejavom Saulovej nerozvážnosti a rúhania. Samotné slová prísahy svedčia o tom, že Saulovi šlo o vlastný prospech a nie o Božiu slávu. Vyhlásil, že jeho cieľom je *„vypomstít sa na svojich nepriateľoch.,, nie „aby Hospodin bol pomstý na jeho nepriateľoch.,,*

[472]

Následkom zákazu bolo prestúpenie Božieho prikázania. Vojaci boli celodenným bojom a hladom natoľko zoslabnutí, že po skončení pôstu sa vrhli na korisť a mäso jedli aj s krvou, čím porušili príkaz zakazujúci jesť krv.

Jonatán, ktorý o kráľovom rozkaze nevedel, neúmyselne ho porušil tým, že cestou lesom zjedol trochu medu. Keď sa to Saul večer dozvedel, vyhlásil, že prekročenie jeho rozkazu potresce smrťou. Hoci sa Jonatán zámerným hriechom neprevinil a napriek tomu, že Boh mu zázračne zachránil život a jeho prostredníctvom vyslobodil Izrael, kráľ trval na tom, že rozsudok treba vykonať. Keby mal Saul zachrániť život svojho syna, tým by priznal, že sám zhrešil tým, že nerozvážne prisahal. To by však pyšného Saula pokorilo. Jeho

strašný rozsudok znel: *„Toto nech mi urobí Boh a toto nech mi pridá: Jonatán, ty musíš zomrieť!„*, [1. Samuelova 14,44](#).

Saul si nemohol robiť nárok na pocty za dosiahnuté víťazstvo. Dúfal však, že ľuď si ho uctí za to, že horlivo obhajuje posvätnosť prísahy. Ľudu chcel dať jasne najavo, že autoritu kráľ a treba uznávať aj za cenu, že musí obetovať vlastného syna. Sám sa však krátko predtým opovážil v Gilgále proti zjavnému Božiemu rozkazu vystúpiť ako kňaz; a keď ho Samuel za to karhal, svoj skutok ešte tvrdohlavo obhajoval. Keď teraz jeho vlastný rozkaz ľuď nechcel poslúchnuť – hoci rozkaz bol nerozvážny a Jonatán ho prestúpil nevedomky – kráľ a otec odsúdil vlastného syna na smrť.

Ľuď však nedovolil rozsudok vykonať. Napriek kráľovmu hnevu ľudia volali: *„Tak teda má zomrieť Jonatán, ktorý spôsobil toto veľké vyslobodenie v Izraeli! To sa nestane! Ako žije Hospodin, nespadne ani vlas z jeho hlavy na zem. Ved' dnes konal s Bohom.,„* [1. Samuelova 14,45](#). Pyšný kráľ sa neodvážil odporovať jednomyselnému názoru ľudu a Jonatán bol zachránený.

[473] Saul musel z toho vycítiť, že ľuď i Hospodin dávajú pred ním prednosť jeho synovi. Vyslobodenie Jonatána bolo prísnu výčitkou kráľovi za jeho nerozvážnosť. Saul si uvedomil, že to, čo chcel vykonať, sa obracia proti nemu. Celý mrzutý a nespokojný prestal bojovať s Filištíncami a vrátil sa domov.

Tí, čo najviac obhajujú svoje hriechy a snažia sa ich ospravedlniť, často bývajú sami najprísnejšími rozhodcami pri posudzovaní a odsudzovaní iných. Mnohí sa ako Saul sami pripravujú o Božiu priazeň, no odmietajú rady a pohrdajú výčitkami. Napriek istote, že Hospodin nie je s nimi, odmietajú vidieť v sebe príčinu svojich ťažkostí. Sami sú pyšní a sebavedomí, prísne však odsudzujú a karhajú tých, čo sú lepší než oni. Takí samozvaní sudcovia by sa mali dobre zamyslieť nad Kristovými slovami: *„Ako budete súdiť vy, tak budú súdiť aj vás, a akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám.,„* [Matúš 7,2](#).

Neraz sa stáva, že povýšenci sa ocitnú v situácii, v ktorej sa vyjaví ich pravá povaha. Tak to bolo aj v Saulovom prípade. Jeho správanie presvedčilo národ, že kráľovskú hodnosť a moc si cení viac ako spravodlivosť, súcitu a zhovievavosť. Ľuď poznal, že urobil chybu, keď odmietal vládu, ktorú mu ponúkal Boh. Zbožného pro-

roka, ktorý mu svojimi modlitbami prinášal požehnanie, vymenil za kráľa, ktorý mu svojou zaslepenosťou spôsobil pohromu.

Keby ľud nebol zasiahol, aby Jonatánovi zachránil život, bol by ich osloboditeľ na kráľov rozkaz prišiel o život. S akou nedôverou sa museli potom Izraelci podriaďovať Saulovmu vedeniu! Aké trpké výčitky ich tiesnili pri pomyslení, že ho sami dosadili na trón. Hospodin dlho trpí ľudskú svojhlavosť a každému dáva možnosť, aby poznal svoje hriechy a mohol ich zanechať. Aj keď sa však zdá, že chráni tých, čo neplnia jeho vôľu a jeho výstrahami pohrdajú, v určitej chvíli im umožní poznať ich vlastnú nerozvážnosť.

61. kapitola — Zavrnutie Saula

Saul neobstál v skúške viery, keď sa ocitol v tiesnivej situácii v Gilgále a keď znevážil Božiu službu. Hospodin však tieto chyby nepokladal za nenapraviteľné a dal mu ešte príležitosť, aby sa naučil bezpodmienečne veriť Božiemu slovu a aby sa naučil poslúchať Božie príkazy.

Keď ho prorok v Gilgále pokarhal, Saul v čine, ktorého sa dopustil, nevidel nijaké veľké previnenie. Nazdával sa, že sa mu krivdí, a svoje správanie chcel obhájiť a svoju chybu ospravedlniť. Odvtedy sa s prorokom stretával len zriedkavo. Samuel miloval Saula ako vlastného syna a odvážny, prchký Saul si proroka tiež vysoko vážil. Samuelova výčitka ho však trápila a preto sa mu vyhýbal, ako len mohol.

Hospodin však poslal svojho služobníka s ďalším posolstvom Saulovi. Kráľ mal osvedčiť svoju vernosť Bohu a dokázať, že je hoden viesť Izrael. Samuel navštívil kráľa a oznámil mu Pánovo slovo. Panovník si mal uvedomiť, ako dôležité je plniť príkaz, a preto Samuel výslovne oznámil, že hovorí na Boží rozkaz a z poverenia tej moci, ktorá Saula povolala na trón. Prorok povedal: *„Takto hovorí Hospodin mocnosť: Všimol som si, čo učinil Amálek Izraelovi, ako sa mu postavil do cesty, keď vychádzal z Egypta. Preto teraz tiahni a poraz Amáleka a vykonaj kliatbu nad všetkým, čo je jeho. Nešetrite nikoho, ale usmrť všetkých: mužov i ženy, deti i dojčence, voly i ovce, t'avy i osly.“*, 1. Samuelova 15,2.3. Amálekovci boli prví, čo napadli Izraelcov na púšti. Za tento hriech odporu voči Bohu a za ich zvrhlé uctievanie modiel Hospodin prostredníctvom Mojžiša vyslovil nad nimi ortieľ. Na Boží príkaz bola ich krutosť voči Izraelcom zaznamenaná s príkazom: *„Vyhlad' pamiatku Amáleka spod neba. Nezabudni na to!“,* 5. Mojžišova 25,19. Vykonanie tohto rozsudku bolo odložené o štyristo rokov. Amálekovci sa však od svojich hriechov neodvrátili. Hospodin vedel, že keby tento svojvoľnícky národ mohol, vyhubil by Izraelcov a s nimi aj uctievanie Boha. Teraz nadišiel čas na vykonanie dlho odkladaného rozsudku.

Božia zhovievavosť voči svojvoľníkom umožňuje odvážnym ľuďom páchať hriechy; trest za ne však príde isto a bude strašný, aj keď to niekedy trvá dlho. „Lebo Hospodin povstane ako na vrchu Peracím, vzruší sa ako v gibeonskom údolí, aby uskutočnil svoje dielo; zvláštne je jeho dielo.,, Izaiáš 28,21. Trestanie je u nášho milosrdného Boha neobvyklé. „Ako že žijem – znie výrok Hospodina Pána – nemám záľubu v smrti bezbožného, ale v tom, že sa bezbožný odvráti od svojho spôsobu života a bude žiť.,, Ezechiel 33,11. Hospodin je „milosrdný a ľútostivý, zhovievavý a hojný v milosti a vernosti... odpúšťa ajúci vinu, priestupok a hriech.,, Nikdy však „nenecháva bez trestu.,, 2. Mojžišova 34,6.7. Boh nemá záľubu v pomste, ale prestúpenia svojho zákona trestá svojím súdom. Ak chce obyvateľov zeme ochrániť od úplnej záhuby a zmaru, potom je to nútený robiť. V snahe zachrániť mnohých musí odstrániť tých, čo sa v hriechu zatvrdili. „Hospodin je zhovievavý a veľký v moci, ale nenecháva nikoho bez trestu.,, Náhum 1,3. Ťažkými trestami spravodlivosti chráni autoritu svojho pošliapaného zákona. Už to, že Bohu sa protiví takéto vykonávanie spravodlivosti, svedčí o tom, aký strašný je hriech, keď privoláva Boží súd, a aká prísna odplata očakáva hriešnika aj pri konaní spravodlivého súdu.

[475]

Amálekovci mali byť vyhubení, ale Kinejci, ktorí bývali medzi nimi, mali zostať nažive. Aj tento národ slúžil modlám, ale uctieval Boha a bol Izraelcom priaznivo naklonený. Z tohto kmeňa pochádzal Mojžišov švager Chobáb, ktorý sprevádzal Izraelcov za ich putovania púšťou a ako znalec krajiny im preukázal cennú službu.

Po porážke Filištíncov pri Michmáse viedol Saul vojny s Moábami, Ammóncami a Edómami a bojoval aj s Amálekovcami a Filištíncami. Kamkoľvek namieril svoje zbrane, všade víťazil. Len čo dostal príkaz vyraziť proti Amálekovcom, hneď vyhlásil vojnu. Vtedy ho ešte podporovala vážnosť v národe obľúbeného proroka Samuela a na jeho výzvu k boju sa zhromaždili pod jeho zástavou izraelskí muži v hojnom počte. Izraelcom pritom nešlo o rozšírenie svojej moci. Vojnovým ťažením sa Izraelci nemali obohacovať z koristi nepriateľa a nemalo im ísť ani o ich slávu. Do vojny mali ísť len na dôkaz poslušnosti voči Bohu, aby vykonali Boží rozsudok nad Amálekovcami. Boh chcel, aby taký trest stihol tých, čo sa stavajú proti Božej vláde. Mali pochopiť, že záhuby im priniesol práve ten národ, ktorým pohrdali.

„I bil Saul Amálekocov od Chavíly, až ako sa ide do Šúru, ktorý je východne od Egypta. A amálekovského kráľ a Agaga chytil živého, a na celom ľude vykonal kľiatbu ostrím meča. Ale Saul a ľud ušetrili Agaga i najlepšie stádo oviec, dobytká, krmného dobytká a baranov; a nič, čo bolo dobré, nechceli vyhubiť. Ale kľiatbu vykonal na všetkom, čo bolo ničomné a bezcenné.,, 1. Samuelova 15,7-9.

[476] Toto víťazstvo nad Amálekocami bolo jedným z najskvelejších Saulových víťazstiev a značne prispelo k tomu, že opäť spyšnel, čo bolo preňho najväčším nebezpečenstvom. Boží rozsudok, podľa ktorého mali byť Boží nepriatelia celkom vyhubení, vykonal Izraelci len čiastočne. V snahe zvýšiť slávu svojho víťazného návratu prítomnosťou zajatého kráľa sa Saul odvážil napodobniť spôsoby okolitých národov a ušetril Agaga, zúrivého a bojovného kráľa Amálekocov. Ľud si ponechal najlepšie stáda dobytká, oviec a ťažných zvierat, a svoju nepravosť obhajoval tým, že dobytok zachraňuje preto, aby ho obetoval Hospodinovi. Ich zámerom však bolo obetovať tento dobytok a ušetriť vlastný.

Saul teraz stál pred konečnou skúškou. Jeho bezohľadná nedbalosť voči Božej vôli prezrádzala jeho zámer vládnuť ako nezávislý panovník, čím sa ozrejmiло, že mu nemôže byť zverená kráľovská moc a že nemôže byť splnomocneným zástupcom Božej vlády. Keď sa Saul so svojím vojskom vracal domov opojený víťazstvom, prorok Samuel prežíval chvíle veľkej úzkosti. V posolstve od Hospodina bolo odsúdené kráľovo správanie: „*Lutujem, že som Saula urobil kráľom, lebo sa odvrátil odo mňa a moje slová nevyplnil.*“, 1. Samuelova 15,11. Vzдорovitý kráľ svojím správaním proroka veľmi zarmútil. Samuel sa modlil celú noc, aby Boh milostivo zmenil strašný rozsudok.

Božia ľútosť nie je ľútosť ľudská. „*Sláva Izraela nebude klamať ani želiť, lebo nie je človekom, aby niečo musel oželiť.*“, 1. Samuelova 15,29. Ľudskú ľútosť vyvoláva zmena zmyslíania. Božiu ľútosť vyvoláva zmena okolností alebo vzťahov. Človek môže zmeniť svoj vzťah k Bohu: Buď plní podmienky, za ktorých sa môže tešiť z Božej priazne, alebo sa svojím správaním vylúči z možnosti tešiť sa z Božej priazne. Hospodin je však stále ten istý, „*včera, dnes a naveky.*“, Židom 13,8. Saul svojou neposlušnosťou zmenil svoj vzťah k Bohu, ale podmienky, ktoré stanovil Boh, sa

nezmenili. Božie požiadavky sú nezmeniteľné, pretože u Boha „*niet premeny ani zatmenia z obratu*„, [Jakoba 1,17](#).

Prorok šiel nasledujúceho rána s uboleným srdcom navštíviť po-blúdilého kráľa. Utešoval sa nádejou, že Saul si po zrelosti uvážení uvedomí svoj hriech a že svojou kajúcnosťou a pokorou získa znova Božiu priazeň. Kto však urobí prvý krok na ceste hriechu, ďalej sa mu už po nej ide ľahko. Neposlušnosťou skazený Saul vyšiel Samuelovi v ústrety so lžou na perách: „*Ty si požehnaný Hospodinov; splnil som príkaz Hospodinov*„, [1. Samuelova 15,13](#).

Zvuky, ktoré zachytilo prorokovo ucho, vyvrátili tvrdenie neposlušného kráľa. Na otázku: „*Čo je to za blákot oviec, ktorý mi dolieha do uší, a ručanie dobytky, ktoré počujem?*„, Saul odpovedal: „*Od Amálekovcov ich prihnali, lebo ľud ušetril, čo bolo lepšie z oviec a dobytky, aby to obetoval Hospodinovi, tvojmu Bohu; ale na ostatku sme vykonali kliatbu*„, ([1. Samuelova 15,14.15](#)). Ľud však plnil len Saulove rozkazy. Saul však v snahe obhájiť sa chcel vinu za svoju neposlušnosť zvrhnúť na ľud.

Posolstvo o zavrnutí Saula spôsobilo Samuelovi nevýslovnú bolesť. Bolo ho treba predniesť pred celým izraelským vojskom, ktoré ovládla pýcha a radosť nad víťazstvom, ktoré pripisovali udatnosti a vojvodcovským schopnostiam svojho kráľa, lebo Saul nič nepovedal o tom, že úspechy Izraela v tomto boji súvisia s Bohom. Keď však prorok videl dôkazy o Saulovej vzbure, bol roztrpčený, že ten, ktorý dostal od Boha toľkú milosť, prestúpil Božie prikázanie a Izrael zvedol k hriechu. Samuel sa nedal oklamať kráľovými výhovorkami. So zármutkom a v hneve povedal: „*Dovoľ mi, aby som ti oznámil, čo mi Hospodin v noci hovoril... Hoci si bol malým vo vlastných očiach, si hlavou kmeňov izraelských. Hospodin ťa pomazal za kráľa nad Izraelom*„, [1. Samuelova 15,16.17](#). Potom opakoval Hospodinov rozkaz o vyhubení Amálekovcov a žiadal, aby kráľ oznámil príčinu svojej neposlušnosti.

Saul zotrval na svojej obhajobe: „*Veď som poslúchol hlas Hospodinov a šiel som cestou, ktorou ma poslal Hospodin; priviedol som Agaga, kráľa Amálekovcov, ale na Amálekovi som vykonal kliatbu. Ľud však vzal z koristi výber z oviec a dobytky, určeného na kliatbu, aby ich obetoval Hospodinovi, tvojmu Bohu, v Gilgále*„, [1. Samuelova 15,20.21](#).

[477]

Prorok prísne a dôstojne odmietol lživé vykrúcačky a vyriekol neodvolateľný rozsudok: „*Má vari Hospodin takú záľubu v zápaloch a zábitkoch ako v poslušnosti voči hlasu Hospodina? Ved' poslušnosť je lepšia ako obeť a počúvanie lepšie ako tuk baranov. Ved' vzburá je hriechom ako čarodejstvo a kúzlo teráfov sa rovná odbojnosti. Lebo si zavrhol slovo Hospodina, on zavrhol teba, aby si nebol kráľom,*„ (1. Samuelova 15,22.23).

Keď kráľ vypočul tento hrozný výrok, zvolal: „*Zhrešil som, lebo som prestúpil rozkaz Hospodinov i tvoje slová, keď som sa bál ľudu a poslúchol som jeho hlas,*„ 1. Samuelova 15,24. Saul, ktorý sa zhrozil obvinenia, ktoré proti nemu prorok uviedol, uznal svoju vinu, ktorú dosiaľ tak tvrdohlavo popieral. Vinu však stále zval' oval na ľud a vyhlasoval, že zhrešil zo strachu pred ním.

[478] Nebola to pravá ľútosť nad spáchaným hriechom, ale obava z trestu, ktorá kráľ a viedla k tomu, že Samuela požiadal: „*Odpusť, prosím, odpusť môj hriech a vráť sa so mnou a budem sa klaňať Hospodinovi,*„ 1. Samuelova 15,25. Keby bol Saul svoj hriech úprimne ľutoval, bol by ho vyznal verejne. Šlo mu predovšetkým o to, aby si udržal moc a zachoval si oddanosť ľudu. Samuel mal svojou prítomnosťou prispieť k tomu, aby sa kráľov vplyv medzi ľudom upevnil.

Prorok však odpovedal: „*Nevrátim sa s tebou, lebo si zavrhol slovo Hospodinovo a teba zavrhol Hospodin, takže nemôžeš byť kráľom v Izraeli,*„ Keď sa Samuel obrátil a chcel odísť, kráľ ho v návale náhleho strachu chytil za plášť, aby ho zadržal, ale plášť sa roztrhol a zostal mu v ruke. Prorok nato povedal: „*Dnes odtrhol Hospodin od teba kráľovstvo Izraela a dal ho tvojmu blížnemu, lepšiemu než si ty,*„ 1. Samuelova 15,26.28.

Samuelovo odcudzenie znepokojilo Saula viac ako Božia nepriazeň. Vedel totiž, že ľud viac dôveruje prorokovi než kráľovi. Uvedomil si, že ak bude teraz na Boží pokyn za kráľ a pomazaný niekto iný, potom už moc navždy stratí. Obával sa, že ak ho Samuel celkom opustí, môže dôjsť k okamžitej vzbure. Preto žiadal proroka, aby mu preukázal tú česť a verejne sa s ním pred staršími i pred celým ľudom zúčastnil bohoslužby. Samuel na Boží príkaz vyhovel kráľovej prosbe; nechcel totiž dať dôvod k vzbure. Kráľ bol však len nemým svedkom bohoslužobného obradu.

Spravodlivosť však vyžadovala vykonať prísny a strašný skutok. Samuel musel verejne obhájiť Božiu česť a verejne poukázať aj na Saulovo nesprávne počínanie. Prorok kázal, aby mu dovedli kráľ a Amálekovcov. Spomedzi všetkých, ktorých zasiahol izraelský meč, bol Agag mužom najkrutejším a najodbojnejším. Zo všetkých sa previnil najviac. Nenávidel Boží ľud a snažil sa ho vyhladiť zo zeme. Najviac sa zaslúžil o šírenie modlárstva. Na rozkaz proroka Agag prišiel zrejme v nádeji, že nebezpečenstvo smrti mu už nehrozí. Samuel mu však oznámil: „*Ako tvoj meč pozbavil ženy ich detí, tak bude i tvoja matka medzi ženami bez detí. I rozsekal Samuel Agaga v Gilgále pred Hospodinom.*“, [1. Samuelova 15,33](#). Po tomto čine sa Samuel vrátil domov do Rámy a Saul do svojho sídla v Gibeí. Odvtedy sa prorok a kráľ stretli už len raz.

Saul pri nástupe na trón mal skromnú predstavu o svojich schopnostiach a bol ochotný dať sa poučiť. Nemal veľké znalosti ani skúsenosti, a okrem toho mal vážne povahové nedostatky. Hospodin ho však sprevádzal a pomáhal mu prostredníctvom Ducha Svätého. Uviedol ho do takého postavenia, kde mohol rozvinúť vlastnosti, aké panovník Izraela potreboval. Keby bol zostal skromný, mohla ho Božia múdrosť viesť tak, že by bol úspešne zvládal všetky povinnosti svojho zodpovedného povolania. Pod vplyvom Božej milosti sa mohli všetky jeho dobré vlastnosti plne rozvinúť a zlé sklony mohli ustúpiť. To praje Hospodin všetkým, čo sa mu bezvýhradne odovzdajú. Je mnoho tých, ktorých Boh povolal k svojmu dielu, pretože boli skromní a učenívi. Prozreteľne im pripravuje miesto, kde sa môžu od neho učiť. Ak poukáže na povahové nedostatky, potom preto, aby všetci, čo ňu hľadajú pomoc a silu, mohli svoje chyby napraviť.

Keď že Saul sa príliš spoliehal na svoje vysoké postavenie, zneuctil Boha nedôverou a neposlušnosťou. Hoci pri nástupe na trón bol skromný a chýbala mu zdravá sebaistota, úspechom spyšnel. Už totiž jeho prvé panovnícke víťazstvo podnietilo v ňom nadmernú sebadôveru, ktorá mu mohla najviac uškodiť. Jeho vojenskú odvahu a obozretnosť, vlastnosti, ktoré v Gileáde prejavil pri oslobodzovaní mesta Jábeša, nadchli celý národ. Ľud si ctil kráľ a, no pozabudol, že on je len nástrojom, prostredníctvom ktorého Boh koná svoje dielo. Saul síce spočiatku vzdával slávu Bohu, no neskôr si na ňu robil nárok sám. Stratil pocit úplnej závislosti od Boha a srdcom

[479]

sa začal od Hospodina odkláňať. Tým sa vlastne pripravil na svoj opovážlivý a bohorúhavý hriech v Gilgále. Pod vplyvom tej istej slepej sebadôvery odmietol Samuelovo pokarhanie. Saul uznával Samuela za Božieho proroka, preto mal výčitku prijať, aj keby bol hriech spáchal nevedomky. Keby bol poznal a uznal svoju chybu, táto trpká skúsenosť ho mohla v budúcnosti zachrániť.

Keby sa bol Hospodin od Saula celkom odvrátil, nebol by sa s ním znova zhováral prostredníctvom svojho proroka a nebol by mu zveril určité dielo v záujme nápravy chýb v minulosti. Ak veriaci človek, ako Božie dieťa, prestane plniť Božiu vôľu, a tým ovplyvňuje aj iných, ktorí strácajú úctu k Božím prikázaniam a prestupujú ich, môže svoje previnenia zmeniť na víťazstvá, ak úprimne a skrúšene prijme výčitku a s pokorou viery sa vráti k Bohu. Pokorenie z porážky môže sa nám neraz stať pravým požehnaním. Ukazuje nám totiž, že bez Božej pomoci nie sme schopní konať Božiu vôľu.

[480] Keď že Saul odmietol výčitku, ktorú mu poslal Boh prostredníctvom Ducha Svätého, a neprestal sa obhajovať, vzdal sa poslednej príležitosti, ktorú mu poskytol Boh ako záchranu pred modloslužbou k sebe samému. Saul sa však svojvoľne odvrátil od Boha. Preto mu Boh nemohol pomôcť, ani ho viesť, kým sa nevráti k nemu a úprimne nevyzná svoje hriechy.

Saul v Gilgále budil dojem veľmi svedomitého a zbožného človeka, keď pred celým izraelským vojskom obetoval Bohu. Pravá zbožnosť to však vôbec nebola. Bohoslužba vykonaná priamo proti Božiemu príkazu, Saulovi len škodila, lebo ho pripravila o pomoc, ktorú by mu Boh bol ochotne poskytol.

Saul sa nazdával, že v príprave na boj s Amálekovcami urobil na Boží príkaz všetko podstatné. Hospodin sa však nemôže uspokojiť s čiastočnou poslušnosťou a neprehliada, čo bolo zanedbané. Človek nesmie svojvoľne meniť Božie požiadavky. Hospodin povedal Izraelcom: „*Nerobte tak... každý, čo sa mu pozdáva*„ (5. Mojžišova 12,8), ale „*zachovávaj a poslúchaj všetky tieto slová, ktoré ti prikazujem*„. 5. Mojžišova 12,28. Pri rozhodovaní o nejakom skutku si nesmieme klásť otázku o možnom rozsahu škody, skôr sa musíme pýtať, či sa zamýšľaný skutok zhoduje s Božou vôľou. „*Nejedna cesta vidí sa človekovi správnou, ale jej koniec môže byť cestou k smrti*„, Príslovia 14,12.

„*Poslušnosť je lepšia ako obeť.*“, Obete samy osebe nemajú pred Bohom nijakú cenu. Tie mali byť vyjadrením ľútosti veriaceho človeka nad spáchanými hriechmi, výrazom viery v Krista a prísľubom ďalšej poslušnosti voči Božiemu zákonu. Bez pokánia, viery a bez poslušného srdca obete nemali zmysel. Keď Saul v zjavnom rozpore s Božím príkazom ponúkol ako obeť to, čo Boh určil na záhubu, prejavil tým zrejmé pohrdanie Božou mocou. Taká bohoslužba musela byť nebesám len urážkou. Kolík sa však správajú podobne napriek tomu, že poznajú Saulov hriech i jeho následky! Nechcú veriť niektorým Božím požiadavkám a poslušne ich plniť, pritom však opätovne ponúkajú Bohu svoju formálnu bohoslužbu. Taká bohoslužba však u Boha nenachádza nijakú ozvenu. Nezáleží, ako horlivo dodržiavajú náboženské obrady a zvyky, Hospodin ich nemôže prijať, ak stále prestupujú čo i jediné z jeho prikázaní.

„*Vzbura je hriech ako čarodejstvo, a kúzlo domácich bôžikov sa rovná odbojnosti.*“, Vzburu začal satan a každý odboj proti Bohu je priamym dôsledkom satanovho vplyvu. Tí, čo sa stavajú proti Božej vláde, spájajú sa s týmto arciodpadlíkom a on chce potom všemožným podvodom upútať ich zmysly a oklamať ich rozum. Pod jeho zvodným vplyvom sa všetko začne javiť inak. Kto sa pod jeho zhubný vplyv dostane, v hriechu bude vidieť len prospech a blaho, tak ako to bolo v prípade našich prvých rodičov.

Niet mocnejšieho dôkazu o pôvodnej moci satana, než sú práve tí, ktorých zvedol a ktorí sa klamne nazdávajú, že slúžia Bohu. Keď sa Kórach, Dátan a Abirón vzbúрили proti Mojžišovej autorite, nazdávali sa, že sa protivia len svojmu pozemskému vodcovi, človekovi, ako boli sami. Nakoniec však uverili, že naozaj slúžia Bohu. Odmietnutím Bohom vyvoleného nástroja odmietali vlastne Krista a urazili Božieho ducha. Rovnako veľkú horlivosť za Božie dielo prejavili za čias Kristových židovskí zákonníci a starší, a predsa ukrižovali Božieho Syna. Rovnaký duch ovláda aj tých, čo sa riadia vlastnou vôľou proti vôli Božej.

Saul dobre vedel, že Samuel je obdarený Božím duchom. Kráľova opovážlivosť nedbať rozkaz, ktorý prostredníctvom proroka dostal od Boha, sa prieči rozumu a odporuje zdravému úsudku. Jeho osudnú trúfalosť musel podnieť sám satan. Saul prejavil veľkú horlivosť pri potláčaní modlárstva a čarodejníctva; no neposlušnosť, ktorú prejavil pri plnení Božieho príkazu, podnieť v ňom tá

istá odbojnosť voči Bohu, ktorú satan prebúdza v tých, čo čarujú. Keď však bol za to pokarhaný, vo svojej vzbure sa len zatvrdil. Božieho ducha nemohol viac uraziť ani keby sa bol verejne pripojil k modloslužobníkom.

Je nebezpečné nevšímať si napomenutia a výstrahy Božieho slova či Božieho ducha. Mnohí podobne ako Saul podliehajú pokušeniu do tej miery, že v zaslepenosti nepoznajú pravú povahu hriechu. Navrávajú si, že sledujú nejaký prospešný cieľ a nerobia teda nič zlého, ak dôsledne nedodržiavajú Božie požiadavky. Práve tým však odmietajú hlas Božieho ducha, ktorý ich nakoniec opustí a zostanú v klame, ktorý si zvolili.

Izraelci dostali v Saulovi kráľa, akého si priali. Tak to povedal Samuel, keď v Gilgále potvrdil Saula za kráľa: „*Tu je kráľ, ktorého ste si vyvolili, ktorého ste si žiadali.*“, [1. Samuelova 12,13](#). Bol to muž pekného vzhľadu, vznešenej postavy s kráľovským vystupovaním. Celý jeho zjav zodpovedal ich predstave o kráľovskej dôstojnosti. Jeho chabrosť a vojnové umenie boli vlastnosti, ktoré si Izraelci cenili najviac; tie im totiž mali zabezpečiť úctu a vážnosť medzi ostatnými národmi. Málo však dbali o to, či ich kráľ má aj ušľachtilejšie vlastnosti, bez ktorých nemôže vládnuť spravodlivo a nestranne. Nežiadali si takého kráľa, ktorý by mal naozaj šľachetnú povahu, ktorý by miloval Boha a bál by sa ho. Neradili sa s Bohom, aké vlastnosti má mať kráľ, ak má zachovať zvláštny, posvätný charakter Božieho vyvoleného národa. Nešli Božou cestou, ale cestou vlastnou. Preto im Boh dal takého kráľa, akého si priali; v jeho povahe mohli však poznať svoju vlastnú povahu. Svoje srdcia nepodriadovali Bohu a ich kráľ sa tiež nepodriadil Božej milosti. Pod vládou tohto kráľa mohli však nadobudnúť skúsenosti, ktoré im mali pomôcť spoznať svoj omyl a vrátiť sa k Bohu.

[482]

Hospodin nenechal Saula bez pomoci, keď mu zveril zodpovednosť za kráľovstvo. Obdaril ho Duchom Svätým, ktorý mu mal odhaliť povahové nedostatky a slabosti a dokázať mu naliehavú potrebu Božej milosti. Keby sa bol Saul bezvýhradne spoliehal na Boha, Boh by bol zostal s ním. Pokiaľ by bol plnil Božiu vôľu a poslušne sa podriadoval Božiemu duchu, dotiaľ by Boh mohol korunovať jeho snahy úspechom. Keď sa však rozhodol konať nezávisle od Boha, potom už Hospodin nemohol byť jeho vodcom a musel sa odvrátiť od neho. Boh potom povolal na trón „*muža podľa svojho*

---

srdca., ([1. Samuelova 13,14](#)), muža, ktorý tiež nebol bez povahových nedostatkov, no predsa muža, ktorý bude dôverovať Bohu a dá sa viesť Božím duchom; muža, ktorý, keď zhreší, bude sa kajat' a urobí nápravu.

62. kapitola — Pomazanie Dávida

Niekoľko míľ južne od Jeruzalema, „*mesta veľkého kráľa*“, leží Betlehem a v ňom sa Izajovi narodil syn Dávid. O viac ako tisíc rokov neskôr tu v jaslach položenému malému Ježišovi prišli vzdať poctu mudrci od Východu. Stáročia pred príchodom Spasiteľa na betlehenských pahorkoch strážil Dávid stáda pasúcich sa oviec. Prítom si tento pastierik spieval piesne, ktoré sám skladal. Príjemné tóny jeho harfy sprevádzali jeho mladý ľúbezný hlas. Hospodin si vyvolil Dávida a pri stádach oviec, v jeho inak samotárskom spôsobe života, ho pripravoval na dielo, ktoré mu o niekoľko rokov neskôr chcel zveriť.

Zatiaľ čo Dávid žil v ústraní obyčajným pastierskym životom, Hospodin sa o ňom zhováral s prorokom Samuelom. „*Hospodin povedal Samuelovi: Až dokiaľ budeš smútiť za Saulom? Ved' ja som ho zavrhol, aby nebol kráľom nad Izraelom. Naplň si roh olejom a chod'; posielam t'a k Izajovi Betlehenskému, lebo spomedzi jeho synov som si vyhl'adal kráľa... vezmi si zo stáda jalovicu a povedz: Prišiel som obetovať Hospodinovi. Povoláš Izaja k obeti a ja ti dám vedieť, čo máš robiť, potom mi pomážeš toho, o ktorom ti poviem. Samuel urobil ako mu povedal Hospodin. Keď prišiel do Betlehema, starší mesta preľaknutí vyšli mu v ústrety a pýtali sa: Znamená tvoj príchod pokoj? On odpovedal: Pokoj!.*“, **1. Samuelova 16,1-5**. Tamojší starší prijali pozvanie k obeti a Samuel pozval aj Izaja s jeho synmi. Pripravili oltár i obeť. Obetnej bohoslužby sa okrem najmladšieho syna Dávida, ktorý musel strážiť stádo oviec, aby nezostalo bez dohľadu, zúčastnila celá Izajova rodina.

Keď sa obetný obrad skončil a všetci sa chystali k následnej hostine, začal sa Samuel skúmavo zaujímať o jednotlivých Izajových synov. Najstarší z nich bol Eliáb, ktorý sa svojou postavou a vzhľadom zo všetkých najviac podobal Saulovi. Prorokovu pozornosť upútali jeho ušľachtilé rysy tváre a zdatná postava. Keď Samuel sledoval jeho slušné správanie, pomyslel si: „*Iste pred Hospodinom stojí jeho pomazaný!*“, Očakával teda Boží pokyn, aby ho smel po-

mazať. Hospodin však nehl'adel na zovňajšok, za ktorým nebola potrebná bázeň pred Hospodinom. Keby bol Eliáb povolaný na trón, bol by z neho pyšný a tvrdý vládca. Hospodin povedal Samuelovi: „*Nehl'ad na jeho výzor a na výšku jeho postavy; tohto som zavrhol, lebo nepozierám na to, na čo pozerá človek. Človek totiž hl'adí na to, čo je pred očami, Hospodin však hl'adí na srdce.*“, **1. Samuelova 16,6.7.** Boh nepokladá vonkajšiu krásu za spoľ'ahlivé znamenie krásy vnútornej. Skutočnou krásou je múdrosť a jej zodpovedajúca povaha a správanie. Práve táto vnútorná hodnota bohobojného srdca určuje, či je človek Hospodinovi zástupov milý. Túto pravdu by sme si mali vždy uvedomiť, nielen pri posudzovaní seba samých, ale aj pri hodnotení iných. Zo Samuelovho omylu sa môžeme poučiť, ako nerozvážny môže byť úsudok o niekom, ak sa opiera o krásu tváre či o vystupovanie človeka. Prorokov odhad svedčí o neschopnosti ľudského rozumu spoznať tajomstvo srdca, či bez zvláštneho nebeského osvietenia pochopiť Božie rady. Božie zmýšľanie a konanie, ktoré sa týka jeho tvorov, uniká nášmu obmedzenému rozumu. Môžeme byť však ubezpečení, že Boh privádza svoje deti tam, kde ich chce mať, a že im umožní splniť zverené poslanie, ak budú poslúchať Božiu vôľu, aby jeho blahodarné zámery ľudská zvrátenosť nemohla mariť.

[484]

Samuel si prestal všímať Eliába a začal jedného za druhým pozorovať ostatných jeho bratov, ktorí sa zúčastnili bohoslužby. Hospodin však pri žiadnom z nich nedal prorokovi pokyn, ktorým by svoju voľbu potvrdil. Po prehliadke posledného z nich bol Samuel na rozpakoch. Spýtal sa teda ich otca Izaja: „*Sú tu už všetci tvoji synovia? On odpovedal: Ešte ostáva najmladší, a ten pasie ovce.*“, Samuel kázal, aby ho priviedli, a povedal: „*Dovtedy si nesadneme, kým on sem nepríde.*“, **1. Samuelova 16,11.**

Nečakaná výzva posla, ktorý mu oznámil, že do Betlehema prišiel prorok a posielal poňho, samotárskeho pastierika udivila. Nevedel si predstaviť, prečo ho chce prorok a sudca Izraela vidieť. Výzvu však bez váhania poslúchol. „*Bol červenolící, s peknými očami a milého vzhl'adu.*“, Keď sa Samuel s potešením poďíval na tohto milého, urasteného a vľúdneho pastierika, oslovil ho Boží hlas: „*Vstaň, pomaz ho, lebo to je on.*“, Dávid dosiaľ odvážne a verne plnil svoje pastierske povinnosti a teraz si ho Hospodin vyvolil za vládcu Božieho ľudu. „*Vtedy Samuel vzal roh s olejom a pomazal ho v kruhu*

jeho bratov. I zostúpil Duch Hospodinov na Dávida a zostával na ňom od tohto dňa., 1. Samuelova 16,12.13. Tým prorok zverenú úlohu splnil a spokojne sa vrátil do Rámy.

[485] Samuel o svojom poslaní nepovedal nikomu, ani rodina Izaja sa o ňom nič nedozvedela. Obrad pomazania Dávida zostal utajený. Pre mladého Dávida to však bol náznak, že ho očakáva vznešené poslanie a že toto vedomie ho v budúcich rokoch, plných prekážok a nebezpečenstiev, musí povzbudzovať k vernosti, aby svojím životom splnil Boží zámer.

Aj keď bol Dávid tak vysoko poctený, nespýšnel. Napriek svojmu budúcemu vznešenému postaveniu pokračoval vo svojej práci a trpezlivo čakal, že Hospodin splní svoj plán v čase, ktorý určí on sám, a spôsobom, ktorý uzná za vhodný. Práve tak skromný a pokorný ako pred svojím pomazaním vrátil sa pastierik na stráne a svoje stáda strážil rovnako starostlivo ako predtým. S nadšením skladal nové piesne a radostne hrával na svojej harfe. Pred sebou mal širu pestrofarebnú krajinu, plnú prírodných krás. V slnečnom jase tu dozrievali bohaté strapce viniča. Jemný vánok ovieval vetvy lesných stromov. Vnímavá myseľ pozorovala majestátne slnko, ktoré v záplave svetla vychádzalo ako ženích zo svojej komnaty a na svoju dráhu sa tešilo ako bežec na závod. Dávid hľadel na holé, k oblohe čnejúce končiare vrchov. V diaľke videl obrysy moábskej skalnej steny. Nad všetkým tým sa klenula krásna modrá obloha a za ňou bol Hospodin. Nemohol ho vidieť, ale jeho dielo spievalo o ňom chválu. Slnečný svit, ktorý horstvu a lesom, lúkam i riekam prepožičiaval zlatistý lesk, usmerňoval myšlienky mladej mysle k Otcovi svetiel, Tvorcovi všetkých dobrých a dokonalých darov. Každodenné objavovanie povahy a veľkosti Stvoriteľ a plnilo srdce mladého básnika radostnou zbožnosťou. Premýšľaním o Bohu a o jeho diele sa rozvíjali a posilňovali Dávidove rozumové schopnosti, tak prepotrebné v jeho neskoršom tvorivom živote. Denne sa dostával do stále užšieho styku s Bohom. Vnímavou myseľou vnikal do stále nových hĺbok, z ktorých čerpal podnety pre nové piesne i melódie pre svoju harfu. Lúbozvučnosť jeho hlasu sa odrážala od okolitých pahorkov ako ozvena radostných piesní anjelov v nebesiach.

Kto by vedel doceniť zúročené výsledky tých rokov práce a putovania po osamelých kopcoch? Styk s prírodou a s Bohom, starosti o stádo, hroziace nástrahy a úľava po úniku z nich, bolesti a radosti

jeho skromného života nielenže stvárnili Dávidovu povahu a významne ovplyvnili jeho budúci život, ale podnietili aj vznik žalmov. Nimi tento ľúbezny pevec Izraela prebúdza lásku a vieru v srdciach Božieho ľudu vo všetkých ďalších vekoch. Nimi približoval veriacich ľudí k Božiemu milujúcemu srdcu, ktoré oživuje všetky Božie tvory.

Dávid sa v rozkvet a síle svojich mladých rokov pripravoval v tom najušíľachtilejšom prostredí na svoje vznešené a zodpovedné poslanie. Svojím nadaním ako vzácnym Božím darom velebil slávu nebeského Darcu. Pozorným vnímaním a hľbaním získal takú múdrosť a zbožnosť, že sa stal obľúbencom Boha i jeho svätých anjelov. Čím viac rozjímal o dokonalosti Stvoriteľa, tým lepšie chápal Božie zámery. Tajomné sa stalo pochopiteľnejším, nejasné zrozumiteľnejším, rozpory sa vyjasňovali a každý lúč nového svetla vyvolal nové nadšenie, ktoré podnietilo ďalší chválospev, oslavujúci Boha a Vykupiteľa. Láska, ktorou bol preniknutý, bolesť, ktorá ho mučila, víťazstvo, ktoré dosiahol – to všetko mu bolo podnetom na rozmýšľanie. Keď si uvedomil, že Božia láska prestupuje celý jeho život a sprevádza ho na každom kroku, srdce mu rozochvela ozvena úprimnej lásky a vd'ačnosti. Hlas mu uchvátila ešte ľúbeznejšia melódia a jeho harfa mu dala výraz ešte jasavejšej radosti. Pastier oviec rástol vnútorne i navonok, lebo Duch Hospodinov bol s ním.

[486]

63. kapitola — Dávid a Goliáš

Keď si kráľ Saul uvedomil, že Boh ho zavrhol, a keď pocítil ťažké následky tohto odsúdenia, ktoré mu prorok oznámil, zmocnilo sa ho rozhorčenie a zúfalstvo. Kráľ a však k pokore nevedla úprimná ľútosť. Pri svojej tvrdošijnosti nemohol mať jasnú predstavu o tom, aký odporný je jeho hriech. Nemal dost' sily, aby začal žiť iným životom; a nevedel sa zmieriť s predstavou, že by ho Boh mohol zbaviť trónu a pripraviť oň aj jeho potomkov. Z Božej strany to pokladal za nespravodlivosť. Ustavične ho prenasledovala myšlienka, že jeho rodinu čaká záhuba. Nazdával sa, že svoj hriech neposlušnosti dostatočne vyvážil svojou chrabrosťou v bojoch s nepriateľmi Izraela. Boží trest neprijal s pokorou; jeho pýcha ho natoľko strhávala do beznádeje, že sa ocitol na pokraji ťažkomyselnosti. Jeho radcovia ho nabádali, aby prijal do služby nadaného hudobníka; mysleli si, že upokojujúce tóny lahodného hudobného nástroja zbavia kráľ a zlých myšlienok. Božia prozreteľnosť poslala kráľovi nadaného harfistu Dávida. Jeho nadšené piesne, ktoré mu vnučko samo nebo, mali žiaduci účinok. Ťažkomyselnosť, ktorá tiesnila Saulovu dušu ako temný mrak, sa pozvoľna vytrácala.

Keď Saul už Dávidovu službu nepotreboval, pastiersky hudobník sa vrátil na stránne pahorkov k svojim stádam a k obvyklému každodennému životu. Kedykoľvek však bolo treba kráľovu myseľ upokojiť, znova prišiel na kráľovský dvor a hral, kým vládcu zlá nálada neopustila.

No aj keď Saul dal najavo, že Dávida si obľúbil a jeho hudobný prednes rád počúva, mladý pastier sa z kráľovského domu vracal do polí a na pahorkaté pastviská s pocitom úľavy a radosti.

Dávid bol čím ďalej, tým obľúbenejší u Boha i u ľudí. Učil sa poznávať Božie cesty a zaumienil si, že Božiu vôľu bude plniť ešte oddanejšie než dosiaľ. Získal nové podnety na premýšľanie. Na kráľovskom dvore poznával panovnícku zodpovednosť. Postrehol niektoré z pokušení, ktoré tiesnili Saulovu dušu, a vnikal do niektorých záhybov povahy a správania prvého izraelského kráľa. Poznal, že

slávu a lesk kráľovského majestátu zatieňuje temné mračno smútku a že Saulov rodinný kruh nie je vnútorne ani zd'aleka št'astný. To všetko znepokojovalo toho, ktorý bol pomazaný, aby sa stal budúcim izraelským kráľom. V únave z rozjímania a z tiesnivých myšlienok brával do rúk harfu a hra tónov mu povznášala myseľ k Tvorcovi všetkého dobra. Temné mraky, ktoré mu hrozivo zacláňali obzor, sa znova rozplynuli.

[488]

Boh učil Dávida dôverovať. Hospodin, ktorý vychovával Mojžiša pre vznešené poslanie, pripravoval aj Izajovho syna na vladárske poslanie v Izraeli. Starostlivosťou o stádo sa Dávid učil oceňovať ustavične bdelú starostlivosť nebeského pastiera o ovce jeho pastvy.

Osamelé kopce a hlboké výmole, ktorými musel Dávid prechádzať so svojím stádom, boli loviskom dravej zveri. Neraz sa stávalo, že z pobrežnej húštiny pri Jordáne sa zo svojej skrýše vyrútil hladný lev alebo medveď a napadol stádo. Dávid podľa vtedajšej obyčaje mával pri sebe len prak a pastiersku palicu, no on už predtým prejavil svoju silu a odvahu pri obrane zvereného majetku. Neskôr o takýchto stretnutiach rozpráva: „*Ked' prišiel lev alebo medveď a odvliekol ovcu zo stáda, pustil som sa za ním, zrazil som ho a vytrhol som mu ju z tlamy. Ak sa však oboril na mňa, chytil som ho za bradu a bil som ho, kým som ho nezabil.*“, [1. Samuelova 17,34.35](#). Podobné skúsenosti preverili Dávidovu statočnosť a rozvinuli v ňom odvahu, silu a vieru.

Dávid sa vyznamenal odvážnymi činmi skôr, než bol povolán na Saulov dvor. Úradník, ktorý naňho upozornil kráľ a, označil ho za „*udatného hrdinu, bojovníka*“, a dodal, že „*Hospodin je s ním*“, [1. Samuelova 16,18](#).

Ked' Izraelci vyhlásili Filištíncom vojnu, traja z Izajových synov sa pridali k Saulovmu vojsku; Dávid však zostal doma. Po nejakom čase šiel navštíviť kráľovský tábor. Na otcov príkaz sa mal dozvedieť, či jeho starší bratia sú živí a zdraví, mal im doniesť odkaz a odovzdať dary. Otec Izaj nemal ani potuchy, že mladý pastier je poverený vyšším poslaním. Izraelské vojsko bolo v nebezpečenstve a Dávida viedol anjel, aby zachránil svoj národ.

Ked' sa Dávid blížil k táboru, zd'aleka začul hluk, akoby sa schýľovalo k boju. „*Vojsko, ktoré sa zorad'ovalo do šíku, prepuklo v bojový krik*“, [1. Samuelova 17,20](#). Izraelské a filišťínske vojská sa zorad'ovali do šíkov a chystali sa na boj. Dávid zastihol vojsko Izra-

[489]

elcov, vyhl'adal svojich bratov a pozdravil sa s nimi. Pri rozhovore s nimi videl, ako vystúpil filištínsky hrdina Goliáš a urážlivo tupil Izraelcov, pričom ich vyzýval, aby spomedzi seba vyslali muža, ktorý by sa odvážil s ním bojovať. Goliáš túto výzvu často opakoval. Dávid videl, že Izraelcov tiesni strach. Keď sa dozvedel, že hrdina ich k súboju vyzýva už celé dni a že chvastoša sa nikto neodvažuje umlčať, obhajoba cti živého Boha a dobrej povesti Božieho národa ho krajne rozhorlili.

Skľúčené izraelské vojsko akoby stratilo všetku odvahu. Jeden druhému vraveli: *„Či ste videli toho muža, ktorý vystupoval? Vystupoval na to, aby hanil Izrael.“*, Zahanbený a roztrpčený Dávid zvolal: *„Kto je ten neobrezaný Filištíнец, čo potupoval šíky živého Boha?“*, [1. Samuelova 17,25.26.](#)

Keď najstarší Dávidov brat Eliáb počul tieto slová, chápal pocity, ktoré rozochvievali dušu jeho mladšieho brata. Dávid už ako pastier prejavoval neobvyklú odvahu, smelosť a silu. Bratia si spomenuli na Samuelovu tajuplnú návštevu v dome svojho otca a jeho tichý odchod prebudil v bratoch podozrenie o skutočnom zámere jeho návštevy. Keď videli, že Dávid dostáva viac pôct než oni, prestali si ho vážiť a prejavovať mu úctu a lásku, akú si za svoju úprimnosť a bratskú prívetivosť zaslúžil a začali naňho žiarliť. Stále v ňom videli len obyčajného pastiera. Otázku, ktorú Dávid vyslovil, Eliáb pokladal za výčitku, že sám je zbabelý, pretože sa nijako nesnažil umlčať filištínskeho obra. Preto Eliáb nahnevane povedal: *„Načo si sem prišiel? Na koho si nechal tých niekoľko oviec na púšti? Poznám tvoju pýchu i zlobu tvojho srdca. Nato si prišiel, aby si videl bitku.“*, Dávid odpovedal slušne, ale rázne: *„Čože som urobil? Ved' som sa len pýtal?“*, [1. Samuelova 17,28.29.](#)

O Dávidovom výroku sa dopočul kráľ a mladíka si dal zavolať. S údivom vypočul pastierove slová: *„Nech z neho nikto nemá strach; tvoj služobník pôjde a bude bojovať s tým Filištíncom.“*, Saul sa snažil odradiť Dávída od jeho rozhodnutia, ale ten na ňom trval. Vo svojej odpovedi jednoducho a skromne vyrozprával, čo sa mu prihodilo, keď strážil stáda svojho otca a potom povedal: *„Hospodin, ktorý ma vytrhol z moci leva a z pazúrov medveďa, vytrhne ma aj z ruky toho Filištínca. Vtedy povedal Saul Dávidovi: Chod' a Hospodin bude s tebou!“*, [1. Samuelova 17,32.37.](#)

Štyridsať dní strašila Izraelcov nadutosť filištínskeho obra. Srdce sa im zvieralo, keď hľadeli na jeho zavalitú postavu, vysokú šesť laktov a jednu dľaň. Na hlave mal kovovú prilbu; zvierala ho drôtená košeľ a na nej pancier z kovových pásov, ktoré boli na sebe naskladané ako šupiny na rybe a vedľa seba boli tak husto, že nimi nemohol preniknúť nijaký šíp ani oštep. Vážilo to päť tisíc šekelov bronzu. Na nohách mal kovové holene a na pleciach niesol veľký bronzový oštep *„rukoväť jeho kopije bola ako tkáčsky návoj a hrot jeho kopije vážil šesťsto šekelov železa. Nosič jeho štítu kráčal pred ním., 1. Samuelova 17,5-7.*

Keď každodenne ráno i večer prichádzal Goliáš až k tábore Izraelcov a vykrikoval; *„Načo ste vyšli a zriadujete sa do boja? Či som ja nie Filištíнец a vy služobníci Saulovi? Vyberte si muža, ktorý by zostúpil ku mne. Ak bude vládvať bojovať so mnou a zabije ma, tak budeme vašimi sluhami, ale ak ja premôžem jeho a zabijem ho, vy nám budete poddaní a budete nám slúžiť. A Filištíнец pokračoval: Dnes som tupil izraelské šíky. Dajte mi muža, aby sme spolu zápasili., 1. Samuelova 17,8-10.*

[490]

Aj keď Saul Dávidovi dovolil, aby Goliášovu výzvu prijal, nedúfal, že sa mu podarí v odvážnom podujatí zvíťaziť. Dávidovi dal vlastné brnenie a kráľovu výzbroj. Na hlavu mu nasadili ťažkú kovovú prilbu, obliekli ho do drôtenej košele a k boku pripáli kráľovský meč. Takto vystrojený vydal sa do boja. Hneď nato sa však vrátil. Diváci sa sprvu nazdávali, že Dávid si to rozmyslel a v nerovnom boji s protivníkom nechce obetovať život. Na to však odvážny mladík ani nepomyslel. Vrátil sa k Saulovi a požiadal ho, aby ťažký vojenský výstroj smel odložiť, a dodal: *„Nevládzem v tom chodiť, lebo nie som na to zvyknutý., 1. Samuelova 17,39.* Zložil zo seba kráľovský výstroj a namiesto neho si vzal palicu, pastiersku kapsu a obyčajný prak. Z potoka vybral pár okružliakov, dal si ich do kapsy a s prakom v ruke šiel proti Filištíncovi. Obor smelo vykročil v očakávaní, že sa stretne s najsilnejším bojovníkom Izraela. Jeho zbrojnoš kráčal pred ním a Goliáš vyzeral tak sebavedome, akoby mu nikto nemohol odolať. Keď sa priblížil k Dávidovi, videl mládenca či skôr chlapca. Dávidova tvár žiarila zdravím a jeho súmerná neobrnená postava pôsobila príjemným dojmom. Medzi jeho mladíckymi rysmi a mohutnými rozmermi Filištínca bol nápadný rozdiel.

Goliáš pri pohľade na Dávida bol krajne udivený. Nahnevane volal: „Či som ja pes, že ideš proti mne s palicou?“, pričom Dávida zasypal tými najhoršími kliatbami, aké poznal. Posmešne kričal: „Len pod' ku mne, nech dám tvoje telo nebeskému vtáctvu a poľnej zveri.“, [1. Samuelova 17,43.44.](#)

[491] Dávid sa filištínskeho obra nezľakol. Vykročil a svojmu protivníkovi povedal: „Ty prichádzaš ku mne s mečom, kopijou a so štítom, ale ja idem k tebe v mene Hospodina mocností, Boha izraelských šíkov, ktorého si ty potupoval. Dnes t'a Hospodin vydá do mojich rúk, zrazím t'a a zotnem ti hlavu. Dnes vydám mŕtvoľy filištínskeho vojska nebeskému vtáctvu a zemským šelmám, aby celá zem poznala, že je Boh v Izraeli a aby sa celé toto zhromaždenie dozvedelo, že Hospodin nevyslobodzuje mečom a kopijou, lebo toto je Hospodinov boj; on vás vydá do našich rúk.“, [1. Samuelova 17,45-47.](#)

Dávidov hlas neprežrádzal nijaký strach, jeho tvár žiarila pociťom víťazstva a radosti. Jeho slová zneli zvučne, jasne a niesli sa doširoka, takže ich mohli zreteľne počuť tisíce vojakov pripravených na boj. Goliášov hnev vrcholil. V návale zlosti zodvihol prilbu, ktorá mu chránila čelo a pomstivo sa vrhol na svojho protivníka. Izajov syn však bol na nepriateľa pripravený. „Keď Filištíнец vstal a blížil sa k Dávidovi, Dávid sa poponáhl' a vybehol zo šíku proti Filištíncovi. Vtom David siahol rukou do kapsy, vybral kameň, hodil ním z praku a udrel Filištínca do čela; kameň sa obrovi vrazil do čela, takže padol tvárou na zem.“, [1. Samuelova 17,48.49.](#)

Obe nepriateľské vojská užasli. Všetci boli presvedčení, že padne Dávid. Keď však kameň vzduchom zasvišťal a priamo zasiahol cieľ, všetci videli, ako sa udatný bojovník zachvel a vystrel ruky, akoby bol náhle ranený slepotou. Potom sa zaklát'il a ako podťatý dub padol na zem. Dávid ani na chvíľu nemeškal. Priskočil k rozvalenému telu Filištínca a oboma rukami uchopil ťažký Goliášov meč. Ešte pred chvíľou sa obor vystatoval, že ním mladíkovi zrazí hlavu a jeho telo hodí nebeskému vtáctvu. Meč švihol vzduchom a chvastúňovo telo zostalo bez hlavy. V tábore Izraelcov sa ozývali jasavé výkriky víťazstva.

Nepriateľov prepadla hrôza. V nastalom zmätku sa Filištínci dali na zúfalý útek. Víťazný pokrik Izraelcov sa odrážal od skalných stien, keď sa pustili za utekajúcim nepriateľom, a „prenasledovali Filištíncov až po Gat, ba až k bránam Ekrónu. Smrteľne ranený

Filištínci padali po ceste od Saarajimu až po Gat a Ekrón. Keď sa Izraelci vracali z prenasledovania Filištíncov, vyrabovali ich tábor. Potom vzal Dávid hlavu Filištínca, doniesol ju do Jeruzalema, jeho zbrane však uložil vo svojom stane.,, [1. Samuelova 17,52-54](#).

64. kapitola — Dávid na úteku

Saul si po víťazstve nad Goliášom nechal Dávida pri sebe a nedovolil mu, aby sa mohol vrátiť do domu svojho otca. Tak sa stalo, že *„duša Jonatánova sa spojila s dušou Dávidovou. Jonatán si ho zamiloval ako seba samého„*. Jonatán a Dávid sa tak spriatelili, že kráľov syn *„vyzliekol plášť, ktorý mal na sebe, dal ho Dávidovi, ako i svoje rúcho a meč i svoj luk a opasok„*. [1. Samuelova 18,1.4](#). Pri všetkých významných a zodpovedných úlohách, ktoré boli Dávidovi postupne zverované, Dávid zostával skromným a ľud i kráľovská rodina si ho obľúbili.

„I tiahol Dávid všade, kam ho Saul posielal, a pritom si počínal rozumne, takže Saul ho postavil na čelo bojovníkov„. [1. Samuelova 18,5](#). Dávid bol rozvážny a verný a bolo zrejmé, že ho sprevádza Božie požehnanie. Saul si občas uvedomoval, že vládnuť nad Izraelom už nestačí, a cítil, že kráľovstvo by bolo oveľa bezpečnejšie, keby mal niekoho pri sebe, kto dostáva pokyny od Hospodina. Takisto dúfal, že ak sa spojí s Dávidom, sám bude bezpečnejší. Keď že Dávid sa tešil Hospodinovej priazni a jeho ochrane, potom by jeho prítomnosť mohla ochrániť aj Saula, keby s ním šiel do boja.

Dávida zblížila so Saulom Božia prozreteľnosť. Na kráľovskom dvore mal Dávid možnosť zoznámiť sa s mnohým z toho, čo súvisí s jeho budúcim poslaním. Tam sa mu naskytla možnosť získať si aj dôveru ľudu. Príkoria, ktoré mu neskôr pripravil Saulov nepriateľský postoj, Dávida presvedčili, ako je vo všetkom závislý od Boha a že sa celou svojou vierou musí bezvýhradne spoľahnúť len na Boha. Dielom Božej prozreteľnosti bol aj Jonatánov priateľský vzťah k Dávidovi, pretože mal ochrániť život budúceho vládcu Izraela. Vo všetkom tom uskutočňoval Boh zámery svojej milosti s Dávidom a s izraelským národom.

Saulov priateľský vzťah k Dávidovi však dlho netrval. Keď sa Saul a Dávid vracali z boja s Filištíncami, *„vyšli ženy zo všetkých miest izraelských, spievali a tancovali pred kráľom Saulom s výskaním pri zvuku bubnov a cimbalov„*. Niektoré z nich spievali: *„Porazil*

Saul svojich tisíc., a iné im v piesni odpovedali: „*A Dávid svojich desať tisíc.*“, Kráľ začal na Dávida žiarliť. Hnevalo ho, že izraelské ženy vo svojich piesňach vyvyšujú Dávida nad neho. Namiesto toho, aby v sebe potlačil závisť, prejavil svoju slabú povahu a zvolal: „*Dávidovi dali desať tisíc a mne len tisíc, už mu nič nechýba, len samé kráľovstvo.*“, 1. Samuelova 18,6-8.

[493]

Vážnym nedostatkom Saulovej povahy bola jeho túžba byť obľúbeným. Tento povahový rys ovládal všetko jeho správanie a zmýšľanie. Čokoľvek robil, konal z túžby po pochvale a sláve. Normou práva a bezprávia sa mu stala nízka úroveň populárnej obľuby. Ten, kto sa chce páčiť ľuďom a nesnaží sa páčiť predovšetkým Bohu, nie je spoľahlivý. Saulovi šlo predovšetkým o to, aby ľud mal o ňom dobrú mienku a aby si ho ľudia vážili. Keď však počul chválospev žien, utvrdil sa v presvedčení, že ľud by si mohol namiesto neho obľúbiť Dávida a ten by mohol namiesto neho aj vládnuť.

Žiarlivosť otrávil Saulovi dušu. Napriek tomu, že prorok Samuel ho poučil, že Boh vykoná, čo chce, a že mu nikto v tom nemôže zabrániť, bolo zrejmé, že kráľ o Božích zámeroch a o Božej moci nič nepochopil. Izraelský kráľ chcel uplatniť svoju vôľu proti vôli Všemohúceho. Za celý ten čas, čo nad Izraelom kraloval, Saul nepochopil, že predovšetkým musí ovládnuť seba. Dovolil, aby mu úsudok ovládli pudy, a tak sa nakoniec stal otrokom svojich nálad. Mával záchvaty zúrivosti a vtedy by vedel zabiť kohokoľvek, kto by sa opovážil odporovať jeho vôli. Z týchto záchvatov upadal do malomyselnosti, keď svoje činy ľutoval a pohrdal sám sebou.

Saul rád počúval, keď Dávid hral na harfe; zdalo sa, že hudba mu vie aspoň načas zahnať zlú náladu. Keď mu však mladý hudobník jedného dňa hrou na harfe vyludzoval príjemné tóny a sprevádzal ich svojím chválospevom na počesť Hospodinovi, Saul náhle hodil kopiju s úmyslom speváka zabiť. Dávidovi sa však pod Božou ochranou nič nestalo a bez ujmy na zdraví ušiel pred zlobou rozzúreného kráľa.

Saulova nenávisť voči Dávidovi stále rástla a kráľ ustavične hľadal novú príležitosť, ako Dávida pripraviť o život. Ani jeden z jeho zákerných úkladov proti Pánovmu pomazanému sa nezdaril. Saul sa však čím ďalej, tým viac poddával vplyvu zlého ducha a zlo ho nakoniec celkom premohlo. Dávid však veril v Boha a len uňho hľadal radu a ochranu. „*Počiatok múdrosti je bázeň pred*

Hospodinom, a poznať Najvyššieho je rozumnosť.., [Príslovia 9,10](#). Dávid sa vo svojich modlitbách stále utiekal k Bohu, lebo chcel žiť podľa jeho vôle.

V snahe zbaviť sa svojho protivníka, kráľ ho „*odstránil od seba a ustanovil ho za tisícnika... Ale celý Izrael a Júda miloval Dávida, lebo on vychádzal a vchádzal na jeho čele.*“, [1. Samuelova 18,13.16](#). Ľud čoskoro poznal Dávidove schopnosti, pretože zverené záležitosti vybavoval rozvážne a pohotovo. Rady mladého muža boli múdre a spoľahlivé, zatiaľ čo na Saulove názory sa nedalo vždy spoľahnúť, lebo sa nerozhodoval uvážlivo.

[494]

Aj keď Saul stále striehol na príležitosť, ako Dávida zničiť zo sveta, mal z neho strach. Bolo mu totiž zrejmé, že Hospodin je s ním. Kráľ ov hnev roznechovala Dávidova bezúhonnosť. Akoby už sama Dávidova existencia a prítomnosť boli kráľovi výčitkou, lebo pri porovnaní s Dávidom vynikli kráľove povahové nedostatky. Závist urobila so Saula úbožiaka a ohrozovala život jeho podriadených. Koľko nevýslovného utrpenia spôsobila na svete táto necnosť! Tú istú závisť, akú pocíťoval Saul voči Dávidovi, mal v srdci aj Kain voči svojmu bratovi Ábelovi, pretože Ábelove skutky boli spravodlivé a Boh ho poctil, zatiaľ čo Kainove skutky boli zlé a Hospodin mu nemohol dať svoje požehnanie. Závist pochádza z pýchy a kto ju prechováva v srdci, toho zvedie k nenávisti, ba aj k pomste a vražde. Sám satan vyvolal v Saulovi hnev proti tomu, ktorý mu nikdy ničím neublížil.

Saul veľmi bedlivo sledoval Dávida; dúfal totiž, že sa dopustí nejakej nerozvážnosti či netaktnosti, ktorá mu bude vhodnou zámienkou, aby ho zavrhol. Cítil, že nebude mať pokoj, kým tohto mladého rivala nepripraví o život a národ ho za zločin ešte ospravedlní. Vymyslel teda nástrahu: vyzval Dávida, aby vojnu s Filištíncami viedol ešte s väčším vypätím a za statočnosť mu ako odmenu sľuboval ruku svojej najstaršej dcéry. Dávid na tento návrh skromne odpovedal: „*Kto som ja a čo je môj rod, keď ad' môjho otca v Izraeli, aby som sa stal kráľovým zat'om?*“, [1. Samuelova 18,18](#). Vládcova neúprimnosť sa prejavila, keď potom svoju dcéru dal inému.

Keď že Dávidovi bola naklonená Saulova najmladšia dcéra Míkal, kráľ mal novú príležitosť odstrániť svojho budúceho nástupcu. Ponúkol teda Dávidovi ruku dcéry Míkaly pod podmienkou zjavného dôkazu, že porazil a zabil určený počet nepriateľov národa.

„Saul počítal s tým, že Dávid padne rukou Filištíncov,, ale Hospodin chránil svojho služobníka. Dávid sa víťazne vrátil z boja a stal sa kráľovým zaťom. „Saulova dcéra Míkal sa zamilovala do Dávída.,, [1. Samuelova 18,25.20](#). A panovník na svoju zlosť poznal, že jeho úklady viedli vlastne k povýšeniu toho, ktorého chcel zákerne odstrániť. To ho však ešte viac ubezpečilo, že Hospodin si vybral Dávída ako svojho muža a že ho označil za lepšieho, než je Saul. Namiesto neho má teda na tróne Izraela vládnuť Dávid. Saul odložil všetku pretváрку a dal Jonatánovi i úradníkom svojho dvora rozkaz, aby nenávideného Dávída zabili.

Jonatán však kráľov zámer Dávidovi prezradil a poradil mu, aby sa skryl. Sám sa bude u otca prihovárať, aby život osloboditeľ a Izraela ušetril. Pripomenul kráľovi, čo Dávid pre záchranu cti, ba života národa vykonal, a upozornil ho na strašnú vinu, ktorú by niesol vrah toho, ktorého Boh použil na porazenie nepriateľov Izraela. Kráľovo svedomie sa pohlo a jeho srdce sa obmäkčilo. „Saul prisahal: Ako žije Hospodin, nedám ho zabiť!,, [1. Samuelova 19,6](#). Dávid bol uvedený pred kráľa a opäť pred ním hral ako predtým.

[495]

Medzi Izraelcami a Filištíncami znova vypukla vojna a vojsko proti nepriateľovi viedol Dávid. Izraelci pod jeho velením výrazne zvíťazili a celý národ velebil vodcu za jeho múdrosť a statočnosť. To v Saulovi zobudilo predošlú nenávisť voči Dávidovi. Keď mládenec hral svojmu kráľovi a jeho ľúbezná hudba naplňala celý palác, Saul sa rozzúrnil a znova „chcel pribodnúť Dávída kopijou k stene,,. [1. Samuelova 19,11](#). Boží anjel ho však zachránil a Dávid ušiel domov. Saul poslal vyzvedačov, aby ho ráno, keď vyjde z domu, chytili a zabili.

Míkal oznámila zámer svojho otca Dávidovi. Nabádala ho, aby si život zachránil útekem, preto ho spustila oknom. Dávid ušiel k Samuelovi do Rámy. Prorok bez obáv, že upadne do kráľovej nemilosti, utečenca uvítal. Na rozdiel od kráľovského paláca bol Samuelov domov miestom pokoja. Tu v horách pokračoval vyvolený Boží služobník vo svojom diele uprostred žiakov, prorokov, ktorí sa učili poznávať Božiu vôľu a s úctou počúvali múdre rady skúseného Samuela. Dávid, ktorý tiež počúval rozvážne slová učiteľa Izraela, neveril, že by Saul dal svojim vojakom rozkaz, aby napadli toto posvätné miesto, aj keď zatemnenej mysli kráľa, ktorý bol schopný všetkého, nič nepripadalo dost' sväté. Dávidov styk so Samuelom

vyvolal v kráľovi žiarlivosť. Obával sa totiž, že by ten, ktorého celý Izrael ctí ako Božieho proroka, mohol svoj vplyv prepožičať jeho odporcovi v záujme jeho ďalšieho vzostupu. Keď sa kráľ dozvedel, kde sa Dávid skrýva, poslal tam svojich úradníkov, ktorí ho mali priviesť do Gibey, kde chcel vykonať svoj vražedný zámer.

Poslovia odišli s úmyslom pripraviť Dávida o život; no ten, ktorý je mocnejší než Saul, usmernil jeho cestu. Kráľovi poslovia sa stretli s neviditeľnými Božími poslami. Bolo to, ako keď mal svojho času Bileám zlorečiť Izraelovi, no namiesto toho vyvolenému národu predpovedal budúce udalosti a velebil veľkosť a slávu Hospodinovu. Tak premohol Boh ľudskú zlobu a použil svoju moc na odstránenie zla tým, že svojmu služobníkovi poskytol anjelskú stráž.

[496] Saul sa o tom dopočul vo chvíli, keď si už myslel, že Dávida má vo svojej moci. Namiesto toho, aby v tom videl Božie pokarhanie, ešte viac sa rozhneval a poslal iných poslov. Boží Duch však premohol aj tých a aj oni začali spolu s prvými poslami prorokovať. Kráľ vyslal ďalších poslov, keď však tí prišli k skupine prorokov, Boží Duch ovplyvnil aj ich, takže aj oni začali prorokovať. Saul však nevedel skrotiť svoju zúrivosť a do Rámy sa rozhodol ísť sám. Nehodlal už čakať na novú príležitosť, aby Dávida mohol zabiť. Len čo ho stretne, vlastnou rukou ho zabije, a to aj za cenu akýchkoľvek následkov.

Saula však na ceste čakal Pánov anjel a viedol ho. Kráľ a náhle prenikol Boží Duch a Saul sa cestou modlil k Bohu, prorokoval a spieval posvätné piesne. Okrem iného predpovedal aj príchod Mesiáša ako Vykupiteľa sveta. Keď prišiel do mesta a vošiel do prorokovho domu, odložil plášť, ktorý prezrádzal jeho vysoké postavenie, pod vplyvom Božieho Ducha ležal celý deň pred Samuelom a pred jeho žiakmi. Ľudia sa zbiehali, aby boli svedkami tejto nevídanej udalosti. Správa o tom sa rozniesla široko-daleko. Táto udalosť dala Izraelcom na konci Saulovej vlády podnet k prísloviu: „*Saul je tiež medzi prorokmi*„.

Zámer prenasledovateľa bol teda opäť zmarený. Saul ubezpečil Dávida, že už sa s ním zmieril, no Dávid kráľovej ľútosťi neveril. Využil najbližšiu príležitosť na útek v obave, že kráľov rozmar sa môže rýchlo zmeniť, ako sa to stalo už toľkokrát predtým. S uboleným srdcom túžil ešte raz uvidieť svojho priateľa Jonatána. Vedomý si svojej nevinoty vyhľadal kráľovho syna a dojato sa ho

spýtal: „Čo som urobil? Čím som sa previnil? V čom som sa prehrešil proti tvojmu otcovi, že číha na môj život? Ten mu odpovedal: To sa nesmie stať; nezomrieš. Pozri, môj otec neurobí nič veľké ani malé bez toho, aby mi to neprezradil. Prečo by môj otec práve toto mal tajiť predou mnou? To nie je možné. Dávid prísazne odvetil: Tvoj otec dobre vie, že som našiel priazeň v tvojich očiach, preto si myslí: Nech sa o tom Jonatán nedozvie, aby sa nezarmútil; ale akože žije Hospodin a akože žije moja duša: Sotva krok je medzi mnou a smrťou.,, [1. Samuelova 20,1-3](#).

V Izraeli bývala za novomesiaca slávnosť. Takáto slávnosť sa konala práve deň po rozhovore Dávida s Jonatánom. Očakávalo sa, že pri hostine si obaja mládenci zasadnú ku kráľovskému stolu. Dávid sa však obával prísť, a tak bolo dohodnuté, že navštívi svojich bratov v Betleheme. Po svojom návrate sa mal skrývať v poli neďaleko slávnostnej miestnosti a tri dni sa nemal kráľovi ukázať na oči. Jonatán mal pozorovať, ako to zapôsobí na Saula. Keby sa otec spýtal na Izajovho syna, Jonatán mal povedať, že odišiel domov kvôli výročnej obeti celého rodu. Ak sa kráľ nerozhnevá a povie: [497] „Dobre,, Dávid sa bude môcť bezpečne vrátiť na dvor. Ak ho však Dávidova neprítomnosť rozzúri, potom bude musieť utiecť.

V prvý deň sa pri hostine kráľ nepýtal na príčinu Dávidovej neprítomnosti. Keď však na druhý deň videl jeho miesto pri stole prázdne, spýtal sa: „Prečo syn Izajov neprišiel ani včera ani dnes k stolu? Jonatán odpovedal Saulovi: Dávid sa súrne vypýtal do Betlehema a povedal: Prepust' ma, prosím, lebo dnes má byť obet' nášho rodu a sám brat mi kázal prísť. Preto, ak som našiel priazeň v tvojich očiach, dovol' mi, prosím, odísť a pozrieť si bratov. Preto neprišiel ku kráľovmu stolu.,, Keď Saul počul tieto slová, neovládol svoj hnev. Vyhlásil, že kým bude Dávid nažive, Jonatán nebude môcť zasadiť na trón Izraela, a žiadal, aby poňho hneď poslali, aby ho mohol usmrtiť. Jonatán sa opätovne prihovárал za Dávida a pýtal sa: „Prečo má zomrieť? Čo spáchal?., [1. Samuelova 20,27-29.32](#). Táto otázka kráľa natoľko rozzúrila, že sa neovládol a hodil kopijou po synovi, ktorá mala pôvodne zasiahnúť Dávida.

Kráľovho syna to veľmi zarmútilo a roztrpčilo; opustil kráľa a k hostine sa už nevrátil. Skľúčila ho bolesť, keď šiel v dohodnutý čas na miesto, kde sa mal Dávid dozvedieť, ako o ňom zmýšľal kráľ. Keď sa priatelia stretli, v objatí trpkoko plakali. Kráľova nevraživosť

ohrozovala život mladíka a ich spoločný žiaľ bol nevýslovný. Potom sa rozišli. Jonatán pred rozchodom povedal Dávidovi: „*Chod' v pokoji, ako sme si obaja prisahali v mene Hospodinovom: Hospodin bude svedkom medzi mnou a medzi tebou a medzi mojím a tvojím potomstvom až naveky.*“, [1. Samuelova 20,42](#).

Jonatán sa vrátil do Gibey a Dávid sa ponáhl' al do neďalekého mesta Nób, ktoré patrilo ešte Benjamínovmu kmeňu. Sem bol zo Šíla prenesený svätostánok a v ňom slúžil veľkňaz Achímelech. Dávid nevedel, kde inde by mal hľadať útočisko ako u Božieho služobníka. Kňaz bol udivený, keď k nemu prišiel Dávid s výrazom úzkosti a smútku v tvári. Pýtal sa ho, čo ho k nemu privádza. Mladý muž v stálej obave, že môže byť odhalený, sa v tiesni uchýlil ku klamstvu. Kňazovi povedal, že ho posielal kráľ s tajným poslaním, ktoré vyžaduje krajnú obozretnosť. Tým však prejavil nedostatok viery v Boha a svojím hriechom pripravil veľkňaza o život. Keby bol Dávid povedal čiru pravdu, Achímelech by už bol vedel, čo má urobiť, aby si zachránil život. Boh žiada, aby sa Boží ľud ani v najväčšom nebezpečenstve neodchyľoval od pravdy. Dávid požiadal kňaza o päť bochníkov chleba. Boží muž mal však len posvätné chleby, no Dávidovi sa podarilo rozptýliť kňazove pochybnosti, a preto chlieb na utíšenie hladu dostal.

[498]

Potom sa dostavilo nové nebezpečenstvo. Do svätostánku prišiel odovzdať obetiny Doég, Saulov vrchný pastier a vyznavač viery Izraelcov. Keď ho Dávid uvidel, rozhodol sa, že si nájde iné útočisko a opatrí si nejakú zbraň, ktorou by sa v prípade potreby mohol brániť. Achímelecha požiadal o meč. Veľkňaz mu odpovedal, že má len meč Goliášov, ktorý je vo svätostánku uložený ako pamiatka. Dávid odpovedal: „*Nieto nadeň. Daj mi ho!*“, [1. Samuelova 21,9](#) (ROH); [1. Samuelova 21,10](#) (ECAV). Len čo uchoпил meč, ktorým kedysi zabil filistínskeho obra, vrátila sa mu odvaha.

Dávid sa utiekol ku gatskému kráľovi Achíšovi. Cítil, že medzi nepriateľmi svojho národa bude bezpečnejší, než keby zostal v Saulovej krajine. Achíš sa však dozvedel, že ide o muža, ktorý pred rokmi zabil filistínskeho hrdinu. Dávid, ktorý hľadal útočisko u nepriateľov Izraela, sa ocitol vo veľkom nebezpečenstve. Svojho nepriateľa oklamal však tým, že predstieral pomätenosť, a tak sa mu podarilo uniknúť.

Prvej chyby sa Dávid dopustil svojou nedôverou v Boha v Nóbe; teraz urobil druhú chybu tým, že oklamal Achíša. Dávid mal šľachetnú povahu a ľud si ho obľúbil pre jeho vysokú mravnú úroveň. Pri druhej skúške zakolísal vo viere a prejavila sa jeho ľudská slabosť. V každom totiž videl špióna a zradcu. Keď sa ocitol vo veľkej tiesni, neochvejnou vierou sa utiekal k Bohu a zvíťazil nad filistínskym obrom. Teraz však bol štvancom, preto si v zmätku a starostiach na svojho nebeského Otca takmer nespomenul.

Dávid sa však aj z tejto skúsenosti poučil. Práve pri nej si uvedomil, aký je slabý a ako sa musí stále utiekať k Bohu. Aký blahodarný je spásny vplyv Božieho Ducha vo chvíľach úzkosti či zúfalstva! Je to prúd, ktorý posilňuje zmalátnených, kriesi odvahu a prináša pomoc skúšaným Pánovým služobníkom. Aký to vznešený Boh, ktorý sa k nám zblúdilým správa tak láskyplne, trpezlivo a zhovievavo, ak narážame na protivenstvá a ak nás tiesnia veľké starosti!

Každý chybný krok Božích detí je dôsledkom nedostatku viery. Ak nás zahľujú tene, ak nemáme potrebné svetlo a strácame smer, musíme sa utiekať k Bohu; tam na konci tmy je svetlo. Dávid nemusel ani na chvíľu strácať dôveru v Boha. Mal všetky dôvody veriť v neho. Bol Hospodinovým pomazaným a vo chvíľach nebezpečenstva ho ochraňovali Boží anjeli. Darom odvahy mal konať divy. Keby bol myšlienky odpútal od tiesnivej situácie, v ktorej sa nachádzal, a keby bol myslel na Božiu moc a na Boží majestát, mohol nájsť pokoj aj uprostred tieňov smrti a s dôverou sa mohol tešiť z Božieho zaslúbenia: „*Lebo keby sa aj vrchy pohli a pahorky sa klátili, moja milosť sa nepohne od teba, ani moja zmluva pokoja sa neskláti.*“, [Izaiáš 54,10](#).

[499]

Dávid hľadal útočisko pred Saulom v judskej vrchovine. Podarilo sa mu ujsť do jaskyne Adullám. Na obranu tohto miesta stačilo proti silnému a početnému vojsku útočníka málo vojakov. „*Keď o tom počuli jeho bratia a celý dom jeho otca, zišli sa k nemu.*“, [1. Samuelova 22,1](#). Dávidova rodina sa cítila byť ohrozená. Vedela, že príbuzenský vzťah s Dávidom by mohol byť dôvodom na to, aby ju kráľ mohol kedykoľvek podozrievať. Okrem toho sa rodinní príslušníci dozvedeli, čo bolo v Izraeli už takmer všeobecne známe, že Boh si vyvolil Dávida za budúceho vládcu Božieho ľudu, a boli presvedčení, že pri ňom budú v menšom nebezpečenstve aj napriek

tomu, že je štvancom a býva v jaskyni, než keby mali byť vystavení zúrivosti žiarlivého kráľa.

V adullámskej jaskyni žila celá rodina v láske a svornosti. Izajov syn mohol za doprovodu svojej harfy zaspievať: „*Aké dobré, aké milé je to, keď bratia spolu bývajú!*“, [Žalm 133,1](#). Sám okúsil trpkú príchuť nedôvery zo strany vlastných bratov, no i súlad, ktorý zavládol po predošliých svároch a potešil vyhnančovo srdce. Tu zložil [Žalm 57](#).

Onedlho sa k Dávidovej družine pripojili ďalší, čo tiež chceli uniknúť pred svojvoľnými kráľovými nárokmi. Mnohí prestali vládcomi Izraela dôverovať, lebo poznali, že Pánov Duch ho už nevedie. K Dávidovi sa utiekali „*všetci sužovaní, všetci zadĺžení a všetci zatrpknutí. A stal sa im vodcom. Bolo s ním asi štyristo mužov.*“, [1. Samuelova 22,2](#). Dávid si tu vytvoril malé kráľovstvo, v ktorom vládol poriadok a disciplína. No ani v tomto svojom horskom úkryte sa necítil byť celkom bezpečný, pretože stále počúval správy o dôkazoch, že kráľ sa svojho vražedného zámeru nevzdal.

Pre svojich rodičov našiel útočisko u moábskeho kráľa. Sám potom utekal zo svojej skrýše do lesa Cherad, keď ho Boží prorok upozornil na hroziace nebezpečenstvo. Útrapy, ktoré Dávid prežíval, neboli zbytočné a nezostali bez úžitku. Boh ho tým učil poslušnosti, ktorú si musí osvojiť, ak chce byť múdрым vojvodcom, spravodlivým a milosrdným kráľom. So svojou družinou utečencov nadobúdala schopnosti a skúsenosti potrebné k povinnostiam vládcu, ktoré Saul takpovediac nebol schopný konať, pretože túžbou po zavraždení Dávida bol natoľko posadnutý, že nevedel uvážlivo rozhodovať. Keď sa človek odchyľuje od Božej rady, potom stráca rozvahu a múdrosť, ktorá umožňuje konať spravodlivo a uvážlivo. [500] Nieto väčšieho bláznovstva, než keď človek začne konať svojvoľne, podľa vlastnej múdrosti, a nedbá na múdrosť Božiu.

Saul sa chcel podvodne zmocniť Dávida v jaskyni Adullám. Keď však zistil, že Dávid toto svoje útočisko opustil, veľmi sa rozzúrila. Dávidov útek bol preňho tajomstvom. Inak si to nevedel vysvetliť, iba že vo svojom tábore musí mať zradcu, ktorý o blízkosti kráľa a o jeho zámeroch vyrozumel Izajovho syna.

Svojim poradcom oznámil, že sa proti nemu chystá sprisahanie a ponúkol im bohaté odmeny a vysoké postavenia, ak mu prezradia, kto z izraelského národa pomáha Dávidovi. Udavačom sa stal

ctibažný a lakomý Doég Edómsky, ktorý kňaza nenávidel, lebo mu vyčítal hriechy. Doég povedal kráľovi o návšteve u Achímelecha a predstavil ju tak, že Saula proti tomuto Božiemu mužovi krajne rozzúrilo. Reč tohto zlomyseľníka priam rozdúchala pekelný oheň a v Saulovom srdci zapálila ten najkrutejší hnev. Do nepríčetnosti roz-zúrený Saul vyhlásil, že celá kňazova rodina musí zaplatiť životom. Strašný ortiel bol potom aj vykonaný. Na kráľovský rozkaz svojou vražednou rukou usmrtil Doég nielen Achímelecha a príslušníkov rodiny jeho otca, ale aj „*osemdesiatpäť mužov, ktorí nosili ľanový efód*„.

„*Aj Nób, kňazské to mesto, vyhubil ostrým meča; tak muža ako ženu, diet'a ako dojča, vola, osla i ovcu.*„, [1. Samuelova 22,18.19](#). Tento skazonosný skutok spáchal Saul pod satanovým vplyvom. Keď Boh povedal, že nepravostí Amálekovcov je už dost' a Saulovi prikázal, aby tento ľud do posledného z nich vyhubil, Saul pri výkone tohto Božieho rozsudku súciteľne ušetril to, čo malo zahynúť. Teraz však bez Božieho príkazu vedel zo satanovho podnetu zabiť Hospodinovho kňaza a vyhladiť obyvateľov Nóbu. Tak zvrátené je ľudské srdce, keď sa nechce dať viesť Bohom.

Tento čin zhrozil všetkých Izraelcov. Spáchal ho kráľ, ktorého si sami zvolili. Pritom si nepočínal inak, než kráľovia iných národov, ktorí sa boja Boha. Izraelci mali síce truhlu zmluvy vo veľkej úcte, ale kňazi, ktorí sa radievali s Hospodinom, boli pobití mečom. Čo sa dalo očakávať ďalej?

65. kapitola — Dávidova veľkorysosť

Keď Saul rozkázal vyvraždiť Hospodinových kňazov, zachránil sa len jeden syn Achímelecha, syna Achitúbovho, menom Ebjátar a utiekol za Dávidom. Ebjátar oznámil Dávidovi, že Saul pobil kňazov Hospodinových. Dávid povedal Ebjátarovi: *„Už v ten deň, keď tam bol Dóeg Edómsky, som vedel, že to určite oznámi Saulovi. Ja som zaviniel záhubu všetkých duší domu tvojho otca. Zostaň u mňa, neboj sa, lebo kto by siahal na môj život, bude siahať i na tvoj. Ale pri mne budeš v bezpečí.“*, 1. Samuelova 22,20-23.

Kráľom ustavične prenasledovaný Dávid nenachádzal nikde miesto, kde by mohol byť na pokoji a v bezpečí. S malou skupinou svojich chrabrých mužov oslobodil mesto Keľu, ktoré chceli dobyť Filištínci. Dávid sa však ani medzi obyvateľmi oslobodeného mesta necítil bezpečne. Preto sa z Keľy uchýlil do pohoria púšte Zíf.

V tom čase, keď mal len málo svetlých okamžikov, Dávida nečakane potešila návšteva Jonatána, ktorý sa dozvedel o jeho úkryte. Obaja potom prežili šťastné chvíle úprimného priateľstva. Porozprávali sa o svojich zážitkoch a Jonatán povzbudzoval Dávida slovami: *„Neboj sa, lebo ťa nedočiahne ruka môjho otca Saula. Ty budeš kral'ovat' nad Izraelom a ja budem len druhým po tebe. I môj otec Saul o tom vie.“* Keď sa zhovárali o Božích divoch s Dávidom, prenasledovaný utečenec znova získal odvahu, *„a obaja uzavreli zmluvu pred Hospodinom. Dávid ostal v Chóreši a Jonatán sa vrátil domov.“*, 1. Samuelova 23,17.18.

Keď Jonatán odišiel, Dávid sa povzbudzoval spevom a hrou na harfe:

„K Hospodinovi sa utiekam.

Ako mi môžete povedať:

Uleť na váš vrch ako vtáča!

*Lebo, hl'a, bezbožní napínajú luk,
na tetivu si kladú šíp,*

by potme vystrelili na úprimných srdcom.

*Ak sa základy zrúti,
 čo vykoná spravodlivý?
 Hospodin je v svojom svätom paláci,
 Hospodin na nebesiach má svoj trón.
 Jeho oči hľadia,
 jeho mihalnice skúmajú ľudských synov.
 Hospodin skúma spravodlivého i bezbožného,
 ale jeho duša nenávidí milovníka násilia.,,*

[502]

Žalm 11,1-5.

Zífovci, na ktorých pusté územie sa Dávid po odchode z Keily uchýlil, poslali Saulovi do Gibey správu, že vedia, kde sa Dávid skrýva a že ho zavedú do jeho úkrytu. Dávid však dostal pokyn o ich zámeroch, preto zmenil miesto svojho pobytu a útočisko našiel v hornatine medzi púšťou Maón a Mŕtvym morom.

Potom Saulovi oznámili: „*Dávid je na púšti Én-Gedí. Vtedy Saul vzal tritisíc mužov, vybraných z celého Izraela a šiel hľadať Dávida i jeho mužov východne od Skál kozorožcov.*“, Dávidova družina mala len šesťsto mužov, kým Saul vytiahol proti nemu s tromi tisícami vojakov. Izajov syn a jeho druhovia čakali v odľahlej jaskyni na Boží pokyn, čo majú robiť. Saul pri vstupe na vrch odbočil a celkom sám vošiel práve do jaskyne, v ktorej sa skrýval Dávid so svojimi mužmi. Dávidovi druhovia žiadali svojho vodcu, aby Saula zabil. Príležitosť mať kráľa v moci pokladali za jasný dôkaz, že nepriateľ a im do rúk vydal sám Boh, aby ho mohli usmrtiť. Dávid mal pokušenie tento návrh prijať, no hlas svedomia mu v tom bránil, preto povedal: „*Nevzťahnem ruku na svojho pána, lebo je pomazaným Hospodinovým.*“, [1. Samuelova 24,1.2.10 \(ROH\)](#); [1. Samuelova 24,2.3.11 \(ECAV\)](#).

Dávidovi muži však nechceli nechať Saula len tak v pokoji odísť a svojmu vodcovi pripomenuli Božie slová: „*Vydám ti tvojho nepriateľa do rúk, aby si s ním naložil, ako za dobré uznáš. Vtedy Dávid vstal a tajne odrezal cíp plášt'a, ktorý mal Saul na sebe.*“, [1. Samuelova 24,4 \(ROH\)](#); [1. Samuelova 24,5 \(ECAV\)](#). Vyčítal si však, že poškodil kráľovo rúcho.

Keď Saul vychádzal z jaskyne a chcel Dávida ďalej hľadať, na svoje prekvapenie počul hlas: „*Pán môj a kráľ môj!*“, Obrátil sa, aby videl, kto ho oslovil. Bol to syn Izajov, muž, ktorého už tak dlho

[503]

túži dostať do svojej moci, aby ho mohol zabiť. Dávid sa kráľovi poklonil, čím ho uznal za svojho pána. Saulovi potom povedal: *„Prečo počúvaš na reči ľudí, ktorí hovoria, že Dávid hl'adá tvoju skazu. Hl'a, dnes vidíš na vlastné oči, že t'a Hospodin dnes vydal v jaskyni do mojej ruky. Nahovárali ma, aby som t'a zabil, ale ušetril som t'a a povedal som si: Nevzťahnem ruku na svojho pána, lebo je pomazaným Hospodinovým. Otče môj, pozri sa a vid' cíp svojho plášť'a v mojej ruke. Pretože som odrezal cíp tvojho plášť'a a nezabil som t'a, poznaj v tom a vid', že v mojej ruke niet zla a neprávosti, ani som sa neprehrešil proti tebe; ty však číhaš na môj život, aby si mi ho odňal., 1. Samuelova 24,9-11 (ROH); 1. Samuelova 24,10-12 (ECAV).*

Keď Saul vypočul Dávida, cítil sa pokorený, no pravdivosť jeho reči musel uznať. Bol hlboko dojatý a rozochvený, keď si uvedomil, že ten, ktorého chcel pripraviť o život, má ho celkom v moci. Pred ním stál Dávid, vedomý si svojej neviny. Saul zvolal dojata: *„Je to tvoj hlas, syn môj Dávid? A Saul hlasito zaplakal. I povedal Dávidovi: Si spravodlivejší ako ja, lebo ty si mi robil dobre, ale ja som ti robil zle... Ved' ak niekto dopadne svojho nepriateľ'a, či ho prepustí jeho cestou po dobrom? Nech ti Hospodin odplatí dobrým za to, čo si mi dnes urobil. Teraz, hl'a, istotne viem, že budeš kráľom a že bude pevné kráľovstvo Izraela v tvojej ruke., 1. Samuelova 24,16-20 (ROH); 1. Samuelova 24,17-21 (ECAV).* Potom Dávid uzavrel so Saulom dohodu, že keď sa tak raz stane, bude k Saulovej rodine milosrdný a nevyhubí ju.

Dávid si uvedomoval, ako sa Saul predtým správal, a preto kráľovmu uisteniu nemohol veriť, ani dúfať, že jeho pokánie bude trvalejšie. Preto ani po Saulovom odchode horskú pevnosť neopustil.

Nepriateľstvo, ktoré voči Božím sluhom prechovávajú tí, čo sú pod vplyvom satanovej moci, občas sa môže zmeniť na náklonnosť, ale zmena nezvykne byť trvalá. Zlomyselní ľudia, ktorí Božím sluhom spôsobujú nejaké príkorie, bývajú občas presvedčení, že robia zle. Vtedy ich totiž presvedča Boží Duch a pod jeho vplyvom sa potom kajajú pred Bohom i pred tými, ktorým ublížili a ich správanie sa mení. Len čo však začnú poslúchať satanovo našepkávanie, ozvú sa v nich staré pochybnosti a ožije dávne nepriateľstvo. Znova potom robia to, čo už oľutovali a čoho sa načas zriekli. Opäť zlore-

čia tým, ktorým kajúčne vyznali svoje previnenie a začnú ich znova obviňovať a odsudzovať. Satan ich potom mocnejšie spútava než predtým, pretože zhrešili proti jasnejšiemu svetlu.

„Ked' Samuel zomrel, celý Izrael sa zhromaždil a trúchlil nad ním. Pochovali ho v jeho dome v Ráme.,, 1. Samuelova 25,1. Izraelský národ pokladal Samuelovu smrť za nenahraditeľnú stratu. Zármutok národa nad odchodom veľkého, láskavého proroka a skvelého sudcu bol hlboký a úprimný. Samuel bol od svojej mladosti čestným služobníkom v Izraeli. Samuel mal väčší vplyv než Saul, pretože jeho život sa vyznačoval vernosťou, poslušnosťou a oddanosťou. Spravodlivo súdil Izrael po celý svoj život.

Ked' Izraelci porovnávali Saulov život so životom Samuelovým, uvedomovali si, akej chyby sa dopustili, keď si žiadali kráľa, aby sa nelíšili od okolitých národov. Mnohí s obavou pozorovali stav mravne upadajúcej spoločnosti, v ktorej sa rýchlo šíri nevera a bezbožnosť. Príklad ich panovníka zhubne vplýval na vyvolený národ. Izraelci mali dôvod oplakávať Božieho proroka Samuela. [504]

Národ prišiel o zakladateľa a predstaviteľa posvätných prorockých škôl. Nebolo to všetko. Stratil toho, ku ktorému sa v svojom trápení obvykle utiekal a ktorý sa zaň prihovárал u Boha a vždy od neho vyprosoval to najlepšie pre svoj ľud. Samuelov príhovor u Boha dával ľudu pocit bezpečnosti, lebo „veľa zmôže naliehavá modlitba spravodlivého.,, Jakoba 5,16. Národ teraz pociťoval, že Boh ho opúšťa. Zdalo sa, že kráľ a postihuje šialenstvo. Právo bolo zvrátené a namiesto poriadku nastúpil zmätok.

Boh povolal svojho zostarnutého služobníka do hrobového odpočinku práve vtedy, keď sa národ zmietal vo vnútorných rozporoch a najviac by potreboval Samuelove rozvážne a zbožné rady. Pri pohľade na tiché miesto jeho odpočinku trpkosť spomínali na svoju nerozvážnosť, že ho ako svojho vládcu zavrhl, pretože Samuel bol v takom úzkom styku s nebom, akoby celý Izrael spájal s Božím trónom. Samuel ich učil milovať Boha a poslúchať ho. Teraz, keď bol už mŕtvy, Izraelci si uvedomovali, že sú vydaní na milosť a nemilosť kráľa, ktorý sa spojil so satanom a národ odvracia od Boha a neba.

Dávid sa nemohol zúčastniť Samuelovho pohrebu; žiaval však za ním tak hlboko a úprimne, ako vie žialiť len verný syn za svojím milovaným otcom. Uvedomoval si, že Samuelova smrť pretrhla

d'alšie puto, ktoré uzdilo Saula v jeho svojvoľných činoch, a teraz sa cítil viac ohrozený, ako keď prorok žil. Saul bol plne zaujatý starosťami súvisiacimi so Samuelovou smrťou a Dávid túto situáciu využil, aby si vyhl'adal bezpečnejší úkryt. Našiel ho na púšti Páran. Tu zložil dva známe žalmy ([Žalm 120](#) a [121](#)). V pustej divočine si uvedomoval, že prorok je mŕtvy a kráľ mu je nepriateľom, a preto v žiali spieval Bohu:

*„Od Hospodina moja pomoc,
ktorý utvoril nebo i zem.
Nedá, aby sa klátila tvoja noha;
tvoj Ochranca nedrieme.
Nie, nedrieme
ani nespí Ochranca Izraela...
Chránit' t'a bude Hospodin
pred každým zlom,
on bude chránit' tvoju dušu.
Hospodin bude chránit' tvoje vychádzanie
i tvoje vchádzanie odteraz až naveky.,,*

[Žalm 121,2-4.7.8.](#)

[505] Keď sa Dávid so svojou družinou zdržiaval na páranskej púšti, chránili pred lúpežníkmi stáda oviec a rožný dobytok boháčovi Nábalovi, ktorý mal v tejto krajine veľký statok. Nábal bol muž z rodu Kálebovho, človek surový a lakomý.

Bol čas strihania oviec a vtedy bývalo veselo. Keďže Dávid nemal so svojimi druhmi čo jest', podľa vtedajšieho zvyku Izajov syn poslal k Nábalovi desať mládencov s príkazom, aby mu odovzdali pozdrav od svojho pána. Povedal: *„Takto povedzte môjmu bratovi: Pokoj tebe a pokoj tvojmu domu; pokoj všetkému, čo je tvoje! Práve som počul, že máš strihačov. Kedysi tvoji pastieri bývali s nami, nikdy sme im neublížili a nič sa im nestratilo nikdy, po celý čas, čo boli v Karmele. Opýtaj sa svojich sluhov a povedia ti! Nech títo mládenci nájdú priazeň v tvojich očiach, ved' sme prišli v dobrý deň. Daj, prosíme, svojim služobníkom a svojmu synovi Dávidovi, čo máš po ruke.,,* [1. Samuelova 25,6-8.](#)

Dávid a jeho druhovia ochránili Nábalových pastierov i jeho stáda a teraz žiadali, aby boháč za cennú službu, ktorú mu preukázali,

zo svojej hojnosti zmiernil ich nedostatok potravy. Dávid a jeho muži si mohli aj sami vziať z jeho stád, ale neurobili to. Zachovali sa čestne. Ich zvest' však na Nábala nijako nezapôsobila. Dávidovi však odkázal: *„Kto je Dávid a kto je syn Izajov? Dnes je mnoho takých sluhov, ktorí ušli od svojich pánov. Mám azda vziať svoj chlieb, vodu a mäso z dobytky, ktorý som pobil pre svojich strihačov, a dať mužom, o ktorých neviem, odkiaľ sú?„*, 1. Samuelova 25,10.11.

Keď sa mládenci vrátili s prázdnyimi rukami a Dávidovi všetko rozpovedali, Dávid sa rozhneval. Svojim mužom rozkázal, aby sa pripravili do boja, lebo sa rozhodol potrestať muža, ktorý mu upiera jeho zaslúženú odmenu a ešte ho aj uráža. Toto unáhlené rozhodnutie zodpovedalo skôr povahe Saulovej než Dávidovej a svedčilo o tom, že Dávid musí ešte prejsť školou utrpenia a v nej sa naučiť trepezlivosti.

Keď Nábál prepustil Dávidových mládencov, jeden z jeho sluhov sa ponáhl' al k Nábalovej manželke Abigajile a povedal jej, čo sa stalo. *„Dávid poslal z púšte poslov pozdraviť nášho pána, ale on sa osopil na nich. Títo muži boli veľ'mi dobrí, nikdy nám neublížili a nič sa nám nikdy nestratilo, po celý čas, čo sme chodili s nimi, keď sme boli na púšti. Boli múrom okolo nás v noci i vo dne po všetky dni, čo sme s nimi pásli stádo. Preto si teraz rozmysli a uváž, čo máš robiť, lebo skaza nášho pána a celého jeho domu je už hotovou vecou.„*, 1. Samuelova 25,14-17.

Abigajila sa neradila so svojím mužom, ani mu nič nepovedala o svojom úmysle a prichystala množstvo potravy, dala to naložiť na oslov a sluhov poslala vopred; sama sa potom vydala na cestu, aby sa stretla s Dávidom a s jeho družinou. Zastihla ich na svahu kopca. *„Keď Abigajil uvidela Dávída, rýchlo zosadla z osla, padla pred Dávidom na tvár a poklonila sa až k zemi. Padla mu k nohám a povedala: Ja sama som na vine, pán môj! Nechže smie prehovoriť k tebe tvoja dievka, vypočuj slová svojej služobnice.„*, 1. Samuelova 25,23.24. Zatiaľ čo Abigajil oslovila Dávída s takou úctou, akoby sa zhovárala s korunovaným kráľom, Nábál sa pohrdavo spýtal: *„Kto je Dávid?„*, Abigajil povedala: *„Pán môj.„* Prívetivo sa snažila upokojiť urazeného Dávída a ospravedlniť svojho muža. Múdro a vl'údne, bez okázalosti a pýchy rozpovedala Dávidovi, ako veľ'mi miluje svoju rodinu a vysvetlila mu, aby nevľúdnosť jej muža nebral ako

[506]

urážku namierenú proti svojej osobe, ale len ako prejav nešťastnej a sebeckej povahy.

„A teraz, pán môj, ako že žije Hospodin, a ako že ty žiješ: Hospodin ti prekazil previniť sa a pomôcť si vlastnou rukou. Nech sú ako Nábal tvoji nepriatelia a tí, čo zle chcú môjmu pánovi!„, [1. Samuelova 25,26](#). Abigajil sa snažila odvrátiť Dávida od nerozvážnej, unáhlenej odvety. Nevidela v tom svoju zásluhu, ale česť a chválu vzdala za to Bohu. Potom ponúkla Dávidovým mužom hojné zásoby potravín ako zmierny dar a znova povedala, že náčelníkov hnev vyvolala ona sama.

Povedala: „*Odpusť, prosím, previnenie svojej dievke, lebo Hospodin istotne zbuduje môjmu pánovi trvalý dom, pretože môj pán vedie Hospodinove boje; a odkedy žiješ, niet pri tebe nič zlého.*„, Abigajil naznačovala, ako si má Dávid počínať. Má viesť Hospodinove boje. Nemá vyhl'adávať pomstu za osobnú krivdu, ani keby šlo o zradcu. Potom dodala: „*Keby aj povstal človek, čo by ťa prenasledoval a siahal ti na život, duša môjho pána bude pojatá do zväzku tých, čo žijú s Hospodinom, tvojím Bohom... Keď Hospodin splní môjmu pánovi všetko dobré, čo povedal o tebe, a ustanoví ťa za knieža nad Izraelom, nebude to pôsobiť môjmu pánovi prekážku ani výčitku svedomia, že si vylial nevinnú krv, že si môj pán sám pomohol. Ale keď Hospodin urobí dobré môjmu pánovi, rozpomeň sa na svoju dievku.*„, [1. Samuelova 25,28-31](#).

[507] Toto mohol povedať len ten, kto je obdarený múdrosťou zhora. Ako kvetina vydáva svoju vôňu, tak z Abigajily vyžarovala zbožnosť, ktorá sa celkom mimochodom zračila v jej tvári, v slovách i v skutkoch. V jej srdci prebýval duch Božieho Syna. Jej pokojný prejav sprevádzal pôvab plný vl'údnej rozvahy a na Dávida neobyčajne zapôsobil. Roztrpčenosť ho prešla a hnev ho opustil. Zhrozil sa pri pomyslení, aké následky mohla mať jeho unáhlenosť. „*Blahoslavení tí, čo šíria pokoj, lebo ich budú volať Božími synmi.*„, [Matúš 5,9](#). Kiežby bolo viac takých ľudí ako táto izraelská žena, ktorí by rozvážne a vl'údne vedeli utíšiť rozbúrené city, ochrániť pred unáhlenosťou, a tým zabrániť zlu.

Život zasvätený Kristovi stále šíri svetlo, útechu a pokoj. Sprevádza ho čistota, slušnosť, jednoduchosť, prirodzenosť a užitočnosť. Usmerňuje ho tá istá nesebecká láska, ktorá posväcuje jeho vplyv. Keď že v ňom prebýva Kristus, všade zanecháva svetlú stopu. Ta-

kou múdrou kazateľkou a radkyňou bola Abigajil. Pod vplyvom jej slov Dávid uvažoval o svojom roztrpčení a videl ho v inom svetle. Uvedomil si, že konal nerozumne a že sa neovládol.

Výčitku pokorne prijal a vyjadril slovami: „*Ak ma spravodlivý bije, je to milosť; ak ma kára, je to olej na moju hlavu.*“, [Žalm 141,5](#). Prejavil vd'ačnosť za to, že mu Abigajil dobre poradila. Mnohí si myslia, že si zaslúžia pochvalu, ak výčitku prijmú bez reptania. Málo je však takých, čo výčitku prijímajú prívetivo a ďakujú tým, čo ich chceli ochrániť pred nerozvážnym správaním.

Po návrate domov Abigajil našla Nábala a jeho hostí pri veľ'kom hodovaní, ktoré sa zvrhlo do nestriedneho pitia. Preto svojmu mužovi mohla len na druhý deň rozpovedať, ako sa stretla s Dávidom, a o čom sa spolu zhovárali. Nábál bol človek zbabelý a keď si uvedomil, ako svojou nerozvážnosťou prišiel takmer o život, ranila ho mŕtvica. Obava, že Dávid sa mu môže predsa len pomstiť, ho tak vyľakala, bol celkom bezmocný a nič nevnímal. Po desiatich dňoch zomrel. Život, ktorý mu Boh dal, nepriniesol svetú nič dobré. Práve vtedy, keď sa tešil a veselil, oslovil ho Boh podobne ako boháča z podobenstva: „*Ešte tejto noci požiadajú od teba tvoj život.*“, [Lukáš 12,20](#).

Dávid sa neskôr s Abigajilou oženil. Jednu ženu už síce mal, ale vtedajšie zvyklosti okolitých národov ovplyvnili jeho názory a správanie. Zblúdiť môžu aj významní a čestní ľudia, ak napodobujú svetské správanie. Dávid po celý život znášal trpké následky toho, že sa oženil s viacerými ženami.

Po Samuelovej smrti prežil Dávid niekoľko pokojných mesiacov. Znova sa uchýlil do svojej samoty na púšti Zíf. Zífovci chceli získať kráľovu priazeň, a preto oznámili Saulovi, kde sa Dávid skrýva. Táto zvesť znova roznieťila nenávisť, ktorá driemala v Saulovom srdci. Kráľ opäť zvolal bojovníkov a s nimi hodlal prenasledovať Dávida. Keďže však vyzvedači verní Dávidovi doniesli Izajovmu synovi správu, že Saul mu je znova na stope, Dávid šiel s niekoľkými mužmi zistiť, kde sa jeho nepriateľ nachádza. Keď pri opatrnom nočnom prieskume narazili na tábor, zistili, že pred sebou majú stany kráľ'a a jeho pobočníkov. Keďže ich nikto nespozoroval, lebo celý tábor pokojne spal, Dávid vyzval svojich mužov, aby šli s ním až do stredu nepriateľského tábora. Na jeho otázku: „*Kto zide so mnou*

do tábora k Saulovi?., prvý odpovedal Abíšaj: „Ja zídem s tebou., 1. Samuelova 26,6.

V tieni skál prišiel Dávid so svojím sprievodom do nepriateľovho tábora. Keď chceli zistiť presný počet svojich protivníkov, našli spiaceho Saula. Pri hlave mal nádobu s vodou a kopiju zapichnutú v zemi. Vedľa neho ležal Abnér, hlavný veliteľ Saulovho vojska, a všade naokolo v hlbokom spánku ležali vojaci. Abíšaj vzal svoju kopiju a povedal Dávidovi: „Boh ti vydal dnes tvojho nepriateľ a do rúk, preto dovol' teraz, nech ho kopijou pripichnet' k zemi jednou ranou; druhý raz ho už nemusím prebodnúť., Čakal na pokyn, no namiesto toho mu Dávid pošepkal: „Nenič ho; lebo kto môže beztrestne siahnúť rukou na pomazaného Hospodinovho?., a dodal: „Ako žije Hospodin, sám Hospodin ho zasiahne; buď príde jeho deň a zomrie, alebo vytiahne do boja a tam zahynie. Hospodin ma uchovaj, aby som siahol rukou na Hospodinovho pomazaného. Vezmi teraz kopiju pri jeho hlave a krčah na vodu a pod' me preč. Tak Dávid vzal kopiju a krčah na vodu od hlavy Saulovej; potom odišli, nikto ich nevidel, nikto nespozoroval, nikto sa neprebudil, ale všetci spali, lebo tvrdý sen od Hospodina zaľahol na nich., 1. Samuelova 26,8-12. Ako ľahko môže Hospodin urobiť najsilnejšieho slabochom, najmúdrejšieho zbaviť rozumu a najbdelejšieho ostražitosti!

Dávid potom v bezpečnej vzdialenosti od tábora vystúpil na temeno vrchu, hlasno zavolať na ľud a na Abnéra: „Či nie si mužom, ktorému nieto rovného v Izraeli? Prečo si teda nechránil kráľ a, svojho pána? Lebo niekto z ľudu prišiel zničiť tvojho pána, kráľ a. Nie je dobré, čo si spravil. Ako žije Hospodin, ste synmi smrti, pretože ste si nestrážili pána, Hospodinovho pomazaného. Len sa pozri, kde je kráľova kopija a krčah na vodu, ktorý mal pri hlave. Vtedy Saul poznal Dávidov hlas a povedal: Je to tvoj hlas, syn môj, Dávid? Dávid odpovedal: Je to môj hlas, môj pán a kráľ. A pokračoval: Prečo môj pán takto prenasleduje svojho služobníka? Čo som urobil, alebo aké zlo je pri mne? Teraz nech vypočuje môj pán a kráľ slová svojho služobníka., A teraz kráľ znova doznal: „Zhrešil som, vráť sa, syn môj, Dávid, lebo už nikdy ti neurobím nič zlého, pretože dnešného dňa vzácny bol môj život v tvojich očiach. Veru nerozumne som si počínal, náramne som poblúdil. Dávid odpovedal: Tu, hľ a, je kráľova kopija, nech prejde jeden z mládencov a vezme ju., 1.

[Samuelova 26,15-19.21.22](#). Hoci Saul sl'úbil: „Už nikdy ti neurobím nič zlého,, Dávid sa nevydal do jeho moci.

Dávid už druhýkrát ušetril život svojho panovníka a Saula to hlboko dojalo, takže si ešte pokornejšie priznal svoju chybu. Prejav toľkej dobroty ho ohromil a pokoril. Pri rozlúčke s Dávidom Saul zvolal: „Požehnaný si, syn môj, Dávid. Ty to iste vykonáš a určite to zvládneš.,, [1. Samuelova 26,25](#). Izajov syn však nedôveroval, že by sa aj toto kráľovo náladové vyznanie nezmenilo.

Dávid prestával dúfať, že sa so Saulom niekedy zmieri. Keď že sa nechcel stať obeťou kráľovej nenávisti, rozhodol sa nájsť si v krajine Filištíncov nové útočisko. So šesťsto mužmi, ktorým velil, odišiel k Achíšovi, kráľovi Gatu.

Keď Dávid dospel k záveru, že Saul svoj vražedný zámer nakoniec splní, nebolo to podľa Božej vôle. Aj keď ho Saul chcel pripraviť o život, Hospodin nezabudol Dávidovi zabezpečiť kráľovstvo. Boh uskutočňuje svoje zámery, ktoré sa ľuďom javia ako tajuplné. Človek nemôže chápať Božie cesty; vidí len zovňajšok. Skúšky, ktoré Boh naňho dopúšťa, pokladá za niečo odporné, čo mu má len ublížiť. Aj Dávid videl len zovňajšok a zo zreteľa strácal Božie zasľúbenie. Začal pochybovať, že zasadne na trón. Dlhotrvajúca skúška mu unavila vieru a vyčerpala jeho trepezlivosť.

Hospodin neposlal Dávída k Filištíncom, úhlavným nepriateľom Izraela. Práve tento národ bude až do konca patriť k najhorším nepriateľom Božieho ľudu a Dávid sa práve k nemu utiekol a v tiesni tam hľadal pomoc. Prestal dôverovať Saulovi i tým, čo mu slúžili, a vydal sa na milosť nepriateľom vlastného národa. Dávid sa osvedčil ako statočný vojvodca, ako rozumný a úspešný bojovník. Keď sa však uchýlil k Filištíncom, konal proti vlastným záujmom. Podľa Božej vôle mal svoju zástavu rozvinúť v judskej krajine, ale pre nedostatok viery sa bez Božieho príkazu rozhodol opustiť miesto, kde mal plniť svoje povinnosti.

Dávid svojou nedôverou znevážil Boha. Filištínci sa Dávída báli viac ako Saula s celou jeho armádou. Svojím rozhodnutím hľadať ochranu u Filištíncov odhalil nepriateľovi slabosť vlastného národa. Tým povzbudil týchto krutých odporcov Izraela, aby Boží ľud ešte viac utláčali. Hospodin pomazal Dávída, aby bránil Boží ľud. Boží služobníci nemali predsa povzbudzovať svojich neveriacich nepriateľov tým, že im odhalia slabiny vyvoleného ľudu, alebo že budú k

jeho blahu ľahostajní. Dávid svojím odchodom k pohanom vzbudil u svojich bratov dojem, že šiel slúžiť pohanským bohom. Svojím činom dal podnet k nesprávnemu výkladu vlastných pohnútok, a preto boli mnohí proti nemu zaujatí. Práve to však chcel satan, pretože Božích nepriateľov a odporcov Božieho ľudu potešilo, keď hľadal útočisko u Filištíncov. Aj keď Dávid neprestal ctieť Boha a Božiemu dielu zostal verný, predsa len vieru v Boha zamenil za osobnú bezpečnosť, čím poškvrnil svoju úprimnosť a vernosť, ktorú Boh vyžaduje od svojich služobníkov.

Filištínsky kráľ prijal Dávída srdečne. Obdivoval ho, preto ho tak vládne prijal, a jeho samolúbosti muselo predsa lichotiť, že Izraelec hľadá uňho ochranu. Na Achíšovom území sa Dávid cítil bezpečne. Prišiel sem s celou rodinou, s príbuzenstvom, so všetkým svojím majetkom i so svojimi oddanými mužmi. Zrejme sa v krajine Filištíncov hodlal natrvalo usadiť. Keď že to Achíšovi vyhovovalo, sľúbil, že izraelským utečencom poskytne ochranu.

Dávid chcel bývať v niektorom vidieckom meste, než aleko kráľovského sídelného mesta, a kráľ mu blahosklonne pridelenil Ciklag. Dávid vedel, že preňho a pre jeho ľudí by nebolo bezpečné bývať v prostredí veľkomestského modlárskeho vplyvu. V meste, ktoré im bolo vyhradené, mohli Boha vzývať slobodnejšie, ako keby boli zostali v Gate, kde by im pohanské tradície a zvyklosti boli len zdrojom zla a ťažkostí.

Z vyhradeného mesta Dávid podnikal vojnové výpady proti Gešúrcom, Girzancom, Amálekovcom a pozabíjal všetkých, aby sa o tom do Gatu nedostala nijaká správa. Po návrate z boja Achíšovi vždy predstieral, že porážal príslušníkov vlastného národa a mužov Júdovho kmeňa. Kráľ mu veril a v Dávidovi videl posilu pre Filištíncov. Hovoril: „*Úplne sa zošklivil svojmu izraelskému ľudu, bude mi teda sluhom na veky.*“, [1. Samuelova 27,12](#). Dávid vedel, že podľa Božej vôle treba tieto pohanské národy vyhubiť a že táto povinnosť pripadla práve jemu. Kedykoľvek sa však uchýlil ku klamstvu, nikdy to nepochádzalo z Božej rady.

„*V tie dni zhromaždili Filištínci svoje vojská do boja proti Izraelu. Vtedy povedal Achíš Dávidovi: Uvedom si, že pôjdeš so mnou na vojnu, ty i tvoji muži.*“, Dávída ani nenapadlo, že by mal bojovať proti vlastnému národu; nevedel však, ako sa zachovať, kým mu okolnosti nenaznačia, čo by mal urobiť. Preto kráľovi odpovedal

vyhýbavo: „Teraz spoznáš, čo dokáže tvoj služobník.“, [1. Samuelova 28,1.2](#). Achíš si tieto slová vysvetľoval ako prísl'ub, že Dávid mu v nastávajúcej vojne výrazne pomôže, a preto mu prísl'ubil, že ho pri kráľovskom dvore Filištíncov poctí vysokým postavením.

[511]

Aj keď Dávid vo svojej viere v Božie zasl'úbenie zaváhal, predsa len nezabúdala, že Samuel ho pomazal za izraelského kráľa. Pripomínal si, ako mu Boh v minulosti pomáhal víťazit' nad nepriateľmi. Stále myslel na veľké Božie milosrdenstvo, ktoré ho zachránilo pred Saulom. Rozhodol sa, že Božiemu dedičstvu zostane verný. Aj keď ho izraelský kráľ chcel pripraviť o život, so svojimi bojovníkmi sa s nepriateľmi vlastného národa nespojí.

66. kapitola — Saulova smrť

Medzi Izraelom a Filištíncami sa znova schýľovalo k vojne. „*A tak sa zhromaždili Filištínci a položili sa táborom v Šunéme,*„ na samom okraji jezreelskej nížiny, zatiaľ čo Saul so svojím vojskom sa utáboril len niekoľko míľ odtiaľ, na úpäť vrchu Gilbóa, na južnom pomedzí nížiny. Práve v tejto nížine Gideón s tristo mužmi zahnal na útek vojsko Midjáncov. Vysloboditeľ a Izraelcov však viedol celkom iný duch, než aký ovládal srdce Saulovo. Gideóna posilňovala viera v mocného Boha Jákobovho. Saul sa však cítil osamotený a bezmocný, lebo Hospodin ho opustil. Keď uvidel vojsko Filištíncov, „*zľakol sa, až sa mu srdce rozochvelo,*„ [1. Samuelova 28,4.5.](#)

Saul sa dozvedel, že Dávid je so svojimi stúpenkami na strane Filištíncov a očakával, že Izajov syn využije túto príležitosť a bude sa mu mstiť za príkorie, ktoré od neho vytrpel. Kráľ sa ocitol vo veľmi tiesnivom položení. Z bezdôvodnej závesti chcel zabiť Pánovho vyvolenca, pričom krajne ohrozil národ. Stíhaním Dávida bolo natoľko posadnutý, že zanedbal obranu svojho kráľovstva. V tejto situácii sa Filištínci dostali priamo k srdcu krajiny. Satan nútil Saula všemožne prenasledovať Dávida a zabiť ho. Súčasne podnecoval Filištíncov, aby túto príležitosť využili, aby Saula zabili a jeho ľud porazili. Tento arcizvodca si často podobne počína aj dnes. Niektorého neobráteneho člena cirkvi navedie na to, aby v cirkvi podnietil závest' a svár a v nejednote Božieho ľudu sa snaží o jeho záhubu.

Saul sa mal na druhý deň stretnúť v boji s Filištíncami. Mračná hroziacej záhuby začali nad ním nebezpečne hustnúť. Očakával pomoc a radu. U Boha ju však hľadal márne. „*Hospodin mu neodpovedal ani cez sny, ani cez urím, ani cez prorokov,*„ [1. Samuelova 28,6.](#) Hospodin sa ešte nikdy neodvrátil od toho, kto k nemu prišiel úprimne a pokorne. Prečo sa však bez odpovede odvrátil od Saula? Kráľ sa sám nerozvážne pripravil o možnosť hľadať radu u Boha. Odmietol hlas proroka Samuela, vyhnal Božieho vyvolenca Dávida a zavrhol Hospodinových kňazov. Ako mu mal potom Boh odpo-

vedat', keď s ním pretrhal všetky možnosti spojenia? Ako mu mal Hospodin odpovedať vo sne alebo sa mu zjaviť, keď svojimi nepravosťami maril pôsobenie Ducha Božej milosti. Saul sa neobrátil k Bohu v kajúcej pokore. Nežiadal Boha o odpustenie hriechov ani o zmierenie, ale o vyslobodenie z rúk nepriateľov. Svojou zatvrdilosťou a vzdorom si zatarasil cestu k Bohu. Keby bol prejavil ľútosť a pokánie, mohol sa k Hospodinovi vrátiť. Pyšný vládca sa však vo svojej úzkosti a v zúfalstve rozhodol hľadať pomoc inde.

[513]

„*Preto Saul povedal svojim služobníkom: Pohl' adajte mi ženu, vládkyňu duchov, a pôjdem sa k nej dopytovať.*“, 1. Samuelova 28,7. Saul dobre vedel, čo znamená veštenie zdanlivým vyvolávaním duchov zomretých ľudí. Hospodin to výslovne zakázal a vyriekol rozsudok smrti nad každým, kto by sa o to pokúšal. Saul ešte za Samuelovho života dal pozabíjať všetkých čarodejov spolu s tými, čo boli s čarodejstvom oboznámení. Keď sa však teraz ocitol v zúfalej situácii, sám sa uchýlil k takej veštbe, ktorú kedysi zatratil ako zvrhlosť.

Kráľovi služobníci zistili, že v Endore žije žena, ktorá má vešteckého ducha. Táto žena mala spojenie so satanom, bola pod jeho nadvládou a plnila, čo jej kázal. Knieža temnosti a zla jej za to doprial robiť divy a vyjavovať tajomné veci.

Saul prišiel preoblečený v sprievode dvoch svojich pobočníkov do príbytku čarodejky. Aký žalostný to pohľad na izraelského kráľa, ktorý sa ocitol v satanovom otroctve. Možno azda urobiť niečo horšie, než čo urobil ten, ktorý chcel silou-mocou konať svojvoľne a odmietol posvätný vplyv Božieho Ducha? Môže byť nejaké horšie otroctvo, než je otročiť takému tyranovi, akým je človek sám sebe? Podmienkou, za ktorej sa Saul stal kráľom Izraela, bola viera v Boha a poslušnosť Božej vôli. Keby bol za svojej vlády túto podmienku plnil, jeho kráľovstvo mohlo byť zabezpečené. Bol by ho viedol Boh a Všemohúci by bol jeho záštitou. Boh bol voči Saulovi dlho trepezlivý. Hoci Saul svojím vzdorom a pýchou božský hlas vo svojom srdci takmer umlčal, stále mal dosť príležitostí na pokánie. Keď sa však v nebezpečnej situácii od Boha odvrátil tým, že sa o svetlo uchýlil k satanovmu spojencovi, prerušil posledné puto, ktoré ho spájalo s jeho Stvoriteľom. Tým úplne podľahol démonickéj moci, ktorá naňho už celé roky vplývala a nakoniec ho doviedla na pokraj záhuby.

[514]

Saul pod závojom noci vyrazil so svojimi sprievodcami cez nížinu, šťastne prešiel okolo filištínskych hliadok, prekročil horský hrebeň a dostal sa do osamelého príbytku endorskej čarodejnice. Tam sa skrývala žena s vešteckým duchom, aby mohla tajne vykonávať svoje rúhavé zarietanie. Saulovo vznešené vystupovanie a kráľovské správanie aj napriek jeho preoblečeniu prezrádzalo, že nie je obyčajným vojakom. Žena začala podozrievať, že jej návštevníkom je Saul, a jej podozrenie rástlo, keď dostala bohaté dary. Na jeho žiadosť: *„Vešti mi pomocou ducha mŕtveho a vyvolaj mi toho, koho ti označím,“*, žena odpovedala: *„Však ty vieš, čo urobil Saul, ako vykynožil vyvolávačov duchov a veštčov zo zeme, prečo teda kladieš nástrahy môjmu životu a chceš ma usmrtiť? Ale Saul jej prisahal na Hospodina: Ako žije Hospodin, pre túto vec t'a nezastihne trest.“*, Keď sa potom pýtala: *„Koho ti mám vyvolať?“*, on odpovedal: *„Vyvolaj mi Samuela.“*, [1. Samuelova 28,8-11](#).

Keď skončila svoje zarietanie, povedala: *„Akési božstvo vidím vystupovať zo zeme... Vystupuje starý muž a odený je plášťom. Tu Saul poznal, že to bol Samuel, zohol sa tvárou k zemi a poklonil sa.“*, [1. Samuelova 28,13.14](#).

Čarodejnici sa však po zarietacích slovách nezjavil Boží svätý prorok. Samuel neprišiel do tohto démonského brlohu. Toto nadprirodzené zjavenie mohol vyvolať svojou mocou len satan. On mohol vziať na seba podobu Samuela práve tak ľahko, ako neskôr mohol vziať na seba podobu anjela svetla, keď pokúšal Krista na púšti.

Prvé ženine slová pri pohľade na Samuela patrili kráľovi: *„Prečo si ma oklamal? Ved' ty si Saul.“*, Zlý duch, ktorý predstavoval proroka, teda najprv tajne upozornil čarodejnicu, že je obeťou klamu. Posolstvo domnelého proroka Saulovi potom znelo: *„Prečo ma znepokojuješ a dávaš ma vyvolávať? Saul odpovedal: Som vo veľkej tiesni, Filištínci bojujú proti mne, Boh odstúpil odo mňa a neodpovedá mi už ani cez prorokov, ani cez sny, preto som t'a zavolať, aby si mi oznámil, čo si mám počať.“*, [1. Samuelova 28,12.15](#).

Kým bol Samuel nažive, Saul pohrdal jeho radami a neznášal jeho napomínanie. Teraz si však v tiesnivej chvíli uvedomoval, že jeho jedinou nádejou by mohla byť prorokova rada, a preto sa v snahe o spojenie s vyslancom neba utiekal k nerozumnej vyslankyni pekla. Tým sa plne vydal satanovej moci a satan, ktorého jediným potešením je pôsobiť utrpenie a záhubu, to plne využil, aby ne-

šťastného kráľa zničil. Na Saulovu zúfalú prosbu zaznelo z úst domnelého Samuela hrozné posolstvo:

„Prečo sa ma pýtaš, keď i Hospodin odstúpil od teba a stal sa ti nepriateľom? Hospodin urobil, ako hovoril skrze mňa; lebo Hospodin vytrhol ti z ruky kráľovstvo a dal ho tvojmu blížnemu Dávidovi; keďže si neposlúchol hlas Hospodinov a neuplatnil si jeho pálčivý hnev proti Amálekovi, preto ti Hospodin dnes toto urobil. A Hospodin vydá s tebou aj Izrael Filištíncom do rúk.,, 1. Samuelova 28,16-19.

Odvtedy čo Saul začal vzdorovať Bohu, satan kráľovi lichotil a klamal ho. Snahou pokušiteľ a je zľahčovať hriech, spríjemniť cestu k nemu a zaslepiť myseľ, aby prestala dbať na Hospodinove výstrahy a hrozby. Satan omámil Saula svojou mocou, keď sa kráľ na Samuelove výčitky odvážil ospravedlniť svoj čin. Teraz, keď bol Saul v krajnej tiesni, satan sa v snahe dohnáť ho k zúfalstvu naňho vyrútil, poukázal mu na ohavnosť jeho hriechu i na zbytočnosť úsilia žiadať zaň odpustenie. Satan nemohol zvoliť nič lepšie než ochromiť Saulovu odvahu, zmiať jeho súdnosť a dohnáť ho k zúfalstvu a k samovražde.

[515]

Saul bol únavou a pôstom zoslabnutý. Mal strach a ozývalo sa mu svedomie. Keď počul strašnú veštbu, zachvel sa ako dub pred búrkou a padol na zem.

Čarodejnica sa preľakla. Pred ňou ležal kráľ Izraela ako mŕtvy. Keby bol zomrel v jej dome, mohlo to mať pre ňu zlé následky. Preto ho žiadala, aby sa vzchopil, vstal a aby sa najedol. Naliehala naňho, aby vyhovel jej prosbe a zachránil sa, pretože inak ohrozí aj jej život, ak bude trvať na splnení svojho priania. Na jej pokyn sa pripojili aj kráľovi služobníci a Saul nakoniec povolil. Žena potom rýchlo pripravila jedlo z tučného teľat'a a z nekvaseného chleba a predložila mu ho. Aký to pohľad! V pustom pelechu čarodejky, ktorá krátko predtým oznámila osudné slová, zasadol so satanovým poslom ten, ktorého Boh pomazal za izraelského kráľa, aby sa najedol a pripravil na zajtrajší boj.

Pri rannom úsvite sa kráľ vrátil so svojimi pobočníkmi do izraelského tábora, a pripravil sa na boj. Poradou s mocnosťami temna si Saul pripravil záhubu sám. Prestrašený a zúfalý vládca nemal dostatok síl, aby mohol povzbudiť svoje vojsko. Odtrhnutý od Zdroja sily

už nevedel usmerniť Izraelcov, aby sa obrátili k Bohu ako k jedinej svojej pomoci. Desivá predpoveď sa teda naozaj naplňala.

V nížine Šuném a na svahoch vrchu Gilbóa sa izraelské vojská stretli v boji na život a na smrť s vojskom Filištíncov. Hoci strašná scéna vo veštiarni endorskej čarodejnice pripravila Saula ešte aj o posledný zvyšok nádeje, Saul bojoval o svoj trón a o svoje kráľovstvo so zúfalou statočnosťou. Bolo to však márne. „*Muži izraelskí dali sa na útek pred Filištíncami, padli a ležali pobití na vrchu Gilbóa.*“, Traja statoční synovia kráľovi padli po jeho boku. Saula potom napadli lukostrelci. Videl, ako okolo neho padajú jeho vojaci a ako jeho synov prebodol meč. Ranený bol aj sám kráľ a nemohol ani bojovať, ani utiecť. Útek bol vylúčený. Tak Saul rozhodnutý nedat' sa zajat' živý, kázal svojmu zbrojnošovi: „*Vytas svoj meč a prebodni ma ním.*“, [1. Samuelova 31,1.4](#). Keď sa vojak zdráhal na Pánovho pomazaného zodvihnúť ruku, Saul si potom vzal život sám, keď pochytil meč a naľahol naň.

[516] Takto skončil prvý izraelský kráľ, keď sa poškrvrnil samovraždou. Sklamal v živote a skončil v hanbe a v zúfalstve, pretože svoju zvrátenú vôľu presadzoval proti vôli Božej.

Správa o porážke sa rozniesla široko-d'aleko a strach zachvátil celý Izrael. Ľud utekal z miest a Filištínci ich bez prekážok a odporu obsadzovali. Saulova vláda, ktorá sa nespoliehala na Boha, priviedla ľud na pokraj záhuby.

Keď na druhý deň po bitke Filištínci prehľadávali bojisko, aby olúpili mŕtvych, objavili Saula s telami jeho troch synov. Svoje víťazstvo zavŕšili tým, že mŕtvemu Saulovi st'ali hlavu a vzali mu brnenie. Skrvavenú hlavu aj s brnením potom ako víťaznú trofej poslali do krajiny Filištíncov, „*aby sa to rozchýrilo po chráme ich modiel a medzi ľuďom. Potom uložili jeho brnenie v chráme Aštarty.*“, ([1. Samuelova 31,9.10](#)) a hlavu vystavili v Dágonovom chráme. Tým bola sláva za dobyté víťazstvo pririeknutá moci týchto nepravých bohov a Hospodinovo meno bolo zneuctené.

Saulovo mŕtve telo s mŕtvolami jeho synov bolo zavečnené do mesta Bét-Šán, ktoré leží blízko Gilbóa pri Jordáne. Tam boli mŕtvy v reťaziach zavesené a vydané napospas dravým vtákom. Statoční muži z Jábeša, čo nezabudli, že Saul vo svojom mladšom a šťastnejšom veku vyslobodil ich mesto, teraz mu prejavili svoju vd'áčnosť tým, že mŕtve telá kráľa a princov zachránili a pochovali.

V noci prekročili Jordán, „sňali Saulovu mŕtvolu i mŕtvoly jeho synov z múru v Bét-Šáne, potom sa vrátili do Jábeša a tam ich spálili. Potom vzali ich kosti, pochovali ich v Jábeši pod tamariškou a sedem dní sa postili.“, [1. Samuelova 31,12.13](#). Šťachetný čin kráľ a bol po štyridsiatich rokoch odmenený: našli sa láskavé a súcitné ruky, ktoré v onej temnej hodine porážky a hanby pripravili Saulovi a jeho synom pokojné miesto odpočinku.

67. kapitola — Čarodejníctvo kedysi a dnes

Čitatelia Písma bývajú v rozpakoch nad záznamom o Saulovej návšteve u ženy v Endore. Mnohí z nich sa totiž domnievajú, že so Saulom sa naozaj zhováral Samuel. V Písme samom je však dostatok dôvodov na názor celkom opačný. Ak bol Samuel po smrti v nebi, potom ho odtiaľ musel vyvolať buď sám Boh alebo satan. Nikto však ani na chvíľu neuverí, že satan by mohol mať toľko moci, aby mohol Božieho svätého proroka odvolať z neba, aby vyhovel výzve nemravnej ženy. Rovnako nemožno uveriť, že by do brlohu čarodejky poslal Samuela Boh, pretože Hospodin už nechcel mať so Saulom nijaké spojenie „*ani cez sny, ani cez urím, ani cez prorokov,*„ [1. Samuelova 28,6](#). Tieto spôsoby styku stanovil totiž sám Boh a v prípade potreby ich mohol použiť a nemusel svoje poslanstvo oznamovať prostredníctvom satanovej služobnice.

V poslanstve samom je dostatočný dôkaz o tom, odkiaľ ono pochádza. Jeho zmyslom totiž nebolo priviesť Saula k pokániu, ale strhnúť ho do záhuby. To však nie je dielo Božie, ale satanovo. V Písme je okrem toho uvedená Saulova porada s čarodejkou ako dôvod, prečo Boh zatratil Saula a vydal ho záhube. O tom čítame: „*Tak zomrel Saul pre nevernosť, ktorej sa dopustil voči Hospodinovi, pretože nezachovával slovo Hospodinovo, aj preto, že sa dopytoval ducha zosnulého a nehľadal radu u Hospodina. Preto ho vydal na smrť a kráľovstvo presunul na Dávida, syna Izajovho,*„ [1. Paralipomenon 10,13.14](#). Tu sa výslovne uvádza, že kráľ hľadal pomoc vo veštbe a nie u Hospodina. Saul sa teda nestretol s Božím prorokom Samuelom, ale prostredníctvom čarodejky sa zhováral so satanom. Satan nemohol privolať skutočného Samuela, ale napodobil ho, aby dosiahol svoj zámer.

Takmer všetky podoby predošlého veštevstva a čarodejníctva spočívali na viere v možnosť styku s mŕtvymi. Tí, čo boli oboznámení s vyvolávaním duchov, tvrdili, že s duchmi mŕtvych sa vedia stýkať a môžu sa teda od nich dozvedieť o budúcich udalostiach. O zvyku radiť sa so zomretými čítame v Izaiášovom prorocte: „*Ked' vám*

povedia: Dopytujte sa duchov zomretých a veštcov, ktorí šuškejú a šepkejú, povedzte: Či sa ľud nemá pýtať svojho Boha, ale mŕtvych kvôli živým?., Izaiáš 8,19.

Rovnaká viera v možnosť styku so zomretými tvorila základ pohanskej modloslužby. Pohania verili, že ich bohovia sú ich zbožštení zomretí hrdinovia. Podstatou pohanského náboženstva bolo teda uctievanie mŕtvych. Jasne to vysvitá z Písma svätého. V správe o hriechu Izraela v Bét-Peóre čítame: „*Ked' Izrael býval v Šittíme, ľud začal smilniť s Moábkami. Tie pozvali ľud k obetiam na počesť svojich božstiev; ľud jedol a klaňal sa ich bohom. Ked' sa Izrael spriahol s Baál-Peórom, vzblkol hnev Hospodinov proti Izraelu.,, 4. Mojžišova 25,1-3.* Ked' žalmista hovorí o tomto odpadnutí Izraelcov, vysvetľuje, akým bohom priniesli obeť: „*Spriahli sa s Baál-Peórom, obeť jedli, prinášané mŕtvym.,, (Žalm 106,28)*, teda obeť prinesené zomretým.

[518]

Takmer v každom druhu pohanstva má význačné miesto zbožštenie mŕtvych, ako aj viera v spoločenstvo s mŕtvymi. Pohania verili, že mŕtvi môžu ľudom oznámiť svoju vôľu a dávať rady, ak sú o to požiadaní. Svedčia o tom aj známe veštiarne grécke a rímske.

Viera v možnosť styku so zomretými dosiaľ prežíva, a to aj v kresťanskom svete. S vierou v údajné spoločenstvo s duchmi zomretých sa dnes stretávame pod názvom špiritizmus. Špiritizmus počíta predovšetkým so sympatiami a záujmom tých, čo svojich drahých uložili do hrobu. Ľudom sa niekedy v podobe ich zosnulých priateľov zjavujú duchovné bytosti, ktoré im rozprávajú príhody súviaciace s ich životom a predvádzajú to, čo robievali zaživa. Preto ľudia mohli ľahko uveriť, že ich zomretí priatelia sú anjeli, čo sa nad nimi vznášajú a môžu sa s nimi stýkať. Na zjavenie údajných duchov zomretých ľudia hľadajú ako na modly a pre mnohých má ich slovo väčšiu váhu než Božie slovo.

Mnohí však špiritizmus pokladajú za číry podvod a špiritistické prejavy vykladajú ako klamstvá, ktorých sa dopúšťajú médium. Je síce pravda, že takéto podvody sa často vydávajú za pravé prejavy, sú však tiež nepochybné dôkazy o ich nadprirodzenosti, a preto mnohí, čo odmietajú v špiritizme vidieť dielo mimoriadnej ľudskej šikovnosti a klamstva, sú ochotní uznať jeho údajnú pravosť, ak sa stretnú s takými jeho prejavmi, ktoré si nevedia vysvetliť.

Moderný špiritizmus, staroveké čarodejníctvo a modlárstvo, ktorých základom je viera v možnosť styku s mŕtvymi, vychádzajú z prvej lži, ktorou satan zviedol Evu v raji: „*Vôbec nezomriete; ale Boh vie, že v ten deň, keď budete z neho jest'... budete ako Boh.*“, [1. Mojžišova 3,4.5](#). Keď že vychádzajú z tej istej lži, otec lží je aj ich pôvodcom.

[519] Židia mali výslovne zakázanú akúkoľvek snahu o styk s mŕtvymi. Boh k nim rázne zavrel dvere, keď povedal: „*Ale mŕtvi nič nevedia... a nemajú už podielu na ničom, čo sa deje pod slnkom.*“, [Kazateľ 9,5.6](#). „*Keď jeho duch vyjde, on vráti sa do zeme; jeho úmysly zaniknú v ten istý deň.*“, [Žalm 146,4](#). A Hospodin povedal Izraelovi: „*Ak sa niekto obráti k duchom mŕtvych a k vedomcom a smilne sa im zapredá, ja sám obrátim svoju tvár proti tej osobe a vyhladím ju z jej l'udu.*“, [3. Mojžišova 20,6](#).

Títo „*duchovia*“, neboli duchovia mŕtvych, ale padlí anjeli, satanovi poslovia. Staroveká modloslužba, do ktorej patrí aj vzývanie mŕtvych a údajný styk s nimi, je podľa Písma uctievaním zlých duchov. Keď apoštol Pavol varuje svojich bratov, aby sa nijakým spôsobom nezúčastňovali na modloslužbe svojich pohanských susedov, hovorí: „*To, čo obetujú, obetujú zlým duchom, a nie Bohu. A ja nechcem, aby ste boli spoločníkmi zlých duchov.*“, [1. Korint'anom 10,20](#). Žalmista hovorí o Izraelcoch, že „*aj svojich synov obetovali i svoje dcéry démonom*“, a v ďalšom verši vysvetľuje, že ich obetovali „*kanaánskym modlám*“, [Žalm 106,37.38](#). Nazdávali sa, že uctievali mŕtvych, no v skutočnosti uctievali démonov.

Moderný špiritizmus, ktorý vychádza z toho istého prameňa, je len obnovou čarodejníctva a uctievania diabla, ktoré Boh zatratil a zakázal. V Písme svätom čítame, že „*v posledných časoch niektorí odpadnú od viery a budú sa pridŕžiavať zvodných duchov a učenia démonov*“, [1. Timoteovi 4,1](#). Pavol vo svojom druhom liste Tesaloničanom upozorňuje na to, že krátko pred Kristovým druhým príchodom bude satan mimoriadne činný pri vyvolávaní duchov. Píše, že Kristov druhý príchod bude sprevádzať „*pôsobenie satana so všetkou mocou, znameniami a klamnými zázrakmi*“, [2. Tesaloničanom 2,9](#). Keď Peter hovorí o nebezpečenstve, ktorému bude cirkev v posledných dňoch vystavená, pripomína, že tak ako falošní proroci zvädzali Izrael do hriechu, tak sa objavia falošní učitelia, „*ktorí budú vnášať zhubné rozkoly; budú zapierať Pána, ktorý ich*

vykúpil... *Mnohí budú nasledovať ich výstrednosti.*., 2. Petra 2,1.2. Apoštol tu uvádza jeden z príznačných rysov špiritistických učiteľov: odmietajú totiž uznávať Krista za Božieho Syna. O takých učiteľoch apoštol Ján hovorí: „*Kto je luhár, ak nie ten, kto popiera, že Ježiš je Kristus? To je antikrist, kto popiera Otca i Syna. Kto popiera Syna, nemá ani Otca.*., 1. Jána 2,22.23. Keď že špiritizmus popiera Krista, popiera vlastne Otca i Syna, a Biblia to označuje za prejav antikrista.

Predpoveďou Saulovho konca, ktorú poskytol prostredníctvom endorskej ženy, chcel satan zlákať Izraelcov. Dúfal, že tým prebudí ich záujem o čarodejníctvo a že v ňom budú hľadať radu. Tým sa mal ľud odvrátiť od Boha ako od svojho radcu a zveriť sa satanovmu vedeniu. Dôvod toľkého záujmu o špiritizmus spočíva v predstave, že vie odhaliť závoj, zakrývajúci budúcnosť, a zjaviť človekovi, čo Boh pred ním skryl. Boh nám však v Písme svätom odhalí významné budúce udalosti a vyjavuje nám v ňom všetko, čo potrebujeme poznať. Tým dáva smernicu bezpečného prechodu cez všetky životné nástrahy. Satan chce človekovi otriast dôveru v Boha, prebudiť nespokojnosť s jeho životným údelom a zvieŕť ho k tomu, aby pátral po tajomstvách, ktoré Boh pred ním prozreteľne skryl, a aby začal pochybovať o tom, čo mu Boh zjavil vo svojom svätom Slove.

Mnohí ľudia sú nespokojní, kým sa všetko presne nedozvedia. Nevedia sa zmieriť s čiastočným poznaním a nevedia čakať na Božiu spásu. Predvídané a obávané ich doháňa takpovediac k šialenstvu. Poddávajú sa svojim odbojným pocitom, nemajú pokoj a nie sú spokojní; vždy pátrajú po tom, čo nie je zjavené. Keby však dôverivo očakávali na Boha a vytrvalo sa modlili, našli by spoľahlivú útechu. Spoločenstvo s Bohom by ich určite upokojilo. V Ježišovi môžu nájsť duševný pokoj všetci zomdlení a unavení. Ak však prehliadajú to, čo im na útechu ponúka Boh a utiekajú sa k iným zdrojom v nádeji, že sa dozvedia to, čo im Boh nezjavuje, dopúšťajú sa rovnakého omylu ako Saul, a k ničomu dobrému ich to nedoviedie.

Boh také počínanie neschvaľuje a hovorí to veľmi jasne. Nedočkavé strhávanie závoja budúcnosti svedčí o nedostatku viery v Boha a otvára dvere arcizvodcovi. Satan chce, aby ľudia hľadali radu u veštcov. Odhalovaním minulosti prebúdzajú dôveru, že vie predpovedať aj veci budúce. Satan môže na základe svojej stáročnej

skúsenosti usúdiť, aké budú následky určitých príčin a často môže s veľkou mierou presnosti predpovedať niektoré budúce udalosti v živote ľuďí. Preto môže zvedených jednotlivcov klamať ďalej, ovládnuť ich a podriadiť ich svojej vôli.

Boh ústami proroka varuje: „*Ked' vám povedia: Dopytujte sa duchov zomretých a veštcov, ktorí šuškejú a šepkajú, povedzte: Či sa ľud nemá pýtať svojho Boha, ale mŕtvych kvôli živým? K učeniu a k svedectvu! Naozaj pre slovo, ktoré hovorím, nekynie úsvit.*„ [Izaiáš 8,19.20](#).

[521] Majú azda tí, čo veria v svätého, nekonečne múdreho a mocného Boha chodiť k čarodejom, čo svoje vedomosti získali z úzkeho styku s úhlavným nepriateľom Hospodina? Boh sám dáva svetlo svojmu ľudu a vyzýva ho, aby sa zrakom viery zadíval na slávu, ktorá inak zostáva pohľadu človeka skrytá. Slnko spravodlivosti svojimi žiarivými lúčmi osvecuje srdcia Božieho ľudu. Veriacim svieti svetlo z nebeského trónu, a preto sa nemusia uchýľovať k satanovým poslom.

Diablovo posolstvo Saulovi hriech síce odsudzovalo a veštilo odplatu zánikom; jeho zámerom však nebolo Saula napraviť, ale vohnať ho do zúfalstva a do záhuby. Pokušiteľ sa však častejšie snaží zviest' ľuďí lichotením. Staré náboženské kultúry viedli ľuďí do najodpornejších nerestí. Nebrali ohľad na Božie prikázania, ktoré odsudzujú hriech a prikazujú spravodlivosť, nedbali na pravdu a nečistotu nielen nezakazovali, ale nachádzali v nej priam záľubu. Špiritizmus hlása, že smrť neexistuje a ničo hriechu, ani súdu, ani trestu. V ľuďoch vidí „*nepadlých polobohov*„ za zvrchovaný zákon pokladá zmyselnú túžbu a tvrdí, že človek zodpovedá len sám sebe. Špiritizmus strháva Božie závery, ktoré chránia pravdu, čistotu a dôstojnosť. To mnohých nabáda zjavne páchať nepravosti. Nepripomína potom také učenie uctievanie diabla?

Hospodin na ohavnostiach Kanaáncov Izraelcom jasne ukázal následky spoločenstva so zlými duchmi. Kanaánci nepoznali prirodzenú náklonnosť lásky, pestovali modloslužbu, cudzoložstvo, dopúšťali sa vrážd a boli odporní každou svojou zvrhlou myšlienkou a každým svojím hriešnym skutkom. Človek nepozná vlastné srdce, lebo „*srdce je klamné nadovšetko a zradné je – kto sa v ňom vyzná?*„ [Jeremiáš 17,9](#). Sklonom skazenej ľudskej povahy však rozumie len Boh. Satan bdelo pripravuje pôdu, v ktorej sa darí vzbure;

snažil sa o to, aby sa Izraelci zoškľivili Bohu ako Kanaánci. Satan stále čaká, že mu umožníme, aby na nás mohol pôsobiť svojím skazonosným vplyvom, lebo chce, aby nás Boh zahubil a zatratil.

Satan bol rozhodnutý udržať Kanaán vo svojej moci. Len čo sa však Kanaán stal domovom Izraelcov a Boží zákon bol povýšený za zvrchovaný zákon krajiny, satan začal Boží ľud zúrivo nenávidieť a osnoval jeho záhubu. Pomocou svojich stúpencov zavádzal cudzích bohov a za tento hriech bol vyvolený národ nakoniec zo zasľúbenej krajiny vyhnaný. O to isté sa satan snaží aj dnes. Boh odvádza svoj ľud od svetských ohavností, aby mu umožnil zachovávať Boží zákon. A práve z toho dôvodu zúrivosť „žalobcu našich bratov“, nepozná hraníc. „Zostúpil k vám diabol, plný zlosti, lebo vie že má málo času.“, [Zjavenie Jána 12,10.12](#). Keďže skutočná zasľúbená krajina leží práve pred nami, satan je odhodlaný zničiť Boží ľud a pripraviť ho o jeho dedičstvo. Napomenutie: „*Bdejte a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia*“, ([Marek 14,38](#)) nebolo ešte nikdy tak naliehavé ako teraz.

Hospodinovo slovo, určené Izraelcom, patrí aj dnešnému Božiemu ľudu: „*Neobracajte sa na duchov mŕtvych a nevyhl'adávajte vedomcov, lebo nimi by ste sa poškrvnili*“, „*lebo je Hospodinovi ohavný každý, kto robí tieto veci*“, [3. Mojžišova 19,31](#); [5. Mojžišova 18,12](#).

[522]

68. kapitola — Dávid v Ciklagu

Dávid a jeho muži sa nezúčastnili boja medzi Saulom a Filištíncami, hoci na bojisku boli na strane kráľových nepriateľov. Keď sa obe vojská pripravovali na boj, Izajov syn bol vo veľmi tiesnivej situácii. Predpokladalo sa, že bude bojovať na strane Filištíncov. Keby však počas boja určené miesto opustil a z bojiska by odišiel, bol by to prejav nielen zbabelosti, ale aj nevďačnosti a zrady voči Achíšovi, ktorý ho chránil a dôveroval mu. Taký čin by ho zhanobil a vystavil ešte väčšiemu hnevu nepriateľov, než aký mu hrozil zo strany Saula. No ani ho nenapadlo bojovať proti Izraelu. V tom prípade by sa stal zradcom vlastnej krajiny, nepriateľom Boha i jeho ľudu. To by mu navždy znemožnilo prístup na trón Izraela. A keby Saul prišiel v boji o život, za jeho smrť by obviňovali jeho.

Dávid si musel uvedomiť, že sa vydal nesprávnym smerom. Preňho by bolo bývalo oveľa lepšie, keby bol hľadal útočisko v pevnostiach Božích vrchov, než medzi úhlavnými nepriateľmi Hospodina a jeho ľudu. Boh však vo svojom veľkom milosrdenstve nepotrestal tento omyl svojho služobníka tým, že by ho v jeho zármutku a v bezradnosti nechal samého. Dávid sa síce prestal opierať o moc zhora a z cesty bezvýhradnej čestnosti sa uchýlil, no svojím srdcom zostal Bohu verný. Kým satan so svojimi stúpcami všemožne pomáhal nepriateľom Boha a Izraela bojovať proti kráľovi, ktorý Hospodina opustil, Boží anjeli šli vyslobodiť Dávida z nebezpečenstva, v ktorom sa ocitol. Božím prozreteľným riadením filišťínske kniežatá protestovali proti prítomnosti Dávida a jeho druhov v ich armáde.

Filištínske kniežatá naliehali na Achíša: „*Čo tu chceš títo Hebrejci?*“, Keďže Achíš nechcel prísť o tak významného spojenca, odpovedal: „*Je to predsa Dávid, služobník izraelského kráľa Saula, ktorý je toľko dní, ba roky už u mňa, a odkedy prišiel ku mne, nenašiel som pri ňom až do dnešného dňa nič.*“, **1. Samuelova 29,3.**

Kniežatá sa však nahnevali a trvali na svojej požiadavke: „*Pošli späť toho muža, nech sa vráti na svoje miesto, kam si ho určil, a*

nech nejde s nami do boja, aby sa nám v boji nestal protivníkom: ved' čím by si mohol získať priazeň svojho pána, ak nie hlavami našich mužov? Ved' je to ten istý Dávid, o ktorom spievali pri tancoch: Porazil Saul svojich tisíc, a Dávid svojich desať tisíc., 1. Samuelova 29,4.5. Porážka slávneho hrdinu a víťazstvo Izraela pri tej príležitosti boli ešte v živej pamäti filištínskych kniežat. Neverili, že by Dávid mohol bojovať proti svojmu ľudu; a keby sa v priebehu boja pridali na stranu Izraela, spôsobil by Filištíncom väčšiu škodu než všetko Saulovo vojsko.

[524]

Keď že Achíš musel povoliť, zavolať Dávida a povedal mu: „*Ako žije Hospodin, si statočný a tvoje vychádzanie a vchádzanie do vojska spolu so mnou je mi milé, lebo som nenašiel pri tebe nič zlého, odvtedy, čo si prišiel ku mne, až podnes. Ale kniežatám sa nepáčiš. Preto sa teraz vráť, chod' v pokoji a nerob nič také, čo by sa nepáčilo filištínskym kniežatám!, 1. Samuelova 29,6.7.*

Z obavy, aby neprezradil, čo skutočne cíti, Dávid odpovedal: „*Čo som urobil a čo si našiel pri svojom služobníkovi odvtedy, ako som u teba až podnes, že nemám ísť bojovať proti nepriateľom svojho kráľa?, 1. Samuelova 29,8.*

Achíšova odpoveď musela Dávida zahanbiť a vyvolať v ňom výčitky, keď si pomyslel, aké nedôstojné pre Hospodinovho služobníka bolo, že sa uchýlil ku klamstvu. Kráľ povedal: „*Viem to, lebo mne si milý ako anjel Boží, ale filištínske kniežatá povedali: Nech nejde s nami do boja! Preto ráno vstaň, ty i služobníci tvojho pána, ktorí prišli s tebou; za samého úsvitu vstaňte a odíďte!, 1. Samuelova 29,9.10.* Slučka, do ktorej sa Dávid dostal, sa teda uvoľnila a on mohol znova voľne dýchať.

Po trojdňovom putovaní došiel Dávid so svojimi šesťsto mužmi do Ciklagu, ktorý bol ich domovom v zemi Filištíncov. Našli ho však celkom spustošený. Neprítomnosť Dávida a jeho mužov Amálekovi využili a pomstili sa mu za to, že podnikal výpravy na ich územie. Prepadli nestrážené mesto, vydrancovali ho a vypálili, zajali všetky ženy a deti a odišli s nimi i s veľkou korisťou.

Dávid a jeho muži s hrôzou a úžasom hľadeli na sčernalé dymiace sa trosky. Keď si pri pohľade na ne títo statoční a skúsení vojaci uvedomili hrôzu spustošenia, „*pustili sa do hlasitého plaču a plakali tak, že už nemali ani síl k plaču., 1. Samuelova 30,4.*

[525]

Tento trest stihol Dávida preto, že z nedostatku viery hľadal útočisko v krajine Filištíncov. Teraz sa presvedčil, aké neisté môže byť bezpečie medzi nepriateľmi Boha a jeho ľudu. Dávidovi muži sa teraz obrátili proti svojmu vodcovi a označili ho za príčinu svojho nešťastia. Dávid vyvolal pomstu Amálekovcov tým, že ich napadal, a potom nechal mesto bez ochrany, pretože sa príliš spoliehal na to, že medzi týmito nepriateľmi sa môžu cítiť celkom bezpeční. Ubolení a rozhnevaní vojaci boli schopní dopustiť sa každého zúfalého činu, ba hodľali ukameňovať aj svojho vodcu.

Všetko nasvedčovalo, že Dávidovi už nikto nepomôže. Bol pripravený o všetko, čo mu bolo na zemi drahé. Saul ho vyhnal z vlasti. Filištínci ho vyhnali z tábora. Amálekovci mu vyplienili mesto, jeho ženy s deťmi boli v zajatí a jeho verní druhovia sa spriahli proti nemu, ba vyhrážali sa mu, že ho zabijú. Dávid v tejto krajnej tiesni prestal uvažovať o svojom mučivom postavení a vrúcne, ako len vedel, sa obrátil o pomoc k Bohu. „*Našiel posilu v Hospodinovi, svojom Bohu.*“, [1. Samuelova 30,6](#).

Uvažoval o svojom doterajšom, na udalosti tak bohatom živote. Či ho Boh niekedy opustil? Spomienka na mnohé dôkazy Božej milosti ho posilnila. Dávidovi druhovia znášali svoje utrpenie dvojnásobne bolestne, pretože boli roztrpčení a zúfalí; no Boží muž, ktorý mal viac dôvodov k zármutku, zachoval sa statočne. Srdcom vyznával: „*V deň, kedy by som sa mal báť, ja v teba dúfam.*“, [Žalm 56,4](#). Sám nenachádzal cestu, ktorá by ho vyviedla z ťažkostí, Boh ju však pozná a ukáže mu, čo má urobiť.

Dávid poslal po kňaza Ebjátara, syna Achímelechovho a pýtal sa Hospodina: „*Mám túto hordu prenasledovať? Dohoním ju?*“, Odpoveď znela: „*Prenasleduj, lebo iste ju dohoníš a ich vyslobodíš.*“, [1. Samuelova 30,8](#).

Tieto slová rozptýlili neistotu a zármutok. Dávid so svojimi mužmi bezodkladne začali prenasledovať utekajúcich nepriateľov. Tak sa ponáhľali, že pri potoku Bešór, ktorý neďaleko Gázy vteká do Stredozemného mora, bolo dvesto jeho mužov tak vyčerpaných, že tam museli zostať a odpočívať. Dávid potom s ostatnými štyristo mužmi vyrazil neohrozene ďalej.

Cestou našli egyptského otroka, ktorý zjavne zomieral od vyčerpania a od hladu. Keď sa mu však dali najesť a napiť, prišiel k sebe a povedal im, že jeho bezcitný pán, jeden z Amálekovcov, čo

sa zúčastnili lúpežného vpádu, ho tam nechal zomrieť. Rozpovedal im všetko o ich lúpežnom vpáde a o drancovaní. Keď mu potom sľúbili, že ho nezabijú ani nevydajú jeho pánovi, súhlasil s tým, že Dávida a jeho mužov zavedie do tábora ich nepriateľov.

Keď sa priblížili na dohľad k táboru, spozorovali, že jeho obyvatelia neobvykle veselo hýria. Víťazné vojsko usporiadalo veľkú zábavu. *„Boli roztratení po celej krajine. Jedli, pili a tancovali nad všetkou tou veľkou korisťou, ktorú pobrali v krajine Filištíncov a v krajine júdskej.,, 1. Samuelova 30,16.* Dávid vydal rozkaz na okamžitý útok a prenasledovatelia sa zúrivo vrhli na svoje obeť. Amálekovci boli prekvapení a v tábore nastal zmätok. Bojovalo sa celú noc i celý ďalší deň, kým nebolo pobité všetko vojsko Amálekovcov. Ujsť sa podarilo mužom na ťavách. Hospodinovo slovo sa vyplnilo. *„Tak oslobodil Dávid všetko, čo Amálekovci pobrali, a vyslobodil aj obidve svoje ženy. Nechýbal im nikto, ani malý, ani veľký, ani synovia, ani dcéry a nič z koristi, ani z toho, čo im boli pobrali. Všetko to priviedol Dávid späť.,, 1. Samuelova 30,18.19.*

[526]

Keď Dávid podnikal nájazdy na územie Amálekovcov, zabíjal všetkých, čo mu padli do rúk. Len Božia moc zadržala Amálekovcov, aby nepozabíjali obyvateľov Ciklagu a že sa rozhodli ušetriť zajatcov. Slávu svojho víťazstva chceli zvýšiť tým, že domov priviedli veľké množstvo zajatcov, ktorých chceli neskôr predať do otroctva. Nechtiac tým splnili Boží zámer, aby ušetrili zajaté ženy a deti, ktoré sa potom mohli stretnúť so svojimi mužmi a otcami.

Všetky pozemské mocnosti podliehajú pod zvrchovaný dohľad Všemohúceho. On aj tým najmocnejším vládcom a najkrutejším utláčateľom vraví: *„Až potiaľ môžeš ísť a nie ďalej.,, Job 38,11.* Božia moc sa ustavične prejavuje tým, že marí snahy mocností zla. Boh stále zasahuje do ľudských vzťahov, no nie zhubne, ale nápravne a záchovne.

Víťazi sa s jasotom vydali na spiatočnú cestu. Keď potom pri potoku Bešór našli svojich dvesto druhov, ktorí tu odpočívali, mnohí z tých, čo sa boja zúčastnili, začali sebecky a neprajne namietat', že právo na korisť nemá ten, kto nebojoval, a môže byť rád, že mu priviedli ženu a deti. Dávid však s tým nesúhlasil: *„Nerobte tak, bratia moji, s tým, čo nám dal Hospodin... Rovnaký bude podiel toho, ktorý šiel do boja, i podiel toho, ktorý zostal pri batožine. Rovnako sa podelia.,, 1. Samuelova 30,23.24.* Tým bola záležitosť vyriešená.

V Izraeli sa neskôr stalo zákonom, že všetci, čo sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na vojnovom ťažení, dostali rovný diel koristi ako tí, čo boli priamo v boji.

Dávid a jeho druhovia získali späť všetko, čo im Amálekovci v Ciklagu vzali, a okrem toho Amálekovcom odviekli veľké stáda dobytká. Túto korisť nazvali „*Dávidovou korisťou*„. Dávid po návrate do Ciklagu poslal z tejto koristi dar starším súkmeňovcom z Júdovho pokolenia. Pri delení koristi pamätal na každého, kto sa k nemu a k jeho druhom správal priateľsky, keď sa skrýval v horských pevnostiach a keď v obavách o holý život musel utekať z miesta na miesto. Tým sa bohato odvdáčil za prejavy súciteľného pohostinstva, ktoré si prenasledovaný utečenec veľmi vážil.

[527] Tretieho dňa po návrate Dávida a jeho spolubojovníkov do Ciklagu, keď sa všetci pustili do práce na obnove svojich rozváľaných príbytkov a úzkostlivo očakávali správy o priebehu boja medzi Izraelom a Filištíncami, prišiel náhle do mesta posol „*s roztrhnutým rúchom a s prstou na hlave*„, [2. Samuelova 1,2](#). Keď ho priviedli k Dávidovi, posol sa mu hlboko poklonil, čím naznačil, že ho uznáva za mocné knieža, od ktorého chce žiadať milosť. Dávid sa nedočkavo vyzvedal na priebeh boja. Utečenec mu oznámil, že Saul bol porazený a padol a že aj Jonatán bol zabitý. Posol k správe niečo aj pridial. Predpokladal totiž, že Dávid svojho zúrivého prenasledovateľa nenávidel a zabezpečí si jeho vdáčnosť, keď sa bude vydávať za kráľovho vraha. Preto začal rozprávať, že počas boja našiel izraelského kráľa v nepriateľskom obklúčení raneného a že ho na jeho vlastnú žiadosť usmrtil. Na dôkaz toho priniesol Dávidovi korunu z hlavy kráľa a i zlatú sponu z jeho ramena. Zrejme očakával, že jeho správy budú prijaté s nadšením a že podľa zásluhy bude odmenený.

„*Nato Dávid chytil svoje šaty a roztrhol ich, podobne i všetci muži, ktorí boli s ním. Smútili, plakali a postili sa až do večera, pre Saula a jeho syna Jonatána, aj pre ľud Hospodinov, aj pre dom Izraela, pretože padli mečom*„, [2. Samuelova 1,11.12](#).

Keď sa Dávid spamätal z hrôzy týchto údesných správ, vrátil sa k cudziemu poslovi a začal sa zaoberať jeho zločinom, ktorého sa podľa vlastného priznania dopustil. Spýtal sa ho: „*Odkiaľ si?*„. Cudzinec odvetil: „*Som synom cudzinca, muža Amálekovca*„. Dávid sa ho znova spýtal: „*Ako si sa opovážil vystrieť ruku a zabiť pomazaného Hospodinovho?*„

Dávid mal dvakrát možnosť zabiť Saula, no na výzvu svojich druhov, aby to urobil, odmietol zodvihnúť ruku proti tomu, ktorý bol na Boží príkaz povolaný vládnuť nad Izraelom. Teraz sa tu Amálekovec vystatoval, že zabil izraelského kráľa. Sám seba teda obvinil zo zločinu, ktorý zaslúžil smrť, a trest bol hneď aj vykonaný. Dávid povedal: „*Tvoja krv na tvoju hlavu, lebo tvoje vlastné ústa ťa usvedčili, keď si povedal: Ja som usmrtil pomazaného Hospodinovo.*“, [2. Samuelova 1,13.14.16.](#)

Dávidov žiaľ nad Saulovou smrťou bol úprimný a hlboký, čo zodpovedalo jeho šľachetnej povahe. Neradoval sa z pádu svojho nepriateľa. Prekážka, ktorá mu bránila nastúpiť na trón Izraela, bola síce odstránená, ale Dávid sa z toho netešil. Kráľova smrť mu vymazala z pamäti Saulovu nedôveru a krutosť a v jeho spomienkach zanechala len to, čo bolo ušľachtilé a kráľovské. Saulovo meno bolo nerozlučne späté s menom Jonatánovým a priateľstvo kráľovho syna s Dávidom bolo celkom úprimné a nezištné.

[528]

Pieseň, v ktorej Dávid vyjadril pocity svojho vnútra, sa stala pokladom jeho národa, ako aj Božieho ľudu vo všetkých ďalších pokoleniach:

„Ozdoba tvoja, Izrael, na tvojich výšinách pobitá.

Ó, ako padli bohatieri!

Neoznamujte to v Gate,

Nerozhlásajte v uliciach Aškelónu,

aby sa netešili dcéry Filištíncov,

a nejasali dcéry neobrezancov.

Vy, vrchy Gilbóy,

nech nieto na vás rosy ani dažďa,

ani vzĺnania vlahy z hlbín,

bo tam bol pohodený štít bohatierov,

štít Saulov olejom nepomazaný...

Saul a Jonatán, ktorí sa ľúbili, milí si v živote,
ni smrťou nedali sa rozlúčiť.

Nad orlov boli rýchlejší, nad levov boli silnejší,
vy, dcéry Izraela, opláčte Saula,

ktorý vás obliekal v purpur a skvost,

ktorý vám zlaté ozdoby kládol na šaty.

Ó, ako padli bohatieri uprotred boja!

*Jonatán na tvojich výšinách zabitý.
Bôl no mi za tebou, brat môj, Jonatán.
Bol si mi premilý,
tvoja láska mi bola zázračná,
bola nad lásku žien.
Ó, ako padli bohatieri
a pohynuli nástroje boja!.,,*

[2. Samuelova 1,19-27.](#)

Saulova smrť ukončila aj nepriateľstvo, ktoré z Dávida urobilo vyhnanca. Umožnila mu návrat do vlasti. Pominuli sa aj dni smútku za Saula a Jonatána. *„Potom sa Dávid dopytoval Hospodina: Mám ísť do niektorého júdskeho mesta? A Hospodin mu odpovedal: Chod'! A Dávid sa pýtal: Kam mám ísť? A odpovedal mu: Do Chebrónu.,, 2. Samuelova 2,1.*

Chebrón ležal asi dvadsať míl na sever od Beršabé, približne v polceste medzi týmto mesto a miestom, kde bude stáť Jeruzalem. Chebrón sa pôvodne nazýval Kirjat-Arbe, mesto Arbe otca Enaka. Mesto neskôr premenovali na Amre. Bolo v ňom pohrebisko patriarchov, *„jaskyňa Makpela.,, Chebrón sa stal dedičstvom Kálebovým a teraz je hlavným mestom Judska. Leží v údolí s úrodnou pahorkatinou a bohato rodiacimi poľami. V jeho okolí sú tie najkrajšie vinice Palestíny, početné olivové háje a ovocné záhrady.*

Dávid a jeho druhovia nijako neatáli splniť Boží príkaz. Šesťsto ozbrojených mužov so svojimi ženami a s deťmi, so stádami dobytka a s drobným zvieratstvom sa bezodkladne vydali na cestu do Chebrónu. Príchod karavány do mesta očakávali muži Júdovho kmeňa, aby pozdravili Dávida ako budúceho izraelského kráľa. Hneď sa začali prípravy na jeho korunováciu a *„pomazali tam Dávida za kráľa nad domom Júdovým.,, 2. Samuelova 2,4.* Nič však nepodnikli, aby sa jeho právomoc rozšírila aj na ostatné kmene Izraela.

Jedným z prvých činov korunovaného vládcu bolo uctenie Saulovej a Jonatánovej pamiatky. Keďže Dávid vedel o statočnom čine mužov z Jábeš-Gileádu, ktorí zachránili telá padlých vodcov a z poptami ich pochovali, vyslal do tohto mesta poslov s oznamom: *„Bud' te požehnaní od Hospodina, že ste svojmu pánovi Saulovi preukázali toto milosrdenstvo a pochovali ste ho. Preto teraz nech Hospodin preukáže milosrdenstvo a vernosť vám; aj ja vám dobre urobím, pretože ste urobili tento skutok.,, 2. Samuelova 2,5.6.* Ďalej im ozná-

mil, že nastúpil na júdsky trón a vyzval všetkých, čo takto osvedčili svoju vernosť, aby sa pridali k nemu.

[530] Filištínci nemali nijakých námietok proti tomu, že Júdov kmeň si zvolil Dávida za kráľa. Keď bol u nich vo vyhnanstve, správajú sa k nemu priateľsky, aby tým znepokojili a oslabili kráľovstvo Saulovo. Preto teraz dúfajú, že vzhľadom na túto ich bývalú láskavosť nebude rozširovať svoju moc na ich úkor. Dávidovo panovanie však nebolo bez ťažkostí. Krátko po jeho korunovácii začali vznikať sprisahania a šíriť sa vzbura. Dávidov trón nebol trónom zradcu. Keďže si ho za izraelského kráľa vyvolil Boh, nedôvera či vzbura proti nemu nemali vážny dôvod. Len čo však muži Júdovho kmeňa uznali Dávidovu moc, Abnérovým vplyvom bol za kráľa vyhlásený Saulov syn Išbóšet a uvedený na trón Izraela ako vzdorokráľ.

Išbóšet bol úbohý, málo významný člen Saulovej rodiny, zatiaľ čo Dávid mal skvelé schopnosti na to, aby uniesol bremeno zodpovednosti za celé kráľovstvo. Abnér, ktorý sa predovšetkým zaslúžil o to, že kráľovská moc prešla na Išbóšeta, bol vrchným veliteľom Saulovho vojska a bol najväženejším mužom v Izraeli. Vedel, že Hospodin povolá na izraelský trón Dávida, no keďže ho tak dlho stíhal a prenasledoval, nijako nevítal, aby sa teraz Izajov syn stal kráľom krajiny, nad ktorou vládol Saul.

Prostredie, v ktorom Abnér pôsobil, utváralo jeho povahu, roznechovalo v ňom ctibažnosť a svojvoľnosť. Dôverne sa stýkal so Saulom a kráľovo zmýšľanie ho ovplyvnilo natoľko, že začal pohrdáť mužom, ktorého si za vládcu nad Izraelom vybral Boh. V nenávisti ho ešte viac utvrdila Dávidova výčitka, že pripustil, aby spiacemu kráľovi vzali džbán s vodou a kopiju, keď vo vojenskom tábore odpočíval. Nemohol zabudnúť, ako Dávid volal, aby to počul kráľ i ľud Izraela: *„Či nie si mužom, ktorému nieto rovného v Izraeli? Prečo si teda nechránil kráľa, svojho pána?... Nie je dobré, čo si spravil. Ako žije Hospodin, ste synmi smrti, pretože ste si nestrážili pána, pomazaného Hospodinovho.“*, [1. Samuelova 26,15.16](#). Táto výčitka ho znepokojovala, a preto sa z pomsty rozhodol rozdeliť Izrael, aby získal moc. Na presadenie svojich sebeckých zámerov použil člena kráľovského rodu. Abnér vedel, že Dávid miloval Jonatána a stále si ctí jeho pamiatku a že vojsko nezabudlo na Saulovu prvú úspešnú výpravu. S nadšením hodným lepších cieľov začal tento vzdorovládca uskutočňovať svoje plány. Za kráľovské sídlo si

zvolil mesto Machanajim, ležiace na opačnej strane Jordána. Keď že šlo o najlepšie chránené mesto pred útokom zo strany Dávida, ako aj zo strany Filištíncov, tam bol korunovaný Išbóšet. Jeho vládu uznali najprv kmene sídliace východne od Jordána, no nakoniec ju okrem Júdu prijal celý Izrael. Saulov syn sa vo svojom meste tešil kráľovským poctám iba dva roky. Keď že Abnér hodlal rozšíriť svoju moc na celý Izrael, začal preto pripravovať útočnú vojnu. *„Vojna medzi domom Saulovým a domom Dávidovým trvala dlho a Dávid čím ďalej, tým viac mocnel, ale dom Saulov upadal.“*, 2. Samuelova 3,1.

Trón, ktorý spočíval na zlobe a ctibažnosti, zmietla nakoniec zrada. Abnér sa rozhneval na slabého a neschopného Išbóšeta, prebehol k Dávidovi a ponúkol mu, že pod jeho moc prevedie všetky izraelské kmene. Kráľ prijal jeho návrhy a s poctami ho prepustil, aby mohol uskutočniť svoj zámer. Blahosklonné prijatie tak odvážneho a slávneho vojvodu však vyvolalo žiarlivosť Joába, vrchného veliteľa Dávidovho vojska. Medzi Abnérom a Joábom vznikla krvná pomsta, pretože za vojny medzi Izraelom a obyvateľmi Júdska Abnér zabil Joábovho brata Azaela. Joáb, ktorý túžil po pomste za bratovu smrť a chcel sa zbaviť možného rivala, podlo využil situáciu, vystriehol Abnéra a zavraždil ho.

Keď sa Dávid o zradnom prepadnutí dopyčul, zvolal: *„Nemám vôbec viny ani ja, ani moje kráľovstvo pred Hospodinom na vyliatí krvi Nérovho syna Abnéra. Nech to padne na hlavu Joábovu a na celý dom jeho otca.“*, 2. Samuelova 3,28.29. S ohľadom na neurovaný stav kráľovstva a na moc a postavenie vrahov – na vražde sa totiž podieľal aj Joábov brat Ab – nemohol Dávid zločin spravodlivo potrestať; verejne však prejavil svoje roztrpčenie nad týmto odporným činom. Abnérovi dal vystrojiť pohreb s verejnými poctami. Smútočných obradov sa museli v roztrhnutých rúchach a prepásaní vrecovinou zúčastniť aj vojaci na čele s Joábom. Kráľ prejavil svoj zármutok tým, že sa v deň pohrebu postil. V zástupe smútiacich šiel ako prvý a nad hrobom predniesol smútočný prejav, v ktorom vrahov ostro odsúdil. *„Potom kráľ zakvílil nad Abnérom týmto žalospevom:*

*Či musel zomrieť Abnér
ako zomiera blázon?
Tvoje ruky neboli poviazané,*

*tvoje nohy neboli v okovách,
padol si, ako keď niekto padne od zákerných ľudí.,*

2. Samuelova 3,33.34.

Dávidovo veľkorysé ocenenie toho, ktorý bol jeho úhlavným nepriateľom, uznal a obdivoval celý Izrael. *„Keď sa o tom dozvedel všetok ľud, ľúbilo sa mu to a ľúbilo sa mu všetko, čo robil kráľ. A tak v ten deň poznal všetok ľud i celý Izrael, že popud na usmrtenie Abnéra, syna Nérovho, nevyšiel od kráľa.,* 2. Samuelova 3,36.37. Keď Dávid v úzkom kruhu svojich radcov a pobočníkov rozprával o tomto zločine, priznával, že vrahov nemôže potrestať, ako by chcel, a prenechal ich Božej spravodlivosti: *„Neviete, že dnes padlo knieža, veľký to muž v Izraeli. Ja som dnes slabý, i keď som pomazaným kráľom, títo však mužovia, synovia Cerúje, sú tvrdsí ako ja.* [532] *Nech Hospodin každému, kto robí zle, odplatí podľa jeho zloby.,* 2. Samuelova 3,38.39.

V ponukách predložených Dávidovi bol Abnér úprimný, no jeho pohnútky boli nízke a sebecké. Vytrvalo sa protivil kráľovi, ktorého si vyvolil Boh, a očakával, že si tým získa zásluhy a zabezpečí pocty. Urážlivosť, pýcha a žiadostivosť ho dohnali k tomu, že opustil všetko, čomu tak dlho slúžil. Očakával, že príklonom k Dávidovi a v jeho službách získa najvyššie čestné postavenie. Keby sa mu bol jeho zámer zdaril, bol by svojimi vlohami, ctibažnosťou, veľkým vplyvom a nedostatkom zbožnosti ohrozil Dávidov trón, a tým aj pokoj a blaho národa.

„Keď Saulov syn počul, že Abnér zomrel v Chebróne, ochabli mu ruky a celý Izrael sa predesil., 2. Samuelova 4,1. Bolo zrejmé, že ich kráľovstvo nemá dlhú trvácnosť. Onedlho však ďalšia zrada doviedla k pádu upadajúcej krajiny. Išbóšeta podlo zavraždili dvaja z jeho veliteľov, ktorí mu utľali hlavu a náhlili s ňou k júdskeму kráľovi v nádeji, že sa mu tým zavrú ačia a získajú jeho priazeň.

S krvavým dôkazom svojho zločinu predstúpili pred Dávída a vraveli: *„Tu máš hlavu Saulovho syna Išbóšeta, tvojho nepriateľa, ktorý ti siahla na život. Dnes pomstil Hospodin môjho pána, kráľa, nad Saulom a jeho potomstvom.,* Dávid, ktorého na trón povolal sám Boh, a ktorého Boh vyslobodil z úkladov jeho odporcov, nechcel, aby sa k moci dostávala zrada. Zoznámil vrahov s tým, aký osud stihol muža, ktorý sa vystatoval, že zabil Saula. Dodal: *„Ak nešľachetníci*

zavraždili spravodlivého muža v jeho dome na lôžku, či nemám vyhl'adávať jeho krv z vašich rúk a vyhubiť vás zo zeme? Nato dal Dávid rozkaz mládencom, a tí ich zabili..., ale Išbóšetovu hlavu vzali a pochovali v Abnérovom hrobe v Chebróne.,, 2. Samuelova 4,8.11.12.

Po Išbóšetovej smrti poprední muži Izraela jednomysel'ne vyslovili prianie, aby sa Dávid stal kráľom všetkých kmeňov. „*Všetky kmene Izraela prišli k Dávidovi do Chebrónu a povedali: Pozri, sme tvoja kosť a tvoje telo. Už predtým, keď bol Saul kráľom nad nami, ty si viedol Izrael do boja a z boja a Hospodin ti riekol: Ty budeš pást' môj ľud izraelský, ty budeš vodcom nad Izraelom. Tak prišli všetci starší Izraela ku kráľovi do Chebrónu, a kráľ Dávid uzavrel s nimi zmluvu v Chebróne pred Hospodinom.,, 2. Samuelova 5,1-3.* Božia prozreteľnosť upravila Dávidovi cestu na trón. Na jej začiatku nebola teda Dávidova osobná ctibažnosť, pretože nevyhl'adával pocty, ktorých sa mu dostalo.

Dávida očakávalo viac ako osemtisíc Lévijských a Áronových potomkov. Zmýšľanie ľudu sa výrazne a prenikavo zmenilo. Prevrat prebehol pokojne a dôstojne, v súlade s významom tejto veľkej udalosti. Do Chebrónu a jeho okolia prišlo takmer pol milióna bývalých Saulových stúpencov. Množstvo ľudí zaplnilo aj pahorky a údolia. Bola stanovená hodina korunovácie; muž, ktorého Saul vyhnal od svojho dvora a ktorý si musel zachraňovať život útekem medzi vrchy a skalné rokliny, čoskoro prijme najvyššiu poctu, akú mu môžu ponúknuť jeho súkmeňovci. Slávnosti sa zúčastnili kňazi a starší oblečení v rúchu, ktoré si vyžadoval ich posvätný úrad, dôstojníci a vojaci vo vyleštených prilbách s ligotavými oštepami, i cudzinci, čo sa zďaleka prišli podívať na korunováciu vyvoleného kráľa. Dávid mal na sebe kráľovské rúcho. Veľkňaz mu posvätným olejom pomazal čelo, lebo Samuelovo pomazanie Dávida bolo len prorockým náznakom toho, čo treba vykonať pri uvedení kráľa do úradu. Táto chvíľka nadišla a Dávid bol slávnostne vysvätený a uvedený do svojho úradu ako Boží služobník na tróne. Do rúk prijal žezlo, spísala sa zmluva o jeho právoplatnej vláde a ľud zložil prísahu vernosti. Na hlavu dostal diadém a korunovačný obrad sa skončil. Izrael mal teda Bohom ustanoveného kráľa. Ten, ktorý trpezlivo čakal na Hospodina, dočkal sa splnenia Božieho zasl'úbenia. „*Takto*

sa Dávid ustavične vzmaňal a Hospodin, Boh mocností, bol s ním.,,
[2. Samuelova 5,10.](#)

Len čo sa Dávid ujal vlády v Izraeli, začal hľadať vhodnejšie miesto na výstavbu hlavného mesta svojej krajiny. Za budúce stredisko svojho kráľovstva vybral miesto vzdialené dvadsať míľ od Chebrónu. Keď Józua viedol izraelské vojská cez Jordán, toto miesto sa volalo Sále. Neďaleko odtiaľ Abrahám prejavil svoju vernosť Bohu. Osemsto rokov pred Dávidovou korunováciou na tomto mieste býval Melchisedek, knieža najvyššieho Boha. Miesto malo jedinečnú polohu, nachádzalo sa uprostred krajiny a chránili ho okolité kopce. Bolo na pomedzí Benjaminovho a Júdovho kmeňa, v tesnej blízkosti Efrajimovho územia, kam mali výhodný prístup aj ostatné izraelské kmene.

Ak Izraelci chceli ovládnuť toto miesto, museli vyhnat' Kanaán-cov, ktorí v ňom ešte zostali a opevnili sa na vrchu Sion a Mórija. Ich opevnenie sa volalo Jebús a jeho obyvatelia boli známi ako Jebúsejci. Po stáročia sa mesto Jebús pokladalo za nedobytné. Izraelci však pod Joábovým vedením pevnosť dobyli a ovládli ju. Za svoju chrabrosť sa Joáb stal hlavným veliteľom izraelského vojska. Keď sa toto mesto stalo hlavným mestom krajiny, jeho pohanské meno sa zmenilo na Jeruzalem.

Neďaleko Stredozemného mora ležalo bohaté mesto Týr. Jeho kráľ Chíram chcel uzavrieť zmluvu s izraelským kráľom, a preto poslal Dávidovi pomoc na stavbu jeruzalemského paláca. Poslov sprevádzali stavitelia a stavební robotníci i dlhá karavána s nákladom cédrového a iného drahocenného dreva, ako aj ďalšieho hodnotného materiálu.

Rastúca moc Izraela zjednoteného pod vládou kráľa Dávida, dobytie pevnosti Jebús a uzavrenie zmluvy s týrskym kráľom Chíramom vyvolalo nepriateľstvo Filištíncov. Znova vtrhli s veľkou armádou do krajiny a utáborili sa v údolí Refájcov neďaleko Jeruzalema. Dávid sa so svojím vojskom uchýlil do pevnosti Sion a čakal na Boží pokyn. *„Vtedy sa dopytoval Dávid Hospodina a povedal: Mám vytiahnuť proti Filištíncom? Vydáš mi ich do rúk? Hospodin*

mu odpovedal: Chod', lebo istotne ti vydám Filištíncov do rúk., 2. Samuelova 5,19.

[535] Dávid neodkladne napadol nepriateľov a porazil ich; vzal im modly, ktoré ich mali chrániť a zabezpečiť im víťazstvo. Filištíncov porážka nielen pokorila, ale aj natoľko rozzúrila, že znova zaútočili na Izraelcov a s ešte väčšou armádou sa „rozložili v údolí Refájcov,, 2. Samuelova 5,22. Dávid opäť prosil Hospodina o radu a mocný Boh sa ujal vedenia izraelského vojska.

Kráľ dostal od Hospodina pokyn: „*Netiahni proti nim priamo, ale ich obíd' odzadu a chod' na nich od balzamovníkového hája. Keď vo vrcholcoch balzamovníkových kríkov počuješ zvuk krokov, ponáhl'aj sa, lebo vtedy Hospodin pôjde pred tebou, aby porazil vojsko Filištíncov., 2. Samuelova 5,23.24.* Keby bol Dávid konal podľa vlastného úsudku, ako to robieval Saul, nebol by mal úspech. On však splnil Hospodinov príkaz „*a porazil tábor Filištíncov od Gibeónu až po Gezer. Poveš' o Dávidovi prenikla do všetkých krajín a Hospodin zoslal bázeň pred ním na všetky národy., 1. Paralipome-non 14,16.17.*

Keď si Dávid upevnil svoj trón a zastavil vpády nepriateľov do krajiny, rozhodol sa uskutočniť svoj dávny zámer – preniesť truhlu zmluvy do Jeruzalema. Truhla zmluvy bola už dlhé roky v Kirjat-Jearíme, vzdialenom asi deväť míľ od vládneho mesta. Patrílo sa však, aby znamenie Božej prítomnosti malo svoj príbytok v hlavnom meste krajiny.

Dávid pozval tridsať tisíc popredných mužov Izraela. Chcel totiž, aby prenesenie truhly zmluvy bolo veľkolepou a radostnou udalosťou. Ľud jeho výzvu ochotne poslúchol. Do Kirjat-Jearíma prišiel veľkňaz so svojimi bratmi v posvätnom úrade, i kniežatá a poprední predstavitelia jednotlivých kmeňov. Dávida spaľovalo sväté nadšenie. Božiu truhlu vyniesli z Abínadábovho domu a naložili ju na nový voz, ktorý ťahali dva voly. Voz sprevádzali dvaja synovia Abínadábovi.

Izraelci s jasavým pokrikom a s radostnými piesňami za zvuku hudby odprevádzali truhlu zmluvy. „*Dávid však a celý dom Izraela tancovali pred Hospodinom...s piesňami na citarách, harfách, bubnoch, na cengáčoch a na cimbaloch., 2. Samuelova 6,5.* Izrael už dávno nevidel toľko slávy a jasotu. Veľký zástup ľudu sa dôstojne a radostne uberal cez kopce a údolia do svätého mesta.

Keď však „prišli k humnu Náchonovmu, tu Uzzá vystrel ruku k Božej truhle a zadržal ju, lebo voly sa potkli. Preto Hospodin vzblkol hnevom proti Uzzovi a Boh ho na mieste zrazil pre jeho nerozvážnosť; i zomrel tam pri truhle Božej.,, 2. Samuelova 6,6.7. Jasajúci dav sa vyl'akal. Zl'akol sa aj Dávid a veľmi sa znepokojil, ba napadli ho aj pochybnosti o Božej spravodlivosti. Ved' sa snažil uctiť truhlu zmluvy ako symbol Božej prítomnosti. Prečo sa teda strašnou ranou táto radostná príležitosť zmenila na zármutok a žiaľ? Dávid usúdil, že by nebolo bezpečné mať truhlu zmluvy blízko seba. Preto sa rozhodol ponechať ju tam, kde je. Miesto pre truhlu sa našlo v ned'alekom dome Obéd-Edóma Gatského. Uzzova smrť bola Božím trestom za prestúpenie dôrazného príkazu. Mojžiš dostal od Hospodina zvláštne nariadenie, týkajúce sa prevozu truhly zmluvy. Okrem kňazov, Áronových potomkov, sa truhly nesmel nikto dotknúť, ba na ňu ani hľadiť, ak nebola zakrytá. Hospodin povedal: „Až potom prídu Kehátovci, aby to odniesli. Nebudú sa dotýkať svätých vecí, aby nezomreli.,, 4. Mojžišova 4,15. Kňazi mali truhlu zmluvy prikryť a potom ju mali Kehátovci zodvihnúť na pripravených tyčiach pevne zasunutých do bočných krúžkov. Geršónovcom a Meráriovcom, ktorí sa mali starať o prikrývky, dosky a stĺpy svätostánku, dal Mojžiš vozy a voly na prepravu toho, čo im bolo zverené. „Kehátovcom nedal nič, lebo oni mali na starosti službu pri svätých veciach, ktoré mali nosiť na pleci.,, 4. Mojžišova 7,9. Spôsob prevozu truhly zmluvy z Kirjat-Jearímu bol teda priamym a neodpustiteľným zanedbaním Hospodinovho príkazu.

Dávid a jeho ľud sa ochotne a radi zišli, aby vykonali posvätné dielo. Ich službu však Hospodin prijať nemohol, lebo nezodpovedala jeho príkazom. Filištínci síce Božie zákony nepoznali, ale keď Izraelcom truhlu zmluvy vracali, naložili ju na voz a Hospodin túto ich snahu uznal. Izraelci však dostali jasný Boží príkaz o tom, ako sa má truhla zmluvy prevážať; zanedbanie tohto príkazu bolo zneuctením Boha. Uzzá sa previnil svojou trúfalosťou. Prestúpením Božieho zákona stratil zmysel jeho svätosti a napriek Božiemu príkazu a s nevyznanými hriechmi odvážil sa dotknúť symbolu Božej prítomnosti. Boh nemôže prijať čiastočnú poslušnosť či nedbalé zachovávanie jeho príkazov. Súdom nad Uzzom Boh poučal celý Izrael o dôležitosti prísneho zachovávanía jeho požiadaviek. Smrť

jediného muža mala priviesť celý ľud k pokániu a predísť, aby súd nemohol postihnúť tisíce ľudí.

Dávid si uvedomoval, že ani jeho srdce nie je celkom v súlade s Bohom, a ako svedok súdu nad Uzzom sa bál truhly, aby pre nejaký hriech Božia rana nedopadla aj naňho. Obéd-Edóm prijal posvätný symbol s bázňou, no radostne ako prísľub Božej priazne poslušnému. Celý Izrael teraz obrátil svoju pozornosť na Obéd-Edóma Gatského a na jeho rodinu. Všetci sledovali, čo sa s nimi bude diať. *„I požehnal Hospodin Obéd-Edóma i celý jeho dom.,, 2. Samuelova 6,11.*

[537] Božie pokarhanie zapôsobilo na Dávída. Prvýkrát si dôkladne uvedomil svätosť Pánovho zákona a nutnosť svedomitej poslušnosti. Požehnanie, ktoré dostal Obéd-Edóm, dalo Dávidovi novú nádej, že truhla zmluvy prinesie požehnanie jemu i jeho národu.

Po troch mesiacoch bol rozhodnutý znova sa pokúsiť truhlu zmluvy presťahovať. Teraz už dbal o podrobné a svedomité dodržanie Pánových príkazov. Opäť pozval čelných predstaviteľov ľudu a k príbytku Obéd-Edóma Gatského sa zišiel veľký zástup. S úctou a čo najstarostlivejšie dali truhlu zmluvy na plecía mužov Bohom k tomu určených. Zástup sa zoradil a sprievod sa s chvejúcim srdcom vydal na cestu. Po šiestich krokoch zaznel zvuk trúby ako znamenie, aby sa sprievod zastavil. Na kráľov príkaz obetovali *„býka a vykrmené tel’a.,, 2. Samuelova 6,13.* Namiesto chvenia a strachu začali sa prítomní radovať. Kráľ odložil svoje kráľovské rúcho a vzal si ľanový efód, aký nosili kňazi. Tým nechcel naznačiť, že preberá kňazskú službu, veď efód nenosili len kňazi. Pri tejto posvätej službe chcel stáť pred Hospodinom ako ostatní jeho poddaní. V ten deň mal byť oslávený Hospodin; len jeho mali uctievať.

Dlhý zástup ľudu sa znova pohol a k nebu sa niesol spev tisícov, ktorý sprevádzala hudba hárf, lutien, trúb a cimbalov. *„Dávid tancoval z celej sily pred Hospodinom.,, 2. Samuelova 6,14.*

Dávída, ktorý od radosti tancoval pred Hospodinom, radi pripomínajú milovníci zábav, keď obhajujú a ospravedlňujú moderné tance. Takéto zdôvodňovanie tanca neobstojí. Dnešné tanečné zábavy sú obvykle spojené s nerozvážnym nočným hýrením. Podobným zábavám vedia ľudia obetovať zdravie i morálku. Návštevníci tanečných podnikov na Boha vôbec nemyslia a nectia ho. Na zábavách nemá miesto modlitba ani chválospevy. A to je podstatný rozdiel. Zábavy, ktoré otupujú zmysel pre svätosť, zbavujú človeka

radosti zo služby Bohu. Kresťania by ich nemali vyhl'adávať. Hudba a tanec pri prenášaní truhly zmluvy vyjadrovali radosť, ktorou ľudia oslavovali Boha, čo nemá nič spoločné s modernými tanečnými prejavmi. Jedným sa pripomína Boh a úcta k jeho menu, zatiaľ čo druhé, ako satanov vynález, odvádza ľudí od Boha a zneuctieva ho.

Slávnostný zástup, ktorý sprevádzal posvätný symbol neviditeľného Kráľa, prichádzal k hlavnému mestu. Zaznela pieseň, ktorá oslovovala strážcov, aby otvorili brány svätého mesta:

*„Ó brány, pozdvihnite svoje hlavy
a zdvihnite sa, večné vráta,
aby mohol vojsť Kráľ slávy!„*

Jedna skupina spevákov a hudobníkov sa pýtala:

[538]

„Ktože je ten Kráľ slávy?„

Druhá skupina odpovedala:

*„Hospodin silný a mocný,
Hospodin mocný v boji.„*

Potom zaznel víťazoslávny chór:

*„Ó brány, pozdvihnite svoje hlavy
a zdvihnite sa, večné vráta,
aby mohol vojsť Kráľ slávy!„*

Znova bolo počut' radostnú otázku:

„Ktože je ten Kráľ slávy?„

Hlas celého zástupu ako hlas mora nadšene odpovedal:

*„Hospodin mocností,
on je Kráľ slávy.„*

[Žalm 24,1-10.](#)

Nato sa roztvorili brány a sprievod vošiel a s posvätnou úctou truhlu zmluvy uložil do pripraveného stanu. Pred vchodom do stanu s truhlou zmluvy stáli obetné oltáre. Dym ďakovných a zápalných obetí a vôňa kadidla sa vznášali k nebesiam spolu s chválospevom

a d'akovaním Izraela. Kráľ po skončení bohoslužby požehnal svoj národ. Prítomných potom kráľovsky štedro pohostil jedlom a vínom.

Bohoslužby sa zúčastnili zástupcovia všetkých kmeňov ako najväčšej udalosti doterajšej Dávidovej vlády. Pri lúčoch zapadajúceho slnka, ktoré svojím oslavným jasom zlátili svätostánok, kráľ z Božieho vnuknutia, srdcom povzneseným k Bohu d'akoval, že trón Izraela smie byť teraz blízko symbolu Božej prítomnosti.

Dávid pohrúžený do myšlienok sa vracal do svojho paláca „*pozdraviť svoju domácnosť*“, „Bol tu však niekto, kto radostnú udalosť prenosu Božej truhly za prítomnosti kráľa vnímal celkom inak ako Dávid. „*Keď truhla Hospodinova vchádzala do mesta Dávidovho, Saulova dcéra Míkal hľadela z okna a keď videla kráľa a Dávida poskakovať a tancovať pred Hospodinom, pohrdla ním vo svojom srdci.*“, [2. Samuelova 6,20.16](#). Krajne rozhnevaná nevedela sa dočkať Dávidovho návratu do paláca. Vyšla mu teda v ústrety a keď ju prívetиво pozdravil, spustila naňho spříšku trpkých slov. Jej reč bola uštipačná, ba krutá.

[539] „*Aký slávny bol dnes kráľ Izraela, ktorý sa dnes obnažoval pred očami dievok svojich služobníkov, ako sa obnažuje len nejaký rozpustilec!*“, [2. Samuelova 6,20](#).

Dávid cítil, že Míkal pohrdla Božou službou a zneuctila ju, preto sa rázne ohradil: „*Pred Hospodinom, ktorý si mňa vyvolil namiesto tvojho otca a namiesto celého jeho domu a označil ma za knieža nad ľuďom Hospodinovým, nad Izraelom, pred Hospodinom som sa veselil. Ešte viac sa pokorím ako teraz a budem ponížený vo vlastných očiach, ale pred dievkami, o ktorých si hovorila, budem v úcte.*“, Dávidovu výčitku podporil aj Hospodin: „*Míkal nemala detí do dňa svojej smrti.*“, pre svoju pýchu a opovážlivosť ([2. Samuelova 6,21-23](#)).

Prenesenie Božej truhly sprevádzali slávnostné obrady, ktoré v Izraelcoch zanechali trvalý dojem a prebudili hlbší záujem o bohoslužby v svätostánku a znova podnietili ich horlivosť pre Hospodina. Dávid sa všemožne snažil prehľbiť tieto dojmy. Spev sa stal trvalou zložkou bohoslužby. Dávid tvoril žalmy nielen pre kňazov pri bohoslužbe v svätostánku, ale aj pre ľuď v slávnostných sprievodoch k oltáru celého národa pri výročných sviatkoch. Ich vplyv bol ďalekosiahly, lebo pomáhal oslobodzovať ľuď z modloslužby. Keď obyvatelia susedných národov videli v Izraeli blahobyť, začali priaz-

nivo zmýšľáť o Bohu Izraelcov, ktorý pre svoj ľud vykonal toľko predivných vecí.

Mojžišov pôvodný svätostánok so všetkým bohoslužobným príslušenstvom, okrem truhly zmluvy, bol ešte stále v Gibeóne. Dávid hodlal z Jeruzalema urobiť náboženské stredisko národa. Uvedomoval si, že je nedôstojné, aby Božia truhla bola nad'alej len v stane, kým on býva v paláci. Rozhodol sa postaviť taký veľkolepý chrám, ktorý by vyjadroval vd'ačnosť Izraelcov za preukázanú poctu, že Hospodin trvale zostáva medzi nimi ako ich Kráľ. Keď sa Dávid o tom zmienil prorokovi Nátanovi, ten ho v tom podporil: „*Chod' a uskutočni všetko, čo máš v úmysle, lebo Hospodin je s tebou.*„, [2. Samuelova 7,3](#).

Onej noci však Hospodin oslovil Nátana a dal mu posolstvo pre kráľa. Dávid nebol určený za staviteľa Božieho domu. Boh ho však uistil, že on, jeho potomkovia a celé kráľovstvo Izraela dostane Božiu milosť: „*Takto hovorí Hospodin mocnosť: Ja som ťa vzal z pastvy od stáda, aby si bol kniežat'om nad mojím ľudom, nad Izraelom. Bol som s tebou všade, kade si chodil, a vykynožil som pred tebou všetkých tvojich nepriateľ'ov; urobím ti veľké meno, podobné menu najväčších na zemi. Dám miesto svojmu ľudu izraelskému a osadím ho, aby býval na vlastnom mieste; nebude sa viac chvieť a nebudú ho d'alej utláčať zlosynovia ako sprvoti.*„, [2. Samuelova 7,8-10](#).

[540]

Keďže Dávid veľmi túžil postaviť Hospodinovi dom, dostal prísľub: „*Nadto ti Hospodin oznamuje, že Hospodin ti postaví dom... vzbudím po tebe potomka... on vystaví dom môjmu menu a upevním jeho kráľovský trón naveky.*„, [2. Samuelova 7,11-13](#).

Nátan uviedol aj dôvod, prečo Dávid nemôže postaviť chrám: „*Preliat si mnoho krvi a viedol si veľké boje. Nepostavíš môjmu menu dom... narodí sa ti syn, ktorý bude mužom pokoja a zaistím mu mier so všetkými jeho okolitými nepriateľ'mi. Ved' sa bude menovať Šalamún a pokoj i odpočinok dám za jeho čias Izraelu. On postaví môjmu menu dom.*„, [1. Paralipomenon 22,8-10](#).

Hoci sa Dávidovi túžba srdca nespĺnila, prijal vd'ačne Božie posolstvo. Povedal: „*Kto som ja, Hospodine Pane, a čo je môj dom, že si ma doviedol až sem? Ešte aj to si pokladal za málo, Hospodine Pane, a hovoril si aj pre d'alekú budúcnosť o dome svojho*

služobníka., 2. Samuelova 7,18.19. Potom obnovil svoju zmluvu s Bohom.

Dávid si uvedomoval, že by ho to ctilo a jeho vládu by preslávilo, keby smel uskutočniť, čo si predsavzal, ale svoju vôľu ochotne podriadil vôli Božej. Málokedy sa aj medzi kresťanmi stretávame s takou odovzdanosťou a vd'ačnosťou, akú prejavil Dávid. Často to býva práve naopak. Mnohí sa aj po uplynutí najplodnejších rokov života utešujú nádejou, že ešte urobia niečo veľké, čo chceli urobiť, ale na to už nestačia! Takých môže oslovit' Božia prozreteľnosť, ako prostredníctvom proroka oslovila Dávida, a oznámiť im, že na dielo, ktoré tak veľmi chceli vykonať, už nestačia a že by skôr mali všetko pripraviť tak, aby dielo mohli uskutočniť iní. Oni sa však nevedia vd'ačne podriaďiť Božej vôli. Ak nesmú urobiť, po čom tak túžili, pokladajú to skôr za odmietnutie a urazene sa rozhodnú nerobiť nič. Nejedna krčovitá zotrúva na zodpovednom mieste, ktoré už nestačí zastávať a márne sa namáha plniť úlohy, na ktoré nie je dostatočne pripravený. Pritom zanedbáva poslanie, na ktoré by ešte stačil. Odmietnutím spolupráce brzdí, alebo aj marí väčšie dielo.

Dávid v zmluve s Jonatánom sľúbil, že k Saulovým potomkom bude milosrdný, ak ho nebudú znepokojovať jeho nepriatelia. Keď už žil v pokoji a v mieri, spomenul si na túto zmluvu a spýtal sa: „Ostal ešte niekto z domu Saulovho, aby som mu preukázal láskavosť kvôli Jonatánovi?“, 2. Samuelova 9,1. Povedali mu o Jonatánovom synovi Mefibóšetovi, ktorý bol od detstva ochrnutý na nohy. V boji pri Jezreeli, kde Filištínci porazili Saula, snažila sa pestúnka tohto dieťaťa a ujsť, pričom jej dieťa spadlo a doživotne zostalo zmrzačené.

[541] Keď sa o tom Dávid dozvedel, pozval mladíka na kráľovský dvor a veľmi láskavo ho prijal. Na obživu jeho rodiny mu prideliť Saulov súkromný majetok. Jonatánov syn bol stálym kráľovým hosťom a denne sedával pri kráľovskom stole. Dávidovi nepriatelia sa snažili Mefibóšeta nahovoriť, aby v Dávidovi videl uchvátiteľa trónu; no láskavé a prívetivé prijatie na kráľovskom dvore a Dávidova trvalá vľúdnosť si získali mladíkovo srdce. Dôverivo sa primkol ku kráľovi a podobne ako jeho otec Jonatán aj Mefibóšet cítil, že má rovnaké záujmy ako kráľ, ktorého vyvolil Boh.

Dávidov nástup na trón Izraela znamenal pre vyvolený ľud dlhé obdobie mieru. Okolité národy čoskoro poznali moc a jednotu tohto

kráľ ovsta a rozvážne sa zdržiavali vyvolať nejaké otvorené nepriateľstvo. Vládnymi povinnosťami a výstavbou kráľovstva zanepřádznený Dávid takisto nepomýšľal na nijakú dobyvačnú vojnu. Nakoniec však predsa len vojnu proti starým nepriateľom Izraelcov Filištíncom a Moábcom začal. Obidva národy potom porazil a podmanil si ich.

Proti Izraelcom sa vtedy zoskupili mnohé okolité národy a došlo k najväčšej vojne za Dávidovej vlády, pri ktorej kráľ dosiahol vrcholné víťazstvá a rozšíril svoju moc. Toto nepriateľské zoskupenie podnietila závisť proti Dávidovej rastúcej moci. On to nezapríčinił sám. Dávidova moc rástla takto:

Do Jeruzalema prišla správa, že zomrel ammónsky kráľ Náchaš, vládca, ktorý preukázal Dávidovi láskavosť, keď utekal pred Saulovým hnevom. Dávid chcel teraz prejaviť uznanie a vd'ačnosť za priazeň, ktorú mu kráľ preukázal, keď sa ocitol v tiesni, a preto vyslal poslov, aby Chanúnovi, synovi a nástupcovi ammónskeho kráľa, tlmočili jeho sústrasť. *„Dávid povedal: Prejavím láskavosť Náchašovmu synovi Chanúnovi, ako jeho otec prejavil láskavosť mne., 2. Samuelova 10,2.*

Dávidov zdvorilostný prejav bol však nesprávne pochopený. Ammónci nenávideli pravého Boha a boli zarytými odporcami Izraelcov. Náchaš preukázal Dávidovi láskavosť len preto, že nenávidel izraelského kráľa a Saula. Dávidovo posolstvo si Chanúnovi poradcovia nesprávne vyložili. *„Povedali svojmu pánovi Chanúnovi: Nazdáš sa, že Dávid chcel uctiť tvojho otca, keď ti poslal tešiteľov? Skôr preto poslal Dávid k tebe svojich poslov, aby preskúmal mesto, vyšpehoval ho a tak ho vyvrátil!., 2. Samuelova 10,3.* Pred polstoročím kládol Náchaš na radu tých istých poradcov nel'udské podmienky obyvateľom Jábeš-Gileádu, ktorí boli vtedy obliehaní a chceli uzavrieť mierovú zmluvu. Náchaš vtedy chcel všetkým vykl'at' pravé oko. Ammónci dosiaľ nezabudli, ako izraelský kráľ zmaril ich krutý zámer a vyslobodil tých, ktorých chceli pokoriť a zmrzačiť. Nenávisť Ammóncov k Izraelcom dosiaľ neochabla. Nevedeli jednoducho pochopiť, že Dávid im posielal posolstvo, pretože je šľachetný. Len čo satan ovládne myseľ človeka, roznečuje v ňom závisť a učí ho podozrievať, takže si nesprávne vykladá aj tie najlepšie úmysly. Chanún uveril svojim poradcovi; Dávidových poslov pokladal za špiónov a správal sa k nim urážlivo a pohŕdavo.

Boh, ktorý nebránil Ammóncom v ich nesprávnom počínaní, chcel Dávidovi ukázať, aké je ich skutočné zmýšľanie. Boh si totiž neprial, aby sa Izrael stal spojencom a priateľom tohto zradného pohanského národa.

Už v dávnych dobách bol úrad vyslanca posvätný. Vyslancovi bola podľa všeobecne uznávaného zákona všetkých národov zabezpečená ochrana pred násilím a urážaním. Vyslanec bol pokladaný za zástupcu svojho panovníka a každá urážka, ktorej bol vystavený, si žiadala okamžitú odvetu. Ammónci si uvedomili, že Izraelci sa im pomstia za túto urážku a pripravovali sa na vojnu. *„Keď Ammónci videli, že sa Dávidovi zošklivili, zaslal Chánun i Ammónci tisíc talentov striebra, aby si najali vozy a jazdcov z mezopotámskej Sýrie, zo sýrskej Maachy a z Cóby... aj Ammónci sa zhromaždili zo svojich miest a nastúpili do boja.,, 1. Paralipomenon 19,6.7.*

Bola to skutočne strašná sila. S Ammóncami sa spojili obyvatelia územia medzi riekou Eufrat a Stredozemným morom. Nepriateľské vojská obkľúčili severnú a východnú časť Kanaánu a spoločnými silami chceli rozvrátiť izraelské kráľovstvo.

Izraelci nečakali, kým nepriateľ vtrhne na ich územie. Ich vojská pod vedením Joába prekročili Jordán a blížili sa k hlavnému mestu Ammóncov. Keď veliteľ Izraelcov viedol vojsko do boja, takto ich povzbudzoval: *„Bud' udatný a udatne si počínajme za svoj ľud a za mestá svojho Boha. Hospodin nech urobí, čo sa mu páči!,, 1. Paralipomenon 19,13.* Spojenecké vojská boli porazené už pri prvom stretnutí. Nepriatelia sa však boja nevzdali a v nasledujúcom roku vojnu obnovili. Sýrsky kráľ zhromaždil vojsko a obrovskou vojenskou presilou ohrozoval Izrael. Keď že Dávid si uvedomoval význam výsledku tohto stretnutia, osobne sa ujal velenia a s Božím požehnaním spojencov porazil. Sýrčania od Libanonu až po Eufrat nielenže sa boja vzdali, ale Izraelcom sa stali poplatníkmi. Dávid prenasledoval Ammóncov zo všetkých síl, kým nepadli ich pevnosti a kým sa celá ich krajina nedostala pod izraelskú nadvládu.

[543] Nebezpečenstvo, ktoré hrozilo národu úplnou záhubou, Božou prozreteľnosťou sa stalo strojcom nebývalej slávy Izraela. Na pamiatku tohto zázračného vyslobodenia Dávid spieval:

*„Hospodin žije! Požehnaná moja skala!
Vyvýšený je Boh mojej spásy.*

*Boh, ktorý mi dožičil pomstu
a podmanil mi národy,
ktorý ma zbavil môjho nepriateľ'a.
Ty si ma vyvýšil nad mojich odporcov,
od násilníka si ma vyprostil.
Preto ť'a budem oslavovať medzi národmi
a ospevovať tvoje meno, Hospodine,
ktorý zvel'ad'uješ spásne skutky svojho kráľ'a
a dokazuješ priazeň svojmu pomazanému, Dávidovi,
a jeho potomstvu až naveky.,,*

Žalm 18,47-51.

Všetky Dávidove piesne vstúpovali národu vieru, že Hospodin je ich sila a vysloboditeľ:

*„Kráľ'ovi nepomôže veľ'ké vojsko,
ani hrdina sa nezachráni veľ'kou silou.
Klamnou výpomocou je kôň
a nezachráni svojou veľ'kou silou.,,*

Žalm 33,16.17.

*„Ty si to, Kráľ' môj, Bože môj,
ktorý priznávaš Jákobovi víť'azstvá.
My s tebou porazíme svojich protivníkov,
v tvojom mene pošliapeme
svojich nepriateľ'ov,
lebo sa nespolieham na svoj luk
a vlastný meč ma nezachráni.
Ale ty si nás zachránil od našich protivníkov
ty zahanbil si našich neprajníkov.,,*

Žalm 44,5-8.

*„Títo vozy, tamtí kone,
ale my meno nášho Boha Hospodina
máme v pamäti.,,*

Žalm 20,8.

Izraelské kráľovstvo bolo teraz tak rozsiahle, ako Hospodin sľúbil Abrahámovi a neskôr potvrdil Mojžišovi: „*Tvoju potomstvu dám túto krajinu od rieky egyptskej až po veľkú rieku, po veľtok Eufrat.*“, [1. Mojžišova 15,18](#). Izrael sa stal mocným národom, ktorý si okolité národy vážili a obávali sa ho. Vo svojej vlastnej ríši mal

[544] Dávid rozsiahlu moc. Ako málokto v dejinách ovládal city a nálady svojho národa. Dávid ctil Boha a Boh poctil jeho.

V blahobyte sa však skrývalo nebezpečenstvo. Keď bol Dávid na vrchole slávy, ocitol sa v najväčšom nebezpečenstve a utrpel najpokorujúcejšiu porážku.

V Písme svätom nachádzame len málo pochvalných výrokov o človekovi. Len málo biblických textov hovorí o cnostiach aj tých najlepších ľudí sveta. Je v tom poučný zámer. Nech už človek má akékoľvek dobré vlastnosti, vždy sú to Božie dary. Všetky dobré skutky ľudí konala ich prostredníctvom Božia milosť skrze Krista. Keď že ľudia majú všetko od Boha, jemu patrí sláva za všetko, čo smú vykonať, alebo čím sú. Každý človek je len nástrojom v Božích rukách. Okrem toho z biblických dejín vieme, že je nebezpečné vychvaľovať či vyvyšovať človeka. Ak si totiž človek prestane uvedomovať, že vo všetkom závisí od Boha a začne veriť vo vlastnú silu, neomylné ho čaká pád. Človek zápasí s nepriateľmi, ktorí sú silnejší než je sám. *„Lebo nás nečaká zápas s krvou a s telom, ale s kniežatstvami a mocnosťami, s vládcami tohto temného sveta, so zloduchmi v nebeských sférach.,, Efezským 6,12.* V tomto boji neobstojíme, ak sa budeme spoliehať len na vlastné sily. Porážku nám pripravuje všetko, čo našu myseľ odvádza od Boha a čo nás zvádza k tomu, aby sme sa spoliehali len na seba. Každá stránka Písma nás varuje pred spoliehaním sa na moc človeka a posilňuje našu vieru v Božiu moc.

Práve sebaistota a spoliehanie sa na vlastné sily a schopnosti doviedli Dávida k pádu. Lichôtka vykonali svoje. Padol do osídien moci, prepychu a slávy. Neblaho naňho pôsobil aj styk so susednými národmi. Podľa vtedajších zvyklostí kráľ mohol beztretno páchať zločiny, za ktoré obyčajní smrteľníci bývali kruto trestaní. Panovník nemusel dodržiavať zákony ako jeho poddaní. Všetko spomenuté otupovalo Dávidovu predstavu o krajnej ohavnosti hriechu. Namiesto toho, aby sa pokorne oprel o Hospodinovu moc, začal veriť vo vlastnú múdrosť a silu. Keď sa satanovi podarí odvrátiť človeka od Boha, začne v ňom roznečovať predstavy a nemravné záľuby. Nepriateľ nezasiahne náhle, jeho pôsobenie nie je spočiatku prudké a nápadné. Najprv len nebadane podryva našu zásadovosť. Začína spochybňovaním zdanlivých maličkostí a zvádzaním k porušovaniu

vernosti Bohu. Chce, aby sme sa predsa len občas prestali spoliehať na Hospodina a žili aj podľa svetských zvyklostí a mravov.

[546] Pred skončením vojny s Ammóncami zveril Dávid velenie vojska Joábovi a vrátil sa do Jeruzalema. Sýrčania boli už Izraelcom poplatní a úplná porážka Ammóncov bola už v dohľade. Dávda tešili jeho víťazstvá i výsledky jeho múdreho a prezieravého vládenia. No práve vtedy, keď žil už v pokoji a takmer bezstarostne, pokušiteľ sa chopil príležitosti a zaujal jeho myseľ. Boh bol s Dávidom tak spojený a prejavoval mu takú milosť, že v tom mohol vidieť zdroj bezmedznej pomoci v záujme zachovania svojej bezúhonnosti. Dávid žil síce v pokoji a v úplnom bezpečí, no predsa len opúšťal Boha, začal podliehať satanským zvodom a dušu si poškvrnil hriechom. Ten, ktorého Boh povolal za vodcu národa, ktorého si vyvolil, aby obhajoval a presadzoval jeho zákon, sám pošliapal Božie príkazy. On, ktorý mal byť priestupníkom hrozbou, ich svojím správaním podporil v páchaní neprávosti.

Kedykoľvek sa Dávid ocitol v nebezpečenstve, mohol vo vedomí svojej bezúhonnosti zveriť každú záležitosť Bohu. Hospodinova ruka ho bezpečne previedla nespočetnými nástrahami, ktoré naňho v živote číhali. No teraz, keď zhrešil a kým svoj hriech neolutoval, nežiadal Nebo o pomoc a radu, ale sám sa snažil vyviaznuť z nebezpečenstva, do ktorého sa svojím hriechom dostal. Kráľovým zvodcom sa stala zhubná krása Batšeby, ženy Uriáša Chetejského, jedného z najstatočnejších a najvernejších Dávidových vojvodcov. Nedalo sa predvídať, čo sa stane, keď zločin vyjde najavo. Boží zákon stíhal cudzoložníka trestom smrti a hrdý vojak, ktorý bol takto potupený, mohol sa kráľovi pomstiť, mohol ho zabiť, alebo proti nemu strhnúť národ do vzbury.

Dávid sa všemožne snažil svoj hriech skryť, no márne; svojvoľne podľahol satanovi, hrozilo mu nebezpečenstvo, čakala ho hanba horšia než smrť. Z tiesnivej situácie videl Dávid len jedinú cestu úniku: v zúfalstve sa rozhodol vraždiť, čím sa vedľa cudzoložstva dopustil ďalšieho zločinu. Satan, ktorý priviedol do záhuby Saula, chcel do nej strhnúť aj Dávda. Aj keď pokušenia boli odlišné, obidve viedli k prestúpeniu Božieho zákona. Dávid dospel k názoru, že ak Uriáš zomrie na bojisku, kráľ zostane bez viny. Batšeba sa potom môže stať Dávidovou ženou. Tým sa odvráti podozrenie a kráľovská česť zostane zachovaná.

Uriáš si od kráľa odnášal rozsudok smrti. Kráľ mu totiž zveril list pre Joába, v ktorom vrchnému veliteľovi prikazoval: „*Postavte Uriáša dopredu, do najtuhšieho boja, potom sa stiahnite od neho, nech ho zrazia a nech zomrie.*„ [2. Samuelova 11,15](#). Joáb, poškvrený už jednou zákernou vraždou, neváhal poslúchnuť kráľov príkaz a Uriáš padol pod mečom Ammóncov.

Dávid až dosiaľ vládol tak, že sa mu z panovníkov mohol vyrovnáť len málokto. Písmo sväté o ňom vraví, že „*prislúchoval právo a spravodlivosť všetkému svojmu ľudu.*„ [2. Samuelova 8,15](#). Svojou statočnosťou si získal dôveru a oddanosť národa. Keď však opustil Boha a poddal sa satanovi, stal sa načas jeho nástrojom. Boh ho však dosiaľ nezbavil ani postavenia ani moci, a preto mohol vyžadovať aj takú poslušnosť, ktorá mohla ohroziť toho, kto ho poslúchol. Joáb, ktorý bol kráľovi viac oddaný ako Bohu, prestúpil Boží zákon na rozkaz kráľa.

Dávid dostal svoju moc od Boha len preto, aby ju uplatňoval v súlade s Božím zákonom. Ak vydal príkaz, ktorý Božiemu zákonu odporoval, potom uposlúchnutie takého príkazu bolo hriechom. „*Každý nech sa poddá vyššej moci, lebo niet moci, ktorá by nebola od Boha.*„ ([Rimanom 13,1](#)); no ak je v rozpore s Božím zákonom, nesmieme ju poslúchnuť. Apoštol Pavol nás vo svojom liste korintským veriacim upozorňuje na zásadu, ktorou by sme sa mali riadiť. „*Napodobňujte ma, ako aj ja napodobňujem Krista.*„ [1. Korint'anom 11,1](#).

Joáb poslal Dávidovi správu o splnení rozkazu tak pozorne formulovanú, aby ani Joáb ani kráľ neupadli do podozrenia. Joáb „*poslovi prikázal: Keď až do konca rozpovieš kráľovi celý priebeh boja, a vzplanie kráľov hnev... vtedy povedz: aj tvoj služobník Uriáš Chetejský zomrel. Posol odišiel, a keď prišiel, oznámil to Dávidovi, prečo ho Joáb poslal.*„ [2. Samuelova 11,19-22](#).

Kráľova odpoveď znela: „*Takto povieš Joábovi: Nech ťa to nezarmucuje, lebo meč zožiera raz toho, raz onoho. Zosilni svoj boj proti mestu a zrúcaj ho! Dodaj mu odvahy!*„ [2. Samuelova 11,25](#).

Batšeba zachovávala smútok po svojom mužovi podľa vtedajších zvyklostí, a keď čas smútku uplynul „*poslal Dávid po ňu, vzal ju do svojho domu a stala sa mu ženou.*„ [2. Samuelova 11,27](#). Taký útlocitný a úzkostlivý človek, ktorému hlboký zmysel pre česť nedovolil siahnuť rukou na Hospodinovho pomazaného ani v krajnom

ohrození vlastného života, natoľko upadol, že mohol ublížiť jednému zo svojich najvernejších a najstatočnejších vojakov a poslať ho na istú smrť v klamnej predstave, že bude môcť pokojne užívať plody svojho hriechu. Ako sčernelo zlato, ako sa zmenilo rýdze zlato!

[548] Satan už od začiatku navrával ľuďom, čo získajú, keď prestúpia Boží zákon. Takto sa mu podarilo zviest' anjelov. Takto zvädzal k hriechu Adama a Evu. Tak dosiaľ zvädza mnohých, aby neposlúchli Boha. Snaží sa vzbudiť zdanie, že cesta hriechu je žiaduca, „*ale jej koniec môže byť cestou k smrti*„. [Príslovia 14,12](#). Šťastní sú tí, čo sa síce odvážili zísť na túto cestu, ale keď okúsili trpkosť plodov hriechu, zavčasu sa od nej odvrátili. Boh však vo svojom milosrdenstve nedopustil, aby zvodná odmena za hriech Dávida nenávratne strhla do záhuby.

Boh musel zasiahnuť a stalo sa tak aj v záujme Izraela. Behom času bol hriech Dávida a Batšeby všeobecne známy a vzniklo podozrenie, že Uriášovu smrť zosnoval Dávid. Hospodín bol zneuctený; svojou priazňou zahrňoval Dávida a vyvýšil ho, a Dávidov hriech Boha znevážil a potupil jeho meno. Medzi Izraelcami by to mohlo oslabiť zbožnosť a otupiť mravnú citlivosť mnohých natoľko, že by v hriechu prestali vidieť jeho odpornosť. Dávidov hriech však mohol utvrdiť v hriešnom živote aj tých, čo Boha neuctievali a nebáli sa ho.

Boh prikázal Nátanovi, aby Dávidovi oznámil varovné posolstvo. Napomenutie bolo veľmi prísne. Len málokto by prijal takú karhavú výčitku bez toho, aby sa mu pokarhaný nepomstil smrťou. Nátan oznámil Boží rozsudok bez váhania a s nebeskou múdrosťou. Najprv vzbudil záujem kráľa a potom mu znepokojil svedomie tak, že kráľ vyniesol ortieľ smrti sám nad sebou. Prorok pripomenul Dávidovi, že je Bohom ustanoveným strážcom práv svojho ľudu, a rozpovedal mu príbeh o útlaku a krivde, čo vyžaduje pomstu.

Povedal: „*Bohatý mal veľmi mnoho oviec a dobytku. Chudobný však nemal nič, iba jedinú malú ovečku, ktorú si kúpil; choval ju a vyrástla pri ňom s jeho deťmi. Jedávala z jeho skyvy chleba, pítavala z jeho pohára a spávala v jeho lone, akoby mu bola bývala dcérou. I prišiel k bohatému človekovi počestný; ale ľúto mu bolo vziať zo svojich oviec alebo zo svojho dobytku, aby niečo pripravil počest-*

nému, ktorý prišiel k nemu, ale vzal ovečku chudobného človeka a tú pripravil mužovi, ktorý prišiel k nemu.,, 2. Samuelova 12,2-4.

Príbeh kráľa rozhneval a Dávid zvolal: „Ako žije Hospodin, muž, ktorý to urobil, zasluhuje smrť! Ovečku nahradí štvornásobne, pretože to spáchal a nemal zľutovania.,, 2. Samuelova 12,5.6.

Nátan sa pozrel na kráľa a potom zodvihol pravicu k nebu a slávnostne vyhlásil: „Ty si ten muž!“, Ďalej povedal: „Prečo si slovo Hospodinovo znevážil a dopustil si sa toho, čo sa jemu neľúbi?., 2. Samuelova 12,7.9. Ten, kto sa previnil, snaží sa utajiť svoj zločin pred ostatnými, podobne ako to robil Dávid. Chce skryť zlý skutok, aby ho ostatní nikdy nevideli, ani sa o ňom nedozvedeli, ale „všetko je obnažené a odkryté pred očami toho, ktorému sa budeme zodpovedať.,, Židom 4,13. „Nič nie je skryté, čo by sa neodhalilo, a nič utajené, čo by sa neprezvedelo.,, Matúš 10,26.

Nátan vyhlásil: „Takto hovorí Hospodin, Boh Izraela: Ja som ťa pomazal za kráľa nad Izraelom, ja som ťa vytrhol z ruky Saulovej!... Prečo si znevážil slovo Hospodinovo a dopustil si sa toho, čo sa jemu neľúbi? Uriáša Chetejského zabil si mečom a jeho manželku vzal si si za ženu a jeho samého zavraždil si mečom Ammóncov. Preto teraz od tvojho domu sa meč nikdy nevzdiali... Dopustím pohromu na teba z tvojho vlastného domu a vezmem tvoje ženy pred tvojimi očami a dám ich tvojmu blížnemu... Ty si to síce tajne urobil, ale ja to urobím pred celým Izraelom za bieleho dňa.,, 2. Samuelova 12,7.9-12.

Prorokovo poslanstvo Dávida krajne znepokojilo, ozvalo sa v ňom svedomie. Videl svoj hriech v celej jeho ohavnosti. V pokore a v ľútosťi sa sklonil pred Bohom a rozochvene povedal: „Zhrešil som proti Hospodinovi!., 2. Samuelova 12,13. Všetko zlo, čo pášeme na druhých, vracia sa od postihnutého k Bohu. Dávid si v hĺbke duše uvedomoval, že sa na Uriášovi a na Batšebe dopustil ťažkého hriechu. Neskonale väčší bol však jeho hriech proti Bohu.

Aj keď v Izraeli nebolo nikoho, kto by nad Hospodinovým pomazaným vykonal rozsudok smrti, Dávid sa chvel hrôzou, aby ho za jeho hriech nestihol bez odpustenia náhly Boží súd. Prorok mu však oznámil: „Hospodin tiež sňal tvoj hriech, nezomrieš.,, Spravodlivosť však vyžadovala zadosťučinenie. Rozsudok smrti bol prenesený z Dávida na dieťa, plod jeho hriechu. Kráľ dostal príležitosť na pokánie. Utrpenie a smrť dieťa a ako súčasť trestu bolo oveľa trpkšie, než by mohla byť jeho vlastná smrť. Prorok povedal: „Keďže si

touto vecou zavdal nepriateľom Hospodinovým príčinu rúhat' sa, syn, ktorý sa ti narodil, musí zomrieť'.., [2. Samuelova 12,13.14.](#)

Keď dieťa postihla choroba, Dávid sa začal postiť a veľmi skrúšene sa modlil za záchranu jeho života. Vyzliekol si svoj kráľovský šat, odložil korunu a každú noc ležal na zemi a v mučivom žiali sa modlil za nevinné dieťa, ktoré trpí za jeho vinu. „*Keď prišli k nemu starší jeho domu a chceli ho zdvihnúť zo zeme, nechcel a nejedol s nimi.*., [2. Samuelova 12,17.](#) Kajúcna pokora neraz odvrátila rany aj po vynesenom rozsudku nad ľuďmi či mestami a milostivý Boh, ktorý vie odpúšťať, vyslal svojich poslov pokoja. Túto možnosť mal Dávid na zreteli, a preto, kým len dieťa žilo, vytrvalo sa modlil. Keď sa však dozvedel, že predsa zomrelo, odovzdane sa podriadil Božej vôli. Dopadla naňho prvá rana, a Dávid to uznal ako spravodlivý trest. On však neprestal veriť v Božie milosrdenstvo a v tom nachádzal útechu.

[550] Veľmi mnohí si po prečítaní príbehu o Dávidovom páde kladú otázku: „*Prečo sa o tom verejne píše? Prečo Boh pokladal za potrebné odhaliť svetu toto temné miesto v živote muža, ktorého tak vysoko poctil?*., Prorok vo svojom poslanstve Dávidovi o jeho hriechu povedal: „*Touto vecou zavdal si nepriateľom Hospodinovým príčinu rúhat' sa.*., Odvtedy poukazujú neveriaci ľudia na postavu Dávida, obťažujú touto temnou škvrnou a s posmechom víťazoslávne volajú: „*Tak toto je človek, akého chcel mať Boh!*., Tým bola potupená viera, ľudia sa bez zábran rúhali proti Bohu a proti jeho Slovu. Zatvrdili sa v nevere a mnohí veriaci sa rozhodli ísť cestou hriechu.

Dávidov život však nie je príkladom, ktorý by nabádal k hriechu. Vtedy, keď žil podľa Božej rady, bol nazvaný „*Božím mužom.*., Keď zhrešil, prestal ním byť dotiaľ, kým sa kajúcne nevrátil k Hospodinovi. Božie slovo hovorí jasne: „*To, čo Dávid spáchal, sa neľúbilo Hospodinovi.*., Hospodin prostredníctvom proroka Dávidovi oznámil: „*Prečo si znevážil slovo Hospodinovo a dopustil si sa toho, čo sa jemu neľúbi?... Preto teraz od tvojho domu sa meč nikdy nevzdiali, lebo si opovrhol mnou.*., [2. Samuelova 11,27; 12,9.10.](#) Aj keď Dávid ľutoval svoj hriech a Hospodin mu vinu odpustil a prijal ho, zberal neblahé plody semena, ktoré sám zasial. Súd, ktorý naňho i na jeho rodinu dopadol, svedčí o tom, ako Boh nenávidí hriech.

Božia prozreteľnosť až dovedy chránila Dávida proti všetkým nepriateľským úkladom a Saulovu ruku priam zdržiavala. Dávid však spáchaným hriechom zmenil svoj vzťah k Bohu. Hospodin nemohol strpieť nepravosť. Nemohol Dávida chrániť pred následkami jeho hriechu, ako ho ochraňoval pred Saulovými úkladmi.

Sám Dávid sa prenikavo zmenil. Keď si uvedomoval svoj hriech a jeho ďalekosiahle následky, bol človekom celkom zlomeným. Pred ľuďmi bol krajne pokorený. Jeho vplyv bol ochromený. Jeho doterajšie úspechy a blahobyť pripisovali ľuďia jeho svedomitej poslušnosti voči Božím prikázaniam. Keď sa však Izraelci dozvedeli o jeho hriechu, strácali pred hriešnym životom zábrany. Jeho vážnosť vo vlastnej rodine veľmi utrpela, takisto úcta a poslušnosť zo strany synov. Pocit vlastnej viny mu bránil karhať hriech iných a odzbrojoval ho, keď sa mal zasadzovať o spravodlivosť vo vlastnom dome. Zlým príkladom vplýval na svojich synov. Prirodzené následky Boh neodvrátil; nechal veciam zákonitý priebeh, čo Dávida zasiahlo ako prísny trest.

Celý rok po svojom páde žil Dávid zdanlivo bez ujmy. Nepocítil nijaký prejav Božieho hnevu. Boží súd sa však už nad ním hrozivo vznášal. Deň účtovania a odplaty sa rýchlo a neodvratne blížil a nijaká ľútosť ho nemohla odvrátiť; zvierala ho úzkosť a hanba, ktorá zatemnila celý jeho pozemský život. Tí, čo poukazujú na Dávidov príklad a chcú zľahčiť vinu za hriechy vlastné, by sa mali z Písma poučiť, aká trnistá je cesta nepravosti. Aj keby sa ako Dávid od hriechu odvrátili, pocítia, že jeho následky sú aj v tomto živote trpké a neúprosne.

[551]

Boh chcel, aby Dávidova skúsenosť bola varovným upozornením, že ani tí, ktorých sprevádza hojnnosť Božích požehnaní a žijú na výsluní Božej priazne, nesmú povoliť v ostražitosti a ochabnúť v modlitebnej bdelosti. Takáto je osvedčená skúsenosť tých, čo sú ochotní pokorne sa učiť z toho, čím ich Boh poučiť chce. Dávidov príbeh viedol k tomu, že tisíce ľudí v priebehu dlhých vekov si začalo uvedomovať, aké nebezpečenstvo sa v zvodnej moci pokušenia skrýva. Pád Dávida, ktorého Boh tak výsostne poctil, vzbudzuje v nich nedôveru v samých seba. Uvedomujú si, že zachrániť ich môže svojou mocou len Boh na základe viery. Vo vedomí, že svoju silu a bezpečie majú len v ňom, im zabráni vkročiť na satanovu pôdu.

Skôr ako bol vyneseny Boží ortiel nad Dávidom, kráľ začal zberať plody svojho hriechu. Jeho svedomie bolo rozhárané. Záznam o jeho vtedajšom vnútornom zápase nachádzame v [Žalme 32](#).

*„Blahoslavený, komu je odpustený priestupok
a hriech prikrytý!
Blahoslavený človek, ktorému Hospodin nepočíta vinu,
a v jeho duchu nieta ľsti!
Keď som mlčal, trúchlivieli mi kosti
počas môjho ustavičného stenania,
lebo dňom i nocou ť ažko doliehala na mňa tvoja ruka,
životná sila sa mi obrátila na letnú vyprahlosť’..,*

[Žalm 32,1-4.](#)

[Žalm 51](#) je výrazom Dávidovej ľútosti po tom, čo mu prorok oznámil Božie karhavé poslanstvo:

*„Zmiluj sa nado mnou, Bože, podľ a svojej milosti!
Pre svoje veľké milosrdenstvo zhlad’ moje priestupky!
Dokonale ma obmy z mojej viny,
očist’ ma od môjho hriechu!
Lebo som si vedomý svojich priestupkov
a hriech môj predomnou je stále...
Yzopom zbav ma hriechu, a budem čistý,
umy ma, belší budem ako sneh!
Daj mi počut’ radosť, potešenie,
nech zajasajú kosti, čo si zdrvil.
Skry si tvár pred mojimi hriechmi
a zotri všetky moje viny!
Srdce čisté stvor mi, ó Bože,
a obnov vo mne ducha pevného!
Od svojej tváre nezavrňni ma
a svojho svätého Ducha mi neodnímaj!
Navrát’ mi radosť z tvojej pomoci
a duchom poslušnosti podopri ma!
Chcem učit’ priestupníkov tvojim cestám,
aby sa hriešnici k tebe obracali.
Vytrhni ma, ó Bože, z krvnej viny,*

*ty Bože mojej spásy!
Nech zaplesá môj jazyk
pre tvoju spravodlivosť...,*

Žalm 51,3-16.

Takto teda v posvätej piesni, ktorá sa bude spievať v zhromaždeniach Božieho ľudu za prítomnosti kráľovského dvora, kňazov a sudcov, kniežat a vojvodcov a ktorá na večnú pamäť zachová až do posledného ľudského pokolenia svedectvo o Dávidovej vine, vyznal kráľ Izraela svoj hriech, prejavil svoju ľútosť a vyjadril svoju nádej, že Božou milosťou dosiahol odpustenie. Neprihládal svoju vinu, lebo chcel, aby sa zo žalostných následkov jeho pádu poučili aj ostatní.

Dávidova ľútosť bola úprimná a hlboká. Svoj zločin nijako neospravedlňoval. Svojou modlitbou nechcel neodvratnému súdu uniknúť. Uvedomoval si však hrôzu svojho prestúpenia voči Bohu; cítil, ako si poškvrnil dušu a ako sa mu hriech oškliví. Neprosil len o odpustenie, ale o čistotu srdca. Dávid sa vo svojom zúfalstve nevzdával boja. V Božom zasľúbení kajúcny hriešnikom poznal istotu, že Boh mu hriech odpustí, a prijme ho na milosť.

*„Lebo ty nemáš záľubu v zábitku,
a keby som ti obetoval zápal,
nepáčil by sa ti.
Bohu milou obeťou je duch skrúšený;
ty, Bože, nepohrdaš srdcom skrúšeným a zdrveným...,*

Žalm 51,18.19.

Dávid síce padol, Hospodin ho však zodvihol. Dávid bol potom v dokonalejšej zhode s Hospodinom i so svojimi blíznymi než pred svojím pádom. V radosi nad týmto vyslobodením spieval:

*„Vtedy som ti vyznal svoj hriech
a nezastrel som svoju vinu.
Povedal som: Vyznám Hospodinovi svoje priestupky!
A ty si odpustil vinu môjho hriechu...*

[553]

*ty si mi skryšou, zachováš ma pred úzkosťou,
plesaním nad záchranou obklopíš ma.,,*

Žalm 32,5-7.

Mnohí repcú a obviňujú Boha z nespravodlivosti za to, že ušetril Dávida napriek jeho veľkej vine, zatiaľ čo Saula zavrhol za hriechy, ktoré sa im zdajú byť menej ohavné. Dávid sa však pokoril a vyznal svoj hriech, zatiaľ čo Saul pohrdol napomenutím a vo svojej vzdorovitosti sa zatvrdil.

Tento úsek Dávidovho života je pre kajúceho hriešnika krajne poučný. Je jedným z najmocnejších a najpozoruhodnejších príkladov ľudských bojov a pokušení, príkladom pravej ľútosti pred Bohom i viery v nášho Pána Ježiša Krista. Pre tých, čo upadli do hriechu a zápasili s bremenom vlastnej viny, bol vo všetkých dobách zdrojom posily. Tisíce Božích detí, zvedených do hriechu, si v zúfalstve spomenulo, ako Boh prijal Dávidovu úprimnú ľútosť a vyznanie, aj keď musel trpieť za svoje prestúpenie, a znova nadobudli odvahu kajať sa a nanovo vykročiť cestou Božích prikázaní.

Každý, kto dostane od Boha napomenutie a kajúcne vyzná a oľutuje svoj hriech, ako to urobil Dávid, môže byť istý, že smie mať nádej. Ktokoľvek vierou prijme Božie zaslúbenie, dostane odpustenie. Hospodin nezavrhne ani jediného úprimne kajúceho hriešnika. Boh dáva zaslúbenie: „*Nech sa chopí mojej ochrany, nech uzavrie so mnou mier!*“, [Izaiáš 27,5](#). „*Nech bezbožný opustí svoju cestu a muž neprávosti svoje myšlienky a nech sa obráti k Hospodinovi, aby sa zmiloval nad ním, k nášmu Bohu, lebo on hojne odpúšťa.*“, [Izaiáš 55,7](#).

Keď Dávid vypočul podobenstvo proroka Nátana, vyniesol oriel nad samým sebou. Ten znel: „*Nahradí štvornásobne.*“, Kráľ bol podľa tohto rozsudku aj súdený. Štyria z jeho synov museli zomrieť a smrť každého z nich bola následkom otcovho hriechu.

Hanebný skutok svojho provorodeného syna Amnóna nechal Dávid bez trestu. Cudzoložníka mal podľa zákona stihnúť trest smrti a Amnónov hriech proti prírode bol dvojnásobne závažný. Dávid sa za vlastný hriech odsúdil, ale previnilca Amnóna k zodpovednosti nevolal. Absolón dva roky tajil túžbu pomstiť sa za svoju zhanobenú sestru, no nakoniec svoj zámer predsa len splnil, keď na slávnosti, ktorej sa zúčastnili kráľovi synovia, dal svojho opitého krvismilného brata Amnóna zabiť.

Dávida zasiahol dvojitý úder. Počul hroznú správu: „*Absolón pobil všetkých kráľovských synov a nezostal z nich ani jeden. Nato kráľ vstal, roztrhol si rúcho a ľahol si na zem. A všetci jeho služobníci stáli okolo neho s roztrhnutým rúchom.*“, Keď sa kráľovi ohromení synovia vrátili do Jeruzalema, povedali svojmu otcovi, ako to vlastne bolo, a že mŕtvy je len Amnón. Vtedy sa „*dali do hlasitého plaču; i kráľ a všetci jeho služobníci veľmi plakali.*“, [2. Samuelova 13,30.31.36](#). Absolón potom ušiel ku gešúrskeму kráľovi Talmajovi, otcovi svojej matky.

Ako ostatným svojim synom, dovolil Dávid aj Amnónovi v mladosti žiť podľa vlastných sebeckých záľub. Amnón uspokojoval všetky svoje túžby a nezáležalo mu na Božích prikázaniach. Napriek tomu, že sa dopustil tak veľkého hriechu, Boh bol k nemu dlho zhovievavý. Dva roky mal možnosť kajat' sa. Amnón však neprestal hrešiť a smrť ho zastihla nepripraveného a nezmiereného.

Dávid zanedbal svoju povinnosť, lebo Amnónov skutok nepotreštal. Keďže otec Božie požiadavky nespľnil a syn svoj hriech neol'utoval, Hospodin dal udalostiam voľný priebeh a Absolónovi nezabránil spáchať zločin. Keď rodičia alebo vládcovia svoje povinnosti neplnia a neprávosti netrescú, zasiahne sám Boh. On potom

nebráni mocnostiam zla uvoľniť zhubný pohyb príčin a následkov, v ktorom sa hriech tresce hriechom.

[555] Tým sa však neblahé následky Dávidovej zhovievavosti voči Amnónovi neskončili. V nej bola totiž príčina, prečo sa Absolón svojmu otcovi odcudzil. Keď Absolón odišiel do Gešúru, Dávid si uvedomil, že zločin jeho syna zasluhuje trest, a preto s návratom syna nesúhlasil. Situácia, do ktorej sa kráľ následkom toho dostal, stala sa neriešiteľnou. Rázny, ctibažný a bezohľadný Absolón, ktorý sa svojím útekom do vyhnanstva vylúčil z účasti na správe kráľovstva, začal čoskoro snovať nebezpečné úklady.

Po dvoch rokoch sa Joáb rozhodol, že otca so synom zmieri. Preto poslal do Tekóy po ženu, chýrnu svojou múdrosťou, a prikázal jej, aby šla ku kráľovi a vydávala sa za vdovu, ktorej jedinou útechou a oporou boli jej dvaja synovia. Jeden z nich zabil v hádke druhého a všetci príbuzní teraz žiadajú, aby vrah bol vydaný pomstiteľovi. Matka vravela: „*Tak by mi vyhasili aj uhlík, ktorý mi zostal, aby po mojom mužovi neostalo ani len meno ani potomstvo na zemi.*“, [2. Samuelova 14,7](#). Príbeh kráľa dojal; ubezpečil ženu, že jej syn bude pod jeho ochranou.

Žena vynútila od kráľa opätovný sľub, že mladíkovi sa nič nestane. Potom ho požiadala o zhovievavosť a povedala, že jeho reč bola ako reč previnilca, ktorý nechce zavolať domov vyhnanca. Nakoniec dodala: „*Musíme zomrieť a sme ako voda vyliata na zem, ktorú nemožno pozbierať. Ani Boh nechce odňať život, ale má stále na mysli, aby ani vyhnanca neodohnal od seba.*“, Toto citlivé a dojímavé zobrazenie Božej lásky k hriešnikovi, ktorého autorom bol tvrdý vojak Joáb, je jasným dokladom toho, že Izraelci dobre vedeli o veľkých pravdách vykúpenia. Keďže sám kráľ cítil potrebu Božieho milosrdenstva, nemohol odmietnuť jej prosbu. Joábovi rozkázal: „*Chod' a doved' späť mládenca Absolóna.*“, [2. Samuelova 14,14.21](#).

Absolón sa mohol vrátiť do Jeruzalema, no nesmel sa ukázať na kráľovskom dvore, ani sa stretnúť so svojím otcom. Dávid si uvedomoval zhubné následky svojej zhovievavosti k svojim vlastným deťom. Hoci svojho krásneho a nadaného syna nesmierne nežne miloval, vedel, že na poučenie Absolóna i ľudu musí synovo počínanie verejne odsúdiť. Absolón žil dva roky vo vlastnom dome bez možnosti prístupu na kráľovský dvor. Bývala s ním jeho sestra a jej

prítomnosť mu bránila zabudnúť na nenapraviteľné bezprávie, ktoré utrpela. Ľud videl v kráľovskom synovi skôr hrdinu ako vraha. Absolón to vedel a chcel si získať srdce celého národa. Ľudí udivoval už svojím zjavom. „*V celom Izraeli nebolo takého krásneho muža, žeby mal takú chválu ako Absolón, na ktorom od päty až po temä nebolo chyby.*“, 2. Samuelova 14,25. Kráľ si nepočínal rozvážne, keď takého ctibažného, prchkého a výbušného muža, akým bol Absolón, nechal dva roky premýšľať o domnelých prežitých krivdách. Dávid Absolónovi síce dovolil vrátiť sa do Jeruzalema, no nechcel sa s ním stretnúť. Tým však sympatie ľudu prešli na Absolónovu stranu. [556]

Všetko nasvedča tomu, že Dávida mravne ochromovalo trvalé vedomie vlastného prestúpenia Božieho zákona. Pred pádom do hriechu bol Dávid odvážny a energický, teraz bol celkom ľahostajný a nerozhodný. Jeho vplyv na národ výrazne ochabol. To všetko podporovalo zámery jeho syna.

Joáb sa svojím vplyvom pričínal o to, aby Dávid konečne prijal svojho syna. Zmierenie síce nastalo, ale Absolón neprestal sledovať svoje ctibažné plány. Začal žiť a správať sa, akoby bol kráľom. Mal svoje vozy, kone a na cestách bežalo pred ním päť desiat mužov. Kým kráľ čoraz viac túžil po samote a pokoji, Absolón chcel všemožne získať priazeň ľudu.

Dávidovo ľahostajné a nerozhodné správanie ovplyvňovalo aj štátnu správu. Zdlhávavé vybavovanie súdnych záležitostí ochromovalo výkon spravodlivosti. Absolón vedel obratne využívať každý prejav nespokojnosti na svoj prospech. Tento pohľadný muž sa každodenne prechádzal pri mestskej bráne, kde vždy bolo dost žiadateľov na vybavenie žiadostí o nápravu krívd a bezprávia. Absolón tu vypočul stážnosti ľudí, prejavil im súcit a vyslovil poľutovanie, že vláda nevie urobiť nápravu. Robieval to tak, že niekoho z ľudu vypočul a povedal: „*Pozri, tvoja vec je dobrá a spravodlivá, ale u kráľa a nemáš nikoho, kto by ťa vypočul.*“, Potom dodal: „*Keby mňa ustanovili za sudcu v krajine, aby prichádzal ku mne každý, kto by mal nejaký spor alebo súd, ja by som mu dopomohol k spravodlivosti! Keď sa niekto k nemu priblížil a chcel sa mu pokloniť, on vystrel ruku, objal ho a pobožkal.*“, 2. Samuelova 15,3-5.

Absolónovo zjavné a účelové vtieranie sa do priazne ľudu roznechovalo a rýchlo šírilo medzi obyvateľmi nespokojnosť s vládou. Kráľovho syna začali postupne všetci chváliť. Pokladali ho za de-

[557]

diča kráľovského trónu, boli naňho hrdí. Ľud bol presvedčený, že toto výsostné postavenie si zaslúži a chceli, aby čím skôr začal vládnuť. „*Tak si Absolón kradmo získal srdcia mužov izraelských.*“, 2. Samuelova 15,6. Len kráľ, zaslepený láskou k vlastnému synovi, nič netušil. Kráľovský prepych, ktorým sa Absolón obklopil, Dávid pokladal za snahu zväčšiť slávu kráľovského dvora a za prejav radosti nad zmierením. Pri pozvoľnej príprave národa na vzburu a v záujme jej jednotného priebehu, Absolón vyslal k jednotlivým izraelským kmeňom svojich špehov. Svoje zradné zámery zastieral clonou zbožnej horlivosti. Kedysi počas svojho vyhnanstva dal sľub, ktorý musel splniť v Chebróne. Preto povedal kráľovi: „*Chcel by som odísť a v Chebróne splniť svoj sľub, ktorý som dal Hospodinovi. Lebo keď tvoj služobník býval v Gešúre v Sýrii, dal takýto sľub: Ak ma Hospodin privedie zas do Jeruzalema, budem slúžiť Hospodinovi.*“, 2. Samuelova 15,7.8. Milujúci otec z radosti nad týmto prejavom zbožnosti prepustil svojho syna s požehnaním. Sprisahanie dozrelo. Absolón nechcel svojím pokrytectvom len oklamať kráľa, ale bezpečne získať dôveru ľudu a Izraelcov zviest' k vzburu proti Bohom vyvolenému kráľovi.

Absolón sa vydal na cestu do Chebrónu a s ním „*išlo z Jeruzalema dvesto mužov, ktorí boli pozvaní a šli dobromyseľne, nič netušiac.*“, 2. Samuelova 15,10. Muži, ktorí sprevádzali Absolóna, nemali ani potuchy o tom, že láska k Absolónovi ich zavedie do vzbury proti jeho otcovi. Absolón po príchode do Chebrónu zavolač Achitófela, jedného z Dávidových popredných radcov, muža navýsost' rozvážneho, ktorého názor sa pokladal za tak neomylný a múdry, akoby šlo o prorockú predpoveď. Achitófel na strane sprisahancov rozhodne prispel k ich zdanlivo istému víťazstvu, lebo pod jeho vplyvom sa k odbojníkom pridalo mnoho vplyvných mužov zo všetkých častí krajiny. Po signálnom zatrúbení, oznamujúcom začiatok vzbury, Absolónovi špehovia rozšírili po celej krajine správu, že Absolón sa stal kráľom. Údajný vládca tým získal mnohých na svoju stranu.

Správu sa však medzitým dozvedel aj kráľ. Zvest'ou ohromený Dávid akoby nemohol uveriť, že vzburu sa odohrala priam pri jeho tróne. Vlastný syn, ktorého tak miloval a ktorému veril, sa chcel zmocniť kráľovej koruny hoc aj za cenu otcovho života. Táto hrozba pomohla Dávidovi zbaviť sa dlhodobej skl'účenosti, takže sa s mla-

díckou odvahou rozhodol odvrátiť hroziace udalosti. Absolón zhromažďoval svoje vojsko v Chebróne, vzdialenom asi dvadsať míľ od hlavného mesta. Povstalci môžu čoskoro doraziť k bránam Jeruzalema.

Dávid hľadá zo svojho paláca na hlavné mesto krajiny a čo okolo seba vidí, „*je celej zeme rozkošou... je mestom veľkého kráľa*„, [Žalm 48,3](#). Pri pomyslení, že by ho mal vystaviť krviprelievaniu a spustošeniu, hrôzou sa zachvel. Má zavolať obyvateľov verných jeho trónu, aby hlavné mesto prišli brániť? Má dopustiť, aby sa Jeruzalem utápal v krvi? Rozhodol sa. Hrôzy vojny nesmú postihnúť vyvolené mesto. Opustí Jeruzalem a vyskúša oddanosť svojho ľudu. Obyvatelom dá príležitosť rozhodnúť, či ho chcú brániť. V tejto ťažkej chvíli cítil, že je povinný voči Bohu a jeho ľudu udržať moc, ktorú mu zverilo samo nebo. Výsledok boja prenechá Bohu.

Skľúčený Dávid pokorne vyšiel bránou Jeruzalema. Z trónu, z paláca a od Božej truhly ho vyháňa vzbura jeho milovaného syna. Ľud ho nasledoval v dlhom, smútočnom, akoby pohrebnom sprievode. Kráľ a sprevádzala telesná stráž zložená z Keretánov, Peletánov a zo šesťsto obyvateľov Gatu pod vedením Ittaja Gatského. Dávid svojou príznačnou zdráhavosťou však nechcel pripustiť, aby títo cudzinci, ktorí mu poskytovali ochranu, znášali s ním jeho útrapy. Vyjadril svoj obdiv nad ich ochotou priniesť preňho túto obeť. Preto povedal Ittajovi Gatskému: „*Prečo ideš s nami aj ty? Vráť sa a zostaň s kráľom, ved' si cudzinec a vyhnanec zo svojho domova. Len včera si prišiel; môžem ťa dnes nútiť blúdiť s nami? Ja pôjdem – kam pôjdem. Vráť sa a vezmi so sebou naspäť i svojich bratov; nech ti Hospodin preukáže milosť a vernosť*„, [2. Samuelova 15,19.20](#).

Ittaj odpovedal: „*Ako žije Hospodin a ako žije môj pán a kráľ: kdekoľvek bude môj pán a kráľ, či mŕtvy a či živý, tam bude i tvoj služobník*„, [2. Samuelova 15,21](#). Títo ľudia, obrátení pohanovia, čo uverili v Boha a uctievali ho, prejavili teraz vernosť Bohu a svojmu kráľovi. Dávid vďačne prijal ich oddanosť jeho zdanlivo stratenému trónu a spolu s nimi šiel cez potok Kidrón cestou na púšť.

Sprievod sa potom zastavil. Blížila sa k nim skupina obradne oblečených mužov. Medzi nimi bol „*aj Cádok a s ním všetci Lévijsi, ktorí niesli truhlu Božej zmluvy*„, [2. Samuelova 15,24](#). Dávidovi stúpenci v tom videli šťastné znamenie. Prítomnosť svätého symbolu im bola zárukou ich vyslobodenia a konečného víťazstva. Pre

Ľud to bude povzbudivé znamenie, aby sa zoskupil okolo kráľa. Absolónovi prívrženci budú zhrození, keď ju v Jeruzaleme nenájdu.

Pohl'ad na truhlu zmluvy Dávida na chvíľu potešil a prebudil v ňom nádej. Zanedlho mu ju však zatienili iné myšlienky. Bol ustanoveným vládcom Božieho dedičstva a mal svätú zodpovednosť. Kráľ Izraela mal predovšetkým myslieť na Božiu slávu a na blaho národa, nie na osobné záujmy. Ak Boh, ktorý prebýva medzi cherubmi, o Jeruzaleme povedal: „*Toto mi bude miestom odpočinku naveky*„ (Žalm 132,14), potom na prenos symbolu Božej prítomnosti na iné miesto, bez výslovného Božieho súhlasu, nemá právo ani kňaz ani kráľ. Dávid vedel, že jeho srdce i život majú byť v súlade s Božími požiadavkami, ak mu truhla zmluvy nemá namiesto požehnania priniesť zlorečenstvo. Stále myslel na svoj veľký hriech a v tomto sprisahaní poznal spravodlivý Boží trest. Meč, ktorý nemal odísť z jeho domu, bol vytasený. Nemohol predvídať, ako boj dopadne.

[559] Nemal právo odnieť z hlavného mesta posvätný kráľovský symbol, ktorý stelesňoval vôľu ich nebeského vládcu a ktorý bol ústavou krajiny a základom blahobytu národa.

Cádokovi prikázal: „*Zanes truhlu Božiu späť do mesta. Ak nájdeme milosť v očiach Hospodinových, privedie ma späť a dá mi vidieť ju i svoj príbytok. Ale ak mi povie: Nemám v tebe zál'ubu! – Tu som, nech sa mi stane, ako za dobré uzná.*„ K tomu dodal: „*Ty si predsa prorok*„ – muž, ktorého ustanovil Boh, aby učil ľud. „*Ty sa vráť v pokoji do mesta; tvoj syn Achimaac i Ebjatárov syn Jonatán, vaši dvaja synovia nech idú s vami. Pozrite! Ja budem čakať pri brodoch na púšti, kým nedôjde od vás nejaký odkaz.*„ 2. Samuelova 15,25-28. V meste mu kňazi môžu preukázať významnú službu, lebo tam sa dá sledovať pohyb i zámery nepriateľa a ich synovia Achimaac a Jonatán mu môžu potom tajne doručiť odkaz.

Keď ľudia videli, že kňazi sa s truhlou zmluvy vracajú do Jeruzalema, veľmi sa zarmútili. Z ich kráľa sa stal utečenec a oni sú vyhnancami bez Božej truhly. Keďže svoju budúcnosť videli nejasne, prepadli ich obavy a zlé predtuchy. „*Dávid však vystupoval na Olivový vrch a stále plakal, hlavu mal zahalenú a šiel bosý. A z ľudu všetci, čo boli s ním, zahalili si hlavu, vystupovali a stále plakali. Vtom Dávidovi oznámili, že Achitófel je medzi sprisahancami s Absolónom.*„ 2. Samuelova 15,30.31. Dávid v tom znova poznal následok svojho hriechu. Zrada Achitófela, najschopnejšieho

a najbystrejšieho zo všetkých politických poradcov, bola pomstou za Dávidovu krivdu voči jeho vnučke Batšebe, čím potupil celú jeho rodinu.

„Dávid povedal: Zmar, prosím, Hospodine, Achitófelovu radu.,, [2. Samuelova 15,31](#). Keď kráľ vystúpil na vrch, sklonil sa k modlitbe; svoje bremeno zveril Hospodinovi a pokorne prosil o Božie zľutovanie. Jeho prosba bola hneď vypočutá: Prišiel k nemu totiž Archijec Chúšaj, múdry a schopný radca s roztrhnutým rúchom a s prst'ou na hlave, ktorý sa rozhodol byť na strane zosadeného kráľa. Dávid, akoby Bohom osvietený, pochopil, že tento verný a úprimný muž môže jeho záujmom najlepšie poslúžiť v Jeruzaleme. Chúšaj sa na Dávidovu prosbu vrátil do Jeruzalema, aby ponúkol svoje služby Absolónovi a potom zmaril múdre rady Achitófelove.

S týmto lúčom nádeje v tiesnivej situácii pokračoval kráľ a jeho stúpenci v ceste. Zostúpili po východnom svahu Olivového vrchu a neutešenou skalnou pustatinou cez divoké rokľe po strmých chodníkoch mierili k Jordánu. „*Keď kráľ Dávid zišiel až po Bachurím, práve vyšiel odtiaľ muž z čel'ade domu Saulovho, menom Šimeí, syn Gérov, ktorý idúcky stále klial. Hádzal kamene do Dávida aj do všetkých služobníkov kráľa a Dávida, hoci všetok ľud a všetci bojovníci šli po jeho pravej a ľavej strane. Šimeí hovoril takto, keď ho preklínal: Chod' preč, chod' preč ty krvilačný a naničhodný človek! Hospodin uvalil na teba všetku krv domu Saulovho, namiesto ktorého si sa stal kráľom. A tak Hospodin oddal kráľovstvo tvojmu synovi Absolónovi do rúk. Ty si teraz vo svojom nešťastí, lebo si krvilačným človekom.,,* [2. Samuelova 16,5-8](#).

[560]

Pokiaľ Dávid kral'oval, Šimeí nedal ani slovom ani skutkom najavo, že nie je jeho verným poddaným. Len čo sa však kráľ ocitol v tiesni, prejavila sa pravá povaha tohto Benjaminca. Kým bol Dávid na tróne, uctieval ho, ale teraz, keď bol kráľ pokorený, nadával mu a zlorečil. Myslel si, že aj ostatní sú práve takí zlí a sebeckí ako on, a podnietený satanom vylieval svoju nenávisť na toho, na koho Boh dopustil súženie. Kto sa teší z nešťastia druhého, kto ho tupí a sužuje, správa sa ako satan.

Šimeiova obžaloba Dávida bola celkom nerozvážna; bolo to podlé a zlomyseľné ohováranie. Dávid sa nedopustil nijakého bezprávia voči Saulovi a jeho rodine. Keď sa Saul ocitol v jeho moci a

Dávid ho mohol zabiť, odrezal mu len cíp z plášt'a, a ešte aj to si vyčítal, že tým mohol prejaviť neúctu k Božiemu pomazanému.

Ľudský život si Dávid vysoko cenil a dokazoval to vtedy, keď bol sám štvaný ako dravá zver. Keď sa raz skrýval v adullámskej jaskyni, myšlienkami zalietal do svojho detstva, keď žil voľne, a teraz ako utečenec volá: „*Ó, keby sa mi dal niekto napit' vody zo studne v Betleheme pri bráne!*“, Betlehem bol vtedy v rukách Filištíncov. Traja odvážni muži z Dávidovej skupiny prešli popri strážach a svojmu pánovi doniesli vodu z Betlehema. Dávid ju však nemohol piť a povedal: „*Chráň ma, Hospodine, to urobiť. Je to krv mužov, ktorí šli s nasadením vlastných životov.*“, [2. Samuelova 23,15-17](#). Potom vodu úctivo vylial ako obeť Hospodinovi. Dávid bol bojovník, veľkú časť svojho života strávil na bojiskách, kde videl veľa násilia; no len málo je tých, čo prešli takou tvrdou skúškou, v ktorej ich otupujúci a znemravňujúci vplyv poznačil len tak málo ako Dávida.

Keď už Dávidov synovec Abíšaj, jeden z jeho najstatočnejších veliteľov, nemohol dlhšie počúvať Šimeiove urážky, zvolal: „*Prečo má tento zdochnutý pes preklínať môjho pána a kráľa? Idem a odtnem mu hlavu.*“, Kráľ mu to však nedovolil: „*Keď môj syn... siaha mi na život, čím viac teraz tento Benjaminec! Dajte mu pokoj, nech preklína, ved' mu to rozkázal Hospodin! Azda vzhliadne Hospodin na moju tieseň a odplatí mi dobrým za jeho dnešné preklínanie.*“, [2. Samuelova 16,9.11.12](#).

[561] Dávidovo svedomie sa ozývalo a pripomínalo mu trpké pokorujúce pravdy. Jeho verní poddaní sa divili tejto náhlejši zmene, ale pre kráľa to nebolo nijakým tajomstvom. Často mával zlú predtuchu, že podobná chvíľka raz príde. Divil sa, že Boh jeho hriechy tak dlho znášal a odkladal zaslúženú odplatu. No ani teraz, keď musel bosý a v otrhanom rúchu, namiesto kráľovských šiat, utekať akoby o závod, keď počul ozvenu náreku svojich stúpcov a myslel na svoje milované mesto, v ktorom zhrešil, nestrácal nádej. Veril, že Hospodin bude k nemu milosrdný.

Nejeden hriešnik ospravedlňuje svoj hriech poukazom na Dávidov pád. Ako málo je však takých, čo nad svojím previnením prejavujú takú úprimnú ľútosť a pokoru ako Dávid! Ako málo je tých, čo znášajú pokarhanie a trest s takou trepezlivosťou a odvahou ako on! Dávid vyznal svoj hriech a roky sa snažil plniť svoje povinnosti ako verný Boží sluha. Všetmožne sa usiloval budovať

svoje kráľovstvo, ktoré za jeho vlády dosiahlo nevídaný rozmach a blahobyť. Pripravil veľké zásoby stavebného materiálu na výstavbu Božieho domu a teraz by malo jeho celoživotné úsilie vyjsť nazmar? Či plody jeho snaženia, skvelého ducha a štátnického umenia musia padnúť do rúk jeho bezohľadného a zradného syna, ktorý nectí Boha a nedbá ani o blaho Izraela? Bolo by nepochopiteľné, keby Dávid v tejto ťažkej situácii reptal proti Bohu?

Príčinu rany, ktorá naňho dopadla, videl Dávid v spáchanom hriechu. Bol preniknutý duchom slov proroka Micheáša: *„Ak sedím v tme, Hospodin mi je svetlom. Musím znášať hnev Hospodinov, lebo som sa prehrešil proti nemu, dokiaľ neurovná môj spor a nepomôže mi k právu.*„ [Micheáš 7,8.9](#). Hospodin Dávída neopustil. Tento úsek jeho života, keď znášal tie najkrutejšie urážky a bezprávie, ale v ktorom prejavil takú pokoru, nezištnosť a šľachetnosť, bolo vlastne najskvelejším úsekom celého jeho života. Nikdy nebol vládca Izraela pred nebom väčší, než v tejto hodine svojho najhlbšieho poníženia.

Keby bol Boh nechal Dávída beztrestne v hriechu, keby mu bol dovolil ďalej pokojne vládnuť napriek prestúpeniu Božieho zákona, tým by bol nevercom a pochybovačom dal dôvod, aby poukazom na Dávidov prípad mohli tupiť vieru a Božie slovo. Trest vymeraný Dávidovi je dôkazom, že Hospodin nemôže trpieť alebo ospravedlňovať hriech. V Dávidovom živote smieme poznávať veľký Boží cieľ, ktorý sleduje potrestaním hriechu. Môžeme v ňom pochopiť, ako Boh aj svojimi, pre nás nevyspytateľnými súdmi, uskutočňuje svoje milosrdné a blahodarné zámery. Boh dopustil, aby Dávída stihol trest, ale zachoval ho pri živote. V taviacej peci sa majú cenné veci očistiť, nie zhorieť. Hospodin hovorí: *„Ak znesvätia moje ustanovenie, nebudú zachovávať moje príkazy, – prútom navštívim ich priestupok a ranami ich previnenie, lež svoju milosť neodvrátim od neho a svoju vernosť nezruším.*„ [Žalm 89,32-34](#).

[562]

Krátko potom, čo Dávid opustil Jeruzalem, vtiahol tam so svojím vojskom Absolón a bez boja sa zmocnil pevnosti Izraela. Medzi prvými, ktorí vítali novokoronovaného panovníka, bol Chúšaj. Absolóna prekvapilo i potešilo, keď videl otcovho starého priateľa a radcu. Bol si istý svojím úspechom. Dosiaľ sa mu jeho plány darili. Chcel si upevniť svoje postavenie a získať dôveru ľudu, a preto pozval Chúšaja k svojim dvorným poradcom.

Absolón zhromaždil veľké zástupy mužstva. No prevažná väčšina z jeho ľudí nemala vojenský výcvik. Dosiaľ sa žiadneho boja nezúčastnili. Achitófel dobre vedel, že Dávidovo postavenie ani zd'aleka nie je beznádejné. Značná časť národa mu zostala verná. Na svojej strane mal osvedčených a oddaných bojovníkov, ktorým velili schopní a skúsení vojvodcovia. Achitófel si uvedomoval, že po prvom prejave nadšenia za nového kráľa môže nastat' zvrat. Keby sa vzburá nepodarila, mohol by sa Absolón s otcom zmieriť a jeho by potom ako prvého Absolónovho poradcu mohli pokladať za hlavného vinníka a podnecovateľa vzbury a stihol by ho najt'ažší trest. V snahe znemožniť Absolónovi tento predpokladaný ústup, naviedol ho na niečo, čo by mu pred celým národom navždy znemožnilo zmieriť sa s otcom. Tento zákerný a bezohľadný štátnik s diabolskou úskočnosťou prinútil Absolóna, aby k zločinu vzbury pridal aj zločin krvismilstva. Pred očami celého Izraela si mal vziať otcove vedľajšie ženy, a tým, podľa zvyku východných národov, dať najavo nástup na trón svojho otca. Absolón túto ohavnú radu poslúchol. Tak sa naplnilo Božie slovo, ktoré dostal Dávid skrze proroka: „*Hľa, dopustím pohromu na teba z tvojho vlastného domu a vezmem tvoje ženy pred tvojimi očami a dám ich tvojmu blížnemu... ty si to síce tajne urobil, ale ja to urobím pred celým Izraelom.*„ [2. Samuelova 12,11.12](#). Pôvodcom tejto hanebnosti nebol Boh, ale pre Dávidov hriech jej nezabránil.

Achitófel bol pre svoju múdrosť veľmi vážený, no nebola to múdrosť od Boha. „*Počiatok múdrosti je bázeň pred Hospodinom.*„ ([Príslovia 9,10](#)), a tú Achitófel nepoznal, lebo vyhliadky na úspech zrady by určite nebol podporil návodom na zločin krvismilstva. Zvrhlí ľudia snujú zlo v predstave, že Božia všemocná prozreteľnosť nemôže skrížiť ich zámery, ale „*ten, ktorý býva v nebesiach, sa smeje, Pán sa im vysmieva.*„ [Žalm 2,4](#). Hospodin hovorí: „*Moju radu nechceli, zavrhlí všetko moje karhanie: Teraz budú jesť z ovocia svojich ciest a nasýtia sa svojimi zámermi. Lebo odpadlíctvo zabíja neskúsených a bezstarostnosť hubí bláznov.*„ [Príslovia 1,30-32](#).

Len čo sa Achitófelovi podarilo poistiť si vlastnú bezpečnosť, naliehal na Absolóna, aby bezodkladne vytiahol proti Dávidovi. Povedal: „*Dovoľ, aby som si vybral dvanásť tisíc mužov a tejto noci zoberiem sa prenasledovať Dávida. Prepadnem ho, kým je unavený a skleslý. Predesím ho, takže všetok ľud, ktorý je s ním, utečie; len*

samého kráľa zabijem a všetok ľud privediem k tebe.., Kráľovskí radcovia predložený plán schválili. Ak by sa plán uskutočnil, Dávid by určite zahynul, ak by ho Hospodin nechránil. Udalosti však riadila vyššia Múdrost' než Achitófelova. *„Hospodin prikázal zmarit' dobrú radu Achitófelovu, aby Hospodin uviedol pohromu na Absolóna.*., [2. Samuelova 17,1-3.14.](#)

Chúšaj nebol do rady pozvaný a sám sa nechcel vtierať, aby nevzniklo podozrenie, že vyzvedá. Absolón, ktorý si úsudok otcovho radcu veľmi vážil, po skončení porady predložil Achitófelov návrh Chúšajovi. Chúšaj vedel, že ak sa navrhovaný plán uskutoční, Dávid zahynie. Preto povedal: *„Tentoraz nie je dobrá rada, ktorú dal Achitófel. Ďalej hovoril Chúšaj: Poznáš svojho otca a jeho mužov, že sú to hrdinovia a pritom roztrpčení ako medvedica na poli, zbavená svojich mládat'; aj tvoj otec je bojovník, svojim ľuďom nedáva v noci odpočívať. Iste sa skrýva v nejakých roklinách.*., Chúšaj presviedčal Absolóna, že ak jeho vojská budú prenasledovať Dávida, nepodarí sa im zajať ho a ak budú pritom porazení, stratia odvahu, čo by mu veľmi uškodilo. Chúšaj dodal: *„Lebo celý Izrael vie, že tvoj otec je hrdina, a tí, čo sú s ním, sú bojovníci.*., Potom navrhol plán, ktorý lichotil márnivej a sebeckej povahe Absolónovej, ktorý sa rád vystatoval svojou mocou: *„Preto ti radím: zhromaždi okolo seba celý Izrael od Dánu až po Beér-Šebu, nech ich je mnoho ako piesku pri mori. A ty pôjdeš osobne do boja. Potom prídeme k nemu na niektorom mieste a kde ho nájdeme, vrhneme sa na neho, ako keď rosa padá na zem a neostane ani jediný. Keby sa však stiahol do niektorého mesta, vtedy celý Izrael prinesie k mestu povrazy a strhneme ho do potoka, takže nenájde sa z neho ani kamienok.*., [2. Samuelova 17,7-13.](#)

„Vtedy Absolón i všetci izraelskí muži hovorili: Lepšia je rada Arkíjca Chúšaja ako rada Achitófelova.., Jediným človekom, ktorý sa nedal oklamať bol Achitófel; on spoľahlivo predvídal následky Absolónovej osudnej chyby. Pochopil, že vzbúrenci budú porazení. Vedel, že nech to už so synom kráľa dopadne akokoľvek, on ako radca a strojca najväčších zločinov nemá nijakú nádej. Achitófel povzbudzoval Absolóna k vzbure, na zneuctenie otca mu radil spáchať najväčšiu ohavnosť; dával mu návod na zavraždenie otca a zmaril poslednú možnosť zmierenia s kráľom. A teraz Absolón dal prednosť rade iného pred jeho radami. V záchvate hnevu, žiarlivosti

a zúfalstva „odišiel domov, do svojho mesta. Porobil poriadky, obešil sa; tak zomrel.,, 2. Samuelova 17,14.23. Tak skončil so svojou múdrosťou ten, čo sa spoliehal na svoje schopnosti a neradil sa s Bohom. Satan zvädza človeka lichotením a sľubmi; no napokon každý pozná, že „mzdou hriechu je smrť,,. Rimanom 6,23.

Chúšaj si nebol istý, či sa vrtošivý kráľ zariadi podľa jeho rady, preto hneď poslal Dávidovi odkaz, aby bez meškania odišiel za Jordán. Kňazom, ktorí mali Dávidovi odkaz doručiť po svojich synoch, poslal Chúšaj posolstvo: „To a to radil Achitófel Absolónovi a izraelským starším, ja som však radil takto a takto. Preto teraz... tejto noci nenocuj pri brodoch na púšti, ale určite prejdí na druhú stranu, aby nezahynul kráľ a všetok ľud, ktorý je s ním.,, 2. Samuelova 17,15.16.

Synovia kňazov padli síce do podozrenia a začali ich prenasledovať, no nebezpečné poslanie sa im predsa len podarilo splniť. Tak sa teda unavený a sklúčený Dávid dozvedel, že ešte tejto noci musí prekročiť Jordán, lebo jeho syn Absolón ho chce pripraviť o život.

Ako sa musel cítiť kráľ vo chvíli strašného nebezpečenstva, keď prežíval veľkú krivdu? Ako vyjadril svoje pocity Dávid, „*udatný hrdina*,, bojovník, kráľ, ktorého slovo bolo zákonom, keď ho zradil milovaný a rozmaznaný syn, ktorému nerozvážne dôveroval; a keď ho teraz opustil ľud, s ktorým ho spájalo najmocnejšie puto cti a vernosti? Dávid sa v hodine svojej nakrutejšej skúšky primkol k Bohu a spieval:

„Hospodine, ako mnoho je mojich nepriateľov.

Mnohí povstávajú proti mne!

Mnohí o mne hovoria:

pre neho niet pomoci u Boha!

Ale ty, Hospodine, si mojím štítom,

si mojou slávou, ty mi dvíhaš hlavu.

Keď hlasite volám k Hospodinovi,

on mi odpovedá zo svojho svätého vrchu.

E ahol som si a zaspal som;

prebudil som sa, lebo Hospodin ma podopiera.

Nebojím sa desiatok tisícov ľudí,

čo stavajú sa vôkol proti mne...

*u Hospodina je záchrana,
a nad tvojím ľudom tvoje požehnanie.,,*

Žalm 3,2-9.

Dávid a všetok ľud, ktorý bol s ním – bojovníci a štátnici, starí i mladí, ženy a deti – prekročili v tmavej noci hlbokú bystrinu, takže „do ranného svitu nezostal ani jeden, čo by nebol prešiel cez Jordán.,, **2. Samuelova 17,22.**

Dávid sa so svojím vojskom usadil v Machanajime, kráľovskom sídle Išbóšetovom. Bolo to dobre opevnené mesto medzi vrchmi, vhodné ako útočisko v čase vojny. Krajina bola bohatá a jej ľud sa správal priateľsky voči Dávidovi. K Dávidovi sa pridalo mnoho ďalších stúpencov a zámožní ľudia mu priniesli mnoho darov, potravu a ďalších nutných potrieb.

Chúšajova rada splnila svoj účel. Dávidovi sa podarilo uniknúť. Dravý a nerozvážny Absolón však nechcel ďalej čakať; vyrazil, aby dostihol svojho otca. „Prešiel cez Jordán; on i všetci izraelskí muži s ním.,, **2. Samuelova 17,24.** Absolón ustanovil nad vojskom Amásu syna Dávidovej sestry Abigajily. Armádu mal veľkú, ale vojaci neboli vycvičení a dostatočne pripravení na stretnutie so skúsenými bojovníkmi jeho otca. Dávid rozdelil svoje vojsko do troch oddielov a na ich čele boli Joáb, Abíšaj a Ittaj Gatský. Rozhodol sa, že svoje vojsko povedie do boja sám, ale dôstojníci, poradcovia a ľud mu to nedovolili. Vraveli: „Ty nepôjdeš, lebo ak by sme museli utekať, nebudú na nás dbať, ba keby nás i polovica zomrela, nebudú o nás dbať. Ale ty si ako tisíc z nás; lepšie bude teraz, keď nám budeš pomáhať z mesta. Kráľ im odpovedal: Urobím, ako uznáte za dobre.,, **2. Samuelova 18,3.4.**

Za mestským múrom bolo už vidieť vojsko povstalcov. Absolón mal takú armádu, že Dávidovo vojsko v porovnaní s ňou vyzeralo ako malá hŕstka. Dávid pri pohľade na nepriateľské vojsko ani len nepomyslel na svoju korunu a kráľovstvo; ba nemyslel ani na vlastný život, ktorý závisel od výsledku boja. V otcovom srdci bolo priveľa lásky k odbojnému synovi a súcitu s ním. Keď vojsko vychádzalo z mestských brán, Dávid povzbudzoval svojich verných vojakov a vyzýval ich, aby bojovali s dôverou, že Boh Izraela im pomôže zvíťaziť. Dávid však ani teraz nevedel potlačiť svoju lásku k Absolónovi. Keď na čele prvého oddielu šiel okolo kráľa a víťaz

[566] mnohých vojen Joáb a sklonil svoju hrdú hlavu, aby vypočul posledné panovníkove slová, počul jeho rozochvený hlas: „*Šetrne mi zachádzajte so synom Absolónom!*“, 2. Samuelova 18,5. Kráľova úzkosť pôsobila dojmom, že Absolón mu je drahší než kráľovstvo, drahší než tí, čo mu zostali verní. To však ešte viac roznecovalo rozhorčenie vojakov proti nezdamnému synovi.

Bojiskom sa stal les neďaleko jordánskych brehov, kde sa množstvo Absolónovho vojska nemohlo uplatniť a skôr prekážalo. Nevycvičené mužstvo stratilo v lesnej húštine a v kroví prehľad a vymklo sa veleniu. „*Dávidovi služobníci porazili tam ľud izraelský; toho dňa bola tam veľká porážka: až do dvadsaťtisíc mužov.*“, Keď Absolón videl, že boj prehral, dal sa na útek. Hlava mu však uviazla vo vetvách košatého stromu, mulica spod neho ušla a Absolón ostal bezmocne zavesený a vydaný napospas svojim nepriateľom. Tak ho našiel jeden z vojakov, ktorý mu v obave, aby si nerozhneval kráľa, ušetril život. Joábovi však oznámil, čo videl, a ten bez rozpakov konal. Kedysi bol Absolónovým priateľom, dvakrát ho zmieril s Dávidom, ale on jeho dôveru zneužil. K tejto vzbure so všetkými jej hrôzami nemuselo dôjsť, keby sa Absolón, vďaka Joábovmu príhovoru u vládcu, nebol vrátil na kráľovský dvor. Joáb mohol teraz strojcu všetkého tohto zla zničiť jednou ranou. Joáb však „*vzal do ruky tri kopije, vrazil ich Absolónovi do srdca... a hodil ho v lese do veľkej jamy a nahádzali na neho veľmi veľkú hrbu skál.*“, 2. Samuelova 18,7.14.17.

Tak skončil pôvodca vzbury v Izraeli. Achitófel si na život siahol sám. Kráľov syn Absolón, ktorého preslávená krása bola pýchou Izraela, prišiel o život v rozkvetení svojej mladosti. Jeho mŕtve telo bolo hodené do jamy a prikryté hrbou skál na znamenie večnej hanby. Absolón si ešte za života dal postaviť nádherný pomník v kráľovskom údolí. Jedinou pamiatkou, ktorá teraz po ňom zostala a označovala jeho hrob, bola hromada skál v divočine.

Joáb po smrti strojcu vzbury zvukom trúb vojsku oznámil, aby prestalo prenasledovať utekajúceho nepriateľa a vyslal poslov so správou ku kráľovi.

Strážca sledujúci bojisko z mestských hradieb videl, že k mestu beží muž a krátko nato aj druhý bežec. Len čo prvý muž dobehol, strážca povedal kráľovi, ktorý čakal pri bráne: „*To je dobrý človek, iste prichádza s dobrou zvesťou.* Vtom Achímaac zavolať a povedal

kráľovi: Pokoj ti. Poklonil sa kráľovi tvárou až k zemi a povedal: Požehnaný Hospodin, tvoj Boh, ktorý ti vydal mužov, čo pozdvihli ruku proti môjmu pánovi, kráľovi., Na kráľovu nedočkajú otázku: „Či sa dobre vedie môjmu synovi Absolónovi?., (2. Samuelova 18,27-29) dal Achímaac vyhýbavú odpoveď.

O chvíľu pribehol druhý posol a volal: *„Dobrá zvest' dostáva môj pán a kráľ, lebo dnes ťa vyslobodil Hospodin z ruky všetkých, ktorí povstali proti tebe., Otec sa znova úzkostlivo pýta: „Či sa môjmu synovi Absolónovi dobre vedie?., Posol nemohol zatajiť pravdivé správy a odpovedal: „Nech všetkých nepriateľov môjho pána a kráľa a všetkých, čo zlým činom povstali proti tebe, stihne to isté, čo sa stalo tvojmu synovi., Dávidovi to stačilo. Ďalej sa už nevypytoval; sklonil hlavu a „vystúpil do siene nad bránou a plakal. Idúcky volal: Syn môj Absolón, syn môj, syn môj Absolón!., 2. Samuelova 18,31-33.*

[567]

Vít'azné vojsko sa vracalo z bojiska. V blízkosti mesta sa z okolitých vrchov ozývalo jeho víťazoslávne volanie. Len čo však vojaci vošli do mesta, ich jasot stíchol, ruky so zástavami klesli a vojaci pochodovali so sklopeným zrakom. Podobali sa skôr porazeným než víťazom, lebo kráľ ich nečakal a nevítal. Namiesto toho počuli zo siene nad bránou jeho mučivý nárek: *„Syn môj Absolón, syn môj, syn môj Absolón! Keby som bol ja zomrel namiesto teba. Absolón, syn môj, syn môj!., 2. Samuelova 18,33.*

„Vít'azstvo toho dňa sa zmenilo na smútok pre všetok ľud, pretože ľud počúval v ten deň: Kráľ žiali nad svojím synom. A ľud sa toho dňa vkrádal do mesta, ako sa vkrádajú ľudia, keď sa hanbia, že utiekli z boja., 2. Samuelova 19,2.3.

Joáb bol rozhorčený. Boh im pomohol, aby sa smeli radovať a plesat'. Najväčšia vzbura, akú Izrael kedy zažil, bola potlačená a z tohto veľkého víťazstva zostal teraz len žiaľ nad tým, ktorého zločinná vzbura stála krv tisícov statočných mužov. Ku kráľovi vtrhol strohý, nevyberavý veliteľ vojska a odvážne mu povedal: *„Dnes si potupil všetkých svojich služobníkov, ktorí ti dnes zachránili život i život tvojich synov, tvojich dcér..., lebo miluješ tých, čo ťa nenávidia, a nenávidíš tých, čo ťa milujú; veru dnes si ukázal, že ti nezáleží na tvojich kniežatách a služobníkoch, lebo dnes som poznal, že by sa ti bolo ľúbilo, keby Absolón bol zostal nažive a my všetci boli by sme dnes mŕtvi. Preto teraz vstaň, vyjdi von a prehovor k srdcu*

svojich služobníkov; lebo prisahám na Hospodina, že ak nevyjdeš, ani jeden neostane s tebou tejto noci, a bude to pre teba horšie ako všetko zlé, ktoré t'a postihlo od tvojej mladosti až doteraz.,, 2. Samuelova 19,5-7.

Nech sa už táto výčitka dotkla zarmúteného kráľ'a akokoľ'vek tvrdo či až kruto, Dávid sa nehneval. Vedel, že vojvodcove slová sú pravdivé, preto vyšiel k bráne a pozdravil svojich udatných vojakov, ktorí pochodovali pred ním, a pochválil ich za statočnosť a odvahu.

Absolónova porážka nepriniesla kráľovstvu okamžitý mier. K vzbure sa pridala tak veľká časť národa, že Dávid sa nemohol vrátiť do hlavného mesta a znova sa ujať moci, kým ho k tomu nevyzvé kmene. Tie však v nastalom zmätku po Absolónovej porážke nevedeli kráľa bezodkladne a rozhodne povolať späť na trón. Keď sa k tomu nakoniec Júdov kmeň rozhodol, podnietilo to nevraživosť ostatných kmeňov a vyvolalo nové povstanie. To však bolo rýchlo potlačené a do Izraela sa vrátil mier a pokoj.

Dávidov prípad je jedným z najpôsobivejších svedectiev o tom, aké nebezpečenstvá ohrozujú človeka. Je to moc, bohatstvo a svetské pocty, teda všetko, po čom ľudia najviac túžia. Len málokto by s podobnými skúsenosťami, aké získal Dávid, bol lepšie pripravený na to, aby v takej skúške obstál. Dlhoročný pastiersky život ho naučil skromnosti, trpezlivosti a starostlivosti o stáda. Stykom s prírodou v samote pahorkov sa rozvíjalo jeho básnické a hudobné nadanie. Tam rozmýšľal o Stvoriteľovi a o jeho diele. V pustatine sa naučil dodržiavať stanovený poriadok, poznal sebazapieranie a nadobudol odvahu, silu a trpezlivú dôveru v Boha. Takouto prípravou viedol Hospodin Dávida na trón Izraela. Dávid poznal jedinečné prejavy Božej lásky. Duch Boží ho štedro obdaril. Na Saulovom príklade poznal, aká bezcenná je ľudská múdrosť, ak sa neopiera o múdrosť Božiu. A predsa mocenské úspechy a sláva ho natolko zvedli, že pokušiteľ nad ním neraz zvíťazil.

Pri styku s pohanskými národmi neodolal túžbe napodobňovať ich zvyklosti a obyčaje a takto dosahovať svetskú slávu. Izrael sa mal presláviť ako národ Hospodinov. Len čo Izraelci spyšneli a rástlo im sebavedomie, údel Božieho národa ich už neuspokojoval. Skôr sa začali starať o svoje zaradenie medzi ostatné národy. To však nemohlo byť bez pokušenia. Snaha o rozšírenie svojho územia na úkor okolitých národov zvedla Dávida k rozhodnutiu povolávať do vojenskej služby všetkých, čo dosiahli potrebný vek, a tým zväčšiť svoju armádu. K tomuto kroku zvedla kráľa jeho pýcha a ctibaž-

[569]

nost', pretože výsledok sčítania mal zjavne ukázať rozdiel medzi tým, akú slabú ríšu pri nástupe na trón zdedil a ako za jeho vlády zosilnela a zbohatla. Tým sa však sebavedomie kráľa i národa ešte zvýši. V Písme čítame: „*Satan povstal proti Izraelu a naviedol Dávida sčítat' Izrael.*„, [1. Paralipomenon 21,1](#). Izraelova vďaka za svoj blahobyť pod Dávidovým vedením patrila skôr Božiemu požehnaniu než schopnostiam ich kráľa či sile ich armády. Rozmach vojenskej sily tejto krajiny však musel v susedných národoch vyvolať dojem, že Izrael sa prestal spoliehať na Hospodina a odkázaný je na vlastnú armádu.

Pri všetkej svojej hrdosti na veľkosť a rozmach kráľovstva, Dávidov zámer tak výrazne rozšíriť vojenskú službu, Izraelcov nijako nenadchol. Izraelci neboli spokojní s pripravovaným sčítaním ľudu. Ak to dosiaľ robievali kňazi a vládni úradníci, teraz bolo treba do toho zapojiť aj dôstojníkov. Okrem toho zámer sčítania priam odpo-roval zásadám Božej vlády. Námietky proti nemu mal napokon aj Joáb, aj keď dovtedy vo svojom správaní nemával nijaké morálne zábrany. Teraz povedal: „*Nech pridá Hospodin ku svojmu ľudu i sto-krát viac, ako ho je. Beztak sú všetci, pán môj, kráľ, sluhami môjho pána. Prečo si to žiada môj pán? Prečo sa má tým Izrael previniť? Kráľov rozkaz Joába prinútil. Tak sa Joáb vybral, poprechodil celý Izrael a prišiel do Jeruzalema.*„, Skôr ako sa sčítanie ľudu skončilo, Dávid sa presvedčil, že zhrešil. Kajúcne Bohu vyznal: „*Veľmi som zhrešil, keď som vykonal túto vec. Odpusť však teraz vinu svojmu sluhovi; lebo som si počínal celkom bláznivo.*„, Nasledujúceho rána doniesol Dávidovi posolstvo prorok Gád: „*Takto vraví Hospodin: Vyber si: buď tri roky hladu, buď tri mesiace porážky pred tvojimi nepriateľmi, takže by ťa stíhal meč nepriateľov, alebo tri dni meča Hospodinovho a moru v krajine, takže by anjel Hospodinov pustošil na celom území Izraela. Teraz sa rozhodni, čo mám odkázať tomu, ktorý ma poslal.*„, [1. Paralipomenon 21,3.4.8.11.12](#).

Kráľ odpovedal: „*Som vo veľkých úzkostiach! Ale nech upadneme, prosím, radšej do ruky Hospodinovej, lebo je veľké jeho mi-losrdenstvo; len nech neupadneme do ruky ľudskej.*„, [2. Samuelova 24,14](#).

Zem stihol mor, ktorému padlo za obeť sedemdesiatisíc Izraelcov. Keď sa nákaza blížila k bránam hlavného mesta, „*Dávid pozdvihol oči, videl anjela Hospodinovho stát' medzi zemou a ne-*

bom s vytaseným mečom v ruke, smerujúcim na Jeruzalem. Vtedy padol Dávid i starší, odiaty vrecovinou, na tvár.,, Kráľ nástojčivo prosil Boha za Izrael: „Ja som nariadil sčítat' ľud. Ja som zhrešil a dopustil som sa zlého. Čo však urobilo toto stádo? Hospodine, Bože môj, nech tvoja ruka úderom zhubne zasiahne mňa a dom môjho otca, ale nie tvoj ľud.,, 1. Paralipomenon 21,16.17.

Sčítanie ľudu síce znepokojilo Izraelcov a vyvolalo ich nesúhlas; no tých istých hriechov, pre ktoré Dávid dal spočítat' ľud, sa dopustili aj oni. Ako bol Dávid potrestaný za hriechy Absolónove, tak boli hriechy Izraelcov potrestané za chybu Dávidovu.

[570]

Anjel-zhubca sa zastavil pred bránami Jeruzalema a stál na vrchu Mórija, „pri humne Jebúsejca Ornána.,, Na pokyn proroka vystúpil Dávid na vrch a postavil tam Hospodinovi oltár, „na ktorom prinášal spal'ované obete a obete spoločenstva. Keď vzýval Hospodina, odpovedal mu ohňom z neba, ktorý zostúpil na oltár spal'ovanej obete.,, 1. Paralipomenon 21,15.26. „Potom zmiloval sa Hospodin nad krajinou a odvrátila sa rana od Izraela.,, 2. Samuelova 24,25.

Miesto, na ktorom stál oltár, ponúkol potom Ornán kráľovi ako dar, aby bolo navždy vyhlásené za posvätnú pôdu. Kráľ sa však zdráhal prijať to ako dar. Povedal: „Odkúpim to iba za plnú hodnotu. Nevezmem predsa to, čo je tvoje, pre Hospodina, ani neprinesiem spal'ovanú obeť, ktorá je zdarma. Tak dal Dávid Ornánovi za to miesto zlata vo váhe šesťsto šekelov.,, 1. Paralipomenon 21,24.25. Toto miesto, ktoré bolo pamätné tým, že na ňom Abrahám postavil oltár, aby mohol obetovať svojho syna, teraz posvätené týmto veľkým vyslobodením, neskôr zvolil Šalamún za miesto, na ktorom postavil chrám.

Dávidove posledné roky poznamenal ešte ďalší tieň. Mal už vtedy sedemdesiat rokov a ťažký život plný útrap, ktoré prežil na úteku a v častých bojoch, starosti a strasti neskorších rokov mu vyčerpali životnú silu. Jeho myseľ zostala síce jasná, neskalená, ale slabosť staroby a túžba po odpočinku mu bránili pohotovo postrehnúť a reagovať na to, čo sa v kráľovstve deje. V samotnej blízkosti trónu došlo znova k vz bure. Znova sa totiž prejavili následky Dávidovej otcovskej zhovievavosti. O trón sa začal horlivo uchádzať Adónija, muž „veľmi krásnej postavy,, i správania, no bol to človek ľahkomysel'ný a nespoľahlivý. V mladosti ho takmer nikto neobmedzoval, lebo „jeho otec ho za celý svoj život nepokarhal: Prečo

to robíš?„, 1. Kráľov 1,6. Tento muž sa teraz vzbúril proti Božej moci, pretože Boh určil za Dávidovho nástupcu na tróne Šalamúna. Šalamún mal totiž lepšie predpoklady stať sa vládcom Izraela než jeho starší brat a mal väčšie vrodené nadanie i vrúcnejšiu zbožnosť než on. Napriek tomu, že Božia voľba bola jasná a jednoznačná, Adónija nemal nedostatok stúpencov. Aj keď sa Joáb neraz previnil, dosiaľ zostával verný trónu; teraz sa však aj on pridá k vzbúrencom proti Šalamúnovi. Podobne sa rozhodol aj kňaz Ebjátar.

[571] Vzbura dozrela a sprisahanci sa zišli za mestom, kde pri veľkej slávnosti hodlali vyhlásiť Adóniju za kráľa. Plány im však zmaril rýchly zásah kňaza Cádoka, proroka Nátana a Šalamúnovej matky Batšeby. Oni to oznámili kráľovi a pripomenuli mu Boží príkaz, že nástupcom na trón sa má stať Šalamún. Dávid sa hneď vzdal trónu v záujme Šalamúna, ktorý bol hneď pomazaný a vyhlásený za kráľa. Vzbura bola potlačená a jej hlavní pôvodcovia boli potrestaní smrťou. Ebjátar bol kvôli svojmu úradu i pre svoju predošlú vernosť Dávidovi ušetrený. Bol zbavený veľkňazského úradu, ktorý po ňom prevzal rod Cádoka. Joáb a Adónija zostali zatiaľ nažive, no po Dávidovej smrti ich za zločin vzbury rovnako stihla smrť.

Dávid sa od samého začiatku svojej vlády veľmi horlivo zaoberal jedným zo svojich prvoradých plánov, ktorým bolo vybudovanie chrámu Hospodinovi. Aj keď tento svoj zámer uskutočniť nesmel, všemožne sa snažil výstavbe napomôcť. Zhromaždil mnoho drahocenného materiálu – zlata, striebra, drahokamov rôznych farieb, mramoru a najvzácnejšieho dreva. Tento cenný poklad, ktorý pripravil, musí teraz odovzdať inému, pretože príbytok pre truhlu zmluvy, ako symbol Božej prítomnosti, bude stavať iný.

Keď kráľ na sklonku svojho života pocíťoval blízkosť konca, zvolal izraelské kniežatá a zástupcov všetkých oblastí kráľovstva a tento poklad im odovzdal. Chcel im pritom oznámiť svoju poslednú vôľu a postarať sa o to, aby v záujme uskutočnenia tohto veľkého diela nešetrili podporou a spoločným úsilím. Všetci sa nazdávali, že Dávid sa pre svoju telesnú slabosť odovzdania tohto odkazu osobne nezúčastní, ale Hospodin doprial Dávidovi ešte potrebnú silu i nadšenie, aby napokon mohol osloviť svoj národ. Dávid povedal ľudu, že o výstavbu chrámu sa chcel postarať sám, ale že na Hospodinov príkaz bolo toto dielo zverené jeho synovi Šalamúnovi. Božie ubezpečenie znelo: „Šalamún, tvoj syn, mi postaví dom i nádvorie, lebo

jeho som si vyvolil za syna a ja mu budem otcom. Jeho kráľovstvo upevním naveky, ak sa len bude pevne pridržiť mojich prikázaní a predpisov ako dnes., Dávid ďalej povedal: *„Teraz však pred očami celého Izraela, zhromaždenia to Hospodinovho a za prítomnosti nášho Boha vás napomínam: Zachovávajúte a skúmajte všetky prikázania Hospodina, svojho Boha, aby ste mohli vlastniť tú krásnu krajinu a podržať ju ako dedičstvo pre svojich potomkov až naveky.,* [1. Paralipomenon 28,6-8.](#)

Dávid z vlastnej skúsenosti musel poznať tvrdosť cesty človeka, ktorý sa odvracia od Boha. Pocítil trest za prestúpenie zákona a zberal plody hriechu. Bytostne mu šlo o to, aby vodcovia Izraela zostali Bohu verní a aby Šalamún poslúchal Boží zákon a nedopúšťať sa neprávostí, ktoré oslabili moc jeho otca, ktoré mu strpčili život a znevážili Boha. Dávid vedel, že jeho syn bude potrebovať pokorné srdce, neochvejnú vieru v Boha a stálu ostražitosť pred pokušením, ktoré bude Šalamúnovi v jeho vysokom postavení stále v pätách, pretože ľudia na takom mieste sú zvláštnym terčom satanských útokov. Svojmu synovi, ako uznanému nástupcovi na trón, Dávid povedal: *„Ty však, Šalamún, syn môj, poznaj Boha svojho otca a slúž mu celým srdcom a ochotnou dušou, lebo Hospodin skúma všetky srdcia a pozná každý spôsob myslenia. Ak ho budeš hľadať, dá sa ti nájsť; ale ak ho opustíš, zavrhne ťa navždy. Pochop teda, že si ťa zvolil Hospodin, aby si mu postavil dom za svätyňu. Vzmuž sa a konaj!.,* [1. Paralipomenon 28,9.10.](#)

[572]

Šalamún dostal od Dávida presné pokyny o stavbe chrámu s náčrtmi každej jeho časti i všetkého bohoslužobného príslušenstva tak, ako ich z Božieho vnuknutia poznal. Šalamún bol ešte pomerne mladý a právom sa mohol obávať ťažkej zodpovednosti za výstavbu chrámu i správu Božieho ľudu. Dávid povedal svojmu synovi: *„Bud' zmužilý i smelý a konaj! Neboj sa a nestrachuj sa, lebo Hospodin, môj Boh bude s tebou. Nenechá ťa, ani ťa neopustí.,* [1. Paralipomenon 28,20.](#)

Dávid potom celému zhromaždeniu povedal: *„Môj syn Šalamún, jediný, ktorého si vyvolil Boh, je mladý a útly, práca je však veľká, lebo nie pre človeka je určený ten palác, ale pre Hospodina, Boha.,* Ďalej podrobne vymenoval, čo všetko podľa svojich možností *„pripravil... pre dom svojho Boha.,,* a dodal: *„Pretože mám záľubu v dome svojho Boha, mám ešte pre dom Boží okrem toho, čo som*

už pripravil pre svätyňu, zlato a striebro, ktoré mám ako osobné vlastníctvo: tritisíc talentov ofírskeho zlata, sedemtisíc talentov prečisteného striebra na pot'ah stien miestností., Zhromaždeného ľudu, ktorý priniesol svoje dobrovoľné dary, sa kráľ spýtal: „Kto je ešte ochotný dnes štedro obetovať Hospodinovi?“, 1. Paralipomenon 29,1-5.

Zhromaždený ľud na výzvu okamžite odpovedal. „Ochotu prejavili rodinní hodnostári, hodnostári izraelských kmeňov, tisícnici, stotníci a hodnostári v kráľovej službe. Na službu pri dome Božom odovzdali päťtisíc talentov zlata, desaťtisíc dareíkov, desaťtisíc talentov striebra, osemnásťtisíc talentov bronzu a stotisíc talentov železa. Kto mal drahokamy, pridal ich k pokladu domu Hospodinovo... Ľud sa radoval z ich ochoty, lebo celým srdcom ochotne obetovali Hospodinovi. Ba i kráľ Dávid zaplesal veľkou radosťou., 1. Paralipomenon 29,6-9.

[573] „Potom Dávid dobrorečil Hospodinovi v prítomnosti celého zhromaždenia a povedal: Požehnaný buď Hospodin, Boh Izraela, nášho otca, od vekov až naveky. Tvoja je, Hospodine, veľkosť, moc, dôstojnosť, sláva i velebnosť, ved' tvoje je všetko na nebi i na zemi. Tvoje je kráľovstvo, Hospodine. Ty si ten, ktorý sa ako hlava vypína nad všetkým. Bohatstvo a česť sú od teba, ty panuješ nad všetkým. Vo svojej ruke máš silu a moc. V tvojej ruke je, či urobíš niekoho veľkým a mocným. Tak teda, Bože náš, ďakujeme ti a chválimo tvoje slávne meno. Ved' ani ja, ani môj ľud by sme neboli schopní priniesť toľké milodary. Ved' od teba je všetko, takže z tvojej ruky sme ti dali. Lebo sme pred tebou cudzincami a usadlíkmi ako všetci naši otcovia. Naše dni na zemi sú ako tieň a bez nádeje. Hospodine, Bože náš, všetka táto hojnosť, ktorú sme pripravili, aby sme postavili dom tvojmu svätému menu, je z tvojej ruky a tvoje je všetko. Viem však, Bože môj, že skúmaš srdce a obľubuješ si úprimnosť., 1. Paralipomenon 29,10-17.

„Ja som z úprimného srdca ochotne obetoval všetko toto, ba s radosťou som teraz videl, že i tvoj ľud, tu prítomný, ochotne obetoval. Hospodine, Bože Abraháma, Izáka a Izraela, našich otcov, zachovaj to naveky ako vzor zmýšľania tvojho ľudu a pripútaj si jeho srdce. Daj môjmu synovi Šalamúnovi nenarušené srdce, aby mohol zachovávať tvoje prikázania, svedectvá i ustanovenia a vykonať všetko na stavbu paláca, pre ktorú som vykonal prípravy.

Potom povedal Dávid celému zhromaždeniu: Dobrorečte Hospodinovi, svojmu Bohu! Celé zhromaždenie dobrorečilo Hospodinovi, Bohu svojich otcov a sklonilo hlavy a klaňalo sa Hospodinovi a kráľovi.,, 1. Paralipomenon 29,17-20.

Kráľ zhromažďoval bohatstvo na výstavbu chrámu a na jeho výzdobu s veľkým nadšením. Skladal slávne hymny, ktoré budú neskôr zaplňať chrámový priestor. Teraz sa jeho srdce potešilo nad veľkorysou odpoveďou kniežat, otcov a šľachticov Izraela na jeho výzvu a nad prinesenými darmi, ktoré vyžaduje pripravované veľkolepé dielo. Obetovali a boli ochotní obetovať viac. K pokladu pridávali veľké dary zo svojho majetku. Dávid si hlboko uvedomoval, ako málo dáva, keď zhromažďoval svoj poklad pre Boží dom. Obzvlášť ho potešilo, keď pozoroval prejavy oddanosti šľachticov jeho kráľovstvu, ktorí ochotne odpovedali na jeho výzvu a z úprimného srdca prinášali svoje poklady Hospodinovi a oddane sa hlásili k Božej službe. Bol to však sám Boh, kto podnietil toto nadšenie vyvoleného ľudu. Velebiť treba Boha, nie človeka. Bohatstvo zeme poskytol Boh a jeho Duch prebudil v nich ochotu, aby svoje skvosty venovali na stavbu chrámu. V pozadí všetkého bol Hospodin. Keby Božia láska nebola oslovila srdcia ľudu, všetko kráľovo úsilie by bolo márne a chrám by nebol nikdy postavený.

Všetko, čo človek dostáva z Božej štedrosti, trvale patrí Bohu. Všetky hodnoty a všetku pozemskú krásu, ktorú Boh na zemi stvoril, zveruje človekovi na skúšku, aby sa ukázalo, ako človek miluje Boha a ako si váži jeho milosť. Či už ide o bohatstvo hmotné alebo duševné, človek má všetko priniesť k Ježišovým nohám ako dobrovoľnú obeť. Darca má potom s Dávidom povedať: „*Od teba je všetko, takže z tvojej ruky sme ti dali.,, 1. Paralipomenon 29,14.*

[574]

Keď Dávid cítil, že sa blíži smrť, neprestával myslieť na Šalamúna a na izraelské kráľovstvo, ktorého blaho veľkou mierou záviselo od vernosti kráľa. „*Rozkázal svojmu synovi Šalamúnovi: Ja už odchádzam cestou každého pozemšťana, ale ty buď silný, buď mužom! Zachovávaj povinnosti voči svojmu Bohu, Hospodinovi, a kráčaj po jeho cestách, zachovávaj jeho ustanovenia, prikázania, právne nariadenia a svedectvá tak..., aby si mal úspech vo všetkom, čo budeš robiť, a všade, kdekol'vek sa obrátiš, a aby Hospodin splnil svoj sľub, ktorý mi dal: Ak si budú tvoji synovia dávať pozor na svoje cesty a budú chodiť verne predom mnou celým srdcom a celou*

dušou, nevyhladím mužského nástupcu z trónu Izraela.,, 1. Kráľov 2,1-4.

Dávidove „posledné slová,, zaznamenané v Písme, sú záverečnou piesňou, vyznaním najvznešenejších zásad a neochvejnej viery:

*„Výrok Dávida, syna Izajovho,
výrok to muža vysoko postaveného,
pomazaného Boha Jákovovho,
milého žalmistu Izraela:
Duch Hospodinov hovorí vo mne...
kto spravodlivo panuje nad ľuďmi,
kto panuje v Božej bázni,
je ako ranné svetlo, keď slnko vychádza,
za bezoblačného rána, za jasu po daždi
vyrastá zo zeme tráva;
či nie je taký môj dom pred Bohom?
Ved' dal mi večnú zmluvu,
ňou všetko upravil a zaistil
on spôsobí vzrast môjho blaha a každej mojej túžby.,,*

2. Samuelova 23,1-5.

Dávidov pád bol veľký, no jeho ľútosť bola úprimná, jeho láska vrúcna a jeho viera neochvejná. Odpustené mu boli mnohé hriechy, preto tak mnoho miloval. (Pozri [Lukáš 7,47.](#))

[575] V Dávidových žalmoch je vystihnutá celá škála skúseností, od hlbokého vedomia viny a sebaodsúdenia po najvznešenejšie vyznanie viery a najvrúcnejšie spoločenstvo s Bohom. Zo záznamu o Dávidovom živote je zrejmé, že hriech prináša len hanbu a žiaľ a že Božia láska a Božie milosrdenstvo prenikajú do najväčších hĺbok, z ktorých Boh dvíha kajúcneho človeka, aby vierou mohol byť prijatý medzi Božie deti. So všetkých ubezpečení Božieho slova je záznam o Dávidovom živote jedným z najdojímavejších svedectiev o Božej vernosti, spravodlivosti a o Božom milosrdenstve.

Človek „mizne ako tieň a nemá stálosti,, „ale slovo nášho Boha zostáva naveky,, „Milosť Hospodinova je od vekov až naveky nad tými, ktorí sa ho boja, a jeho spravodlivosť aj na detných deťoch, na tých, čo jeho zmluvu zachovávajú a pamätajú na jeho príkazy, aby ich plnili.,, [Job 14,2](#); [Izaiáš 40,8](#); [Žalm 103,17.18.](#)

„Čo robí Boh, trvá naveky., [Kazateľ 3,14](#).

Dávid a jeho rod dostali slávne zaslúbenia, ktoré siahajú do večnosti a ktoré nachádzajú svoje konečné naplnenie v Kristovi. Hospodin hovorí:

„Svojmu sluhovi Dávidovi som prisahal... takže moja ruka bude stále pri ňom i posilní ho moje rameno... vernosť a milosť moja bude s ním a v mojom mene vyvýši sa jeho roh. Položím jeho ruku na more a na veľtok jeho pravicu. Bude na mňa volať: Ty si otec môj, môj Boh a skala mojej spásy. Ba ustanovím ho prvorodeným, najvyšším pre kráľov zeme. Naveky zachovám mu svoju milosť a moja zmluva ostane s ním pevná., [Žalm 89,4.22.25-29](#).

„Naveky zachovám jeho potomstvo,
jeho trón bude, dokiaľ budú nebesá.,,

[Žalm 89,30](#).

„Nech ubiedeným ľudu dopomáha k právu,
nech pomáha chudobným
a zdrví utláčateľ a.

Nech sa ťa bojí, dokiaľ slnko svieti
a dokiaľ mesiac trvá,

z pokolenia na pokolenie!...

Nech spravodlivosť kvitne v jeho dňoch

a nech je hojnosť blaha, pokiaľ trvá mesiac!

Nech vládne od mora k moru

a od Veľrieky až po koniec zeme...

Nech jeho meno trvá naveky

a nech rastie jeho meno pod slnkom.

Nech sa ním žehnajú všetky národy

a nech ho blahoslavia!.,,

[Žalm 72,4-8.17](#).

„Diet'a sa nám narodilo, syn nám je daný; na jeho pleciach spočinie kniežatstvo, jeho meno bude: Predivný radca, Mocný Boh, Otec večnosti, Knieža pokoja., „On bude veľký a bude sa volať synom Najvyššieho. Pán Boh mu dá trón jeho otca Dávida, naveky bude kral'ovat' nad Jákobovým rodom a jeho kral'ovstvu nebude konca., [Izaiáš 9,6](#) (ROH); [Izaiáš 9,5](#) (ECAV); [Lukáš 1,32.33](#).

[576]

Poznámka 1. (k str. 187). Hospodin o prepustení Izraela faraónovi odkázal: „*Izrael je mojím prvorodeným synom... Prepust' môjho syna, nech mi slúži.*“, [2. Mojžišova 4,22.23](#). Žalmista uvádza dôvod Božieho vyslobodenia Izraelcov z Egypta: „*Tak vyviedol ľud svoj v radosti, za plesania svojich vyvolených. Dal im krajinu pohanov; zdedili plody trudu národov, aby ostríhali jeho ustanovenia a zachovávali jeho zákony.*“, [Žalm 105,43-45](#). Z uvedeného je zrejmé, že Izraelci nemohli v Egypte slúžiť Bohu.

V štvrtom prikázaní Desatora podľa [5. Mojžišova 5,14.15](#) sa zvlášť zdôrazňuje, aby sluhovia a slúžky v siedmy deň odpočívali, pričom sa Izraelcom pripomína: „*Siedmy deň je sobota pre Pána, tvojho Boha; vtedy nebudeš konat' nijakú prácu ani ty, ani tvoj syn, ani tvoja dcéra, ani tvoj sluha, ani slúžka, ani tvoj vól, ani osol, ani nijaký tvoj dobytok, ba ani cudzinec, ktorý býva v твоjich bránach, aby tvoj sluha a tvoja slúžka mali podobný odpočinok ako ty. Pamätaj, že si bol otrokom v egyptskej krajine a že t'a Pán, tvoj Boh, vyviedol odtiaľ mocnou pravickou a zdvihnutým ramenom: Preto ti Pán, tvoj Boh, prikázal zachovávať sobotňajší deň.*“, V [2. Mojžišova 5,5](#) čítame faraónovo obvinenie, že Mojžiš a Áron „*odvádzali,* ľudí „*od ich práce,*“

Z uvedeného je zrejmé, že zachovávanie soboty bolo jednou z príčin, pre ktoré Izraelci nemohli v Egypte Hospodinovi slúžiť. Keď Mojžiš a Áron prišli s Božím posolstvom ([2. Mojžišova 4,29-31](#)), Izraelci sa snažili túto situáciu napraviť, aby mohli zachovávať Hospodinove ustanovenia, vrátane štvrtého prikázania, ktoré im prikazovalo ako ďalší záväzok zachovávať sobotu práve tak prísne ako všetky ostatné prikázania. V [5. Mojžišova 24,17.18](#) sa v súvislosti s oslobodením Izraelcov z Egypta uvádza zvláštna povinnosť, a tou je láskyplný ohľad na vdovy a siroty: „*Neprekrúcaj právo cudzinca ani siroty a neber do zálohu vdovine šaty. Pamätaj, že si bol otrokom v Egypte a že t'a odtiaľ vykúpil Hospodin, tvoj Boh; preto ti prikazujem, aby si toto robil.*“

Poznámka 2 (k str. 198). Pri štúdiu egyptského náboženstva sa nám lepšie ozrejní účel egyptských rán. Tie mali totiž podkopať vieru Egypt'anov v silu ich modiel a v ich ochrannú moc, ba predstaviť Egypt'anom ich božstvá ako krutých tyranov voči ich ctiteľom. Niekoľko uvedených príkladov nám to môže vysvetliť:

Prvá rana, ktorá zmenila vodu Nílu a všetkých zavodňovacích kanálov na krv (2. Mojžišova 7,19) mala ochromiť základ samotnej existencie Egypta. Níl bol totiž uctievaný ako božstvo a Egypt'ania na niekoľkých miestach prinášali Nílu obeť ako bohu.

[578]

Druhá rana zamorila Egypt žabami (2. Mojžišova 8,6 - ROH; 2. Mojžišova 8,2 - ECAV). V tejto krajine boli žaby posvätné. Heka, jedno z ich božstiev, bola bohyňou s hlavou žaby údajne nadaná tvorivou mocou. Keď sa žaby na Mojžišov rozkaz natoľko rozmnožili, že zaplavili celú krajinu, Egypt'ania sa mohli právom pýtať, prečo Heka svojich ctiteľov sužuje namiesto toho, aby ich chránila. Egypt'ania boli druhou ranou nielen potrestaní, ale dostali aj dôkaz, ako jeden z panteónu ich mocných božstiev nimi pohŕda. Medzi posvätné zvieratá predstavujúce jednotlivé božstvá patrila predovšetkým býk Apis zasvätený bohu Ptahovi, otcovi všetkých bohov; krava bola zasvätená bohyni Hator, jednej z najuctievanejších ženských božstiev v údolí Nílu. Baran predstavoval niekoľko bohov, napr. Chnemu a Amóna s hlavou barana. Ten sa stal najvyšším egyptským bohom v období Novej ríše. Jedna z egyptských rán, ktorá spôsobila úhyn zvierat zasvätených božstvám (pozri 2. Mojžišova 9,3), mala Egypt'anom zrejme ukázať, akí bezmocní sú ich bohovia oproti Bohu Izraelcov, ktorým pohŕdali.

Deviata rana (2. Mojžišova 10,21) tvrdo doľahla na jedno z najvýznamnejších egyptských božstiev, na boha slnka Réa, ktorý bol v úcte od najstarších čias známych dejín sveta. V krajine takmer bezoblačnej sa slnko pokladalo za odvekú moc, ktorá dáva celému svetu teplo, svetlo, život a rast. Každý egyptský kráľ bol považovaný za „Réovho syna“, a toto označenie mal vo svojom titule. Keď sa za osemnástej dynastie stal najvyšším bohom Egypta Amón Théb-sky, moc boha slnka Réa sa pokladala za tak veľkú, že boh Amón bol spájaný s bohom Réom v jedného boha pod menom Amón-Ré. Niekoľko rokov po udalostiach, o ktorých čítame v 2. knihe Mojžišovej, zaviedol Achnatón vieru v jediného boha. To však trvalo len krátky čas a jediný boh, ktorý zostal, bol Atón, slnečná guľa. Keď

si uvedomíme dlhú tradíciu uctievania slnka v náboženskom živote Egypt' anov a v akej úcte bol boh slnka Ré, Amón-Ré alebo Atón, ozrejmi sa nám, prečo deviata egyptská rana bola namierená proti tomuto božstvu pred samým záverom boja medzi Bohom Izraelcov a božstvami Egypta.

[579] Aj smrť prvorodencov, ako posledná z egyptských rán (pozri [2. Mojžišova 12,29](#)), zasiahla najmenej jedno božstvo, totiž kráľ a, ktorý sa pokladal za Hóra, syna boha Osirisa. Egypt' ania ho pokladali za vládcu krajiny Nílu a nazývali ho „dobrým bohom,“. Desiata rana bola posledným prejavom moci Izraelského Boha. Všetky predchádzajúce rany porážali a znevažovali bohov ovládajúcich prírodné živly alebo zvieratá, posledná rana zahanbila a ponížila božstvo, ktoré bolo medzi Egypt' anmi v živej podobe. Tohto boha pokoril opovrhovaný Boh zotročených Izraelcov, o ktorom pyšný faraón kedysi povedal: „*Kto je Hospodin, aby som poslúchol jeho slovo a prepustil Izrael? Hospodina nepoznám a Izrael neprepustím.*“, [2. Mojžišova 5,2](#).

Poznámka 3 (k str. 204). Podľa [1. Mojžišova 15,13](#) Hospodin povedal Abrahámovi: „*Uvedom si, že tvoji potomci budú prišelci v krajine, ktorá im nepratrí, zotročia ich a za štyristo rokov ich budú utláčať.*“, V tejto súvislosti vyvstáva otázka, či spomenutých štyristo rokov znamená len dobu utrpenia, alebo obdobie celého pobytu Izraelcov v Egypte, prípadne oboje, a v akom vzťahu je týchto štyristo rokov k štyristotridsiatim rokom z [2. Mojžišova 12,40.41](#) a v [Galat'anom 3,16.17](#).

Podľa [2. Mojžišova 12,40](#) sa zdá, že „*pobyt Izraelcov v Egypte trval štyristotridsať rokov*“, a že Izraelci boli naozaj štyristotridsať rokov v krajine Nílu, od Jákovovho príchodu do Egypta až po odchod z tejto krajiny. Inak to vidí apoštol Pavol, keď v [Galat'anom 3,16.17](#) píše, že štyristotridsať rokov je obdobie od uzavretia Božej zmluvy s Abrahámom až po vyhlásenie zákona na Sínaji. Pavol zrejme mieni prvé zasl'úbenie, ktoré Boh dal Abrahámovi, keď ho vyzval, aby odišiel z Cháranu ([1. Mojžišova 12,1-3](#)). Na začiatku obdobia štyristotridsiatich rokov mal Abrahám zrejme sedemdesiatpäť rokov ([1. Mojžišova 12,4](#)). Obdobie štyristo rokov, o ktorom čítame v [1. Mojžišova 15,13](#), sa začína o tridsať rokov neskôr, keď mal Abrahám stopäť rokov a jeho syn Izák päť rokov ([1. Mojžišova 21,5](#)). V tom čase Izmael, ktorý sa „*podľa tela narodil, prenasledoval narodeného*

podľa Ducha,, (t.j. Izáka; pozri Galat'anom 4,29; 1. Mojžišova 21,9-11), čím sa začalo obdobie protivenstva voči Abrahámovmu semenu, ktoré potom trvalo až do odchodu Izraelcov z Egypta. Izák mal trápenie nielen so svojím nevlastným bratom Izmaelom, ale aj s Filištíncami (1. Mojžišova 26,15.20.21). Neskôr musel Jákob v záujme záchrany života utiecť pred Ézavom (1. Mojžišova 27,41-43), potom pred Lábanom (1. Mojžišova 31,21) a nakoniec ho znova ohrozoval Ézav (1. Mojžišova 32,7 - ROH; 1. Mojžišova 32,8 - ECAV). Jozefa predali jeho bratia do otroctva (1. Mojžišova 37,28) a Egypt'anía utláčali Izraelcov celé desať ročia (2. Mojžišova 1,14).

Medzi povolaním Abraháma a príchodom Jákoba do Egypta uplynulo dvestopäťnásť rokov, čo je súčet týchto období: (1) dvadsaťpäť rokov, ktoré uplynuli od povolania Abraháma do narodenia Izáka (1. Mojžišova 12,4; 21,5); (2) šesťdesiat rokov od narodenia Izáka do narodenia Jákoba (1. Mojžišova 25,26) a (3) Jákovov vek v čase jeho príchodu do Egypta (1. Mojžišova 47,9). Druhých dvestopäťnásť rokov z celkového obdobia štyristotridsať rokov Izraelci skutočne strávili v Egypte. Preto týchto štyristotridsať rokov, o ktorých čítame v 2. Mojžišova 12,40, zahŕňa pobyt patriarchov v Kanaáne, ako aj ich pobyt v Egypte. Keďže v Mojžišovej dobe Palestína patrila k Egyptu, niet sa čo diviť, že pisateľ tejto časti zahrnul Kanaán do pojmu „Egypt,“. Prekladatelia Septuaginty (grécky preklad starej zmluvy z hebrejčiny) vedeli, že obdobie štyristotridsiatic rokov zahŕňa aj pobyt patriarchov v Kanaáne, a objasnili to v nasledujúcom texte: „A pobyt Izraelcov v krajine egyptskej a v krajine kanaánskej bol štyristotridsať rokov.“. Ďalšie potvrdenie tohto výkladu nachádzame v prorocetve, že štvrté pokolenie tých, čo prišli do Egypta, z neho vyjde (1. Mojžišova 15,16), ako aj v zázname o naplnení tohto prorocetva v 2. Mojžišova 6,16-20.

[580]

Poznámka 4 (k str. 232). Izraelci sa pri uctievaní zlatého teľaťa nazdávali, že uctievaajú Boha, a preto Áron, keď oznamoval uctievanie modly, povedal: „Zajtra bude sviatok Hospodinov.“, 2. Mojžišova 32,5. Chceli uctievať Boha v podobe rytiny, ako Egypt'anía uctievali Osirisa. Boh však takúto bohoslužbu neprijal. Aj keď obetovali v Božom mene, v skutočnosti uctievali boha slnka, nie Hospodina.

Uctievanie Apisa sprevádzali najodpornejšie nemravnosti. Písmo sväté zaznamenáva, že pri uctievaní zlatej spodobeniny teľaťa sa Izraelci dopustili každej možnej rozpustilosti, aké boli obvyklé pri

pohanských obradoch. Čítame v ňom: „*Na druhý deň včasráno obe-tovali spaľované obete a priniesli obete spoločenstva. Potom sa ľud posadil, jedol a pil; nato vstali a zabávali sa.*“, [2. Mojžišova 32,6](#). Hebrejský výraz, znamenajúci „*hrat*“, zahŕňa hru s poskakovaním, spevom a s tancom. Tanec, obzvlášť v Egypte, bol zmyselný a nemravný. Výraz „*zvrhol sa*“, z nasledujúceho verša, kde čítame, že „*ľud, ktorý si vyviedol z egyptskej krajiny, sa zvrhol*“, sa zhoduje s výrazom použitým v [1. Mojžišova 6,11.12](#), kde čítame, že „*zem bola porušená, lebo každé telo viedlo porušený život na zemi*“. Tým sa vysvetľuje, prečo sa Hospodin veľmi rozhneval a prečo chcel ľudstvo okamžite vyhubiť.

Poznámka 5 (k str. 241). Desat' prikázaní tvorilo „*zmluvu*“, o ktorej sa zmienil Hospodin, keď oznamoval zmluvu s Izraelom a keď povedal: „*Ak ma budete teraz skutočne poslúchať a zachovávať moju zmluvu atď.*“, [2. Mojžišova 19,5](#). Desatoro je tu označené ako Božia „*zmluva*“, skôr, ako bola znova s Izraelom uzavretá. Desatoro prikázaní nevyplývalo z uzavretej zmluvy, ale bolo niečím, čo Boh prikázal Izraelcom zachovávať. Tak sa Desatoro – Božia zmluva – stalo základom zmluvy uzavretej medzi Bohom a Izraelom. Desatoro vo všetkých svojich podrobnostiach je „*všetko to, čo...*“, sa dotýka uzavretia zmluvy. (Pozri [2. Mojžišova 24,8](#).)

[581]

Poznámka 6 (k str. 259). Pri obeti za hriech kňaza alebo celého ľudu sa krv obete vnášala do svätostánku a kňaz kropil touto krvou pred oponou svätyne a pomazal ňou rohy oltára. Tuk potom spálil na obetnom oltári, telo obete však spálil vonku za stanmi. (Pozri [3. Mojžišova 4,1-21](#).)

Pri obetiach za knieža alebo za jednotlivca sa krv nedonášala do svätostánku, ale mäso zjedol kňaz, ako to Hospodin prikázal Mojžišovi: „*Nech ju zje ten kňaz, ktorý ju obetuje ako obet' za hriech. Má sa zjesť na posvätnom mieste v priedsieni svätostánku*“, [3. Mojžišova 6,26](#) (ROH); [3. Mojžišova 6,19](#) (ECAV). (Pozri tiež [3. Mojžišova 4,22-34](#).)

Poznámka 7 (k str. 270) Z nasledujúcej úvahy vyplýva, že ten, kto oznamoval zákon, ktorý povolal Mojžiša na vrch a zhováral sa s ním, bol náš Pán, Ježiš Kristus:

Boh sa v každej dobe zjavoval človekovi skrze Krista. „*My máme iba jedného Boha, Otca, od ktorého je všetko a my sme pre neho, a jedného Pána, Ježiša Krista, skrze ktorého je všetko, aj*

my sme skrze neho., [1. Korint'anom 8,6](#). „*To on (Mojžiš) bol pri zhromaždení ľudu na púšti s anjelom, čo sa s ním zhováral na vrchu Sinaj, i s našimi otcami; on dostal živé slová, aby nám ich odovzdal.*„, [Skutky apoštolov 7,38](#). Týmto anjelom bol anjel Božej prítomnosti (pozri [Izaiáš 63,9](#)), anjel, v ktorom je meno veľkého Boha (pozri [2. Mojžišova 23,20-23](#)). Toto označenie sa nemôže vzťahovať na nikoho iného ako na Božieho Syna.

Kristus sa nazýva Slovom Božím (pozri [Ján 1,1-3](#)). Volá sa tak preto, že Boh v každej dobe dával človekovi svoje zjavenie skrze Krista. Bol to Kristov Duch, ktorý inšpiroval prorokov. (Pozri [1. Petra 1,10.11](#).) Zjavoval sa im ako Hospodinov anjel, veliteľ Hospodinovho vojska, archanjel Michal.

Poznámka 8 (k str. 456). Často sa hovorí o tom, prečo by teokratický spôsob vlády nemohol byť dobrý aj dnes, keď vyhovoval za čias Izraela. Odpoveď je jednoduchá:

Teokracia je vláda, ktorá má svoju moc priamo od Boha. Vláda v Izraeli bola skutočne teokratická. Bola naozaj vládou Božou. Pri hriechom kre Boh prikázal Mojžišovi, aby svoj ľud vyviedol z Egypta. Boh vyslobodil Izraelcov z egyptskej krajiny pomocou znamení, divov a mnohých veľkých zázrakov. Viedol ich cez púšť a nakoniec ich doviedol do zaslúbenej krajiny. Tam im vládol prostredníctvom sudcov „*až do čias proroka Samuela*„, ktorého Boh oslovil ešte ako dieťa a jeho prostredníctvom oznamoval ľudu svoju vôľu. Vtedy sa ľud začal dožadovať kráľa. Boh splnil toto pranie ľudu. Vyvolil Saula, ktorého potom Samuel pomazal za izraelského kráľa. Saul však nežil podľa Božej vôle, a keď nedbal na Hospodinovo slovo, Hospodin ho ako kráľa zavrhol a poslal Samuela, aby za izraelského kráľa pomazal Dávida. Dávidov trón mal trvať navždy. Keď po Dávidovi nastúpil na trón jeho syn Šalamún, v Písme o tom čítame: „*Tak zasadol Šalamún na trón Hospodinov ako kráľ na miesto Dávida, svojho otca, a mal úspech, takže ho poslúchal celý Izrael.*„, [1. Paralipomenon 29,23](#). Dávidov trón bol Hospodinovým trónom a Šalamún sedel na tróne Hospodinovom ako kráľ Božieho kráľovstva na zemi. Na Dávidovom tróne vládli králi až k Sedekiášovi (Cidkija), ktorého porazil kráľ babylonský. Ten uzavrel pred Bohom zmluvu, že babylonskému kráľovi bude verný. Sedekiáš však túto zmluvu porušil a Boh mu potom povedal:

„Ty, knieža v Izraeli, znesvätený priestupník, ktorého deň prichádza k času konečného trestu: Takto vraví Hospodin Pán: Odlož turban! Zlož korunu! Nič neostane tak, ako je. Čo je nízke, bude vyvýšené, a čo je vysoké, bude znížené. Na trosky, trosky, trosky zmením mesto! Ani to však nezostane, keď príde ten, ktorému patrí súd, lebo jemu ho oddám.,, [Ezechiel 21,25-27](#) (ROH); [Ezechiel 21,30-32](#) (ECAV). (Pozri tiež 17,1-21).

Kráľovstvo potom zostalo v područí Babylona. Prvé „trosky,, boli pri páde Babylona, keď sa začalo obdobie médsko-perzskej ríše. Druhé „trosky,, boli po páde médsko-perzskej ríše pri nástupe Ríma, tretie „trosky,, boli pri ústupe gréckej ríše Rímu. Písmo d'alej hovorí: „Ani to však nezostane, keď príde ten, ktorému patrí súd, lebo jemu ho oddám.,, Kto je ten, kto má také právo? „Dáš mu meno Ježiš. On bude veľký a bude sa volat' synom Najvyššieho, Pán Boh mu dá trón jeho otca Dávida, naveky bude kráľovat' nad Jákobovým rodom a jeho kráľovstvu nebude konca.,, [Lukáš 1,31-33](#). V noci, keď bol „tento prorok,, zradený, sám vyhlásil: „Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta.,, Tak prišiel tento svet o Hospodinov trón a nebude ho mať, kým nepríde ten, ktorý má naň právo, a vtedy ho dostane. Vtedy nastane koniec tohto sveta a začne sa svet budúci.

Spasiteľ povedal dvanástim apoštolom: „Ja vám dávam kráľovstvo, ako ho môj Otec dal mne, aby ste jedli a pili pri mojom stole v mojom kráľovstve, sedeli na trónoch a súdili dvanásť kmeňov Izraela.,, [Lukáš 22,29.30](#). Z Matúšovho záznamu o Kristovom zasľúbení dvanástim učeníkom sa dozvedáme, kedy sa zaľúbenie naplní: „Pri obnovení sveta, keď Syn človeka zasadne na trón svojej slávy, aj vy, čo ste išli za mnou, zasadnete na dvanásť trónov a budete súdiť dvanásť kmeňov Izraela.,, [Matúš 19,28](#). Kristus sám vystupuje v jednom podobenstve ako šľachtic, ktorý „odchádza do d'alekej krajiny prevziať kráľovstvo a potom sa mal vrátiť,, „[Lukáš 19,12](#). Kristus hovorí, čo bude potom, keď zasadne na trón slávy: „Až príde Syn človeka vo svojej sláve a s ním všetci anjeli, zasadne na trón svojej slávy. Vtedy sa pred ním zhromaždia všetky národy.,, [Matúš 25,31.32](#).

O tejto chvíli hovorí apoštol Ján, keď píše: „Kráľovstvo tohto sveta sa stalo kráľovstvom nášho Pána a jeho Pomazaného a bude kral'ovat' na veky vekov.,, [Zjavenie Jána 11,15](#). Zo súvislosti je zrejmé, kedy sa to stane: „Národy sa rozhnevali, ale prišiel tvoj

hnev a čas súdiť mŕtvých a odmeniť tvojich služobníkov, prorokov a svätých a tých, čo sa boja tvojho mena, malých i veľkých, a zničiť tých, čo kazia zem., [Zjavenie Jána 11,18](#). Spravodliví budú pri poslednom súde odmenení a bezbožníci potrestaní, bude ustanovené Kristovo kráľovstvo. Tí, čo odporujú Kristovej nadvláde, zahynú a kráľovstvá tohto sveta sa stanú kráľovstvom nášho Boha a Krista.

Potom bude vládnuť Kristus, „*Kráľ kráľov a Pán pánov,*„ [Zjavenie Jána 19,16](#). „*Kráľovstvo však a moc i veľkosť kráľovstva pod celým nebom budú odovzdané ľudu svätých Najvyššieho,*„ „*A svätí Najvyššieho dostanú kráľovstvo a udržia kráľovstvo na večnosť, ba na večné veky,*„ [Daniel 7,27.18](#).

Dovtedy nemôže byť na zemi zriadené Kristovo kráľovstvo. Jeho kráľovstvo nie je z tohto sveta. Jeho vyznávači sú „*na zemi iba cudzincami a pútnikmi,*„ [Židom 11,13](#). Pavol píše: „*Ved' naša vlasť je v nebi. Odtiaľ očakávame aj Spasiteľa, Pána Ježiša Krista,*„ [Filipským 3,20](#).

Po zániku izraelského kráľovstva nepoveril Boh ani jednotlivca ani skupinu ľudí, aby súdili a vynášali rozsudky podľa Božieho zákona. „*Mne patrí pomsta, ja sa odplatím,*„ [Rimanom 12,19](#). Svet-ská správa sa týka vzťahov medzi ľuďmi a nemá nič spoločné s povinnosťami, ktoré vyplývajú zo vzťahu človeka k Bohu.

Okrem izraelského kráľovstva nebolo a nie je na zemi vlády, prostredníctvom ktorej by Boh usmerňoval záležitosti štátu. Keby sa človek niekedy pokúsil takú vládu utvoriť, potom by sa stal vykladačom Božieho zákona a jeho vykonávateľom. Osoboval by si právo dohľadu nad svedomím, a tým by sa zmocňoval výsostne Božej výsady.

V minulosti sa hriechy proti Bohu trestali časnými trestami. Súdy sa vykonávali nielen podľa Božieho ustanovenia, ale pod priamym Božím dohľadom a na jeho rozkaz. Čarodejníci a veštcí mali byť trestaní smrťou a podobne aj modloslužobníci. Trest smrti postihoval aj rúhanie a svätokrádež. Vyhubené mali byť celé národy modlárov. Tieto tresty však prikazoval Boh, ktorý vie čítať v ľudskom srdci, ktorý pozná mieru previnenia a s ľuďmi zaobchádza múdro a milosrdne. Keby sa toho ujali ľudia pri svojej naruživosti a krehkosti, iste netreba dokazovať, že by sa rozpútala nespravodlivosť a teror. V Kristovom svätom mene by sa páchali tie najhoršie zločiny.

Dnes sa mnohí odvolávajú na izraelské zákony, ktoré trestali urážky voči Bohu, a dožadujú sa potreby trestať podobné previnenia. Robia to všetci prenasledovatelia, ktorí chcú ospravedlniť svoje skutky. Zásada, že Boh zveruje človekovi právo na dozor nad svedomím, je práve podstatou náboženskej tyranie a náboženského prenasledovania. Pri takomto uvažovaní sa však stráca zo zreteľa skutočnosť, že teraz žijeme v celkom iných pomeroch a v inom usporiadaní, než aké boli v Izraeli. Kráľovstvo Izraela bolo totiž predobrazom Kristovho kráľovstva, ktoré nebude zriadené pred jeho druhým príchodom, a že povinnosti, ktoré sa týkajú vzťahu človeka k Bohu, nemožno prikazovať či vynucovať ľudskou mocou.

Poznámka 9 (k str. 460). O tom, či Ráma Samuelova je totožná s Rámou Benjaminovou napísal Dr. Edersheim toto: *„Zdá sa, že ide o dve miesta: Gibeá, kde žil Saul, a Ráma, kde sa prvýkrát stretol so Samuelom. Ak je to tak, potom podľa všetkého nie je možné, aby sa vzhľadom k 1. Samuelova 10,2 mohla Ráma Samuelova stotožniť s Rámou Benjaminovou. Nemožno ju ani pokladať za dnešné mesto Nebi Samuel, ktoré leží štyri míle severozápadne od Jeruzalema.,,*